

Halászat a Quarnerón.

Irta Leidenfrost Gyula.

Messziről úgy látszott, mintha ezüst sirály ringatóznék valami úszó fadarabra telepedve a sirokkótól habzó hullámokon. Csak amint közelebb érünk, vesszük észre tévedésünket. Apró halászbárkáknak narancsszinű vitorlái azok. Rajtuk a chioggioták jelvényével. Ezek az Adria leghíresebb halászai. Valahonnan Velence alul, a lagunák közül kelnek útra bekalandozni az egész Adriát, de leginkább a Quarnerót.

Igazi halásznép. A tenger látja el őket mindennel. A tenger a szántóföldjük, amit könnyű bárkáikkal szántanak, amibe hálóikat vetik, hogy sokféle, gazdag termését learassák. Fiuméba a halpiacra évente átlag háromezer métermázsa hal kerül, ennek felét a chioggioták fogják.

Ez a nagy szám, amely csak egy városra esik, mutatja a tengerhalászat fontosságát. A liburni Karszt kopár lejtői az állattenyésztésre, a földművelésre cseppet sem alkalmasak. Ezért a partlakók, kevés kivétellel, csaknem teljesen a haltáplálékra, a tengerre vannak utalva.

A Quarnerónak halakban leggazdagabb része a Morlák-csatorna, illetőleg ennek az eleje, a Canale di Maltempó, a rossz időjárástól kapta a nevét. Ritka eset, hogy legalább borinó ne legyen rajta. A nyilt tenger felől a szigetek által majdnem teljesen elzárt medencéje azért kiválóan alkalmas a halak tenyésztésére. Úgy hogy itt még a Quarneróban egyébként ritka vándorhalak is, mint pl. a tőkehalak, nagy mennyiségben találhatók.

Ehhez közel találkoztunk a chioggioták bárkáival, a bragazzokkal. Egész kis flotta. Éppen cocchiát húztak. Ezzel a nagy fenékhálóval a partok közelében nem szabad halászniok, mert a sekélyebb vízben helyezik el ikráikat a halak. Itt élnek a kikelt ivadékok, ezeket védi a tilalom.

A nagy háló két vége a két bárkához van erősítve. Nagy szélben, mint amilyen akkor is volt, halásznak vele. Éppen felhúzták, mikor elhaladtunk mellettük.

Örvendve kiáltottak át: Scombro!

Volt is minek örülni!

A hálószemekbe fennakadva nyüzsgött az olaszok legkedveltebb hala, a scombro. Apró pikkelyű, elül-hátul hegyes, úszóhólyagnélküli, mélyvízlakó, ízletes hal ez. Csak nyáron halásszák, mert télen száraz a húsa. Nyáron ellenben porhanyó. Íváskor jönnek a felszinre s különösen este és éjjel seregestül fogják őket, Fiume körül horoggal is, de rendesen a tratta-hálóval, aminek az egyik vége a partra van erősítve, a másikat meg a halászok húzzák csolnakon. Ezzel kerítik be a scombro-csapatot.

Rendesen a szardellákkal jelennek meg, amelyek az Adriából hiányzó rokonaikat, a heringeket helyettesítik. Tavasztól őszig ívnak, s ekkor a mély öblöket keresik fel, ahol a trattába s azután a fiumei piacra kerülnek. Az áruk nagyon változó: 80—8 fillérig. A scombro már sokkal drágább: 2 korona körül fizetik kiloját. Érthető hát a chioggioták öröme.

A Buccari felé hajózók hosszú, a tenger felé hajló létrákat pillantanak meg a parton. Ezek a tirleső létrák a tonnárák bejáratánál. Tetejükön egy-egy őr üldögél naphosszat. Lesi a halak megjelenését, ami minden tavasszal bekö-

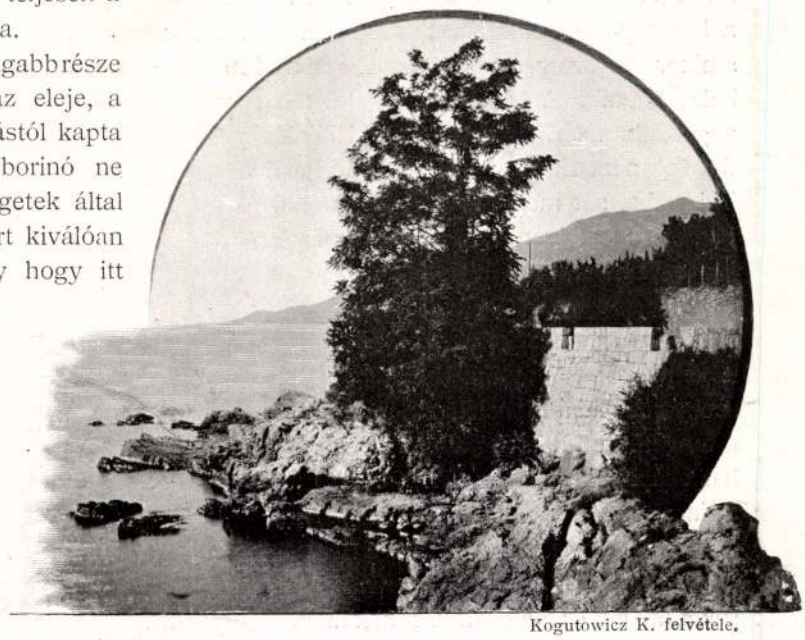

Kogutowicz K. felvétele.

Partrészlet a Monte Maggiore tövében.

szönt. Rejtélyes eredetű halak ezek. Április végén indulnak ívásra 80—100 főnyi csapatokban, de hogy honnan jönnek, még nem sikerült megtudni. Télen át talán az Atlanti-oceán mély vizeiben élnek, de a partjain csak nagy ritkán jelennek meg. Ellenben a Földközi-tengerben mindig feltünnek. Megkerülik Sziciliát s egyenest a Quarneró felé tartanak, ahol követik a part kanyarulatait, az áramlás nyugotkeleti irányát, s a scombrók, meg a szardellák ívó csapatait. Ezekből táplálkoznak, s ezeknek a szétrebbenése árulja el az őrnek közeledésüket. Jelt ad. A halászok megragadják az óriási L-alakú függőhálónak, a tonnárának kötelét. Ennél fogva húzzák a partra a hálót, amint a háló udvarába bejutnak a halak. Csak akkor kezdik észrevenni, hova kerültek. Szabadulni szeretnének, de a kijáratot már elzárja a háló legombolyított vége, s az őr is vissza riasztja kődobálással őket. A tenger a hálón belül elkezd háborogni a tinhalak vergődésétől. A parton aztán elbánnak rövidesen velük.

A tonnárák 150—300 m. hosszúak, 20—30 m. magasak. Mély vízű, sziklás partú öblökben állítják fel, egyik végét a partra esősítve.

13 tinhalásztelep közül a Buccariza partján levő négy tonnárás a legnagyobb. 40 halász foglalkozik itt ezek kezelésével.

Az évente kifogott tinhalak mennyisége változó. Évente átlag 100—150,000 kgramm kerül hálóba, aminek az értéke 50—70,000 forint. Eddig a legnagyobb zsákmányt 1884-ben ejtették el, amikor egyszerre 40,000 kgr. súlyú 4500 tinhalat fogtak. A scombroktól külsőleg csak a nagyságban térnek el. 8—10—15 kilós példányok nem ritkák. — Fiumébe, Pólába, Triesztbe, sőt még Velencébe is szállítják. Az áruk igen változó. — Az is megesik néha, hogy a tinhalakkal együtt egy-egy cápa is bekerül a tonnárába, mert ezeket szokta követni, mint a tinhalak a scombrót. Vadászik belőlük. Bár a tengerészeti hatóság a halászokat a cápa nagysága szerint 100—500 forint jutalomban részesíti, még sem igen örülnek neki. Igen könnyen megrongálja drága hálóikat. A szardellák, scombrók, tinhalak csapatosan jelennek meg, ezért halászatuk igen jövedelmező.

Volosca.
Kogutowicz K. felvétele.

A legtöbb hal azonban magános életet él. Ezeknek a halászása aztán nehezebb is, s ez is

Leidenfrost S. rajza.

emeli értéküket. Csak ritkán fogják őket hálóval, leginkább horgokkal, szigonnyal és varsákkal.

Ilyen magános hal a híres branzin (Labrax). Finom, puha húsa van. Falánk állat, mely sekélyebb vízben él. A folyók torkolatába is felúszik, mert kevert vízben is megél. Rendesen alkonyatkor és éjjel halásszák apró ladikokról, amiket zoppoló-nak hívnak. Afféle kis lélekvesztők ezek, mint a polinéziai bennszülöttek kivájt fatörzsei. Még az egyensúlyozó oldalfák is megvannak rajta. Ezeknek az orrán tüzet raknak, s ennek a fényénél halásszák a branzint szigonnyal. 60 cm.-re, 10—15 kilósra is megnőnek. Az ára kilónként 4 koronára is emelkedik. Pliniusból tudjuk, hogy már a rómaiak is igen kedvelték. Hasonlóképpen a piros sügért, a barbonét (Mullus) is. Plinius írja, hogy egy-egy nagyobb példányért mesés árakat fizettek. Nem nagy halak. 10—20 cm. hosszúak, s legfeljebb $^1/_2$—1 kgr. súlyt érnek el. Húsuk piros, s tán még a scrombrónál is ízesebb. Keresett halak a halcsarnokokban a különféle durbincsok is, amelyek kóborló halak, legszívesebben az alámosott, sziklás partok közelében élnek. Horgásszák, ami nagyon szaporátlan munka. Ezért meglehetős ára van. Még drágábbak a félszegúszó halak, mert

ezek is magánosan élnek a fenék iszapjában, ezért nehezen halászhatók. — Iszapban él az ángolna is a Fiumara torkolatában. Nagyon megnő, de meglehetős ritka. Íváskor a tengerbe vonulnak.

Kogutowicz felv.

Indulás előtt.

Körülbelül 60-féle halat halásznak a Quarneróban. Ezek mellett a csiga- és kagyló-halászat jelentéktelen szerepet játszik. Leginkább a szigetlakók bajlódnak ezzel. Az osztriga-halászás is, ami pedig igen jövedelmező volna, jelentéktelen, mert hirtelen mélyedő tengerpartjaink tenyészésükre nem alkalmasak.

Újabban Zeng alatt kisérleteznek elég jó sikerrel mesterséges tenyésztésével.

Annál számottevőbb a rákok halászata. Itt első sorban a norvég rák, a scampi említendő, amely csak a norvég fjordokban és a Quarneró északi részén tenyészik. Itt is csak olyan helyeken, ahol a tengerfenéken nagyobb mélységben hideg források bukkannak fel, mert csak kevert vízben és homályos helyeken él. A vásárcsarnokokban is állandóan láthatni ezt az igen ízletes és igen drága rákot a homárral és a nagy csápú, ollótlan rákkal (Palinurus) együtt, amelyek a Quarneróban szintén előfordulnak, s néha 1 méterre is megnőnek.

Halásszák a nagy tengeri pók néven ismert rövid farkú rákot (Maja) is, de ez már ritkább. Igyekeznek mesterségesen szaporítani.

A szegényebb nép megeszi még a kis Portunus nevű rákokat is. Különösen a costrenaiak. Ezért costrenai fánknak, Frittole di Costrenanak is nevezik. Megeszik még nyersen is.

Nagyon kedvelt eledele az olaszoknak a folpo, vagyis a nyolckarú polip meg a szépia, a kalmár és a többi rokona. Minden osteria étlapján ott találni. Éjjel vadásszák szigonnyal. A külseje cseppet sem étvágygerjesztő, de hát a tengerparti nép megeszik mindent, ami csak megehetőt nyújt a tenger. Megeszi még a tengeri sünnek egyes mirigyeit is, még hozzá nyersen. Ez az ő riccio di mare-juk, a tengeri gesztenyéjük.

Halászó eszközeiket rendesen maguk készítik. A hálót kenderből vagy lenből. Kötelét fűből. Az egészet aztán tölgycserben áztatják, hogy tartósabb legyen. A varsákat ők is fűzfavesszőből csinálják.

Egyes eszközeikkel, talán már az ős, liburn halászok, e tenger első halászai is dolgoztak. Azonban a modern eszközök is kezdenek mindjobban náluk is tért hódítani a halászromantika rovására. Kivált az éjjeli halászat eszközeiben tapasztalni ezt.

Abbázia felől jöttünk hazafelé koromsötét éjjel. A hajócsavartól felkavart vízben villogtak

Chioggioták a látóhatáron.

Kogutowicz K. felvétele.

a láthatatlan világító rákocskák, mintha szikrázna a tenger víze. Egyszerre csak Chersó táján megvillan valami bolygó lidércfény. Hosszú sávban veri vissza a tarajos felszín. Kormányosunk megmagyarázza, mi az. Nem lidérc, csak acetilén-lámpával csalogatják ott a halat. Mert a hal is olyan, mint az éji lepke, odagyűl a fényre. Odasiet a meredtszemű polip, a ravasz szépia, a szép arany durbincs, a furfangos cevolo, a branzin, mind valamennyit vonzza a ragyogó fényesség. Várja őket a csolnak orrán a halász. Rengeteg kerül ilyenkor zsákmányra egy éjjel.

Jobbra is, balra is fel-feltűnik egy-egy mozgó tűzpont a vak sötétségben. Aztán messze elmarad mind mögöttünk s csak a világító-torony veti ránk fényét szabályos időközökben.

A GOMBÁK TÁPLÁLÓ ÉRTÉKE. Szemléljük a gombákat az ember szempontjából. A természet kincsei sok embert úgyis csak azért érdekelnek, mert haszna lehet belőlük. De mi tagadás, ennek így kell lenni. Enni kell, inni muszáj. Lássuk hát, mi táplálékot nyerhetünk a gombákból? Van-e igazán értéke az ízletes gombalevesnek, salátának? Mi lesz az eredménye, ha összehasonlítjuk a hús, a főzelék és a gomba fehérje-cukor-, tápláló só-tartalmát? A következőkben adjuk a közönségesebb gombák tápláló erejét, fehérjetartalmát:

Csiperke	20·63%
Úrigomba	22·82%
Csirke-gomba	23·43%
Lasa-gomba	24·43%
Kucsma-gomba . . .	36·25%
Szarvas-gomba . . .	36·32%
Fiatal rizike	38·12%.

Ezen százalékokban kifejezett fehérjetartalom a gomba öreg korában tetemesen fogy. A fiatal gomba a legtáplálóbb. A csirkegombánál például a fiatal gomba kalapja 27·77%, az öregé 23·43% fehérjét tartalmaz. A gomba tönkje sokkal kevesebb táplálóanyagot rejt magában, mint a kalapja. Összehasonlításképpen álljon itt néhány hús- és növényi táplálék fehérjetartalma:

Nyers marhahús	22·51%	Lencse	26·0%
Főtt marhahús	34·13%	Bab	25·3%
Beefsteak	55·39%	Száraz borsó	23·0%
Borjucotlette	57·59%	Rizs	8·0%
		Búzakenyér	7·1%
		Rozskenyér	6·1%

Az összehasonlításból látható, hogy a gombák táplálóértéke mindjárt a húsé után következik, egyenrangú a főzelékével, de túlhaladja messze a gabonáét. A fehérjén kívül gazdag raktárosa a gomba a cukroknak és sóknak is. Az ember táplálkozásán kívül sok haszna van a gombáknak még baromfi-etetésnél, de ahol nagy mennyiségben terem, a kertiföld javításánál is.

A VIRZSINIA-SZIVAR szalmájáról bizton kevesen tudják, hogy micsoda. Bizony nem szalma. Az a hosszú, száraz, kötőtűformájú „szalma“, amit kihúzunk a virzsinia-szivar belsejéből s amellyel rendesen meggyújtjuk a szivart, egy fűfélének a levele. Ha vízbe tesszük, kiterül s megláthatjuk rajta, hogy igen keskeny, hosszú levél, amely összepödörödött. Az esparto-fű (Stipa tenacissima) levele ez. Ez a fű Algeria déli részén nagy térségeket foglal el. Ez az „alfa-tenger“. Levelei 50—75 cm hosszúak, igen élesek, keskenyek. A letépett leveleket spanyolul esparto-nak, franciául sparte-nak nevezik. Gyékényeket, köteleket gyártanak belőle, de legfontosabb azért, mert kitűnő anyagot ad a papir gyártására is. Termelik nagyban Spanyolországban, Tuniszban s Oran tartományban.

A VILLÁMCSAPÁS ÉS AZ ÉLŐFA. Már régóta ismeretes az a tény, hogy az élőfák különböző nemei másképen viselkednek a légköri villamos-kisülésekkel szemben. Újabban A. G. Mc. Adie washingtoni tanár vette a kérdést vizsgálat alá. A tölgy leginkább van kitéve aziránt, hogy a villámcsapás elpusztítsa, míg

Leidenfrost Antal

pozsonyi nobrász

l.

Schoen Óbuda

19. l. 48. l.

Um 1480

Leidenfrost Anton 100

Schoen Anna templ.

ben s néhány évvel később is: Szőnyi István első művei például sokat köszönhetnek Uitznak. Olajképei jelentéktelenebbek, a sűrített előadás a grafikában találta meg legfőbb kifejezési formáját.

Magyarországi tartózkodásának utolsó hónapjaiban kezdett a monumentális formával behatóbban foglalkozni, freskókat tervezett egy munkaház számára, melyek azonban nem kerültek kivitelre. A kartonok elsője, a Halászat (1919) még Budapesten készült, a másik kettő, a Vár (1919) és a legnagyobb igényű Emberiség (1920) Bécsben. A sokalakos freskók kompozíciója klasszikus mintákra, Michelangelora és Tintorettora emlékeztet, szigorú szerkezetén azonban a szenvedély tüze átparázslik. Éles és kiegyenlítetlen színezésük arra vall, hogy Uitznak a rajz fehér-feketéje volt igazi megnyilvánulási formája. További hányattatásaiban, Bécsben, Moszkvában és Párizsban főképp grafikával ért el sikereket, melyek egy része politikai propagandát vélt szol-

Leidenfrost, Anton

pozsonyi nob. úr

1722.

l.

Schoenóbudai P. Pteupl

6. l.

43. zroba

Párja Macrlaghy

484.

M. D. K.

LEIDENFROST Anton

pozsonyi szobrász

Szt. Péter és Pál-plébániatemplom (Lajos utca) fő-oltára, valamint apostol és angol szobrai (1722.)

Budapest müemlékei I[1]. Bp. 1962. 430. l.

Leidenfrost Ármin

MDK

Jegesmedve, bronz

Mücsarnok 1913-14. téli kiállitás

Leidenfrost Arnim

Mucsarnok Hobrány Bpest

1913-14 tél. kiáll. 315

Szerszámszorító fa, zólyom megyei

III. 214.

Leidenfrost Johanna

1900/1 II.

Ferkèpzomfoiskèvk

108. l.

hochkirchi csata (1856. Potsdam, Neues Schloss), Nagy Frigyes és II. József császár találkozása (1857. Weimar), Bon soir, Messieurs! (1857. Hamburg, Kunsthalle). Kevésbbé felelt meg M. egyéniségének az új német uralkodóházra vonatkozó sorozat (I. Vilmos király megkoronázása, 1861. I. Vilmos király a hadsereghez indul, 1871), ezek közül azonban az Udvari bál (Ballsouper, 1875. Berlin, Nationalgalerie) legragyogóbb festői kvalitásait mutatja. Időközben (1855) Párizsban járt és ottani benyomások megkapó megörökítése (pl. a Gymnase-színház, Berlin, Nationalgalerie) mellett ez az út talán a francia művészet hatása szempontjából is fontos M.-re nézve. 1875. készült nagy műve, a Vashengermű (u. o.). Németországban a leghatalmasabb emléke a fölülkerekedett realisztikus áramlatnak, amely egyébként is közel állt M. szellemének irányához. Festői szempontból teljes fejlettségben mutatják be stílusát, noha igénytelen, mintegy önmagának szánt képecskéi, tanulmányai. Akvarelljeinek, gouachefestményeinek és rajzainak beláthatatlan sora tisztábban tükrözteti egyéniségét a nagy nyilvánosság elé bocsátott műveinél. Legjobb oldaláról mutatja be a Szépművészeti Múzeumban levő kisebb képe: A kőseni emlékünnep. — Irodalom: *Knackfuss* (Bielefeld-Leipzig, 1897). *Meissner* (Berlin 1902). *Tschudi* (München, 1906). *Scheffler* (Berlin é. n.). *Meier-Graefe* (Leipzig, 1906). *Kirstein* (Leipzig, 1919). Műveinek reprodukciói *Jordan* és *Dohme* szövegével (München, 1886—1890, pótlás 1895 és 1905).

MERCIÉ (ejtsd: *merszié*), *Marius-Jean-Antonin*, francia szobrász és festő, * Toulouse 1845. A Luxembourg-múzeum bronz Dávidjával aratja első sikerét, amelyet csak fokoz a Gloria victis (márvány, a párizsi Városháza belső udvarán). Stílusa könnyed, mégis erőteljes vonalai bontottabbak, lüktetőbbek, az a lendület jellemzi, amelynek nem mindig elsőrendű művészi eszközeit igazolni látszik a hatás. Emlékműveiben (Michelet, Baudry, Thiers

mdk

Leidenfrost Károly magy. festő

A Kor. A magy. család modern folyóirata.
Szerk: Kogutowicz K. és Endrődi B. Bp. é. n.
M. Földr. Int. ny. 97 x 51 cm
Szétterjesztett turulmadár, alatta rajzolt betűszöveg.

Az 6. Sz. K. Grafikai Plakátjai Bp. 1961. 46. l

Vitéz Leidenfrost László.

A Nemzeti Szalon csaportkiállításán tájképei és paradicsomos csendélete szerepel. (emlitve.)

Ujság, 1928. Márc. 18

Leidenfrost

Nemzeti Szalon téli kiállításán
"fűzfáival" szerepelt.

8.ó.u.932.T.1.

Leidenfrost Pál, vitéz

l.

Nemzeti Szalon

60-ik csoportkiáll

Szt. 1928 máre

könyvtáramban

Körmyei Kelta (craviscus) Kocsi

VIII. 145

Leidenfrost Pál

l.

Szépmüvèszet

1943. 93. l.
94. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Leidenfrost Pál

Árverési Csarnok aukció Eat.

37. sz. 1927 máre -

708

I N R monogrammista
(német ?) 1825-ből.
Pihenő tigris. Rk.

K.060.

86 m, 125 sz.

Leidenfrost Pálvitéz

Alkonyat a Balaton
pattján c. Eepe
repr.

Művészet 1943. 50 sz
37 l. (A Mü-
terem kiállitasai.)
u. o. 38. l.

Magyary Béla:

Leidenfrost Pál, vitéz

Trágyahordás késő
Ősszel, olaff.
Fűzfák egy őszi délu-
tánon
Mezei út pasztell

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

Kremenyák-halom, csókai

VII. 158.

Leidenfrost Pál

A *műterem* helyiségében *vitéz Leidenfrost* Pál festőművész mutatja be balatoni, esztergomi, visegrádi, zugligeti és hűvösvölgyi tájmotívumait, tabáni utcarészleteit és virágcsendéleteit. Kellemes színhatású naturalista gondossággal és alapossággal megfestett képei — ha talán sok újat nem mondanak is — mindenesetre olyan felkészült művészről tanuskodnak, aki bensőséges hittel, őszinte gyönyörűséggel merül el a természet kifogyhatatlan szépségeinek tanulmányozásában.

—r—

Esti Magyarország

1943. márc. 22.

(Három kiállítás.)

Paris

Újság. 1943. márc. 30.
(Kék kiállítás.)

II.

Vitéz Leidenfrost Pál gyü teményes kiállitása

Leidenfrost művészi ouvre-je a műteremben most lezáruló kiállitása tanuságtétele szerint drámai kitörések, érzelmi tultengések helyett inkább hangulati elemek könnyü fűzére. Üveglánc, áttetsző, de meg kell hagynunk, még csörrenésével is a fülnek kellemes. A művész nem bont formát, nem szűri különlegesen a fényt, naturalisztikumba gyökeredző kifejezésmódja szemléltetőn, halk hangon „hozza" a témát. Motivumai festői kihasználását szeliden kivirágzó szinek segitik elő, kolorizmusa nem vibrál, álmaiban nincsen semmi „látomásos".

Mégis, mint a vizek, s nyilvánvalóan egy tó szerelmese, festőisége különös izeként a párával telitett levegő sajátosságát tájábrázolásairól más studiumaira is átvetiti. Csendéletei hajlékony virágszálai körüli atmoszféra titkos remegése, felhőtanulmányai gomolygó játéka, alkonyegei izzása, zöld viztükrön aranyszikrával egy pillanatra megvillanó napsugara pattogása, őszi lombjai és elomló kévéi kuszasága mind ezzel a párás, majdnem könnyes tekintettel összetéveszthető finom fátyolszövedékkel tónusegységbe hangolva, boritva.

Kék, zöld, nádasos és nádasnélküli tavi részletein kivül és ezeken felül, balatoni borulatai halovány palaszinü egében, porszürkén izzó, szinte felnyögő levegőjében pedig Dehmel hires viharverse kisért. A menny robajos dördülését várod elakadó lélekzettel, mi nyomában jár a késpenge villanásával hasitó villám szörnyü szaggatásának, s reméled, a bőven omló vizözön minden feszültséget benned és a természetben egyaránt felold

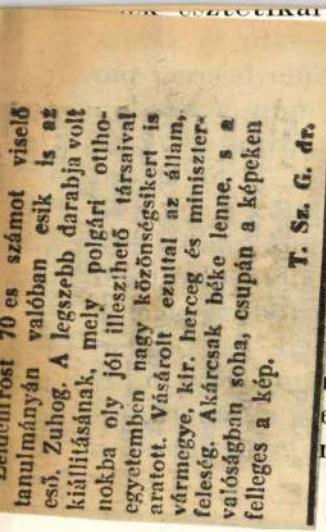

...esztétikai szemlélete újjong, hogy legyőznette azokat ...
...ny meggondolásokat, amelyek pár órával vagy
... még az egész világot jelentették neki.
...latsoron át juthatnak el külföldi barátaink a
...ijabban — ismét csak érdekelt propagandaírók
...kat becsmérelt »magyar mulatásnak« a magjá-
...ednének, hogy helyes úton járnak-e, zengessék
...gyar *bordalköltészet* legszebb dallamait. A magyar
...lyan fínom, válogatott és gondolatébresztő, mint
...k java. A pohárban fölfelé törő gyöngyök halk
...zédét érteni kell, — sőt: ki kell kényszeríteni
...rty Mihály, a *Szózat* gigászi erejű költője, 1842-ben
...eseíró földbirtokosnál, a bankalapító Fáy András-
...n, a pestmegyei Fóton. A szüret örömeiből bordal

Leidenfrost 70 es számot viselő tanulmányán valóban esik is az eső. Zuhog. A legszebb darabja volt kiállításának, mely polgári otthonokba oly jól illeszthető társaival egyetemben nagy közönségsikert is aratott. Vásárolt ezuttal az állam, vármegye, kir. herceg és miniszterfeleség. Akárcsak béke lenne, s a valóságban soha, csupán a képeken felleges a kép.

T. Sz. G. dr.

PADOS PÁL:
CSILLAGOK A DON FELETT.

(Révai-kiadás.)

A kiváló fiatal ujságíró hosszú ideig tartózkodott kint a jelen háború hadműveleti területein, s tapasztalásairól érdekes riportkönyvben számolt be. Élményei új könyvében már regénnyé sűrültek és osztódtak. Vas János meleg szívvel megrajzolt háborús történetét olvassuk, egy nyárdélelőtti bevonulástól a hazatérésig, amikor megáll a hazai dombon és boldogan látja: »Azért csak elvetettek.« Jellegzetesen derül ki e könyvből a magyar embernek az a szinte kozmikus nyugalma, bölcs egyszerűsége, mellyel a maga számára megoldja a világ legviharosabb ügyeit is. Az író közvetlen emberábrázolása és mesélő kedve sok igéretet nyujt.

(i. gy. l.)

DR. DOMJÁN JÁNOS:
A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITER.

(Traktátus-kiadás.)

»Egyházunk számára életkérdés, hogy milyen presbiterei vannak: olyan egyházunk lesz, amilyen presbitériumaink lesznek«. Ez a gondolat iratta a füzetet. Először rövid, de alapos isnertetést nyujt a presbiteri tisztség kialakulásáról, majd közli egyházi törvénykönyvünk rendelkezéseit a presbiter jogairól, kötelességeiről, vétségeiről és a presbitériumnak, mint testületnek a feladatairól. Szól a presbiter lelkületéről és szolgálatáról. Csupa gyakorlati tudnivaló és tanács ez a kis könyvecske. Minden sorából az az aggódó vágyakozás szól, hogy magyar református egyházunknak égetően szüksége van hivő, hitvalló, felelősséggel élő presbiterekre. »Elsősorban nem teiknlélyes, hanem imádkozó presbiterek kellenek. A tekintély csak ráadás lehet, de nem jogcím«. Nem is gondolná az ember, hogy milyen sokoldalú szolgálat nyílik a presbiter előtt, szinte meglepi annak felsorolása. Pompás, építő könyv Domján írása nemcsak presbiterek, hanem minden egyházi munkás számára, Ráillik: a presbiter kis kátéja. Előszavát Szabó Imre esperes írta.

Draskóczy István.

SZŐKE IMRE:
»KÉSZ AZ ÉN SZÍVEM«.

Semmiképpen nem könnyű az igehirdetés, de különösen nehéz az úrasztala felé úgy irányítani híveink seregét, hogy az Ige szerint élhessenek a szent vacsorával. Szőke Imre könyve jó segítő ebben lelkipásztorainknak. A legnehezebb textusok természetessé, érthetővé válnak feldolgozásában. Jól hatnak a közelről vett illusztrációk. Örülnünk kell, hogy végre magyar református lelkipásztoraink nem az afrikai s egyéb külföldi misszióból szedik a történetkéket. A tényleges magyar élet árad innen felénk. Ehhez azonban jó megfigyelőnek kell lenni. Szőke Imrét nyilván cserkészmultja segíti ebben. Könyvét azzal ajánljuk lelkipásztortestvéreinknek, hogy a nagyhitű emberek tudnak a legnagyobb kérdésekről ilyen egyszerűen beszélni s ez a hit bennünk is hitet ébreszt. —or.

GYENIS JÁNOS:
PRESBITEREK KÖNYVE.

Az egyházunkban végbemenő általános lelki megújhodás nem hagyhatja figyelmen kívül az egyházközségek kormányzó testületét, a presbitériumokat sem. E hasznos rövid összefoglalás szerzője a presbiterek jogi és lelki nevelését tüzte ki célul s maga is falusi lelkipásztor lévén, elsősorban a falusi presbiter szükségeit tartotta szem előtt. A tisztség viselésével kapcsolatban felmerülő kérdésekre a Szentírás, az egyházi törvénykönyv idézésével és hozzáfüzött pásztori magyarázattal felel. Presbitériumoknak melegen ajánljuk olvasásra és megvitatásra. Ára 80 fillér.

Dr. D. J.

SZITNYAI ZOLTÁN:
MILKA.

(Athenaeum-kiadás)

A tegnapi Csehszlovákia életéből visz el ez a kis regény: a magyar festőművész, hogy ismerteti meg az elfogult szlovákokkal a magyarok jó oldalát az önző, hazug csehekkel szemben. Jutalma a szép szlovák lány: Milka szerelme. Kissé propagandaize is van s a »régi szép magyar idők« ábrázolásánál nem megy tovább a gyenge magyar filmek dzsentri-mulatozásaira való elérzékenyült visszaemlékezésnél. Szitnyai nyelve könnyed, friss, elbeszélő hang, tehetsége inkább a novella rövidlélekzetű, kisebb műfaja felé predesztinálna a regény nagy lélektani alá[illegible]

MŰVÉSZET SZÍNHÁZ, FILM

Az atyai ház

Reményik Zsigmond szindarabja a Vigszínházban

Hosszú, világjáró körútjáról hazatér egy ember az atyai házba, amely már üres és elhagyott: az apa és anya meghalt. A forgószínpad segítségével szobáról-szobára jár a megrokkant fiú és a tizenegy szobában megelevenedik előtte a mult. Ez az Idővel szembeszálló színpadi ötlet megérdemelte volna, sőt merészségével kötelezővé tenné: az emékezés forró költészetét, amelyet egyetlen átfogó drámai feszültség fogadhatna el a színpadi játékban.

Sajnos, csak szobánkénti, egymással össze nem függő novel atörténeteket kapunk, melyek még papirosnovellának is gyöngék. Látható az apa, amint hazatér a frontról. Aztán ugyanez az apa másik jelenetben háziköntösében hosszasan haldoklik, majd meghal: anélkül, hogy ennek a legkisebb művészi értelme, illetőleg drámai izgalma volna. Látható a fiú, amint elcsábítja a kis cselédlányt. Végig ilyen sablóntörténetek, melyekben nehéz keresni költészetet, vagy éppen drámai feszültséget. A színház talán úgy gondolkozott, hogy a sokféle jelenet és ábrázolás önmagában is érdekli a közönséget, miként a panoptikum.

Az előadás különben gondos, a díszletek szépek. Somlay bebizonyítja, milyen szélesskálájú színész. Bulla Elma és Benkő Gyula inkább csak vergődik a meggyőzni nem tudó szerepekben.

(i. gy. l.)

Délvidéki művészek Budapesten

A Műbarát helyiségeiben láthatjuk a visszatért Délvidék művészeinek válogatott műveit. Nem akarunk összehasonlítást tenni a felvidékiek kiállításával, annyit azonban mondhatunk: nem a Délvidék rovására ütne ki. Két szobrász érdemel elsősorban említést: Baranyi Károly »Menyecské«-je s »Krisztusfej«-e a végsőkig kiérlelt formaalakitás biztonságával, ez utóbbinak megrázó erejű lélekábrázolásával, Zentai Tóth István: »Korsós lány«-a nemesen egyszerű vonalvezetésével bármilyen igényű tárlat méltó darabjai lennének. A festők közül Szervánszky Jenő akvarelljei, Emánuel Béla »Krisztus az Olajfák hegyén« s Balázs G. Árpád »Krumpliszedők« című pasztellje műtőan sorakozik az emlitett szobrászok tartotta nívó mellé!

A Müteremben vitéz Leidenfost Pál tűlnyomóan pasztellképeit találjuk. Lelkületéhez, látásmódjához nagyon illik a pasztell halk, finom bársonyos hangulatokat ringató technikája. Nagy általánosságban naturalistának nevezhetjük, de a természet neki csak a kalom, hogy meleg, poétikus érzéseit, hangulatait annak varázslatával továbbadja a szemlélőnek.

Dr. F. L.

AZ ÉJSZAKA LEÁNYA.

(Nemzeti Apolló, Uránia.)

Az erkölcsi korlátokon kívül élő éjszakai emberek élete mindig izgatta a szigorú társadalmi keretek között lévő polgárok fantáziáját. A szenvedélyek korlátlan kiélésének vágya ott szunyad minden lélek mélyén. Ezt a »másik ént« ébresztgeti a film. Lehet-e innen, a zűrlésből visszamenekülni a tisztességes életbe? A film szerint hipnózissal el lehet felejtetni a multat és az akarat elég az új élethez. Pedig a bűnöket nem elfeleitetni kell, hanem megbánni s a

„AZ EPISZKOPÁLIZMUS ÁRNYÉKÁBAN"

Politika és egyház

A lelkészválasztás módja ma sem megoldott kérdés egyházunkban. Néha a legvadabb képviselőválasztás szelíd dal egy lelkészválasztás korteszajához képest. 1941-ben lapunkban is *Tasnádi Nagy* András ajánlotta, hogy a zsinat foglalkozzék a meglévő törvény kiegészítésével. Rámutatott arra a megoldásra, amit mi a magunk részéről a leghelyesebbnek tartanánk: hogy *a lelkészválasztást a presbitérium kezébe tegye le egyházunk*, mint ez a világon sok református egyháznál így történt.

A kérdésnek nem szabad hamu alá kerülnie. Dr. *Kovács* István szentmártonkátai lelkipásztor »*Az episzkopálizmus árnyékában*« című füzetében erőteljes érvekkel cáfolja meg azt a tervet, mely a lelkészválasztást lelkészi kinevezéssé akarná torzítani. (1940-ben az ORLE gyűlésén és azelőtt került ez az indítvány az egyházi közvélemény elé). Mi a felsorolt érveket még azzal toldanánk meg, a kinevezési gondolat élénk példája annak, hogy divatos politikai eszméket hogyan lehet be az egyház és néha hogyan jön lázba tőlük. Kovács István füzetének ez a része önmagában jó és hasznos szolgálatot végzett volna, ha az egész füzet alaphangjába a benne összekeveredő gondolatok erőszakos társításába éppen úgy veszedelmesen nem keveredett volna bele az egyházitól idegen politikai haremodor. A politikai röpirat célja: hogy leleplezzen, sebet ejtsen, ha lehet: az ellenpártot megsemmisítse. Nem szükséges általában a politikai támadásokhoz tudományosan megalapozott felkészültség. Az *egyházi* írás ellenben építeni akar, gyógyítani és meggyőzni. Az a

nincs meg, hogy a ref. püspökök közt az erdélyi püspöknek van aránylag a legkevesebb törvényes hatásköre. A püspök a főgondnokok közé soroltatik. A lelkészi kinevezés kérdése leghangosabban szóbakerült itthon *1940-ben már*, amikor még Erdély rabigát hordott. Lehetett volna-e szerencsétlenebb intézkedés, minthogy a zsinat az erdélyi egyházkerület visszajövetele alkalmából hozzafogott volna az erdélyi egyházkerület alkotmányának reformjához? Méltánytalan támadás, — politikai ténykedést felsorolva — *egy* világi vezetőembert támadni meg, mintha a magyar református egyházban *mindenütt, minden* főgondnoki és gondnoki szék, minden presbiteri tiszt bibliai alapelvek szerint töltetnék be; mintha tehát *másutt* sehol semmi hiba nem volna. Milyen okai voltak az erdélyi egyházkerületben gróf Bethlen István főgondnokságának, ezt csak sejteti néhai Reményik Sándor verse, amit 1941-ben írt Bethlen Istvánnak:

Ott kél teljes visszhangja mély szavadnak,
Királyhágón túl rendülnek a sziklák
s szavadra némán rábólintanak.

Ilyenmódon *politikát* és *egyházi ügyet* keverni össze éppen akkor, amikor valaki a politikai és egyházi szempontok *különválasztásáért* harcol, belső ellentmondás, amely egyéb érveket is kétségessé tesz. Amellett három sorban mégis csak kellett volna utalni arra is, hogy *más téren*, a missziói munkák terén éppen az erdélyi egyházkerület valósította meg legelőször a *gyülekezeti alapgondolatot*. Az egész magyar református egyház most azt a nagy református belső építést végzi, hogy a gyülekezet minden missziói munkájának szervesen maga legyen a tartója és hordozója.

Valamikor a racionalizmus pusztító korszakából maradt fenn egy anekdóta, amikor »*szeresd felebarátodat*« textusról állítólag ilyen felosztással prédikált egy voltaireánus igehirdető: »a felebarátunkat szeretnünk először: nem tanácsos, másodszor: nem szükséges, harmadszor: nem is lehet.«

Istennek hála, ez a korszak elmúlt. De egy-egy ilyen, alapjában jóakratú könyvnél megállva, azt kell mondanunk: egyházi ügyeket ilyenmódon tárgyalni s a lelkészválasztás ügyét előbbrevinni ezzel a módszerrel nem tanácsos, nem szükséges, de nem is lehet.

Paolo Zappa: Az idegenlégió

(Révai kiadás)

Az olasz író csaposnak állt be a francia idegenlégió egyik kantinjába és egy mozgó hadoszloppal többszázkilométer mélyen nyomult be a sivatagba. Részletesen ábrázolja a maga körül lejátszott emberi sorsokat. Az idegenlégióba jelentkező katonák rendszerint súlyos erkölcsi, vagy lelki sérültek; s ebben a társadalmon kívüli szervezetben aztán végső csatát vív bensejükben

sivatagból is van visszatérés, bocsánat. De éppúgy győzhet az ilyen lelkeken az alkohol, a sorsuk miatti düh átkozódó bosszúvágya. Az idegenlégió kis csoportja az egész emberiség sorsát tükrözi: abban az átlátszó beállításban, amit az árnyéktalan Szahara, a rossz nők vágyainak és az alkohol mérgének áporodott íze és a hazafelé mutató távoli vágyak és remények keveredése je-

HOL VÁSÁROLJUNK? HOL DOLGOZTASSUNK?

Hirdetési díjszabás: ebben a rovatban mm sora —.60, szövegoldalon —.70 fillér.

BUNDÁK, bolerók, ezüstrókák, nerzek nagy választékban
Alakítás eredeti modell szerint

VARSÁNYI AJOS-nál, IV. Múzeum-orút 7

MŰFOG Biró Sándor
Olvasóinknak kedvezményben, ORBA tagoknak minisztérium által kiutalandó összegért államilag vizsgázott fogász, Rákóczi-út 25. Tel. 138-039

Bundák, rókák, boleróik
legolcsóbban Kókay szűcsnél. Vilmos császár-út 10. sz. Telefon: 386-84

NŐI FEHÉRNEMŰ PONGYOLA PYJAMA
SZABÓ OTTÓ HOZOTT ANYAGBÓL IS KÉSZÜL BUDAPEST, IV., PIARISTA-U. 1

SZINES BÚTOROK, rekamiék, konyhák
fizetési kedvezménnyel. BÁNYAFALVI-nál, Izabella-utca 19 Tel.: 220-791.

Agynemű, matrac paplankészítő (javítások is)
Özv. Tavasz Erzsóné hadiözvegy
Budapest, II., Fő-utca 20 Telefon 357-421

TÓTH LAJOS fest, tisztít
V., József nádor-tér 9. TELEFON. 181-297

Uj és használt bútorok,
hálók, konyhák, kombinált szobák, rekamiék olcsón. Jótállással. KOVÁCS, Izabella-utca 13

HALMI BÉLA
udvari és hadsereg szállító fényképész Budapest, IV., Kecskeméti-utca 19. Telefon 184-682

Leidenfrost Pál,
Viter

koll. kiáll -

Müterem

1943 - márc -

76633 sz. leirattal a pétervár és mörfel-
ét át. (573/23), Roman 1920 IV. 9-én en-

1598. Bosznay István:

Őszszel.

Az erdo
~~ni~~ szem közt (pedig sa
fák csoportja r
jobbra egy para
~~fején~~ kalapot hord
a vállon és csizm
rág és magas
alól balta: „Bo
"

Olajfes
Vétetek
a ~~Ára~~ 7
(99/98),
a 2469/

Leidenfrost Pál

kiáll.
Nemzeti Szalon
1926. szept.

Fův. képt.

Leidenfrost Pál

kiállítása

Nemzeti Szalon

1925. sept.

Fő. képe.

Leidenfrost Pál, vitéz

kiáll.

Nemzeti halon

1928. márc.

Föv. képt.

Leidenfrost Pál

224	„Szürke“ a Csillebércen	7000
225	Budakeszi erdőrészlet, vázlat	4000
226	„Kis hercegnő“	10000
227	Farkasvölgyi virágok	7000
228	Készülő vihar	5000
229	Ablaknál	4000
230	Diszbokrok a Parc-Monceauban (Páris)	4000
231	Farkasvölgyi szobám	3000
232	Eremitage a Farkasvölgyben	4000
233	Alkony a völgyben	3000
234	Szt.-Anna (Lionardo da Vinci képe után) krétarajz	350

(Vitéz barsi) Leidenfrost Pál

Született 1889-ben Garam-Lökön, Barsmegyében. Középiskoláit Budapesten és Pozsonyban végezte, majd a jogitánulmányok bevégzése után a vallás- és közoktatási miniszteriumban szolgált és onnan vonult be ezredéhez, ahol végigküzdötte a nagy háborut az utolsó napig. Kora gyermekéveitől kezdve állandóan rajzolt, de a természet szépségei iránti rajongásában nagy része van a háborus évek állandóan a szabadban töltött idejének. Nyilvános kiállitáson ez az első szereplése.

Olajfestmények

236 Erdei tájkép, Bareck Edgar tulajdona
237 Őszi rózsák 3000
238 Búcsú a Balatontól 3500
239 Este 3500

Pastellek

240 Naplemente után, Petzrik Jenő tulajdona
241 Balatonföldvári „majomsziget", özv. Satzger Pálné tulajdona
242 Balatonföldvári „clubház", Kollerich Pál tulajdona
243 Balaton a mólóról, Kollerich Pál tulajd.
244 Tavaszi táj, Farkas Imre tulajdona
245 Ibolyák, Gesztesi F. tulajdona
246 Szénakazlak a parton, özv. Kuncz Józsefné tulajdona
247 Erdővágás ősszel, a magyar állam tulajd.
248 Balaton szeles-borus időben, özv. Satzger Pálné tulajdona
249 Domboldal 1200
250 Öreg parasztasszony 3000
251 Julius elején, 2500
252 Jegenyék a Balatonnál Weisenbach Iván tul.
253 Balatonföldvár 3500
254 Alkonyati ég 2500
255 Este a Balatonparton 1500
256 Fenyőfák jegenyékkel 3500

Nemzeti Szalon
45. kép. kiáll. cat
1925. nejt.

Leidenfrost Pál
festő, vitéz
koll. kiáll.

l.

Nemzeti Szalon 1929.
65. csop. kiáll. Sal

Jordán

Tisza

37/96 : II

vitéz Leidenfrost Pál

142	Erdőtisztás a hegytetőn, olajf.	600.—
143	Erdei út télen, pasztell	300.—
144	Sárga virágon, pasztell	100.—
145	Két öreg fa télen, pasztell	260.—
146	Késő őszi hangulat, pasztell	200.—
147	Téli tájkép, pasztell	120.—
148	Téli alkonyat, pasztell	200.—
149	Napsütés az erdőszélén, pasztell	500.—
150	Falurészlet télen, pasztell	160.—
151	Felvidéki utcarészlet, pasztell	140.—
152	A nyár végén, pasztell	100.—
153	Kis fenyves szélén, pasztell	500.—
154	Duna a visegrádi hegyről, pasztell	220.—
155	Novemberi táj, pasztell	200.—
156	A nagymarosi hegyek, olajf.	140.—
157	A Duna Visegrádnál, pasztell	140.—

Leidenfrost Pál, vitéz

Kora őszi hangulat
c. képe repr.

Művészet 1942. 57. l.

347/1943

A pannonhalmi Szent I
kifestése Aba Novák Vilmos halá
jának drámai kifejezésű apokali
latban maradt s ugyancsak elmar
falrészen az országépitést szim
seje igy nem maradhat. A falkép
állitani és a falképet be kel

Önarckép-sorozat.

Kréta rajzok:

129 Megérkezés	3000
130 Nihil	3000
131 Várni	3500
132 Megállás	3500
133 Prostitució	3000
134 A gyermek	4000
135 Kin	4000
136 A válasz	4000
137 A mi szivünk	4000
138 A követelés	4000
139 Káosz	4000
140 Filozófia	3000
141 Mult	3000
142 Jövő	3000
143 Trance	4000
144 Babona	3000
145 Félelem	3500
146 Mi mindnyájan	4000
147 A mi szemünk	4000

Reidelmayer Pál
festő

Nemzeti Szalon
50. csop. kiáll. 1926. szept.

Vitéz barsi Leidenfrost Pál

Született 1889-ben Garam-Lökön, Bars megyében. Középiskoláit Budapesten és Pozsonyban végezte majd a jogitanulmányok bevégzése után a vallás- és közoktatási miniszteriumban szolgált 1923-ig, mikor is, mint miniszteri osztálytanácsos vonult nyugalomba, hogy ezentul teljesen a festészetnek éljen. A világháborut elejétől kezdve mint ulánus tiszt szolgálta végig, több kitüntetést kapott, köztük az arany vitézségi érmet is. Az 1924. évben vitézzé avattatott.

1925-ben volt az első kollektiv bemutatkozása, ugyancsak a Nemzeti Szalonban.

Pastellek:

148	Női arckép	mgtul.
149	Ibolyák, Bezuk Nusi urhölgy tulajdona	
150	Közelgő eső	2000
151	Félkeresztek	3500
154	Két fa a Balatonnal	2000
155	Szénaboglyák a Balaton partján	2200
157	Tanulmányfej	1600
158	Templomtorony	1000
159	Falurészlet	600
160	Tányér á la Koppenhága	1200
161	Balatonpart Földvárnál	2200
162	Felhő tanulmány	3500
163	Jegenyék a Balatonnal	3200
164	Virágzó rét	1500
165	Két jegenye	2600

Leidenfrost Pál

Új Magyarság

1943. márc. 23

* **A kultuszminiszter Leidenfrost Pál kiállításán.** Szinyei Merse Jenő kultuszminiszter vasárnap délelőtt Fáy István dr. államtitkár, továbbá Terbócz Miklós dr. és vitéz Haász Aladár dr. kíséretében megjelent vitéz Leidenfrost Pál kiállításán a Műteremben. A vendégeket Kató Kálmán igazgató fogadta és kalauzolta a kiállításon, amelynek anyagából a miniszter két művet vásárolt. A tárlat egyébként csütörtökön délben zárul.

Leidenfrost Pál

— **Vitéz Leidenfrost Pál képei a Műteremben.** A Műterem Kossuth Lajos-utcai kiállítási helyiségét vitéz Leidenfrost Pál képei üde levegővel töltötték meg. Színyei Merse Pál szineit látjuk ezeken a gondosan és könnyedén megfestett változatos tájképeken. Leidenfrost jól választotta meg mesterét és jól válogatta meg témáit. Fő sugalmazója a Balaton volt, ez az ezerarcu és ezerszinü viz Ezt festette meg nyári borulásban, csendes alkonyatban, zölden hullámzóan és kéken tündöklően. De a Duna is hatással volt rá: Esztergom a primási szigettel és Visegrádi táj cimü képei egy fogékony lélek nemes élményei. Millet-szerü benyomást kelt „Mezei munkás"-t ábrázoló festménye. Szépek még hüvösvölgyi és zugligeti tájképei is. (s. l.)

Pesti Hirlap
1943. márc. 23.

Leidenfrost Pál, vitéz barsi, festő * 1889. Garam-Lökön (Barsvm.) Középiskoláit Budapesten és Bozsonyban járta s jogi tanulmányainak befejezése után a vallás- és közokt. minisztériumban szolgált. 1914-18-ig részt vett a világháborúban. 1925 őszén a Nemzeti Szalonban gyűjt. kiállítást rendezett. (Nemzeti Szalon 338. kiáll. kat.)

~~Vasnetze X. 169~~

Leidenfrost Pál

viteż barsi

Szül 1889. Garam Lökön Barsm.

1926. szept. Koll. Eiáll a Nemzeti Szalonban.

Élet.

10
Vilmos, Melánia

CSÜTÖRTÖK

11
Higin, Ágota

PÉNTEK

12
Árkád, Ernő

SZOMBAT

13
Veronika, Vidor

vitéz Leidenfrost Pál

koll. kiáll. a Nemzeti
Szalonban, 1928 márc.

Possum. Jan van.

2981

42. V. Weishaupt.

(Sz. Münchenben 1848. márczius 8-án.)

Tehenek a patakban.

A lapályos vidéken, a részben bekerített vén fűzesen innen, széles patakot és öt különböző szinű tehenet látunk. Balról három szembenéző van egy csoportban ~~s kettő közülök inni látszik~~) jobbról egy áll az előbbiek felé fordulva és a háttérben egy legel. Az előtérben lévőkből három a vizben tapos, mely a teheneket visszatükrözi. A mező mindenütt üdén zöld. A háttérben házak körvonalai bontakoznak ki. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »*V. Weishaupt. München.*«

Fa, métetei 34 : 53·5 cm.

1883: V. 260. — 1884: VII. 260. — 1885: VII. 260. — 1886: VII. 260. — 1887: VII. 260. — 1888: VII. 260. — 1889: VII. 295. — 1890: VII. 295. — 1891: VII. 324. — 1892: VII. 324. — 1893: V. 316. — 1894: V. 35. — 1895: V. 42. [illegible]

292

Leidenfrost Pál, író

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 288, 583
1926. 419
1928. 280
1929. 300

Leidenfrost Pál

Koll. Ziállítása a Nemzeti Halonban.

cred

Szinházi Élet

1925. 37. sz.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Dékáni Kálmán dr. egyet. m. tanár

X. 183.

Leidenfrost Pál, vitéz

Szül. 1889. jun. 5. Garam-
lökön (Bars vm). Főiskolai
tanulmányainak elvégzése után
a vallás- és közökt. min. lépett
hol 1923-ig szolgált, mikor
mint. minisztéri osztálytanácsos vonult nyugalomba-
ez időtől teljesen a pikturá-
nak él. A világháborut ele-
jétől végéig mint fronttiszt
szolgálta és többek közt az
arany vitézvégi éremmel
lett kitüntetve. Eddig
két kollektív kiállítása volt
a Nemzeti Szalonban
1928 márc. ugabb koll
kiállítása a Nemzeti Szalon-
ban. Ketban életrajza

Leicher Félix

A soproni Szt Mihály templom Péter oltárának oltárképe. Nagylozsba került, onnan magángyűjtemény be

Csatkai Endre: A nyugatmagyarországi barokk-zobrászat problémái
MTA II. Társ-tört. Tud. Ont. Közl. II. köt. 1. n. (1951) 98. l.

Leidenfrost Pál, vitéz
barsi

---

stul. 1889 Garamlök (Bars
vm).
1926. koll. Eiáll. a Nem-
zeti Kalonban

Kés, narmata VI. 133.

Leidenfrost Pál

1928. koll. kiáll a
Nemzeti Kalendar

147.

Baillie, William.

Tengeri kéj. W. Van de Velde rajza után. Kréta-modor.

K. 10.—

S. n. 475.
A. l. 10854.
821-913-147.

188 × 231 mm.

Leidenfrost Pál

Munsarnok festő Tuor István

n. 1.

1928/29 „téli kiáll. 599

Séra-család, illyefalvi X. 135.

Leidenfrost Pál, vitéz

Magyar Művészet
1925. 288, 583
1926. 419
1928. 280

Kard, csabrendeki diszitett kasakos

kelta VI. 127

LEIDENFROST 1. *Pál, vitéz, barsi,* festő, * Garamlök (Bars vm.) 1889 jún. 5. A vallás- és közokt. minisztériumban szolgált s 1923. mint min. osztálytanácsos ment nyugalomba. Azóta a festészetnek él. 1926. és 1928. kollektív kiállítása volt a Nemzeti Szalónban.

E. G. II. 21 l

van a vár, hol a mecset s a két őrto-
nek egyikén kisebb tornyok vannak. A
helyet kőfal s „Fossa" vesz körül. A város
, melyhez a jobbról vezető út csatlakozik,
félhold látható. A háttérben hegység
lra lévő keretben:

ad
Lontan Da Vaccia"

19.4: 28.7 s a rézlapnak 20: 29.3 c/m.

de re dell Vngaria breuemente descritta
ia 1685. pag 71.

66/93 № 51.

Leicher metszö

Magy.Hirmondó.1798.XIV.szak.VII.27.8.sz
? l.

Dudaay? festő ?

Pásztortűz, 1920. 12 sz.
287. l.
R. Bende Mária: Marosvásárhelyi
kiállítások után.

Leichtner G.festő

méltatása Garas Klárától: A Szépmüv.Muzeum közl.
1958.87.old és 1959.75.old.

A magyarországi művészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 474.l.

~~Fischer — rajzoló és~~ rézm

~~Frey Z.~~ rézm

Leicher A. rézm.

mises cód

Stenger K rézm

Schnüzer Jacob rézm

Maillard L. rézm

gród

Schoenvisner Stephanus

Antiquitatum et historiae Sabariensis ab origine usque ad praesens tempus. Pestini 1791.

Kombathely látképe a XVIII. sz végén, és romai régiségek

P fentiek készitettek a fenti nevü rézkar cait

M.D.K.

LEICHER, FELIX

meditiley a Szt. Mihály Templomban levő oltásképe SCHWARTZ sefréd bistokában a hét világkában közt. /Sopronban./

CSATKAI E., A Soproni műgyűjtés története. Budapest, 1958. 17.o.

Leicher, festő

Honmüvész, 1833. 2o8-2o9.

Magyar szorgalom...rajzolatja

Leidenfrost ( ), Sándor,

Leidenfrost 1. Pál, barsi, festő, szül. 1889. Garam-Lökön. Autodidakta. Első kiállítása – gyűjteményes – 1975. volta Szemz. Szalonban.

A Nemzeti Szalon ötvenedik csoportkiállítása

Még forró a nyár, melytől alig hogy elbucsuzott utolsó kiállításával s már megnyitja uj évadját a Nemzeti Szalon. Csoportkiállítása ezuttal nemzetközi összetételü: a főtermet két orosz müvész, a *Brailowsky*-házaspár munkái töltik meg.

Azok közé a hazátlan oroszok közé tartoznak, kiknek mindenütt szabad az élet, csak szülőföldjükön nem. Müvészetük mégis szinig nemzeti müvészet: az orosz népképzelet és az orosz müvészeti hagyomány igyekszik benne egyéni kifejezésre. A históriai régi Oroszország boldog és tragikus emlékeit, a soktornyos Moszkva szineit, a falusi élet kedélyes jeleneteit idézgetik munkáikon a stilizálásnak azon a módján, amely már inkább iparmüvészet, semmint igazi ábrázoló müvészet. Iparmüvészet annyiban, hogy szinte kivánja a valamiféle technikában — például a faldiszitésben — való kivitelt. Legjava értékük az ornamentumszerüségük, gyengéik ott tünnek fel, ahol az ábrázoló müvészet felé igyekeznek. Ott dilletánsoknak hatnak.

W. Gyenes Gitta rajza: Félelem.

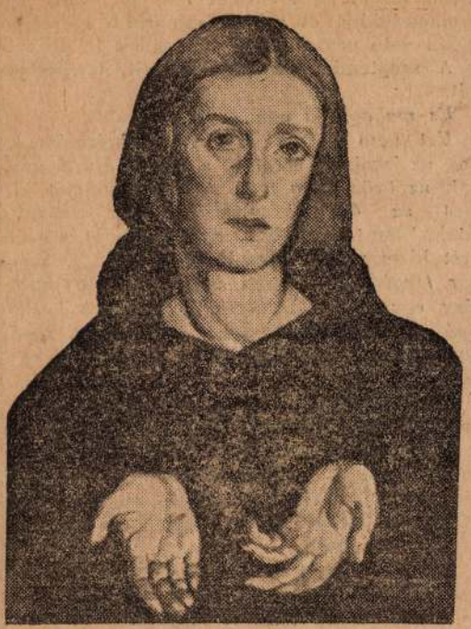

W. Gyenes Gitta rajza: A mi szivünk.

A kiállitás magyar müvészei között *Gyenes* Gittát emlitjük első helyen. Régebbi gyüjteményes kiállitásairól ismerjük érdekes elképzelésü arcképeit és tájait. Mostani kiállitásának főcsoportja egy sorozatnyi krétarajz, valamennyi egyazon női fejnek más-más változata. A legkülönbözőbb lelki indulatokat fejezi ki rajtok a müvésznő az arc mozdulataival és a kéz játékával. Az emberjellemző képességnek impozáns példái és Gyenes Gitta müvészi pályáján fontos előre tett lépés. Néhány szép olajképén finom szinérzékéről ad ujabb próbát.

Lingauer István először mutatkozik be a nyilvánosságnak. Borongó tájfestő, a szürke szinek hazájában van otthon. Igen szépen festi tájain az eget és a levegőt.

W. Gyenes Gitta rajza: Jövő.

Vitéz barsi *Leidenfrost* Pál legutóbbi kollektiv kiállitása óta kissé talán még édesebb és még erőtlenebb lett.

Bizony Ákosné nevével is ezuttal találkozunk először. Kivételes, talán példátlan jelenség. Negyvenötéves korában kezdte a festést s matrónakorban lép először a nyilvánosság elé.

W. Gyenes Gitta rajza: A kín.

Minden müvészi tehetségnek főfeltétele: az érzékenység megvan benne. Megérzi a természetben a szépet és azt, ami benne a müvészet tekintetéből érdekes. De a müvészet egész embert és egész életet kiván.

(e. a.)

Ha Abbaziába készül, saját érdekében irjon Erényi Béla gyógyszerész cimére (Residenz). Csendes magyar uriház a Südstrandon. Napos szobák loggiával. Pormentes levegő. Magyar-francia konyha. Kérjen prospektust.

mobiljáról a tóra nyári éjszakán egész sereg szép fiatal leányt látott fürdeni a tengerparton. Az ügyvéd — irja a cikk — megállította a kocsit, az automobil reflektorát a fürdőzőkre irányította és hosszu ideig gyönyörködött a látványban. Senki sem tiltakozott jelenléte ellen, csak azt kifogásolták, hogy a reflektor erős fénye bántja a fürdőzők szemét.

Másnap testületileg vonult ki a rendőrség a tengerpartra, hogy meggyőződjön erről a ritka tüneményről, de nem sokat láthattak: a fürdőzők elmaradtak. Éjfélig cirkáltak az őrszemek a homokon, egyik-másik kiváncsi rendőr még tovább is ott maradt, de eredménytelenül.

Néhány nappal a rendőri látogatás után megismétlődött az eset és gondoskodtak arról is, hogy a dolog megint a nyilvánosság elé kerüljön. A hatóságok most már komolyan foglalkoztak a titokzatos esettel és meg akarták tudni, hogy mi is rejlik tulajdonképpen a dolog mögött.

Ujra lesbeállltak, de nem sikerült rajtacsipni a meztelen fürdőzőket. Csak az az eredmény mutatkozott, hogy Newyork mulatni vágyó fiatalsága szintén sürün látogatta a titokzatos tengerparti strandot.

Néhány nappal ezelőtt végre felfedeztek egy magános helyen néhány fiatal leányt, akik Éva kosztümben uszkáltak az Atlanti oceán habjaiban. Diadallal vezették őket a rendőrbiróság elé, neveket emlegettek nyilvánosan és az egész Long-Island triumfált. Végül is biró elé került a dolog, hogy ítéletet mondjon az ügyben.

A jókedélyű biró néhány napi gondolkozás után ugy határozott, hogy személyesen akar az erkölcstelenségről a tett szinhelyén meggyőződni és ezért helyszini szemlét rendelt el. Előre kitüzött időben előre megjelölt helyen kellett a szinjátéknak lefolynia.

Elhatároztuk, hogy mi is megtekintjük ezt a szokatlan tárgyalást. Késő este volt, amikor a helységbe megérkeztünk, de még bőven volt időnk, mert a tárgyalást éjfélre tüzte ki a biró.

Kérdezősködésünkre megmagyarázták, hogy a helység határában van a tárgyalás és ha egyenesen megyünk arra, amerre a többi automobil hajt, akkor nem téveszthetjük el az irányt. Valóban ugy is tünt fel a dolog, mintha egész Newyork odatartana, mert az országut feketéllett a kocsiktól. A strandon hosszu sorokban százával álltak az automobilok és alig tudtunk egy sarokban elhelyezkedni.

Rendőrök valósággal ellepték a környéket és egyre hallatszott intézkedő szavuk:

— Ne tolakodjunk... Lassan... lépésben... Mindenki sorra kerül. Bőségesen van hely... Tessék rendet tartani.

A fövényen birói emelvényt épitettek. Magas ívlámpa égett fölötte és az esküdtek számára külön padokat állitottak. Kint, a tengeren vitorlás- és motoryachtok usztak fel és alá s reflektorok idegesen vibráló fénye jelezte a közönség türelmetlenkedését.

Egy élelmes fiatalember hangosan kiáltotta:

— Ladies and gentleman... Tessék erre fáradni. Öltözködjünk az alkalomhoz illően... Helyezzük magunkat kényelembe... Csak két dollár a kabin személyenkint... Uszóruhában jobban lehet élvezni a birói tárgyalást... Rajta, rajta.

Amire a biró elhelyezkedett az emelvényen, a közönség legnagyobb része kényelmes toiletteban ült köröskörül és figyelmesen várta a fejleményeket. Végül is kisorsolták az esküdteket. A jegyző szorgalmasan irt fel minden nevet. Helybeli kereskedők és egy szállótulajdonos voltak az esküdtek.

A biró egymás után maga elé szólitja a vádlottakat.

— ... és mindenben az igazat, a teljes igazat és csakis az igazat fogom vallani... cselekedni ... produkálni... — olvassa a jegyző a szokásos formulát. — Isten engem ugy segéljen.

Ezután a biró utasitást adott, hogy minden tekintetben ismételjék meg a vád tárgyává tett cselekményt, ugy ahogyan az a kérdéses éjszakán történt.

Csönd követte a biró parancsát. A közönség lélegzetfojtva várta az eseményeket. Végre is megindult az első vádlott. Kecses lépésekkel a tengerpart felé lejtett... táncolva, kacagva... boldogan. Néhány pillanat mulva elnyelte a hab a közönség szeme elől...

— Következő...

Jött a második, harmadik, negyedik „vádlott" és a sötét viz felől boldog sikoltásokat hozott az éjszaka. A közönség irigykedve nézett utánuk és a nagy melegben mindenki közelebb vonult a vizhez. De a biró szigoru parancsa mindenkinek megtiltotta, hogy vád nélkül a vizbe menjen, amig a tárgyalás tart. Igy csak

Harcra készülnek a kávések a záró záshoz jutnának a m

Megirtuk, hogy a Szent István-hét tapasztalatain felbuzdulva, a kávések nyomatékosabb harcra készülnek a záróra teljes eltörlése ügyében. A Szent István-héten, amikor minden kávéház nyitva tartott reggelig, a kávések azt látták, hogy *igenis nagyon jó üzlet a záróra teljes eltörlése, mert a felmerülő külön költségeket az éjjeli forgalom bőven fedezi.* Már több izben deputációztak a kávések *Reiner* Mór, a kávések ipartestülete elnökének vezetésével a belügyminisztériumban. Küldöttségük legutóbb a mult hét közepén járt a belügyminisztériumban, ahol azzal a válasszal kellett megelégedniök, hogy *legközelebb egy ankétet rendeznek az összes érdekeltségek bevonásával ez az ankét fog dönteni a záróra kérdésében is.*

Munkatársunk felkereste Reiner Mórt, aki a következőket mondotta:

— Valóban igaz, hogy

Két és fél mi egy első gimnazi

Horribilis árakat kérnek a tankönyve Hét pengőt is elkérnek egy-egy tankönyv tárgyalják a mérhetetlen tankönyvdrág egy millióra dagad

Az ötödik lakbérnegye

Az Isten tudja hogyan, de eddig a szeptembernek varázsa volt. Nem is varázsa, hanem *fiatalitó ereje.* Az ember egyszerre megint gyereknek érezte magát, izgatott, piruló gyereknek, kicsit félve gondolt a tanár urakra és hallotta a zsibongást, a vékony hangocskákat, amint ismerkednek egymással ott a nagy tanteremben. Ujra szemünk elé varázslódtak a hosszu zöldpadok, a felcsapható asztalkával; drukkos latinórák kisértettek és félelmes tanári konferenciák, amelyekről csak most tudjuk, hogy milyen szépek voltak, milyen csendesek és komoly gond nélkül valók. Most amikor már kinőttünk az iskolapadokból és sokkal szigorubb szeretet nélkül való professzorok itélkeznek felettünk.

A szeptembernek pőcise volt, tradiciója volt.

És ma gondja van...

Ezt nem tudtuk akkor. A beiratásnak csak az izgalmát éreztük, a könyvvásárlásnak csak az örömét: *a noteszt és az aranytollat,* amit az ódon könyvesboltban ráadásnak adtak. Nem tudtuk, hogy ennek gondja is van. Mert bizony van. Komoly nagy gondja. *Sokszor tragédiája.* Hiszen alig pár hete mult, hogy egy apa, tehetséges jó ujságiró kollégánk, a Dunába vetette magát, mert nem tudta előteremteni a pénzt — *a fiának érettségi dijra.*

Ujra szeptember van. Minden könyvesbolton ott fityegnek már az ócska kartontáblák az obligát felirással: *Itt iskolakönyvek kaphatók.* Surolják már az iskolaépületek folyosóit, porolják a tantermeket és apák — sok százezer — elborult arccal számolják a pénzt: *együtt van-e mind?*

A vakáció még tart, az apróságok még élvezik az utolsó aranynapokat, de már gondolni kell az iskolára. A ligetekben kis emberkék könyvekbe temetkezve magolnak. Viszhangzik az *ápluszbé.* Sápadt gyerekek *készülnek a pótvizsgára.*

Szeptember... *Milyen lesz Budapest idei szeptembere?*

Terhes és idegölő. A pesti apák közül *csak azok boldogok, akiknek még nem jár iskolába az apróságuk.*

Mert a tandijak és az iskolakönyvek ára olyan magas, hogy alig lehet összekaparni.

Az elemi még csak rendben van. Ott nincs komoly teher. Az az egy Olvasókönyv a tizenhatezer koronájával még csak elviselhető.

Az elemistáknál más okozza a gondot. *A reszketés a gyerekért.* Mert még mindig nem tértek vissza a rendes békebeli állapotok, ami-

Leiding Lőrinc

ötvös

1720 Sopron

Kapmagyarországi ötvösök 23 l.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1865, 1866, 1867, 1869: XIII. 50. *G. Carpioni:* Bacchus diadala.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XIII. 50. *G. Carpioni:* Bacchus diadala. — 1873: XIII. 50. *Carpioni:* Triumph des Bacchus. — 1876, 1878, 1879: IX. 322. *Carpioni:* Bacchus diadala. — 1881: 600. *G. Carpioni:* Bacchanal. — 1888: XVIII. 622. *G. Carpioni:* Bacchus és Ariadne. — 1896, 1897: XVIII. 622. *G. Carpioni:* Bacchus és Ariadne. — 1897: XVIII. 622. *G. Carpioni:* Bacchus és Ariadne. — 1898: XVIII. 622. *G. Carpioni:* Bacchus et Ariadne. — 1901, 1904: XVIII. 622. *G. Carpioni:* Bacchus és Ariadne.

Leidner Kristóf, Kőmívesmester,

1775. Posony.

Pressburger Zeitung

1775, 4. 42.

LEIDNER r. LEITNER

Leidner (Leitner) János
Theophil

1728-30-ig látogatta az
akadémiát

lásd
Fleischer Béla. 63. l.

Tervrajz.

A létesitendő iskola alapr
lapon a mértékegységet is megad

balra: Nro 3 Formular F
jobbra: Eines von gut g
zu erbauenden I
grosser Gattung
bis 200 Lehr K

magyarázó szövegének kezdete: A
Zimer, Kamer, Kuchel des Schul

Szines rajz, mér.

Leidner Johannes Teoprast

ein Ungar

1728-30

Bécsi akadémia
Ujházy

nem Leidner - ez?

A fenti talán téves
olvasás.

Közművelődési házak helyeinek kijelölése

II. 177.

LEIMBERGER *Mária*, festő, l. *Széky Mária Leimbergerné.*

rajzban feltüntető czer lapon a
épületek piros szinnel tüntet-
g nyil jelzi. Az uradalmi épü-
nak kiemelve. Fölirataí fölül:

ung

lche den
or halb Drey Uhr
nem Groszem
eil von Unter

pa

hat."

ber 826 durch Joann Weszely Weiszkirch-

uterung der Feuerbrunst"-nak kezdete:
in Hause sub C" s befejezése: „XXIII. Woh-
l Synagoge".

retei 31.5: 50 c/m.

Leier Ferenc

becsi festő

1859-ben az alábbi templom hajójának boltozatán az Angyali üdvözletet, ~~[illegible]~~ Jézus születésének és mennybemenetelének, valamint a négy evangelistának falképeit festette

Gyulai Komárom
355. l

Szent András-
templom

III. A pásztói apátság története. 1190–1702.
I.–IX. + 1.–778. l., 5 mellékl. ——— Budapest, 1898.

IV. A pásztói apátság története 1702–1814.
1.–620. l., ——— u. o., 1902.

V. A pásztói apátság oklevéltára 1342–1812.
1.–512. l. ——— u. o., 1902.

M.D.K.

Antonin Teigi
festő

„Asszonyfejek" festménye

Magyar Nemzet, 1959. július 29.
(fl.): Az albán képzőművészeti kiállítás 4l

Leiding Lőrinc

ötvös

Sopron városában 1732-ben két ötvös volt, az egy
helyben Sopronban. A jelentés nem nevezi meg
vös k *Leiding* Lőrinczczel ~~és *Hajnczl*~~ Jeremiással, a
szerepelnek.

Dr. Illésy János: Magyar-
országi ötvösök 1732-ben.
Arch. Ért. 1904 évf. 395 l.

24090 Községi nyomda Budapest.

Leider, — festö

Müggüjtö 1927.11., 75.l.

Leidin Joh. Georg

Laurenz

ötvös Sopron

1718-ban említve.

Csatköl

Leideni Miklós

l.

Wag Dej

70. l.

179

32 november 16-án. F ugyanott 1759
augusztus 7-én.

ál, lóczákon és háromlábú széken, négy
yáznak; egy a játékot nézi, a baljában
zú szárú pipát szív; egy pedig a balra
jobb kezével mutatni látszik és vállán
Mellette kutya szaglász. A háttérben
e figyelmünket. Az egyiknek erkélyén,
halad kezeiben kosárral, és a másiknak fa-
elyre a vörös kabátot viselő korcsmáros
jobbra a mester jelzése ez: J.

8 cm.

dichée

lától 1897: VIII. 28-án 150 frton (295-97)
XII. 31-én (495-97)
sul vette 1898: V. 30-án a 2444 (216-98)

Leidens Jakab

lengyel orgonakészítő

1570-ben készítette a
besztercei nagytemplom
orgonáját

Veress Endre = Báthory
István kapcsolata
Besztercével.
Erdélyi Muzeum
1943. 408. l.

Mily boldog tud lenni! Ni, ott a fahusáng a kezében, a göcsös, ormótlan bot, melynek hegye vértől és velőtől szennyes. A majmok és kihalt szörnyek élő emléke. Az elszabadult rab, ki most diadalt ül. Az ősember.

Fent az emeleten, hálószobájában felemelte öklét az orvostanár s az ajtóhoz ugrott, hogy szembeszálljon az őserdők elszabadult vadjával. A falnak rohant s feje tompán koppant a hideg kövön. Aztán senki se jött s az üres folyosó sötéten és némán rá meredt. Vissza botorkált az ágyhoz s minden erejét megfeszítve gondolkodni akart. A kimerültség s az álom elnyomta. Egy óra mulva felriadt. Meggyújtotta a villanyt s rendbeszedte magát. Megértette, mi történt. Elhatározott szándékkal átment a felesége hálószobájába. A gáz savanyú szaga az orrát facsarta. Elzárta a kályhát s felkeltette feleségét. Az asszony kábultan dőlt a mellére s kínos fejfájásról és fulladásról panaszkodott.

Kinyitotta az ablakokat s eszméletre serkentette az asszonyt. Aztán lefektette a saját szobájában s betakarta. Ő maga leült az ágy mellé s elhatározta, hogy ott várja meg a közelgő reggelt. A kínos küzdelem azonban elfogyasztotta az ő töméntelen erejét is. Hajnalfelé, midőn világosodni kezdett a szoba, egész testében reszketni kezdett, a fogai vacogtak s nyelvét véresre harapta. Egyszerre felugrott s az ablakhoz rohant. Kiáltozott. Mellét verte, öklével csapdosta a testét s arcát és érthetetlen

Leidnitzgruber Imre, festő; szül. 1885 január 25-én Budapesten.

1908-ban Brocky Károly: Pihenő nő cr. képét másolta az Orsz. Magy. Szépművészeti Múzeumban.

Leidl Alajos

A Vigadó épületén történt későbbi átalakitások:
IBUSZ-átkölitöztetés-átalakitások /Lechner és Schaefer/
1932-43 között
Óvóhelyek /1941-43, Vaits, Paulovits, Leidl/
kisebb átalakitások: Katona Mihály, Üy Károly. 1937-40

Czagány István: A pesti Vigadó épülettömbje. Építés-
Építés- ettudomány, 1970./2.köt./. 173-268.l.

203.1.

Leidtmüller József Zörnüver

a pesti szervita tpl. 1769-ben végzett sorozatala zitásában vett részt

Művészettörténeti Értesítő
7. old. 1973/1

LEIKAUFF, Johann II.

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 175.p.

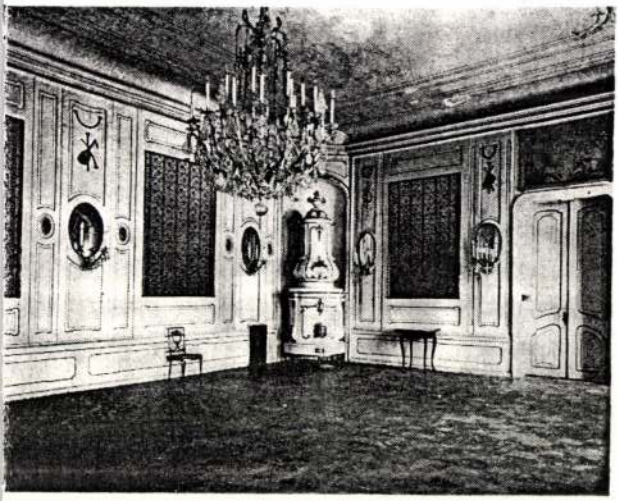

'ohľad do niekdajšej hudobnej siene býv. Grassalkovichovho aláca v Bratislave. Archívna snímka

Jacob Streit Leim,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1675-től: "Jacob Streit Leim Von Suhl aus Sacksen Schifter". 103.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.Evkönyve

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M. D. K.

LEIMBERGER Gottwein Táté festő

1799-ben folyamodik a soproni rajziskola tanítói állására

Ugaras XVIII. A. 231. l.

M.D.K.

Leimdörfer Ármin, építész

és Rácz Emil körös terve megvételben részesült a budai uj zsinagógára hi-vit pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

jun. 26. sz. 15 old. +
jul. 3. 13.

M.D.K.

Leiindörfer Ármin, építész

és Rácz Emil közös tervét 500 K-ért megvásárolták a merőtuzi városháza pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXIV. évf.

jan. 28. sz. 13. old.

MDK

Leimdörfer Ármin épitész

a Béga csatornán épitendő uj Hunyadi-hid művészi kiképzésére hirdetett tervpályázaton looo koronás II. dijat nyert

Kitüntetések. Művészet 1912. 73.1.

Leimdörffer Ármin

MDK

Vidéki Városháza terve, rajz

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Leimdörffer Ármin

MDK

Lakóház, sz.tusrajz

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiáll.

M.D.K.

Leimdörfer Ármin, építész

és Bánlaki Géza közös terve 600 K-ás megvételben részesült a lugosi szálloda – és Vigadó pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXV. évf.

febr. 4. sz. 15. old.

MDK

Leimdörfer Ármin és Rácz Emil, építészek

A terveket előbb Mezőturon, majd a Mérnök- és Építészegylet helyiségében Budapesten közszemlére kiállítják.
Megvétettek: I. Rózsavölgyi Gyula
II. Dr Neuschloss Kornél
III. Janszky Béla és Szivessy Tibor
IV. Leimdörfer Ármin és Rácz Emil tervei.

Mezötur. 1914. jan. 21.
Magyar Epitömüvészet. 1914. 2. sz. 32. l.

Lemdörffer Ármin MDK

Tanulmány a Calvin tér beépitésére, sz. tus

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Leimdörfer Ármin, építész M.D.K.

terwei szerint épül fel az esztergomi vízivárosi zárda elemi és polgári leányiskolájának új épülete, melynek érdekessége az apácárnak szánt, határos templom melle terwerett oratóriumon kívül játszó térnek kiképzett „tetőplatója" lesz.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

aug. 14. sz. 10. old.

Leimdörfer Ármin, Epesti építész

M.D.K.

1000 K-ás második díjat nyert a Béga-csatornán építendő Hunyadi-híd művészi homlokzat-kihépréséze kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

febr. 14 sz. 12 old.

Leimdörfer Ármin, építész M.D.K.

terve az egyik 1000 K-ás
második díjat nyerte el
a Kálvin-tér beépítésére
kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.
jul. 5. sz. 13 old.

MDK

Leimdörfer Ármin bpesti épitész

A somogymegyei takarékpénztár intézeti székháza tervp.-án, tervét 400 K-ért megvásárolták.

Művészet, 1913. 76.lap

M.P.K.

Leindörfer Armin, építész

és Rácz Emil könös terve

3000 K-ás első díjat nyert

a Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. székházának

pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

ápr. 16 sz. 13. old.

MDK

Leimdörfer Ármin és Rácz Emil, ép.-k

a mezöturi városháza tervezésére beadott pályatervek közül 5cc koronáért megvették tervüket.

Müvészet. 1914. 92. old.

M.D.K.

Leindörfer Ármin, építész

Cg. tervvel vett részt a Mag. kérnök és Építészcg. lat felhívására rendezett hősi emlékmű kiállításon

Vállalkozók Lapja, Bp. 1915. XXXVI. évf.

dec. 22. sz. 8' old.

MDK

Leimdörfer Ármin és Rácz Emil

Magyar V.: A Nemzeti Szinház tervpályázata. VI.közl. Épitő Ipar 1913. 9. sz. képekkel.

MDK

Leimdörfer Ármin és Rácz Emil épitészek

az alábbi pályázaton I. dijat nyertek

A temesvári banképület tervpályázata. Épitő Ipar 1913. 169.l.

MDK

Leimdörfer Ármin és Rácz Emil

A Kálvin-téri pályázat. Budapesti Hirlap 1913. máj. 7.

Leimdörfer Ármin és

Rácz Emil

L

cód

Budapesti Hirlap

1913. máj. 7.

(A Kálvin-téri pályázat.)

U. 591.

Vasárnap
10
Kat. Amália

Hétfő
11
Kat. I. Pius p.

Kedd
12
Kat. G. János
Holdtölte 16 ó 5 p.
Ógör. Jún. 29 Péter és Pál

Szerda
13
Kat. Anaklét

Csütörtök
14
Kat. Bonavent

Péntek
15
Kat. Henrik

Szombat
16
Kat. Kár. BA
Izr. 17 S. Balak 6 Per.

1958 31 nap **Julius**

MDK

Leimdörfer A. és Rácz E. bpesti épitészek

az alábbi épület tervpályázatán I. dijat nyertek

Leipnik Manó: A Temesvári Bank uj palotája. Temesvári Hirlap 1913. máj. lo.

MDK

Leimdörfer Ármin és Rácz Emil ép.

Magyar V: A budai zsidó tpl. 2. tervpályázata.
Épitő Ipar 1913, 339. l. terve és alapr. 340 l.

LEICHER, Felix Ivo festő

JÁVOR Anna: Leicher, Tabota és Cimbal Martonvásáron. = Művészettörténeti Értesitő, 39, 1990, 3-4. 204 - 214.p. ill.

ötvös a Tárkányi Béla utcában mint háztulajdonos szerepel 1831—51 között. 1825-ben készíti a megyei hajduk ruhájának rézgombjait, majd 1829-ben a a megyeház ezüst tintatartójának és két réz gyertyatartójának javítását végzi. 1839—40-ig a megyeháza nyugati szárnyának kiépítésekor az ajtók szerelvényeit készíti, majd 1842-ben a főépület renoválásánál találjuk. (EÁL Heves vm. szdm.) 1834-ben a megyeház főkapuja fölötti rács felhúzásához készít gépezetet, amely adat a homlokzat átépítésére és a Fazola-féle rács új elhelyezésére nézve ad pontos évszámot. 1843—47-ig az érseki palota déli szárnyán rézbetűket készít. 1847-ben a megyeház kapujának réz pléheit tisztítja és a megyei vízipuskát javítja.

KOVÁCS Mihály egri ács. Egerben 1834-ben szerepel az adózók névjegyzékében.

KOVÁCS Mihály egri festő. Az irodalomban ismeretes adatokon kívül megemlítendő, hogy az egri városházáról a Múzeumba 1949-ben került át 33 ceruzavázlata. (EÁL Eger v. ir. I. 3904/1949. — Soós Imre közlése.) A szentdomonkosi plébániatemplom főoltárának Szt Domonkos képének jelzete: „EX VOTO CURAVIT TÁRKÁNYI PRESB. EX AMICITIA EIUSDEM PINXIT MICH KOVÁCS. AGRIA. MDCCL." (Voit, 1965.) — Ő festette 1851-ben a Szt Kereszt felmagasztalása c. oltárképet a szajlai r. k. templom számára. (EÁL ÉrsEgyh L felsőhevesi esp. ker. lát. jkve.) A káli r. k. plébániatemplom Szt Pétert és Pált ábrázoló főoltárképének szignatúrája: „Festette Tiszaabádi Kovács Mihály 1852-ben". (Voit, 1960.) Egerbaktán 1855-ben az r. k. templom Szeplőtelen Fogantatás c. képét készítette. Jelzése: „FESTÉ KOVÁCS MIHÁLY 1855". Restaurálta → Ramold pesti festő. (Voit, 1956.) 1885-ben Almásy Pálról festett arcképét a megyeházáról 1949-ben a Dobó István Múzeumba szállították át. (EÁL Letétek 2123/2324. — Bíró B., Kovács Mihály. Bp. 1930.)

KOVÁCS Miklós asztalos. Egerben 1791-ben szerepel az adózók névjegyzékében.

KOVÁCS Sándor egri ács. 1761—90-ig állandóan szere-

LEICHER, Felix tvo festő

Vigasztaló Szűz Mária mellékoltár 1770-es-ével
eleje, budai ferences templom

ld. részletesen Farbaky, Műrtört. Ért. 1990 180-181. p
+ill

festi és ott „a szimbolika szobrok" aranyozását végzi 25 forintért. Személye valószínű azonos azzal a Kovács egri festővel, akiről tudjuk, hogy 1833-ban a ferencesek rendházának földszinti folyosójára 10 képet fest. 1838—40 között ismét a megyeházán dolgozik (EÁL Heves vm. szdm.) → Klinkovics Jánossal együtt. Főleg a nyugati szárny kiépítésénél és a főépület renoválásakor. (EÁL uo.) 1834—47 között az érseki palota összes ajtóit és ablakait vállalja mázolásra (EÁL ÉrsGazd L V. cl. II. fasc. 902. no., EÁL ÉrsGazd L V. cl. szdm. 1598. cso.), 1838—46 között pedig a főszékesegyházban az orgonás szószék márványozását és aranyozását végzi. Ugyanitt két mellékoltár négy oszlopának és négy angyalának aranyozását vállalja el, valamint nyolc gyertyatartó, két kereszt és hat kánontábla megaranyoztatásáért vesz fel munkadíjat. (EÁL uo.) 1846-ban szerepel utoljára, amikor a megyeház nagytermének képeit, illetve annak kereteit aranyozza és a megyei levéltár címtábláinak feliratait festi.

KOVÁCS Márkus nyomdász. Egerben 1800-ban szerepel az adóösszeírásban.

KOVÁCS (KOVACZ) Mátyás kovács. Egerben az 1687—90-ig terjedő összeírás alkalmával az egri házak felértékelésénél 309. sz. házát 18 forintra becsülik.

KOVÁCS Mátyás ács. Egerben működik és az adókönyvek szerint 1834-ben adóztatják meg.

KOVÁCS Mihály aranyműves, ötvös, rézműves (Girtelmeister). Egerben 1827-ben a Belvárosban írják össze és még 1845-ben is szerepel az adózók között. A Kossuth u. 17/1. sz. házban (hrsz. 475) mint bérlő lakik 1830—45 között. Egy Kovács Mihály egri

LEICHER, FELIX IVO

PETROVÁ-PLESKOTOVÁ, ANNA: K DIELU FELIXA I. LEICHERA NA SLOVENSKU

ARS 1985, 1, 77-82

PETROVÁ-PLESKOTOVÁ, ANNA:
BRATISLAVSKÍ VÝTVARNÍ UMELCI
A UMELECKÍ REMESELNÍCI 18.
STOROČIA

ARS 4. 1970, 1-2. sz.

LEICHNER, Felix Ivo festő

a templom főoltárképnek festője

HORVÁTH Mária: Adalékok a martonvásári templom és kastély 18. századi történetéhez. = Művészettörténeti Értesítő, 1990. 3-4. 198 - 203.p. ill.

a trinitárius kolostor átalakításán is. (OL Htt Eccl. Oecon. Bon—1796—432—1/170.) Ekkor extrinitárius épületek részletező költségvetés is elkészíti.

KVASA, Ambrosius, de Tarkan 1550-ben az egri v erődítési munkálatain dolgozik mint kőmű (cementarius). (OL Vár és Kam. ir. sorozata. f lat. 1180. Egri vár szd.)

KWZYN, Alberto olasz kőműves, → Valtelina me ter mellett dolgozik 1554-től az egri várban. (Dé shy, Munkások I. 177. old.)

KYS-BALAS Balázs faragómolnár 1552-ben dolg zik az egri püspöki malom helyreállításán. (Détsh Munkások I. 193. old.)

LACHNER Leopold építési fizetőmester. Egerb 1585-ben → Ponte egri építész örökösei és → Stel egri építész közötti viszályban szerepel. [Kaposs MÉ (1956) 325. old.]

LADOS Mihály egri architektort 1561-ben szerző tetik az egri várba. (Détshy, Munkások I. 194. old

LAKATGYÁRTÓ (LAKATTGIARTHO). László Ege ben 1557-ben készített urbáriumban a „Plate Fori"-n írják össze. 1579-ben Lakatgyártó Lász iudex szerepel. (Iványi)

LAKATGYÁRTÓ Orbán. Egerben az 1577. évi urba riumban a „Platea Fori"-n írják össze. (Ivány

LAKATGYÁRTÓ Tamás. Egerben az 1577. évi urba riumban a „Platea Fori"-n írják össze. (Iványi

LAKATOS Ferenc egri lakatos. A városi adóösszeírá sok 1730-ban említik Egerben.

LAKATOS József gyöngyösi lakatos. 1827-ben írjá össze a gyöngyösi iparosok között.

LAKATOS Mátyás. Egerben az 1551. évi urbariáli összeírásban szerepel. (Iványi)

LAKATOS Mátyás egri kőműves. A városi adóössze írások 1845. évi kötetében találkozunk nevéve Egerben.

LAKATOS Mihály lakatos, Gyöngyösön a jobbágyol összeírásánál 1737-ben szerepel.

LAKATOS Miklós gyöngyösi lakatos. A Heves vár megyei jobbágyösszeírások alkalmával 1720-ba

LEICHER, Felix hro festő

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
26

LEICHER, Felix von

Mürvtät. Ét. 1990.

gezogen, deren Mäzen der Graf Antal Brunszvik war. Neben den Fassadenskulpturen und des geschnitzten Wappens war Tabota der Meister von den Altären (in deren Planung auch der Graf teilgenommen hat), von den weiß polierten Gipsgestalten der Evangelisten und des Hl. Petrus und Paulus, die früher — nicht ohne Grund — mit dem Namen Johann Georg Dorfmeisters in Zusammenhang gebracht wurden. Die Nischenfiguren des Hl. Stephan und des Hl. Ladislaus aus 1775 an der Front sind weniger anspruchsvolle Nachkommen der ähnlichen Steinskulpturen von Tabota, die er in 1772—1773 an den von Melchior Hefele entworfenen Hochaltar der Domkirche in Raab geliefert hat, und die in 1863 nach dem nahen Ort Osli gelangten. Noch qualitätvoller ist ein nächstes Statuenpaar, historisierende, zugleich tänzerische Holzfiguren, ebenfalls die beiden heiligen ungarischen Könige darstellend aus der damaligen Barockeinrichtung der Pfarrkirche zu Bük.

Das Deckenfresko im Chor (Allegorie der Erlösung) und die Wandgemälde (Halbfiguren ungarischer Heiligen) sind Werke von *Johann Ignaz Cimbal* aus 1776. Dieser Landsmann und Freund Leichers gehörte auch zu der Maulbertsch-Generation, deren er — neben Palko, Bergl und Sigrist — eine vielfärbige Persönlichkeit war, der den malerischen Formschatz seiner Lehrer und Vorbilder origineller, märchenhafter Weise verschmelzen konnte. Fast ohne Erfahrungen in der Gattung, erhielt Cimbal bedeutende Freskoaufträge in Ungarn, von den 1760-er Jahren ab. Zuerst in Stuhlweißenburg, in der späteren Domkirche, zu deren Fresken, Szenen der Legende des Hl. Stephan darstellend, sogar zwei Farbentwürfe überblieben sind. Seine Hl. Dreifaltigkeit-Deckenbilder in Veszprém, Peremarton und Tyrnau (Trnava, CS) sind rutinierte Arbeiten des von ungarischen Bestellungen überhäuften Malers; das letzte Werk dieser Serie ist das Chorfresko in Martonvásár.

Es sind uns aber zwei solche Altarbilder aus Gran bekannt geworden (Hl. Emmerich und Hl. Johannes der Täufer), die wieder die früheren malerischen Vorzüge Cimbals zitieren und daher, aufgrund Wiener und böhmischen Analogien, auf den Anfang der 1760-er Jahren datiert werden können. Mit ihrer Hilfe kann man die Zuschreibung an Cimbal von den beiden Bozzetti, Anbetung der Könige in der Sammlungen zu Riga (SU) und Bojnice (CS) bestätigen.

Von den beiden Söhnen Cimbals war der ältere, Namens Johann Gehilfe und Nachahmer des Vaters. Das Altarbild, dem Hl. Nikolaus von Tolentino gewidmet in Mezőörs im Komitat Ödenburg ist wahrscheinlich sein Werk aus den 1790-er Jahren. Der jüngere Sohn, Jacob hat sich in 1796 an die Wiener Akademie eingeschrieben; ein kleines signiertes Kalvarienbild von ihm ist in der Ungarischen Nationalgalerie ausgestellt.

Leicher, Tabota und Cimbal waren ungefähr gleichaltrige, akademische Künstler in Wien, alle arbeiteten mehrmals in Ungarn. Der Ambition und dem Geschmack ihres Aufraggebers gemäß gesellten sie sich in Martonvásár in einer Zusammenwirkung, die im Inneren der herrschaftlichen Kirche eine spätbarocke Harmonie von klassizisierenden Altararchitektur, düsteren Gemälde, expressiven Stuckplastik und heiteren didaktischen Fresko erschaffen konnte.

egy részén még látszanak, újabban azonban nincsenek a helyükön. A Tabota-levélre hivatkozik, a többi, csak általa felkutatott forrással együtt *Hornyák* i. m. is.

12 *Kapossy* i. m. 256, *C. Budi is:* Gli artisti italiani in Ungheria. H. n. 1936, 161. Tabota bécsi műveit összefoglalja a *Thieme-Becker* Künstlerlexikon XXXII. Leipzig 1938. Akadémiai szerepléséhez lásd még: *Protokollum* derjenigen Academischen Scholaren, welche ... um die ... Praemia beworben haben: 1750 (fol. 36–37), 1751 (fol. 38–40), 1752 (fol. 40–42) szerint Tabota Akadémia-allegória, Dávid király és Jákob harca az angyallal tárgyú szobrokkal vett részt – többek között Vitus Königer és Antonius Moll mellett – az évente megrendezett pályázaton. Archiv der Akademie der bildenden Künste in Wien. Uitt a *Verwaltungsakten* 1750. fol. 39. szerint az 1750-es versenyen csak ő tartott ki végig másodmagával („De ces cinq sculpteurs in n'en resta que deux: Antoine Tabotta, et Joseph Pergler"); a VA 1759. fol. 164–165. adóíveken említi nevét, míg a VA 1760. fol. 172. (Status Personalis ...) az Akadémia „Associrte und Tolerirte" tagjai közé sorolja.

1753-ban egyébként fivére is beiratkozik, lásd uitt *Nahmen Register* Aller deren ... 1a, fol. 364.: „Tabota Laurent: Von Wien, bildhauer, L: bey seinem brud in der favoriten 2 9br."

Házassági szerződése hagyatéki aktái között maradt fenn: Wiener Stadt- und Landesarchiv. Alte Ziviljustiz 300/44. *Sperrs-Relation Tabota* † 3. 9. 1776. Kelt „Wienn den 20 Augusty 1754, ... *Antoni Maulbertsch* als beystand auf herrn brautigam seine seiten" aláírásával és pecsétjével.

Az 1754-es és 1773-as kamarai kifizetéseken túl *(Julius Fleischer:* Das Kunstgeschichtliche Material der Geheimen Kammerzahlamtsbücher in den Staatlichen Archiven Wiens von 1705 bis 1790. Wien 1932, 144, 136) 1775. július 22-én, J. G. Dorfmeisterhez hasonlóan költségvetést nyújt be a Belvedere megrongált szobrainak restaurálására: *Erika Tietze-Conrat:* Johann Georg Dorfmeister. Kunstgeschichtliches Jahrbuch der K. k. Zentral-Kommission für Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale IV. Wien 1910, 244.

13 *Aggházy* i. m. I. 185 (Dorfmeister), II. 255 (Stomfa). Vö. *Tietze-Conrat* i. m. 228 skk. és *Margarethe Poch-Kalous:* in: Plastik in Wien. Geschichte der Bildenden Kunst in Wien. N. R. VII. Wien 1970, 171, Abb. 248; *Baum* i. m. 146–158 és *Éva Szmodis-Eszláry:* Serie de représentations de mois par J. G. Dorfmeister. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts 62–63. 1984, 97 skk.

14 *Stengl Marianne:* Győr műemlékei. Győr 1932, 21, 23; *Bedy Vince:* A győri székesegyház története. Győr 1936, 23, 24, 121, 127–128; *Aggházy* i. m. I. 284–285.

A Mária-kegyoltár koronafelajánlás-jelenete és a Szent István vértanú-oltár tipológiai összefüggésére *Farbaky Péter* már idézett tanulmánya (a jelen kötetben) hívta fel a figyelmemet; ezúton is megköszönöm, hogy kéziratát rendelkezésemre bocsátotta. Az általa közölt archív fotó a budai augusztinus főoltárról esetleg felveti Leicher szerzőségét, míg a győri Szent István megkövezése-kép, ismét Maulbertsch és Pápa összefüggésében, talán éppen Hubert Maurer nevével hozható kapcsolatba. Vö. *Garas* 1958, 149 (lábjegyzetben), *Baum* i. m. 346, Kat. Nr. 206.

15 *Kapossy János:* A szombathelyi székesegyház és mennyezetképei. Budapest 1922, 13; *Stengl* i. m. 21; *Bedy* i. m. 21 skk., 118–121, vö. *Csatkai Endre:* Sopron és környéke műemlékei. Budapest 1956, 573 (Osli; a két szobrot Simor püspök selejtezte ki 1863-ban a győri székesegyházból); *Genthon* i. m. I. 230–231.

16 *Genthon* i. m. I. 51 (Bük); *Mojzer Miklós:* A Magyar Nemzeti Galéria késő reneszánsz és barokk kiállítása. Képek és szobrok. Budapest 1982, 60. Kat. szám: 545–546. A két, 138, ill. 140 cm magas szobor 1978 és 1986 között a büki rk. plébánia kölcsöneként szerepelt a Galéria állandó barokk kiállításán; idézett jellemzésük *Lakatos Józseftől.* Vö. *Gertraut Schikola* in: Plastik in Wien, i. m. 1970, 107, Abb. 169.

17 *Kapossy János:* A magyarországi barokk európai helyzete. Magyar Művészet VII. 1931, 26; *Garas* 1955, 182, 212, L. kép; vö. *Hornyák* i. m.

18 Cimbal Magyarországon: *Garas* 1955 összefoglaló értékelése és oeuvre-katalógusa (60, 211–212) óta lásd még: *Petrová–Pleskotová* 1983, 32, 109, XXX–XXXI. képek és *Anna Petrová–Pleskotová:* Die austroitalienischen und österreichischen Barockmaler in der Slowakei im 18. Jahrhundert. In: Wien und der europäische Barock. Akten des XXV. Internationalen Kongress für Kunstgeschichte (CIHA). Wien 1983. Bd. 7, Wien–Köln–Graz 1986, 113, Abb. 75. Legújabban *Kostyál László:* Johann Iganz Cimbal Zala megyében. Zalai Múzeum 1. 1987, 179–189.

19 *Lubomír Slavíček:* Poznámky k životu a dílu Johanna Cimbala. Umění XXVII. 1979, 159 skk; a megelőző irodalomból *Jaromír Neumann:* Česky barok. Praha 1974, 116–117; lásd még *Krsek* i. m. 19.

20 *Annuae* Provinciae Austriae ad Annum 1768. Österreichische Nationalbibliothek, Handschriftensammlung, sign. 12 162, 47v. Albae Regialis Parochialis Ecclesia ... ; *Kapossy János:* A barokk mennyezetfestés emlékei Székesfehérvárt. Magyar Művészet VI. 1930, 455 – először ad hírt a vázlatokról; *Garas* 1955, 60, 197; *Mojzer* 1982, 58, 480. szám. Képpel: *Mojzer Miklós:* Magyar Nemzeti Galéria. Barokk egyházi festészet. Tájak – korok – múzeumok Kiskönyvtára 87. Budapest 1981, 9, 14–15. A Székesfehérvári Egyházmegyei Gyűjtemény kölcsöneként a Magyar Nemzeti Galéria állandó barokk kiállításán 1976 óta, olaj, vászon, 31,5×62,5, ill. 38,5×52,5 cm. Restaurálta Szentkirályi Miklós.

21 Elsősorban Koller Ignác veszprémi püspök megbízásából, annak halála után az Esterházy-kegyuraság templomaiban. Lásd *Garas* 1955, 60, 211–212; a 212. lapon jellemzett dunántúli Cimbal-követőt Bucher Xaver Ferenccel azonosította *Boros László:* A zicsi templom falfestményei: Bücher Xaver Ferenc művei 1786-ból. Művészettörténeti Értesítő XXXIII. 1984, 248 skk. – A Vas megyei Csepreg Szent Miklós főoltárképét Mojzer Miklós határozta meg Cimbal műveként.

22 *Mojzer* i. m. 1982, 59, 489. szám képpel és *Mojzer Miklós* szerk.: A Magyar Nemzeti Galéria régi gyűjteményei. Budapest 1984, 171 (a Szent Imre-képről, amelyet Varga Dezső restaurált és 1978 óta az esztergomi papi szeminárium kölcsöneként szerepel az állandó barokk kiállításon; az idézet *Mucsi András* alkalmi költeményéből való). Vö. *Slavíček* i. m. 1979, 160–161; képpel in: *E. Poche* szerk.: Umelecké památky Čech. 2. Praha 1978, 274 (Sv. Havel, J. M. Schmidt műveként). A Keresztelő Szent János-képet (olaj, vászon, 232×147 cm, szintén az esztergomi Érseki Hittudományi Főiskola és Papnevelő Intézet tulajdona) restaurálta 1990-ben Zsámboky Orsolya.

23 Képe: *Garas* 1955, XLVIII.

24 A feltételesen Maulbertsch, majd Kracker oeuvre-jébe sorolt rigai kép (olaj, vászon, 59,2×35,8 cm, Museum of Westeuropean Art of the Latvian SSR) fotóját *Dmitrij Schelest*nek (Lvov-Lviv) köszönöm.

25 *Ján Papco:* Objavy v depozitári bojnického muzea. Výtvarný život 5/32. 1987, 16, 19; *Ján Papco:* Niekolko nových nálezov a atribúcií maliarskych diel na Slovensku z druhej polovice 18. storočia. In: Problémy umenia 16–18. so storočia. (Zborník referátov zo sympózia) Bratislava 1987, 204–205; *Ján Papco:* Maliarstvo 16–18. storočia. Zbierkové fondy muzea v Bojniciach (Katalógus). Bojnice 1989, 84–87 (olaj, vászon, 61×38,5 cm, ltsz. XI–1344).

26 *Anselm Weißenhofer:* Die künstlerische Ausstattung von Wiener Apotheken der Barockzeit. Jahrbuch für Landeskunde von Niederösterreich. NF. XXIX. 1944–1948, 361 skk, Taf. 8.; *Hajós, Géza:* Die Kunstdenkmäler Wiens. Die Kirchen des III. Bezirks. (ÖKT XLI.) Wien 1974, 91–95, vö. Slavíček 1979, 163, 165. További jó analógiákkal szolgál a bécsi irgalmasok refektóriumi Utolsó vacsora-képe, s minden bizonnyal Cimbal – korai – műve a templom hajójának falán lévő négy nagy szentkép (Szent Ágoston, Szent Gergely, Szent Tekla és Szent Borbála) is.

27 *Neumann* i. m. 116–117.

28 Az ifjabb Johann Cimbal önálló művei *Slavíček* 1979, 159 alapján: Neukirchen bei Cilli (Celje) 1795, Probstdorf 1880, Leopoldau 1806. A mezőörsi oltárkép fényképe kapcsán először *Buzási Enikő* vetette fel a Cimbal nevet, szíves közlését ezúton köszönöm.

29 Jakob Cimbal (1780–1834) adatait forrásaikkal lásd *Slavíček* 1979, 159 és 164 – egy I. Ferencet ábrázoló portréját azonosítja a Historisches Museum der Stadt Wien-ben. A budapesti képhez lásd *Mojzer* 1982, 57, 481. szám (olaj, vászon, 40,8×36,8 cm, jelezve jobbra lent, évszám a kereszten, ltsz. 79.23 M).

LEICHER, TABOTA UND CIMBAL IN MARTONVÁSÁR

Das einzige, aus der Herrschaft in Martonvásár überbliebene Barockdenkmal, die Pfarrkirche ist ein reiches Gesamtkunstwerk aus den Jahren 1774—1776 und bewahrt drei, bisher unpublizierten Bilder von *Felix Ivo Leicher* auf. Die Gemälde sind der Leicher-Forschung entgangen, da alle drei Kompositionen (nach Unterberger, bzw. nach Pittoni) in der österreichischen Barockmalerei weit beliebt waren und auch ihr Stil sehr wenig an die Kunst von Maulbertsch und seinem Kreis erinnert. Die in der tschechischen und slowakischen Fachliteratur unlängst veröffentlichten späten Arbeiten Leichers aus Troppau (Opava, CS) und aus Neusohl (Banská Bystrica, CS) führten zu ihrer vorsichtigen Attribution, die durch Budapester Archivangaben bestätigt wurde. Dagegen das Hochaltarblatt der Franziskaner in Kremnitz (Kremnica, CS) kann wieder aufgrund seines Maulbertsch-Charakters — mit Voraussetzungen — ins Oeuvre Leichers eingeordnet sein; eine Analogie zu ihm ist das Seitenaltarbild der Ofener Augustinerkirche, die Tröstende Maria mit der Hl. Monika.

Leicher wurde durch Vermittlung des Bildhauers *Anton Tabota* in die Unternehmung zu Martonvásár ein-

mek-kísérők egy jellegzetesen cimbali képépítés tipikusan Cimbalra való elemei. A háromszög csúcsát alkotó szerecsen király pedig — az esztergomi Keresztelő tükörképes pózában egyébként — nem más, mint a bécsi Erzsébet-apácák „Afrika"-falképének négere új szerepben.[26] Az egész kompozíciónak a sok egzotikum ellenére föltűnő klasszikumát csehországi tapasztalatoknak tudhatjuk be, hiszen Kuksban Cimbal átfestette Peter Brandl oltárképeit, s továbbiakat is láthatott.[27]

Cimbal két fia közül segédje volt az ifjabbik Johann, akinek szerény oeuvre-jébe kerültek át a Cimbal-jelzésű, 1795 utáni egyházi művek. Talán közéjük sorolható a Sopron megyei Mezőörs plébániatemplomának Tolentinói Szent Miklós-tárgyú főoltárképe a purgatóriumi, illetve megváltott lelkek félakt-ábrázolásával, ami, úgy tűnik, az apa legfőbb képi invenciója volt.[28] A fiatalabb fiú, Jacob 1796-ban beiratkozott az Akadémiára, a következő évből szignált kisméretű, hagyományos barokk Kálváriaképe a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményébe jutott; utóbb valószínűleg a portré műfajában alkotott.[29]

Leicher és Cimbal honfitársak, egyazon városból indultak Bécsbe, ahol a tanulóévek után is barátok maradtak, sőt, komaságba kerültek; közös munkájukról ugyan nem tudtunk. Társuk volt az Akadémián a martonvásári „Gesamtkunstwerk" fővállalkozója, a szobrász Tabota, aki 1770-ben maga is dolgozott a bécsi irgalmasoknál, 1773-ban pedig Győrben egy olyan nagyszabású programban vesz részt, amelynek főszereplője a segédeivel együtt fölvonuló Maulbertsch. Nyilván kevesebb gyakorlati kapocs is elegendő ahhoz, hogy egy ambiciózus mecénás, Brunszvik Antal gróf Alsókorompa, Bécs, Pest és Martonvásár között olyan művészi együttműködést kezdeményezzen, amely az uradalmi templom egyszerű világos belső terében a klasszicizáló oltárarchitektúra, a borongósan komoly oltárképek, az expresszív-lobogó fehér szobrok és a derűsen didaktikus freskó kiegyensúlyozott, késő barokk harmóniáját megteremtette. Ugyanazt, amely országos viszonylatban a barokk továbbélésének páratlanul erős igényét még sokáig, jó műalkotásokkal kiszolgálta.

Jávor Anna

JEGYZETEK

1 *Hornyák Mária:* Adalékok a martonvásári templom és kastély 18. századi történetéhez. Művészettörténeti Értesítő XXXIX. 1990, 3—4. Ezúton köszönöm meg, hogy a kéziratot munkámhoz hasznosíthattam. Vö. *Gerőné Krámer Márta:* Jung József pesti építőmester. In: Magyar Műemlékvédelem 1967—1968. Budapest 1970, 195—212; *Cs. Dobrovits Dorottya:* Építkezés a 18. századi Magyarországon. Művészettörténeti füzetek 15. Budapest 1983, 67, 76, 97; 32—33. kép; az Esterházy Károlytól kölcsönvett idézet a 47. lapon. Itt kell megemlíteni, hogy Talherr martonvásári szerepéről sem tud még a művészettörténeti szakirodalom, lásd legutóbb *Nemes Márta:* 250 éve született Tallherr József kamarai építész. Műemlékvédelem XXXI. 1987, 31—43.

2 *Jedlicska Pál:* Kiskárpáti emlékek II. Eger 1891, 143: „1775. május 19. Bécsből azt írja fiának [ti. Brunszvik Antal], hogy a főoltárnak mintarajzát önmaga készítendi", 144: „1775. augusztus 27. Bécsből: A templom részére való szobrokat... (Sz. István és Sz. László) Tabota jeles szobrász által fogja készittetni" — nyomán *Garas Klára:* Magyarországi festészet a XVIII. században. Budapest 1955, 271 és *Aggházy Mária:* A barokk szobrászat Magyarországon. Budapest 1959, I. 284—285 (Tabota), 185 (Dorfmeister), II. 172 (Martonvásár).

A festményekről is *Garas* 1955 nyomán (182, 211—212) *Lencsés Ferenc:* Martonvásár története. István király Múzeum Közleményei B. 26. Székesfehérvár 1965, 26—28; lásd még *Genthon István:* Magyarország művészeti emlékei I. Budapest 1959, 192.

3 *Kapossy János:* Barokk művészetünk olasz kapcsolatainak kérdéséhez. Az Országos Magyar Régészeti Társulat Évkönyve II. 1923—26. Budapest 1927, 260 — gyakorlatilag a főoltárkép egyetlen irodalma.

4 *Michael Krapf:* Die Taufe Christi im Werk von Michelangelo Unterberger. Mitteilungen der Österreichischen Galerie XXIV—XXV. 1980—81, 132 skk.; *Garas, Klára:* Unbekannte Werke Michelangelo Unterbergers. In: Imagination und Imago. Festschrift Kurt Rossacher. Salzburg 1986, 69—71. A marosvásárhelyi főoltárkép provinciális változatai ismerhetők fel a Csík megyei Tekerőpatak és Gyergyószentmiklós rk. templomainak oltárain.

5 *Lubomír Slavíček:* Příspěvky k poznání díla Felixe Ivo Leichera na severní Moravě. Sborník památkové péče v severomoravském Kraju 5. Ostrava 1982, 46; *Garas, Klára:* Felix Ivo Leicher (1727—1812). Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts 13. 1958, 95.

6 *Franz Matsche:* Johannes von Nepomuk. Katalog. Passau 1971, 154, 171, Kat. Nr. 52, 97; *Garas, Klára:* Franz Anton Maulbertsch. Budapest 1960, 208—210, Kat. Nr. 129, 130, 157, Abb. 170, 168.

7 *Anna Petrová-Pleskotová:* K dielu Felixa I. Leichera na Slovensku. Ars 1985, č. 1. 78; *Slavíček* i. m. 44.

8 *Garas* 1958, 87 skk.

9 *Slavíček* i. m. 33—61 — a szerző kéziratos disszertációinak (Brno 1971, 1972) egyetlen nyomtatott összefoglalása Leicher pályaképével, az Unterberger-, Rubens-, Pock- stb. hatások elemzésével, észak-morvaországi oeuvre-katalógussal. Lásd még *Vlasta Kratinová:* Der Künstlerkreis um Franz Anton Maulbertsch in Mähren. Malerei. In: Franz Anton Maulbertsch. Katalog. Wien—München 1974, 165 és *Ivo Krsek:* Malířství 2. poloviny 18. století na Moravě. Sborník prací filosofické fakulty Brněnské Univerzíti. F 25. 1981, 12—13. Vö. *Anna Petrová-Pleskotová:* Maliarstvo 18. storočia na Slovensku. Bratislava 1983, 48; 57—58 kép.

Létezik Leichernek egy „harmadik arca" is: jobbára mitológiai tárgyú, apró kabinettképeiből *(Slavíček* i. m. 40) két szignált darab, a Reggel és az Este frivol allegóriája nemrég a Szépművészeti Múzeumba került *(Garas, Klára* in: Franz Anton Maulbertsch und sein Kreis in Ungarn. Katalog, Langenargen. *E. Hindelang* hrsg. Sigmaringen 1984, 162—164), rokon műfajú és stílusú a bécsi Belvedere kegyképe Leichertől *(Elfriede Baum:* Katalog des österreichischen Barockmuseums im Unteren Belvedere. Wien—München 1980, I. 285—288, Kat. Nr. 172.)

10 *Ladislav Šášky:* Kremnica. Památky a múzeá V. 1956, 63—64, 68, képpel és *A. Güntherová* szerk.: Súpis pamiatok na Slovensku 2. Bratislava 1968, 140 a főoltárképet éppen csak említik. Az építészetileg, szobrászilag is különleges ferences főoltár meghatározásához még hiányoznak a — helyszíni — levéltári alapkutatások. Az analógiákhoz legújabban: *Farbaky Péter:* A budai ágostonos (volt ferences) templom és kolostor. Művészettörténeti Értesítő XXXIX. 1990, 3—4. képpel; *Garas,* i. kat. 1984, 125—137. Fényképe alapján talán e körbe vonható a csömöri plébániatemplom főoltárképe is: Mária mennybevétele a Szentháromsággal.

11 Magyar Országos Levéltár, Brunszvik család levéltára. P 68, 3. csomó, No. 9.

„Hochgräfl. Gnaden!

Hiemit habe abermal die Ehre Hochdero befehlgehorsamst nachzukommen, und mit gegenwärtigen vom Archidekten gezeichneten Rieß, samt Ueberschlag eines Seiten altares, welche an die Pfeihler zu stehen komme, zu übermachen, und zu Hoch dero Beaugenscheinig zu überreichen; dann folget die Specification von allen Arbeitern erstl. den Bildhauer betrefend ist von Stuco zu machen, und weiss zu marmorisiren, auf einen Seiten altar 2. Stehende Statuen die Evangelisten, aber was immer beleibe heilige anzuschaffen, in die Höhe, ein Engel, ein Genius, 5. Engelsköpf, welche die Johannes Zung halten, mit Gewölb, von Holz aber ist zu machen: die Altar Ram, der untere Aufsatz auf den Altarstein samt 4. Cornu Copia ... [itt lukas a papír] ... Canon Tafeln, ein Crucifix, die Verzierung welche ober der Altar Ram, unter den Gesimsen sich befinden, nebst einem Kreutz in den Altarstein, ist vor meinen Bildhauer Arbeit nach vorgelegten Riß vor ein Seitenaltar 200 Fl-

Die Vergülter Arbeit welche von Holz geschnitzt ist betragt 75 Fl- die Marmorisierung betreffend ist davon 100 Fl-. Und ein Altar Blat vom Mahler Leicher dem hl. Johann von Nepomuk, samt ein kleines Bild welches in die Ram auf den Altarstein zu stehen kommt, welche Bildtnuß aber nach belieben kan n angeschaft werden. Kost 70 Fl-.

Dem Hochaltar betreffend, sind wir bis zur bestimmten Zeit rechtens fertig, das Altarblat, die heil. Anna, vom Mahler Leicher, ist Kunstreich ausgefallen; dann sind wir ehrstens gesinnet nach M Vásár im Monat Martio abzureisen, und alles nach Vergnügen herzustellen. Nur erwarthen wir nun ehrstens eine Enstschließung, dieser Seiten Altäre wegen, um alles ordens zu können und gebliebe mit aller Wertschätzig euer hochgräfl. gnaden

Anton Tabota
bürg. bildhauer

Wien d 23 February 776
NB. Dieses ist der nächste Preiß, wie vorstehende Arbeiten können gefertigt werden!

als weichen gemeldet dem Bildhauer	220 Fl-
dem Vergolder	75 Fl-
dem Marmorisirer	100 Fl
dem Mahler	70 Fl-
Summa	405 Fl-

Item ut Supra"

A levélben predellaképekről is szó esik; ezek újabb, amatőr másolatai lehettek (Leicher lecserélt művei után) a tabernákulumajtók papírra festett Krisztus- és Mária-képei, amelyek a fényképek

program, 1773; Kerkaszentmiklós, Szent Miklós főoltárfreskó és mennyezetképek, 1774).[21] Ám, mégha nem Maulbertschhez hasonlítva, hanem saját ausztriai, csehés morvaországi munkásságának viszonylatában értékeljük is Cimbal magyarországi művét, meg kell állapítani, hogy a megrendelések bősége, Cimbal képességeit és tanultságát meghaladó dimenzióik és a megbízók viszonylagos igénytelensége felületes önismétlővé tették az amúgy is eklektikus, késő barokk művészt. (Tipikus karrier ez a 18. század végi Magyarországon.) Sok mindent átmentett ugyan kezdeti festői erényeiből a Maulbertschgeneráció e — Palko, Bergl és Sigrist mellett — szintén eredeti tehetségű és jól képzett tagja. Az előző nemzedék nagyjainak — tanárainak —, Trogernek és Michelangelo Unterbergernek immár obligát formakincse, kompozíciós sémáik mellett Daniel Gran freskó-kellékeiből is merít; a nagy pályatárs, Maulbertsch ihlette kolorista szélsőségeit és a merész fény—árnyék ellentéteket az előtéri repoussoir és az élesen megvilágított szcéna között. Figurái, a szépelgő arctípusok és a keresett mozdulatok sok manierista reminiszcenciát hordoznak, de ikonográfiától függően robosztus, „népi" alakokat is megjelenít. Kedveli az egzotikumot és nagy mesélő. Végső soron önálló teremtményei egy derűsen vallásos-legendás mesevilág hősei, akik a trogeri szenvedélyek vagy a maulbertschi

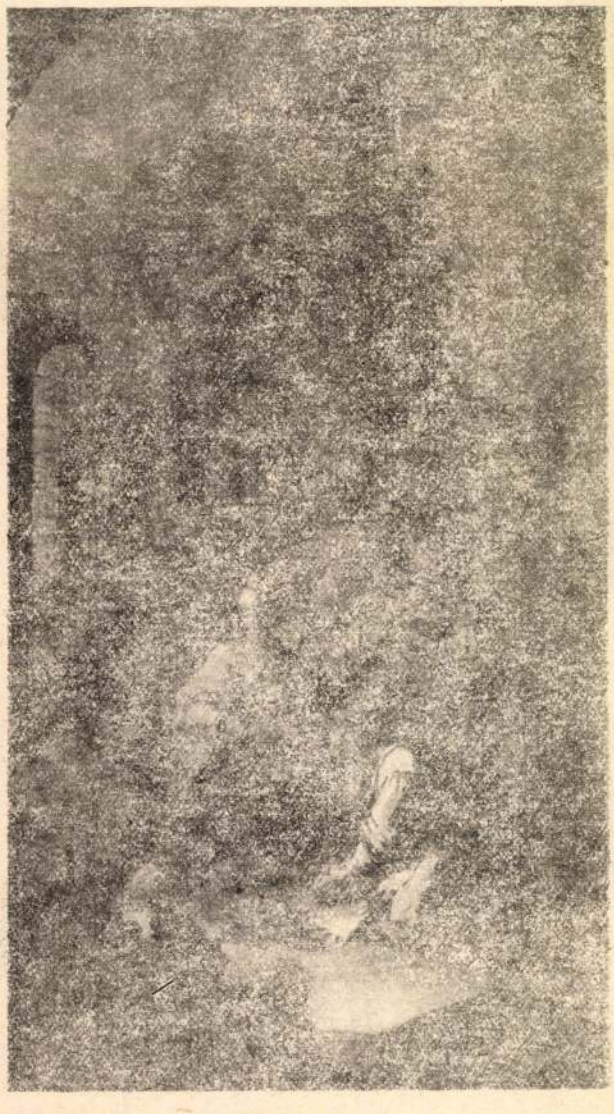

12. Johann Ignaz Cimbal: A királyok imádása, 1760-as évek. Vázlat. Riga, Múzeum

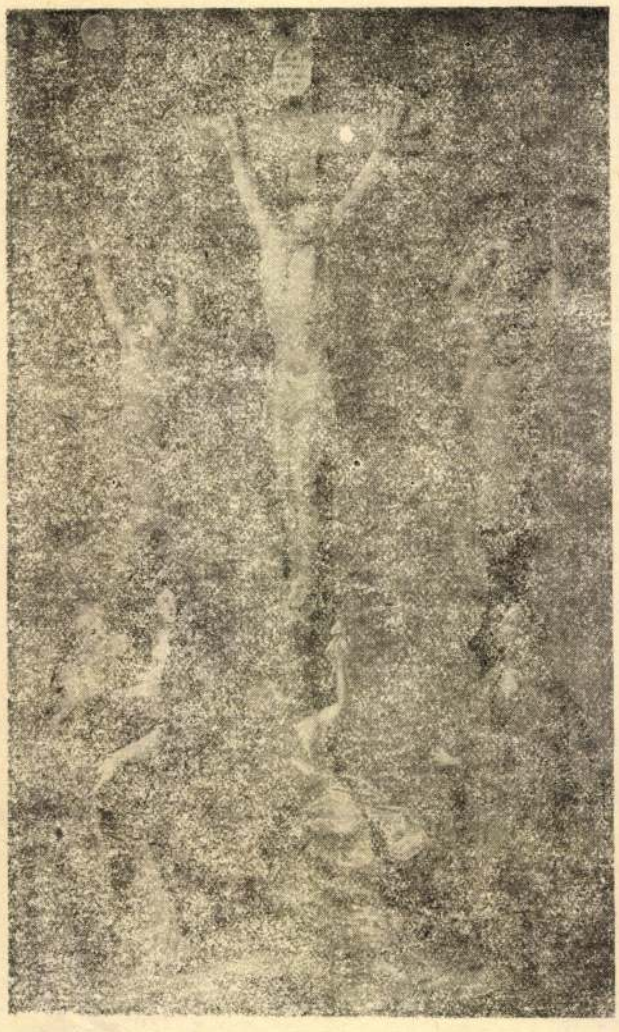

13. Jacob Cimbal: A Kálvária, 1797. Budapest, Magyar Nemzeti Galéria

látomások szférájánál sokkal földközelibb régiókban mozognak. A vadállatok körében fellépő, nagyszakállú Szent Egyedet és Szent Gált, keleties Szent Apollóniát, ájtatos Istenes Szent Jánosokat teremtő fantázia műve magyar megrendelésre Imre herceg „délceg, nyalka", bárhol falra vagy vászonra festhető mulatságos figurája, elsőként minden bizonnyal a Mojzer Miklós által Esztergomban fölfedezett hegedű formájú oltárképen. Párdarabja, Keresztelő Szent János, éppen általánosabb ikonográfiájának köszönhetően, eleven színessége, a tájábrázolás, a gesztusok és a megvilágítás drámai végletei és a Keresztelő beállításának finom koreográfiája révén több közösséget árul el az imént jellemzett korai terméssel (Oberlaa 1749 és 1761, Bécs, jezsuita templom Am Hof 1755, irgalmasok 1763, Rychnov nad Knežou 1760-as évek).[22]

Az esztergomi Keresztelő Szent János, illetve a Szent Imre-kép Székesfehérvárra készült „rokokósabb", továbbfejlesztett változata[23] alapján egészen bizonyosan Cimbal műveként határozhatjuk meg a rigai múzeum kisméretű Királyok imádása(-grisaille?)-vázlatát.[24] E bozzettónak egy másik, hanyagabbul megfestett változatát a bajmóci vár gyűjteményében Ján Papco társította revelációszerűen Cimbal nevéhez, majd — indokolatlanul — megmásította attribúcióját.[25] Márpedig a rigai példányon tisztábban kivehető fantasztikus épület-romháttér, a balra elől árnyképként sötétlő turbános alak, a Mária előtt jobbról leboruló öreg király és a pufók gyer-

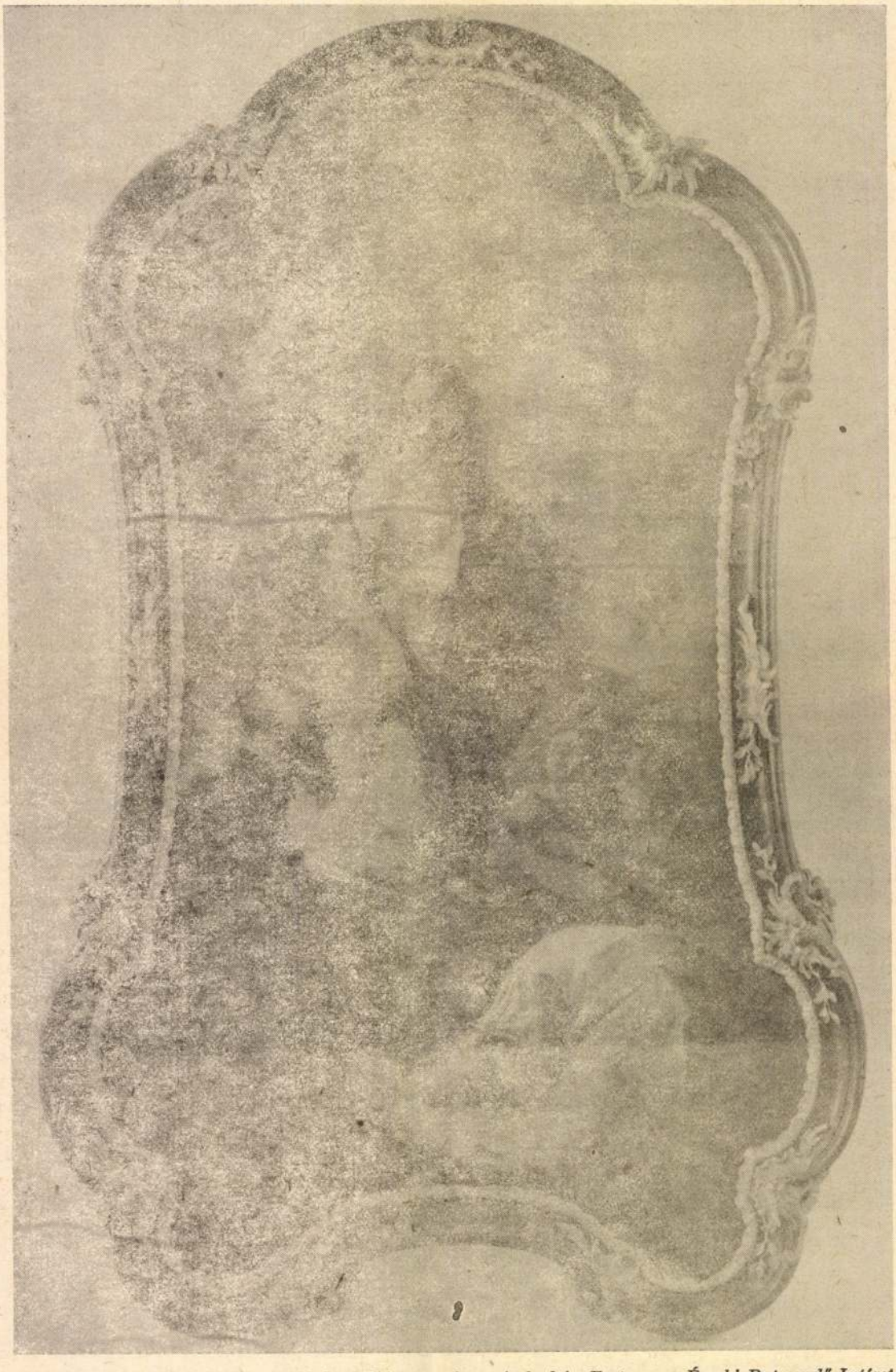

11. Johann Ignaz Cimbal: Keresztelő Szent János, 1760-as évek eleje. Esztergom, Érseki Papnevelő Intézet

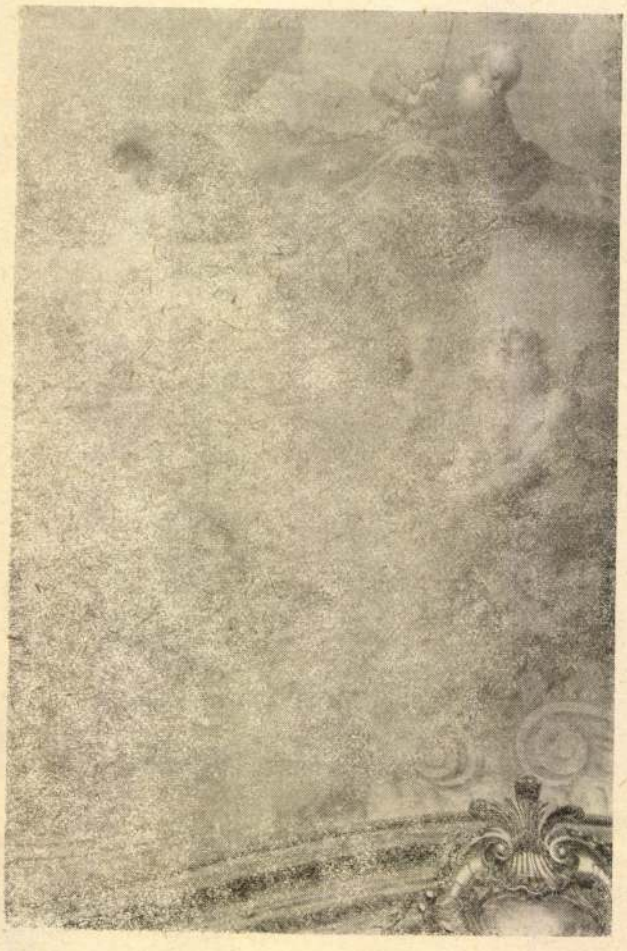

9. Johann Ignaz Cimbal: A Megváltás allegóriája, 1772. A veszprémi püspöki palotakápolna mennyezetképe, részlet

társította legújabban a hasonló tárgyú nagyszombatit Anna Petrová.[18] A martonvásári mennyezeten egy misztikusan áttételes ikonográfiai variáns jelenik meg a háromszögbe foglalt Gyermek Jézus alakjával, ami azonban a figurális kompozíciót lényegesen leegyszerűsíti. A falakon dekoratív látszatarchitektúrában és festett angyaloktól tartott medaillonokban magyar szentek — sematikus, gyenge — képeivel folytatódik az egyébként erősen javított freskódekoráció. Nagyon szép a szentélymennyezet rózsaszínes-meleg színharmóniája és ismét a résztvevő művészek egymást erősíteni tudó összhangjára kell hivatkozni a látványt amúgy saját, jól bevált sémáival lezáró Cimbal művének értékelésekor.

Cimbal Leicherhez hasonlóan a sziléziai Wagstadtban született és életadatait, cseh-, morvaországi és ausztriai műveit legutóbb szintén Lubomír Slavíček tette közzé a — publikálatlan — Leicher-monográfia „melléktermékeként".[19] A most már együtt szemlélt életmű legfeltűnőbb tanulsága, hogy Cimbal, akit rendszeresen foglalkoztatott az irgalmas rend (Brünn 1754, Valtice 1757, Kuks 1760 körül, Bécs 1763, Kismarton 1760 után, Nove Mesto nad Metuji 1766, Linz 1789), szinte kizárólag Magyarországon jutott nagyszabású freskómegrendeléshez. Mégpedig rögtön Székesfehérváron, a nagytemplomban,[20] mellékoltárképekkel együtt, mindössze két kisebb, brünni, illetve bécsi patikabelső kivitele után. Fehérváron nem csupán a méretekkel, az igen nagy belmagassággal kellett megküzdenie, hanem a magyar történeti ikonográfiára épülő programmal és a karmelitáknál éppen elkészült Maulbertsch-remekművek nyilvánvaló konkurenciájával. A megoldás színvonalát — ami meglehetősen mérsékelt — a mennyezetképek fennmaradt színvázlatai tanúsítják első kézből, míg sikerét a feladatra következő dunántúli megbízások egész sora, köztük monumentális igényűek (Zalaegerszeg 1769; Páka, Szent Péter és Pál-

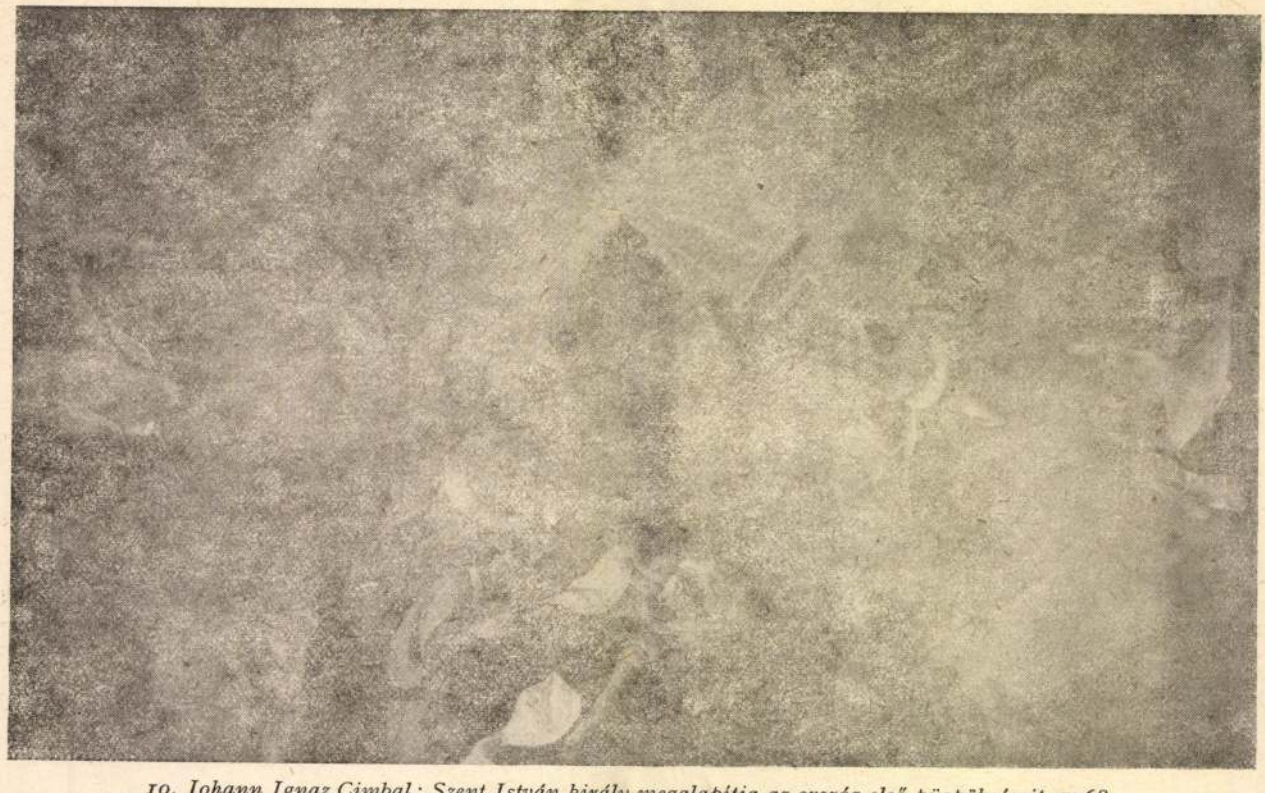

10. Johann Ignaz Cimbal: Szent István király megalapítja az ország első püspökségeit, 1768. Vázlat a székesfehérvári Nagytemplom mennyezetképéhez. Székesfehérvár, Egyházmegyei Gyűjtemény (Kölcsön a Magyar Nemzeti Galériában)

8. Anton Tabota: Szent László király, 1770 körül. Bük, rk. plébániatemplom

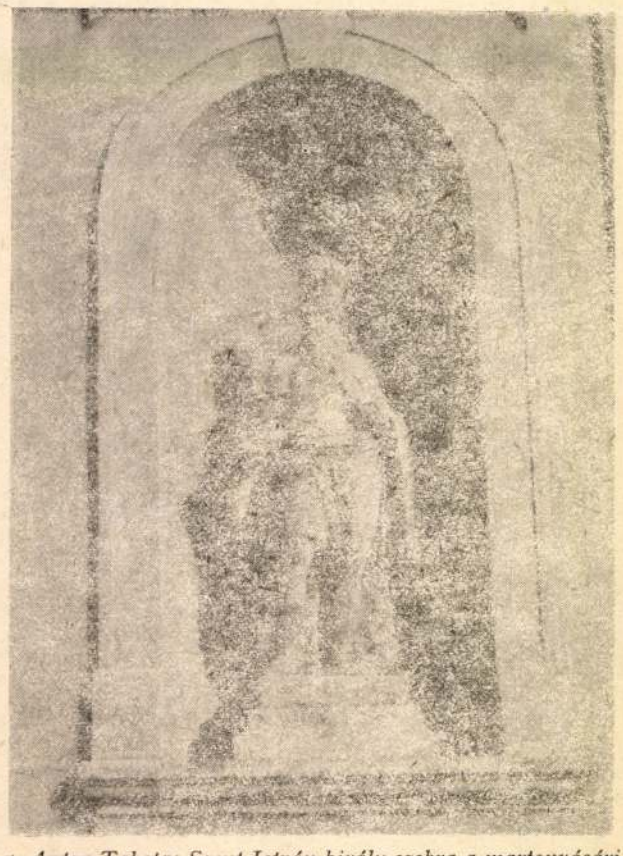

5. *Anton Tabota: Szent István király szobra a martonvásári templom homlokzatán, 1775*

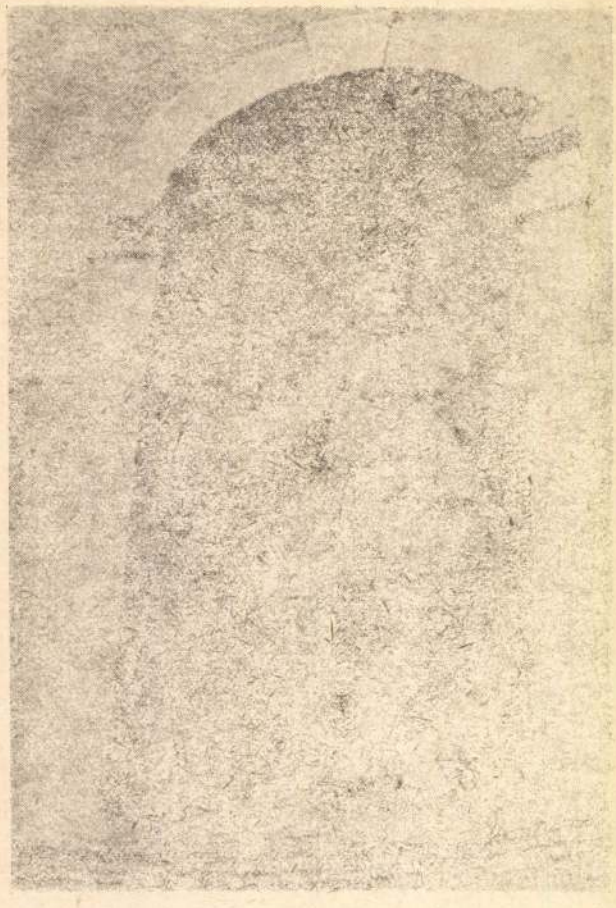

6. *Anton Tabota: Szent László király szobra a győri székesegyház főoltáráról, 1772—73. Osli, rk. templom*

7. *Anton Tabota: Szent István király, 1770 körül. Bük, rk. plébániatemplom*

Megint más jellegűek és Dormeistertől szintén nem függetlenek Tabota valamivel korábbi, győri székesegyház-beli művei, a Szent István vértanú-oltár négy aranyozott faszobra, az oromzati felhők és angyalkák, amelyekre 1772-ben 230 forintért szerződött. Ez az oltár a Mária-kegyoltár kevéssé publikus pendantja, ikonográfiai kiegészítője a Zichy püspök által kezdeményezett, Hefele-tervezte modernizálás idejéből; festménye máig meghatározatlan.[14] Nagyobb munkát végzett a főoltáron, 900 forintért, amelynek Oslíba jutott Szent István és Szent László kőszobrait, most már a martonvásári, igénytelenebb homlokzati királyszobrok ismeretében, bízvást azonosíthatjuk.[15] Sőt, a két sorozat egy harmadikhoz is elvezet: a büki plébániatemplom barokk berendezéséből hírmondóként megmaradt két fehér-arany festésű, csaknem hiánytalan és színvonalas szobor Tabotát a művelten historizáló, mulatságosan kontraposztos, végső soron a strudeli Habsburg-galériát példaként maga előtt tudó „szvingelő királyok" mestereként mutatja be, aki ilyenformán egy „bécsies", késő barokk típussal járult a magyar szent királyok ikonográfiájához.[16]

Johann Ignaz Cimbal magyarországi munkásságának feltérképezése jóval megelőzte életművéét. A Kapossy János által már 1931-ben Cimbalnak tulajdonított martonvásári szentélyfreskó most végleg, 1776-ra besorolódott oeuvre-jébe.[17] A Megváltás allegóriája a veszprémi püspöki palotakápolna mennyezetképének redukált származéka, s ekképpen „párja" a peremartoni szentély Szentháromságának, emitt prófétákkal a csegelyekben. Ott azonban a könyörgők csoportja maradt el — Ádám és Éva jellegzetes félaktjaival — a világgömböt körülfogó Atya, Fiú és Szentlélek-ábrázolás és a mindenütt egyforma nagy angyalok mellől. Ehhez a freskó-sorozathoz

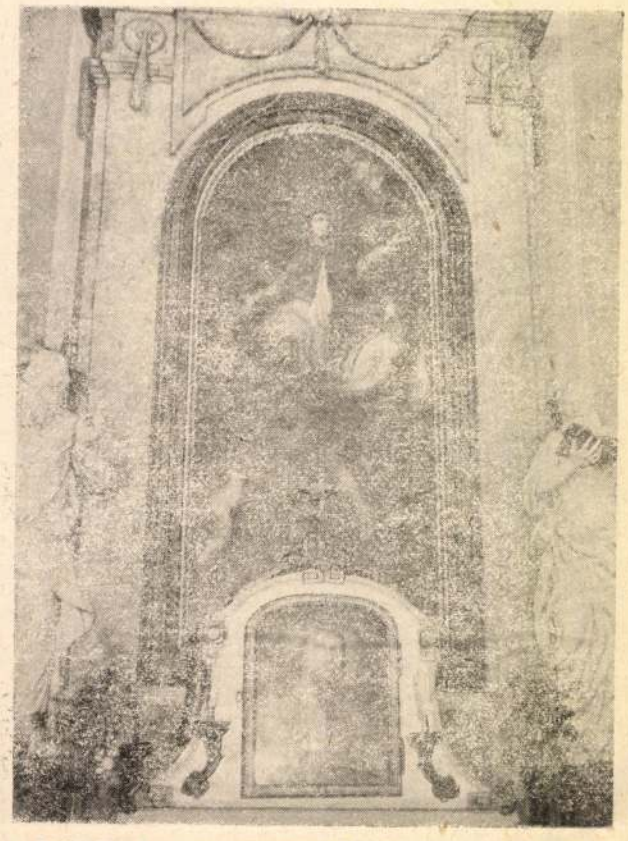

3. Felix Ivo Leicher: Nepomuki Szent János megdicsőülése, 1776. A martonvásári templom mellékoltárképe

tartott, főként gyűjteményi darab meghatározásánál (Esztergom, Tata), szignált képei pedig többé-kevésbé önálló vállalkozásairól vallanak (Sopron, Vác, Besztercebánya).[8] Ez utóbbiakból a legnagyobb termést szülőföldjén Sziléziában, illetve Észak-Morvaországban hagyta Leicher alkotó éveinek utolsó tizedeiben, s e számunkra nagyjából még mindig terra incognita feldolgozója, Leicher monográfusa, Slavíček kutatásai nyomán kibontakozik egy *más*, Maulbertschtől leszakadó, konzervatívabb példaképekhez forduló, egészében azonban autonóm kései életmű a térségben. Gyakorlatilag ehhez a „második" Leicher-oeuvre-höz csatlakozik Magyarországról a három martonvásári festmény, az 1770-nél biztosan későbbi breznói Calasanzi Szent József, valamint az egész besztercebányai sorozat 1776—77-ből.[9] Végül, megint csak a jól bevált „majdnem Maulbertsch"-kategóriából lehetne feltételesen Leicher oeuvre-jébe sorolni a körmöcbányai ferencesek zavarba ejtő főoltárképét (Assisi Szent Ferenc stigmatizációja), amelyen a jelenésnél asszisztáló Madonna és a puhán formázott angyalkoszorú egészen magas kvalitású, míg éppen a két főalak, Szent Ferenc és az őt támogató angyal tűnik Maulbertsch szelleméhez méltatlanul „földhözragadtnak". A körmöcbányai főoltárkép legközelebbi analógiája — dramaturgia, tónusok, részletek tekintetében — a budai ágostonosok Vigasztaló Szűz Mária-képe Szent Mónikával, illetve az idős Maulbertschnek a Magyar Nemzeti Galériában kiállított Mária születése-képe Gyöngyösről (?).[10]

A három martonvásári oltárkép valószínűleg nem szignált, szerepel azonban Leicher neve a templom berendezését „művezető" bécsi szobrász, Anton Tabota 1776. február 23-i levelében, amelyben a soron következő — nyilván utolsó —, Nepomuki Szent János-oltár tervét terjeszti Brunszvik Antal gróf elé, a Leichernek szánt 70 forintos feladattal együtt; egyben jelenti, hogy a főoltár elkészült. Jólesően nyugtázza, hogy a Szent Anna-kép, Leicher festő munkája művészire sikerült („ist kunstreich ausgefallen") és ígéri, hogy márciusban a helyszínre utaznak az oltárok felállítása végett.[11] Ebből az egy dokumentumból az is kitetszik, hogy Maulbertsch e kiváló tanítványa meglehetősen hátra szorult a martonvásári vállalkozás művészeinek rangsorában, ahol a vezéregyéniség a külső-belső szobordísz mestere, *Anton Tabota* volt.

Az akadémiai tanultságú bécsi szobrász nem sok műről ismert; azt, hogy olasz származású lett volna, neve kevésbé, legfeljebb a stukkószobrászatban való jártassága látszik bizonyítani.[12] Amúgy minden műfajban és technikával alkot, javít, pályázik és vállalkozik a kerti kőszobortól a faragott képkeretig, és úgy tűnik, ügyes epigon módjára. Martonvásári polírozott stukkófigurái ugyanis valóban közelebb állnak Johann Georg Dorfmeister stílusához, mint saját, korábban is számon tartott homlokzati királyszobraihoz — márpedig semmi adatszerűen kimutatható műhelykapcsolat nincs a két közvetett Donner-tanítvány, egyaránt mintázó típusú szobrász között. A többnézetű, mozgalmasan dagadozó drapériájú, lengő szakállú apostol-, illetve evangélistaalakok ugyanannak a mariahilfi expresszív Szent Pálnak a művészi leszármazottjai, amelynek alapján Dorfmeister további, feltételezett magyarországi műveit határozta meg Aggházy Mária (Nógrádverőce, Stomfa).[13] Hasonlóképpen összefüggő stiláris sorozatot alkot Dorfmeister Evangélista Szent János-szobra a bécsi Gumpendorferkirche mellékoltárán, Tabotáé a Neulerchenfelderkirche főoltárán és a martonvásári figura. A Dorfmeisternél 12 évvel idősebb Tabota műve láthatóan gyengébb kvalitású alkalmi példaképénél, az egész késő barokk stukkómű, az oltárok egyszerű, klasszicizáló felépítésével együtt (ami talán nem is az ő terve) drámai és harmonikus keretbe foglalja a csöndesebb Leicher-képeket.

4. Felix Ivo Leicher(?): Assisi Szent Ferenc stigmatizációja, 1760-as évek vége. A körmöcbányai ferences templom főoltárképe

2. Felix Ivo Leicher: Krisztus keresztelése, 1776. A martonvásári plébániatemplom mellékoltárképe Anton Tabota szobraival

LEICHER, TABOTA ÉS CIMBAL MARTONVÁSÁRON

A martonvásári Brunszvik-uradalomból ránk maradt egyetlen barokk műemlék, a plébániatemplom — kastélykápolna — csaknem hiánytalan és gazdag „Gesamtkunstwerk" az 1774—76-os évekből. Az egységes templombelső a megbízó szándéka — sőt, tervezése — szerint összehangoltan, bécsi vállalkozásban készült, amelynek „ügyvezetője", mint látni fogjuk, a szobrász volt, és amely *Felix Ivo Leicher* három eddig nem publikált művét őrzi.

Azt, hogy maga az épület Jung József alkotása, egyedül Hornyák Mária legújabb kutatásaiból tudjuk; az egytornyú, belül „gömbölü templom" amúgy szinte beleillik a kamarai típustervek sorába.[1] A homlokzati szobrok mesterét a bécsi Anton Tabota személyében az alsókorompai Brunszvik-levéltárnak a múlt században közzétett adataiból ismerjük; a szentélymennyezet festőjeként Cimbal szintén nem új, stílus-, sőt, típuskritikai meghatározás. Az oltárok gipszszobrai Johann Georg Dorfmeister műveit asszociálták[2], a három oltárkép viszont megmaradt kvalitásos ismeretlen ismerősnek. Mindhárom kompozíció — Mária oktatása,[3] Krisztus keresztelése, Nepomuki Szent János megdicsőülése — az osztrák barokk festészetben közkedvelt toposz, stílusuk pedig oly kevéssé emlékeztet a Magyarországon Maulbertsch-utánzóként megismert Leicherre, hogy csak a csehszlovákiai kutatás által újabban közzétett egészen más, *késői* Leicher-képek vezettek óvatos azonosításukra, melyet azután budapesti levéltári adat igazolt.

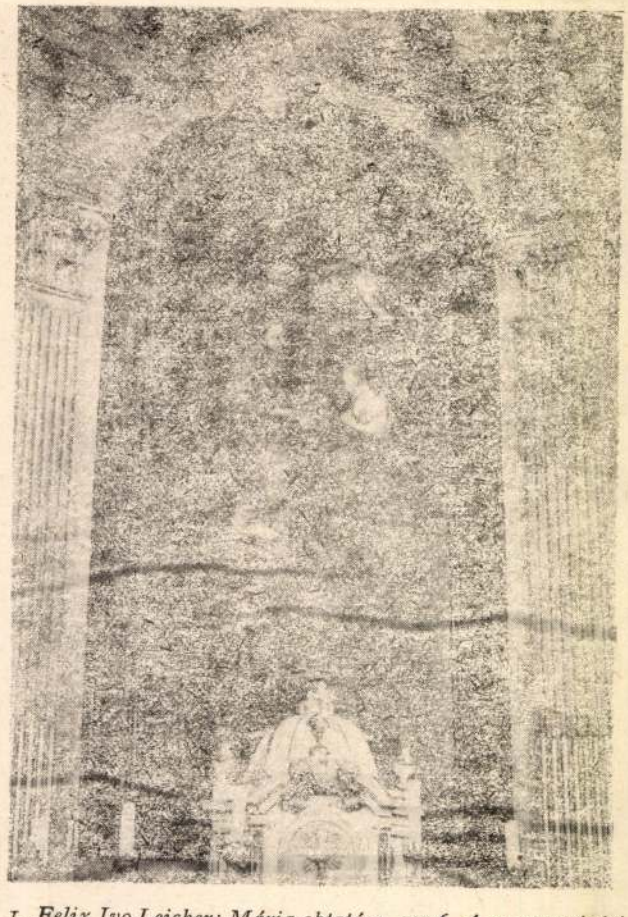

1. Felix Ivo Leicher: Mária oktatása, 1776. A martonvásári templom főoltárképe

A Krisztus keresztelése-mellékoltárkép lényegében az Unterbergerek által népszerűsített kompozíciót követi.[4] Alig jelzett tájban, sötét háttér előtt lép fel a két főszereplő; mindkettőjük robosztus alkat, testszínük egészséges vörösbarna, hajuk sötét, szakállas arcuk alig egyénített. Meleg tónusú a kép, és Keresztelő Szent János vörös köpenye különösen szép, kiragyogó színfolt. Barna hajú angyalfejek és pár felhőfoszlány az égen, középen pedig egy imádkozó „felnőtt" angyal részben takart alakja az egyetlen árulkodó részlet; maulbertschiből redukált, elnagyolt fiziognómiája és sápadtabb színei mutatnak a képen egyedül Leicher művészete irányába.

A valamivel magasabb főoltárkép Pittoni schönbrunni Szent Anna-képe nyomán készült, kissé szerencsétlenül módosított kompozíció. A megnövelt előtér — kőpadló és lépcső — ugyanis a képmezőnek csaknem a felét elfoglalja és a voltaképpeni figurális rész, maga a jelenet, Szent Anna a kis Máriával, balról Joáchimmal, irreális magasságba, egy megfoghatatlan belső térbe tolódik. Ez önmagában harmonikus háromszög-kompozíció a szokásosan tipizált alakokkal, a barnás háttérből ismét megkapóan kivillogó vörösekkel. Egy egészen késői, troppaui nagy Szent Család-kép mellett magyarországi megfelelője is van a témának Leicher életművében, ez a váci dominikánusok jelzett Szent Anna-oltárképe az 1770-es évekből.[5]

A Nepomuki Szent János-mellékoltárkép az együttes kulcsa, végre több Maulbertschre, sőt, közvetlenül Leicher festészetére utaló jeggyel. Az ugyancsak Pittoni-eredetű apoteózis-témát Maulbertsch szinte kodifikálta[6], de az ő típusaiból való a szent arca, a kis puha és a nagy, homorító angyal is, és végül, a három közül ezen a jóllehet kissé szálkásan festett képen érzékelhető némi későbarokk „sfumato". A festmény konkrét analógiája az Anna Petrová által nemrég fölfedezett, 1777-ben szignált, kisebb igényű besztercebányai Nepomuki Szent János-kép. A Martonvásáron mellékszereplő, jobbról feszítő — könyvet tartó — nagy angyal troppaui megfelelőjét Leicher hiteles, késői oeuvre-jéből Lubomír Slavíček publikálta.[7]

A sziléziai Wagstadtból piarista neveltetés után 1751-ben a bécsi Akadémiára került Leicher életművét Garas Klára a Maulbertsch-kutatás során kezdte felgöngyölíteni, hiszen munkáinak egy része dokumentáltan Maulbertsch működésének kísérője (Nikolsburg, Kremsier, Bécs, Maria Treu, Székesfehérvár, Korneuburg — ezek analógiájára feltételezzük részvételét a budai ágostonosok berendezésénél is). A gyengébb kvalitás és epigonvonások túlsúlya döntött néhány, korábban Maulbertsch-műnek

Leicher Jakab, festő M.D.K.

inkább szobafestő volt. Pozsonyban működött és kitűnő perspektivai tudásával és árnyékvetési ismereteivel volt népszerű.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850 között

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII. évf. 1. sz. 20. old.

M. L. K.

M. P. K

LEICHER, Felix Lvo-festő

Maulbertsch tanítványa

Az ő munkája a budai ferencesek

Templomában a Mariát és Mondhót

ábrázoló oltárkép

udapest muemléeki II. Bp. 1962. 151. l.

M.D.U.

LEICHER, Felix Ilvo. feto

Buda, ferencesek (egykori Ágoston-rendi) templom (Márkirok u. 23)
Szűz Mária-m. celiholtórának képe
„Consolatrix afflictorum"
Garas K. felkevése szerint

Budapest műemlékei II. Bp. 1962. 236. e.

Leicher Felix,festő

Bécsi festő.Szent Péter elhivatását ábrázoló képe a soproni Szent Mihály templomban van. 67.old .

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk művészethez.I.rész 64.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

M. D. K.

LEICHER Félix festő

Sapron, Szt. Mihály t. két melléholtár-

kép: Őrangyal

Szt. Péter elhívatása

Csat. Sapron 17. l. 42.

M.D.K.

LEICHNER Felix festő

Szt Mihály t. számára Szent Péter elhi-
vatása

1952)
Művért. Csatkai Endre: Altomonte és Schaller István
szerepe a soproni barokk festészetben 72 l.

82

M.D.K

LEICHER, Felix Ivo festő

Maulbertsch barátja és munkatár-
sa. Az oltárrép megbízatásaknak
sorszor t. tex eleget.

Így a szekesfehérvári volt karme-
lita t. „Der hl. Adalbert vor Maria"
oltárkiepenée is ezt tapantaljuk

Gamas: Maulbertsch Bn. 1960. 7980. l.

M. D. K

LEICHER, Felix Ivo festő

Székesfehérvár, egykori kármelita t. melléköltárkép: „Der hl. Adalbert mit Maria" tévesen Maulbertschnek tulajdonítva

Garas K.: Maulbertsch Bp. 1960.

238. l.

M. D. K.

LEICHER, Felix Ivo Festö

Tata egyhori piarista konvent:
„Der hl. Joseph v. Calasanz mit
Maria" tévesen Maulbertschnak
tulajdonítva

Garas K.: Maulbertsch Bp. 1960.
238. l

M. D. K.

LEICHER, Felix Ivo festő

Vác, egyhori dominikanus t.

mellékoltárkép: „Der hl. Florian"

Tevesen Maulbertschnak Aulajdo-

nitva

Gorsa K.: Maulbertsch Bp. 1960. 238. l.

 M. D. K.

LEICHER Félix Ivo festő

Wien

szül Wagstadt (Csehó) megh. 1795 v. 1811

A bécsi akadémián tanult, Bécsben s Morva-országban dolgozott

1777 Besztercebánya pl. t. mellékoltár-kétek

1778 Károlyváros pl. t. Cal. Szt József oltárkép

Vác Domonkosrendi t. Szt Flórián, Szt. Anna oltárképek, szigm.

 M.D.K.

LEICHER, Félix Ivo festő (Ive)

~~Vác~~ Vác domonkosrendi t. Szt. Flórián, Szt. Anna oltárkép nép.

Pozsony } oltárképek
Belovár }

Sopron Szt. Mihály t. Szt. Pál oltárkép
Szt. Péter elhívalása

(Együtt dolgozik Maulbertsch-sel)

Garas XVIII. sz. 95, 160, 193, 203, 231. l.

Leicht Lilly

l.

Nemzeti Szalon

1928.

Tavaszi Szalon

T. 1455.

sarokban lévő keretben:

IA Latj.
a Itali
n Germa
Galli.

n KONINKRIICK HVNGARIEN czimü hollandi

.8 : 19.5 cm.

Leicht Lilly

A Szinyei-Merse Társaság "Tavasz Szalon" cimmel rendezett kiállitást.
"Kis beszámoló modern hölgyekről" cimmel a lap felsorolja a tárlaton szereplő, kiemelkedő művészeket, akik nevét megkülönböztetésül, dőlt betükkel szedeti.

Marik Brigitta, Nógrády Magda, Réty Zsuzska Schaár Erzsébet, Szemere Lenke, Péter Marianne, Róna Emmy, Dabis Rózsi.

A cikk külön sorolja a többi tizenhat művész nevét.

Délibáb, Bp. 1928. juni 16. II. évf. 24. sz. 64-65. lap.

Leicht Lily

Festőnő, olaj.

B. J. portraitja 1925-ből, olaj

B. J. portraitja 1926-ból olaj.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926.

Leicht Lilly

1926. kitüntető elismerés.

Tavaszi Szalon

·vétel olyó értékben		**Kiadás** folyó pénzértékben		
	f	K	f	

Leicht Lilly

szül. 1905 jul. 7. Budapesten Herman Lipótnál és Magyar Mannheimernél tanult, majd a képzőművészeti főiskolán Rétinél. 1925-ben Párisban Lucien Simonnál tanult. Budapesten él állandóan. 1924-ben a Szinyei Merse Pál-társaság pályázatán ~~[illegible]~~ kitüntető elismerést nyert. Kiállításokon nem szerepelt még. Saját közlése 1926.

IV, 21.

Első Magyar Általános Biztosító
Társaság VII. 179

Leicht Lilly

1926. a SzMP társa-
ság tavaszi kiállításán
kitüntető elismerés.

Leicht Lilly

1928, ápr. tavaszi halon
(Nemzeti halon)
Volapf

Fejes Istvánné, Ötv IX. 93

Leicht Lilly

SzMPT-tól kitüntető elismerés.

Erkezett 1905 márc. 13.

197/1905 sz. (13 pest. 1905 márc. 13.)

Csallány Gábor, nemz. muz. ő muzeumok tanulmányozására Bécsbe és Berlinbe utazván, ajánlóleveles és szabadjegy kiszközlését kéri. (Ajánlóleveles elküldetett. III. 14)

Leicht Lilly

Tavaszi szalonban kitűntető elismerés

SZERKESZTETTE :

GALLAUNER KÁROLYNÉ

IGAZGATÓ

BUDAPEST, 1934.

Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda, II., Fő-utca 42. — Telefon: 52-4-19.

LEICHT *Lilly*, festő. * Budapest 1905 júl. 7. A képzőművészeti főiskolán Réti Istvánnál, azután Párizsban tanult. 1924. és 1926. a Szinyei Társaság pályázatán kitüntető elismerést nyert.

L. L. M. 21.

rben locsolt, déli oldalán lankás, éjsza-
lahegy csucsát a vár koszoruzza, hol a
egyház uralkodik. A hegy aljában a
tetejü ház látszik ki. Felirata a kép

."

4.4: 20.3 c/m.

31/93 № 237.

Leicht Lily

1924/25 I., 1925/26

Ferképzomfoiskévk

108. l.

Leicht Lili

Cred

Komor András.

A Szinyeyék fiatal/ai.

Kut. 1926 I. 37

14 l.

14

OLCSÓ NAP A

DECEMBER 1—15-IG

LEICHT Lili festo

OMIKE 1909-1944

139

ADK

Leidenfrost Pál

Kat. Nagykörös kiállitáson vett rószt, 1926.

MOB Kvt. 2465.ss.

Leicht Sándor

festő

laid

Ék Sándor.

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM ÉREM- ÉS RÉGISÉGT

Térítvény

A könyv szerzője és címe	Kötetek száma	Ivrét	J

Kelt 1 ..... *Sajátkezű aláírás:* .....

Határidő 1 ..... *Állás:* .....

Hivatalos jegyzet: ..... *Lakás:* .....

Vitéz Leidenfrost Pál

Nemzeti Szalon nagy téli tárlatán
"Trágyahordás" c. művével szerepelt.

PH-932.T.1.

MDK

/Vitéz barsi/Leidenfrost Pál szül.1889.Garam-Lökön,Barsmegyében.

Nemzeti Szalon, 1925. XLV.Csoportkiállitás

Leidenfrost Pál.

Festmények szerepel a Műcsarnok téli kiállításán.

Budapesti Hírlap, 1928. dec. 16.

Leidenfrost Pál

Tavaszi Szalon - Nemzeti Szalonban - képével szerepelt /"Felhőtanulmány"/

Pesti Hirlap 1931,VI.21.

vitéz Leidenfrost Pál.

A Nemzeti Szalonban vasárnap megnyíló kiállításon művei szerepelni fognak.
Műveiből már több kiállításon láttunk egyes képeket.

Nemzeti Ujság, 1928. márc. 18.

Leidenfrost Pál.

A Nemzeti Szalonban rendezett csoportkiállításon pasztell-táj-képei szerepelnek. (említve.)

Az Est, 1928. márc. 18.

Leidmfrost Pál.

festőművész

A Nemzeti Szalon új kiállításán alkotásai szerepelni fognak.

Esti Kurir, 1928. márc. 18.

Leidenfrost Pál

Kiállít a Nemzeti Szalon 50. csoportos kiállításán. Kiemelve balatoni képei.

P. N. 1926. IX. 5. (Pesti Napló)

Leidenfrost Pál.
festő"

Rézt ver a Nemzeti balon csoportkiállításán, amelyre „Két jegenye" és a „Közelgő eső" c. műve.

Nemzeti Ujság 1926. IX. 5.

Vitéz barsi Leidenfrost Pál
festő

Reá van a Nemzeti Szalon csoportkiállításán, emlitve pasztelljei és balatoni képei.

Magyarsáp 1926. IX. 5.

Leidenfrost Pál
festő

Rézt ven a Nemzeti kalon 50. csoport kiállításán, melyet a nagy érdeklődés miatt meghámabbitottar.

Magyarság 1926. IX. 18.

Leidenfrost Pál
festő

Részt vett a Nemzeti Szalon 50. csoportos kiállításán.

Magyarság 1926. IX. 7.

Leidenfrost Pál
festőművész

Nemzeti Szalon

A Nemzeti Szalon új kiállításának idegen vendége Nicolas Taneff Bulgária művészi kulturájából ad érdekes próbát egy nagy termet betöltő tájképeivel, melyek világos színekben, nagyrészt szinte grafikus és plakátos kezeléssel sok friss közvetlenséggel adnak mintegy hatvan érdekes látképet a művész hazájáról. Taneff egyébként minden képén előkelő készültségről, finoman átérzett iskoláról s virtuoz mesterségbeli készségről ad bizonyságot.

A magyar kiállítók közül ismertebb név a készültségben egyre jobban kibontakozó *Leidenfrost* Pálé, aki néhány őszinte természetlátású tájképpel szerepel, *Páldy* Zoltáné, aki szokott eszközével, zsíros krétával és szokott nivóján ad akttanulmányokat és virágcsendéleteket, a hölgyek közül pedig *Vadász* Ilonáé, aki egy sorozat színes olaszországi tájképen igazolja kvalitásait.

Ujabb és részben bemutatkozó festők *Hacker* Mária, aki szőnyegesen színes képein, főleg egy csendéleten és egy tűzvészképen ad érdekes problémákat jó készültséggel, *Kosztolányi* Margit, a nagy kompozició világításos játékaiban sok szép mondanivalóval, *Kun* Tibor néhány friss tájképpel, főleg egy mélyhorizontú síksággal, *Hollay* Adrienne pedig kis aquerellekkel szerepel.

Egy külön kis teremben a kaposvári *Berzsenyi Dániel-Társaság* vendégeskedik változatos, bár nem nagyigényű sorozattal. *Bocskay* Béla imádkozó figurája, *Éber* arcképtanulmánya a legkomolyabb értékek köztük. A többiek közül *Gaál* Marcell, *Miertl* és *Tassné* egy-egy tetszetős képe kapott még helyet.

A szobrászatot *Poór* Lilly két jó aktja és egy érdekes portré-feje képviseli.

12

Budai Napló
1929 VI. 2

	Bevétel		Kiadás	
	Pengő		Pengő	

Leidenfrost Pál

festőművész

Hatvanötödik csoportkiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Lágy tónusokkal, jó színekkel költői hangulatot szólaltat meg.

Esti Kurir
1929.VI.5.

Leidenfrost Pál

festőmüvész

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Rokonszenves művészegyéniséget árul-nak el szeretettel, őszinte megfigyelésel készült pasztellsajképei.

Budapesti Hirlap
1929.V.30.

Leidenfrost Pál
festőművész

*** A Nemzeti Szalon kiállítása.** A Nemzeti Szalon legujabb csoportkiállításán legelső sorban Nicolas *Taneff* bolgár festőnek az egész nagytermet betöltő kollektiv kiállítása érdemel figyelmet. Kulturált, egyféle látásra beidegzett, jófajta impresszionista festő első bolgár vendégünk, akinek különösen plovdivi tájaiban és korlovai udvaraiban sok friss impresszió, tiszta, mesterségbeli készség, szinesség található. De mert egy fokon és egy időben megfestett a kollekciója, se fejlődésébe mélyebb bepillantást nem ad, sem kibontakozott teljes tudását nem mutatja meg. A képek nagy sora kicsit egyhangu. Kevesebb több lett volna! A magyar kiállitók közül vitéz *Leidenfrost* Pál pasztelljei, Turán *Hacker* Mária erőteljes kompozicióí, *Poór* Lili plasztikus márványai és *Páldy* Zoltán csendéletei kellemesek, szépek. Kiállitott a kaposvári Berzsenyi Dániel müvészi Társaság is; megható és örvendetes, hogy vidéken is szeretik és becsülik a pikturát, szorgalmas, nemes szándéku mükedvelői munkák és jó ut az igazi értékek megértéséhez.

—

Magyarság
1929 V. 30

A könyv lap-száma	Számlázás

Leidenfrost Pál

festőművész.

Csoportkiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1929.V.20.

vitéz Leidenfrost Pál

festőművész

LXV.csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.V.29.

Leidenfrost Pál

festőmüvész

Hatvanötödik csoportkiállítás - Nemzeti Szalontan - képével szerepel. Szép pasztelljei jó állomások.

Uj Nemzedék
1929.VI.1.

vitéz Leidenfrost Pál

festőművész

Csoportkiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Kifordott parzellt tájkép - sorozata; Erdőtisztás a hegytetőn, - November táj, Két öreg fa télen.

Pesti Hirlap
1929.V.30.

ifj. Leidenfrost Pál

festőművész

LIV. csoportkiállítás – Nemzeti Szalonban – képével szerepel. Talentum, csak éppen az egyéniség hiányzik műveiből.

Magyarság
1929. V. 30.

Leidenfrost Pál
festő

Kiállít a Nemzeti Szalon csoportkiállításán, említve lágytónusú balatoni tájrézletei.

Pesti Hírlap 1926. IX. 5.

Pesti Hirlap.
1926. IX. 5.

Leideufrost Pál
festő

Kiállít a Nemzeti Szalon első őszi csoportkiállításán.

Magyarság 1926. IX. 4.

Leidenfrost Pál.

Részt vett a Nemzeti Szalon 50. csoport-
kiállításán, mely IX. 5-én nyílik.

M. 1926. VIII. 31. (Magyarság)

474

Vitéz Leidenfrost Pál.

A Nemzeti Szalon csaportkiállításán olaj- és pasztellművei szerepelnek.

Esti Kurir, 1928. márc. 18.

vitéz Leidenfrost Pál.

A Nemzeti Szalon kiállításán tájképei szerepelnek. (emlitve.)

Magyarság. 1928. márc. 14

Leidenfrost Pál,

A Nemzeti Szalon csaportkiállításon művei szerepelnek.

Pesti Napló, 1928. márc. 18.

vitéz Leidenfrost Pál.

A Nemzeti Szalon csaportkiállításán pasztelljei szerepelnek, köztük „Nyárfasor" c. képe. (ecolitre)

Nemzeti Ujság, 1928. März. 20

Leidenfrost Pál

Tavaszi Szalon - Nemzeti Szalonban állitott ki régi, többször méltatott kvalitását mutató képet

Esti Kurir 1931.VI.24

v. Leidenfrost Pál
festő

Kiállit a Vitézi Rend képző- és iaprmüvész tagjainak müveiből rendzett kiállitáson a Technológia termeiben.

Ujság 1935.V.12.

Leidenfrost Pál

Tavaszi Szalon kiállitás - Nemzeti Szalonban - képé
vel szerepel

Pesti Napló 1931,VI.21.

Leidenfrost Pál MDK

Kora őszi hangulat, pasztell

Mücsarnok 1942 Tavaszi tárlat

A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

vitéz Leidenfrost Pál, festö

Felhötanulmány.	Pasztell.
A trianoni határnál.	"
Tavaszi táj.	"

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

v. Leidenfrost Pál, festö

Esztergom. Pasztell.
Összel. "

Nemzeti szalon. -Téli tárlat. 1932. dec.hat.

vitéz barsi Leidenfrost Pál, MDK
sz. 1889. Garamalök, Bars m.

Félkeresztek, paszt.

Két fa a Balatonnal, "

Szénaboglyák a Balaton partján, "

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

vitéz barsi Leidenfrost Pál,
sz. 1889. Garamalök, Bars m.

Női arckép,	paszt.
Ibolyák,	"
Közelgő eső,	"

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

vitéz barsi Leidenfrost Pál, MDK
sz. 1889. Garamalök, Bars m.

Tanulmányfej,	paszt.
Templomtorony,	"
Falurészlet,	"

I. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

v.barsi Leidenfrost Pál

Jegenyék a Balatonnal, paszt.

Virágzó rét, paszt.

Két jegenye, paszt.

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

vitéz Leidenfrost Pál, festő
Esztergom.

229. Kora őszi hangulat. Pasztell.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért".Képzőm.Kiáll.1942.
jun.6.-22. Kat. 12. l

vitéz barsi Leidenfrost Pál, MDK
sz. 1889. Garamalók, Bars m.

Tányér a la Koppenhága, paszt.

Balatonparti Földvárnál, "

Felhő tanulmány, "

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Léidenfrost Pál: Erdei tájkép
Őszi rózsák
Bucsu a Balatontól
Este
Naplemente után
Balatonföldvári "majomsziget"
Balaton a mólóról.

Nemzeti Szalon, 1925. XLV.Csoportkiállitás

MDK

Leidenfrost Pál: Tavaszi táj
Ibolyák
Szénakazlak a parton
Erdővágás ősszel
Balaton szeles-borus időben
Domboldal
Öreg parasztasszony

Nemzeti Szalon, 1925. XLV.Csoportkiállitás

MDK

Leidenfrost Pál: Julius elején
Jegenyék a Balatonnál
Balatonföldvár
Alkonyati ég
Este a Balatonparton
Fenyőfák jegenyékkel.

Nemzeti Szalon, 1925. XLV.Csoportkiállitás

MDK

Leidenfrost Pál festő

L.csop.kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

v.barsi Leidenfrost Pál

e.a: A N.Szal. 5o.csop.kiáll. Az Ujság, 1926. IX. 5. képek

Leidenfrost Pál

MDK

Alkonyat a hegytetőn, olf.

Mucsarnok 1928/29 téli kiállitás

Leidenfrost Pál

festő

Nemzeti szalon

65. csop. kiáll.

A katalogus végén.

Leidenfrost Pál

MEGHIVÓ

BRAILOWSKY LEONIDAS ÉS BRAILOWSKA RIMMA OROSZ FESTŐMŰVÉSZEK, VALAMINT BIZONY ÁKOSNÉ, GYENES GITTA, LEIDENFROST PÁL ÉS LINGAUER ISTVÁN FESTŐMŰVÉSZEK GYŰJTEMÉNYEIBŐL ÁLLÓ

L. CSOPORTKIÁLLITÁSNAK

A NEMZETI SZALONBAN 1926 SZEPTEMBER 5. VASÁRNAP D. E. 10 ÓRAKOR TARTANDÓ

VERNISSAGEÁRA

GRÓF ANDRÁSSY GYULA
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

DÉRY BÉLA
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA.

NEMZETI SZALON
Erzsébet-tér

(1328/907) 1366/907
Pállya C.

2 személyre szóló belépőjegy.

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Poll — 769–915
Mies — 1413–914

Szentiványi Gyula urnak
urnőnek

BUDAPEST

ker. Széjnművészeti utca tér sz
Museum

MDK

Leidenfrost Pál

Magyar Művészet 1926. 419.1.

Leidenfrost Pál festőművész

"Öt hazai festő mütatkozik be a Nemzeti Szalonban"- irja -lay sign.-val /Sokolay Béla.
Leidenfrost Pál: "passzivan költői" mondja szükszavuan a kritika.

Bán és Kuszka Lili: "nem tudják az irodalmi tartalom sulyát festőiségbe átvinni."

Kivülük még Hellebronth Ilon és Hellebronth Berta mutatkozik be a tárlaton az öt müvész között.

ÉLET, Bp. 1925. szept. 27. XVI. évf.
20. sz. 404. lap.

Heidenfrost Pál festő

Szerepel a Nemzeti Szalon
egyi kiállításán

Nemzeti Ujság 1927 IX. 27

Heidenfrost Pál festő

Szerepel a Nemzeti Szalon egyi kiállításán

Budapesti Hirlap 1927 IX·27

Leidenfrost Pál

Szarapal a Nemzeti Szalon egyi kiállításán

Mj Nemzedék 1927 IX. 28

Leidenfrost Pál festő

Szerepel a Nemzeti Szalon
Nagy Tavaszi Tárlatán

Pesti Nagyló 1977 VI. 16.

Leidenfrost Pál

Kvarnerói pasztelje nerepel a Nemzeti Szalon magy tavaszi tárlatok

Magyarság 1927 VI. 16.

Heidenfrost Pál

kerepel a Nemzeti szalon
tavaszi tárlatán

Nyiróg 1927 VI. 16.

MDK

Leidenfrost Pál

Kiállitások. Magyar Müvészet 1925. 583.l.

Leidenfrost Pál.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1928-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Vitéz Leidenfrost Pál

Legnagyobbrészt pastelleket állitott ki,
a Nemzeti Szalon 65.csoportkiállitásan.

Cikk: A Nemzeti Szalon 65.csoportkiáll.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 144.l.

Leidenfrost Pál.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1925-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Leidenfrost Pál.

A Nemzeti Szalon 1926-ban kiállitotta müveit.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Leidenfrost Pál festő

Magyar Müvészet 1925.583-584.o.
Kiállitások.

Leidenfrost P. Kolchiója, Mirt

Pesti Hirlap. 1925. dec. 15. 11

Képzőművészeti kiállítások

Feleki Gy.: A márciusi tárlatok.
Nyugat · 1910 · ápr. 1.

nagy volt a tömeg, itt az egyes kellemetlen benyomások külön-külön érvényesülnek. Deresfejű, idős művészek és a jövőjük előtt álló fiatalok versenyre kelnek a jelentéktelenségben. A legtöbb kép mellett sietve megy el az ember. Pedig egynémelyik elég tisztességes. De mind unalmas és egymást ismételő. Góth Móric buzgón iparkodik elhitetni velünk, hogy ő legkevésbbé sem fejlődőképes. Csak azért sem hisszük el neki. Pentelei Molnár Jánost itt kiállított tájképe mindenesetre jóval többnek mutatja, mint legutóbbi, aszfaltos kompoziciói. Glatter Ármin kitünő aquarell-motivumot dolgozott föl kis olajfestményében. Tibor Ernő két nagyobb képpel szerepel. Az egyik nyers, tompa színeinek brutális összefogottságával érdekel. A másik a kikötői élet gazdag szín- és vonaléletének adja érdekes kivonatát.

A tavaszi tárlathoz két külön attrakciót csatolt a Nemzeti Szalon vezetősége. A Magyar Grafikus Egyesületének értékes és érdekes kiállitását alig néhány hete teljesebben láttuk a Művészházban. A magyar képzőművésznők alkotásaival telt meg másik két terem. Itt tudjuk meg, hogy nálunk még mindig nem vált külön a kézműipar és az uri dilletantizmus. Pedig már igazán ideje volna. Végre is a kettőnek egészen más a célja, hivatása és hasznossága.

FELEKI GÉZA

MULT ÉS JELEN

Csudáky Bertalan Kulturtörténeti rajzoknak nevezi ily című könyvét, de a kulturtörténetnek igazán csak a legkülsőbb külsőségeihez van köze s rajzainak egyike sem tarthat igényt közepes tárcacikknél magasabb nevezetre. Pedig milyen érdekes dolgokról beszél s sok adatot, gyakran érdekes adatokat ad. De ez adatokat egy haszontalan frázistengerből kell kihalászni, mely mindenre egyforma folyamatossággal borul rá. E frázisok mindent dicsőitenek és nem jellemeznek semmit. Aranyról alkalmi megemlékezés; a Vörösmarty-szobornak és a zeneakadémia palotájának Bädeckerszerű leírása; futólagos emlékezések régi színészekről; Haydn, Goldoni, orosz írók és művészek életrajzi adatai, alig több mint a lexikonokban; nehány történeti adat az orosz városokról és zenéről, s ünnepi szokások eredetéről, a Margitszigetről, a virágok kultuszáról, az automobil történetéről: ezek képezik a könyv tartalmát. Ez adatok is gyakran nagyon is ismertek; de sohasem olvadnak össze egységes képpé vagy jellemzéssé. A kötet leggyengébb része a magyar dolgokról szóló; ebben még adatot is alig ad; a Reflexiók című rész legalább Bädecker és lexikonstilus helyett a mozaikessay, csevegésessay, per-apropos-essay stilusához közeledik. De a jó essay íróknál a tárgyi egységet pótolja az író egyéniségének, gondolkodásmódjának egysége; amiről e könyvben szó sem lehet, mert írója makacsul vonakodik egyéniségéből és gondolkodásából valamit elárulni. Nála a szó önmagából kél, tenyészik és szaporodik és nincs szüksége a gondolat erjesztő kovászára. Ha mégis itélni, mérni próbál, kis mértéke megcsonkítja a nagy szellemeket, kiket mérni merészel; Tolsztoji polihisztornak nevezi, azt mondja, hogy „csupa eszményi önzetlenség. És lehet is, mert alapos ismerője a teologiai és filozófiai tudományoknak", de megrója, hogy „tulzásba esik: fölöslegesnek tartja a börtönt" stb. Nem naiv beszéd ez Tolsztojról? Gorkijról két cikket irt; az elsőben fenntartás nélkül dicséri, mint a többi „halhatatlan lángészt"; a másodikban azt mondja, hogy a keserü orosz „történetei csak... irodalmi színfoltok, melyek érdekesek, sőt ingerlően vonzók, de halhatatlanságra, bármily

nésszerűnek érezni az éjszakát. Csuk Jenő gyakran érdekesebb Teleknél, de soha sem elégít ki egészen. Szőllősi János éles szemmel figyeli a természetet, másszor meg stilizáló hajlamát követi. Most áll döntés előtt.

A rajztanárjelöltek olajfestményei között nagyon frissek és ügyesek Czencz János impressziói. Vele még fogunk találkozni a nagy kiállításokon és akkor majd eldől, van-e új mondanivalója. Leidenfrost Sándor Böcklint interpretálja, több izléssel, mint érzéssel. Az aquarell-festők termében Vidra Árpád vonja magára a figyelmet egy nem éppen új színproblémájú, de érdekesen meglátott szobasarokkal. Visszaél az anyagával, viszont igen meglepő hatásokat tud elérni. A grafikusok starját Vichy Kálmánnak hívják. Egyik-másik dolga kétségtelenül szép és nyugodt. Másutt ő is erőszakoskodik még és nem simul eléggé művészete természetéhez.

A szobrászok materiája a legszívósabb és a legnehezebben alakítható. A művész egyénisége nem érvényesülhet egyhamar. A kiállító művész csaknem kivétel nélkül nagyon becsületes tudásról és szobrászi látásról tanúskodnak.

Néhány fiatal művésznek szerettem volna több dolgát látni. Így nem kaptam tiszta képet egyéniségükről és tudásukról. S nem tévedek-e, ha éppen Berán Gyula, Ferenczy Magda, Axaméthy Gyula nevét ragadom ki közülük?

A kiállítás a maga egészében mégis elkedvetlenítő. A szemlélő az egyes képek előtt csak beletörődik abba, hogy ez is, az is folytatója lesz ennek, vagy annak a hagyománynak, végül azonban már nagyon kívánna valakit, aki nemcsak újra árnyal valami meglevőt, hanem valósággal újat hoz.

Utoljára említem Szamosi Vilmos plakettjeit, mert voltaképen nem is tartoznak ebbe a kiállításba. Hiszen egészen kész dolgok. Alkotójuk meg valószínüleg tovább fog fejlődni. Ma a formagazdagságban a változatos fényhatásokban gyönyörködik. Lehet, hogy majd egyszer lemond minden nélkülözhető eszközről és akkor monumentális művészetté fog emelkedni keze alatt az apró fémlemezek megmunkálása. A fejlődés perspektiváját azonban a művész fiatalsága nyitja meg, nem pedig az alkotások lezáratlansága.

Szamosi művészetének legjellemzőbb és legértékesebb vonása a plakett egysége. A művész képzeletében mindig előbb volt meg a plakettegész és csak azután váltak külön a részek. A fejeket határoló nagy, nyugodtan haladó és magukban is jelentős vonalak egyszersmind hangsúlyozzák a karakterisztikus, egyéni jegyeket. Kivált, ahol több síkkal dolgozik, a nyugtalanság árán igen erős egyéniesítést ér el. A nagyobb plaketteken nem elégedik meg a figurális feladattal, hanem díszítő elemeket is alkalmaz. Ilyenkor a felület egyes részei mindig tektónikus és értelmi fontosságuknak megfelelően rendezkednek el. A „Mezei Virágok" ebben a tekintetben egészen tökéletes. A díszítő és az alakos elemek egymásnak kölcsönös beteljesedései. A női profil tisztasága, az egész felsőtest fiatalos szépsége nem is érvényesülnének kellőleg, ha az általuk megütött akkordot a háttér és az ornamentum nem vinnék tovább. Az arc és a virágok természetüknek megfelelőleg stilizáltak és a plakett igazi és jelentős szépséget attól kapja, hogy az egyik és a másik stilizálási módnak van valami egészen spontánnak éreztetett közössége. Szamosi ma valóságos poétája a plakettművészetnek.

A fiataloktól igéreteket kapunk, sőt értékeket, a beérkezettek gyülekezete a Nemzeti Szalon tavaszi tárlaton megdöbbent szintelenségével, ürességével. A Műcsarnok téli tárlatán legalább

egy-két művészünknek van diszpoziciója bibliai tárgyú képek festésére. És ha az egyház megelégszik egyszerű, derék festő iparosok tartós készítményeivel és nem fordul hozzájuk, annak ők hasznát is látják. Felfogásukat elfogultságokra és előítéletekre való tekintet nélkül érvényesíthetik. Természetesen az ellenkező álláspont is helyes. Az egyház tekintélyes összegeket fordít művészeti szükségleteinek kielégítésére. Ezt a pénzt valamiképen igazi művészek erszényébe kellene juttatni. De ennek a célnak az elérésére a Művészház mostani kiállítása nem éppen alkalmas eszköz. Hiszen elrettentő példáknak ott látható gyüjteményéből legföljebb azt a tanulságot vonhatnók le, hogy manapság bibliai képeket egyáltalában nem szabad festeni. Ez a tanulság pedig mégis csak elhamarkodott általánosítás.

A néhány jelentéktelen és sok kellemetlen kép között ott szerepel Ferenczy Károly Hegyi Beszéde és József Eladása, a Hegyi Beszéd második fogalmazásának vázlata és egy a Hegyi Beszédhez készült részlettanulmány. A Hegyi Beszéd körül játszódott le annak idején a magyar napfényfestés bataille d'Hernani-ja. Ma már részben meghaladott fejlődési fok Ferenczy művészetében. Még nem teremt igazi összefüggést az emberek és a természet között a visszavert színek gazdagsága, a telt atmoszféra. Nemcsak a nekünk háttal ülő Megváltó középponti alakja, hanem az egyes figyelők is élesen különválnak a képnek még kissé rideg zöld alapjától. Minden hallgatónak helyzete, mozdulata és arca másképpen fejezi ki az áhitatos hangulatot, mely most, ebben az órában az egész természeten erőt vett. Mindenhonnan áhitat sugárzik, csak még a kifejezés kissé zavaróan polyphon. Fentartás nélkül szeretem azonban, mióta ismerem, az előbb említett részlettanulmányt. Csak első pillantásra kivágás egy nagyobb egészből; mert valójában teljes. A mélyen zöld háttér előtt alig néhány alak helyezkedik el. Egyforma bennük az áhitat ritmusa. Nézésük egész közelben és igen nagynak érezteti velünk az istenembert.

A Művészházban látható Ferenczy-képek egy csöndes és becsületes forradalom emlékét idézik. Húsz év sem múlott el azóta és mégis Ferenczy éppen most már professzori működésének eredményeiről számol be a képzőművészeti főiskolai növendékek kiállításának keretében. Egy nagyobb fülkét töltöttek meg tanítványai képeikkel. A fülkének talán legexponáltabb helyén — hogy, hogy nem, — egy rajzban és kompozicióban, színben és tónusban egyaránt szerencsétlen csöndélet függ. A milói Vénusz másolata, a Knackfuss-féle művészeti monografiáknak egyik füzete és egy Magyar Könyvtár kerültek egymás mellé lehetetlen csoportosításban. Ferenczy érdeme és a többi vele egyrangúé, hogy ezt az összeállítást többé nem érezzük az akadémiai oktatás allegóriájának.

Telek Antal képein mutatkoznak csupán egészen közvetetlen Ferenczy-hatások és mégis ő fog leghamarabb önálló egyéniséggé fejlődni. Szeretettel és tágra nyitott szemmel tanulmányozza a természetet. Komor, tartalmas zöldje árnyalatokban máris nagyon gazdag. Amikor körülhatárolja festményét, vagyis komponál, nem szellemes, újszerű ötletet akar érvényesíteni, hanem monumentalitásra törekszik. Talán Éjjeli Hangulata a legkészebb. Kacziányra emlékeztet, de sokkal közelebb jutott a természethez. Több árnyalattal dolgozik és mégis jobban együttartja őket. Megtalálta az éjszaka egységes alaptónusát és amellett érvényesíteni tudja az egyes tárgyak különvalóságát. Kár, hogy nem immateriálisabb, súlytalanabb. Én legalább nem tudom ilyen kevéssé jele-

nak primitiv értelmezése. Nyilvánvaló, hogy csak nagy, objektiv alkotások érzésének melléktermékeül származhatott és önmagában nem léphetett fel a subjektum belső életében: nyilvánvaló, hogy a lélek eredeti állapotától és lényegétől idegen valami ez a fogalom. De a romantikusok hamis és csinált ideológiája belevitte a „dícsőség" motivumát oda is, ahol semmi keresnivalója: a lírába — és ez a hamis, disszonáns motivum bántóan végigzörögve még a legnagyobbak, Byronok, Heinek, Petőfik alanyi költészetén is, még ma sem tudott elenyészni egészen és végső akkordjai kellemetlenül rezegnek utolsót, rossz versek végsoraiban.

*

A lírának, viú, viuhú, semmi köze a dicsőséghez. Viú, viuhú, a lírának a bús glóriához sincs semmi köze. Ép oly kevés köze van a lírának a dicsőséghez, mint teszem a kiadóhivatalhoz sincs semmi köze vagy ahoz, hogy hány példány fogyott el az első kiadásból. Mert a lírának nincs köze a többi emberhez, a tömeghez sem, már pedig a dicsőséget a többi ember csinálja. Még Petőfinél valahogy elviseli az ember, ha lírai vers keretén belül „dicsőség"-ről beszél: ő elvégre forradalmi dalokat írt, néptömegeket mozgatott, agitált, verseivel kulturcélok szolgálatába szegődött: az elismerés büszke igénylése tehát ezáltal végzett munkájára vonatkozhatott. De mi lehet az, amit a többi emberektől azért kérünk, mert költői és elvonatkozott, mert nagyszerű és mély érzéseink vannak; mert ismeretlen gyönyörűségek vagy komor és pompás szomoruságok boltívei alatt általhaladtunk a mi szivünkben? Mit várhatok, vagy mit akarhatok azért, hogy éreztem az életet, mert éreznem adatott s mert így kellett éreznem?

A szubjektiv lira bennem van; bennem kezdődik és bennem ért véget, ha verssé vált és szavakba tört. Ami e szavakkal azután történik, az nem tartozik többé a lelkem forrásaihoz, ahonnan lirám kicsordult. Mert a lírának, viú viuhú, még a versekhez sincs köze, melyeket létrehozott.

KARINTHY FRIGYES

A MÁRCIUSI TÁRLATOK

„A föltámadás nem csodálatosabb, mint a gyermek belépése az életbe, vagy az agg távozása az életből," mondja Maeterlinck Mária Magdolnájában a Lázárral történt csoda hírnöke. Ilyen egyszerű szavak néha varázsigékké erősödnek és összeomlik a mindennapost az elképzelhetetlentől szétválasztó korlát és az elképzelhetetlen és a mindennapos egymásba olvadnak. Husvét előtt vagyunk, tavaszidőben és följárnak örök legendák. Assisibe kívánkozunk és Firenzébe. Ott sáppadnak a templomfalakon századok óta halkuló érverésű Giotto-freskók. Derékig emelkedő házak, vállat érő hegyek között művelnek csodát a mannequinek. Az elmaradhatatlan részletekre egyszerüsített kékköntösü fabábú karját kinyújtja a ravatal felé és a mozdulatban benne van, hogy a ravatalon fölegyenesedő másik bábu halott volt és most újra él és azért kellett megelevenednie, mert az a felé irányuló kar úgy akarta. Nagy csodát mondanak el ezek a primitiv, színehagyott, repedező festmények és nem kisebb csoda az, ahogy elmondják. A hívő látomásai mögött ott áll a csalhatatlan rendező: az egyszerűben nagyságra emelkedő, örökérvényü festőképzelet.

Giottot kívánjuk husvét idején. A Művészház bibliás kiállitásán pedig szétfoszlik minden szép hangulatunk és a bosszankodásnak ád helyet. Magyar egyházi művészet nincsen. Ebbe könnyen beletörődhetünk. Végre is a ma uralkodó festői látás következtében alig

Nyugat 1910 ápr. 1

Leidenfrost Pál kiáll.Mirt.1925.dec.

Magyar Müvészet 1925.583-584.o.
Miállitások.

Leichenfrost Pál festő

Magyar Művészet, 1926

419.0.
kiállítások.

Leidenfrost Pál.

8 órai Ujság.

1928. III. 18., 4.

(:Besz.:)

Leidenfrost Pál festő

Magyar Müvészet 1925.288.o.
Kiállitások.

MDK

Vitéz Leidenfrost Pál festőművész.
A Nemzeti Szalon 65.csoportkiállitása.

Képzőművészet,1929.21.sz.144.l.

MDK

vitez Leidenfrost Pál,

a N.Sz.általrend. 63 csop.kiáll. egyik-másikának szereplője volt. 1925,1926,1928.

A Nemz. Szal. 400-ik jub.és a KEVE XX-ik kiáál.-a, 1929.febr.

MDK

Leidenfrost Pál

Tabáni részéet, paszt.

MAPE 13.kiáll. N.Szal. 1927. máj. 1o l.

Leidenfrost Pál

vitéz LEIDENFROST PÁL: Téli táj

Nemz. Szalon 1928.
6

Leidenfrost Pál

kell. kiáll.

Nemzeti Szalon

1928. márc.

60 csoportkiáll.

könyvtáramban

~~Aquila l. n. III. 161.~~

Leidenfrost Pál

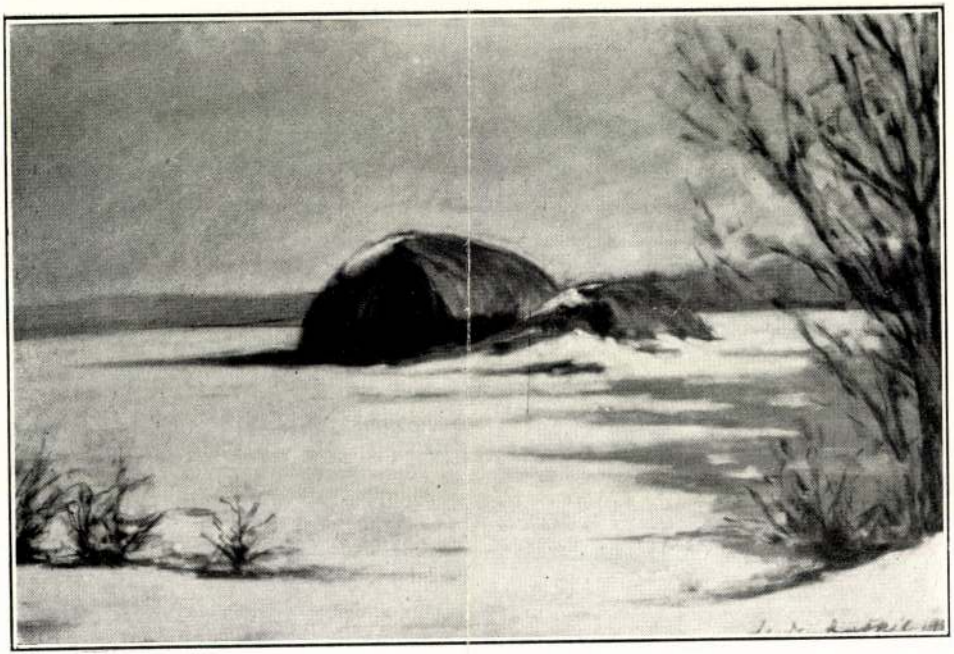

vitéz LEIDENFROST PÁL: Téli tájkép

Nemzeti Szalon 1928. május
60 csop. kiáll

MDK

Leidenfrost Sándor

Férfi arckép, of.

Eskü a vérmezőn, vézl.

N.Szal. őszi tárl. 192o. szept. 29. l.

Tájkép Szent Kristóffal.

b van: Tájkép szentekkel.

06

Leidenfrost Sándor

Awiwa I. csop. Eiáll
1922. okt
Botanikus, of
Nióbe, tusrajz
A tenger, tusrajz

MDK

Leidenfrost Sándor

Tátra, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.
2o l.

MDK

Leidenfrost Sándor

Leány vázával, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

21 l.

MDK

Leidenfrost Sándor

A jós, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

21 l.

MDK

Leidenfrost Sándor

Kurucvilág, of.

Kedvelt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

21 l.

M.D.K.

Leidenfrost Sándor

"Kurucvilág" és "Leány vázával" c. müveit említi meg Tarkeövi "A hadviselt müvészek kiállitása a Mücsarnokban" c. kritikájában.

Szinház és Divat, Bp. 1919. márc. 16. IV. évf. 11. sz. 24-25. lap.

MDK

Leidenfrost Sándor

A foglyok, vizf.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc. 1.

24

Leidenfrost Sándor

Kuruc világ, vizf.

Miccarnok 1914. tavaszi kiállitás

Leidenfrost Sándor MDK

A vértanu, repr.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Leidenfrost Sándor MDK

Tátra, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Leidenfrost Sándor MDK

A foglyok, vizf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Leidenfrost Sándor MDK

Kurucvilág, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Leidenfrost Sándor

MDK

A jós, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Leidenfrost Sándor

MDK

Leány vázával, olf.

Miesarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Leidenfrost Sándor MDK

Nyári fellegek, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

MDK

Leidenfrost Sandor

A vértanu c. festm.Repr.

Műcsarnok, 1914.tav.k.

Leidenfrost Sándor MDK

A vértanu, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Leidenfrost Sándor

Táj- és hangulatképeket állitott ki a Műcsarnokban.

Művészet, 1918. 53-54.l.

Leidenfrost Sándor

Tej- és hangulatképek alföldi kis a
Körösmokban.

Művészet, 1918. 33-34.l.

MDK

Leidenfrost Sandor

Hazatérő	toll rajz
Délután	olajf.
A rombolók	tus rajz
A várók városa	" "
A tenger	toll rajz

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. Majus. 14, 15. l.

MDK

Leidenfrost Sándor

Könyvfedél terv	szin.rajz
Könyvfedél terv	tus "
Könyvfedél terv	szin. "
Könyvfedél terv	" "

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Május. 14. l.

MDK

Leidenfrost Sándor

A halál utan	szin.rajz
Könyvfedél terv	" "
Könyvfedél terv	" "
Könyvfedél terv	" "

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Május. 14. l.

MDK

Leidenfrost Sándor, Gestöm.

Nyári tanulmány. Of.

Nemz. Szal. 1919. okt. kiáll. Kat. 9.1.

MDK

Leidenfrost Sándor

Nyaraló, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 18.l.

MDK

Leidenfrost Sándor

A vértanu, repr.

Művészet 1914. 172.l.

MDK

Leidenfrost Sándor .

Műve, a Műcsarnok őszi tárlatán.

Cikk: A Műcsarnokban.

Élet, 1921. nov. 20. XII. évf. 4. sz. 92. l.

MDK

Leidenfrost Sándor

Kurucvilág

A tavaszi tárlat eredménye. Művészet 1914. 282.l.

Leidenfrost Sándor MDK

A kolkii temető, olf. fa

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Leidenfrost Sándor MDK

Őszi este, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Leidenfrost Sándor MDK

Selymek között, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Önálló táblakép - Kompozició

Leidenfrost Sándor :

A vértanu

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
172.

Leidenfrost Sándor festő

"A vértanú "

- illusztrácio -

M Ú V E S Z E T
XIII.évf.1914.
172.

Leidenfrosz Sándor festő

Az amerikai Munkácsy-céh választmányi tagjává választották.

M.929.V.30.

M.D.K.

Leidenfrost Sándor

A Mücsarnok tavaszi tárlatán kiállitó müvészek arcképei között szerepel a müvész arcképe is.

Cserna Andor: A Szinházi Élet Tavaszi Tárlata c. Szinházi Élet. Bp. 192o. május 9-15. IX. évf. 19. sz. 29. lap.

Leidenfrost Sándor
Őszi este, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 13 l.

Leidenfrost Sándor MDK

Selymek között, olf.

Műcsarnok 192c. tavaszi kiállitás

NEMZETI SZALON 361-IK KIÁLLITÁSA

AZ L-IK CSOPORTKIÁLLITÁSNAK KATALÓGUSA

BRAILOWSKY LEONIDAS
BRAILOWSKA RIMMA
OROSZ FESTŐMŰVÉSZEK, VALAMINT
BIZONY ÁKOSNÉ
GYENES GITTA
LEIDENFROST PÁL és
LINGAUER ISTVÁN
FESTŐMŰVÉSZEK
MŰVEI

BUDAPEST 1926. SZEPTEMBER 5-TŐL 12-IG.

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:

Gróf ANDRÁSSY GYULA v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:

Horvai János

IGAZGATÓ:

Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:

Edvi Illés Aladár
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Rubovics Márk
Vajda Zsigm.

Műpártolók

Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbizva
Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS:

Kató Kálmán

TITKÁR:

Bende János

ÜGYÉSZ:

Dr. Képessy József

PÉNZTÁRNOK:

Eckstein M. Miklós

SOCIETAIRE TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Endrey Sándor
Gellért Jenő
Horvai János
dr. Ilosvay Lajos
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
dr. Képessy József
† Kőrösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† Br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Nádler Róbert
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferencz
Vajda Zsigmond

KÜLFÖLDI SOCIETAIRESEK:

Epstein Jehuda (Austria)
Goltz A. D. „
Harta Felix „
Hofner Otto „
Karlinsky Stephan „
Krausz Wilhelm (Austria)
Rauzoui Hans „
Schönthal Otto „
Skocylas Ladislav (Polen)
Wyczolkowski Leo (Polen)

Brailowsky Leonidas és Brailowska Rimma

Ugy a szaksajtó mint a műgyüjtők kivételes érdeklődése kisérte külföldön Brailowsky Leonidas és Rimma, a régi orosz ikonfestők primitiv formáját a XX. század festői technikájával egyesitő képgyüjteményeit, amelyek „Viziók a régi Oroszországról" cim alatt kerültek kiállitásra.

Nemcsak festői, de történelmi szempontból is értékesek ezek a festmények, mert megörökitik a régi Oroszország különleges évszázados kulturáját, amelyet a világ legnagyobb katasztrófája, a bolsevizmus megsemmisitett.

Brailowsky Leonidas

eredetileg épitészmérnök volt. Mint ilyen utazta be államköltségen Olasz-, Francia- és Spanyolországot valamint Egyiptomot tanulmányai folytatására. Utazásai alkalmával készitett tájképaquarelljei annyira megtetszettek az orosz hivatalos köröknek és a szakértőknek, hogy azokat kivétel nélkül megszerezték s a pétervári moszkvai és más vidéki muzeumok részére foglalták le s e sikerek következtében az épitész festővé lett, hogy milyen sikerrel, arról a párisi Musée de la Sorbonne, a cári képtárak és 7 orosz muzeum birtokában levő alkotásai beszélnek s az a körülmény, hogy az orosz cári szépművészeti akadémia őt bizta meg a régi orosz művészet műemlékeinek megörökitésével.

Oroszországi életének utolsó 10 évében a moszkvai és szt.-pétervári cári szinházak diszlettervezője s amellett a moszkvai szépművészeti akadémia tanára volt, mely utóbbi 1915-ben a „halhatatlan" cimmel tüntette ki.

Felesége és munkatársa,

Brailowska Rimma

festészeti tanulmányait részben Párisban az Académie Julianban, részben a szentpétervári szépművészeti akadémián végezte. A régi orosz ornamentikából és himzés motivumokból meritett tárgyai úgy hazájában mint Franciaországban is emlitésre méltó sikereket értek el: motivumai a párisi Grand Palais kiállitásán kitüntetésben részesültek. Főerőssége szinpompája.

Brailowsky Leonidás és Rimma 1920-ban, Wrangel tábornok ellenforradalmának balsikere után hazájuk elhagyására kényszerülve, müködésük terét Konstantinápolyba helyezték át s a közeli visszatérés reményében ott egyelőre amerikai megbizásokra dolgoztak.

Az idő telt, hazájuk sorsának jobbrafordulása s a visszatérés lehetősége minden nappal reménytelenebb lett. Az emigráns fájó honvágya érlelte lelkükben a tervet, hogy összeomlott régi hazájuk emlékeit „Viziók a régi Oroszországból" cimü képsorozatokban vászonra vessék. Mint egy régi tündérmesét, ugy akarták a müvészek a muszka föld és nép minden sajátosságát megörökiteni.

A régi müemlékek bizzanci zordonsága s Ázsia keleti szinpompája, a nemzeti brokátok gazdagsága, a végtelen hómezők fehérsége, az észak halványkék éjszakái, a fehérkövü templomok, az aszkéta szomorusága, a főuri lakomák fényüzése s a népmulatságok duhajsága vonul el szemünk előtt, az emlékezés édes öröme adta minden részletnél az ecsetet a festő kezébe.

Képei legelőször 1924-ben Rómában kerültek kiállitásra s azokat a szaksajtó nagy elismeréssel fogadta és Margheritta anyakirályné, az olasz király, a királyné s a római Galleria Rospiglios vásárlással is kitüntették.

Épilyen nagy sikere volt az amerikai Arts Instituteban 1925 juliusában Chicagoban bemutatott kollekciónak, nemkülönben az ez év januárjában Londonban a Claridge Galleryban rendezett kiállitásának.

Budapestről a kiállitás Párisba megy.

Viziók a régi Oroszországból.

Olajfestmények:

1 A háboru
2 Iván királyfi
3 Zarándokok
4 Waszili Blazsenni templom hajnalban
5 Körtánc
6 A korcsmai kiszolgáló
7 Solyom vadászat Alexander Mihailovics cár idején
8 Bucsujárás a Kreml falai alatt
9 Bojárok
10 Körhinta
11 Fatemplom a Fehér tenger mellett
12 Az ünnep (XVII. század)
13 Waszili Blazsenni templom
14 Istentisztelet után

15 A kolostorban
16 Evangélium olvasás
17 Gastini udvar (vásár Moszkvában)
18 A női lakosztályban
19 A vajda
20 A teaivás
21 A Wolga
22 Troitzkaja Lavra (kolostor Moszkvában)
23 A kocsi korzó (hátterében a Novodijevicsi kolostor)
24 Látogatás a kereskedő nejénél
25 Kocsizás hajnalban
26 Bojárok tanácsa (XVII. század)
27 Kitai gorod (Kreml részlet)
28 Remete lakók
29 Rostow Weliky (középkori város)
30 Farsang egy vidéki városban
31 Igor bucsuja Jaroszlawnától (XII. század)
32 Minnett (Erzsébet cárnő idején)
33 Szürkület Moszkvában
34 A régi Moszkva (XVII. század)
35 Az utolsó bucsu (Novodijevicsi kolostor)
36 Az Isten hozott (Moszkva)
37 Harangszállitás (Newgorod Velikij)
38 Nagycsütörtök
39 Az eljegyzés
40 Leányok
41 Parasztlegény

Bizony Ákosné

Családi nevén Hosszúfalussy Róza született Mezőnyéken 1849-ben. Festeni 45 éves korában kezdett, amikor évekig Kemenszky Árpád tanitványa volt. Mint állandóan vidéken tartozkodó művészlélekre a szabad természet megfigyelése nagy hatással volt és tulajdonképen saját erejéből érte el a most bemutatott első nyilvános szereplésének a nivóját.

Olajfestmények:

42	Tenger	20000
43	Tamariska	5000
44	A parkból	25000
45	Félakt	5000
46	Paraszt udvar	15000
47	Lilaruhás nő	22000
48	Major mellett	20000
49	Kórószedők	22000
50	Mályvarózsák	15000
51	Faluvége	20000
52	Séta	12000
53	Kert vége	16000
54	Öreg füz	15000
55	Tanulmányfej	mgtul.
56	Öreg matyó	6000
57	Öreg asszony	6000
58	Vén cigány	6000
59	Cigány soron	25000
60	Masi	6000
61	Nyár	30000
62	Parkrészlet	15000
63	Udvar részlet	20000
64	Gyümölcs csendélet	15000
65	Rózsa bokor	7000
66	Erdő részlet	30000
67	Baba rózsa	15000
68	Téli tájkép	16000
69	Fehér krizantim	25000

70	Akt tanulmány	20000
71	Tisza parton	10000
72	Alföldi major	25000
73	Tapolcai tó	30000
74	Lila krizantém	6000
75	Méhes	25000
76	Parkrészlet I-II.	15000
77	Lila orgona	12000
78	Utca részlet	20000
79	Őszi lombok	25000
80	Napsütéses akt	30000
81	Fekete ruhás	30000
82	Csendélet	20000
83	Partoldal	15000
84	Tuják	10000
85	Sárga lombok	25000
86	Őszi hangulat	25000
87	Pihenés	10000
88	M. D-né arcképe	mgtul.
89	Csendélet	10000
90	Cigány leány	10000
91	Fehér peoniak	12000
92	Peoniak	12000
93	Fehér orgona	12000
94	Akt tanulmány	20000
95	Iris	5000
96	Tanulmányfej	6000
97	Parkrészlet	12000
98	Kis leány	2000
99	Nyárfás	25000
100	Alföldi részlet	20000
101	Fürdő után	30000
102	Kis babarózsa	5000

Gyenes Gitta

Született 1890-ben Budapesten Karlowszkynál tanult rajzolni, a Nagybányaiknál festeni. Tanulmányait Olaszország nagyobb művészeti központjaiban folytatta. Résztvett a budapesti és bécsi tárlatokon. Az 1914—15-iki sanfranciskói világkiállításon ezüstérmet nyert.

103	Sirocco, olajf.	7000
104	Muzsika, tempera	3500
105	Az asszony, olajf.	3000
106	Fekete ruha olajf.	7500
107	Sárga ruha, olajf.	7000
108	Imádat, olajf.	4000
109	Művészet, tempera	1500
110	Siratás, tempera	1800
111	Neurasténia, tempera	1500
112	Szerelem, tempera	1600
113	Románc, tempera	1000
113a	Tájkép, olajf.	2500
114	Dráma, olajf.	2800

Kréta rajzok:

115	Hystéria	500
116	Tovább	700
117	Kétségbeesés	700
118	Magdolna	800
119	Nocturne	1000
120	Szüzesség	1000
121	Emlékezni	600
122	Apathia	750
123	Ifjuság	5000
124	Vihar	600
125	Béke	600
126	Szél	800
127	Könny	900
128	Sors	500

Önarckép-sorozat.

Kréta rajzok:

129	Megérkezés	3000
130	Nihil	3000
131	Várni	3500
132	Megállás	3500
133	Prostitució	3000
134	A gyermek	4000
135	Kin	4000
136	A válasz	4000
137	A mi szivünk	4000
138	A követelés	4000
139	Káosz	4000
140	Filozófia	3000
141	Mult	3000
142	Jövő	3000
143	Trance	4000
144	Babona	3000
145	Félelem	3500
146	Mi mindnyájan	4000
147	A mi szemünk	4000

Vitéz barsi Leidenfrost Pál

Született 1889-ben Garam-Lökön, Bars megyében. Középiskoláit Budapesten és Pozsonyban végezte majd a jogitanulmányok bevégzése után a vallás- és közoktatási miniszteriumban szolgált 1923-ig, mikor is, mint miniszteri osztálytanácsos vonult nyugalomba, hogy ezentul teljesen a festészetnek éljen. A világháborut elejétől kezdve mint ulánus tiszt szolgálta végig, több kitüntetést kapott, köztük az arany vitézségi érmet is. Az 1924. évben vitézzé avattatott.

1925-ben volt az első kollektiv bemutatkozása, ugyancsak a Nemzeti Szalonban.

Pastellek:

		mgtul.
148	Női arckép	2000
149	Ibolyák, Bezuk Nusi urhölgy tulajdona	3500
150	Közelgő eső	2000
151	Félkeresztek	2200
154	Két fa a Balatonnal	1600
155	Szénaboglyák a Balaton partján	1000
157	Tanulmányfej	600
158	Templomtorony	1200
159	Falurészlet	2200
160	Tányér á la Koppenhága	3500
161	Balatonpart Földvárnál	3200
162	Felhő tanulmány	1500
163	Jegenyék a Balatonnal	2600
164	Virágzó rét	
165	Két jegenye	

Lingauer István

Született Györött 1887. Tanulmányait Budapesten kezdte. Mérő István, Baranszky László és Pap Henrik, majd Csánky Dénes voltak tanárai, majd 1908-ban Münchenbe került, hol Csánky Dénessel együtt Kern professornál tanult 2 évig. Ez az első nyilvános szereplése.

Olajfestmények:

166	Reggel	15000
167	Öreg számadó	8000
168	Kovácsműhely	8000
169	Régi Breslau	5000
170	Faluvége	3000
171	Őszi szántás	8000
172	Ebéd idő	10000
173	Füzes	6000
174	Besnyői öregfa	8000
175	Havas házak	2000
176	Bárkák a Fiumarán	8000
177	Őszi nap	6000
178	Hazafelé	6000
179	Őszi alkony	6000
180	Réten	2000
181	Tabáni részlet	4000
182	Isaszegi házak	mgtul.
183	Akolban	4000
184	Vásáros szekerek	5000

Vásárlási tudnivalók.

A katalógusban megadott eladási árak
ezer koronákban értendők.

A műtárgyak eladását kizárólag **Kató Kálmán** műtáros eszközli.

A vételár 50%-a a vásárláskor, a többi 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Leidenfrost Pál

K

Tovább

57/Pg

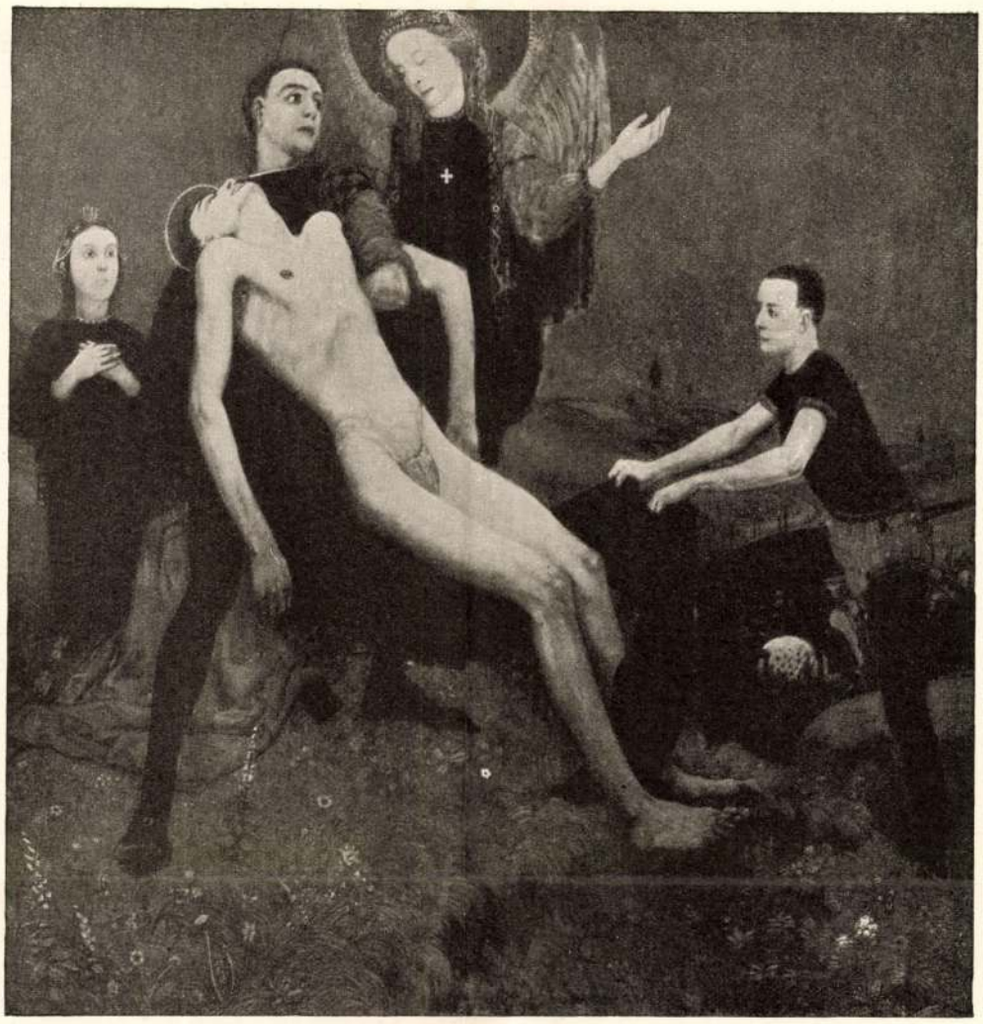

A MŰCSARNOK
TAVASZI TÁRLATÁBÓL

A VÉRTANU
LEIDENFROST SÁNDOR FESTMÉNYE

vonásából űz. Műtermek padlásairól előszedett vázlatok, keresések, amelyeknek nyilvánosságra hozása ellen az elhúnyt nagyság tiltakoznék legjobban — magas értékei a mai művészetpiacnak. De valóban értékes és tanulságos vázlatok és félbenhagyott művek is szerepelnek, s ez az amit korlátolt fejek félreértenek és megromlanak általa; a nagyok egész sor kínok között teremtett, végső konzekvenciájukig végigvitt munkájuk jogán számot tarthatnak érdeklődésre vázlataikkal, félbenhagyott munkáikkal is, mert azok belevilágítanak a chef d'oeuvre-k keletkezésének lelki történetébe.

Ennek a ténynek megnemgondolása és félreértése teremtette az örök vázlatfestőket, a nagy szándékot pár vonással tekintélyes vásznon beigérőket, kik világéletükben az igéretnél maradnak és azt teljesülésnek, végcélnak tekintik. Két jól egymásmellé helyezett színfolt, egy ügyes mozdulat elég értéknek tünik előttük, s a vászon félbemarad, ámde ott díszeleg a kiállítások falain. Ennek a tipusnak legjellegzetesebb képviselője Edvard Munch norvég festő, akit általában alaposan túlbecsül a kritika. Munch odavetett ecsettobzódásaiban manirosan tetszelgő, festéktengerben úszó vásznai előtt nem lehet leküzdeni egy gondolatot: ha e kényelmes természetű festő nem állana meg bölcsen ott ahol az út még simán vezet, ahol még nincsen göröngy és meredek, alighanem tökéletes iskolás-

Művészet 1914.

Leidenfrost Sándor

BERLINI LEVÉL

Berlin, február havában

Az elmúlt hónap egy szenzációs feltámadást hozott: a «Secessio», melyet mult levelünkben elparentáltunk. feléledt hamvaiból, ha más, «Szabad Secessio» néven is, de lényegében a réginek megmaradva. A nagy nevek, Liebermann, Slevogt stb., amelyek összekapcsolódtak az egyesület fogalmával tovább is ott díszelegnek a névsoron; Cassirer Pál, kinek személye miatt a tavalyi szakadás történt, nem vállal nyiltan hivatalt, mint tiszteletbeli tag a kulisszák mögött ezentúl is vezetni fogja az adminisztrációt. A mérsékelt akadémikus kilépettek helyébe az egyesület a tehetséges fiatalabbakat választotta tagjai sorába, közöttük magyar festőt is: Bató Józsefet, akinek egy nagyobb művét a kölni múzeum nemrég megvásárolta. Április közepén nyílik az új kiállítás a régi helyiségben, előreláthatólag erősen radikális irányú anyaggal.

Az e havi kiállításokat egy közös vonás, mondhatnánk — nyavalya jellemzi: nem érződik a műveken az igazi elmélyedés, a végsőkig vitt behatolás a tárgyba; az eszközök, a festék, a technika legyőzése, az a nemes és egyedül becses küzködés, amelynek meg kellett vívódnia, de nem szabad szembeszökőnek lennie. Az a hallatlan «effort», amely egy Tiziano, egy Rembrandt, egy Ghirlandajo munkájának eredményén alig is látszik, mert a harcból győztesként kikerült festő emberfeletti tudása elfeledteti a szemlélővel, hogy e harc valóban létezett. A most látott művek könnyen megelégedő, félúton dicsekedve körülnéző, minden művészi életmegnyilvánulást túlbecsülő lelkek termékei. Amit elibénk tálalnak önmagukkal szemben elkövetett indiskréció lett volna a régi és új igazán nagyok felfogása szerint: nem profán szem és nem is megértési — snob elé szánt intim keresés. Azt hisszük ennek a megtévedésnek egyik oka az a kultusz, amelyet természetes és megérthető módon a jelen régi nagyok minden egyes ecset-

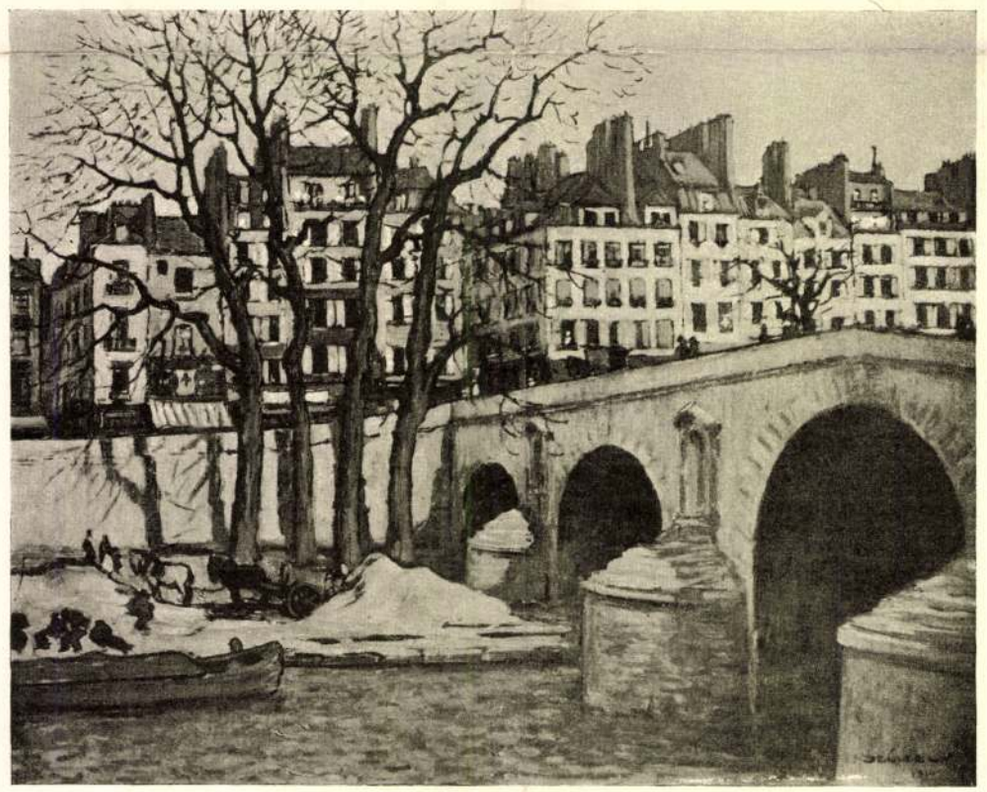

A MŰCSARNOK
TAVASZI TÁRLATÁBÓL

SZAJNAHID ŐSSZEL
DOBAI SZÉKELY ANDOR FESTMÉNYE

PETŐFI mártíromos halálának helyén, a segesvári csatasíkon, Köllő Miklós, a székely szobrász, géniusza állított emléket. Az erdélyi menekülséssel ez a szobor útra kelt, ideiglenesen a félegyházai magyar égbolt alatt kapott vendégszállást. Vándorszobor, hirdeti nyugtalanságunkat és reménységünket. Hirdeti megalázottságunkat, de kötelességünket is, hogy pillanatra ne feledjük Petőfi testamentumát, a Szabad Nagy Magyarországot.

PETŐFI SEGESVÁRI SZOBRA

—

FILSDEPIERRE = Pető (Péter) fia, a Petőfi név tréfás szószerinti fordítása. A nagy költő ezt a szót használta egyízben irodalmi álnévként, amikor a Pesti Divatlap-ban ő írt magyarázó és ismertető bevezetést Eugene Sue »Az örök zsidó« című akkoriban nagyon divatos regényéhez. A cikk 1844 júliusban jelent meg.

—

A NEMZETI USZODÁT, mely még pár éve is ott állott zöld vártornyaival a nyári Dunán, 1834-ben alapították. Petőfi is fürdött benne s e tréfás versecskét írta róla:

A Nemzeti uszodában,
Megfürödtem a Dunában.
A Nemzeti uszodára
Sujts le haragom villáma.

ŐSBUDAVÁRÁBAN gyülekeztek júliusi estéken a pesti szalmaözvegyek a millennium évétől kezdve jó egypár esztendeig. A Városligetben az Állatkertből kihasított területen építette fel ezt az érdekes, művészi várost a bécsi Marmorek, elibénk varázsolva Budavárát úgy, ahogyan a török időkben láthatták eleink. Komor bástyák mögött tornyos, erkélyes, gótikus és renesszánsz palotácskák, mecsetté alakított templomok emelkedtek s e történelmi keretben a legpárizsiasabb mulatóhely, ezerféle szórakozás kínálkozott. Bábjátéktól hastáncosnőkig, igricektől az olasz jambókig, Bachó Istvántól Ziehrerig, fakiraltatástól konfetti csatáig volt itt minden. Vendéglőkben, kávéházakban és pezsgőssátrakban zajlott az élet, a világvárossá fejlődő szép Budapest boldog nyári élete. Aztán egy őszszel lebontották a kastrozott falakat. Hely kellett az új, nagy Állatkertnek.

—

»A NAGY KOPERNIK csillagrendszere legbiztosabb vezér az égen fent, ily biztos rendszer: emberek között gaznak, csalárdnak tartani mindent« — írja naplójába a fiatal Madách Imre.

»Én ábrándoztam s szóltam Erzsikéhez :
Ne válasszunk magunknak csillagot ?« *(Petőfi.)*

A hó és hét napjai		Róm. kath. naptár	Protestáns naptár	Nap kelte ó. p.	Nap nyug. ó. p.	Hold kelte ó. p.	Hold nyug. ó. p.		Izraeliták naptára
1	Szerda	Vasas sz. Pét.	Vas. Péter	4 36	7 34	9 47	9 20	19	
2	Csütörtök	Liguori Alfonz	Gusztáv	37	33	10 10	10 21	20	
3	Péntek	István er. †	Hermina	39	31	10 35	11 22	21	
4	Szombat	Domonkos	Domonkos	40	30	10 59	d. u.	22	S. Ekev
5	Vasárnap	Havi B. A.	Oszvald	41	29	11 25	1 20	23	
6	Hétfő	Urunk szinv.	Berta	42	27	11 59	2 19	24	
7	Kedd	Kajetán	Ibolya	44	25	d. e.	3 16	25	
8	Szerda	Czirjék vt.	László	45	24	12 38	4 17	26	
9	Csütörtök	Román	Emőd	46	22	1 24	5 3	27	
10	Péntek	Lőrinc vt. †	Lőrinc	48	21	2 18	5 51	28	
11	Szombat	Tibor vt.	Tibor	49	19	3 20	6 33	29	S. Reeh
12	Vasárnap	Klára sz.	Klára	50	18	4 29	7 12	30	Ros Khod.
13	Hétfő	Ipoly vt.	Ipoly vt.	51	17	5 43	7 47	1	Elul R. Kh.
14	Kedd	Özséb ††	Özséb	52	15	7 00	8 20	2	
15	Szerda	Nagy Bold. A.	Mária	54	13	8 18	8 51	3	
16	Csütörtök	Joakim	Ábrahám	56	11	9 36	9 23	4	
17	Péntek	Liberát ap.	Anasztáz	57	10	10 53	9 56	5	
18	Szombat	Ilona cs.	Ilona	58	8	d. u.	10 32	6	S. Softim
19	Vasárnap	Tuluzi L.	Huba	4 59	6	1 25	11 12	7	
20	Hétfő	Sz. István kir.	István	5 00	4	2 39	11 58	8	
21	Kedd	Bernát ap.	Sámuel	2	2	3 52	d. e.	9	
22	Szerda	Timót	Menyhért	3	00	4 34	12 51	10	
23	Csütörtök	Beniti Fülöp	Farkas	4	6 59	5 22	1 48	11	
24	Péntek	Bertalan ap. †	Bertalan	6	57	6 1	2 51	12	
25	Szombat	Lajos kir.	Lajos	8	55	6 33	3 54	13	S. Ki Theze
26	Vasárnap	Zefirin p.	Izsó	9	53	7 2	4 59	14	
27	Hétfő	Kalaz. József	Gerhárd	10	51	7 28	6 00	15	
28	Kedd	Ágoston	Ágoston	12	49	7 49	7 6	16	
29	Szerda	Ker. sz. Ján. f.	Ernesztin	13	47	8 13	8 9	17	
30	Csütörtök	Limai Róza	Róza	14	45	8 37	9 10	18	
31	Péntek	Raimund †	Erika	16	43	8 58	10 9	19	

»ANYÁM, anyám, oh
Legjobb s legboldogtalanabb anya!«
így aposztrofálta édesanyját Petőfi Sándor, aki nemcsak a legszebb magyar szerelmi és szabadságdalokat írta, hanem aki a hazafiságnak és a gyermeki hűségnek is legtisztább lírikusa volt irodalmunkban. Nemcsak költőnek, de embernek is első. Tehetsége a szívéből nőtt és szíve halhatatlan, mint költeményei.

—

A MAGYAR NYÁR, a magyar égbolt, a magyar augusztusi éjszaka legtisztább, legfrissebb képe Petőfi Sándornak az ökrös szekérről írt verse. Soha költő egyszerűbb eszközökkel nagyobb hatást el nem ért, és ha valamire, erre illenek a sorok, amiket Riedl Frigyes írt róla: »A magyar népdal tanítványa Petőfi, mert költészetében a magyar élet és a magyar föld tükröződik, magyar ritmus lüktet bennük, magyar érzések vannak bennük kifejezve, a magyar népdal kompozíciója szerint vannak taglalva és a népdal közvetlensége, élénksége és egyszerűsége érzik meg rajtuk.« Petőfinek ez a verse egyszerűségben, közvetlenségben, erőben és igazságban túltesz Béranger és Burns legtisztább népies versein.

»AZ EMBER TRAGÉDIÁJA« — a pesszimizmus költői remeke — Madách Imrének egyénileg gyógyulást hozott. Életrajzírói fölemlítik, hogy »a mű kigondolása és kidolgozása közben derült föl a költő lelke«. A mű enyhülést hozott szinte búskomor lelkiállapotára és nagy belső feszültséget szabadított fel. Mint minden nagy költői munka, Az ember tragédiája is azért igaz és eleven erővel ható, mert írójának személyi élménye, legbensőbb átélése volt.

—

A BUDAI ISTVÁN-NAPOK 1818-tól kezdve, amikor Ferenc király elrendelte, hogy Szent István jobbját ünnepiesen körülhordozzák augusztus 20.-án, híresek voltak messze földön. Ellepte a fővárost a magyar föld népe, — Baross óta zónás atyafiaknak hívták őket. A nagy körmenetben az ország prímása mögött József nádor, később a fia, József főherceg, lépkedett. Olyan volt az egész, mint egy országos nagy búcsú. Délután népünnepély meg lófuttatás, este Szikszay Ferenc magyar vendéglője várta a derék vidékieket. Még a Nemzeti Színház is megszakította ilyenkor nyári szünetét s előadta (a 80-as években) Az ember tragédiáját.

SZEPTEMBER

» . . . látod amottan a téli világot?
Már hó takará el a bérci tetőt . . .« *(Petőfi.)*

A hó és hét napjai		Róm. kath. naptár	Protestáns naptár	Nap kelte ó. p.	Nap nyug. ó. p.	Hold kelte ó. p.	Hold nyug. ó. p.	Izraeliták naptára	
1	Szombat	Egyed ap.	Egyed	5 17	6 41	9 26	11 18	20	S. Ki Th.
2	Vasárnap	Juszt. pk.	Rebeka	18	39	9 57	d. u.	21	
3	Hétfő	Mansuet pk.	Hilda	20	37	10 32	1 5	22	
4	Kedd	Rozália sz.	Rozália	21	35	11 16	2 00	23	
5	Szerda	Jusz. Lőrinc p.	Viktor	22	33	d. e.	2 52	24	
6	Csütörtök	Zakariás pr.	Zakariás	24	31	12 4	3 41	25	
7	Péntek	Kassai vtk. †	Regina	25	29	1 2	4 24	26	
8	Szombat	*Kis Bold. A.	Mária	26	27	2 8	5 5	27	S. Nezav.
9	Vasárnap	Klaver P. ?	Ádám	28	25	3 19	5 45	28	
10	Hétfő	Tolent. Miklós	Erik	29	28	4 36	6 17	29	
11	Kedd	Jácint vt.	Teodóra	31	21	5 45	6 49	1	Th. 5684.
12	Szerda	Mária neve	Guidó	32	19	7 15	7 22	2	Ujév 2. n.
13	Csütörtök	Amát pk.	Ludovika	33	17	8 36	7 57	3	Zom Ged.
14	Péntek	Sz. ker. felm. †	Szerénke	34	15	9 56	8 32	4	
15	Szombat	Nikoméd vt.	Nikodém	36	13	11 1	9 12	5	S. Vajel.
16	Vasárnap	Kornél	Edit	37	11	d. u.	9 57	6	
17	Hétfő	Lambert pk.	Ludovika	38	9	1 32	10 47	7	
18	Kedd	Kup. József hv.	Titusz	40	7	2 36	11 43	8	
19	Szerda	Január Kán. ††	Vilhelm.	41	5	3 20	d. e.	9	
20	Csütörtök	Euszták	Friderika	43	3	4 1	12 43	10	Jom Kipp.
21	Péntek	Máté apost. ††	Máté	44	1	4 34	1 46	11	
22	Szombat	Vill. Tamás ††	Móric	45	5 59	5 6	2 49	12	S. Haaz.
23	Vasárnap	Linus p.	Tekla	47	57	5 31	3 53	13	
24	Hétfő	Fogolym. B. A.	Gellért	48	55	5 54	4 56	14	
25	Kedd	Gellért pk. vt.	Kleofás	50	52	6 17	5 57	15	Sz. 1. n.
26	Szerda	Ciprián vt.	Jusztina	51	50	6 35	6 59	16	Sz. 2. n.
27	Csütörtök	Kozma és D.	Adalbert	52	48	7 3	8 00	17	
28	Péntek	Vencel †	Vencel	54	46	7 28	8 59	18	
29	Szombat	Mihály főangy.	Mihály	55	44	7 59	9 54	19	Sab.
30	Vasárnap	Jeromos	Jeromos	57	42	8 30	10 56	20	

AZ EMBER TRAGÉDIÁJA 1883 szeptember 20.-án került először színre a budapesti Nemzeti Színházban Paulay Ede színpadi rendezésében. Madách Imre akkor már tizenkilenc éve halott volt.

—

PETŐFI SÁNDOR 1846 szeptember 8.-án látja meg Nagykárolyban Szendrey Júliát és egy évvel később tartja meg vele esküvőjét.

—

ERDŐD, 1846 szeptember 29. »Oh csak tudnám őt úgy szeretni, mint mennyire szerettetni érdemel.« — Ezek Szendrey Júlia naplójában az első szavak, amelyek Petőfiről szólnak.

—

GIERLNEK hívják azt a hadnagyuccai pintérlegényt, akinek ügyetlenségéből 1810 szeptember 5.-én kigyulladt a Rácváros és négyszáz ház égett le egy fél nap alatt, a katolikus és a rác templommal együtt. A Szarvas tér 9-es számú házon, mely hajdan Kersch vaskereskedőé volt, két rozsdás vastábla örökíti meg a szörnyű esemény emlékét s azt is, hogy József nádor buzgósága állította újra talpra az elpusztult városrészt. Budának ezt a részét, ha ki nem tör a világháború, azóta lebontották volna.

KIŰZTÉK A TÖRÖKÖT Budáról 145 esztendős uralma után 1686 szeptember 2.-án Lotharingiai Károly herceg hadai, amelyek között tekintélyes számban voltak magyarok is. Abdi basa elesett, s a török kornak ma alig van más emléke Budán, mint Gül Baba sírkápolnája a Rózsadombon, a Rudasfürdő kupolás, oszlopcsarnokos, kellemes medencéje, a Császár- és Királyfürdő egy-egy része.

—

A SZÜRET szeptember utolsó, október első napjaiban szokott lenni Budán. Szőlő volt ott a fillokszéra előtt a Gellért-, Sas-, Nap- és a Svábhegyen is, de mondhatni Téténytől Szentendréig mindenütt. 1814-ben a bécsi kongresszusról Ferenc császár és király lehozta magával I. Sándor orosz cárt és Frigyes Vilmos porosz királyt, elvitte őket a Naphegy oldalába, ahol végignézték Kalmárffy (Kramerlauf) városbíró szüreti mulatságát, amelyet tarka felvonulás vezetett be. A Naphegyen és a távolabbi ormokon kigyúltak az örömtüzek s a komoly Alexander cár a vidám Ferenc császár példájára megcirógatta egy szépséges budai leányzó orcáját. Feledhetetlenül szépek voltak a budai szüretek!

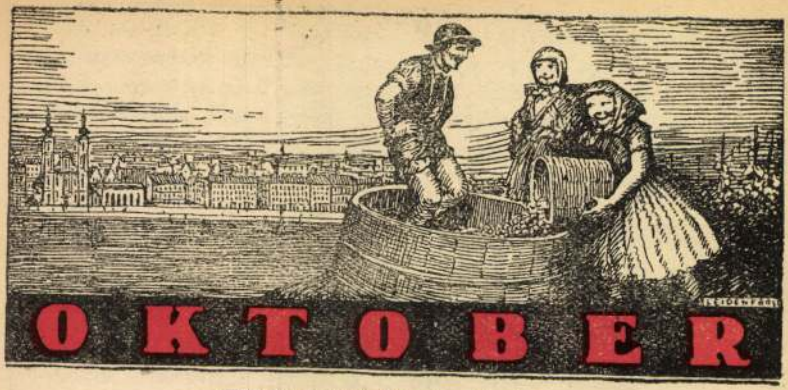

»Bús az ember, ha nincs kedve,
Borba van a kedvmag vetve.« *(Petőfi.)*

A hó és hét napjai		Róm. kath. naptár	Protestáns naptár	Nap kelte ó. p.	Nap nyug. ó. p.	Hold kelte ó. p.	Hold nyug. ó. p.	Izraeliták naptára	
1	Hétfő	Remig pk.	Malvin	5 58	5 40	9 10	11 51	21	Hosanah r.
2	Kedd	Őrző angyalok	Petra	59	38	9 55	d. u.	22	Semini az.
3	Szerda	Kandid vt.	Helga	6 00	36	10 49	1 32	23	Szimk. th.
4	Csütörtök	Assisi Ferenc	Ferenc	2	34	11 48	2 15	24	
5	Péntek	Placid vt. †	Aurél	3	32	d. e.	2 58	25	
6	Szombat	Brunó	Brunó	4	30	12 56	3 37	26	S. Beresith
7	Vasárnap	Rózsafüzér	Amália	6	28	2 8	4 12	27	
8	Hétfő	Magyarok N. A.	Etelka	8	26	3 25	4 45	28	
9	Kedd	Areop. Dénes	Dénes	9	24	4 46	5 17	29	
10	Szerda	Borg. Ferenc	Gedeon	10	22	6 7	5 51	30	Rosch. Kh.
11	Csütörtök	Placidia sz.	Brigitta	12	20	7 30	6 26	1	M. R. K.
12	Péntek	Miksa pk. †	Miksa	14	18	8 52	7 5	2	
13	Szombat	Kálmán, Ede	Kálmán	15	16	9 11	7 50	3	S. Noakh.
14	Vasárnap	Kalliszt	Helén	16	14	11 23	8 40	4	
15	Hétfő	Teréz sz.	Teréz	17	13	d. e.	9 37	5	Seni böjt
16	Kedd	Gallusz ap.	Gál	19	11	1 19	10 35	6	
17	Szerda	Hedvig assz.	Hedvig	21	9	2 3	11 38	7	
18	Csütörtök	Lukács ev.	Lukács	22	7	2 39	d. e.	8	Khamisi 6.
19	Péntek	Alk. Péter †	Lucius	23	5	3 10	12 42	9	
20	Szombat	Kant. János	Iréne	25	3	3 37	1 46	10	S. Lekh. L.
21	Vasárnap	Orsolya	Orsolya	27	1	4 00	2 48	11	
22	Hétfő	Kordula	Előd	28	00	4 22	3 50	12	Seni böjt
23	Kedd	Ignác patr.	Gyöngyike	30	4 58	4 45	4 51	13	
24	Szerda	Ráfael főangy.	Salamon	31	56	5 7	5 51	14	
25	Csütörtök	Alac. Margit	Blanka	32	55	5 32	6 51	15	
26	Péntek	Dömötör †	Dömötör	34	53	5 59	7 51	16	
27	Szombat	Szabina	Szabina	36	51	6 30	8 50	17	S. Vajere
28	Vasárnap	Simon és Jud.	Simon, J.	37	49	7 7	9 46	18	
29	Hétfő	Narcissz pk.	Narcissz.	38	47	7 49	10 39	19	
30	Kedd	Alfonz hv.	Kolos	40	45	8 39	11 29	20	
31	Szerda	Farkas pk. ††	Reform e.	41	44	9 35	d. u.	21	

1845 OKTÓBER 20.-ÁN Petőfinek könyve jelent meg. A könyv címlapja ez volt: »*Szerelem Gyöngyei.* Irta Petőfi Sándor. Pest, 1845. Kiadja: Emich Gusztáv.« Ez volt az első Petőfi-kötet, amit már az akkor nagyon tekintélyes könyvkiadó Emich Gusztáv, a mai Athenaeum jogi elődje és tulajdonképpeni alapítója, kiadott. A könyv ára volt 30 krajcár pengő pénzben. Körülbelül félévvel később, 1846 április 23-án Emich már újabb Petőfi-kötetet hoz Felhők címen.

—

ARANY JÁNOS 1860 októberében felolvasta a neki bírálatra beküldött Az ember tragédiája négy első jelenetét.

—

1843 OKTÓBER 8-ÁN jelent meg Petőfi egyik regényfordítása. Ez egy francia regény volt és megjelent a *Külföldi Regénytár*-ban, amit a Kisfaludy Társaság adott ki és Nagy Ignác szerkesztett. A regény címlapja ez volt: »A koros hölgy. Francia regény. Irta Bernard Károly. Fordította: Petőfi Sándor. Pesten. Hartleben Konrád Ádolf sajátja. 1843.« Ez a regényfordítás nem adja Petőfit tökéletes nagyságában. Robotmunka volt, amit száraz kenyérért végzett.

ELSŐ FŐPOLGÁRMESTERÉVÉ 1873 október 25.-én Ráth Károly volt táblai alelnököt választotta meg az egyesített Budapest alakuló-ban levő törvényhatósága a pesti Vigadó nagytermében. Havass Ignác, az egyesítés munkálatait vezető kormánybiztos, elnökölt fényes díszmagyarban. Mellette ült Deák Ferenc, balról Várady Károly főkapitány. A királyi kézirat Havass Sándor dr., honvédelmi miniszteri tanácsost, Házmán Ferencet, Buda főváros polgármesterét és Ráth Károlyt jelölte, és a 383 szavazatból 209 esett Ráth Károlyra. Október 30.-án volt a beiktatás, aztán gyorsan folyt tovább az alakulás. November 4.-én megválasztotta a közgyűlés polgármesterré Kammermayer Károlyt, november 5.-én alpolgármesterekké Gerlóczy Károlyt és Kada Mihályt. Megkezdődött a munka, mely fényes világvárost csinált Pest-Budából.

—

JÓZSEF NÁDOR, aki 1796-ban lett palatinussá, mindenkinél többet tett az egységes, nagy Budapestért. Szépítő-bizottságot állított, megteremtette a Lipótvárost, a Városligetet, újjáépítette a leégett Tabánt.

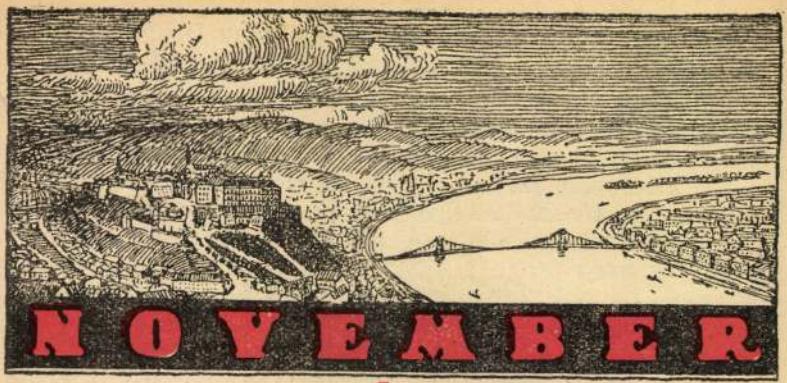

»Az ifju szép Pest, ki biztos ölelve
Nyujt Corvin agg várának hü kezet . . .« *(Arany.)*

A hó és hét napjai		Róm. kath. naptár	Protestáns naptár	Nap		Hold		Izraeliták naptára	
				kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.		
1	Csütörtök	Mindszent	Marianna	6 43	4 43	10 38	12 56	22	
2	Péntek	Halottak n. †	Achill	45	41	11 47	1 31	23	
3	Szombat	Malakiás pk.	Győző	46	40	d. e.	2 9	24	S. Kh. Sz.
4	Vasárnap	Borr. K.	Károly	48	38	12 59	2 42	25	
5	Hétfő	Imre herceg	Imre	49	36	2 17	3 13	26	
6	Kedd	Lénárd hv.	Lénárd	51	35	3 35	3 45	27	
7	Szerda	Engelbert pk.	Rezső	52	34	4 59	4 20	28	
8	Csütörtök	Gottfried pk.	Gottfried	53	33	6 20	4 57	29	
9	Péntek	Tivadar vt. †	Tivadar	55	31	7 46	5 36	1	Kiszl. R.K.
10	Szombat	Avell. András	Luther M.	56	29	9 2	6 27	2	S. Toldoth
11	Vasárnap	Márton pk.	Márton	58	28	10 12	7 22	3	
12	Hétfő	Márton p.	Jónás	7 00	27	11 10	8 27	4	
13	Kedd	Kosztka Szan.	Szaniszló	1	26	d. u.	9 27	5	
14	Szerda	Jozafát pk.	Klement.	3	25	12 41	10 32	6	
15	Csütörtök	Lipót hv.	Lipót	4	24	1 14	11 37	7	
16	Péntek	Ödön pk. †	Otmár	6	23	1 39	d. e.	8	
17	Szombat	Csod. Gergely	Hortenzia	7	22	2 7	12 41	9	S. Vajeze
18	Vasárnap	Odo ap.	Ödön	8	20	2 28	1 43	10	
19	Hétfő	Erzsébet	Erzsébet	10	19	2 53	2 46	11	
20	Kedd	Valois Bódog	Jolán	12	18	3 15	3 45	12	
21	Szerda	B. A. bemutat.	Olivér	14	17	3 38	4 44	13	
22	Csütörtök	Cecilia	Cecilia	15	16	4 2	5 43	14	
23	Péntek	Kelemen p. †	Kelemen	16	15	4 32	6 42	15	
24	Szombat	Keresztes Ján.	Emma	17	14	4 59	7 40	16	S. Vajisl.
25	Vasárnap	Katalin	Katalin	19	14	5 48	8 36	17	
26	Hétfő	B. János	Miklós	20	13	6 34	9 27	18	
27	Kedd	Virgil pk.	Virgil	22	12	7 29	10 14	19	
28	Szerda	Rufusz vt.	Stefánia	23	12	8 27	10 57	20	
29	Csütörtök	Szaturnin pk.	Noé	24	11	9 33	11 35	21	
30	Péntek	András aps. †	András	25	11	10 43	d. u.	22	

AZ EGYESÍTETT BUDAPEST 1873 november 24 a mai magyar főváros születésnapja. Ezen a napon tartották meg az immár teljesen megalakult új törvényhatóság első közgyűlését. Ráth Károly, a nagy bajszú, daliás főpolgármester, elnökölt és konstatálta, hogy ténnyé lett a nemzet régi óhajtása: a kettős főváros egyesítése. Óhajtja, úgymond, hogy sikerüljön egy erős központot teremteni, mely hazánknak büszkesége és Szent István birodalmának fénypontja legyen. Ez első rendes közgyűlés tárgyai között egy lojális megnyilatkozás is szerepel, üdvözölték Ferenc József királyt huszonötéves császári jubileumán.

—

A MAGYAR IRÓK első gazdasági mozgalmát Petőfi akarta létrehozni. »Petőfiben az a szándék érlelődött meg, hogy a fiatal írók emancipálják magokat a szerkesztők és kiadók uralma alól. Tíz fiatal, tehetséges írónak kellene összeállni szerinte egy társasággá, mely kötelezné magát egy évre, nem dolgozni idegen lapba, hanem ők maguk alapítanak ujságot, ahol kedvükre írhatnak s melytől munkásságuknak jobb díjazását várhatják.« (Mikszáth: Jókai Mór élete és kora. I. kötet.)

»PETŐFI közvetlenségével szorosan összefügg, mint gyökér a virágjával, meglepő őszintesége. Mindenét leplezetlenül kitárja. A költészet neki nem alkalom magát ilyennek vagy olyannak mutatni, hanem alkalom mindent elmondani: vallomás, gyónás.« (Riedl Frigyes Petőfiről.)

—

PETŐFI SIRJÁRA.

Nem mondja kisded síri jel:
E zugban porlik tested el;
És jól van az, mert így a sír,
Amelyen egy hon népe sír,
S körülragyogja szellemed,
Egész e honnak keble lett.
Te a szabadságot megüdvözölted
Még bölcsőjében, az viszont neked,
Utolsó búcsúzásakép, megírta
Ágyúdörgésekkel — sírversedet.

Madách Imre.

—

HÁROM szépirodalmi lap volt Petőfi korában a fővárosban: Pesti Divatlap, Életképek és Honderű. A fiatalok igazi lapja egyideig a Pesti Divatlap volt, amelyet Vahot Imre szerkesztett, aki Petőfit szerződtette segédszerkesztőnek. Ez volt egyúttal a nagy költő egyetlen fix, hirlapírói állása. Többet az életben nem vállalt és ezt is csak addig folytatta, míg Vahot-tal össze nem veszett.

»Barangol a vándorszínész
Egy falutól a másikig . . .« *(Petőfi.)*

A hó és hét napjai		Róm. kath. naptár	Protestáns naptár	Nap		Hold		Izraeliták naptára	
				kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.		
1	Szombat	Elig pk.	Elza	7 27	4 10	11 56	12 43	23	S. Vajesev
2	Vasárnap	Bibiana sz.	Aurélia	28	10	d. e.	1 13	24	
3	Hétfő	Xav. Ferenc	Olivia	29	9	1 10	1 42	25	
4	Kedd	Krizolog pk.	Borbála	30	8	2 28	2 14	26	
5	Szerda	Szabbasz ap.	Vilma	31	8	3 49	2 48	27	
6	Csütörtök	Miklós pk.	Miklós	32	8	5 10	3 26	28	
7	Péntek	Ambrus pk. †	Ambrus	33	8	6 21	4 11	29	
8	Szombat	Mária sz. f.	Mária	34	8	7 46	5 2	30	S. M. R. K.
9	Vasárnap	Four. Péter	Natália	36	7	8 54	6 1	1	Teb. R. K.
10	Hétfő	Melkiades p.	Judit	37	7	9 51	7 6	2	Sz. Khan.
11	Kedd	Damaz p.	Árpád	38	7	10 38	8 14	3	
12	Szerda	Szynesz vt.	Gabriella	39	8	11 14	9 21	4	
13	Csütörtök	Luca vt.	Luca	40	8	11 46	10 27	5	
14	Péntek	Szpirid. pk. †	Szilárdka	41	8	d. u.	11 31	6	
15	Szombat	Valerián pk.	Johanna	42	8	12 35	d. e.	7	S. Vajigas
16	Vasárnap	Őzséb pk.	Albina	43	8	12 57	12 33	8	
17	Hétfő	Lázár pk.	Lázár	44	8	1 23	1 35	9	
18	Kedd	Grácián pk.	Auguszta	45	8	1 42	2 36	10	Jer. o. böjt.
19	Szerda	Orb. p. Kán. ††	Viola	45	8	2 6	3 35	11	
20	Csütörtök	Amm. és Teof.	Teofil	46	8	2 35	4 34	12	
21	Péntek	Tamás aps. ††	Tamás	47	9	3 6	5 34	13	
22	Szombat	Zenó vt.	Zeno	47	9	3 44	6 31	14	S. Vajekhi
23	Vasárnap	Viktória sz.	Viktória	48	10	4 30	7 23	15	
24	Hétfő	Ád. és Éva ††	Ádám, Éva	48	10	5 22	8 13	16	
25	Kedd	Nagykarács.	Karácsony	48	11	6 21	8 58	17	
26	Szerda	István 1. v.	István 1. v.	49	12	7 35	9 38	18	
27	Csütörtök	János aps.	János	49	13	8 33	10 14	19	Sobebim b.
28	Péntek	Aprószentek †	Kamilla	49	13	9 44	10 44	20	
29	Szombat	Tamás pk.	Dávid	49	14	10 57	11 17	21	S. Semoth.
30	Vasárnap	Szabinusz vt.	Iván	50	15	d. e.	11 47	22	
31	Hétfő	Szilveszter p.	Szilveszter	50	16	12 11	12 16	23	

AZ ÚR : *Mondottam ember : küzdj és bízva bízzál !* — Az ember tragédiája záró mondata. Csodálatos, hogy éppen Madách Imre »Ember tragédiája«, a pesszimizmus ez örök magyar költői remeke, adja utolsó sorában a magyar optimizmus és hit legklasszikusabb mondatát.

—

A TABÁNBAN — amelynek török neve annyit jelent, mint valaminek a talpa (ez esetben a Gellérthegy talpa), de amelyet a beléje már Zsigmondtól fogva telepített rácokról Rácvárosnak is neveznek, még Pest és Buda összeforrása után is jó darabig, egészen a fillokszéradúlásig, soksok házikón volt látható a kapu fölött november-december idején a gyaluforgács vagy a borókabokréta, azt hirdetvén, hogy »heuriger«-t vagy rácürmöst mér a ház ura. Mindenki külön engedelem és adó nélkül mérhette ki a maga termését s a csípős idei bor, meg a kesernyés-édeses, pirosló ürmös rengeteg hívőt vonzott át Pestről is. A szűk uccácskákra kihallatszott a tambura, gitár meg citeraszó, benn az alacsony szobákban sült gesztenyét meg csáját (rác húsos rétes) ettek a jóféle italocska mellé budai, pesti purgerek s a hangulat olyan volt, akár Grinzingben.

A SELMECI líceumból télvíz idején megszökik Petőfi és vándorszínészekkel Pestre tart. Ez volt Petőfi első nagy keserves vándorútja, az első áldozat, amit függetlenségéért és művészi vágyaiért hoz. A téli út Selmectől Pestig — Petőfi ekkor néz először farkasszemet az élettel.

—

1848 DECEMBER 15.-ÉN született Petőfi Zoltán. Maga a nagy költő így ír erről »Zoltán fiam életrajza héthónapos koráig« című naplójegyzetében : Született Zoltán fiam december 15. 1848 déli tizenkét órakor, Debrecenben, a Harmincad uccában, Ormós szabó házában, az uccára nyiló kapu melletti szobában. Szeptemberben beállván katonának, feleségemet szüleihez vittem Erdődre, de az ottani lakás később az oláhlázadás miatt nem lévén eléggé biztos, Debrecenbe szállítám őt, hol zászlóaljammal feküdtem. Igy érte szegény fiamat az a szerencsétlenség, hogy Debrecenben született. Debrecenben és ami több : pénteki napon.« Petőfi azután versben is megénekelte vérének hajtását, Zoltánt, akinek későbbi sorsa szomorú melankóliájával egyenesen Napoleon fiának sorsára emlékeztet. Petőfi Zoltán valóban a magyar »Sasfiók« volt.

AZ EST HÁRMASKÖNYVE

készült 1922 június 1.-től november 15.-ig.

AZ EST HÁRMASKÖNYVÉNEK
szerkesztői:

SALUSINSZKY IMRE MIKES LAJOS dr.

A szerkesztőbizottság tagjai:

CSERNA ANDOR TÓTH ÁRPÁD

AZ EST HÁRMASKÖNYVÉNEK
munkatársai:

BAKOS ÁKOS (egyházi és bírósági ügyek)
BALASSA JOZSEF dr. (nyelvészet)
BEKE MANÓ dr. (tudomány)
BIRÓ GYULA dr. (orvostudomány)
CSERNA ANDOR (színház és zene)
FALUS FERENC (rendőrség)
GYÁRFÁS VIKTOR (sport)
HABÁR MIHÁLY (ujságírás)
HALÁSZ GYULA (földrajzi expedíciók)
KOGUTOWICZ LAJOS (térképek)
LAKATOS LÁSZLO (naptári rész és ujságírás)
LÁNG JÁNOS (gyorsírás)
LENGYEL ERNŐ dr. (politika)
LOSONCZI ZOLTÁN (esperanto és divat)
MAGYAR ELEK (naptári rész, képzőművészet és sport)
MIHÁLYFI ERNŐ (egyházi ügyek
NAGY SAMU (politika)
NÁNÁSSY BÉLA dr. (közlekedés)
PAIZS ÖDÖN (főváros)
ROS MIKLÓS dr. (statisztika)
RUTTKAY GYÖRGY dr. (ujságírás, külpolitika)
SERESS LÁSZLÓ (közgazdaság)
SZABÓ JÓZSEF (rajzok, illusztrációk)
SZAKASITS ÁRPÁD (szocializmus)
SZMRECSÁNYI ANNA (külpolitika)
TOTH ÁRPÁD (irodalom)
ZSADÁNYI HENRIK (külpolitika)

AZ EST HÁRMASKONYVÉNEK borítékrajzát tervezte FALUS ELEK. A naptári részt illusztrálta LEIDENFROST SÁNDOR.

AZ EST HÁRMASKÖNYVÉT külön e célra gyártott papíron az ATHENAEUM irodalmi és nyomdai r. t. betűivel WÓZNER IGNÁC nyomdaigazgató, WANDRA LAJOS üzemigazgató és UITZ KORNÉL művezető vezetése alatt állították elő.

RÖVIDÍTÉSEK

Az Est Hármaskönyve az általánosan használt rövidítéseken kívül, amelyeket minden olvasó megért, csak a következő három, magyarázatra szoruló rövidítést használja:

l. = *lásd*
l. o. = *lásd ott*
e.: = *ejtsd*

Az idegen szavak kiejtését magyar átírásban közöljük, amelyben a *dőlt* betű jelzi a hangsúlyos szótagot.

Leidenfrost Sándor MDK

Szt. Margit, vizf.
Templomajtó, vizf.
Üvegfestménytérv, vizf.

Egyház és müvészet
Nemzeti Szalon 1919.

Leidenfrost Sándor MDK

A vértanu, olf.
A jós, olf.
Falfestmény terv tempera
Az aszkéta, tempera

Egyház és müvészet
Nemzeti Szalon 1919.

Leidenfrost Sándor MDK

Őszi este, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Leidenfrost Sándor MDK

Nyári fellegek, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Leidenfrost Sándor

l.

Zelovich József-Mnegy

V. l.

T. 6414.

és köröndökkel megerősitett vár
n pedig erődök látszanak. Fe-

CLAUS.

cm.

5

Leider János, festőművész

A veszprémi Dési Huber-terem ben aug. 4-ig tekinthetők meg a művész legújabb művei.

Láttuk, hallottuk.

1977. VII. 24. Petőfi 11'50 D.

NEMZETI SZALON 338-IK KIÁLLITÁSA

K

A

XLV-IK CSOPORTKIÁLLITÁSNAK KATALÓGUSA

PHILIPP BAUKNECHT
BAÁN-KUSZKA LILI
BOHUNICZKY ENDRE
HELLEBRANTH BERTA
HELLEBRANTH ILONA ÉS
LEIDENFROST PÁL

MŰVEI

1925. ÉVI SEPTEMBER HÓ 6-TÓL 15-IG.

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:

Gróf ANDRÁSSY GYULA v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:

Horvai János

IGAZGATÓ:

Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:

Edvi Illés Aladár
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Rubovics Márk
Vajda Zsigm.

Műpártolók:

Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbizva
Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS:

Kató Kálmán

TITKÁR:

Bende János

ÜGYÉSZ:

Dr. Képessy József

PÉNZTÁRNOK:

Eckstein M. Miklós

SOCIETAIRE TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Endrey Sándor
Gellért Jenő
Horvai János
dr. Ilosvay Lajos
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
dr. Képessy József
† Kőrösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† Br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Nádler Róbert
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferencz
Vajda Zsigmond

ELŐSZÓ A KIÁLLITÁSOMHOZ

Apám, aki würtembergi ősnémet volt, ifju korában, mint műötvös kivándorolt Spanyolországba, ahol mint festőművész is nevet szerzett magának. Ide követte őt évek mulva menyasszonya, aki ugyancsak német nő volt — az én anyám!

Igy születtem én, az ősnémet ivadék 1884-ben Barcelónában, ahol gyerekéveimet töltöttem és apám művészlelkét örökölve, kezdetben az iparművészettel, főleg pedig interieur kiképzéssel foglalkoztam, hogy azután egészen a képzőművészetnek szentelhessem életemet. A Spanyolországban töltött időkről munkában van egy sorozat emlékezet után illusztrált fametszetem, amelyek, mint „Visszaemlékezések gyerekéveimre" kerülnek valamikor a nyilvánosság elé.

Már ifjabb éveimben is egészen magamra utalva dolgoztam, igy természetszerüleg alkotásaimban mindig az önálló utakat jártam és ezért magamat autodidaktának tekintem.

Egészségi okokból 1910-ben Davosba kerültem, hogy az isteni természet ölében művészetem szeretete és az alkotás iránti fokozódó vágyak felejttessenek velem sok mindent, ami a küzködő embert a fizikai életben érheti és igy mostani kiállitásom javarésze a Davos körül fekvő alpesi falukban eltöltött időkből származik, melyeknek egy részét Davosban egy gyüjteményes kiállitás keretében már be is mutattam.

Arra vonatkozólag, hogy Svájc szépségei művészetemre milyen hatást gyakoroltak, a fametszeteken kivül az 1912-ben készült 1 katalógus-számu „Pásztorfiu" cimü képen adhat mértéket, amellyel a gicseket kedvelő közönség szimpáthiájára természetesen nem pályázhatom. Egyébként pedig a parasztnép egyszerü és természetes élete érdekelt, mint művészt engemet mindig a legjobban.

A kiállitott fametszetek tehát nagyobbrészt davosi munkásságom eredményei, mig az olajfestmények az én 5 év óta lakott Dischmathal-hegyvidéki magányos asszilumom termékei, amelyeknek megalkotásában ugyancsak az ottani modoros de őszinte népfaj inspirált.

Davos-Schweiz, 1925. julius,

Philipp Bauknecht

Bauknecht Philipp művei

Olajfestmények, a művésznek a svájci hegyekben való tartózkodása idejéből

1	Pásztorfiu	25000
2	Ló a legelőn	20000
3	Kaszálók	20000
4	Viharfelhők	20000
5	Interieur	100000
6	Virágos ablak	45000
7	Ház a réten (Nyár)	28000
8	Faóriás	45000
9	Kilátás az ablakból	45000
10	Virágcsendélet	10000
11	Öreg parasztasszony tyukokkal	22000
12	Tájkép a három kaszással	20000
13	Tavaszi tájék	20000
14	Pásztortűz	18000
15	Dischmathal őszkor	50000
16	Búcsú az Alpokban	50000
17	A két részeges	22000
18	Pásztorgyerekek	22000
19	Szénahordók	45000

Fametszetek a művész 15 évi hegyi életéből

20	A magányos fuvar	800
21	Hegyi táj I.	800
22	„ „ II.	800
23	„ „ III.	800
24	Külvárosi cirkusz	650
25	Zuzmara	550
26	Dr. Senyey úrhölgy arcképe	800
27	Vándor és napfölkelte	600
28	Cigányleány	600
29	Halottőrzés	600
30	Terelés az Alpokon	800
31	Anyatehén	800
32	Alpes holdvilágnál	600
33	Juhok a legelőn	700

34	Csillagos éjjel	700
35	Keresztrefeszítés	800
36	Alt-Davos	700
37	Heerstrasse	600
38	Cirkusz pohárjátékosokkal	500
39	Tehéncsorda	700
40	Pásztorfiú	700
41	Napfölkelte az Alpon	700
42	Holdas éjjel I.	600
43	Fősaison Davosban	700
46	Stromer	700
47	I. Wassermann arcképe	600
48	Haldokló	600
49	Getsemane	600
50	Félhold	600
51	Szomszédaim	800
52	Napraforgók	800
53	Leselkedő macska	700
54	Vásár	700
55	Gyermekek skivel	700
56	A kecskék kihajtása a legelőre	800
57	Élet az Alpokon I.	800
58	„ „ „ II.	800
59	„ „ „ III.	800
60	„ „ „ IV.	800
61	Vitatkozó parasztok	700
62	Téli éjszaka I.	700
63	„ „ II.	600
64	Este az Alpon	700
65	Mártiromság	800
66	Bakkecske	700
67	Parasztasszony a mezőn	900
68	Pipázó paraszt	1400
69	Nagymama	1400
70	Klabund	1400
71	Templomjárás	900
72	Kuglizók	2500
73	Három generáció	2500

Bán-Kuszka Lili

Született 1899-ben Vasmegyében, Németujváron, de gyerekéveit Besztercebányán töltötte, folytonos rajzolgatás között. Tiz éves korában a fővárosba került, ahol a gymnasium után a képzőművészeti főiskolán öt évet töltött Bosznay és Glatz Oszkárnál, de ezalatt is eljárt rajzolni minden esti tanfolyamra. Szórványosan voltak ugyan képei már a hazai tárlatokon is, de eddig inkább elkerülte a nyilvánosságo', hogy ebben a kollekciójában világos képét adja felfogásának és művészi céljának

Olajfestmények

74	Krisztus	50000
75	Danse macabre	30000
76	Magdolna	30000
77	Napimádók	30000
78	Álomlovag	30000
79	A mult	15000
80	Harc	15000
81	Az álom	12000
82	Vágy	10000
83	Ivette	10000
84	A végzet	8000
85	Török nő	6000
86	A jobboldali lator	5000
87	Gyász	5000
88	Önarckép	6000

Különféle technikák

89	Venus	2500
90	Forradalom	2500
91	Szerencsétlenség	2500
92	Csipkerózsa	2500
93	Karnevál	2200
95	Judit	2200
96	Nőrablás	2200
97	A próféta	2000
98	A halál	1800
99	A vágy	1800

100 A szépirodalom	1800
101 Csendes elmulás	1800
102 Az éjszaka	1800
103 A bor	1500
104 A végtelenség utja I.	1500
105 „ „ „ II.	1500
106 Az évszakok	1500
107 Küzdelem	1200
108 Nyár	1200
109 Exlibris	1200

Tusfestés

110 Az erő	2000
111 Kain	2000
112 A sphinx	1800
112a Az élet koszoruja	2000

Tusrajzok

113 A háboru költészete	3000
114 Farsangi éj	2500
115 Ballett	2000
116 Boszorkány	2000
117 A bünbeesés	1000
118 Lázadás	1000
119 Exlibris	1000
120 A zene	800
121 A múzsa	500

Krétarajz

122 Izsák	500
122a Ex libris kőrajz	400

Bohuniczky Endre

Született 1898-ban Mármaros-Szigeten, ahol elvégezve a gymnásiumot, a budapesti Pázmány-egyetemen orvosdoktorrá avatták. — Első müvészeti tanulmányait Lovaghy Dénes irányította, aki megszerettette vele a máramarosi hegyeket és ennek a vidéknek napsütéses levegőjét. Később Nagybányán Ferenczy Károlytól meg Réti Istvántól nyert oktatást, mig 1913-ban a máramarosszigeti iskolának lett a tagja és a politikai viszonyok átalakulásával megszünt értékes iskola után a képzőmüvészeti iskola esti tanfolyamát látogatta

Olajfestmények

123	Csorbai tó	6000
124	Máramarosi havasok	3000
125	Csendélet	2000
126	Miskolczi udvar	2000
127	Miskolczi szoba	2500
128	Csendélet	3000
129	Almák	4000
130	Oszlopos ház	1000
131	Tiszai táj	600
132	Őszi hangulat	800
133	Falusi ház	3000
134	Piros virágok	2500
135	Cserepes tanya	400
136	Téli szürkület	5000
137	Őszi délelőtt	5000
138	Miskolczi Népkert	4000
139	Vadszöllős udvar	2500
140	Máramarosi paraszтház	2500
141	Kőhid	2500
142	Allée	2500
143	Őszi napsugár	2000
144	Karácsonyi hangulat	2000
145	Téli reggel	2500
146	Alkonyat a hegyek között	4000
147	Látkép	1500
148	Máramarosi ősz	6000

149	Balatoni kikötő	2500
150	Tisza partján	2000
151	Nőszirom	4000
152	Hóolvadás	1500
153	Boglyák	2000
154	Paraszt udvar	1000
155	Alkonyat	4000
156	Máramarosszigeti látkép	500
157	Virágzó fa	500
158	Zivatar után	2000

Rajzok

159	Női akt	500
160	„ „	200
161	Férfi akt	300
162	„ „	200
163	„ „	200

Hellebranth Berta

született Budapesten 1900-ban. Már egész gyermekkorában hajlamot érzett a festészet iránt, minden apróbb mozzanatot megörökitett, családját, környezetét állandóan modellnek használta s mindig leginkább az arc kifejezése érdekelte. Szüleivel, már mint gyermek, nagy utakat tett Német- s Olaszországba s az ott látott remekművek már akkor mély hatást gyakoroltak reája. Iskolai tanulmányai elvégzése után beiratkozott a Képzőművészeti Főiskolába, ahol előbb Deák-Ébner Lajos, majd Csók István tanitották. Az akadémia elvégzése után hosszabb tanulmányutra mentPárisba, hol a Louvre kincsei s az impresszionisták munkái tettek mély benyomást lelkületére. A nagymesterek közül szorgalmasan kopirozta Rembrandt, Hals s Van Delft műveit s közben áhitattal szemlélte az impresszionisták egyszerü, üdén művészi felfogását. A nagy, uj benyomások közepette szükségét érezte a munkának s bejárt a Julien-, illetve Grande Chaumière akadémiákra dolgozni. Innen Olaszországba ment és itt Róma, Firenze, Nápolyban teljesen az antik művészetek tanulmányozásával tölti idejét és ott tanulta megérteni Michel Angelot, aki gyermekkora óta ideálként lebegett előtte. 1925-ben ujból Párisba ment, ahol a francia metropolis művészi témáit kisebb szinvázlatokban örökitette meg s a művészeti eseményeket az „Uj Idők" s a „Magyarság" hasábjain ismertette. A Nemzeti Szalónban megnyiló kiállitás első gyüjteményes bemutatkozása

Olajfestmények:

164	Várbeli nénike	10000
165	Apám	
166	Néger férfi	4000
167	Giza	4500
168	Frh. Götz v. Berlichingen	
169	Szajnaparti részlet a Pont-Royal-lal	2500
170	Részlet a párisi Parc Monceau-ból	3000
171	Tavasz a Tuilierák kertjében	4500
172	Gallardia (vászon olajfestmény)	
173	A Tuilieriák kertje a Louvre-val	3000
174	Nem akarom hinni . . .	9000
175	Séta előtt	8000
176	Virágok régi erdélyi bokályban	4000

177	Gróf Cziráky Antal v. b. t. t. képmása	
178	Fürdő után	5000
179	Apollonia	22000
180	Testvérem	
181	Mezei virágok	3000
182	Zöldsapkás leány	15000
183	F. R. urnő képmása	
184	Nyári felhő (vázlat)	3000
185	H. Gy. urnő képmása	
186	Farkasvölgyi fák	8000
187	R. K. urnő képmása	
188	Vöröshaju asszony (a Szinnyei-Merse társaság dicsérő elismerésében részesült	6000

Szénrajzok és krétarajzok:

189	Akt vázlat,	500
190	Akt vázlat,	350
191	Akt vázlat,	300
192	Akt vázlat,	250
193	Akt vázlat,	250
194	Akt vázlat,	250
195	Akt vázlat,	300
196	Akt vázlat,	350
197	Akt vázlat,	300
198	Akt vázlat,	400
199	Akt vázlat,	450
200	Akt vázlat,	300
201	Akt vázlat,	400
202	Akt vázlat,	300
203	Akt vázlat,	400
204	Merry Gold, olajfestmény	3500
205	Fiatal ember plein-air-ben, olajf.	5000
206	Menekültek, olajfestmény	5000
206a	Alkony, olajvázlat	3000
206b	Önarckép. olajf.	
206c	Tavasz	3500

Hellebranth Ilona (Elena)

szül. Budapesten 1899-ben. Tanulmányait elvégezve, a Képzőművészeti Főiskolán Deák-Ebner Lajos, majd Csók István tanítványa lett. Egy nyarat a pécsi művésztelepen töltött, hol a plein-air piktura fény- és árnyoldalaival ismerkedett meg. Hosszabb külföldi utain már gyermekkorában is az elvont dolgok, — s csodálatoskép, — a szabad természet ösztönözték arra, hogy érzéseit kifejezésre juttassa zenében, irásban és festészetben. Erdély vadregényes szépségével, majd a Bodeni tó Eckehárdt müvén keresztül mély hatással voltak lelkére. Később a pompéji ásatások frescoi és az olasz primitivek ihlették meg. Hosszas párisi tartózkodása alatt különösen az impressionisták tanulmányozásának szentelt sok időt. Mindig az érdekli, ami a dolog lényege mögött van, ami a külsőt kényszeriti azzá lenni, ami. Ezt keresi, kutatja a nagy zeneköltők — Beethoven és Bach — hangjai mellett. Munkácsy és Paál László képei előtt érzi, hogy a lelke magyar s minden igyekezete az, hogy magyar maradjon. Müvészi élményeiről az „Uj Nemzedék" s az „Uj Idők" hasábjain számolt be. — A Nemzeti Szalonban rendezett kiállitása, első gyüjteményes bemutatkozása a nyilvánosság előtt.

Olajfestmények :

207	A párisi Notre-Dame	15000
208	Othello	7000
209	Dr. H. O. Eversole ur képmása	
210	Mrs. Eversole képmása	
211	Szajnaparti részlet	4000
212	Jardin des Luxembourg (Páris)	4000
213	A párisi Arc de Caroussel	4000
214	Báró G. I. urhő képmása	
215	Római leány	10000
216	Alvó női akt	15000
217	A Tuileriák kertje az Eiffel-toronnyal,	3500
218	Marinka	8000
219	Orosz kisleány	10000
220	Tanulmányfej	3000
221	Napfürdő	5000
222	Tuileriák kertje	2000
223	Szomoru hirek	5000

224	„Szürke“ a Csillebércen	7000
225	Budakeszi erdőrészlet, vázlat	4000
226	„Kis hercegnő“	10000
227	Farkasvölgyi virágok	7000
228	Készülő vihar	5000
229	Ablaknál	4000
230	Diszbokrok a Parc-Monceauban (Páris)	4000
231	Farkasvölgyi szobám	3000
232	Eremitage a Farkasvölgyben	4000
233	Alkony a völgyben	3000
234	Szt.-Anna (Lionardo da Vinci képe után) krétarajz	350

(Vitéz barsi) Leidenfrost Pál

Született 1889-ben Garam-Lökön, Barsmegyében. Középiskoláit Budapesten és Pozsonyban végezte, majd a jogitánulmányok bevégzése után a vallás- és közoktatási miniszteriumban szolgált és onnan vonult be ezredéhez, ahol végigküzdötte a nagy háborut az utolsó napig. Kora gyermekéveitől kezdve állandóan rajzolt, de a természet szépségei iránti rajongásában nagy része van a háborus évek állandóan a szabadban töltött idejének. Nyilvános kiállitáson ez az első szereplése.

Olajfestmények

236 Erdei tájkép, Bareck Edgar tulajdona
237 Őszi rózsák 3000
238 Búcsú a Balatontól 3500
239 Este 3500

Pastellek

240 Naplemente után, Petzrik Jenő tulajdona
241 Balatonföldvári „majomsziget", özv. Satzger Pálné tulajdona
242 Balatonföldvári „clubház", Kollerich Pál tulajdona
243 Balaton a mólóról, Kollerich Pál tulajd.
244 Tavaszi táj, Farkas Imre tulajdona
245 Ibolyák, Gesztesi F. tulajdona
246 Szénakazlak a parton, özv. Kuncz Józsefné tulajdona
247 Erdővágás ősszel, a magyar állam tulajd.
248 Balaton szeles-borus időben, özv. Satzger Pálné tulajdona
249 Domboldal 1200
250 Öreg parasztasszony 3000
251 Julius elején, 2500
252 Jegenyék a Balatonnál Weisenbach Iván tul.
253 Balatonföldvár 3500
254 Alkonyati ég 2500
255 Este a Balatonparton 1500
256 Fenyőfák jegenyékkel 3500

Előkészületben:

néhai Ferenczy Károly művész
árváinak gyüjteményes kiállitása.

Zutt R. A. festő és iparművészeti
kiállitása.

A «KÉVE» XV. kiállitása.

A magyar rézkarcoló művészek és
grafikusok egyesületének kiállitása.

A «Céhbeliek VI-ik kiállitása.

A Cennini Társaság VI-ik kiállitása.

Kunwald Cézár gyüjteményes kiállitása

Szentföldi művészek kiállitása

† Paczka Ferenc, a «Céhbeliek» tag-
jának művészi hagyatéka.

Vásárlási tudnivalók.

A katalógusban megadott eladási árak
ezer koronákban értendők.

A műtárgyak eladását kizálag **Kató Kálmán** műtáros eszközli.

A vételár 50%-a a vásárláskor, a többi 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

A kiállitott gobelin-butorok a «Greco» Gobelin Rt. műtermében készültek.

Leidenfrost Sándor

Szőnyi István, Gombos Lilly, Makoldy József, Belányi Viktor, Csuk Jenő, Kálmán Péter, Korányi ~~Jenő~~ Felicita, Körmendi Frim Ervin, Tornyai János, Krusnyák Károly, Leidenfrost Sándor, Kunffy Lajos munkáiról nyilatkozva, felhivja a figyelmet jelentős müvészi törekvéseikre a "Képzőmüvészeti Krónika" cimmel, Register sign.-val közölt beszámoló.
A felsoroltak a Mücsarnokban rendezett tavaszi tárlaton szerepelnek.

A HÉT, Bp. 192o. május 1.
XXXI. évf. 15. sz. 223. lap.

Leidenfrost Sándor

Pilch Dezső és Szüle Péter fiatal müvészek a Képzőmüvészeti Főiskolává előléptetett Mintarajz iskola növendékei. A három müvészt együtt emliti meg "A holnap müvészei" c. kritika, mint olyanokat, akik bármely kiállitáson megállnák a helyüket.
A Főiskola növendékei a Könyves Kálmán Müintézet szalonjaiban rendezték meg kiállitásukat.

A HÉT, Bp. 191o. márc. 27.
XXI. évf. 13. sz. 21o-211. lap.

Leidenfrost Sándor

"Őszi est" c. festményén szeretni valóan "lirizál" -mondja beszámolójában Felvinczi Takács Zoltán: "A téli tárlat III." cimmel, melyben a kiállitáson bemutatott alkotásokat ismerteti. Külön figyelmeztet a müvész nagyméretü vásznára, a hervadt lugas hátterében ragyogó havasok csöndjére.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 9.
XXX. évf. 6. sz. 9o. lap.

Leidenfrost Sándor

A fiatal müvészek közül alig akad egy is, akinek benső ügye volna az egyházmüvészet,- mondja kritikájában Major Dezső: "Egyházmüvészeti kiállitás a Nemzeti Szalonban" cimmel, s kiemeli azokat, akik érdekesebb képekkel szerepelnek:
Leidenfrost Sándor, Egyed Ernaa, H. Schuschny Erna, Bardócz Árpád, Déry Béla, Révész-Ferryman Ferenc.

A HÉT, Bp. 1919. dec. 18.
XXX. évf. 19. sz. 3oo. lap.

Leidenfrost László
(1888–1)

„Város" Tusfestmény 59×53
J. l. b. Leidenfrost L. ?. ai: 7800 Ft

BÁV 41.Képaukció Budapest 1976 december

Leidenforst

Leidenfrost Sándor

Margitay Ernő: "Téli kiállitás" cimmel méltatja a Műcsarnokban rendezett Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállitását.

Igen figyelemre méltóak / a következő művészek alkotásai:

Siligai Ferenc,

Éder Gyula,

Leidenfrost Sándor,

Andaházi Kasnya Béla.
Műveiket külön nem tünteti fel.

Élet, Bp. 1919. jan. 26. XI. évf. 4. sz. 89-91. lap.

Leidenfrost Sándor

Klammer Mariska, Kim Frigyes, Katona Nándor, Karlovszky Bertalan, Kandó László, ifj. Kampis János, Jakab Zoltán, Hende Vince, Gulyás János, Gulácsy Lajos, Glatter Gyula, Germány Elemér, Ferenczy Károly, Dobrovic Péter, Burghardt Rezső, Bosznay István, Beszédes J. László, Berkes Antal, Benczur Gyula, Barta Ernő, Baróthy Major Jenő, Barkász Lajos, Bánsághy Vince, Zombory Lajos, Zádor István, Vidovszky Béla, Vesztróczy Manó, Vastagh Géza, Várady Gyula, Szmrecsányi Pajtás Ödön, Szlányi Lajos, Reményi József, Stetka Gyula, Rottmann Mozart, Pentelei Molnár János, Páldy István, Nádler Róbert, Moldován Béla, Mednyánszky László, Marton Ferenc, Ligeti Miklós, Leidenfrost Sándor,Lechner Ödön, Körmendi-Frim Jenő, Kozma Lajos, Kléh János a Műcsarnok Tavaszi tárlatán szerepeltek müveikkel.

ÉLET, Bp. 1914. ápr. 12. VI.évf. 15. sz. 469, 474, 475. lap.

Leidenfrost Sándor

Érdekes "Női arckép" Gulyás János munkája.

Kvalitásos munka Hende Vince "Vita Nuova" c. műve.

"A vértanu" c. bibliai jelenet Leidenfrost Sándor érdekes, régi képe.

Elismerést vivnak ki Körmendi-Frim Ervin szép csendéletei.

A "Tavasz tárlat"-on bemutatott műveket értékeli, s méltatja "Cyrano" sign.-val közölt ismertetés.
A kiállitáson szereplő többi művésznév felsorolását lásd: Kozma Lajos nevénél, az itt következő jelzet mellett:

ÉLET, Bp. 1914. VI. évf. ápr. 12. 15. sz. 469, 474, 475. lap.

Leidenfrost Sándor

szül. Debrecenben 1888 márc. 18. rk. gimn. érettsi. 1910/11. I. ötödeves rendes művésznöv. Ferenczy K. 1910/11. II. első osztálybeli továbbképző. Ferenczy Károlynál. Kimaradt.

Gontvár, női, népviseletkorabeli.

II. 204.

Leidenfrost Sander

Utrecht 1914-172

„Istállóskő"-barlangi ásatás VIII. 15.

Leidenfrost Sándor

Műsarnok

1914. tav. kiáll. 319, 596

1916–17. téli kiáll. 281.

1918. tav. kiáll. 365.

1918–19. téli kiáll.

1919. hadviselt műv. kiáll.
291, 315, 319, 322, 403
háretéren volt.

1920–21. téli kiáll. 235

1921. őszi kiáll. 344

Szemere család VI. 28.

13. a győri városi könyvtár

14. a békésmegyei közműv. egyesüle
gyulai muzeuma

15. az alsófehérvárm. történelmi r
szeti és természettudományi e
gyulafehérvári muzeuma

16. a hódmezővásárhelyi ref. főgym

17. a hódmezővásárhelyi városi mu

18. a kassai Felsőmagyarországi
Rákóczi-muzeum

Leidenfrost Sándor

1919. egyházmiv. kiáll.
M. Halon

A vértanu, olaff.
20000.–

A jós, olaff. 8000.–

Felfestmény terv,
tempera 4000.–

Az aszkéta,
tempera, 1000.–

Szent Margit, vizf.
1000.–

Templomajtó
vizf. 1000.–

Üvegfestmény –
terv 800.–

~~Magyarádi (püspöki palota)~~ régi

~~V. 791~~

Leidenfrost Sándor

műegyetemi tanársegéd volt. 3 évig dolgozik New Yorkban Pegaing Willy mellett

Tolnai Világlapja

1928. máj. 16.

hárá

Leidenfrost Sándor

1917. máj-jun. kiáll. Nemzeti halon

Mariska, olaff. 180.—

Szent Margit, tempera, 100.—

1918. máj. kiáll. n. o.

Partszélén, olaff. 1500.—

1919. okt. kiáll. n. o.

Nyári tanulmány, olaff. 3000.—

Új-Zerinvár látképe III. 206.

— lerombolása 1664-ben (vés-
metszet III. 207.

Leidenfrost Sándor

1920 jan-febr.

kiáll. Nemzeti szalonban

Nyári eső, olajf. 10000.—
Nógrádi hegyek, olajf.
5000.—

1920. máj.

kiáll. Nemzeti szalonban

Délután c. olajf. 8000.—
és 19 grafika.

1920. szept. u. o.

Férfi arckép, olajf.
Eskü a vérmezőn, vázlat
4000.—

Váczi Kőmüvesczék ládája és okiratai 7 V. 192.

Leidenfrost Sándor

A vitézségérmek oklevelének pályázatán I-díjat nyert.

Magyar Iparművészet
1918. 52. l.

"idealizálásáról",de a klasszikus
világ helyett hazájuk,vagy Auszt
val szorosan összetartozó Magyar
"festői" vidékeit keresik fel.A
tőiség" valóságos divattá vált e
az időben,ha nem is mindig az er
nyekben,-akkor a"divat" helyett
lust" irtunk volna- de a müvésze
szándékában és a kiadványok cimé
Ez a festői,s romantikus láz a fr
cia "pittoresque et romantique" a
lógiai,történeti és tájkép-kiadvá
ból ered.

A magyar müvészet,de e
sősorban müvészi életünk szempon
ból sokkal fontosabb J a k o b
magyarországi müködése.Frankfurt
ból szakadt Bécsbe,1811-ben,Fiáv

Leidenfrost S[illegible]ndorfestő

Leidenfrost Sándor festő

Pesti Hirlap. 1923. nov. 4. 5

b. a. a [illegible] őszi tárlata

Leidenfrost Sándor festő

Pesti Hirlap. 1920. aug. 1. 4

Kézdi: Ujmagyar történelmi képek

M.D.K.

Leidenfrost Sándor, festő, grafikus

Lukianos és Petronius könyveihez készített rajzorai.

Szij Rezső: Az Amicus és Reiter László könyvművészete

Művészettörténeti értesitő, 1968. XVII.évf. 1-2.sz.

60 old.

Leidenfrost Sándor

festőművész

Amerikában élő magyar művészek
York Art Guild megalakulásával
választmányi taggá választották.

M.929.V.26.

Leidenfrost Sàndor fen.

Az amerikai Munkácsy-céh választmányi tagjává választották.

PH.929.V.30.

Leidenfrost

L. 2 *Sándor*, festő és grafikus. - Debrecen 1888 márc. 18. A bpesti képzőművészeti főiskolán Ferenczy Károly tanítványa, majd a Műegyetemen tanársegéd volt. 1914—21-ig sűrűn vett részt főképen figurális műveivel és iparművészeti terveivel a Műcsarnok és a Nemzeti Szalón tárlatain. 1925. New Yorkba ment s ott Pogány Willy műtermében dolgozott.

L. G. II. 21. l.

Nógrád vára:

A jobbra emelkedő hegyen
rony köti le figyelmünket, mely
hegy aljában terül el a város, m
kapujánál hidat vetünk éfzre,
s a két kúp-tetejű bástyán a
huzódik. Felirata a fölül ba

Citta Di Novigr
In Ongaria Sei, Miglia,

Rézmetszet, méretei a keretnek

Historia delle attioni
da Ottone Sponcier. In Venez
T. 4175.

Leydenfrost Sándor M.D.K.

grafikus

vö. Magyar album. Szerk. Incze Sándor. Elmhurst 1956. American Hungarian Studies Foundation.

Leidenfrost Sándor

Selymek kört c.
képe repr.
Vas. Ujs. 1920. 101. l.
(A Képzőművészeti
Társulat tavaszi
kiállítása.)

BUDAPEST, IX. RÁKOS UTCA 10
TELEFON: 82-5-95

il 1° febbraio 1938

Hőgyes Endre u. 10.

o,

ti la Signora Ella de Megyery, ottima
l quotidiano ungherese "Pesti Hirlap"
gliere materiale ad unosuo lavoro sul-
na delle prime case editrici unghere-
il lavoro della Signora con i tuoi
tissime osservazioni ed informazioni

Leidenfrost Sándor

1906/7 - 1960/11

Ferképzomfoiskèvk

108.l.

kinthető. Korai grafikai termékei után 1840—42. jelentek meg Kugler: Leben Friedrichs des Grossen c. művében fába metszett illusztrációi, majd 1842—49. Nagy Frigyes műveihez készített rajzai. Már itt jelentkezik M. művészetének egyik oldala: a biedermeierkorban gyökerező tárgyilagossággal összefüggő éles, a legapróbb részletekre kiterjeszkedő megfigyelés és a hihetetlen rajztudás mint természeti adomány, nemkülönben az intuíció, amellyel M. szinte újra élte Nagy Frigyes korát, melynek ábrázolásai ezért távol állanak a rekonstruáló illusztrációk jellegétől és valóságos kis műremekek. Ezzel párhuzamosan ötletszerűen pillanatnyi hatás alatt készült, többnyire kis olajfestmények egész sora: interiőrök, tájképek, képmások, utcarészletek. M., a mániákus rajzoló, önmagának festi azokat a soká ismeretlenül lappangó képecskéket is, amelyekben a tárgyilagos megfigyelés mellett a meglátás impresszionista módját, a festésnek minden keresetlensége mellett, rendkívüli szellemességét ismerjük fel (egész sorozat a berlini Nationalgalerieben). Ily előzmények után 1850-től keletkeznek ama nagyobb művei, amelyekkel M. adóját lerótta a kor uralkodó műfajának, a történeti festészetnek, de visszatérve Nagy Frigyes jólismert korára és szabadon alkalmazva festői tudásának teljességét, oly műveket alkotott, amelyek nem a szokásos akadémikus kompozíciók, hanem a rokokó korának és a nagy uralkodó egyéniségének kongeniális tolmácsolói. A legnevezetesebbek közülük: Asztaltársaság Sanssouciban (1850), Nagy Frigyes fuvolakoncertje (1852, mindkettő Berlin, Nationalgalerie), Nagy Frigyes úton (1854, Berlin, Ravené-képtár), A sziléziai rendek hódolása (1855, Boroszló, Schlesisches Museum), A

Leidenfrost Sándor

rajztanárjelölt

1911-ben 800 koronás cél-
lami ösztöndíj.

Évkönyve, Képzőmű-
vészeti Főiskola 1910-11.
40. l.

22 JÚLIA **SZERDA** MAGDOLNA, MAXIM

23 DEZSŐ **CSÜTÖRTÖK** ÁLDOZÓCSÜTÖRTÖK

24 KER. SEGÍTSÉGE, ESZTER **PÉNTEK** B. A. M. KEGY. KÖZV., PETRONELLA

25 *Utolsó negyed* — GERGELY, ORBÁN **SZOMBAT**

„Mondd meg, milye
olvasol s megmondom
A Magyar Könyvbar
tartozni : kulturális

Nádasdy Ferenc:

Egész alak, állv
re tartja s baljával o
fogja. Mentéje prémes,
gas szárú csizmája
s jobbra e felirat va

„FRANTZ NA

Olajfestés, fára,
Lanfranconi É. gy

Leidenfrost Sándor

123 Partszélén olajf. 1500.—

Nemzeti Szalon

1918 május.

Szav. kiáll

Leichner Samm

1900/1

Ferkèpzomfoiskèvk

108. l.

MDK

Leicht Lily

Akttanulmány.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 16.1.

MDK

Leicht Lily

kitüntető elismerés

N.Szal. Tavaszi szalon 1937.

MDK

Leicht Lily

Tanulmány.
Tanulmányfej.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentatív Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 17, 18.lap

Leicht Lili

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban akt-tanulmánya szerepel.

MH. 929. X. 20.

Leicht Lily

Munkácsy-céh I. kiállításán az Ernst-Múzeumban tanulmányfeje szerepel.

PH. 929. X. 20.

MDK

Leicht Lilly

1926. A "Tavaszi Szalon" I. kiáll. kitüntető elismerésben részesült

A Szinyei Merse Pál Társ. Értesitője. 1927. febr. 3. sz.

MDK

Leicht Lilly

Kitüntető elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott művészek. 1925, márc. 1.

MDK

Leicht Lylli,

kitüntető elismerésben részesült.
Tavaszi Kiáll. 1926 máj.

Jeszenszky Sándor: Jelentés a SZ.M.P.Társ. 1926.évi működéséről. -A Sz.T.Értesítője. 1927. febr. 14-17.l.
Nemz. Szal. - Tavaszi Kiáll. 1926.máj.

Leicht Lilly MDK

Önarckép, olf.
Kisfiu, olf.
Öreg asszony I-II. olf.

Nemzeti Szalon 1928. ápr.
Tavaszi Szalon

Leicht Lilly festőmüvész
Kitüntető elismerés Tav. nalan I. riált.
A Szinyei Merse Pál Társaság Értesitője. 1927.febr.

vit ecclesiae suae Strigoniensi Reverendissimus in Christo pater dominus Nicolaus Olahus Archiepiscopus Strigoniensis Primas Hungariae etc. Anno Domini Millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto."

A pompás kiállítású kódex miniátora a XVI. századi II. Lajos-kori magyar miniaturafestészet legkimagaslóbb művészegyénisége. Több munkája ismeretes: a zágrábi székesegyház kincstárában lévő Missale (No. 354.), amely Georgius topuszkói apát félbemaradt díszítésű kódexe volt és amelynek díszítéseit kódexünk mestere fejezete be, továbbá számos címereslevél. Úgy a zágrábi Missaléban, mint az esztergomi Gradualéban ugyanazt a teljesen megegyező s többízben előforduló Erdődy—Bakócz címert találjuk és pedig a címerpajzs fölött elhelyezett gyöngyös, püspöki infulával. Mindkét kódexet az eddigi irodalom általában Bakócz Tamás esztergomi érsek tulajdonának tekintette. A zágrábi Missale címerét csupán Dankó József tulajdonította Erdődy János zágrábi püspöknek (1514—1518) és Rómer Flóris Erdődy Simon zágrábi püspöknek (1519—1543). Újabban Dragutin Kniewald a zágrábi Missalét Erdődy Simon kódexének tekinti. (Misal Čazmanskog Preposta Jurja de Topusko i Zagrebbačkog Biskupa Simuna Erdődy. Rad Jugoslavenske Akademije Znanosti i Umjetnosti. Zagreb, 1940. no. 4.) Hoffmann Edith nézete szerint a zágrábi Missalet Bakócz Tamás 1517 körül fejeztette be, amikor a zágrábi székesegyházat övező falat is építtette, míg az esztergomi Graduale 1521 júniusában Bakócz Tamás halálával maradt befejezetlenül. Török János szerint, az esztergomi Gradual[illegible]

Leicht Lilly, MDK

A tüntető elismerést nyert.

Nemz.Szal.333.kiáll. 1925. Márc.15-29. Kat.
A szinyei Merse PálTárs. által dijazott művészek
kiállitása.

den eddigi cselekedete, — még a legapróbb is — csupa költészet volt, csupa dalra ingerlő gyönyörűség. Ez, ez nem volt méltó magához. Mert mit szólnának az emberek, ha én így énekelnék: „Ha nincs jég: szeretsz, ha van jég: nem szeretsz."

Margit: (elszontyolodva) De mikor nem is igaz az, amit beszél. (Az István-útnál megfordulnak és egy ideig némán jönnek visszafelé.)

Margit: (engesztelő hangon) Nézze Bandi, maga mindent komolyan vesz. Nem kell azért haragudnia, hogy én korcsolyázom. Ez nem zárja ki azt, hogy közben ne gondoljunk arra, aki a verseit írja hozzánk...

Bandi: (lelkesedve) Angyal!

Margit: . . . Arra, akit szer . . . (észreveszi a túloldalon siető barátnőjét. Átkiált) Szervusz, Blanka! (Kezet nyujt Bandinak) Megyek korcsolyázni. Haragszik?

Bandi: (utána bámul. Mély meggyőződéssel) Angyal! (Egy ideig tétovázik, aztán fölmegy a hídra, onnan nézi a korcsolyázókat. Margit a kendőjével integet neki a jégről. Bandi mélázva nézi s egyszerre a homlokára üt.) Óriási gondolat! Micsoda vers lesz ebből! A dalnok áll a parton és sír, mert nem tud korcsolyázni, pedig az imádottja a jégen kacérkodik. Fájdalmát nótába önti és amint lantja zengni kezd, oly szépen, oly bűbájosan dalol, hogy kedvese mindent felejtve, hallgatja. A bűvös hangok kicsalják a napot, minden olvadni kezd, a hó, a jég, úgy hogy a lányka egyszerre — a jég elolvadván lábai alatt — a habokba merül. A dalnok eldobja lantját, leugrik a hullámokba, kimenti kedvesét s egymáséi lesznek. Remek! Gyönyörű! Ez lesz aztán a vers! (Boldogan hazarohan. Éjfélig dolgozik, a költemény kitűnően sikerül. Előveszi a Margit arcképét és hosszasan gyönyörködik benne.) Angyal! Ezt is neked köszönhetem! . . . És meg fogok tanulni korcsolyázni . . .

A diák

Levél a magyar diákokhoz.

Magyar diákok, én édes fiaim!

Úgy érzem, hogy a szeretet jogánál fogva így szólhatok hozzátok, annál a szeretetjognál fogva, amely szivemet oly hosszú idő óta a magyar diákokhoz fűzi. Senki ezt a szeretetet elő nem írta, el nem rendelte, kisarjadt a szívből úgy, mint a virág kisarjad a föld kebeléből. Ezelőtt néhány hónappal írtam volt meg bucsúszavamat egy ujságban, mely a magyar diákok ujságja volt. Avval bucsúztam, hogy még találkozni fogunk. Mert nem lehet az, hogy örökre elszakadjanak egymástól azok, akik egymást szeretik.

Íme, találkoztunk újra, s én szivem egész melegével üdvözlöm nemzetemnek ifjúságát ebben az ujságban, mely a művelt magyar családnak szól, és szól, mert szólania kell, a magyar család legdrágább kincsének: a magyar ifjúságnak is.

Hívtak, s jöttem szives készséggel, hívtak, hogy gyűjtsem a komoly ismeretszerzés oltárához az én híveimet és barátaimat: a magyar diákokat. A család meleg fészkébe, a jónak, nemesnek és szépnek örök igazságait beleplántálni féltő gonddal és lelkesedéssel: ez a célja az ujságnak, mely hívott, s engem megszáll igaz meghatottság, hiszen teljes életemben a családi élet nemes melegét áhítozta szívem, lelkem. Eszményem volt a művelt magyar család, mely belső, éltető meleget áraszt, ahol kibontja merész röpülésre készülő szárnyát az ifjú lélek, ahol első ihletét kapja, ahol minden törekvését figyelemmel kisérik, s fejlődésének, haladásának szívből örvendenek. A meleg családi fészek, ahol megpihen a kenyérkereső apa napi munkája után, ahova vágyva menekül a gyermek s örömet, bánatot megfelezve készül arra a munkára, melynek képét látja apjának fáradozásában, ez a családi fészek hadd gyűljön az oltár körül, mely hirdeti az igazságot, felébreszti a tudás vágyát, késztet gondolkodásra, alkalmat igyekszik adni elmélyedésre, s mert szüksége van szórakozásra is, hát nemesen szórakozik.

Magyar diákok, üdvözöllek titeket, kivánom, hogy azok az órák, melyeket ennek az ujságnak olvasásával eltöltötök, legyenek gyümölcsözők a ti életetek munkájában. Tudásban erős, munkában kitartó nemzedékre van szüksége a magyar hazának. És reátok vár a szép és dicső feladat, hogy majdan a mi kezünkből ha kiesett a toll, a véső, a kapa, az életfentartó szellemi és anyagi munka eszköze, felvegyétek s derekasan folytassátok, befejezzétek azt, amit mi legjobb igyekezettel akartunk folytatni.

Magyar diákok, megértettétek ugye a ti barátotoknak hívó szavát? — Tanuljunk és dolgozzunk

Én pedig kérem, hogy Isten bőséges áldása legyen e munkán!

Gaal Mózes.

A kalotaszegi fiú.

Regény a magyar ifjúságnak.

Írta Gaal Mózes.

A tehén befordult a faluba, Marci pedig a Kabósék zsindelytetős, ereszes, általános udvarháza előtt megállott, a kapukerítésen benézett. Maga sem tudta, hogy miért? Miklós úrfi akkor ült fel a kis lovára, melyet az apja Kolozsvárról hozott neki. Miklós úrfi nem volt neki a cimborája. A földesúr fia és a jobbágy fazekas Debreceni legénykéje hogy is illettek volna egymáshoz. Miklós úrfi beleül az apja hintójába, a hintó fölveri az út porát, az úton megy gyalog a Fazekas Marci, s kitörli szeméből a port. Fazekat, korsót visz a hunyadi vásárra, s az emberek nem fognak kitérni az útjából.

De miért is szomorodott el most ez a gyermek?

Ihol a harang még szól, de milyen szépen milyen békéltetően. Ezt a harangot éppen úgy meghallják a Kabós- és Kemény-portán, mint a templom-hegy tövében, a szalmazsúppal fedett házban, ahol Marcinak az édesanyja dajkálja a beteg Katicát . . .

— Menj, Jámbor! . . . Menj! . . .

A nap még nem áldozott le egészen. A nagy

Aztán mondd csak, Marci fiam . . .

jegenyefa a Török András háza előtt órási árnyékot vet a patakra, olyan az, mintha egy második palló volna. A Debreceni-ház kapujában megjelenik egy asszony, s így kiált át:

— Jövel fiam, jövel! . . . Katica sír! . . .

Mikor pedig ezt a hangot a kis tehénpásztor meghallja: úgy eloszlik minden búja, minden gondolatja, mintha csak porfelhő lett volna, melyet a Kabós uram hintaja ver föl, s a szél hamarosan széttép, . . . csak a harang kondul még egyet-kettőt — s aztán elhallgat . . .

Az anyja megsimogatja Marcinak az arcát:

— Szót fogadtál, édes fiacskám! . . . Idején hazajöttél.

Este, lefekvés előtt vetődik haza Debreceni János a két tehénnel s az el nem adott fazekakkal és korsókkal. Rézpénzzel telt zacskóját odaadja az asszonynak, hogy tegye a ládafiába. Marci segit a fazekak lerakásában, s közben megszólal:

— Apám, úgy-e nem nehéz harangozni?

— Már hogy volna nehéz. Miért kérded, Marci?

— Csak.

— Nem nehéz az annak, aki tudja.

Szeretett volna Marci még egyebet is kérdezni az apjától, de mégsem merte. Azt akarta megkérdezni, hogy vajjon ő fog-e valamikor hintón menni Hunyadra, mint Kabós nagyuram?

De nem kérdezte, hanem behordotta rendre a fazekakat és korsókat a házba, s felrakosgatta a polcra. A valkai vásáron talán elkelnek mind, s az apja csinál majd másokat ősszel és télen.

II. Péntek rektram mond valamit. Marci harangoz.

Péntek, a monostoriak rektora valaha szegény tógátus diák volt az enyedi kollégiumban. Tanult úgy ahogy s addig, ameddig lehetett; arra is gondolt, hogy pap lesz belőle, csakhogy reá szakadtak az évek a vállára, meg a tanulás is sok volt már neki. A monostoriak rektort kerestek, Péntek a kollégium hivatalos ajánló-levelével beállított a monostori paphoz, nagytiszteletű Sófalvi Miklós Péter uramhoz, s ott ragadt Monostoron. Tömérdek lúdtollat faragott, formás betűket rajzolt a táblára, tanította a gyermekeket, énekelt a kéttornyú szép templomban. Józan életű és becsületes rektor volt, aki leszámolt avval, hogy belőle még pap is lehet, de avval bezzeg nem tudott leszámolni, hogy a kezére bízott gyermekek talentumát méregesse, s hahogy egyik-másik a középszerből kiemelkedett, reáfordította a figyelmét, s nem hagyott békét

a szülőknek, örökké biztatta: taníttassák a gyermeket, szüksége van a nyomorúságban sínylődő hazának tanult, okos emberre.

A Fazekas Debreceni János szőke fiát a rektram különösképpen megfigyelte. Az apja miatt is, de a fiú miatt is. Az apja szorgalmas, tisztalelkű ember volt, a gyerek tűzeszű. Ahogy az a fiú az iskolában figyelni tudott, valóságos ritkaság volt. Le nem vette volna szemét Péntek uramról, ha valamit mesélt a magyarok históriájából, vagy a számvetés tudományáról.

Bizony az első padba ültette s büttykös ujjával tízszer is reámutatott, ha valamely kérdésére a többi „járomba való" nem tudott megfelelni:

— Te mondd meg, Marci fiam!

A Marci fiú meg tudott minden kérdésére felelni. A jó rektramnak ragyogott az arca, s úgy titkon magában elgondolta, hogy micsoda országra szóló híres ember lehetne a Fazekas Debreceni fiából, ha véletlenül nem a zsúpfedelű zsellérházban, hanem a Kabósék vagy Keményék zsindelyes úri portáján születik.

Egyszer mit gondolt, mit nem gondolt a jó rektor, csak így szólot Marcihoz:

— Aztán mondd csak, Marci fiam, szeretnéd-e, ha úr lenne belőled, igazi úr, aki másfajta ruhában jár, úr dolgára sem megy, mégis fehér kenyeret szeg meg az asztalán, olyan úr, akit megsüvegelnek. Szeretnéd-e, ha ilyen úr válnék belőled?

Marcinak nagyot dobbant a szíve, s mindjárt Sinka Gyurka jutott az eszébe, továbbá a Kabós uram hintaja, a sebesen száguldó felhők az égen s a hajladozó fák az út mentén.

— Szeretnék úr lenni — felelte, s még jobban belé pirult ezekbe a vakmerő szavakba, de csak kimondotta, mert megszokta, hogy a rektram kérdésére bátran és egyenesen kell felelni.

Mosolygott Péntek s a szőke fiúnak a fejét megsimogatta. Gondolt is valamit hozzá, de azt a fiúnak nem mondotta meg.

A rá következő vasárnap Debreceni János künn ült a kövön a háza előtt. Kendervászonból szőtt, veres fonállal hímzett ing volt rajta, amilyen Kalotaszegen divatos, s amely az asszony kezének volt a munkája. Marci a patak mellett játszott, malmot csinált; a fából faragott malomkerék forgott, a gyermekek nagy örömmel nézték.

A templom-dombon levő iskolából kampós botjára támaszkodva lejött Péntek. Az emberek, akik a házak kapujában ültek, megsüvegelték a rektort s megkérdezték tőle, hova fárad.

— Beszólok egy szóra Fazekas Debrecenihez, — mondotta a rektor.

— A kapuban ül.

. . . elférünk ketten is . . .

— Adjon Isten, János gazda! — köszönté a rektor.

— Adjon Isten, rektram. Parancsoljon leülni, elférünk ketten is ezen a vén kövön, kit a zápor forgatott meg s hajtott a kapunk elé.

— Derék szál kő ez, s ímhol a víz karja úgy megforgatta, mint az asszonyujj az orsót.

— Szent igaz!

— Minket is megforgat az élet zápora, János gazda — folytatta a rektor, s oda telepedett a Fazekas Debreceni mellé a kőre, mely a sok üléstől simára lekopott, a közepén be is mélyedt, mintha valami kényelmes bőrszék lett volna.

— Meg az, megforgat. Hiába fenekednék ellene . . .

— Hátha még sem úgy volna! Feljebb való az ember, mint a lelketlen kő, ár ellenében is úszik az úszni tudó. Vagyon az embernek szabad akaratja . . .

— Van, . . . szó sincs róla, rektram, — aztán, hogy tovább nem tudta hamarosan folytatni ezt a beszédet, hát reátért az időjárásra s a sarjúra, mely igen szépnek igérkezik . . .

— Való igaz, jegyzé meg a rektor, ámbátor van a fűnél drágább növény is, melyre gyönyörködve nézünk s akitől még többet várhatunk, mint a sarjútól. (Folytatjuk.)

Mesterséges köd.

Bűvészmutatványokhoz hasonló kisérletet mutathatunk be igen egyszerű eszközökkel, amennyiben látszólag semmiből felhőt készíthetünk.

A kisérlethez nem kell egyéb, mint 2 pohár és erős sósav meg szalmiakszesz (ammonia). Az egyik poharat pár csep sósavval, a másikat szalmiakszesszel öblögetjük ki. Ezután a látszólag üres tényleg sósavval (HCl), illetőleg ammoniagőzzel (H_3N) telt poharakat szájukkal egymás felé fordítva közelítjük egymáshoz és ekkor erős füstfelhő keletkezik.

Miért? Mert a sósav és ammoniagőz oly módon hatnak egymásra, hogy egyesülnek és ekkor szilárd szalmiak (ammoniumchlorid $(H_4N)Cl$) keletkezik. A chemiai hatást a következő egyenlet tünteti fel: $H_3N + HCl = (H_4N)Cl$. DR. B. R.

Érdekes vegytani kisérlet.

Valamely külföldi folyóiratban olvastam az alább leírt kisérletet, amelyet ennek dacára csak azért ismertetek, mivel igen szép és tanulságos, de amellett könnyen végrehajtható is.

A kisérlethez nem kell egyéb, mint üvegharang,[1] antimonchlorid, ólomfehér, vaskéneg és sósav, továbbá fehérszínű cserép- vagy gipszmacska-szobrocska. A fehérszínű macskát egészében bemázoljuk az antimonchlorid tömény vizes oldatával, ha ez megtörtént, az ólomfehér és vízből készült péppel haránt sávokat mázolunk reá. Ezután kis edénykében (pl. festéktálacskában) kis darabka vaskénegre sósavat öntünk és az egészet hirtelen leborítjuk az üvegharanggal. Néhány perc mulva a fehérszínű macska elkezd vörösödni és rajta fekete harántsávok tűnnek elő, szóval a macska átalakul tigrissé! DR. B. R.

Természetrajzi kérdések.

1. Állattani: Milyen méreggel pusztíttatta el Nero Britannicust?

2. Növénytani: Miből készül a hamis elefántcsont?

3. Ásványtani: Melyik kő ehető?

Mind a három kérdés megfejtői között értékes könyvjutalmak kerülnek kisorsolásra.

Megfejtési határidő február elseje.

A megfejtők nevét a február 15-iki (4-ik) számunkban közöljük.

[1] Üvegharangot egyszerűen készíthetünk, úgy hogy valamely nagyobb fehér színű palackról a feneket lerepesztjük (pl. zsineggel való dörzsöléssel és víz reáöntésével.) A többi chemiai anyagok gyógyszertárban vagy drogeriában szerezhetők be.

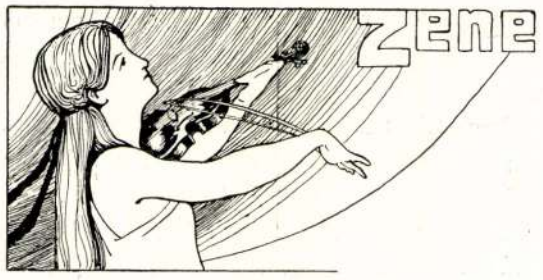

Zenetanításunk magyarsága.

Mint annyi sokszor, úgy e héten, a napokban is dolgom akadt a székesfőváros egyik legnagyobb zeneműkereskedésében. Eljárván ügyeimben, csendesen szemlélgettem a jövő-menő vevőközönséget. Nem akarom az olvasó türelmét avval fárasztani, hogy — sokszor felette érdekes tapasztalataimról beszámoljak, de fel akarom említeni egy fontos észrevételemet, mert nézetem szerint éppen „A Kor“ s ennek is ez a rovata alkalmas arra, hogy a magyar szülők érdeklődését felhívjam a jelzett észrevételemre.

Hogy az elején kezdjem: belép a hangjegyes boltba (pardon: zeneműkereskedésbe) egy mama, vele a kis leendő Liszt Ferenc; kér pedig valami, a fiúnak való „előadási darabot“. Ez eddig rendben van. Igen ám! de amidőn a jóravaló magyar kereskedő aztán eléje teszi valamely magyar zeneszerzőnek a művét, akkor a modern mama bele sem néz, rá sem hederít, egyszerűen félretolja, s kéri a német vagy bármi más külföldi szerző darabját. Ezt én magam láttam. Sőt még többet is! Benyit az üzletbe egy-egy zenetanár kollegám s kértére eléje rakják a zeneirodalom legújabb termékeit; ő aztán megtekinti, válogat bennök, egy csomót megvásárol s viszi a tanítványaihoz, szerteszét a városba. Oda nézek; mit vásárolt, miket vitt el? Megint csak idegen portékát, idegen szerzők dolgait. Pedig a jámbor kereskedő váltig kínálja, ajánlja a magyar zeneírók munkáit. S nem is ok nélkül hangsúlyozza, hogy ezek nem „nehezebbek“, éppen olyan alkalmasak, mondjuk „szépek“ (ahogy a szülők mondják) s nem is drágábbak amazoknál; azért mégis ott maradnak s az idegen szerzők, idegen kiadók érdekei vannak mindig előtérben.

Kérdezem azután a kereskedőt, hogy tényleg, mindig így megy-e ez a dolog? Azt feleli, hogy bizony, jóformán mindig; hihetetlen összegek mennek ez úton ki külföldre; hihetetlen nagy szellemi kárára van ez a zenét tanuló ifjúságnak. Érdemes erre még két-három szót vesztegetni.

Tegyük fel, hogy a zenei oktatás tulajdonképeni anyaga, tehát a különféle hangszerekre szóló iskolák, gyakorlatok (etűdök) dolgában nem tudunk még lépést tartani a külfölddel; (a pedagógiai zeneirodalomban ez a szó: „külföld“, jóformán kizárólag németet vagy osztrákot jelent); tegyük fel, hogy a zenetanulmánynak azt a részét, amelyet a klasszikusok nyujtanak, talán nem tudnók magyar szerzők dolgaival pótolni; mindezeket, mondom, felteszem, bár épenséggel nem hiszem s

A diák

A kalotaszegi fiú.

Regény a magyar ifjúságnak.

Írta Gaal Mózes.

Debreceni János két hatalmas, kérges tenyere közé fogta az ő szőke fiának a fejét, s így szólott:

— Marci, ember légy a talpadon, annyit mondok! . . .

A fiúnak lángolt az arca a nagy izgatottságtól, s ráütött a fejével apja szavaira.

A hídon túl a szalmazsúpos ház kapujában egy asszony törülgette a szemét. Ó be sok könny elfér az anyai szemben, . . . s mennyi áldás a anyai szívben!

A lovak elindultak, az út nyomban kanyarodott. A Kabós-udvarban is készen állott a hintó. Az úrfit viszi Kolozsvárra. Egy óra mulva fognak indúlni, s mégis hamarább lesznek Kolozsvárott. Útközben találkoznak majd, s az úri hintó elhagyja a falusi szekeret. A kocsiban ülők is fognak még találkozni, ki tudja, melyik hagyja el a másikat abban a nagy sokadalomban, melyet életnek neveznek?

V.

A condrás kis diák.

Ha ötszáz fiú közé az ötszázegyedik kerül, ez ugyan fel nem tűnik, legfeljebb, ha a ruhája miatt, vagy mert nagyon cifra, vagy mert nagyon paraszti. A zekés székely fiúk Aranyosmeg Marosszékről szintén a maguk gúnyájában jöttek, csizmásan, háziszőttes nadrágban, egyikmásik még a téli bárányborsapkáját sem hagyta otthon, amely hasonlatos vala egy kisebbfajta méhkashoz. A beszédükön is megismerszett, hogy a jó hazai levegő két hónap alatt leszedte róluk a tudós mázat. A deák szókat is megnyujtották, de az arcuk piros-pozsgás, napsütötte volt.

A kalotaszegi kis fiú majd kinézte a szemét, míg az Ignác Mártonék szekere végigzakatoltatta a külső városon, aztán eléje meredt a mohos, itt-ott omladni készülő várfal, melynek a békességes időben az a rendeltetése, hogy délután árnyékot vessen a bástya mentén épült házak falára, délelőtt pedig süttesse magát a nappal, veresse az esővel.

A monostori kapun döcögtek át be a belső városba. Nagy híd vitte keresztül a Szamoson, mely sebesen forgatta a malom kerekeit, zuhogva csapkodott a magas part falába. Bezzeg méltóságosabb volt ez a Szamos, mint a monostoriak két patakja, melyek csak nagy záporeső idején harsogtak s görgették alá a nagy köveket.

Látta Marci a nagy templomot a piacon, de az olyan nagy volt, hogy a fiú még a száját is tátva felejtette. Gondolta magában: mekkora harang lehet annak a tornyában!

A kollégium nagy sárga épülete előtt megállott a szekér s Ignác Márton így szólott az atyafiához:

— Itt vagyunk, kis Marci, ez a kollégyium!

— Jaj, be nagy! — rebegte a condrás gyerek, ámbátor ő azt még nagyobbnak és sokkal szebbnek gondolta.

Egy hosszútógás, bajuszas diák jött ki a nagy kapun. Megszólította Ignác Mártont:

— Fiókát hoztál magaddal, Marci komám?

— Azt, Szoboszlai Bandi, nem utolsó gyerek ez Kalotaszegen.

A nagy diák leereszkedően nézett Debreceni Marcira, mint ahogy már a tógátus diáknak dukál, de szólani nem szólott hozzá, mert ez túlságos kitüntetés lett volna.

Az udvaron, mely elég tágas volt, kisebb-nagyobb diákok ácsorogtak. Amint Marciék elhaladtak mellettük, egyik könyökével meglökte a társát s félhangosan így szólott:

— Megint egy condrás mendikáns, mi? . . .

A két legényke nevetett s a kis kalotaszegi fiú elpirult. Nem mert volna a világért sem hátranézni. Az új tanulók nagy félénksége benne is megvolt. Közelebb lépett Ignác Mártonhoz, mintha védelmet keresett volna az ő oldalán.

A kollégium hosszú, nyitott folyosóján végigmenve, számlálta az ablakokat s csodálkozott, hogy olyan rengeteg sok az ablak; mikor pedig a rektor úr ajtóján bekopogtattak, hevesen kezdett a szíve dobogni s már jóelőre lekapta fejéről a kalapot. A tenyerét a nadrágjához súrolta, mert nagyon megizzadt, pedig az októberi nap nem tűzött le nagy hőséggel az égről.

A rektor átvette Ignác Mártontól az írásokat,

megnézte, a monostori pap kisérő-levelét is nagyfigyelmesen átolvasta, aztán összehajtogatva, reászegezte szemét a fiúra:

— Te volnál az a kis Fazekas-gyerek?

Marci szép, értelmes arcát reá emelte a hatalmas úrra s amint nézte . . . nézte, egyszerre csak nekibátorodott:

— Én vagyok, tiszteletes uram! (azt hitte, hogy ez a cím a legnagyobb, mint Monostoron) — és a hatalmas úr elkezdett mosolyogni.

— Jól van, no. A kollégiumban pedig nagyon jól kell tanulni, amice, és sokat kell tanulni és — ami fő — nagy kedvvel kell tanulni.

A kis Márton ráütött a fejével, mintegy helyeselve a nagy, hatalmas úrnak a szavait, aki jóindulattal nézett a gyerekre.

Ekkor hirtelen megkopogtatták kívülről az ajtót. Nyomban ki is nyílt az ajtó és Kabós nagyuram lépett be a fiával, Miklós úrfival.

A rektor úgy fogadta Kabós urat, mint régi ismerősét, leültette a feketebőrdiványra, Miklós úrfinak megveregette az arcát.

— Nini — kezdé Kabós uram, — egész Monostor itt van. Az Ignác István diák fia, az meg a jobbágyom, a Fazekas Debreceni János csemetéje . . . . Haladunk, barátom.

— Ez a világ regulája, — tevé hozzá a rektor — a kollégium falai között van mindenki számára hely, aki ide kivánkozik. Elmehetnek, domine Ignác. A kis novicius abba a cötusba jut, hová Kabós Miklós.

Ez más szóval az jelentette, hogy Miklós úrfinak lesz a szolgája, s ennek a fejében kijár neki a cipó, jut az ételből, vagyis a kollégium kiterjeszti föléje anyai karját.

Mikor pedig a rektor egyedül maradt Kabós urammal, pipaszó mellett beszéltek a kalotaszegi condrás fiúcskáról, aki a rektor úrnak nagyjában tetszett, s kinek apjáról a földesúr csak dicséretest mondott, ámbátor azt is megjegyezte, hogy a jobbágyok gyermekeinek ezt a följebb való kapaszkodását nem tartja minden esetben kivánatos dolognak, mert mióta a magyar nemességnek a hadi pályán nevezetesebb promóciója nem lehet, egyéb irányban kell előhaladását keresnie. Ebből aztán egy parázs disputa fejlődik ki Kabós uram meg a rektor között. A rektor úr ismét a világ regulájával hozakodott elő, mely a fejlődést és haladást preskribálja. Róma, erős Kárthágó, Babilónia fényes exemplumok lévén arra, hogy semmi a régi dicső állapotában mindvégig nem maradhat meg, mert a székulumok a mindenségben csak olyanok, mint a momentumok az emberi élet szűk határai között; az észbeli tehetség pedig különféle mértékben adatik meg az embereknek. Aki a kapát kedvvel forgatja, az kapáljon, aki belé tud hatolni a tudományba, az ragyogtassa elméjét a közös haza javára.

Így gondolkodott a rektor, s olyan ékes szavakkal tudta ezt kifejezni, hogy Kabós uram

kapitulált. Még azt is koncedálta, hogy a Fazekas Debreceni János fia idővel különb ember lehet, mint az ő Miklósa, ha Isten neki talentumot adott, amit ugyan hamarosan megítélni nem lehet.

Ezalatt Marci egy sötétecske szobában a tulipános ládáján ült, kalácsot és sült csirkehúst evett. Olyan jól esett neki. Egy marosszéki barnaképű gyerek ült az asztalnál s az ujjasát tisztogatta.

— Te honnan jöttél? — kérdezte Marcitól.

— Magyar-gyerő-monostorról jöttem.

— Ma jöttél úgy-e?

— Ma jöttem.

— Nem adnál egy falás kalácsot?

— Adok én.

— Jó kalácsot sütnek felétek, hé! . . .

— Édes anyám sütötte — mondá Marci és kiderült az arca. — Nesze, kóstold meg a csirkénket is.

— Hoztam én is, de már megettem. Ebizony jó. Téged hogy hivnak, te? (Folytatjuk.)

Napoleon legendája.

Irta Tonelli Sándor.

Ha visszatekintünk a mult időkre, száz esztendő ködén keresztül nagy események körvonalai bontakoznak ki előttünk. Egy hirtelen feltörő vihar, amely végigzúg egész Európán, egy hatalmas földrengés, amely összedönti a megvénhedt társadalmat, egy szellemi megújhodás, amely új eszméket, gondolatokat vet felszinre: ez volt a francia forradalom. A franciák elmerültek ennek a forradalomnak bámulatába, örökössé akarták tenni alkotásait és hittek is benne, hogy teljesen új irányt adnak a világ történelmének. A forradalom, illetőleg a forradalom szelleme azonban még hamarább túlélte magát, mint az ancien régime és hetedik esztendejében már fölemelkedett egy ember, aki egymagában is félelmetes hatalmat képviselt, aki megállította, majd saját szolgálatába kényszerítette a szenvedélyek, az eszmék, a lelkesedés, az ezernyi zavaros törekvések áradatát: Bonaparte Napoleon.

Száz esztendeje ez a rendkívüli ember állott Franciaország élén, ő volt Európa első uralkodója és ő viselte a magaadományozta francia császári koronát. A mai hivatalos köztársasági Franciaország elfordul emlékétől, a francia közvélemény azonban, amelyben tagadhatatlanul ma is igen erősen élnek még a napoleoni tradiciók, annál nagyobb tisztelettel és büszkeséggel övezi körül annak az embernek emlékezetét, aki alatt legmagasabb fokára emelkedett a gloire, a francia dicsőség.

. . . A versaillesi történelmi képcsarnokban egymás mellett sorakoznak a francia klasszikai iskola egyik mesterének, Davidnak képei. A képek majd mind Napoleonnak dicsőségét hirdetik. Megannyi nagy kép, igazán a grand Arthoz kell számítani valamennyit; páratlan rajz, csoportosítás, gazdag színpompa jellemzi valamennyit. Csak az alakokban van valami merevség, kimértség. Képei hidegek, inkább egy végtelenül gyakorlott, mint lelkesedő művésznek az alkotásai. Ami ezeket a műveket mégis örökbecsűekké teszi a francia közönség szemében még a mostani idők rideg doktrinér republikánusai előtt is, az a tárgyuk, Napoleonnak és a vele elválaszthatatlanul összeforrott francia dicsőségnek az emlékezete.

Ez Franciaország napoleoni kultuszának a titka. Az idők, mikor a francia sasok diadallal járták be egész Európa harcmezőit, már régóta elmultak, Páris és Franciaország azóta egy háborgó, viharos századot éltek át, a kormányformák sokszor megváltoztak, de Napoleon kultusza ma is, száz esztendő multán, még nem halványodott el a francia lelkekben, szivekben. Nem a császárság eszméért való rajongás ez, — attól elfordult a francia közvélemény, hanem politikai meggyőződéstől független hódolat ez a nagy ember emléke előtt, aki a francia nemzet lelkében régóta szunnyadó, néha-néha elemi erővel kitörő gondolatot, az egész Európa feletti hegemoniát a legközelebb vitte a megvalósuláshoz.

Hatalomra jutásával befejeződött a már végelgyengülésben lévő forradalom, amely dicsőségével és szenynyével tizenöt esztendőn át árasztotta el Franciaország-

got. Végük volt a magasztos jeleneteknek, mikor a gyakorlatlan, de a lelkesedés tüzétől égő zászlóaljak a Marseillaise hangjai mellett rohantak a halálba, de vége volt egyúttal a rémuralomnak, a belső fejetlenségnek, az anarchiának is. A forradalom megemésztette önmagát és füstjén, gőzén, a halálhörgéseken át, az elbukott, eltiport hamis és igazi nagyságok vállain

Chartier: Roham után.

egy ember, a modern cézár emelkedett fel, aki másfelé vezette le a nemzetet megörlő szenvedélyeket, irányt adott a lelkesedésnek, mindenkit akarata előtt meghajolni kényszerített és lerakta a mai Franciaországnak az alapjait.

Trónralépésével az új cézár a régi rend alapjaira helyezkedett. És mégis Napoleon teljesen a forradalomnak volt a gyermeke. Sem neve, sem társadalmi állása más időkben nem engedték volna meg neki az érvényesülést. Más viszonyok között legfeljebb, mint igénytelen, névtelen tüzértiszt végezte volna életét, így pedig harmincötéves korában a francia nemzetnek, akkor kétségkívül a világ első nemzetének a trónját foglalta el. A jelentéktelen korzikai ügyvéd fia hirtelen emelkedés után elérte a császári trónt. Mindenesetre a legbámulatosabb pályafutások egyike, amelyeket a történelem felmutathat.

Teljes magyarázatát adni, hogy minek köszönhette Napoleon ezt a bámulatos emelkedést, alig lehet. Ha azokból a kevésszámú, szórványos, majdnem cinikus megjegyzésekből, melyeket önmagára tett, meg akarjuk konstruálni lelkivilágának a képét, arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy a későbbi világhódítónak akaratereje, ösztönei már kis korában megvoltak benne. Konzul korában beszélte egyszer, hogy egész ifjúságában az volt a legfőbb vágya, hogy akaratát bárki ellen érvényre juttassa és hogy ami neki megtetszik, azt meg is szerezze. Mindazonáltal jó ideig alig volt egyéb vállalkozó szellemű kalandornál. Talán nem is volt ember, akinek ifjúkorában annyi terv foglalkoztatta volna az agyát, mint épen az övét. Mint fiatal hadnagy, sajnálta, hogy nincs módjában szétveretni Páris tüntető köztársasági csőcselékét; jakobinus röpiratot írt, hogy magára vonja a konvent figyelmét; felajánlotta kardját az orosz cárnőnek, sőt arra is gondolt, hogy a török tüzérségben vállal szolgálatot. Kiegészíti még ezt a tervezgetést az, hogy írói dicsőségre is áhítozott és darabot akart írni Talma számára. Ennyi különféle terv után egy nála jóval idősebb, de szép asszony, Beauharnais Joséphine kezével együtt megkapta nászajándékul, amire annyira vágyott: az olaszországi fővezérséget. Innen kezdődik tulajdonképeni pályája. Sikereivel együtt nagyravágyása is mind magasabbra hágott és így jutott embereket, intézményeket, államokat letiporva pályájának tetőpontjára, mikor 1804 december 2-án a régi és az új Franciaország és a pápa jelenlétében maga tette a fejére a császári koronát.

E bámulatos emelkedésben, amelyhez foghatót sehol sem találunk, legtöbb része volt mindenesetre rendkívüli hadvezéri tehetségének, mellyel magához kapcsolta a seregeket, amelyek benne látták a vezért, aki további diadalokra viszi őket. Lassankint a csaták zajában elveszett az eszme, amelyért a franciák eredetileg küzdöttek: a polgári egyenlőség és a köztársaság és helyét a dicsőség foglalta el. Katonáinak vállán Napoleon felemelkedett addig, hogy első személy, konzul lett az államban. Innen már csak egy lépés volt a császárságig és az engedelmes törvényhozó testület erre is csakhamar felsegítette. Itt jelenik meg előttünk Napoleon teljes hatalmában és itt láthatjuk, hogy ő több volt, mint szerencsés és ügyes hadvezér.

Most száz esztendeje állott hatalma tetőpontján és természetszerű, hogy egy század elteltével tömérdek munka jelenik meg, amely az ő alakjával foglalkozik. A történetírók, akik Napoleont megítélik, két egymástól teljesen eltérő iskolára oszlanak. Az egyik iskola zseniális uralkodót lát benne, aki rajongó szeretettel viseltetett fogadott hazája, Franciaország iránt, aki rendet és nyugalmat teremtett bent és dicsőséges békét akart teremteni kifelé is, amiben csakis Anglia és a szárazföld legitim dinasztiáinak folytonos aknamunkái akadályozták meg, — a másik iskola elismeri Napoleon

Eug. Chaperon: Waterloo estéje.

óriási hadvezéri és szervező tehetségét, de azt tartja, hogy ez az újkori Nagy Sándor Franciaországban csak nagy arzenált és kaszárnyát látott, melynek segítségével önző terveit megvalósíthatja. Ezért áldozta fel százezrek életét, milliók boldogságát, ezért tiporta el az emberiességet és jogot egyaránt.

Nem lehet tagadni, hogy az utóbbi nézetnek is megvan a maga igazsága, de viszont nem szabad elfelejteni, hogy nagyfokú önzés nélkül Bonapartéből sohasem lehetett volna Napoleon. A jog, amelyen Napoleon állott, majdnem mindig az erősebb joga volt. A nagy hódítók lélektana azonban azt mutatja, hogy ők sohasem állanak a doktrinérek álláspontján. És mégis Napoleon császárságában nem szabad csupán a köztársaság háborúinak folytatását látnunk. Bizonyos ugyan, hogy Napoleon császár korában is elsősorban katona maradt, de lehetetlen megfeledkeznünk arról az óriási belső, békés tevékenységről, amelynek szintén ő volt az irányítója, vezetője. Nyugalmat, belső békét biztosított a belsőleg zilált Franciaországnak, kiegyenlítette a régi rend és a forradalom ellentéteit, rendezte az egyház és állam közötti viszonyt, olyan törvénykönyvvel ajándékozta meg Franciaországot, amely még ma is, teljes száz esztendő multával, érvényben van. Taine, az időknek, eseményeknek és embereknek egyik legnagyobb méltatója, azt mondja, hogy az újkori Franciaország felépítése a forradalom és régi rend összeolvasztása révén kizárólag Napoleon érdeme. Minden, ami jó és rossz a mai Franciaországban, Napoleontól származik.

Ez azonban még nem legenda. Ez a nagy ember pályája, nagystílű szereplése. Napoleon legendája a hadseregben született meg, a régi veteránoknál, akik ismerték őt, mint petit caporalt és mint nagy császárt egyaránt. Ez az egy, a hadsereg, változatlanul megmaradt emelkedésének az éveiből. Az egyének itt is változtak ugyan, de a szellem egy maradt, az egész hadsereget egy eszme hatotta át, a Napoleon személyéhez való ragaszkodás. Az egész Európa harcmezőin megfordult veteránok, a „gárda, amely meghal, de magát meg nem adja", benne látták vezérüket és várták, hogy vezetése alatt mehessenek újabb diadalokra.

Orchardson: Szt. Ilona felé.

A Marseillaise-nek, a köztársaság csataindulójának helyét egy kiáltás foglalta el: Vive l'Empereur! melyet visszhangoztak a csatába induló zászlóaljak mindenütt, egész Európa harcterein. Észrevétlenül óriási változás ment végbe a lelkekben: a köztársasági seregek lelkesedése megmaradt, de egy ember szolgálatába állott, aki térképnek nézte Európát, amelyen az utak csak az ő hadseregei számára készültek. Az ő szemében, aki tüzértiszt korában megtanulta, hogy csak a számtan az abszolut igazság, még a lelkesedés is mathematikai formula volt, amelyet azonban a szükséges helyen és időben igen jól tudott használni.

De végül Napoleon elbukott, mert el kellett buknia. A tömérdek ellentét, a felkavart szenvedélyek, egész Európa együttvéve hatalmasabbak voltak, mint ő egy-

Rouffet: A dicsőség útja.

maga. Uralma nem intézményi alapokra volt felépítve, hanem személyi kötelékek tartották össze. Mihelyt az óriás megingott, a törpék, akiket magához emelt, akaratával leigázott, menekültek mellőle. Csak jó eszközei voltak, de emberei nem... És még ekkor sem semmisült meg egészen. Mikor a régi rend helyre volt állítva, mikor összeült a bécsi kongresszus és mindenki azt hitte, hogy örökre el van zárva Elba szigetén, Nagoleon újra megjelent a világtörténelem színpadán. És itt kezd kialakulni Napoleon legendája, mint a franciák mondják. Háromszázad magával megindult, hogy megindítsa Franciaországot. Pusztán nevének említése elegendő volt, hogy a bezárt kapuk megnyíljanak, hogy az ellene küldött seregek egy puskalövés, egy kardcsapás nélkül hozzá csatlakozzanak. Egy kérdése volt csupán az ellene küldött csapatokhoz és e kérdésre régi katonái sirva ismerték el újból uroknak:

— Katonák, ismertek-e engem?

Azután jött még egy titáni harc Waterloonál, ahol a második száz napos uralkodásnak is vége szakadt. A franciák vitézsége, a gárda halálmegvetése, a legnagyobb hadvezér minden tehetsége hiábavaló volt és mikor a vesztett ütközet után Napoleon egy kis korcsmában merően belebámult a kandalló tüzébe, belátthatta, hogy itt mindennek vége, nincs már új feltámadás.

A győztes Európa Napoleont, hogy ne veszélyeztesse többé a világ békéjét, az oceán egy magányos sziklaszigetén zárta el. Ekkor képződött igazán Napoleon legendája. Tüneményes életpályája, nagy diadalok, szerencsétlen, de óriás küzdelmek után, hirtelen megszakadt és férfikora delén eltünt a világ szemei elől. Negyvenhat éves korában, mikor mások rendesen még emelkedőben vannak, ő már végkép befejezte pályafutását. Kiragadva kortársai közül, egy magányos

sziklakúpon élve eltemetve, még életében regeszerű alakká lett. Harcosai várták visszajövetelét, családi tűzhelyükhöz megtérve, róla beszeltek, aki golyózápor közepette elsőnek rohant az arcolei hídra és Marengo, Austerlitz, Jéna nevét írta a francia dicsőség évkönyveibe. A restauráció, a polgárkirályság színtelen éveiben a franciák nagyságának csodálatában megbocsátották hibáit, a szabadság ellen elkövetett támadásait és végül csak azt látták, hogy ő volt a francia dicsőség, a nemzeti szellem legméltóbb képviselője.

Kialakult a napoleoni legenda, amelynek fázisai összevágnak a nagy ember történelmi szereplésének fontosabb dátumaival. A kis káplár, az egyptomi hadvezér, a nagy császár, a waterlooi Sámson, aki mégegyszer megrázza Európa államrendszerének boltozatát, a szentilonai magános fogoly, ezek a különböző Napoleon alakok, amelyekről a rege szól, amelyeket az írók, a költők annyiszor, de annyiszor életre keltettek. Valójában ma már két Napoleont ismerünk, az egyik a történelem megbírált, megkritizált Napoleonja, a másik az újkori Prometheüsz, akiről csak a bámulat, a tisztelet hangján lehet beszélni . . . És van a Napoleon legendájának még egy utolsó, elkésett, bágyadt csengésű akkordja: a reichsstadt herceg élete. Halvány, gyenge árnyéka apja nagy szellemének, — igazán olyan ő, mint a repülni akaró, de szárnyaszegett, szegény, tehetetlen sasfiók . . .

Hogy teljes legyen a kép, emlékezzünk meg még egyről. A nagy ember életében nők számtalanszor szerepeltek, de az egy Joséphinet kivéve, tartósabb befolyást egy sem gyakorolt. Szerelmében igazán boldog sohasem tudott lenni, nagyságának gyakran áldozatul kellett odadobni saját boldogságát. Az állam érdeke parancsolta, hogy elváljon Joséphinetől: el is vált tőle. Hogy a régi uralkodó családokkal teljesen egyenrangú legyen, onnan kellett feleséget választania: nőül vette Ferenc császár leányát, Mária Lujzát, aki sohasem tudott hozzá felemelkedni, törpe volt hozzá és másfelé osztogatta kegyeit. Addig, míg ezer gondja, Európa sorsának irányítása teljesen lefoglalta őt, még folyton magasabbra tört, Napoleon talán nem is érezte az igazi szeretet hiányát. Szent Ilona magányában azonban, mikor az oceán végtelenségén veszett el tekintete, egykét híve előtt, aki oda elkisérte, zokogva tört fel melléből a sóhajtás:

— Vajha lemondhatt am volna pályám minden dicsőségéről egy pillanatnyi boldogságért!

. . . Hagyjuk el. Talán már ez is a legendához tartozik.

MDK

Leicht Lilly

kitüntető elismerésben részesült.

XII. Tavaszi Szal, N.Szal. 1937. máj.
4 l.

MDK

Leichtl Lilly, kitüntető elism.

N.Szal. 374. kiáll. 1927. márc.

3 l.

LEIDENFROST SÁNDOR: A vértanu.

Képzőm. Társ.
1914. tav. kiáll.

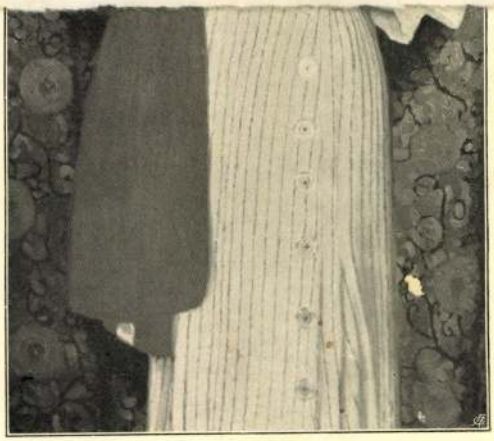

Ifj. Kampis János: Laky Margit arcképe.

MDK

Leisht Lilly

Kitüntető elismerést kapott

A Tavaszi Szalon dijai. Magyar Müvészet 1926. 5. sz. 303.1.

Leicht Lilly

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

A többi teremben szereplők közül is ehhez a csoporthoz tartozik a tehetséges Leicht Lili, Heintz Henrik, Cserepes István, K. Kalmár Ágnes, Vörös Géza, P. Goebel Jenő, Vadász Endre és a szépen feilődő Weil Erzsébet.

Ujság 929. X. 20.

MDK

Leicht Lilly

kitüntető elismerés

N.Szal. Tav.Szal.Kiáll. 1934.

Leicht Lili, festö

szereplésével kiérdemelte, hogy nevét külön emlitsék. A fiatal festönö, mint kiforrott müvészegyéniség mutatkozott be.

Tárlat. K. Tavaszi Szalon. Ernyei Téra. rendezésében "Képzömüvészet" 1920. 10.sz. 132.l.

Leicht Lilly

Magyar Művészet, 1926

303.o.

A Tavaszi Szalon díjai.

M.D.K.

Leicht Lilly

"Kis beszámoló modern hölgyekről" cimmel ir a lap a Szinyei-Merse Pál Társaság által rendezett "Tavaszi Szalon" kiállitásról.
A tárlaton szereplő művészek 25%-a festőnő. Közöttük szerepel a müvész is, akinek müveit kiemeli a kritika.

Délibáb, Bp. 1928. juni 16. II. évf. 24. sz. 64. lap

MDK

LEICHT LILLY

kitüntető elism.

17. Tav.Szal. dijnyerteseinek névsora
N.Szal. 1942. jun.

A lány: Úgy beszélsz, mint a kis Krisztus, pedig még oly fiatal vagy.
A segéd: Tisztellek, ahogy mesterem tisztelt.
A lány: Ezek mókák. Menjünk hozzád. Életet akarok önteni beléd.
A segéd: Talán már elsején lesz állásom. De akkor tovább nem szabad férfiakhoz járnod.
A lány: Minden férfi engem vár. Nekem szabad, amit megtehetek.
A segéd: Oh én imádottam. Ne menj a férfiakhoz.
A lány: Minden férfi engem vár. Megyek, mert nekem szabad.
A segéd: Oh én szerelmem, én szentem. És ha férfiakhoz mégy, meg kell ölnöm téged.
A lány: Nem félek. Senkitől. Tőled legkevésbé. Kénytelen vagyok megtenni, amit teszek. Élek. Halhatatlan vagyok. Nem akarok meghalni.
A kicsike *(a szobában)*. — Kis Marika miért sírsz —
A lány: A láncom. A láncom. Várj, várj te dög!
A portás *(az ablakban)*. — Mi történik itt? Megint ül valaki a korláton.
A lány: Ágoston, Ágoston. Jól festesz ingujjban. Nyiss ajtót.
A portás: Nem nyithatok ajtót. Hulla hever mögötte.
A kicsike *(a szobában)*. — Miért sírsz —
A lány: Hozzád kell mennem. Ugy vágyom utánnad. Told félre a hullát.
A segéd: Oh te, én égi szerelmem, aki átlépsz a holtakon, nem szabad férfiakhoz menned!
A lány: Megtiltod, hogy éljek? Nyiss ajtót Ágoston.
A portás: Legyen eszed, lány. Nincs bátorságom. Talán nem halt meg. A felesége sem nyit ajtót.
A lány: Akkor dobd ki a kulcsot, édes portás. Én nyitom ki az ajtót, hozzád.
A kicsike *(a szoba legmélyén)*. — Mert majd meghalok —
A segéd: Oh, te szent, a mennyország kulcsával. Nem mégy be. Különben meghalsz és én sírni fogok.
A lány: A hatalom nem szerelem. Szerelem az én hatalmam. Te várhatsz, szép fiú.
A portás: Ne jer be.
A segéd: Nem várhatok. Oh, te életen és halálon túl imádottam.
A lány: Minden férfi engem vár!
A portás: Ez a korláton ül. Ne jer be!
A segéd: Ne menj be.
A lány: Megyek.
A lány *(kinyitja az ajtót, betaszitja)*.
A segéd *(lő)*.
A lány *(feltűnik az ablakban)*. Látod. Lám, lám, nem talált.
A tanácsosné *(az ablakban)* — Segítség, segítség! Lőnek. Ki lövöldözik?
A lány *(az ablakban)* — Nem talált. Engem nem lehet megölni. A szerelem hatalom.
A kicsike *(a szoba legmélyén)* — Meghalok.
A segéd: Vége. Oh én halhatatlan szerelmem. Hatalmad az én szerelmem.
A segéd *(botorkálva eltűnik. A sarkon egy lövés)*.
A lány *(az ablakban)* Ostoba lövöldözés. Nekem nem imponál. Ki fekszik itt a folyosón?
A portás: Az igazgató, fentről. Szélütés.
A lány: Ez is nagyon szeretett engem. Csak a fizetésnél volt kissé nehézkes.
A portás: Menj haza. Ma nem kellesz.
A lány: Legalább meg van a láncom. Ti férfiak, mind gyávák vagytok.
A lány *(kiugrik az ablakból)*.
A portás: Ne lépj át a korláton!
A lány: Csak nem tart vissza az ostoba vas. Megyek.
A lány *(átlép a korláton)*.
A lány: Látod, látod. Csak ismerni kell a járást. Akkor megy. És ha nem kellek, portás kulcsok nélkül, minden férfi engem vár.

Bene Géza: Anya és gyermeke

A portás: Férfi vagyok, teringettét, mégis —
A lány: Sőt szép férfi. Nem is vagy nő. Én vagyok a nő.
A rendőr (*gyorsan közeledik az uccán*).
A lány: Vilmos, Vilmos!
A rendőr: Öngyilkosság. Nem vagyok szabad.
A lány: Csak én! (*Nagyon messziről*). Én!

Fordította: Kelemen Viktor.

SZEMLE

Kiállítások körül

A Szinyeyék fiataljai

Rövid egy-két héttel a *Kut* kiállítása után a Szinyey Társaság szükségesnek látta, hogy mintegy a maga művészi állásfoglalásának, a maga erejének igazolásául, szinte nemes vetélykedésképen, felvonultassa a maga fiataljait.

Ennek a kiállításnak idestova három hónapja már s hogy csak most kerítem sorát, hogy pár megjegyzésben beszámoljak róla, joggal olvashatnák a lassúság vétkét rám, ha ezt a lassúságot nem én magam akartam volna. Késlekedem, tudatosan, nehogy a kiállításról kelljen írnom, hanem, arról, ami, hogy úgy mondjam, a kiállítás mögött van.

A kiállítás gyenge volt — vagy tán ne is erről legyen szó, talán nem is volt olyannyira gyenge, bizonyára akadt pár darab, ami technikai felkészültségével s nyilvánvaló újatmondani-akarásával akárkit meglephetett, a kiállítás gyengesége nem is a kvalitatív gyengeség volt, hanem az, hogy fáradtnak, vérszegénynek érzett, szomorúan kilátástalannak, lehangolóan multon-rágódónak, hogy hiányzott belőle az induló nemzedékek izgalmas izgatottsága, hogy száműzték belőle az akár fejjel a falnak nekimenő, de erős, de csak így egészséges és életet igérő fiatalságot. (Örömmel írom ki kivételnek s magamvigasztalónak két festő nevét: *Rauscher* Györgyét, aki erős karakterlátásával s mindig izlésesen, az értékesre tapintó válogatásával Fuzsita és Schrimpf eszközei közt, indulásnak a legigérőbbet adja; és *Leicht* Liliét, akinek őszinte leányossága kedves szépséggel mutatkozik meg abban az idealizáló formakultuszban s a színek tiszta ártatlanságában, amellyel Puvis de Chavannes-nak hódol).

És mindjárt itt egy érdekes dolog: a kiállítók jókora számban ugyanazok, akik fiatalságukkal a *Kut* kiállításának valami jóleső tavaszi ízt adtak. Mi történt itt? Két hét, és ennyire előregedtek volna? Két hét, és ennyire megsápadtak volna?

Hát, kérem, ez itt a baj. Ez az, amiről itt beszélni kell.

A baj neve: a Szinyey Társaság protektorátusa. Az a hol atyai, hol mecenási gesztus, amely az új törekvéseket vállalni nem akaró öregebb generáció művészetpolitikáját alig is leplezi. Az a vezetés, amely annak a veszélyét hordja magában, hogy egy induló s tehetségével komoly értékeket igérő nemzedék fejlődési útját akasztja meg.

Nagyon, nagyon komolyan hangzó, majdnem vádnak érző szemrehányás ez. Vádnak is írom s kissé abban a reményben írom, hogy a kimondott szó valamennyire is tisztázza majd a helyzetet.

Az, hogy ezen a kiállításon a fiatal magyar művészet valahogy túljámboran, kipúderezve, szobatisztán, a „schmückedein-Heim-művészet" kisigényűségében mutatkozott, nem a művészek hibája, hanem a társaságé, amely így válogatta s így állította be őket. Mert nem olyan nagy ördöngősség egy kiállítást „jólneveltnek" és veszélytelennek szelídíteni. Kezdődik a zsűrizésnél, amely a merészebben és súlyosabban balfelé kacsintó képeket és szobrokat félredobja, aztán jön, hogy a dédelgetettek a főfalakra kerülnek, a kellemetlenek meg dugott sarokba, vagy rossz szomszédságba vagy... De hát ki nem ismeri már ezeket? S a vége az, hogy a kiállítás egységes képe az, amit a „rendező" adott neki.

Az egységes kép hamis. S ez a hamis kép megtéveszti mindazokat, akik nem látnak mögéje, s el kell fogadniok, hogy a fiatal magyar művészet ez a vizenyős, híglevű, a maga lábán csak csúszni tudó fiatalság, amely mintha légüres térben nőtt volna fel, s a világ új művészi áramlataiból hozzá semmi sem ért, el kell fogadnunk, hogy az új művészet nem egyéb, mint nyáladzó kérődzés a multon.

Már pedig a kép, amellyel a jóhiszemű s örökké tájékozatlan közönség a Szinyeyék fiataljainak kiállításáról távozott, ezerszer inkább a Szinyey Társaságot tükrözi, mint a magyar fiatalok művészetét. A díszfalak, a dicséretek, az ösztöndíjak azoknak jutottak, akik a Társaság avittas ideáljaihoz s támogató kezű korifeusaihoz idomultak — az ügyesen s mindenáron érvényesülni akaróknak, akik hajlandók hajukat kopasz-paróka mögé rejteni, fehér szakállat ragasztani magukra, akár tán még reszkető térddel vánszorogni, csak hogy olyat ne mondhassanak rájuk, hogy ők a fiatalok akarásait akarják.

Igen, igen, valami furcsa s alig megmagyarázható s egészségtelen helyzet ez, amely mintha csak azt akarná dokumentálni, hogy a Szinyey Társaság tudatos célja egy epigon-kultusz megteremtése. A Társaság drága s ölben hordott kedvencei azok, akik meg tudják mutatni, hogy feltünően hasonlítanak apjukhoz — apjukhoz, aki persze a Társaságban van.

Itt jönnek egy állítólagos új magyar romanticizmus igéretével, mindjárt sereg-élen, a Rudnay-tanítványok. Hogy milyen festő Rudnay, jó-e vagy rossz, ne hánytassuk most; — én nem szeretem, viszont sokan vannak, akiknek véleményére adok s akik Rudnayt nagyon sokra tartják — az az egy azonban bizonyos, hogy Rudnay nem az a festő, aki ma aktuális. Élményei galéria-élmények, színei galéria-színek, magyarossága túlkacagányos ahhoz, hogy a ma tragikus magyarságát éreztesse; (érzem, száz okból is kényes, hogy ezt a kérdést épen itt feszegessem, de így érzem s nem tudok mást mondani.) És most, itt az ő fiataljai, akik egy számukra holt levegőből akarnak életet teremteni. Fog ez menni? Vajon Rudnay fantáziája nem törpül-e el tanítványaiban szegényes paprikajancsijátékká? A borongós ég nem csak kulissza-e, a tragikus színek poézise náluk nem csak elutánzott „világítási effektus?" Tehetségük, mondanivalójuk lehet, de az epigonizmusnak ezen az útján csak zsákuccát érhetnek el.

Egy másik csoport a Réti-iskola. Jellemző vonásai körülbelül: a testek erősen szobrászos alakítása, olaszosra klassziczizáló vonalritmus, galéria-színek itt is, bár egyik-másikánál a barnát s a test sárgáját lila váltja fel. Milyen szomorú már az is, amikor egy művészetet így sémára lehet vezetni, amikor húsz lépésről rá lehet mondani, hogy ime, egy „rétis" kép. Ma ezek a fiatalok nem tudnak egyebet nyujtani, mint a sekélyességeiket: az egyik rózsaszínig édesedett, a másik a gömbölyű idomok manírjába fulladt, a harmadik sejtelmességeket sejtető

Leicher Félix

festő

l.

Csatkaitoprom müeml

II. 83. l.

Müve, a nagylozsi templom főoltárképe repr.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla.

Stephaneum r. t. Budapest.

Leicher Félix

Pesto

l.

Bán Sopron

381, 382 l.

1268. Ismeretlen festő
a XIX. századból.

Pityó József xerem

Térdig látható, job
Jobb kezében, a melynek muta
nót, baljában pedig hegedűt
döke fekete, szeme barna, ba
Öltözete: zsinóros atilla ez
mentekötővel, kivágott mellé
nadrág vitézkötéssel. Óráján
jobbról asztal van lelógo ir
venské trávnice".

Vászon, méretei 92.0
Vétetett 1910. januá
(2152-909).

19

Leicher Félix

bécsi barokk festő festette
a soproni Szt. Mihály temp-
lom főoltár képét 1755-
ben, mely Szt Péter elhiva-
tását ábrázolta. Ez az oltár
a képpel együtt 1865-ben a
nagylózsi templomba, majd
az oltárkép 1900 körül ma-
gántulajdonba került.

Lód

Csatkai Endre dr

Sopron vármegye
műemlékei. II. köt.
Sopron 1935. 83. l.

Leicher

festō

Pozsony. 18-ik szárad.

Irod

Magyar szorgalom és mesterségek történeti rápolatje. Honmüvész

1833. évf. 209. l.

Erk: 1904. II/4.

334 II
1904

Vallás alap. n 174 t

9/1

n. l. n 17 t a kvarcé

1904 II/8

Leicher

festo

Poissonbau ell s ein gescickter Zimmermaler war, vortrefflich die Architectur, Perspective, Vertheilung von Schatten und Licht verstand.

Troll.

Hormayr's Archiv für Geschichte, Statistick, Literatur und Kunst Wien 4° VIII. Jahrg. (1817) S. 372. in Rumy's Aufsatz: Pressburger Maler in 18 Jahrhundert.

Ballus Paul von. Pressburg und seine Umgebungen. Pressburg 1823. 8° 190. l.

Wurzbach. Biogr. Lex. Wien 1865. XIV. 324. l

Leicher

Pesto Possay

einer der geschicktesten Zimmermaler seiner Zeit, zeichnete sich durch eine genaue Kenntniss der Perspective und des Lichts und des Schattens aus, und war auch seines vortrefflichen, moralischen Charakters wegen, allgemein geliebt und geachtet.

XVIII 24

Wien

Ballus. 1901

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu.....

n.

vi .....hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

M.D.K.

LEICHNER, F. J. festő
bécsi festő

A váci domonkosok vele készíttetik 2 oltárképüket – mai r.k. plébániatemplom (Márc. 15. Tér) Szent Anna harmadmagával, Szt. Florián

Bercsényi-Gránasztói: Vác, Bp. 1960.
53., 190. l.

Leicher Felix, festő

Egy képe Sopronban ~~a Múz-ban.~~ A Szt. Mihály templomban volt Szt. Péter oltárán, az apostol elhivatását ábrázolta. Elárverezve a nagylózsi templomba került, de Szt Lőrinc nevét viselő templomból is kiselejtezték, majd vissza került a Szt. Mihály templomba. 285.old

L.E./László Emőke/: Ujabb barokk festészeti irodalom. 284.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XX. évf. 1966
Sopron

Leicher Felix festő M.D.K.

A soproni ut. Mihály tplom oldalkápolnájában: Lt. Péter átvezi Krisztus a mennyország ~~kapuit~~ kulcsait.

Csatkai Endre: Idegenek a régi Sopronról. Sopron 1938, 34

Leicher, Felix Ivo

Maulbertsch bárélja és mennyiségi volt. nyomtat a kermelitek temp-lomában van „Szent Adalbert Mária előtt" c. mellékoltárképe. (feltehetőleg neki tulajdonítható.)

Fr. Fitz J. – Csanár L. – Papp J.: Székesfehérvár, Bp. 1966.

45 l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

MEGHÍVJA ÖNT

BUDAY GYÖRGY KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNY

1967. JÚLIUS HÓ 15-ÉN, SZOMBATON DÉLBEN 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET

TOLNAI GÁBOR
AKADÉMIKUS MOND

62 ? — FNyV 14 — 5534

Leicher, Ivo Felix (1777-1812)

Női akt (Reggel)

Olajfa 34 x 26 Jelzése a kép hát-
oldalán: F. Leicher Védett.

Vételi ár: 15000 Ft.

BÁV 38.Képaukció Budapest 1975 december

Leicher, Ivo Felix

„Női akt este" Olaj, fa 34x27

Jelzése a lap hátoldalán: F. Leicher

Védett. Kiállítási ár: 15000 ft

BÁV 38.Képaukció Budapest 1975 december

Leichte Samuel

Kassa 1672

l. Arch. Ért
1909. 269. l.

kben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le=
klós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép=
vvertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
nhez, jóakaróimhoz. Szeretettel hívom őket, csat=
. Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
ájáért, küzdöttem a panamák ellen és segítettem
em tehát a főváros közönségétől, hogy segítsen

ne és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki=**
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
erepel.
sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Leichtenecker István

1900/1 – 1903/04

Ferkèpzomfoiskèvk

10 f. l.

Leichter Vilmos

épitész

szül Pécs 1872

oklevelet nyert 1897.

Névjegy műegyetem 12 l.

Konstantinápoly.

A háttért a város fogla
a Canal de la Mer Noir-ban haj
tari és vidéke terül el. Felir

VEUE DE CONSTA

Rm., mér. a rl. 9.8: 1

140

MDK

Leichtner, J.G.

méltatása

Kapossy János: J.G.Leichtner/Arch.Ért.1938.87.old./
cimü cikke

A magyarországi művészet története I. 474.1.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Leidan ,érmész

Ferenc József érme,1867 N.Muz.

Arch.Közl. 1871. VIII. 56

MDK

Leiden Pál

Szénaboglyák a Balaton partján, paszt.

Bucsu a quarnerótól, paszt.

Első hullámok, paszt.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 16.1.

MDK.

Leickerl: "Rotterdan egy része"

Vas.Ujs.1858. 2oo.l.

H. D. K.

LEIDENFROST. Antal szobrász

pozsonyi származású

1722 - 1723. Óbuda, Zichy - megbi-

zásból az elpusztult régi templom

ba apostol - és angyalszobrok

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1955.

I. 74., 106. 232., II. 42. l.

Leidenberger Frau

nobrais

1897 - 99

Einnisk 1930. 85. l.

Csatajelenet.

Elől jobbra egy ágasko
sokat a hadi felszereléseket
térben lovasok csapnak össze,
tábori sátor látszik. Felirat

TERGA PREMENS SPUMANTIS E
AGERAT, ET PRAEDAS UNDIQUE

Rézmetszet, méretei

Sz. n. 12
2220-9
Át. lelt.

MDK

Leidenfrost

Mit csinálnak a magyar müvészek Amerikában.
Szinházi Élet 1925. 6. sz. 43.l.

Leidenfrost

festő

1924-ben ment ki Amerikába. New Yorkban él. Meg van elégedve. Pogány Willyvel együtt dolgozik.

Szinházi Élet

1925. 6. 14. (Mit csinálnak a magyar művészek Amerikában. Pólya Tibor levele New Yorkból.)

Az elesett zászlótartó:

A leégett ház rom
ifjú vitéz, ki a feje ala
ját ~~[illegible]~~ most is kezé
Mellette áll az öreg sir
jával, mert fiára ism
ismerőse karolja át s fe
a köiség leégett temploma

Olajfestés, vászonra
Az 1848-diki e

LEIKOM Johann Carroll

TBM 25. (1996) 371.

MDK

Leindörfer Ármin épitész

A székesfővárosi árubódék tervpályázata.
Magyar Épitőművészet 1912. 5-6 sz.

MDK

Leimdörfer Ármin és Bánlaki Géza

pályaterve a lugosi szálloda és vigadóra

Művészet, XIII.évf. 1914. 92. Kitüntetések

Leimdörfer Ármin
és Rácz Emil
építészek

nincs
ied

K

rád
2

Magyar Vilmos:

A budai zsidó templom
második terv pályázata.
Építő Ipar
1913. 339. l.

Pályaterv és
alapraj repr. u. o.
340. l.

96

Vászon, olaj, 92 × 157 cm. (Első emeleti fogadó.)
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. — Rényi 23. l. — Maszlaghy II., 101. szám.

Leimdörfer Ármin

és Rácz Emil

épitészek

mincs céd

csód

Magyar Vilmos:

A Nemzeti Szinház

terv pályázata. VI. közl.

Épitő Ipar. 1913. 9.

4. képekkel.

díjat nem nyert.

Leimdörfer Árnim
és Raiz Emil

nincs cíd.

építészek

az alábbi pályázaton
I. díj.

Épitő Ipar. 1913. 169. l.

(A temesvári bank-
épület tervpályázata.)

iálisan gondolkodó koru k-
értékak széles körö ben
önyvének nemcsak világ s n
lgálja ezt a célt, hanem a
rnünk kell a felvételek szép-
tását, de a nyomdatechn ika
kozó időrendi tábla Michel-
i összefoglalás is hasznossá

des älteren. Mit einer ein-
Wien, 1941. Anton Schroll

rdése a legérdekesebb mű-
közé tartozik. Tagadhat.t-
égének, tudásának objektív
ai művészet legnagyobbjai
iszonya az utána következő
rűen változik. Lényegében
gy az egyszer már elért nép-
s polgári rokokó századaiban
ozitív kutatói irányára volt
s napjaink vajudó izgalmának
özel jusson az emberekhez.
negfelelő keretek között mu-
táblák gazdag sorát Dvořák
élyesebb praeludiumot nem
ttörténeti iskola nagy meste-
li Bruegel korának és művé-
éltó a művészhez. A képeket
g Gustav Glück „Bruegels
guk a táblák — 82 színes és
javarészt pontos időrendben
sztása is sikerült. Kár, hogy
azdag változatait egyhangú,
an adták vissza.

Leimdörfer Ármin
építész

Szód
2

Épitő Ipar. 1913. 135. l.
(Az új Nemzeti Szinház
biráló bizottságának bi-
rálati jegyzőkönyve.)

gál, hogy a szürke falmaradványo
kinthetőbbé tegye, az alaprajz nyo
várott romkert létesült, Esztergom
királyi kápolna csaknem teljes ké
kek Orsz. Bizottsága e két nagysz
vonhatjuk le, hogy a műemlékvéd
sítás vagy helyreállítás — módszer
téhez kell alkalmazkodnia.

A székesfehérvári romkertet,
évi munka után, Szent István ju
Őfőméltósága jelenlétében adtuk á
kát elvégeztünk, ami módunkban
rajtunk kívül álló okokból, nem m
dot adtak a szentistváni bazilikához
szeti kérdés tisztázásához, bár ma
ható pontok is. Megoldatlan mara
nak és az esetleges nyugati tornyol
rész romjaira valószínűleg a kőm
ugyanis a XVIII. század végén a p
seknek csak ennek lebontásával
szetnek mindenesetre megérné.

L e i m d ö r f e r Ármin épitész

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
75-76.
"Sonogynegyei takarékpénztár..."

L e i m d ö r f e r építész
Á r m i n

Lugos város szálloda és
vigado pályázatán vásárlás
/Bánlaki épitésszel/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Leimdörfer Ármin épitész

A mezőtur-i városháza terv-
pályázatán vásárlás
/Racz Emillel/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

MDK

Leimdörfer Ármin

építész

Magyar Építőművészet, 1911. 12. sz. 25-30. l.
képek.

Leimdörfer Ármin MDK

Kitüntetések a Kálvin-tér beépitésének eszmei tervpályázaton

Müvészet 1911. 353.o.

MDK

Leimdörfer Ármin

lugosi szálló pályaterve

Müvészet, XIII. évf. 1914. 92. Kitüntetések.

MDK

Leimdörfer Ármin

Müvészet, XIII.évf. 1914. 92. Kitüntetések.

MDK

Leimdörfer Ármin és Rácz Emil

Pályatervüket a mezőturi városházára megvásárolták

Kitüntetések. Művészet XIII.évf. 1914.92.1.

MDK

Leimdörfer Ármin és Rácz Emil

pályaterve a mezőturi városházára /vásárlás/

Kitüntetések. Művészet XIII.évf.1914.92.l.

MDK

Leimdörfer Ármin és Bánlaki Géza

pályaterve a lugosi szálloda-és vigadóra /vásárlás/

Kitüntetések. Müvészet XIII.évf.1914.92.l.

Leimdörfer Armin

ning és

céd

Rácz Emil

lárd.

Magyar Építőművé

szet

1913. 7. n.

3 – 5. l.

könyvtáramban

AZ ERDÉLYI MAGYARSÁG

LEGRÉGIBB
DE TARTALMÁBAN
LEGFRISSEBB
NAPILAPJA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
CLUJ-KOLOZSVÁR,
STRADA UNIVERSITĂȚII 8.

AKI TA
MÉGIS
hari
AKAR VA
AZT
SP
ÁRU
SZEREZ
CLU.
REG.

ERNYŐK • ÉS
NAPERNYŐK
javitását, készitését és áthuzás
és napernyő fogakból állandó

Lindörffer Armin
építész
szül Budapesten 1882
oklevelet nyert 1904

Műegyetem 12 l.

Konstantinápoly.

A félholdas czimerrel disz
a várost, melyen innen az előté
közül a két lovas alakja előtt
rata a lebegő mondatszalagon:

CONSTANTIN

alól balra: F.B. Werner Siles:
középütt: Cum Gratia et Pr
jobbra: Georg Balthasar Pr
excud. Aug. Vind.
magyarázó szövegének kezdete: N
Galata (St Galatinj Kirch
Templum S. Iacobi (St. Iac

Rm., mér. a rl. 36.5: 104

Leimdörfer Arium

Müesarnk
1914. tav. Kiäh. 571.

Szemere család VI. 17

Leimdörfer Armin

épitomester

+ 1917 nov. 26.

Ipartestületi évkönyv

1918. 130-l.

Oltárkövek, római V. 260.

Leindörfer Armin

Müvesiet 1904 / 350
(187,

– 1911. 353

Leindorfer Armin

– 1912. 73
– 1913. 76
– 1914. 92

Goovaerts Hendrik: Srobárna
herem 184 (614), 3876 (540).

Leimdörfer Arnim

Muwarnik epitem Bpest

1911-12. jub. kiáll. 717, 731

1912-13. sch. kiáll. 696.

Angyalkuti cata IX. 135, 138.

Leimdörfer Armin

ép Bjelt

Ined

M. Pagáratok

1904/5. 7 of 26-27

..... nevü munkás igazolta

.....
a müvezető aláírása.

élyezem:

..... vagy helyettesének
láírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Leimdörfer Armin

budapesti (épitész mű)

a temesvári Hunyadi-hid tervpályázatán II. díjat nyert.

Magyar Építőművészet

1911. 12. sz. 30. l.

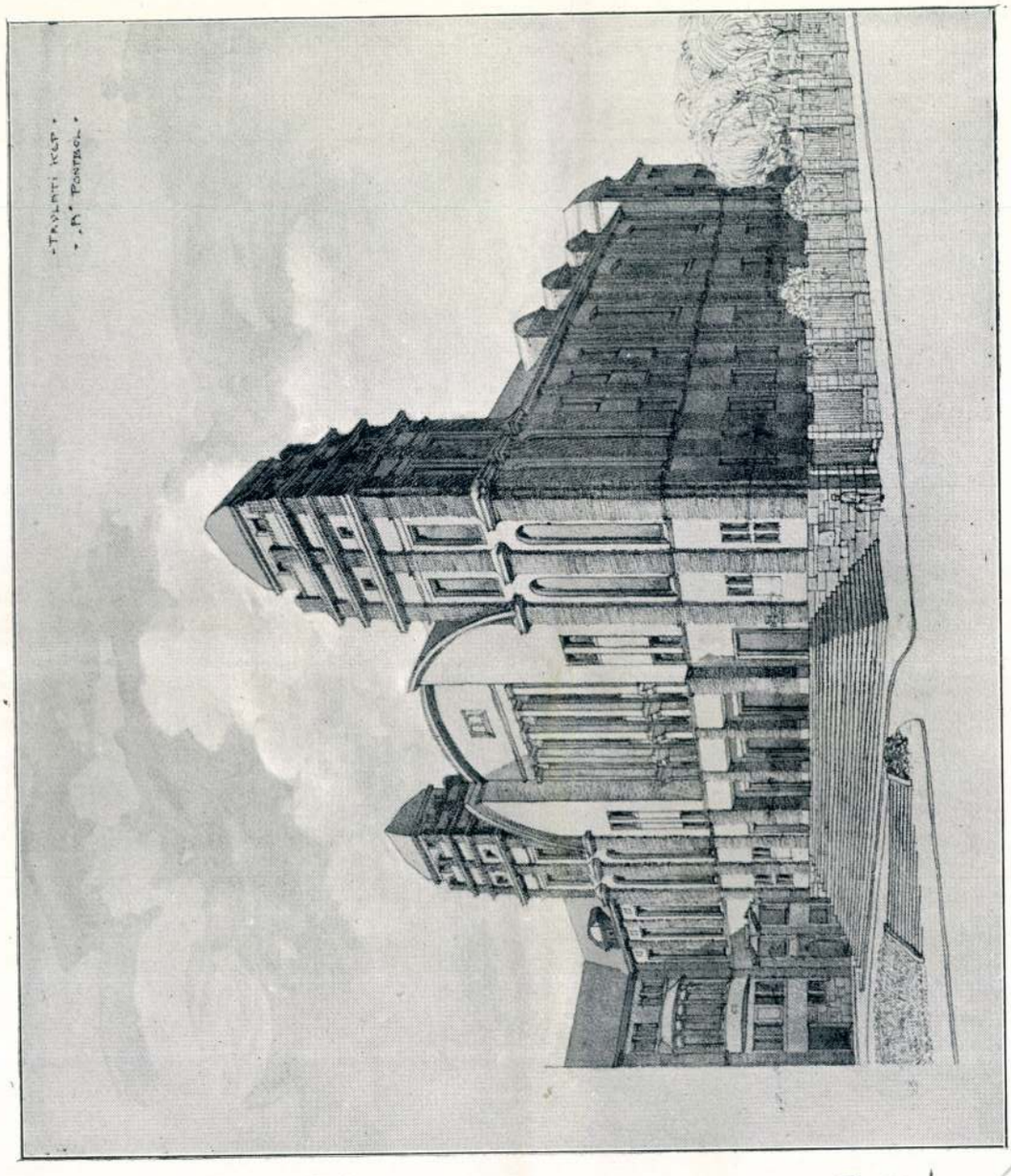

LEINDÖRFER ÁRMIN, BUDAPEST.

MEGVETT TERV.

Olyan mint egy szüret!

A budai izr. templom tervpályázata

Magyar Építőművészet

1912. 5–6. sz.

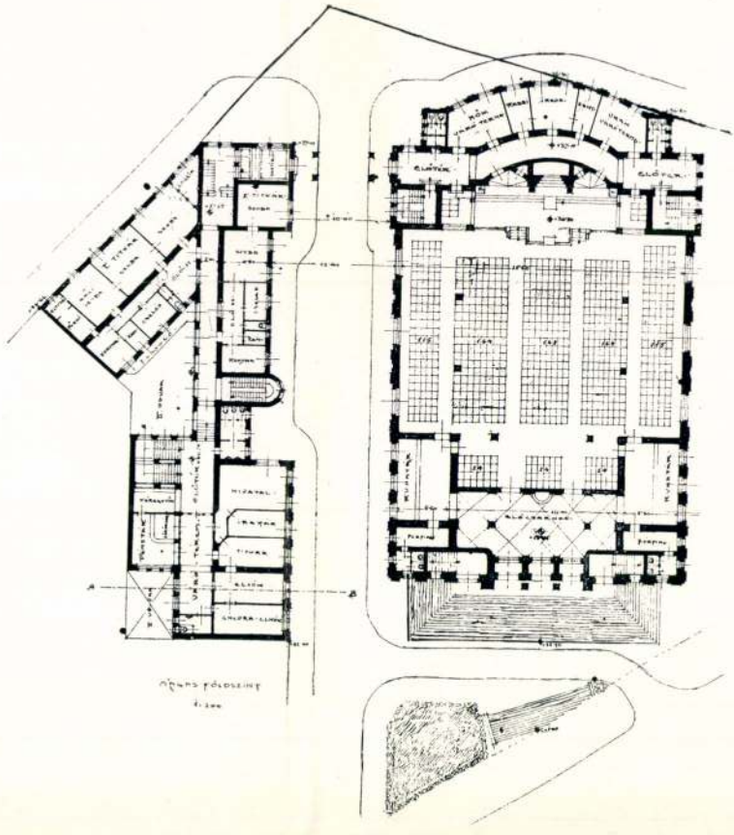

FÖLDSZINT.

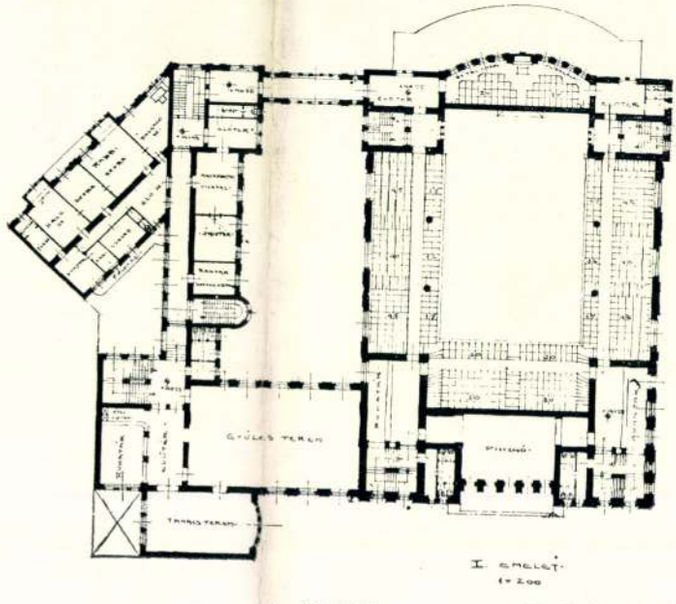

MEGVETT TERV. I. EMELET. LEIMDÖRFER ÁRMIN, BUDAPEST.

Leimdörfer A

U. 593

Temesvári Bunk
palota
I dij

Dr. Rumy. Pressburger Mahler im 18 Jahrhundert. (Hormayer) Archiv für Geographie, Historie, Staats- und Kriegskunst. 1817. 372. C

Leimdörfer Ferencné

alakrajz

1916.

Éimisk 1930. 85. l.

Fülek.

A középtérben emelkedő
dig a kőfallal körülvett vár
az Ipoly szeli. Felirata:

FILLEK

a jobb saroknál fölül: 69.
magyarázó szövegének kezdete:
Fortezza Esteriore.

Rm., mér. a vk. 6.1

99-92-4.

Leimdörfer Ferencné

szül. Gráber Mária
Ötvös.

Éber lexikonba Graber M

alatt vettem fel.

Füleki Tamás

1698. Füleken élt-

578. l.

MDK

Leimdorfer és Rácz

Főhomlokzat, repr. Tervpályamunkájukat az alábbi pályázaton megvásárolták

Mezőturi városháza tervpályázata. Magyar Épitőművészet 1914. 2. sz. ~~20/21~~ 20,21.l.

MDK

Leimdörfer és Rácz

pályamunkájukat az alábbi pályázaton megvásárolták. Repr.

A budai uj zsinagóga tervpályázata. Épitészet és Iparmüvészet 1912. 14. sz. 9.l.

Leimdörfer Ignác

Szobrász

1895–99

Érmisk 1930. 85. l.

Fülek.

A középtérben emelkedő
örtornyán félhold van, a kere
juk alatt, mig a város melle

FILLEC

a kép fölött: DE BELLO UNGAR
mig a kép alatt és a lap hát

Rm., mér. a rl.

ROZSAVÖLGYI
GYULA

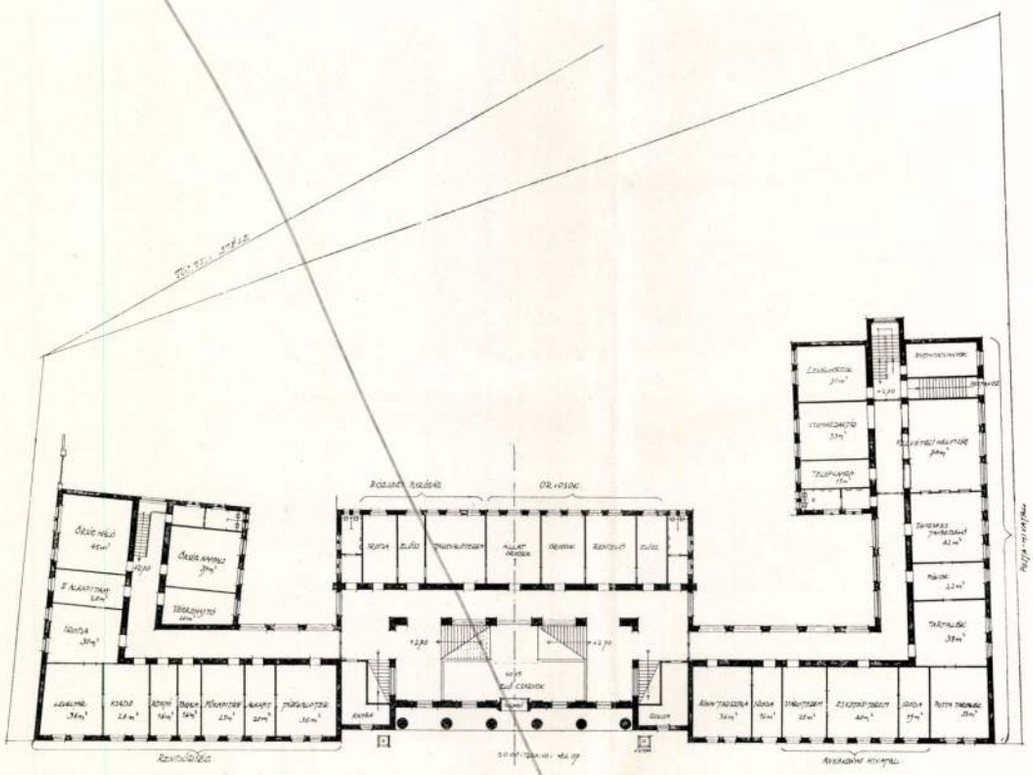

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ

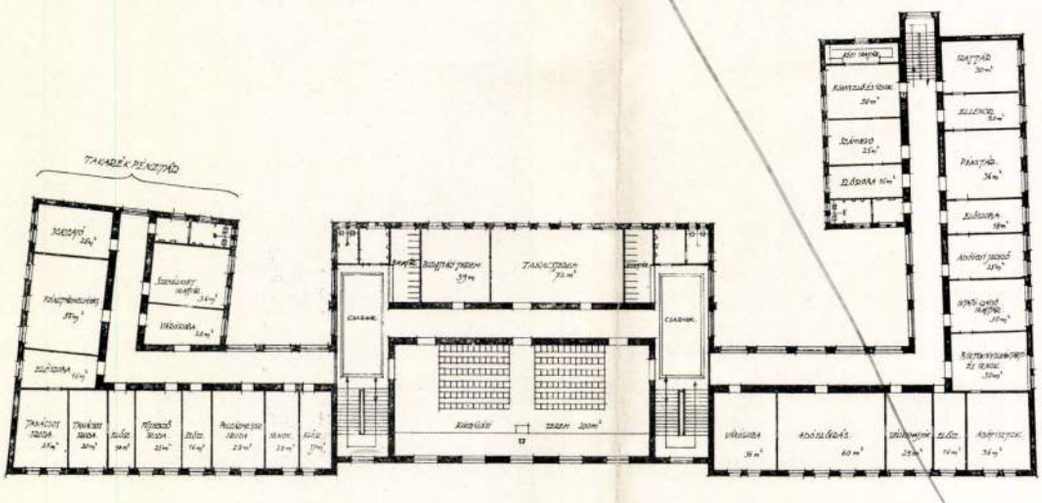

MEGVETT TERV. — JELIGE: KÚRIA

I. EM. ALAPRAJZ

Mezőtúri városháza tervpályázata

21. oldalon az alaprajzok –

LEIMDORFER
ÉS RÁCZ

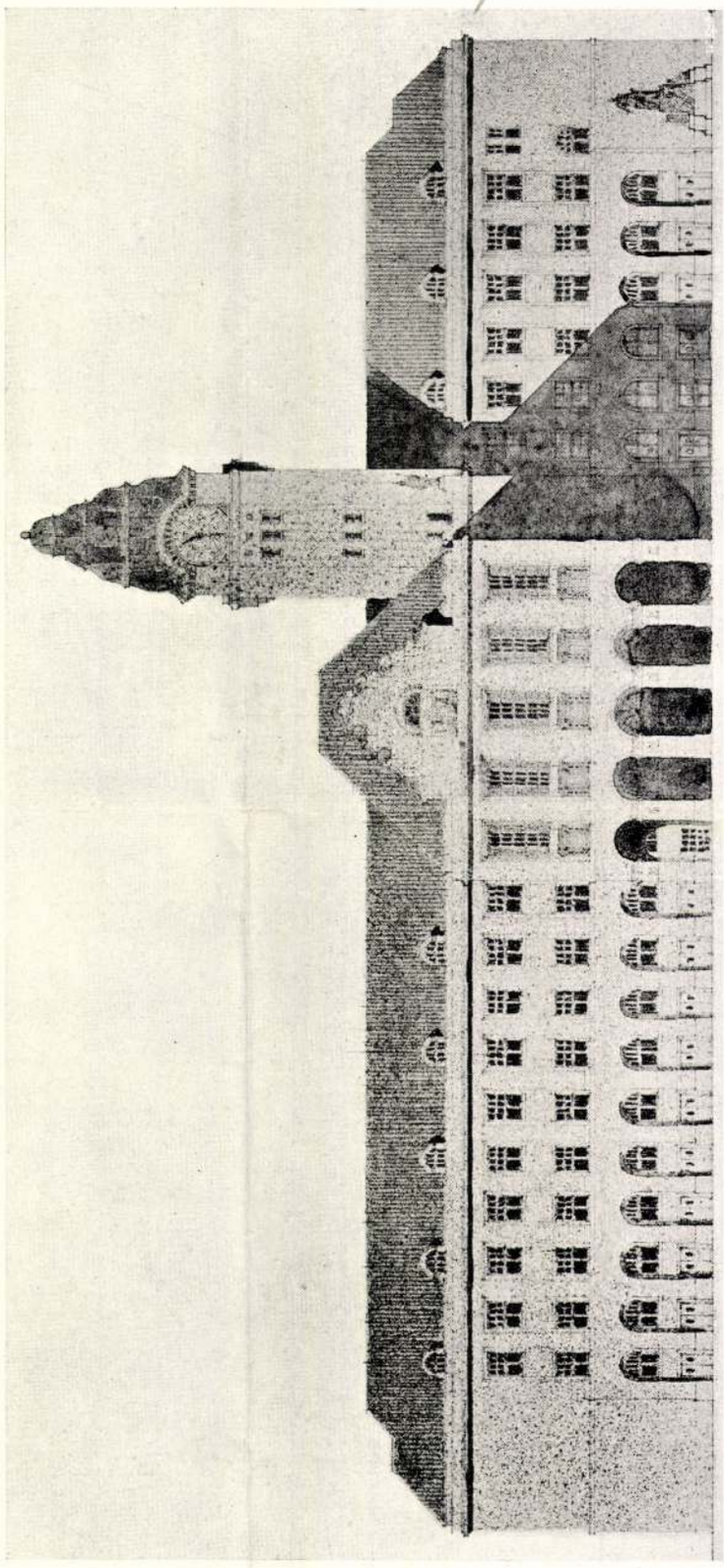

MEGVETT TERV. — JELIGE: POLGÁROKNAK

FŐHOMLOKZAT

A. Leimgrub

festete a Transdorf-i rk. templom oltárképeit.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

II/6 kötet

10221

MPK

Leimmer Antal

sekjemiparos, 1780 körül Pesten.

Kosáry Domokos: Pest-Buda és a kereskedelmi Bizottság 1791-ben.

Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. k.

132 l.

~~Tokió/~~ Japán drámai és filmszinész ~~és~~
~~Kijutott Hollywoodba, és ot~~ Számos
~~Játszott francia filmekben is.~~
mertebb filmjei: Csata, Joshiwara.

Leinbacher Gottwin

Tádé

eredménytelenül

1799-ben pályázott az

alsóbb iskola rajztanítói állására.

Verbényi (Veszelka)

László dr:

A soproni rajziskola története.

Soproni Szemle

1938. 301. l.

— Körösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 237. l. — Maszlaghy II., 71. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. l. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 826. l.) — Lepold—Homor 17. l. — Gerevich PA, 236. l. (Képe 234. l., Palmezzano.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Berti Toesca 958. l. (Palmezzano.) — Berenson 414. l. (Palmezzano.) — Delogu 184. l. (Palmezzano.) — Lepold—Lippay 55. l.

K *Madonna Jézussal, Szent Józseffel, Szent Katalinnal és Ker. Szent Jánoskával.* (107. kép)

Fa, olaj, 83·3×65 cm.

Jelezve lent jobbra: Marcus palmezanus forolusiensis faciebat MCCCCCXX9.

A Bertinelli-gyüjteményből.

Rényi 17. l. — Körösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 237. l. — Maszlaghy II., 107. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 236. l. (Palmezzano.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Berti Toesca 959. l. (Képe 957. l., Palmezzano.) — Berenson 414. l. (Palmezzano.) — Delogu 184. l. (Palmezzano.) — Leopold—Lippay. 55. l.

Szent család Ker. Szent Jánoskával, Szent Katalinnal és Szent Sebestyénnel

Fa, olaj, 63·5×80·5 cm.

A Bertinelli-gyüjteményből.

Maszlaghy II., 72. szám. — Gerevich:

M-D-K.

LEINBERGER C. festő

1770 Czekelius Joh. Friedrich arckép

Sarosi XVIII. sz. 231. l.

Leinberger

festö, Nagyszeben

l.

Bielz Portrhat

242.7.

Római érem VIII. 148.

Leinberger, Hans

Hobrätz

1.

Csat-Frey Öst-Kunstt-

XXIV. k.

126. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
153

Lindner Gusztáv. Az Altenberger féle codex nagyszebeni kéziratának szöveghinyomatása.
Kolozsvár, 1885.

Vász. 1 db

Leimgrub

festö

Csat-Frey Öst. Kunst

XXIV-K-

303. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
227

Neudeck, J. Germanische Befestigungen des oberen Waagthales. Wien, 1879.

Füz.

1d.

Leindörfer Simon

Februar 1899

Minsk 1930. 85. l.

Frakno.

A középtérbeli hegyen l
zet, melyen innen egy vadász
leány vezeti kecskéjét. Felir

Fraknó vára

alól jobbra: Perlaszka metz.
legalól jobbra: 1837. 41-dik

Am., mér. a vk. 11.

112-93-244

Leimdörfer Zigmond
épitéz
szül. Rovne 1876
oklevelet nyert 1899.

Névjegyzmüegyetem 12 l.

Konstantinápoly.

A városon innen az előtér
ket, középütt járókelőket, job
goskodókat látunk. Felirata al

CONSTANTINOPEI

Szines rm., mér. a vk. 7

14(

Leimdörfer Zsigmond

A párkányi nagyvendéglő tervpályázatán a 300 koronás első díjat Leimdörfer Zsigmond, a 200 koronás második díjat Belcsák Andor kapta.

Művészet 1909. 135. l

nincs cód.

33 Fl.

I. 457.

33. Firenzei festő.

A XIV. századból.

A napkeleti bölcsek. (Máté 2. r. 11.)

Egy épülethez támaszkodó fészer alatt, jobbra fordulva ül a Madonna s ölében tartja a gyermek Jézust, a ki előre hajolva megáldja a lábait csókoló öreg Menyhártot, kinek koronája a földön van. Márián innen József és jobbról az egymással beszélgető két keleti bölcs: Gáspár és Boldizsár áll, kezeikben ajándéktárgyakkal. A kiséret három tagját kivéve, mindnyájuk fejét dicsfény veszi körül. A háttérben a bölcsek lovait látjuk.

Fa, méretei 29 : 43 cm. — 1880: IV. 2-iki jegyzék 33.

Ramboux J. A.: 108, pag. 22. Berna von Siena: Anbetung der h. drei Weisen.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok az Orsz. Képtban:
1873: 7. *Schule von Siena.* XV. [illegible]

Leindörfer Zsigmond

Művészet 1909. 135

MDK

Leimdörfer Zsigmond épitész 3oo koronás
I. dij

A párkányi községi nagyvendéglő tervpályázatán...
Vállalkozók Közl. 19o9. márc. 24. 5 l.

M.D.K.

Leimdörfer Zsigmond, építő mester

300 K-ás első díjat nyert az esztergom-megyei Párhány hörségi nagyvendéglő pá-lyázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909 XXX. évf.

márc. 17. sz. 14. old.

LEIMER, Joseph

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
59. p. 170. rép.

Neogót oltár 1877
Máriavalon

A BUDAI UJ ZSINAGÓGA TERVPÁLYÁZATA. (Megvásárolt mű.) LEIMDÖRFER és RACZ.

Erdélyi
cs. és kir. udvari
fényképész

BUDAPEST,
IV., Semmelveisz-u. 2.
:: TELEFON 8-54. ::

állami intézmény hazafias kötelességből konzervativ) — az egy legbizonyosabb, hogy tömegesztetikát fog kihirdetni, mint az életet koncentráló szocializmus, mint az iskolát tanító preraffaelisták, mint a Gottsched hivek. Lehetetlen, máskép ha lenne. S ezt hinni nincs okunk; és be fog következni a bolond, sok szeleskedő mondjuk egyszerüen ügyetlenség, mondjuk rosszul kisérletező politika és mindegyik egy kelő magvában csoda ékes embert, egy finyás, nagyon érett individuált fog korán elmérgezni. Már ezért nem szabad, hogy legyen belőle valóság. Már azért nem kell. mert egyszer végre legyen pusztulása minden avító cselekmény inditónak, országos müemlék bizottságnak, hivatalos stilus kivánságnak, akademikus professzornak. elméleti művészettanitásnak piktorok részére, hivatalosan méltóságukat féltő zsüri bizottságnak, öregeket protegáló muzeumoknak; vagy jó, legyen, maradjon, akarjon élni, de senki új ember meg se nézze, ne is gondoljon rá!

Vagy fognak hinni a független szabad művész akarásának, aki mindent magának akar, (és mindég másnak ad), vagy akkor nem kell országos müemlékbizottság, akademikus póztanitás, de szépművészeti minisztérium sem, mely iskolát hirdessen, vallást hirdessen, bigott öregséget, sok paragrafust, tömjénező lojalitást az öregek ellenében, a történetnek, a multnak kegyeletes megimádását. — Nem kell. .

Iksz.

SZEMLE.

A Kunst und Künstler különös delikát csemegét kinál az élvezőképes szájnak. Egy nyári nehéz szentiványéji álom kacérkodik, hogy szemeinknek kedveskedjék, bezárja pilláink redőit, kinyitja megint; hogy táncol minden a világon. Jön Paul Cézanne Nem rózsaszinü felhők között, mint Hans Thoma; egy nemzet vágyakozását kielégitő nőies romanticizmussal, hanem Paul Cézanne úgy jön merészen, bátran, minden hagyományt hátba döngetve, hogy aki nem érti bolondnak mondja, esze excenter álmait ostobán kisugárzónak, kiérthetetlen, rossz, persze nem látják benne az impulziv erő nagyságát, az impressziók lüktető taktusait, mik Denis-nél már pontos zenei akordok lesznek, nála meg inkább a pikturikus résznek mozgásenergiát adnak. A téli tájképe a legjobban ő, csupa felujjézó hang. S mellette Tiepolo különösen nagyszerüen hat. Egészen uj, frissen mai Elevenség, ideges mozgás s gyorskezü összefoglalás. A freskó festészet intenziv kezelője volt és talán csak ma ismerték fel igazán, a mi ide-

KRISZTIÁN SÁNDOR
SZOBRÁSZ
MŰTEREM:
BUDAPEST, VIII., Gyarmat-u 12.
TELEFON: 24-64.

RÉNYI ZSIGMOND
VILLAMOSSÁGI VÁLLALKOZÓ
BUDAPEST, II. KER., BATTHÁNYI-U. 46. *Telefon: 145-48.*

*150
KLEIN ZOLTÁN bádogos és szerelő, egészségügyi berendezések vállalata
Budapest, VII., Kazinczy-u. 4. Telefon 132-81. 924

Leimdörfer A. és

Rácz E.

budapesti építészek

I-sö díj.

Leipnik Manó. A Temesvári Bank uj palotája. Temesvári Hirlap

1913. máj. 10.

U. 593

Vasárnap
29
Kat. Exaudi

Ujhold 14 óra 59 p.

Hétfő
30
Kat. A. Janka

Május

Kedd
31
Kat. Ko. B.-A.

Izr. 1 Szivan R. Kh.

Szerda
1
Kat. Pamf. vt.

Csütörtök
2
Kat. Eraz. vt.

Ógör. M. 20 Jéz. mennybem

Péntek
3
Kat. Klotild

Szombat
4
Kat. Kar. F.

Izr. 5 S. Bamid. 6 P

MDK

Leimdörfer

Leimdörfer és Rácz terve.Jelige:Polgároknak.
I.em.alaprajz. Repr. Megvett terv.

Magyar Épitőművészet, 1914. 2.sz. 21.lap

Leinburg Leo

magyar festő

l.

Egyházm. Lap

I 132. l.

Leinburg Leó bárö

lásd Lüttgendorf Lein-
burg Leo alatt.

Pozsonyból, 1878-ban 22 éves

lásd

Fleischer Bées 65. l.

Leinburg Leo

Az elitélt bucsúja
c. képe repr.
Vas. Ujs 1881.
396 l
köveg. 395 l.

Magyar származásu,
Bécsben tanul, fenti képet
Munkácsy siralomhára
nak hatása alatt festette.

POJ
RIK
OR
RA
EST, VII.,
LÓ) ◇
L-UTCA 33.
FON 62-13.

BUDAP

iRODa ÉS MIN

V. LIPÓT KÖ

GYÁR: V. VÁ

TELEFON

Leinburg Leó báró Bécs

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő művekkel vett részt:

1881. tavaszi kiáll.: A halálra ítélt búcsúja, olajf., 600 ft.

1881. őszi kiáll.: Az áldozás, olajf., 400 ft.

1882. őszi kiáll.: A megmentett zászló, 1849, olajf.–

Illusztrációk Lessingher (7 drb.).

Lütgendorff-Leinburg, W. Leo von

geb. 1856 jul. 8 Augsburg

Münchenbeu i Beisben tamilt.

1884 erhielt er durch eine Concurrenz den Auftrag 4 überlebensgrosse Deckenbilder für das Pressburger Stadt theater zu malen.

1890 a lübecki muvesiskola vezetöje. Die Auffindung einer Heiligen im Museum zu Pressburg - Staatspreis in Budapest - Singer Künstlerlex III. 57. l.

Gyöngy, borostyánkőből való, IV. 132

(hallstatkori

— Leinburg Leo

Lützendorf báró

Münchenben élő, porszegi
szülétésű festő festette
a porszegi szinhány megere-
zén leiro 4 Eipcsoporto-
zatot. 1885 ben

irád

Az Épitési Ipar

1886. 286. l. (Porszegből)

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Leinburg Leo báró

festő

lárd

Szelényi U. C.

fontos adatok

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Leinburg Leo báró

lánd

Szelenyi 5. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Leimberg – Lïettgendorf
Leo v.

geb. Pressburg 1856

Bècsi akadèmia
Ujhi zy

1880-81

M K O. Tanácsa V. 64.

Leinburg Nándor báró

lásd

Szelényi 5-l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél ....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ...., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Leinburg Leo

dáid 1880 re oonath-
Deri Kálmán csonagyát

Leinburg Leo Br.

1881. Bécs. (Magyar ??)

(104) Az áldozás. Olajf. 400 ft

Őszi kiállítás 1881. I és II sorozat.

N.B. Az áldozás a képek közt közölve van a báró sollrajzában. Ennek signaturája: „Bécs. 1881. B. Leinburg Leo." Nagyságt 185 x 85.

1882. u. ott

(213.) A megmentett zászló. 1849. Olajf.

Őszi kiállítás 1882. I sor és II sor.

139–145. Illusztrációk Lessing-her.

Őszi kiállítás 1882. II sor.

Leinburg Leo

esetleg lásd is

Pester Lloyd. 1880. ápr.
6.

a keleti G. istor
tálathvitikaban

.....nevü munkás igazolta

---

a müvezető aláírása.

ezem:

---

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Leinburg Leo

Az elitélt. Fanetszethen
benutatva vas. Ujs 1881.
396 l. (szöveggel) A Munkácsi sírálom
bárom ár [illegible] alott) nem életrajzzal

Leinburg Leo f.

1881. őszi Kiállítás

Áldozat. Antik jelmezes nő a szent szűz szobra elé virágot és szivet tesz le.

Képzőművészeti hemle, 1881. 154. l.

1881. tavaszi Kiállítás

Halálra itélt valószínűleg Munkácsy Siralomházának hatása alatt. „A hangulat találó, de ez csakhamar megzavarodik, mihelt a kőpel életnagyságú alakok nyers kezelésű mhait látjuk. Röviden szólva a tehetség nem felel meg a felandatnak."

Leinburg Leo ekkor „Beethoven elő kezdő művész.

Képzőmüv. szemle, 1881. 58. l.

Harmadik díj; egyházfestészeti pályázat,

Lehmann

Pesti Hírlap. 1880. máj. 23.

Az egyházfestészet ügye

tárgyában....

MDK

Leinburg Leó

Egy szent nő sértetlen holttestének csodálatos fölfedezése, festm. 2oo frtos II. dij.

György A: Egyházi festészeti pályázat. Egyházművészeti Lap, 1880, 129-132 l.

Leiner Bálint

vésnök.

A körmöczi mesterek közül alig ismeknek tudjuk nevét. Leiner Bálintot említik 1551-ben. mit a pénzverés felett őrködő felügyelőt.

Boheim Vendel: A Habsburghán mükincsei. Magyar mükincsek, kart. Radisics-kendvei. Budapest. 1898. II K. 16 l.

Leiner Bálint
pénzbeeslő
1560

l.

Körmöcb.

34. l.

Leiner Bàlit

pentvers

und

Böh. 16 l.

Leinburg Leó festő

Pesti Hirlap, 1882. okt. 22. 9. Porzsolt Kálmán: A műcsarnok őszi kiállitása

Leinburg Leo festo

Budapesti Hirlap, 1881, X. 2

108. n. melléklet, Berenyi László:

A magyar Salon I.

Hl

Leinburg Leó feldó

Budapest, Horlap 1882 V. 4

122 gr 20. Melléklet

Magyar művének kiélfölítő

Keinburg Leó festő

Pesti Hirlap. 1880. szept. 25. 4.

Magyar művészek az őrizetben

Tablakép Áldozat Leinburg

Szótól

Budapesti Hirlap, 1881, X. 2

108 sz. melléklet, Berényi László:

A magyar Salon I

Leinburg Leó festő

Pesti Hirlap. 1880. máj. 2. 3.
Az egyházi festészet emlése tár-
gyában....

Leimburg Leó festő

Pesti Hirlap. 1881. márc. 24.3.

A képzőművészeti társulat
tavaszi kiállítására....

Leinburg Leo

Jesus

l.

Ephraim. Lap.

I. 1880. 132. l.

83 szám.
1904/10/1904.

Erk. február 16.
febr. 10

Az okolicsnói munkálatok ellenőrzési költségei.

Nmtsága Vall. és közok. Minist.

Fenyő Mór Kir. s. mérnök részére a Kereskedelmi miniszteri tárczából uti költségek czimén elő-legezett összegnek a m. vallás alapból leendő megterítése tárgyák

MDK

b. Leinburg Leó

A mücsarnok kiállitása. Vas. Ujs. 1882. 688.l.

Leinburg Leo

festő

azonos

Lütgendorff Lein-
burg Leó bárával

lásd OH!

Leiner Farkas (Wolfgang Leiner aurifaber) ötvös. Egyike azoknak a tekintélyesebb ötvösöknek, a kik a XVI. század végén Körmöczbányáin éltek. 1580-ban városi tanácsossá is megválasztották, e megtiszteltetést azonban nem fogadta el. 1)

1) Michalik József. A beszterczebányai ötvösök pecsétje 1598-ból. Archaeologiai Értesitő XII. köt. Ujf. 1892. 78. l.

A régi komédia mellett még egy antik tragédiát, Sophokles «*Antigone*»-jét adták elő, szintén Csiky fordításában, kinek sokoldalu tehetsége a régi klasszikusoknak hazai nyelven való ismertetésében is oly elismerésreméltón fáradozik.

A műcsarnok kiállítása e hó 15-én nyilt meg 222 műdarabbal, melyet körülbelől 130 művész állitott ki. Ezek közül mintegy 60 a magyar. A pályázó művek még nincsenek kiállitva, miután a beküldési határidő november elseje. Akkorra tehát egészen ujra rendezik a kiállitást, mely nem kis érdeket fog nyerni a többféle versenymű által. Az első kiállitási sorozat is igen változatos. Az eddigiektől főleg a szokatlanul nagyobb számu szoborművek különböztetik meg. Nagyobb feltünésre számitható, ugynevezett szenzációs kép nincsen, de van elég sok jó kép, hazai és külföldi művészektől, és vannak ismét tehetséges jelentkezők, kiknek nevével most találkozunk először.

Magyar női festő öt vesz részt a kiállitásban: b. *Vay* Sándorné, *Konek* Ida, *Lazányi* Irma, *Tarnóczy* Berta és *Stegmüllerné* szül. Gerster Mária. Uj nevek: *Révész* Imre, *Kubányi* Lajos, *Kárpáthy* Rezső, kik biztatólag mutatják be magokat, továbbá *Tahi* Antal, *Udvarlaky* Béla, *Vajda* Zsigmond, *Pataky* László, *Rózsay* Emil, *Kéméndy* Jenő. A már ismertebb, de szintén fiatal generációból: *Rinyi* Ede, *Mesterházy* Kálmán, *Peske* Géza, *Margitay* Tihamér műveit látjuk. Ez utóbbi nagyobb életképet festett a «Megtérő» czim alatt, a szülői engedély nélkül férjhez ment lány visszatéréséről, a mint férjével együtt megjelenik a család körében. Főleg a szigoru atya és a bünbánó csinos menyecske előállitása sikerült. *Feledi* Tivadar állatképei mellett a hóban gázoló huszárok tünnek föl. *Greguss* Imrétől több kisebb genrekép van; *Vágó* Páltól egy erélyesen festett munkás alakja; *Spányi* Bélától számos tájkép, kisebb és nagyobb; a legszebb és nem kis haladást mutat az, melynek czime «Tehenek a tóban». *Tolgyessy* Arthur vegyesen tájképet és életképet állitott ki. A régibb művészeket *Ligeti*, *Mészöly*, *Brodszky*, *Vastagh*, *Pállik*, *Ujházy* képviselik, vegyes genreben, a kiállitás előnyére. Külföldön élő művészeink közül egyedül *Bruck* Lajos jelentkezett szépen festett virágos lánykával. Nagyobb műveket *Déri* Kálmán és b. *Leinburg* Leó mutattak be. Amaz szent Antal kisértését festette, életnagyságu két alakkal, melyek közül az egyik a női alakot öltött sátán. *Leinburg* festménye is életnagyságu alakokat mutat. A harczban elesett honvéd kezéből egy szerzetes kiragadja a zászlót és magasra tartja. A kép czime «A megmentett zászló». Aquarell-festmények (többnyire budapesti részletek) *Nadler* Róberttől vannak, tusrajzok *Strohmeyertől*, és tiszta kivitelü medeillonvésetek *Gerl* Károlytól, a m. k. pénzverő vésnökétől.

A szobrok közt *Kiss* Györgytől három van. Kettő kis vázlat Péter és Pál apostol feltüntetésével. A harmadik már nagy csoportozat: egy gyilkos, a mint áldozata holttestét czipeli. *Zala* Györgytől egy szintén életnagyságu csoportozat élénk feltünést kelt. A szobornak az a czim van adva, hogy «fél a baba». Mosolygó anyja ölében kis gyermek, a ki nagyon huzódozik édes anyjához, s nem tudja, hogy féljen-e vagy nevessen, mert anyja mellől egy hattyu emeli föl nyakát. Egészséges tehetség műve ez. Megemlitjük még, hogy egy lengyel szobrász, *Szymanovszky*, nagy élethűséggel ábrázolt mellszoborban egy csikóst.

A külföldi művek közt nagyobb a változatosság; nagy stil, kisebb genre, valamint táj és állatkép kiváló művekkel van képviselve. *Abry* Leon három festménye, *Verstraete* tájképei, *Grandjean*, *Sassi*, *Thomas Charles*, *Sintès* (Algirból), *Smith-Hald* (svéd), *Hecht*, *Cain*, *Mouchot*, *Loustau*, a hires *Max Gabriel*, *Bauduin* stb. művei a kiállitás legbecsesb vagy leghatásosb darabjai. Itt van *Adam* Emil nagy vadászképe is, az «agárdi vadász-társaság» (gróf Nádasdy Ferencz tulajdona) valóban jeles munka, korrekten rajzolva rajta minden és hijával a szinpadiasságnak, melytől az ilyen arczképezett alakokból álló festmények rendesen nem tudnak megmenekülni.

A kiállitásról most is jelent meg *képes tárgymutató*, ötven rajzzal a különféle művekről, melyek vázlatosan vagy az egész képet, vagy pedig annak csak egy-egy részletét mutatják. A lajstrom czimképét, a festészet allegorikus alakját, Vágó Pál rajzolta. Az illusztrált katalogus ára 80 kr.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tudományos akadémia október 16 iki ülésének tárgyai nagyobbára szakszerű előadásokból álltak.

Könily Gyula tanár *Töttösy* Béla részéről ujabb adalékot mutatott be a modern geometriai vizsgálatokhoz «Egy negyedrendü torzfelület» czim alatt. *Szabó* József osztálytitkár olvasta föl ezután *Margó* Tivadar jelentését *Roboz* Zoltánnak egy zoologiai munkájáról: «Adatok a Cestodák ismertetéséhez». Roboz jelenleg a heidelbergi egyetem állattani osztályában folytatja tanulmányait. Munkája önálló kutatás eredménye s Margó örömmel ajánlja az akadémiának kiadásra. *Jurányi* Lajos egyetemi tanár botanikai előadást tartott a Cycadeák és Coniferák virágporáról. Már tiz év előtt foglalkozott e tárgygyal, de azóta a vizsgálati módszerek javultak, s ezek által szerzett ujabb vizsgálódásai eredményét adta elő. *Krenner* József bemutatta *Péch* Antal akadémiai tag és selmeczi bányai főigazgató nagy művéből: «Magyarország bányamivelésének története» az első kötetet, mely a 14-ik századtól kezdve a XVI. század végeig terjed és 158 fejezetre oszlik. A selmeczbányai akadémiai levéltár igen gazdag hazánk bányászatára vonatkozó adatokban s Péch ott kezdett kutatni oly szándékkal, hogy a selmeczi bányakerület történetét megirja, de annyi anyagot talált, hogy a műből Magyarország általános bányászatára vonatkozó lett. A bányaművelődés és fejlődés történetét foglalja magában. Krenner a gyakorlati banyászat tekintetében fontos munkát az osztály kiadására ajánlja. (Az osztály fog intézkedni a kiadás ügyében.) *Kruspér* István csillagászati értekezést mutatott be *Braun* Károly jezsuitától, a kalocsai csillagvizsgáló igazgatójától. Ez a kalocsai obszervatorium földrajzi helyzetéről szól, illetőleg azon alapelvekről és eredményekről, melyekkel a földrajzi helyzet meghatározása történt. Kruspér csakis általánosságban ismerteté a tudós munkát, melynek most még csak első fele készült el. Ajánlja az akadémia figyelmébe a dolgozatot.

A természettudományi társulat október 18-iki ülése volt az első a nyári szünetek után.

Than Károly értekezett a világitó gáznak a levegőben elterjedéséről, illetőleg a módokról, melyek által föl lehet ismerni, ha a gázkiömlés veszedelmessé kezd válni. Számos kisérlet történt régebben is annak a meghatározására, hogy mikor nem gyulad meg a levegővel elegyitett gáz s mikor legheve sebb annak a fellobbanása. E határokat ő megállapitotta a pesti gázra nézve s pedig azként, hogy az alsó határt 5 százalék, a leghevesebb explosio határát 15—20 százalék közt s a felső határt 29 százalék gázzal elegyitett levegőnél találta. Fontos ennél egy olyan készülék szerkesztése, melynek segélyével a gáz jelenlétét valamely zárt helyen, pl. szinházban megállapithassuk a beállható tüzveszély elháritása végett. Ezt ugyan egyszerüen a szaglás által is konstátálhatnók, de nem egyuttal azt, hogy mily mértékben van jelen a gáz. Bemutatott egy készüléket, melyet maga szerkesztett s mely az eddigieknél tökéletesebb.

Utána dr. *Horváth* Géza a mézharmatról tartott felolvasást. A mézharmatról az ókorban azt hitték, hogy az égről hull alá a növényekre. A tünemény alapos megfigyelése után kitünt, hogy az az affidák és coccidák (levéltetvek) ürüléke. Minthogy azonban oly növényeken is találtak mézharmatot, melyeken affidák vagy coccidák nem tanyáztak, kétségtelenné vált, hogy a mézharmatnak növényeredete is van, vagyis hogy az sok esetben a növény beteges váladékára vezethető visza. Az ilyen mézharmat vegyileg megvizsgáltatván, kitünt, hogy nádczukrot, szőlőczukrot és dextrint tartalmaz. Ugyanezeket az alkatrészeket találta egy vegyész a mannában, melyet a sinai hegyen tenyésző tamarik fa választ el. — Mindkét felolvasást a közönség tetszéssel fogadta.

A szakülés után választmányi ülés következett, melyen a titkár a szünetek alatt beérkezett fontosabb ügyekről tett jelentést. Ezuttal 141 uj rendes tagot is jelentettek be, kikkel a társulat tagjainak létszáma 5575 re emelkedett.

A földrajzi társaság e hó 19-iki ülésén igen érdekes előadást tartott dr. *Szabó József*, ki a nyarat Amerikában töltötte, az Americain association for advanement of sience gyülésére utazván oda, mely a kanadai Southamptonban folyt le. Tapasztalataiból ezuttal a közlekedési módokról és ezzel kapcsolatban a bevándorlásokról és az amerikai magyarokról emlékezett meg.

Magyarország Törökországon kivül a legkevesebb kivándorlót szolgáltatja, s mégis, mint Richard new-yorki bankháza kimutatta Szabónak, milliókra megy a Magyarországba küldött összeg. Csak e bankház utján 1882. január elejétől szeptember végéig 615,000 frt küldetett Magyarországba. Az összes küldeményt évenkint több, mint egy millióra kell becsülni. Egész Európába pedig mintegy 125 millió frt vándorol át Amerikából. Az észak-amerikai államokban *Kossuth* neve még mindig élénk emlékezetben él. Szónoklatait nem tudják elfeledni. Van Kossuthváros, Kossuth-bánya, Kossuth-malom stb. *Buda* van három, ezek közül kettő csinos város, a legujabb pedig egy szélmalom s egy deszkakeritès. Sajnálattal tapasztalta, hogy a magyarság kezd beleolvadni az angolba. Beszélt egy *Haraszthy* Árpád nevü urral, a ki egy szót sem tudott magyarul, az apja tősgyökeres magyar ember volt, ki először termelt bort Kaliforniában. Látott egy fotográfus czégtáblát, melyen e név volt: *Keméty*, közelebbről vizsgálva, előtte kis betüvel irva e három betü állott: *Kecs*. A néhai magyar már ketté választotta a «Kecskeméty» nevet. San-Franciskóban meglátogatta a magyar kör elnökét, *Fiala* urat, de nem találta otthon. Fiala egy névjegyet küldött Szabó lakására, melyre ezt irta: «Igaszon nagyon Saynalom tisztelettel baradja J. Fiala.» E Fiala a forradalom alatt honvéd alezredes volt, Fehértemplomnál vitézül viselte magát s Kis-Ázsiában Bem adjutánsa volt. Átalában a magyar-egyletek tagjai közül kevesen tudnak magyarul s csak a titkártól kivánják meg, hogy értse nyelvünket. — A hallgatóság zajos tetszéssel fogadta a fölolvasást.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Az ág. evang. egyház egyetemes gyülése e hó 18-án nyilt meg a fővárosban, *Geduly* superintendens és b. *Prónay* Dezső elnöklete alatt. Ezuttal nemcsak egyházügyi, hanem politikai és hazafias szempontból is igen fontos e gyülés. Az evangelikus egyház esperességi és kerületi gyülései már foglalkoztak a szomoru jelenségekkel, melyeknek az evang. egyház kebelében a pánszláv papok sok helyen oly veszedelmes kifejezést adtak. Hoztak azután hazafias határozatokat. Most ez napirendre került az egyetemes gyülésben is, hol a pánszláv papok fölvették a harczot, s beszédök csak ujabb figyelmeztetésül hangzott, mennyire szükséges a legszigorubb intézkedés a nemzetiségi agitáczió megfékezésére. A nagy többség ki is mondta, hogy az egyház nem türheti az agitációkat.

A gyülés előtt tanácskozások folytak, hogy az egyes kerületek határozataira alapitsák a gyülés elé terjesztendő inditványt. A tisza-egyházkerületi gyülés egyenesen kánoni vétségnek jelentette ki, ha valaki a magyar államiság ellen izgat tettel vagy szóval. A közgyülés előtt a kerületek határozatait egyenkint felolvasták. *Ivánka* Imre szólalt föl először, s inditványt tett, hogy a pánszlávizmus terjedése minden rendelkezésre álló eszközzel elnyomandó; az egyház támogassa a polgári hatóságot; ne adjon hivatalt izgatóknak, s bebizonyitott pánszláv érzésüek se papi, se tanitói pályán ne nyerjenek alkalmazást; az izgatók pedig konzisztorium elé állittassanak. Az élénk helyesléssel fogadott inditvány ellen *Krizsán* trencsényi esperes szólalt föl; tótul akart beszélni, de a nagy zaj mégis rátéritette a magyar szóra. A pánszlávok alatt most azokat értik, a kik tótul akarnak imádkozni. Tiltakozik tehát. hogy az ilyesmi kánoni vétség lehessen. *Geduly* Elek inditványt nyujtott be, hogy a hazafiatlan lapokban czikkező papok és tanitók, ha e miatt el voltak itélve, hivatalukat többé ne foglalhassák el. *Thebus* János szintén a pánszláv lapokra hivta fel a figyelmet s mutatványokat olvasott a «Narodne Noviny»-ből. Krizsánt még *Baltik* Frigyes liptói esperes támogatta, mig a többi szónokok lelkesen szólaltak fel Ivánka indítványa mellett s ezt végül a gyűlés élénk helyeslés mellett el is fogadta.

Dr. Plósz Pált, a budapesti egyetemen a kór- és életvegytan nyilvános rendkivüli tanárát, ő felsége nyilvános rendes tanárrá a szabályszerü illetményekkel kinevezte.

A szegedi tankerület főigazgatójává *Fehér Ipoly* benczerendi szerzetes és esztergomi főgymnáziumi igazgató neveztetett ki.

MI UJSÁG?

A honalapitás ezer éves jubileuma. Trefort közoktatásügyi miniszter a honalapitás ügyében levelet intézett az akademia elnökéhez. A kormány élére akar állni a honalapitás megülésére indult mozgalomnak. De az első kérdés, mely felmerült: az időpontot illetőleg az év szabatos meghatározása, melyben a magyarok mai hazájokban megtelepedtek. A történettudósok, ha nem nagy eltéréssel is, különböző nézeteket vitatnak még ez iránt. Kivánatos volna tehát a különböző nézetek megvitatása s ha lehet összeegyeztetése. E kérdés meghatározására a miniszter az akademiát kéri föl, hogy esetleg

a sórétegek alsó végeinél vannak *Kimpinán* a kőolaj-kutak, még pedig alig 10—20 ölnyi széles övként keresztül huzódva nem csak a kimpinai fensikon, hanem egyenes vonalban át a vizek alatt jobbra-balra több mérföldnyi hosszan, hol elrejtőzve egy-egy magasabb hegyorma alatt, hol kiszivárgó forrásként előbukkanva egy-egy szakadékban, hol végre mint gazdagon jövedelmező kutak állandóan kiaknáztatva.

E kőolaj-vonalnak különös jellemző saját-

[illegible]

ballagunk a másikon, s az általános tájékozáson kivül megfigyeljük a kőolaj jelenlétét jelző külső jeleket is. Reménynyel kecsegtető például, ha sós források mutatkoznak; a remény nő, ha ezekhez közel omlatag, mintegy össze-vissza turkált föld- és kőtörmelékre akadunk, kivált ha közte gipsz-jegeczek és földi viasz is mutatkoznak, de legjellemzőbb, ha e barnás, piszkosszürke tömeg egyszerre kékes hamuszinbe megy át; már ekkor a kőolaj közelléte csaknem bizonyos s legfölebb arról van szó, hogy van-e annyi, hogy a költséges próbafurásokat megérdemelje vagy csak átszivárgó erecskék vannak, melyek aztán oly kevés kőolajat adnak, hogy a furrási 30—40 ezer franknyi költség kárba vész.

Kimpinán a földesur vendégei voltunk. A már emlitett nyári lakból mintegy lábunk előtt terül el a két folyam szeszélyes kanyarulatos mély völgye, kiegyenesedve dél felé belátlathatlan termékeny sikasággá, melynek zöld alapján az egyes falvak tornyai fehérlenek s Plojest fénylő bádogtetői és tornyai csillognak felénk, hátul Erdély felé hullámzatos és mindig emelkedő bükk és fenyves erdők mögött bezárja a láthatárt a Kárpátok czik-czakos hegytömege, melyek közt mint tán legöregebb, méltóságosan ül havas fejével az óriás Bucses.

Mekkorát képedne egy olyan 2—300 holdas méltóságos, nagyságos, czim-kóros uracsunk, ha látná, mily fesztelen előzékenységgel fogadják itt az embert, mintha csak valami kollegájának volna vendége; pedig ez az úr vagy 30—40 ezer hold kanaháni termékeny földnek az ura, s az apja uralkodó fejedelme volt ennek az országnak. Vagy tán azért oly kevéssé rátartó, mert ugyis mindenki tudja, hogy ez igazi ur? — A szalon-nyelv persze a franczia, de németül is tudnak még a kis gyermekek is, sőt az asszonyság a mostani nagyuri divat szerint angolul is.

A szakács természetesen franczia, a szobalány és az inas német, a kocsis pedig magyar — ez már országszerte igy szokott itt lenni.

Innen *Buzeo* tájáig számos petroleumbánya van, ámbár csak parasztosan mivelve, azaz csak kézzel ásott 15—18 ölnyi mélységü, sövénynyel bélelt kutakból vederrel meregetve, de ezeket egy Monteori nevü uri ember lassankénti összevásorolta és belőle nehány év alatt roppant vagyont szerzett magának. Itt hát nincs már mit keresni, azért az utat *Buzeóig*, illetőleg egész *Adzsudig* (a székelyek *Ágyudnak* hivják) és *Szászkutig* vasuton tettük meg.

(Vége köv.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Lapunk mai számához mellékelve küldetik szét az előfizetési felhivás *Szász Béla költeményeire*. A «Vasárnapi Ujság» olvasói előtt, ugy hiszszük, nem szorul külön ajánlásra. Szász Béla nem tartozik a sokat iró, ugynevezett termékeny költők közé; nem is professzionátus versiró, kinek nevével mindenütt s minden héten találkoznánk. Ir, ha gondolata sürgeti s érzelme kiárad. Tanulmányai és olvasmányai a műalkotás s a szép forma iránti érzéket fejtették ki benne, de a gondolatot és érzést mindig magából vagy élményeiből meriti; innen az igazság és melegség szerelmi és családi költeményeiben s az él és csipős szatira, vagy az erős felbuzdulás, eszmélkedő verseiben, melyekben — egyéniségénél fogva — majdnem a tanköltészet felé hajlik. Balladaszerü s elbeszélő (kisebb számu) versei erős szerkezetet és erőteljes előadást mutatnak; ódaféléiben pedig lendület és költői hév nyilatkozik. Műfordításai közül, ha Hood «Sohajok hidját» s Goethe «Tündér királyát», «Thuléi királyát» és «Margit magánbeszédét» emlitjük: eléggé jeleztük, hogy mint fordító a legnehezebb feladatokat keresi s becsülettel oldja meg. Szász Béla husz év óta ir; költeményei a forditásokkal együtt bizonyosan meghaladják a 25 ives kötet terjedelmét, melyet előfizetési felhivása igér; a mi azt teszi, hogy a gyüjtemény a költőnek csak válogatott darabjait hozza. A kiállitás (Gyulai költeményeinek oly nagy tetszéssel fogadott alakjában) a Franklin-társulat gondja s igy a tartalomhoz mindenesetre méltó lesz. Az előfizetés, a huszonötives kötetre, füzött példányban 2 frt, diszkötésben 3 frt, s az előfizetési pénzek Kolozsvárra a szerzőhöz (Külszén-utcza 8. sz. a.) küldendők. Óhajtjuk a költőnek — kinek a kötet saját kiadása — a legjobb anyagi sikert is vállalatához.

Petőfi költeményeinek két kötetes nagy diszkiadása fog megjelenni közelebb német nyelven, Bécsben, Halm könyvkereskedőnél.

«Petőfi-reliquiák» czim alatt pár évvel ezelőtt érdekes kis gyüjtemény jelent meg, mely Petőfinek 1841—49 években irt naplóját, leveleit, hirlapi czikkeit, följegyzéseit tartalmazza, s mely kiegészitőjeül szolgál Petőfi 1868-ban 3 kötetben megjelent «*Vegyes művei*-nek. E 8 ivre terjedő füzetre, mely Halasi Aladár által szerkesztve a Franklin-társulatnál jelent meg, annál inkább fölhivjuk most a figyelmet, mert napilapjaink Petőfiről sok olyant fölujitanak most, a mi sokkal hitelesebb kiadásban megtalálható e füzetkében. Például ép most közlik Petőfi személyleirását és arra tett megjegyzéseit egy *nagyszebeni német lap* után, holott ez a fentebb emlitett füzetkében, s még előbb a «Vasárnapi Ujság»-ban (facsimilében is) megjelent.

«Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság», irta *Szatmáry* György, kiadja Ráth Mór. Ama nagy és az európai nemzetgazdasagi viszonyokra nyomasztó hatással foglalkozik tüzetesen, melyet a tömegekben és erélyesen föllépő amerikai verseny idézett elő a legkülönfélébb piaczokon. A legnagyobb gazdasági eseménye ez a jelen kornak, mely hazánk kivitelét is rendkivül érdekli, nevezetesen gabnatermesztésében. Szathmáry gondosan gyüjtött adatokban tünteti föl először az amerikai mezőgazdasági viszonyokat, aztán pedig Magyarországét, hogy e párhuzamból lehessen kivonni a tanulságokat, melyek éberségre és intézkedésekre figyelmeztetnek. A közérdekü könyv ára 1 frt 40 kr.

A földrajzi tudomány egyik legjelesb művelőjének, a század elején működött Ritter Károly német tudósnak a hazai közönséggel való megismertetését tüzte ki feladatul dr. *Havass* Rezső tanár ily czimü munkája: «Ritter Károly összehasonlitó (bölcsészeti) földrajza.» Ritternek tisztelői és ellenzői egyformán vannak. Az előbbiek a földrajzi tudomány ujraalapitójának tartják. Ritter bölcsészeti felfogása szerint: a föld és éghajlat döntő befolyásu a nemzetekre, egész szellemi világukra és történetökre, s ha lehetséges volna a földrészeket összezavarni, a nemzetek története egészen másképen alakulna. Megkülönbözteti a történeti és természeti elem befolyását, mert a termeszeti befolyások hatásától az emberiség nem fog szabadulhatni. A legjobb fekvésü Európa jutott a legmagasabb miveltségi fokra, a legjobban zárkózott Afrika maradt a legalacsonyabb fokon. Amerika földrajzi fekvése oly kedvező, hogy annak jövendőbeli tulsulyát a többi kontinens fölött előre meg lehet jósolni. — Havass közli Ritter életrajzát is, aztán összehasonlitó földrajzi elméletét, s átalában a földrajzi tudomány nevezetesb tételeit és az ujabb kor nehány nevezetesb geografusának (köztük Hunfalvy Jánosnak) nézeteit. A könyvet Wilckens és Waidl nyomdája állitotta ki s ára 1 frt 20 kr.

«A méltóságos asszony,» regény egy kötetben irta *Sziklay* János, kiadták a Légrády-testvérek. A regény a «Pesti Hirlap» tárczájában látott napvilágot. Szerzője az ifjabb irodalom egyik tehetséges tagja, kitől több elbeszélés, s egy kötetes regény már jelent meg. A könnyed elbeszélő hang ajánlja olvasmányul.

«A debreczeni dalünnep» irta Kenézy Csatár, ki versekbe foglalta az idei dalár-ünnep eseményeit. Megjelent Tolnán, s ára 30 kr.

Füzetes vállalatok. A Mehner-féle füzetes vállalatokból a következő ujabb számok jelentek meg: a «*Képes világtörténet*» ötödik kötetéből, dr. Molnár Antal tollából a 78—80. füzetek, számos illusztrácziával; a «*Népszerü orvosi tanácsadó*»-ból a 27—29 füzet, a «*Magyar-franczia szakácskönyvből*» 19—20 füzetek. Ára egy-egy füzetnek 30 kr.

Folyóiratok. A «*Koszoru*» októberi füzete, mely épen a Petőfi-szobor leleplezésének napján jelent meg, nagyobbára alkalmi dolgokat közöl. Benne van Endrődi Sándor jutalmazott ódája, ugyancsak tőle: «A szerelem Petőfi lyrájában» czimü értekezés, melyet a Petőfi-társaság egyik közelebbi ülésén olvastak föl. Reményi Károly hosszabb czikkben mondja el a Petőfi-szobor történetét. Közli a füzet ama nagyérdekü levelet, melyet Kossuth Lajos pár hét előtt a Petőfi-társaság titkárához intézett; továbbá Mikszáth Kálmán «Aranyos felhők» czimü rövid elbeszélését és Tóth József népies novelláját: «A temető kapujában». A melléklet Endrődi arczképét, Reviczky Gyula által irt jellemrajzzal. — A «*Századok*» októberi füzetében Thaly Kálmán folytatja gróf Forgách Simonnak, Rákóczi egyik generálisának, mint hadi irónak jellemzését; Pauler Gyula czikke a régi ispánság intézményéről szólván, Pesty Frigyessel szemben nem fogadja el azt a megkülönböztetést, hogy egy időben polgári és katonai ispánok is lettek volna. Szalay József pedig «Nápolyi László trónkövetelése és Velencze» czimmel közöl eredeti forráskutatásokon nyugvó tanulmányt. — A «*Természettudományi Közlöny*» legujabb számát dr. Ring Ármin értekezése nyitja meg «Az uj elemekről», ezután pedig Jansen beszédjét közli «A fizikai csillagászat módszereiről». — A «*Nemzetgazdasági Szemle*» októberi füzetében Pólya Jakab befejezi közleményeit a negyvenes évek országgyülési pénzügyi történetére vonatkozó tanulmányából: «Országos közszükségleti pénztár». A füzet második czikkében Földes Béla, a külföldi hasonló intézetek mintájára statisztikai szemináriumok fölállitását sürgeti, mint a nemzetgazdasági és statisztikai tanitás nélkülözhetlen eszközét. Krisztinkovich Ede vizi utaink államositásáról értekezik. A kisebb közlemények közt meleg hangu nekrolog van Konek Sándorról.

«Gép-Ipar» czimmel gépészeti szakközlöny indult meg, mely havonkint kétszer fog megjelenni, Horváth János szerkesztésében. Az első szám tartalmát több szakczikk, apróbb közlemény és tárcza teszi. Előfizetési ára félévre 3 frt.

Pályadij egy nehéz társadalmi kérdésre. A «Magyar Tisztviselő» czimü lap szerkesztősége harmincz aranyat tűz ki arra a pályakérdésre: mikép lehetne a magyar hivatalnoki testület ama tagjain segiteni, kik állami segélyre (fizetésjavitásra stb.) egyelőre nem számithatnak s mely eszközök által lehetne társadalmi uton megmenteni a romlástól az anyagi szükséggel küzdő hivatalnokokat? A pályaműnek legalább öt sürűn nyomtatott ivre kell terjedni s a benyujtás határideje ez évi decz. 15-ke.

Uj zenemű. «*Kolozsvári bokréta*» czim alatt öt eredeti magyar népdal jelent meg Kolozsvárott, Stein Jánosnál. A dalok közül kettő Lévay Józseftől, kettő ifj. Szilágyi Bélától és egy Lányi Ernőtől van. Énekhangra zongorakisérettel szerzé Lányi Ernő. Ara 1 frt 20 kr. — «*Petőfi szellemének*» czimü zenemü jelent meg a Táborszky és Parsch czégnél, dallama *Liszt* Ferencztől való; ára 80 kr.

A nemzeti szinházban e hó 13-an a régi komédia-költő, Plautus jelent meg, először magyar szinpadon. Előadott darabjának czime: «Miles gloriosus», melyet Csiky Gergely «*A hetvenkedő*» czim alatt forditott magyarra. Hőse egy szájas katona, Pyrgopolinikes, várdöntő, ki hetvenkedő kalandokban leli kedvét, asszonyok után futkos, s átalában szelidebb alakja a feslettség ama képviselőinek, kikben Plautus kora erkölcstelenségeit oly előszeretettel festette. A darab szinhelye görög föld, a nevek is mint görögök, mint Plautusnál mindig, noha Rómát és a rómaiakat festi.

A komédia sokszor hangolta derültségre a közönséget, a szinészek pedig becsvágygyal játszották az ódon, de zamatos darabot. A hetvenkedő Egressy Ákosnak sikerült szerepe. Vizvári a cselszövő Palaestrio szerepében, Szigeti Imre a bamba szolga (Sceledous), Ujházi (Periplektomenes) a vidám agglegény, s a női szerepekben Molnárné és Csillag Teréz k. a. biztositották a Plautussal tett kisérlet hatását.

***

Leiner György

1834-ben 22 éves

lásd Fleischer Bées. 63. l.

Tervrajz.

A diszes főoltáron a tabe
feszület van, két imádkozó ang
tartott keret mögött kóválygó
dásra emelt jobb kézzel és égg
Péter és Szent Pál szobra[illegible], a
köti le figyelmünket.

Szines rajz, mér.

Leinfellner Jakab

a győri rajziskolákon lakatosmesterének
képezte ki magát 1792-ben.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi ötvös-
művészet, Budapest, 1972

GTP

Leinfellner Jakab lakatos

1795-ben Készült 2 Zagurárszajza emlitve.

Révai Miklós tanítványa

Szabolcsi Hedvig: Még egyszer Révai Miklós és a gyári rajzískola Zürdéséhez.
Ars Hungarica 1976/2

219. old.

Leinfallner Jakab

lakatos

l.

Bedy Vince dr. A győri

nékesegyházi tört. Győr,

1936. 30. l.

Leiningen Westerburg
KE.

---

laid

Exlibr. 53. P.

..... *mühely.*

lyfőnökség!

..év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

iztam.

.. évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

LENHARDT Emil
Szimérszeg, 1886.–Temesvár, ?
Képz. Főisk. Bpest, festő

Banner Erdély

Lyon
Bibliothèque municipale

Leinvather János

műkertész

Gróf

l.

Betnár

122. l.

Leinwatter István

Leinwatter István: Békéscsabai Kner Nyomda. Vezető építész Tihanyi Kálmán, mélyépítő Ivanics László, belsőépitészek Leinwatter István, Kass János, Haimann György. /Ismertettés./

Magy. ép.ip. 1972. 2-3.sz.

141-145.l.

LEIPOLD ANTAL, asztalosmester

Pesti asztalosmester volt 1828-ban.- Terézvárosi lakos.- Helyrajzi szám: 469.- Segédek száma:1.- Összeirási szám: 1335.- [illegible]

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828.ban
39.old.

Az Iparmüv.Múz.Hopp Ferenc Múz.Evkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

Leipold Lajos

Leipold Lajos okl. épitész mérnök, VII. Dohány-u. 26. 223-329

Bptávb 1940 szept.

MDK

Leipold Antal antalos

Weisz és Sternberg, üzlethiszhat

Belv. Deák T. u. 11.

1866.- Homlokat, alapr.

MDK-A-11-1/2235.

MDK

M.D.K.

LEIPOLD, Anton

Vogel aekolmaroteje. 1802

L.S. Vogel 205-

Leipziger K.
ötvös

l.

Csatkaisoprom műemlé

III. 163. l.

egye műemlékei.

irodalma:

megye története 1715-ig.
d. tört. biz. megb. írta —
ált. tört. Budapest, 1896.
A várm. rézl. története.
l. fényképmelléklettel.
— Ism. Századok. 1897.
342-45. l. —

megyei apátságok. Mon.
. —

ság műemlékei. II. Csanád
— műemlékei. II. 263-64. l. —

egye multjából. „Maros". 1784.

Leirer I./Ignatzius/ ,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztalosleg-
nyek jegyzéke származási hely szerint:"Raisting,
Bayern:Leirer I." 123.old

Batári Ferenc: Asztalosleginyek Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmivességé-
nek történetéhez 95.old

Arrabona,9.- Kantus János Múz.Győr,1967. - A Győri
Múz.Evkönyve

Ignatzius leirer,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1697 den 20 oktober:"Ignatzius leiler dischler gesel aus bairn von raisting". 112.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmesterségének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Antus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.Évkönyve

I-gnat

Leirer, Ignatzius, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke: "Leirer, ~~Ignatzius~~ Ignatzius, Raisting, Bayern, 1697." 117.old. 13. jegyz

Batári Ferne: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9. - Xantus János Múz. Győr, 1967
A Győri Múz Évkönyve

Leiner Leonárd

kincstári olvasztó

1582

l.

Kőrmöcb.

34. l.

Debrecen et la steppe d'Hortobágy en 115 images, accompagnées d'un texte français

Debrecen e la pianura dell'Hortobágy con 115 fotografie e testo italiano

DEBRECEN ÉS A HORTOBÁGY 115 KÉPBEN

Leisek

éremvéső

lásd

Numizmat közlöny

1911. 133. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

Leisek

Lásd

Gohl Bujabb 9/l

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

y helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Leisek Fridrich

Münzen- und Medaillengraveur des K. K. Hauptmünzamtes Wien, geboren am 5. Dec. 1839. zu Wien,

Magyar vonatk. müvei.

Medaille auf das 200 Jährige Jubiläum der Schützengesellschaft in Ofen-Pest (1896) und zwei Medaillen auf die Millenniumsfeier in Ungarn (1896)

Ketmünzen fl. 1293. k.

Erzsébet-tér Miskolcon tv. 181

MDK

Leisek éremvéső

Leppld Antal dr.: Az Esztergomi Keresztény Múzeum kegyérmei és történeti érmei. Esztergom 1930.

74 l.

Leisek Friedrich
érmművésznők

M.D.K.

4.) Mennyegzői érem. Bronz.

Fővárosi képtár kiállításai XLIV.: Magyar érem és plakett
művészet 1800 tól napjainkig. 11 lap, Budapest, 1949.

LEISEK, éremvésnök

I.FERENC JÓZSEF VITÉZSÉGI ÉRME.- 1866-1917 között az általánosan ismert harmadik veter LEISEK munkája.Évtizedek alatt csupán az ovális felfüggesztőkarikát vál totta fel 1915 tavaszától a szokásos kis éles peremü függőkarika,a szokasos szalagtartó gyürü,az érem raj za valtozatlan maradt. 75.old

TÁLAS GÉZA: Korai Habsburg kitüntetések/vitézségi érmek/ 2.rész. 70.old

AZ ÉREM, XXVIII.évf. 1972. 2.szám, Bp.

LEISEK, vésnök

Ferenc József képe a vitézségi érmeken ötven év alatt semmit sem változott. Középkorú, szakállas arc, a körirat, a vésnök Leisek és Tautenhayn, a hátlap azonosak. 411. old.

BANKI VAJK EMIL: Kendjelek, kitüntetések a magyar történelemben XIX. folyt. 408. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------ XXIII. 1967. 39-40. sz. Bp.

LEISEK, vésnök

772.-I.F.J.Vitézségi Arany.-Réz tűzaranyozva, vésnök Leis Leisnek.Hátlap:a két oldalra fektetett zászlókon sasszárnyak látszanak. Súly:27 gr. 412.old.

BÁNKI VAJK EMIL: Rendjelek, kitüntetések a magyar történelemben XIX.folyt. 408.old.

AZ ÉREN, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XXIII. 1967. 39-40.sz. Bp.

LEISEK, éremvésnök

I.FERENC JÓZSEF VITÉZSÉGI ÉRME.1866-1917.-Harmadik veret LEISEK-től.-Császár mellképe tábornagyi ruhában balra,életkorának megfelelően kis szakáll és bajusz.-"FRANZ JOSEPH I.V.G.G.KAISER NON OESTRREICH".-Hátúl:babérkoszorúban"DER TAPFERKEIT".-Harmadik veret LEISEK-től.
75.old.

TÁLAS GÉZA: Korai Habsburg kitüntetések/vitézségi érmek/ 2.rész.- 70.old

AZ ÉRME. XXVIII.évf. 1972.2.szám, Bp.

Leister Ferenc

nül Futakon (Bács-Bodrog m.) 1854. okt. 24.
rk. 6 reált, és a műegyetemen egy évet végzett
1876/7 I. rajztanár növendék a ~~[illegible]~~ rajztanár képzőben
1876/7. II. rendes tanuló

Leister Ferenc

1875/76 - 1876/77

Ferkèpzomfoiskèvk

108.l.

Lettner Sándor

1971-ben szerepelt képeivel először Kaposvárom a Tavaszi Tárlaton. 1973-ban az I. Dunántúli Tárlaton kiállított munkáira Vasvary díjat kapott.

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal

Léitner Sándor

Léitner Sándor farostlemezre festi képeit. 1972-ben festette a „Király-fi fehér lovon".

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal

Léderer Sándor

Léderer Sándor tagja a Művészeti Alapnak és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. Önálló kiállítása 1972-ben volt a Rippl-Rónai Múzeumban.

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal

Lieber Sándor

Lieber Sándor tanárai Soltra
Elemér és Helle Sándor voltak a
Pécsi Tanárképző Főiskolán.

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal

Leitner Sándor

1946-ban kaposvárott született Leitner Sándor. A pécsi Tanárképző Főiskolán végezte tanulmányait, 1965-69 között.

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7. oldal

Lestner Sándor

„A kiralyfi fehér lovon"
(nyomd)

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Müvészet,1975.október - 7.oldal

Lietuvos Sándor „A hiralyfi fehér lovon"

Kovács Gyula: Négy festő Somogyban.
Művészet, 1975. október - 7 oldal

Leitner Sándor

Részt vett a tárlaton a
művész.

Tandi Lajos: Szegedi nyári tárlat
Tükör, 1977. aug. 7. - 3 oldal.

Tomaši Trajos: Svegdi nuperi tabat
Tabiae, 1774. aug. 7. - 3 oldal.

Leitner Sándor festőművész

A kulturális eseményeket ismertető rovat hat művész kiállításáról számol be: Dohnál Tibor, Végh András, Leitner Sándor, ifj. Keleti Jenő, Jávor Piroska és Kaponya Judit festőművészek nevét sorolja fel a lap.

A Palotai Tárlaton, október 6.-án nyitják meg Leitner Sándor kiállitását.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. okt. 4.
XIX. évf. 4o. sz. 8. lap.

LEITNER SÁNDOR festő
Kaposvár, 1946

1969-ben szerzett rajztanári oklevelet a Pécsi Tanárképző Főiskolán. 1965 óta jelentkezik munkáival a somogyi és dél-dunántuli tárlatokon, valamint a Studió rendezvényein. Önálló kiállítása 1972-ben volt a kaposvári Rippl-Rónai Muzeumban. - Képein a dunántuli táj hangulatainak és történelmi atmoszférájának felidézésére vállalkozik, stílusát szürrealisztikus hangvétel, a montázstechnika alkalmazása jellemzi.

Művészéletrajzok 1975

Leitner Sándor

A siofoki Művelődési Központ és Könyvtár, valamint a Magyar Képzőművészek Szövetségének folyóirata országos seregszemlét rendezett nyáron, melyen részt vett Jánossy György, Kiss István, Caiszár Elek, Szekeres Emil, Szabados János, Leitner Sándor

Magyar Hirlap 1976-183-4
Wagner: Művészet a Művészetben

Leitner Sándor

A „Művészet a Művészetben" c. Siófokon rendezett kiállításon szerepelnek a művész művei.

Horányi Barna: A Művészet folyóirat kiállítása Siófokon.
Somogyi Néplap, 1976. júl. 11.

LEITNER SÁNDOR

A kiállítás nyitva:
október 6-tól október 23-ig

MEGTEKINTHETŐ:

hétköznapokon	11—18 óráig,
szombaton	9—15 óráig,
vasárnap	szünnap

A kiállítás helye: Budapest XV., Kavicsos köz 4.
Lila Iskola aulája

Megközelíthető: a 73-as, 77-es, 96-os és 173 E autóbusszal, valamint a 69-es villamossal

PALOTAI TÁRLAT

S. Ny. 4794

A XV. ker. Tanács V. B. Művelődési Osztálya,
a Hazafias Népfront XV. ker. Bizottsága,
a Fiatal Képzőművészek Stúdiója, a Műcsarnok
és a Lila Iskola
szeretettel meghívja 1975. október 6-án délután 6 órakor

Leitner Sándor
festőművész
kiállításának megnyitójára

Megnyitja:
BRÁDA TIBOR
festőművész

PALOTAI TÁRLAT

Leitner Sándor

a IV. ker.-i Lilla iskolában a közeljövőben egyéni kiállításon mutatkozik majd be a nézőnek.

Esti Hírlap, 1971. jún. 14.

Leitner Sándor [ ]

L.: Kő Pál.

—: fiatal ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. jún. 14.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1971 DEC 10

Leitner Sándor

— **Képzőművészeti kiállítás nyílik** ma a megyei kórházban Leitner Sándor műveiből. A kiállítást a KISZ VIII. kongresszusának tiszteletére rendezte a kórház ifiúsági szervezete.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Leitner Sándor
1971 DEC 2 5

SOMOGYI NÉPLAP

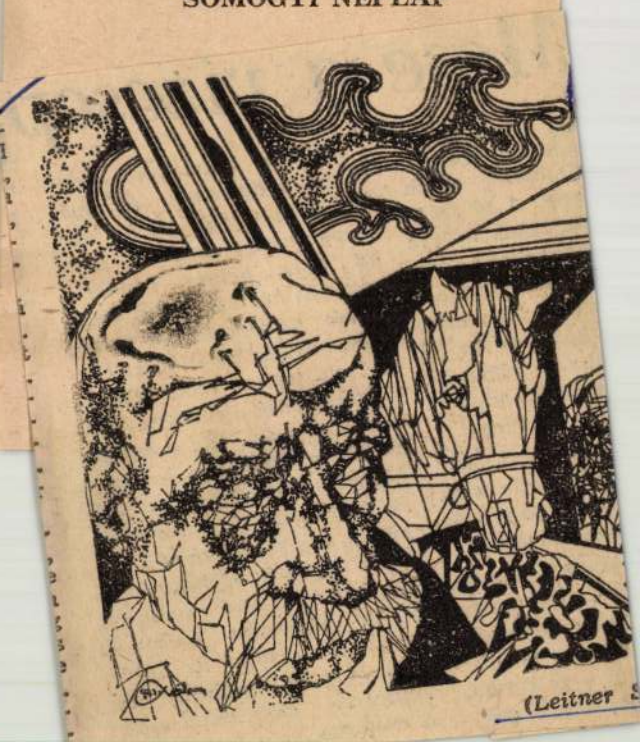

1021

Sándor rajza)

...ban a védett, meleg helyen a kis vízcsepp szikrázó jégruhája megolvadt, és a kis cseppecske sok-sok vízzé vált társával együtt belefolyt a kamra közepén lévő lefolyóba. Sötét, levegőtlen csatornán keresztül sodorta az áradat több társával együtt, míg egyszerre csak kiszélesedett a csatorna, és a kis vízcsepp

Leitner Sándor, kaposvári festőművész

November 4.-i ünnepségek alkalmából a Kaposvári Városi Tanács által alapított Vasvary-díjat, a vele járó 5 ezer forint jutalommal átnyújtották a művésznek.

Népszava, 1973. nov. 9.

Leitner Sándor

Királyfi fehér lovon, 1972.
olaj, 12 x 75 cm

Leitner Sándor festőművész
kiállítása, Kaposvár, 1972. nov
– 1973. jan.

Leitner Sándor

Vizsgálja felül hogy, 1972.
okoj 1/2 XFZ cm

Leitner Sándor fejlőmérnöc
kiállítása, Kapuvár, 1972. nov
— 1973. jan.

Leitner Sándor

Felhő és ablak, 1972.
olaj, 35×30. cm, repró.

Leitner Sándor festőművész
kiállítása, Kaposvár, 1972. nov
— 1973. jan.

Heinrich Schröder

Tafel 5 a, b, c, d, 1973.

Objekt, 37×30 cm, Papier.

Heinrich Schröder, Hofbauernstr. 15 a, 1 Berlin, Steglitz.

— 1973. Okt.

Leitner Sándor

Szindbád, 1972., olaj,
58,8 x 61 cm, repr.

Leitner Sándor festőművész
kiállítása, Kaposvár, 1972. nov
— 1973. jan.

Heinrich Schröder

Heinrich Schröder, Hofkunstmaler, Vergoldungen, Lackierungen, Tapeten, Linoleum, Teppiche, Gardinen, Rouleaux, Bilder, Spiegel, Polsterwaren, Möbelstoffe, Bettfedern, Daunendecken, Steppdecken, Reisedecken, Wagendecken, Pferdedecken, Wagenplanen, Wagenleder, Wagenlaternen, Wagenlampen, Wagenlack, Wagenfirnis, Wagenschwärze, Wagenschmiere, Wagenfett, Wagenöl, Wagenbürsten, Wagenschwämme, Wagenleinen, Wagenstricke, Wagenketten, Wagenschlösser, Wagenbeschläge, Wagenräder, Wagenachsen, Wagenfedern, Wagenbremsen, Wagendeichseln, Wagenkasten, Wagenverdecke, Wagenpolster, Wagenteppiche, Wagenvorhänge, Wagenspiegel, Wagenlampen, Wagenlaternen, Wagenschmiere, Wagenfett, Wagenöl, Wagenbürsten, Wagenschwämme, Wagenleinen, Wagenstricke, Wagenketten, Wagenschlösser, Wagenbeschläge, Wagenräder, Wagenachsen, Wagenfedern, Wagenbremsen, Wagendeichseln, Wagenkasten, Wagenverdecke, Wagenpolster, Wagenteppiche, Wagenvorhänge, Wagenspiegel.

Leitner Sándor

Víz és fény, 1972., repr.
42×70 cm

Leitner Sándor festőművész
kiállítása, Kaposvár, 1972. nov
— 1973. jan.

Leitner Sándor, festő

Kiállít.

It. 4.: Dunántúli festők tárlata
Kaposváron

7.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 14.

Leitner Sándor

a Kaposvári Városi Tanács Városgazdálkodási Hivatal vezetője

Magyar Nemzet 1973 november 9
4. old.

Leitner Sándor

Öregasszony szobája, ol. 100x170

Del- dunántúli képzőművészek kiállítása

Szekszárd – Nagykanizsa – Zalaegerszeg

Leitner Sándor

Önarcképsorozat részlete, olaj
100×170

Dél-Dunántúli Képzőművészek
kiállítása, 1970–71

Leitner Sándor

Pannótero olaj 60x180 cm

Studio '71

Leitner Sándor

Öregasszony szobája, olaj – repr.

Dél-Amerikai Képzőművészet Kiállítása, 1970-71.

Leitner Sándor

Clown olaj 80×80

IV. Debreceni Országos Nyári
Tárlat 1974.

Leitner Sándor

Az 1973-as dunántúli tárlaton, Kaposvárott, a Somogyi képtárban részt vett művével.

Népszava, 1973. dec. 14. 101. évf. 292 sz. 4 p.

Leitner Sándor

Tizénnegy somogyi művész társlata nyílt meg a bjelovari városi múzeumban, melyen. művei szerepelnek.

Lábadi Károly: Somogyi képzőművészek

Magyar Szó, 1974. febr. 21.

Leitner Sándor festő

A Kaposvári Somogyi Képtárban rendezett I. Dunántúli tárlaton szerepel műve.

Lasonci Miklós: Gondolatok az első dunántúli tárlatról
Életünk, 1944 1. 66. old.

Leitner Sándor festőművész

a kaposvári Vaszary-teremben megnyílt a somogyi festőművészek közös kiállítása, melyen művei szerepelnek.

Horányi Barna: Őszinte paletták
somogyi Néplap, 1974. márc. 10.

Leitner Sándor
festőművész kiállítása nyílt vasárnap a kaposvári Rippl Rónai József Múzeumban. A kiállításon a művész 21 alkotása látható.

Magyar Hírlap 1972/328 Pald.

Leitner Sándor, festő

Kiállítás

Rózsa Gyula: Gondolatok róla, két nézetben

13.

Népszabadság, Bp. 1973. ápr. 30.

LEITNER Sándor, festő

kiállítás

kiáll. „Somogyi Képzőművészek táblatai".

Schladming, 1989. július. eml. c Somogyi

Honismereti Híradó 20. 1989., 2., 63.

Xx. 45 n/Mustezek

terrakottából készített ornamens keretelé
keskeny **mázas terrakotta** párkányokkal
ornamensdísszel és maszkokkal. Ezen em
háromnegyed oszlopokkal határolt, geome
vakárkádok - három-három az oldalfalako
pendant-ja a portál nagy, félköríves árkád
függőkonzolos árkád. Az előtér **mázas ter**
vízszintes lezárású mennyezete bordákkal
takarékpénztárnak egy központi mag köré
hivatali részt öleli körül az a sajátos építés
díszítésű üveg és fém szerkezetével a korsz
tekinthető. (A passage-ból nyílik az épület
lépcsőháza is.)

Leitner Sándor

Öregasszony szobája, ol., vegy

Dél-dunántúli képzőműrészek kiállítása

Szekszárd — Nagykanizsa — Zalaegerszeg

Leitner Sándor

A Fiatal Képzőművészek Studiója 5 tagjának alkotásaiból nyilt kiállitás a Marcali Képtárban.

Magyar Hirlap/1977/35/6

Leitner Sándor festi

„Stégek" c. 80×80 cm

c. Lépe szerepel az 1978-as Studió Kiállításon

– Katalógus a Kiszpitásban –

Leitner Sándor, festő

L.:Lóránt János

Tandi Lajos:Kiállitási mérleg 91-93.

Tiszatáj,Szeged,1977.október XXXI1/1o.

Leitner Sándor, festő

a Somogyi Képtárban rendezték a somogyi képzőművészek őszi tárlatát, melyen szerepelnek a művész művei.

„1917 október" c. kép (említve)

Horányi Barna: Somogyi őszi tárlat.
Somogyi Néplap, 1944. okt. 9.

Leitner Sándor Festő

A Szegedi Nyári Tárlaton szerepel a művész alkotása.

Tandi Lajos: Szegedi Nyári Tárlat.

Tükör, Budapest, 1977. aug. 4.

Leitner Sándor festő

Az újpalotai Lila-iskolában kiállító Leitner Sándor festérzetét a „Művészet" c. folyóirat e havi Szamogy megjei külön száma értékeli részletesen.

Láttuk, hallottuk ...

1975. X. 19. 11.51 Petőfi

Leitner Sándor, festő

L. Bródda Tibor

—: A Jelenlét krónikája 1056. o.

Jelenlét, Pécs 1976 nov- 11/XIX.

Leitner Sándor

A művész a „Fonyódi Iskola"
tagjai közé tartozik.

Pogány Gábor: Fiatalok a Műcsarnokban
Művészet 1977 május - Soldal.

Leitner Sándor

A kaposvári Somogyi Képtárban Brada Tibor Kovács Péter, Leitner Sándor, Szentgyörgyi József és Topor András festőművészek kiállítása október 10.-ig megtekinthető.
A békéscsabai Munkácsy Mihály Muzeumban Balázs Irén fal és tértextil kiállítása szeptember 26.-ig tart nyitva. Ugyanitt Keleti Jenő festőművész kiállításának megnyitója szeptember 23.-án lesz, mint lap közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept. 18.
XX. évf. 38. sz. 8. lap.

Leitner Sándor, festőművész, tanár

Kaposváron a tanítóképző főiskola dolgozóban megnyílt a somogyi képzőművészek kiállítása. A főiskola két festőművész tanára művei is szerepelnek a kiállításon.

Somogyi Néplap, 1946. szept. 19.

Leitner Sándor festő

Bráda Tibor, Kovács Péter, Leitner Sándor, Szentgyörgyi József és Topor András festők kiállítása Kaposváron okt. 10.- ig látható.

Kiállítások.

Élet és Irodalom, 1976. szept. 18.

Leitner Sándor

Leitner Sándor festőművész kiál-
lítása a Stúdió-galériában április
6-án nyílt meg.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1977. április - 45. oldal.

Leitner Sándor, festő

Az ideny kezdetén átadott új siófoki Műv. Központ és Könyvtár, valamint a Magyar Képzőművészek Szövetségének folyáirata újszerű országos szeregszemlét szervezett a nyári ideényre. – A jelenlegi helyszínt a mostani vendégeátokat is köszönti az a részleg, ahol például a művész festményeit látjuk.

Wagner István: Művészet a Művészetben,

Magyar Hírlap, 1976. aug. 4.

LEITNER SÁNDOR

emlitve 14. Szász Tibor

UJ TÜKÖR 1982. XII. évf. 51. sz. 43. o.

ɛgfelelő szem. alapbér: Ft.

ınkaidő: hónap.

-tól -ig.

ɛngedély kelte, száma:

jöv. adó és községfejl. hozzájár. kerül

.

.....

megbizó

LEITNER SÁNDOR

kiáll. Midiatura cimmel. ld.Bráda Tibor

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.44.sz.43.o.

LEITNER SÁNDOR

közös kiáll. ld. Bráda Tibor

Pogány Gábor: Midiaturák

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.46.sz.22.o.

Leitner Sándor (festn)

Berthe Lánlót említi, mint a Sinek Balaton-ábrázolásai meghaladják a látvány puntra ábrázolását.
Leitner említi saját „Ember zoma" c. répeit, melyek a „szennyeződésekre" utaló formákat is tartalmaznak.

Van-e nagyainkban balatoni festéner?
Kerekasztal-beszélgetés
Somogy, 1987. 4. G. 78. l. 79. l.

Leitner Sándor

A Fiatal Művészek Klubjá-
ban szerepelt a múzeum.

-----:Kiállítási naptár.
Művészet, 1976.szeptember - 48.oldal.

Leitner Sándor festő

A Művészet okt.-i számában négy somogyi festőművészt mutat be Kovács Gyula elemző írása, melyeket reprodukciók egészítenek ki.

H.B.: Művészet-anket Kaposváron, Somogy képzőművészetéről.

Somogyi

Leitner Sándor festő

Kaposváron, a Bartók Béla u.-ban és a Géza u.-ban 1977-ben fejeződik be három műterem építése: Honty Márta, Leitner Sándor és Szekeres Emil fóg itt dolgozni.

H.B.: Kaposvár a képzőművészetért. Somogyi Néplap, 1975. dec. 29.

Leitner Sándor

A III. Kaposvári tavarzi tárlaton munkásságát a zsüri az elektroncsőgyár különdíjával jutalmazta.

H.B.: Megnyílt a III. kaposvári tavarzi tárlat.

Somogyi Néplap, Kaposvár, 1971. ápr. (2)

Leitner Sándor

Bemutatott műve:

„Pompáterv," olaj, 60 x 180 cm.

Rozványi Márta: Studió 71.

Budapest, 1971

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-088, 337-748, 340-726
1974 FEB 5
Somogyi Néplap
Leitner Sándor

Somogyi képzőművészek alkotásaiból

Kiállítás Bjelovároon

1021

A Horvátországi Magyarok Szövetségének a lapja, a *Magyar Képes Újság* 1974. január 15-i számában jelentős méltatást kapott a múlt év végén Eszéken megnyílt somogyi képzőművészeti kiállítás. *Lábodi Károly* írja: »*A vendégművészek alkotásai már nem a Csokonai Vitéz Mihály által megnevezett »Múzsáknak szentelt kies tartomány«-ból érkeztek, hanem egy képzőművészeti hagyományokkal rendelkező, gazdag művészeti életet élő tájegységet képviselnek.*« Leitner Sándor, Ruisz György, Szabados János és Szekeres Emil műveinek a reprodukcióit közli a nálunk is kapható, kéthetenként megjelenő lap.

A somogyi képzőművészeti kiállítás tegnap egy másik horvátországi városkában kapott otthont. Bjelovároon, a városi múzeumban azonban mintegy harminc művel gazdagabb alkotást láthat a közönség, mint Eszéken. Bjelovár és Somogy között évek óta szoros a kapcsolat, pedagógiai tapasztalatokat cseréltek a nevelők, a szomszédos ország kisvárosában megfordult a Vikár Kórus, a pedagógus férikórus, vendégül látták a kaposvári úttörőzenekart is. Képzőművészeink tegnap megnyílt kiállítása kapcsolataink fejlődésének a bizonyítéka is.

Tegnap Bjelovároon, a városi múzeumban *Bíró Gyula*, a megyei pártbizottság titkára nyitotta meg a somogyi képzőművészeti kiállítást, amelyen ott volt *Kocsis László*, a megyei tanács elnökhelyettese is. Képzőművészeink közül *Szabados János* területi titkár és *Leitner Sándor* vett részt a megnyitón.

Bíró Gyula megnyitó beszédének bevezetőjében politikai, kulturális kapcsolataink fejlődéséről szólt, utalva arra az együttműködési megállapodásra, melyet a megyei pártbizottság és a JKSZ Bjelovári Bizottságának vezetői tavaly írtak alá. Bíró Gyula köszönetet mondott a JKSZ helyi vezetőinek, hogy lehetővé tették a somogyi képzőművészek bemutatkozását, melyet készségesen karoltak fel a városi múzeum munkatársai is.

A mai somogyi képzőművészeti életről többek között ezeket mondta megnyitójában: — A somogyi művészet mély gyökeréből táplálkozik, különös ismertető jegye a népművészeti hatás és a korszerű ábrázolásmód ötvözete. Népművészetünk gazdag hagyománya — melyet igyekszünk méltó módon ápolni és továbbfejleszteni — a népzene és a néprajz mellett a vizuális művészetekben is mindenkor föllelhető.

Kulturális politikánk, céljaink megvalósításához azokkal a tehetséges, szocialista elkötelezettségű alkotókkal keresünk szövetséget — mondta —, akik tevékenységükkel aktív részt vállalnak a tömegek művészi ízlésének fejlesztéséből, a szocialista kultúra értékeinek gyarapításából.

A népek közötti barátság elmélyítésének gondolatával fejezte be megnyitóját Bíró Gyula, majd az érdeklődők megtekintették a somogyi képzőművészek kiállítását.

H. B.

fluenzajárvány. Az ü
orvos elmondta: a »B
okozta influenza csak
ban fordul elő az ors
és a betegség jóval e
lefolyású, mint a
években az »A« vír
által keletkezett influe

— **Megalakult Pécse**
Miskolc és Debrecen u
harmadik legnagyobb
városunkban — a kulturális
rendezvények irodája. Az új
népművelési intézmény március 1-én kezdi meg működését.

— **116 millió forintos beruházást** hajt végre az idén a győri Magyar Vagon- és Gépgyár a budapesti Vörös Csillag Gépgyárban. Új csarnok építését kezdik meg, és gépparkját is fokozatosan korszerűsítik.

— **Környezetvédelmi szakmérnökök** képzését kezdték meg tegnap a veszprémi vegyipari egyetemen. 100 jelentkezőt vettek föl az első évfolyamra, százat pedig előzetesen a jövő évre.

Rabló az I. osztályon

Elfogták Braziliában a 11 évvel ezelőtti nagy angol vonatrablás egyik tettesét, Ronald Biggst, és talán már kedden visszaviszik Angliába. A börtönéből 9 éve megszökött Biggsre nagyon vigyáznak; naponta többször szállítják egyik helyről a másikra, hogy az esetleges kiszabadítási kísérleteket lehetetlenné tegyék. A Londonba repülő gépnek — a hírek szerint — egész első osztályát lefoglalták Biggs és biztonsági őrizete számára.

el.

— **Szakadékba zuhant** Uruguayban egy távolsági autóbusz. 14 utas életét vesztette, 40 megsebesült.

— **Theophania** — kaposvári szereplőkkel. Babarczy László, a Csiky Gergely Színház rendezője alkalmazta képernyőre ezt a XV. századi tandrámát, amelyet ma este láthatunk a tv-ben. A szereplők között van Molnár Piroska, Koltay Róbert és Vajda László is.

Egymilliós rablás

Nagyszabású bűnügy híre hozta lázba Angliát, a szigetországot. A hírek szerint a londoni Heathrow repülőtéren egy ausztráliai banda egymillió dollár értékű útitsekket lopott el egy postazsákból. A csekkek január 9-én tűntek el, de a hír csak most jutott el a sajtóhoz. A rendőrség és az angol posta még nem erősítette meg a jelentést.

— **Szintetikus fonal** 40 %-os engedménnyel kapható a Somogy megyei Iparcikk-kiskereskedelmi Vállalat kaposvári kézimunka-, barcsi, nagyatádi, siófoki és fonyódi divatáru-szaküzleteiben. (x)

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Leitner Sándor, festőművész

ZALAI HÍRLAP

1984 SEP 26

1021

5

Kiállítás

Élmények – sűrítve

Leitner Sándor nagykanizsai tárlatán

Leitner Sándor: Blues

A tárlat már az előcsarnokban megkezdődik, s a tulajdonképpeni kiállítótér előtti folyosóra is jut belőle. A nézőt valósággal bevezetik, bekormányozzák a *Leitner Sándor* féle vizuális világ hangulatába, hiszen ahogy belép a nagykanizsai Hevesi Sándor Művelődési Központ nagy üvegajtaján, máris megragadja tekintetét az ott kiállított hatalmas mozaikterv.

A kaposvári festő Kanizsán bemutatott kollekciója szinte teljes egészében az 1981-es év termését tárja elénk. Ami már első pillantásra megragadja a betérőt, az a képek dinamikája, frissessége, lendülete. Montázs-technikára emlékeztető, néha szeszélyes képszerkesztési metódusa, s az ehhez társuló színélmény feszítő energiával, a sűrített élmény villódzásával teliti festményeit. A *Felvonulás*, a *Blues*, *A mesterek*, *A be nem avatottak*, s *A vélemény árnyéka* mind jó példa erre. Látásmódjában szintén tükröződik e fiatalos energia, s hév, ami nem egyszer gyilkos szatírával párosul, például a két utóbbi címet viselő festményén. A be nem avatottak című képén például Bartók zenéje, művészete mellett tesz hitet, karikírozza a hozzáértés nélkül véleményt alkotók, a befogadásra képtelenek elfogult táborát. *Az én társulatom Arlekinje* című nagyméretű festménye talán kortársairól szól, s e közvetlenül a felszabadulás után született, gyerekként sok társadalmi anomáliát látott, átérzett, most a negyvenhez közelgő generáció lelkiállapotának pillanatnyi tükörképe, summázata e mű.

Szinte az ábrázolandó lények, tárgyak mértani, geometriai szerkezetéig, vázáig hatol, oly pontossággal rajzolja, szerkeszti figuráit. Kedvelt, több képén is fellelhető motívuma az embertest, a karaktereket, egyéniségeket, hangulatokat megjelenítő emberi arc, a hol erőtől duzzadó, hol vádlón mutató, hol munkára, alkotásra lendülő emberi kéz, a hegy-völgyes tenyér.

Festményeit néha grafikusi pontossággal, precizitással „rajzolja" meg, másutt azonban a színek, a nagy homogén foltok erejére épít. *Az ember nyoma* című festménye ez utóbbit példázza. A téli táj rideg nyugalmát, rezzenéstelenségét csak az emberi lábnyom csámpás, a nyomasztó fagyot feloldó szabálytalansága töri meg, s kelti életre az alkotóra oly jellemző vizuális feszültséget.

Rajzok a naplómból címmel egy sor grafika egészíti ki még a festmények kínálta élményt, amely október 14-ig várja a közönséget Nagykanizsán.

M. H.

MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMEK, KÖZÜ
FIGYELEM!

TERMÉNYEK, GÉPEK, EGYÉB ANY
TÁROLÁSÁRA ALKALMAS, KÜLÖNBÖZŐ MÉ
ACÉLVÁZAS SZERKEZETEK SZÁLL
HULLÁMPALA FEDŐANYAGGAL E
RÖVID SZÁLLÍTÁSI HATÁRIDŐVEL VÁ
A SZERKEZETEK KÖRÜLFALAZÁ
ZÁRT RAKTÁRAKKÁ ALAKÍTHA

Kérjük tisztelt ügyfeleinket, hogy érdek
és megrendelésükkel szíveskedjen
vállalatunkat mielőbb megkeresn

AGROKE
Zalaegersz
Telefon:
Telex: 33-
Ügyintéző

A Dunántúli Kőolajipari Gépgyár

felvételre keres

gyengeáramú villamosmérnököt,

illetve üzemmérnököt.

Fizetés megegyezés szerint.

Jelentkezés a DKG Személyzeti
és Oktatási Önálló osztályán,
Nagykanizsa, Vár u. 9.

Telefonon: 13-140/13—25.

650

Szövetkezetünk kádár részlegénél
(Zalaegerszeg, Arany J. u. 14.)

KEDVEZMÉNYES ÁRON

akác és tölgyfa
BOROSHORDÓK, valamint KÁDAK KAPHATÓK:
akác hordók 50 literestől 320 literesig,
tölgyfa hordók 100 literestől 150 literesig,
tölgyfa kád 125 literestől 180 literesig.

LEITNER

Családom generációinak élete köt szülővárosomhoz, Kaposvárhoz. Itt születtem soknemzetiségű családfából magyarnak, 1946. április 13-án. Itt dolgozom, festek és élek a világban.

Leitner Sándor festőművész,
tanszékvezető főiskolai tanár vagyok.

Életemet az emberi lét problémáiról való gondolkodás és azok művészeti kifejezése határozza meg. 50 évem néhány átadható értékét kívánom közreadni tanulságul az életnek Somogyban, 1996-ban rendezendő képzőművészeti kiállítássorozatomban. Szeretném ezzel is kifejezni kötődésemet szűkebb pátriámhoz. Megmutatni, hogy a kaput itt is ki lehet nyitni a világra, itt is meg lehet élni az Ember világteremtő lehetőségét, csak ehhez saját magunkat is az emberiség mércéjével szabad mérnünk.

KTF o.: 37/96.

LEITNER
SANDOR

Az élet az értelmes lét tündöklő kalodája. Úgy érzem, csak akkor lehetünk boldogok, ha kiteljesedtünk benne, és megszerezzük a jogot, hogy új kalodába léphessünk. Az első kalodáimat tudatosan képeim kereteinek eliminálásával vetettem le magam is. Azt gondolom, hogy megszokásból zárjuk képeinket keretbe. Talán csak azért, mert így szeretnénk alkotásainkban a teljességre törekvő vágy manifesztálódását idő előtt öröklétűvé tenni. Érzem, hogy csak akkor születik meg az Ember számára a régen várt nembeli csoda, amikor majd a minden kalodája megterem. Akkor válik majd végtelenné a korlát, és végtelenné a lehetőség, a szabadságkalodává.

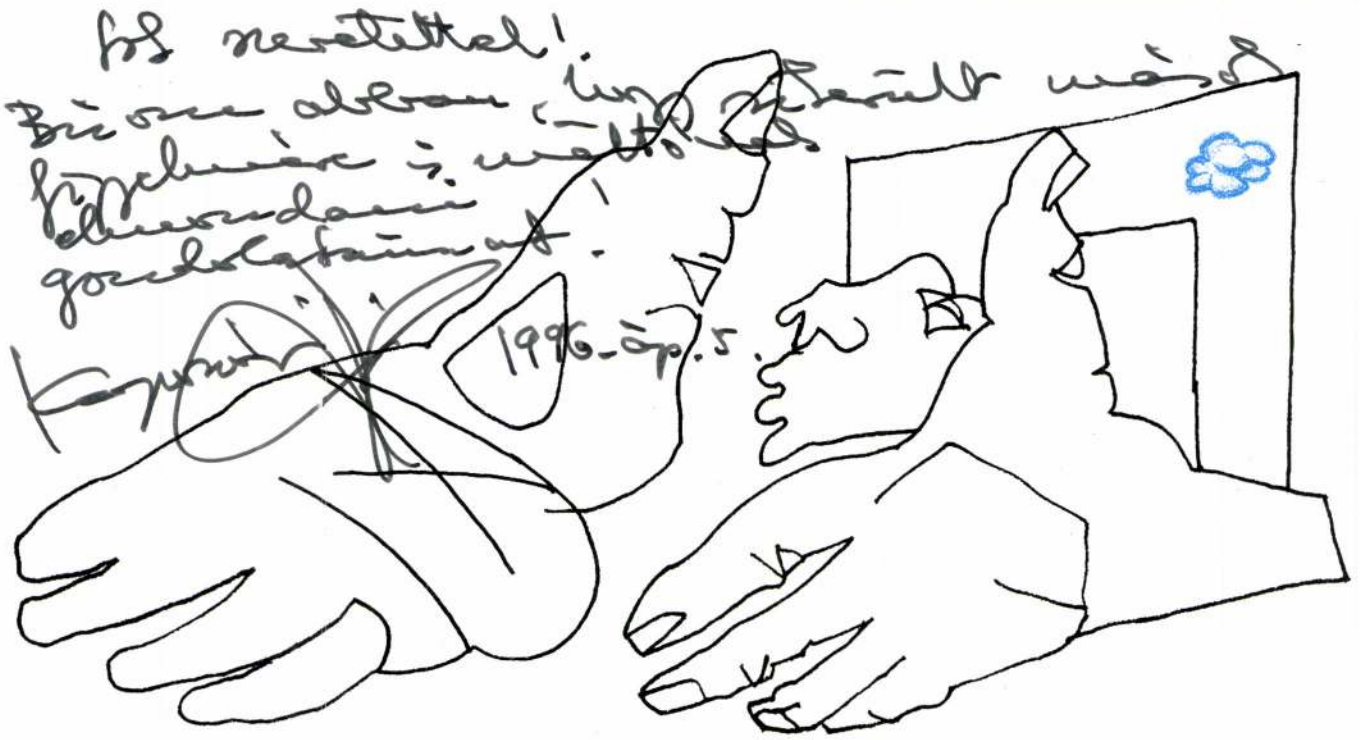

Tisztelettel meghívjuk Önt és kedves családját

LEITNER SÁNDOR

festőművész, tanszékvezető főiskolai tanár

K A L O D Á K

című kiállításának megnyitójára,
1996. április 12-én (pénteken) 17 órára.

Köszöntőt mond:
Szita Károly Kaposvár Megyei Jogú Város polgármestere és
Dr. Kolber István Somogy Megye Közgyűlésének elnöke.

A kiállítást megnyitja:
Sümegi György művészettörténész, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium
Képzőművészeti Osztályának főosztályvezető-helyettese.

Közreműködnek:
Cselényi Nóra és *Spindler Béla*, a Csiky Gergely Színház művészei
és a CSVM Tanítóképző Főiskola *CANTUS Kamarakórusa*
Ludmány Géza karnagy vezetésével.

Vaszary Képtár Kaposvár, Fő u. 12.
Nyitva: hétfőtől péntekig 10–18 óráig, szombaton 10–13 óráig.

KTF o.: 37/96.

L E I T N E R

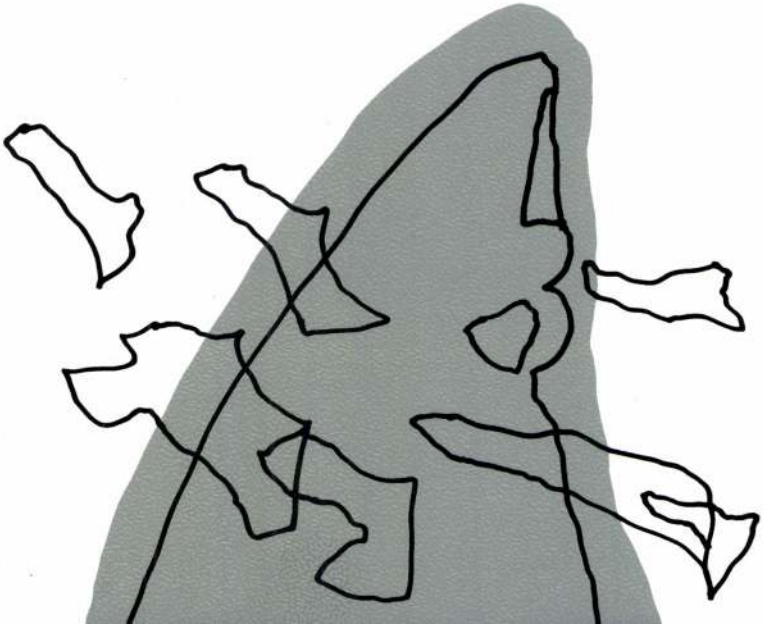

Leitner Sándor festőművész

Szegő György fotókiállitása a Fiatal Művészek Klubjában megtekinthető november 3.-tól.

Buhály József festőművész a Ferencvárosi Pincetárlaton,
Dér István " a Képcsarnok győri bemutatótermében,
Félegyházi László " a debreceni Medgyessy teremben,
Leitner Sándor " a nagykanizsai Egry József Teremben,
Vecsési Sándor " a Csontváry Teremben mutatja be műveit. A felsorolt festőművészek kiállitása november 9.-től látható, -közli a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. nov. 11. XXII. évf. 45. sz. 8. lap.

Leitner Sándor [ ].

L: Fürtös Ilona

–: Krónika Borító 3.

Jelenkor, Pécs, 1981. márc. XXIV/3

Leitner Sándor, Jesső

198

IV/3

Leitner Sándor

LEITNER SÁNDOR festőművész kiállítása tegnap nyílt meg Szombathelyen, a Derkovits-teremben, s április 9-ig tekinthető meg.

Magyar Hirlap 1981/3/27/11

Leitner Sándor, festőművész

Megnyílt a IV. Dunántúli Tárlat, a Somogyi Képtárban. – Tizenkét somogyi képzőművész szerepel a tárlaton. Olyan festői világot teremtettek, amelyben egyféle zártság érzése jut kifejezésre. A lírai hang sem feledhetteti ezt.

Leitner Sándor „Tizenöt év festőasztala" c. képe fejezi ki ezt a zártságot a legvilágosabban.

|említve|.

Horányi Barna: IV. Dunántúli Tárlat.

Somogyi Néplap, 1981. okt. 3.

Leitner Sándor

Pellionisz Valéria: Midiatúra

Művészet, 1983. október

Leibner Sándor festőművész

Pogány Gábor: kiállítása

Művészet, 1983. április

Leitner Sándor
Kiállítás a Csontváry-teremben

Magyar Nemzet 1984. XI. 2.

Leitner Sándor, festőművész

Boglarlellén megnyílt a dél-balatoni képszőművészek kollektív tárlata. A Tóparti Galériában Somogy és Zala legnevesebb alkotóinak munkáit válogatták össze a rendezők: — Leitner Sándor alkotásai közül kettő is a képtár falára került; festményei lágy, pasztell színűek. (említve).

Torsztyánszky Krisztina: Színek és formák.
Somogyi Néplap, 1984. júl. 8. 5.- old.

Leitner Sándor

Jegyzetek az V. Dunántúli
Táshatról

Mühely 1985/5

LEITNER Sándor festő, grafikus

91 10.57

Új Művészet

LEITNER Sándor

Tisztelettel hívom
a kaposvári Vaszary Képtárba
1996. április 12-én (pénteken) 17 órára
jubileumi kiállításom megnyitójára
és az utána rendezendő állófogadásra.
Szeretném ez alkalommal
személyesen is megköszönni
megtisztelő érdeklődését
alkotómunkám iránt.
Örömmel tudatom,
hogy a megnyitón bemutatásra kerül
a képzőművészeti munkásságomról szóló kiadvány
és jelentős köztéri munkáimat bemutató
videofilm is.

Köszönetemet fejezem ki ezúton is
az önkormányzatoknak, közintézményeknek,
vállalatoknak, magánszemélyeknek
és minden kedves személyes ismerősömnek és barátomnak,
akik személyemben és munkásságomban a kultúrát megtisztelve
támogatták kiállításaimat és a képzőművészeti munkásságomról megjelent kiadványt.

Balaton Füszért Részvénytársaság, Kaposvár
Balatonföldvár Város Önkormányzata
Barcs Város Önkormányzata
Berzsenyi Társaság, Kaposvár
Csapó István, Cser vendéglő, Kaposvár
Csiky Gergely Színház
Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, Kaposvár
Csapó István, Fénystúdió, Siófok
Fonyód Város Önkormányzata
Kaposvári Építőipari Szövetkezet
Kaposvár Város Önkormányzata
Kaposvári Nyomda Kft.
Képző- és Iparművészeti Lektorátus
Lakberendező Ipari Szövetkezet, Kaposvár
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége
Művésztanár Társaság, Budapest
Nagyatád Város Önkormányzata
Petőfi Sándor Általános Iskola Baráti Köre
Posta Bank Kaposvári Fiók
Somogyi Erdészeti és Faipari Rt.
Siófok Város Önkormányzata
Somogy Megyei Önkormányzat
Széchenyi István Kereskedelmi Szakközépiskola, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakmunkásképző Kaposvár
Szolamil Rt., Szolnok

KTF o.: 43/96

Leiter Artur

Szerepelt a Nemzeti Szalon Erdélyi Magyar Képzőművészeti Kiállításán.

N. M. 1939. I. 1.

MDK

Leiter Artur

Résztvett a Nemzeti Szalonban rendezett Erdélyi Magyar Képzőművészeti kiállitáson.

B.P.L.: Erdélyi Magyar Képzőművészeti kiállitás.

Nemzeti Ujság 1939.jan.1. 27.o.

MDK

Leiter Artur

Réti István: Erdélyi m. művészek a N.Szalonban.
Az Est, 1939. jan. 3. 15 l.

LEITER ARTUR

Banner Zoltán : Leiter Artur
(3 nyelvű)

? 1999, Kisprint

107–110, 112, *120–*
35

78
1, 63–64, *82–83*

4, *158*

15, 17, 19–22, *31*
, *37*
64–65, 67–68, 71–
), 107–108, 110
2, *123*

20, 22–23, *33–34*,

3, *37–38*, 43

Solymári Valkó László 98
Stiasny Aladár 96
Stuckhart Ferenc 11, *27*

Szabó Iván 140, 145
Szamosi Soós Vilmos 48, 51, 66
Szárnovszky Ferenc 24–26, *35–36*
Székely Károly 42, 50, 93, *119*
Szentessy Hiesz Géza 98
Szirmai Antal 40–41, 43, 45, 49, *55–57*, 93
Szlávics László, ifj. 98, 144–145
Sződy Szilárd 62, 75, 98
Szöllössy Enikő 132, 137, 140, 143, *152*

Telcs Ede 39, 46–47, 51, 60, 63–65, 69, 73, *79–80*, 97–101
Tornay Endre András 142, 145, *161*
Tóth Gyula 65–66, 68–69, 76, *91*
Tóth Sándor 98

Várnagy Ildikó 144–145
Vastagh György, ifj. 42, 50
Vígh Tamás 133, 136–137, 139–140, 142, 144–145, *151*
Vincze Pál 94, 98

Wirth János, ifj. 12

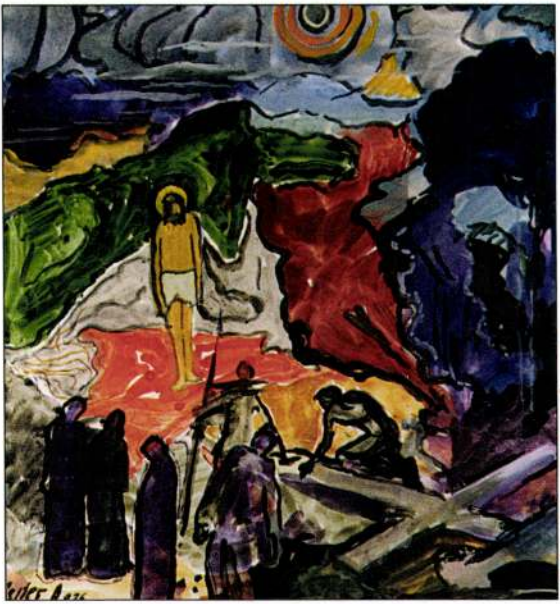

Keresztre feszítés előtt, akvarell, guás, 29x27 cm, 1976, j.b.l.

LEITER ARTUR

Az Erdély Művészetéért Alapítvány
Vármegye Galéria
(Budapest V., Vármegye u. 11. • Tel./Fax: 318-8148 • E-mail: erma@mail.matav.hu)

tisztelettel meghívja

Leiter Artur

(Brassó, 1904. augusztus 6. – Brassó, 1987. június 14.)

festőművész emlékkiállításának megnyitójára
és a művészetéről megjelentetett monográfia bemutatására

1999. május 13-án, 17.^{00} órára.

A kiállítást megnyitja:
Banner Zoltán

A kiállítás megtekinthető
1999. május 13-tól július 2-ig
kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken 10–18 óráig.

VÁRMEGYE GALÉRIA

Az elölapon: **Átkelés a folyón**, olaj vászon, 100 x142 cm,1976, j.b.l. – részlet

Meghívó

Leiter Artur

Leit Ede

festő

Vas. Ujs. 1875. 700, 701 l.

— **Müvészeti ösztöndijak.** A közoktatási miniszter az idei költségvetésbe képzőmüvészetek előmozditására felvett javadalomból Bruck Lajos, Ebner Lajos és Leit Ede festőknek egyen-

44. SZÁM. 1875. OKTÓBER 31.

ként 400 frt, Teszty Árpád, Greguss Imre, Hegedüs István, Kacziány Ödön, Tölgyessy Arthur és Wälder János festőknek egyenkint 300 frt, Peőcz Hermina festőnőnek 250 frt, végül Kiss György és Julier Ferencz szobrászoknak egyenkint 300 frt müvészeti ösztöndijat engedélyezett.

mivis ced

csak a vörössel alahuzottak

MDK

Leit Ede

400 frt. művészeti ösztöndijat kapott

Művészeti ösztöndijak. Vas. Ujs. 1875. 7oo,7ol.l.

LEITENFROST, Anton rabbi

Pozsony, Szt. Márton-templom, 1721

Ars 1996/1-3. 232.

kerek rotulusain majusculák: + MARIA. Liliom
Felirata 1618. anno Scholtisca. A kehelyt egy XIV
XVI. sz. beli kehely maradványaiból állították össz
2. Kehely, ar. ez. hatkaréjos talpán áttört perem
almandinos sarokvirágok, talpa oldallapjain S
Ágnes s Szent György lovag vésett képe.
négyczikkelyes gombja alatt és fölött beágyazo
gyűrűk, renaissance majusculás betűkkel IESS - M
cuppakosara egymást metsző pántokból, ez
gömbháromszög alakú zöld zománczczal bo
Cuppakosáron liliomos párta. Kehely fenekén bev
21 cm m.

Hédel A falu határában várom. Sziklafokon
falmaradványok.

LEITHNER, Johann akademiai festő

Bogaszló 1658-63, vartemplom

Ars 1996/1-3. 232.

Kéthajós csúcsíveskori épület, szentélyében apszissal s 2 keresztboltos szakasszal, me hosszúkás, hornyolt élű hasábok. kettős, félköríve keskeny ablakok. A hajóban négy keresztboltos közepén hengeres oszloppal, ma bordátlan k dongaboltok a régi bordás boltszakaszok helyén.

Sekrestyében:

1. Rokokó öröklámpa vert bádogból.

2. Czopfstílű füstölő s két rokokó tömjéncsónak v

3. Gyertyatartórézből, kerek talppal orsó alakú gyűrűvel. 27 cm m. XVIII. sz.

Templom északi oldalán csúcsíves árkádnyílás keresztboltszakaszos kápolnába, melyben két kett századbeli csúcsíves ablak van. Templom déli ka s egy végen 3 élénk profilú pálczával s 2 horonny

M.D.K.

Leitl Ede

A Képzőmüvészetek előmozditása céljából a közokt. min. négyszáz forint müvészeti ösztöndijat adományozott a müvésznek.
"Ujdonságok" c. rovat közleménye.
Az ösztöndijban tizenkét müvész részesült.

Egyetértés és Magyar Ujság, Bp. 1875. okt.26.
IX. évf. 174. sz.

Leitava vara

Könyöki

400, 401. l

N° 137

Mode

Nicolas Edouard

4357. ~~E.~~ Gabé:

Sz. Párisban 1814-ben † ug

Kikötő ~~vitorlásokkal~~

~~A calaisi kikötő.~~

A ~~hasonnevű~~ calaisi tengerszoros ~~ben, a hol~~, a partok mentén, földs ~~pedig~~ világitó torony bontakozik jó vesztegel, részint bevont, ré lákkal. ~~Belőjö~~ mindkét oldalon tőleg két munkással. ~~a kik a haj~~ Jobbról ~~van~~ a molón, ~~a hol~~ négy c rakoznak s balról, a jelző-készülé fölött. ~~mig azon innen~~ A mester Gabé 1851.

Festmény, aranyozott keret

Vászon, méretei ~~40.2:70.5~~ c

~~Grél Pál~~ — Becsértéke 1500 K.

A vízi járnüvek felé

H 40.3:70

Clichée.

† 85

14 (844

Leitch

l.

LykaMagyműI800-50

231.l.

1.

William Leitch, skót festőművész

Barabás Miklós sikerei szért is meglepőek, mert festői tudását voltaképpen autodidaktakéint szerezte. Fejlődésére jelentékenyebb hatást csak itáliai útja tett, ahol is egy skót származású festőtől William Leitchtől ellesi az akvarelltechnika fogásait.

Tasnádi Attila: Az újra felfedezett Barabás.
Népszava, 1984. márc. 7.

Leiter Artur

Brassói festő vett az alábbi kiállításon.

Az Ország

1943. aug. 17.

(A délerdélyi magyar képzőművészek kiállítása [Brassóban])

Déli Hírlap (Brassó)

1943. aug.

Leiter Artur festő

LEITER ARTÚR.

* 1904. Brassó. Középiskolában u. o. járt. Művészeti tanulmányait a bukaresti Képzőmüv. Főiskolán végezte 1928. Egyideig a brassói ref. kereskedelmi isk., jelenleg a székelyudvarhelyi kat. lic. rajztanára. Kiállított: Székelyudvarhely, 1937.

141. Kompozició, olajf. 250.—

Nemzeti Szalon 1939. jan.
Erdélyi kiáll.

Leiter Artur festőművész, Székelyudvarhely—Odorheiu, Str. Principesa Marioara 24.

s a XVI. elő felében).

piros palástban és zöld ruhában áll Vír-
ő kardot keblébe döfi mig balját szivét tette.
nafordulóm jobb kezét úgy tartja, mintha
n nő és egy öreg férfi köti le figyelmünket.
rginiának segítségére van és a harmadik
A bokáig érő bő köntöst viselő agg férfi
etet. A háttér hegyes vidék városokkal, facsopor-
. Az égbolt felhős.

i 79: 112 cm.

t.

326.

fizetendő.

171

Leiter Artur

festő

Lód

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942.

43. C.

fölada
Lsuti Jo Train
Sänkagänd

Leiter Artur

Leiter Artúr: Kompozíció

Pesti Napló képes mell. 1939. január 9.

OSZLOPFŐ É

XI. SZÁZAD. SZEKSZÁRD, T

Leiter Arthur

Képzőművészet
1932. 54. 72.

ERDÉ

LEITER ARTHUR (Brassó): HAZATÉRÉS

Leisztner Piroska kiállítása

Nemrégiben *Leisztner Piroska* kiállítását láthattuk a Jókai Klubban. A meghívóból megismerhettük a művész pályafutásának fontos állomásait 1961-től napjainkig. A mostani kiállítás megnyitóján *dr. Feledy Balázs* vázolta Leisztner Piroska értékes munkásságát. Az utóbbi években már több olyan kollektív kiállításon vett részt, melyeken képzőművészeti irányú munkáit mutatta be – mondotta egyebek között. Műveiben azt az elmélyültséget, alaposságot, invenciót és gondosságot »vitte át a túlsó partra«, mely építészeti pályáján is igen nagy jelentőséget kapott. Mostani kiállításán igen precíz és koncepciózus elhelyezésben közel negyven művet láttunk, különböző technikájú grafikákat, pasztellt, krétarajzot. A sokféle technikai feldolgozás alapvetően egy *természetre* nagyon érzékeny látásmódot takar. A művésznő élete a közeli lakóhely, a Diósárok romantikus látványa, helye és visegrádi kertje köré szerveződik, és ez az intenzív természetközelség alapvetően meghatározó. Ezzel együtt azonban munkái azért ragadják meg a nézőt, mert egyáltalán nem leképezések, nem pusztán a látvány megragadásai, hanem mindig kapnak valami egyéni töltetet, szellemiséget. S ezzel függ össze másik tematikája, melyben megjelenik a család, s az emberek egymáshoz való viszonyának egyedi feldolgozása. S számomra mindebből az az egyik alapvetőnek tartott megfigyelésem, hogy miközben természetábrázolásaival nagyon is emberi érzelmeket, állapotokat fejez ki, addig ember, emberszerű ábrázolásai nagyon is természetközeliek, egy egyéni organikus formarendbe szerveződnek. A művész, aki egész életében szoros kapcsolatban volt a technikával, a civilizációval, a technológiákkal, most még az embert is a természetbe ágyazza, valami egyéni nosztalgiával és igazságkereséssel. Ez a felfogás aztán megjelenítési módján is meghatározó, hiszen nagyon intenzíven alkalmazza a valós és fantáziaelemek egybeépítését, munkáin egyszerre van jelen a konkrét és az elvont, a reális és az álomszerű, a kontúros és az elmosódott.

Leisztner Piroska *mindig* érzékeny művészként látta a világot, s mindig teljesítette a rá háruló feladatokat és vitte a terheket. Most, hogy képzőművészettel, irodalommal foglalkozik, azt a sok-sok ismeretanyagot, melyet évtizedek alatt magába szívott, széles perspektívájúan alkalmazza. Érzékeny gondolatisággal teli művészetét illő tisztelettel és örömmel köszöntjük, mert itt a tehetség és a kreativitás erejéről van szó.

Feledy Balázs

volna két alkalommal tárja klubnapjait. Várjuk új tagok jelentkezését is.

BABA-MAMA KLUB zenés kondicionáló torna gyermekmegőrzéssel hétfőn és szerdán délelőtt.

SZÜLŐ-SULI minden hónap 4. keddjén 11 órától várandós párok számára szülésre, szülői hivatásra felkészítő tanfolyam.

IDŐSEK GYÓGYTORNÁJA gerinc- és csípőtorna, légzésgyakorlatok minden kedden és pénteken 10–11 óráig.

JÓGA A MINDENNAPI ÉLETBEN foglalkozások kezdőknek, haladóknak és nyugdíjasoknak minden hétfőn délután, valamint szerdánként délelőtt.

Jókai Klub

(1121 Bp., Hollós út 5. Telefon: 395-8284)

Február 5-én: Lelkek táncháza 17.30-tól, vezeti: Sólyomfi Nagy Zoltán sámánkutató.

6-án: **Társastáncverseny** 10 órai kezdettel. Belépő: 250,- Ft

13-án: BRAN Klub eredeti ír népzene, 19 órától előadás: Tücsök és a tollvonó címmel, 20 órától koncert. Belépő: 400,- Ft.

15-én: Patchwork foltmozaikvarró tanfolyam indul minden hétfőn és szerdán 17.30-tól kezdők részére. 9-től az oktató munkáiból kiállított anyagok megtekinthetők.

19-én: GORDON tréning – bemutató, 10 órától.

„Pedig én jó szülő akarok lenni…". Hogyan lehet vesztes nélkül megoldani a konfliktusokat? Belépés díjtalan.

26-án: TISZA BEA és a **JAZZmin** koncert 20 órától. Belépő: 400,- Ft

27-én: Jelmezes **FARSANGI** buli 20 órai kezdettel. Tánc, büfé, keringő, tangó, diszkózene és minden más.

Bien György Zoltán (USA): ELVESZETT ÉVEK, Egy magyar diák raboskodása a GULÁG keletszibériai lágereiben, Kolima 1945-1955

A XII. kerület polgárai közül is, az idős nemzedék ma még élő tagjai, akik ifjú korukban megélték Budapest ostromát, jól emlékeznek arra a tragikus időszakra, amikor a német megszálló náci hadsereget a szovjet hadsereg verte ki Budapestről és hazánkból. Tragédiánk, hogy az egyik megszállót követte a másik…

A hadifoglyokon kívül a civilek összefogdosása, a hírhedt, „csak kicsi (málenkij) robot", amelynek évekig tartó szovjet fogság, vagy a szovjet lágerekben bekövetkezett halál lett a vége, olyan mély sebet ejtett a nemzeten, amelyet történelmünkből nem lehet kitörölni.

A szerzőt koholt vádak alapján vitték el 16 és féléves gimnazista korában. Az akkor 54 éves édesapjával, a híres szívgyógyásszal együtt, Őt is a Szovjetunióba szállították. Édesapja nem bírta ki a megpróbáltatásokat és Odesszában, az NKVD börtönében meghalt. A szerzőhöz kegyesebb volt a sors, kibírta, de csak 26 éves korában került haza. Egy év múltán, 56-os forradalmunk legázolása után emigrált, mert nem akart újból Szibériába kerülni. Bécsből az egyik menekült szállítmánnyal az USA-ba került. Itt tovább tudott tanulni, neves vegyész lett. Nyugdíjasként Washington egyik kertvárosában él.

A szerzőt 14600 km hosszú rabszállítással, teherautón, tehervonaton, börtönhajón vitték Észak-Kelet-Szibéria hírhedt „haláltábor" körzetébe, a Kolima folyó medencéjébe, ahonnan csak kevesen kerültek vissza. Kolima a legrettegettebb GULÁG-láger körzet volt, milliók haltak itt meg!

A szerző latin tudásának és az orosz nyelv gyors megtanulásának köszönhette életben maradását. Balesete miatt nem küldték bányába dolgozni, hanem a láger patikájában kapott munkát, hisz a latinra ott szükség volt. Amikor a börtönhajón (a brutális őrétől) kapott sebe kiújult, és a vérmérgezéses halálnak nézett elébe, a szintén rab gyógyszerészek és orvosok, a láger egyetlen (amerikai szállítású) penicillin készletét injekciózták belé.

A szerzőnek az is szándéka, hogy az évtizedekig hallgatásra, tudatlanságra és öngyalázásra ítélt magyarból a túlélők belátható időn belül a temetőbe kerülnek, s olyan új nemzedék marad utánuk, amelyik jóformán semmit se tud az áldozatokká vált szüleik, nagyszüleik kegyetlen sorsáról!

A mű rendkívül tárgyilagos és a Szovjetunió népeinek szenvedéseit is ismerteti, hiszen a legtöbbet a 7 évtizedes bolsevizmus ideje alatt ennek a vörös birodalomnak a népei szenvedtek. Bemutatja azt is, hogy még a lágerekben is akadtak emberséges örök és nacsalnyikok.

Könyvét rövid, de jelentős tanulmányokkal is kiegészítette. Így többek között ír a Wallenberg-tragédiáról, bemutatja a GULÁG-lágerek orosz festőművészét, Nyikoláj Ivánovics Getmant, kolimai rabtársát, aki a láger dekorációs festőműhelyében, amikor senki se látta, vázlatokkal megörökítette a borzalmakat és amikor kiszabadult, otthon, Oroszországban, Orjol városában 50 megrendítő festményben rendkívül hitelesen dolgozta fel élményeit.

A könyvben a GULÁG-lágerek legkitűnőbb hazai szakértője, *Rózsás János*, jelenleg hivatalos tolmács, több könyv és sok tanulmány írója, *ismerteti a szovjet titkosszolgálat történetét* Lenin korától Gorbacsovig.

A „GULÁG" orosz névrövidítés. Magyarra fordítva: *„A Lágerek Állami Főhatósága"*. Központjuk Moszkvában a Lubljanka palota, amely a bolsevik forradalom előtt egy biztosítótársaság irodaháza volt. Pincéiben sokezren haltak meg kínzás, vagy tarkólövés következtében. *Wallenberg is itt pusztult el*, állítólag szívinfarktusban. Azt, hogy mitől kapta, nem nehéz elképzelni… *Ide zárták be 1944 októberében Miklós Béla honvéd vezérezredest*, a kárpátaljai magyar hadsereg főparancsnokát és vezérkari főnökét, *Kéri Kálmán ezredest is*, akik Horthy Miklós kormányzó parancsára akarták a hadseregüket a szovjetek oldalára átállítani. Csak akkor szabadultak ki, amikor Moszkvában megkezdődtek a magyar fegyverszüneti tárgyalások.

A könyv nyomdai és kötészeti munkája a szegedi OFFICINA Nyomdát dicséri. A könyv kiadója a Gondos Bt. Beszerezhető a Magyarok Házának előcsarnokában, munkanapokon. Budapest V. ker., Semmelweis utca 1-3. Telefon: 267-4515.

Hábel György
a könyv lektora

LEISZTNER Piroska Honismereti 1999/3

Leistler

MDK

bécsi müasztalos

Az esztergomi bazilika kanonoki székeit faragta.

52.o.

ZOLNAY LÁSZLO: Az esztergomi vár. 196o. Bp.

CARL AUG. LEISZLE, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 158.- Herr Carl Aug.Leiszle
Felvétel ideje: 1797. 11. Sept.
Hová vették fel: Comorn,/Kpmárom/. 157.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Leistl

Stab I. 25

[illegible]

[illegible] I. [illegible]

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Leistl

bécsi miniatalus
kénitette az ontergyni
fösztérosztrár szentelje
ner stallumát

erőd
Rohdlemf
II. 10. l.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Leistler

l.

LykaMagyműI800-50

20. l.

Leistler

bécsi műasztalos

l.

Lepold-Lippay Esztergom

29. l.

J. Robusti modora

2169. *Szent Rókus a*

Az ágyon fejjel jobbra
férfi segédkezik, mind a két ke
tekint és haligatja a felhők k
Fejét dicsfény veszi körül, kö
töse piros, nadrágja sötétkék.
és jobbról, valamint a háttér
megvasalt és különféle módo
Közűlök az álló szőke nő és
válik ki. A börtön ablakát va

Vászon, méretei 51 : 118
800 K. — Perlaky Kálmán
(350–902).

III

Hagy. 1901.
Perlaky K.

Leister

bécsi asztalos

az esztergomi bazilika fabutorainak készi-
töje

Körösy László dr

Esztergom. Esztergom
1887. 180. l.

Leistler

bécsi műasztalos

l.

Lepold-Homor-Esztergom

53. l.

T. T. II.

-2174

2172. Thán Mór:
Sz. O-Becsén 1828 junius 19-én. Ⅱ Tr

2172. Atilla lakomája.

Középütt mennyezetes trón
ül Atilla. Jobbján idősebb fi
áll lanttal, kik győzelmeit é
ról ⊥ két öreg hun könnyezik a
minister, a fejedelem két ifj
csoportot. Jobbról a bizanczi
ral és Priscos rétorral, a ki
A háttérben mind a két oldalo
ülő hármas hölgycsoport szeml
kilátást, hol az égbolton az

⊥ a meghatottságtól

⊥ növekvő

Vászon, méretei 68.3: 89.
Perlaky Kálmán hagyománya

904: IV. 28.

Értél

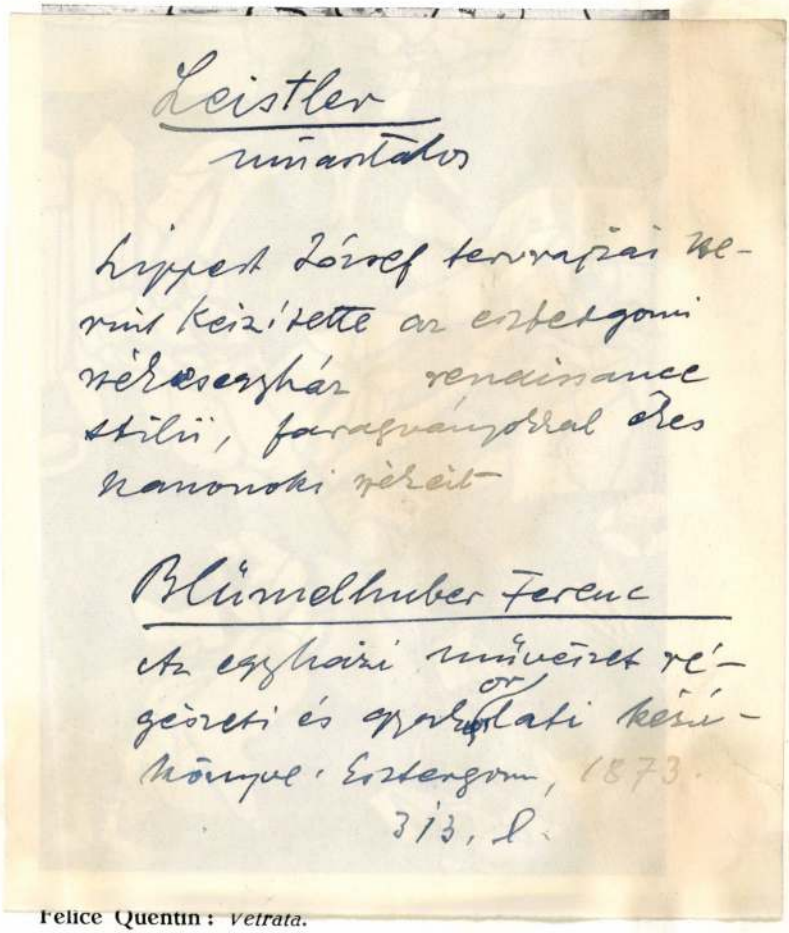

Felice Quentin: *Vetrata.*

Guido Balsamo Stella : *Le costellazioni* (vaso muranese inciso).

Leisser Ulrich, fegyvertáros.
ágyuöntö. XVI.sz.

Jhb.d.allerh.Kaishs.V.4047.l.

Leisek Friedrich

1839 – 1914

Főv. Kept. Érem kiáll

1949.

11.12.l

ktatásügyi miniszternek jelen kelet
zámv. VII. és csekkosztályhoz intézett

számvevőséget, hogy dr. Szőnyi Ottó .
. . . . . .
. VI., Aréna-ut 41. :/ . . . . . :/
. . . . . történt hivatalos
ilt utiköltségeiről és napidijairól
em által érvényesitett utiszámlája
Hetvenkilenc . . . . . P
, számu kiadási csekkszámla terhére
30 évi julius hó 11- n.

M.D.K.

August Leisner, keramikus

Vanke távozása után a bakonybéli kőedénygyárból, Leisner porcelánfestő Herendről jelentkeznek itt felvételre. Sárkány apát aug. 20.-án kéri kiváságaikat közölni. 264.o.

Mihalik Sándor: Bakonybéli kőedénygyártási próbálkozások. 257.o.

Folia Archaeologica. IX. 1957. Bp. Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

M.D.K.

August Leisner, keramikus

1854.okt.?.-án levélben értesiti Sárkány bakonybéli apátot, hogy, bár jelentkezett a bakonybéri kőedény gyárba felvételre, családi szomorú események miatt hazájába vissza kell utaznia. 265.o.

Mihalik Sándor: Bakonybéli kőedénygyártási próbálkozások. 257.o.

Folia Archaeologica. 1957. Bp. Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

Leisner, bécsi antalos

A nentély stallumait lénitette

Zádor Anna: Az entergoni fönézesy,
Bp. 1970 Corvina 20. old

ve. Kinek a pincéjébe tört be a víz, kinek a garázsából csinált kacsaúsztatót, esetleg egyszerűen csak az emésztő szintjét emelte meg irgalmatlanul, ami szintén rossz hír, mert ilyenkor hívni kell a szippantóautót, háromezer-valamennyiért fuvaronként, és nagy szerencse, ha ráér a szippantós ember, merthogy az egész környék őt keresi.

Persze van gyakorlatuk az itt lakóknak, voltak már errefelé nagy esők régebben is, azokat is túl kellett élni valahogyan. A legbeázottabbak tehát fogják magukat ilyenkor, és kieresztik a talajvizet a ház elé, egyenest a poros földútra, hadd csordogáljon lefele, a kiserdő irányába. Ettől persze mindenféle kátyúk meg tócsák keletkeznek az utca közepén, csupa dagonya minden, de hát nincs mit tenni. Ahogyan a költő mondja: azért a víz az úr...

No, ez a borzasztó nagy víz ült meg a szemközti Ernőék háza előtt, közvetlenül a kocsikijárónál, és csinált ott olyan gödröt, hogy szerencsétlen Ernő minden egyes ki- és beállásnál háromszor verte földhöz az Opel alját, csoda, hogy a motor ki nem esett. Az ilyesmi normális esetben is bosszantó, hát még ennél az Ernőnél, aki rettenetesen pe-

az Ernő adott pillanatban az illetékes önkormányzatról, hová küldte a méltóságos kerületatyákat, különös tekintettel a csatornázási ügyekben illetékes osztályra. Hogy léhűtő, hóhányó valamennyi, csak tologatják odabent az aktákat, meg a kávéjukat kortyolgatják, de majd egyszer rendet csinál ott is a Jóisten!

Addig-addig szitkozódott az Ernő, míg egy szép pitypangos vasárnap délelőttön a sógor gondolt egy nagyot, és odarendelt a ház elé egy kisebb teherautónyi sódert, mi meg kitalicskáztunk az utcára vagy öt menet bontott téglát, ami még az építkezésből maradt meg tíz évvel ezelőttről. Szép módszeresen elhelyeztük a téglákat a gödrökben, aztán meg közéjük lapátoltuk a sódert. Persze mindjárt kint termett az Ernő is feleségestül, lapátostul, azonmód beszálltak a brigádba, vagyis attól kezdve már négyen szuszogtunk a sóderhalomnál. Illetve dehogyis... A nagy motozásra a szomszéd Feri is kikukucskált a kerítésen, majd fél percre rá kitalicskázott odabentről egy rakás betontörmeléket, hogy azt pedig okvetlenül bele kell dolgozni a talajba, különben semmit sem ér az egész. A mi asszonyaink is hamarosan megjöttek, az egyiknél kapa volt, a másiknál gereblye, meg persze rengeteg ambíció.

mennyi...

Pillanatok alatt megelevenedett az utca. Talicska nyikorgott, szomszéd zihált, gyereksereg visongott, az arcokra meg valami furcsa, szuszogós öröm költözött. Ha megfeszítenek, sem tudom megmondani, mitől lett hirtelen olyan felhőtlenül boldog ez a kis csapatnyi, őszülő, kopaszodó, pocakosodó, javakorabeli ember. Ugyan mi örömöt okoz a sóderlapátolás meg a téglacipelés? Csináltunk mi már ilyet éppen eleget a ház építésekor, ma is ott a derekunkban minden lerakott téglasor, cseréphalom... A hét vége különben is pihenésre való, gyűrődik az ember éppen eleget, szaladgál a városban, bírkózik a hőséggel, hivatallal, csúcsforgalommal. Ki érti ezt?

Talán egy órát, másfelet tartott a munka, akkor a hatalmas, szivárgó tócsa megadta magát, másik medret keresett magának, mi meg szépen összeszedtünk ásót, gereblyét, talicskát, maszatos gyereket, s ki-ki visszament a maga kertjébe füvet nyírni, palántát locsolni, az asszonyok meg be a konyhába, ahol ilyenkor már rotyogni szokott a vasárnapi ebéd, de most nem rotyogott, merthogy egy kicsit elszaladt velünk az idő, tócsát szabályoztunk, utat építettünk. Hidat vertünk.

PILHÁL GYÖRGY

állapíthatjuk, hogy a Panyutyin-hadosztály adta Haynau főseregének tartóképességét. Ez viszont azzal járt, hogy Haynau hazardírozó hadműveletei során Panyutyin állandóan tűzben álló egységei alaposan megsínylették a honvédcsapatok erejét.

I. Miklós cár július 25-én írt levelében, amelyet Paszkevics orosz főparancsnoknak küldött, kapkodónak nevezi Haynaut, majd így folytatja: „Sajnálom, hogy tönkreteszi Panyutyin hadosztályát. E hadosztály megpróbáltatásainak is véget kellene már vetni, kijelentve, hogy csapataink egyesülésekor őket is hazarendeljük."

A császári hadvezetés, végveszélyben lévén, kénytelen volt elfogadni az orosz haditervet, amely így az orosz–osztrák szövetséges hadak közös haditerve lett. Haynau azonban sohasem tartotta be a terv előírásait. Kezdettől fogva igen feszült volt ezért Paszkevics és Haynau viszonya, s pár hét alatt a gyűlölködésig fokozódott, úgyhogy Miklós cárnak több alkalommal mérsékletre kellett intenie fővezérét.

Az orosz haditerv a főhadszíntéren egyetlen erélyes mozdulattal akarta döntésre vinni a hadjáratot. Eszerint az orosz fősereg csapatai észak felől több irányba benyomulnak magyar területre, Kassa–Miskolc térségében egyesülnek, Pest felé törnek előre, s a fel-dunai tér-

szigetelten hagyta a seregtesteket, ... közben az egységes hadvezetés fontosságát hangsúlyozta.

Kossuth ugyan május legvégére felismerte, hogy csak a teljes erőkoncentráció segíthet, a hatalmi vetekedéssel megrontott légkörben azonban már hiába követelte *Bemtől, Dembinszkytől, Perczeltől,* hogy hadtesteikkel siessenek a feldunai térségbe. Bemmel és Perczellel már májusban feszültté vált a viszonya, mert Bem a románokkal, Perczel a szerbekkel tárgyalásokat kezdett követeléseik teljesítéséről. Egy mindkettőjükkel lezajlott, méltatlan hangú levélváltás során Bem egyszerűen megtagadta, Perczel szabotálta a hadtestek egyesítésére vonatkozó parancs végrehajtását. Dembinszky lemondott.

A politikai vezetés nyomán a vezérek között is a széthúzás uralkodott e Teljessé vált a honvédsereg vezetésben a meghasonlás. Ennek és a fel-dunai sereg vereségeinek következtében július elejére a magyar haditerv is összeomlott. Új összpontosítási körzetn Szegedet jelölték ki. Ezt követő Haynau és Paszkevics az egyik oldal a honvédsereg vezérei a másik oldal már esetlegesen, rögtönzött elképzések szerint működtek. Különös m ez a helyzet csillantott fel új rem ket a honvédsereg számára.

ÉLIÁS

Leiter Artúr-emlékkiállítás

A rekonstruált életmű

A mi nemzedékünk – az ötvenesek-hatvanasok generációja – még háromnyelvűként nőtt fel Erdélyben. Egyrészt azért, mert a családokban is gyakoriak voltak a vegyes házasságok, másrészt azért, mert az egykori „tündérkertben" a magyarok és románok mellett szászok is éltek Belső-Erdélyben és svábok a Bánságban, ahol negyedikként a szerb lakosság is helyet kapott az amúgy is tarka nemzetiségi palettán. Fekete-erdei ősök kései utódaként így lett „apanyelvem" a német, anyanyelvem a magyarral együtt a román is. Ezt az életre szóló, értékes örökséget kaptam szüleimtől útravalóak, a nyelvtudás mellett pedig – magyar érzelműként – a románok iránti szeretetet és a németek iránti tiszteletet.

Tirol hasonlóképpen afféle „kis Svájc" maga sokágú történelmi és kulturális tradíciójával, többnyelvűségével. A hagyomány szerint a híres tiroli szabadságharcos – *Andreas Hofer* – kapitánya volt az azonos nevű *Lazarus Leiter* is, aki szintén szűkebb hazájának függetlenségéért harcolt. A család leszármazottai a napóleoni háborúk idején, az 1802 utáni esztendőkben érkeztek az olasz–osztrák–német határ környékéről a háromnyelvű Erdélybe, annak is a székely–szász–román vegyességű csücskébe.

Brassó (Kronstadt, Brasov) a gazdag Barcaság fővárosának számított, amelynek Bolgárszeg (németül Schei) nevű külső negyedében főleg románok laktak. Leiter dédnagyapa mégis székely asszonyt hozott ide, *Tsuszó Anna* személyében. A későbbi Leiter-nemzedékek mindegyike szász lányt vett el, ennek ellenére feltartóztathatatlan a család folyamatos elmagyarosodása az Osztrák–Magyar Monarchia korában. Néhai *Carolus Leiter* (1870–1935) úgynevezett „díszfestő" lett veleszületett tehetsége révén, vagyis a környék templomait ékesítette freskóival. Mellette tanult bele a szakmába fia, *Leiter Artúr* (1904–1987) – akiről három nyelven megjelent könyvet írt a Kolozsvárról áttelepült *Banner Zoltán* művészettörténész, az erdélyi kultúra kiváló ismerője –, akinek emlékkiállítását július végéig láthatja a budapesti közönség a Vármegye Galériában.

Leiter Artúr még magyar állampolgárként született, de már románul érettségizett az első világháború utáni Brassóban. A bukaresti szépművészeti akadémián tanult tovább, ahol törökországi tanulmányutat nyert kiváló előmenetelével. Harmadéves korában már első tárlatát is megrendezte barátjával és évfolyamtársával, *Bene Józseffel* együtt. Mindez egy ragyogó karrier nyitánya is lehetne!

Ámde a sors úgy hozta, hogy a tisztes és biztos megélhetéssel kecsegtető rajztanári pályát választotta különféle székelyföldi és barcasági, katolikus és református gimnáziumokban. A harmincas években első feleségétől – *Hildegard Ana von Strzegockitól* – született Beate nevű leánya, aztán a negyvenes években második felesége – *Vogel Lenke* – Károly fiával ajándékozta meg.

A második világháború után *Mattis-Teutsch János* festőművésszel együtt megalapította a brassói művészek szakszervezetét. Két évtizedes rajztanári tevékenység után vonult nyugdíjba. Csak ekkor adatott meg neki a külföldi utazások lehetősége: a hatvanas és hetvenes években Budapest után Prága, majd Berlin, Lipcse és Drezda volt tanulmányútjainak egy-egy állomása. Aztán Németország nyugati fele is sorra került: Kölntől Düsseldorfon át az északi Kielig, majd a bajor fővárosig, Münchenig járta be a német nyelvterületet, és hazatérőben Bécs volt az utolsó megálló.

Utazásának nem maradt nyoma művészetében – legalábbis a mostani emlékkiállítás tanúsága szerint –, pedig az ifjúkori törökországi útivázlatok jelentős szerepet töltöttek be akvarellfestészetében. Annál több a nyoma a Székelyföld vadromantikus tájainak, barcasági barangolásainak! A budapesti kiállításon a legrégebbi olajképe, a góbé lovasokat megörökítő Vihar előtt (1939-ből), de a tehéncsordát ábrázoló Átkelés a Feketeügyön (1953-ból) is a csíkzsögödi mester – *Nagy Imre* – hatását mutatja. Teljesen önmagát tudta adni viszont az azonos témára készült variációban (1976-ban), amikor a ménest szinte elvont, szürkéskék színfoltokká stilizálta. Mármár absztrakt kompozíció a hetvenes évekből fennmaradt, a vízben tükröződve megkettőzött Olt menti falu tavasszal című alkotása. Amikor kijelentettem a kiállításon, hogy nekem ez lett az első számú kedvencem, leánya, Beáta szelíden emlékező mosollyal fűzte hozzá: Ezt a születésnapomra festette ajándékul édesapám, 1971-ben.

Leiter Artúr 1987 nyarán hunyt el szülővárosában, Brassóban, amelyhez egész életén át hűséges maradt. Az egyre erősödő diktatúra idején a biblikus látomásokhoz fordult, a vallásban keresett vigasztalást. Az üres Műteremsarok akár festői testamentumának is tekinthető, a gipsz izommodellel, a székely bokályba rakott ecsetekkel és a halotti maszkkal. Leánya 1983-ban kitelepült Németországba – ott él most is székely férjével együtt –, a festő halála után két hónappal, 1987 őszén Károly fia is elhagyta Erdélyt. A hivatalos szervek az elárvult műteremlakást kiürítették, miután fiának sikerült a képeket Nagyszebenbe átmentenie.

Banner Zoltán Brassó múzeumának anyaga, magántulajdonban, illetve a Leiter testvérek birtokában lévő munkák alapján rekonstruálta az életművet. Az emlékkiállítást is a család szponzorálta – akárcsak a könyvet –, előbb, 1994-ben a németországi Vöhringenben, aztán, 1997-ben a festő romániai szülővárosában és most Budapesten. A Vármegye Galériában tíz olajfestmény és kéttucatnyi akvarell tanúskodik a szerény és szorgos rajztanár művészi vénájáról, ad hírt sok évtizedes festői munkásságáról.

WAGNER ISTVÁN

32. o. Napi Magyar július 3.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Leitner Sándor festő-művésznek

VAS NÉPE
1981 MAR 2.

Leitner Sándor képei Szombathelyen

1021

Tegnap délután dr. Kovács Ferenc, a kaposvári városi tanács elnöke nyitotta meg Szombathelyen, a Képcsarnok Derkovits Termében Leitner Sándor festőművész kiállítását.

A Kaposváron élő festőművész 1965 óta szerepel munkáival a somogyi, dél-dunántúli, majd országos tárlatokon, de kiállított már Jugoszláviában, Lengyelországban, Franciaországban és az NDK-ban. Tagja a „Fonyódi iskola" festőcsoportnak. Hat évvel ezelőtt a francia állam ösztöndíjasaként Nizzában tanult a képzőművészeti akadémián.

Leitner Sándor szombathelyi kiállítása alkalmából felajánlotta egy festményét a szombathelyi képtár javára: az alkotás a Képcsarnok kirakatában látható. Képünkön az Öreg piktor című, idén festett olajképe látható.

— **villanyszerelő és lakatos szakmunkásokat**
4500—6000,— Ft-os,

— **segédmunkásokat**
3300—4000,— Ft-os

teljesítménytől függő havi kereseti lehetőséggel.

Több építőipari vagy szerelőipari szakmával rendelkezőknek vállalaton belüli mellékfoglalkozásra is módot nyújtunk.

Vidéki dolgozóink részére munkásszállást és napi háromszori étkezést, naponta bejáró dolgozóink részére egyszeri meleg étkezést és esetenként saját autóbusszal munkásszállítást biztosítunk.

Jelentkezni lehet:

VILLANYSZERELŐIPARI VÁLLALAT

4. sz. Szerelőipari Üzem kirendeltsége,

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Leitner Sándor
festőművész

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1984 SEP 30

1021

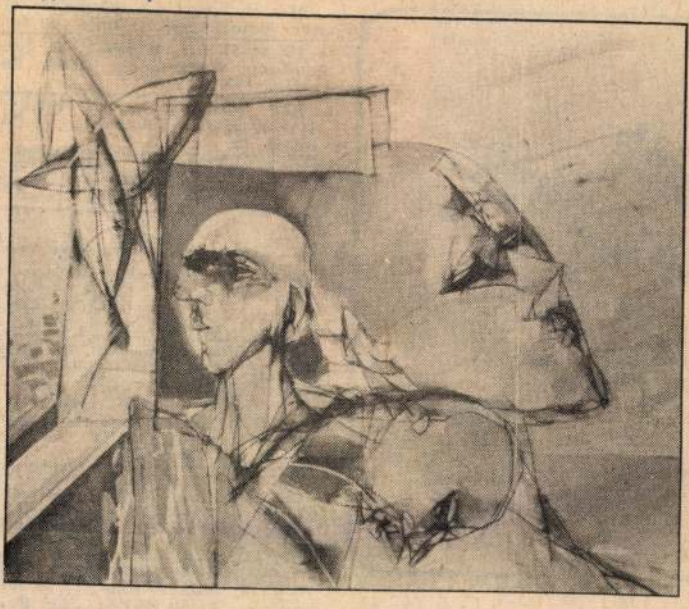

Leitner Sándor: Összetartozás.

Képzőművészeti világhét

Dél-dunántúli szemle

A közelmúltban nyílt meg a Veszprémi Vegyipari Egyetem aulájában a dél-dunántúli képzőművészek tárlata. A képzőművészeti világhét tiszteletére rendezett kiállításon 23 művész kapott lehetőséget a közös bemutatkozásra.

Az elmúlt évtizedek során fiatal képzőművészek egész sora telepedett meg a nagyobb városokban, így Pécsett, Kaposvárott, Zalaegerszegen, Nagykanizsán és Pakson. Ők puszta jelenlétükkel, még inkább közvetlen hatásukkal gazdagították, színesítették pátriájuk szellemi arculatát. A veszprémi tárlaton az idősebb mesterek mellett főleg a fiatalabb nemzedék mutatkozott be alkotásaival. Ebből az anyagból mutatunk be néhányat olvasóinknak.

alék
árusítunk:

csizmákat, padlószőnyegeket,
natatáskákat, befőtteket
ket, amíg a készlet tart.

PALOTA SKÁLA ÁRUHÁZ

INGATLAN

Balatonfüredtől Zamárdiig telket vennék Aprily Sándor 5100 Jászberény, Serház u. 2.

570 négyszögöl építési terület házhelynek eladó. Monostorapátiban a főútvonal mellett. Érdeklődni lehet: Sabján Géza, Tapolca, Juhász Gy. u. 37. alatt. Telefonon 11-106.

Jó megélhetési lehetőséggel kúria jellegű ház, nagy gyümölcsöskerttel eladó. Kereskedelmi, ipari célra, vagy vállalati üdülőnek is megfelelő. Molnár János, Dunaszentgyörgy, Rákóczi u. 129.

Három-öt személyes hétvégi háznak alkalmas lakókocsit vennék. Árajánlatot kérek. Zsámár Miklós, Körmend, Őrség utca 4.

Balatonalmádi határában, zártkertben 941 négyszögöl szántó eladó. Érdeklődő leveleket „Beépíthető 1984" jeligére a Magyar Hirdetőbe, Veszprém, Kossuth u. 6.

TN-s WARTBURG eladó. Érdeklődni: Simon I. u. 1/C. II/9. Veszprém.

VEGYES

Értesitem kedves vásárlóimat, hogy üzletembe száras **PUMA** sportcipő érkezett. **TIP-TOP CIPŐBOLT,** Veszprém, Cholnoky u. 8.

Balatonfüreden a Camping belterületén **NAGYFORGALMÚ ZÖLDSÉG-GYUMÖLCS BOLT** hűtőkamrával, sürgősen eladó. Érdeklődni a helyszínen, vagy Temesvári, Balatonfüred, Táncsics M. u. 7. Csak személyesen tárgyalok.

TÁRSKERESÉS HÁZASSÁGKÖZVETÍTÉS NŐKNEK, NYUGDÍJASOKNAK KEDVEZMÉNNYEL! KÉRJE DÍJTALAN TÁJÉKOZTATÓNKAT! SZIGNÁL 8201 Veszprém, Postafiók 92.

DARABOS és ZSÁKOLT MÉSZ, HOMOK, MURVA kapható. Azonnal szállítom. Répás Miklós, Zirc, Deák F. u. 26. építőanyag-kereskedő.

FIGYELEM! Romhányi csempe és járólap kapható, megrendelhető, Veszprém, Haszkovó u. 18/K. Jutas ABC mellett.

Vaskapu készítését vállalom. Három méteres kapuk oszloppal eladók Tóth, Veszprém, Vörösoktóber u. 33.

Sportüzletem bérleti jogát átadom. Balogh Jenő, Veszprém, Klapka u. 2/b.

Két szakképzett ápolónő idős emberek gondozását vállalja Balatonfüreden és környékén. Levelet: „Bizalom 588" jeligére a kiadóba, Veszprém, Szabadság tér 15.

Horganyzott dróthuzalfonást vállalok, 1250–1500-as méretben. Igény esetén dróthálló fonatos betétekkel együtt is gyártom. Dénes Jenő, Veszprém, Slavonics u. 11/5.

Német levelezést, levélfordítást, tolmácsolást, vállalok. Hohner, József, Tapolca, Csányi L. u. 28.

40 nm-es két helyiségből álló fűthető szuterén ipari tevékenység,

Leiter Artúr

Napi Mo. 10 old.

1999. május 15., szombat

Könyvbemutató és emlékkiállítás Leiter Artúr emlékére

Atlantisz értékbúvára

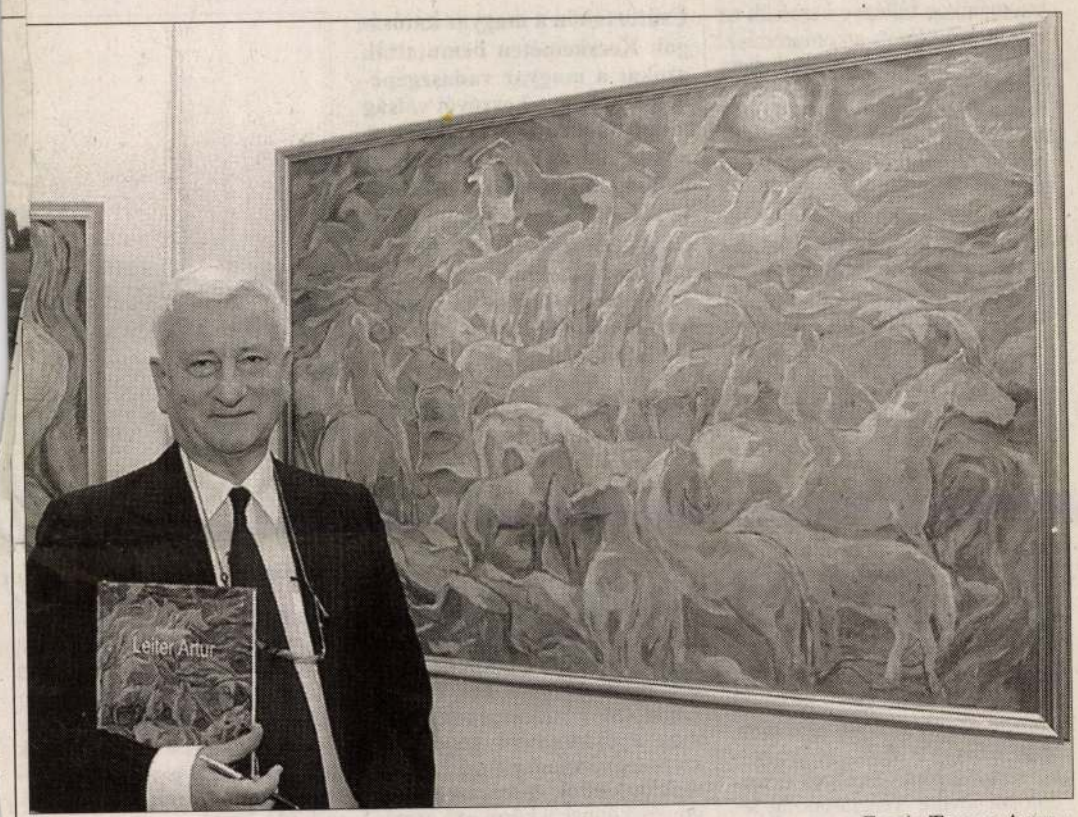

Banner Zoltán, a Leiter-monográfia szerzője

FOTÓ: TALUM ATTILA

Hányan és hányan próbálkoznak a legenda szerint valaha elsüllyedt, szebb és jobb világ, Atlantisz kincseit fölszínre hozni a tenger mélyéről? S hányan vannak az értékbúvárok között életükben szerencsétlenek, kik haláluk után nyernek csak elégtételt a sorstól. *Leiter Artúr* festőművész, akinek kiállítása tegnap délután nyílt meg a Vármegye Galériában, életében nem kaphatta meg azt az elismerést, amelyet a színek és formák emé különös formaművésze megérdemelt volna. A legegyszerűbb virágcsendélet, az erdélyi havasok, hegyek, folyók, akár a távoli Törökhon egzotikus tájai Leiter ecsetje nyomán ezerarcú látomássá nemesednek. Önarcképéből kifinomultan markáns, szenvedésektől és bölcsességtől barázdált arc néz vissza ránk. Mind a magánember, mind a művész élete sorsa híven megmutatkozik abban a gazdagon illusztrált monográfiában, melynek könyvbemutatója egybeesett az ünnepélyes tárlatnyitással. A megemlékező előadást a becses könyv szerzője, *Banner Zoltán* tartotta.

Sorolhatnánk a festő, Leiter Artúr életének adatait. Magyarországon, Brassóban született 1904-ben, ám az érettségit, bár helyét egy percre sem hagyta el, már Romániában, a brassói Állami Főreáliskola magyar tagozatán kellett letennie. Ekkor egy ideig úgy tűnik, szerencsecsillaga fölfénylik, hiszen 1924-ben fölveszik a bukaresti Szépművészeti Akadémia festészeti szakára, ahol igen hamar kompozíciós versenyt nyer. Jutalmul ösztöndíjas tanulmányúton vehet részt Törökországban. Ám, minthogy magyarságát mindig is vállalta, magyar református és katolikus iskolákban tanított, mellőztetés jutott osztályrészéül. Absztrakt, vulkanikus tájakat felvonultató festészetének remekléseiből tárlatok sorozata bontakozott ki, ám a valódi elismerés, a könnyebb életföltételeit is megteremtő társadalmi siker soha nem volt arányban Leiter festészetének valódi értékeivel. Igazából utazni, világot látni is csak akkor tud újra, amikor, 1964-ben nyugdíjba vonul. Akvarelljeiből, a Csodaszarvas témájára megfestett egyetlen faliképéből misztikus varázslat árad. Vízözön, Keresztrefeszítés, Átkelés – a címei is arról árulkodnak, hogy az Ó- és az Újszövetség hatása egész életművének vezérmotívuma volt.

A könyv, Banner Zoltán monográfiája kései, ám méltó elégtételt adhat a festőnek, s mindenkinek, aki Leiter Artúr példája nyomán vállalkozik Atlantisz kincseinek föltárására.

PÓSA ZOLTÁN

Elnökök Lvovban

Fontos, hogy közös történelmi traumáinkon túllépve keressük az együttműködés és a kompromisszum lehetőségét – hangoztatta tegnap a nyugat-ukrajnai Lvovban, a közép-európai elnökök idei találkozóján elmondott beszédében *Göncz Árpád* magyar államfő a koszovói válság kapcsán.

Az immár több mint fél évtizedes hagyomány folytatásaként ebben az esztendőben Lvovban gyűlt össze térségünk kilenc elnöke – a magyar államfő mellett a házigazda ukrán *Leonyid Kucsma,* a német *Roman Herzog,* a lengyel *Aleksander Kwasniewski,* az osztrák *Thomas Klestil,* a román *Emil Costantinescu,* a bolgár *Petar Sztojanov,* a szlovén *Milan Kucan* és a cseh *Václav Havel,* hogy kétnapos kötetlen beszélgetések közepette megvitassák országaik és a világ legaktuálisabb ügyeit-bajait.

Göncz Árpád tegnap rövid, kétoldalú eszmecserét bonyolított le román és szlovén kollégájával – legfőképpen szintén a válságról. A tanácskozásról beszámoló *Faragó András* elnöki szóvivő elmondta, hogy a magyar elnök azt javasolta: államiságunk ezeréves évfordulóján jövőre Magyarország legyen az elnöki csúcs házigazdája.

A köztársasági elnök és kísérete ma útba ejti Kárpátalját, ahol a magyar kisebbség képviselőivel való találkozás mellett felkeresi az árvíz sújtotta Mezővári községet.

DARÓCZI LÁSZLÓ, LVOV

Pozsonyi tudósítónk, Tornay István jelenti:

Államfőválasztás Szlovákiában

Némi iróniával azt is mondhatnánk, *Meciarnak* köszönhetően nem lesz unalmas a ma kezdődő szlovákiai elnökválasztás, azzal, hogy ő is indul, ismét sava-borsa, tétje van a voksolásnak. Az itteni választási szokásokkal ellentétben nem két, hanem csak egy napig tartanak nyitva a szavazóhelyiségek, ma reggel héttől este tízig, s a késői zárásnak tudható be, hogy a vég-

A magyar légt

Az F–15-ösök akár nyolc

Csütörtökön a magyar hatóságok Kecskeméten bemutatták azokat a magyar vadászgépeket, amelyek a koszovói válság miatt fokozott készültségben állnak hazánk védelmére. A valóságban azonban – technikai okok miatt – a magyar légtér védelméből eredő feladatok oroszlánrészét egy Olaszországban állomásozó amerikai alakulat F–15-ös vadászgépei látják el.

Ottjártunkkor is folyamatosan

Az Adriai-tenger partján található üdülőhely, Cervia tőszomszédságában található az a katonai repülőtér, amelyen a koszovói válság februári kiéleződése óta a NATO azon vadászgépei állomásoznak, amelyek kizárólagos feladata a jugoszláv repülőgépek elleni harc – a levegőben. Az angliai Suffolk megye Lakenheath támaszpontjáról ide érkezett amerikai F–15C Eagle (Sas) vadászgépek óvják meg a csapásmérő gépeket a szerb légvédelem elfogó vadászrepülőgépeitől, és egyszersmind gondoskodnak a környező országok légterének védelméről válaszcsapás, provokáció esetén.

Ez utóbbi feladatkörbe tartozik a magyar légtérben történő őrjáratozás is: a konfliktus második hetében két szerb MiG–29-est a 493. vadászszázad harcedzett pilótái „zavartak el" a magyar légtérből. Meg nem erősített információk szerint a szerb gépek két, röplapszórással és NATO-tévéműsor sugárzásával foglalatoskodó – Magyarország felől berepülő – amerikai Hercules gépet igyekeztek lelőni, amikor a cerviai F–15-ösök közbeléptek, és a néhány kilométer mély-

Milan F

Szlobodan Milose

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

– Két évvel ezelőtt még úgy nyilatkozott, hogy Vuk Draskovicsot támogatja Milosevics ellenében. Mi történt azóta? Miért lett „kegyvesztett" Draskovics?

– Nem *Draskovicsot,* hanem az ellenzéket támogattam. Az ellenzéki tüntetések során az ellenzék egyik vezetője Draskovics volt. Én is a szerb ellenzék soraiba tartozom, magától értetődő, hogy egy platformon álltam vele. De Draskovics súlyos hibát követett el azzal, hogy belépett *Milosevics* kormányába, mert

ság számára is. De ami a legrosszabb, Szerbiának árt a legtöbbet. Ez az ember egy bűnöző. Bűneiért pedig bíróság elé kell állítani.

– Ki fog ítélkezni fölötte? Amerika?

– Vesztettünk Horvátországban, vesztettünk Boszniában, és veszteni fogunk Koszovóban is. De mindenekelőtt vesztettünk Belgrádban. Éppen ezért Milosevicset, aki saját népét nyomorította meg, a szerbeknek kell bíróság elé állítaniuk, nem pedig a Nyugatnak.

Leitz Artin

Európa teteje, ementáli sajt és James Bond reggelije

A berni felföld

A berni főpályaudvarral szemben nagy tér, valaha itt volt a tejpiac, most kerékpárok várakoznak gazdáikra szép rendben egymás mellett egy bicikliparkolóban. Svájc 130 ezer lakosú fővárosa nagyságát tekintve Zürich, Genf és Basel után a negyedik a köztársaság városai között, ám fontossága vitathatatlan. A modern épületeket a belvárostól az Aare folyó választja el, amely erődként veszi körbe az öreg városrészt. A folyót átívelő hidak között az egyik negyvennyolc méter magas, meseországba vezeti át, aki rajta átmegy. Több száz éves épületek tökéletesen felújítva, eredeti ablakkeretekkel, kapukkal, erkélyekkel, aljukban modern, az architektúrába tökéletesen illő üzletekkel. Az egész óváros műemléki védettséget élvez, ennek is köszönhető, hogy az ősi Bern arculatából többet őrzött meg, mint bármely más svájci város. Itt áll a világ legrégebbi óratornya, a hatalmas óra 1527 óta mutatja a pontos időt, négyszáz kilós súlyát most is minden nap kézzel húzzák fel. Állítólag még sohasem romlott el. A főutcában a régi városi kutak a XVI. századból valók. A pedáns helybeliek óvják hagyományaikat, régi épületeiket, de életvitelük a mai korhoz igazodik. Az utcákon zajlik a forgalom, az autókat a történelmi városrészbe is beengedik, a kényelmes közlekedés és pontos áruszállítás hozzátartozik a mindennapokhoz.

Bern egyik modern negyede a diplomatáké, 115 külképviselet villái sorakoznak egymás mellett, kellő eleganciával és nyugalommal körítve. A múzeumi negyed maga a történelem. A Münster katedrálist – amely Svájc egyik legnagyobb és legszebb gótikus temploma – 1421-ben kezdték építeni

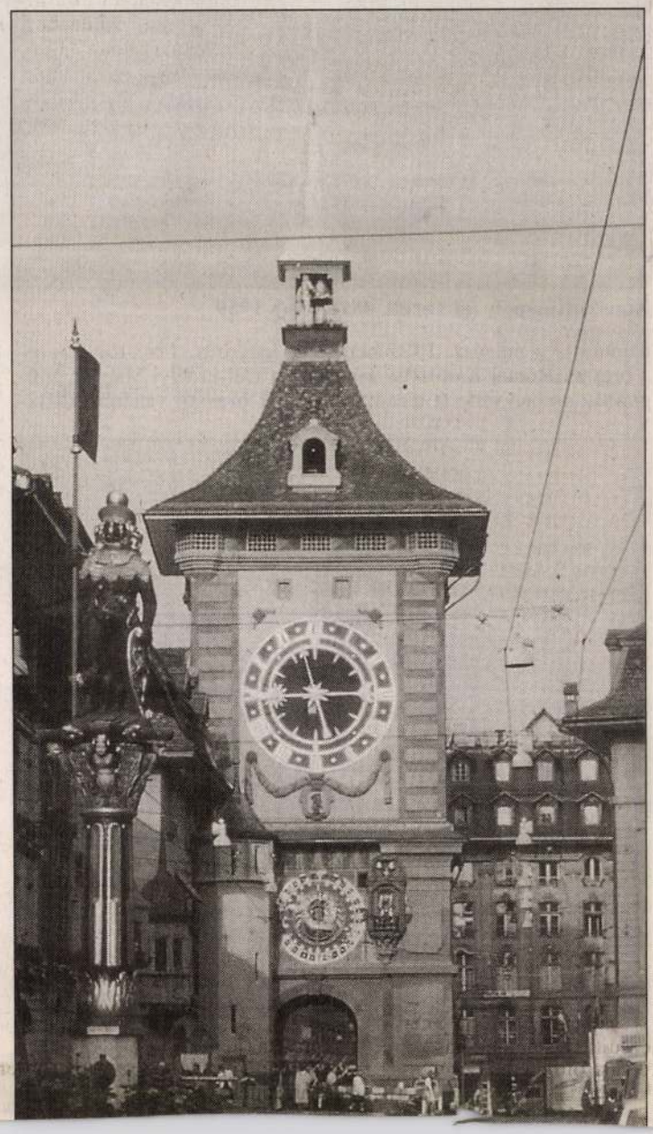

késői utódai kedvencei az itt lakóknak, külön medveállatkertben élik világukat igen jó körülmények között.

A háromnyelvű Svájc hagyományaihoz igazodva a berni koztatókkal a felkelő nap országából egyre nagyobb számban érkező vendégekre való tekintettel. Ahhoz képest, hogy az egész ország nem túl nagy, rengeteg a látnivaló. Bernhez kö-

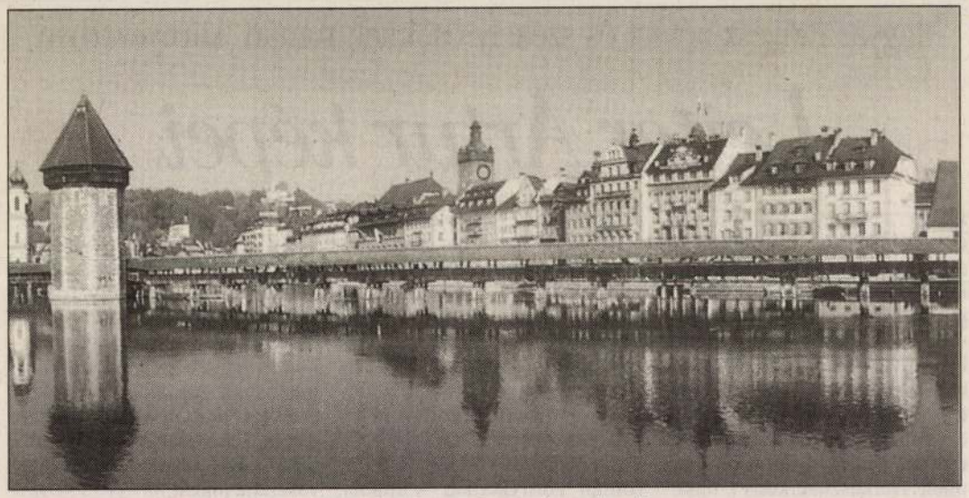

A berni óvárost az Aare folyó választja el a modern városrésztől

Délelőtt tíz órakor szolgálják fel a James Bond-reggelit a 2970 méter magasságban lévő Schiltornon, a vendéglő egy óra alatt fordul körbe

százkilós kerek ementálik, a turisták külön e célra létrehozott sajtvendéglőben kóstolhatják meg a „terméstt", s vehetnek belőle, amennyit akarnak.

E kanton dicsekedhet azzal, hogy területén van Európa teteje: a Jungfraujoch. A berni felföldön 3454 méter magasságban álló épület „kapujában" áll meg a vonat, amely igazán szép utat tesz meg, míg felkapaszko-

James Bond-reggelivel várja a kirándulókat. Aki korán kel, délelőtt 10 órára fölkapaszkodhat ide a különböző hegyi járműveken, megeheti a jóízű rántottát friss paradicsommal és sajttal, s megnézheti a filmforgatás részleteit panorámavásznon a moziteremben. Meglepően sok az érdeklődő. A japán turisták szinte „köte-

gazdagságot jelképező mennyezet, az egy tető alatt lévő lakórész, istálló, cséplőhely és üzlet. Egy másik épület 1760-ból származik, egy napszámosé volt, a fakeretes ház vályog- és fafalai, az alacsony plafon, a földön fakeretben fekvő ágy, a saját faragású bútorok szegényes életmódról árulkodnak. (A múzeum katalógusa szerint

Magyar művész német és székely ősökkel, román környezetben

Leiter Artur képei

Leiter Artur festőművész (Brassó, 1904–1987) emlékkiállítását könyvbemutatóval egy időben rendezte meg a Vármegye Galériában az Erdély Művészetéért Alapítvány. Az erdélyi művészettörténet-írás egyik huszadik századi adósságát rója le *Banner* Zoltán monográfiája és a halála után eltelt évtized múltán rendezett tárlat. A kitűnően szerkesztett könyv felbecsülhetetlen értéke jelentkezik a bevezető sorokban, mert egy korszak generációk előtt hihetetlennek tűnő, ismeretlen, de valós életvitelére, társadalmi-nemzeti együttélésére mutat rá. A szerző szerint: „...Ő még annak a boldog korszaknak a szülöttje és neveltje volt, amelyben ez a képlet: magyar művész, német és székely ősökkel, román környzetben – éppoly természetes, mint például az, hogy szász művész, román és német ősökkel, magyar környezetben, vagy az, hogy román művész, magyar és román ősökkel szász, vagy sváb környezetben stb.; s az ilyen származásnak épp akkora hitele s értéke volt, mint ha valaki minden ágában tisztán magyar, román vagy német eredetűnek vallhatja magát."

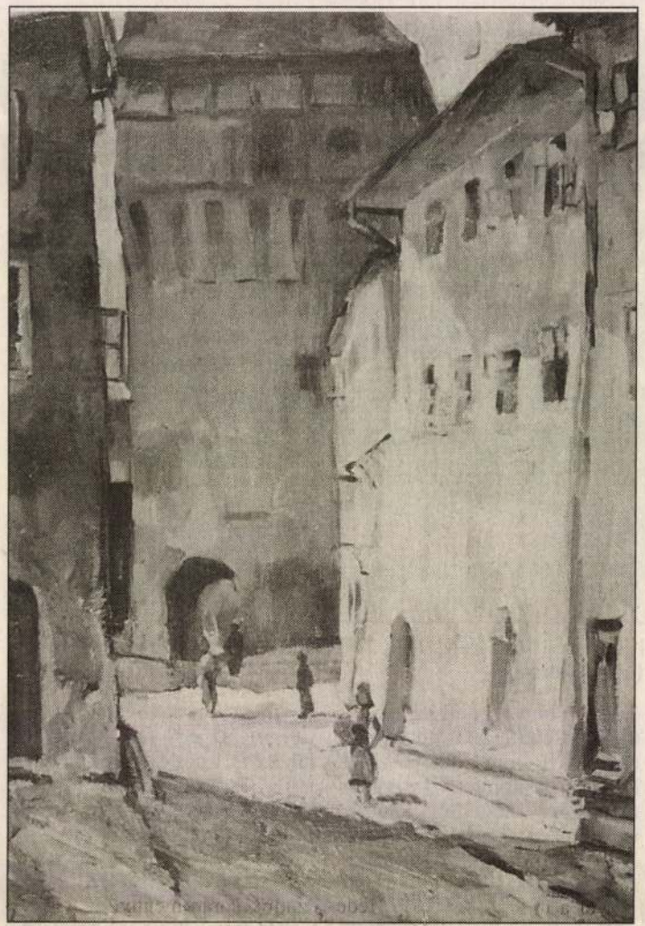

Segesvári óratorony (olaj, vászon, 70x50 cm), 1978

Erről a háromnyelvű földről fogalmazta meg *Kós* Károly hetven évvel ezelőtt: „...Ezer esztendő alatt megtörténik Erdély földjén az a csoda, hogy három nép és három kultúra éli életét úgy egymás mellett, illetve egymás között, hogy mindhárom megőrzi, mert megőrizheti – a maga különvaló egyéniségét, de amellett közös és minden környező idegen és rokon néptől és kultúrától elütő karaktert is veszen fel..." Ennek a régmúltnak a szellemében a szép kiállítású monográfia is három nyelven jelent meg.

Leiter Artur Brassóban született, itt járt iskolába, 1923-ban érettségizett az Állami Főiskola magyar tagozatán, 1924-ben sikeres felvételi vizsga után a bukaresti Szépművészeti Akadémia festészeti szakára készült. Másodéves korában megnyerte a főiskola első kompozícióversenyét, ösztöndíjjal törökországi tanulmányútra ment, harmadéves korában rendezte első kiállítását évfolyamtársával, *Bene* Józseffel. 1928-ban diplomázott, de közben megszerezte a szépírás- és rajztanári képesítést. 1929-től a brassói Református Kereskedelmi Iskola rajztanára volt. Brassói otthonát megtartva, 1934–39 között a székelyudvarhelyi Római Katolikus Főgimnázium rajztanára lett, itt már egyéni kiállítását is bemutatta a művész. 1939-ben a brassói Római Katolikus Főgimnáziumban vette át a rajztanári katedrát, 1943-ban szerepelt a Dél-erdélyi Magyar Művészek brassói vándorkiállításán. Közben a Népi Művészeti Iskolában is tanított festészetet. 1964-ben ment nyugdíjba rajztanári állásából, és régi vágya szerint megkezdte tanulmányait: Budapesten, Prágában, Berlinben, Lipcsében, Drezdában, Kölnben, Düsseldorfban, Kielben, Münchenben, Bécsben járt. Ezeknek az utaknak az emlékeit is idézik a budapesti kiállítás képei a szülőföld elsőségére utaló erdélyi festmények, akvarellek között.

Konstantinápoly (akvarell, 48x65 cm), 1959

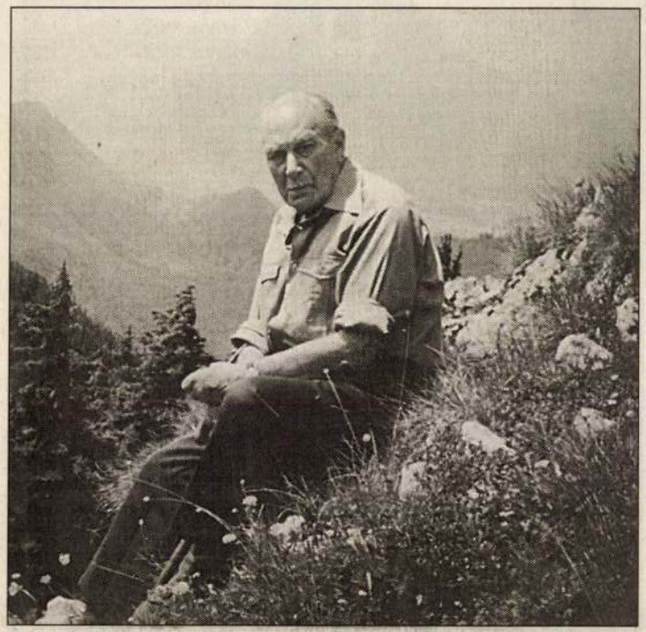

Leiter Artur

1987-ben bekövetkezett halála után lakása, műterme a karhatalmi szervek kezébe került, leánya, majd fia is külföldre távozott. Művészetéről már csak a brassói múzeum, magángyűjtők és a Németországban élő gyermekei tulajdonában lévő festményei adhatnak számot – s az a harminchárom mű, mely *július 29-ig látható Csernitzky* Mária átgondolt, szép rendezésében a Vármegye Galériában (Vármegye u. 11., keddtől péntekig 10–18 óra között).

Schelken Pálma

LEITER ARTÚR

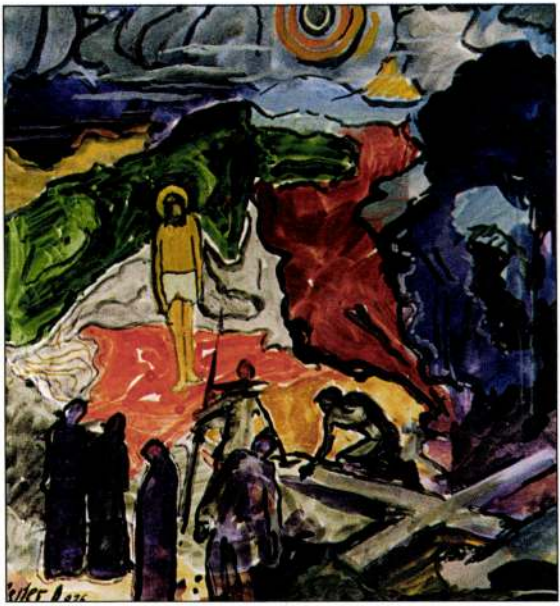

Keresztre feszítés előtt, akvarell, guás, 29x27 cm, 1976, j.b.l.

Az Erdély Művészetéért Alapítvány
Vármegye Galéria
(Budapest V., Vármegye u. 11. • Tel./Fax: 318-8148 • E-mail: ema@mail.matav.hu)

tisztelettel meghívja

Leiter Artur

(Brassó, 1904. augusztus 6. – Brassó, 1987. június 14.)

festőművész emlékkiállításának megnyitójára
és a művészetéről megjelentetett monográfia bemutatására

1999. május 13-án, 17.^{00} órára.

A kiállítást megnyitja:
Banner Zoltán

A kiállítás megtekinthető
1999. május 13-tól július 2-ig
kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken 10–18 óráig.

VÁRMEGYE GALÉRIA

Az elölapon: **Átkelés a folyón**, olaj vászon, 100 x142 cm,1976, j.b.l. – részlet

Meghívó

Leiter Artur

MDK

Leiter Artur festőmüv.

Erdélyi kiáll. N.Szal. 1939. jan.

MDK

Leiter Artur

Művei, az erdélyi magyar művészek kiall.-an.

Réti István: Erdélyi magyar művészek a Nemzeti Szalonban.

Az Est, 1939.jan.3. 15.l.

Leitersdorfer Lipót

Müvészet 1902. 209. 225

ék
lyó-
kép
2207

Leitersdorfer Béla

ép.

cvod

Épitő Spar

1899. 87 l.

..... *műhely.*

főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ım.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Leitersdorfer Béla

Művészet 1903-65, 219, 247-249
279, 280, 357
-1904. 55, 212, 406
-1905. 271, 422
-1907. 70

MDK

Leitersdorfer Béla

Magyar Pályázatok, 1903. 1.sz. 33.lap

Leitersdorfer, Béla
épitéz
Róna József nobrazi

cnd

Magyar Pályázatok

1903. 6. sz. 26–28

31. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

MDK

Leitersdorfer Béla épitész és Róna József szobrász

Magyar Pályázatok. 1903. 6. sz. 31.l.

Leitersdorfer Béla

ivad

Magyar Pályázatok

1903. 12 sz. (A X. ker. uj izraelita temető órkád sirjainak pályázata)

I. Díj.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Leibersdorfer Béla

mal

M. Pásaratok

1904/5. 11 sz. 28 l.

..... *műhely.*

/főnökség!

v ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ım.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Leitersdorfer Béla

építész

iroda

Magyar Pályázatok

1905-6. 7 sz. 17-19

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Leitersdorfer Béla

Budapest.

Műcsarnok

1900. tav. Kiáll.

1901–2. téli Kiáll. 435, 441

Firenzei Pitti-Képtár VI. 215, 216

Leitersdorfer Béla

műépítész.

1905/6 Budapest.

Leitersdorfer

[illegible]

[illegible]

Ė 1903 290 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Lectersdorfer

epitem

v der Zsidótemplom

III dij.

terolaris

Pa G. 202 l. Eppel.

Leiterszdorfer Béla

épitész. Bpest.

irod

Magyar Épitőművészet

1907. 12. szám (A pesti
vzr. szeretetház tervpályázata.)

Kivitelre az 6 kivet
fogadták el.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta

Leitersdorfer Bela

wol

Vd vörösmarty nobor

nagyarat. Vas 2p 1903.

87 l. Eggel

Leitersdorfer Bête

Ined
2

V. Kos

Leitersdorfer Béla

épitész.

Lásd. Róna József szobrász a Vörösmarty szobor pályázatra vonatkozólag

Az Erzsébet emlékmű II-ik pályázatára vonatkozólag lásd Róna József szobrászt.

A Kiskun-halasi gazdasági bank bérházának pályázatán 31. pályázó közül a 400 koronás első díjat L. B. kapta.
Művészet, 1903. 280. l.

LEITER Artúr *55, 68*
Brassó, 1904. augusztus 6.
Képz. Főisk. Buk., festő
(A 80-as évek elejétől az NSZK-ban él.)

Banner Erdély

Leiter, Leitner, Stephan

körnives

1443 – 1444

l.

Hoffmann Pozsony 31.l

Hoffmann Südost

3.

4.

Leiter, Leitner Stephan, kőműves

1443-1444-ben mint heti fizetéses kőműves szerepel a pozsonyi számadási könyvekben.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 31.old

Leitersdorfer Béla
épitész
szül. Budapest 1873
oklevelet nyert 1895

Műegyetem 12 l.

Konstantinápoly.

E kettős látképen fölül Kc
lélhető az előtérben járókelőkke
a Dardanellákban hajók közlekedr
bástyákról lövöldöznek. Felirata

CONSTANTINOPO

alól: STRETTO DE DARDANELLI.
és legalól jobbra: Data in luce
sue stampa in Roma alla Pace

Rm., mér. a vk. 38.8: 53

Leitersdorfer Béla, az Erzsébetvárosi Kaszinó alapitó tagja, 32 éves, műépitész és e téren szaktekintély, aki kiváló terveivel több elsőrendű pályadíjat nyert. Nagyobb külföldi tanulmányutat tett, nem csupán Európában, hanem Amerikában, sőt Afrikában is.

415. l.

Cerrottsági póttal

Guthi T. Fév-
Almanach
1907-9
415. l.

LEITERSDORFER Béla. építész. I.
Lajta B.

Korompa:

A Korompa-városa tér
leégett házak és gardasági
vék föl s a világtájakat e
letek római számokkal van

„Darstell

Der Feuersturmst we
3ten November 1826 v
enstanden und bey ei
Wind den grösten Th

Korom

in Asche gelegt

s alól jobbra: „den 5ten Novem
ner Gespan."

A ezen lapka sorolyáló „Erl
„1. Diese ist ausgekommen
nung der alten Stadt und

Kézrajz, keretben, me

MDK

Leitersdorfer Béla I. dij

Kórház tervezés Bpesten. Vállalkozók Közlönye, 1906, nov. 28. 5 l.

Leitersdorfer Béla, építész M.D.K.

terveket készített, az Ó-Buda tulajdonosa részére, egy a Dohány-utcában felépítendő egyemeletes „dalcsarnok" számára, melyre a tanács az építési engedélyt megadta.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.
Jan. 10. sz. 6. old.

Leitersdorfer Béla MDK

épitész Amerikai ut 4 emeletes kórház

Vállalkozók Közlönye 19o7. jun. 5.

Leitersdorfer[x] Béla, építész M.D.K.

[x) később Lajta]

tervei szerint épült fel a Városligetben az izr. nemzeti Szeretetházra mintegy 810.000 K. építési költséggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf. febr. 5. sz. 8. old.

MDK

Leitersdorfer Béla épitész

A nagykanizsai városháza tervp. - Magyar Epitőmüvészet 1908. 5. sz. 52.l.

MDK

Leitersdorfer Lipót

A Vörösmarty-szobor pályázat Róna József és Leitersdorfer Lipót mintája. A 2000 koronás II.dij nyertese.Repr.

Művészet, 1903. 219.l.

Leitersdorfer Béla

MDK

lásd :

Lajta Béla

Dr. Kissarty-Lechner Jenő:Lechner Ödön. Bp. 1961.

de D. K.

LEITERSDORFER Béla épészmérnök

Lásd: Lajta Béla

MDK

Leitersdorfer Béla műépitő

A pesti zsidó hitközség által a Lipótvaros
ban épitendő zsinagóga terveire kiirt pa-
lyázaton az 1000 forintos III.dijat
Leitersdorfer Béla műépitész kapta.

Cikk: Pályanyertes műépitészek.

Műcsarnok, 1899. 155.l.

MDK

Leitersdorfer Béla müépitész, zsinagóga terve,
III.dij 1ooo ft.

Pályanyertes müépitészek. Mücsarnok 1899. 155 l.

MDK

Leitersdorfer Béla

Pályaterve, repr.

Az ötödik ker. uj zsidó-templom pályázata. Vasárnapi Ujság 1899. 13. sz. 201,202.l.

M.D.K.

Leitersdorfer Béla (Londonban élő magyar) építész

3000 Koronás harmadik díjat nyert a lipótvárosi új zsinagóga pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

márc. 8. sz. 7. old.

LEITERSDORFER BÉLA

197. Egy középület tervrajza. Vizf.
198. A pesti izr. templom hátsó homlokzata. Vizf.
199. A pesti izr. templom metszete. Vizf.
201. A pesti izr. templom pályaterve.
202. A pesti Izr. templom hosszhajós homlokzata. Vizf.

Műcsarnok 1900. tav. kiáll. kat. 37. oldal

MDK

Leitersdorfer Béla, festőm.

Egy középület tervrajza. Vizf.
A pesti izr. templom hátsó homlokzata. Vizf.
A pesti izr. templom metszete. 38.1. Vizf.
A pesti izr. templom pályaterve. Vizf. 38.1.
A pesti izr. templom hosszhajós homlokzata. 38.1. Vizf.

Mücs.-OMKT. Tavaszi kiállitás. 1900. Kat. 37, 38.1.

Leitersdorfer Béla

Egy középület tervrajza, vizf.

A pesti izr. templom hátsó homlokzata, vizf.

A pesti izr.templom metszete, vizf.

A pesti izr.templom pályaterve, vizf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

MDK

Leitersdorfer Béla

Egy középület tervrajza. Vizf. Mgt.
A pesti izr.templom hatsó homlokzata. Vizf.Mgt.
A pesti izr.templom metszete. Vizf. Mgt.
A pesti izr.templom pályaterve. Vizf. Mgt.
A pesti izr. templom hosszhajós homlokzata.
Vizf.Mgt.

Műcsarnok.1900.tav.kiáll.37, 38.l.

M.D.K.

Leiterdorfer

"Épitészeti ideái rendkivül érdekesek" -irja Lázár Béla: "Tavaszi tárlat"-ról szóló beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 19oo. május
321-344. lap

Leitersdorfer

Épitészeti elképzelézeléseit kiemeli Lázár Béla: "A tavaszi tárlat" cimmel közöltx beszámolójában.

Otthon, Bp. 19oo. évf. 6. füzet.
49-6o. lap

M.D.K.

Leitersdorfer Béla, építész

tervét megvételre javasolták a Szent Gellért szobor művészi elhelyezésére kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

Máj. 2. sz. 5. old.

M.D.K.

Leitersdorfer (később Lajta) Béla, építés

zágrábi póstapalota pályázatán megvételt nyert művével hosszan foglalkozik „Monitor" álnevű cikkíró, aki e terven keresztül, mely lelkesen követi Lechner Ödön magyaros irányzatát, azt ajánlja a fiatal generációnak, hogy „saját lelkén át szűrje a principiumokat, (és nem a vonalakat), melyeket Lechner személyesen, vagy sokatmondó művei útján közöl vele."

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.

aug. 28. sz. 3 old.

M.D.K.

Leitersdorfer Béla, epitész

terve 300 koronás meg-
vétellel nyert a pécsi postapalota
pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901, XXII évf.
jul. 31. sz. 7 old.

MDK

Leitersdorfer Béla

Tanulmány, épitészeti rajz

Képzőműv. Társ. 1901-2. téli kiáll. 46 l.

MDK

Leitersdorfer Béla, ép.

441. Tanulmány. Epiteszeti rajz. Mgt.

Képzőm.Társ. 1901-2. téli kiáll. kat. 47.l.

M.D.K.

Leiter dorfer Béla, építész

Tóth Istvánnal és Telcs Edé-
vel közösen készített műve 4000
koronás második díjat nyert
a Kossuth-mauzóleum pályáza-
tán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.
márc. 26. sz. 3. old.

MDK

Leitersdorfer Béla épitész

A Kossuth Lajos siremlékre hirdetett palyazaton a 4000 koronás második dijat Leitersdorfer Béla épitész, Tóth Istvan és Telcs Ede szobrászok palyaműve nyerte.

Cikk: A Kossuth-mauzoleum tervei.

Vas.Ujs. 1902. 49.évf. 13.sz. 207.l.

MDK

Leitersdorfer Béla, müépitész

Telcs szobrásszal és Tóth-al közös terve pantheon jellegü zárt csarnok. Második dijat nyert.

A Kossuth-mauzoleum pályatervei.
Vasárnapi Ujság.1902. 14.sz. 49.évf. 221-2.l.

MDK

Leitersdorfer, Teles és Tóth

Munkájuk az alábbi pályázaton II. dijat nyert

Kossuth-emlékmü pályázat. Müvészet 1902. 225.l.

MDK

Leitersdorfer /Lajta/ Béla, Telcs Ede és Tóth

Kossuth-emlékmü pályaterve

Kossuth emlékmü. Müvészet, I.évf.19o2. 225 l.

MDK

Leitersdorfer, Tóth és Telcs

Kossuth mauzoleum pályaterve, repr. II. dij. tervezték fentiek

Vasárnapi Ujság 1902. évf. 14. sz. 217.l.

Leitersdorfer Béla, építész M.D.K.

Horvai Jánossal körös művét a Vörösmarty-szobor pályázatot a konvencionálisak körök emliti a cikkíró.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

szept. 24. sz. 3. old.

Leitersdorfer Béla, építész M.D.K.

a. miszódiszs, szűrebb körű Vörösmarty-szobor pályázatos Róna József szobrászszal együtt pályázott. (Róna első alkalommal építész közreműködése nélkül készítette el tervét.)

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

Gabr. 4. sz. 3. old.

M.D.K.

Leitersdorfer Béla, építén

Róna József szobrásszal közös tervét az Erzsébet királyné szoborbizottság szüzije ama 4 második kategóriáju terv közé soroltu, melyet szerzői 4000 K. kártalanitásban részesülnek, de az ujabb, szűkebb körü pályázaton csak saját költségükön vehetnek részt.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

jun. 17. sz. 4. oold.

M.D.K.

Leitersdorfer Béla müépitész

Róna József szobrászmüvésszel együtt második dijat nyert az Erzsébet-szoborpályázatra beküldött pályamüvel. Repr.-ját hozza a lap. "Hónapról-hónapra" c. rovat.

Magyar Salon, Bp. 1903. juli. 39. kötet
1080-1085. lap

Leitersdorfer Béla, építész M.D.K.

a halasi népbank pályázatán 30 pályázó között első díjat nyert.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

máj. 20 sz. 4. old.

Leitersdorfer Béla, építész M.D.K.

első díjat nyert a pesti Chevra Kadisának érkádos sírboltokra kiírt pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1903. XXIV. évf.

dec. 30. sz. 8. old.

MDK

Leitersdorfer Béla és Róna József

pályamunkájukat az alábbi pályázaton a második kategoriába osztották. Repr.

A második Erzsébet-emlékmű pályázat. Művészet 1903. 247.l.

MDK

Leitersdorfer

Az Erzsébet-emlékmű-palyazat. Róna és Leitersdorfer műve. Repr.

Uj Idők, 1903. 26.sz. 601.l.

MDK

Leitersdorfer Béla

Róna József és Leitersdorfer Béla palyamúve.
Repr.

Vas.Ujs. 1903. 408.1.

MDK

Leitersdorfer és Róna

pályamunkájukat az alábbi pályázaton a második kategoriába osztották. Részlet pályamunkájukból, repr.

A második Erzsébet-emlékmü pályázat. Müvészet 1903. 248, 249.l.

MDK

Leitersdorfer Béla, Róna József

az alábbi pályázaton pályamunkájukat a 4ooo koronával dijazott második csoportba sorolták

Az Erzsébet-emlékmü második pályázata. Müvészet 19o3. 278.l.

MDK

Leitersdorfer /Lajta/ Béla - Róna József

Vörösmarty szobor pályázat, 2,ooo K-s
II. dij

Müvészet, II.évf. 1903, 219.o.

Spiegel Frigyes, Leitersdorfer, Vigand MDK
tervezőművészek és társaik.

kiknek alkotásai a művészetet plántálják át a kereskedelmi életbe.

Különfélék. Művészi üzletberendezések.
MIP.1904. 42.1.

MDK

Leitersdorfer Béla

Magánépitési eng.Bp. Vállalk. Közl. 1905.szept.
20. 7.1.

LEITER JÁNOS, asztalosmester

Pesti asztalosmester volt 1828-ban. Józsefvárosi lakós.-Helyrajzi szám 1178.-Segédek száma 1.-Összeírási szám 2410. 44.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
9.old.

Az Iparműv. Múz. Hopp Ferenc Múz. Évkönyve. XIII. 1970.
Bp. 1971.

M.D.K.

Leitersdorfer Béla, építész

terve egyik bronzadíjat nyert a kultuszminisztériumi palota pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.
jun. 21 sz. 8. old.

Leitersdorfer Béla, ép. MDK

A kultuszminisztérium uj palotájának tervpályázatán a két harmadik dij egyikét ö nyerte.

Kitüntetések.-Müvészet.1905. 4.sz. 2 71.1.

MDK

Leitersdorfer Béla, épitész

435. Tanulmány. Epitészeti rajz.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. Kat. 46.l.

MEK

Leitersdorfer Béla építész

Magánép. eng. Épitő Ipar, 1906. jan. 14. 16. o.

MDK

Leitersdorfer Lipót és Róna József

Pályamunkájukkal az alábbi pályázaton 2ooo koronás II. dijat nyertek

A Vörösmarty-szobor pályázat. Müvészet 1903.

M.D.K.

Leitersdorfer S. (?) vajon nem elírás és inkább „B" és akkor Lejta Bj.

„Londonban elő haránkfia" harmadik díjat nyert a budapesti zsidótemplomra kiírt pályáraton.

Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Heti Értesitője, Bp.

1899. XVIII. évf. 53. old.

LEITGEB András

1 lap igen kezdetleges terv: portálé
pfostnira állított díszes lanterna terve és költségvetés
ai: Andreas Leitgeb
: bürg. flaschnermeister

253.

MüvtörtÉrt. 1988 3-4

Leith

Lib. II. 96

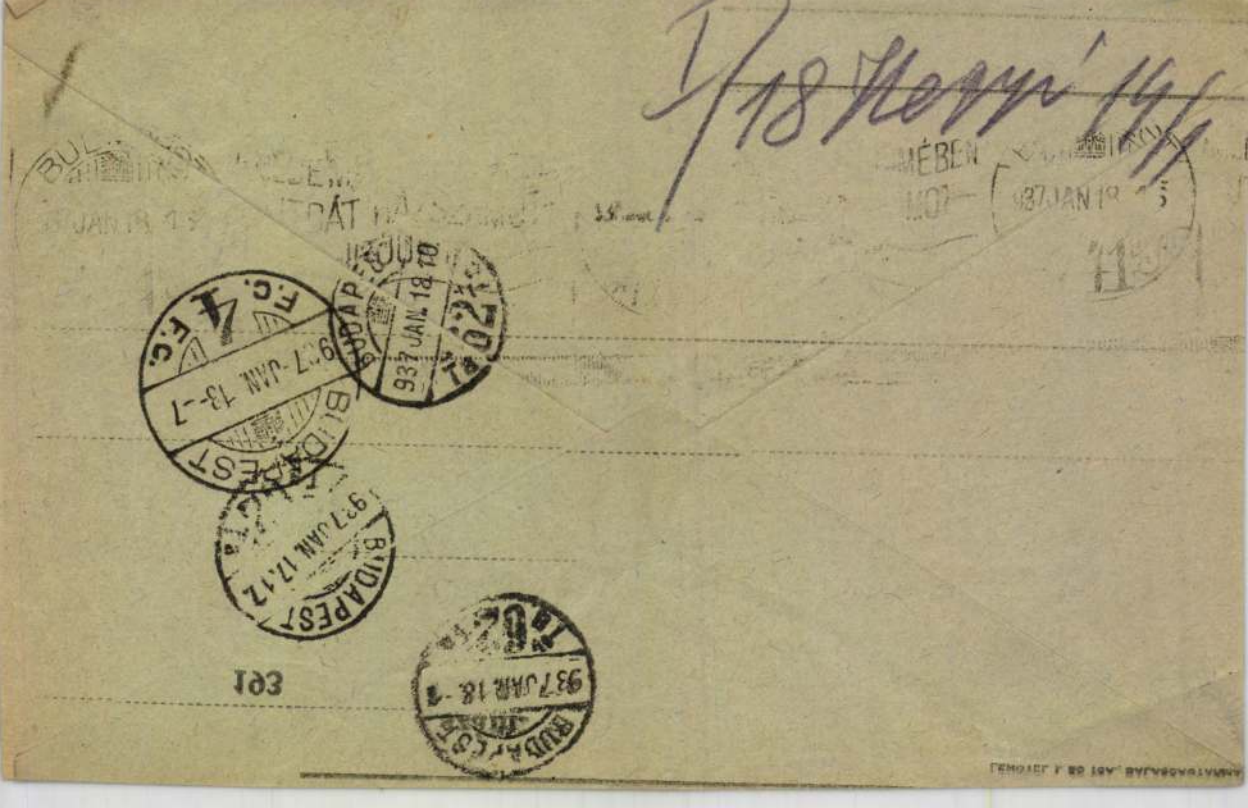

M.D.K.

Leitner Antal, asztalos m.

Veszprémi mester. Adat róla: 1853-ból.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok 252.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém. 1963

Leithin J. György

aranyminves

l.

Bán Sopron

381. l.

1910.

brafordultan ül és szembenéz.
tó ujján pecsétgyürűt hord, vo-
tart. Haja őszbevegyült, szemöl-
jusza és hosszú szakálla ősz.
üst gombokkal és hármas lánczú
ny ezüstzsinorzással és fekete
ak aranyláncza hosszú. Mellette
ással és rajta e szöveggel: Slo-

:69.5 cm.
r 15-én Bohus Jánostól 150 K-án.

Leithin, Johann Georg Lorenz

ötvös 1720-1732. Sopron

l.

Csatsopronióty 16. l.

Leithner, Johann
Georg
Kobrin
Gentmüend
279. l.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTT...

324 szám.

n/29 cz.

nagy hatalmazójó úrnak

Nagyságos és Főtisztelendő

Popa Jakab

érseki külhelynök urnak

Vízpo Budapest

~~Fogaras~~

6/24

Hivatalból.

Műemléki ügyben

portomentes.

Vizsgáv. Alkotkerti st. 1

Elköltözött.
Parti.

Leithin János György

ötvös

Sopron

1732. jun. 9.

polgáreskü

Hází

Leithner

1806-ban a bécsi porcellán-gyár arcanistája, Leithner működik Holicson és porcellánt gyárt. Ez azonban alighanem csak porcellánmázas kemény cserép volt.

Török-Holics. 145. l.

~~Arcobium marginatum X. 16~~

LEITHNER, Andreas

Nagy Zoltán: Ki volt valójában Andreas Leithner? Egy bécsi hadmérnök metamorfózisa. = Körmendi Figyelő, 1995/2. 7, 3. p.

M

TÉRKÉP A XVIII. SZÁZADBÓL

Körmend az I. Katonai Felvételezés idején

Dr. Sallai János

Körmend vára, a törökellenes harcokban játszott szerepe miatt, már az első magyar térképen (1528) „Kermend" néven megtalálható. Az ezt követő időszakban rajzolt Magyarország és Közép-Európa térképeken is látható a vár, vagy város neve, vagy jelkulcsa.

7 éves háború tapasztalataiból okulva rendelte el Mária Terézia a Habsburg Birodalom teljes felmérését. Az 1764-ben elrendelt felmérés végrehajtására a katonai szempontok által diktált fontossági sorrendben került sor. Ezért a birodalmon belül Magyarországot 1782–85 között mérték fel. Ezen belül Vas vármegyét, pontosabban Körmendet 1784-ben tér-

1. Szomszédos települések hány óra járásra vannak.
2. Milyen szilárd épületek hol találhatók.
3. Milyenek a vizek?
4. Milyenek az erdők?
5. Milyenek a rétek, mocsarak? (télen és nyáron)
6. Utak járhatósága.
7. Milyen a domborzata?
8. Megjegyzések.

1. Felsőberki falutól 1/2, Harasztitól 1 1/2, Pusztakadóctól 2 1/4, Kis Kölkettől 2, Nagy Kölkettől 2 1/4, Német Falutól 1 óra járásnyira van.

2. Körmendnek van egy fallal körbevett temploma, egyszerű kastélya, más egyszerű épületekkel. A helységnek magának sok egyszerű épülete van.

3. Az itt folyó Raab 40–70 lépés széles, 6–14 láb mély, a part meredek, szaggatott.

4. Magas tölgyfa erdő.

5. Mocsaras legelő.

6. Az utak jók

Leitner Johann Georg

Kapossy János: Johann Georg Leitner

Kny. Archaeologiai Értesítő
40, 8K, 14L, Budapest, 1938.

Leithner, Johann Georg

Hobrätz

l.

Szm Egermův

204. l.

Leithner Georg

1765. Oct. 30. an Georg Leithner Academie Bildhauer zu Saldo 300 f

Az 1765 iki átalakítás alkalmából

Fleifeltorony Cast 153. l.
154. l.

Leithner, G.

osztrák szobrász

féltoronyi tevékenysége

Fleischer 1932

Szárados 1933. 217. l.

Leithner Georg

nobrätt

a feltoronyi kir. Kastély-

ban dolgozott 1765-

ben

vrod

Fleisch Kammer

13. l.

M E

V. T V. Ny

000 1000

000 3000

~~2800~~

Leithner Johann
Georg
Hobran

l

Kaposy jegyzetek
204. l.

Kézi mángorló-fa, tolnamegyei III. 131

< Leithner Johann Georg >

lásd

Kaposy János:

< > 1725-1785.

Külöslenyomat az

Arch. Ért. 1938. évi

Tl. kötetéből

Bp

1938.

könyvtáramban

SZERKESZTI: KABDEBÓ GYULA ÉPITÉSZ, SZÉKESFŐV. MÉRNÖK.

KÉPES HAVI FOLYÓIRAT.

Minden számában SZAKCIKKET, hazai építészeti MŰEMLÉKET, építőművészeti UJALKOTÁST és építészeti TERVPÁLYÁZATOT hoz, 40 oldalon, 60 képpel.

Az első számokban a következő cikkek fognak megjelenni:

(A csillaggal jelöltek a július—októberi füzetekben jelentek meg.)

AIGNER SÁNDOR építész. *Az örökimádás temploma.*

*ALPÁR IGNÁC építész. *A mezőgazdasági múzeum.*

ALMÁSI BALOGH LÓRÁNT építész, tanár. *Egy főuri kastély.*

*BÁRCZY ISTVÁN dr. Budapest polgármestere. *Világvárosi telekpolitika.*

BALÁZS ERNŐ építész, tanár. *Családi sírkápolna.*

BÁLINT és JÁMBOR építészek. *A Lederer-palota.*

BERZEVICZY ALBERT a Tud. Akadémia elnöke. *Laikus- és szakzsűri.*

CSÁNYI KÁROLY építész. *A gyulafejérvári székesegyház.*

*DIVALD KORNÉL. *A szepesi dóm.*

FELLNER SÁNDOR építész. *Két új bérház. Józsefutca 16., Nagy-János-utca 17.*

FESTETICH GÉZA GRÓF székesfőv. tanácsnok. *Munkáslakótelepek Budapesten.*

*FITTLER KAMILL udv. tanácsos, az iparművészeti akad. igazgatója. *Építészakadémia.*

FLEISCHL RÓBERT építész. *Hild József és művei.*

KOPECEK GYÖRGY építész. *Budapesti családi lakóházak.*

KŐRÖSI ALBERT építész. *A Biró-bérház.*

KUMLIK EMIL pozsonyváros könyvtárosa. *Rómer Flóris élete és működése.*

KRIGLER SÁNDOR építész. *Egy bérház.*

LECHNER ÖDÖN építész. *A Balázs-villa.*

LEITERSDORFER BÉLA építész. *Egy új kórház.*

MESSINGER ALAJOS építész. *Két bérpalota. Nagy-János-utca 35. és 48.*

MÖLLER ISTVÁN építész. *A lékai vár.*

MEDGYASZAY ISTVÁN építész. *Dunántúli kertművészet.*

NAGY VIRGIL műegyetemi tanár. *Az egri liceum.*

*NEY BÉLA min. tanácsos, építész. *Ybl Miklós élete és művei.*

ORCZY GYULA építész, székesfővárosi mérnök. *A főváros bérpalotája.*

ORTH és SOMLÓ építészek. *A szatmárnémeti szakiskola.*

PALÓCZI ANTAL építész, tanár. *Petschacher Gusztáv és művei.*

PÁRTOS GYULA építész. *Skalnicky Antal művei.*

< Leithner, Johann Georg
(1725–1785) >

Kaposy János < >

Arch. Ért. 1938.
87 — 112. l.

Külön lenyomatban
is megjelent.

cédulázva.

Näsfa VI. 176.

Feltorony. 1766. Plasztika: a
Kastélyon szobrász-munkát végez
Leithner János-György

Archaeologiai Értesítő
LI, 1938, 87-112.
Kapossy János: Johann Georg Leithner.

Plasztika. 1766. Feltoronyban a
Kostélyon szobrász-munkát
végez Leithner János-György.

Archaeologiai Értesítő
L. 1, 1938., 87–112.
Kapossy János: Johann Georg Leithner.

M.D.K.

Leithner, Johann Georg, szobrász

oromzati figurákat készített a feldoronyi kastélyra, ő volt a mestere Barkóczy herceg primás castrum doloris-ának, (1765 k.) és ő mintárta az egri püspöki palota kápolnajában az oltár ólom feszületét.

Agghézy Mária: Barockplastik in Ungarn.
Übers. Barbara Faragó
Bp.1959. 29 l. 185 t.

15. old.
153-154. á.

MDK

LEITHNER JOHANN GEOGR

Az egri éreski palota oltárának ólomfeszületét készitette.

Gerő László:Eger. Budapest 1954.p.56.

Képzőművészeti Alap kiadása.

M. D. K.

LEITHNER Georg szobrász

Felsőausztriai egykori Harrach-kastély szobrai

Garas XVIII. sz. 58. l.

M.D.K.

Leitner Johann Georg, bécsi szobrász

1764-ben öntí az egri érseki
magánkápolna ólomfeszületét.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 359. old.

M.D.K.

Leithner, Johann Georg, szobrász

nevét említik:

Heves megye müelékei I. irta Voit Pál.
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,
Szerk.: Dercsényi Dezső. 161. old.

JOHANN GEORG LEITHNER (1725-85)

a féltoronyi kastély és az egyi Püspöki palota kápolnáját számára dolgozott.

Agyházy kária: Magyarországi barokk műrészet, Budapest 1960, TIT József A. szaba degyetemének előadásai 42.

M.D.K.

Leithner, Johann Georg, bécsi szobrász

volt a mestere – Kapossy János
ajabb bravúros hutatásai alapján –
az egri püspöki kápolna, egyszerűsé-
gében is nagyhatású, ólomfeszületé-
nek, melyet az egész oltárral együtt
teljes oldalas képen közöl a szerző (1761.)

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája, VII, köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 186. old.
+ 350. "

+ 190. á.

 M. D. K.

LEITHNER, Johann Georg szobrász
(1725-1785) Gráci származású

1764. Eger, püspöki palota, kápolna-
oltár álompeszülete (Repr.)

1765. Téltorony, kastély, oromzat figu-
rák, bejáratra címersasok Ab. 300.- Fr.

./.

Szegházy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959

./.

M. D. K.

LEITITNER, Johann Georg szobrász
1765. Pozsony. Barlóczy primás
castrum doloris, melyről Zeller
metszete maradt fenn

Nyáry: Barokk szobrászat ... Bp. 1953.
I. 99., 116., 232., II. ~~75.~~ 92., 219. t
CXXXVII. t.

M. D. K

[illegible], [illegible] [illegible]

Leitner Aurél

1915. szept. kiáll. N-kalon
Esti napfény, szeirép 150.—

Görög ének VIII. 180.

Leitner Aurél

Apert.

Nehány exlibrissel vérit-
vett 1913-ban a Henl György
Cseh exlibris kiállításán

Lod
Z

Skexlib

Nagyvárad v. 309-312

Leitner Aurél

Jesto-

Esti napfény, tenger

Nemzeti Szalon

1915-ből

őszi kiáll-

Johann Georg Leithner

bécsi szobrász alkotta az egri Széchenyiu.

1-5. p. a. érseki kápolna Krisztus alakját.

Veit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája. VIII. köt.

Budapest, 1972.

5131

LEITHNER JÁNOS, kőművesmester

1761.-Leithner Mihály ide való gombkötő,luth,polgárjog got nyert.A fizetett taxa 16 ft."Attya Leithner János az N.Város kümüvesse". 391.old. 74.jegyz

SZOVÉNYI ISTVÁN: Adalékok a kőszegi gombkötő céh történetéhez /1713-1763/ 377.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

M. D. K.

LEITHNER (Lajkner) Mátyás festő

1720-ban győri polgár

{1729-42 között említik Győrben
{1720 ?

Garas XVIII. 17. 145. 231. l.

LEITHNER MIHÁLY, gombkötőmester

1761.-Leithner Mihály ide való gombkötő.luth.polgárjo
got nyert.A fizetett taxa 16 ft."Attyja Leichtner
János az N.Város kümivesse.". 391.old. 74.jegyz

SZOVÉNYI ISTVÁN: Adalékok a kőszegi gombkötő céh
történetéhez /1713-1763/ 377.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5.6.
1971-72. Szombathely, 1975

Leithner Mátyás

festő. Győrben

1729–1742.

Römer Flóris hagy.

XIV. 68.

—	37 példány	
vaslat az ingó védelme iránt. 1911.	6 példány	
us autonomia ási rendszérének 8 Budapest — — —	217 példány	
kaptalanok törvé- 8 Budapest	17 példány	
manuel szabály- [illegible]	[illegible]	

LEITHNER MIHÁLY, gombkötőinas

28.-Id.Pauer János Kolozsvár 1719.-Mester 1720.-Meghalt 1758-61 között.-Szerződtetett inasai:Romwalter Mihály, 17[illegible]0 ...-17[illegible]4.aug.24.-fia János,Kolozsvár.1738.jan.4.-Roth Kern Mihály,174[illegible].nov.10.-1747.nov.21.-Leithner Mihály 1748.okt.16.-175[illegible].ápr.5.- 401.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek keletkezésüktől megszűnésükig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

MDK

Leitkam Mária, VI.o.tan.

Szentendrei uti ált.isk.

171. Háboru és Béke.

Magy. Ifj. Képzömüv. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.

Föv. Képtár. 1949 aug.16. -szept. 10. Kat.

Leitl Ede

1871/72 – 1873/74

Ferkèpzomfoiskèvk

108. l

MDK

Leitner Andor

Erdélyi Magyar Képzőművészeti Kiállitás. Pesti Napló 1939. jan. 1.

M.D.K.

LEITNER András kőműves mester

Körmend

20-25 segéd

1952)

Művért. Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 136. l.

Leitner András

A Fonyódi Iskola hátországa

Nepszava 1985. IX. 9.

MDK

Leitner Aurél

Firenzei nő, paszt.

A első napfény, kréta

Borus ködös őszi idő, of.

N.Szal. 2. zsürimentes kiáll. 1916. máj.
15 l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Leitner Ferenc

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1965 MÁJ 8.

1021

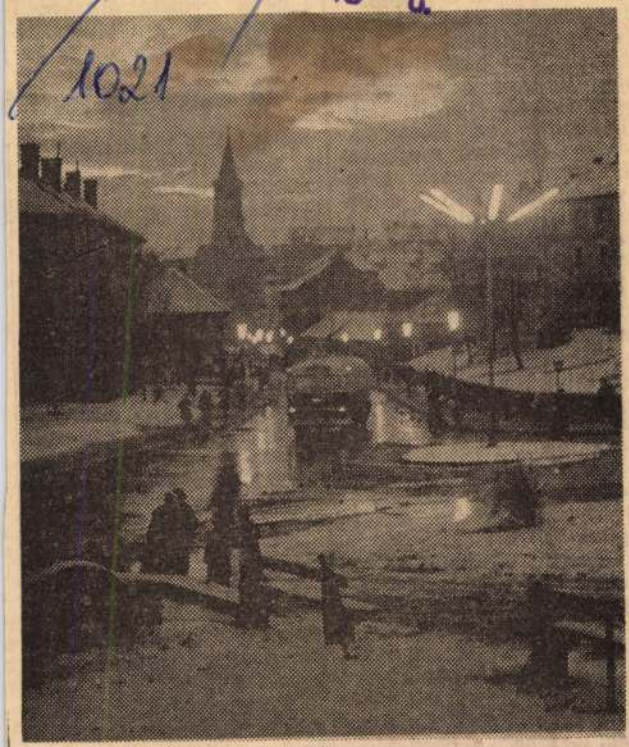

A várpalotai művészi fotokiállítást sokan megtekintették már a város lakosai közül. Képünk: Leitner Ferenc „Várpalotai fények" című, III. díjjal jutalmazott felvétele.

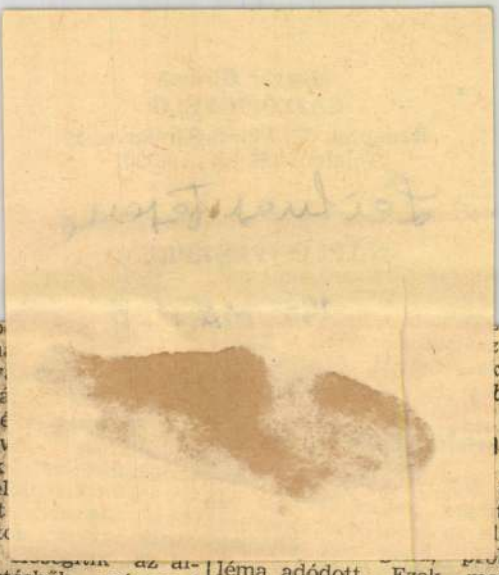

ra, a lub
díjazásán
ra. Nyilv
lőkre kiá
kat. Illeté
bevonásá
ellenőrzik
ségügyi el
sát. Részt
nyészállat
tásában,
lattenyésztésből származó hozamok növelését.

Szervezik a háztáji állatállomány legelőterületének ápolását, karbantartását. E feladat végrehajtásában is együttműködnek a községi pártszervezetek vezetőivel, a tömegszervezetekkel, tömegmozgalmakkal, a KISZ, a Hazafias Népfront bizottságaival. Közreműködnek a növényvédelem megszervezésében a kertekben és a szőlőkben. (Ehhez a munkához most különösen nagy segítséget kapnak a községi földművesszövetkezetektől.) Mi fontosnak tartjuk, hogy — az elmondottak mellett — *a háztáji bizottságok az eddiginél többet foglalkozzanak a gazdaságban megtermelt, előállított árufeleségek szervezett értékesítésével is.* A háztáji bizottságok tevékenységüket az FM által közzétett jogszabályok alapján végzik. A mi járásunkban a

léma adódott. Ezek megoldásához a helyi pártszervezetek, tanácsok, de sokszor a járási szervek segítsége is szükséges volt.

Megtörtént, hogy a háztáji bizottság tagjai között — *helytelenül* — függetlenített vezetők, tsz-vezetőségi tagok is voltak, sőt függetlenített vezetőként dolgozott a bizottság elnöke is. Továbbá: a számukra kiadott tájékoztatást a bizottság elnökei, tagjai nem minden esetben kapták meg, több termelőszövetkezetben a vezetők nem foglalkoztak kellőképpen a háztáji bizottságokkal, magukra hagyták őket.

Néhány termelőszövetkezetben viszont, például Litéren, a háztáji bizottság függetleníteni akarta magát a tsz vezetésétől, arra törekedve, hogy a termelőszövetkezet vezetősége fölé emelje magát.

Másutt, főleg ott, ahol a tsz-vezetők nem értették

LEITNER Barna

P. S. E. [P. Szabó Ernő]

Találkozás apró csodákkal
[Leitner Barna grafikus]

Magyar Ifjúság, 1984. június 15. XXVIII. évf.
24. sz. 18-19.

assa meg nekem azt a lelket, hol
sam és kézzel foghassam!
egy járvány fertőzte meg a népet.
atásának kultúránk minden
vágyát a változtatás, egy

ést nem téveszthetjük össze
ával: vissza a természethez.
t" az isten – és túlvilágtagadó,
dt plen air festészet számára is az
n fiatal művészek a honi rög
a zolai elvnek felel meg: „a
temperamentum által szemlélt
amelyet az érzelem langyos
sság" pontossága, érzékeny,
z ahhoz szorosan tartozó festői
Kétségkívül kellemes megpihenni
ben. Természetes velejárója
ejtelme, melyet a látvány, vagyis
zünk. De a hangulatok nemcsak
halványan sejtjük, hanem
ességében érzékeljük.
egoldások a mélység felé vezető
zem elől nem tévesztő akaratával
anyagi és tárgyi világ minden

Leitner Ede

építész

Vasvármegye törvhatósági bizottságának tagja

† Körmenden 84 éves korában.

Vas. Ujs. 1913. 380. l.

LEITNER, Christoph, pozsonyi kőművesegéd

CH. L, Maurergesell, 3 hónapos fia meghalt. (1771, 75. vzám, 4 l)

—

CH. Leidner, Maurergesell, 3 hónapos lánya meghalt. (1775, 11. vzám után)

—

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Pozsony. Leitner Ferenc, Kőmüvesegyed,
+ 1774.

Pressburger Zeitung

1774., 11. sz.

LEITNER, Franz, pozsonyi kőművessegéd

F. L., Maurergesell, + 40 éves korában, Pozsony, 1774 január 15. (1774, 11. szám, 7 l)

—

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Leitner Barna, gyermekrajzdó

Gyermekrajz-kiállítás Budapesten

Szerdán tartották meg a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában az *Orion-expedícióval a Föld körül* című gyermekrajzpályázat díjkiosztó ünnepségét. A Jurij Gagarin űrrepülésének 20. évfordulója alkalmából meghirdetett országos pályázatra több mint 12 ezer alkotás érkezett. Az úttörő kategória első díját — a kéthetes szovjetunióbeli nyári táborozást — *Leitner Barna* 6. osztályos kaposvári kisdiáknak ítélték. Második *Kumi Ferenc* nyolcadik osztályos gyöngyösi, harmadik *Nyirati Zsolt* ugyancsak nyolcadikos egri pajtás lett.

A tavaly ősszel meghirdetett pályázatra beérkezett művek közül a legsikeresebbnek ítélt hatszáz rajzot kiállításon mutatják be a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában. A gyermekek rajzaikkal arról vallanak: milyennek látják az ember űrutazását, milyennek képzelik el saját űrutazásukat a világűrben, s miként látják a jövőt, az életet az űrhajózás elterjedésével. A kiállítást egy hónapig tekinthetik meg az érdeklődők. (MTI)

A kiállítás egy részlete.

BOROS JENŐ FELVÉTELE

dal, munkával járt, de megér-
te: Hajdúnánás továbbra is

zetlen odaadása azonban fe-
lülmúlta a várakozást: a kő-

sportpalya,
-felújítás,
ban útépítés

LEITNER FERENC Veszprém megyei Napló 1994. X. 28

Értékes fotódokumentum-gyűjtemény

Leitner Ferenc életútja

Kis ház a palotai alsóvárosban. A kis ház kisebbik szobájában fényképek, kirakva, kiterítve, minden elképzelhető helyre. Főleg bányászportrék. Széntől maszatos, szénfalfól fáradt emberek. Azután néhány külföldi felvétel. *Leitner Ferenc* ezek közül mutatott be válogatást kebelbarátjával, *Ruttkai Gézával* a Várpalotai napok egyik rendezvényeként.

Marx utca 20. Hosszú volt a lajstrom a lakók aláírásaival, így az önkormányzat ennek az egy utcának a nevét nem változtatta meg. A kapuban a spániel fogad, gyönyörű kutyus, aránylag hamar megbarátkozik.

A Gold-nyomdától a foksányi szorosig

Várpalotán tudják, Leitner Ferenc fotógyűjteménye egyedülálló. Előveszünk néhány kevésbé megsárgult képet, s mesél róluk. Másképp kezdte.

– 1924-ben, egyesztendős koromban a szüleim kivándoroltak Észak-Franciaországba, Heniu-Leitar nevű városkába, természetesen a munkanélküliség elől. Egy útlevele volt a családnak. Apám bányában, majd vegyipari üzemben dolgozott, 1932-ben tértünk haza.

Inasnak került a palotai Gold-nyomdába. Itt tanulta meg, mit is jelent a kompozíció, fotónál a képkivágás. Gold Géza mondogatta, ezt most vágj k le, felesleges. Keresni kell a lényeget, a többit elhagyni.

Tizenhat évesen kapta az első fényképezőgépet. Szülei gondolták, itt a felnőttkor, s megajándékozták. Egyszerű masina volt, a lyukkamera elvén működött, lencsè nélkül. Az ifjú Leitner kitapasztalta, délután három és öt óra között lehet aránylag elfogadhatóan fotografálni.

– A Szabó fodrászéknál, ahol laktunk, az udvarban, a Szalczer fényképész is dolgozott. Amikor látta, hogy érdekel, behívott, gyere, Feri, nézd csak nyugodtan.

Azt a szót, hogy háború, nem is mondja. A front előtt, a front után – így osztja fel az időt.

– A Cseres Tibor által is megírt foksányi hadifogolytáborba kerültem. Ellátás? Előfordult, az ebédet éjjel tizenegykor hozták. Ha sütött a nap, majdnem meggyulladtunk, a hidegben egyetlen sátorlap alatt vacogtunk.

A táborból induló második szerelvénnyel jutott haza. Megbeszélték, a határon hosszan fütyült a mozdonyvezető. A Himnuszt énekelték.

– Amikor átértünk, Kürtös állomáson asszonyok osztották az ételt. Én is odatartottam a csajkámat, jó sűrű levest öntöttek bele. Tojásos rántott leves, amit előtte ki nem állhattam. Azóta szeretem.

Beosztottak nélkül

1948-ban kérte fel a bányászszakszervezet, segítsen. Faller Jenő, a Palotára visszakerült bányaigazgató is támogatta. Kultúros lett.

– Az első hónapokban csak álltam ott, mint szamár a hegytetőn. Főleg, amikor kineveztek kultúrotthon-igazgatónak!

Nem is volt beosztottam, két tiszteletdíjas takarító néni dolgozott mellettem. Mindig a kisebb emberekhez soroltam magàm, jobban szerettem, ha csak kultúrfelelősnek titulálnak.

Látta a Jó Szerencsét Kör felszámolását – az ötvenes évek fordulóján attól félt a hatalom, túl sok embert vonz a nagy hagyományú közösség. ´53-ban felfüggesztették, gyorsan tisztázta az átlátszó vádakat. Négy esztendő alatt épült fel a mai Jó Szerencsét Művelődési Központ, ´58-ban avatták. A mérnök hetenként jött Palotára, megbeszéltek minden részletet.

– Új lendületet adott ez a nagy intézmény. Telt házas előadásokat tartottunk, a Vígszínház havonta vendégszerepelt. Aztán egyszer a pártbizottsággal szemben nyilvánosan is vállaltam a véleményemet, majd a bányászokkal sem értettem egyet, az egész várost gondoltam szolgálni, s nem csak a fenntartónkat.

Leitner Ferenc a kiállításán **Fotó: Korbély**

Nyugdíjazásáig kultúros

1967–69: Budapest, Szakszervezeti Központ. Sehogy sem szokta meg a „függetlenítettek" ivós, mulatós életét. Hazatért, ´83-as nyugdíjazásáig megmaradt kultúrosnak a helyi bányászszakszervezetnél.

– Az első gép odalett a frontal. Pedig a szüleimtől minden vasárnap kaptam egy tekercs filmet... Aztán a kultúrigazgatói fizetésemből már nem tudtam újabbat venni. Kitaláltam, csináljunk fotószakkört. Tóth Ábé, Ruttkai Géza, Csiky Iván, Bartos Sándor, hát velük kezdtük, szép is ez a névsor! Az első kiállításunkon még „levlap" nagyságú képeket mutattunk be, de boldogok voltunk.

– Fényképeztünk, fényképeztünk, s közben rájöttünk, ez dokumentum. Akkor épült a város, a másik felét bontották. Gyűjtöttem, eltettem minden képet. Aztán már rendszeresztem is. Híre ment, hozták a régi fotókat.

Epilógus

Halkan beszél s röviden. Sorolja a neveket, akikkel ezt vagy azt együtt tették. Idén augusztusban a feleségével Franciaországba látogattak. Vissza a gyerekkorába. Emlékezett mindenre. A főtérre, a bankra a lépcsőfeljáróval, a postára. Harminckettő óta nem járt arra.

– Mostanában nem keresnek, de hát nyugdíjas vagyok, hetvenegy éves. Bármerre megyek tisztelettel fogadnak. Jobban örülnék, ha nemcsak szeretnének, hanem kérdeznének is.

Ármás János

Péreli Zsuzsa: Felsőszenterzsébeti üdvözlet

nálták a magyar nyelv szépsége felfedezésének lehetőségét.

Kisfaludy – mint önéletrajzában írta – alig húszévesen, 1792-ben a székelyföldi Etéden töltött katonai szolgálata idején eszmélt rá a magyar nyelv elhanyagolt voltára, s ott határozta

gyobb sikerét aratta. 1807-ben az önérzetes nemesúr kilép az ismeretlenségből. Második kötete, a *Boldog szerelem*, az első kötetének verseivel egységes lírai regénnyé állt össze.

Ezzel egy időben jelent meg háromrészes elbeszélésgyűjte-

sel, mint amilyent ő magának vallott, elszakadt öccse vállalkozásától.

Utolsó jelentős irodalmi szerepvállalása 1834-ben volt. Ekkor az Akadémia, amely nyelvtudományi osztályának már 1830 óta rendes tagja, Vörös-

munkám. Ezen kevére oromtelve ülök le, és hogy én is a Bibliából szóllyak mint Te, azt mondom: most már örömest meghalok, mert láttyák szemeim a jövendő nagy és erős magyar Nemzetet...”

Miklósi Sikes Csaba

Az önmagához hű művész

Pérely Imre emlékezete

Neve említésére ma már kevesen tudják, ki volt Pérely Imre. Ezt némileg érthetővé teszi a kor, amelyben élnie adatott, valamint életútjának és tárlatainak színhelyei és dátumai. Született Pápán, 1878. október 25-én, meghalt 1944. október 24-én, egy nappal a 46. születésnapja előtt. Kiállításai: 1935 táján a párizsi Petit Palais-ban, 1968 októberében és 1988 októberében a szülővárosában. Azaz életében egyszer, Párizsban. Különös dátumok. Meg kellett halnia, hogy idehaza is megemlékezzenek róla.

A közvélemény kényelmes, szeret kategóriába sorolni, és akinek az emberi-művészi habitusa besorolhatatlan, azt sietve nem létezőként kezeli. Márpedig Pérely Imre oly eltökélten ellenállt a végleges minősítésnek, hogy ritkán tapasztalható, gyors és átütő sikerei színhelyét is azon nyomban elhagyta, hogy idegen tájékon kezdjen merőben új, bármily vacogtatóan kilátástalan életet, új irányt. Új célt – azt nem. Hiszen a sikertől menekülés, ha öntudatlanul is, az önmagához való hűséget szolgálta.

Félremagyarázhatatlan felfogású és színvonalú munkái: a század első negyedének szellemi kiválóságait megörökítő albumsorozata hihetetlen sikert aratott. Tóth Árpád írja a *Magyar Fejek* elő-

szavában: „Pérely első albuma, amelyet rövidesen a többi is követ, minden megbecsülésünket kiérdemlő kultúrajándék..., az út, amelyen elindult, a választottak útja.” Ez időben – 22 évesen – jelent meg a Magyar Grafika Pérely-különszáma, elárasztották újság-könyv-lexikon illusztráció megbízásokkal. De életében véges-végig konzekvensen menekült a konszolidációtól, a biztos megélhetés-megbecsülés követelte egy helyben maradástól.

Ez időben honorálta szülővárosa római ösztöndíjjal. S amikor odakint rajzolgatott, munkájára felfigyelt egy vatikáni bíboros; ajánlatára meghívta Pérelyt a pápa, hogy személyesen üljön modellt egy ünnepi album számára. Világsiker! A magyar és külföldi orgánumok hírül adták az ismeretlen fiatal magyar rajzoló elképesztő sikerét. A magyar kultuszminiszter megvételre ajánlotta a díszalbumot a kulturális és oktatási intézményeknek.

Tizenévesen apja órásműhelyében inaskodott a huszonhét évesen már világszerte elismert művész, aki egyetlen rajziskolát sem fejezett be, s akinek egyedüli protektora a tehetsége volt.

Másnak két életre is elég ennyi kezdeti siker. Fél évszázad távolából visszanézve mindinkább hiszem, hogy számkivetetté kellett válnia, minden tekintetben, családjából, hazájából, ha volt ilyen, baráti köréből, a hitelesített közfelfogásból. Sosem vétette el a vesztébe vezető utat, bármily kanyargós is volt.

Negyvenhat évet élt. Első felét idehaza, azután élt egy ideig Rómában, kis híján évtizedet Párizsban, majd ottani, nyomorral elegy sikerszériája után és ellenére ismét visszatért vélt hazájába. Ismerős fordulat: ez a haza képes volt meg nem történtté tenni mindazt a megérdemelt sikert, amelyre büszke lehetett volna. Napi-, hetilapi alkalmi illusztrációkért kunyerált, hogy úgy-ahogy biztosítsa napi megélhetését. Holott előzőleg Párizsban (ahol megvetik a jöttment idegent, hát még azt, aki gagyogni sem tud franciául) ötvennégy képét állították ki a francia – csak francia – festők reprezentatív kiállítóhelyén, a Petit Palais-ban. Képei helyben elkeltek. A Párizsba érkezése utáni évtől kezdve, 1932-től évente láttak napvilágot albumai, a La Paix, a Taciturne, a Faubourg, a La Guerre, a Rue –előszavaikat olyan világraszóló írók vállalták, mint Henri Barbusse, George Duhamel, Romain Rolland és mindük szuperlatívuszban. 1934-ben megbízta a Comité Mondial des Femmes egy békebélyeg-sorozat elkészítésével. A naiv pacifista nőszövetség ideálisabbat aligha lelt volna, mint a hozzájuk hasonlóan gyermekien optimista Pérelyt. A bélyegsorozat elkészült, számos nyelven kiadták, de persze, mint soha semmiféle jóhiszemű akció, ez sem állíthatta meg az akkor aktuális gonosz, a hitlerizmus előretörését.

Végül már abban reménykedett, hogy hazajőve megmenekül a háború pusztításától. Párizsban kilenc helyen rejtette el munkáit. Mind porig égett. Sokat megvettek, ezek, szétszéledve a világban, alighanem hasonló sorsot szenvedtek.

Idehaza csak a maga is üldözött illegális kiadó, és zsidó volta miatt örökös bujkálásra kényszerült kiváló kultúrapártoló Cserépfalvi Imre adta ki Pérely néhány művét. Vele készíttette el a tudtommal máig egyedüli illusztrációkat József Attila összes verseihez. Ez a kötet napvilágra került, akárcsak a Párizsból visszatérte után, az ottani rajzaiból összeállított Fekete-fehér képek című albuma. Megbízta a Villon-kötet illusztrációival is, ezek is elkészültek, de kiadásukra már – vagy még – nem kerülhetett sor; azokat máig Cserépfalvi Imre özvegye őrzi.

A Pérely Imre halálának fél évszázados évfordulója alkalmából rendezett, budapesti tárlat október elejétől azt az anyagot mutatja be, amelyet, sokak áldozatos segítésének is köszönhetően, hosszú évek alatt sikerült összeszedni. Bármily hézagos is ez az anyag, sajátságosan tiszta képet ad egy, a mindig a maga útját járó művész emberi-művészi mivoltáról. A szó mindkét értelmében tiszta ez a kép.

Péreli Gabriella

Leitner Ferenc, Kőmívesmester,
† 1774. Pozsony.

Pressburger Zeitung
1774, 11. sz.

LEITNER, Johann Georg bécsi szobrász. Eger, 1763 az érseki palota magánkápolnájának ólom-feszülete /Szmrecsányi 204/.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

J. G. Leitner

bécsi szobrász műve 1764-ből az egri Széchenyi u. 1-5. sz. érseki magánkápolnájában

Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

5131

Leitner J. S.

verzi

XVIII r

l.

Nyári Kup

105. l.

Zrinyi-u.10. Lásd Nádor-u.9.

Zrinyi-u.13. Lásd Teleki Pál-u.7.

Zrinyi-u.16. Ház, eklektikus, udva

Leitner Janos

Kömpfeötö

Sopron

1837

l.

Vasi Szemle

1936-230-l.

vegges

C. 66

1 Bröt. 8°

Morel-Fatio,

A.

Monnaies inédites des Marquis de Montferrat,

frappées a Chivasso, Casal, etc.

(Extrait de la Revue numismatique belge, t. IV. 4e série.)

Leitner János

vesti antalos

l.

Lechner Jenő dr

A Magyar Nemzeti Múzeum épülete.

1836–1926. Bp. 1927

30 l.

VASÁRNAP

28

Kat. Ince p.
Prot. Ince

HÉTFŐ

29

Kat. Márta sz.
Prot. Márta

KEDD

30

Kat. Judit vt.
Prot. Judit

11736.

J. G. Leitner:
Kupetzky János.

Mellig, jobbra fordultan, arczélben a kerek medaillonban van ábrázolva. körirata:

IOHANN: KUPEZKI. PICT: EXCELLENT.

fölül jobbra: 1764. aug. 17.
alól balra: J.S. Leitner fec.

Rézmetszet, méretei 10:10·2 cm.

Ltn. 14247.
Katl. ~~176~~ 175 - g14
570 - g14 - 115.

1 Kr

Leitner Ignác Ferenc

ötvös Szombathely

1777 - 1778.

6.

Horváth Tibor

36 l.

Leitner M

litografus

Vásd

Lay Bpestiparnuvkiád

61.1.

ÁNT

festő

TEMÉNY

árcius 24-

Belép

Igazgató: Schmidek Tibor dr.

Leitner János

könyvkmester

segéd Ludwig Sámuel-
nél Kőszegen, kinek
üzletét megvette. 1837-
ben mint mestert fel-
veszik a céhbe.

Véghsoprkönyvk

230. l -

	20 —
"ert	30.000 —
	5·50
	0·60
2000 – P.	
600 – "	
1500 – "	4100 —
	6519135
Átvitel	6519135

1021

Emlékest a tanítóképző kollégiumában

Névadójukra, Kaffka Margitra emlékeztek a minap a tanítóképző főiskola kollégistái. Az ünnepi alkalom lehetőséget adott a kollégium történetének fölidézésére, a közösségi vállalás egyes szakaszainak értékelésére. Az esten a névadó írói és pedagógiai munkásságát idéző irodalmi összeállítást mutattak be az első éves hallgatók. Az ének speciálkollégium részvevőinek kamaraegyüttese egy kórusmű előadásával köszöntötte az ünnepség részvevőit. Az emlékest fontos eseménye volt a névadó portréjának átadása. *Leitner Sándor* festőművész, a főiskola tanára készítette a portrét, amelyet *dr. Várkonyi Imre* főigazgató adott át a hallgatóknak.

A hirtelen vég. 21.45: Show-műsor. 22.15: Impulse: Visszatérés. Utazás a világ körül ... 23.15: Hírek.

KOSSU

6.00: Hírek. ... vasárnapot! 7.20 ... 7.23: Hétköznap... A közönségszol... 8.00: Hírek. 8... hét napja. 8.20 ... gyelmébe. 8.21: ... és Televízió g...

A Finn Rádió kamarakórusa énekel. 17.45: Gyűjtögetők. 18.00: Hírek. 18.03: Sziklay Erika dalestje...

Bal...

AZ A...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1975 DEC 2

Leitner Sándor festménye

LEITNER Sándor

Somogy 1983. 1.

FIGYELŐ

LÁNCZ SÁNDOR

Leitner Sándor művészetéről

Eddigi pályájának – mintegy tíz esztendőt ölel fel – jelentős képeit összegyűjtve gyűjteményes kiállítással jelentkezett Leitner Sándor festőművész a Somogyi Képtárban. A bemutatkozást ritka gazdag katalógus kíséri: ez különösen vonzó, hiszen régi megállapítás, hogy a kiállítás előbb-utóbb bezár, a képeket széthordják, de a katalógus megmarad. S a katalógusban rokonszenves ars poetica fogad: „Gondolkodni arról, hogy mi a létezés lehetősége, napi kötelességem, az ember kötelessége. A világ változásaira vizuálisan is érzékenynek lenni, a festő lehetősége. Vizuális érzékenységemmel a meglátottból a különöset kiemelni, a festő napi kötelessége. A különösben a vizuálisan általánosíthatót megtalálni ritkább alkalom. A vizuális igazság és gondolati progresszivitás találkozása műveimben az életem, ünnepeim. Az ünnepnapokra készülődve végzem összes dolgomat a világban."

A megfogalmazás – ha nem is lehet minden részletével egyetérteni – azért rokonszenves, mert azt bizonyítja, hogy Leitner Sándor arra törekszik, hogy gondolkodó fejjel igazodjék el abban a korántsem egyszerű világban, melyben élünk. A magasra emelt mérce láttán felfokozott igényességgel fog hozzá a néző a képek megtekintéséhez. Ha azt a hendikepet is hozzászámítjuk, amit manapság egy megyei székhelyen való munkálkodás jelent, a tanítás felelősségteljes és időt rabló munkája, nagyszabású oeuvre kibontakozását várjuk. Mindjárt bevezetőben meg kell azonban mondani, hogy jóllehet a képek zöme az „én és a világ", a „helyem a világban" problémakörben mozog, ezt feszegeti, mindez nincs híján a közhelyeknek sem – mind gondolati, mind festői értelemben –, s a vonzó, ígéretes kezdet után a folytatás korántsem ennyire nagyszabású.

Leitner Sándor 1969-ben végezte el a tanárképző főiskolát – első bemutatott képei alig egy évvel későbbi időpontban keletkeztek. Természetes, hogy az induló művész képei erős hatásokat mutatnak. Leitner esetében ezt egyrészt Domanovszky Endre – elsősorban a rajzi megoldásokat illetően –, másrészt Kokas Ignác – a szín- és felületkezelésben – művészetében jelölhetjük meg. A *Várakozó* (1970), az *Öreganyám* (1972) nagyvonalú előadásmódja, a kompozíció szimmetriára épülő megoldása, a felületek váltakozó ritmusai, a sima és „csúsztatott" foltok váltakozása egyaránt jelzik az induló festő igényességét, mint azt is, hogy egyelőre a posztimpresszionizmus kompozíciós elvei kötik meg indulatait. Hamarosan maga is ráébred erre, s továbblépési kísérleteihez a hagyományos festői témát választja. A *Műtermi tanulmányok* (1972) már új elemeket is hordoz: ún. üres, nem értelmezett, de szépen festett felületeket, amelyek sok modern kép sajátjai, s beragasztott tárgyias elemet – képkeretet –, valamint prekubisztikusan megbontott felületeket. Színvilága azonban még, akárcsak korábbi képein, itt is mély zöldesbarna. Az ezen a képen megvillantott lehetőségekből, a felvetett képi problémákból több irányba lehetett volna továbbhaladni, egy-egy utat végigjárni. Leitner Sándor a színt választotta, festői alkatának ez felelt meg leginkább. Bebizonyosodott ez már a

Királyfi fehér lovon (1972) című nagyméretű képén is, ahol különösen a bal alsó képfelületet elfoglaló nőalak nagyon szépen megoldott, a feketés mellény alól kibomló ingblúz fehére érzékletesen, izgalmasan megfestett.

1973-tól fogva lassan megszínesedik palettája, s az eddig kizárólagosan foltokra épülő kompozíciót a rajz és a folt együttesére épülő előadásmód váltja fel. Ebben az időben többnyire önarcképeket fest csendélettel: a festői mesterség e hagyományos témáiban lép előre. Az *Egy barack a csendéletből* (1973), majd a *Festőasztal* (1973) már ezt a színesedő világot mutatja: az előbbi zöldekből, sárgákból s közé iktatott vörösökből kibontott együttes, míg a másodikon a vöröset a fehér váltja fel. Ezen ismét ablakot nyit hátul a tájra, és az asztalra tett amorf alakú tükörben megjelenik a festő önarcképe. Talán ezen a képen fogalmazza meg először festői eszközökkel a kérdést, hol is van a saját helye a világban. Az ablak-motívum története hosszú múltra tekint vissza; csak a két háború közti magyar művészetben is igen sokszor jelent meg Derkovits, Dési Huber, Egry, Bernáth, Szőnyi művészetében. A világ jelenvalóságát, attól elválasztást vagy éppen vele való összekötést jelöl, a tükör pedig – a néphit szerint – a belepillantó lelkét rögzíti. A kép egyúttal összetett téri viszonylatokat jelöl: a tükör által a kép előtti-fölötti teret rögzíti a képsíkban, míg az ablak a szobán túli térséget kapcsolja be. Így a kép a közvetlen látványon túlmutató értelmet hordoz.

Szellemesen fogalmazza meg *A kis király* (1973) című képen a minden gyermekes család gondját, törődését és helyzetét: a premier plánba helyezett gyermekportrét a szabásmintával s a növekedését mérő centiméterrel értelmezi, s ezzel a statikus szituációt dinamikussá változtatja. S szinte törvényszerű korunkban, hogy a *Festőasztal* kérdőjele után az „én és a világ" komplexumában eljut a *Clown* (1973) kijelentő figurájához, megállapítva, hogy a festő dolga, hogy legjobb tudása és hite szerint tegye a magáét.

Három nagyméretű képe mintegy összefoglalása és lezárása is e képi világnak: a *Vőlegényváró* (1974), a *Királyfi fehér lovon* variációja, a *Vándorhegedűs* (1975) pedig a *Clown* változata, mélyebb, gazdagabb a korábbinál. Festésmódját és méretét tekintve pedig ez a kettő triptichont alkot az *Öreg király* (1975) című képpel. Ezt hangsúlyozta a rendezés is, egymás mellé helyezve e három képet: mindegyiken középtérbe helyezett a figura, lilás háttér előtt, s a kép a színes foltok harmonikus ritmusára épül.

A változás a hetvenes évek közepén jelentkezik Leitner Sándor festészetében. Ekkor szakít a posztimpresszionista előadásmóddal, hogy egy korszerűbbre váltson át. Az ok valószínűleg a „fonyódi iskola" létrejötte (hasonló váltás figyelhető meg ebben az időben Szabados János művészetében is), az ebben az időben erős Kondor-hatás alatt dolgozó Szentgyörgyi Józseffel és Bráda Tiborral való együttmunkálkodás. Felhagy a korábbi nagy foltokra épülő előadásmóddal, helyébe a festett ecsetvonal válik dominánssá, a mély, sötét színvilágot pedig világos, derűs színek váltják fel, erős meleg sárgák és pirosak, s ezeket nagy fehér felületek tartják egyensúlyban. A méret is csökken: az évtized legizgalmasabb, legjobb képei születnek ekkor. Két művet emelnék ki – mindkettő önvallomás ihletésű. Az egyik *A guberáló* (1975): elmosódottan jelenik meg a figura a középtérben, pontosabban a képsík közepén, mert ezeken a képeken nincs tér, csak sík – s bal felől egy ablak jelzett formái látszanak. A másik a clown-téma újabb, egyelőre utolsó megfogalmazása, a *Hegedűs* (1977), ahol a kottaállvány előtt álló figura mintegy légüres térben zengi játékát. Mindkét műben – mint az ez időben keletkezett más alkotásokon is – Francis Bacon zseniális festészetének hatását vélelmezhetjük, akinek vizionárius alkotásai mély reménytelenség és félelem pszichikai állapotát mutatják.

A „fonyódi iskola" alkotója nem kerülheti meg, hogy a Balaton párás légterének festői problémáit meg ne fogalmazza. Egry József után azonban igen nehéz ebben a témakörben újat mondani. Leitner képe, az *Éjszakai horgász* (1975) a német expresszionisták bátorságával írja át a látványt, feszíti síkba színeit. A sárgával és pirossal előadott figura elmosódott, meredten előrefigyelő, távolba néző alakja körül mély kékekben és barnákban bomlanak ki az éj színei, gazdag és árnyalt képi világot teremtve.

Hasonlóan intonálja a plein air problémát a *Víz mellett* (1978) című képén: alul a fekete lábú, piros törzsű kvázi-alak elnyúlva (nyugágyban?) fekszik, s fölötte zöldeskékek utalnak a vízre, míg a képsík felső negyedében barnákba játszik a kvázi-ég. Itt sincs tér, minden síkban van, a látvány elemeiből a kép követelményei szerint rakja fel a tételeket.

Az ars poetica szerves része a „világ változásainak" megfigyelése és megjelenítése. Leitner Sándor azonban mindenképpen kerülni kívánja az illusztrativitást – a képek mégsem mentesek tőle. Minden bizonnyal ebből fakad, hogy olyan – meglehetősen nagyméretű – képei, mint a *Latinovits halála*, a *Merénylő* (mindkettő 1979), de még a két Bartók-festmény, *A beavatottak* és *A tanító keze* (1981) sem adják vissza azt a bensőséges élményt, amit akár *A guberáló*, akár a clown-sorozat darabjai. Közben ismét megújul előadásmódja: tovább egyszerűsödik, tisztul; a film hatására a fehéren hagyott vagy egyszínű kék folt előtt jelennek meg a rajzosan fogalmazott alakok. Ennek legpregnánsabb példája az *Egy festő emléke* (1981). Ahol azonban az élmény lelkesítő ereje áthevíti a művet, ott az átsüt a vásznon, így a *Felvonulás* (1981) című kompozíción, ahol az egyöntetű kék háttérre ráborított nagy négyszögletű pirosból kibomló piros-fehér-zöld zászló és a májusfa színes szalagjait idéző kvázi-szalagok adják vissza, idézik fel mindannyiunk közös élményét.

A gyűjteményes kiállítás azt jelzi, hogy Leitner Sándor művészete az érlelődés, a forrongás stádiumában van: ez természetes, hiszen alig tíz esztendeje alkot. Művei azt jelzik, hogy gondolkodó-bölcselkedő hajlamú piktor, aki elsősorban benső megérzéseit képes színvonalas képekké érlelni. A gyakori stílusváltások azonban azt is mutatják, hogy ennek még önmaga sincs eléggé tudatában, és hajlamos arra, hogy külsőséges hatásoknak engedjen. A kiállítás egésze vonzó festői egyéniséget mutat, akinek teljes művészi beérését az elmélyült munka hozhatja meg.

A térdeplő darazsak esete

Baleset történt tavaly nyáron a nagyatádi szobrásztelepen. (Nem vettek fel jegyzőkönyvet róla!) Lóránt Zsuzsa tíz év körüli leánygyermekét megcsípte egy darázs. Mégpedig elég lehetetlen helyen: a talpán. Az eset mindenkit fölháborított, még a grúz mestert is, aki saját bajáról is megfeledkezett. Neki ugyanis Villányban bicsaklott ki a lába, olyannyira, hogy egy darabig INTERSYMPOSION NAGYATÁD feliratú gipszpólyával reklámozta a telepet. Szóval mindenkit megrázott a dolog, ám gyorsan napirendre tértek fölötte.

A többség gatyára-bikinire vetkőzve folytatta, ahol abbahagyta. Sietett vissza irdatlan farönkjéhez, hogy baltával-vésővel a kézben, saját verítékében mártózva faragja ki a természeti FORMÁBÓL a maga OPUSÁT. Mások a sikongó fűrész zajában, porában a makett és a tervrajz „kihívásain" elmélkedtek redőzött homlokkal: *„Anyám, ilyen lovat akarok én?!"* És volt olyan is, aki elvonult a szoba hűvösébe, és frissen főtt kukoricacsövön szájharmonikázott azt latolgatván, hogy érdemes-e felkerekedni a közeli Simongát vendéglője felé, ahol ilyenkor habzó söröket tesznek a zöldre pácolt asztalokra. Egyszóval elég gyorsan visszatért az *általános alkotói lendület* és a belőle fakadó kísérletező szándék, ahogy illik is, továbbá a telep alapszabályában írva vagyon. Ki a tűző napon, ki a fotel ölében élvezte az áldott augusztusi délutánt. Ketten, csak ketten nem tették túl magukat az eseten! Az egyik maga a sérült volt, s ez mindenképpen érthető. Ő rajzba foglalta a darazsakról alkotott véleményét, s e sorozatból különösen kifejező a leányzó DARÁZS-SEGG című munkája. A másik, aki osztozott vele tartós bánatában, Schéner Mihály szobrászművész volt, jóllehet róla mindez csak a későbbiekben derült ki.

„Schéner a budapesti kiállítására készül" – intett a belső szoba felé a telep háziasszonya, Büttnerné Bódy Ágnes. S közben olyan arcot vágott, mint az anyáskodó főnővér a sebészprofesszor szobája előtt, aki továbbtessekeli az okvetetlenkedőt, hogy ne zavarja a doktort a Nagy Műtét előtt. Valóban, az üvegablakon át látni lehetett, amint a művész feszes, különös tartásban ül a rajzolóasztallá előléptetett dohányzóalkalmatosság előtt, és mélyen gondolkodik. A telepvezető-háziasszony pedig büszkén végighurcolt az alkotók között. Mit lehet tenni ilyenkor? Rövid, zavarodott bemutatkozás, pár szokványos kérdés – alig lehet másként. Kényszermosolyok a „megyei elvtárs" felé, rövid tájékoztatás – „megy a munka, nagy a meleg, szép a fa, kevés az eszköz" – és indulás tovább. Hiszen nem ilyenkor kell beszélni ezekről, most faragni kell: kínlódni, álmodozni, káromkodni és megdicsőülni. Mégis ragaszkodtam ahhoz, hogy legalább egy kézfogásra bekopogjak Schéner ajtaján, aki az első atádi terepszemlére utazván felkeresett Rideg Gábor főszerkesztővel együtt Kaposváron. Kiderült mindjárt a köszönés után, hogy a féltett mesternek – akkor legalábbis – a kisebb gondja is nagyobb annál, hogy készülő tárlata invenciózus rendezése fölött elmélkedjék. Előtte vagy két kiló fehér papír, csőre töltött filctollak garmadája, s a lapok többségén friss rajzok. Impertinens *darazsak* tömkelege; csíkos, színezett potrohuk büszkén feszül. Másik lapokon pedig hivalkodóan divatoznak. A legmeglepőbb viszont az a rajz, amely egy talp kontúrjába fogva a TETTES szellemét ábrázolja. Kétoldalt egy-egy élő fullánkos térdel, fohászkodva egyrészt megholt társuk lelkiüdvéért, másrészt a talp tulajdonosának ehhez szükséges bocsánatáért. Eközben a valóságos talp tulajdonosa csillogó szemmel figyeli az igen kifejező „triptichont", és nagy-nagy elégedettség ül az arcán. *„Kirajzoljuk magunkból a dolgot"* – magyarázza Schéner Mihály, és tolla újabb darazsat húz maga alá a papírra. Az ember ilyenkor várja a felnőttek megszokott, gyerek mögötti összekacsintását. Hát persze, persze, bosszút kell állni, hiszen *komoly* a dolog... Amiből a gyerek rendszerint tudja, hogy nem komoly az egész. Ezúttal azonban elmarad a felnőttes allűr; Schéner Mihálynál szó sincs ilyesmiről. A toll csak egy pillanatra áll meg a papíron, s máris újabb potrohhal folytatja útját. Gazdája részéről tehát *teljesen* komoly a dolog...

Schéner Mihállyal igen jó együtt lenni. Hogy a látogatást nem találja terhesnek, azzal mutatja ki, hogy azonnal beszélgetésbe kezd, s minden erőlködés nélkül maradnak el a szokványos „bemelegítő" témák. Nála a mindennapi dolgok is fontosak. S hogy a látogató nem zavarja, és nem tartja fenn a munkájában, azt azzal mutatja, hogy közben dolgozik. *Rajzol.* Beszél arról, hogy mit csinál, mit akar csinálni, és rajzolja, hogy miről beszél. S ez az egész nem valamiféle leereszkedő kinyilatkoztatás, sebtében rögtönzött „ars poetica" az outsider hallgató számára. Még kevésbé beavatás a Nagy Titokba. Egyszerűen társalog. Tekintete hol a papírral, hol a másik tekintetével találkozik. Schéner nem vizsgáztat és nem vizsgázik. Nem szárnyal fennen, de nem is szitkozódik. Következésképpen nem kell végighallgatni a pályatársak viselt dolgait. Továbbá nagy becsüléssel szól a városról, ahonnan jött: Békéscsabáról. Mindössze *egy* kollégára morgolódott, aki a már jó hat évtizedes késő-avantgarde egyik irányzatát igyekszik újszülött csecsemőként elfogadtatni *úgy,* hogy az óriásbébinek kizárólagos helyet követel a nap alatt. Schéner nem szereti az ilyen virtust, mert ő a békés egymás mellett élés híve a – művészetben is. Nem az irányzat a mérce, hanem a minőség tehát. Ezt már én teszem szavaihoz. Ő elég keveset „teoretizál", a nekilóduló gondolatsort rendszerint rajzzal fejezi be. Mindez persze nem jelenti azt, hogy „alanyi" tehetségként elutasítaná az elméleti kérdéseket, dehogy. Ancsel Éva egyik előadását emlegette, ahol a filozófusnő a szeretetről, az emberi vonzalmakról, az őszintén vallott-vállalt érzésekről beszélt. S „téma-ihletetten" hadd fűzzem hozzá, Schéner Mihály valóban olyan, mint a *techné* avatott küldötte, aki szívesen, kedvére időzik a „Tarka Csarnokban" is. Ami igen fontos: *pózmentesen, otthonosan.* Még külleme is ezt sugallja: az inkább zömök termet, a kellemes ősz körszakáll, a kopaszodó fizimiska, az olcsó farmerrel és a csíkos trikóval együtt. Akár szabadságos, kempingező apátúrnak vagy modern prófétának is gondol-

MDK

Leitner M.L., Pest, Stowikovski Ádám után

A Lánchid Budáról nézve, szines nyomat

Almásy-Tel. 3.auk. 1940. ápr. 34 b.

Leitner M. L. könyvnda- M.D.K.
tulajd.

mük. az 1860 as években

1.) Az első független magyar felelős ministerium – 1867

2.) Erzsébet .... koronáztatása
1867

Gerszi, A mag. köraj. 1960 163

Leitner Nándor
könyvkötőlegény
1856.

l. Vasi Semle
1936-231 l.

vegjes

C. 19

1 köt. 8°

Morel-Fatio

A.

Monnaies inédites de

Dezana, Frinco et Passerano

(Extrait de la Revue numismatique
Nouvelle série, tome X. 1865.

1.–110. ll., I–IX képes tábla

mdk

Leitner Pál
nyomdász

A 80-90 évek nyomdász mozgalmai-
nak vezérfertia. Tudását a köz fol-
galatába állította. A jótékonysági kör
megalapítója stb. Négy évtizedes munka
után rokkant állományba vonul (Pallas nyomda)

÷ Fővárosi tirék

Grafikai Szemle 1911 évf 9 sz 203 l.

Leitner Mik.

1867

l.

Vayer Széchenyi

109. l.

9-es csoport:

Leitner M. L.

Az első felelős minisztérium.

„Gróf Batthyányi Lajos elnök" mellképétől balra: „Szemere Bertalan belügy"–„Báró Eötvös József vallás és közoktatás ügy–"„Herceg Esterházy Pál külügy"–„Gróf Széchenyi István közlekedési ügy–", jobbra pedig: „Kossuth Lajos pénzügy"–„Deák Ferenc igazságügy"–„Klauzál Gábor földmivelé és keresk. ügy" és „Mészáros Lázár hadügy"–miniszter mellig ábrázolás képe van elhelyezve. Felirata a kép alatt:

„AZ ELSŐ" FÜGGETLEN FELELŐS MINISTERIUM."

alól balra: „Pest, 1867 kiadja Pfeifer Ferdinand"

s jobbra: „Leitner M. L. nyomása Pest."

Könyomat, méretei az alányomásnak 36.9 : 54.5 m/m

Ltha 8395.

M. D. K.

LEITHNER József

(Félitólag magyar nárm.)

A bécsi porcelángyár technikusa

Feltalálója a bécsi gyárban hasz-
nált barnásvörös sunnek és a
veliefben alkalmazott könnyű
cizelált aranyvole. 1792

Mikrog. 109. 112,

Leitner József

Keramikus

L.

Ruzicska Ilona:

A magyar porcelán

Bp. 1939. 6. l.

VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
M. KIR. MINISTER

32.006-1915.szám.
III.

A m. kir. mini
gyermekkel biró alkal
zottak családi pótlékot
lyeinek engedélyezése t
2.978/f. i. szám alatt
/1. Pénzügyi Közlöny 19
felkérem **a t.Czimet,**
hogy a családi pótlékot
gelyre vonatkozó csatl

M.O.K.

LEITNER JÓZSEF

a 18. szd. végén a bécsi császári porcellán-manufaktúra "magyarföldi mázkenő kémikusa (arcanista.).

AICH HUBERTNÉ, a magyar habán fazekasművesség. H. n., é. n. 37. o.

Pozsony, Leitner (Leidner) Kristóf,
Kőnyvesegád, 1771, 1775.

Pressburger Zeitung
1771, 75. sz., 1775, 4. sz.

Leitner Kristóf, Könnüvessegéd,

1771., Pozsony.

Pressburger Zeitung

1771., 75. sz.

Leitner Lajos építész

Pesti Hirlap. 1924. márc. 20.7

Halálozás

LEITNER Sándor

SÜMEGI GYÖRGY

Somogy 2001/2

Installáción innen és túl

Leitner Sándor megépített terei

Egy folyamatosan terebélyesedő, évről évre, kiállításról kiállításra gazdagodó alkotói munkásságból, dinamikusan gyarapodó életműből (ilyen Leitner Sándoré) egy kiállítást (a legutóbbit), egy tárlatban megépített teljességet leírni önmagában sem könnyű föladat. Nemcsak a szokásos, a fogalmazásbeli nehézségeket jelző kifogást keresés késztet bevallanom ezt, hanem mélyebb okok.

Az, hogy mindenfajta műleírás precizitása, lehetséges (vagyis elvárható) pontossága iránt ab ovo kételyeim vannak. Hiszen még a hagyományos/abb/, konvencionális megfogalmazású művek leíró bemutatásában is föltűnhetnek alternatív megjelenítési lehetőségek. Fokozottan, határozottan így van ez új/újabb típusú művek/műegyüttesek verbalizált megidézésekor. Éppen a metaforikus fogalmazás, a megengedő körülírás, az eufemisztikus körültapogatás fedi el (esetenként az előhívást is segítheti) az élesen pontos fogalmakat, az adekvát kifejezéshasználatot.

S így mindig maradhat a vizuális produkciókról, mai képzőművészeti jelenségegyüttesekről, összetett-bonyolult látvány-összeállításokról fogalmazóban egyfajta szorongásos hányad: vajon mennyire sikerül/he/t megközelíteni a művet, műegyüttest.

Pedig mintha ismerhetném, vagy pontosabb talán így: mintha a mű valamelyes ismerőseként nyilatkoznék. Így van ez Leitner Sándor műveivel, vagy mintha így lenne.

Láttam a munkáit – megszakításokkal ugyan, de mégis több évtizedes, születő folyamatosságukban. Érzékelem a miből mivé változott, a honnan indult el, meddig jutott, táblaképből, rajzból indított muráliákká, térformákká átváltozott/átváltott alkotói attitűdmódosulás új formaképletekben megnyilvánulni akaró szándékát.

Leitner győri kiállítása (Városi Művészeti Múzeum, 2000) az utóbbi, az 1990-es évtizedben fölbukkanó és mára kizárólagossá erősödő olyan műegyüttest, megépített tárlatot hozott elő, amit szükséges rögzíteni, dokumentálni az életműbeni fontossága-egyedisége miatt.

Legelőször is Leitner alkotói hozzáállásának a változása szembeötlő. Nem a festő és/vagy rajzoló elkészített műveinek minden új térben optimális kiállítási pontot, a legjobb megjelenési lehetőséget megkereső tárlatrendező többé, hanem tárlatépítő, kiállítás-berendező, kiállítási konstruktőr. De nem a 20. század elejéről, nálunk elsősorban Kassáknál és körénél fölmerülő értelemben, nem a konstruktivitás és nem a gépek világa felé nyitottan, hanem másként, más módon. A berendezői, megépítői attitűd jelentéskörében. Előre elkészített modulokból, kiállítási elemekből készíti (természetesen asszisztencia igénybevételével), állítja össze az adott térben. Vagyis kardinális fontosságú az adott (az éppen adott!) tér jellege, milyensége. A győri Művészeti Múzeum időszа-

kos kiállításokra méltán alkalmas, téglaboltozatos pincéjében (pinceszintjén) egymásba kapcsolódó, jobbra hajló kitűnő térfüzér – tulajdonképpen zsáktér. Egy felől, csak egy meghatározott részről lehet bemenni, és ugyanott van a kijárata is. Így a tér maga vezeti (egyre beljebb és beljebb) a látogatót. Ebből következően adott volt Leitnernek a kötelező haladási irány, vagyis az, hogy az egymásba egymás után kapcsolódó terekben, téregységekben lineárisan sorolódnak egymás mellé a termek. A fogadó, tárlatnyitó első teremből a második, harmadik (és így tovább) következett, azután pedig fordítva: a kiállítás legtávolabbi pontjáról, legbelső teréből visszafelé (megváltozott nézetből!) is meg lehetett nézni a kiállítást.

1996-ban már e felé, ilyen típusú tárlat – efféle művészet – megvalósítása felé tájékozódik Leitner, az addigi munkásságát retrospektív módon téve mérlegre magában is. „Azt találtam ki, hogy egy időpillanat alatt – a festészetben néhány hónap ennyit jelent – megcsinálom azt, amit most tudok. Összeszedem minden értéket hordozó olyan gondolatomat, ami rendezőelvek közé rakható, és talán így a filozófiám is híven fog tükröződni a látványban. Megpróbáltam megtalálni az életem fontos momentumait és bennük megkeresni az általánosíthatót, ahhoz kötni az alkotásaim mondandóját, megtalálni hozzá a megfelelő formát. Tudniillik most úgy érzem, hogy eddig rengeteg mindent megtanultam és alkalmaztam a festészetben, de még ha sikert hoztak is, csak részeredményekre jutottam velük. De most úgy érzem, olyan összefüggéseket tárt fel a tudásom, melyek lehetővé teszik új szakmai lehetőségek megvalósítását." (Önarckép a kalodából.Troszt Tibor interjúja Leitner Sándorral, Leitner Sándorról. In: Leitner. Katalógus, Kaposvár, 1996. 114.)

Leitner megépített – talán pontosabb így: sajátos elemekből, egyéni jelentéssel fölruházott (vagy annak vélhető) elemegyüttesekből installálja a kiállításait. Vagyis az ő térépítési törekvéseinek fundamentumában a térinstallációnak, az installációművészetnek a motiváltsága jelenik meg. Mégpedig ez is érdekes, sajátosan egyéni módon. Az installációhoz Leitner a hagyományos festői grádicsokon át jutott el. Megtanult rajzolni, a formákat téri és proporcionális viszonylatokban értékelni, elsajátította a színek önálló és viszonylataikban, együttállásaikban megnyilvánuló sajátszerűségeit. Majd készített – kilépve most már a hagyományos, kétdimenziós keretekből – háromdimenziós, plasztikai nézetekkel is rendelkező műveket. Ugyanakkor az 1990-es évtized elején eljutott a tükör, a tükrözés érzéki, valóságos (művébe építhető) és elvontabb, filozofikusabb problematikájának a feszegetéséhez. Háromdimenziós, térbe helyezett munkái hívhatták elő a különféle nézetek értékelésének a fontosságát, valamint azt is, hogy az árnyék, annak különféle vetülései és a félárnyék, a félig fedett (vagy teljesen elfedett, eltakart) forma is szerephez juthat, ha jelentéssel ruházható föl.

További, illetve később keletkezett műveire vonatkozó tanulságokkal szolgálhatott számára az üres kerethez mint kifejezési formához eljutás ugyanúgy, mint a keretre vagy a földre helyezett plasztikus elemek (kék felhők) megtalálása.

És még valami nagyon fontos, a figuráknak síkból térbefordításához szükséges szemléleti adottság. Az a tulajdonságuk Leitner korábban festett, táblaképein rögzített emberi figuráinak, hogy erősebb kontúrozottságuk vagy kiemelésük miatt szinte mindig körbevághatóak, körbevágva azután akár eredeti műbeni szituációjukból is kiemelhetőek. Igaz ugyan az is, hogy Leitner elsajátította és jó szinten művelte a tónusos festészetet, festményein komoly valőrértékeket fedezhetünk föl. Mégis erősebbek – és most már visszafelé is bizonyosabbnak látszik – a figurák, a síkból kimozduló (vagy kimozdítható) figurái. Az már egy következő láncszem és megkerülhetetlen lépés, hogy lemond a kivágott, lapos figurák, figurasziluettek tónusos festéséről. Ezzel ugyanis a figurák általánosítható jelentéstartományához fordul. Vagyis az elvontsághoz, az általánosíthatóbb – és valóban – általánosabban érvényes mondanivalókhoz.

Egy figura kivágott – vagy körbevágott – sziluettje még megmarad lapos formának.Térformává akkor válik Leitnernél, amikor két ilyen figurát derékszögben függőlegesen összetol, egymásba csúsztat. Ez esetben már megáll a figura a saját lábán, s térbeli kiterjedést/jelentést is fölvesz. Az ilyen alakok háromdimenziós kiterjedésük következtében forgathatóak, különféle nézetbe állíthatóak, a világostól (fehér) egészen a feketéig befesthetőek (a festéket ilyen felületre fújják vagy hengerrel viszik föl a gyorsaság miatt) és természetesen megvilágíthatóak, és egymás mellé (szorosan vagy ritkásan, akár füzérszerűen) sorolhatóak. A további jelentésbővülést, a kifejezési tartomány növekedését jelentheti az alakok megdöntése, ferde elhelyezése vagy akár a térbe való belógatása (esetleg megfordítása).

Leitner bevallása szerint összemetszett figuráinak egy korábban látott Picasso-műben, nyilván az analitikus kubizmus eszköztárával és szemléletével létrehozott alkotásban találhatnánk meg közvetlen inspirációs bázisát.

Leitner egész alakos, emberléptékű térfiguráinál a legizgalmasabb jelentéshordozók az arcélek, 1-től 4-ig terjedő skálán mozogva. A fejek összemetsződései vagy átmetsződései egyfajta történést is jelezhetnek,vagyis az időbeliségre utaló jelként is fölfoghatóak.

A figurák feje mindig emberfej-sziluettértékeket hordoz. Esetenként egyéni jelentésekkel fölruházottak, mert hiszen találunk Leitnernél állatra emlékeztető csőrös fejeket, totemállatfejeket vagy csak félig emberinek tűnő, félemberfigurákat ugyanúgy, ahogy a jó és rossz között is több emberi átmenet helyezkedik – és képzelhető – el.

Leitner a térbe helyezett, téri és egymásra vonatkoztatott értékekkel is fölruházott figurákat világos színekkel festi be, és a színes megvilágításukkal nemcsak a plasztícitásukat emeli ki, hanem egyfajta mobilitást, mozgásképletet is megvalósít a segítségükkel: a néző saját mozgása, folyamatos helyváltoztatása következtében annak lehet tanúja, hogy elhaladtával változnak a nézetek, a színek, az árnyékok, lágyulnak vagy keményednek a formák.

Valójában egyfajta változást, kvázimozgást érzékelhet a néző, mivel a mozgása során változnak a fények, ebből következően a színek is más és más egybefonódással – vagy élesebb megvilágítással – tűnnek elénk. Folyamatosan változnak a látványok, a képek, amelyek előtt elhaladunk. Vagyis a szemlélődő a mozgása során, annak révén kapcsolja folyamatos térlátvánnyá, egymás utáni

képek sorozatává a kiállítást. Ráadásul úgy, hogy az alakok, figurák világossága megemelkedik, fölemelkedik már azáltal, hogy Leitner gyakran használ kiállításépítményei padlózattakarójaként egységesítő-eltávolító, a mesterségesség, a mesterséges tér képzetét még inkább fölfokozni képes fekete fóliát a padlószinten. Ez már önmagában is kontraszt, hiszen a figurák világító világosa (fehére) ellentétes a színeket elnyelő feketével.

A nagyfokú alkotói koncentrációval megvalósított kiállítás (Leitner művészetének mostani, 2000–2001-es szintje): berendezett tér, gesztusok egymásra vonatkoztatott rendszere, szobrok-térformák egymásba, egymásra rajzolódó sziluettje, tükrözés-tükröződés – a tükröző felületek nézőt befogadó-visszatükröző jellegzetességével együtt.

A művek és a nézők egyidejű, egy-egy nézőszögben egyszerre történő visszatükrözései tovább erősítik az amúgy is bonyolulttá vált téri/világítási és a színbeli viszonylatok által együttesen teremtett hangulatot: Leitner szcenáriumát. Ebben a térben egy-egy fragmentális elemmel (pl. kék felhő, ami a természetre, természetességre, valahol a vágyakra utal), kimutat a teremtett, a mesterséges környezetből a természetire, a valóságosra.

A tárlat fordított, csavart kronológiájú, amin azt értem, hogy a festői pálya korábbi műveiből egyet-egyet fragmentumként, emlékeztetőként, ha úgy tetszik: idézetként helyezett el a tér belső rétegeiben, vagyis a kiállítás második felében. Ezzel, e korábbi munkák fölhasználásával nyer egyfajta retrospektivitást a tárlat anélkül, hogy az erre való utalások erőltetetten vagy akár evidenciaszinten: tolakodóak volnának. Belesimulnak a térformák, a téri alakzatok, a megvilágított vagy árnyékban hagyott felületek közé. Ellentétpárba foglalhatóan, hiszen régi mű-új alakzat, fetmény-térforma, világos-fekete, nyitott-zárt forma, mozdulatlanság, idolszerűség és a változó fények vagy grafikák vetítéséből adódó folyamatos mozgás együtt, egy kiállítási együttesen belül egyidejűleg tapasztalható: hogy benne, a megkonstruált térben jár-kel a szemlélő, ahogyan benne van e furcsa téri-formai-mozgási-színbeli viszonylatrendszerben.

Ezt e benne levést, a műegyüttesben létezést mutatja beszédesen a győri kiállításakor kiadott Leitner-montázs: az alkotó sötét kabátos, kalapos, szakállas, föltartott kezű figurájából a megvilágító fény fehér sziluettet rajzolva befoglal, magába foglal egy figurát.

Leitner a kiállítási jelenlétnek az akció, a performance formáját is többször kipróbálta és sikeresen gyakorolta. Akciói során a helyszínen festés és/vagy rajzolás egy lineáris cselekménysorba ágyazottan, többféle téri vonatkozásokkal kiegészülve jelenhetett meg.

A győri kiállítás megjelent ismertetőjében (Leitner Sándor, festőművész) ars poetica-szerűen megfogalmazta előrevetítve azt is, amit a kiállítása eszközrendszerével igyekezett bemutatni: „Alkotásaimban az I am In View (látható vagyok) alkotófilozófiámnak a képzőművészeti, képi hatásokra épülő kifejezési lehetőségeit kutatom. Azért, hogy nézőként is szembesülhessünk azzal, hogy »alkotói« vagyunk a világnak, szükséges legyen vállalni azt, hogy velünk is történik, részesei voltunk, hogy ez a mi életünk is. A tárgyaim között szemlélődő nézőt alkotásaim tükörfelületei magukba fogadják, elmozdulásainak árnyékvetései formai elemekkel gazdagítják ettől életre hívott felületeiket. Folyamato-

san vetített grafikai elemeim változó képi hálója a történés egészét fogja össze egy művészeti alkotásként a jelenséget az InViewArtban."

Leitner InViewArt-ja egy több évtizedes alkotói pálya esszenciális sűrítménye, műegyüttes-magaslata. Azt is bizonyítja, hogy a hagyományos műfajok alkalmazása során miként önállósulnak és válnak le elemek úgy, hogy azok új elrendeződést, téri indokoltságú konstrukciót, szín-fény-formaképletek egymásba hatoló összefonódását, tükröt és tükrözöttet együttesen-egyidejűleg képesek megidézni.

Leitner performance-on és installációs kísérleteken túl (azok után) a berendezésig, a koherens művészeti térberendezésig, az egyéni szcenáriumépítésig jutott el. Látvány-térművészet, szcenárium-architektúra – amennyiben e kifejezések jól és pontosan képesek megidézni az egyszeri (győri) látványt a maga bonyolultságában és egyöntetűségében.

Ha tárgyaknak, valamire emlékeztető idézeteknek értelmezem a régibb, kiállításban fölhasznált festményeit és a plasztikusan-csomósan megjelenített felhőket, akkor bizonyosfajta objekthasználatról, objektművészetről is beszélhetünk.

A fény használatának a természetéből, a vetített képek és a megvilágítás változásából egyfajta kinetizmusra gondolhatunk. Míg a tér, a környezet figurákkal történő benépesítés, a térbeli átalakítás, a plasztikai elrendezés, az enviromenthez, a térinstallációhoz viszi legközelebb Leitner egyéni produkcióját.

Vagyis az egyes jellegzetességeket, a képletszerűen leírható jellemvonásokat sajátosan vegyíti-kontaminálja és összevonja Leitner.

Leitner Sándor kiállítása

LEHOTA M. JÁNOS

„tükör által homályosan..."

Jegyzetek Leitner Sándor kaposvári kiállításának anatómiájához

Genezis

Kezdetben, mielőtt Leitner Sándor kiállítására belépnénk, a sötétségbe, az előreláthatatlanság csendjébe ütközik tekintetünk. A helyiség önmagába zárkózva, önmagába burkolózva az első lépésünkre vár. Csak akkor, amikor megtesszük ezt a mozdulatot, válik ki a sötétségből egy fénynyaláb, feltárva e zárt Teret: a felső és alsó mennyezetet, a falakat: kereteit lehetséges világunknak. Világunknak, amelyben fokozatosan meg-jelennek, létreszökkennek a művész alkotásai. Voltaképpen ki is itt a teremtő? Az alkotó? Ebben az új közegben valójában nem. Többről, másról van itt szó. Olyan metamorfózisba kerülünk, amely mindent megváltoztat. A „külsőt" is, a „belsőt" is. Mi teremtjük őket, a gesztusaink erejével! Fények gyulladnak, és e fények növesztenek ki a sötétségből egy-egy újabb alkotást: fehér árnyszobrok, tükrök, felhők, szárnyak és ablakok népesítik be a lépteinkre folyamatosan kialakuló teret. Az idő múlásával kibontakozik az összes tárgy, amelyekre alakunk vibráló árnyéka és rögzített képmása vetül rá. Mozgásba lendül a fény és a forma, lüktető-változó színházzá varázsolva körülöttünk mindent.

Egy kiállítás megtekintésekor természetesnek tűnik számunkra, hogy a műalkotások és azok Szerzője állnak a középpontban, azok kerülnek az érdeklődés homlokterébe. Az Olvasó, a Néző: a Befogadó alárendelődik az önmaga elé állított követelményeknek, és véleménye, ítélete igazodni próbál egy *intézmény*es értékrendhez, egy általa ismert poétikai horizonthoz. Eltűnik a személye a diskurzus zajában, öntudata és Én-képe fogollyá válik tárgyi tudása hálójában. A „klasszikus" kiállítás tere ezt a viselkedésmintát erősíti a mérhető távolság és a kötelező áhítat fenntartásával[1].

Leitner Sándor kaposvári műhelykiállítása azonban a hétköznapi látogatót is kérdésre inspirálja; kérdésre, amelyben meglátja önmagát, amiben felcsillan annak a sajátos és személyes mozgástérnek a lehetősége, amelybe belehelyezkedhet, és önálló véleményt alkothat: a mű nyitottságának belső feszültségében ideiglenesen rögzülhet egy interpretációs lánc, amelynek egyik végpontján a Tárgy, másik végpontján az Én alkot egységet. Egységet, ami a különbözőségből születik; közelséget, mely a távolság befuthatatlanságán alapul. A felmerülő kérdés pedig egyszerű:

Én is része vagyok az alkotásnak?

A Leitner Sándor műveiből bemutatott kiállítás egy hosszú szellemi munka eredménye, amely ötvözi a színházi történés eszközeit, a különböző művészeti ágazatok megnyilvánulási formáit, így korántsem a lezártság, a befejezettség jegyeit tükrözi. A művészet alapkérdésének új képzőművészeti kontextus-

ba ágyazása jelenik meg a koncepció mélyén, ez a koncepció azonban termékeny tradícióból talált utat a napfény felé. Ennek a hagyománynak a gyökerei, gyökereinek feltárása vezet el bennünket e kiállítás lehetséges, produktív megértéséhez vagy inkább annak megértési kereteihez. Ezért röviden – mintegy zárójelben – végigjárjuk e történeti tradíció elő- és utóéletét, szembeállítva a „klasszikus" és a „modern" jegyeit.

Pokoljárás

> *„Mert az ember nem nevezhet szépnek valamit, ha az csupán neki tetszik. Vonzó és kellemes sok minden lehet számára, ezzel nem is törődik senki; ha azonban valamit szépnek nyilvánít, akkor ezáltal ugyanazt a tetszést várja el másoktól is: nem pusztán a saját szempontjából, hanem mindenki nevében ítél, s ekkor a szépségről úgy beszél, mintha az a dolgoknak volna a tulajdonsága."*
>
> I. Kant

A Befogadó, mint az alkotás közvetlen résztvevője, a nyitott mű tevékeny interpretátora, fontos eleme a modern művészetfelfogás megváltozásának: az az eleme, ami egy közös horizontba felépített értelmezési rendszerbe bekerülve újrarendezi a művészi alkotással – sőt ezáltal a „valósággal" – kapcsolatos fogalmi mezőt. Ellentétben: a „klasszikus" – olvasható[2] – művészi gyakorlat a valóságinterpretáció azon analógiájára épült fel, amely belső szerkezetében követte a kozmoszról, körüllevő világról alkotott makróstruktúra rendezőelvét. A művek nyelvi szerkezete allegorikus viszonyban állt a dolgok lehetséges kombinációjának előre látható, közös horizontban felépülő szervezett rendszerével. A szerzői intenció ezáltal olyan szervezési paneleket működtetett, amelyek mindegyikének megvolt a maga rögzített, már meghatározott és pontos referenciája[3]. A mű létrehozásának lényeges mozgatója így az *egyértelmű* üzenetre zárás, a dolgok külső rendjét szervező közös kódra való utalás. A művészi tér párhuzamosan lebegett az egyetlen és igaz valóság másolata felett, és rögzítő kötelekkel, aranyláncokkal kapcsolódott ahhoz. A fizikai-metafizikai kozmikus egység az egy lehetséges világ létezésének hitén építette fel saját valóságparamétereit, és rendezte be lakályosan általánosan elismert törvényei alapján. „Eszerint egy mű olyan objektum, amelyet a szerző hoz létre, és úgy szervezi meg benne a kommunikáció szövedékét, hogy minden lehetséges műélvező ugyanazt a művet, vagyis az alkotó által elképzelt formát találja meg."[4] A műalkotások rendje mögött a jelenségek, a létezők statikusan hierarchikus kozmosza húzódott, rávilágítva az intézményes és zárt szimbolika homályos-bizonytalan elemeire. Minden részében a „külső egész" szervező kódja dominál, és tekintélyi-közös érdekre hivatkozva magyarázza a művek jelentését. A befogadó lehetséges értelmezése, sajátos interpretációja – ami a nyitottság csíráját rejti magában – kizáródik az egyetlen világ keretei közül, a Semmibe száműzve.

A Szerző-Mű-Befogadó viszony is hierarchikus, hasonul a logocentrikus Isten-Világ-Ember, Isten-Szellem-Lélek vertikális rendjéhez[5]. A szépérzék, az ízlés objektivizálódó mozgásában tárgyiasul a jelentés; bevettetik a műalkotás belső terébe, de mindez azt a paradoxont hozza lendületbe, amely szerint mégsem a műben rejlik az „igazi" jelentésréteg, hanem mögötte: a „Valóságos világ" láthatatlan, csak és kizárólag szimbolikusan – de szigorú kereteken belül – ábrázolható közegében. A műtárgy, a kép a befogadó felől ablak: a Valódi Lét szellemi szférájára emelkedő tekintet. A tárgyiasult alkotás pedig a szellemi szférából az anyagi világba rögzülő, bepecsételt kinyilatkoztatás[6]. Ebben a szigorú közegben a nézői pillantás a legideálisabb beállítás szerint vezetődik, a homályos, kérdésfelvető részletekre viszont az allegorikus – hasonlóságon alapuló – beszédmód tradicionális, ezáltal kollektív tudatra zárt szentenciái válaszolnak. A fragmentum így az egész tökéletlen tükörképe, a homályos részekben is ez az egész verődik vissza, szemben az egyén személyes interpretációjának lehetőségével. A hasonlóságok sokszoros reflexitásában minden a zárt kozmosz valamely rendjére utal: „...a hasonlóság kormányozza a szövegek exegézisét és interpretációját: ez szervezte meg a szimbólumok játékát, és tette lehetővé a látható és láthatatlan dolgok megismerését, a hasonlóság irányította a dolgok ábrázolásának művészetét. A világ önmagába fonódott: a föld megismételte az eget, az arcok tükröződtek a csillagokban, a füvek pedig szárukban rejtették el az embereknek fontos titkokat. A festmény utánozta a teret. Az ábrázolás – akár ünnepről, akár tudásról volt szó – ismétlésnek mutatkozott: az élet színháza vagy a világ tükre volt a hasonlóság, minden nyelvezet belőle merítette létjogosultságát, megnyilvánulási módozatait és a beszédhez való jogának megfogalmazását."[7] Az egyén, a szubjektív befogadó e zárt rendszerben alámerül a ráboruló hálóban, és a tárgynak tulajdonítja annak minden jelentésrétegét. A műtárgy válik a szépséget hordozó objektummá; a benne megformált jelölők nem a befogadó „jelentett"-jeivel együttműködő relációban hozzák létre az újabb és újabb jelentést, hanem áttolódnak a mű és az általa megjelenített, mögöttes, „valódi" világgal való kapcsolatára. Ebben az összefüggésben a művészet másodlagos – tárgyhoz és anyaghoz kötött – létezővé módosul, ahol egy dogmatikus, tradicionális valóságértelmezés szolgájává válik[8]. A néző szerepe ebben a környezetben mint *olvasónak* így a passzív összehasonlításra, a „kívülről" megadott értelem lefordítására zsugorodik; nem tudatosulhat számára saját nézőpontjának, helyzetének fontossága. Visszalép egy már adott megoldási kulcs „arctalanságába", egy statikus rendszer felépített struktúrájába. Elhal minden mozgása, elnémul minden átváltoztató gesztusa a szemben állás Semmibe – valószínűtlenbe[9] – taszító félelme miatt.

A nyitottság szuggesztív megformálása, egyértelműre zárása nem jelenti azt, hogy az *olvasható* alkotás ne hordozná a legsokrétűbb értelmezés lehetőségét. Azonban ebben az esetben a szerzői intenció statikus és meghatározott jelöltre tekint mint „objektív" ideára vagy univerzáléra. A meghatározottság pedig nem a látható-tapintható közvetlen tapasztalásából csapódik le, hanem hatalmi vonalvezetők mentén rögzül, mint egyetlen autoritás[10].

Az általunk felvetett kérdéskör nem a műalkotások értékfelmérését célozza, hanem a művészi szuggesztióban megjelenő – vagy nem megjelenő – tuda-

tos Befogadóra koncentrált nyitottság felől vizsgálja a történeti tradíciót. Leitner Sándor kiállításának központi koncepciója – szerintünk – pontosan e „klasszikus", *olvasható* megértési pozícióval szemben az aktív teremtő részvétel, a társszerzőség gesztusát kínálja a Néző számára. Erről az oldalról szemlélve viszont a „hagyományos" műalkotás-befogadó reláció közös tengelyen átforduló ellentétpárnak tűnik. A libikóka mozgás e köz/ép/ponti tengelyében – a nyitottságot szerzői részről kezdeményező vagy inkább meg*formáló* és az egy értelemre záró alkotási intenció között – pedig a kriticisztikus megközelítés és a paralel világok létrejöttének lehetőségében felmerülő paradigmaváltást látjuk.

Exodus

„A Don Quijote az első modern mű, mivel kegyetlen világossággal mutatja meg, amit az azonosságok és különbségek a végtelenségig játszadoznak a jelekkel és a hasonlóságokkal. Mivel a nyelv itt szakítja meg régi kapcsolatát a dolgokkal, hogy eljusson ahhoz a magányos szuverenitáshoz, amelyből csiszolatlan valójában csupán irodalomként szabadul majd; mivel a hasonlóság egy olyan korba *lép itt, amely számára téboly és a képzelet korszaka. Miután a hasonlóság és a jelek szétváltak,* kétféle tapasztalat *születhet meg, és* két, egymással *farkasszemet* néző szereplő léphet a színre."

M. Faucault

A látvány magába foglalja azt is, aki látja. A látványban való kételkedés „szabadsága", a nézőpontok változásával létrejövő határozatlanság, a tárgy és a nézés kölcsönhatásában benne rejlő bizonytalanság a modern művészet számára olyan alkotási-értelmezési játékteret teremtett, amely beláthatatlan kombinációs lehetőségeket nyitott a jövőbe pillantó tekintetek előtt. Egy olyan új elem került a művészet átöröklött rendjébe, ami a legnagyobb fokú rendezetlenséget vezette be; az egyedi elem személyes interpretációs egyenrangúsága *lép*ett a szabályok irányításával, uralmával szembe, feltörve választásával a belátható horizontot. Egy interpretáció, ebben az összefüggésben, eleve választásként szerveződik meg: a személyes – egyénhez kötött – beállás zárja le a mindig felfeslő, ennek következtében megszülető értelmezési mezőt. Mindez mégis úgy tárulkozik fel általunk, hogy nyitva hagyja a további nézőpontok – tehát újabb értelmezési mezők – kombinációs potenciálját[11]. Kettős lehetőséget rejt magában ez a szervezési, megalkotási modell. Egyrészről mozgásra késztet, a távolság befutására indítja, hívja a jelenlevőt, másrészről e mozgás, mint egymásutániság és hozzáférhetőség, tudatosítja az Én jelen-létét: a tárgy megváltozik, amint *tekintetem* egy kicsit is elmozdítom. Az „épp most" és az „épp most után" közötti folyamatos és változó közegben felkeltődik értelmezé-

si vágyam, mindent-befogni-kívánó tekintetem. „A nyitott mű poétikája arra irányul, hogy „a tudatos szabadság aktusaira" késztesse a kimeríthetetlen relációhálózat központjaként tételezett interpretátort, aki e relációból úgy alakít ki saját formát, hogy nem köti őt olyan *szükségszerűség*, mely előírná a használt mű szerveződésének véglegesen meghatározott módjait."[12]

A művészeti ágak mindegyikét befolyásolta és meghatározta az aktív Befogadó koncepciója. Ismeretlenül nyitott, de mégis közös „elemet" teremtett a különböző megnyilvánulási formák között. A Befogadó jelen-léte az alkotó tudatában átstrukturálta a művek megszervezési rendjét: a jelek művészetévé változó felfogásban a jelentésadás a nyitottság felől működik. Ez a folyamat pedig, a közös „elem" birtokában, egymáshoz vonzotta a művészeti ágak szereplőit. Multiartiális tér keletkezett: a színházba bevonult a képzőművészet, a zene és a tánc mint mozgásban lévő Szereplők, a képzőművészetbe a színházi *történés* költözött át, a zene tonális rendjét feltörte a drámai hübriszt képviselő új, a bizonytalanságot fenntartó nyitottság. A kompozíció valamennyi elemének egyenrangúsága, emancipációja valósult meg. A képversek, a montázs és a kollázs stb. szétfeszítette minden korábbi „klasszikus"[13] rend keretét, és bevezette a Másik arca által felszított megismerési Vágyat. A Befogadó – mint Más – kohéziós erőként tartja össze a körülötte és felé irányuló szétszóródó művészi nézőpontokat: a Néző fellépett a színpadra, és önmagát szemléli a páholy párnás székéből; az Olvasó beleírja olvasási-írási folyamatát művébe, keletkezéstörténete a keletkezése és a története; a Hallgató szólaltatja meg a megszólaltatása révén lezáruló „mozgásban lévő" zeneművét. Közös horizontba *lépett* a művész és a szemlélő, szemlélővé válva a művész, művésszé válva a szemlélő.

A nyitottság felkeltette újdonságvágy így Vágyként jelenik meg a Másik arcában[14]: végtelen mozgása újra és újra lebontja a totális-hatalmi tekintetünk által épített szintézist, nem ismer el autoritást maga felett, visszat*ükrözi* az erőszaktevő, felülről jövő akarati mozdulatot. Tudatosítja önmaga egyedi nézőpontját, ami már maga az interpretáció megsokszorozódása. Tudatosítja, hogy a Másik nézőpontja végtelenül a Másiké. Közeledett minden résztvevő egymáshoz, egyenrangú reláció született, amiben felcsendülhetett a beszéd, a megszólítás és meghallgatás, a vélemény és vita felkeltette közelség. Nem teljes-totális közelség, ami a maga képmására és hasonlatosságára formálja – egyszer és mindenkorra – a másikat, hanem befuthatatlan közelség, ahol minden egyetértés csak még jobban fenntartja a közelség távolságát[15]. Baráti viszony, ahol a Másik mindig ledönti róla kialakított képem – Én-képem –, újként jelenik meg előttem bizonyos pillanataiban. A művészet kinyílása révén ezt a személyes, baráti „elemet" utazza körül.

Másik lényeges terület, amely a modern-posztmodern művészet és filozófia inspiráló eleme: az introspekció és a reflexionitás. Összefügg eddigi feltevéseinkkel; teremtő jelenléte és pillantása az emberinek. Egyedi és személyes – monadikus – nézőpont, amely önmagát szemléli: „Nemcsak dolgoknak és jelenségeknek vagyunk tudatában, hanem sokszor annak is, hogy éppen tudatában vagyunk valaminek."[16] Narkisszosz mítoszának újraértelmezése, Oidipusz önmagára ismerésének katartikussága: felismerni önnön tükörképünket a dol-

gokban, és azt, hogy mi vagyunk tudati relációban a tárggyal, jelenséggel. Önmagunk válunk témává, a kívülről érkező Másik szemszögéből vizsgáljuk saját kép-másunk[17]. Ha az általunk létrehozott kettős tudatosság válik tárgyunkká a keretekkel és törvényekkel – kalodákkal – övezett horizonton belül, akkor végtelen értelmezhetőségbe fut ki önnön személyünk és létbeágyazottságunk. Tükrökkel lezárt belső tér, amelyben e tükrök, mint jelölők, egymásra utalnak, egymást verik vissza magukban, és mi ebben a sokszoros jelentést adó játéktérben állva felszabadulunk: „Kalodákban élünk! Az élet eme formájának szép és magasztos kalodájában, az életkalodában. Ezek a kalodák az életünk, a lehetőségeink! Miközben tudjuk azt, hogy mennyire jó megélni álmainkban, amikor szárnyalunk a nagy magasságokban, és onnét nézzük a szárnyalni nem tudó világot, mert amúgy a földön járunk a három dimenzió kalodájában, és tudjuk, hogy ebben kell megélni a tisztes, magasztos emberi szárnyalásunk lehetőségét. De álmodunk arról, hogy ezt is felválthatjuk egyszer egy nagyobb lehetőséget adó *újkalodával.* Amikor majd a *Mindenkalodája* megterem *szabadságkalodává,* akkor, amikor az *Ember* kibontotta minden lehetőségét, önálló életet tud adni méltósággal a holt anyagnak, akkor válik az ember a *Minden* részesévé, és mindennapivá a csoda, akkor válik végtelenné a korlát és végtelenné a lehetőség a *szabadságkalodává.*"[18]

Megtestesülés és ...

„Nem ő vala a világosság, hanem jött, hogy bizonyosságot tegyen a világosságról."
János Evangéliuma 1,8.

A kaposvári Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola folyosójáról nyíló ajtó„keret" előtt állok. A teremben sötét van. Tudom, hogy Leitner Sándor műhelykiállítása a sötétség foglya. De bizonytalan vagyok, vajon egy magára hagyott, kivilágítatlan kiállítótérbe beléphetek-e. Magatartásformák és viselkedési normák vezérelnek; komolynak kell lennem, be kell tartanom a hivatalos formulákat. Belépek! Ebben a pillanatban egy érzékelő színes fényfátyollal borítja be a tér első felét. Ráeszmélek, hogy Én indítottam mozgásba a „gépezetet", teremtettem lehetőséget érzékszerveim számára a tapasztaláshoz, az élményszerzéshez. Elgondolkodom a szándékon, ami befolyásol, befolyásolni akart. A művészi alkotások mint e világ jelenségei nem tárulkoznak fel teljes fényükben nélkülem? Nem is láthatóak, ha Én nem látom őket? Én emelem ki köztes létük állapotából mindezt? Kérdések, amelyekre nehéz válaszolni. Mert hétköznapi *módon* tudatában vagyok, hogy e műalkotásokat Leitner Sándor alkotta, és hogy léteznek a sötétség mélyén nélkülem is. De létrehoznak-e jelentéseket, és hordoznak-e „értéket" önmagukba fordulva? Nem! Ebben az értelmezésben az Én jelen-létemben születik, testesül meg a jelentés és az „érték", a közös horizontban állás relációjában válik aktuálissá a műalkotás[19]. Egy lehetséges világ eredője a belépésem és kapcsolatteremtésem. A művek tényleges keletkezésének *világa,* sajátos *aurája* a Befogadó megjelenésével bomlik ki, mivel a jövő felé nyitottság, a ki-nyitás szuggesztiója hívta őket életre[20].

Megalkotásukkor a sokrétű jelentés*képzés*, a Befogadó – az Én – felől megkísérelt egyéni értelmezés lehetőségének meg*adása* volt az intenció – így gondolom. Kérdésfeltevésem jogosságát az is megerősítve fenntartja, hogy belépésem aktusát a fény felvillanásán túl egy *kép*ernyőn is érzékelem. Kettős tudatosítása Én-gesztusom fontosságának, személyes, lehetséges világot teremtő mozdulatomnak: saját *kép*másom jelenik meg egy monitoron egyidejűleg fényhozó lépteimmel. A kiállítás helyszíne – ideális esetben – egy „fekete doboz" labirintusszerű, önálló téregységekből felépülő lugasa, angolkert rejtett zugait imitáló színpada. Ebben a mozgó kocsi-happening-színházban pedig betoppanásom által fénybe boruló kis „barlangok" felerősítik ittlétem, világom otthon érzetű intimitását. Lebomlanak a komolyság álarcai, átadva helyüket a tiszta gyermeki-játékos *arc*ságomnak: sokféle értelmezésem lehetőségének.

Továbbhaladva az árnyékformájú sziluettek, figurális formavariációk között, újra és újra felkapcsolódó fénynyalábok kísérnek, megvilágítva, megszínesítve a fehér-tükör „szobrok" felületeit. Mindenhol Énem vetületével találkozom: egy fénysugár útjában árnyékom, árnyékaim vibrálnak a műveken és a falakon; alakom tükröződik vissza az alkotások megannyi részén. Ha megközelítek egy formát, körbejárom vagy megfordítom, újabb fények nyílnak meg körülöttem, sokszorozva mozdulataim árnyékát és tükröződését. Mögöttem sötétbe borul minden, visszalépésre és/vagy előrelépésre sarkallva, mint egy tánckoreográfiában. Rám rajzolódnak a vetített színek s formák, és Én rárajzolódok a fehér árnyékszobrok felületére, átváltoztatva őket. Áttört és körbevágott konstrukciók vesznek körül, tükörfotelban és keretekben, kalodákban látom magam viszont.

A terem hátsó felében egy tótükör úszó-lebegő-szárnyaló „emberfigurával" „felhőket" tükröz magában. Részletek és utalások, indexek és jelölők sokaságában tekintetem próbál rendet teremteni, nézőpontjaim változására újra- és átrendeződik minden jelölő, jelentésrendeket létrehozva a mozgásban lévő Én és a „mozgásban lévő"[21] tárgyak között. A változó nézetek által át- és átalakuló térben ezen felül megjelenik résztvevő Én*kép*ünk is: egy filmfelvevő készülék rögzíti énünket, alakunkat, és más irányból rávetíti a „szobrok" és formák árnyékszerű síkjaira. Így színes és fényben táncoló *kép*másunk bekerül a „tárgyak" rendjébe, saját „szemlélődésünk" is szemlélődésünk „tárgyává" válik.

...és örömhír

A modern művészet alapvető kérdése és inspirálója a Befogadó tevékeny jelenlétének, egyéni nézőpontjában létrejövő interpretációjának a szerzői alkotásban, a szerzői intencióban megjelenő előképe. A műalkotást megszervező kódba beépült a Befogadó mint Másik, akinek előtűnő arca teljességgel – vagy inkább Végtelenül – Más értelmezői pozíció, mint a szerzőé: az értékteremtődés és jelentésadás nem egyoldalú, hanem a műtárgy – és annak szemlélőjében megjelenő – tudattárgy közti reláció, amely minden egyes Befogadónál különböző /lehet/, ezenfelül a nézőpontok megváltozásával is átalakuló jelentésteremtődés. A mű úgy szerveződik meg, hogy a szerzői intencióban már eleve bennefoglaltatik egy ismeretlen Másik arca: egyedi és személyes ér-

telmezésének nyitottsága. A nyelv mint értékteremtés a lehetséges Befogadó felől készteti alkotásra a szerzőt: „az önmagába véve befejezett forma úgy van megalkotva, hogy különböző nézőpontokból különböző módon legyen többértelmű és látható: a mű használója körüljárva a formát, több különböző formát vél felfedezni. (...) Más szóval, ha az intellektus mobil és variábilis struktúrákat hoz létre, az érzékelés szintjén olyan aleatórikus és probabilisztikus eljárások jelennek meg, amelyek közreműködésével (az érzéklet stabilitása ellenére, amelyet a tapasztalat nem enged kétségbe vonni) az *érzékelés is* sok lehetséges végkimenetel felé nyitott folyamatként alakul. Tehát a szubjektum (...) aktív, konstrukciós tevékenységet folytat. (...) A kortárs poétikák arra törekszenek, hogy hangsúlyossá tegyék ezeket a mechanizmusokat, és elérjék, hogy az esztétikai élvezet ne a forma végleges felismerésében, inkább abban a mindig nyitott eljárásban álljon, amely a formának egyre új *alakjait,* új lehetőségeit engedi meglátni."[22]

Leitner Sándor alkotásainál is a fellépő és aktív Befogadó felé irányulnak a művek, arcukat mindig a mozgás folyamatában lévő interpretátor felé fordítják, mivel nem az egy jelentésre zárás akarása működött a szerzői szándékban – amely amúgy nem is lehetséges –, hanem a Másik felé nyitottság hozta őket világra.

Leitner esetében azonban még másról, többről is szó van. Nála, a Másik-felé-nyitottság megszervező aktusán felül, a Befogadó saját, egyéni jelentéslétrehozó, lehetséges világot teremtő Én-tudatosulása jelenik meg. Valóban a jelölők játékát hozza lendületbe, és e közé a jelölők közé beemelte a mindenkori Én önvetületét is. A fehér árnyékszobrok felületein és síkjain ott lebeg a színt és életet adó Jelenlevő. A fekete s fehér a keretei – kalodája – és végpontja a Mű-Befogadó által létrejött spektrumnak, mint folyamatosan megszerveződő rendnek. És ebben a rendben *tudatosul*: az Én hozza létre lehetőségei kalodájában a jelentés és a teremtés – az élet – szabadságát. Rajta áll: fennálló „eszközeit" elhasználja-e, korlátnak és kalodának éli-e meg azáltal, hogy csak a művekben – vagy mögöttük, a külső Valóságban – keresi az értéket és a jelentést. Passzív *olvasóvá* válik-e, vagy újra*írja* világát, és aktív dialógusba kezd a műalkotásokkal, mint világunkat lezáró Másikkal.

A Leitner Sándor által felvetett kérdés lényege talán az: megalkotjuk-e saját Nyelvünket a korlátozott számú, zárt jelölők együtteséből, vagy elhasználjuk, fogyasztjuk, mint már-megadott nyelvet? Tükröztetjük-e magunkra őket, vagy csak átnézünk rajtuk? Mert amennyiben tükröztetjük, annyiban rólunk szintén visszaverődik és viszont, a lehetőségek végtelen szabadságát létrehozva: megfesthetjük, megformálhatjuk, és ebben a metamorfózisban, mint interpretációban önmagunk fogunk újra visszatükröződni. Ha viszont átnézünk e nyelven – üveg-Anyagon –, úgy pillantásunk a lineáris-fizikai végtelen, Madách Űrjének messzeségébe fut, és nem ismer önmagára. A látott tárgy mint tárgy lefoglalja az életet, de a tárgy látványa adja az élet „örömét." Nem azért, mintha a látvány látványáról volna szó; az életnek a dolgoktól való függéséhez fűződő viszonya – élvezet, s ez, amennyiben boldogság, függetlenség. Az élet cselekedetei nem egyenesek, nem célszerűségük felé tartanak. (...) Az élet nem a lét csupasz akarása, az élet ontológiai *Sorgé*ja (gondja). Az életnek magához

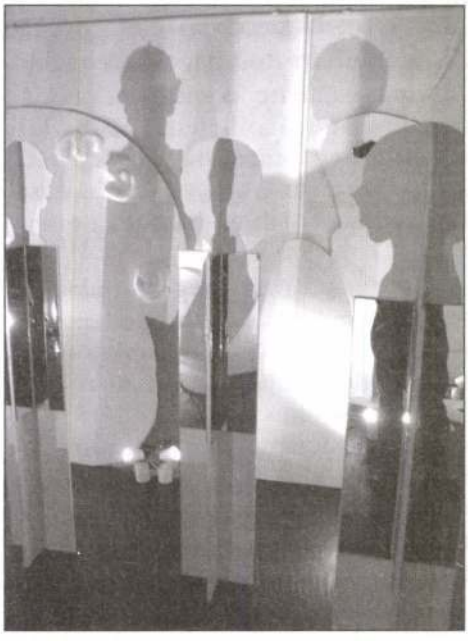

Leitner Sándor kiállítása

az életfeltételeihez való viszonya ezen élet táplálékává és tartalmává válik. Az élet olyan tartalmakkal való viszony, amelyek nem egyenlők a létemmel, hanem drágábbak annál; gondolkodni, enni, aludni, olvasni, dolgozni, sütkérezni. Mivel különböznek a lényegemtől, de a lényegemet alkotják, e tartalmak az életem ára. Tiszta és csupasz létezéssé, az árnyak létezésévé redukáltan, mint akiket Odüsszeusz az alvilágban felkeres, a lét árnyékká oldódik. (...) Amit teszek és ami vagyok, egyúttal az, *amiből* élek.[23] Tudatos viszonyulásom a tárgyakhoz, tőlük való tudatos függőségem teremti meg a független értelmezés Én-ben gyökerező világát. Ebből a gyökérzetből pedig kinő a variációk végtelensége kínálta burjánzó létezésem, egzisztenciám, mint az ön- és világinterpretációm szabadsága.

Kaloda-analízis

Leitner Sándor korlátozott számú „jelölői" korlátlan variációt kínálnak: árnyékszobrai – melyek a papírkivágás technikáját idézik – merőlegesen egymásba csúsztatva négy profil lehetőségét adják egyenként, és e négy lehetőség mindegyike más és más formát követ a „szárnyak" lágyságától a „fogazat" ridegségéig, az „ember" sziluettjétől az álló és fekvő „hüvelykujj" képzetéig. Ha a teremtő gesztus nézőpontja felől értelmezzük e „jelölőket", akkor személyes jelentéssel telítődnek; a „szárnyak" könnyed íve felemeli tekintetünket az „ablakkalodák" és „fogazatok" hegyes és derékszögű, szabályos és pontos törései determináltságából, és a szárnyaló képzelet, a szellemi szféra „felhői" közé repítik, mint egy mitikus pegazus vagy felső és alsó világok között közvetítő madár. Két szint belső rendjének lehetőségét *teljesítik* /totalizálják/ az „elszállóan" elhalasztódó mozgásban és a „fogazatok" statikus megragadásának meg*formálódásában*. Az „ablakkalodák" kereteiben felvillanó játéktér belépésre nyitódik, a művön belüli mezőben állásra. Az ablakaink előtt elvonuló arcok képzetét keltik e keretek, melyeknek életet adhatunk, ha beléhelyezkedünk: mesévé szőjük e figurák általunk elképzelt világát, céljait és vágyait. Belülről szemléljük a kinti alakokat, de belehelyezkedésünk segítségével kívülre kerülünk a létrehozás terébe, a műalkotás dinamikus mozgásába. Mert mi állunk magunkon kívül előttünk. A „klasszikus" kiállítás elrendeződése ellentétes evvel. Ott kintről bemegyünk egy terembe, de kint is maradunk a képekkel, műalkotásokkal szemben. A képkeretek, a távolság ajtók és ablakok, amelyek nem engednek be a művek kapuján. Itt a műben állunk, és a kereteken belülről nézünk ki a *képből* önmagunkra, mint e képet éppen szemlélő arcra. A szövegköziség állapota ez, ahol minden áthelyezhető és variálható, ahol minden jelölő mozgásban van úgy, hogy a formálódás kohézióját mi teremtjük.

A keretek a fizikai tér törvényszerűségei, a szükségletek és a hiányok, amelyek, ha beléjük lépünk, messzire tolódnak tőlünk, mint egy fordított látcsőben. A víz és az étel, a pihenés és az alvás külső létünk kalodái, testünk lelket és szellemet lekötő szükségletei. El-"szállásunk" kötelékei ezek, mint újra és újra kielégítendő hiányok, anyagi „*fog*azatok". Ám ha ezeket a szükségleteket nem hiányként éljük meg, hanem testi-lelki emberlétünk élvezeteként, akkor bővelkedésként a földi és az égi világ végtelen belső jelentésterébe kerülünk. A föld

mint tárgy, „jelölő", az ég mint tudat, jelentésadó, a föld mint Gaia, anya/g/föld, az ég mint Uranosz, növesztő. Testünket földanyagból gyúrták, és ez a test megköveteli a maga létezésének kielégítését. Ez kapcsol bennünket a Földhöz, a földi léthez. Még akkor is így van ez, ha kilépnénk a vonzásköréből. A testi létezés kielégítése szabadít ki és fel bennünket – paradox módon – a testiség fogságából, és emel fel a szellemiség szárnyain a magasabb létezésbe. Az Énünk testiségének tudatosítása formálja át az anyagot szellemünk nézőpontjainak változásával. Szellemi „hüvelykujjunk" teremt jelentést a körüllevő világ jelei között, és gyúrja át újból és újból ugyanazt az anyagot.

Az anyagot, melyet Leitner Sándor alkotott s teremtett meg, létrehozva e világ konstans elemeit és törvényszerűségeit, de annak lehetőségét is, hogy ebbe a világba belépve mi magunk is megalkothassuk e konstansok mentén a saját, tudatos jelentésünket, mint változókat. Szárnyalásunk e keretek között történhet csak, éntudatunk ezeknek a „tárgyaknak" a kapcsolatában születhet meg.

IRODALOM

[1] „A mai olvasó egyfajta dologtalanságra, intranzitivitásra, egyszóval *komolyság*ra kárhoztatott. Ahelyett, hogy maga játszana, ahelyett, hogy a jelentő varázsa megigézhetné, hogy az írás kéjéből részesedne, nem marad számára más, mint soványkа szabadsága arra, hogy elfogadja vagy elutasítsa a szöveget: az olvasás nem több, mint *népszavazás."* in.: Roland Barthes, *S/Z,* Osiris Kiadó, Bp., 1997, 14. o.

[2] vö.: R. Barthes, id.mű.: 14–15. o.

[3] vö.: Umberto Eco, *Nyitott mű,* Európa Könyvkiadó, Bp., 1998, 133–134. o. Tanulmányunk nagymértékben támaszkodik U. Eco négy évtizede megjelent nagy hatású munkájára, annyiban, amennyiben összekapcsolja az ott megalapozott fogalmi, rendszerező apparátust a tárgyunk feldolgozásához szükséges nyitottságproblémával.

[4] uo.: 74. o.

[5] l.:„...a művészet formai és pszichológiai követelményei olyan társadalom vallási, politikai, kulturális igényeit *tükrözték*, amely hierarchikus rendre, az abszolút tekintélyre, a változatlan és egyértelmű igazság feltételezésére alapozódott, amelynek szükségességét a társadalmi szerveződés *tükrözi,* és amelyet saját szintjükön a művészet formái is ünnepelnek és reprodukálnak." in.: uo.: 190. o.

[6] „A szignatúrák rendszere megfordítja a látható és a láthatatlan viszonyát. A hasonlóság annak a láthatatlan formája volt, ami a világ mélyéből a dolgokat láthatóvá tette; ám látható alakzatra van szükség, amely e formát a mély láthatatlanságból a napvilágra hozza. Ezért van tele a világ arca mindenféle emblémákkal, betűkkel, számokkal és homályos értelmű szavakkal – vagyis hieroglifákkal.(...) A nagy, nyugodt tükör, amelynek mélyén a dolgok egymásra utalva tükröződtek, valójában nagyon is hangos a beszédtől. A néma visszaverődéseket a rájuk mutató szavak megkettőzik. És a hasonlóság végső formája révén, amely az összes többit tartalmazza, mintegy ugyanazon körbe zárva, a világ egy beszélő emberhez hasonlítható." in.: Michel Foucault, *A szavak és a dolgok,* Osiris Kiadó, Bp., 2000, 45–46. o.

[7] M. Foucault, id. mű.: 35. o.

[8] vö.: U. Eco, id. mű.: 133. o.

[9] „A rendezetlenségnek olyan ekviprobabilitása van, amelyhez képest egy rend valószínűtlen esemény, mivel *egyetlen* valószínűségi lánc választását jelenti. Ellenben a már megvalósult rend olyan valószínűségi rendszert alkot, amelytől való minden eltérés valószínűtlenként jelenik meg." L. Norbert Wiener, idézi U. Eco, id. mű.: 148. o.

[10] vö.: U. Eco, id. mű.: 133–137. o.

[11] vö.: U. Eco, id. mű.: 199–200. o.: „Egy Gabo-mű, mondjuk lentről nézve, szintén több egyszerre fennálló, azonban egymást kizáró perspektíva lehetőségét sejteti. Pillanatnyi nézőpontunkkal is elégedettek vagyunk, mégis izgat, kíváncsivá tesz bennünket az az önkéntelen gondolat, hogy nézeteinek egyidejű totalitása is elképzelhető lenne (noha a gyakorlatban megvalósíthatatlan)." A Cézanne által – szinte elsők között – felvetett „egyesített mező" elmélet lényeges pontja, szervezési kódja lesz a fizikai-tudományos, antropológiai, stb. struktúrákkal párhuzamosan a művészetek területén is.

[12] l.: uo.: 75. o.

[13] vö.: „A klasszikus zene érzékenyen absztrakt és bizonyos szempontból konkrétan általános módon ábrázolja a világot s a világ és az ember kapcsolatát. Lényegileg az ismétlés esztétikájára, az eltérőben lévő aktuálisnak, a tünékenyben lévő állandónak aktuális meghatározására alapozódik, s ezzel minden egyes, még a legkisebb megnyilvánulásában is az Örök Visszatérés mítoszához kötődik, az idő ciklikus, periodikus felfogásához, a dolgok örökös változásához és megújulásához. Ebben a zenében végül minden időleges dinamizmus belerendeződik, felszívódik egy tökéletesen statikus alapelembe, minden esemény könyörtelenül hierarchikusan alá van rendelve egyetlen eredetnek, egyetlen célnak, egyetlen abszolút centrumnak, amellyel egyébként azonosul a hallgató énje, akinek tudata ily módon egy istenéhez hasonul. A klasszikus zene hallgatása teljes behódolást, a hallgató egy abszolút és autoriter rendnek való feltétel nélküli alávetettségét *tükrözi*." H. Pousseur in.: U. Eco, id.mű.: 190. o. A példa átvetíthető minden más művészeti tevékenységre, ágazatra egyaránt.

[14] vö.: „A végesen belüli végtelen, a több a kevesebben, melyet a végtelen ideája megvalósít, Vágyként áll elő. Nem olyan Vágy, melyet csillapít a Vágyott birtoklása, hanem a Végtelen iránti Vágy, melyet a vágyott felszít, s nem kielégít: tökéletesen érdek nélküli Vágy – azaz jóság. De a Vágy és a jóság konkrétan egy olyan viszonyt feltételez, melyben a Vágyott berekeszti az Én „negativitását", aki az Ugyanazban a hatalmat, a kisajátítást gyakorolja. Ez pozitív módon a Másiknak ajándékozható világ birtoklásának formájában, vagyis egy arccal szembeni jelenlétként áll elő. (...) Azt a módot, ahogyan a Más megjelenik meghaladván *a Más ideáját bennem,* ténylegesen arcnak hívjuk. Ez a *mód* nem abban áll, hogy a Más témává válik a tekintetem előtt, hogy képet alkotó minőségek együtteseként bomlik ki. A Másik arca minden pillanatban lerombolja és meghaladja a bennem visszamaradt plasztikus képzetét, a saját mércém és az *ideátum* szerinti képzetét, vagyis a neki megfelelő ideát. Nem e minőségek által nyilvánul meg, hanem kath'auton. *Kifejeződik.*"- in.: Emmanuel Lévinas, *Teljesség és Végtelen*, Jelenkor, Pécs, 1999, 33. o.

[15] vö.: uo.: 48. o.

[16] in.: Bertrand Russel, *A filozófia alapproblémái,* Kossuth Könyvkiadó, 1996, 59. o.

[17] vö.: S. Nagy Katalin, *Önarcképek,* Palatinus, 2001, 5–11. o.

[18] in.: *Leitner,(Leitner Sándor születésének évfordulójára készült kiadvány),* Kaposvári Nyomda Kft., 1996,114–115. o. – Részlet a Leitner Sándorral készített riportból; az ő szavait idézzük

[19] „Mármost véleményünk szerint az információ *minősége* éppen az értékhez kapcsolódik. Azaz, ha meg akarjuk állapítani, hogy mennyire értékes számunkra, mely egyedi tulajdonságokkal terhelődik egy beláthatatlan szituáció, *a struktúrával együtt a struktúra iránti saját figyelmünket is meg kell vizsgálnunk.* Ezen a ponton az információ tematikája a kommunikáció tematikájává alakul át; figyelmünket pedig az üzentről mint a lehetséges információk objektív rendszeréről *az üzenet és a befogadó közti kommunikatív kapcsolatra* kell áthelyeznünk: arra a kapcsolatra, amelyben a befogadó interpretációs döntése részt vesz a lehetséges információ tényleges értékének kialakításában." in.: U. Eco, id.mű.: 173–174. o.

[20] vö.: uo.: 180. o.

[21] vö.: uo.: 71–106. o. – a mozgásban lévő, nyitott művek poétikája

[22] in.: uo.: 180–181., 198. o.

[23] in.: E. Lévinas, id.mű.: 88. o. és v. ö.: 86–87. o.

SZAKONYI KÁROLY

Gyurkovics-köszöntő

December van, az első december az új évszázadban, és ebben a hónapban tölti be hetvenedik esztendejét Gyurkovics Tibor. Átjött Ő is a nyavalyás XX. századból, hátán cipelve az emlékek-élmények terheit, a jókat és a keserveseket, melyek azonban költővé, íróvá érlelték a rákosfalvai aranyfüstté lobbant drága gyermekkortól a háború meg a diktatúrák nyomorító évein át a szabaddá lett ország kitárult világáig, ott vannak két fedél közé zárva a számtalan könyvben, verses-, novellás- és drámakötetben, regényben, varázslatos mesékben, esszékben, szatírákban és indulatos tárcákban.

Gyurkovics Tibor egyszerűen szólva fenomén, amit lehet túlzásnak tartani, de ha a kifejezés valódi – görög – jelentését nézzük, igaz: különleges jelenség, rendkívüli képességű személyiség. Tanult pszichológus és gyógypedagógus, de született költő, a lélek mélységeibe látó prózaíró, színészi tehetséggel megáldott drámaíró, a hallgatóságát magával ragadó előadó, villámgyors észjárású vitapartner, szociális érzékű közszereplő, szellemességével a társaságokat szórakoztató és elbűvölő mágus.

Sokáig mindezt csak a hozzá közelállók tudták róla, mert a régi rend korifeusai az ő polgári mivoltát gyanakvóan méregették, bár előbb-utóbb kénytelenek voltak elismerni tehetségét. De aztán eljött végre az az idő, amikor minden képességét kibontakoztathatta. Ma már az egész ország ismeri, s még azok is fejet hajtanak előtte, akik tőle idegen táborokba tartoznak. Nem könnyű természetű ember, de hiszen az Úr is kiköpi a langyosakat. Ám gesztusait sokszor félreértik, mert nem tudják követni a humor bonyolultabb szférájába. Már majdnem minden díjat, kitüntetést, elismerést megkapott a József Attila-díjtól a Kossuth-díjig, és ami már a klasszikussá válás előjele: a Magyar Örökségnek is része eddigi életműve.

A hetvenéves Gyurkovics Tibor szellemi fáradhatatlanságát bizonyítja sokféle szereplése a köz- és az írótársak javára. A Magyar Művészeti Akadémia alelnökeként, az Írók Egyesülete és a *Lyukasóra* című folyóirat létrehozójaként, a Berzsenyi Társaság alapító tagjaként a magyar művelődés szenvedélyes szorgalmazója.

Éppen negyven esztendeje a barátom. 1961 márciusában dedikálta nekem első kötetét, a *Grafit*ot. Andrássy Kurta János szobrász barátunk műtermében, a Népliget melletti Villám utcában, ahol megismerkedtünk. Ebben írja, *Arany* című négysorosában: Egy zúgó aranyat találtam. / Az ermosásban láttam fényleni. / Tömören világít az éjszakában. / És nem tudok vele mit kezdeni.

De tudott. És tud.

És éltesse az Isten, hogy még sokáig tudja felragyogtatni.

AKNAI TAMÁS

Művészeti campus Kaposváron

A Művészeti Főiskolai Kar

Beszélgetés Leitner Sándor festőművésszel, a Kar főigazgatójával, a Kaposvári Egyetem rektorhelyettesével

A Művészeti Főiskolai Kar szakjainak indítása a Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola Pedagógiai Karához kapcsolódik. Innen szerveződtek új egységgé a rajz, a vizuális kommunikáció, a kommunikáció, a színész, a látványtervező, a fotóriporter és képszerkesztő, az intézményi kommunikátor szakok. A fotóriporter és képszerkesztő szak az első és jelenleg egyedüli képzési hely az országban. A Karon a tudományos kutatási tevékenység mellett hangsúlyosan van jelen a művészeti alkotómunka. Az oktatók jelentős része rendszeresen kiállít, szerepel, rendez és publikál hazai és nemzetközi színtereken, számosan magas kitüntetések, díjak tulajdonosai. A Kar Bajcsy-Zsilinszky utcai épülettömbjében jelenleg is folyamatban vannak olyan építészeti átalakítások, amelyek a művészei teremtenek irigylésre méltóan korszerű térszerkezetet, otthonos, kulturált körülményeket.

Mint vendégtanár, egy éve vezetek néhány művészettörténeti kurzust a Kaposvári Egyetem Művészeti Főiskolai Karán. Az egyetem oktatási és általános rektorhelyettese, a Kar főigazgatója Leitner Sándor festőművész hívott meg, aki DLA fokozatát korábban a pécsi egyetem Művészeti Karán szerezte meg. Egy éve közvetlen közelről figyelhettem egy művészeti intézmény küzdelmét a hiteles szuverenitásért, láthattam a lankadatlan szellemi és fizikai természetű építkezést, a város és a megye odaadó érdeklődését és segítőkészségét, amelynek nyomán egy valóban korszerű művészeti felsőoktatási intézmény születik meg a szemünk előtt. Eredményeik kétséget kizáróan visszavonhatatlanok, a terület, amit elfoglaltak és kitöltenek, tiszteletre méltóan terjedelmes, gondjaik mások számára is tanulságosak. Ezért kértem meg Leitner Sándor festőművészt arra, hogy az Echo nevében feltett kérdéseimre válaszoljon.

— Ahol művészből többször annyi kellene, mint amennyi van, ahol a társadalom megújulás és változásigénye olyan mértékű, mint Magyarországon, ott a vállalkozókészség bátorságának és a kivitelező kreativitásnak többszörösen szélesebb esélyeket kellene adni, mint amennyit e készültségek ma kapnak. Ahol a kultúra értékteremtő és megőrző gyakorlatában olyan szakadások következtek be, mint Magyarországon, vagy ahol a politikai és gazdasági hatalom a maga belső társadalmi egyensúlyának megőrzése érdekében — hivatalos eszközökkel kordában tartható és szinte kizárólagos jogosítványokkal rendelkező — intézményeket teremtett, természetesen távolodott el a kultúra is a maga teljesítményeivel együtt a közegtől, amely azt korábban létfontosságúnak tekintette. E közeg — miközben egyik körében létrehozza ezt a kultúrát, a másikban képtelennek látszik kapcsolatban lenni vele. Így értelemszerűen megszakad a magatartások kialakításának a gyakorlata, illetve az erkölcsi értékrend mindenkori cselekvéseket is szabályozó közvetlensége. A kultúra elsődleges terméke. Ezért lett művészeti főiskola Kaposváron?

— Deklarálhatóan egyéves múltra tekinthet vissza a kar. Működésének korábbi korszakait az erőteljes pedagógiai alapvetés jellemezte, ami ugyan meglehetősen széles spektrumú volt, de nem rendelkezett olyan mértékű művészeti tartalommal, mint amelyről magam olyan szívesen gondolkodtam ez idő tájt. És miközben ez itt Kaposvárott tökéletesen aktuálisnak látszó program volt, nem volt szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy nem volna értelmes megkettőzött képzési formákat létrehozni, megosztani a potenciálisan érdekeltek amúgy sem tágas körét. Óvakodtunk attól, hogy képzéseinkben átfedések legyenek és ez tett bennünket magabiztossá, amikor indítandó szakjaink elismertetését kértük a Magyar Akkreditációs Bizottságtól.

— Minden valamirevaló vállalás sikere függ a személyes tulajdonságoktól és készségektől. Mit, milyen majdani lehetőségeket vett észre ígéretes alkotóművészi jövőt ígérő pályájának kezdetén egy oktatási intézményben?

— Képzőművészként kerültem harmincvalahány évesen a Kaposvári Tanítóképzőre, ahol a nyolcvanas évek közepére-végére teljesen világossá vált a számomra, hogy egy intézmény menedzselése legalább olyan értékű feladat, mint az alkotóművészi tevékenység. Ekkoriban vált nyilvánvalóvá a számomra, hogy a pénzügyi források megszerzése nélkül nem vállalkozhatunk a jobb és tágasabb feltételek, a megújulás programjainak megvalósítására. Volt egy Művészeti Nevelés tanszékünk, ahol elkötelezetten foglalkoztunk a zenei és képzőművészeti pedagógia kérdéseivel. Tanszékvezetőként erős késztetést éreztem arra, hogy helyet biztosítsunk mindazoknak a korszerűnek tetsző kezdeményezéseknek, amelyek ekkoriban tűntek fel, és bár csak egy egyszerű tanítóképző voltunk, hallgatóinknak rajzi szakkollégiumot hirdettünk, közben pedig mindent megtettünk annak érdekében, hogy a vizuális nevelési műveltségterület a képzőművész szakma alapvető ismeretével kiegészülhessen. Szakembereket kellett találni, alkalmaztatásuk nem egyszerű kérdéseit megoldani.

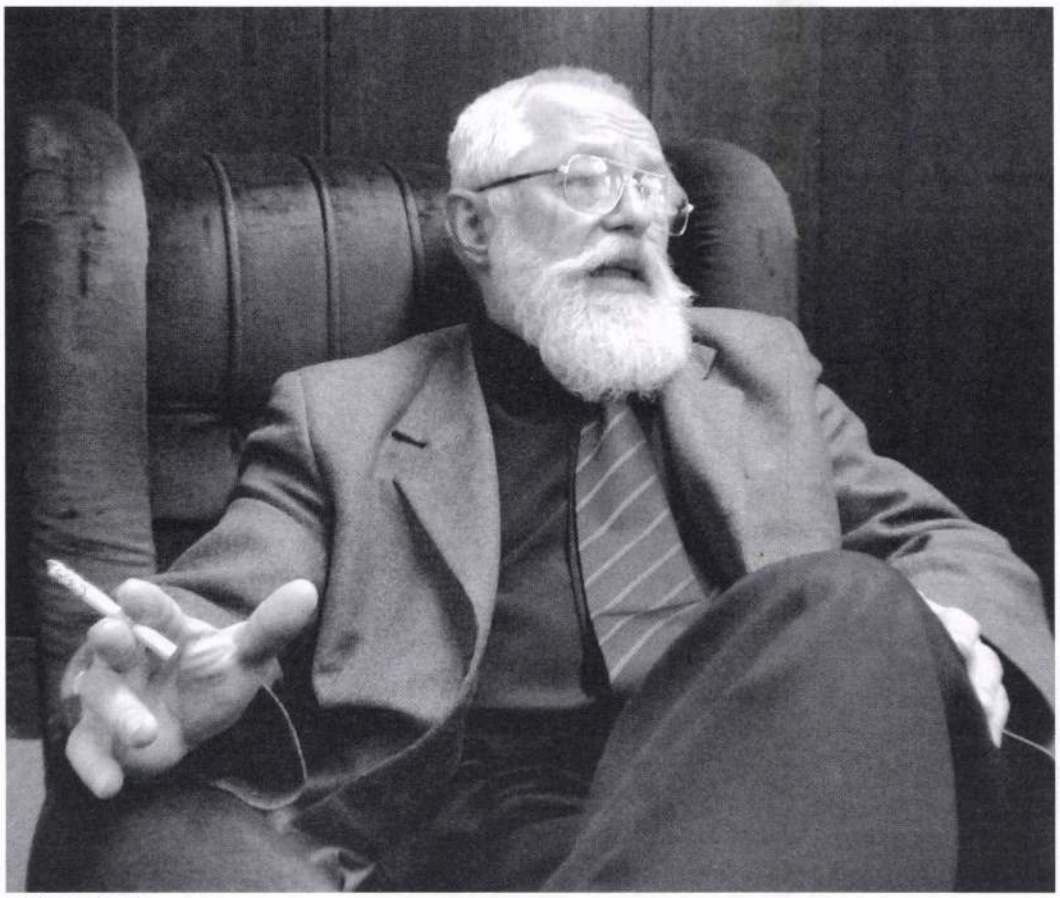

Leitner Sándor festő

FOTÓ: PAPP LÁSZLÓ

A pedagógia volt tehát a talapzat, ennélfogva a megújulás programjai értelemszerűen nőttek ki a tanítóképzésből. Az első fegyvertény az volt, amikor megalapítottuk a gyógypedagógia szakunkat, amelyhez aztán kapcsolódott az informatikus-könyvtáros szak, majd a médiakommunikáció. Ezek időközben mind nagy keresettségű és megnyugtató presztizsű képzési területekké váltak, amelyeknek természetes következménye volt, hogy egyre nagyobb reménynyel tekintettünk a tényleges és autonóm művészeti képzés lehetséges formái felé.

— Ma hazánkban igen sok alkotó emberre lenne szükség, köztük a fizikai környezet, a fogyasztási cikkek minéműsége, a magatartások egyszerű durvasága, a nyelvhasználat leegyszerűsödő állapotkommunikációja miatt életünk minden regiszterén megkövetelne valamiféle cselekvő korrekciót. Sok művészre lenne tehát szükség, akik ezeket — az itt csak jelzésszerűen megragadott — feladatokat ösztönösen és megbízások alapján egyaránt elvégezhetik. Mi valószínűsítette Kaposvárott az egyetemi Művészeti Kar felállítását?

— Kaposvárott nem fikció képzőművészeti múltról szólni. Rippl-Rónaitól Klimó Károlyig jelentékeny alkotók, megkerülhetetlen életművek gyökereznek a városban, ahol a képzőművészet bizonyos korszakokban kultikus jelentőségűvé tudott válni és a város művelődési életére is jótékony hatást tevő erő lehetett. A város múzeumi kultúrája, kiállításai, erre a hagyományra folyamatosan irányítják az érdeklődő figyelmét. Ebből a sokféle irányú, de mindig színvonalas lokális képzőművészeti múltból biztonsággal lehet töltekezni, és erre támaszkodva reális intézményi funkciókkal ruházható fel a képzőművészeti tapasztalatátadás folyamata is. A szakmai beilleszkedésnek a „tanulásos útja" hatékony és sikeres, csak formát kell találni neki. Egy egyetemi keretek között működő művészeti kar kiváló keretet biztosít erre. Ennek a tradíciónak itt bűn lett volna nem megteremteni a művészeti felsőoktatási szintjét. Ugyanakkor világos volt az is, hogy többre van szükség. A festészeti predesztináció mellett szinte tolakodóan vált jelenvaló inspirációvá azonban a tény, hogy a kaposvári Csiky Gergely Színház igen differenciált működésű műhelye európai jelentőségűvé vált, hogy az innen kirajzó, illetve ehhez a műhelyhez kötődő mesterek a színházművészet legmagasabb rangú megjelenítőivé lettek, bárhova is kerültek. Kaposvári előzményekre megy vissza egy sor magyar filmes és színházi szenzáció, amelyről mindmáig izgalmas viták folynak. Egy valami azonban világosan kitűnik mindebből. Ami Kaposvárott történt, az színházi fesztiválok értelme lett, az dramaturgiai forradalom tartalmává vált, az személyiségeket „felépítő" erős motivációként szövi át a magyar kultúrát is. Babarczy László 26 éve rendezője-igazgatója a színháznak, és az érdeme csak annyi, hogy működtetni kívánt egy színházi műhelyt, tekintet nélkül arra, hogy a műhely szereplői milyen szakmai előélettel rendelkeztek. Tehetségeket gyűjtött egybe, akik közül jó néhányat valóban komoly nevelési és képzési megpróbáltatásoknak kellett alávetni, hiszen nem volt színészdiplomájuk sem. De jó színészeket neveltek, akik kialakítottak egy olyan páratlan aurát a kaposvári színház köré, amely mindmáig hatóerő, amikor ennek a színházi előtörténetnek iskolateremtő motívumaira tekintünk. És ennek az iskolának a vonzerejét feltétlenül meghatározzák, hogy itt dolgoztak éveken át Szegő György, Pauer Gyula, Ács János, Eörsi István stb. Számosan Kaposváron kívánják elkezdeni művészeti tanulmányaikat csupán csak az említett tények miatt.

— A művészetek intézményeiből igen kevés van. Kevés tehát Magyarországon a művész, aki szuverén ítéletével (gesztusaival) újabb és újabb jeleket teremt és kevés az a szakember, aki ezeket a gesztusokat és jelentéseket érthetővé (beépíthetővé) segíti tenni. Hogy több legyen – és mert a hagyományos szakmai műhelyek kontúrjai, a mester és tanítvány életformává nemesedő kapcsolata, a reneszánsz „műhely" kifelé alig megérezhető, de mindent megnemesítő nagy konfliktusainak világa már a múlté — a művészképző, művészetek közvetítésére szolgáló intézményeknek kell megkísérteniük a lehetetlent. Tudást adni, képességeket fejleszteni. Kultúrát teremteni. De mely részfeladat hangsúlyozásával, milyen ritmusban?

— Tizenöt évre volt szükség, hogy családi indíttatásom, személyes érdeklődésem nyomán, valamiféle erős lokálpatriotizmus birtokában ráleljek a pillanatra, amelyben az önálló művészeti felsőoktatási intézmény alapjai megvethetők voltak. A termékeny pillanatra nagyon sokat kellett várni, végül azonban megjelenhetett egy olyan intézmény, amely a tanítóképzés mellett komoly figyelmet szentel a színészképzésre, a színházi látványtervezésre, a fotóriporteri és képszerkesztő tevékenységre, illetve a médiakommunikáció területeire. Nemcsak tartalmi, hanem infrastrukturális szempontból is méltó kihívást jelentett így a karalapítás, hiszen egyáltalán nem büszkélkedhettünk avval a technikai háttérrel, ami elvárható lett volna. Mindezt meg kellett teremteni, a tereket és feltételeket viszonylag sebesen rendelkezésre kellett bocsátani. Mindezt az egyetem és a város segítsége nélkül sohasem tudtuk volna megvalósítani. A Kaposvári Egyetemnek szüksége van a Művészeti Főiskolai Karra, a város pedig kitüntetett figyelmet szánt mindig e rendkívüli küldetést megvalósító intézményre, hiszen a kultúrafogyasztó réteg kialakításában az efféle szervezetek szerepe semmi mással nem kiváltható.
A követendő irány kialakításához szükséges szakmai döntéseket alapvetően meghatározta, hogy Kaposvárott a színházzal kapcsolatos képzéseknek kész feltételei voltak. Ezeket az eleve adott szellemi garanciákat kellett az oktatási intézmény tárgyi–építészeti kereteivel megtámogatni. A színház művészeti műhelyének expanziója a felsőoktatás felé olyan nyilvánvaló lehetőség volt, hogy nem élni vele mulasztás lett volna. A színészképzés mellett értelemszerűen kellett megjelenniük a színházhoz kötődő társművészeteknek is, amelyeknek mindegyike tartalmaz autonóm és alkalmazott minőségeket, ha a jelmez és díszlet, látványtervező szakra gondolunk. Mostanra — a közeljövő egyik feladataként — nyilvánvalóvá vált, hogy a tervezőgrafikát önálló szakká kell tenni, hasonlóképpen a rendező és dramaturgképzést. Mindezek a többi szakegyetem kialakult profiljait nem sértette, az érdeklődés és a szakmai igények pedig támogatták ezeket a törekvéseket. 2004. július 27-én a Kormány úgy döntött, hogy létrehozza a kaposvári Művészeti Főiskolai Kart.

— A felismerés — hogy a kultúra intézményei legalább kerüljenek közelebb a kisebb közösségekhez, hogy az oktatással és képzéssel megbízott szervezetek a kívánatos változás szubjektív feltételeinek megteremtésében minél természetesebb módon járjanak el —, széles körben követelmény lett. Már nem igény, ami mindezt kihívja, hanem az elit felelősségérzetétől átitatott program, ami éppenséggel az igények felébresztésével — szinte önveszélyesen — éppen az intézmények szerepét kívánja majd hosszabb távon korlátozva látni. Nem jelent ellentmondást ma a személyes alkotói szabadság intézményi garanciájának lenni?

— A Kaposvári Egyetem időszerű fejlesztésének folyamatában vált lehetővé, hogy a jelenlegi épületünkből az új egyetemi campusba költözött ki a neveléstudományi-pedagógiai képzés, így a szorosabban vett művészeti programok tágasabb területekhez, jobb infrastrukturához jutottak. Ez azonban természetesen önmagában nem elégséges egy önálló és akkreditálható művészeti

A plasztikai műhely

A látványtervező műhely

FOTÓK: LAKOS ISTVÁN

fakultás megteremtéséhez. De szívós munkával elértük, hogy létrejöjjön a humán erőforrások területén is a minősített szakembereknek az a kritikus tömege, amely a tervezett munkának, kutatásnak, produktivitásnak talapzata lehet.

— Egy serdülőkorát élő intézménynek rendelkeznie kell a mindennapi teendők meghatározására éppúgy alkalmas, mint az évtizedes perspektívákat is felnyitó programmal. Hogyan képzelik el a továbblépést?

— Meglévő szakjaink fenntartása mellett hasonlóképpen áll elvégzendő feladatként előttünk a médiakommunikációs képzés feltételeinek megteremtése. Ma még a viták közepén vagyunk, úgyszólván mindenkivel, beleértve az Akkreditációs Bizottságot is, de meglehetős világossággal látszik, hogy ez a képzés is hozzá tartozik a kar szerves és funkcionális kiteljesítéséhez. Elsősorban azért, mert a színház körül és a színház köré szervezett képzések intenzív „bentlévőséget" követelnek. A színész, a díszlet-, és jelmeztervező, dramaturg és rendező, világosító és berendező egymástól nem függetlenül, de egyéni módon szolgálják az előadásokat. De, hogy ezeknek a belső történéseknek az aktualitása, esetleg politikuma, esztétikuma, a munka minősége, a hatás, mint eredmény miképpen közvetíthető a nagy információigényű média felé, egy újabb kérdést vet fel. Az intézményrendszer természetes működésében kézenfekvőnek látszik, hogy a kulturális újságírásnak nevezett, de jelentősen átalakult foglalkozási formának sokkal szorosabban kell kötődnie a műhelyekhez, mint az szokásos manapság. A fiatalok, akik hozzánk járnak — mint mindenütt — életük legfogékonyabb és leginkább produktív esztendeit töltik itt. Intenzív szellemi és fizikai mobilitásukat azonban leginkább szakmai tájékozódásuk alakítja. Megtanulják a mozgástér határainak letapogatását, önismeretet szereznek, a rengeteg műhelyben együtt töltött idő, a parázs — olykor vérre menő — szakmai viták pedig valószínűsítik, hogy a színház mellett megvalósítható életforma morális és gyakorlati elemeivel is tisztába jönnek. Közöttük nyilván vannak-lesznek olyanok, akik sokkal inkább az összefoglaló, elvi-esztétikai értékelés készségével rendelkeznek jobban, tehát számukra — és az egész magyar színházi, művészeti kultúra számára — érdemes megteremteni a célirányos képzés körvonalait. Legyenek olyan kritikusok, interpretátorok, akik a nyilvánosság bámulatosan megszaporodott fórumain a „benne-levés" biztonságával nyilatkoznak meg. Akik persze ezt a biztonságot egy felsőoktatási intézmény falain belül egyre mélyülő felelősségérzettel gyakorolhatják is. A véleményem tehát az, hogy a minél erősebb szakmai hitelesség érdekében megkövetelt szakmai munkamegosztás nevében segíteni kell azokat, akik a társadalom kulturális kommunikációjában teljes megértéssel rendelkezve képesek a színház körüli történésekről szólni. Ezért volna célszerű a médiakommunikációs szak létrehozása. Dolgozunk rajta.

— A kultúratámogatásnak nem lévén talapzata a magabiztos és ezért vállalkozásokra is alkalmas réteg, megnőtt az említett intézmények szerepe. Még így is sajnálatosan szomorú a dinamikája a kultúra „működésének", mert még mindig sok minden a valódi közösségen kívüli döntések láncolatának mutatkozik: csupán az intézmények teszik a dolgukat — úgy, ahogy. Hogyan?

— Valóban nehéz feladat az egymás mellett szerves egésznek tetsző differenciált építményt egyidejűleg fejleszteni. Valami értelemszerűen mindig elmarad, és vannak területek, amelyek sebesebben jutnak előre. Ugyanakkor rengeteg szépséget jelent azoknak az apró, mindennapi helyzeteknek a megteremtése, amelyek az említett alkotó légkört szolgálják. Ezekben felismeri az ember a különböző szakmai jellegzetességek és eltérő technikák ellenére is az egymással érintkező azonos problémákat. A vizuális kommunikáció szak kiállításai, fotói összefüggő médiateret hoznak létre a fotóriporter-képszerkesztő kollégák munkáival, hozzájuk igen közel állnak azok, akik az animáció kérdéseivel foglalkoznak, illetve a célracionálisabb dokumentumfényképezést gyakorolják. Ezekben a folyamatos, gyakran az éjszakát és nappalt sem kímélő gyakorlatokban edződnek ennek a nagyon fogékony korosztálynak a készségei, ekkor szereznek megfelelő állékonyságú és összetettségű élményeket, valamint ismereteket egy számos tevékenységi területet integráló „szakma" működésének szabályos és szabálytalan formáiról. A színház és a színházi világ lehetséges legmélyebb ismeretével felruházott szakemberek képesek csak a közvetítés — értelmezés — értékelés adekvát irodalmi-verbális, vagy éppen vizuális ítéleteinek megal-kotására.

— Mi jellemzi ezt a közeget, mi a jellegzetesen kaposvári a Művészeti Főiskolai Kar megvalósította modellben?

— Jellemzi talán az, hogy legalább egy vagy két valóságos életjelenségeket mutató, igazi szakmai műhely létezik a főiskolán. A műhely pedig a maga sajátságos felépítésénél, a benne megvalósuló munkamegosztások formájánál fogva, a benne kiteljesedő személyes érdekeltségek és érzelmek kapcsolatainál fogva hatékonyabb minden más szervezetnél. A szakmai érdekek alapján megvalósított intenzív együttélésben a különböző műfajok és technikák művelői megtanulják egymás alkotóterületének alapvető értékmozzanatait. Fotós tanul abból, ahogy a színházban világítanak, a színész ráérez arra, hogy mely profiljai vagy pózai milyen szempontból használhatók stb. Rendező és látványtervező dokumentumokat használ, a dramaturg éppúgy készít skicceket, mint a látványtervező. Megtanulnak folyamatosan egymásra figyelni, nemegyszer egyeztetni teóriákat, véleményeket, ütköztetni egymástól eltérő felfogásokat. Hasonlóképpen viszonyulnak a tanárok is a képzésekhez. Teljesen általános, hogy az eltérő képzési programok tanárai „átjárnak" egymáshoz. Hiszen a díszlet és a jelmez akár a színész számára is lényeges szakmai információt jelent, miközben ezekkel kapcsolatban — mint „felhasználónak" lényeget érintő észrevétele is lehet. A műhelymunka a legfontosabb. És a műhely igazolta magát a művelődés történetében. Nem gondolom, hogy erről nekünk másképpen kellene vélekednünk.

— Nem a legegyszerűbb feladat művészekkel együtt élni, hatni rájuk. Formálni őket pedig olykor maga a képtelenség. Milyen előfeltevésekkel végzik, hogyan biztosítják a jogszabályokban meghatározott képzési követelményeik teljesítését?

— Legfontosabb a munka értelmét sugárzó környezet, annak emberi vonásaival. Tevékenységünk telve van érzelmekkel és az sem kizárt, hogy van ezek között boldogságvágy is. Bizonyos vagyok abban, hogy a tudás és gyakorlati ismeret átadásával nem zárul le az elindított folyamat. A megerősítésnek és az ellenőrzésnek a jelentőségéből következik, hogy az állandó értékelés-értelmezés állapotában az érdemi, emberi kapcsolatok minősége meghatározóvá lesz. Magam erősen törekszem arra, hogy mindenkivel találkozzam, hogy alkalmat kapjak és adjak a szakmai és emberi együttlétekre. Igen gyümölcsözőnek látszanak azok az események, amelyek éppenséggel a karon kívül történnek meg. Kirándulásokon, konferenciákon, művésztelepeinken, nemzetközi kapcsolataink megvalósítása során.

Nehéz erről beszélni, de komoly feladatot jelent a művésznövendékek beilleszkedési konfliktusainak a kezelése. Életünk szerves kísérőjelensége, hogy aki erre a pályára lép, azt az általánosnál erősebb személyes becsvágy vezérli, többnyire speciális és erős érzelmi fedezettel alátámasztott motivációk

A színészmesterség terem

A médiakommunikációs műhely

alapján. Ez az érdekérvényesítés és véleményközvetítés területén is érezhető, néha intoleranciát is jelent. Nagy kaland tehát, fel- és elismertetni az egymás mellett munkálkodó erős személyiségek — művészek — határait. A munka és cél beteljesítése azonban ennek az erőnek a híján aligha elképzelhető. Az élet egyszerű helyzetei azonban nagyon sok mindent megoldanak, és kiváló alkalmat adnak arra, hogy párbeszédek jöjjenek létre, hogy a devianciák egymáshoz igazíthatók legyenek, és hogy ne korlátozzanak, hanem előre vigyenek. Hallgatóink többsége mindent választott céljának rendel alá. Ebből következnek bizonyos feledékenységek, mulasztások is. Ezek mögött azonban mégiscsak az a lényeges, hogy rendelkezik a hallgatónk erkölcsi és szakmai igénnyel, világnézettel, hogy a helyét meg kívánja találni a tehető dolgok rendjében. Ha a bizalom légköre nem jöhet létre egy műhelyben-iskolában, akkor ez a célbeteljesítő elszántság elveszíti a lendületét. Ügyelnünk kell azonban arra is, hogy ne hatalmasodjanak el mániák, hogy intoleráns fixációk ne korlátozzák a kölcsönös megértést. A legkomolyabb feladat tehát ezért —, minthogy a művészeti képzésben a mester példájánál nincsen erősebb nevelő erő — az eredeti gondolkodású, kommunikációra kész és művészi teljesítményében elismerésre méltó tanári testület megteremtése. A művészeti képzésben a mesterek „arca" a legfontosabb vonzerő. Személyekhez jönnek a hallgatók, mert az egyéniséggel fémjelezhető

nemzetközi kapcsolatrendszereknek. Így lehet ez a Művészeti Karon is?

— Minden műhelynek van egy megismételhetetlen szellemisége. A művészmesterségek művelésében is jelentősége van az alternatív tapasztalatnak, a szembenézések különböző késztetéseinek. Mindezek megmozgatják az embereket, akik tele vannak a mások teljesítményei iránti érdeklődéssel. Ezek a kapcsolatok persze akkor maradnak élők, ha léteznek a kollégák, akik szervezni képesek a mozgásokat, részt vesznek a konferenciákon, kiállításokon, amiket tervbe vettünk. Tájékozódásunk egyik fő iránya a Kárpát-medence országainak kulturális központjaiba mutat. Most éppen egy újabb nemzetközi kapcsolatfelvétel esélyével kerültünk szembe. Marosvásárhelyen, az ottani akadémián természetes kapcsolatot találunk a színészet és látványtervezés területén, Pozsonyban, az egyetemi művészeti intézetben ugyancsak ezeken a területeken képzelhető el progresszív együttműködés. Ezekkel az intézményekkel szerződéses kapcsolatba tudtunk lépni, diák- és tanárcserékkel, kiállításokkal, közös pályázatokkal és projektekkel tartalmat tudunk adni az egyébként formális kereteknek. Anyagi feltételeinknek a függvényében szeretnénk délvidéki kapcsolatainkat szervessé tenni, miképpen karban szeretnénk tartani már szép számban meglévő és aktív nyugat-európai együttműködéseinket. A felsőoktatás jelenlegi alulfinanszírozott helyzetében mindez különös

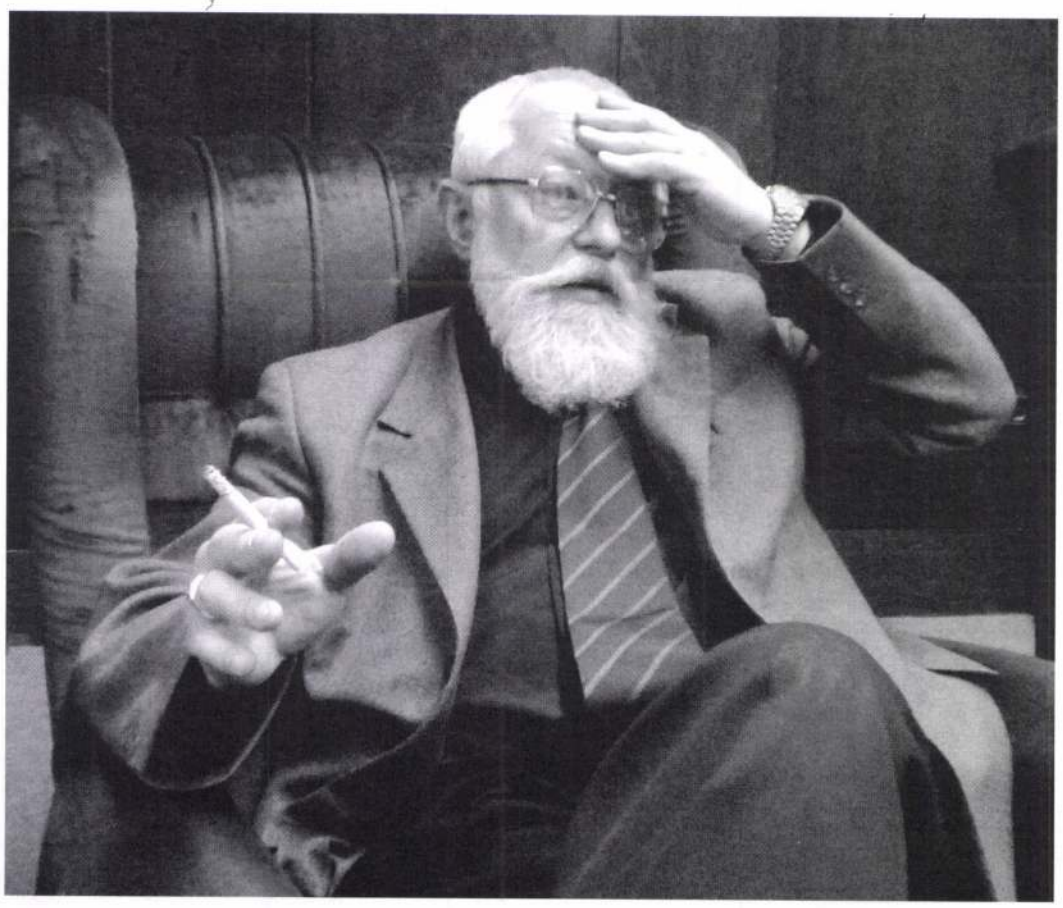

műhelyben kívánják vágyott szakmájukat elsajátítani. Ezért egy művészeti iskola, műhely egyéniségekben kifejeződő profilja lehet a perdöntő garancia a továbblépésre, a továbbélésre is. És e tekintetben nincs okunk szégyenkezésre. A színházi világ hazai szakembereinek legjava kötődik iskolánkhoz, hasonlóképpen van ez így a vizuális művészetek és elméletek esetében.

— A Kaposvári Egyetem regionális szerepköre kétségbevonhatatlan. Ma azonban a lokális-regionális beilleszkedés mellett megsokszorozódott a jelentősége a szélesebb körű

ügyességet és találékonyságot követel, de nincs okunk panaszra. Keretszerződéseinket a diák és oktatócserék, közös konferenciák és kiállítások, előadások töltik meg tartalommal. Támogatjuk a rövid programokat, részképzéseket, tanáraink pedig a maguk szakmai kapcsolatait jól kamatoztatják a különböző földrajzi térségek feltérképezésénél és aktivizálásánál.

— A magunk gyakorlatából tudjuk, hogy a művészeti képzés nagy hely- és anyagigényű folyamat, következésképpen nem is olcsó. A kaposvári Művészeti Kar sem teljes készültségben pattant elő létrehozóinak agyából. Hogyan bírják a kétségtelenül eredeti kezdeményezések anyagi terheit, miképpen kívánják megteremteni a működés valóságos szükségleteinek megfelelő tereket?

— Több felmenő évfolyamunk van, ahol még nem teljes a képzés. Ezek fenntartása a már meglévő és gazdaságosnak mutatkozó szakjaink hozamából képzelhető csak el. Feszes és számos kockázattal járó feladat megteremteni azokat a műhelyfeltételeket, amelyeket a színházzal kapcsolatos illetve mediális típusú képzések követelnek. Elég szokatlan lehet a tény, hogy nekünk a fejlesztéseink során gondolnunk kell varrodára, szabászatra éppúgy, mint a látványtervezők kivitelező műhelyére. És igaz ugyan, hogy a rendelkezésünkre álló épületek, a város jóvoltából megszerzett újabb épületek és a kar saját, a közeljövőben birtokba veendő 400 személyes színháza alkalmas keretéül szolgál az itt folyó tevékenységnek, a kisebb részletek, gépek, műszerek, technikai eszközök és fenntartásuk biztosítása óriási teher, milliós költségtényező, de követelmény is egyszersmind. A minőségi képzés enélkül elképzelhetetlen volna, mint ahogyan az is, hogy az intézmény akkreditációja bekövetkezhet e fejlesztések megtakarításával. Igyekszünk tehát egymásra építve lépésről lépésre a legfontosabb műhelyterületek munkáját biztosítani. Nagyszerűen működik a színészmesterség terem, amit a legkorszerűbb hang-, és fénytechnikai berendezésekkel szereltünk fel, jól szolgálja céljainkat a kondicionáló tornaterem, az uszoda, az egyetem campusán belül biztosított lovaglás lehetősége. Iskolánk gyakorlatilag folyamatosan nyitva áll a hallgatók előtt, és nem ritka, hogy valóban kihasználják az éjszakai órákat a fiatalok. Hiszen feladat rengeteg van, az idő pedig kevés. A POSZT egyébként minden tekintetben igazolta erőfeszítéseinket, hiszen sikerünk volt és hasonlókra számítunk az elkövetkezendőkben is, talán a korábbinál kicsit erőteljesebb nemzetközi felhangokkal.

— Bár az egyetemet sokan képzelik magában való, önértékű jelenségnek, mégiscsak intézmény, amely szolgáltat, teljesít, aminek határozott piaca van, érdeket érvényesít és reprezentál. Tévedés volna azt sugallni, hogy a helyi és a tágabb gazdasági-politikai környezettől, városlakóktól és a település művelődési életétől el lehet választani egy ilyen formációt. Ha nem, akkor milyen a Művészeti Kar kapcsolata evvel a környezettel?

— A város és megye képviselői, vezetői úgyszólván politikai fenntartások nélkül régtől fogva folyamatosan látják azokat a páratlan minőségeket, amelyeket a művészeti felsőoktatás jelenít meg a térségben és minden fejlesztési elképzelést támogatnak, ami a kulturális kvalitás, és ennek következtében a település, térség értékének, vonzerejének fokozódását ígéri. A Kaposvári Egyetem helyzetére nézve keresve sem találnánk olyan körülményt, amit az önkormányzatok ne segítettek volna. A város és a megye sajátjának tekinti az egyetemet, a térség páratlan gazdasági és szociális-szellemi centrumának, és e felfogásának érvényesítésében nem fogalmaznak meg fenntartásokat. Az új Művészeti Főiskolai Kar pedig Kaposvár kulturális teljesítőképességének robbanásszerű fokozódásához vezet, hiszen a magyar színház és vizuális művészetek új nemzedékének legderekabb tagjait kötötte magához. A nemzedékváltás pedig lépésváltást is jelent Kaposvár jelenlegi kulturális-politikai elhelyezkedésében, annak számos — várhatóan pozitív — szakmai-minőségi következményével együtt. ■

Leitner Sándor
grafikus

Kaposvári művén. „A pécsi és kaposvári grafika" c. kiállításon szerepelt.

Dunántúli Napló 1968 VII. 20. 5.

Leitner Sándor festő

(Kaposvár, 1946 -

1969-ben nyerett rajztanari oklevelet a Pécsi Tanárképző Főiskolán. 1969-től a Fiatal Képzőművészek Studiójának, 1970-tól a Művészeti Alap tagja. 1965 óta jelentkezik munkával a somogyi és dél dunántuli tailatokon valamint a Studió rendezvényein. Többször volt studió öztöndíjas. Kiállított Jugoszláviában, Lengyelországban és az NDK-ban. Tagja a „Fonyódi Iskola" festőcsoportnak. 1971-ben az EVIRT kaposvári gyárának társadalmi öztöndíjasa. 1975-ben a Francia állam öztöndíjasaként Nizzában volt a Képzőművészeti Akadémián. Kaposvárott az I. Dunántuli Tailaton 1973-ban Vaszary díjat, 1976-ban a Művészeti Alap-Nívó díjat kapta

Önálló kiállításai: 1972 Rippl Rónai Múzeum Kaposvár
1973 Munkásmozgalmi Múzeum ~~Bp.~~ Marcali
1975 „Palotai tailat" Bp.
1977 Studió Galéria Bp.

Kiállítása a nagykanizsai Egry József Tenemben
1978. nov. 9 - 23.

– Katalógus a könyvtárban –

Leitner Sándor
Jestő

MDK.

Leitner Sándor

Kiállitási kritika

Somogymegyei Néplap 1967 ápr.27.

Leitner Sándor

grafikus.

„Gondolatok a Balatonról" c.

grafitkompozíciói /sorozat/

Mendöl Zs: Pérsi és ~~g~~ kaposvári...

Dunántúli Napló 1968 VII. 28. 7.

Leitner Sándor

Emlékére

B. Zs. Képzőművészeti Kiállítás az
elektromosságban
Somogyi Képtár, Kaposvár 1970. jún. 13

Művészetek Háza 7100 Szekszárd, Mártírok tere 28., Tel.: 74/312-282

Leitner Sándor

A MŰVÉSZETEK HÁZA
szeretettel meghívja Önt és kedves családját

LEITNER SÁNDOR

festőművész, tanszékvezető főiskolai tanár

„KALODÁK"

című kiállításának megnyitójára,
1997. április 10-én (csütörtökön) 17 órára.

KÖSZÖNTŐT MOND:
KOCSIS IMRE ANTAL, SZEKSZÁRD MEGYEI JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERE
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA: SÜMEGI GYÖRGY MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
KÖZREMŰKÖDIK LÁNYI PÉTER ZONGORAMŰVÉSZ

A kiállítás megtekinthető 1997. április 11-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

A kiállítást Szekszárd Város Önkormányzata támogatja.

KTF.o.: 44/97.

L E I T N E R

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 JÚL 6

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

OMPOZÍCIÓ

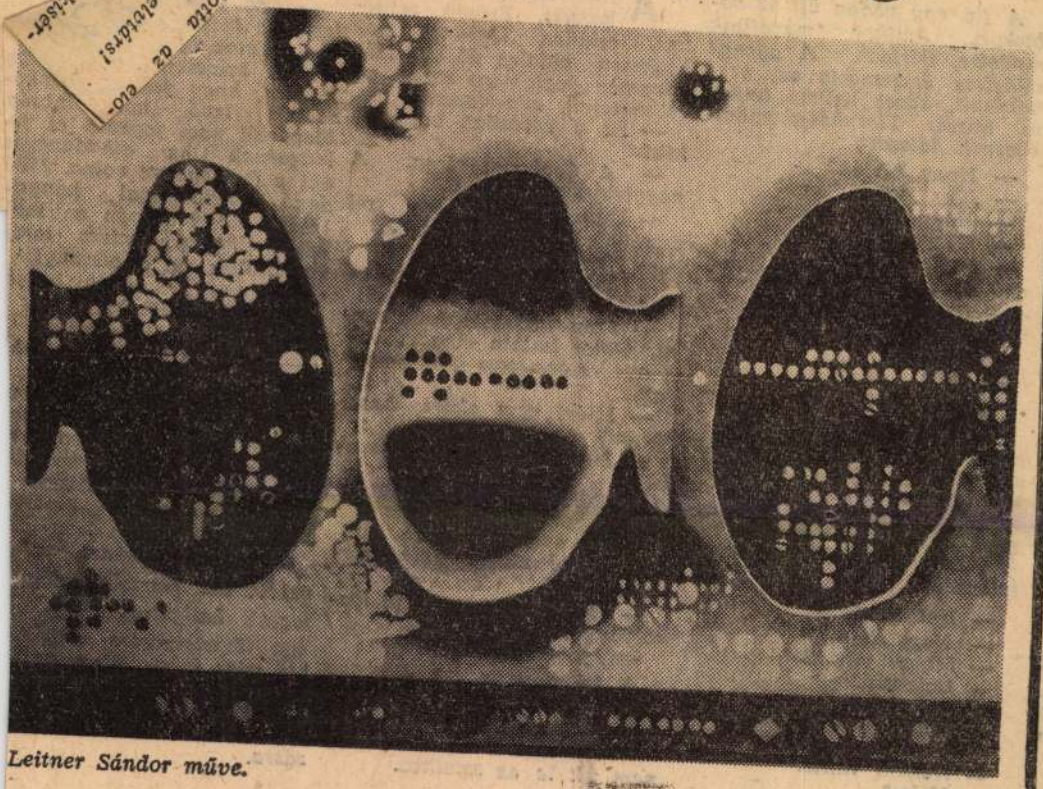

Leitner Sándor műve.

zakai ügyelet

A fiú egy padon ült és bóbiskolt. Amikor megálltak mellette, felriadt. A gyenge világítás összemosta az arcvonásait, közel kellett hajolni hozzá. Tizenhat-tizenhétévesnek látszott.

— Hogy hívják?
— Kiss Árpád.
— Hány éves?
— Tizennyolc.
— Foglalkozása?
— Most érettségiztem.
— Miért jött ide?

Megvonta a vállát.

— Ivott?
— Nem.

Nyugodtan, türelmesen ült a padon. Az alhadnagynak fel sem tűnt, hogy nem állt fel, amikor beszélni kezdtek. A törzsőrmester az ajtófélfának dőlt, és mosolygott. Elégtételt érzett, amikor látta az alhadnagy tanácstalanságát.

— Hol lakik?
— Nagykátán.
— Minek jött ide?
— Dolgozni.
— Hol dolgozik?
— Nincs munka.
— Hogyhogy nincs?
— Nekem nincs.
— Miért?

A fiú hány
tott, mind
hézkesen
hányszor t
öt méteren
— Itt a
kik?
— A
nagybátyámékna
— Úgy gondolta, hogy mi
szerzünk munkát magának?
— Nem tudom.
— Mit akar? Beszélgetni
jött ide?
— Nem akartam hazamenni. Akkor láttam meg...

A törzsőrmester felé mutatott.

— Miért nem akart hazamenni?
— Ma sem találtam munkát.
— Fél a nagybátyjától?
— Nem.
— Itt nem maradhat.

A törzsőrmester felé fordult.

— Megnézte a személyi igazolványát?
— Igen. Rendben van.

A fiú köszönt, és döcögve elindult az ajtó felé.

— Jóéjszakát.

Visszament a szobába, de nem ült le az asztalhoz.

den mozdu
lyozta, hogy csupán a szol
gálati fegyelem miatt tartj
tiszteletben ezt a viszonyt.
— Mégis... miről beszé
tek, amíg jöttek befelé?
— Nem beszéltünk.
— Nagyon magányos leh
tett...

A törzsőrmester nem v
laszolt, s az alhadna
hirtelen úgy érezte, hogy v
lami ostobaságot mond
Meg akarta magyarázni,
belezavarodott és elvörö
dött.

— Beszélni akart vala
vel... azt gondolta, hogy
fogják hallgatni...

A törzsőrmester egy da
big várt még, de az alh
nagy nem mondott mást,
hát összeütötte a sarkát.
— Kérek engedélyt a tá
zásra.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Csongrád megyei Hírlap
1969 JUN 4

Madras, India: Csontig lesován a súlyos aszályban kiszáradt

DÉL-FRANCIAORSZÁGI ÚTINAPLÓ

Hétfőn este a szegedi újságíró klubban működő Művészklubban Lelkes István festőművész számolt be dél-franciaországi útjáról. Diavetítéssel illusztrált előadásában a francia Riviera jelentős városait — Nizzát, Montecarlót —, és a Provance jellegzetes vidékét mutatta be hallgatóinak. Előadásában kitért a táj történelmi, irodalmi, képzőművészeti vonatkozásaira, de ugyanakkor az ott élő népek szokásait, politikai állásfoglalását is mélyrehatóan elemezte.

A bemutatott két keskenyfilmen Fernand Leger és az antibes-i Picasso-kiállítás anyagát láthatták a klub vendégei, amelyhez Lelkes István fűzött értékes megjegyzéseket.

Sokat ígérő b

e kiadta
agynak, s
ogy a gép
rző csopor
ala ki
kedvező
érte Bend
evont jogo
eki vissza.
alta, s átve
orintot. A
igyét ham
ádemelésre
nek.

Pohara **öldhöz** a d
öben Csikós András 40 éves, Deszk, Felszabadulás utca 51. szám alatti lakos. A figyelmeztetés ellenére sem hagyott fel garázda magatartásával. A rendőrség 1800 forintra bírságolta.

Mohó étvágy. Poharakat rágott szét a Rózsafa vendéglőben Merész Ádám 18 éves, Szőreg, Zalka Máté utca 52. szám alatti lakos. A pohárevést csak a rendőrök ereélyes felszólítására hagyta abba. A rendőrség garázdaság miatt 800 forintra bírságolta.

Leitner Sándor

Mütterchen c. mürre (eml.)

Szerepel az alábbi táslatok

Mendöl Zsuzsanna: A II. kaposvári
tavaszi táslat

Jelenkor 1969 8 sz. 727 old.

Lèttner Sándor
festő

Két olajhepet és grafikát lát-
hattuk a tárlaton. A „Fehér
asztal" c. olajhépe tetszést aratott,

Rideg Sándor: Somogy megyei . . .
Művészet, 1970. miércius - 47 lap.

Leitner Sándor

Vasasy-díjas festőművész kiállítása
1987. november 12-én nyílt meg a
kaposvári Benedek Elek-teremben.
A megnyitót Popély Gábor tartotta.

A Somogy kritikája
Somogy, 1988. 1. sz. A kiállító-helyről
bővebben

Leitner Sándor

festőművén

a fonyódi iskola tagja, kiállítása
„Midiatúrák" címen a Csontváry
teremben
TV. Híradó
1984. x. 31.

Leitner Sándor festő

Szerepel a Kaposvár. Tavaszi Tárlaton

Felentor 1967 VI. n. 553 old.

LEITNER Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

JUN 1

102

Főiskolás festőművész

Megjelenésében és modorában egyaránt szerény ember *Leitner Sándor*, főiskolai hallgató. Bizonyára kifogásolná a „festőművész" szót is, hisz ez az értékjelzés számára még elérendő cél. Ma már magába békélten, csendes nosztalgiával beszél arról, hogy háromszor próbálkozott a Képművészeti Főiskolán, de nem vették fel. Végül is a Pécsi Tanárképző Főiskola vette védő szárnyai alá. Most megnyílt tárlata már a negyedik kiállítás. Amikor képei mondanivalóiról faggatjuk, elgondolkodva feleli: — Olyan hangulatot szerettem volna teremteni képeimmel, amely a mai kor emberére jellemző. A matematikai gondolkodást, az élet geometrializálódását a reneszánsz természetszemlélettel igyekeztem összeötvözni, hogy képeimben mindenki rátaláljon egy kissé önmagára is.

Platthy György, a rajztanszék vezetőjének irányításával két év óta készül Leitner Sándor erre a kiállításra. Festői és grafikai anyagának témái rendkívül érdekesek, korszerűek, finoman differenciáltak.

— Ez a mostani főiskolai kiállítás — mondotta Platthy György, főiskolai tanár megnyitó beszédében — a szocialista ember egyre mélyebbre tekintő humanizmusát, az értelmi és érzelmi világ egyre emelkedő életritmusát hirdeti. Leitner Sándor időben és térben egyaránt széleskörű vizsgálatot folytat, és imponáló szorgalommal kutatja a kifejezési forma lehetőségeit.

Ahogy elnézzük a fiatal festőművész képeit, csak elismeréssel nyilatkozhatunk meghökkentően gazdag képalakító fantáziájáról, a külső és belső valóság összhangjának kereséséről.

Leitner Sándor kiállítása június 3-ig tekinthető meg a Tanárképző Főiskola díszermében de. 9—12-ig, du. 2—6 óráig.

(—thisz)

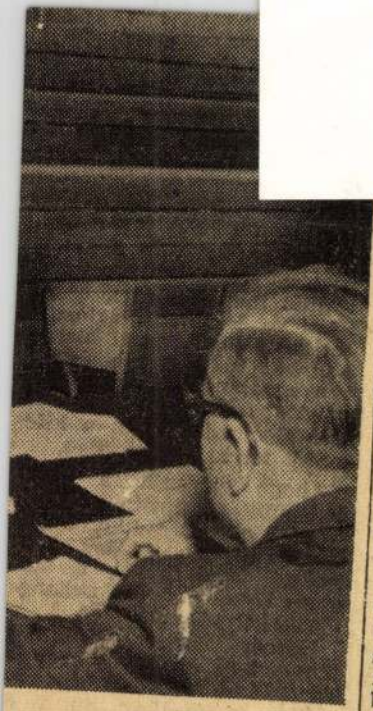

Pécsi Nagy Lajos Gimnáziumot gizett az első lány az iskolában.

tosított vágatok hossza. A biztonsági szempontból nem megfelelő vágatarány ugyanakkor 20 százalékról nyolc százalékra csökkent. Tíz év alatt több mint 100 kilométer vízvezetéket építettek a bányákban porlekötés céljaira. Nagy előrelépés történt a bányatüzek megelőzése terén: az évi nyolcvanról 20-ra csökkent az esetek száma...

Emelkedik a súlyossági mutató

A balesetek száma — ezen belül is elsősorban a halálos baleseteké — jelentősen kisebb, mint tíz évvel ezelőtt. A három napon túl gyógyuló balesetek gyakorisági mutatója például több mint 30 százalékkal javult. A súlyossági mutató — az egy balesetre eső betegműszakok száma — azonban emelkedik. Mi ennek az oka?

— A jelenség a gépek szaporodásával függ össze. A korszerű technika nemcsak könnyíti az ember munkáját, de sok veszélyt is jelent. Éppen ezért mind nagyobb a balesetvédelmi oktatás szerepe. Ezt mi minden eszközzel szorgalmaztuk is. Az üzemekben egyre több új, modern eszközt

MDK

Leitner Sándor

graf.:

Képterv III.

Somogy megyei képzőművészek 2o. kiáll.
Rippl Rónai Muz. 1968. ápr.

MDK

Leitner Sándor

olaj:

Sárgabluzos nő

Fehér asztal

Somogy megyei képzőművészek 2o.kiáll.
Rippl Rónai Muz. 1968. ápr.

Családom generációinak élete köt Kaposvárhoz. Itt születtem sok nemzetiségű családfából magyarnak 1946. április 13-án, és végeztem el iskoláimat itt a felsőfokúak kivételével mindet. Itt dolgozom és élek a világban.
Leitner Sándor festőművész, tanszékvezető főiskolai tanár vagyok. Életemet az emberi élet problémáiról való gondolkodás és azok művészeti kifejezése a képzőművészeti alkotótevékenység határozza meg. Emellett foglalkoztat sok minden behatóan az élet örömeiből és borúsabb világából is. De közülük professzionálisan a tanítóság problémájával, a pedagógusképzés és a képzőművészeti tehetséggondozás elméletével és gyakorlatával foglalkozom. Ötven évem néhány átadható értékét kívánom közreadni 1996-ban Somogyban rendezendő képzőművészeti kiállítássorozatomban. Szeretném ezzel is kifejezni kötődésemet szűkebb pátriámhoz. Megmutatni, hogy a kaput itt is ki lehet nyitni a világra csak ehhez szükség van arra, hogy az emberek itt is akarják megélni az ember világteremtő lehetőségét és hogy ehhez saját magukat is csak az emberiség mércéjével mérjék.

KTF.o.: 22/96

LEITNER
SANDOR

Megszoktuk azt, hogy a képeket keretbe zárjuk. Talán azért tesszük rá a kalodát, mert szeretnénk alkotásainkban a teljességre törekvő vágy manifesztálódását ezzel is megerősíteni. Újabban azzal kísérletezem, hogy a kép-keret-kaloda bilincseiből megszabadítsam képeimet és gondolataimat, hogy alkotásaim szabadabb, új kalodák között keljenek életre.

Amikor a Minden kalodája megterem, akkor születik meg a csoda, akkor válik végtelenné a korlát és végtelenné a lehetőség, a Szabadságkalodává.

A Nagyatádi Művelődési Ház és Szobrász Alkotótelep
Nagyatád, Baross u. 2.

tisztelettel meghívja Önt 1996. február 16-án 17 órára

LEITNER SÁNDOR FESTŐMŰVÉSZ

„KILÉPÉS A KERETBŐL"

című kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja: Ormai István
Nagyatád Város polgármestere.

Közreműködik a Talentum Irodalmi Stúdió.

A művész tárlatvezetést tart és bemutatásra kerül
a munkásságáról készült videofilm.

A kiállítás megtekinthető 1996. február 16 — március 10-ig.

L E I T N E R

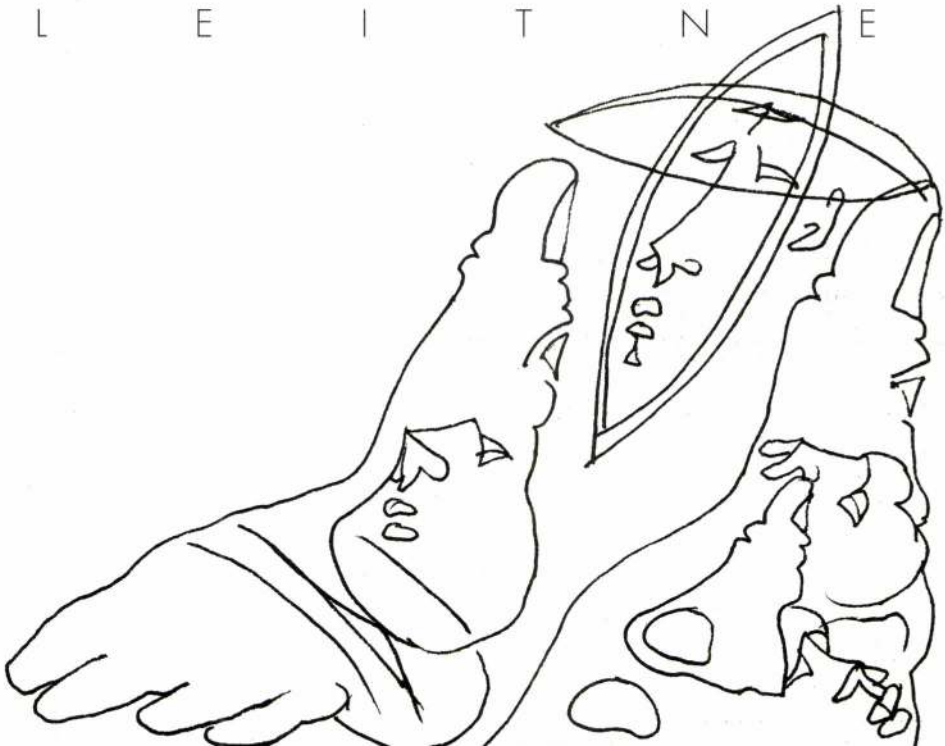

Leitner Nándor
könyvkseged
L. János fia és 1853-tól
tanonca. 16 éves. 1856-ban
felszabadul.

Véghsoprkönyvek
230. l.

1933. novo

...ert		30,000 —
		32 —
...ból		10·40
		22 23
		0·62
		1.000 —

Leitner Simon, soproni szobrász

Azelőtt Straubingban élt, 1699-ben Sopronban.

+ 1701-ben (74 éves volt)

Gatkai Endre: A nyugatmagyarországi barokk-szobrászat problémái
MTA. II. Tass.-tört. Tud. Ont. Közl. II. Köt. 1. sz (1951). 101. l.

MDK

Leitner Simon szobrász XVII. sz.

Csatkai E: Soproni szobrászat. Magyar Művészet, 1928. 7.sz. 538 l.

Leitner Simon

Nobrán

szül. 1627. † 1701. jan. 8.

Sopronban. 1694 Regen(z)-ben, majd Straubingban 1699-től Sopronban működött. 1700. a második nobrán műhely átvételére a (tanács-tól engedélyt kap. városi

Csatkörl

Bizánci festő, XVIII. század: Szentek a kereszt mellett. Fa, tempera, 10×9 cm.

Leitner Servác

nobrán

Sopron

1694. okt. 15.

polg. eskü

Hári

RALE

BOURDONNAIS

AVENUE

AVENUE DE LA MOTTE PICQUET

BOULEVARD

Passage Saint Hermingue

Passage de Grenelle

Rue de l'Exposition

Rue Valadon

Rue Duviviers

Rue Cler

Rue Exposition

BOSQUET

Rue Amélie

Rue Grenelle

Rue Saint Dominique

Rue Saint Simon

Rue Monttessuy

Rue Chevert

Rue

Rue Saint Dominique

Rue Saint Simon

Rue Cler

Rue Duviviers

Rue Valadon

Rue de l'Exposition

Passage de Grenelle

Passage Saint Hermingue

Rue

Rue

R

Leitner Szervác,/Schleittner/ ,szobrász

Sopronban dolgozott. Leányának keresztatyja lett Fragner /Frager/ Tamás soproni festő 1702-ben.
65.old. 5.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk művészethez. I.rész 64.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. é...
Sopron

Leitner xxx Szerváz,

Leitner Szervác,szobrász

Sopron a kuruc ostromban sokat szenvedett.Utána sokan kártéritést is kaptak közöttül ~~Leitner~~ Leitner özvegye is,kinek férje elesett. 55.old

Csatkai Endre: Sopron város teljesen labanc volt-e? 53.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966 Sopron

re. D. K.

LEITNER Szervác szobrász

soproni

Kapcsolatba hozzák a soproni Szent-háromság-szobor (1695-1701) elkészítési-vel, de ez nem valószínű

Csat. Sopron 15. l. 28. l.

Leitner Szervác nobrán M.D.K.

Feltehetően a ~~no~~ soproni kentháromság-volver alkotója.

Sopron és környéke műemlékei c. könyv vitája. Művtört. Ért. 1954 1 sz. 188

Leitner Szervác Szobrász

Sopron, XVIII. sz.

Magyar Művészet, 1928

519-539.o.

Csatkai Endre: A soproni szobrászat.

MD K

Leitner Szervác,
soproni szobrász

1697 körül a Szentháromság szobrot kédzithette, ám de kétséges, hogy az ö alkotása-e.

Csatkai Endre dr.: A soproni szobrászat.
Magyar Müvészet. 1928. 7.sz. 535.l.

Leitner Szervác,szobrász

A 17.és a 18.sz.fordulóján dolgozott Sopronban.A szer
szenth roms g szobor alkot saban nem nagy szerepet
jatszott.170 -ben pöre Igl nevü pécsi aztalossegéddel.
ez bepanaszolta,Leitner bebizonyitotta a szerződés sze
rint m sfélévig fizetés nélkül kall dolgoznia a tanit
t sért,m sfélévig viszont heti félforint 15 kr.borrava-
lót kap.Igl a pert elve ztette. 174.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészet-
hez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeis-
ter.Épitészet,kőfaragók,szobrászok 168.old

Soproni
~~Sörpni~~ Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

M. D. K.

LEITNER Szervác ifj. forrasó

Sopronban

Leitner Szervác szobrász fia

Szt. Mihály-Templom anyakönyveiben

1730-ig szerepel

Sopron, városházának III. Károly képe-

hez keret 3.50 forintért

Nagházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 233. l.

LEITNER SZERVÁC

Soproni zobrázó, a XVII – XVIII század fordulója körül élt

Csatkai Endre: Sopron. 2.kiad., Bp., 1956.
/ Magyar müemlék.ek /

15

M.D.L.

LEITNER Szervác szobrász

bajorországi származású

1685-ben született Kismartonban

1694-ben soproni polgár

meghalt 1714-ben

1694-1697. Sopron, városházának készített 28,- forintért

Agghásy: Barokk szobrászat Bp. 1959.

D

I. 233.l.

M. D. K.

LEITNER Szervác szobrász

1712 - 1714. Sopron, városháza, munkáiért 28,- forint

1695 - 1701. Sopron, Szentháromság szobor, szállításával kapcsolatban említik

Apghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 65., 233., II. 247., 248. l.

M. D. K.

[illegible]

Leithner Szervác szobrán M.D.K.

Sopron, Belsiannisz tér, Szentháromság oszlop. 1701.

Genth. Kieml. 1959 I. 302

Leitner Szervác (soproni szobrász)

A soproni Szentháromság-oszloppal kapcs. 1697-ben emlitik a tanácsjegyzőkönyv lapjai. Egy ács bepanaszolja, hogy az oszlop városba szállítása közben elhopta a kötelét.

L. Sz. ónplakettet is csinált. Hiteles tatanagása: feszület 1701-ből (városi múzeumban)

Csatkai Endre: A nyugatmagyarországi barokk-szobrászat problémái. MTA II. Társ.-tört. Tud. Ont. Közl. II. köt. 1. sz. 96. l. (1951.)

Leitner Szervác Straubing, sopron i szobrász.

Atyja Simon. 1685-ben, kismarhonban eskünik, 1686-ban Sopronban fia születik, † 1714. X. 30. Apja bevádolta 1699-ben, hogy pénzt hamisít, védekezése szerint ónplaketteket gyártott csak. 1701-ből felszülete a udrosi múzeumban. A hovabbi érekben is szerepel egy L. Sz., de lehet, h. nem volt szobrász

Csatkai Endre: A nyugatmagyarországi barokk-szobrászat problémái MTA II. Tars. Köt. Tud. Ont. Közl. II. Köt. 1. sz. (1951). 101. l.

Leitner Servác

soproni nobrám

1695–1701. készítette a
sok alakos barok
soproni szentháromság
nobrot. Kepekkel.

Endrédy 24. l. 13. tábla
és 14. tábla. 18. tábla

Igen nep és viszonylag
jó állapotban
Különböző időben-
készült és (több mester munkája
alighanem –

Leitner Szervác

soproni nobrass

1699

lásd

Numizm. Közl

1939-40. 63. l.

Rhätia V. 251.

Leitner Szervác

szobrász

lásd

Bán János:

Sopron újkori egyház-
története. Sopron
1939. 264. l.

Ez könyv ismertetése-
ben Csatkai:

Soproni Szemle
1939. 346. l.

A soproni szentháromság szobor mestere

szenteknek Székely
meg. A kápolna fr
De térjünk vis
jünk az északi fal r
polnába. Ennek nyu
díszített, maiusculás
lóban királyhoz me
zött 1848-ban lelt Il
antiochiai fejedelem
gaságok. koronák,
Nemzeti Múzeumb
iránti kegyeletből
kus szépségű mű a
egy XV. századból
A Szt. Három
Imre kápolna követ
Ha a templom
veti tekintetét, Lot
István győzelme K
kor a befalazott B

Leitner Szerec
Portrait
Kivételesen a portrait
fényképfelvételek.
P.
Kleinmeyer Károly dr.
Pozsony városi levéltár.
I. Polgári iskola, Pozsony.
1939. 167. l. 8-18.
Faika

Közvetlenül a templom szomszédságában, kicsiny, de annál kedvesebb

nek termeiben a magyar múlt nyolc-kilenc százados írásos emlékeinek dús gyüjteményét őrzik

1936. szeptember 2.-án, Budavár visszafoglalásának 250. fordulóján, az újjáépített Bécsikapu-téren folyt le az a pompás ünnepség, mely külső megnyilvánulásában is méltó volt a nagy nap emlékéhez. Mintha a XV—XVI. század színdús felvonulásai elevenedtek volna meg a nézők előtt. Magyarország kormányzójával és hercegprimásával élükön ott volt ezen az ünnepségen a nemzet színe-java. Violaszínű főpapi talárok, dús aranyozású katona és diplomata egyenruhák, szebbnél-szebb díszmagyar öltönyök, a szivárvány minden színében tündöklő selymek, brokátok, prémes menték, ragyogó süvegforgók, golyótépett, dicsőség-patinás zászlók, csodaszerü egyvelege. A kormányzói emelvény körül az alabárdos palotaőrök szoborszerüen szép, archaikus öltözetü alakjai. Mindez pedig összeszorítva egy viszonylag szűk térre, melyet stílusos keretbe zártak a környező százados épületek.

Aki ma Budavár eme táján jár-kel, mikor sorról-sorra járja az itt található emlékmüveket, lelkét bizonyos elfogódottság veszi hatalmába. Természetes is, hiszen ezek a műtárgyak a képzetek varázslatos társulása révén eszébe juttatják az egykor itt lezajlott nagy események sorát, melyek nemcsak egy ősi vár, nemcsak egy ország, hanem a környező külföld további sorsára is döntő hatással voltak

A régi Iskola-téren, (a jubiláris ünnepség óta Incze pápa-téren), az egykor hatalmas, lánglelkü XI. Incze pápának Damkó Józseftől készített szép szobormüve állit meg. A Primás-bástyán messzetünő gondolattal

EDK

Leitner Szervác szobrász

1694. polgárjogot kap

Csatkai E: Soproni szobrászat. Magyar Művészet, 1928. 7.sz. 538 l.

MDK

Leitner Szervác, soproni szobrász

Feszület /17ol/, repr.

Csatkai E: A soproni szobrászet. Magyar Művészet, 1928. 7.sz. 539 l.

Leitner (Lentner)

Szervác

Nobrász

Nül. 1655. R. † 1714. okt. 30. Sopronban. ⚲ 1685. Kismartonban nősül. 1694. a soproni polgárok sorába lép. Egy fafeszülete a Soproni Városi Muzeumban.

Csatkőrl

⚲ L. Simon nobrász fia.

Bizánci festő, XVII. század: Gren-
tek és jelenetek. Fa, tempera, 27 x
25 cm.

Hátán 61 és 129. számok.

Apolgi, Biharvármegye, 7. szám

László Gyula

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRKIETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

1071 JAN 15.

Kecskeméti Művésztelep télen

1021

Festéssel tölti szabadságát a kecskeméti Művésztelepen László Gyula budapesti régész. Rajta kívül a műkerti telepen alkot február végéig Péterfi Gizella és Bikácsi Daniella festőművész, Kő Pál szobrász és Kovács Tamás grafikus.

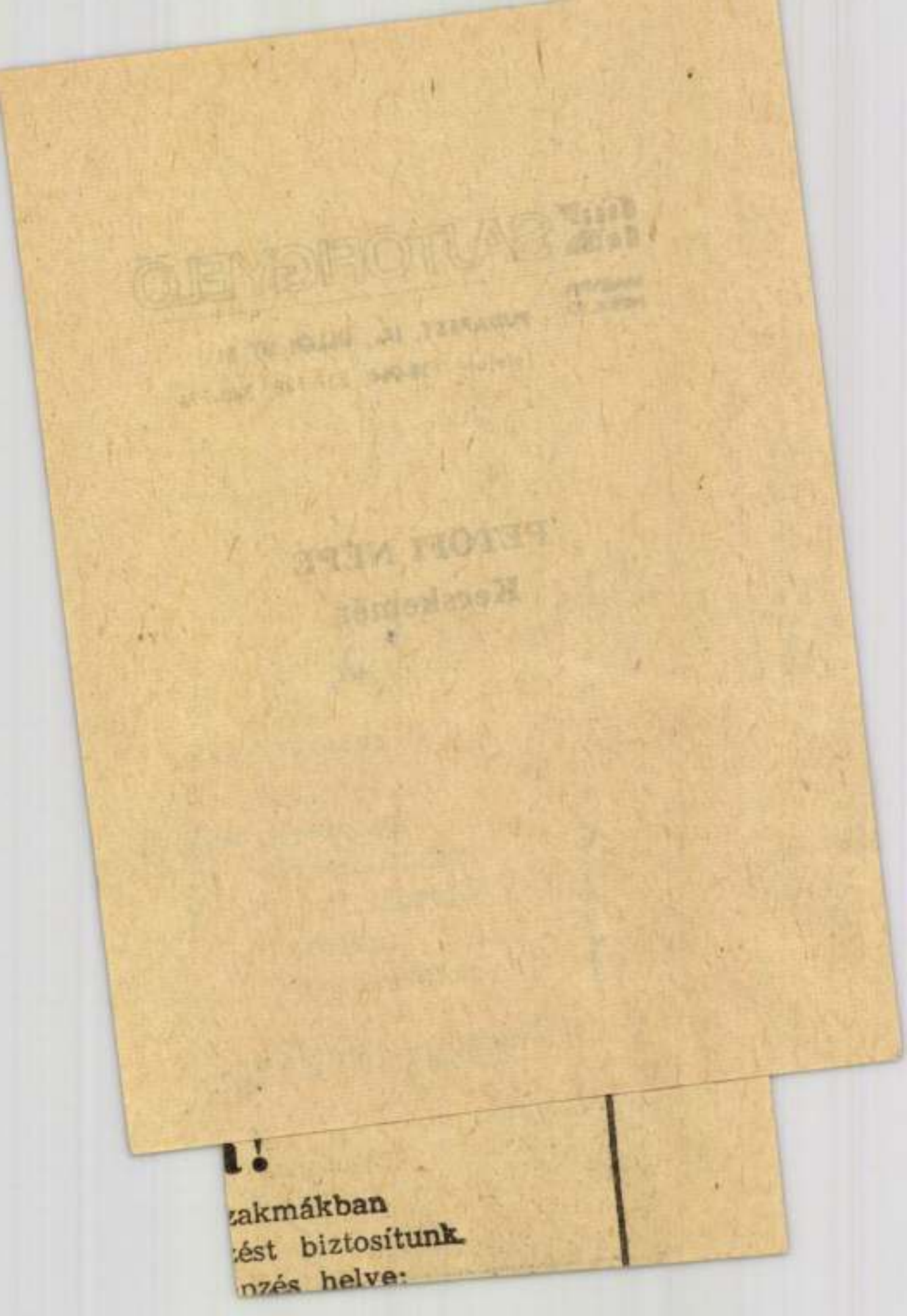

!

zakmákban
zést biztosítunk.
nzés helye:

Leitner Szervác

szobrász

a soproni szent-
háromság szobor
mestere

lásd

Soproni Szemle

1939. 346 l.

MOB
könyvtár

Leitner Szervác

Soproni szobrász

XVII. sz

l.

Csatsoprónont

28. l.

Zalamegyei pásztorfaragások VII.144.

Leitner Szervác

Nobrán

l.

Bán Sopron

264, 381. l.

1910.

er 5-én.

és emelkedett peremű, de sima karimájú érem előlapjan van ábrázolva.

arczélben van ábrázolva. Előre-
lla és bajusza kissé göndör. Nyak-
ord. Felirata a képlapon: GÖNCZY.
sokorra kötött szalaggal meg~~kötött~~
t sorban: »A FELSŐ NÉP- és POLGÁRISK.
LETE« ~~Emelkedett pereme, karimája és~~

7 cm.
avas Emil ajándéka 1910 márczius

ránti.

245

1786

Leitner Hervác

Fesztelet 1701, a
soproni városi
muzeumban

Jml

ASZÓD

Régibb kartéb

RMV 12, 95.

Leitner Szevác

MAGYAR MÜVESZET

1928. 535, 537–539

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Leitner Szervác

Magyar Múzeum

1928. 535, 537-539

Kassa VI. 256.

Leitner Szervác

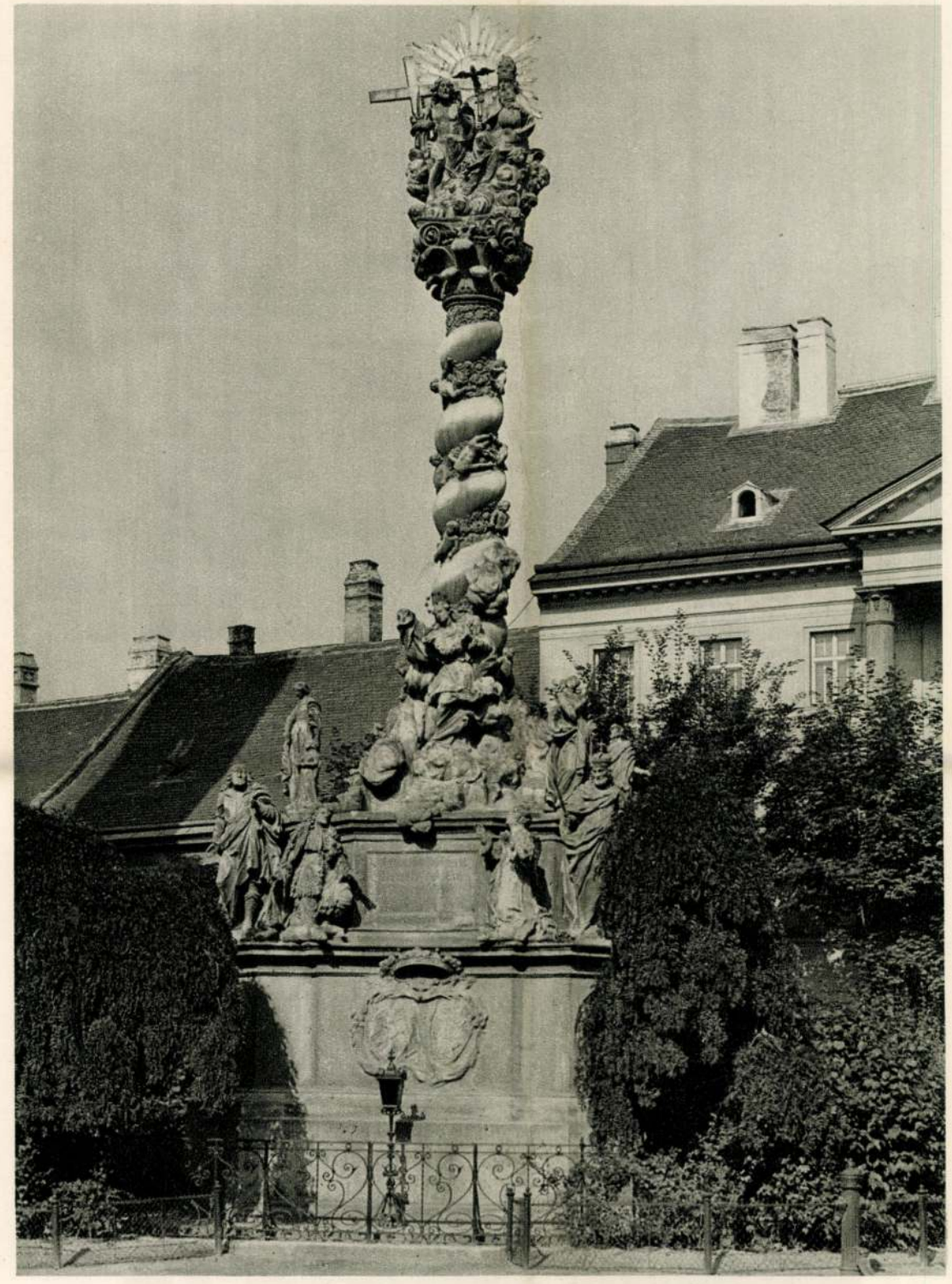

A SZENTHÁROMSÁG-SZOBOR. 1695—1701

AZ EGYKORI „KÉT MÓR HÁZ". Szentmihály-utca 11

SZENT JÓZSEF SZOBRA A SCHAFFER HÁZ UDVARÁN (1750 körül).
Várkerület 38

A MÁRIA-OSZLOP A VÁRKERÜLETEN. 1745.
Altomonte András tervei szerint

súlya mind nagyobb lesz. Az ornamentika leveti súlyos mozgását: egymásból eredő csüngő harangvirágsor, vagy egymásba írt kockák, máskor sakktáblaminta váltakozik. A levélcsomót a kagyló váltja fel és görbület jön az egyenes lezárások helyére. A katholikus síremlékek feltünően kis számmal fennmaradt anyagából két nagyon szép példát ragadhatunk ki az 1770-es év körül az eredeti helyen (Szt. Mihály templom kertje) s szépek a múzeumiak is. A barokk utolsó fázisában megjelenik az urna.

Az órát persze nem szabad a nagy európai áramlatokhoz mérni, még az 1790-es években úr a barokk, bár fogyatkozott erővel. A Múzeum legkésőibb barokk sírköve az 1792-es évszámot viseli. A fólap reliefje immár ismét visszahúzódott, keretelő pilaszterei simák. A fősíkra ferdén ugrik elő két konzol, melynek levéldísze is simán tapad a formához, ezeken női alakok, még kontraposztban. A felső lezárást két urna és egy hatalmas előrehajló voluta alatt kifaragott relief: a feszület adják.

E sírkövek anyaga többnyire környékbeli homokkő.

Katholikus részről a nagyobb emlékek hiányát megokolja az is, hogy a mágnásvilág rezidenciáján szokott temetkezni. Itt csak a *Széchenyiek* tettek a XIX. század végéig kivételt, de jelentősebb síremléke csak Antal grófnak van († 1767.) a bencés templomban márványból, erős virágfonat (copf) a fődíszítő ornamentum, mely mellett szinte eltörpül a mellszobor, a hadijelvények és a sirató nő.

Ám ha a temető művészetében nem alkottak is mágnásaink, annál értékesebb szobrászati emlékanyagot hagytak ránk más téren. Hozzá kell mindjárt tennünk, hogy e művek éppen nagyobbszerűségük folytán bizonyára nem a helyi művészet érdemkönyvébe írhatók be.

Különös pártfogással fordult az arisztokrácia a jezsuiták temploma felé (ma a dóm), hiszen gyermekeik az ő iskolájukba jártak. A főoltárt *Esterházy* Pál nádor állíttatta fel. 1694-ben szentelték fel, de a díszítés a rend

feloszlatásáig tart. Ám a szűkszavú házikrónika megemlíti a legtöbb szoborról, hogy Bécsben készült. A templom homlokzatán levő szobrok keletkezése is bizonyára a nádori udvar felé mutat.

Az Esterházy-család nevével kapcsolatos *a város s az egész Dunántúl legnagyobbszerű barokk-szobra: a Szentháromság.* Zárt téren áll, hajdanában felső részével túl a házak tetején, belehasítva az ég kékjébe; nyugodt környezetében mozgalmassága még szembetünőbb.

Talapzata három felfelé karcsúsodó, sarkain lecsapott hatalmas négyszögből áll. A második emelet falába feliratokat vésték, a felső peremén négy életnagyságú szent áll és legelől térdelve a két donátor: *Löwenburg* János gróf és neje *Thököly* Katalin. A harmadik emeletről indul ki a tulajdonképpeni oszlop: három ágra szakadó felhőtömegből emelkedik fel, gyöngéden csavarodik, meneteit dús füzér közt játszadozó angyalkák töltik ki, a levéldíszes, csigás oszlopfőn maga a Szentháromság, az Atya és Fiú egymás mellett, a Galamb fölöttük óriási fénysugárban. A felhőcsomó s az oszlop között az átmenetet Immaculatának a lebegő alakja közvetíti. A harmadik emelet négy felső sarkán női szentek, az alsóknak fele nagyságában.

A szobor, mint legtöbb testvére, fogadalmi alkotás a pestis elhárítására. Mintaképe a bécsi Graben hírneves alkotása, mely 1687-1692-ig készült el. Ez nemes márvány, amaz csak egyszerű homokkő. És mégis alig marad a soproni mögötte az elődjének; fölépítése biztosabb, higgadtabb, a tekintet biztosan siklik a donátorokról az Immaculatán át a legszentebb csoportig s útja a szobor legszebb részén, az oszlopon fut végig. A súlyos felhőkből észrevétlenül csavarodik elő az egészen más jellegű oszlop.

A donátorok, ketten lévén, sokkal inkább megadják helyük jelentőségét, mint a bécsi nagy tömegen elvesző kis császárfigura. A gróf csipkés udvari ruhát visel, térdelésében van valami grandseigneuri, *Thököly* Katalin magyar díszruhát visel; közvetlen melegséggel veti fel tekintetét az égre s kitárja két karját.

A szent szobrok egy része, a hátul álló *Szt. Antal* és *Nepomuk János*, valamint az *Immaculata* sablonosak; sőt ha az elől álló szent királyt és Rókust összevetjük a másik két szenttel, nem igen véljük egy kéz munkáját bennük fölfedezni. Rókus egészen elüt a szokott figurától, ha sebes combját nem látnók, nem ismernők meg. Bő redős ruhája és behúzott nyaka, a dóm homlokzatán levő Jézus-szoborra emlékeztet. Vajjon az, aki a két első alaknak annyira konvenciómentes életet adott, ne tudott volna Szt. Antal s főleg János kifaragásában egy hajszálnyit is eltérni?

Ám adatunk e szobrok kicseréléséről vagy kiegészítéséről nincsen. Általában szegényes a mű külső története s a kérdések egész sora késztet további kutatásra.

Nem városi alapítás lévén, a város levéltárában alig van reávonatkozó adat. 1695. ápr. 11-én *Kollonich* érsek bemutatja *Esterházy* Ferencné *Thököly* Katalin megbízásából a szobor tervét a városi tanácsnak, mely semmi kifogást sem emel a kivitel ellen, csupán a lutheránusok jogainak biztosítására kíván megnyugtató kijelentést és kiköti, hogy a kocsiforgalmat nem szabad a szobornak akadályoznia.[1]

A donátor, a nádor ángya, férje és nővére révén még a szobor elkészülte előtt férjhez ment *Löwenburg* grófhoz, ám a kapcsolat nem szünt meg a hercegi családdal s mikor a grófné 1701. februárjában meghalt, a kismartoni családi sírboltba temették (egyszerű sírtáblája ma az ottani múzeumban van), férje pedig a herceg kedvelt bucsújáróhelyén, a fertői *Boldogasszony* templomában emelt vörös márványoltárt neje emlékére.

1701. novemberében szentelték fel az elkészült szobrot. Vajjon mikor nevezhetjük néven szerzőjét vagy szerzőit? A nyomok a hercegi udvarba vezetnek, tán a *fraknói levéltár* bontja fel a több évszázados titok pecsétjét. Korai még a következtetés, de nem lehetetlen, hogy *Altomonte* Márton neve kerül kombinációba, aki 1694-ben több oltárképet festett a dóm számára a nádor megbízásából. Ő rajzolta a badeni Szentháromság szobor tervét is, mely némiképp rokon a miénkkel. Sopronnal összefonódott e művészcsalád neve: *Bartolommeot* és *Andreat* is foglalkoztatták.

Résztvettek-e a mű kivitelében soproniak is? Ha polgári elemről van szó, körömszakadtáig küzdenek a kőfaragók és szob-

[1] Városi tanácsjegyzőkönyv. 1695., 65. old.

Csatkai Endre dr.
Soproni szobrászat.
Magyar Művészet. 1928. 7. sz.

535. lap.

rászok idegen művészek ellen, de főúri rendelőkkel szemben tehetetlenek voltak (1774-ben a kismartoni kőfaragók kérdést intéznek ide, hogy a nemesség itt is elkerüli-e a céhet a rendeléseivel[1]) 1697-ben, tehát a Szentháromság szobor készülésének ideje alatt egy kőmíves bepanaszolja *Leitner* Szervác soproni szobrászt, hogy mikor a kőfejtőből az oszlopot (die „Seule") behozta a városba, eltulajdonította egy erős kötelét. Nem egy oszlopot, hanem *az* oszlopot.[2] Elég erős érvnek mégsem találjuk arra, hogy *Leitner* szerepét a mű kivitelében tisztázottnak lássuk.

A szobrot 1797-ben restaurálta *Mynih* János Miklós; az előirányzott 509 forintnál még 30 forintot meg is takarított. Restaurálták még 1847., 1885. és 1911-ben. Az utolsó restaurálás kissé levonta a patinával a felületet és néhány felirattal toldotta meg a táblákat. Az egyik restaurátor, Lefler, a nevét is belevéste a szobor hátsó peremébe.

A főúri példa a polgári áldozatkészséget is mozgásba hozta. A pestis ellen már 1680-ban emeltek kis szobrot. Pilléren, melynek fejezetét cherubfej díszíti, áll az ég királynője s két pestisszent, Sebestyén és Rókus támaszkodik az oldalához. A szokatlan csoportosítás feledteti az ornamentika sablonját.

zökkel pepecselő puttókat látunk hadikészületek tövében. A kifelé tolódó színtér a XVIII. század második felére utalja a — sajnos — pusztuló művet.

A napoleoni háborúk okozta elszegényedés véget vetett a soproni szobrászat virágzásának. A XIX. század első évtizedeiben még tartott a göröngyökön át is a régi lendület, azután felmorzsolódott. Még a tizes években találni egy pár jobb síremléket, finomvonalú siratónőket, még 1829-ben felépítik a Szt. Mihály temetőben a nagy piramisalakú keresztet, az aggastyánnal a Canova hagyományos kriptaajtaja előtt, de hovatovább az 50-es évekig urnás, vagy csonkagúla alakú kövek sablonját találjuk. Ami ezután következik, az még szomorúbb: gotikus utánzatok, nagy-nagy kézügyesség, tudás, de hideg kivitel, a formák logikátlan halmozása. Felhagynak az eredeti ötletekkel és kőfaragóink nem egyszer festők és építészek terveit dolgozzák ki. Nagyobbszabású egyházi emlékművek ezidőben az új Szt. Mihály temető gotizáló keresztje *Stornó* Ferenc terve után *Hild* Károly műve és *Lippert* József oltára az orsolyiták templomában.

A profán szobrászat még előbb kimerült; a neoklassicizmust két ház homlokzatán figyelhetjük. A Szinház-utca 21. első emelete fölött négy relief az évszakokat, egy középső

neve szó	címe és leírása

			Számla szerinti ár		
technikája	mérete m-ben				pénznem
	mag.	szél.			

Lejolle Károly

özvegy

Rath Györgyi 1895

138. l.

Soh 11

HAZAI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

VATERLÄNDISCHE BANK
ACTIENGESELLSCHAFT

BANQUE DE LA PATRIE
SOCIÉTÉ ANONYME

Sürgönycim: — Telegramm-Adresse
HAZAIBANK.

Telefon { számok / Nummern
61—01, 61—02, 61—03, 61—04, 61—21, 61—22.
Interurban telefon B—41.

K 17

Nagyságos S

Tisztelettel értesitjük, hog

2.000.000.— koronával, fo

nál lefizetett összegért.

H R (Levelezés) 3. sz. nytv. 20000 db. 1922. VII. Rosenberg. 2026

Leitschacher András

Soldaticher

1822. Pest.

Vojd 1761

British Museum III. 160, 161,

Leitschacher Lajos

Gold und Seiden-
Stricker

1803. Pesten

Adv. 1803. 153. l.

~~Bronzlemez-darab, öskori~~ .

~~IX-122.~~

Leitzmann, J. M.

Jesö

Gyermekkép, 61 x 45

1853

Hubert Gyuláné tulajd.

Bp.

Ind.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

MDK

Leitzmann J.M. XIX.sz.köz. Szepességi festő.

Virággal játszó gyermek, festm.

Almásy-Teleki I. aukc. 1939. szept. 9 1.

Ház, egyemeletes, 1+2+3+2+1 ablak-
földszint jobboldala üzletekkel el-

Leizen-Mayer

magyar származásu festőművész Münchenben tanitotta Zsolnay Juliát-

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit :Zsolnay

Corvina 1974 186.o.

LEITNER, Servatius

BARISKA István: A kőszegi pestisszobor szobrászának felfedezése : Servatius Leitner soproni mester kőszegi munkájáról. = Savaria, 11/12 1977/1978 (1984) 363 - 380.p. ill. G

Kőszeg, Jurisich tér

tanulmányainak és birála-
ztosit Farkas irói képes-
en helyes itélet, amelyet
égeiről alkotott magának s
elyet mellékszempontok so-
gtól. Kritikái elfogulatla-
kor kiméletlen, ha merő u-
gel áll szemben. Féltő gond-
atalokat, az uj tehetsége-
, hogy a hivatalos müvész-
ása ellen harcolt s hogy a
sabban kifejező müvészetért

M.D.K.

Leitner Tamás, kőműves

a gyöngyösi jobbágyösszeírá-
sokban 1737-ben szerepel.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kaidó, 359. old.

Leitschacher

l.

LykaMagymű1300-50
495.l.

Leitschacher

Lib IV. 106.

Rónay Jácint mellszobra

VIII. 163

Lejava Ferenc

alakrajzi ost.

jeles

Iparrajziskola 1908

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Lejava Ferenc

Vörajzoló

5 elemi, 2 polg.

1 München, 2 a. f.

5 ipar.

Alakrajzi osztály

5 három, jeles

Tanár Prenosil S.

Iparrajziskola 1907

Magyarország legnagyobb paplangyára
Nagy aranyéremmel kitüntetve

TEHEL ÉS TUSCHÁK

PAPLANGYÁR

VIII., GYULAI PÁL UCCA 16

A Rókus kórház mellett Kőfaragó ucca sarok.

TELEFÓN: 1—325—77.

RÉGI DUNNÁBÓL 24 ÓRA ALATT GYÖNYÖRŰ PEHELY PAPLANT KÉSZITÜNK.

PAPLAN TISZTITÁS
TOLL TISZTITÁS ÉS ELADÁS.

KÜLÖNLEGES VATTA, GYAPJU ÉS PEHELYPAPLANOK MÜVÉSZI KIVITELBEN.

Lejava Ferenc

stud. Budapesten 1886
jun. 14. Rk. 2 3 i parrajuskola polgari.
1911/12. I. első osztálybeli
művésznov. Zemplényi Tiva-
darnál.
1911/12. II. elsőosztálybeli u. o. és
Bosznay Istvan, Pilch Dezső.
1912/13. I. másodosz. Zemplé-
nyi T.
1913/14. I. harmadosz. u. o.
1913/14. II. " "

Lukafalva h. n. VI. 315.

Lejava Ferenc

szül. Budapesten 1886
jun. 14. Rk 2 polg. isk.
1917/18. nyári tanf-
képzőmű. Forsk.

Honfoglaláskori ~~[illegible]~~ kard

VIII. 205.

Lejava Ferenc

Mussarnok
1919. hadviselt mnv. Enäll.
97, 333, 439
harcteren volt -

Ékszerek, Mária Terézia Korabeli, a
sümegi múzeumban VI. 15.

LEJAVA *Ferenc*, festő. • Budapest 1886 jún. 14. A bpesti képzőművészeti főiskolán Zemplényi Tivadarnál tanult. A hadviselt művészek kiállításán 1919. szerepelt először a Műcsarnokban.

K. G. II. 22 l

Komárom:

Az „Il Danubio" (F) t
tello" (A), hol a „Torre delle g
(D) s jobbra a „La Fortezz
(E) van megjelölve, látható
vezet az előtérben jobbra lév
van kikötve s a hajóhid
torlást veszünk éfre. Az „
hegyes vidék városokkal s
ta a lebegő szalagon:

„Comora"

s alól magyarázat olvash
„I. Isola di Schut" befejezés

Rézkarc, mérétei a vonalk

L'Vngheria Compendiat
1686. pag. 63.

Ltpa T. 4167

Lejava Ferenc

1911/12 - 1912/13 I.
1913/14, 1917/18

Ferképzomfoiskévk

168. l.

Lejava Ferenc

körajzoló

5 elemi, 2 polg. 6 iparr.

5 hónap, jeles

alakrajzi tanf.

Tanár Prenoszil Sándor

Iparrajziskola 1911.

adományt is hálás szívvel fogadunk. Jótevőink nevét a kegytemplom emlékkönyvében feljegyezzük és értük a kegyoltárnál havonta három szentmisét mutatunk be.

Amennyiben kérésünk időközben már meghallgatásra talált, jelen sorainkat szíveskedjék tárgytalannak tekinteni.

A besnyői Boldogságos Szent Szűz kegyelemteljes áldását kérjük kedves Jótevőnkre.

Igaz tisztelettel:

G. Medgyesi Piusz O. M. Cap.

a Kapucinus Rendház főnöke.

tetni, hogy a pontkusoknak nincsen stílusérzékük. Nagy mesterség ráérezni az adott pillanat varázsára, abból részt vállalni, hozzátenni, amink van, sőt mi több, túlnyúlva a lényegi elemeken, útmutatást javallani, ha valaki esetleg el lenne tévedve. A kísértetiesen ismerős irányvonal-szabászat az utóbbi időben zenei eseményeket és alkotásokat ráncigál elő, azok bírálatának köntösébe bújtatva mutatja ki foga fehérét és így igyekszik érzékeltetni teljesen más kérdésekről alkotott, többnyire szalonképtelen véleményét. A szalonképtelen vélemények birtoklásából általában persze az is következik, hogy azoknak tartalma igen egyszerű keretek között mozog, mondhatni, még a műveltség tárgyköréből könnyen segítségül hívható formaelemekkel sincsen megtámogatva. Ennek eredményeképpen lényegét és gyakorlati jelentőségét tekintve a pusztába kiáltott szó Aranybulla mindehhez képest, mégis nehéz azt a fránya rossz szájízt feledni.

A sort az Anima Sound System *Himnusz*-remixe indította. Nemzetünk fő dallamát átdolgozni szentségtörés – állította az egyik politikai párt. Csak azt hagyta figyelmen kívül, hogy a világon mindenhol másutt több változatban játsszák az országok himnuszait, nálunk mégis büntetőjogi feljelentés született az ügyből nemzeti jelkép meggyalázása címen. A következő eset a június 21-i Zene Ünnepe Banán klub-beli rendezvényének betiltása. Tarlós István, a szigeti rendezvények kapcsán híressé vált óbudai polgármester szerint azért kellett az utolsó pillanatban visszavonni a korábban kiadott engedélyt és hagyni, hogy annak birtokában feleslegesen szervezzék meg a többszereplős eseményt, mert ha koncert, az minden bizonnyal csendrendeletet sért. Tarlós István egyébként a Banán klub alapító levelében aláírásával biztosította a működtető Csillaghegyi Kulturális Egyesületet, hogy célkitűzéseikkel egyetért és támogatja is azokat. Kérmilyen célkitűzéseket gondolt ő támogatni akkor egy kulturális egyesület keretein belül. Óbudán tehát így ünnepelték a zenét.

Most újabb ünnep van terítéken: a hivatkozási alap egy koncert, amelyet Johann Sebastian Bach halálának 250. évfordulója alkalmából tartottak meg. Nem is az ünnepelt a céltábla, hanem az előadó orgonista, Varnus Xavér, illetve a helyszín, a Kerepesi úti temető. Varnus Xavért sokan extravagánsnak tartják, azzal a váddal illetik, hogy személyiségét gyakran tartja előbbrevalónak, mint a muzsikálást. Ez persze csak vélekedés, mindenki eldöntheti, hogy elmegy-e a koncertre, vagy sem. Sokan úgy döntöttek, hogy elmennek, a hírek szerint elővételben 3000 jegy kelt el, jóval több, mint bármilyen más orgonakoncertre. Az esemény hírére reagálva a Fővárosi Közgyűlés MIÉP-es képviselője, Marsi Péter Pál kegyeletsértőnek és temetőgyalázónak tartotta az emlékkoncert tervét. Ezen, kellő mértéktartással, lehet vitatkozni, de feltétlenül a képviselő figyelmébe ajánlanám a teljes egyházzenei irodalmat (köztük Bachét is), különös tekintettel a megtett szertartásoknál felsorakozó nagy számú dixie- és blueszenekarokat. Marsi Péter Pál egyébiránt nem is Varnusz Xavér zenészi kvalitásait firtatta, legfeljebb csak összefüggésbe hozta azzal, hogy ő a honi „melegvízi zászlóshajó, a homoszexualitását nyíltan vállaló" orgonaművész, aki szerinte szexuális mássága miatt nem koncertezhet a hazai keresztény templomokban.

Állásfoglalásához különösebb kommentárt nem is érdemes fűzni, elegendő csak ténymegállapításokra szorítkozni. Ma Magyarországon keresztényi ájtatoskodásba burkolózva nyíltszíni buzizás és a művészeti értékek érdekpreferenciák szerinti megítélése folyik. Nem tudom, mit tesz majd Marsi Péter Pál MIÉP-es képviselő, mikor számára is kiderül, hogy J. S. Bach (akinek ünneplését ő ily módon nem tartja méltónak) első felesége vér szerinti unokanővére volt, kiváltva ezzel akkor az egyház rosszallását. Remélem, a fejéhez kap és elgondolkodik azon, hogy valójában mi számít kegyeletsértőnek, vagy egészen egyszerűen csak sértőnek.

Tandori Dezső rajza

a hegy

A papírforma ellenére nem a diósgyőri *Don Giovanni* volt a nyári szezon legérdekesebb operaelőadása, a szép reményekből Kovalik Balázs rendezőtől csak egy kedves, amatőr produkcióra futotta, mert megette a fene azt az operaelőadást, amelynek a legemlékezetesebb része a bástyáról alá-hulló görögtűz. Pedig az alapötlet milyen fényes volt, kimenni a vár elé, szinte valóságos teret adni a történetnek, és keverni a tapasztalt énekeseket a pályakezdőkkel, de úgy, hogy a fiatalság legyen a meghatározó, harminc év körüli karmesterrel és rendezővel.

Mi lett belőle? Énekesi szinten egyetlen igazán jelentős teljesítmény: Bazsinka Zsuzsa Donna Anna szerepében. A felnőttebb generációból a címszereplő Busa Tamás nem énekelt rosszul, de sajnálatosan unintelligens szerepfelfogása megakadályozta, hogy valóságos érdeklődést támasszon az általa játszott alak iránt. Mellette a pályán most induló Horváth Ádám nem igazolta önmagát Leporellóként. Pedig valamilyen lehetőség benne is van, ebben a szerepben szokatlan, fiatal arca megváltoztathatná a két alak, Don Giovanni és Leporello viszonyát, úr és szolgából mester és kisinas lehetne. De úgy semmit sem lehet, ha túl nagy a teher, a színpadi játék bizonytalan, gátlásos, a hang támasz nélkül, nem testből, csak torokból szól, és ennek következményeként az intonáció is kérdéses. Fried Péter Kormányzóját a hangerősítés hiányosságai miatt egyáltalán nem lehetett megítélni, az Amerikából érkezett Kathryn Hunter pedig érthetetlen okból utazott ilyen sokat. Távlatát tekintve izgalmas hangnak ígérkezik Vizin Viktória, de aligha lesz Zerlina pályája nagy szerepe, a karmester, Kesselyák Gergely pedig a munkáját tekintve olyan, mint egy öreg kapellmeister, nem sokat adott hozzá a műhöz, nem gyújtotta lángra a zenekart és a közönséget, de tiszta kézzel, biztosan vezényelt, a nagy távolságok ellenére jól tartotta össze az énekeseket.

Igazság szerint mindez nem számítana, ha a rendezés olyan lenne, amilyet remélni lehetett, de Kovalik Balázson kifogott maga a mű. Az opera egésze szempontjából egyetlen igazán jelentős ötleteket lehetett észrevenni, hogy a Kormányzó és Don Giovanni voltaképpen nem két személy, hanem egy. Nincs nagy párbaj, kardok csattogása, Don Giovanni odamegy, és leszúrja ugyanolyan ruhában lévő hasonmását, a darab végén pedig önmaga jön el önmagáért, a lelkiismeret, felettes én szólal meg, és követeli a bűnbánatot. Minden más szempontból a rendezés olyan, mint egy szakmai gyakorlat arról, hogyan lehet nyolc szereplővel kitölteni egy széltében-hosszában száz méter fölötti, fölfelé hatvan méteres teret. Nagy szaladgálás, lépcsőmászás, lihegés, színes fények, de hiába, mert alapvetően mindenki túl messzire van a közönségtől. Petárdák, munka, jó szándék, vajúdó hegyek, és a megszületett kisegér. Ténylega rossz érzés.

(Mozart: Don Giovanni – Diósgyőr, július 31.)

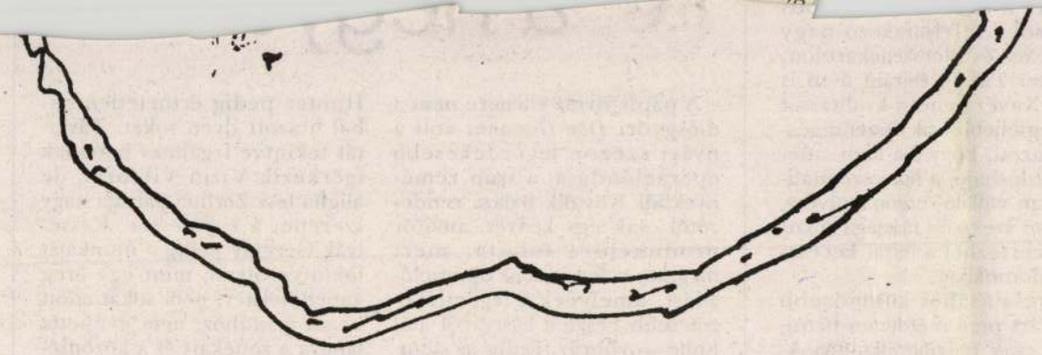

Kalmár István rajza

KÁLLAI GÉZA:

Építészet

A Miskolc-plaza

Négy kapu négy útja kereszteződött egykor a királyné városának vásárterén, ahol görög, jiddig meg tót szókincsen, sűrű marokba köpködés közt szinte az egész magyar alföld gabonája gazdát cserélt őszidőn. Innen a középkori eredetű név: *Búza tér*.

A négy utat négysávosra bővítették, és kereszteződésük fölé három épületrész együttesét telepítették. A hely parancsolta módon ezt patkó alakú alaprajzon kellett tegyék, és a harminchatezer (!) négyzetméter alapterületet szellősen képezték ki. Persze ennek árát nagy közlekedőterületekkel kell megadni, amik pultok, pavilonok behelyezésével bizonyos mértékig csökkenthetők, de a menekülő útvonalakat nem lehet eltorlaszolni.

Mértéktartó külső homlokzatok mellett a belső terekben a látogatót anyagok és színek kavalkádja vágja mellbe. Az épületkülső anyagainak, szerkezeteinek egységessége belül nem folytatódik, a tervezők láthatólag nem tudtak ellenállni az új idők bőséges kínálatának, és tobzódnak az anyagokban. Teszik ezt sokszor úgy, hogy nemes – és drága – anyag mellé hitványság kerül, mint a nyolc mozi előterében például, ahol csodaszép gránitpadlóval burkolt előteret pozdorjalemez fal határol, valami műanyag tapasszal kőszerűre kenve.

A sokféle anyag sokféle színe még el is vonja a szemet a legfontosabbról, a bemutatott és eladni vágyott árukról. Holott ehelyt nem az épületbelsőt, hanem az amúgy óriási és minden igényre – és pénztárcára – kiterjedő készletet kell a vevő őfelsége figyelmébe ajánlani.

Ahol nem nyúlhattak a beltéri tervezők a szerkezethez, ott elegáns és nemesen egyszerű tető zárja le a teret, és az egész épületegyüttest meghatározó arányosság nyugtatja meg zaklatott szemeinket. Ugyanezt érezzük a hőhídmentes nyílászárókon, jóllehet a kávák eldolgozása lehetne szakszerűbb, és még sok minden vár elrejtésre. Így nem tudjuk azt, hogy miért nem kapott valami felületképzést az egyik utat átívelő híd alján a hőszigetelés, s a mozi előterében szikrázó – hogy nevezzem? – előtető? két oldalán miért meztelen a dobozszerkezet.

Az üzemelés során kiderül majd, hogy a tetőkön számos hózug keletkezik egy keményebb télben, no meg, hogy sok volt az ötlet, és nem kellett volna mindnek a megépítésére törekedni.

Ám mégis, a területvesztéskor a kereskedőváros rangjától megrabolt, feladatát elveszített megyeszékhelyen ebben az évszázadban először történt komoly cselekvés a kereskedelem színvonalának emelésére. A vámhatárok lebomlásával pedig kialakul majd az is, ami már egyszer megvolt, Miskolc *Lembergig* nyúló kereskedelmi hálózata. Ha így tekintünk az üzletházra, úgy hisszük, hogy sem tervezője, *Lejkó László*, sem építtetői nem vétették el az arányokat, és emelkedésbe kezd lassan a most még szárnyaszegett borsodi régió is.

Reménykedjünk.

Krisztus szenvedését és kétes-
lát közbotrányként éljük át, azt nemcsak esztetizálja, de tapintásunk és a bárányszőr iránti ösztönös vonzódásunk miatt is meleg, megnyugtató csergeképekké szelídíti. Katona Szabó Erzsébetnél a hetvenes évek Fábry dizájncenterjébe való anyaga válik a középkor iránti nosztalgikus csodálat hordozójává.

Polgár Rózsa *Úti-kárpitjai* két-két, egymás elé akasztott selyemzászló. A hátsó selyemre hőérzékeny anyag segítségével átvitt szöveg és az első csíkra ugyanezzel a technikával rámásolt kép kombinációja. A két, áttetsző háttérként szolgáló selyemcsíkon Pál apostol *Szeretethimnusza*, a jobb oldali kép alatt nagyobb, a bal oldali mögött kisebb betűkkel. A bal oldali képen egy, minden valószínűség szerint családi fotó, fiával anya, ölében vászonsipkás kisdedével. A jobb oldalon a szeretet kiáradásának elvontabb, körkörös motívuma. A mű elbeszélésének tartalma: a távolibb szöveg és figuratív ábrázolás párhuzama, a szövegre közelítés és a kép transzcendens lényegének felmutatása. Két párhuzam. Szép útravaló.

Azt nem tudni, hogy a rendezés sutasága-e, vagy szándékolt, hogy az anya képén annak jegygyűrűje a bal kezén, órája viszont a jobb karján látható.

Háger Ritta *Patrona Hungariæ* című munkáját egy történelmi drámához színpadi háttérként igen jól el tudom képzelni, Kókay Krisztina *Palást II.* címmel rendhagyó magyar képvers-antológiát alkotott. A kérdés csak az, kinek van kedve a palástformáról betűzgetni az *Ómagyar Mária-siralmat*, a Hegyet hágék, lőtőt lépék kezdetű imádságot, Balassi vagy Márai szövegeit?

Néhány további, a szakközépiskolai vizsgaművekre vagy szállodai éttermek, olykor házasságkötő termek falait díszítő munkákra emlékeztető alkotást, mint Kecskés Ágnes vagy Simonffy Márta és Bajkó Anikó munkáit, kár volna részletesebben elemeznünk.

jó egy vándorló kiállítás – amelyen hevenyészettségével még ha érződik is az útikárpit műfajának a Karátson Gábor által említett nomadizáló jellege, sőt néhol az is, hogy a művészeknek van valami más, nagyobb hazája és kötődése –, ha nincsen benne semmilyen közös gondolat?

A szervezők azonban egyvalamivel nem számoltak: megjelölt külföldi intézeteink közül talán csak egybe, esetleg kettőbe ha befér és megfelelően kiállítható a bemutatott húsz munka közül egy, legfeljebb kettő. A külföldi magyar kulturális intézetek ugyanis nem rendelkeznek akkora és olyan magas kiállítóterekkel, hogy e vásznakat fel tudják akasztani. Körutazhatnékukban talán gondolhattak volna a szervezők az útikárpitok nagy erényére, arra ugyanis, hogy azok szállíthatók és bárhol felakaszthatók.

A kiállítást a Kulturális Alapítvány a Textilművészekért (elnök: Simonffy Márta, aki egyben a kiállítás eszmei kezdeményezője is), rendezte az Iparművészeti Múzeum, a Kulturális Intézetek Igazgatósága, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Collegium Hungaricumok társaságában. Ugyanezen szervezetek, a Nemzeti Kulturális Alapprogrammal kiegészülve, egyben védnökei is a rendezvénynek.

E kiállítás általánosítható kérdéssora: ki állít ki? Mit? És hol? Amíg ezt nem tisztázzuk, több ilyen „üzemi baleset" is előfordulhat. Hogy egy-egy gyengébbre sikeredett kiállítás viszonylag gyorsan elfelejthető, szinte megtörténtnek sem tekinthető? Éppen ez nem igaz! Sem Budapesten, sem a külföldi intézetekben. Nagyon kell vigyáznia egy-egy rangos múzeumnak vagy kiállítóhelynek, galériának, művésznek és művészcsoportnak, hogy csak átlagos, vegyes, vagy egyenesen gyenge dologgal ne veszítse hitelét.

(A Tapes-itineris, Úti-kárpit 2000 című kiállítás az Iparművészeti Múzeumban szeptember 10-éig tekinthető meg)

Lejava

grafikus

Alkohol és Prostitució az emberiség ellenségei.

Plakát, 1919

repr

A magyar tanácsköztársaság. 1919.

Bp. 1949

állami

A Müemlékek Országos Bizottságán

LEJAVA Ferenc festő

M.D.K.

1914.-ben nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Vö.: Nagybánya... Bp., 1954. 331.l.

MDK

Lejava Ferenc

Egy pohár virág, vizf.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc. 25 l.

MDK

Lejava Ferenc

Erdei ut, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

21 l.

MDK

Lejava Ferenc

Madonna non giglio, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc. 14 l.

Lejava Ferenc /1886- /

MDK

"Alkohol és prostitució az emberiség gyilkosai"

1919

"Minden pohár halálos méreg" 1919.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
31.l.

MDK

Lejava Ferenc /1886-/

Alkohol és prostitúció az emberiség gyilkosai. 1919., 118x90 LTM

Minden pohár halálos méreg.1919., 95x63 LTM

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 31.l.

Lejava Ferenc MDK

Madonna con giglio, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

M.D.K.

Lejava Ferenc, grafikus

„Alkohol és prostitució az emberiség gyilkosai" növegű 1919-es plakátjának proletár alakjaiban nevző Käthe Kollwitz öntörő hatását látja.

Aradi Nóra: Daumier, Derkovits és utódaik
Bp. 1968. Magvető, 229. old.

Lejava Ferenc MDK

Erdei ut, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Lejava Ferenc MDK

Egy pohár virág, vizf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

Lejava Ferenc MDK

Alkohol és prostitució az emberiség gyilkosai, 1919

Minden pohár halálos méreg, 1919

Műcsarnok 1960. Magyar Plakát-történeti kiáll.

Lejava Ferenc, 1886--

Alkohol és prostitucio az emberiség gyilkosai

Minden pohár halálos méreg

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

LEJAVA, [illegible] festő

A fiatal proletasdiktatura gondoskodasa,aggódása süt a falakról:munkavédelmi,egészségügyi,sporttémaju plakatok,mint pl:

Lejava: Alkohol és prostitució az emberiség gyilkosai
Fekete repr. 12.old

CZ. Nagyselyki Gabriella: Plakatművészet 11.ol

Múzeumi Magazin, 1969. 2.sz.

Lejava Ferenc

Minden pohár halálos méreg/plakát/

Rajztanitás 1969/3 3.old.

Lejkó János, asztalost

M.D.K.

1845-ben irják össze
Egerben

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 359. old.

LEJKÓ János asztalos. 1845-ben irják össze Egerben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Lejoczky György MDK

Felvidéki emlékezés,

Műcsarnok 1939. téli tárlat

itczés kulacsát, s gazdagon megrakott tarisznyáját válláról leemelte — hogy éltek, csillagos öcséim?

— Furcsán biz mi; — mordult fel egy vastag bajuszu ember, kinek nagy juhász-bundája alatt furvézer kabát vala látható; — busan, mint farkas, melly éhségében majd megvesz, s mégsem mer az emberek felé közeliteni. Hej a ki lelke! inkább születtem volna kutyának!

— Soha se zugolódjál, csillagos öcsém! — felelte Peti, tarisznyájából egy nagy darab szalonnát, s egy piros sonkát kihuzva; — mert a szerencse ott is felkeres, a hol nem is reméljük. — Igyál! hat éves pálinka; — magam főzettem; éljen a jó reménység!

A betyárok elforditották fejüket, s alig hallhatóan morogtak.

— Lehet is már nekünk reményünk ezen a világon, hol minden fa, akasztófaként vigyorog reánk, hol minden zörrenés kétségbeejt; hej pedig! be sokszor megzörren egy nap leforgása alatt mellettünk a bokor levele!

— Ehj az ördögbe! — kiáltott fel Peti vad hahotával; hát gyávák közé jöttem én, kik panaszkodnak, mint a vénasszony, s keseregnek mint a hitvány gerle? Igyunk! Éljenek a szép lyányok!

A vastag bajuszu mogorva ember szájához tette a kulacsot, s nagyot ivott.

— Hej be jó! — morogta; hej be elszéled tőle a búbánat!

A kulacs sorra járt; a jóizü szalonnát felosztották, s a ragyogó tüz mellett megsütötték.

Midőn a betyárok elteltek s halvány arczaikat pirosra festette az öreg pálinka, Illom Peti igy szólt hozzájok :

— Akarjátok-e, csillagos öcséim, hogy gyakran részesüljetek efféle dözsölésben?

— Már hogy ne akarnánk! — morogta a mogorva betyár nagy komolysággal.

— Hát ha akarjátok, minden bizonynyal be fog teljesedni, ha voltaképen azt teszitek, a mit én kivánok.

— Hát mit kiván kend, Illom Peti? tette fel a kérdést a mogorva betyár.

— Nem sokat, mindössze is csak annyit : *hogy — üssük agyon Villám Bandit!*

— Akár százszor! Illom bácsi — dünnyögte egy nyulánk vak legény, kinek egyik szeme is elégséges volt arra, hogy az embert teljesen elrémitse; — no már ezt azután szivesen megteszszük, Illom bácsi. Mert lássa, ez a Villám Bandi szörnyü nagy akadály ebben a szük világban : *tőle lopni sem lehet.* Vagy ha valamit még is véletlenül elcsenünk, rögtön rajtunk üt, s addig meg nem nyugszik, mig a lopott marhát tőlünk ki nem kunyorálja, s gazdájának vissza nem viszi. Én bizony tiszta szivből agyonütöm, ha voltaképen mind a heten ugy akarjuk, mert hogy öt agyonüthessük, ehhez hetünknek kell lennünk, mint a gonoszaknak.

— Én sem bánom — hallatá egy hideglelős képü suhancz; — hanem jól neki lássunk ám, mert különben összetör, mint mozsár a borsot.

— Össze a kutyát! — henczegett Illom Peti; majd megmutatom én neki, hogy kicsoda Illom Peti. — Hej a ki arra! abból ugyan nem eszik, abban ugyan nem kopik a foga. — Éjfélkor meghal, holnap eltemetik, *holnapután elfeledik.* Utánam, csillagos öcséim! az ormon majd elbeszélem, hogy mint fogjuk öt megtámadni.

A betyárok felkerekedtek, a tüzet eloltották, azután tántorogva haladtak lefelé a sziklák között.

A rom düledező falain, halálmadarak visitottak a sötét villámos éjszakában, s a betyárok szivét némi félemmel töltötték el a kisérteties hangok.

(Folytatása következik.)

Felső-vasmegyei képek.

(Folytatás.)

II. Lékavár.

Gyönyörü májusi reggelen hagyók el a regényes fekvésü s bár nagyrészt német ajku, de hazafias szivü Köszeget. Még füleinkben zengett a tegnapi estélyen énekelt népdal — még szorongásba tartá szivünket a bucsuzás keserérzete e jó lelkü, részint rokon, részint baráti seregtől, midön a városból kiérve megcsattant felettünk a pacsirta reggeli imája, melly vidám énekben tört magának utat a parányi kebelből, s melly minket is felráza merengésünkből, hogy figyelmünket a köröttünk feltáruló természet szépségeire ragadja. Az Ausztriába vezető uton haladtunk gyönyörü, szelid kanyarulatu, mintegy 400 lépésnyi széles völgyön, mellynek smaragdzöldben pompázó rétjein a Gyöngyös kigyózott végig, hol méltóságos lejtéssel simulva medrébe, hol ismét vidor csevegéssel szökdécselve szirtről szirtre — hol ismét haragos zugással rontva keresztül egy-egy papir- vagy deszkametsző malom kerekei között, s haragját csak nehány száz lépésnyi távolban engedve csillapulni, midőn utja szelidebb virágos partok közé szorult, hol a reggeli fuvalomban délczeg bókokat vágtak a karcsu parti liliomok s édes biztatással tekintgettek feléje a kékszemü szende nefelejcsek. Nem volt hétköznapi ember, ki éltünket a patak folyásához hasonlitá, csak kár, hogy nem tett különböztetést is mindjárt hozzája, miként némelly ember élete változatosság nélkül hasonló a büzhödt ingoványok közt lomhán hömpölygő sárvizhez, melly mérges növényeket táplál kebelében s dögleletes léhlével megrontja az éltető levegőt körüle, hogy hosszu betegséget vagy kinos halált okozzon.

De miért e sötét gondolatok, miért az emberi társadalom e, talán szükséges árnyoldalának felleplezése, midőn olly isteni bájjal mosolyog köröttünk a napsugár, olly üditőn leng a tavaszi reggeli szellő, leemelve szárnyain a szomszéd hegyormokról a tarka nyáj csengetyüinek ezüst hangkeverékét! . . . Hát ezek milly csodás mellék völgynyilatok itt jobbról és balról, mint valamelly tündér tömkeleg tekervényes kijárati, mellyeknek buja füvében vidám, csalogány hangu leánykák legeltetik izmos tarka teheneiket — hangosan csevegve a titokszerü árnyak rejtekében, mig csevegésükre, mint valamelly góth egyház üregei felelnek vissza a szük és mély völgyecske falai. . . .

Most utunk ismét kanyarulatot tön, s holott alig nehány percze azt hittük, miként a fövölgy tökéletesen elzárult előttünk s valami alaguton kellend a tulsó oldalra hatolnunk — gyönyörü amphitheatrum szerü vidék tárult fel előttünk — mellynek szépségét kiegészitendő, ott állt a középen a félig romban, félig meglehetős ép karban levő *Léka* vára, az alatta nyugotnak terülő, mintegy kétezernyi lakosságu várossal.

Legelső dolgom volt, e festői fekvésü s alkatu várat lerajzolni, azután társaimmal együtt annak belsejét vettük vizsgálat alá. Feltünt, hogy mennyi ember lakja nemcsak ép felét a várnak, hanem azon részét is, hol már csak baglyok s denevérek tanyájára képzel az ember bukkanni. Mintegy tizenhat szegény család, tömérdek apró gyermekkel áldva meg, tanyáz itt . . . Egy toronyszobában, mellynek ódon ólomkarikás lörés-alkatu keskeny ablakain a századok óta vakult üveglemezek csak szomoruan derengő világot bocsátának be, magas támlán, roskadozó tölgyfa-széken, pápaszemes agg anyóka ült, merően szegezve szemeit a térdein nyugvó sárgult levelü könyvre. . . . Ugy illett ez agg némber az ódon környezethez; kissé, az enyémnél regényesebb, élénkebb képzelő tehetség, a vár egykori kecses delnői valamellyikének dajkáját s valamelly bübáj által az utókor számára fennmaradt élő krónikának nézte volna öt. . . . A könyvet kezében magam is valami, a vár könyvtárából fennmaradt krónikának képzelve, oda lopóztam háta mögé — de imakönyv volt — régi góth betükkel, nyomtatott imakönyv, az imádság czime, mellyet az anyó fogai között mormogott e volt. szórul szóra : Wie sich einer vor den Schrecknissen des Todes nicht zu fürchten hat. (Mint nem kell az embernek a halál ijedelmeitől félni.) A halál, a mulandóság eszméje e helyen olly otthonos volt, hogy az ima czime meg nem lepett, még időztem volna itt, de egy napsugár talált az anyó könyvére lopózni, mire ez feltekintett, talán már szokatlan is volt előtte — s én elsompolyogtam, nehogy épületes elmélkedéseit profanus kiváncsiságommal megzavarjam.

A romok beljében a lovagterem, még csaknem jó karban levő merész góth ivezeteivel — mit a vár mostani lakói a titkos tanácsok terének neveznek —, s a tojásdad alaku, csupa másfél négyszög lábnyi kövekből szép épitészeti csinnal épült börtön, melly, ugy látszik, magasabb rangu foglyok számára volt szánva, vonja magára leginkább a figyelmet. Ez utóbbiba szük folyosón három nehéz vasajtón keresztül lehete csak jutni, s a világosság a belső várudvarra nyiló, a börtön kupozatán alkalmazott kettős vasrácsu gömbölyü ablakon hatolhatott csak be, s a foglyok maguk is, valamint ételük e nyiláson bocsáttattak le. . . . A vár meredek sziklán 940 lábnyira fekszik a tenger szine fölött, mellyet a Gyöngyös kerit fél kanyarulatban. A sebes folyásu hegyi viz a völgy keleti részén huzott magas töltés s erre alkalmazott zsilip által felfogható, ugy hogy a vár körüli tér nehány óra alatt viz alá helyezhető, s az

*

Vas. Ujs 1859.

ekkor egyetlen bejárás, meredek szirtfalakról csekély számmal nagy erő ellen könnyen védelmezhető vala.

A vár nyugati oldalán fekvő város meglehetős csinos — lakosai nagy része hajdan gazdag posztósokból állott — mig a külföldi posztógyárak üzletüket tönkre nem tették s az egykor gazdag polgárok nagy része most napszámmal tengeti életét . . .

A város fölötti dombon csinos egyház áll, a *Nádasdyak sirboltjával.*

Leléptünk az enyészet szinhelyére. A bejáratnál két csontváz örködik, a belépőnek mintegy fülébe sugdosva „memento mori!“ A sirbolt előterében álló sarkophag ivezetének egyik részén olvasható : *Erant enim viri fortissimi.* (Ők a férfiak legerősbjei valának) Példabeszédek 14. k.

A másik felén : *„Quomodo ceciderunt robusti et perierunt arma bellica“* (Mint hulltanak el az erősek s miként vesztenek el a harczi fegyverek.)

Itt fekszik *Nádasdy Tamás,* az ős *Petendi* grófi család ivadéka, ki a magasabb tudományokat Olaszhonban végezvén, *Cajetán* bibornokkal Budára visszatérve, II. Lajos királynak titkára lön, kinek gyászos vége után a sors szeszélyétől ide s tova hányatva — a budai várőrség parancsnokává neveztetett. A várőrség árulása által azonban Buda feladása után Szoliman hatalmába került, ki öt Zápolya Jánosnak adta által. Ez utóbbi eltelve a nagy férfiu tudománya s erényeinek bámulatával, visszaadta öt a hazának. Nádasdy Tamás Ferdinánd király pártjára állott, jól tudván, miként a meghasonlott honban itt is, amott is nagy szükség van igaz honfiakra. Ferdinánd udvarában elsőbb belső titkos tanácsossá, később a királyi testörök főparancsnokává lön; utóbb Horvát, Tót és Dalmátországok bánjává s országbiróvá, azután ismét a seregek fővezérévé, végre az ország nádorává s alkirálylyá neveztetett. Meghalt 1562. junius 10-kén (quarto nonas Junias) életének 63-ik évében.

A fényes sirkövet, a törökök tanácscsal- és fegyverrel ostorának, a hon felvirágoztatójának, a gyászoló hitestárs Kanizsai Orsolya emelte. Itt van Nádasdy Ferencz, Tamás unokája, ki ország birája volt, s 1665 ben Lékán a Myrai és Tolentumi sz. Miklósok tiszteletére Priorátust alkotott az ágostoni remeték számára, azonban e szerzetesház 1820-ban végkép kihalt s annak jövedelmei bizonyos feltételek mellett az uradalmi lelkészi hivataloknak adattak által.

Itt nyugosznak Eszterházy Juliának 6 fi s 8 lány Nádasdyak anyjának s 5 unoka nagyanyjának hamvai. E vallásos kegyeletü s mellette tudományos nőt sokan megsiratták.

A lefejezett Nádasdy Lipót is itt aluszsza örök álmát — kezén s lábán a bilincsek most is láthatók . . . . . .

Feltünik két Draskovics óriási alakja, kik a hét láb hosszu koporsóban is csak összevont térdekkel találtak helyet. . . .

De ejtsünk egy könyüt a Vasárn. Ujság m. é. 19. számában megjelent *„tört remények“* egyikének sirjára. Az egyszerü fekete fényes koporsóban itt fekszik előttünk a fényes család legifjabb halottja, az élte 19-ik évében elhunyt nagy reményü Nádasdy Tamás gróf.

Nagy férfiak hamvvedreinél, kik végig futották a küzdelmes élet pályáját, kiknek a jelenkorra visszaragyogó dicsőségében bámuljuk erényeiket, nem érzi szivünk a vesztés ama keserü fájdalmát, mit egy a legszentebb akarattal megkezdett pálya elején elhullt reménydus ifju koporsójánál érzünk. . . . Ha sohajtva pillantottunk előbb a multba, ugy itt keseregve nézünk a jövőbe, mert annak küzdelmei között egy erős karral kevesebbre számithatunk.

A lékai sirbolt halottai csaknem tökéletes épségben maradnak fenn, mintha az idő nem csak neveiket akarná megőrizni, hanem azon porlékony hüvelyt is, mellyben a hon javáért nagy tettekre hevülö sziv dobogott.

Felemelkedtünk ismét az élet felszinére, hol olly jól esett látni a mosolygó napsugárt a kisérteties félhomály helyett, s érezni, szivni a balzsamos léget, mellyet a csendes keleti szellő lengete felénk szelid szárnyain, a helyett a tompa rekedt lég helyett — melly mint megmerevült utolsó halálsohaj nehezkedett az enyészet palotájára.

Léka jelenleg Eszterházy herczeg birtoka. (Folytatása következik.)

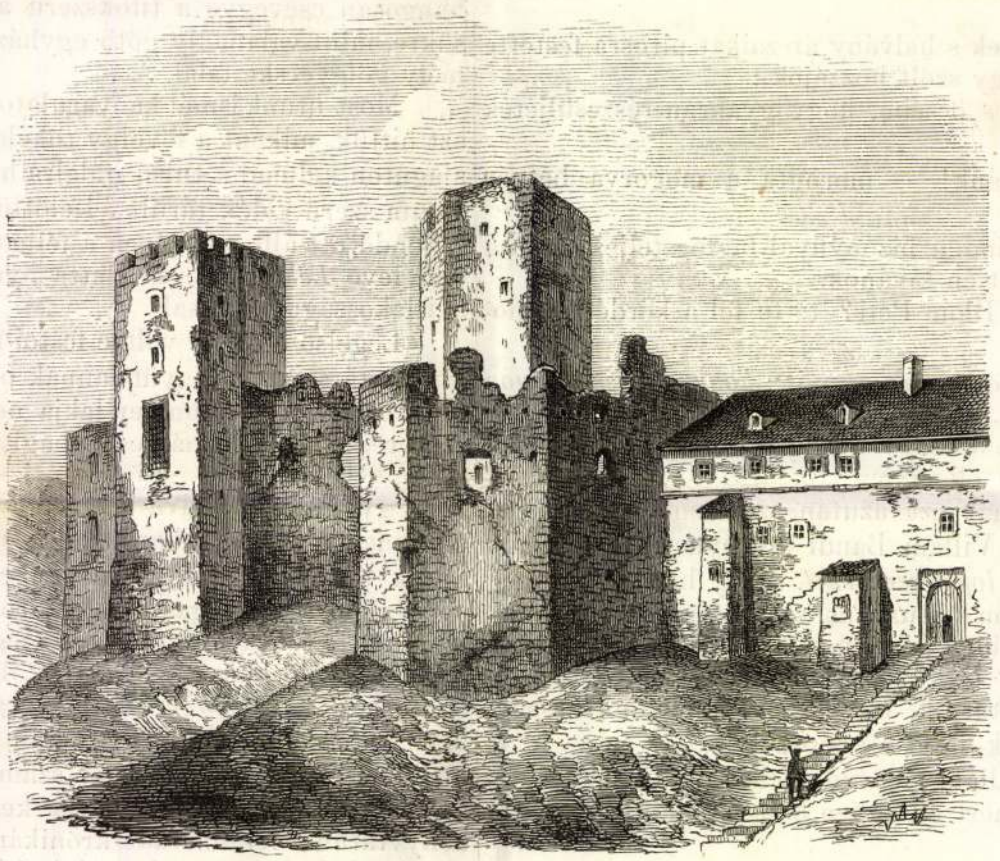

Felső-vasmegyei képek : I. Lékavár.

Mátyás király fenmaradt holmije

a bécs-ujhelyi régiségtárban.

I.

A bécs-ujhelyi (Wiener-Neustadti) krónika szerint : *Mátyás király egyik nyakravalója* (nyakfodra, Krause), melly állitólag a pánczél fölé köttetett. Szerény véleményünk szerint ez téves hit, minthogy egyrészt a magyar vitézek illy nyakéket nem viseltek; másrészt a hátsó kapocskák csupán nőstények, himeknek pedig nyoma sem látható. E gyönyörü ékszer igen valószinüleg *mentekötő* volt, mostani kerekded alakját csak az által nyerte, hogy fekete fából készült állományra van szorítva, melly fölé üvegboriték helyeztetett.

A rajz természetes nagyságban mutatja a tárgyat, a belső váz sodronyból készült, melly az egésznek némi merevséget ad, erre igen erős vászon van kifeszitve, mellyet ismét fehér damaszt föd; a bélelés biborszinü bársony. A középső jó hüvelyknyi magasságu tér, egymást szorosan érő domborodásokat (rozettákat) mutat, melyek felváltva külön-külön alakuak; csupán abban egyeznek meg, hogy *sürün* apró gyöngyökkel vannak megrakva; — e domborodásoknak (rozetták) minden második — tetején arany és ezüst lemezkékből álló rózsákkal bir, de mi szövetből vannak a lemezkék, már ki nem vehető; minden rózsa körözve van hat levéltől, melly egyszersmind az egész rozettát képezi, e levelek közt arany s ezüst sodronynyal szegélyzett hézagok maradnak. A hézagokban a mélységből előtünik a fönemlitett fehér vászon, s számtalan illy hézagból arany sodronykán kilógnak a csillámkák (vulgo : *Flinzerln*), mellyekből azonban már sok hiányzik. A hat levélnek tetején ugyanannyi nagyobb gyöngyökből álló sor huzódik a rozetta tövéig. — Minden illy rozetta közt van egy másik egyszerübb, s egy illyen csak négy levélből áll, szintannyi keresztben menő nagyobb gyöngyökből már számos hiányzik, és számuk folyton fogy. —

A középső tért fölül és alul gömbölyded pántok veszik körül; e pántokon rendes távolságban ferdén állitott gyöngysorok s ezek közt csillámka-sorok mutatkoznak; a sürün egymásra rakott csillámkák arany sodronyokkal vannak szegélyezve; a gyöngyök alatt a damaszt tünik elő. — — Nehány tanácsnok az én jelenlétemben ezen ékszert körülbelül *1000 pengőre* becsülte. (Folytatjuk.)

Léka vár

és az ispotályosok
kaptalan – terme a várban
Dörre Tivadar rajza
Repr.
Om IV. 147. C.

6224
T. 6448. –

jelölt lapon a háttérben a Fortezza
tképben. Felirata balra a diszes ke-

l fortezza
lla Dalmatia
lato millia 5
na millia 5.

5.2 : 20.4 cm.

Lékai vár

MAGYAR MŰVESZET
1933, 334. 6.

A LÉKAI VÁR
EGYIK BELSŐ KAPUJA
XVI. század második fele

sok átalakításon átment középkori várakon (Németújvár, Lánzsér, Léka) találunk itt-ott egy-egy renaissance részletet, tipikusan felsőolasz kettős ablakot, rusztikás kaput, gyámköves párkányú ajtót, stb. Ezek közül némelyik (pl. a lékai ajtó) még a kora-renaissance formákkal mutat rokonvonást. Valószínű, hogy az átmenet az érett és késő renaissanceba a Dunántúlon, a török támadásoknak leginkább kitett vidéken is folyamatosabb volt, semmint azt jelenlegi emlékanyagunkkal ki tudjuk mutatni. Ezt annál is inkább feltételezhetjük, mivel még a hódoltság területére eső városokban is szinte az utolsó pillanatig folyt a művészi munka. Gyönyörű bizonyíték erre Várday Pál esztergomi érseknek Szt. István protomartyr templomából származó, szép faragású címere, a ragyogó esztergomi renaissance záróköve. (c. 1526—43.)[2]

Még a XVI. századi dunántúli renaissance emléke lehet a sárvári vár bástyatornyának szép rusztikás kapuja. A bástya belső falába illesztett címeres emléktábla szerint a sárvári bástyák 1588 és 1615 között épültek. Más adat szerint 1589-ben Donato Grazioli (Donatus Graciol)[3] nevű olasz építész lépett Sárváron a Nádasdyak szolgálatába. Nincs kizárva, hogy a rusztikás dór pilaszterekből és az egyszerű, triglifes párkányból megszerkesztett, az érett cinquecento nemes

Lêka vár

vasm.

Komer fl.

Storno 1869.

1) részletek. is falkép

Kőrjöki 1884.

1) vár alapraja 2 cm = 20 m - részletalapraja

2) délkeleti oldal távl. kép

3) északi oldal "

4) falsimile 1698 ból. távl kép.

5) részletek. 1:20.

7) falkép festve hines.

Möller mil. sajátrajzai

38.

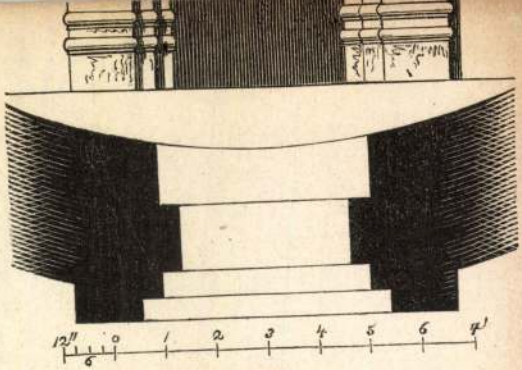

30.

40.

41.

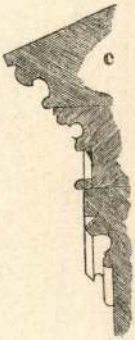

42.

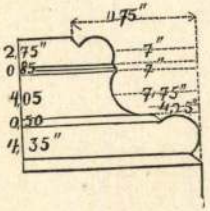

45.

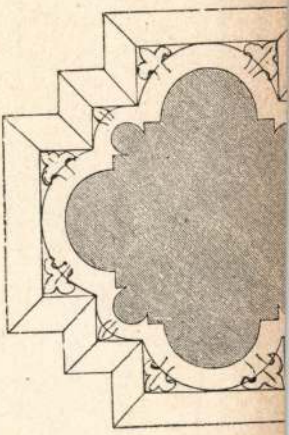

46.

Lek Ferenc

épitéz

1822-ben renovatta

a tordai nagy templomot.

Lásd okv.

Orbán Balázs

Torda vonosa és

környéke Bp. 1889.

361. l.

Lásd u. o. a

jegyzetet is!

Lejtrik Sámuel *

nyíregyházai vücsök

l. * id. és ifjabb

Kiss Lajos: A nyíregy-
házai vücsmesterség és
vücsornamentika.
Bp. 1929. 50./52, 60–
62. l. és több képes
tábla.

Mindamellett a Habsburgok közmondásszerű nyelvtudása nem mindig érvényesült teljes mértékben, mert habár több nyelvet beszéltek is, ezek között a monarkhia népeinek nyelvei nem mindig foglaltak helyet.

Sok nyelvet értett például, az olasz Tiapola Pál tanusága szerint, *II. Miksa* is, mert öt nyelven beszélt folyékonyan, de hogy ezek között ott volt-e a magyar is, arra nézve nincs biztos adatunk. Alig hihetjük, mert a lengyelt sem értette. Legalább mikor 1576 január 18-ikán a Báthory István uralkodásával elégedetlen lengyel párt egy küldöttsége Bécsben, Laski József palatinus vezetése alatt felajánlotta neki a lengyel koronát, Miksa feleletében engedelmet kért, hogy nem válaszolhat szintén lengyelül, mivel e nyelvet nem tudja.

Ekkor még a Habsburg főherczegek neveltetése általában túlnyomólag spanyol és olasz volt, már csak a jezsuita befolyás miatt is. Miksa utódja, *Rudolf* alatt is olasz volt az udvar nyelve, s a császár előszeretetét az idegenek, különösen az olaszok és spanyolok iránt fokozta az, hogy legkedveltebb kegyencznője, Strada Katalin is az utóbbi nemzetből származott. Különös, hogy nálunk a latin nyelv politikai és hivatalos elismertetése volt egyik gátja annak, hogy a nemzeti aspirácziók ritkán mentek odáig, hogy a Habsburg-házbeli királyoktól a magyar nyelv elsajátítását kivánják, holott a politikailag jelentéktelenebb csehek már ekkor sürgették *Miksát*, hogy trónjának örökösét Spanyolországból hazahozassa és melléje cseh instruktort adasson, a mi meg is történt.

Tiszta német nevelésben részesült Ingolstadtban *II. Ferdinánd*, s azon népek nyelvére, melyek felett egykor uralkodni vala hivatva, őt sem tanitották. Ellenben *III. Ferdinánd*ról fenmaradt ugyan, hogy mialatt Gráczban tanult, egy izben felséges atyját, ki látogatására jött, cseh nyelven mondott üdvözlő beszéddel lepte meg, de hogy magyarul is tudott volna, lehetetlenség állitani. A Habsburgok hatalmi politikája ez időben még sokkal inkább a cseh koronában kereste támaszpontját, s III. Ferdinánd cseh rokonszenve eléggé ismeretes.

Az elősorolt uralkodók egyébként nem is fordultak meg Magyarországon a Pozsonyban és Sopronban tartott országgyüléseken és koronázásukon kivül, a mint nem fordultak meg a következő uralkodók sem, legfeljebb vadászataik alkalmával tévedtek át egy-két napra valamely Ausztriával szomszédos határmegyébe. Latinul mondották el a koronázási esküt is, ép úgy, mint *Mária Terézia*. De már *II. József* országainak majd minden nyelvét beszélte, s bár idegenszerü kiejtéssel, *magyarúl* is tudott s hazánkban tett számos látogatásai alkalmával szivesen beszélt magyarul.

Ettől fogva a Habsburg főherczegek tanulmányai közt a monarkhia népeinek nyelvei mind nagyobb tért foglalnak el. *II. Lipót* tudott magyarúl, csehül, s legidősb fia és utóda, *I. Ferencz* egyike volt a Habsburg-fejedelmek közt azoknak, kik legtöbb nyelvet beszéltek.

Magyarúl tartotta az országgyülés megnyitó beszédét 1848-ban Pozsonyban *V. Ferdinánd* is, a ki egyébiránt még sokkal jobban birta a cseh nyelvet, a minek tanuságául nem egy izben dicsekedett, hogy mint jeles botanikus minden növénynek ismeri cseh elnevezését. A mi *Ferencz József* királyunkat illeti, ő talán az összes eddig élt Habsburgok között a legnagyobb lingvista, a ki már hat éves korában kezdte meg a monarkhia nyelveinek elsajátítását. És magyarságáról fényes tanuságot szolgáltatott az a felavatási beszéde, melyet ezelőtt negyvenöt évvel Pestmegye gyüléstermében István nádor beigtatása alkalmából, mint V. Ferdinánd helyettesítője tartott. E beszéd jó magyarsága és helyes előadása akkor bámulatba ejtette az udvari köröket és sok hizelgő elismerésnek tette részesévé az ifjú főherczeget, a kiről különben azt tartják igen jól értesült egyének, hogy a monarkhia szláv népeinek nyelveit is úgy beszéli, mint anyanyelvét.

—r.

— «Istenem!» kiáltá a fiatal ember, hirtelen talpra ugorva.

TANYÁN.

Messze, messze, hol a róna,
Mintha alvó lányka volna,
Fényes ég keblére dől:
Kis lak áll, kis gerle-fészek,
Nem zavarják gondok, vészek,
Csupa menny, kivül, belől.

Suttogó lomb, ákácz lombja
Hajlik rája; súgva mondja:
Fáradt vándor jöjj ide;
Hagyd a várost vig zajával,
Ünnepelj e szent magánynyal,
Jer, pihenj meg enyhibe!

Hogyha megviselt az élet,
Szíved itt majd újra éled,
S égi béke leng körül.
Napsugár, szellő, madárdal
Szárnyán lelked égbe szárnyal
S megifjodva él s örül.

Fölkelhetsz a napsugárral,
Dalolhatsz a kis madárral,
Szellő csókol homlokon!
Járhatsz-kelhetsz pillét üzve,
Vadvirágból csokrot fűzve
Kakukfüves halmokon.

Hogyha meg leszállt az éjjel:
Millió csillagszemével
Mosolyog reád az ég;
Hamuszint öltött határnak
Peremén a földre szállnak
Langy ködök s pásztortüz ég.

S mig ott künn a nagy természet
Bájától lesz lelked részeg,
Benn a lélek üdve vár;
Körülleng a szív derűje,
Háziasság bája-bűje,
Ez a legfénylőb sugár.

Nyílt a szív itt, mint a rózsa;
Néma ajk is mintha szólna
Hogyha rád mosolyg a szem;
A hiúság rút adója
E tanyának nem lakója
S nincs itt látszat semmi sem.

S mint a kéklő égi távol,
Melyen fénylő nap világol,
Derüs itten minden arcz.
Itt az ember szíve számít,
Tüntetés, zaj el nem ámít,
S elcsitúl a föld harcz.

Itt növél fel, lelkem álma:
Rózsaajkú, szőke lányka,
Itt merengek én veled;
S lelkemet a sors viharja
Hogyha összetépi, marja:
Enyhülést csak itt lelek.

Szalay Károly.

A DE PLONVILLE ÚR VESZÉLYES HELYZETE.

Elbeszélés. (Vége.)

Irta BARR RÓBERT.

A láthatáron egy hatalmas hadihajó jelent meg, lassan közeledve. De Plonville arcza reménytől sugárzott. A hajó-kosárból bizonyosan észre fogják venni integetését. Elkezdett hát integetni. És, mintha csak az ő hivására, a láthatáron még egy második hadihajó is megjelent, majd egy harmadik is. Plonville levetette a kabátját s azt lobogtatta, mint valami vitorlát.

Egyszerre a legelső hajó fedélzetéről valami fény villant meg és egy kis szürke felhő emelkedett föl, s nehány pillanat mulva a part hegyei tompa dörej visszhangját verték vissza a tenger felé, melynek vize meg-megcsobbant, a mint sima tükrén valami tárgy meg-megütődve tova siklott, mint mikor a vízre lapos kövecseket hajigálnak a gyerekek.

De Plonville ijedten gubbaszkodott le. Az előbbi játék nehány percz mulva ismétlődött, a második, majd a harmadik hajóról.

De Plonville vére megfagyott. A nagy vasgömb, melyen ült, a tengeri hajók lövési gyakorlatainak szolgált czélpontúl.

Most egy ágyúgolyó alig száz lépésnyire tőle csapott a vízre, aztán onnan visszapattanva, tíz-tizenöt ölnyi távolságban ismét érinté a viz szinét, a mint megint lecsapódott, egyre növekedő karikákat rajzolgatva, s azzal elmerült.

Egyetlen szerencséje volt hősünknek az egyre veszélyesebbé váló helyzetben, hogy a hajók tüzérsége igen-igen rosszul tudott czélozni. A golyók hol jobbra, hol balra csaptak el mellette, de mindig negyven-ötven lépésnyire.

De Plonville, látva maga előtt a kikerülhetetlen végzetet, mert hogy a franczia hajóhad legénysége mégis elég jól fog czélozni tudni, hogy a vasgömböt eltalálja, abban kételkedni nemzeti büszkesége nem engedé, elhatározta, hogy nyugodtan és bátran néz szembe a halállal. Csak azt sajnálta, hogy senki se lehet tanúja hősiességének. Mert hasonló esetekben mindig bizonyos vigasztaló tudat, ha valami harcztéri tudósító, vagy legalább egy reporter van a közelben.

De Plonville a helyzetében kifejthető legnagyobb lelki nyugalommal várta a történendőket. A lövöldözés csak nem akart alább hagyni. Az ágyúgolyók jobbra-balra csapkodtak el mellette. Úgy látszik, az volt a szándékuk a hajók tüzéreinek, hogy a lövöldözést mindaddig folytatják, a mig a nagy vasgömb alaposan eltalálva és kilyukasztva el nem merül. De Plonvillera nézve kevés biztatás volt ebben a gondolatban.

Egyszerre egy ágyúgolyó alig nehány lépésnyire előtte csapódott le a vizbe. A másik pillanatban már olyan kondulást hallott, mint mikor egyik ércz a másikhoz ütődik, s oly erős lökést érzett, hogy hátra tántorodott és a tengerbe zuhant. Mikor nagynehezen a felszinre eviczkélt, a vasgömb még ott libegett a víz szinén, de látta lassan alább-alább merülni. Világos lett előtte minden. A lövés — végre — talált és oly erővel érte alig nehány lábnyira a víz alatt a vasgömböt, hogy annak oldalán lyukat vágott, s most a belől üres gömb lassacskán kezdett vízzel megtelni és sülyedni. Sorsa tehát most már végleg el volt döntve. Felmászott a sülyedő gömbre, s most már nem is hősies bátorsággal, hanem fásult, tompa megadással várta nehány percz mulva elkerülhetetlenül bekövetkezendő végét. Kényelmesen — ha ugyan hasonló helyzetben lehet valamit «kényelmesen» cselekedni — leült a lassan elmerülő vasóriásra, szemben a hajókkal, s nyugodtan szemlélgette azokat.

Lehetetlen, hogy a hajókról észre ne vették volna. De miután élő lénynek a vasgolyó czélpontokon semmi keresni valója nincsen, s a czéllövési szabályzatokban ennél fogva ilyen esetre nézve intézkedés nem is foglaltatik, hihetőleg nem sokat törődtek vele.

— «Meg van sebesülve?» kérdé egyszerre egy tiszta, csengő hang a háta megett.

— «Istenem!» kiáltá a fiatal ember, hirtelen talpra ugorva.

— «Oh! bocsánat, azt hittem, hogy De Plonville úr.»

— «De hisz az vagyok, De Plonville.»

— «De hiszen a haja egészen ősz . . . No, de nem is csodálom . . .»

— «Kisasszony» — mondá hősünk, kezét szivére téve, — «meg kell vallanom . . . nem tagadhatom . . . meg valék rémülve . . . egy kicsit. Azaz . . . nem azt akartam mondani . . . hanem . . . igen, igen . . . nagyon sajnálom . . .»

— «Sziveskedjék többet nem beszélni, hanem jöjjön hamar. Le tud onnan jönni. Vigyázzon, a csolnaknak ne a szélére lépjen, mert könnyen felborul, hanem a közepére. Aztán csendesen és vigyázva kuporodjék le.»

Megtörtént.

— «Kisasszony, engedje legalább, hogy én evezzek.»

— «Csakhogy ahhoz érteni kell, ön pedig nem ért. De én — szerencsére — értek. Kérem, legalább addig ne mozgolódjék, a mig lőtávolon kivül nem vagyunk. Magam is nagyon félek.»

— «Kisasszony, ön oly bátor . . .»

— «Pszt!»

Stansby kisasszony emberül evezett. Egyszer azonban hangosan elsikoltotta magát, a mint egy ágyugolyó nem messze tőlök csapódott a vízbe. De a lövöldözés csakhamar megszünt. A hajókon bizonynyal észrevették, hogy egy csolnak van a lőtávolon belül.

Stansby kisasszony egy ideig merőn nézte a vele szemben ülő rémült fiatal embert, — — aztán hangosan elkezdett kaczagni.

De Plonville megijedt, hogy tán a nagy félelemtől történt valami baja. Biztatni kezdte:

— «Kisasszony, kérem, ne féljen, már túlvagyunk a veszélyen.»

— «Dehogy félek, — szólt a fiatal lány — eszemben sincsen. Az apám admirál volt. Hanem furcsa tévedésemen nevetek . . . Hiszen — jó!»

— «Micsoda?» kérdé hősünk, még jobban elrémülve.

— «A haján!»

De Plonville a hajához kapott. Az oda szárradt tengeri só kezdett róla hullani. Ő is nevetett.

*

Mint minden szomorúan kezdődő és a végén jóra fordult történetnek, ennek is házasság lett a vége. Legalább Stansby kisasszony nem hiába mentette meg egy fiatal ember életét . . .

Angolból: ifj. *Szász Béla.*

EGYVELEG.

* **Sziámi igazságszolgáltatás.** Ha Sziámban gyilkosság történik s a büntettest egyhamar nem keríthetik elő, a büntett helyétől minden irányban 3000 ölnyire lakó egyénekre pénzbirságot rónak ki, hogy így ezentúl a közbiztonságra jobban ügyeljenek.

* **Fényképezés a tenger alatt.** Boutan nagyhirü franczia tudós, ki a tengeralatti állatvilág tanulmányozása czéljából mint buvár a tenger fenekén is járt, legújabban 8—10 méternyi mélységben kitünően sikerült fényképeket készített. E czélra Boutan gépét egy vizmentes dobozba helyezve állítja a felveendő tárgy elé s a szükséges világítást magneziumos fénynyel idézi elő. Boutan szerint 1—2 méternyi mélységben a nap sugarainak világítása elegendő lenne a fénykép felvételére, a nélkül, hogy ezért a vizbe kellene menni.

* **Japán némely részében** tolvajok vagy rablók fölött szavazás útján hoznak itéletet. Valahányszor lopás vagy rablás fordul elő, az illető falu előljárója a lakosság férfiai közt apró papirszeleteket oszt ki, melyekre mindenki fölirja az általa gyanuba vett egyén nevét, kire legtöbb szavazat esett, azt minden további teketória nélkül felakasztják. Rendszerint a falu legvásottabb és legrosszabb emberére esik a választás, még pedig oly indokolással, hogy ha tán nem is ez alkalomból, hanem átalában a kötelet úgy is megérdemelte volna.

* **A világ leggyorsabb vasuti közlekedése** New-York és Buffalo közt van, mert a New-Yorkból elinduló gyorsvonat óránként 81 kilométert halad s így a 700 kilométernyi utat Buffalóig rendesen 8 óra és 7 percz alatt teszi meg.

Léka nyugatról.

Pál kútja.

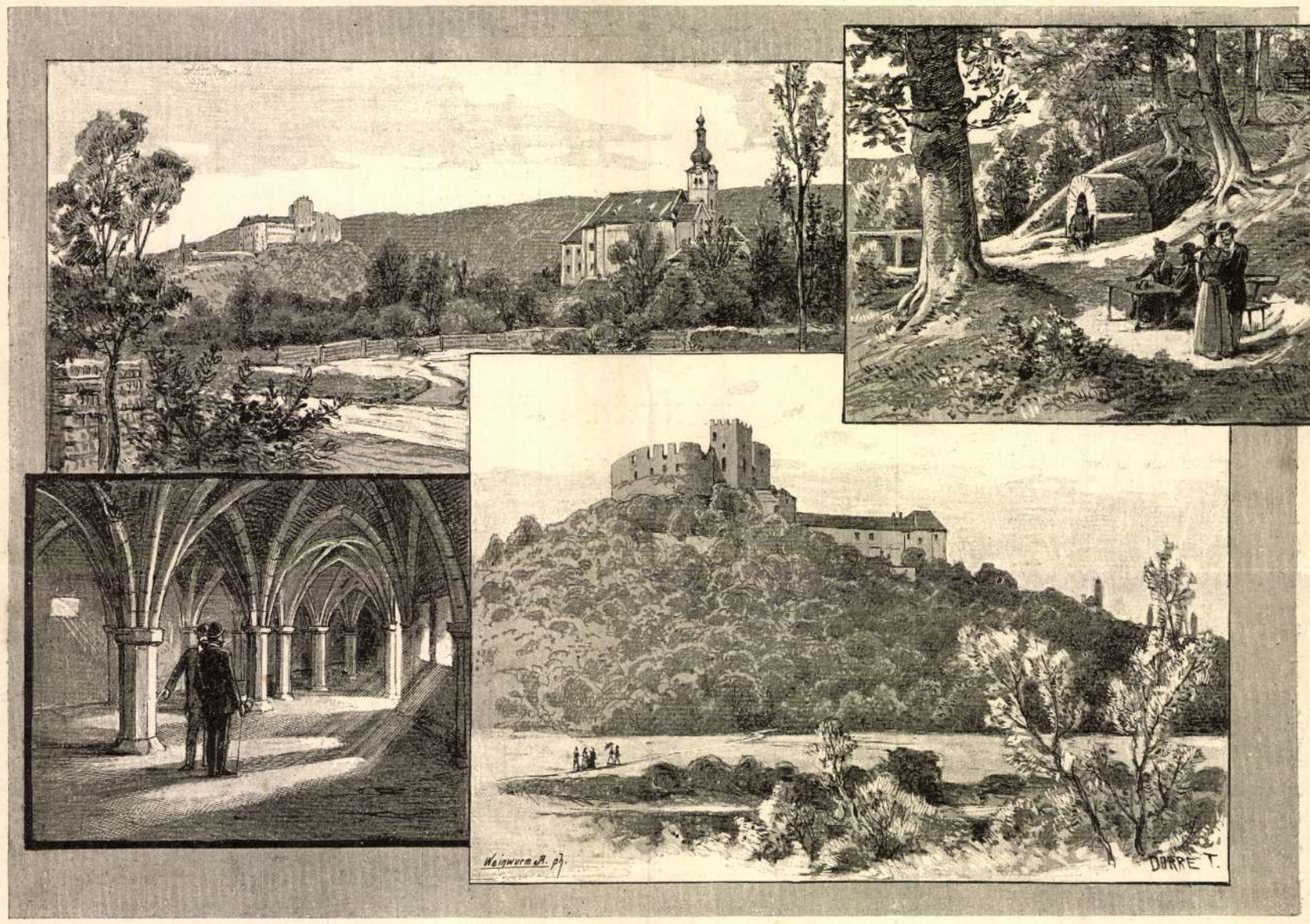

Gót terem a várromban.

A lékai várrom a Pál kútjától tekintve.

LÉKA. — Dörre Tivadarnak a «Vasárnapi Ujság» részére készített rajza.

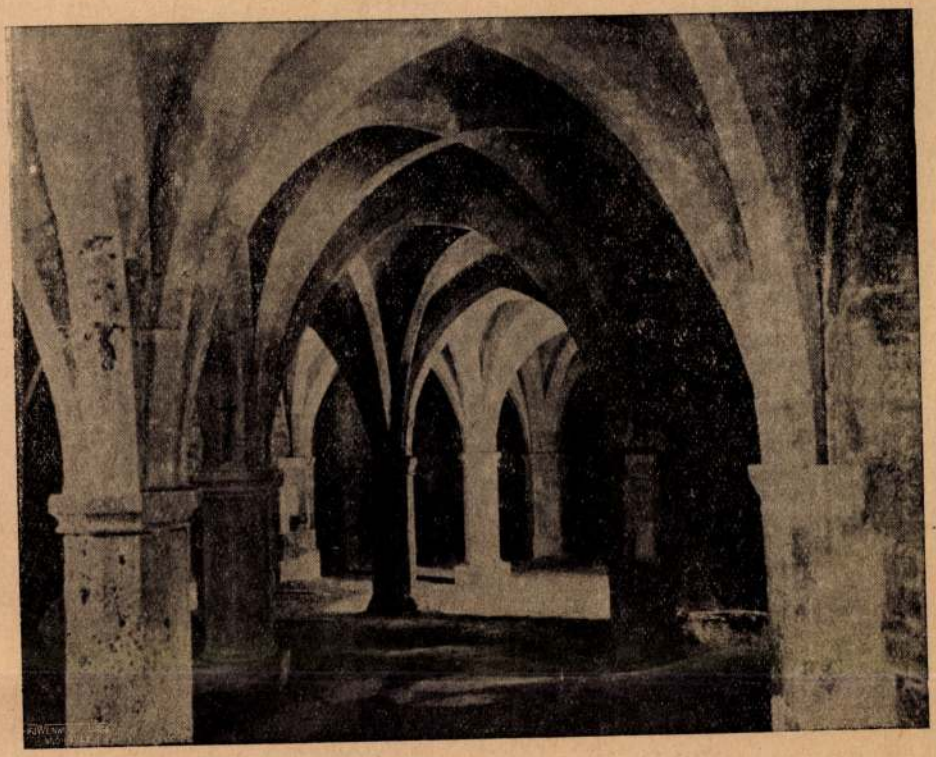

Gerevich – Genthon
A magyar tört. képeskönyve.
Bpest. 1935 –

A lékai vár lovagterme. A hajdani királyi várat később a hatalmas Németújvári-, majd a Nádasdy-család birtokolta. A lovagterem, mely jó állapotban maradt meg, gót ízlésben 1300 körül épült s a korabeli világi építészet egyik legszebb példája.

Lékařivář

Léka vára

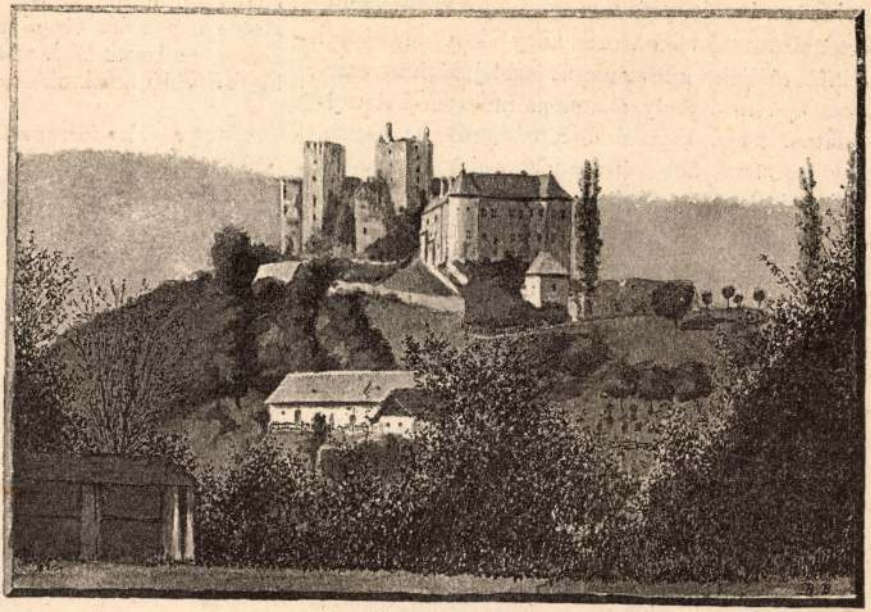

LÉKA VÁRA ÉJSZAKRÓL.

— Bellosics Bálint rajzai.

ügyi és országos iparoskongresszus. — A kiállítás építkezési bizottsága elhatározta, hogy a képzőművészeti kiállítás czéljaira a Stefánia-út legelején diszes csarnokot építenek, mely állandóan műcsarnokul szolgálhatna. Ezzel kapcsolatban felmerült az eszme, hogy legczélszerűbb volna a jelenlegi műcsarnokot a kereskedelmi muzeum czéljaira megszerezni. A terv a kereskedelemügyi miniszter elé terjesztetett, ki ez ügyben legközelebb már dönteni fog.

A nagyváradi Szent-László-szobor. Szent-László király városában, Nagy-Váradon, végre művészi értékű szobor őrzi a város, a dús püspökség és káptalan alapítójának emlékét. A *Schlauch* bibornok-püspök által készíttetett érczszobrot e hó 11-ikén délelőtt egyházi pompa közt avatták föl a Szent-László-téren. A szobor *Tóth* István műve s általános elismeréssel találkozik.

Az alak 3 méter magas, fején királyi koronával, baljában egyenes kard, jobbján csüng csatabárdja, lábai pánczélosok, a köpeny művészi redőkbe szedve. Kettős rács veszi körül a szobrot, mely arczczal keletre áll. A leleplezés 9 órakor délelőtt kezdődött

községben fordultak elő
pesten napok óta egyetle
kozott, s a barak-kórházak
tások azonban csak októb

* **Megvételre kerestet**
ország geographiai szótá
sziveskedjenek ebbeli szá
sével együtt szerkesztősé
tatni.

HALÁL

Kövér Lajosné, szül.
szinház nyugalmazott ta
szinműíró özvegye, megh
pesten, 68 éves korában.
már játszott kisebb szere
a hatvanas években, mint
Sokat vendégszerepelt s
mikor már mint a nem
lomba vonult. Halálát egy
gyászolja, ki mint novel

Pavlesics János, nánd
pök és auranaei perjel, m

LÉKA VÁRA (Vas vm.), hajdan Leuka nevet viselt. A XIII. sz.-ban Bána, Chák soproni főispán, később a németújvári grófok bírták. Az Esterházy hercegi család tulajdona. A várnak XIII. századbeli lovagterme aránylag épen maradt meg, újabban helyreállították, egyik tornya szép románstílű ablakokat őrzött meg. A vár újabb része lakható s szerényebb múzeumot rejt magában. *Lux.*

E. G. II. 221

ulsó partján balra a „Cittadina o Cas-
mardie" (C) s a „Tempio degli Vngheri"
za" (B), hol a „Chiesa degli Alemani"
. A Dunán át a „Ponte di Barche" (G)
„Fortino"-hoz (I). A szigeten csónak
felett két vad ludat s egy átkelő ví-
Isola di Schut"-on (I) tul a hátter
a magasban tíz lúd röpül. Föliro-

ató: „A. Cittadina, o Castello" kendettel és
el.

eretnek 14.2: 20.2 s a réilapnak 14.6: 20.7
a dal Sig. Co: Ercole Scala. In Modona

66/93 № 43.

Lékai vár

MMÉE kožl

1935. 301. l.

336. Ittenbach: Trónoló Madonna
Papír, akvarell, 60 x 40 cm.

Gerevich: A primási képtár külföldi-
mesterei: Vas. Ujs 1916, 825 l. (repr.
827 l.

Gerevich PA, 249 l. 256 l.

Kőrösy László: Esztergom. Esztergom 1887,
240 l.

Gerevich: Az Ujság 1911 jul 20, 4 l.

Léka vára

l.

Vas. lip

1893. 636 l.

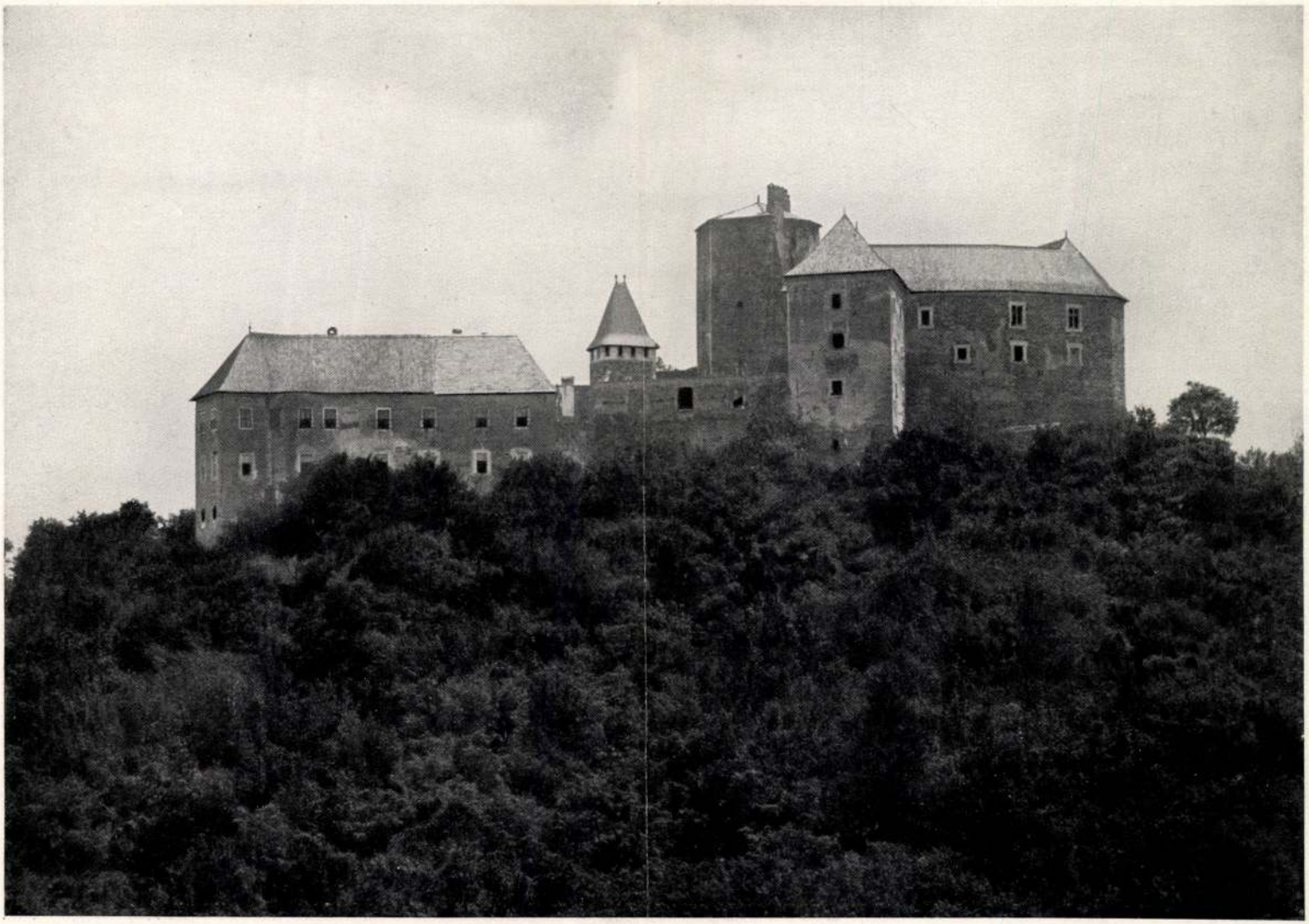

Léka

Léka vára

Varjú: Magyar várak

Lékai vár

Könyöki

388, 389-l

~~1402~~
219

nkopf József
ír 26-án:)

nak Pottendorfban levő tornyos
felé egy előkelő úr és neje ha-
á, melynek mentén virágágyak
ölgyet veszünk észre kezében ernyővel
messze tőle ugató kutyája szaladgál
s jobbra kaszások dolgoznak a
káját végzi és a másik ~~kaszá~~-
balra a mester jelzése ez:

méretei 76 : 105 cm.
~~házy-gyűjteményből~~.
~~343~~

139

Léka vará

Babóaipép

377. l.

378. l.

képekkel

Lékai szent Ágoston-
rendiek templom

Nádasdy Tamás
reneszánsz síremléke
a sírboltban (+1562)
Repr.

Baloghnüvel
550 l.

Ez mind ha visszapörölöm egyszer az uradalmaimat.

mai keszvedt lótársadalomban, amely össze ne roskadjon az ő sulya alatt. A második periódusban az volt Csigorin herceg ajánlata, hogy hatoljon be Don Dugó gyalogszerrel a kaszárnyába és csupasz kézzel fojtsa meg az osztrák sárkány hét fejét. Nem, mondta Don Dugó; kár ebbe fáradozni, mert ha fel is koncolná, ujból kinől a hét fejezete, mint a paréj. A magját kell eltaposni, az a legbiztosabb. Hát azt is lehet.

— Lehet — mondta Csigorin és elmélázott.

— És hogy gondolod, herceg? — kérdi az oligarcha.

— Egyszerüen. Az egész garnizont párbajba keverem.

— Ezt nem engedem, herceg. Gondolj a trónodra, herceg. Ne áldozd fel királyi véredet, nem érdemel abból az a burkus egy csöppentett csöppet se.

Hidegvérüen szólt erre a fenség.

— A véremet? Nem az enyémre gondolok, hanem a Gallovichéra és azt feláldozhatom.

És már másnap meg is mondta Gallovichnak, vegye tudomásul, hogy ez igy nem mehet tovább. Azok a hetyke tisztecskék a hegyes szemükkel minden magyart fölspékelnek. Móresre kell tanitani őket; hát ki más lenne ennek a mestere, mint ő, aki

Lékai vár

(Vas m.)

lásd

Dehio-Ginhart

309-l.

alaprajzzal-

Eincsinger-féle ház Esztergomban

VIII. 129.

Lékai várkápolna

Vas vm

falképe

Gereczefalképek

537. h.

film-, köny

JUDA 42 II 15 10 62

MAGYAR POSTA KIRÁLYI 6 fillér

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban vagy Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejtv. Ujság	Sztár			
köznap	vasárnap								
	3	6	—	—	—	—			

Kelt Lachára

Znamenák Sándor Kiskuniaczháza

alatás,

Lékai rk. templom

(Vas vm)

képe repr.

Kiss Bikl. kath. Magy

830. l.

A NEMZETI EGYSÉG PÁRTJA
II. KER. KÖZPONTJÁNAK DIPLOMÁS ÉS FŐISKOLÁS CSOPORTJA
Budapest, II., Lövőház-utca 17.

BUDAPEST 39 11. -6 24 2 KÖZ NAGYSÁGOS

Méltóságos
Nagyságos

Szentiványi Miklós úrnak
úrhölgynek

Budapest

XI. ker. Lágymányosi út utca körút tér 16 sz. b. T

Lékai vár

l.

Magyarország mü-
emlékei

I. k. Bp. 1905.

36, 37.

Lékai vh. templom

Ep. XVII. n

l.

Thirfelsödemantul

236. l.

Edeiyek brouzkovi VIII. 124.

Léka vára

(Lockenhaus)

l.

Thirfelrödumantul

236, 237. l. 238. l.

hippel és alap-
kel
rajzzal

Erkel Ferenc bronzplakettje VIII. 124.

Lékai Esterházy

kastély

l.

Thirfelsödunántúl

237. l.

I

100 ole

Lékai ágostonrendi
kolostor és
templom

l. Fallenbüchl Ágost

67 és kv. l.
képek

A kolostor épületéből
a XIX. század-ban
az Esterházy hercegek
kastélya lett.

934 MAJ. 12-2
N 2 N

934 MAJ 12 10
Sa 62 Sa

Léka vaša

Vasu.

l.

GerMRE

helyettesítő

Sz. Bresciaban

~~da Brescia (született~~ 1498 ~~körül meghalt~~

~~[illegible]~~ balra ~~[illegible]~~ fordul. Jobb kezében
ogja. ~~Fején~~ (arany- brokát ~~[illegible]~~ ~~van~~ berettet vísel); haja,
öke sötét-szőke, szeme szürke. Korczos
inuz ~~[illegible]~~ esű és sarkosan kivágott brokát-
áttérben zöld függöny lóg.

retei 82·5 : 71 cm.] Vétetett 189 ....

~~fst~~

4 *)

Resumintől 16000 liván (7176 frs.) Elszámol-
az 54347/95 sz.

Lekéri templom

belseje

kepe repr.

Kiss Sziklkath Magy

654. l.

Lékó J.

Farekas

l.

Művészi Ipar

1893. 118. l.

historiával kizárólagosan nem foglalkozó egyér
sem ideje nincsen e sokoldalú ismeretek m
rikus ne legyen adatokat földolgozó, hanem

Nekünk vidéki kutatóknak működésünl
jutott, hogy a szakférfiak számára az azok föl
nyokat munkásságunkkal beszerezzük. Ezek
be számukra, ha a terepben való munkálk
ményeit följegyezzük s azokról minden mo
okmányok alapján beszámolunk.

Arra, hogy szorgalmas hangya módjára a t
anyagot összegyüjthessük, nem szükséges val
ség, lelkiismeretesség, pontos megbízhatóság
vető ismeretekkel elegendők az ily irányú te
reteket jobb praehistorikus szakmunkák tar
bíró múzeumok anyagának tüzetes ismerete r
utasítás útján mindenki elérheti. A szakszer
sunkat mindinkább fejleszteni fogja, sőt idő
ból nem csupán holt tárgyakat, hanem kul
is gyüjtsön a tudomány számára.

Ez előttünk fekvő folyóirat második évf
tárása» czimű czikkben [1] annak szerzője a ke

[1] «Múzeumi és Könyvtári Értesítő» 1908, 2—3.

Lekow Hedvig bárónő

Műcsarnok festő Páris

1906. Tav. kiáll. 431–434

452, 453

Budapest, 1906. junius 13-án

Terveket és

s

Téglagyár

minden kémény nélkül.

Bührer Jakab-féle

Vállalkozók Közlönye

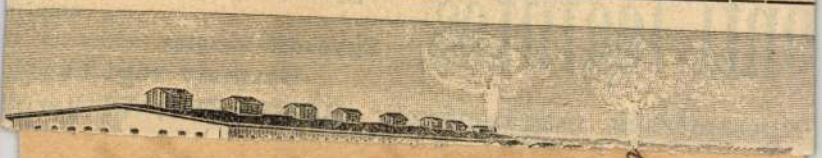

Lan

ll. Sarüto' V. 305.

Lekow Hedvig

Müvei szerepeltek a Nemzeti ~~Szal~~

Szalonban rendezett Grafikai kiállitáson /1906/

FülepLajos:A müvészet forradalmától a nagy forradalomig

Bp.1974 Magvető 179.old.

Lekenceí kehely

l.

Balogh Erdélyiren

I. 335. l.

Collin. Ébredés.

Lekenczei ev. egyház

gótikus kolyhei XVI. sz. eleje
és reneszánsz Eancsúja

l.

Arch. Ért. 1914

363, 364. l. 367.

369. l. 3 kiffel –

370. l.

Rakssányi Anna fáradhatatlan buzgalommal segédkezett.

Grófj Zichy István

a Magyar Történeti Múzeum
főigazgatója.

Lekow Hedvig

Pravotinszky, Józsa Károly, Barta Ernő és Lévy Róbert művészeket sorolja fel /db./: "Grafika" c. kritikájában, mint akik „a reprodukciókat képviselik" a Nemzeti Szalonban rendezett, tavaszi, grafikai kiállításon.

A HÉT, Bp. 1906. május 6. XVII. évf. 18. sz. 297-298. lap.

MDK

LekowH.

Virágok, sz.fam.

Szépm.Muz.

Nemzetközi modern metszetkiáll. Grafikai Oszt. kiáll. 1907. jun. 27 l.

MDK

Lekow H.
Párisi részlet, sz.fametszet

Szépm.Muz.
Nemzetközi modern metszetkiáll. Grafikai Oszt.
kiáll. 19o7. jun. 21 – 1.

MDK

Lekow Hedvig br.

Hollandi csatorna, rézkarc

Kripta St.-Denisben, rézkarc

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Lekow Hedvig br.

Ősz, fametszet

Temple de l'Amour, fametszet

Szélmalom, fametszet

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Lekow Hedvig br.

Dordrecht, fametszet

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 44.l.

Lekov Henrik festö.

Művészet.1907.272/74.l.

MDK

Lekow Henrik

műve a párisi Grand Salonban szerepelt.

Lendvai K: Párisi levél. Művészet, 1907, 273-74 l.

Lekow Flemné

magyar festő

A párisi Salon Nationalban 1907-ben 2 rajzát állította ki.

Lendvai Károly = Párisi levél - Művészet 1907. 274. l.

Lekly Sándor

1925/26 I.

Ferképzomfoiskèvk

108.0.

Lekes Márton

Ötvös

Kőmagyötvös 1320. n.

Lekes Márton

ötvös Magyarban

l.

Hess David

alatt.

403
310
12
725

LELE ORSOLYA

A művészeti képzésben részt vevők között egyre jobban háttérbe szorul a manuális matatás. A számítógépes grafikázás beette magát a főiskolai oktatásba. Ennek a hírnek Bill Gates bizonyára örülne, de engem kicsit elszomorít. A napokban beszélgettem egy volt évfolyamtársammal, aki egy meggondolatlan kérdésemre, hogy nincs-e kedve rajzot készíteni valamihez, teljesen kiborult, majd közölte, hogy ő már csak GÉPEN dolgozik, ceruzát évek óta nem látott. Talán éppen ezért örültem meg Lele Orsolya sorozatának, aki a jó öreg linómetszést választotta a kifejezés eszközéül. Őt még nem érte el a *Macintosh vírus*, de meggyőződésem, hogy rövidesen fertőzött lesz. Ez persze nem baj, hiszen a számítógép is csak egy eszköz a grafikusok kezében, mint az ecset vagy a ceruza. Én magam is használom a *QuarkXPress*t, az *Illustrator*t és a *FreeHand*et, de azért görcsösen ragaszkodom a ceruzához is, hiszen nincs annál emberibb, mint a szabadkézzel rajzolt illusztráció.

Tooth Gábor Andor

Magyar Narancs

Vig Monika
1966–1992
Főszerkesztő:
Vágvölgyi B. András
Megbízott főszerkesztő:
Nádori Péter
Főszerkesztő-helyettesek:
Novák Zsófia, Bojtár B. Endre

POLITIKA
Weyer Balázs (rovatvezető)
Kóczián Péter, Kovács Kristóf, Kovácsy Tibor, Makai József, Seres László, Simó György, Somos András, S. Ráduly János, Tódor János

ÉLET + MÓD
Csillag János (rovatvezető)
Kerényi György, Para-Kovács Imre, Winkler Róbert

KULTÚRA
Turcsányi Sándor (rovatvezető)
Bakács Tibor Settenkedő, Csejdy András, Marton László Távolodó, Szőnyei Tamás

SNOBLESSE OBLIGE
Pintér Anna (rovatvezető)
Bihari Balázs, Pohly Ferenc

FŐMUNKATÁRSAK
Bozóki András
Eörsi István
György Péter
Hajnóczy Csaba
Kukorelly Endre
Sükösd Miklós
Tamás Gáspár Miklós
Tillmann J. A.

Lapterv:
Tooth Gábor Andor
Fotó:
Lukács Dávid, Pohárnok Gergely
Képszerkesztő:
Déri Miklós
Szerkesztőségi titkár:
Rabecz Éva
Ügyintézők:
Joó Gyula, Koller Gitta
Szedők:
Horváth Sarolta, Molnár Marianna
Tördelők:
Balázs P. Róbert, Szentirmai László
Korrektorok:
Lukács Annabella, Zala Krisztina

Kiadja a Kozmopolisz Kiadó Rt.
Felelős kiadó:
György B. Péter
lapigazgató
Reklám és marketing:
Lehoczki Edit
Terjesztés:
Kelemen Zsuzsa
Elektronikus terjesztés:
Umann Kornél
Gazdasági ügyintézők:
Tusán Rita, Borsiné Bori Gabriella

E-MAIL:
narancs@hungary.com

CÍM:
(szerkesztőség és kiadóhivatal)
1113 Budapest XI., Bartók Béla út 156.
Telefon: 203-0871
Fax: 203-0874

Hirdetésfelvétel
és terjesztésgondozás:
1113 Budapest XI., Bartók Béla út 156.
Telefon: 203-0872, fax: 203-0874

Ára: 96 Ft
Előfizetési díj: egy évre 3324 Ft,
fél évre 1662 Ft, negyed évre 831 Ft.

ISSN 0865-3437

Nyomás: Semic Interprint
Svéd nyomda és Kiadó Kft.
Felelős vezető: Doktor Ferenc
Nyomdavezető: Csényiné Iszli Magdolna

Címlapfotó:
Déri Miklós

Terjeszti a Magyar Posta Rt., a HÍRKER Rt., az NH Rt.
és a regionális részvénytársaságok, valamint alternatív terjesztők.
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál,
a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodánál (HELIR):
1990 Bp. XIII., Lehel út 10/A. – közvetlenül vagy postautalványon, valamint
átutalással a HELIR; Postabank Rt.:
219-98636/021-02809 pénzforgalmi jelzőszámra.

Feliratkozás az E-Mail változatra:
subs.narancs@hix.com (ékezet nélküli)
subs.narancs1@hix.com (123 ékezetes kódolással)
World Wide Web Homepage:
http://hix.mit.edu/narancs/
Magyarországi WWW tükör:
http://www.eunet.hu/hix/narancs/

TARTALOM

Összeférhetetlenségi törvény: A többfunkciós ember
Amikor az MSZP-s politikust, volt ipari és kereskedelmi minisztert kinevezték a MOL Rt. igazgatótanácsának élére, a javaslatot ellenzők – többek között a kisebbik kormánypárt – felhördültek. A kinevezésnek semmiféle törvényi előírás nem mondott ellent, mivel a gazdasági összeférhetetlenséget jelenleg semmi sem szabályozza. **16–17. oldal**

Közel-Kelet: A Jordán-parti Róma
A mostani egyezményt, aminek következtében a Jordán folyó Izrael által megszállt nyugati partjának nagy részében palesztin közigazgatás rendezkedik be, végül is egy Ahmed Korei nevű illető, mozgalmi becenevén Abu Ala, hozta össze oly módon, hogy órákkal az aláírásra kijelölt legvégső határidő előtt fogta magát, és összeesett. A szíve vagy mije. **22. oldal**

Egy junkie Arthur király udvarában (Az első lovag)
Itt a derék és pláne igazságos uralkodó története nem más, mint piti munkahelyi zaklatás. Mert adott ugyebár az idős vezető (Arthur), aki szemet vet fiatalka beosztottjára (Guinevra), aki csekély húzódozás után (Na vezér..., ne izéljen má...) ellen többé nem áll. Ámde nemsokára a fess agronómus (Lancelot) is beleköp a rizskochba, ráhajtás útján. Lancelot és Guinevra a mítoszok világában szénné kefélik egymást, míg itt csak néznek ostobán, pont, mint két hülye. **30. oldal**

Narancsgaléria

6. Lele Orsolya

a szerk.

7. A szerk.

interjú

8–9. „Úgy outsider, hogy biztosan jót akar" (Horváth György, a Magyar Filmszemle új igazgatója)

POLITIKA

egy hét

10–11. Képes hírösszefoglaló

12. Kulturális hírek

13. Fókusz

publicisztika

14–15. Tamás Gáspár Miklós: A Szadesz mint akarat és képzet

Magyar glóbusz

16–17. Összeférhetetlenségi törvény: A többfunkciós ember

18–19. Diáktüntetés: Se eper, se vér

20. Vágóhíd: Haláli happening
Diétai levlap

világfalu

22. Közel-Kelet: A Jordán-parti Róma
Sehonnan sehová
(Líbia és a palesztinok)

23. A pápa Afrikában: Utolsó posta Armageddon

ÉLET+MÓD

gép + narancs

24. Cybertér: Izék és bipbip

25. Határok nélkül (MetaForum '95)

autó + mód

26–27. Autómobil '95: Szegényházi vásár

28. Versace

29. Megelőző kapcsolat

KULTÚRA

premier

30. Film: Egy junkie Arthur király udvarában (Az első lovag)

100 év

31. Mesefilmek (2. rész: Japcsik)
Szubjektív Zsugán

embersport

32. Esterházy Péter: Fradika!

interjú

33. Az éhező művész (Triceps)

kritika

34. Könyv: Semmiszer semmi (Szilágyi Ákos: A tények és a lények)

rockfront

35. Arany és gejzír (Björk a PeCsában)
Csillagok között

36–37. Visszhang

Lelédi vh. templom

(Hont vm)

Ep. 1752-1774

Bar Bpestbalp

155. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Lelei ref. templom

4 fiatornyos, galériás, harangtorony. Igen szép.

Fatorony méretei és kepei

Arányai is igen jok

Harang.

Klenodiumok leírása és rajzai.

Fejfák.

Debreczeni László 1932

108, 118-l.

Lélek

Ltab III. 33

Clarke
Class E 73

Nem 136.l.
M.D.K.

LEZER Michael Murarius

Székesfehérvár

72 sodal

1952)

Művért. Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 136.l.

Leleszi konvent

LELESZ

Konvent, betűs vasajtó 1400-ból

A lelesz négyszárados vasajtó. Szárador,
1 — 1872, 54–56 l (képe 55 l)

mdk.

Lelescist Andrásné tímzőasszony Debrecen

Hrasztal terítő közép és sarok díst. Közép tímzésben tímző neve, hely, évszám 1722. Arany tímzés a debreceni korbáz templomban.

ábra.

Huszka József. Teremtsünk igazán magyar műipart

Sepsiszentgyörgy 1890. G. L

Leleszi Mihók

ötvös mas.

Mestere Ungvári Benedek Kassan. Hegödök 4 évre 1604. jan 7 e. felszab ideje ismeretlen. Apja György

Mihalik J. Kassavárosötvösségének tötinete. Budapest 1900. 315. l.

Lörinc

ötvös

XVI st

MDK

Lelik Károly

Badacsony, vf.

Balatoni Társ. 6.kiáll. Uj Szal. 1934. okt.

8 l.

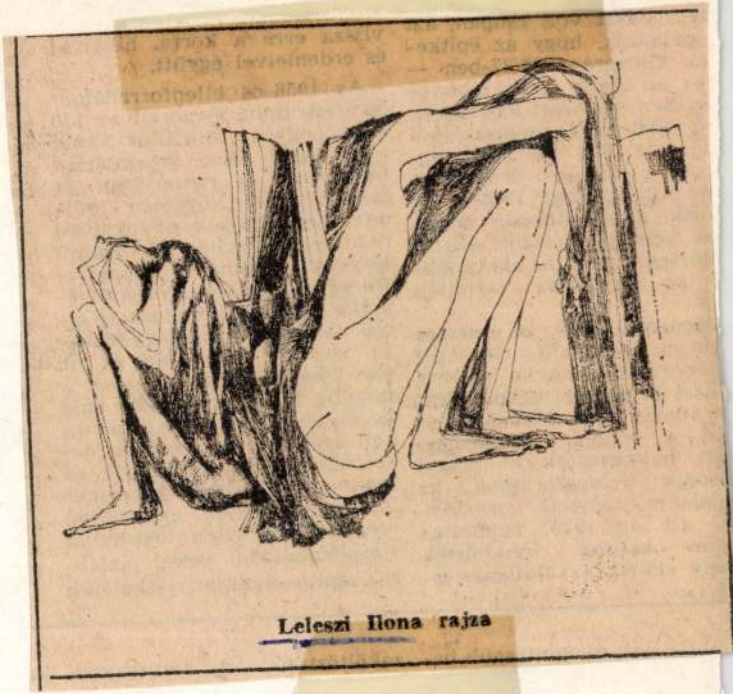

Leleszi Ilona rajza

Magyar Nemzet
1984. XII. 8.

Lelik Károly

bútorterv

Iparm. Isk. Évk.
1930-34. 46. l.

A Coen fivérek mellett balra Javier Bardem, aki a Nem vénnek való vidék című filmben nyújtott alakításáért kapta meg a legjobb férfi mellékszereplőnek járó Oscar-díjat FOTÓ: REUTERS – LUCY NICHOLSON

A legjobb külföldi film díját az osztrák A pénzhamisítók kapta

Taroltak a Coen fivérek

A Coen fivérek Nem vénnek való vidék című filmje kapta meg a legjobb film díját vasárnap este Los Angelesben a 80. Oscar-gálán, s ezt sokan nem tartották meglepetésnek. Az azonban nagy hír, hogy most először nyerte el a legjobb külföldi filmnek járó díjat osztrák alkotás, A pénzhamisítók.

Az Oscar-gála arról ismerszik meg, hogy mindenhonnan megtámadják az ember hallójáratait és látóidegeit, a csapból is Oscar folyik azon az éjszakán. Így volt ez vasárnap éjjel is, és aki [illegible] szegezett kamerákba, esetleg hitelesen vagy kevésbé hitelesen elbőgjék magukat. Idén sem volt ez másképp.

Lássuk, mivel bombáztak minket vasárnap éjjel, a díjeső szüneteiben. Tilda Swinton a szobrot amerikai ügynökének hátsó feléhez hasonlította. Marion Cotillard bevallotta, hogy mielőtt megkapta a szerepet, szinte semmit sem tudott Edith Piafról. Amikor átvette a legjobb női alakítás Oscarját, sírva kiáltotta világgá: „Megváltoztattad az életemet." A híres látványtervező, Robert Boyle is meghatódott, amikor átvette az életmű-Oscart. Alfred Hitch-

osztrák A pénzhamisítónak adott díj a gála szebbik fele, a rongyrázós körítést viszont nem ajánlom önöknek – ha valakinek eszébe jutna megnézni az ismétlést. *(mh/mti)*

A 80. Oscar-gála díjai

Legjobb film: Nem vénnek való vidék (Coen fivérek), **legjobb rendező:** Joel Coen és Ethan Coen (Nem vénnek való vidék), **legjobb színésznő:** Marion Cotillard (Piaf), **legjobb színész:** Daniel-Day Lewis (Vérző olaj), **legjobb**

HÍREK

PÓTSZÉKEKKEL

Véget ért a Deszka

Rendkívüli közönségsikerrel a hét végén befejeződött a II. Deszka Fesztivál, a kortárs magyar drámák idei seregszemléje Debrecenben, a bemutatott előadások kilencven százalékát pótszékezni kellett. A Debreceni Színházi Kerekasztal elnevezésből rövidített deszka fesztivál elsődleges célja a kortárs magyar drámairodalom értékeinek bemutatása, népszerűsítése volt. Az egyhetes fesztivál programjában csaknem húsz kortárs magyar drámából született előadást tekinthettek meg az érdeklődők, számos felolvasó színházi bemutatót és szakmai beszélgetést tartottak. A jövőben nemzetközivé szeretnék szélesíteni a fesztivált. *(mti)*

EGER

Digitalizált okiratok

A mohácsi csata előtt keletkezett valamennyi okiratát digitalizálta az egri Heves Megyei Levéltár. Az 1526 előtti időkből származó összesen 996 dokumentumot ezentúl bárki megtekintheti a Középkori oklevelek a Heves Megyei Levéltárban című DVD-n. A megbízott igazgató beszámolt arról, hogy rendkívüli értékük miatt eddig csak nagyon indokolt esetben vehették kézbe a kutatók az 500-800 éves dokumentumokat, amelyeket tűzbiztos szekrényekben őriznek. Ezentúl viszont bárki búvárkodhat az anyagban. A most digitalizált okiratok legrégebbike egy 1245-ből származó oklevél. Ebben IV. Béla a béli Sándor mesternek húsz ekealjnyi földet adományoz a tatárjárás idején tanúsított hősies ellenállásáért. *(mti)*

Lelkes A. Gergely M. Hírlap 2008. február 26.

Szabadon, rendben, lelkesen

Tizenkét bőr címmel nyílt meg nemrégiben Lelkes A. Gergely fiatal festőművész kiállítása a Klebelsberg Kunó Kulturális és Művészeti Központban.

KIÁLLÍTÁS

Lelkes A. Gergely számokat rendelt a festményeihez FORRÁS: KLEBELSBERG KUNO KULTURÁLIS ÉS MŰVÉSZETI KÖZPONT

Nagyszerű korban élünk, már ami a szellemi szabadság, a művészlét korlátok nélküli beteljesülését illeti. Ez a kötetlen, abszolút művészi szabadság – a kortárs artisztikum fundamentuma – jobbára támadhatatlan. A palack felnyílt, a szellem kiszabadult, az ünnepelt, határtalan emberi kreativitás pedig vadul szántja a kultúra mezőit.

A gond az, hogy az egyre inkább túlexponált szabadelvűség – társadalmi-politikai áthallásaival egyetemben – kulturális melegágyából kitörve teret hódít, és falakat dönt. Hagyományok, irányvonalak híján, hacsak az idő nem oldja meg a szelekciót, az utókor művészettörténészeinek agyba ültetett, extra merevlemezre lesz szükségük, hogy a tengernyi kvázi-artiszt életműve valahogy elférjen a szürkeállományban. A festőművészek sokszor hangozatott tézisét, hogy alkotásaik közös talapzatra, egy-egy megfogható-felfogható, látható, rejtett és sejtetett bázisra épülnek, a gyanútlan befogadó általában csodálattal, bólogatva akceptálja. Egy koncepciótlan, pszichés-mentális görcsben felmázolt produktum esetében azonban így el is távolodik a szubsztanciától, amely magában a nézőben az alkotói sugallattól függetlenül fogalmazódik meg.

Lelkes A. Gergely szemben úszik ezzel az árral. A kiállítás tizenkét szemet gyönyörködtető, hatalmas festménye alapján olyan érett, intelligens és figyelemreméltóan tehetséges festőművészről beszélhetünk, aki a rendben hisz. Szabadon, könnyedén kezelt, energiát sugárzó elemek sejlenek fel nonfiguratív festményein. Mindegyikük más és más, külön bejáratú lélekcsarnokba vezet, de szó nincs zavartságról, kaotikus csapongásról. Összefüggő gondolatrendszerben fogant a sorozat, amelyhez a pithagoraszi mathéma és bölcselet nyújt biztos szellemi hátteret. Mint a festő állítja, túl sok esetlegességet fedezett fel a színek-formák-fény uralta kompozíciókban, ezért olyan sűrű, bonthatatlan bázisra volt szüksége, amelyet Pithagorasz nyomán (akiről tudjuk azt is, hogy nem evett lóbabot) a szám szellemi alapvetésében talált meg. Számokat mint szellemi erőközpontokat rendelt festményeihez, alcímeik pedig személyes élményeihez kapcsolódnak, a tudat és lélek provinciáira, mezsgyéire utalnak.

Ismerősöm a kiállítás családias, gyerekzsivajjal telt megnyitóján megjegyezte, hogy a sok kultúrnyál után ez a vizuális élmény szinte vérátömlesztésként hatott rá.

„Lelkes A. Gergely barokkos hevületű, drámai hatásokban bővelkedő, bonyolult formai levezetéseken és torzításokon alapuló, egyszerre organikus és kristályos szerkezetű festészete a Molnár Sándor-i iskolán nevelkedett – mondta Novotny Tihamér művészeti író a tárlat megnyitóján –, ezért nem csoda, ha az alkotó igen alapos gondolati, bölcseleti, lélektani, eszmetörténeti és színelméleti előkészítésben részesíti műveit. Katartikus látásmódokat kereső művészete a mai magyar festészet egyik nagy beteljesülése lehet." MP

Tizenkét bőr
Lelkes A. Gergely kiállítása
Klebelsberg Kunó Kulturális és Művészeti Központ
(Bp. II., Templom u. 2–10.)
Látogatható március 2-ig

KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLÁSOK

BERTA BENCZE LÁSZLÓ, CSORDÁS ZOLTÁN, DARVAS PÉTER
FARKAS CSABA, HONFFY RÉKA, KOVÁCS MÁRIA
LELKES A. GERGELY, MADÁCSI ISTVÁN, PÉLI MANDULA
SÍPOS LEVENTE, SZARVAS ILDIKÓ

Kiállítás a Magyar Képzőművészeti Főiskola harmadéves grafikus növendékeinek a miskolci alkotóházban készült munkáiból.

„Reszkess Te kedves, sötétben bujkáló művészetbarát és mi is reszketünk itt a sötétben"
(Niemand Endre)

De hát ha lehetséges és most a miskolciak jóvoltából lehetséges, közelebb húzódunk egymáshoz és közösködünk egymás melegén.

Elfogult szeretettel ajánlom a Szalayn, Kondoron, Lenkeyn eligényesedett publikum figyelmébe ezt a készülődő főiskolai évfolyamot, a mostani harmadéveseket.

Csak szuverén egyéniségekből lehet valódi közösséget alkotni. Ennek a társaságnak az előbbiért van esélye az utóbbira. Valamennyien saját külön ösvényen indulnak a cél felé.

Megspórolhatatlan zsákutcák és vakvágányok jöhetnek még. A műfaj funkcióváltása közben nekik kell kitalálni saját magukat és egyúttal azt is, hogy milyen lesz a kilencvenes évek magyar grafikája.

Ezek a munkák itt készültek a Miskolci Galéria műhelyében most nyáron.

Ez volt az a három hét, amikor amolyan miskolci monszun zúdult a városra. (MISKOLCI MONSZUN HETEK) Ebben a termékeny mámorban születtek ezek a litográfiák, monotípiák, rajzok, rézkarcok.

Érdekes, hogy ebből az évfolyamból négyen – PÉLI MANDULA, SZARVAS ILDIKÓ, BERTA BENCZE LÁSZLÓ, FARKAS CSABA – Erdélyből jöttek, Romániából. Nem valami paternális jóindulat miatt vettük fel őket – tehetségesek.

Ne keressenek folklorisztikus rekvizitumokat a munkáikon. Belső tájakat rajzolnak élményeik áttételes leírására törekednek.

A többiek: KOVÁCS MARIKA halaknak lát most bennünket és halakon keresztül láttatja gyarlóságunkat.

DARVAS PÉTER csendes tempóval a nonfiguratív lírai impresszionizmus felé ballag.

HONFFY RÉKA egyszerre nyers és bátran, romantikusan érzelmes.

SZARVAS ILDIKÓ egy adott szintű komplettségből most nyit, lebont és újraépít.

CSORDÁS ZOLI vibrálóan impulzív, húzó ember.

MADÁCSI ISTVÁN szikár, intellektuális, fanyar, metafizikus és biblikus.

SIPOS LEVENTE grafittiből és gyermeki mítoszokból nyers, utcaian kihívó, szókimondó rajzokat készít.

LELKES GERGŐ egyre csak gyűjt, gyűjt.

Túl szép? Tőlem ne várják, hogy hibát keressek a portékámban. Arra ott vannak a hétköznapok.

Ezzel a kiállítással köszönjük meg a vendéglátást. A grafikusoknak megint egy új raja, akik hazajárnak Miskolcra. Köszönjük.

Eszik Alajos

Budapest, 1993. október 8.

A Magyar Képzőművészeti Főiskola és Miskolc város kapcsolatának múltban gyökerező hagyománya van. A század húszas éveiben Benkhard Ágoston festőnövendékei voltak több nyáron át szívesen látott vendégei a volt Egri-féle szanatórium telkén kialakított Művésztelepnek.

Azóta már a századvég utolsó éveit számoljuk és a miskolci művésztelepen is sok minden történt, a történelmünket jelző sorjázó évek alatt. A Művésztelep a városban letelepedő alkotóknak adott otthont, itt dolgozott a magyar sokszorosító grafikát megújító művészek egyik jelentős nemzedéke és ma ezen épületegyüttesnek egy része felújítva a Miskolci Galéria Alkotóházaként újra lehetőséget kínál az alkotó munkára. Számunkra is öröm, hogy 1992-től újra fogadhatjuk nyaranta a Magyar Képzőművészeti Főiskola grafikusnövendékeit jól felszerelt műhelyünkben. Miskolcot sokáig emlegették a magyar sokszorosító grafika fővárosaként, melyre egy idő után már csak a nemzeti biennálé emlékeztetett. A hagyományok kötelezneek.

Reméljük sikerül újra a nagy elődök nyomán meghatározó hellyé nemesíteni a mában is ezt a művésztelepet. Fiatalokat fogadni, alkotó lehetőséget biztosítva jó patrónusa lenni a művészetnek.

Dobrik István

MŰTÁRGYJEGYZÉK

BENCZE LÁSZLÓ		
1. **Cím nélkül**	litográfia	77 x 57 cm
2. **Hol a fejed**	cinkkarc, hidegtű	35 x 27 cm
CSORDÁS ZOLTÁN		
1. **Kaloda**	litográfia	65 x 53 cm
2. **Angyal őrizze álmod**	alumíniumkarc	54 x 37 cm
3. **Közös fej**	alumíniumkarc	54 x 36 cm
4. **Kompozíció**	alumíniumkarc	54 x 88 cm
DARVAS PÉTER		
1. **Burokban**	litográfia	27,5 x 17,5 cm
2. **A titok hiánya**	litográfia	24 x 36 cm
3. **Cím nélkül**	vegyestechnika	50 x 70 cm
4. **Cím nékül**	vegyestechnika	50 x 70 cm
FARKAS CSABA		
1. **Communion I.**	litográfia	54 x 68 cm
2. **Communion II.**	monotípia	38 x 27 cm
3. **Communion III.**	monotípia	38 x 27 cm
4. **Communion IV.**	monotípia	38 x 27 cm
5. **Communion V.**	monotípia	27 x 38 cm
6. **Communion VI.**	monotípia	27 x 38 cm
7. **Communion VII.**	monotípia	27 x 38 cm

LELKES A. Gergely

HONFFY RÉKA		
1. **Nagy kékség**	rézkarc	19 x 15 cm
2. **Nagytakarítás**	aquatinta, rézkarc	49,5 x 34 cm
3. **Éjszaka**	rézkarc	21 x 24 cm
4. **Növekedés**	rézkarc, aquatinta	32 x 32 cm
5. **Hold**	rézkarc	25 x 21 cm
6. **Erotika**	rézkarc, aquatinta	27,5 x 20 cm
KOVÁCS MÁRIA		
1. **Haldarabok I.**	litográfia	30 x 25 cm
2. **Haldarabok II.**	litográfia	32 x 29 cm
3. **Haldarabok III.**	litográfia	40 x 35 cm
4. **Haldarabok IV.**	litográfia	40 x 35 cm
LELKES A. GERGELY		
1. **Port de bouc**	tus, ecset	20 x 26 cm
2. **Lyon I.**	tus, ecset	21 x 26 cm
3. **Lyon II.**	tus, ecset	21 x 26 cm
4. **Terek**	diópác, ecset	20,7 x 26 cm
5. **Terek**	tus, ecset	21 x 26 cm
MADÁCSI ISTVÁN		
1. **Százhét**	litográfia	59 x 45 cm
2. **Felavatás**	litográfia	59 x 64 cm
3. **Metamorfózis**	litográfia	29 x 38 cm
4. **Mire virrad**	litográfia	32 x 40 cm
PÉLI MANDULA		
1. **Variációk I.**	litográfia	65 x 38 cm
2. **Variációk II.**	litográfia	65 x 38 cm
3. **Variációk III.**	litográfia	38 x 65 cm
SIPOS LEVENTE		
1. **Rossz vér '93**	linómetszet	25 x 17,5 cm
2. **Uff '93**	linómetszet	21 x 12 cm
3. **Démon I.**	litográfia	24 x 18 cm
4. **Démon II.**	litográfia	28 x 20 cm
5. **Indián '93**	rézkarc	16,5 x 11 cm
6. **Varázsló '93**	rézkarc	28 x 18 cm
SZARVAS ILDIKÓ		
1. **Áradás tavának sarja**	litográfia	60 x 43 cm
2. **Érintés**	monotípia	60 x 43 cm
3. **Bálvány**	monotípia	55 x 77 cm
4. **Portré**	monotípia	68 x 57 cm
5. **Portré**	monotípia	68 x 57 cm

MISKOLCI GALÉRIA

A kiállítás megtekinthető november 21-ig hétfő kivételével 10-18 óráig
Miskolc, Hunyadi utca 12. tel./fax: 355 004

M.D.K

Lilkes

A vásárhelyi művésztelepen letelepedett.

Erdei Ferenc akadémikus megnyitó beszéde: A vásárhelyi tájról.

Művészet, 1964. szeptember – 42 kép.

Lelkes András

Emlitve

Imre Erzsébet: A művészet újottlhona

Csepel, Bp. 1970. már. 6.

Selkes András

festő

„Magyar" c. kompozíciójával
szerepel a tárlaton.

Losonci Miklós: Csepeli tárlat
Művészet, 1970. március 44 kap

Lelkes András

Kiállítása nyílik még Csepelen.

Kulturális Hírek
Népszabadság Bp. 1970. jún. 10.

Lelkes András, festő

MDK

Kiállítása nyílt meg a
Csepel Galériában.

—: Kulturális hírek 7.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 10.

A csepeli Galériában szeretném felhivni a figyelmüket két müvész mutatkozik be, Lelkes András, és Dergács Mária festőmüvész, még e hónap végéig megtekinthető ez a kiállitás. És most térjünk át egy másik müfajra, szintén a Műcsarnokba látható Pécsi József fotómüvész kiállitása. Nagyon-nagy köszönetet kell mondanunk a Fotómüvészek Szövetségének, és más szerveknek, akik szivügyüknek tekintik azt, hogy a magyar fotómüvészet történetét kiadványok, és kiállitások keretében megismertessék a nagyközönséggel. Most Pécsi József, az egyik legjelentősebb fotómüvész emlékkiállitására került a sor, itt látható az önarcképe, Pécsi József egyike volt a legelismertebb, és a legnagyobb hatásu magyar fotómüvészeknek, az ő munkássága iskolát teremtő munkásság. Portré-sorozatai talán a legszebb darabjai a magyar fotómüvészetben fellelhető portré-alkotásoknak, igazán nagynevü embereket örökitett meg kortársai közül, olyanokat, akik a magyar müvészet menetében számottevőek voltak. Bartók Béla portréja, Kassák Lajos 1927-ből, Egri József, bátran állit-

Lelkes András

Kompozíció
TV 1970 VI.19

A csopeli Galériában szeretném fel-
hívni a figyelmüket két művész mutatkozik be, Lelkes András,
és Dorgács Mária festőművész, még a hónap végéig megtekint-
hető ez a kiállítás. Ha most térjünk át egy másik műfajra,
szintén a Műcsarnokban látható Pécsi József fotóművész kiál-
lítása. Nagyon-nagy köszönetet kell mondanunk a fotóművé-
szek Szövetségének, és más szervaknek, akik szívügyüknek te-
kintik azt, hogy a magyar fotóművészet történetét kiadványok,
és kiállítások keretében megismertessék a nagyközönséggel.
Most Pécsi József, az egyik legjelentősebb fotóművész emlék-
kiállítására került a sor, itt látható az Unarcképe, Pécsi
József egyike volt a legelismertebb, és a legnagyobb hatásu
magyar fotóművészeknek, az 6 munkássága inkolát teremtő mun-
kásság. Portré-sorozatai talán a legszebb darabjai a magyar
fotóművészebben fellelhető portré-alkotásoknak, igazán nagy-
nevü emberekat örökített meg kortársai közül, olyanokat, akik
a magyar művészet meretében számottevőek voltak. Bartók Béla
portréja, Kassák Lajos 1927-ből, Egri József, bátran állít-

Lelkes András festőművész

kiállítása nyílik június 9.-én

a Csepel Galériában

– Napló –

Magyar Nemzet 1970 június 5
4 old.

Kelkes András

Olajfestménye

kerepel a Csepel galériában

Gyárfás Endre: Csepeli képző-

művészek tavaszi tárlata

Csepel 1971 III. 12

Lelkes András

Résztvesz a csepeli tárlaton

Szemlélődés az őszi tárlaton
Csepel, Tp. 1969. dec. 5.

VÁNDORKIÁLLÍTÁS A FÁKÉRT címmel nyílt tárlat a Szemléletváltás Az Életért Ember- és Környezetvédő Közhasznú Egyesület, valamint a Szabó Lőrinc Két Tannyelvű Általános Iskola és Gimnázium közös szervezésében. Az iskola, amelyben a tárlat november 28-ig az iskola nyitvatartási idejében látogatható, a vándorkiállítás tizenhetedik helyszíne.

A szervezők a Lelkes képzőművész család (István, Mária, András, Gergely) három nemzedékének alkotásain keresztül mutatják be a fák szépségét a természeti és az épített környezetben. Fényképfelvételek segítségével hívják fel a figyelmet az utóbbi időben veszélyesen terjedő fapusztítás, szakszerűtlen csonkolás, a lombtérfogat indokolatlan csökkentése és az állatok élőhelyének tönkretétele ellen. Kerületről kerületre haladva ültetnek egy-egy fát szakszerűen, és a fa érdekeit szem előtt tartva.
(1026 Budapest, Pasaréti út 191–193. Tel.: 200-6403, 394-3887, 398-0711, 275-1097)

LELKES képzőművész család

Budai Polgár 2008/23 – nov. 14. 9. oldal

LELKES
család

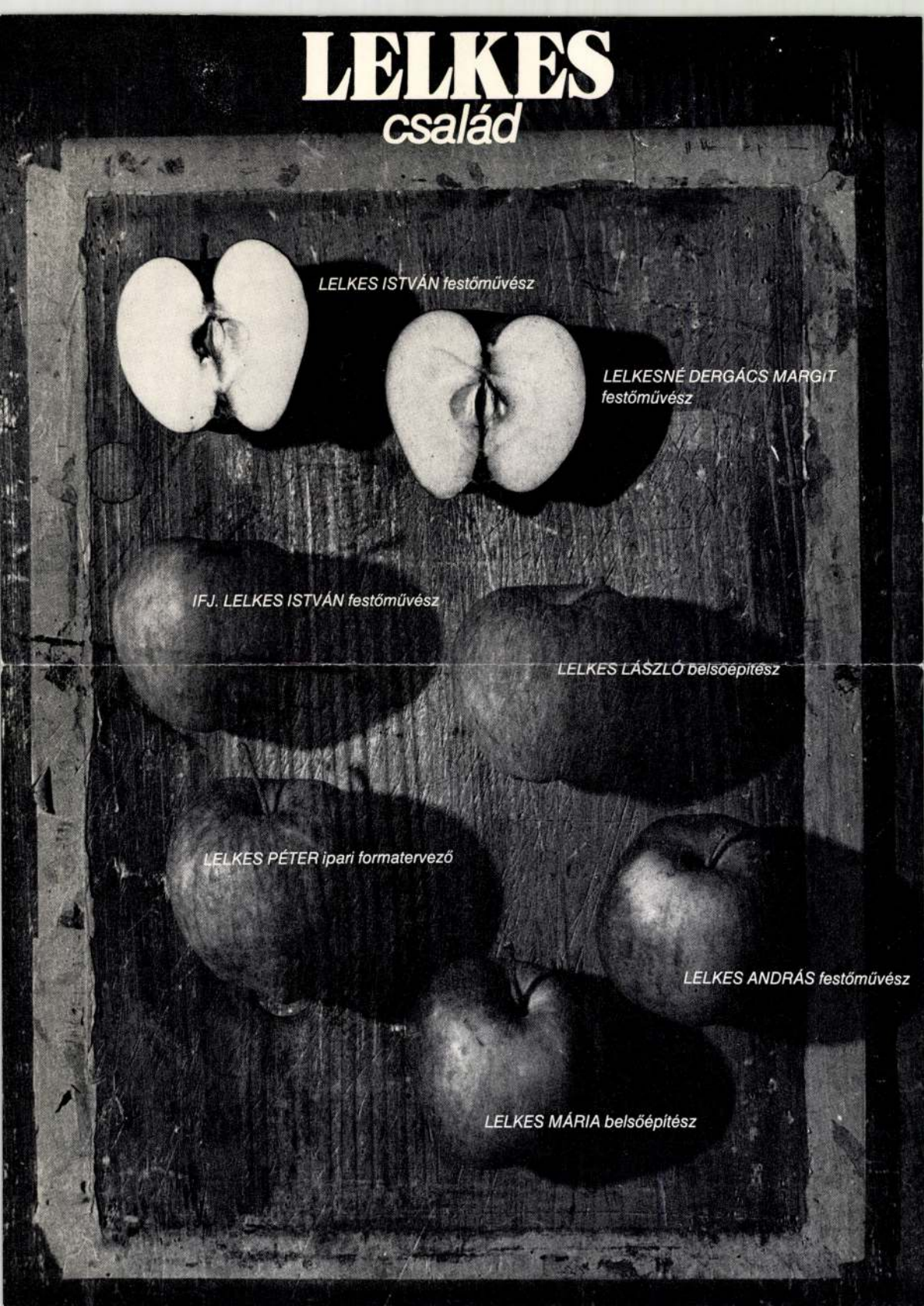

A Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság és
a Pataky Művelődési Központ meghívja Önt

LELKES ISTVÁN festőművész

LELKESNÉ DERGÁCS MÁRIA festőművész

IFJ. LELKES ISTVÁN festőművész

LELKES LÁSZLÓ belsőépítész

LELKES PÉTER ipari formatervező

LELKES MÁRIA belsőépítész

LELKES ANDRÁS festőművész

KIÁLLÍTÁSÁRA

A kiállítást megnyitja: Dr. CZEIZEL ENDRE orvosgenetikus
1982. ápr. 8-án 17 órakor

A kiállítást rendezte: HORVÁTH MAGDA művészettörténész

A kállítás megtekinthető:
KŐBÁNYA-PATAKY GALÉRIA
Budapest X., Pataky tér 7—14. (A 9-es busz végállomása)
1982. április 8 — május 9-ig
Naponta 14—20 óráig

F. k. Zsigmond Attila 4948 · Reval Nyomda Budapest — F. v. Horváth Józsefné

Belekes Éva M.D.K.

Részt vett a kiállitáson

Ritly Valéria: Festmények , rajzok, szobrok a X. vásárhelyi őszi tárlaton

Magyar Nemzet 1963. október 15. 4.1.

Részt vett a Kiállításon

.

Kitly Valéria: Festmények , rajzok, szobrok a X.

vásárhelyi őszi tárlaton

Magyar Nemzet 1965. október 15. 4.l.

Lelkes István, Kőszeg

Asszonyok, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I.kiáll. Ernst Múz. 1947. jul. 8 l.

FOTÓK: JANZSÓ TAMÁS

Szárhegyi öreg temető

Tíz év, ötven kiállítás

A Németvölgyi úti Általános Iskola Galériája decemberben *Lelkes András* festőművész tárlatának adott otthont. A mester 1943-ban született Kőszegen. Majdani pályafutására a legnagyobb hatással a család volt. Ritkaságnak számít, hogy egy famíliában négy nemzedéken át mindenki művészettel foglalkozzon. Van közöttük fotós, belsőépítész, grafikus, ipari formatervező, ötvös, textiles, festő. Lelkes András ilyen miliőben töltötte gyerekkorát. Az általános iskola elvégzése után Budapestre került, ahol először a Képző és Iparművészeti Gimnáziumba járt, majd jelentkezett az Iparművészeti Főiskolára, ahol 1968-ban diplomázott. Ez utóbbi helyen *V. Balázs László* és *Gerzson Pál* voltak a mesterei. Mindezeken kívül külföldi tanulmányutakon vett részt többek között Ausztriában, az akkori Csehszlovákiában, Olaszországban és Németországban.

Önálló kiállításaival 1969 óta járja az országot. Vászonra készült képein kívül jelentősek a különböző templomokban látható freskói és mennyezeti díszítései. A Németvölgyi úti Általános Iskola Galériájában főleg tájakat ábrázoló olajfestményeit lehetett megtekinteni. A megnyitón, melyet jelenlétével megtisztelt *Macskássy Izolda* festőművész, a gyerekek verses, zenés műsorral köszönték meg Lelkes Andrásnak a tárlatot. Az ünnepség után *Sereg Istvánné* rajztanártól megtudtam, hogy a Galériát 10 évvel ezelőtt azzal a céllal alapították, hogy felkeltsék a fiatalokban a művészetek iránti érdeklődést. Az azóta rendezett 50 tárlaton a neves szobrászokon, festőkön, fotósokon, iparművészeken kívül bemutatkozási lehetőséghez jutottak az oktatási intézmény volt növendékei is.

A Galéria fejlesztését rendszeresen segíti a XII. kerületi Önkormányzat.

J. T.

A tárlat érdeklődő gyermekközönsége

LELKES András MEGNYITÓ 2000 jan 26

pont költői ver... ját, még Pesten olvastam; tetszett, de nem jobban, mint bármelyik más haladó latin-amerikai költőé. Régi kubai barátom, a költő és festő Fayad Jamís is emlegette, „ő a legnagyobb salvadori költő", mondta róla, de ez sem hívta fel rá különösebben a figyelmemet, végül is Salvador olyan kicsiny ország, hogy könnyű ott a legnagyobbnak lenni, gondoltam rosszmájúan.

Élete érdekesebbnek látszott, mint költészete.

Kétszer is bebörtönözték és kétszer is ki akarták végezni. Első alkalommal az ítéletvégrehajtás kitűzött időpontja előtt négy nappal megbukott az őt bebörtönző diktátor, és a költőnek sikerült megszöknie. Másodszor az ítéletvégrehajtás napján földrengés támadt, a börtön összedőlt, és Roque Dalton ismét ott találta magát isten szabad ege alatt, a börtön romjai között, ahonnét a rabok és a börtönőrök együtt menekültek el. Élt Guatemalában, Mexikóban, Prágában, mert saját hazájában nem élhetett. Végül Kubában telepedett le.

Legendák szóltak csúfságáról, ő maga verset is írt róluk. Verse szerint az orrát először egy guatemalai barátja törte be, mert ő, Roque azt mondta, hogy magától-értetődően tizenegyes volt, a másik pedig az hajtogatta, hogy nem és nem. Tizenegy évesen eljátszotta barátaival Okinawa elfoglalását, ekkor egy kődarab jobb szemén találta, emiatt, amikor egy nőre kacsint, virrasztó kábítószeresnek vélik. A költői felsorolásban egy féltékeny férj következik, majd prágai megveretésének története, amikor két utcányira a Belügyminisztérium és négy utcányira az államvédelmi szervek irodáitól, nem tudni miért, alaposan elverték. A kissé hosszadalmas költői felsorolás azzal a történettel végződik, amikor Kubában egy M-52-es puskát cipelt, nem tudni miért és hová, és váratlanul megjelent egy bika. A vers szerint a költő ijedtében ráesett a fegyverre, amely úgy ütött vissza, mint egy forradalom Afrikában, és eltörte mindkét járomcsontját. Mások szerint szó sem volt bikáról, Roque Dalton egy gödörbe esett bele, ahol egy anyakoca tartózkodott kicsinyeivel.

Én nem láttam csúnyának Roquét. Sovány, izgatott szemű és hangú fiatal férfit láttam magam előtt, aki világhíre ellenére igen természetesen viselkedett. Találkozásunk után két nappal odaadta új versei kéziratát. „Szivacstermészeted van, minden hatást magadba szívsz" – mondtam neki, és ettől kezdve jó barátok lettünk, egy éven át kéthetente

... spanyol polgárháború idején, perui félvérként ismételgette: „Ide... gyorsan... egy kést... megyek Spanyolországba..." Kitűnő tanulmányt is írt róla, de önirónia ezúttal sem hagyta cserben. „Mire gondolhat egy szegény költőcske egy salvadori börtönben, a kivégzése előtt? Arra, hogy az új *Trilce* verseit neki kell megírnia. Csakhogy a börtöntől még nem lesz valaki César Vallejo."

Roque általában az írógép mellől állt fel, amikor megérkeztem. Egyszerre több kéziraton is dolgozott. *A hüvelykujjacska betiltott történetei* című könyvét is akkoriban írta. Ebben a könyvben hüvelykujjacskának becézett hazája történetét írta meg versben és prózában, valódi és kitalált dokumentumszövegekkel. A könyvet Madridban vásároltam meg; a Spanyolország, Mexikó, Argentína és Kolumbia számára készült kötetnek akkor már második kiadása látott napvilágot. A fülszöveg Julio Cortázart idézi: „Roquéval beszélgetni olyan volt, mint intenzívebben élni, mintha valaki két ember életét élné egyszerre."

Eszembe jut az egyik késő délután, amikor levest főztünk a semmiből. Került bele csont és lekvár, Roque még egy szöget is beledobott, mert imádta az *Aranylázat*. Nagyon sokat nevettünk. Roque kis kutyája az asztal alatt ropogtatta a csontot. „Milyen jól neveltek a magyar nők – mondta Roque a feleségemnek –, egy szót sem szólnak, mialatt egy kutya szétrágja a bokacsontjukat." Évek múlva egy szabálytalan szonett született erről az estéről.

Roque Dalton költő azon az estén
levest főzött, volt benne csont és lekvár,
aztán a furcsa ízű levest lassan
kanalaztuk, és nevettünk, nevettünk,

majd elbeszélte, hogyan szökették ki
Salvadorban a börtönből, mert kínos
lett az épp akkor soros diktátornak
soká etetni Roque Dalton költőt.

Erről az estről többé nem beszélünk,
nem idézzük emlékét Budapesten,
és halálának körülményeit se

mondja már el, noha nevetne rajtuk
és kiszínezné minden részletük, mert
örömét lelte az ilyen sztorikban.

Salvadorban ölték meg, mindmáig tisztázatlan körülmények között. Költő volt és forradalmár, nevét ma a latin-amerikai mártír-írók közt emlegetik.

Egyik minielbeszélését beletettem a spanyol tankönyvbe, néha feladom házi feladatnak. Huszonhét évvel ezelőtt kéthetente találkoztunk, legjobb barátaim egyike volt.

Simor András

foglalkozik az első, illetve második Direktórium uralmával, az Anglia elleni háborúval. Elemzi az egyiptomi kalandot, az 1799-es tavaszi és nyári hadjáratot, a korszak végét jelentő államcsínyt, Brumaire 18-át. *(Kossuth Kiadó, Ára: 2.600,- Ft)*

Beszélgetés dr. Nem

„Gé

A János Szanatórium Városmajor utcai épületét, ahol ma az Ér- és Szívsebészeti Klinika található, 1912-ben adták át. A szanatóriumot egyebek között nagy költőbetegei tették emlékezetessé. *Ady Endre* „Adának" címmel verset is írt itt, *Babits Mihály* „Gyümölcsbe harapva... (János szanatórium)" című verse pedig itt is játszódik. Érdekes párhuzam vonható a Siesta Szanatóriummal, melynek helyén ma az Onkológia található, a Ráth György utcában. Ott *József Attila* írt verset Flórához, Babitsot pedig halni vitték oda. (József Attila emlékét tábla őrzi, Babits után egy röntgenkép maradt...)

Az államosítás után a Budai Közkórház kapott helyet a Városmajor utcai épületben (a János Kórházhoz csatolva), 1951-ben Sebésztovábbképző Klinika lett (*dr. Littmann Imre* vezetésével), 1957-től 1975-ig IV. számú Sebészeti Klinika (*dr. Kudász József* vezetésével), 1975-től 1981-ig Érsebészeti Klinika (*dr. Soltész Lajos* vezetése idején), 1981-től Ér- és Szívsebészeti Klinika (1992-ig *dr. Szabó Zoltán* vezette, azóta *dr. Nemes Attila* áll a klinika élén).

Mindez „A János Szanatóriumtól a Szív- és Érsebészeti Klinikáig" című könyvből tudható, mely túlnyomórészt interjúkból áll. A klinika szinte valamennyi dolgozója megszólal benne. (Az

Dr. Nemes Attila (balról) a Máltai

Lelkes András

A Csepeli Galériában megnyílt a Csepeli képzőművészek közös tárlata, melyen a művész képei szerepelnek.

Akácz László: A Csepeli Képzőművészek Tavaszi Tárlata.

Tükör, Bpest, 1977. márc. 20.

Selkes András

Konstruktív tajképekkel szerepelt
a művész a tartalom.

Akácz László: A „Sepeli Képzőművészek"...
Tükör, 1977. március 20-21. lap.

Lelkes András festőművész

Vidéki és helybeli kiállitások rendezéséről ad ismertetést a lap kulturális eseményekkel foglalkozó rovata:
Cservenka Ferenc a Rideg Sándor Művelődési és Ifjusági Házban, Kocsis László a Csepel Galériában, Korniss Dezső a hatvani Hatvany Lajos Muzeumban, Szabó Gáspár a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében, Lelkes András a Józsefvárosi Galériában, Iványi Katalin a hódmezővásárhelyi Medgyessy-teremben mutatta be műveit.
Lelkes András kiállitásának megnyitása december 1.-én lesz.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov. 29.
XIX. évf. 48. sz. 8. lap.

LELKES ANDRÁS festő, grafikus
Kőszeg, 1943

8-ban nyert diplomát az Iparművészeti Főiskolán Gerzson
Eigel István növendékeként. Csoportos bemutatók mellett
a Csepel Galériában, 72-ben a Ferencvárosi Pincetár-
ében volt önálló tárlata. 1973-ban Derkovits-ösz-
esült. - Főként akvarellel foglalkozik, festői szem-
üzelség, a látottak lirai átköltése jellemzi.

Művészéletrajzok 1975

Lelkes András festő 1

(1943, Kőszeg –

Az Iparművészeti Főiskolán 1968-ban szerzett diplomát. Azóta a Művészeti Alap – és a Studió-nak tagja. 1970-ben és 1972-ben volt önálló kiállítása. 1973-ban műtörténeti ösztöndíjat kapott.

"Ifjuság a szocializmusban"Kiállitás katalógusa
MNG,Fiatal Képzőművészek Studiója Bp.1976.

Lelkes András

2

„Hajnali emlék"
o. temp. v.
110 x 80 cm. – repró –

"Ifjuság a szocializmusban" kiállitás katalógusa
MNG, Fiatal Képzőművészek Studiója Bp.1976.

Lelkes András, festő

Aug. 20.-án megnyílt Egerben az 5. akvarellbiennale, melyen a művész alkotásai szerepelnek: Esti látogatója az alkony színcivel tappan a szobába. (említve)

Lasonci Miklós: Megnyílt az országos akvarellbiennale!

Pest Megyei Hírlap, 1946. aug. 13.

Lelkes András, festő

Egerben, az V. országos akvarellbiennálén szerepelnek a művész művei. Misztikus hangulatú elvont figurái olyan kísérletek, amelyekre érdemes odafigyelni, mert a lehetőségek, addig nem látott bőségét tárják a néző elé.

F. Ludányi Gabriella: V. országos akvarellbiennálé Egerben.

Népújság (Heves), 1976. aug. 27.

Lelkes András, festő

TÁRLATOK

[illegible] — **Fényes Adolf Terem:** Vértesi Péter festőművész kiállítása. — **Helikon Galéria:** Bálványos Huba grafikusművész kiállítása. — **Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítóterme:** Trude Waehner festőművész kiállítása. — **Nagy Balogh János kiállítóterem:** Kispesti rajztanárok (Gál Dezső, Hobor István, Konczos Éva, Zách Ferenc) képeinek tárlata. — **Pesterzsébeti Csili:** Turistaúton a Kárpátoktól a Bajkálig (fotótárlat); Márkos Attila fafaragó kiállítása. — **Rádnóti Miklós Művelődési Ház:** Lengyel fotódokumentációs kiállítás. — **Csepel Galéria:** Lelkes András festőművész kiállítása.

– : A hétvégi kulturális program ból 9

NÉPSZABADSÁG Bp. 1976. febr. 7

Lelkes András, festő

□ LELKES ANDRÁS festőművész munkáiból nyílt kiállítás a Józsefvárosi Galériában. (VIII., Déri Miksa utca 3.) A tárlat december 23-ig tekinthető meg.

— :□ Lelkes András . . . . 2.

ESTI HIRLAP, B-r. 1975. dec. 3.

Lelkes András

A csepeli képzőművészek kiállításán, a Csepeli Galériában szerepelnek művei.

-nánay-: Kollektív tárlatok Csepelen.
Csepel, 1974. nov. 29.

Lelkes András festő

A Csepeli képzőművészek jubileumi tárlatán szerepelnek művei: „Gyülekezés" – „Csend" c. képei (említve)

Banos János: Képek, szobrok, szörnyegtervek, Magyar Papír, 1945. ápr. 28.

Lelkes András

LELKES ANDRÁS festőművész kiállítását tegnap nyitották meg Veszprémben, a Vegyipari Egyetem aulájában. A művész 17 olajfestménye az akvarellje látható a december 15-ig nyitva tartó tárlaton.

MAGYAR

Magyar Hirlap 1977-289-lo

Lelkes András festő

Losonci Miklós: Kiállításomekben.

Pest Megyei Hírlap, 1975. dec. 11.

13-ik szám. Nyolczadik évi folyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, mártius 31-én 1861.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrétben 1½ iven jelenik meg. **Előfizetési dij** Buda-Pesten **házhoz küldve** vagy **postai uton** külön a **Vasárnapi Ujságra** félévre **3 ft.**, a **Politikai Ujdonságokkal** együtt **5 ft. uj pénzben.** A **Vasárnapi Ujság** a **Magyar Sajtóval** együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félévre **10 ft.**, évnegyedre **5 ft. uj pénzben.** — Az előfizetési dij a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utcza 4. szám) bérmentve utasitandó. (Szerkesztőségi szállás : magyar-utcza 1. szám.)

Somssich Pál.

Magyarország kitünőbb államférfiainak egyike Somssich Pál, a somogymegyei birtokos, a magyar közélet egyik régi, edzett bajnoka. Az 1848. előtti magyar közigazgatásban tényleges résztvevén, nevét az ország és megyék termeinek küzdelmeiből is régen ismerjük. Egyik zászlóvivője volt ő is a hajdani konservativ pártnak, mely az igaz, hogy népszerüséggel az országban nem birt, de, ha igazságosak akarunk lenni, be kell vallanunk, hogy midőn minden elveszettnek látszott, épen e pártnak tagjai tartottak meg kebleikben legtöbb hitet és reményt, s — talán mert helyzetök másokénál kedvezőbb vala — ők fejtettek ki legnagyobb erélyt, tevékenységet, tapintatot hazánk ős jogainak visszaszerzése körül. Nem akarunk most e férfiak vak bámulóinak sorába állani, kiket hajdanában vajmi ritkán éljeneztünk meg, de arról meg van már ma győződve mindenki, hogy a konservativ pártot az 1849. évi események következményei épen oly fájdalmasan lepték meg, mint a szabadelvü párt bármely hazafias érzelmü tagját.

Somssich Pál egyike volt az elsőknek, ki a dolgok szomoru uj alakulása idején, az ősi jog és törvény érdekében szót emelt s könyvet irt: „*Magyarország és királyának törvényes jogáról*“, mely ugyan falra hányt borsó vala, de melynek célját, igazságát már mai napig is fényesen igazolá az idő. Ő volt az, ki a lefolyt évtizedben, a hol szerét tehette és czélszerünek látta, fölhasznált minden alkalmat, hogy a nemzet eltapodott, törvényes igazainak az elhatározó körökben s Európa szine előtt érvényt, elismerést szerezzen s örömmel emlékezünk számos bátor és határozott czikkeire, melyek ez irányban és szellemben a külföld és Bécs hirlapjaiban napvilágot láttak.

SOMSSICH PÁL.

Midőn mult évben az absolutistikus osztrák „öszbirodalom“ kártyavára végre bomladozni kezdett s jobb napok reménye élesztő a kebleket, Somssich Pál is egyike volt azon férfiaknak, kik az ujonalkotott birodalmi tanácsba meghivattak, de ki e meghivást el nem fogadá. Midőn azonban a megyék termei ismét megnyiltak, Somogyvármegye zöld asztalánál Somssich Pál hallatá legelőször örvendező szavát, jogvédő határozottságát, hazafiui elszántságát. Mennyire sikerült neki e rövid idő alatt megnyerni polgártársainak bizalmát, bizonyitja azon körülmeny, hogy a kaposvári választó-kerület mártius 23-án *egyhangulag* kiáltá ki országgyülési képviselőjének. — Megválasztatása alkalmával Somssich Pál beszédet mondott választói előtt, mely örvendetes jeleül szolgál annak, hogy még azon hazánkfiai is, kiket régi politikai multjoknál fogva nemzeti fejlődésünk ellenei oly örömest szeretnének más táborba sorozni, a nagy nemzettest kitörülhetlen politikai hitét vallják. — Csak töredéket idézhetünk a jeles beszédből, de hiszszük, hogy hazafiui örömmel fogja olvasni mindenki Somssich Pál e szavait :

„Kegyetek e magasztos tisztet önként ruházzák én reám, és én azt, mit keresni sohase orczátlankodtam volna, meghajolva a közvéleménynek törvényes nyilvánulása előtt, tisztelettel fogadom el mint parancsolatot, melynek mint alkotmányos polgár, hódolok.

„Hódolok azon tiszta honfiui szándékkal, melylyel, szeretett hazámnak lelkiismeretesen szolgálni mindig ohajtottam, hódolok azon erős és törhetlen buzgósággal, melylyel a lefolyt nehéz szomoru 12 évek alatt megragadtam minden alkalmat, hogy eltiprott nemzeti jogainkat irással, szóval és tettel követeljem, védjem és igazoljam.

„E szent törekvés, melyben honfitársaim oly buzgón pártoltak, nagyobb tért nyerend a jövő országgyülésen, és ha nehezebb és veszélyesb e tér, az eredmény is

mely elérhető, nagyobb, dicsőbb és oly eldöntő leend, mely által hazánk jövője *törvényes alapra* fektetve, vagy századokra fog ujra biztosittatni, vagy pedig — mitől Isten megmentsen — a kétes küzdésnek veszélyes tusája ujra, még pedig gyorsabban megindulni.

„Hozzon a sors bármit, én önök nevében:

„1-ször. Magyarországnak, szeretett hazánknak *független önállóságát, területének csorbulatlan ép és egész mivoltát, nemzetiségünknek fentartását és fejlődését* követelni, ha kell, törvényes eszközökkel védelmezni fogom.

„Szerintem ezek azon igazak, melyeket én mindenek előtt az első vonalba sorolok, melyekkel létünk oly szoros kapocsban áll, hogy nélkülök csak nemzet lenni is megszünnék.

„Ezekért áldozzunk mindent, ezeket föláldozni semmiért se lehet.

„2-szor. E független hazában őseink alkotmányos társadalmat képeztek ezer év előtt, ezen ősi alkotmányosság tőlök reánk maradt legdicsőbb örökségünk, melyet föntartani legszebb föladásunk, unokáinknak épségben hagyományozni legszentebb kötelességünk.

„Ennek védelmére irtam „Magyarország és a magyar király igaz jogairól" czimzett munkámat, s a mit irtam, azt szóval is vitatni és védelmezni fogom, hogy *rólunk nélkülünk ne rendelkezhessék senki, és csak alkotmányos törvényeinek hódoljon a magyar.*

3-or „*Az 1848-ki törvények elveit*, melyek régi alkotmányunknak alapját szélesbitették, mert a kiváltságos osztályokat a néppel összeolvasztva, az összes nemzetet részesitették az alkotmányosság javadalmában, — *ezen 1848-ki törvényeknek elveit határozottan elfogadom*, s bár nem állhatok azok sorában, kik a régi kiváltságos rendszert csak becsmérlik; mert a haza szerzői és ezer éves föntartóinak érdemeit tagadni, nagy tévedésnek és saját multunk bepiszkolásának tartom, azt mégis erősen hiszem, hogy korunk követeléseinek folytán, csak a tökéletesedésnek Isten rendelte ösvényén haladunk akkor, midőn a *polgári egyenjoguságot, a törvény előtti egyenlőséget, a közteherviselést, az urbériségek méltányos megszüntetését*, a természet és keresztyéni tanoknak ezen mind megannyi következményeit ősi szervezetünkbe törvényesen beleilleszteni, gyakorlatilag érvényesiteni és föntartani törekszünk.

„Én részemről buzgó apostola kivánok lenni az ily szellemü fejlődésnek, és az 1848-ki törvények elveit föntartani, s azokat ősi konstitutiónkkal egyhangzásba hozni, teljes erőmből törekvő leszek.

„4-szer. Az 1848-i törvényeknek legszebb gyöngye *a felelős magyar önálló kormány*, melyet mindig követeltek őseink, kik az idegen befolyások ellen folyvást fölszólaltak és ovakodtak. Ezen kormányt kivivta az 1848-i országgyülés, megerősitette V. Ferdinánd koronás királyunk, de törvénytelenül semmisitette meg a lefolyt 12 évek alatt uralgott absolutismus.

„Ennek *helyreállitását követelni törvényes jogunk van*, én részemről semmitsem fogok elmulasztani, mit e czél kivitelére törvényes korlátok között alkalmasnak ismerendek."

A szent-imrei templom. *)

Még áll a templom a szabad mezőben,
Még ott barnul sok százados fala,
Volt vész viharban osztályrésze bőven —
Ám puszta rommá nem lőn általa.

Büszkén daczol veszélylyel és idővel —
Mint szerzőjének órjás hirneve,
Uj nemzedék ó nemzedékre nő fel:
S ő mindig az — sőt szentebbé leve . . .

Ősz falain a kúszó kövi cserjék
S zöld moh között vereslik a homok:
Mert viz helyett török vérrel keverték —
Igy alkoták meg e szent templomot.

Oh nagy Hunyadnak hazamentő lelke!
Még itt lengsz, érzem, e falak fokán,
A győzelem babérain lebegve —
Melyek viritók annyi év után.

Az ódon ablak ólomkarikáin
Mig a holdfény éjente beragyog,
S a harczmezőn a szél üvöltve jár kinn;
Fölkelnek itt rég elhunyt századok.

A diadal emlékét ünnepelni
Sok ősi árny a sirból felsiet:
A nép még gyakran hallja énekelni
Éjfélkor itt a régi hősöket . . .

S a vándorok a közel utról látják,
Hogy a magányos templom fényben áll:
Oltárain száz gyertya hányja lángját —
Borongós éjben, holdsugárinál.

A jámbor utas áhitattal hallgat:
S im, mintha távol a föld ingana,
Felrázva a bús hallgató nyugalmat —
Megzendül a mélyhangu orgona . . .

A templomhoz ha közelednek bátrak:
Még sarkantyu-pengést is hallanak;
A mint a régi harczos lelkek járnak —
A kongó léptek is kihangzanak . . .

S mint jámbor párok ó regéje mondja:
Egy ifju egykor elszunnyadva itt —
Éjfél felé zaj zeng a zárt templomba —
Fölverve a nyugvónak álmait.

Az rémülten tekinte szerteszéjjel,
S keblét ijedtség árnya lepte meg:
Az oltár diszle szép tündéri fénynyel —
Nagy kartartókban gyertyák égtenek.

A falakon török zászlók lobogtak,
Oltár előtt hadzsákmány: kincshalom —
Köves kardok, vértek, pajzsok ragyogtak —
S egy hős feküdt a gyászravatalon.

A ravatal két oldalán leventék
Térdeltek, mondva mormogó imát;
Az orgonának hangjai búgva zengték
A gyászmisét: egy bús melódiát . . . .

Az oltár mellett vén barát miséze,
Pánczélos mellét ősz szakáll fedé.
Kard oldalán, kereszt a jobb kezébe, —
Ugy méne a halottállvány felé.

Cserkoszorut tartott a jobb kezében
— A hős fejénél hollós paizs állt —
A koszorut fejére tette szépen, —
És megcsókolta véres homlokát.

„Im engedé az Urnak nagy kegyelme,
Hogy megverők a bősz pogány hadat,
Oh hős! a harcz élteddel lőn megnyerve:
Az ünnepelt, Kemény Simon, te vagy!"

— Most felhangzott a kakasszó . . . s az árnyak
Szét foszladoztak, mint a nyári köd;
A fáklyalángok elhalványulának —
S kihunytanak kék lobbanás között . . . .

És állt a templom ujra bús magányban,
Mint áll ma is vérlepte völgy felett:
S láttára a dalnoknak hő agyában
Csatán borong a lázas képzelet . . . .

— Regés idők, győzelmek szent emléke,
Ó, tisztes egyház, állj sértetlenül!
Történeted magzatjaink szivébe
Anyák oltsák be, biztatójelül —

Hogy lelkesüljön ősink nagy nevére
A magyar ifju, s légyen tettre kész,
Hazájáért lángoljon lelke, vére:
Békében bölcs, hadban serény, vitéz.

Állj oh szent emlék! Tornyodat ne szállja
Rontó villám; ne érje láng soha;
Ősz faladon a fergetegnek szárnya
Ártalmatlan suhanjon el tova! . . . .

Hogy mint ma: ugy még századévek mulva
Büszkén mutasson a magyar reád:
S az ősöknek példáján bátorulva
Megvédje — mint ők — a szabad hazát.

Thaly Kálmán.

*) A *szent-imrei, tövisi* és *gyula-fejérvári* templomokat azon zsákmányból épitteté Hunyady János, melyet *Marengóján:* a *szent-imrei csatatéren* tönkre vert törököktől elvett. Történt ez ütközet, melyben a hős *Kemény Simon* elesett: 1440-ben. (Az első két templom rajzát közölte a V. U. 1858: 18. és 1860: 31. száma.) *T. K.*

Vándorlások Erdély felé.

(Folytatás.)

III.

(Lazúr. — A hollódi völgy. — Venter és kőbányák. — Pedig a halál nincs messze az élettől. — Két magyar iró összeköttetésben három oláh faluval. — Pokola völgye. — Béla vára.)

Váradról egészen *Vaskohig*, másrészről *Rézbányáig* igen jó karban tartott országut vezet, ezentul már csak hegyi ösvények, s csapások találhatók.

Lazúron ebédelvén, alkalmam volt, az ide nem messze eltemetett Vasváry Pál nagybátyját, F. uradalmi felügyelő urat megismerhetni, ki daczára az annyiszor kárhoztatott dohányzásnak, s bár nem mulik el nap, melyben a maga borát és fekete kávéját meg ne inná, még most is, 72 éves korában oly eleven, fürge, egészséges és jókedvü, mint a kollegiumból kiszabadult ifju.

A falutól nem messze, az ut melletti erdőszélen kedélyesen legelészett egy vaddisznó-nyáj, mely azonban emberi ápolásban részesülvén, vadságának jelét most egyedül külsö alkatán s szinében viseli. E nyáj a vá adi l. sz. püspöké.

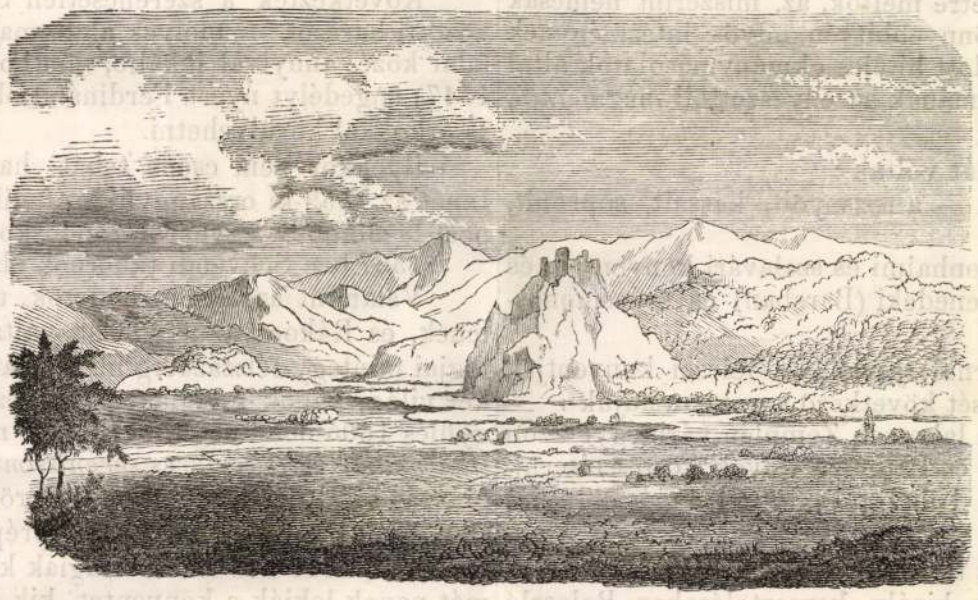

Béla vára.

Azonban a Váradon tuli erdökben a nemesebb vad, — mint róka, farkas, vaddisznó, öz, némely helyütt szarvas, s nem ritkán medve is szép számmal található, bár — fájdalom! — magamnak egész utamon egyetlen efféle eleven példánynyal sem volt kalandos találkozásom. — Téli időben gyakran megtörténik, hogy a farkasok a falvakba is látogatást tesznek, s miután a lakók nem igen vannak fegyverrel ellátva, — természetes, hogy ritkán térnek vissza erdei rejtekükbe üres kézzel, vagyis inkább szájjal.

Eddig folyton sürü rengeteglepte hegygerinczeken vezetett utunk. Most a magaslat végpontjához érünk s felséges tájkép nyilik szemeink elé.

Ez egy mosolygó tekintetü völgy, melynek mintegy közepéig földnyelv alakjában nyomul be a viritó fennsik. Fölöttünk azurkék menny, itt-ott mintegy himzetül ezüstszegélyü bárányfelhöcskékkel tarkázva, miknek futó árnya csalogató világitásban tünteti fel a tájképet. Alattunk smaragdzöld virány, mintegy óriási szönyeg terül el, melyről a legbájosabb idylli csoportozatokat előállitó himzet sem hiányzik, itt a hegyekről zuhogva, csörtetve lerohanó folyócska, vigan kelepelő malmokat hajtva, majd meg a tükrére boruló mezei virágokkal enyelegve, mig tovább futva a füzesek sötét árnyékában elsikamlik a szem elöl, számtalan ponton elszórt falvak obeliszk alakban felnyuló tornyaikkal, s különös házfedeleikkel, az utszél mellett kigyózó gyalogösvényen mellükre hajtott fővel baktató férfiak, a szántóföldeken dalolva dolgozó, festői öltözetü nök s a távoli hegyoldalokon legelésző nyájak, miket az elszórt omladványoktól alig különböztethet meg a szem.

E regényes fekvésü völgyben legelsőbben a magyarnevü, de oláhajku *Hollódra* értünk, melynek a völgyet is átszelő, pisztrángokkal bövelkedő *Hollód* vize kölcsönöz legnagyobb érdeket. — Ehhez közel fekszik *Venter* nevü nagy helység, hol a szölömivelés nyomaira is akadtunk. Van jeles köfejtője s milliónyi diófája. Local is krónikájához tartozik, hogy *Venter* plebániáját egy izben épen *Venter* nevü lelkész kérte a maga számára. A latinul tudók észrevehetik, hogy e helység neve a mennyire nem szép, annyira eredeti a maga nemében. Emlitésre méltónak találom, hogy mig más oláh falvakban a temető rendesen a templomot köriti, itt a halottak országa jó egy órányira fekszik a helységtől, a mi kivált téli időben ép oly kellemetlen lehet a végtisztességet tevő lelkész, mint a gyászolók számára.

A kanyargó venteri hágón felkapaszkodva, a jó darabig zárva volt látkör ismét szélesbedik s utunk változatosan völgyeken, bérczeken, hegyhátakon visz keresztül.

Egy ideig vadszőlő, csipkebokor s egymásba nött folyondárokkal szegélyzett uton haladva, *Robozra*, majd meg *Robogányra* bukkanunk. Ez utóbbi helynek több csinos uri háza s elhanyagolt, vagy tán czélirányosan sohasem is használt meleg kénköves forrása is van.

E két helyre érve, a müvészet s irodalom teréről két név jutott eszembe : először *Robogányi*, évek előtt a nemzeti szinpadon *Dobsa* Guttenbergjének személyesitője, s *Roboz*, a balaton-vidéki levelezők nagymestere, ki eddig tán nem is álmodta, hogy névrokona töle oly távol szerénykedik.

Robogánytól balra látszik *Kosgyán*, mi arról nevezetes, hogy magyar nem-mágnás iró birtoka! Lelketüditő vidékére néha le szokott rándulni genialis tulajdonosa, *Dobsa Lajos*.

Pokola hasonnevü völgyben fekvő, a csinosabbak közé tartozó oláh falu, mellette csörgedez el a *Pokola* kristálytiszta vize. E falunak van csinos temploma s jó karban levő iskolája.

A *Pokola* nagy kiterjedésü, meglehetősen termékeny s emellett véghetlen bájos tekintetü völgy. Lankásán több falu, s ezek közt református lakókkal is biró, van elszórva, kik azonban napról napra mindjobban elolláhosodnak. E völgy látkörét keletről az égbenyuló erdélyi havasok, s délkeletről meredek, sötét rengetegboritotta hegyláncz zárja el, melynek előrenyuló szirtfokán, mintegy kikönyöklő roppant erkélyen, *Béla vára* barna romjai szomorkodnak.

E várrom mellett elhaladva, ezer fényes ábrándkép merült fel lelkemben, s magam előtt láttam a nyers erényekben gazdag magyar daliákat ezernyi viszonyaik közt.

A századok előtti idők, meggyőződésem szerint, nemcsak a durva bátorság s az ököljog, hanem az átalános költő érzület kora. Mily porhoz, hitvány anyagiassághoz, hétköznapi érzületekhez tapadtak vagyunk mi, a czivilizáczió sarjadékai, kik fojtólégü városokban élve, az anyagi kéjeket léptennyomon hajhászva, szép-érzést negélyzünk, s tanyáinkat sodomákban ütjük fel!

Mennyivel magasztosabb fogalommal birtak öseink a fenséges szépségről, mint mi, bizonyitják maiglan az ország legbájosabb pontjain elszórt romok, ama vár- és kastélyomladékok, melyek mintegy a természet imádásának szentélyeiül látszanak épitetteknek!

Bélavár körrajza, lelkünket megragadott álomképként hol elenyészik, hol ismét feltünik, mig nem elérünk az oláhok metropolisába, *Belényesre*.

Belényes régi város, s magyar elnevezését az e vidéken ugy mint Erdély sikjain igen elterjedt, de ma már az utolsó magig kiirtott *belényeknek* köszöni. — Alakjára nézve felvidéki mezővárosainkhoz hasonlit. Vannak benne a szokott hivatalokon kivül r. k., oláh és reform. egyház, oláh-katholikus gymnasium s püspöki palota. Közelében van a nem rég felfedezett roppant *meziádi* csepegökö-barlang. (L. V. U. 1859 : 14. sz.)

Belényes értelmisége ugy, mint egyéb e vidéki városé, kizárólagosan magyar, mindazon szeretetreméltó sajátságokkal, mik fajunk kiváltságai. Nagy hirük daczára egész utam alatt feltünő szép oláh nöt keveset, de a magyar hölgyeket mindenütt oly szépeknek, mint kedveseknek találtam.

(Folytatása következik.)

Lelesz.

Nyolczszázados alkotmányunk sok vihart kiállott intézményei közöl kegyeletet érdemlő emlékként fönmaradtak *hiteles helyeink*, melyek a legujabb időkig nemcsak hiteles pecséttel valának ellátva : hanem azon joggal is éltek, melyet most a közjegyzök gyakoroltak, u. m. a végrendeletek s mindennemü, de föleg a birtokeladási kötvények hitelesitése és törvényelötti érvényesitése.

E hitelességi tekintélyre öket eleinte egyesek vallási bizalma emelé — később törvényeink szentesitették és avatták olyanokká, minthogy drága kincs gyanánt örizék s örizik mai napig is az ország családjainak birtokviszonyait tartalmazó okleveleit, s igy közvetve az ország jogviszonyainak nevezetes részét.

Csoda-e tehát, ha a törvénykezés ily fontos hivatást soha ki nem haló, lakhelyeiket nem egy könnyen változtató, s minden veszély ellen jól védett épületekben lakó egyházi testületekre bizta, melyek egyéneiben ész, erő s akarat nem hiányzott, Isten, hon, s embertársaik iránti kötelmeik hü és szent teljesitésére.

*

Vas. Győ. 1861.

E testületek képviselője nélkül továbbá sem határjárások, sem birtokviszályok miatti törvény elé való idézések hitelesek és érvényesek nem valának. Végre mi érdemüket leginkább emelé, s miért szintén figyelemre és tiszteletre méltók, az, miszerint nemcsak a törvénykezés folyamát megkönnyebbitvén üdvös intézménynek bizonyultak : hanem mint a kiadott hiteles okmánymásolatok által számtalan eredeti okmány tartalmának az enyészettöli megmentői, történelmünk dús forrásai lettek

Hazánk e hiteles helyei tehát voltak :

a) A róm. kath. káptalanok — a rozsnyóit, kassait, sopronit, és nagyszombatit kivéve.

b) A sz. Benedekrend pannonhalmi és szalavári konventjei, és a hajdan szintén e rendnek sz. benedeki (Barsban) és kolosmonostori (Erdélyben) apátságaik.

c) A premontrei rend csornai, jászói, és leleszi konventjei, mely utóbbinak rövid ismertetését következő sorokban adjuk :

Lelesz kis mezőváros, 1500 lakossal, Zemplén vármegye azon részében, mely a Tisza, Bodrog, és Latorcza folyók között elterülvén, Bodrogköz nevet visel. S.-A.-Ujhelytől mintegy 4 mérföldnyire esik közel a Latorcza vizéhez.

Hajdan Zemplén városához tartozó birtok volt.

1132-dik év körül II. Béla király keresztelésekor Boleszló váczi püspök mint keresztatyja nyeré ajándékul *), ki azt a hazánkban már 1130-dik év óta letelepedett premontrei szerzetes rendnek ajándékozá, és számára ott kolostort és templomot is épittetett a szent kereszt tiszteletére, melytől a prépostság czimét ma is veszi.

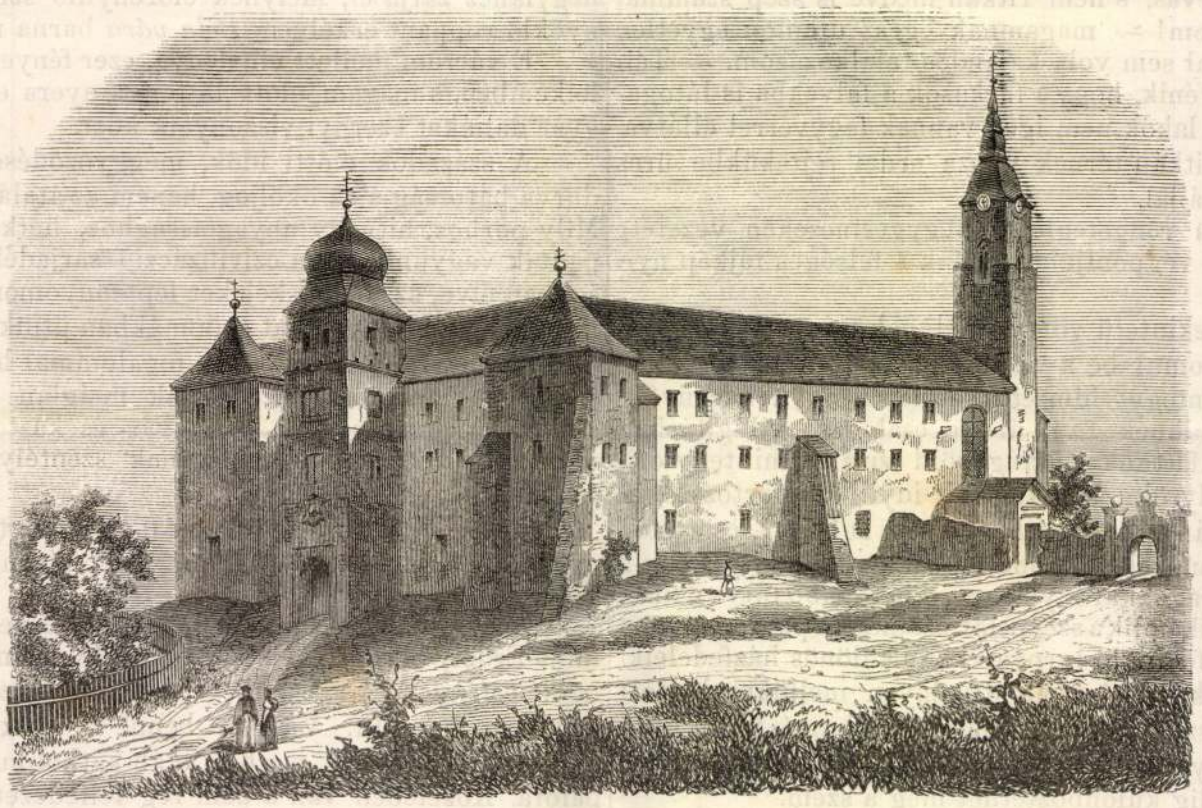

A leleszi konvent.

Hogy azonban ezen Boleszló, s mint váczi püspök nyeré ajándékul, és pedig 1132-ben, ez historiai kétely — valamint az is, hogy III. Béla *1180-dik évben* aranypecsétel látá el a fönnérintett konvent alapitólevelét, mert a váczi püspökök sorában 9-dik helyen Boleszló püspök előfordul ugyan, mint a leleszi konventnek egyszersmind alapitója, de ő püspöki székén ült 1186—1215. **)

A prépostság alapitása tehát a legvalószinübben az 1186—1196-ra esik, annyival is inkább, minthogy Boleszló püspök ez alapitványát végrendeletben tevé az idézett okmányszerint, mit csak magánvagyonnal tehete, következőleg Leleszt örökségkép birhatá. III. Béla király pedig 1196-ban már meghalt.

1214-ben II. Endre király nemcsak megujitá az 1200 körül Imre király által megsemmisitett okmányt : hanem a prépostságot uj adománynyal is gyarapitá, meggyilkolt Gertrud nejének t. i. egy részét itt temettetvén el, érette két szerzetes által végzendő engesztelő áldozatok dijául. ***)

Ily alapitványok következtében a prépostság javai is egyre nőttek, melyeket később részint egyesek, részint egész rablócsapatok nemcsak pusztitottak : hanem birtoklását bitorolták is. Mindannyiszor mind a templom és prépostság magán-vagyona, mind magán, és országos levéltára tetemesen károsodott. E levéltárnak pedig párja Fuxhoffer szerint azon időben nem volt, akár a csomagok számát, akár régiségemlékeit, akár végre jegyzőkönyveinek számát tekintsük, milyen ott 100-nál több volt. — Képzelhető tehát, mennyi historiai kincs esett egyesek és egész pártok viszályainak áldozotául a tudomány legnagyobb hátrányára.

Következtek a szerencsétlen Szapolyai és Ferdinánd király közötti harczok — melyek alatt majd egyik majd másik fél hatott falai közé, annyival inkább, minthogy II. János prépost (1526—1547) engedélyt nyert Ferdinándtól a konventet várként falakkal és árkokkal körülvehetni.

Ilyenkor nem csoda tehát, ha a konvent tagjai elszéledtek. Innét az 1559-ki országgyülés 49-dik t. cz. meghagyja, hogy a prépost legalább öt egyénről gondoskodjék.

1567.ben Schvendi tábornok elzálogositá javait.

Valamint azelőtt a Thurzók, ugy ezután a Bocskayak, Bethlenek, és Rákóczyak egymást váltá föl. Igy a premontrei rend tagjai mintegy félszázadig innét számkivetve valának, s bár helyüket világi papok foglalák el, és kezelék a teendőket : a szerencsi gyülés 1605-ben mégis két világi nemest rendel oda *Requisitores litterarum*, és *executores serenissimi principis* név alatt, kiket II. Mátyás király is szükségből megerősitett 1608-ban.

1610-ben Habardy László prépost a világiaktól visszaveszi a levéltárt, 1619-ben ismét világiak kezében látjuk, mig 1655-ben ismét papok lakják a konventet, kik III. Ferdinándtól uj pecsétnyomót nyernek. — Ezután a préposti czimet Magyarország több főpapja viselé, kik közöl Benkovits Ágoston prépost 1682—1700, mint nagyváradi püspök egyszersmind Nagyváradról a törökök elvonulván, püspöki székét elfoglalván, 1700-ban Leleszt a szerzet tagjainak, mint illetékes birtokosainak visszaadá javaival együtt, melyeket saját pénzén visszaváltott. *)

A XVIII. században Lelesz prépostjait és egyéneit az alsó Ausztriában fekvő perneczi vagy a Morvában létező lucai apátságból nyeré.

Tahy Károly prépost által (1710—1729) az épületek mind kijavitattak, s a templom régi fényébe visszahelyeztetett, levéltára pedig ujra rendeztetek Zemplénmegye valódi diszére, és hasznára.

Végre midőn e konventet 46-dik ismert prépostja (1250—1787) kormányzá : II. József császár, szerzeteket eltörlő rendelete e prépostságot is éré. Irományai ládákban Egerbe, mások szerint Budára vitetni rendeltettek, javai pedig a vallási alapitványokhoz csatoltattak.

1802-ben pedig Ferencz király honunkban a premontrei rendet is visszállitá, ki egyszersmind tanitói kötelezettséget róván reá, a jászói és nagyváradfoki Sz. Jánoshoz czimzett prépostsággal egyesité — mely utóbbi első prépostság vala e honban azon 42 prépostságok közöl, melyekkel a főt. rend virágzása korában birt.

Ugyanezen évben az országgyülés a leleszi konventet ismét hiteles helynek nyilatkoztatá a 16-dik t. cz. által.

Jelenlegi prépostja — ki a magyar országgyülés förendü tagja — főt. Répássy József ő méltósága, ki e prépostságot valamint három elődje is sok jótékonyságban részesiti, s kiknek kormánya alatt a szerzetes kanonokrend tagjai Magyarhonban szép hirnevet és érdemeket szereztek maguknak. *I. E. B.*

*) Uj m. Muz. 1859. III. füz. 170. l.
**) Schem. Cleri Vac. 1861.
***) Fuxhoffer Monast. 1860. Kaprinay után.

*) Toporg. M. Regni Hung. 478. l.

Lelesz

és Kápolnalonya

Keleti Gusztáv rajza

Repr.

Om VI. 385. l.

BÚVÁR

A FRANKLIN-TÁRSULAT
KÉPES FOLYÓIRATA
SZERKESZTI: Dr. CAVALLIER JÓZSEF

MINDEN SZÁMA
A TERMÉSZET-
TUDOMÁNYOK
ÉS A TECHNIKA
VALÓSÁGOS
LEXIKONA

EGY ÉVRE 9·60 PENGŐ

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, IV., EGYETEM-U. 4.

Leleszi vasajtó

Száradok 1872. 54. l.

Leleszi vasajtó.

Derecsényi: Nagy Lajos Eora 55. tábla

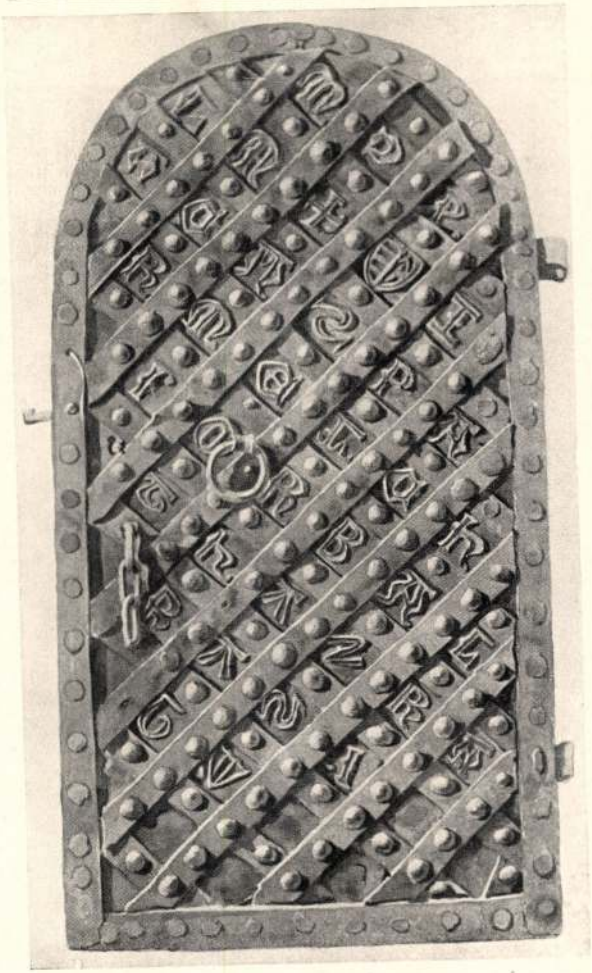

Leleszről a jászói prépostságban

VASALT

XIV. század

Leleszi konvent

Vas. Ujs. 1861
148. l. Keppel

E O N P A N T
N T H
SELOFF
T H E
HE PLASTIK
LIEN
H E O
E O N
N T H E O N P

13) *Despinits* Péter úr néhány érmészeti adalékkal kedveskedik (299).

Mindezekre előadó fog válaszolni.

106. Indítványoztatván, hogy az arch. bizottság *Toldy* Ferencz első titkára és hosszú évek során át egyik legbuzgóbb tagjának félszázados irói működése ünnepélyén küldöttség által vegyen részt; határoztatott, hogy a bizottság Pesten lakó tagjai az ünnepélyen leendő megjelenésük által tolmácsolják a bizottság őszinte üdvkivánatait.

Jegyzette:

Rómer Fl.

A leleszi levéltár és egy régi vasajtó.

A Zemplén vármegyébe kirándult magyar történelmi társulat bizottságához *Leleszen* alulirt is csatlakozván, ott töltött néhány napi időmet, leginkább régi történeti becsü adatok gyűjtésével töltém.

Jelesül átkutattam az igen jó rendben és gondban részesülő országos levéltár hártya- és papiros okmányait, s ugyancsak prüsszentettem is nem egyszer azon irgalmatlan kapadohánytól, mely az egyes csomagokba a moly ellen ki tudja, mikor rakatott, s így most a buvárkodónak önkénytelenül hatalmas burnótúl szolgál. Ezrekre megy az itt őrzött oklevelek száma, melyek évek szerint vannak külön-külön lecsomagolva és jegyzékbe foglalva. A legrégibb okmány 1223 ból való s kicsiny, alig néhány hüvelyknyi szélvényre irott. A legrégibb, papirosra irott oklevél itt 1348-dik évről kelt, tehát I. vagyis Nagy Lajos király idejéből való; azonban koronként még azontúl is fordúlnak elő hártya-levelek folytonosan, jól lehet a a papirosra irottak száma túlnyomóbb. Mátyás király koráig igen gazdálkodtak, valamint a hártya (pergamen) úgy a papirossal is, mert azok még akkor is csak néhány hüvelyknyi nagyságuak, ha magoktól a királyoktól kiállítvák. A XV. század közepétől kezdve a királyi kiadványok kissé terjedelmesebb papirosra iratvák, azonban rendesen nem nagyobbak, mint

Arch. Ért. 1871. V. k. 10 sz.

negyedivüek, csak később en a XVI. század elején kezdenek az okmányok terjedesmesbekké válni s oly bőbeszédüekké lesznek, hogy sokszor az okmányok több összeragasztott egész ívből állanak. Hogy ily hosszú oklevélnek átolvasása azután nem kis munkát s gyakorlatot igényel, azt felesleges említenem.

A papiros okmányok olvasásánál szemembe ötlöttek a rajtok levő vízjegyek, minek következtében csakhamar hozzá fogtam azok lerajzolásához, úgy, hogy két nap alatt 1348-tól 1526. év végéig terjedő időközből való több száz okmányról 274 különböző rajzot vettem le, s mondhatom nem kis gyönyörrel, mert hisz ábrákban tűntek elém a rég elmúlt, eddigelé kevésbé ösmert hajdankor alakjai és tárgyai a legkülönbözőbb változatban.

A XIV. századbeli papiroson, különösen Nagy Lajos s az anjou-házbeli királyoktól keltezett okmányokon, leginkább keresztek, kulcsok, felhúzott nyilak, tegzek, virágok, levelek, gyümölcsök, ágak; továbbá állatok, mint kecskék, lovak; majd kürtők és erődítvényi tornyok szerepelnek. Érdekesek a Mária királyné 1389. év körüli iratain a tollas sisakok, különféle lófejek, virágok, levelek és kulacs, mely zsinórral van ellátva s hihetőleg harczosok által használtatott. Zsigmond király korával kezd divatba jönni az ökör vagy bika fej, mely majd egyszerű valóságában, majd csilaggal, kereszttel s különféle más dísziménynyel fordúl igen gyakran elő, s nem megy ki a divatból a XVI. században sem; Zsigmond alatt szerepel még a halbavégződő hitregei nőalak, kereszttel ékített korona különféle alakú, lapos, hosszú, majd gömbölyű harang, sisak, ló, egyszarvú, sőt 1414 és 1416-ból egy fejékkel és másik papiroson koronával ékített fitos orru nő; helyenként szarvasfő jön elő terjedelmes agancsokkal, két kapuval ellátott vár és torony; a meseországból való szárnyas oroszlán (griff); 1417-ből pedig egy három halomból vagy háromágú koronából kiemelkedő kettős kereszt is, mint az országos czímerünk egyik részét maig is képezi, 1422-ben előjött a horgony, 1423-ban az olló, mely a mieinkhez teljesen hasonlít. Ez évből van még vízjegyül egy buzogány, lándzsa és nyilakból összeállított hadijel is ábrázolva, mi az azonkori fegyverekre nem kis világ-

got vett. 1424-ben a harang, mely eddig többnyire jelent meg, már háromszegü koronával van ellátva; 1426-ból van egy kancsó és két ablaku fent rácsos torony. 1447-ből látni egy a mostanihoz hasonló kétágú mérleget, 1448-ból pedig Hunyadi János okmányain egy szarvas angyalt vagy nemtőt, és egy másikon egy — salva venia — magyar nadrágot. Ezen és egy 1449. évből szőllő fürtök emlékeztetnek arra, hogy a bort akkor is becsben tartották a művészek, s egy azon évi okmányon egy falusi menyecskének szép alakú feje is van ábrázolva, hátúl szalaggal díszített fonadékban végződő dús hajzattal. Egy 1450-diki okmányon egy kámzsás és gömbölyü süveges alak ölelkezik és csókolódzik. 1453. óta mérlegek, ökörfejek, miken magas rudon csillagok és keresztek is látszanak, sűrűn szerepelnek, egy ily keresztre egy tátott szájú kigyó is tekerődzik. Mátyás király korabeli okleveleken vizjegyül a rendalakú keresztek különféle változatban, majd összetett nyilveszők, hold felett kereszt, miután a török feletti diadalt jelenti, harangok, nyakvért, korona, szőllőfürt, koronás ökörfej, kürt, olló, mérleg, levelek, ágak, körték, koronás sasok, stb. alakok szerepelnek. A horgony különféle alakban folytonosan megjelen Ulászló és II. Lajos koráig, ez utóbbinak okmányain majdnem kizárólag a mérleg és horgony szerepelnek. A horgony mint a remény jele, tán ép ellentéteül annak, a mi 1526. évben a mohácsi téren bekövetkezett midőn az ország dísze, virága s önállósága oly váratlanul a sírba szálltak . . . .

Kimért időm nem engedé, hogy a habsburgház uralkodása kezdetétől folytassam a papirosok vízjegyeinek lerajzolását, jól lehet azok mint néhány oklevelen láttam, szintén érdekes ábrákat tartalmaznak. A jelen volt Iványi István úr azután bele is fogott e korszakbeli rajzok levételével, azonban, minthogy később elutaztam, nem tudom mennyire haladt munkájában.

Még egy régészeti tárgyról fogok szólani. A leleszi főtiszt. premontrei urak, kik mellékesen, de köszönet nyilvánítás mellett legyen mondva, a történelmi társulati tagokat ősi monostorukban a legszivesebb magyar vendégszeretettel fogadtak s minden kényelemben részesíték, figyelmeztettek, miszerint a kastélyszerű kolostor első emeletének keleti részén, a templom

tőszomszédságában a sekrestyével egy szűk csigalépcsőzet által összekötött, nem rég felfedezett két 3′ magas, ½ szés, fent félkörü ablaknyilással s kereszt boltozattal ellátott kamraszerű szobában egy igen régi vasajtó van, (l. 4. ábra) melynek gothi

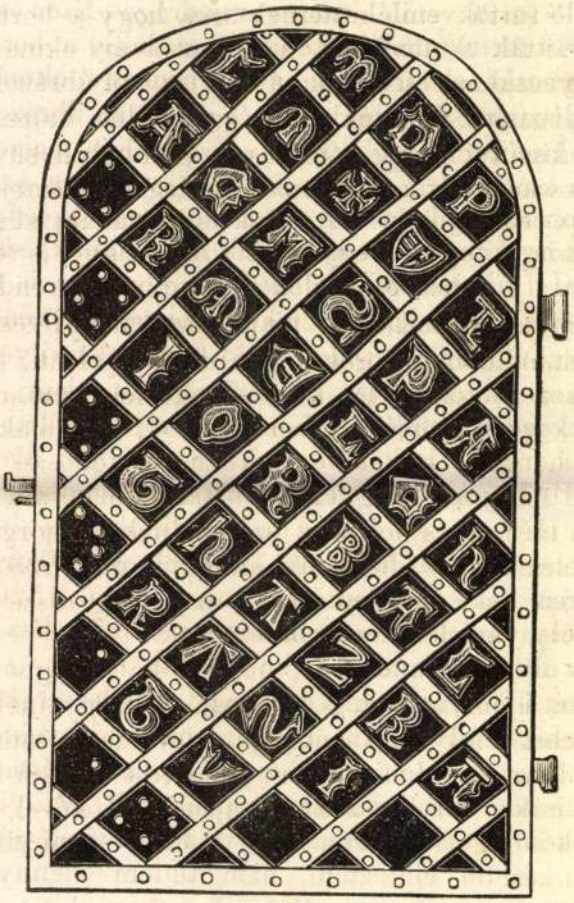

4. ábra.

kus feliratát ekkoráig senkisem fejtheté meg, jól lehet már többen megbámulták. Oda vezettetvén, csakugyan egy érdekes vaspántokkal ellátott vaslemezajtót találtunk, mely 5′ 5″ magas, 2¾′ széles s fent félkörü. A lemezen góth betük vervék ki, miket én következően értelmezzék:

A Kuczova és Kurtánfalva közti magaslatokon (Bereg megyében) nem rég eszközölt ásatásokról jövő alkalommal.

Lehoczky Tivadar.

Archaeologiai levelek.

XXXI.

Enyingen, t. i. az úgynevezett világ közepén a Mező-Komárom vezető uttól jobbra az uraságí épületeken alúl a 4 táblán szántás körben 16¼ (1-ször 18 fontról volt szó, most már csak 14 fontról) darabszámra nézve pedig 2000-nél több érem találtatott egy (az enyingi ft. esperes értesítése szerint) fekete szinű a mostani szájas-korsóhoz hasonló cserépedényben. Az érmek Trajanus Decius Pius, Gordianus Pius, Philippus, Otacilia Severa, Volusianus, Gallienus s Verus, Divo Augusto előlapi, s Consecratio, Pannoniae, virtuti militum, saeculum novum, Thermae Romanae, stb. hátlapi köriratokkal látvák el, tehát Kr. u. 97—268 évbeliek.

Az egész leletet az urasság a szolgabirói hivatal útján a megyei bizottmányhoz tette át, mely azt a n. muzeum igazgatóságához küldé, hogy ez a neki hiányzó s a tudomány előmozdító példányokat kiválasztatván a megye a törvényes, vagyis szokásos 3-felé való osztást eszközölhesse. Az egész lelet tehát 4-kén a n. muzeumba szállíttatott. A cserépedény feneke 8 centim átméretíi csakugyan fekete cserép, de fájdalom, noha 6 darab töredékben, még sem kerűlt egészen a me-

---

= etcetera? de a H, T, IV. V.-vel nem tudom mit csináljak. - A szokatlan rövidítéseknél bajos valami biztos alapot találni, miért is a leleszi ajtófelirat magyarázatát kissé merésznek találom. Valóban csak a három király nevét lehet biztosan elfogadni, a többi még addig rejtély marad, mig talán egy 3-dik, 4-dik hasonló ajtó, vagy talán egy külföldi emlék nem fog bennünket a biztos nyomra vezetni. — Feltünő, hogy itt is a felirat M-mel kezdődik, és Balthazár után az R (vagy k), A, H, T, V jegyek jönnek elő.

R. Fl.

V D P.
L M + J
A C H S P A
R M E L C H
J O R B A L
T H A Z R A
R A S 1 4 . .

azaz: „Venerabilis Dominicus Praepositus Lelesziensis Monasterii Sanctae crucis In Honorem Caspar Melchior Balthasar, Anno Reparatae Salutis 1400.“

Megjegyzem, miszerint e XV. század elejéről való művön az egyes betűk helytelenül vannak alkalmazva, s igy ilykép értelem zavarók; így a 3-dik sorban az A-nak ott kellene állnia, hol a H áll; a 6-dik sorban pedig az A-nak ott hol az R, végre a 7-dikben az R-nek hol az A. Igy azután nem téveszthető a fönebb előadott értelmezés, annálinkább, mert a XV. század első éveiben csakugyan Domokos volt a leleszi monostor prépostja.*)

*) Ezen érdekes ajtóhoz egészen hasonlót közlött *Ipolyink, Vereby* munkája nyomán a „Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Baudenkmale in Wien“, II. kötet, 219. l. 1857., hol annak Lehoczky rajzához majdnem egészen hasonló társát láthatjuk. Azon ajtó *Rudóbányán* van Borsod megyében és a leleszitől avval különbözik, hogy csúcsíves. A vaspléh, keresztbe vert lemezek által támadnak a dülények és a betűknek és jeleknek egyszersmind keretül is szolgálnak. Az elrendezés hasonló, de a rudóbányain 11 és 10 lemez képezi az egyenetlen mezőnyöket, mig a leleszin a 10 és 10 lemez inkább szabályos alakú alapot képez; az előbbin 55, a másikon csak 32 egész mezőny fordul elő, melyek a rudobányain több betűnek és jelnek adnak helyt, míg az utóbbin még a zár felé eső mezőnyök is üresek és csak szegekkel vannak kiverve. Ezt egyáltalán az ajtók külsejére nézve. Az első ajtó felirásának magyarázatát a „Magyar Sajtó“-ban Paúr Iván adta és *Mária, Caspar, Melchior, Balthazárral* fejtette meg. A többi betűnek értelmét nem is tárgyalá, mivel a donator, vagy művész nevét sejtette alatta lappangani. — Ipolyi, avval egészítette ki, hogy elejét a M (utter) Mária hilf-fel, régi harangokon és egyéb egyházi készleteken gyakran előjövő imával kapcsolta össze. A nap, csillagok, holdváltozatok, stb. jelvények magyarázata épen oly nehéz, mint az alul fenmaradt betükké. Ha a rajz nem egészen hü, az utolsó előtti sort így egészíteném ki: ETCERA

Lelesz apátság

LELESZ

Apátság

I.E.B: Lelesz. VV 1861, 147–148 l.
(képe 148 l)

Lelesz templom

LELESZ

Templom és apátság.

V-n: Lelesz. VV 1869, 19–22 l. (kép 20 l.)

Leleszi premontrei
apátság

képe repr.

Kiss Kikl kath. Magy

189. c.

BUDAPEST
42 V

Leleszi premontrei

templom

gotikus, barok
felszerelésel
Belocje repr.

Emlkassai egyhm

II k. 710 l. után
720, 721. l

Minthiteles hely 1875-
ben megszünt. Oklevél
gyűjteménynek 32 ezer drb,
melyekről csak miselatokat
adhatnak. Cime most Leleszi Kon-
vent. Házfőnök, négy rendi
taggal

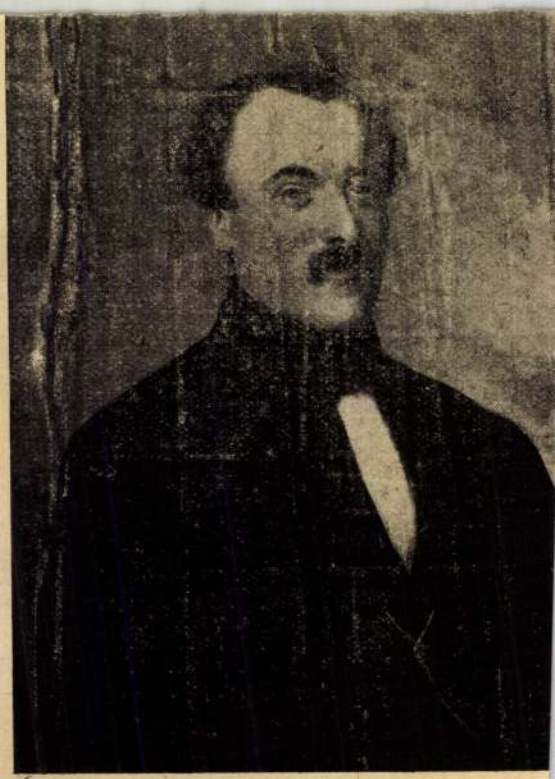

3

1. ZERDAHELYI V.: NŐI ARCKÉP. — 2. ZICHY MIHÁ
M

1. V. Zerdahelyi: Frauenbildnis. — 2. Michael Zichy: Selbst
Magnaten. — 1. V. Zerdahelyi: Ritratto di donna. — 2. Mi

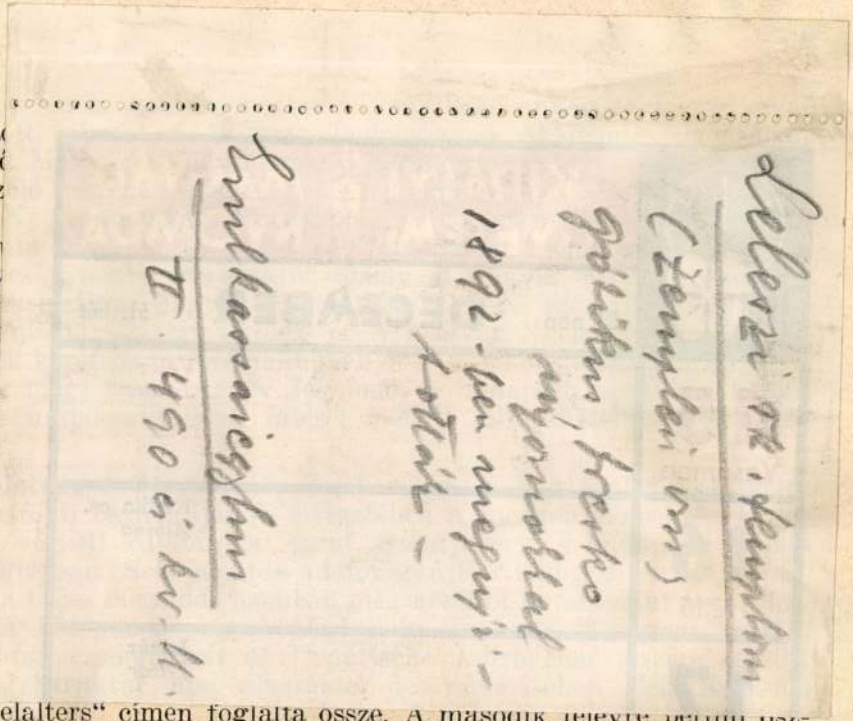

elemeire
foglalkoz
megjelen
meiről sz
Magyar
ben bem
latos egy
meg; ide
szómagya
könyvén
jében fo
nyelv- é
működöt

Dr.
kapott b
kulásáró
gos Lev
zásához,
ségessé.
sának e
cikkéber
des Mittelalters" címen foglalta össze. A második felévre bérlini ösz-

Lelevzi rk. Szemplom
(Zemplén vm)
gőtikus, freskó
nyomokkal
1892-ben megnyi-
tották –

Emlkasaiegyhm
II. 490 és kv. 4.

Kerekes József (1911, Miskolc, ref.), egyetemi gyakornok (Cholnoky professzor), geomorfológiai kutatások eszközlésére részesült 400 pengő ösztöndíjban. Főleg a Bükk-hegység geomorfológiájával foglalkozott s Görömbölytapolcán a Tavas barlang kialakulási folyamatát és idejét tanulmányozta. Eredményeiről a Magyar Barlangkutató Társulat 1935 december 10-i ülésén számolt be, s a dolgozat a Barlangvilág 1936. évfolyamában jelenik meg. A tárkányi öböl morfológiájával foglalkozó dolgozata doktori értekezésként a Földrajzi Közleményekben jelenik meg. Professzora vezetése mellett több kirándulást tett a budai hegységbe, az itteni morfológiai viszonyok tanulmányozására.

Kertai György (1912, Budapest, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár ásványtani tanulmányainak folytatására (Mauritz professzor) félösszegű ösztöndíjban részesült. A Szepes-Gömöri Érchegységben gyüjtött anyag alapján a hegység érctelepeiről és azok keletkezéséről készülő doktori értekezését befejezte, mely az Országos Természettudományi Múzeum Annalesében jelenik meg. Három csonkamagyarországi lelőhelyről új aragonit előfordulást dolgozott fel genetikai és kristálytani szempontból; ezen vizsgálatok eredményeiről a Földtani Társulat 1935 november 6-i ülésén számolt be s dolgozata „Hidrotermális aragonit andezitből és mészkőből" címmel a Földtani Közlöny 1936. évi füzetében német nyelven jelent meg.

Leleszi prépostság

és temploma

Kepé repr.

Emlkassai egyhm

I. 16. l.

mozaik diszéből csak néhány tö
áthidalja a ravennai és a velen
sokáig él, szinte megszakitás
iparban a mozaik technikai hag
készitése. Valószinűleg ebből a
maztak azok a mesterek, akik S
vári bazilika apszismozaikját

Valószinű, hogy a vel
a XII. században, amire a munka
jai alapján került kivitelre, d
a kivitelezők helyi, velencei
a feltevést, hogy a bizanci sti
féle mintaképek hatása olvasha
Hagia Sophia, arra mutat, hogy
terektől származó kartonok ala
fontosabb alapréteg a bizanci
mány, mellett a karoling miniat
hatása is érezhető. Mindezekből
velencei mozaik stilusa semmie
tinizáló olasz. Különösen áll e

Leleszi premontrei apát-
ság belseje
gótikus
Repr-
Kiss Szikl kath. Magy
429.1.

Leleszi premontrei
rendház kápolnája

(Zemplén vm)
falkéjei

Gerecze falkéjek

541 — 543. h.

másolatok
Gróhtól a
MOB-nál

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni :

Collisban vagy Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Színház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejty. Ujság	Sztár			
köznap	vasárnap								
1	1	1	5						

Kelt Kerek

Kerekes János

aláírás.

Leleszi monostor-
vár
Zemplén m.

l.

GerMRE
127.l.

89

Moretto:
a . Hugyanott 1555-ben.

rdul?. Jobb kezében kardjának ezüsttel
két barettet visel; haja, bajusza, sza-
szeme szürke. Korczos ingének gallérja
tt brokátruhájának ujjai bővek. A hát-

95: VII. 19-én 16000 lirán. (7176 frt.)
31-én (246/95.)
az 54347/95 min. számot.

Leleszi zárda Templéspr

Tetelto 1902.

1) a zárda alapraja 1:200.

Kapolna metszetei - és 2 ajtokeret.

2) Kápolna alapraja 1:100 - hosszi és keresztmet

3) ugyanerről más olat - -

8.

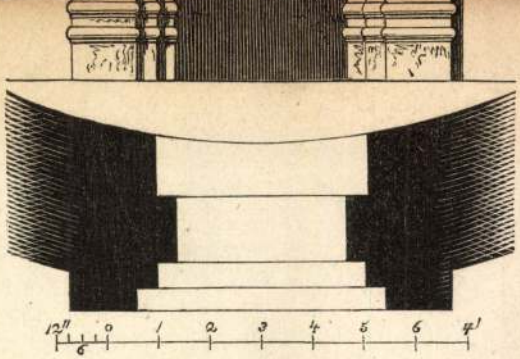

30.

40.

41.

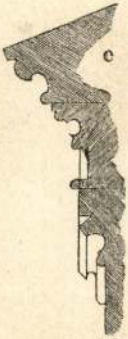

42.

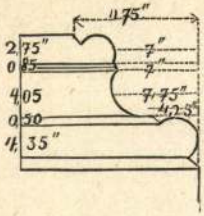

45.

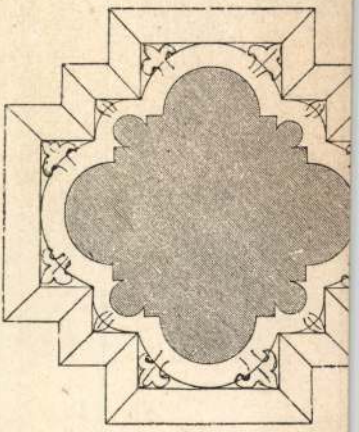

46.

Lelkes András festő

Jubileumi kiállítás nyílt meg a Csepel Galériában, melyen képei szerepelnek.

Losonci Miklós: Három nemzedék alkotásai.

Pest Megyei Hírlap, 1975. ápr. 9.

Lelkes András

Gyülekezés cimü képével a Csepeli Képzőművészeti Pályázat kiállitásán a Csepeli Galéria dijját nyerte meg.

Népmüvelés 1975/5 41

Lelkes András

"Hazafelé" cimmel a lap bemutatja a művész l
képét.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 9.
XVI. évf. 37. sz. 4. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 SEP 9

Lelkes András

1021

Lelkes András: Hazafelé

ÉLET ÉS IRODALOM
4

lelkesedésük így nem az ismeretek terjesztésének tanítói öröméből táplálkozott, hanem abból, hogy valamely vállalt társadalmi cél megvalósításának érdekében terjesztették az ismereteket. A társadalmi változások sürgetése, előkészítése vagy megvalósítása — ez volt a tettrekésztető indító ok.

A húsz-huszonöt évvel ezelőtti ismeretterjesztő munkában is a társadalmi célok közvetlen szolgálata volt lényeges: azért vállalták az értelmiség legjobbjai az ismeretek néha áldozatokkal járó, áldozatokat követelő terjesztését, mert a vállalt és lelkesen hitt társadalmi átalakulást elősegítő eszköznek tekintették az ismeretterjesztő munkát. Az ismeretterjesztés tehát eszköz volt, amely a társadalmi átalakulás, a szocializmus alapjai megteremtésének folyamatában az értelmiségre háruló feladatok megvalósítását jelentette és segítette. És amikor épp a szocializmus alapjait rakja le egy ország, könnyen elképzelhető, hogy ételszagú termekben, kitakarítatlan helyiségekben is lehet forró hangulatú vitákat, előadásokat tartani. Sőt.

Mármost a kérdés, amellyel szembe kellene néznünk, a következő: A forradalmi átalakulások látványos pillanataiban az üzemi étkezdékben is lehet lelkesen, üzenetet-

Ez a lelkesedés azonban távolról sem elvontan rögeszmés, hanem nagyon is konkrétan a mindennapi társadalmi gondokhoz kapcsolódó, azokból táplálkozó, azok megoldásáért felelősséget érző, a konkrét társadalmi feladat vállalása által meghatározott lelkesedés. És épp mert nem önképzőköri lelkendezésről van szó, a mai, más társadalmi helyzetben sem csupán az ismeretterjesztés *szervezeti* feltételeinek megújításáról, tartalmasabb és gyakorlatiasabb *megszervezéséről* kellene beszélnünk, hanem legfőképpen arról, hogy az ismeretterjesztésben munkálkodó értelmiségiek lelkesedése miből fakad, s miből fakadhatna ma, egy, az ötvenes évek társadalmi gyakorlatától jelentékenyen különböző valóságban.

Mert permanens lelkesedés nincs: nem lehet az ötvenes évek társadalmi ellentmondásaiból kinövő, azokhoz kapcsolódó lelkesedést konzerválni és egy megváltozott társadalmi helyzetben normaként megkövetelni. A bajok gyökere éppen ott

(Folytatás a 4. oldalon)

Lelkes András, grafikus

L: Lőrnyi István

Bereczky L: Az elődök vonzásában 11

Népszabadság, Bp. 1978 szept. 10

Lelkes András, [ ]

Kiállítása nyílt meg a ferencvárosi pincetárlat helyiségében.

— : Hallo Hak

2.

Esti Hírlap, Bp. 1972. márc. 2,

Lelkes András

A Csepeli Galériában, a csepeli Képzőművészek őszi kiállításán érdekes technikai eljárással hőmetszeteknek nevezett, monotypiához hasonló képei szerepelnek

„Hónunkások" (emlétve)

Láttuk, hallottuk.

'72. X. 28. 19.12 D. Petőfi.

Lelkes András festő

Az 1947-ben alakult csepeli képzőművészeti kör közösségéből indult el alkotó útjára.

-N-: A képzőművészkör jubileumi kiállítása.
Csepel, 1972. dec. 29.

Lelkes András Festő

A Stúdió őszi táslatán szerepelnek művei, tűzzománcai.

Lasovci liiklós: Új értékek a Stúdió őszi kiállításán.
Pestmegyei Hírlap, 1974. szept. 24.

Lelkes-(család) festő

A vasi műhely él és növekszik: jók az adottságai. A vasi műhely ereje abban is megvijlvánul, hogy komoly értékeket sugárzott a magyar képzőművészeti kultúrának. – Innen távozott Gerson Pál, a Lelkes-család és sokan mások, ők azóta városokban végeznek festői szolgálatot.

Lasonci Miklós. A vasi műhely.
Vasi Szemlet, 1976, 4. 547. oldal.

Révfülöp Nagyközség Önkormányzata tisztelettel meghívja Önt és családját

2000. július 15-én 18 órakor

Lelkes Márk

szobrászművész

Lelkes A. Gergely

festőművész

kiállítására

A kiállítást megnyitja:

Horváth István szobrászművész

Közreműködik: SALVETE kamarakórus

A kállítás látogatható: július 15-től július 27-ig. Nyitva tartás: hétfő kivételével naponta 16-22 óráig.
Cím: Révfülöp, Halász u. 6. TÓPART GALÉRIA

MEGHÍVÓ

figyelmét is abba az irányba terelgeti. Balogh visszatérve Pozsonyba főnökétől megtudja, hogy társa a hazaúton egy szerencsétlen balesetnél kocsijában szénné égett. Egyszerre megdöbbentő és felszabadító bejelentés: mintha csak Kuti Marcsa átka akart volna teljesülni, de a véletlen Baloghot megmentette. A mű utolsó mondataiban azonban az alelnök azt is közli, hogy valamilyen Kuti Mária kereste Baloghot és a lakáscímét is elkérte. Az utolsó mondatok groteszk, abszurd figyelmeztetése többféle értelmezés számára hagyja nyitva a már-már lezáruló történetet, és egyúttal visszafelé is hat: jelentéssel telíti a korábban mellékesnek látszó mozzanatokat, többletjelentést ad a szöveg egészének. Most látszik csak milyen tudatosan megkomponált a novella, milyen mesteri az atmoszféráteremtés, a reális és a misztikus motívumsorok fokozatos egymásbajátszása, az egyszerű, már-már bántóan szűkszavú előadásmód pedig valójában mennyire ökonomikus nyelvi megformálás. Az ilyen novellák nemcsak Grendel Lajos egész prózaművészetének fénylő pillanatai, de a modern magyar próza jelentős értékei is.

Lelkes A. Gergely

Horhos 1993/4

Lelkes A. Gergely: Terek

Lelkes I.

fotós

Lelkes fotós készített reprókat Szuromi Pál Fodor József-ről készített cikkéhez.

Szuromi Pál: Fodor József

Művészet, 1974. december - 20. oldal

Lelkes L.
fotós

Lelkes fotós készítette a fotókat Szilvitzky Margit falikáipet-járól.

Kerezsi Jenkya: A jubileumi és a művészeti...
Művészet, 1975. május - 8 oldal.

Lelkes István festőművész

a kútvölgyi képzőművészeti tábort vezeti, irányítja, tanácsokkal látja el az ottlévő fiatalokat, négy festőművész.

Tamási István: Látogatás a kútvölgyi képzőművészeti táborban.

Csongrádmegyei Hírlap, 1974. aug. 9.

Lelkes István

Résztvesz a kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Táslat I–X.
1965–1974.

Kőszeg városképének problémái.

LELKES
ISTVÁN

„Jól tudjuk, hogy fővárosunk alig száz éve még szintén a klasszicizmus jegyében felépült, egységes megjelenésű középváros volt, s sokan fájlaljuk, hogy ebből a jellegéből, egységéből más és nagyobb célok felé törve teljesen kivetkőzött. De amit a fővárosban elmulasztottunk, illetve elveszítettünk, talán még megmenthetjük vidéki városaink nagyrészében, ha visszatartjuk őket a külsőséges nagyvárosiasságra való törekvéstől, ha felkeltjük bennük saját jellegük és értékük tudatát."

Rihmer Pál: Városok a multban és jövőben. Tanulmányok: (Magyar városépítési feladatok). K. M. Egy. Nyomda, 1942.

Vannak dolgok, melyeknek tárgyalása több okból is meglehetősen nehéz. Ilyenek — és talán első helyen állanak — a művészet nagy kérdései s ezek között is legelől az építészeté. A művészetek jellegéből eredően a kompozíciós kiemeltségű két- és háromdimenziós ábrázolások még esetleges zsúfoltságuk mellett is könnyebben hozzáférhetők, gondolkodásra kevésbbé késztetők, s talán ezért is keletkezik kevesebb vita körülöttük, bár — mint a művészetekhez általában — ezekhez feltétlenül mindenki „ért". A szemünkkel szerzett közel kilencvenszázalékos tudattartalom puszta percipiálása és egy sereg asszociáció többé-kevésbbé símább lezajlása könnyen megtéveszti a legtöbbször csak *néző*, ritkán *látó* átlagembert, ki az észrevétellel járó elsődleges érzelmek alapján dönt a látottak mellett vagy ellen. Auditív benyomásainál is érzelmei irányítják állásfoglalását; itt értelmi funkcióról ugyancsak aligha beszélhetünk, mert hiszen éppen a „hozzáértés" hangoztatásával távolít el, hárít félre minden problémát ösztönösen, tudata alatt érezve nehezen felépített mértékelési rendszerének hiányosságait. E „jó" vagy „rossz" osztályozás részéről annál könnyebb, mert a természethűséget — laikus műszóval: kidolgozást — teszi kánonjává mind kép, mind szobor esetében, s talán nem túlzunk, ha zenei ítéletalkotásait is vizuális eredetű érzelmi elemekkel hozzuk kapcsolatba.[1]

Csoda lenne, ha építészeti téren más lenne a helyzet. De míg az előző esetekben az érdekelt laikus — akár mint magánszemély, akár mint bizottsági tag — csupán arra szorítkozik igen kevés kivétellel, hogy már kész alkotásokat bírál, vagy vesz, illetve hallgat meg, addig épületek keletkezésébe, átalakításába — legyen az köz-, vagy magánépület — beleszól, s mert

[1] Példák műdalaink és slágereink szövegei. A legtöbb zeneértő is csak a programmzene bizonyos fajait, azaz a való élet látható és hallható jelenségeit megközelítő, utánzó szerzeményeket kedveli igazán, s azért nincs keletje a csak zenei hatásokkal dolgozó művészek alkotásainak.

1943.

Dunántúli Szemle 1-2. f.

érzi, hogy az alaprajzhoz, konstrukcióhoz, tájba- és környezetbehelyezéshez nem ért, azért itt-ott látott (s a maguk eredeti környezetében minden bizonnyal jól odaillő) részletek megvalósítását fogja rákényszeríteni az építészre, feltéve, hogy az építész nem maga követi el a hibát, bevált építészeti frázisok halmozásával leplezve a lényeg felnemismerését, elsikkadását.

Nem kell azonban feltétlenül művészetfilozófiával foglalkozni, hogy észre ne vegye a gondolkodva szemlélő, miszerint vannak korok, melyeknek építészeti megnyilvánulásai mentesek mind az építők, mind az építtetők üres formalizmusától, illetve rákényszerítő kívánságaitól. De e korokat vagy olyan eszme fűti, amely efféle tévelygést mindkét részről lehetetlenné tesz (például az egyiptomiak sepulchrális, örökkévalóságra törekvő jellegű művészete, vagy a görögök emberisteneiből eredő arány- és szépérzékének kánonszerű volta, a gótika miszticizmusa); vagy a gazdasági jólét oly fokú, hogy az építő részéről lehetségessé tesz úgyszólván mindent, míg az építtetőt éppen gazdagsága tartja távol a kicsinyeskedő kívángatástól. Ilyen a barokk és részben a klasszicizmus kora. Köztudomású, hogy az átmenetek egyik korból a másikba természetesen nem zajlanak le símán, s a fellépő egyensúlybomlást — ha még oly kismértékű is az — a hozzáértő azonnal észreveszi, de egyben a legtöbbször örömmel állapítja meg, hogy igazi művész ilyenkor is csodálnivalót alkot; példa erre főleg sok templom, melyek közül akárhány többszáz évig épült. Igaz, hogy a mesterségüket kiválóan értő céhi mesterek olyan pompás összhangban éltek tájjal, környezettel, anyaggal, ami ma élő kiváló építészeinket is a legnagyobb bámulattal és áhítattal tölti el. E táj- és térérzés magyarázza az építészet s általában a művészet nemzeti s azon belül tájszólásszerű jellegét, az építők faji adottságait is ide számítva.

A mult századvég nagyarányú technikai fellendülése, a könnyebb utazási lehetőségek, de még inkább a fényképezőgép és a képes folyóirat megszüntették a távolságok szigetelő hatását, s a nagy tömegekben igazán csak akkor létező, megkésett romantikus szemlélet kapva-kapott az eléje hordott építészeti reprodukcióhalmazon. A hirtelen iparosodás és a gazdasági élet hangsúlyozottan egyoldalú, bérharcokkal tarkázott fellendülése fővárosunkat s az arra alkalmas kisszámú várost növeszteni kezdte. Az új gazdagok tradíciót pótló, multat hazudó építkezésekkel igyekeztek elfelejtetni a tegnapi nincstelenséget, szegénységet. Az új-gazdag városok hasonlóan kezdtek multat s nem utolsó sorban fővárosi jelleget teremteni. Szomorú joggal állapíthatja meg ezekről Rihmer kitűnő tanulmányában: „Van Budapestet utánzó főterük, főútjuk a pályaudvarig, de nincsen öntudatuk. Van néhány fővárosi mintára épült hivalkodó középületük, néhány emeletes bérházuk, de szinte rejtegetik azt, ami bennük különleges, jellegzetes. Közigazgatásunk ismer törvényhatósági jogú városokat, megyei városokat, de vajjon el-

mondhatjuk-e, hogy ismerünk magyar városokat, mint ahogyan ismerünk olasz, flamand, német városokat?"

A felszaporodott tömegek lakásai gyalázatosan rideg számítással szűkreméretezve, nap és levegő, higiénia nélkül, de külsőleg történelmi stílusokat hazudva vagy a szecesszió gyászosemlékű stílustalanságával épülnek. Nincs eszme, nincs általános gazdasági jólét, amelyik új építési stílus kialakulását lehetővé tenné, bár az építészek java — nálunk többek közt a kiváló Koós és Árkay — biztos kézzel nyúl a korkínálta csodálatos lehetőségű anyagokhoz és a népi építkezés formakincséhez.

A nagy világháború után fellépő részbeni gazdasági pangás, illetve részbeni gazdasági fellendülés elindítója lett egy tisztán racionális építészetnek, mely elsősorban a felhasznált anyagok elsődleges lehetőségeiből, de még inkább a folyóiratok inficiáló erejéből eredően Európaszerte egységes, illetve pontosabban egységesen sivár, helyi-jellegnélküli, nemzetközi építészetté lett. A pangást követő konjunktura éveiben egyre-másra épültek az új tárgyiasság épületei, melyek egyébként az építészet számos feladatkörében soha nem sejtett elrendezésekkel és megoldásokkal lepték meg a világot, de bérházaikban és családi házaikban csak a nemzetközi jelszavakkal félrevezetett és honi kapcsolatait sajnálatosan majdnem elvesztett, illetve azokat faji alapon megtagadó réteg találta meg a kasztléleknek megfelelő, feltétlenül célszerűbb és higiénikusabb, de szűkreméretezett és lelketlen otthont. Nagyon kedvezett ezen irány elterjedésének a Genftől erőszakolt álpacifista internacionalizmus is, de jórészt ennek is köszönhető, hogy a nemzeti építészet éppen a vesztes és elnyomott államokban indult el példátmutatóan szebb jövőt álmodó útjára. A szociális kérdéseket előtérbe helyező államokban megvoltak a fejlődéshez szükséges eszmei alapok is, — hogy a faji öntudatról ne is beszéljünk — de még más államokban is ebben a szellemben kezdtek serénykedni az előrelátók. Építészeink serege csodálva, gyönyörködve kutatta és kutatja a mindig anyagszerűen alkotott és mértékkel díszített, nemesvonalú népi építkezéseket, hogy a tanulságokból, a jellegzetes vidéki, valamint a modern térképző anyagokból és lehetőségekből egy új, építési „tájszólásaiban" is ízig-vérig magyar építészetet teremtsen, amelynek értékes eredményei már országszerte nálunk is mutatkoznak.

Rihmer idézett könyvének egyik tanulmányát olvasva hosszabban elmélkedhetünk a következő sorokon: „... bizonyos lehetőségek nyílnak a városias színvonal emelésére, a városok vonzóerejének emelésére, magukban az egyes városokban, azoknak saját hatáskörében..." Majd alább: „Erre adott legutóbb országos viszonylatban tanulságos példát Székesfehérvár városa; elsősorban a város megjelenésének tökéletesítésével, sajátos jellegének és történeti emlékeinek kidomborításával. Feltárta és méltó keretbe foglalta a város árpádkori maradványait, belső városrészeiből eltávolított számos oda nem illő építményt és

városképet rontó elemet, egyes elavult épületeket olvmódon állított helyre, hogy azok korszerű megjelenésükkel is szerencsésen illeszkednek a történeti városképbe, a város főforgalmi útjait ötletes parkozási módszerekkel élénkítette, — végül, de korántsem utolsósorban számos kiváló műalkotást helyezett el, minden esetben az arra legalkalmasabb helyen." Olvasás közben újraperegtek a három év előtti fehérvári látogatás gyönyörű emlékképei, noha már akkor megállapítottuk, hogy a városnak kevés eredeti emléke volt — s azok között is pl. a bazilikamaradványok igen szomorú állapotban kerültek elő —, de ebből is nemzeti nagyságunkat és erőnket hirdető, lelkesítő mesterműveket alakított a helyesen értelmezett városszeretet és a hozzáértés. A közreadott városfejlesztési terv e mellett a következőket mondja: „Más a nagyváros és más a vidéki város szépsége, a nagyváros monumentalitásával szemben a vidéki városnak barátságosnak, kedvesnek kell lennie. A jövő kialakításánál tehát a legfontosabb szabály a méretek helyes megválasztása, a vidéki város jellegének megőrzése".

Ezek előrebocsátása után lássuk Kőszeg városképét. A Városi Múzeumban lévő s 1746-ban készült látkép tanulsága szerint a Belváros és közvetlen környezete — eltekintve a belső városfal és tornyok jórészének sajnálatos elpusztításától — alig változott, s ez a változás sem kedvező. A kellemesen hullámzó, meglehetősen egymagas belvárosi háztömegből szinte egy tömbként emelkednek ki a Szent Jakab-, és Szent Imre-templomok tetői és tornyai a bencés székház tetőzetével s a vár tornyokkal tagolt épülettömbjével együtt. A tornyok sisakjai finoman hidalják át a magasságkülönbséget, s lágy vonalaik pompásan illeszkednek a mozgalmasan barokk városképbe, míg a vár nyugatranéző hatalmas falát szellemesen töri meg a már lebontott két erkély. A mai Hősök-tornya helyén állott városkapu mérsékelt magasságával s tetőzetével szinte észrevétlenül símul a környező épületekhez. A táj és a város összhangja tökéletes.

A mai városkép szemlélésekor a Hősök-tornya viszonylagos magasságával, de főleg a helyi egységességbe nem illő tetőzetével zavar; nem kellemes az evangélikusok nyershatású, túlmagas harangtornya sem, míg a századforduló körül keletkezett leánylíceum és egy-két bérház sivár tűzfala más ponton bontja meg az egységet. A harmincas években, sok remekbekészült hazai épület keletkezésének idejében emelt két torony túlméretezését viszonylagos drágasága is igazolta már; a városhoz szabott építmények minden zökkenő nélkül elkészülhettek volna, sőt a lebontásra ítélt, kíméletre érdemes evangélikus templom kellő átalakítására is futja annakidején a harangtorony költségeiből, főleg ha az építés éveiben már ugyancsak anakronizmusszámba menő neoromán műkő-munkálatok ellenértékét is nemes, bevált és korszerű anyagokba fektetik. A demográfiai adatok egyébként sem indokolják nagyobb templom építését; a kiszámított

népesség alig számbajövő gyarapodásával az evangélikusok csökkenése szinte fordítva arányos.

A műkőnek egyébként annyira előkelő szerep jutott a Hősök-tornyán, hogy a magasztos tárgyú várvédelmi és világháborús dombormű is ebből készült, jóllehet a Műemlékek Országos Bizottsága ezt az anyagot ilyen célokra engedélyezni elvből sohasem szokta.

A fentemlített tűzfalak — nem tudni, miért — nagyarányúnak remélt vertikális városfejlődés bizonyítékai, de itt készséggel állapítjuk meg, hogy azidőben aligha maradt mentes e tévedéstől nagyobb európai település.

A földmívelő lakosság régi és újabb házai minden túlzástól mentesek, konvencionálisak, s ezért szépen illeszkednek az ismert korábbi és mai városképbe. Mondhatjuk, hogy itt az utóbbi kétszázötven évben változás alig történt; a zárt település, az épületek öröklődő, családi jellege újabbak keletkezését úgyszólván lehetetlenné tette.

A belső városrészek szemlélése azonban ismét párhuzamosításra késztet. Állítjuk, hogy pl. Székesfehérvár ennyi és ilyen szerencsésen települt régi házzal ma hazánknak egyedülálló, nagyszépségű és ódonzamatú városa lenne. A Jurisich-tér a ritka érzéketlenséggel elrontott Lauringer-ház ellenére is csodálatosan egységes; nagy kár, hogy az egykor büntetésből emeltetett Máriaszobrot az 1912-es restaurálás a nyilvánvalóan sírkövestől vásárolt angyalszoborral forgatta ki régi valójából, eltávolítva az oszlop lábánál elhelyezett négy szentet, melyek még az előbbemlített városi látképen felismerhetők. De a tér műemlékszerű levegőjét feltétlenül a nagyon szépen és ízlésesen restaurált plébánia és a 7. számú sgraffitós ház ékszerszerűsége biztosítja; emeli a művészi gondozottság látszatát a Szent Imre-templom körül jó érzékkel elhelyezett több régi síremlék is. Kár, hogy az 1778-beli utolsó nagy városégésből megmenekült és eredetien kőszegi jellegű sgraffitós házakból csak e belvárosi maradt fenn (a Sziget-utcában ugyan még láthatók egy épületen ilyen nyomok); de talán legjobban sajnálhatjuk a mai rendőrségi épület mellett lévő, 1666-os évszámmal jelzett házat, amelynek igazán ritkaságszámba menő piros sgraffitóját — a restaurálás költségeitől félve — éppen azok verették le, akiknek azt mindenáron megőrizniök kellett volna.

Kőszegen tehát mind a feltárás, mind a megőrzés csak ad hoc jellegű, és az is szépszerető magánosoknak vagy intézményeknek köszönhető. Az 1912-ben kelt s azóta műemlékfeltárási, védelmi és létesítési szempontból sehogysem, de egyébkéntis jórészben lényegtelenül módosított építési szabályrendelet első paragrafusának ellenére csak az építtető, de még inkább az építő jószándékától és hozzáértésétől függ minden végrehajtott építészeti tevékenység, ami egyáltalán nem csodálnivaló, mert a városnak szakértő, felelős műszaki tisztviselője, mérnöke nincs, s az építési bizottság jószándékú, de túlnyomóan laikus tagjai

aligha adhatnak kellő és egységes irányítást — hogy a felelősségvállalásról ne is szóljunk —, ami pedig a rendelet 66. §-a szerint kötelességük lenne.

Nem is várható ezért belátható időn belül (a dolog anyagi oldalát nem is tekintve, bár erre még röviden visszatérünk) jelentős javulás a városképet elcsúfító építmények, létesítmények eltávolítása, vagy kevésbbé költséges átalakítása terén sem, noha itt is akadna tennivaló.

Pedig a mai Chernel-utcának a sarkán lévő, úgynevezett Reményi-háznak, valamint az utcának a másik sarkán levő emeletes klasszicizáló háznak restaurálandó homlokzata a Királyút és a Belváros több házával együtt már nagy vonásaiban is biztosítaná az elveszett egységes városképet, amit az újklasszszikus vagy tárgyias stílusban épült kevés nagyobb épület (többek között a posta, vagy az egyszerűségében is eléggé illeszkedő modern emeletes bérház) sem zavarna.

A szép kékesszürke mecseki mészkővel Pécsett, a különféle bazalttal Badacsonykörnyékén, a szép, piros tégla és az Alföld jellemző fehér falfelületeinek ügyes kombinációjával Szentesen helyi építészetet teremtettek. Kőszegen a cáki pala s a népies építkezés sok technikai ötlete alapját vethetné az új kőszegi stílusnak, melynek próbálkozásait itt-ott látjuk ugyan, de elterjedésének és fejlődésének legfőbb akadálya a még mindig cifra homlokzatokat sóvárgó építtető és a formalizmus taposómalmába került építészek némelyike.

A külső városrészek épületeiből — a Tisztviselőtelep és a gimnázium körüli rész házaiból is — többnyire csak az építési szabályrendelet előírásai olvashatók le. Folyóiratokból ideplántált, szervetlenül szinte lézengő épületek váltakoznak a nyárspolgári elképzelések saroktornyos, oromfalas „villáival", s csak ritkán pihenhet meg szépetkereső szemünk egy-egy sikerültebb, lélekkel formált alkotáson.

A Szabóhegyen a pestkörnyéki parcellázások tarka összevisszasága uralkodik, pedig „úgy esztétikai, mint idegenforgalmi okokból kívánatos volna, hogy az Istentől kies fekvéssel megáldott Kőszeg erdős-völgyes lankáin az emberek is több műérzékről tanuskodó nyaralót, villát, vagy kisebb kerti lakot építenének, hogy az Isten ajándékának hatását kezdetleges deszkabódékkal ne rontsák el", — fakad ki joggal Németh Imre könyvecskéjének utolsó oldalán.[2]

De a város képét erősen alakító üzletek és kirakatok is növelik a zavart. A Városi Múzeumban őrzött fényképeken jól láthatók az egykori boltok, melyek bizony jobban illettek az azóta sem növekedett Főtérhez, mint a századforduló bútorszerű, lizénás, profilos, gyöngyléces portáljai vagy mai fémüvegkirakatai. S hogy jónevű (mellesleg megemlítjük, főváros-

[2] Kőszeg város művészettörténetéből. — Szerző kiadása, Martineum, Szombathely, 1934.

ban élő) építészek is tévedhetnek, arra bizonyíték a külsőleg-belsőleg modernizált Strucc-szálló és épület, amelynél az általános átalakítás és összhangosítás ellenére is sokaljuk a nagyvárosi forgalomhoz és konkurrenciához méretezett kirakatokat. A kisebb arányú várköri modernizálások talán szerencsésebbek — ha nem stílusosak is — az üzletházak keskeny homlokzatai és kis méretei miatt. Annál bántóbb az egyik legfínomabb arányú klasszicizáló házon — a Stegmüller-házon — történt legutóbbi átalakítás, ahol a kiváltásokkal képzett túlnagy és a megengedettnél jóval kiugróbb, színben-formában önmagában ugyan eléggé korszerű kirakat a szép kapujáról is ismert s a pesti Várban is féltékenyen őrzendő szép házat diszharmonizálta. Itt ismét a fővárosdi, de legalább is a nagyvárosdi ütött újabb csorbát a környezet és az épület egységességén. Felületesen szemlélők azt vethetnék ellen, hogy a városiasodásnak ez ma országos velejárója; erre csak azt felelhetjük, hogy ilyen kis városban, de főleg annak olyan részén, hol a forgalom és a konkurrencia úgyszólván teljesen hiányzik, ez racionális meggondolásokból is felesleges. Aki a reklámozással és üzleti élettel kapcsolatos amerikai valamint német kutatóintézetek vonatkozó pszichotechnikai kísérletsorozatait s törvényszerű megállapításait ismeri, az ezt a megoldást már csak ezen szempontok miatt sem tarthatja szerencsésnek. A kolozsvári Mátyás király-tér mult századi visszaállítását célzó építészeti pályázat megkövetelte az üzletek régies jellegének visszaadását is. Kolozsvár már eddig is hatalmas összegeket áldozott és fog még áldozni, hogy egykor könnyen eltékozolt, s most költségesen újrateremtett multjából a jövő feladataihoz erőt merítsen. Éppen ezért a legnagyobb komolysággal kérdezzük, indokolt-e, szabad-e ennek a még mindig eléggé egységes későbarokk városkának multat, tradíciót, kultúrát lehelő házait valójukból kiforgatni helytelenül értelmezett üzleti vagy városfejlődési elképzelések alapján?

A nemesség kötelez! Kőszeget már büszke szabad királyi címe is kötelezi értékeinek komolyabb szemmeltartására s kellő továbbfejlődésére, bár anyagiakra való hivatkozással itt éppúgy elodázható minden probléma, mint városainkban és községeinkben ez általánosságban tapasztalható. De ne feledjük: minden érték — a bőség és szerencse ritka idejét leszámítva — mind művészi, szellemi, mind vagyoni téren éppen egy bizonyos adottságon és lehetőségen *felüli* erőfeszítésnek az eredménye! Feltétlenül kényelmesebb a lokálpatriotizmus önszuggesztiója, mely — ha az anyagi kérdésnél a dolgokat el nem gáncsolta — addig hangoztatja a megteendőket, míg azokban minden alkotókészségét kiéli, vagy a problémát elintézettnek véli.

„Kőszeg városának, mint nyaralóhelynek és túristagócpontnak jelentősége lényegesen fokozódott", — olvassuk Thirring 1928-ban megjelent kőszegi kalauzának előszavában, s e megállapítás időszerűbb, mint valaha. Nem lehet vitás, hogy Kőszeget multja, értéke és jellege az eddiginél feltétlenül többre

kötelezi. Ez a több pedig nem jelent külön megterhelést, ha azt, amit jól és esztétikailag is kielégítően kell megoldani, hozzáértéssel valóban jól és kielégítően valósítják meg. Csak így biztosítható aránylag kis összeggel is rendszeresen a szükséges karbantartás, visszaállítás, újabb feltárás, valamint időnként egy-egy művészeti vagy iparművészeti alkotás megszerzése és elhelyezése. Következetességgel egy évtizeden belül nem lesz komoly probléma az, amelynek megvilágítását éppen a magyarság hivatásába vetett hitünk és végvárszeretetünk tett szükségessé.

•

STEFAN LELKES: *Die Probleme des Stadtbildes Kőszeg.*

Auszug. Der Verfasser bringt zuerst die Gestaltungen der Stadtbilder hinweisend auf das Wirken der bauenden Kräfte und auf die Rolle des Bürgertums. — Nachher unterzieht er das gegenwärtige Stadtbild einer genauen Prüfung und zeigt auf jene Irrungen und Fehler hin, die das einheitliche spätbarocke Städtchen verändert haben. Schliesslich wirft er Gedanken über die Ausgestaltung des örtlichen Baustils und planmässige Stadtverschönerung auf.

Legyek fű, fa . . .

Mögöttem tornyok integetnek.
Az útszegélyen jegenyék
ballagnak, velem menetelnek:
bőjtölő, aszott remeték.

Az árok partján koldus kórók
nyujtják felém a kezüket.
A keresztúton szomorúan
bólint le rám a feszület.

Pipacshullás van. Részeg szélben
szállnak a piros levelek.
Vérzik a határ. S jaj, úgy érzem
hogy véres földön heverek.

Elnyúlok szépen. Fáradt lábam
ledobban, mint a kődarab.
Meghalni volna jó, úgy érzem . . .
S jó volna minél hamarabb

elkeveredni itt a földdel,
hulló szirmokkal oszlani!
Ne tudja senki, hogy ki voltam.
S nevem se tudja mondani

se kóró, fa, se fű, se senki . . .
E szótlan világ népei
fogadjanak el jó testvérnek,
s testemnek széthullt részei

legyenek fű, fa, kóró, inda!
Boldogan osztom szét magam.
Fűszál-hajam a szélben lengjen,
s a porba mártsam lágy nyakam!

Gazdag Erzsi.

Lelkes István

Kőszeg, Királyvölgy
u. 11.
l.

Győrdunántúli tárl –

1944.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Lelkes István [keramikus]

Megemlítve.

Kaiser Gyula: Változatok egy
témára 596-598.

Tiszatáj, Szeged. 1970. június XXIV. 6.

Lelkes István, keramikus

Szerepel a szegedi főiskola művéztanárainak közös kiállításán.

K. J.: Hat művész egy teremben 598-599.

Tiszatáj, Szeged. 1970. június XXIV/6.

MDK

Lelkes István

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 7.p.36.

ETVÉDELMI HIVATAL
GYETEM TÉR 5.
: 385-179

Tárgy: _____

Ügyintézőjük: _____

Hiv. sz.: _____

Mell.: _____

14

15

14–15 Vancouveri házak, Kanada. Házak? Igen, de még inkább idillobjektek, egyszersmind az egyszeri jó ember lelkisége. (fotók Attalai G.)

Alig lelhető fel ugyanis a mai, az itteni háttér, ami a tényleges szociális közeg tömegességében jelen van. De miközben a valóságos és idevaló kép alig tükröződik, kifelé se tudunk belelendülni. Vizuális kultúránk vonzereje minimális. Más területeken számos pozitívum tapasztalható. Alapos vizsgálata folyik a partnerek életigényeinek, szokásainak, vérmérsékletének, magatartásainak stb. Különösen a külkereskedelem területén. Vajon miért nem történnek ilyen vizsgálatok a vizuális kultúra hazai világában? Se befele, se kifele. Mindenki csak mint vak motozza a terepet. Még „szerencse", hogy a feudális múlt hatalmas, üres piacot hagyott országszerte, ami még mindig elég nagy ahhoz, hogy ne kelljen túlzottan odafigyelni az egészre. Mondhatni, még ma is akármi elkél, ha valami módon használhatónak tűnik. Persze nem így sok festmény, többmilliós elfekvő készletben heverészve.

Vizuális kultúra, nevelés, ízlés, kutatás a mai körülményeknek jobban megfeleltetve, a közös érintés szükségességét hangsúlyozva, a közönség valóságos természetét tudva és nem hallucinálva annak szociális jellegét, akár egy családét teljesen közelről, szeretettel és veszekedve oly természetességgel, amilyen maga az élet, kellene újra és újra értelmezni. Ez viszont nem megy alapos, újszerű alap- és alkalmazott kutatások nélkül. Ezek híján mindig másokat csodálunk majd, még olyan esetekben is, amikor csak a vizet kellett volna megmelegíteni.

A turmix, amit itt felkínáltam, úgy érzem, nem édes, nem is keserű. Ha üdítő nem is, frissítő talán lehet.

Attalai Gábor

Nekünk nincs Kodályunk

Lelkes István
Művészet 1985/6/12–15-ig

Nem én mondom, a legkülönfélébb szakmai tanácskozásokon hangzik el visszatérően, immár évtizedek óta, ha annak okát kutatjuk, hogy vizuális kultúránk körül miért nincs minden a legnagyobb rendben: „Nekünk nincs Kodályunk..."

Vajon csakugyan ez az oka-e minden bajunknak, vagy netán az annyit emlegetett Kodálynak van igaza, aki azt írja: „Mindig kényelmesebb a bajok okát másban keresni." A marxista történelemszemlélet réges-rég revideálta a nagy személyiségek körül kialakult romantikus elképzeléseket, s tudjuk, a vezető egyéniséget mindig a történelmi szükségszerűség termeli ki, az igazi mozgalom tehát előbb-utóbb megszüli a maga kiemelkedő vezetőjét.

Igazi mozgalom-e hát a miénk? Hogy erre válaszolni tudjunk, vizsgáljuk meg, mit is tettünk a múltban és mit teszünk jelenleg azért, hogy a magyar vizuális kultúrát végre kimozdítsuk reménytelennek tetsző helyzetéből. A társadalmi fejlődés úgy tűnik, ma már égető szükséggel követeli e kérdés megoldását: olyan fórumok képviselői ülnek közös tárgyalóasztalhoz, akik eddig még sosem nyújtottak egymásnak kezet. S ha ennek a közös akaratnak egyelőre nem is támadt még Kodálya, nem lesz tanulság nélküli korszerű zenei nevelésünk megteremtőjének azokat a megállapításait idéznünk, amelyek a vizualitás területére is vonatkoztathatók. S ezek kapcsán talán elgondolkodnunk egyen és máson.

Legelső és legalapvetőbb problémánk az iskolai nevelés, a közszellem formálásának hiányosságaiból ered. Ahogy Kodály is írja: „...zenétlen életünk oka és okozata az iskola zenétlensége... Az iskola verte el a művészettől a nép nagy tömegét. S az élet sem tudta hozzávezetni. Más magyar iskola, más magyar élet kell ahhoz. Egy ország zenekultúráját nem egyes zenészek csinálják, hanem az egész nép. Része van abban mindenkinek, a legkisebbekig. Egyesek hiába dolgoznak, ha nem kíséri őket milliók visszhangja."

Tanulmányom a képző- és iparművészképzés legközelebbi problémáinak feltárására lenne elsődlegesen hivatott, mégsem korlátozódhat azonban a művészeti szakközépiskolák és főiskolák területére, mivel az oda kerülő fiatalok megelőző tanulmányai és az őket ért egyéb külső hatások döntően befolyásolják ezeknek az intézményeknek a munkáját és az ott elérhető eredményt is. Kodály így írt erről:

„Kezdeni pedig már az óvodában kell... Az újabb lélektan meggyőzően fejti ki, hogy a nevelésben a három-hét éves kor sokkal fontosabb a következő éveknél. Amit ez a kor elront vagy elmulaszt, később helyrehozni nem lehet. Ezekben az években eldől az ember sorsa jóformán egész életére.

Kultúránk legfőbb baja, hogy felülről épült... Mi előbb a cifra tornyokat raktuk fel. Mikor láttuk, hogy inog az egész alkotmány, akkor fogtunk a falakhoz. Még hátravan az alápincézés.

Ha 1875-ben a Zeneakadémia helyett az iskolák énektanítását alapoztuk volna meg, ma nagyobb és általánosabb volna a zenei műveltség.

Hogy iskolánk ily zenétlen sivatag lett, annak egyik oka kétségtelenül szakzenészeink nemtörődömsége.

Szakzenészben nem ritka valami furcsa céhbeli gőg. Annál többnek érzi magát, minél kevesebben értenek a mesterségéhez. Megveti, aki nem ért hozzá, de semmit sem hajlandó tenni, hogy szaporodjanak a hozzáértők. Iskola iránt érdeklődni meg éppen méltóságán alulinak tartja. A romantika öröksége ez: a művész az őt meg nem értő, lenéző filisztertársadalom ellen gőggel védekezik. Nem kétséges ugyan, hogy ma is vannak filiszterek. Hisz magunk neveljük őket. Iskoláink eszmei neveléséből más, mint filiszter nem kerülhet ki.

A gőgös aszociális művésztípusból nem lesz igehirdető. Elefántcsonttornyában él, s várja, hogy az idő majd jobbra fordul. Azt hiszi, néhány népszerű hangverseny elintézi a »zenei népművelést«."

Bizony, éppen rajztanár-társadalmunk a megmondhatója, hogy ez nálunk sincs másként. Mindig történtek próbálkozások, hogy néhány vezető képzőművészünket megnyerjék a magyar rajzoktatás számára. Minden nagyobb rajzpedagógiai tanácskozáson meg is jelent díszelnökként valamelyikük, de a tanácskozás után rajztanáraink keserűen állapíthatták meg, hogy művésztársadalmunk legfeljebb „Szívére veszi terhünk, gondunk, / Vállára venni nem bolond..." Kodály azonban mást is mond erről a jelenségről: „Meg lehet érteni, hogy jobb zenészeink hátat fordítva minden iskolának, élik a maguk külön életét a magasabb zene elzárt berkeiben, s arra a törekvésre, mely innen odafelé utat akar nyitni, csak lemondó kézmozdulatuk van." Hol van akkor az a „vízelzáró réteg", amely mindmáig megakadályozza, hogy az alulról és felülről jövő kezdeményezések eljussanak egymáshoz? Mindennek megértéséhez meg kell vizsgálnunk a vizuális nevelés „közkatonáinak", a magyar rajztanár-társadalomnak sajátos helyzetét is.

Baranski E. László, a Képzőművészeti

valami, ami. Ha tudjuk, hol a határ – ahogy mondani szokták. Ha tudjuk hogy a jó ízlés nem feltétlenül a rossz ízlés ellentettje, s hogy lehet valami ízléstelenül ízléses és ízlésesen ízléstelen. Az ízlés nem feltétlenül válik javára mindennek, pláne ha már odáig fajul, hogy gátját képezi a megnyilatkozásnak. Az ízlés tehát a tudás és a szokás, no meg a tolerancia vegyüléke. Einstein nem hordott zoknit, mert feleslegesnek tartotta, „mivel nem melegít, s mosni kell, előnytelen darab" – mondta. Más meg két zoknit is húz egymásra. (Mostanában épp ez volt a divat.) Kérdés: hogy jobb? Így vagy úgy? Szerintem mindenképp, ha azok, akik nem hordták, vagy hordták, saját kedvükre tették. Szóval, mi az ízlés? Azon túl, hogy a tudás, az ismeret, a szokás és a tolerancia vegyüléke, még valami: szellemesség és érzékenység. Érzékenység a múltra, a mindenkori helyzetre és a jövőre. Tehát ahány ház, annyiféle az ízlés. Esztétikailag körülírható szociális kategória. Hogy mennyire szociális, ahhoz jó igazolást adott a pop művészet, ami a közönség szája íze szerint tervezett fogyasztási tárgyakat, termékeket, csomagolásokat egyenesen, szinte egy az egyben emelte be a művészetbe, soha nem látott sikert aratva a publikumnál. Az ízlés: több, mint urak „ízlésessége" és több, mint parasztok „ízléstelensége." Az ízlés maga az ellentmondás: azaz a paraszt ízlésessége és az urak ízléstelensége. Csak a helyzet és a tudat együttesében van tartalma. Lényege a mindenkori helyzethez alkalmazott szociális-kulturális, antropológiai összeírásban vázolható fel.

De ne akadjunk el az ízlésnél, mert csupán mint példát vettük elő ahhoz, hogy a kulturális, szociális antropológia lehetőségeit megvillantsuk. Hogy tudatosítsuk: van egy olyan módszer, ami nem az egyetlen igazit, a nagy művészit manifesztálja, hanem a jelenségek összességét, a megszerezhető jellemzők együttesét adja meg lényegként. E módszer tükrében új arcot kaphat a mamuszos asszony, a vidék és a város, mi több, ledönthető a világközpontok kulturális egyeduralma. Egyáltalában olyan emberi lehet a kép – mint amilyen valójában! s –, amilyen eddig csak azért nem lehetett, mert nem volt szemléletünk hozzá.

Az utóbbi időben, ha vizuális kultúráról gondolkodom, mindig eszembe jut Vancouver külső városrészének telepítési rendszere és házai. Furcsa keverékei ezek az átgondoltan intézményesített rendnek, mindenütt biztosítva a fű és a fa szerepét. Ezentúl a házak, mindenki építő kedvére szabadon nőnek ki a tájból. Akárcsak finom péksütemények lennének sorba rakva, mintegy a köznép idilli vágyainak objektjei. Mi ez? – kérdezem. Város? Szanatórium? Mint Hans Castorp a Varázshegyen, úgy bolyongtam e vidéken. A népakarat eme idilljeit először rutinosan elutasítottam, lenézően rájuk legyintgettem. De a vidék popvénájával végül is fölém kerekedett. Bán András – e házakról készített fotóim kiállításáról írt kritikájában úgy vélte: az egész ügy nem meggyőző. Vajon miért nem? Miért ne

9

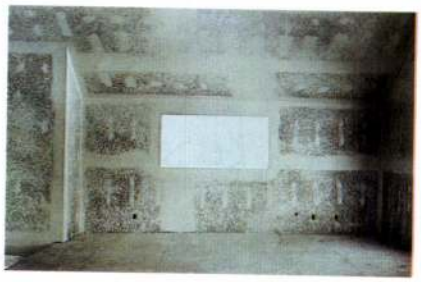

10

11

12

13

lehetne az? Miért nem meggyőző az olyan világ, ahol még kézből etetik a madarakat? Talán azért nem, mert okosságunk – akár a kéreg – nem az agyé, de mint a fakéreg, vastagságával letakarja az amúgy is kevéske érzékenységünket? Nagyléptékű, esztétizáló fenoménjeinkhez ugyanis nem illhet akármi!? Mégis, ha nagy ügyként nem is, de egyszerű, finomabb hangulatok birtokáért nem lebecsülendő újításként bárki „lekopírozhatná" az egész rendszert, mert jelenlegi vidéki településformáink szürke szikkadtságával szemben nem ártana egy szabadabb és csapongóbb szemléletnek teret engedni. Ámbár – és ezt el ne felejtsem megemliteni – *Bak Imre* gyűjtésében láttam pár törött üveggel és csempékkel díszített, bizarr ház fényképét a Nagyalföldről. Remek népi posztmodern homlokzatokat, amelyek újeklekticizmusukkal előbb jelentkeztek, mint profi művészeink.

A kanadai házak adta példához mindig hozzágondolom Kecskemét esetét is. Kecskemét városközpontjáét, ami az utóbbi években egyik legelbűvölőbb építészeti jelenséggé lépett elő a szeretet befolyása révén. A város szeretettel és ragyogással nyilatkozik meg, azonosulva önmagával, minket, nem odavalósiakat is teljes egyetértésre hangolva. Kecskemét építészete bár nem esztétikai csúcs, mégis sok csúcsféleség fölébe kerekedik. Agyunk örök ellenőrző természete alul marad, ha figyeljük. Az agy egyébként se jó mindenre! Erre nézve Lev Tolsztoj tett szívlelendő megállapítást: „Ha egy tárgyat az agyunkkal és csakis az agyunkkal akarunk felfogni, akkor szükségképpen megsemmisítjük azt."

E gondolatmenetben mindvégig a realitások szűkös voltának megfeleltethető világkép, életérzés elfogadhatóvá tételével voltam elfoglalva. Nyilvánvaló, hogy az okfejtésben fellelhető pólus az egyik oldal. A másikon vannak a kaliforniai Szilícium-völgy XXI. századot idéző termékei, a tökéletessé fejlesztett japán autók, a mindenre választ adó számítógépek, az egyre finomodó alapanyagokból készülő termékek, s a művészet, ami az eddig meg nem tapasztaltat kísérli meg áthozni a „túloldalról". A tökély oly messze van és annyira az elérhetetlenségre kárhoztatott, hogy azt a másik pólust csak távcsövön érinthetjük. Kár is Jaguár-, Rolls-Royce-, Toshiba- és egyéb szemléletre szert tenni – egyébként se lehet! –, mert e szemlélet már a pillák kinyitásakor is csak elakadhat. A majdnem minimumból viszont merre vezet az út? A bérmunka-orientáció megadhatja a választ? Aligha. Bár kulturális vívmánynak tűnhet az itthon gyártott Levi's szerelés. Minthogy kulturális vívmányként hathat méregdrága gobelinekre szervezni kiállítást. Kiknek? Több millióért? Ez lenne ma az út? Még a reneszánsz pápák se bírnák. Majdnem azt mondhatnám, szinte nincs is kulturális valóságképünk, valóságérzetünk, mert ami látszik, az nem erre utal.

9 Lewis Baltz: Park City, fotó, 1980. Az építőmunkás remek modern festészetet művel munka közben, de nem tud róla. A profi viszont tudja, mi történik, és egyszerűen elveszi a másét. Mert a munkát még senki sem tekinti művészetnek.
10 Kerámiatál, amely mint reprezentatív tárgy tükrözi a közszemléletet.
11 Szitanyomat – a közszemlélet reprezentatív tárgyat szül.
12 Cindy Sherman: Színes fotó, 1980. A művész úgy fényképezi magát, mintha ő is közönség volna.
13 A Windsor művészfesték- és ecsetgyár munkásainak neve és arcképe alatt hirdeti termékeit. Ez is egyik formája a közönség szereplehetőségeinek.

Főiskola egykori tanára úgy fogalmazta meg ezt ismert definíciójában. hogy a rajztanár „pártában maradt művész". Ha ez a megfogalmazás nem is igaz rajztanáraink zömére, mégis alapvető problémát fejez ki. Az iskolai fizikatanárokat vagy testnevelő tanárokat még soha senki sem nevezte pártában maradt tudósoknak vagy elvetélt sportolóknak. Igaz, képzésük egyértelműen kizárja azt, hogy önkritikátlanul kutató fizikusi vagy élsportolói ambíciókat melengessenek magukban. Az, hogy ez a kérdés a rajztanár-társadalomban nem egyértelmű, mindenekelőtt a művészet szerepének és helyének általános tisztázatlanságából ered, és annak egyik káros kihatása, amely aztán visszacsatolva újabb és újabb bonyodalmak forrásává válik.

Érdemes elgondolkodnunk azon, amit egyik kitűnő szobrászművészünk – egyébként aktív tanárképző főiskolai oktató – a legutóbbi országos rajztanítási konferencián így nyilatkozott volt tanítványainak tanári ténykedését elemezve: „A Tanárképző Főiskola rajz tanszékének elvégzése után sokan nem tanítanak rajzot általános iskolában; sőt egyáltalán nem is tanítanak! Más szakokhoz képest feltűnően nagy ez a szám! Az általános iskolai rajztanári diplomával rendelkezők a legváltozatosabb munkaköröket látják el. A tanítás vagy egyéb közművelődési munka mellett sokan »alkotó« tevékenységet is folytatnak. Ők először amatőr kiállítók. Közülük egyesek tiszteletre méltó, kitartó, szívós munkával, mások inkább csak rámenősséggel a Művészeti Alap-tagságot is megszerzik. Vidéken, kisvárosokban ők lesznek a »művészek«. Van, aki később az állását is feladja és »szabadúszó művészként« él. Tisztelet a tehetségeseknek, sajnos akadnak olyanok, akik a kiállításaikkal, képeikkel – amit az Alap-tagság birtokában már mint »művészetet« adhatnak el – voltaképpen rontják a közízlést."

Szinte közhely már azt ismételgetni, hogy a tanári pálya rossz anyagi megbecsülése, a tanárok túlterheltsége nem vonzza a fiatalokat. A mi szempontunkból inkább az a veszélyes, amiről az előbb esett szó: vagyis a közízlés-rombolás. Az ördögi kör itt tér vissza önmagába: a hiányosan nevelt gyermekből végül is társadalomformáló diplomás lesz, aki aztán önkritikátlanul rombol tovább a legkülönbözőbb területeken.

Komoly baj van ott, ahol a művészi tevékenység olcsó kiút, vészkijárat lehet, s ahol a rajztanári pályán maradó „pártában maradtnak" érezheti magát a múzsákkal olcsó kapcsolatra lépett, „szerencsésebb" társa mellett. A „pártában maradottság" azonban nemcsak ezen a területen jellemző; ott van a művészeti szakközépiskolát végzettek, de művészeti főiskolára tovább nem jutottak jelentős százalékánál és az amatőr művészeti mozgalomban is.

Mi az oka, hogy a képző- és iparművészetből alapképzést kapott, vagy akárcsak azokba valamennyire belekóstolt fiatalok nem kis része nem többnek, de kevesebbnek érzi magát a társadalom egyéb tagjainál, s hogy esetleg egész életére megkeseredett, félbemaradt ember lesz belőle? Részben Kodály szavaival válaszolhatunk erre, mert ez a jelenség más területen sem ismeretlen: „Az a baj, hogy mindenki szakzenész akar lenni. Ehhez pedig nincs elegendő közönség. Ezért szinte kortünet, hogy az úgynevezett »nagy nevek« estjeit leszámítva, igen szórványos közönség figyeli az induló művészeket."

Nos, ha még a képzett, kvalitásos művészeknek is ilyen körülményekkel kell szembenézniök, mit várhat a művészi diplomával nem rendelkező, művészi babérokra áhítozók nagy serege? Vajon nem a nevelésben kell-e ennek a „pártában maradottság"-tudatnak az okát is keresnünk? Nem elsődlegesen abban, hogy a rajzi neveléssel sok helyütt hamis művészi ambíciókat is elhintenek az ifjúságban – s ennek az esetek többségében nem is a tanár ilyetén szándéka az oka, sokkal inkább az a nevelési koncepció, amelyet *Brian Allison* így jellemez: „A művészeti nevelés tartalmát az határozza meg, hogy modelljéül a művészt választotta... Míg a legtöbb képzőművészettanár kijelenti, hogy célja nem az, hogy mindenkiből művészt neveljen, programjaik mégis azt sugallják, hogy ez a céljuk." Közismert viszont, hogy a kodályi koncepció célja a zenei írás-olvasás általánossá tétele, s ehhez az emberi hangra, „mindenki hangszerére" épít. Kodály számtalanszor hivatkozott rá, hogy aki megfelelő zenei nevelést kap, tartalmasabb, boldogabb életet él, mint azok, akik ebben nem részesülhettek.

Van a látásnak, a vizuális írás-olvasásnak is öröme, sőt haszna is, több is, mint a zenének. A tartalmas, kiművelt látás maga is teljes sikerélményt ad, s szinte az élet minden területén produktívabbá teszi az ember ténykedését. Akit az ilyen irányú tanulmányok mégis boldogtalanná, félbemaradt emberré tesznek, vajon maga tehet-e erről? Nem azt tükrözi-e ez a jelenség, hogy vizuális nevelésünkben valahol alapvető hibák vannak? S tovább lépve: ha a látás gyönyörűségére nem tanítanak meg valakit, csoda-e, ha azt később még művészi ambícióiban is a legprózaibb szándékok vezérlik? Hogy ez pedig miként hat ki művészeti életünk további fejlődésére és a magyar művészet jövőbeni sorsára, ugyancsak érdemes a meditációra.

Hangsúlyozom: nem mai keletű dologról van szó, így hát nem is írható az egyre csökkenő iskolai rajzórák számlájára. Oka össztársadalmi: a művészet helytelen felfogásából ered, amely mindmáig nem tudta megtalálni igazi helyét a társadalomban, s amelyet még mindig a hírnév, a dicsőség és a pénz mítosza vesz körül, sőt újabban az általános öntevékenység megnyilatkozási területévé is sikerült hivatalosan „előléptetni". Hozzá kell tegyük, a művésztársadalom közömbössége az általános oktatás iránt alapvetően hozzájárult a művészetek e helytelen megítéléséhez, s ha nem történik változás, rövidesen még katasztrofálisabb helyzetnek nézhetünk elébe. „... a közönségnek egy lépéssel mindig elöl kell járni: az ő szomjúsága, vágya, kívánsága kelti életre a műveket. Az izoláltan kirobbanó, bármily értékes művek nem hatnak korukra. Mint a sereg nélkül előreszaladt vezér nem nyerhet csatát – figyelmeztet Kodály. Minél többen szeretik, kívánják a zenét: annál több zenészünket tudjuk itthon foglalkoztatni."

1

2

A jól felfogott önérdek tehát a közérdek támogatására sarkallja művésztársadalmunkat, hiszen jelentős művészrétegek szenvedik a jelenlegi áldatlan állapot hátrányait, mindenekelőtt a közízlés formálására leginkább hivatott gyári tervezőművészek és építészek, de maguk a képzőművészek is, ha nem hajlandók a könnyebb ellenállás irányában engedményeket tenni. Oknyomozó elemző munkával valószínűleg azt is ki lehetne deríteni, hogy az alsóbb fokú vizuális képzés hiányosságai miként hatnak kedvezőtlen irányban a művészképzés területén. Egy okkal több tehát, hogy tegyünk valamit. A helyzet megérett a cselekvésre: elég, ha a három éve – többek között éppen a Képző- és Iparművészek Szövetsége támogatásával – megtartott *Konferencia a rajztanítás helyzetéről* című tanácskozásra utalok, amelyen a tudományok és művészetek szinte minden területének képviselői megjelentek, és egyetértettek abban, hogy a magyar vizuális kultúra aggasztó állapota sürgős beavatkozást tesz szükségessé. A feladat megoldását természetesen nem lehet az óvónőkre, tanítókra és rajz-

tanárokra áthárítani, hiszen ők többnyire eddig is megtették, amit meg tudtak tenni, s hogy többet tehessenek, elsősorban nem rajtuk múlik. A közhit szerint a „kézügyességen" alapuló „készségtantárggyá" lefokozott rajzoktatásnak még az iskolákban sincs megfelelő becsülete, hogyan lehetnének hát tágabb körben védőügyvédei azok, akik tanítják?

Ha azonban igazán változtatni akarunk, végre fel kell azt is tárni, mennyiben hibásak a jelenlegi helyzet létrejöttében a rajzi tantervek mindenkori megalkotói. Művészeink és a társadalom iskola iránti közömbösségében, lemondó kézlegyintésében sajnos az ő sok évtizedes tevékenykedésük is benne van! Ahogy Baranski gyakran emlegette: „mindenki nagykövete is a tárgyának", s ez különösen áll azokra, akik azt a legfelsőbb fórumokon képviselik. Ellentmondásnak látszik, hogy a rajztanítás, bár tartalmilag és módszereit tekintve hihetetlenül sokat fejlődött az idők során, mégsem tudta kivívni a maga igazát, és hadállásai fokozatos feladására kényszerült. Ebben bizony a szakmán belüli kicsinyes torzsalkodásoknak, hatalmi versengéseknek is döntő szerepe volt, amelyből aztán gyakran következett az, amiről Kodály is ír: „...micsoda átok fogott meg, hogy nekünk majd mindent először rosszul kell csinálnunk?! Miért, hogy mindig a nem arravalók tolakszanak a cselekvés terére, és rontják el a dolgokat úgy, hogy kétannyi munka kell a helyrehozásukra, mint kellett volna egyszeri jól megcsinálásukra?"

Vajon hány felelős rajzpedagógusunk vehette volna magára, hogy: „...a szerzői hiúság kábította el. A pedagógus álarcában élte ki alkotó vágyát..." (Vajon nem a „pártában maradottság" jellemző tünete ez is?) Ennek az „alkotó vágynak" viszont legtöbbször egyetlen negatívuma éppen az, hogy: „Nem a gyermek lelkéből, világlátásából indul ki, hanem a magáét tukmálja rá. S ez a »maga« nem költői egyéniség (akinek egyedül adatott meg, hogy magát másokra szuggerálja), hanem ... tanférfiú, az iskolapor konvencióival, üres frázisaival, papiros érzéseivel." Ám tegyük hozzá: nem csupán a költői egyéniségek hiánya járult hozzá ennek az áldatlan helyzetnek a kialakulásához. A vizuális nevelés irányítói többnyire nem rendelkeztek azokkal a tudományos ismeretekkel sem, amelyek segítségével az emberi látás és ábrázolási tevékenység – ma már pszichológiailag részletesen feltárt és egyre jobban feltárható – törvényszerűségeit igazán alkalmazni tudták volna.

Ádám György pszichológus kitűnő televíziós sorozata *Higgyünk-e a szemünknek?* című adását követően felmérést végeztem a rajztanárjelöltek és gyakorló rajztanárok között: mit tudtak azokból az alapvető törvényszerűségekből, amelyeket az adás bemutatott. Kell-e mondanom, hogy semmit?! Tudom, a pedagógia jórészt rátermettség kérdése, és hogy a tanári gyakorlat során sok mindenre rányílik a pedagógus szeme, de mégis tarthatatlan állapot, hogy egy sereg területen hályogkovács módjára kell diplomás embereknek is operálniok!

Az általános vizuális szakemberképzésbe azonban nemhogy a pszichológia

3

és egyéb tudományok hazai és nemzetközi eredményei, de még a sok tekintetben példaképűkül szolgáló művészeti oktatási intézmények hasznosítható módszerei sem jutottak el mind; talán a Képzőművészeti Főiskola tudott leginkább hatni rájuk, lévén hogy középiskolai rajztanárképzés egyedül ebben az intézményben folyt. Nyilvánvalóan ez az oka annak is, hogy óvónő-, tanító- és rajztanárképzésünk mindmáig nem tudta igazán levetkezni képzőművészet-centrikusságát, s azon belül is az egyoldalú festészetközpontúságot. (Baranski is „pártában maradt festőként" definiálta eredetileg a rajztanárt!) Ahogy egy tanítóképzőben oktató kolléga maliciózusan megjegyezte: „Mindenki úgy tanit, ahogy tanitották!" Történtek persze belterjes próbálkozások a helyzet javítására; bizottságok alakultak és bizottságok üléseztek, s hogy általában milyen eredménnyel, arról hadd nyilatkozzon az egyszer már idézett szobrászművész:

„Van egy angol mondás: A teve olyan ló, amelyet egy bizottság tervezett. A mi egész vizuális nevelési rendszerünk is ehhez hasonlít. A szakbizottságok tagjai az ilyen-olyan részproblémák javitgatásaival próbáltak változtatni rajta, és senki sem figyelt arra, hogy közben a lóból teve lett. Valójában csak a művészeti szemléletmódot és műtárgyelemzés fontosságát toljuk előtérbe, ezt próbáljuk vizuális nevelésként elfogadtatni; ami súlyos tévedés! A művészi szemléletmód nem egyenlő, nem azonos a vizuális közlésmóddal! Vizuális gondolkodás és közlésmód nélkül nincs kreativitás – ez döntően fontos az oktatásban is. Ez az alap. A művészeti szemléletmód csak ez után és ebből kiindulva következhet."

Nem elég, hogy tudjuk ezt. Helyi kísérletezgetések helyett valóban tudományos igényű, tudományos intézetek bevonásával és ellenőrzésével folyó, átfogó kísérletekre lenne végre szükség, amelyekből valóban profitálhatna a pedagógusképzés, a közoktatás és az egész társadalom. Mert a filiszter vagy hiszi, vagy sem, hogy a vizuálisan képzett ember produktívabb – még népgazdaságilag is! –, mint a képzetlen, ha egyszer meg tudjuk mutatni neki: el is fogja hinni!

Csak megalapozott kutatási eredmények igazolhatják megnyugtatóan, hogy az általános vizuális képzésnek vajon képzőművészeti alapállásból kell-e kiindulnia, vagy sem, és hogy az ecset és a rajzszén-e változatlanul a legfontosabb és legproduktívabb nevelési eszköze a XX. század emberének, akit ez a század ajándékozott meg többek között a fényképezés és mozgófilm vívmányával, amelyeknek viszont még csak alapelemeit sem oktatják leendő pedagógusainknak. Pedig a fényképezés – „korunk népművészete" – kitűnő nevelőeszköz a látni tudás elsajátítására, ráadásul mindenki számára lehetővé teszi a képalkotás egyfajta gyönyörűségét is. Egyértelműen kell bizonyítanunk azt is, lehet-e fejlett térszemléletet, formaérzéket formatani stúdiumok nélkül – vagy tessék-lássék formatani stúdiumokkal– kifejlesztenünk és így tovább. És vajon szükséges-e a kockától az aktig mindent belezsúfolni a szűkös rajztanárképző tantervekbe, amikor a leendő pedagógusban többnyire a legalapvetőbb dolgok sem képesek igazán készséggé szilárdulni, és egyelőre biztos ízlését sem sikerül kialakítanunk. (Az óvónő- és tanítóképző intézményekben viszont éppen nem a maximalizmusból fakadnak hasonló nehézségek.)

Kodály írja: „Egy optikai csalódástól kell csak óvakodnunk. Akiknek legfontosabb a művészet, hajlandók azt hinni, hogy mindenkinek az." A nem művésznek készülő fiatal számára korántsem olyan vonzó és izgalmas a művészképzést imitáló tanterv, mint azoknak, akik azt kreálják. Felületes sémáknál többet a legjobb akarattal sem tud nyújtani, márpedig ha ennél többet nem ad, a ma olyannyira csodaszernek tartott kreativitás számára sem teremt alapot. A felnövekvő nemzedék, amely pár év után maga is potenciális vásárlóvá válik és a különböző öntevékenységi területeken is meg akarja önmagát valósítani, egyelőre alig részesül olyan nevelésben, amelynek eredményeként jobb és esztétikusabb környezetet tudna maga körül teremteni.

Tudomásul kell azonban vennünk: a vizuális nevelés nem azonos csupán a rajzoktatással, épp ezért meg kell vizsgálnunk, vajon a többi tantárgyban maxi-

1 Családi ház absztrakt vakolatdísszel. Rajztanításunk egyik sarkalatos céljának tekinti, hogy mindenkihez eljussanak a modern művészet eredményei. A baj csak az, hogy többnyire így jutnak el.
2 Tanulói épületmakettek. Nevel-e az iskola? Ezeken a tanulók által készített maketteken nem a tanár izlésnevelő szándéka, hanem az izléstelen külső környezet ösztönző hatása diadalmaskodik. (fotók Lelkes I.)
3 Magánház „portálja" az Iparművészeti Vállalat Mautner Sándor utcai Műteremházával szemben, 1985 (fotó Sulyok M.)

málisan élünk-e vele? És élünk-e vele igazán az óvodán és iskolán kívül is, kihasználja-e összes nevelési lehetőségeit a televízió – és annak koncepciótlan képzőművészeti szerkesztősége –, a sajtó, a könyvkiadás? Nyilvánvalóan nem. Az alapos kutatások biztosan e téren is rávilágítanak majd arra, hogy a jövő nem a további tantárgyi szétaprózódás irányába mutat, ahogy azt az UNESCO Intart Konferenciája is egyértelműen leszögezte. A maga tantárgyi igazságait körülárkoló szemlélet tehát elszigeteli önmagát! Művésztársadalmunk pedig, ha az eddigi közömbösséggel szemléli a vizuális közállapotokat, egyre keservesebb helyzetre számíthat a saját munkáját, megélhetését és érvényesülését illetőleg is, mert a Lloyd–Hardin-féle példázat a közlegelők tragédiájáról egyre inkább beteljesedik rajta; növekvő szellemi élettér, nagyobb és műértőbb közönség nélkül a saját helyzete sem lesz kedvezőbb.

Ahogy az elején örömmel leírhattam: a tudományok és művészetek különböző területeinek képviselői végre közös tárgyalóasztalhoz ültek, és kezet nyújtottak egymásnak. Azóta sajnos még viszonylag kevés történt, de az ősi átok máris kísért: sértődöttségek, csöndes presztízsviszályok máris jelentkeznek. Márpedig jaj az egész ügynek, ha önfelkent királyok támadnának már az ország megszületése előtt!

Mint az elején hivatkoztam rá, az igazi mozgalom előbb-utóbb megszüli a maga kiemelkedő vezetőjét. S addig is, amíg nem támad Kodályunk, fogadjuk meg sok kitűnő írónk és még több kitűnő olvasónk nevelőjének, néhai *Vajthó László* tanár úrnak bölcs tanácsát: „Ha a kivételes emberek zsenialitását nem is, de szorgalmukat, alaposságukat és eltökéltségüket mindenképpen utánozhatjuk."

Lelkes István

„Nevelés és semmi más az iskola célja"

„Újra meg kell találni a közösséget ebben a zűrzavaros világban, ha olyan új kultúrát akarunk, amely az ember álmait, csodáit, örömeit és megszállottságát új, mágikus szépségben és új egységbe foglalva képes kifejezni."

„...ha át akarjuk hidalni azt a szakadékot, amely ma művész és közönsége között tátong, akkor el kell határoznunk, hogy mindenkinek olyan alapképzést adunk, amely képessé teszi környezetének értő megfigyelésére."

Walter Gropius, 1956, 1961

Ha valaha szükség volna a hazai vizuális nevelésnek a közoktatástól a művészképzésig és a felnőttnevelésig ívelő gyakorlatának megújítására, talán elegendő lenne e kijelentéseket és *Johann Heinrich Pestalozzi*nak a címben idézett mondatát 1792-ből komolyan venni, hogy elmondhassuk: megragadtuk a kérdéses pedagógiai tevékenység fő irányát, és kijelöltük legfontosabb színterét is.

Nem tudok arról, hogy átfogó és alapos helyzetfelmérés nyomán szakszerű elemzés foglalkozott volna a kérdés egészével. Közlemények, előadások és viták sora hívta föl ugyanakkor figyelmünket arra, hogy e területen nálunk évtizedek óta gyarapodnak a gondok. S nem egyszerűen a pedagógia általános bajai, nem is csupán a művészetoktatás külön „terhei" jellemzik e területet, hanem mintha valamennyi visszahúzó erő összegeződnék itt... Azért sorolok föl néhányat, hogy világosan érzékeltessem: nem a művészpedagógusok, a rajztanárok, az építészek, a népművelők, a muzeológusok, a műkritikusok, a tanítók, az óvópedagógusok s nem is az őket foglalkoztató, illetve képző intézmények tehetetlensége magyarázza a helyzetet.

Lételméletünk, esztétikai kultúránk hagyományosan irodalom- és zeneközpontú. Pedig létünket természetes és ember alkotta környezetünk, ahhoz és embertársainkhoz fűződő viszonyunk határozza meg. Képzőművészeti közéletünk – talán éppen a filozófiai fogódzók eltávolodása következtében is – elméletellenes. Művelődéstörténeti ismereteink töredékesek, hiányosak torzultak. Kultúránk e rétege a nemzeti művelődés egészétől elszakítottan de önmagában is csonkán tekint vissza múltjára: csaknem kizárólag az építészet és a képzőművészet emlékeit tartja számon. A tankönyvekben használati tárgyak legtöbbször csak érdekességként, díszítő elemként jelennek meg a műalkotások között. S mindannyian elszakítva azoktól az emberektől s azok környezetétől, akiknek gazdasági-társadalmi körülményei, anyagi-technikai és gondolkodásbeli lehetőségei, kultúrája, életmódja és különösen szokásrendszere a művészi alkotást értelmezné és ezáltal etikai tartalommal ruházná föl. Csak a néprajz körébe vonható tárgyak élveznek bizonyos kivételezettséget, ezzel szemléletileg egyszersmind csonkítva is a magyar művelődésnek összefüggések rendszereként fejlődött folyamatát. A régészetre pedig úgy tekint a művészettörténet, mintha nem is ugyanazzal a kultúrával foglalkoznék... Ebben a helyzetben már-már tehetetlenek vagyunk korunk vizuális túlkínálatával szemben. Egyre csökken az esélyünk arra, hogy a civilizációt kultúrával tölthessük meg, és hogy a múlt ismeretével fölvértezve, a tudatos választás biztosította emelkedettséggel indulhassunk egy megtervezett keretek között megvalósuló, emberi jövő felé.

A történeti ismeretek hiánya, a művészettudomány eszközeinek elhárítása értékzavarhoz, végső soron érzelmi-erkölcsi elbizonytalanodáshoz vezet. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az a mód, ahogyan tőlünk idegen életmoddellek egyes elemei, a reklám- és divatbeállítottságok, az utóbbi időben a nosztalgiahullámok sora magával ragad bennünket. A mostanában annyira kedvelt régi tárgyak már sem a bennük megtestesülő gondolatot és munkát, sem az általuk képviselt, valaha szolgált tevékenységi rendszert, tehát az egykori használó kezének-tekintetének melegét nem közvetítik. A szénvasaló és a rokka, a kristálycsillár és a rézágy úgy váltják egymást a tehetősebbek környezetében, mintha soha nem is lett volna saját tartalmuk: eleve státusszimbólumnak születtek volna. Ízlésvilágunk így a véletlennek, nemzeti hagyományainktól, hazai fejlődésünktől esetenként idegen vizuális jelenségek erőszakos hatásának kiszolgáltatottan, szervetlen esetlegességben alakul.

Noha nem szemlélhetjük a „magyar glóbuszt" a világtól elszakadottként, meg kell állapítsuk, hogy egyelőre maga a hazai fejlődés is hozzájárul a vizuális zavarodottság növekedéséhez. A felszabadulás utáni fölgyorsult társadalmi mobilitás, a gyors ütemű városiasodás nagy tömegeket szakított ki hagyományos kulturális közegükből (környezeti szempontból is) és helyezett olyan világba, amelynek érvényes értékrendje még a kialakulás állapotában van. Ugyanakkor az ideológiai harcnak áldozatul estek bizonyos hagyományos értékek (városi-polgári, arisztokratikus, egyházi körök képviselte kultúra), melyek később törvényszerűen egyremásra újra jelentkeznek, de most már gyökértelen, újgazdag, honosított formában, torz módon. Ennek az értékzavarnak legjellemzőbb tünete az építészet és a képzőművészet elszakadása a közösségtől-közönségtől, a színházművészet elirodalmiasodása és az ipariforma-kultúrával szembeni géprombolói hozzáállás, ami más oldalról számos területen (pl. fotó, film, tánc, kézművesség) az ezoterikus szépelgés divatjának kedvez.

Vizuális neveltségünk hiányos volta nemcsak a kulturális érdekkörben, hanem a társadalmi munkamegosztásban is szinte mindenütt súlyos nehézségek forrása

A nevelésnek ez a területe adná ugyanis a vizuális, a taktilis, a téri élmények földolgozásának kultúráját; a tér-idő, színfény, sík-tömeg, tér-tömeg, fény-árnyék, súly-lebegés, átlátszóság-visszatükrözés, állandóság-elmúlás, egyediség-sorozatosság stb. megannyi értelmezett élményét. Az ilyen típusú problémafölvetésre nagy szükség volna, hiszen ennek a műveltségi anyagnak a hiánya nem sajátosan művészeti kérdésekben való tájékozatlanságot mutat, hanem egyfajta gondolkodásmódra való képtelenséget. Ez pedig egyaránt nehezíti a hivatásukat megfelelő szinten gyakorló sebészorvosok, biokémikusok, térképészek, esztergályosok, gépkocsivezetők, varrónők, rendőrök és villanyszerelők képzését. A magyar vizuális kulturáltság hordozója ugyanis az egész nemzet. Az nem néhány ezer képző- és iparművész meg rajztanár tevékenységében, még csak nem is a magyar nők öltözködésében, hanem egy egész nép munkakultúrájában és életmódjában nyilatkozik meg.

Már ennyi is elegendő volna ahhoz, hogy a kérdést ne mint egy „készségtárgy" közoktatási sorsának ügyét szemléljük. De még legalább két lépéssel tovább kell mennünk. Talán nem szorul bizonyításra az, hogy egy korszerű szemléletű vizuális képzés az írásos információtömeg sulykoló, javarészt prelegáló, egyre ridegebben számonkérő iskolában az alkotó készségek fölszabadításának, a lelki egészség biztosításának, rövidebben szólva: a tanuló „rekonvaleszcenciájának" terepe lehetne. Olyan gyerekemberek képességeit is kibontakoztathatná – még a megismerő folyamatokban is –, akik a jelenlegi, többnyire egyoldalú készségeket díjazó követelményrendszer mellett motiválatlanul járják végig az iskolát, míg végleg el nem maradnak, hogy – mivel kifejezett művészi alkotói tehetséget sem mutatnak – végül a társadalom peremére szoruljanak, ahol ki sem fejlődött alkotó erejüket nem mozgósíthatják. Ugyanakkor az ilyen típusú személyiség helyére kerülő „jó tanuló" tulajdonképpen diszfunkcionál, végül is tényszerűen kimutatható gazdasági kár is származik az eredetileg „csak" lelki sérülést okozó helyzetből.

Oktatásügyünk és nemzetgazdaságunk egészét érinti a másik probléma is. A tantervelméleti viták koronként fölvetik azt a gondolatot, hogy valamiképpen helyet kellene biztosítani az általános iskolai oktatásban a munkakultúrára nevelésnek. Feledhetetlen érdemű nagy nevelők egész sora iktatta programjába a hasznos tevékenységet Pestalozzitól *Nagy László*ig és *Németh László*tól *Ádám Zsigmond*ig. Sem a korábbi politechnika címszó, sem a mai technika (alsóbb iskolában gyakorlati foglalkozás) tárgy tartalma nem kínálja ennek az össztársadalmi problémának a megoldását. Gyermekeink továbbra is idejük egy részében bádog hamutartót készítenek. Bizonyára ez a tény magyarázza azt a fokozott várakozást, ami a Magyar Iparművészeti Főiskola rajz és környezetkultúra, valamint technika szakos tanárképzésének (egységes rendszerben, azaz az általános és középiskolára egyaránt) érvényes elindítását megelőzi. Bizonyos, hogy a technika tantárgynak az a felfogása, ami például a rajz kérdéskörével is sikerrel birkózó Iskolatelevízió megfelelő műsoraiban is tükröződik, s amely a tanulót az egyszerű eszközök és technológiák sorával ismerteti meg, a jelzett gondon is segít valamelyest. A technika tárgy ugyanakkor át is vállalhat bizonyos funkciókat, amelyeket egyébként a kevés számú rajzórának kellene teljesítenie, az egyszersmind a materialista világnézet megalapozásának is egyik fontos motiváló tényezője lehet. Ilyen módon a motoros készségek fejlesztése legalább eszközhasználati, kézügyességi szinten kiteljesednék. (A mozgáskultúra egésze természetesen külön stúdium kell legyen az embert örülni, alkotó módon élni tanító iskolában. Jelenleg a testnevelés hivatott pótolni azt. De az összehangolt mozgásfejlesztés programja felé vezető úton a technika tárgy révén is tehetünk egy lépést.) Milyen jó volna, ha más oldalról a tánc, a színház, a film, a fotó oktatása kínálna kapcsolódási lehetőséget ...

A természetes és ember alkotta környezetből gyűjtött információ értékeléséből, jelértelmezésből, írott forrásanyag kutatásából, problémaérzékenység fejlesztéséből kiindulva, hipotézisek felállításán, bizonyítékok gyűjtésén, az anyagi valóság bizonyos törvényszerűségeinek felismerésén át, megfelelő attitűdön, motiváltságon, a szorongás leküzdésén teljesülő önismereten keresztül a szociális figyelem és érdeklődés, mások munkájának és magatartásának humanista szemlélete-értékelése, kritikája, a felelősségvállalás és együttműködés képességével végzett, fegyelmezett, egyéni és demokratikus-közösségi tervező, kísérletező és alkotó munkakészségét kell kialakítania.

Egyszerre affektív és kognitív folyamatok ezek, amelyeket bizonyára gondosan, részletesen meg kell majd tervezni és szervezni, s a tényleges adottságoknak megfelelően át is kell alakítani, ki is kell teljesíteni. Az ilyenfajta nevelés végső soron a tanulói (és a kialakítandó demokratikus viszonyban a tanári) személyiség egészének komplex fejlesztését, egyén és közösség, ember és világ humanista kapcsolatának formálását jelenti. Fontosabb feladat ez, mint amire rajzoktatásunk mai keretei között vállalkozhat. (Egy új helyzethez új rendszerű tanárképzésnek, feltételrendszernek kell teremtődnie. Tisztázni kell az egyes iskolatípusokban fejlődéslélektani alapon teljesíthetőnek mutatkozó programok, alkalmazható módszerek rendszerét. Be kell építeni az oktatásba az elsősorban közművelődési területen folyó, sikeres kísérletek és a nemzetközi tapasztalatok előremutató elemeit. Érvényt kell szerezni a megreformált, érvényes tantervek korszerű elemeinek. Ki kell terjeszteni a vizuális műveltség közvetítését és a szabadkézi rajz gyakorlati oktatását a szakképzésre, elsősorban a tárgyalkotói tevékenységre felkészítő szakmunkásképzésre, melyből ezek az elemek hiányoznak.)

Ma az óvodai nevelés a vizuális és manuális úton megszerezhető örömöknek még megfelelő kerete; alkotás és befogadás, az emberi kifejezés formái (nyelvi, irodalmi zenei, motoros és vizuális-manuális tevékenység) még egységben jelentkeznek; elismertetik az ösztönös cselekvés joga. Az oktatás és nevelés fő célja még az általános iskola alsó tagozatában is a személyiségformálás. Befogadás és cselekvés még egyaránt jelen van, harmóniájuk is létrejöhet. A felső tagozatban válik elsődleges céllá az ismeretközlés, válik javarészt frontálissá az oktatás, verbalizálódik a nevelés. A tantárgyi széttagoltság versenyt eredményez a tanuló figyelméért és idejéért. Hirtelen minden a vizuális neveléssel összefüggő feladat (és lehetőség!) a rajzórára összpontosul, ami a jelenlegi feltételek mellett szükségszerűen a kívánatossal ellentétes személyiségfejlődést eredményez: a tanuló – ha nem kiemelkedően jó manuális készségű, illetve ha tanára nem kivételesen megszállott – tudomásul veszi, hogy a művészet világa az ő számára megközelíthetetlen magasztos csarnok, melybe szemlélődés céljából sem léphet be, és amely állandóan pótolhatatlanul hiányzó készségeire figyelmeztetné, ha közelednék hozzá. A vizuális élményt szorongás helyettesíti, az életöröm és az önmegvalósítás egy lehetősége örökre elveszett. A középfokú oktatás vizuális nevelési gyakorlata minimális időkerete folytán hatásában jelentéktelen. A közművelődés az oktatásnál jobb helyzetben van, hiszen szabadabb formákat érvényesíthet. Ám közönségét a közoktatás neveli, és ritka az olyan helyzet, amelyben az áldozatos népművelő (sokszor alkotó művész) rendszeresen találkozik „neveltjével".

Pedagógusképzésünk és művészeti felsőoktatásunk korszerűsítése remélhetően éppúgy a kívánatos nyitottság, szemléleti egység, tantárgyi integráció és koncentráció irányába hat, amint azt a közoktatás reformprogramja is előirányozta. Elemi szükség van az együttes változásra, mert az oktatásüggyel összefüggő művészetnevelésünk nagyobb részének mai szemlélete az egyéni teljesítményre irányul. Nem tehetségkutatás a közoktatás, a közművelődés elsődleges feladata, hanem hozzájárulás ahhoz, hogy egy nemzet az emberi környezettel harmonikus, humánus viszonyban fejlődhessék. Olyan funkciókra kellene a tanulót alkalmassá tenni, amelyekre minden egészséges gyermek képes.

A jövő pedagógusai a ma és a holnap tanulóiból lesznek, akik – bármi lesz is szaktárgyuk – vizuális neveltségük következtében a világhoz való megváltozott viszonyt képviselik, s ezáltal könnyebben, eredményesebben és több örömmel tanítanak majd. S így – külön rendelkezés, átfogó tantervi reform nélkül – valósul majd meg a tantárgyi koncentráció és a pedagógiai transzferhatás. Lehet, hogy így gyermekeink valamennyien még egy másik nyelven is beszélnek majd, bármiről lesz is szó, akár az iskolában, akár azon kívül, akár itthon, akár külföldön ... A látás nyelvén, mely az emberi kommunikációnak nálunk csaknem teljesen elsorvadt, szép, okos formája. *W. Somogyi Ágnes*

Lelkes István kiállítása

Megtekinthető a szolnoki Szigligeti Színház előcsarnokában a „Legenda a lóról" című zenés játék előadásainak idején

A kiállítást 1978. október 13-án este 7 órakor Ördögh Szilveszter József Attila-díjas író nyitja meg

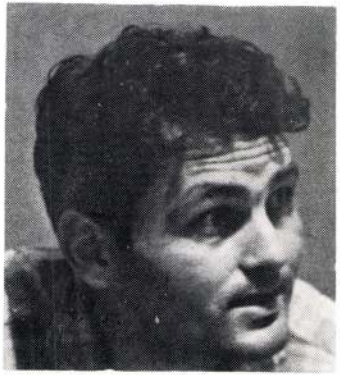

ÖNÉLETRAJZ

1937-ben születtem Pécsett. A Képzőművészeti Főiskola festő-freskófestő szakán végeztem 1961-ben, azóta Hódmezővásárhelyen élek. Eddig három önálló kiállításom volt, szerepeltem hazai és külföldi kollektív tárlatokon, ezen kívül illusztrációs és szakirodalmi tevékenységet is folytatok. A szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Rajz-Művészettörténeti Tanszékének adjunktusa vagyok, valamint a József Attila Tudományegyetem művészettörténésze.
Most kiállított kollekcióm a lovak iránti vonzódásomat tükrözi: benne nemcsak a modern életformaváltás kényszerű áldozatainak akarok emléket állítani, hanem segíteni szeretném megtalálni új helyüket elgépiesedő korunkban.

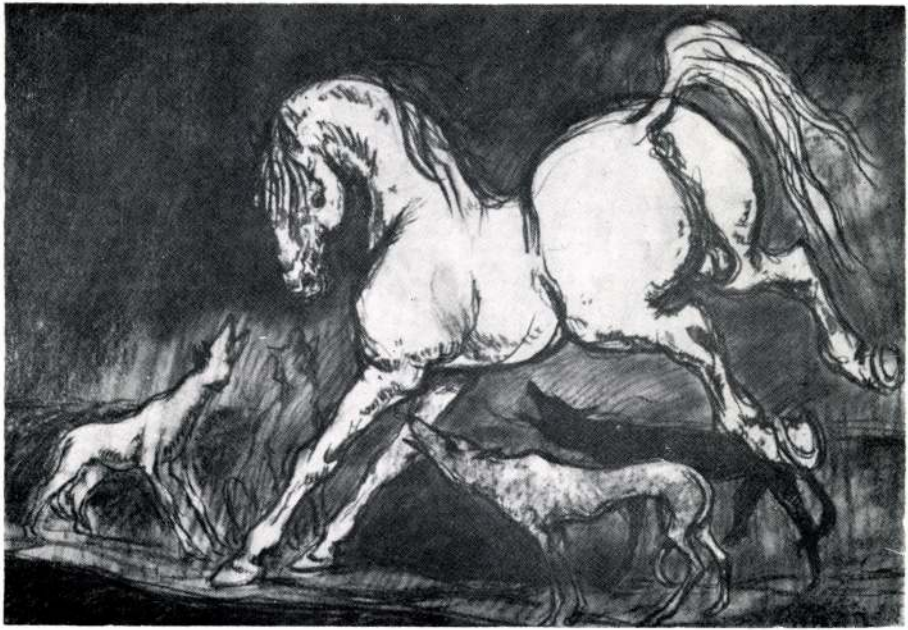

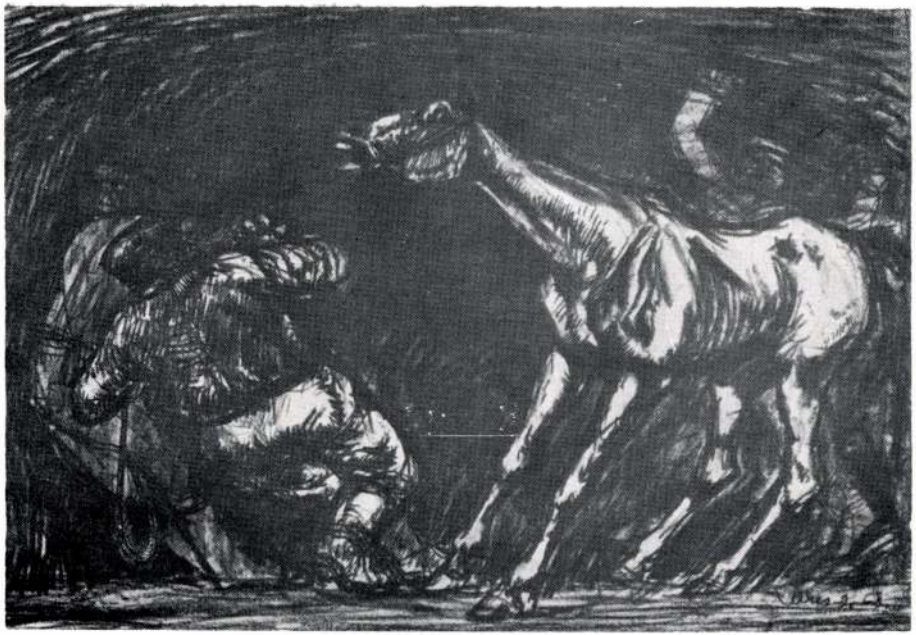

III–IV.

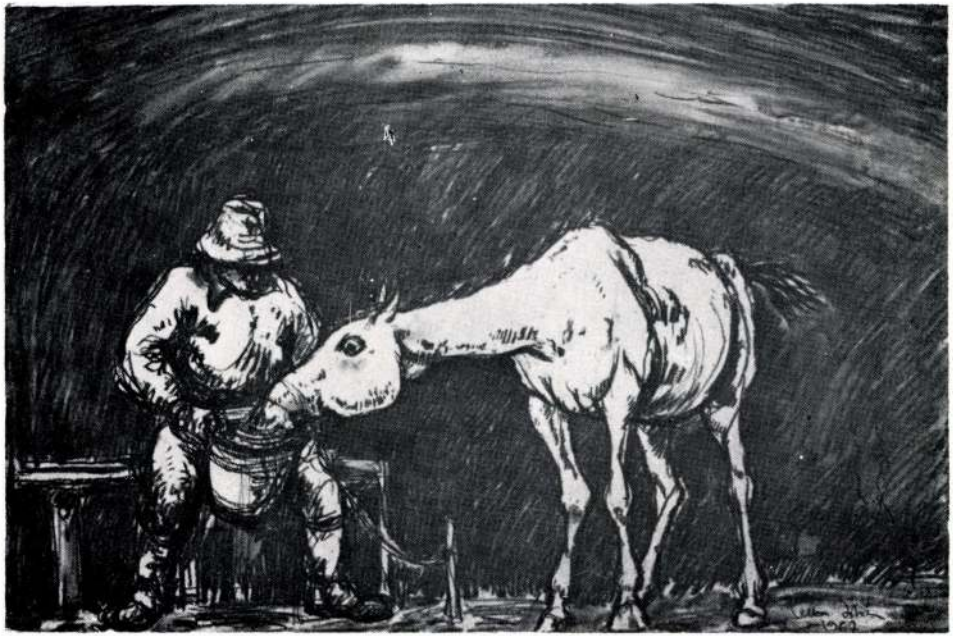

V–VI.

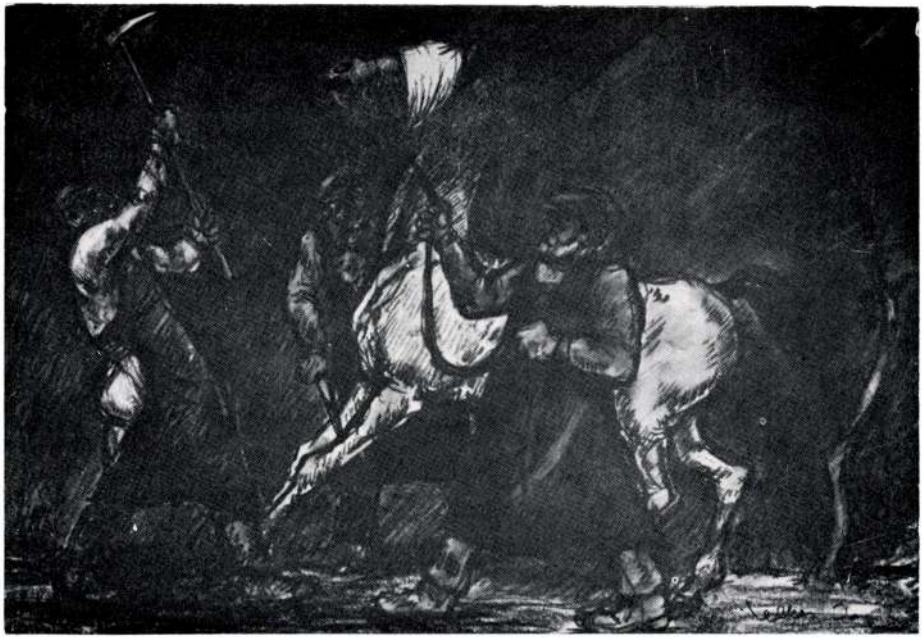

VII–VIII.

IX.

Lelkes István képeinek katalógusa

(Árjavaslattal)

1.		58x40 cm	pittkréta	
2.		58x40 cm	pittkréta	
3.		58x40 cm	pittkréta	
4.	Stációk a lovak	58x40 cm	pittkréta	
5.	kálváriájához I–IX.	58x40 cm	pittkréta	20 000,– Ft
6.		58x40 cm	pittkréta	
7.		58x40 cm	pittkréta	
8.		58x40 cm	pittkréta	
9.		58x40 cm	pittkréta	
10.	Lóvázlat I.	31x46 cm	pittkréta	2 500,– Ft
11.	Lóvázlat II.	31x46 cm	pittkréta	2 500,– Ft
12.	Lóvázlat III.	31x46 cm	pittkréta	2 500,– Ft
13.	Lóvázlat IV.	31x46 cm	pittkréta	1 500,– Ft
14.	Lóvázlat V.	31x46 cm	pittkréta	1 500,– Ft
15.	Lóvázlat VI.	31x46 cm	pittkréta	2 000,– Ft
16.	Lóvázlat VII.	31x46 cm	pittkréta	2 000,– Ft
17.	Arab mén	31x46 cm	pittkréta	2 500,– Ft
18.	Díjugratás	31x46 cm	pittkréta	2 000,– Ft
19.	Tereplovaglás I.	26x40 cm	pittkréta	2 000,– Ft
20.	Tereplovaglás II.	26x40 cm	pittkréta	2 000,– Ft
21.	Tereplovaglás III.	40x60 cm	pittkréta	2 500,– Ft
22.	Telivér	42x29 cm	rőtli	2 000,– Ft
23.	Furioso	40x29 cm	rőtli	2 000,– Ft
24.	North Star	32x25 cm	pittkréta	2 500,– Ft
25.	Kanca	40x28 cm	pasztell	4 000,– Ft
26.	Párviadal	29x41 cm	pittkréta	2 000,– Ft
27.	Játszó méncsikók	40x30 cm	pittkréta	2 000,– Ft
28.	Lovas	30x40 cm	pittkréta	2 500,– Ft
29.	Küzdelem	40x27 cm	pittkréta	2 000,– Ft
30.	Vágta	27x42 cm	pittkréta	2 500,– Ft
31.	Csődörös I.	30x40 cm	pittkréta	2 500,– Ft
32.	Verekedő mének I.	24x20 cm	tus	2 000,– Ft
33.	Verekedő mének II.	24x27 cm	tus	2 000,– Ft
34.	Könyörület	40x55 cm	pittkréta	5 000,– Ft
35.	Rémület	40x60 cm	pittkréta	2 500,– Ft
36.	Csődörös II.	41x50 cm	pittkréta	3 000,– Ft
37.	Vágóhídon I.	29x41 cm	pittkréta	2 000,– Ft
38.	Vágóhídon II.	29x41 cm	pittkréta	2 000,– Ft

A kiállított képek megvásárolhatók.

Az előző oldalakon a **Stációk a lovak kálváriájához** című sorozat képei láthatók.

Lelkes István

a vásárhelyi festészeti profilhoz tartozik

Képzőmův. Almanach Bp. 1969. 17. o. Supka: A hódmezővásárhelyi festészet

Lelkes István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 29

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1021

Fiatal festők tábora

Augusztus 1-én, pénteken nyitja meg kapuit *Mártélyon* a *IV. Ifjúsági Képzőművészeti Tábor*. A továbbképzésen mintegy 60 fiatal mű-

veszjelölt vesz részt. Ők lesznek a művésztelepéről híres Tisza-parti faluban azok a festőjelöltek is, akik a különböző diákünnepeken, művészeti szemléken nyertek díjat.

A tábor lakóinak munkáit két fiatal festőművész, *Lelkes* István és *Fodor* József korrigálja. A festegetés, rajzolgatás mellett természetesen több előadást is tartanak a művészjelöltek számára a különböző művészeti témákról.

A tábor augusztus 12-én, kedden zárja kapuit. Előtte azonban — augusztus 10-én, vasárnap — kiállításon mutatkoznak be a táborlakók a hódmezővásárhelyi *Tornyai Múzeumban*. Ugyancsak bemutatják munkáikat a mártélyi művelődési otthonban is.

Lelkes István

Műveiből kiállítva a XI.
Vásárhelyi Őszi Tárlaton.

Cenlítve

Tisvatáji 1964 12. n. 4. l.

MDK

Lelkes István

Ritly V.: Festmények, rajzok, szobrok a X. vásárhelyi őszi tárlaton. Magyar Nemzet 1963. okt. 15. 4.l.

Lelkes Erzsébet
grafikus

M.D.K.

Hódmezővásárhely, várlat
(repro

Téli tárlat
Magyar Ifjúság, 1961. márc 11

mdk

Lelkes István

munkái a tárlatou

Szabó Endre: A IX. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Tisza táj 1962. 11. sz 4. l

MEK

Lelkes István

A rajzokat készitette:

Kováts Attila
és
Lelkes István

LELKES ISTVÁN: KÖSZEG. Bp. 1960.

Lelkes István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1962 JUN 24

1021

Műteremből

LELKES ISTVÁN: CSÖDÖRÖS

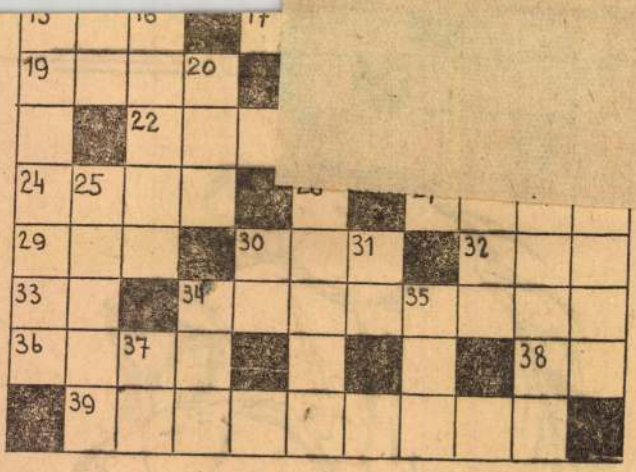

Vízszintes: **1. Fiatal szovjet költő »az orosz dühös ifjú«.** (Z. B: E. J. S.) **9.** Szoba-bútor elnevezés. 10. Juttatna-e. 11. Mint 30, fordítva. **12. Francia költő »Tengeri csillagok útján« címmel Lorca emlékére írt verset.** 14. Azonos mássalhangzók. 15. S. A. E. 17. Vissza: Maros mellékfolyója. 18. Meggyőződés. 19 Kép — németül, felcserélt betűkkel. 21. ... men, útépítő anyag. 22. Elektromos töltésű részecske. 23. Rengeteg. 24. Divatjamúlt »ülőke«. 27. Elektromos áram erősségének mértékegysége (u. b. nélk.) 29. Hibázik. 30. Egymáshoz visszatérő görbe vonal. 32. Egy — németül. 33. Kötőszó. 34. Énekeltek. 36. Ingmárka (ék. fel.) 38. Biztató. **39. Ukrán költő.**

Függőleges: 1. Férfinév. 2. Német személynévmás. 3. Világifjúsági Találkozó. 4. Parét. 5. Vissza: afrikai kikötőváros. **6. Nagy magyar költő** — fordítva. 7. Ban-ben németül. 8. Foltoz. **9. Kossuth-díjas magyar költő.** (Z. B.: S.) 13. Énekhang. **16. Angol költő. 18. Ismert török költő.** 20. Szovjet folyó. 21. Nyakbavaló. 25. Rettenetes. 26. Kiscsirke-étel. 28. Halkan — olaszul. 30. Kicsinyítő-képző. 31. Görög betű. 34. Délmagyarországi Áramszolgáltató Vállalat. 35. Ipari növény. 37. Varga Elek.

Beküldendő: Vizsz. 1, 12, 39, függ. 6, 9, 16, 18.

Beküldési határidő: 1962. június 28. A szelvényt csatolni kell. Borítékra kérjük ráírni: »Keresztrejtvény«.

Június 17-i számunkban megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Havasi gyopár, kála, fikusz, zinia, viola, szegfű, lótusz, estike, irisz.

Könyvjutalmat nyertek sorsolással: Makó József (Hmvásárhely, Ferenc u. 15.), Blaskó Jánosné (Mindszent, Szabadság tér 15.) és Kovács Erzsébet (Szentes, Marx tér 13.).

23. szelvény

MDK

Lelkes István

alig husz éves

Hozzájárult a mártélyi művészet gazdagodásához.

Dömötör János: Mártély a művészetben.

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP. 1962. jul. 11. 4. lap.

Lelkes István

MDK

alig egy éve került ki a főiskoláról
s már saját hangot talált.

-dj-: A megyei képzőművészeti kiállításról.

CSONGRÁDMEGYEI NÉPLAP. 1962. máj. 13.

Lelkes István

MDK

Szerepelt a kiállitáson.

Dr. Gáspárdy Sándor: A soproni nyári művésztelep kiállitása.

KISALFÖLD. 1962. aug. 26.

Lelkes István MK

részt vett a kiállitáson.

Dömötör János: A IX. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Csongrádmegyei Hirlap. 1962. okt. 21.

mdk.

Lelkes István főisk. most végzett festőm.

munkája a fárlatou

Domötör János. A x. Vasárhelyi Ősci fárlat
Tiszatáj, 1963, nov. 11. sz.

S. L.

Fénykép.

Uj Magy.Képt.: 3808 Kerényiné

Lelkes István: Épül az uj Csepel.
festmény.

Petrás foto.

Lelkes István MDK

Épül az uj Csepel, olf.

Műcsarnok 1950. I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Lélkes István

Szerepelt a VI. Vásárhelyi Őszi Tárlaton.

Tiszatáj 1964. dec.

Lelkes

1963. a sárospataki kiállitáson müve szerepelt.

Dömötör János: Vásárhelyi képzőművészeti kiállitás Sárospatakon
Északmagyarország 1963. jul. 24. 2.1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1021
1968 JUN 9.
Lelkes István

LELKES
ISTVÁN

VESZEKEDŐ
GÉMEK

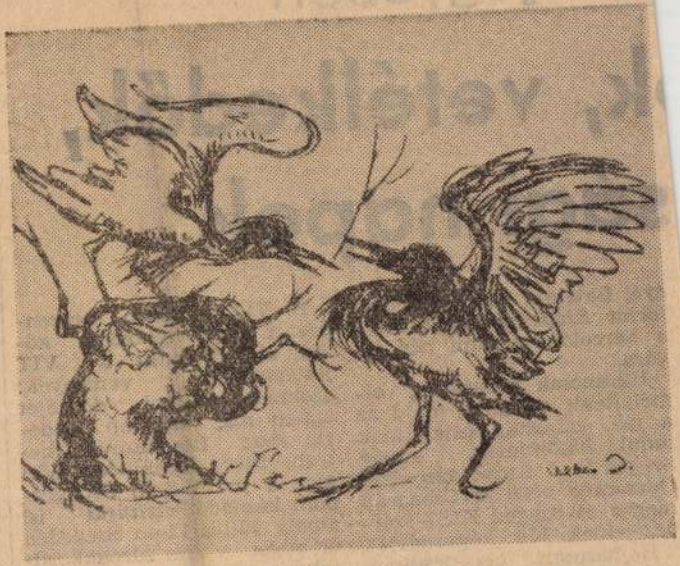

VIT jegyében

k, vetélkedők, sági napok

gyei fiatalok; ebből *220 ezer forint Szegeden gyűlt össze* a harcoló vietnami nép javára.

Ugyancsak a barátság elmélyítését szolgálja majd az a ma, vasárnap este útnak induló *különvonat,* amely Szeged testvérvárosába, *Odesszába* viszi el Csongrád megye és Szeged KISZ-szervezeteinek 150 képviselőjét.

Hamarosan benépesülnek a hagyományos *nyári táborok* is, amelyek programját

A VIT jegyében megrendezett *sportvetélkedők* közül kiemelkednek a VIT jelvényszerző versenyek: ezeknek atlétikai döntőjét éppen ma, vasárnap rendezik meg Hódmezővásárhelyen. Nagy érdeklődés előzi meg a július 8-án Csongrádon kezdődő *vízitúrát* is, amely július 12-én Szegeden ér véget. A túra záróakkordjaként ifjúsági találkozót rendeznek Szeged-Vetyehátón, ahol bemutatják többek

Don Carlos – vendégekkel

Úgy tűnik, évadvégre elfáradt a szegedi opera. Mert a temesvári vendégművészek búcsúfellépésére a hosszúálmú repertoárból felébresztett Don Carlos sikeresebb előadást is megért már Szegeden, nemcsak a tavalyi szabadtéri bemutatón, hanem bent, a színházban is. A méltányosság azonban megkívánja, hogy ideírjuk: a mérsékeltebb színvonal csak részben írható a bizonytalankodó kórus és zenekar számlájára.

Az a fajta szerepértelmezés, amit Marietta *Grebenisan* Erzsébet királyné, de kiváltképp Mircea *Mavrodin* II. Fülöp jelmezében bemu-

MDK

Lelkes István

Birkaitatás, temp.

Dolgozó emberek között képzőm. kiáll.
Ernst Muz. 1968. jan.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lelkes István

CSEPEL
1966 DEC 2

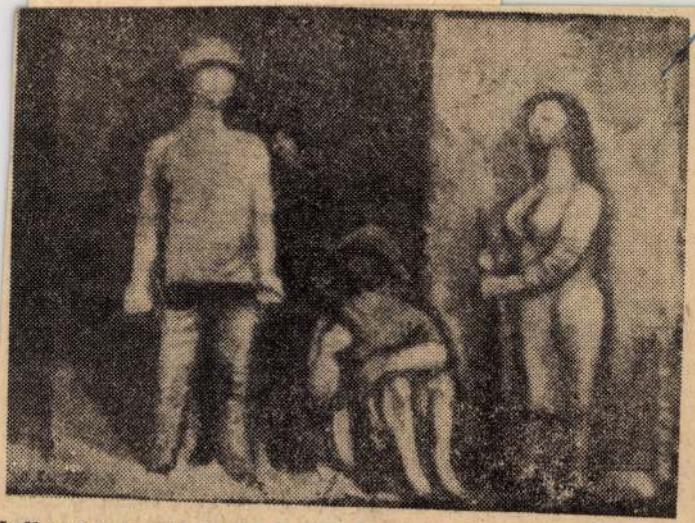

Lelkes István olajképe a csepeli képzőművészek vietnami témájú kiállításán

1021

CSEPEL

lyoztak a szocialis
cia fontosságát. H
jam el erről a saj
latomat. A Transzfo
néhány év alatt ki
magát az élenjáró
közé, s ma már vil
lon termel. Az üze
rácia fejlődése is s
ben. Az őszinte, k
kör; a termelési tan
jó színvonala; a d
a vezetők összefogá
lősségtudat érvényesülése az igazgatótól a segédmunkásig; a panaszok gyors körültekintő intézése — meggyőzően bizonyítják az e területen elért fejlődést.

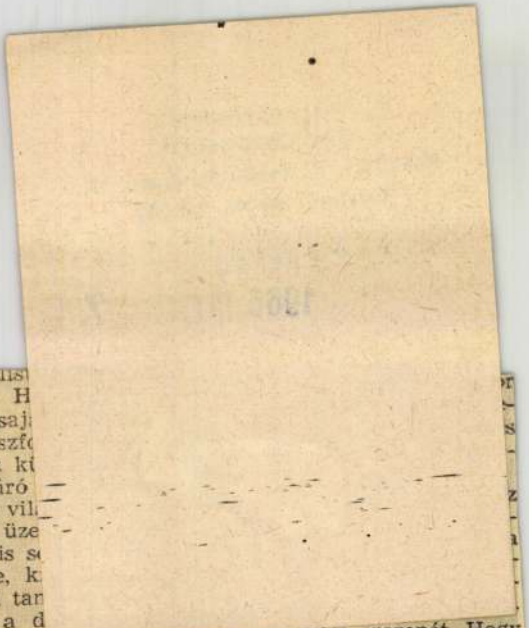

Karacs Ilona üzemgazdász, Kerékpár- és Varrógépgyár:

— Talán nem is volt közöttünk olyan asszony, fiatal édesanya, vagy leány, aki ne be-

[illegible] terjesítse szerepét. Hogy mindez a jövőben valóban így legyen, azért a KISZ-vezetőknek kell kezdeményezniük: közelebb a fiatalokhoz, az érdeklődési körükhöz, érdekvédelmükhöz, személyes ügyeikhez.

Szabó István a műszaki főosztály vezetője:

— Engem természetesen a gazdasági kérdésekről elhangzottak foglalkoztatnak leginkább, különösképpen a műsza-

Kelkes Istvánt

Szerepel a II. Délalföldi Tárlaton.

Dömötör János: II. Délalföldi Tárlat

Tiszatáj, 1965. VII. 52. 553. l.

MDK

Lelkes István

Háztetők, temp.

Bikaitatás, "

Szegedi

~~Szegedi~~ nyári tárlat, Móra F.Muz. 1967.jul.

MDK

Lelkes István

Ősz, temp.

Estefelé,"

14. vásárhelyi őszi tárlat. Tornyai J.Muz.

1967. okt.

MDK

Lelkes István

Kiállitási kritika

Magyar Hirek 1968 máj.31.

M.D.K.

Lelkes István, festő

„Hódmezővásárhely életének falusi mozzanatait irodalmiasan, naplószerűen ábrázolja..." Szerző megemlíti „Estefelé" c. művét.

Sz.Kürti Katalin: Vásárhelyi tárlat 1968 - Debrecenben

ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX.évf. 7. sz. 67. old.

MDK

Lelkes István

Kiállitási hir

Pedagógusok lapja 1967 okt.2o.

MDK

Lelkes István

Bikaitatás c.képe

Művészet 1968 máj. p.37.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1958 MÁJ 5

1021

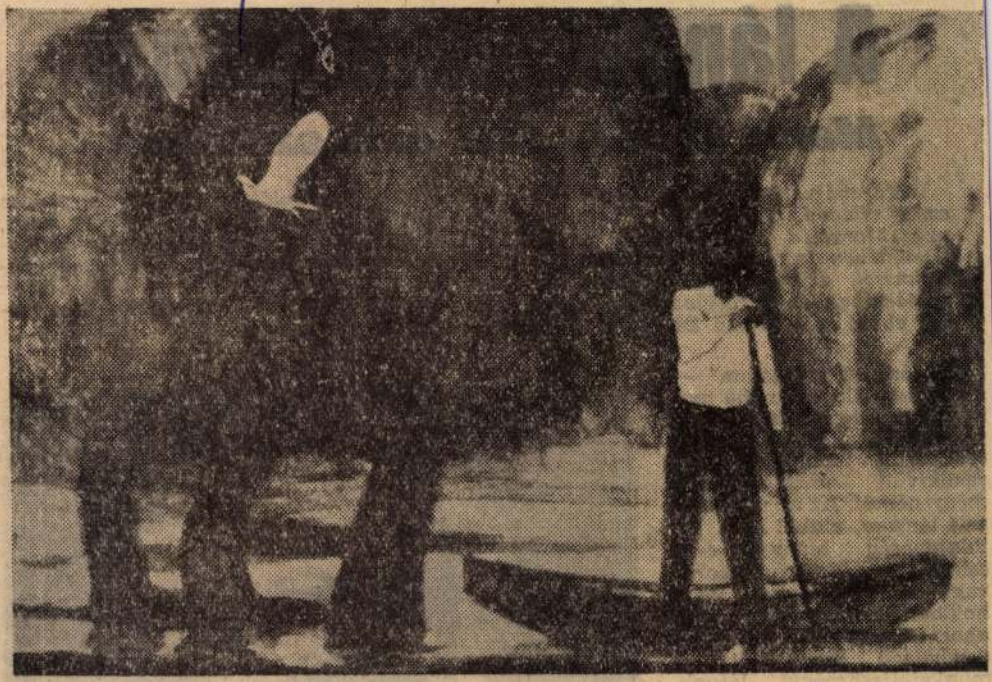

LELKES ISTVÁN ÁRTÉR

A lángész szorgalom

Marx Károly 150 éve született

Ma, május 5-én, Marx Károly születésének 150. évfordulójáról megemlékeznek az egész világon. Kevés olyan embert ismer a történelem, akinek a hatása oly nagy, mint Marxé, a tudományos szocializmus megalapítójáé. Az emberi gondolkodás történelmében forradalmi fordulatot jelentő tudományos felfedezőről, a forradalmár politikusról, a munkásosztály harcának vezetőjéről szól Wilhelm Liebknecth-nek. Marx kortársának és barátjának emlékirata. Marx születésének 150. évfordulója alkalmával ebből az 1896-ban készült emlékiratból közlünk egy részletet.

„A lángész szorgalom" — mondta valaki és ez, ha nem is egészen, de legalább nagyrészt igaz. Nincs lángész rendkívüli munkaerő és rendkívüli munkateljesítmény nélkül. Az az úgynevezett lángész, akiből ez a két tulajdonság hiányzik, csak csillogó szappanbuborék vagy hosszú lejáratú váltó holdban levő kincsekre. De ahol az átlagos mértéket meghaladó munkaerőt és munkateljesítményt látunk, ott bizonyosan lángész is van. Sok emberrel találkoztam, aki önmagát lángésznek tartotta, s akit néha mások is annak tartottak, de akinek nem volt munkaere-

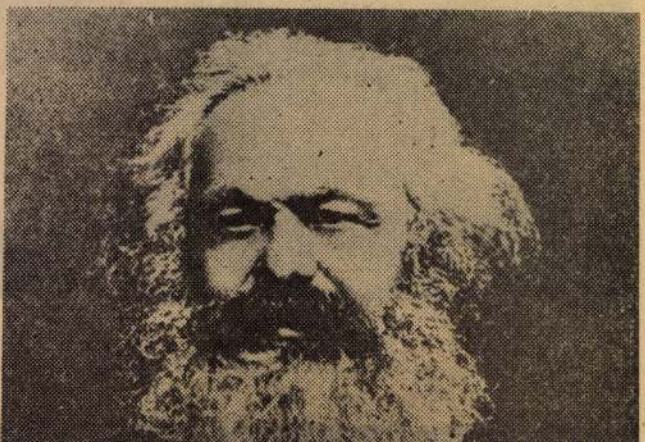

MDK

Lelkes István

Kiállitási hir

Hajdubiharmegyei Népujság 1968 máj.21.

Lelkes László
festő

M.D.K.

Részt vett a tárlaton.

Kovács Gyula: A XI. Alföldi Tárlat Békéscsabán
Művészet, 1968. július – 35 kép.

Lelkes István festő

Az orsz. ifjúsági képzőművészeti tábor egyik vezetője kiskundorozsmán

Magyar Nemzet 1970 VIII. 2 11 sz.

Lelkes István festő

Szerepel a vásárhelyi művészet
Liánításán a Fészet Klubban

Meghívó 1969 X. 21

Lelkes István

Említve

Rácz Lajos: Az újélet sorsában

Csongrád megyei Hírlap, 1970. sep. 1.

Lelkes István festő

Vásárhelyen él. Az orsz. utjusági
képzőművészeti tábor egyik vezetője
Kiskundorozsmán

Fekete Judit: Gémeskút a
mappában

Magyar Nemzet 1970 VIII. 9

LELKES ISTVÁN

MŰVEI SZEREPELNEK ZENTÁN, A VÁSÁRHELYI KIÁLLITÁSON.

(B. N.) A KÖLCSÖNÖS MEGISMERÉS SZOLGÁLATÁBAN.

MAGYAR SZÓ: 1970. OKT. 19

Lelkes István

Említve

Festő a szélmalomban/Ormos Gerő/

Csongrád megyei Hírlap 1970. aug. 27.

Lelkes István

Egyik vezetője az alábbi tábornak
Kiskundorozsmán

F. P.: Megnyílt az V. Orsz. Ifjúsági
Képzőművészeti Tábor

Csongrád Megyei Hírlap 1970 VIII. 9

Lelkes István

Egyik vezetője az alábbi tábosnak)

F. P.: Az V. Orsz. Képzőművészeti Tábor
Kiskundorozsmán

Békésmegyei Népnyiság 1970 VIII. 9

Lelkes István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1970 MAJ 24

1021

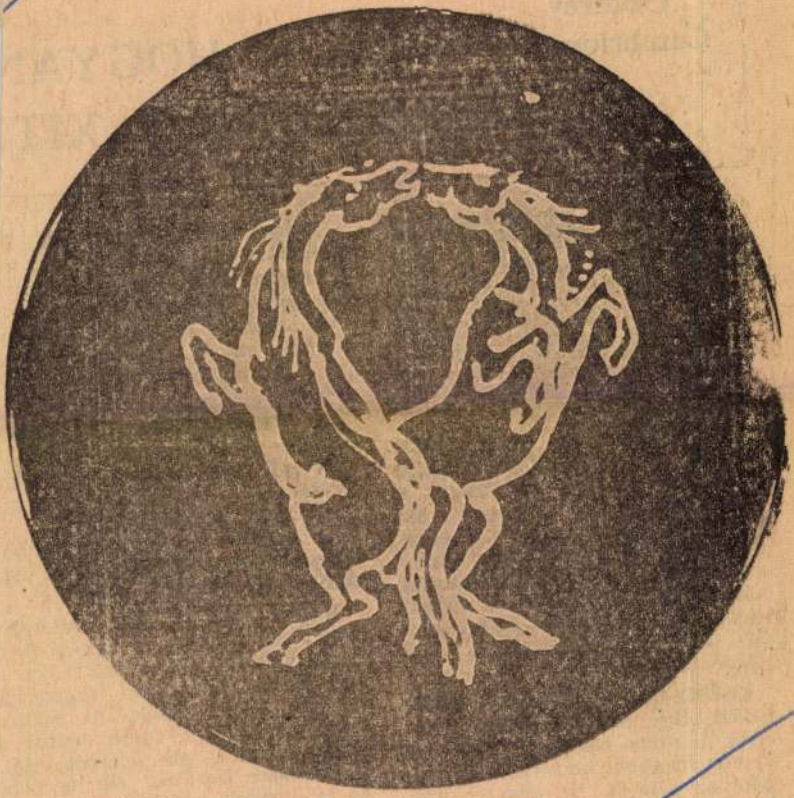

Lelkes István

Fickándozó mének

Godfr
Cambridge

HOGYAN
SZEREZZÜNK TAXIT

Manhattan belvárosában a négereknek egyre nehezebb taxit kapniuk. Sok az olyan kocsi, amely nem hajlandó megállni, ha egy néger int neki, néhány méterrel arrébb felveszi a fehér utast. Ez különös nehézséget okoz a színes bőrű zenészeknek, színészeknek, kiknek munkája az éjszakai órákban végződik, nekik javasolja a Godfrey Cambridge a következőket:

AZ ÁRTATLAN ARC MÓDSZERE. Széles, jólelkű mosolyt öltök az arcomra. Leveszem a napszemüvegemet nehogy azt higgyék, hogy a kábítószer-élvezők közé tartozom. Nagy diplomata-táskát szorítok a hónom alá, ebből is lássák, hogy igyekszem hasonlítani a fehérekhez. Így talán összetévesztenek egy vállalatvezetővel.

CSÍPD-EL-A-SARKON MÓDSZER. Úgy csinálok, mint a turista, ide-oda pislogok, aztán rávetem magam a kocsira, és feltépem az ajtaját. Ha egyszer már benn vagyok, csak nem tudnak kitenni.

A BEHÍZELGÉS MÓDSZERE. Beszólok az ablakon „Hello, sofőr úr! Szép időnk van, ugye!" Ezen meglepődik. [illegible]

AHOL A PARTNER IS B SEGÍT. Feltűnően hangosan m gyarázom a partneremnek: „Ne dehogy is megyünk Harlembe. T hol lakszk? Az East Side-on Remek, akkor hazaviszlek. A so főr ezt meghallja és készségese megáll.

A REPÜLŐTÉRI JÁTSZMA Minden sofőr álma egy utas, ak a repülőtérre tart. Hat dollár Ezért aztán teleragasztom a bőröndömet hotelcédulákkal, és még lóbálom is, hogy feltűnőbb legyen. Végül mindig akad egy sofőr, aki beveszi a csalétket.

NÁTHA ÁRÁN, DE HAZAJUTOK. Ha frakkot, és keményített inget viselek, akkor széttárom a kabátomat, bármilyen fagyos is az idő, hadd lássák. Az biztos, hogy senki sem fogja leütni a sofőrt hátulról, aki frakkot visel. A módszer beválik, de ha esik az eső, pokoli náthát szerezhetek.

KÉSZPÉNZ A KÉZBEN MÓDSZER. Meglengetek egy húszdollárost. Ugyanakkor a másik kezemben néhány egydollárost is tartok, hogy mutassam, van ap-

Lelkes István

Rizsföld temperа 60×80

Tizenkettedik Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai János Múzeum

Lelkes István

Hagyó 1968 temp. 60×80

Délalföldi Tárlat 1969. V.

Lelkes István

Említve

Reigl Ernst: Képrőművészeti
tábor Mártélyon
Csongrád megyei Hírlap, Szeged
1970. Jul. 17.

Lelkes István festő

k orsz. ifjusági képzőmiv. tábor
egyik vezetője

Magyar Nemzet 1970 VIII. 2

Lelkes István

A Szegedi Tanárképző Főiskola Tanára

Fekete Judit: Látogatás az országos ifjúsági képző művészeti táborban

Magyar Nemzet 1970 VIII. 9

Gold.

Lelkes István

Szerepelt a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban rendezett IV. dél-alföldi Tárlaton. Rendezte: a Magyar Képzőművészek Szövetségének Dél-magyarországi Szervezete.

A IV. dél-alföldi Tárlat (Dömötör János cikke)
Magyar Hírlap 1968 május 31 9. é.

MDK

Lelkes István

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1967 okt.29.

MDK

Lelkes István

Kiállitási kritika

Magyar Szó 1968 febr.18.

Lelkes István
festő

M.D.Y.

„Bikaitatás" (repro)

Pogány Ö. Gábor: „Dolgozó emberek között"
Művészet, 1968. majus - 33 kap.

Lelkes

szerepel a szepedi nyári tárlaton

D. Tekés Zsuzsa: A szepedi nyári tárlatról

Tiszatáj 1967 X. n. 955 old.

Lelkes István

Szerepel a vásárhelyiek távlatán
Budapesten a térzek Klubban

N.N.: Vásárhelyi alkotások
Budapesten

Csongrád megyei Hírlap 1969 X. 19

Lelkes István

Mikrsmes lakást kapott vásárhelyen

Csongrád megyei Hírlap 1969 X. 19

Lelkes István

Hódmezővásárhelyen telepedett le.

Dömötör János: Szabó Iván
Tisztatáj, Szeged 1940. IV. 394.

Lelkes István
festőművész

„Dél-franciaországi útinapló" címmel
tartott előadást 1969. júniusában, Szegeden

„Egyéres a Műrészklub"
Tiszatáj, Szeged 1969. VII. 683.

MDK

Lelkes István

Kiállitási kritika

Alföld 1968 julius p.67.

Lelkes István

Magyarország grafikája (eml.)
szerepel a III. Délalföldi
Tárlaton

Kabó Endre: Reménytvesztve –
reménykedve

Tiszatáj 1967 VIII. n. 647 old.

Lelkes Tobrás

Gyakran tartózkodik Vásárhelyen

Tóth Sándor: Vásárhely és a
kéyzőművészet

Tiszatáj 1967 I. n. 57 old.

MIK

Lelkes István
szerepelt a tárlaton.

Dömötör János: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Tiszatáj. 1963. 10.

MDK

Lelkes István

szerepelt a tárlaton.

-s -n: Gondolatok a X.Vásárhelyi Őszi Tárlatról.

Csongrádmegyei Hirlap. 1963. okt. 27.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1964 JAN
TISZATÁJ

Lelkes István

1021

LELKES ISTVÁN: ESŐBEN

Soós Zoltán:

KONOK RAPSZÓDIA

Istenáldotta jópofák
lettünk mi, srácok — úgy ítélem;
az úri módhoz profilunk
akárhogy is, még túl idétlen.
A mi korunk?: rakétacsodák
vonszolnak ütött-kopott lórét,
s meglódulván e sínbatár
egy-két kádert kupán talál,
s butít az aránytalan jólét.
S hogy illő etikett szerint
folyjék e történelmi torna:
bridzspartik s modern kupecek
megtanítják úri modorra.

S mi, istenáldott jópofák,
állunk — mint ki a Marsból tért meg,
köröttünk annyi új színű,
új jelszavú ügyeske béget,

kik annyit hazudtak már nekünk
— jó szándékkal? — gyakrabban kéjjel,
hogy tehetségünk lassan a
mesterek mesterével ér fel.

Egy szép hazugság — óh, egek —
zokogtunk, mint egy fészekalja
csipás veréb s az igazunkat
volt hályog, ami eltakarja.

Szívünkért bunkós gyűlölet
perelt a fáradt köszönettel:
de tudtuk — bármily ostobán
hangzik —, hogy miért él az ember.

S ma kinnal fel-felröhögünk
— mint ki csillagos útról tért meg —
isten volt pásztorai révén
erkölcstani sóderszöveg,
s szinte nyíltan dívnak szerelmi
négy-, nyolc- vagy tizenhatszögek.
Igen! Míg felkent bugyipecérek
nevelnek monogámiára:
bukszáikra buknak a lányok:
kuncognak kopasz, kéjenc vagányok —
új erkölcsödnek ez az ára.

Ha ma pusztán csak az a gondja
e népnek, hogy legyen naponta
manna,
gutaütésig zabálni.
Ha egyedül csak egy az eszmény:
maszekvagyonka, degesz-erszény,
s munkát és bátorságot,
áldozatot
a hittel áldott
eszelős bolondoktól várni...

»A cél, a cél csak egy legyen:
az originál kényelem,
s önös odúkban kényesen
nem magyarázgat:
tyúkszemet áztat
vakondokságunk okos rendje;
s majdan, hogy ne bántsanak minket:
kitenyésztett csemetéinket
csellel bedugjuk egyetemre.«

Hol a jövő, ha jó földben termett
egészséges virágok helyett
az ember
csak drótbélű, holmi
maszlagba mártott
vizeletszagú művirágot
akar szagolni?!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Lelkes István
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP
1021
1921 NOV 10

(felv.)

A Vásárhelyi Őszi Tárlat anyag ából
LELKES ISTVÁN: ESŐBEN

kolában 17, ifj. Nagy Bálint a szikáncsi kirendeltségen 18, Molnár Sándor a Vörös Csillag Tsz II. üzemegységében 17, Bódai Imre az Előre Tsz-ben 18, Kiss Imre a kútvölgyi kirendeltségen 9, Paksi Sándorné az Észak utcai óvodában 18, Körmendi Lajosné a Pál u. 87. szám alatt 18, Hódi István a Viharsarok Tsz-ben 16, Hőss Jánosné a Nádor utcai iskolában 17, Bánfi Dezsőné a Nádor utcai iskolában 18, Oláh Mihály a Béke u. 16. szám alatt 18, Kiss Sándorné a Rákóczi utcai iskolában 18, Németh Lajosné a Tolbuhin utcai iskolában 18 órakor;

utcai iskol
Ferencé a R
18, Mucsi
utcai iskol
Mihályné
kolában 18

novembe
Földesi Fe
cai iskolá
nos a Vörö
kolában 18

november 16-án, szombaton Kovács Vince a Jókai u. 92. szám alatt 19 órakor;

november 17-én, vasárnap Lendvai István a Bem Tszben 16, Herczeg László az erzsébeti kirendeltségen 10 órakor fogadja választóit.

jó a kollektív szeller

A műhely törzsgárdájára bátran építhetnek és építenek is az üzem vezetői. *Hó*
Imre, *Vas* Ernő és *Juhász* Gyula brigádja vállalja a komplikáltabb, nehezeb

Miért nem lehet kannatejet kapni három vásárhelyi boltban?

— Mégis felháborító, hogy sem az Alkotmány utcai boltban, sem a »nagycsemegében« nem lehet kannatejet kapni! — nyitott be a hét elején az egyik vásárhelyi lakos szerkesztőségünkbe. »Áldotta« a kereskedelmet, és azon véleményének is kifejezést adott, hogy »valószínűleg azért nincs, mert a szövetkezetek nem tudnak gondoskodni a lakosság ellátásáról«.

Amint lehiggadt, kiderült, hogy valóban helytálló, amit elmondott, mert november 1-től — a városi tanács vb egészségügyi osztályának utasítására —

a 101-es, a 102-es és a 119-es árudákban megszüntették a kannatej árusítását.

Illetve csak részben, mert a 101-es árudában vasárnap lehet kimért tejet kapni.

Kétségtelen, a felháborodott vásárlónak és a többi panaszosnak igaza van — kényelmi szempontból. A kannatej kivonása ugyanis egyelőre csak ezt a három belvárosi üzletet érinti, nagyon is érthetően. Igen furcsa volt ugyanis, hogy — a Lenin úti csemegeboltot leszámolva — a Belváros három legkorszerűbb boltjában a méricskélés során jobbra-balra csöpögtették a tejet. Ez elsősorban egészségügyileg kifogásolható erősen, de zavarta a bolti dolgozók munkáját is. Mindenképp ellene szólt azonban a kannatej-árusításnak az is, hogy a Belvárosban — alig néhány perc járásra az említett üzletektől —

modern tejbolt áll a vásárlók rendelkezésére, ahol korlátlan mennyiségben lehet kannatejet vásárolni.

Ez a bolt a legkorszerűbb felszereléssel működik, a tej a mérőautomatán keresztül közvetlenül a kannába jut anélkül, hogy fertőződhetne.

Nincs igazuk a panaszosoknak abban sem, hogy pasztőrözött tejből nem tudnak fél, illetve másfél litert vásárolni. Amennyiben ezt igénylik a vásárlók, de nem tudnak hozzájutni, az a boltvezetők hibája. A Szegeden üzembe állított nagy teljesítményű palackozógép ugyanis negyedliteres palackokat is tölt és tudnak is ilyet szállítani a boltokba, csak rendelni kell.

Azért viszont teljes joggal az érintett boltok vezetői marasztalhatók el, hogy nem közölték a rendszeresen kannatejet vásárlókkal: november 1-től hol tudnak ahhoz legközelebb hozzájutni. Ezen mulasztáson okulva

a jövőben azokban a boltokban, amelyekben sor kerül a kannatej kivonására, jó előre piakátokon közlik ezt a vásárlókkal.

Bár egyelőre nem tervezik ezt, a városi tanács vb egészségügyi osztályának javaslata alapján sor kerülhet erre a Belváros többi boltjában is. Ezt azonban korántsem a vásárlók bosszantása, hanem

a kulturált kereskedelem továbbfejlesztése érdekében teszik, és elsősorban ez szolgálja a lakosság érdekét.

Még akkor is, ha néhány méterrel hosszabb utat kell megtenni addig a boltig, ahol korlátlan mennyiségben lehet kannatejet kapni.

1968 OKT 22

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1021

KEZDŐDIK A MŰVÉSZETESZTÉTIKAI KÖR VÁSÁRHELYEN

„Velence, álmaink városa" címmel indítja útjára Vásárhelyen Lelkes István festőművész-főiskolai adjunktus, valamint Varga István ének-zeneszakos karvezető tanár a művészetesztétikai kör újabb előadássorozatát október 25-én, pénteken délután fél 6 órakor a Szántó Kovács János u. 28. sz. alatti előadóteremben.

Az országban eddig egyedülálló művészetesztétikai kör két éve bizonyítja a különböző művészetek összekapcsolásának hatásosságát a közönség nevelésében. A kultúra iránt érdeklődők — elsősorban a diákok — számára nyújt nélkülözhetetlen, de az iskolai tananyagban nem szereplő ismereteket. Látogatói között azonban szép számmal szerepeltek fizikai és szellemi dolgozók, fiatalabb és idősebb emberek egyaránt. Az elsőként induló előadássorozat Lelkes István nyári nyugateurópai útjának állomásait eleveníti meg, saját színes diapozitívjainak bemutatásával, érdekességekkel, zenei és irodalmi szemelvényekkel tarkítva.

A kör további programjában ugyancsak érdekes előadásokat ígér. A Külügyminisztérium Sajtóosztályának segítségével több száz — jórészt színes — kisfilmhez juthat hozzá a kör közönsége, amelyek a világ különböző tájait, e tájak művészetét mutatják be.

Lelkes István

tételben eladó. Vásárhely, Felszabadulás u. 53. sz.

Használt ajtó, ablak eladó. Vásárhely, Bercsényi u. 31.

Fehér cseh sportkocsi sürgősen eladó. Vásárhely, Budai Nagy Antal u. 1.

Modern világoskék mély babakocsi eladó. Vásárhely, Nád u. 13. x

Háló-, konyhabútor, gázrezsó, szekrény, székek, asztal eladó. Vásárhely, Béla u. 4.

Konyhabútor, négyszemélyes rekamié eladó. Vásárhely, Deák Ferenc u. 10. sz.

Konyhaszekrény, kisipari, nagyméretű, vitrines, oldalszekrényes eladó. Vásárhely, Rákóczi u. 19.

Nagyszemű málnatövek, kecske eladó. Vásárhely, Tolbuhin u. 56.

Vásárhely, sz. kis há... tően olcsón vasárnap 8–

Ház eladó Vásárhely, 1

Kis ház e... hely, Hódtó kinthető mi... róék révén.

Vásárhelyen 14/a kétszo... fortos új h... eladó.

Vásárhelyen 13. sz. ház... tően eladó. deklódni K... erében 608 föld után is

Kétszobás h... Vásárhely, C...

Házrész elad... hely, Arany...

Fél ház el... hely, Nádor... mindennap

Kopáncson

Lelkes István

Festményét ajándékozott a vásárhelyi Bethlen

Gábor Gimnáziumnak.

Csongrádmegyei Hírlap 1965. dec. 23.

MDK.

Lelkes István

Kiállítási kritika

Délmagyarország 1967 febr.21.

MDK.

Lelkes István

Kiállitási hir

Magyar Szó 1967 febr.17.

MDK.

Lelkes István

Kiállitási hir

Magyar Szó 1967 márc. 4.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

1961 ÁPR

Lelkes István

☐ ELŐADÁS. Pergolesi „Stabat Mater" című oratóriumáról tart előadást a művészetesztétikai kör következő foglalkozásán, ma, pénteken este fél 6 órai kezdettel Lelkes István festőművész, főiskolai adjunktus és Varga István zenetanár a vásárhelyi (Szántó Kovács János utca 28.) vetítőteremben. Pergolesi oratóriumát a vásárhelyi Béke Szálló nagytermében április 10-én, hétfőn este mutatják be.

Kedves Le Duan elvtárs!

A Magyar Szocialista Munk
és a magam nevében meleg sz
születésnapja alkalmából.

A magyar kommunisták az
nép és a kommunista mozgalom
és tisztelik. Nagyra értékeljük a
Ön, a hős vietnami nép fia és
emelkedő harcosa a japán milit
tolakodók, jelenleg pedig az am
sziója ellen az ország függetlens
cializmus győzelméért folytat.

Kívánok Önnek, Le Duan

MDK

Lelkes István

Esőben, kr.

Parasztfej, cer.

Beteg a tehén,"

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963.Tornyai J.Muz.

MDK.

Lelkes István

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1967 juni.2o.

MDK.

Leikes István

Kisfiúfesi Kritika

Debreczenben 1867 Juni. 20.

MDK

Lelkes István

Tavasz, kr.

Szekerek, "

Csongrád m.i képzőművészek tav.tárlata 1964.

Hmvhely-Szentes

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 138-296, 138-307

1987 FEB 2

Lelkes István

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

MŰVÉSZETESZTÉTIKAI KÖR VÁSÁRHELYEN

1021

A vásárhelyi művészetesztétikai kör céljairól tart előadást *Lelkes* István festőművész, főiskolai adjunktus február 3-án, pénteken a Petőfi Művelődési Házban du. 4 órakor a megyei művészeti szakkörvezetők részére. Az előadás után sor kerül a művészetesztétikai kör egy foglalkozásának megtekintésére, melyen *Lelkes* István és *Varga* István, a kör vezetői versek, színes diapozitívok és muzsika segítségével Rómába kalauzolják a szakkör hallgatóságát.

Közöljük az érdekeltekkel, hogy a művészetesztétikai kör ezentúl a Szántó Kovács János utca 28. szám alatti klubhelyiség vetítőtermében tartja foglalkozásait fél 6 órai kezdettel.

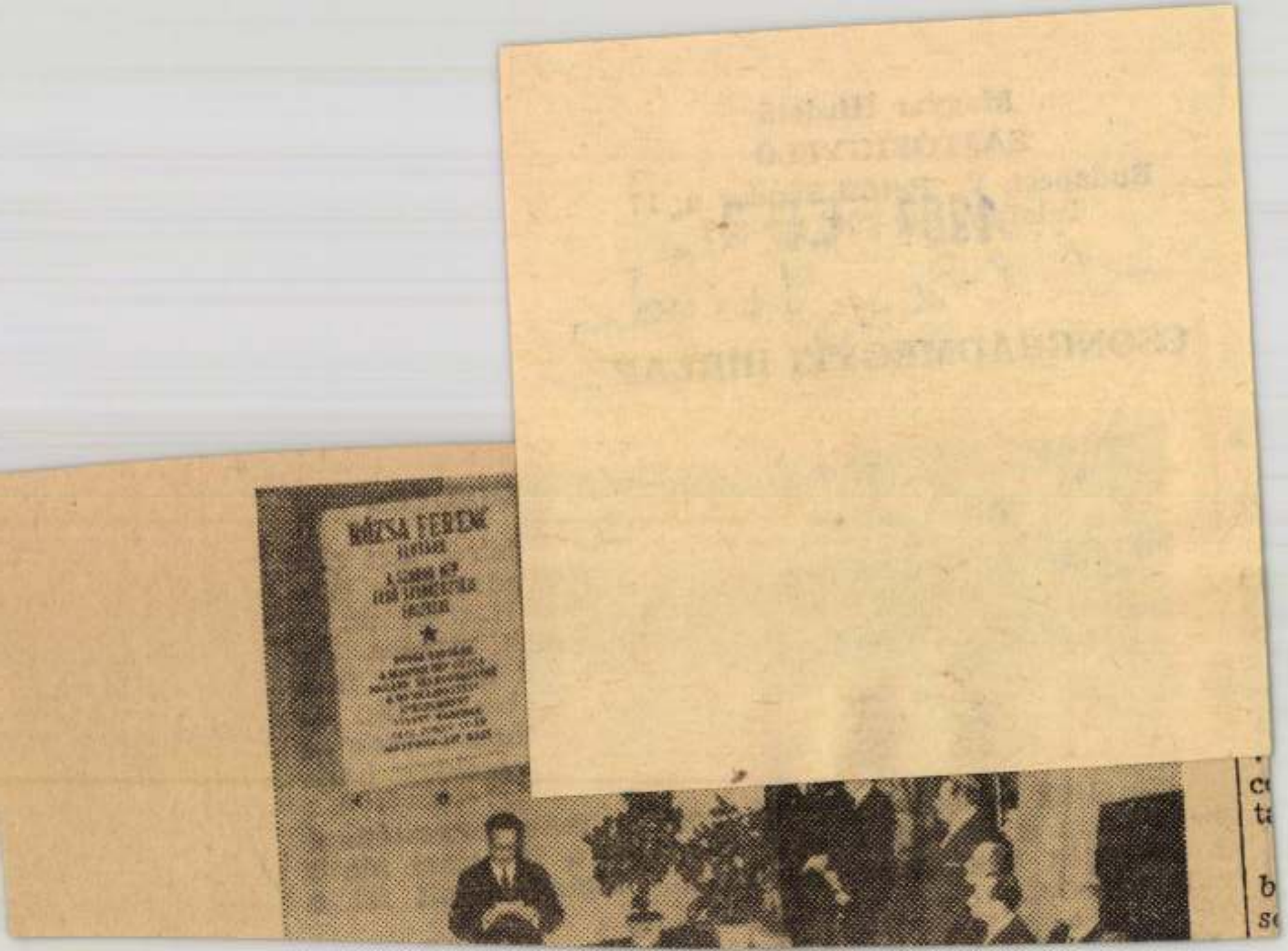

MDK

Lelkes István

Hodályban, temp.

lo. Vésárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

Lelkes István festő

Mű nem emlitve

Ács József: Vásárhelyi
művészek sárlata Zentán

Magyar Szó 1966 feb. 27

MDK

Lelkes István

Bikaistállóban, temp.

Leányfej, temp.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum
Hódmezővásárhely, 1961. okt.

Tolnai István

festő

M.D.L.

Részt vett a tárlaton

d.j.: A II. Dél-Alföldi Tárlat

Művészet, 1966. szeptember - 3 ill. lap.

MDK

Lelkes István

Öregek, temp.

Bikagondozók, temp.

Csődörösök, temp.

9. Vásárhelyi őszi tárlat 1962. okt. Tornyai J. muz. Helyhely.

LELKES István

1. Tavasz kréta 58x41
2. Szekerek kréta 35x56

Csongrád megyei képzőművészek tavaszi txárlata
Hódmezővásárhely-Szentes 1964 Kat. bev.: Csenke L.

Lelkes István

MDK

Blokk-épitès, o.

Vas megyéből szárm. képzőmüvészek kiáll.
1968. Savaria Muz. Szombathely

MDK

Lelkes István

kréta:

Alvó feleségem

Béke

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely, Szeged, Gyula, Szentes

MDK

Lelkes István

Estefelé, temp.

Karám, "

Vásárhelyi kocsihajtó, lav.tus

Vásárhelyi Tárlat, 1968. II. Zenta

MDK

Lelkes István

Vásárhelyi házak II., kr.

9. ~~nyár~~ szegedi nyári tárlat,

Móra F. Muz. 1968. aug.

MDK

Lelkes István

Kiállitási kritika

Vas népe 1968 juli.28.

Lehrer István

A Savaria Mur.-ban. vísnavis
a vasi föld "címmel" riall.-t
rendeztet, megen L. J., reritwell

(G. P.).

Vas Nepe, 968, jun. 30.
12 műven félnár alkotását
vagák a nombathelyi tárlatra

MDK.

Lelkes István

Kritika

Tiszatáj 1967 7.p.647.

MDK.

Lelkes István

Kiállitási hir

Csongrádmegyei Hirlap 1967 ok.13.

Lelkes István MDK

Ablak, temp.

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

Lelkes István MDK

Este, temp.

Eső után, temp.

PRraszthház, temp.

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

Lelkes István MDK

Esőben, kr. p. 56x37

Tornyai János Muzeum 1965. 2o év szerzeményei

MDK

Lelkes István

Parasztudvar, kr.

Szegedi Ö. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

MDK

Lelkes Lajosné
festő

A szegedi Tanárképző Főiskola
rajztanszékére került.

Vinkler László: Szegedi festészet.
Művészet, 1968. január – 24 lap.

M.D.V.

Lelkes István
festő

A Tárlaton bemutatta a „Vásár helyi csődörös", a „Tavasz", a „Játszó mémcsikók" című képeit.

Kulka Eszter: Főiskolai művésztanárok kiállítása Szegeden, Művészet, 1968. január - 28 lap.

MDK

Lelkes István

Háztetők, temp.

Vásárhelyi utca, temp.

12. Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz.
1965. okt.

MDK

Lelkes István

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1968 jan.26.

MDK

Lelkés István

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1968 jan.31.

Lellkes István
festő

M.D.V.

Munkássága a vásárhelyi iskolához kapcsolódik. Erőteljes szénrajzai a témáju-hat a természetből veszik.

Kulka Eszter: Főiskolai művésztanárok kiállítása Szegeden.
Művészet, 1968. január – 28 lap.

MDK.

Lelkes István

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1967 ápr. 26.

Lelkes István

Lezepel a XIV. vásárhely i Ősi táslatou

Négyüvelés 1967 XII. n. 33 old.

Lőrés István

csoportkiállításon szerepelt Hódmezővásárhelyen.

Csongrádmegyei Hírlap 1965. dec. 22.

Lőrincz István

Szerepelt a II. Dél-Alföldi Tárlaton.

Csongrádmegyei Flórap 1966. máj. 15.

a II. Dél-Alföldi Tárlat Vásárhelyen. Szabó Endre

MDK.

Lelkes István

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlpp 1966 máj.14.

Fénykép

Magyar Foto: M 513/2 Hegedűsné

Lelkes István: Épül az uj Csepel

Olaj

1950.

Neg. van

Lelkes István

Lovak

Rajz, reprodukció

Valóság, 1959 6. sz. 104. l.

Lelkes István

MDK

szerepelt a tárlaton.

Szabó Endre: AIX. vásárhelyi őszi tárlat.
Tisztáj, 1962. nov. 3.

Lelkes István

Esőben.

reprodukció, rajz

Tiszatáj. XVIII. évf. 1964. 1. szám 5. lap.

Lelkes István

Vásárhely. művész; nemzég
Kratkóban ujást

Tiszatáj 1968 VI-n. 573 old

Lelkes István

Szerepel az Alföldi Tárlaton Gyulán

Ö. L.: Szegediek az Alföldi Tárlaton

Délmagyarország 1969 IV. 10

Lelkes István
festő
Kőszeg
Király volgy 15

MKSz 1947

Lukács József festő

Szabad művészet. 1930 IV. 9. 321-330

Szegi Pál: Művészek gazdasága

Lelkes István

l.

Rajzoktatás

1943. IV. évf. 4. n.

32. l.

A MAGYAR NEMZETI MUZEUM
TÖRTÉNETI OSZTÁLYA

182/928.

A MŰEMLÉK ORSZÁG

Tekintetes E

Tisztelettel kére

kápolnájának feliratáról készült

rában őrzött másolatot, amelyet

tus úr ott kikeresett, ide három

Fogadja a Tekint

őszinte nyilvánitását.

Budapest, 1928 május 29.

Lelkes István

az Officina
kéjeskönyvek sorozatában a Kőszeg
c. könyvet írta

Rajzoktatás

1944. V. évf. 5. sz.
48. l.

AZ EGRI FŐKÁPTALAN

*

MÉRNÖKI HIVATALA.

16 sz.

192 5.

A Müemlékek Országo

Az Egri Főkáptalan jószágkorm
állapotban levő borsodmegyei bogács
ja. A Főkáptalan kegyurasága alá tar
ur hivatalunk fölhivására azt az ért
ges Bizottsága megbizásából 1922. év
nár ur a templomot szakszerüen megvi
helyreállitására vonatkozólag a Müem
latot tegyem.

Lelkes István

Festő Kőszeg

Szabad Művészet

1947.48. l.

Ur megelégedését fejezte ki.

is több utazást lesz módom tenni
akkor nagy könnyebbséget jelentene
ámogatásnak biztositása, melyet az
ékesek esetlegesen elért jóakarata

arra, hogy mindennemü megfigyelésem,
intetes Bizottság rendelkezésére
érdeklődéseket a meglátogatott helye-

arra kötelezni, hogy fényképeimre
ajánlat előtt, annál nem sulyosabb
gnak teszek ajánlatot.

szinte tisztelettel

Pilászy György

/Pilászy György/
jogtudorjelölt

Lelkes István

festő

Szabad Művészet

l.

1950. 12. sz. 471. l.

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula

úrnak

Budapest

I

Budafoki út 60/c

Lelkes István

l.

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 366. l.

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Dr Szentiványi Gy

342.04

8

334.04

Lelkes István
festő

M.D.K.

Részt vett a tárlaton.

Pogány G. Gábor: A Délalföldi Tárlat
Művészet, 1965. aug. - 45 kép.

< Lelkes (Lerner) István

bencés gimn. rajztanár cikke
Kőszeg

< 7 Egy jubileum
tanulságai -
Rajzoktatás
1943. IV. évf. 4. sz.
25–26 l.

pomázi járás főszolgabirájától.

M.O.B.

Nagyságat kérem
Miniszterjét megjelenni
Kurtán
20-11-27.

Robert államtitkár urnak.

Budapest

Vall. és Közokt. Main.

észettől való megmentése céljából meg-
rencsém hazafias tisztelettel felkérni
.u.3 órakor Visegrád községházán tar-

Lelkes István, jestő

L. : Holler Lánló

— : Országos . . . . . 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. aug. 2.

Lelkes István

Első utáni temp. 50×70

Vásárhelyi Tájak
M.N.G. 1974 - Jul - Sept.

Lelkes István

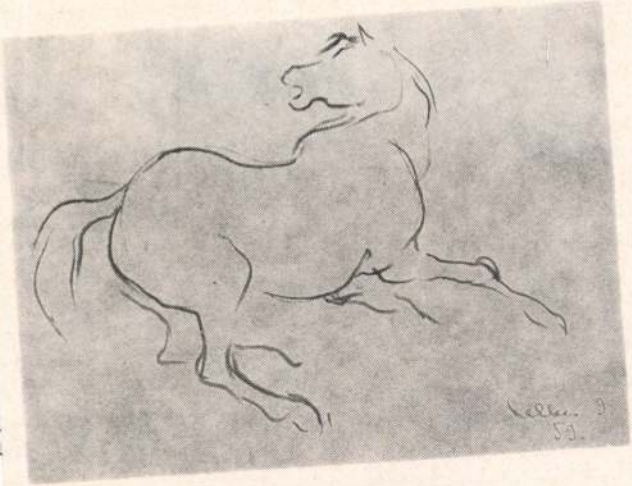

DForrá

Lelkes István

A mártélyi táborban a hód-
mezővásárhelyi művésztanárok
foglalkoznak a táborlakókkal.

H. Valachi Anna: Mártély.
Tükör, 1977. október 9 - 36. lap

Lelkes István, grafikus

„Lóvajzai" a szinház előcsarnokában vannak kiállítva.

Zappe László: Legenda a lóról 7.

Népszabadság, Bp. 1978. okt. 25.

Lelkes István

A jelenkori alföldi festészet
színesítőjeként a művészet al-
kotásaiban a szürrealizmus
is megtalálható.

Merényi Károly: Előkép - előkép - előkép
Művészet, 1978. december - 10. lap.

Eladtam lelkemet a sörényes ördögöknek, de megérte. Vis
fiatalságomat, magabiztosságomat; a rajtuk-ülés meg
legszebb posztamensre emeltek, délceggé

Az ördög bőkezű.

Faustot magával

lehet ... megismerni, ki is áll a másikon.

Farkuk a földet seperte, sörényük, mint a mondákban . . .

A legegyszerűbb ördögöt is naponta leoldják láncairól, hogy kísérthesse a világot; ezeket is kivitték minden reggel. Ám nyereggel és zablával.

A csődörösök ültek a hátukra.

Ezek az emberek szolgálják a lovakat töretlen hűséggel, pedig eldugott tanyai istál-

Lelkes István

Lelkes István

Forrás 197

Lelkes István
festőművész is részt vesz a hódmezővásár-
helyi művésztelep martélyi alkotóházá-
nak szomszédságában vasárnap meg-
nyilt KIS2. által szervezett hatodik or-
szágos képzőművészeti tábor irányítása-
ban.

Piatal képzőművészek Martélyon.

Magyar Hírlap 1971/213 Sold.

Lelkes István

Birkaitatás tempera
70 x 60

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Lelkes István

Birkaitatás

tempera 50×60

Dolgozó emberek között kipzömüv-
králl-Ernst muzeum 1968. jan

Lelkes József
festő

A Művelődési Országos Ifjúsági
Képzőművészeti Tábor egyik szak-
mai szerelője Lelkes József.

— Kiállítási megnyitó.

Művészet, 1976. augusztus - 49 lap.

Lelkes István

Miloci bemutatásra kerültek csoportkiállítás keretében a szegedi tanárképző főiskolán a IV. felsőoktatás-pedagógiai tudományos ülésszakalkalmával. A főiskola tanárai.

Magyar Hírlap, 1970. III. 25. 9. l.

Lelkes István

szerepel még átlagon felüli anyaggal a festők között.

Moldvay Győző: A XVI. vásárhelyi őszi tárlat

Népművelés 1969/11 39 old.

Gelkes István
festő

Méltatás

D.Fehér Zsuzsa: Hódmezővásárhely művészetéről.
Művészet, 1973. november - 25. oldal

Lelkes István
festő

Lelkes István Budapestről
került Vásárhelyre

D.Fehér Zsuzsa: Hódmezővásárhely művészetéről.
Művészet, 1973. november - 25.oldal

Lelkes István

Első után — XI. Temp. 50×70cm

Vásárhelyi Találat
Retrospektív kiállítás 1964-73.

Lelkes István

Mintán kikerült a főiskoláról tanári állást vállalt a vásárhelyi művészeti gimnáziumban.

Élő szó.

1971. VI. 27. 19.20 Petőfi

MDK

Lelkes István

Szerepelt a vásárhelyi művészeknek a kecskeméti Cifrapalotában okt. 25-én megnyilt kiállitásán.

Pille György A vásárhelyi művészekről, kiállitásukról.

PETŐFI NÉPE 1964 okt. 30.

MDK

Lelkes István

Szerepelt a tárlaton.

"Ablak", "Este"

Dömötör János: A XI. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP 1964 okt. 29.

LELKES István festő

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

LELKES ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1991. ÁPRILIS 18-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁN
A MŰVÉSZ MOND BEVEZETŐT

MEGTEKINTHETŐ:
1991. ÁPRILIS 18–27.

F.K.: WEIN MIKLÓS

KISFALUDI STROBL TEREM
ZALAEGERSZEG, KOSSUTH L. U. 17.

Kelkes István: „Montague-ék"

Művészet, Budapest, 1974. 3.

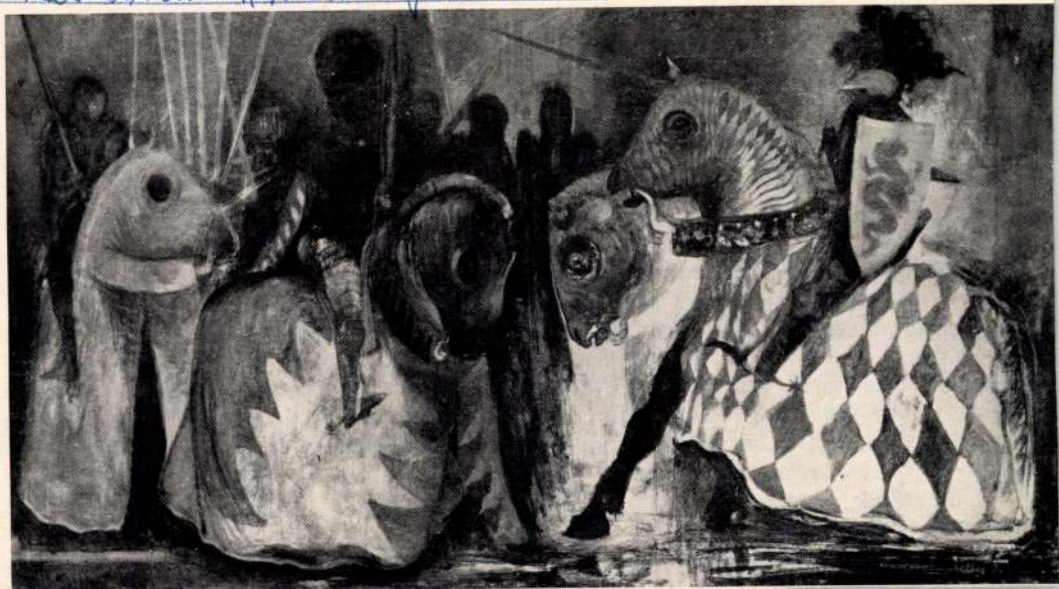

a búvópatak, hol szélesebben áradva, mint az Alföld folyói. Sodrásában másoknak is helyet adva tehetségük, szándékaik kibontásához, elmutatásához.

E művészetről elhangzott kritikák hol elsinerő módon, hol útszéli hangon citálják a jelők elkoptatott tucatjait, a csalhatatlanság látzatát keltve. Mondják pl.: primitív, zavaros, konzervatív, misztikus, népies, realista.

S a képek születnek évről évre, miként az évszakok megszokott rendje váltja egymást – ez minden becsületes munkáját végző embernek természetesnek tűnik.

A vásárhelyi képzőművészek velük, a mindennapok emberével vállalták és vállalják az élet közösségét, szeretve, becsülve, káromolva mi szívüket szorítja vagy fölmelengeti. Így magától értetődik a hagyományok ápolása, amely az élet teljességének összekötő lánca. De mozgásban továbblépve a jelen hívószavára új emberi értékeket keres.

Hiszen pallér gyanánt hányan hulltak ki sürgősen az idő rostáján divatos fuvallatok, vagy parancsszavak fogyta után.

Én személy szerint részt vállalok az építésnek és előrelépésnek nem könnyű feladatából. Feltételként szabom magamnak is és másoknak is, hogy korszerűen XX. sz.-i módon ismerjük meg, használjuk fel mindazt, amit a tudás fájáról számunkra is kínálnak. Csak így tudunk hozzátenni valamit ahhoz a közös kincshez, amely más népek számára is értéket jelent.

Hódmezővásárhelyről e folyamat egészében szólani csak akkor érdemes, ha mondandónkban benne foglaltatik nemcsak a város, hanem az ország embereinek erőfeszítése, hogy jobbá, szebbé tegye önmagát:

Műveimben tehetségem szerint ha mindezekről vallhatok, úgy érzem, boldog vagyok. Hiszen van kikkel együtt dolgoznom.

Lelkes István, festőművész

Mártélyon 11-ik alkalommal rendezik meg aug. 1–15 között az Országos Ifjúsági Képzőművész Tábort. Négy vásárhelyi festőművész irányítja évek óta a munkát: Fodor József, Hézső Ferenc, Lelkes István, Holler László.

László Ilona: Mártély varázsa.
Képes Újság. Budapest, 1976. szept. 4.

Lelkes István festőművész.

A vásárhelyi művésztelep festőművész tanára.

Székely Gabriella; Randevú az ihlettel.
Magyar Ifjúság, 1942. aug. 25.

Lelkes István festőművész.

Mártélyon hetedszer mjelt meg aug. 1.-én az Orsz. Ifjúsági Képzőművészeti Tábor, ahol a művészeti vezetők egyike.

Csongrád Megyei Hírlap 1972. aug. 9.

Lebres István

Rajzó, festmények

Tiszatáj 1984/9

Lelkes István, festő

L. Hézső Ferenc

– Her 20

Népszabadság, Bn. 1980 aug 3.

Lelkes István

Méltatás.

Somogyi György: Ismerje '80
Művészet, 1981. március – 56. lap.

Lelkes István.

a Csepeli Galériában a csepeli képzőművészek őszi kiállításán régebbi, 1965-ben készült „Bika-itatás" c. képe szerepel, mely vásárhelyi hagyományokat őriz. (szulítve)

Láttuk, hallottuk.

1972. X. 28. 19. 12 D. Petőfi

Lelkes István
festő

"Montague-k"
(repro)

-----: Körkérdés.

Müvészet, 1974. március - 9.oldal

Lelkes István

festő

Lelkes Istvánnak négy éve jelent meg a Művészetben egy Tornyai tanulmánya.

-----:Körkérdés.

Művészet, 1974. március - 9.oldal

Lelkes István
festő

A vásárhelyi művészek bizottsága tartozik.

Bánszky Pál: Hódmezővásárhely és a képzőművészetek
Művészet, 1974. március - 43 oldal

Lelkes István rajzpedagógus

Ma nyílik meg Szegeden a Pedagógus Szakszervezet Csongrád m.-i Bizottsága rendezésében a megyei rajzpedagógusok képzőművészeti kiállítása, melyen szerepelnek művei.

Csongrád Megyei Hírlap, 1969. márc. 2.

Lelkes István, festő

Megnyitja Apáti-Tóth fotókiállítását. (V. 15.)

— :□ Apáti-Tóth Sándor ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. máj. 14.

Lelkes István festőművész

Az ötéves szegedi Művészklub közreműködői közé tartozik.

Palmer Zoltán összeállítása.

Csongrád m. Hírlap, 1973. jún. 3.

Lelkes István festőművész

Zentán márc. 9.-én nyílt meg/a vá-
sárhelyi képzőművészek kiállítása. A
megnyitóra küldöttség utazott, mely-
nek tagja volt.

Szabó Endre: Kulturális krónika.
Csongrád Megyei Hírlap, 1969. márc. 19.

LELKES ISTVÁN, szobrasz

Hódmezővásárhelyen kb.30 művészi kivitelü utcatábla emlékeztet az utca nevének viselőjére. Helybeli művészek munkái. Az egyiket Lelkes István művészi munkája díszíti. 110.old.

DÖMÖTÖR JÁNOS: Vásárhely utcanevei/Történeti áttekintés/ 91.old

A Móra Ferenc Muz.Évkönyve. 1971-1. Szeged, 1971

Lelkes Gitton festőművész.

Sonkoly Tibor grafikus kiállítását nyitotta meg Szerdán, Vásárhelyen.

Csongrád m. Élőlap, 1943. máj. 30.

LELKES ISTVÁN, festő

A Szombathelyi Savaria Múz-ban 1968.júl 22-szept 15 között kiállitás.Azok alkotásait mutatták be,akik Vasban születtek,vagy itt tanultak,tevékenykedtek és akik innen távozva is még kötődnek a vasi földhöz.-17 kép,22 grafika,2 gobelin,9 szobor,1 vegyestechnikaju kép. 597.old

HECKENAST JÁNOS: Kérdések és válaszok egy kiállitáson 597.old

VASI SZEMLE, XXIX.évf. 4.szám, 1968. Szombathely

Lelkes István

a Miskolci Képtárban ma megnyílt hódmezővásárhelyi festők kiállításán művei szerepelnek.

Déli Hírlap, 1972. jan. 22.

Jelkes István

A vásárhelyi festészeti profilhoz tartozik.

B. Supka Magdolna: A kolozsvári-vásárhelyi festészet...
Képzőművészeti Almanach 1; Corvina 1969, 17.l.

Lelkes István

A rajzi igényesség és a színek atmoszféra-teremtő ereje érdemel kiemelést.

Dömötör János: Vásárhelyi művészet

Alföld 1971/10 72 old.

Lelkes István
festő

Lelkes István volt az elindító-
ja a művészi pályán Gerson
Pálnak.

Horváth Béla: Dekoratív képek.
Művészet, 1976. szeptember – 22. oldal.

Lelkes István

A vásárhelyi művészek harmincevéres korcsoportjába tartozik a művész.

Halász Miklós: Vásárhely művészete, Pesti Műsor, 1975. okt. 9.-15.-ig.

Lelkes István, [festő, író]

A vadászó sasról hat színes kép (festés):

Repr.

Lelkes István: Vadászó réti sas 1416-1417.

Élet és Tudomány, Bp. 1979, nov. 9. XXXIV/45

Lelkes István festőművész

a mártélyi Országos Ifjúsági Képzőművészeti Táborban oktatja a fiatalokat

cikkei: „Tornyai János festőművész" címszó alatt

Neuberger Róbert cikke: „Paraszt barbizon a Tisza partján" címmel

Egyetemi Lapok 1978. X. 2.

Lelkes István, festő

L: Hézső Ferenc

H. K: Égbolttal fedett műterem 8.

Nirszabadság, Bp. 1979 aug. 8

gyakorlatot szerezhetett. Mások programfüzetekből készültek, térképpel járták a környéket, és tehették, mert a szervezők is mostanra lendültek a legjobb formájukba, útmutatókból – köszönhetően a szépszámú szponzornak is, akik évről évre mind jobban érzik, hogy érde-

terjet negyszázért mérték fehérnek, vörösnek. A mustot ellenben keményen meg kellett fizetni: nyolcvan forintért kaphatott egy decit, akinek arra volt gusztusa.

A Kossuth Lajos utcából nyíló pincék, de még az iskolaudvar is vendégvá-

butykosokat, boroskancsót, miegyebet. Ez a szöglet a bor tárgyi kultúrájáé volt, mint ahogyan az a kiállítás is, amely a Városháza dísztermében idézte föl a budafoki pincék hangulatát és helytörténeti emlékeit. Ott árverést is tartottak és *Ács Ér-*

egyáltalán: erről az egészről könyvet lehetne írni, hogy ki ne maradjon semmi.

E tudósításban azonban már csak egy mondatra van lehetőségünk: részeg embert csak a hazaúton láttunk, egy virágládában aludt, a körúton.

K. Zs.

bi társulat szombaton új tagokkal is gyarapodott: akkor ütötték a Törley Pezsgőrend lovagjává *Koncz Zsuzsát, Benkó Sándort, Réz Andrást* és *Görgey Gábort.*

Új városközpont és szoboravatás

Szombaton adták át Pesterzsébet felújított városközpontját. A városháza előtt lévő Kossuth tér átépítése augusztusban kezdődött, a beruházás során új díszburkolatot és számos új padot helyeztek el, valamint kialakítottak egy ivó- és egy szökőkutat is.

A városközpont felújítása során a legkisebb pesterzsébetiekre is gondoltak, számukra játszótér készült. Az átépítés során emellett parkosították a Kossuth teret. A világítást mostantól olyan kandeláberekkel oldják meg, amelyek stílusban illeszkednek a szecesszió jegyében épült Városházához. Az ünnepségen átadták a mintegy 110 millió forintból felújított művelődési központot.

A szombati ünnepség legmeghatóbb pillanata az volt, amikor kora délután átadták a kerület legújabb köztéri szobrát. A talapzattal együtt négy méter magas, ércből készült Petőfi-szobor egy magánszemély adományának köszönhetően készülhetett el.

Az adakozó kedvű, lelkes lokálpatrióta egy hetvenesztendős kerületi lakos, *Komár Ibolya.* Nem milliomos vállalkozó, hanem nyugdíjas titkárnő. Munkatársunknak elmondta: csaknem hatvan éve, gyerekkora óta őrzött, dédelgetett álma, hogy lakóhelyén egyszer Petőfinek is legyen szobra. Évtizedeken keresztül gyűjtötte erre a pénzt, munka mellett másodállást is vállalt, hogy összejöjjön a szoborra való pénz.

Ami nem is kevés: ez a *Lelkes Márk* által készített – az adakozó és a helyi önkormányzat tetszését egyaránt elnyerő – Petőfi-emlékmű nem kevesebb, mint tízmillió forintjába került Komár Ibolyának. De ő azt mondja, nem a pénz a lényeg. Hanem az, hogy teljesült a gyerekkori álma: Erzsébetnek is van immáron Petőfi-szobra. A lelkesedés azonban az átadás után sem lohadt le: Ibolya néni még egy Széchenyi-mellszobrot is szeretne Erzsébetnek adományozni.

H. J.

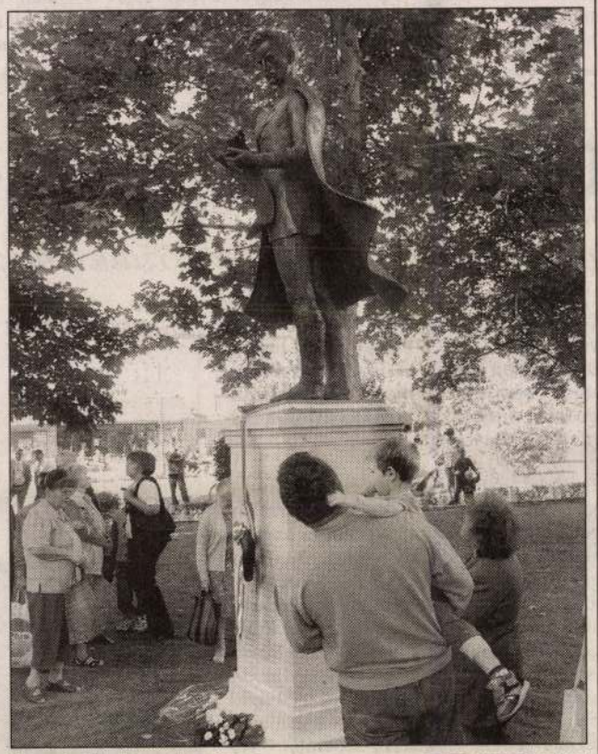

Komár Ibolya adománya FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

Jobboldal: együtt a kerületekkel

MUNKATÁRSUNKTÓL

A kerületekkel és az agglomerációval való szoros együttműködést tartja a fővárosi önkormányzat legfontosabb feladatának a jobboldal. Mindez a polgári összefogás szombati konferenciáján hangzott el. *Katona Kálmán,* a fővárosi lista vezetője elmondta: a kerületekkel közösen kell fejleszteni a közlekedést, és együtt kell megoldani valamennyi fontos fővárosi problémát. Szerintük a főváros jelenlegi vezetése erre nem képes, ezért új szemléletű, jobboldali vezetésre van szüksége Budapestnek.

A jobboldal a felújítandó lakótelepek egy részét lakóparkokká alakítaná. Katona szerint ez kevés ráfordítással megoldható, és alkalmas az elvándorlás megállítására. Ezt a célt szolgálhatná az is, tette hozzá, ha az egykori gyárterületek helyét lakóterületté alakítanák át.

A politikusok szerint sürgető feladat a közlekedésfejlesztés is. A XI. kerület polgármestere, *Juhos Katalin* elmondta: a tömegközlekedés zsúfoltságát átszervezéssel, a járatok sűrítésével és buszsávok kialakításával csökkentenék. Fontos a 4-es metró, de a vonalat legalább Gazdagrétig kellene vezetni – tette hozzá Juhos, aki szerint tarthatatlan, hogy 12 év alatt a főváros pénzéből nem épült híd.

Lapszél

I. kerület

Mától várja az I. kerületieket a felújított Roham utcai idősek klubja, amely melegítőkonyhával is gazdagodott. Ezzel a fejlesztéssel tovább bővült a kerület szociális ellátórendszere. A 31 millió forintos beruházás révén százhetvenen étkezhetnek az új ebédlőben, háromszázhúsz rászorulónak pedig házhoz szállíthatják a meleg ételt.

XVII. kerület

Az idei Rákosligetért díjat szeptember 18-án adja át *Devánszkiné dr. Molnár Katalin* polgármester. Ebben az esztendőben ketten kapják az elismerést, *Kovács István* pedagógus és *Parragh Emil* festőművész. Az ünnepségen fellép a Camerata XVII. Fúvós kamaraegyüttes.

II. kerület

Az Országos Műszaki Múzeum Öntödei Múzeuma elmúlt évi tevékenységével „Az év múzeuma 2001" pályázaton elnyerte a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület különdíját. A kitüntetéshez hatéves kitartó munka vezetett, mely eredményeként a látogatók száma folyamatosan növekedett. Az egykori Ganz-öntödében lévő múzeum eredeti állapotában őrzi az egykori gyártástechnológiát.

A képviselők a héten döntenek a terület sorsáról.

Mintegy nyolcvanan vettek részt azon a XVII. kerületi, múlt hét csütörtöki lakossági fórumon, amelyen kiderült: a rákosligetiek egy része nem támogatná a szőlőhegyre tervezett lakópark építését. A felszólalók legfontosabb érve az volt, hogy az újabb 340 lakásos övezet a kerületrész mintegy ötezres lélekszámát hatezerre növeli, az ideköltözőkkel a gépjárműszám is jelentősen gyarapodni fog.

Dombóvári Csaba rákosligeti önkormányzati képviselő szerint ez jelentősen megterheli a már most is zsúfolt ligeti úthálózatot, illetve tömegközlekedést, és az önkormányzat vállára rakja az iskola, óvoda és egészségügyi intézmények építésének

Néhányan sérelmezték, hogy az építkezés és az új úthálózat miatt nem tudják majd megközelíteni házukat. A Védegylet Rákosmenti Tagozatának képviselője, *Rózsahegyi Péter* hangsúlyozta: az itt lakók azért sem fogadják el az új lakóterülethez kapcsolódó fejlesztéseket, mert azok csak a betelepülők javát szolgálják, ezért aláírásgyűjtéssel tiltakoznak a beruházás ellen. A környezetvédő elmondta: máig nem tisztázott, van-e veszélyes hulladék a területen található, rekultiváció alatt álló bányában. Ráadásul a beruházás tervezett helyszíne a cinkotai kiserdőt és a Naplás-tavat magában foglaló természetvédelmi terület védőövezete, s hiányzik a dokumentációból az építkezéshez szükséges természetvédelmi hatósági engedély. Rózsahegyi arra is felhívta a figyelmet, hogy ha a beépíté-

az volt a véleménye, hogy a terület rendbetétele a kerület fejlődését szolgálja.

A tulajdonos Rákosmezeje Rt. vezérigazgatója, *Horváth Tibor* 1890 részvénytulajdonos véleményét tolmácsolva elmondta: a szőlőhegy gazdaságosan nem művelhető, ezért fejlesztési területként kell figyelembe venni. Ezt a szándékot tükrözte az önkormányzattal kötött megállapodás is. A cégvezető hozzátette: a területen található 80 hektárnyi szőlő 90 százaléka a legrosszabb minőségi osztályba tartozik.

A XVII. kerület módosítás előtt álló szabályozási terve a Naplás-tó és Rákosliget közötti 130 hektáros szőlőhegyet három részre bontaná. Az elképzelés szerint a Naplás-tó természetvédelmi terület melletti erdősáv beépítetlenül további száz méter-

házas övezet létesülne 340 lakással és a kapcsolódó iskolával, óvodával, egészségügyi intézménnyel. Az új lakóparkon a Cinkotai utat és a Naplás utat összekötő 2x2 sávos út vezetne át. A terület a Rákosmezeje Rt. tulajdona, jelenleg mezőgazdasági művelés alatt áll. A szőlőhegy belterületbe vonásáról még nem döntött a főváros. A közművek teljes kiépítésére a tulajdonos kötelezettséget vállalt, ezen túl az 1994-es megállapodás értelmében 290 millió forintos közérdekű felajánlást tett az önkormányzatnak. Ebből 190 milliót már megkapott a kerület, a további 100 milliót az első eladott telkek árából utalják át.

A szabályozási tervet csütörtökön tárgyalja a kerületi képviselő-testület.

V. G. Z.

Osztrák húskészítmények értékesítésével foglalkozó cég

ASSZISZTENST KERES,

németnyelv-tudással, felhasználói szintű számítógépes és könyvelési ismeretekkel, 4 vagy 6 órás munkaidőben.

Pályázatát az alábbi címen várjuk:

Landhof Szigetközi Hús Kft.

1126 Budapest, Ugocsa u. 12./II.,
fax: 225-8584,
e-mail: landhof1@axelero.hu

Hőszigetelőanyag-kereskedő cég munkatársakat keres

TERÜLETI KÉPVISELŐI munkakörbe.

Elvárás:
- mérnöki végzettség
- németnyelv-tudás
- eladási tapasztalat
- jó kapcsolatteremtő és kommunikációs készség
- nagyfokú önállóság.

Előny:
- építőanyag-kereskedelemben szerzett tapasztalat
- kiterjedt építőipari kapcsolatrendszer.

Amit ajánlunk:
- főállású munkahely
- teljesítményorientált jutalmazási rendszer
- szolgálati gépkocsi
- mobiltelefon.

Fényképes német és magyar nyelvű önéletrajzát az alábbi címre kérjük eljuttatni:

Consul-Haus Kft.
1052 Budapest, Deák F. u. 10.
E-mail: consulhaus@interware.hu

Nyugodt évek a hegyvidékiek mögött

Vagyonfeléléssel fenyeget a közalkalmazotti béremelés

Sikeresnek mondható négy évet zárt a XII. kerületi önkormányzat – szűrhető le abból az értékeléssorozatból, amelyet a Hegyvidék című kerületi lap jelentetett meg több számában. Nem történt vagyonfelélés, sőt az önkormányzat vagyonának értéke nőtt. Mindez azonban semmivé válhat a közalkalmazotti béremelés terhei miatt. Többen az érdemi párbeszédet hiányolják a testületben, és túlzottnak tartják a zöldövezeti beépítéseket.

Tervszerű, kiszámított gazdálkodás folyt az elmúlt négy évben a XII. kerületben, s az önkormányzat nem élte fel vagyonát. Sőt annak értéke – az önkormányzat fideszes vezetése szerint – több milliárddal nőtt: egyrészt a kerületi ingatlanok értékének növekedésével, másrészt új vagyontárgyak megszerzésével. Évek óta arra törekednek, hogy a nem működő vagyont működővé alakítsák, olyanná, amely bevételt termel – bérbe adható üzlethelyiségek, kávézók, éttermek, konferenciatermek létesültek. Bár voltak likviditási gondjaik, a jelentősebb hitelfelvételt el tudták kerülni. Többen hiányolják az érdemi vitákat a képviselő-testületben, mások szerint viszont a nyugodt politikai légkör titka: az ügyek megoldásának szakmai megközelítése.

A KERÜLETI KÖLTSÉGVETÉS*

Év	1999	2000	2001	2002
A költségvetés tervezett összege	5828	6170	6972	7446
A helyi adókból származó bevétel	435,8	420,4	420,3	247,8**

*Millió forint **I. félév

Forrás: XII. kerületi önkormányzat

Olyan kritika is érte az önkormányzatot, hogy a forráshiányát a zöldövezeti ingatlanok értékesítéséből pótolta, holott a kerület legfőbb értéke a zöldterület. Magukat Buda zöld ékköveként hirdetik. A többség ezzel szemben úgy véli, nemcsak sikerült megóvni ezt az értéket, de külön gondot fordítottak a parkok szépítésére is. Összességében elismerik, hogy az önkormányzat kötelező feladatait többnyire megbízhatóan ellátta, s maradt ereje intézményeinek – oktatási, szociális – fejlesztésére, a városrész szépítésére.

Márpedig a Hegyvidék nemcsak zöldterületben, de műemlékekben is igen gazdag. Az utóbbi négy év néhány fontosabb eredménye: befejezték a Kós Károly iskola felújítását, a Barabás-villáé folyamatban van; hozzákezdtek a Magda-villának és környékének rendbetételéhez, s soron következik a Zugligeti úti lóvasút épületének rekonstrukciója. A fővárostól átvették és megkezdték a János-hegyi Erzsébet kilátónak és környékének rendbetételét. A Normafa úton gondozóházat építenek, az Ugocsa mozit korszerű kerületi könyvtárrá alakítják, a Csörsz utcában pedig már tervezik a sportpálya új épületegyüttesét, s átalakításra vár a helyi művelődési központ is. Büszkék a meg-

A Kós Károly általános iskola a kerület egyik büszkesége

FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

újult Diana-parkra, Apor Vilmos térre, Királyhágó térre, s számos játszóteret korszerűsítettek. Talán a legtöbb bírálat a rossz utak miatt éri az önkormányzatot. Összesítésük szerint az elmúlt ciklusban több mint 10 ezer négyzetmétert aszfaltoztak le, s 22 ezer négyzetméteren kátyúztak, ám elismerik, hogy van még tennivaló. Emellett csaknem 25 ezer négyzetméternyi járda kapott új, környezetbarát díszburkolatot. A jelenlegi polgármester azért borúlátó, mert az 50 százalékos központi béremelés havi terhe bruttó 160 millió forint, amelyből nem tudni, mennyit biztosít az állam. Rosszabb esetben elképzelhetőnek tartja, hogy segítség hiányában a vagyonfelélést csakis zöldterületek parcellázásával tudják elkerülni.

E. N.

Lelkes hária építész

Résztvett az alábbi pályázaton
(kajz. kepkó)

L.A–R.P: A budapesti Állatkert
új akvásiumának ötletpályázata
1969

Magyar Építőművészet 1970/3 2 old.

Lelkes Mária, képzőművész

Gyűrben van az a játszótér, amit Lelkes Mária tervezett. A játszótének hintái, illetve a környezete - beton - nem mindig megfelelő. - Lelkes Mária elmondja a tervezett hintájának a sorsát: A sors iróniája, hogy a városnak körben elfoggott a pénze, a régi hintákat ~~az albra~~ a tervezett állványokra szerették fel.

Családi tükör.

1984. V. 12. Kossuth 8.30 (Reimé).

Lelkes Mária

Megosztott SZOT ösztöndíj 1987-88

Magyar Nemzet 1987. VI. 13.

LELKES MÁRK

Új művészet

1997. okt.-nov.

35.0.

Révfülöp Nagyközség Önkormányzata tisztelettel meghívja Önt és családját

2000. július 15-én 18 órakor

Lelkes Márk

szobrászművész

Lelkes A. Gergely

festőművész

kiállítására

A kiállítást megnyitja:

Horváth István szobrászművész

Közreműködik: SALVETE kamarakórus

A kállítás látogatható: július 15-től július 27-ig. Nyitva tartás: hétfő kivételével naponta 16-22 óráig.
Cím: Révfülöp, Halász u. 6. TÓPART GALÉRIA

MEGHÍVÓ

1021

1982.IV.8. 12,00 /Kerekes/

Déli Krónika

- Egy másik tárlat Kőbányán, a Pataky Galériában nyilt. Négy festőművész, két belsőépitész és egy ipari formatervező alkotásaiból. Ezek a munkák azért kerültek egyszerre, egy helyen a közönség elé, mert alkotói egy család tagjai.

- Elég meglepő az, hogy egy művészeti kiállitást ezuttal genetikus nyit meg.

- Azért gondoltunk erre, mert a feleségem olyan családból származik, ahol az apa és az öregapa is ötvös volt szlovákiában, mégpedig nagyon jó nevü ötvös, nálunk pedig édesapám ugyan pék volt, de rajzpályázaton kétszer is nyert dijat, ugy hogy nálam is ki lehet mutatni bizonyos foku öröklést, de mikor érdeklődtek a gyerekeim felől, hogy kinek mi a

foglalkozása, azzal kezdtem, többnyire, hogy sajnos minden gyerekünk két oldalról terhelt, a feleségemmel a Képzőművészeti Főiskolán ismerkedtünk meg, ez az oka, hogy amikor pályát kellett választaniuk, és feltettük nekik a kérdést - mert nem irányitottuk őket - mindenki határozottan művészeti pálya felé törekedett.

- Mit mond erről a genetikus?

- A jó multkor beszélgettünk erről Czeizler Endrével, ő azt mondta, hogy nem elég csupán a gén, hanem maga a környezet is rendkivül befolyásolja aztán a továbbiakat.

- Lelkes Mária belsőépitész. Mennyire szólnak bele egymás munkájába?

- Legfeljebb tanácsot adunk, de bele nem szólunk.

- Ki a családban a legszigorubb kritikus?

- Édesapám. Én őt tartom ma is a legkenyebb nevelőmnek a pályán, s valóban ő az, aki az egész családoz összefogja, még ma is, és ugy érzem, hogy mindenki tőle kapta a legtöbbet a családban.

- Lelkes Péter kicsit kilóg a csapatból. Ő ipari formatervező.

- Az alapképzésben nem érzek különbséget ebben a müvészeti ágban a többitől. Csupán azok az elemek, amikkel dolgozunk, és számolnunk kell, az sokkal bővebb, tágabb.

- Ha jól tudom, ez az első alkalom, hogy közösen állithatnak ki.

- Ez az első alkalom valóban, mert már a feleségemmel meg a fiammal szerepeltünk többször, mint festők, azonban a lányom és a Péter fiam nem. A Laci fiamnak mint fotósnak már volt kiállitása Helsinkiben is többek között. Hosszu időn keresztül dolgozott a Fészek Klubban is. Most ez az első, hogy valóban bemutatkozhatunk valamennyien.

- Hogy tudják a testvérek elviselni egymást, hisz valamennyien müvészek?

- Remekül, és nagyon jó a hangulat közöttünk, tulajdonképpen az egész kiállitásnak a legjobb része az az volt, ami az előkészités. Azt élveztük a legjobban. Most derült ki igazán, hogy ki mit tett le az elmult időszakban, és most ismertük meg egymást. Ez volt benne az izgalmas és a szép.

- Gárdai László beszélgetése után nála téma: sport.

Lelkes László

fényképeket készitett az alábbi cikk illusztrálására

dr. VámossyFerenc: belsőépitész kiállitás - belsőépitész hivatás. - Magyar Epitőművészet, 1971.4.sz.

58-63.l.

Lelkes László

Debreceni Konzervgyár. Építész Földesi Lajos, munkatárs Ványai Róbert, statikus Nagy József. - Képes ismertetés, foto Lelkes László.

Magy.Ép.ip.1971. 1.sz. 49-52.l.

Lelkes László

Elmulás/repr./

Koczogh Ákos: A modern művészet utjai
Népmüvelési Propaganda Irda 1972

51. old.

MEGHÍVÓ

LELKES LÁSZLÓ

LARNACA TEGNAP ÉS MA

C. KIÁLLÍTÁSÁRA

NEMZETI SZÍNHÁZ, SZEGED

MEGNYITJA:

GEORGES LYCOURGOS

LARNACA POLGÁRMESTERE

1993. NOVEMBER 6-ÁN, SZOMBATON
AZ ESTI ELŐADÁS SZÜNETÉBEN.
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
1993. DECEMBER 6-IG.

A KIÁLLÍTÁS A MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTÉRIUM KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐOSZTÁLYA, A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ, A PREMIER 7 KFT. ÉS A NEXUS KIADÓ TÁMOGATÁSÁVAL JÖTT LÉTRE.

LARNACA. PHOTO: BY © 1993 LELKES LÁSZLÓ

KÉSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE
1993
3-11
112.

LÓSKA LAJOS

Bp

Fehérvölgy u. 61-65

1025

AIR CONDITIONED

Lelkesné – Regács Mária

Résztvesz a csepeli tárlatan

Szemléltetés az őszi tárlatan
Csepel, Bp. 1969. dec. 5.

Lelkesné D. Mária

festő Kőszeg

l. Szent Márton Céh
Frombathelyi tav.-kiall.
Kat. 1943.

könyvtáramban

6

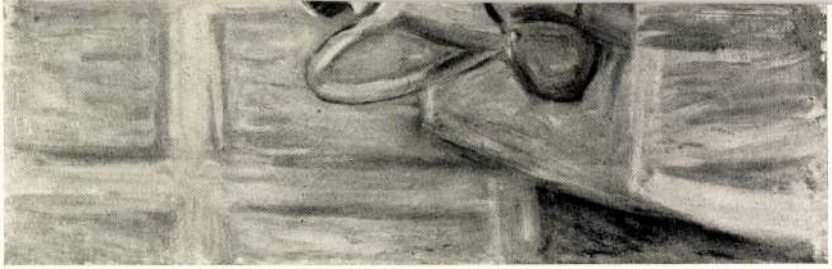

3. CSENDÉLET KOSÁRRAL

Lekes Márton

Hess Dávid

ötvös Nagyszeben

Kormagyötvj. 238 l.

1320 Ismeretlen mester családi jegye. — *Hausmarke eines unbekannten Meisters.* (A: II,5. Gy: 27.) Tekintve, hogy a jegyeket céhbelépésük sorrendjében üthették a mesterek a táblába, leginkább a következők jöhetnének figyelembe. — *Da die Zeichen scheinbar in der Reihenfolge des Eintretens eingeschlagen sind, kämen am ehesten in Anbetracht:* **Martinus Lekes**, e. 1568—1570, et **David Hess**, e. 1569—1575.

Lelkes Mária

az előbbi pályázaton 40.000 forintos megvételben részesült 11. sz. pályamű egyik szerzője.

Bekes Béla: Gyógyfürdőszálló és gyógyfürdő tervpályázata, 1970. - Magyar Építőművészet, 1970.6.sz. 7-14. l.

Lelkes László
belsőépítész

A művész őrhent jelentkezett a SZOT által rendezett tanfolyamokon előadás tartására.

Szémann Béla: A hőrizlés...
Művészet, 1975. március - 5 oldal.

Lelkes László

A Jubileumi Iparművészeti Kiállitásra: Gergely István belsőépitész, Máté András grafikusművész, Lelkes László tárgyfotóinak felhasználásával átalakitották a Műcsarnok kilenc termét, mint Vadas József: "Áruház a Műcsarnokban" cimmel irja.
A beszámolót lásd: Kozma Lajos nevénél, cédulájához csatoltan.

Élet és Irodalom Bp. 1975. junius 28.
XIX. évf. 26. sz. cimlap.

Lelkes László (építész)

A Hajdúnánáshoz közeli városi művelődési központban 1975. aug-ban kiállítása nyílt.

Veszprém, 1975. ~~jan.~~ jún. 8. 103 erf. 133 m. 16 p.

NEM LÉTEZŐ TÁJ

Lehotka László álomvilága

Digitális álomvilág címmel nyílt Lehotka László fotóművész tíz alkotásából kiállítás Vácon. A mostani kiállításra üvegszilánkokról készített felvételeket, amelyek egy nem létező tájat adnak vissza. A tárlat április 10-ig tekinthető meg Vácon a Piac utca 1. szám alatt lévő Líra könyvesboltban berendezett galériában. *(mti)*

HIRDETÉS

M. Hírlap 21. old. 2008. március 8.

magunkban, akik mi vagyunk, hog
ránk hatnak, hogy így kell lenni. ú
azt mondom, hogy mindenki azt al
nagyon kevés van a világon, abban
nem kell alakítani azt a karaktert, a
elég gazdag és szeretettel teli ahho
Mert mindenki azt mondja neked, h
tehát aranyozd be azt a szart, ami t
kerülünk egymáshoz, hozzáérünk a
akkor a szarba érünk. Ettől fél a le
akkor megtudod, hogy az alakít
És ha az ember az egész életét úgy
mi az a szorongás. Lámpaláz. M
addig, amíg megalakítjuk azt a kar
belülről félünk, hogy minden pillan
szegény színész próbálja megalakí
színpadon a nézők rájönnek, hogy
meggyőzően.

Hogyan lehet valaki jó terapeut
valaki saját maga terapeutája?
Nem tudjuk, mit csinálunk, mily
annak születik (sámánok), vagy
megtanult mindent, maga is csin
Hatalmi szenvedély van abban
A sámán betegségen, fájdalmon
a gyógyulást. Ezért mélyen hisz
emberekkel találkozz, akik kom
Soha nem tanultam senkitől sen
nincs tanulás. Ez nem jelenti azt
Egyedül nehéz elérni valahová

ÖNKIOLDÓ 1 — LELKES IÁSZLÓ — **SELF-CATCHING Nº1**

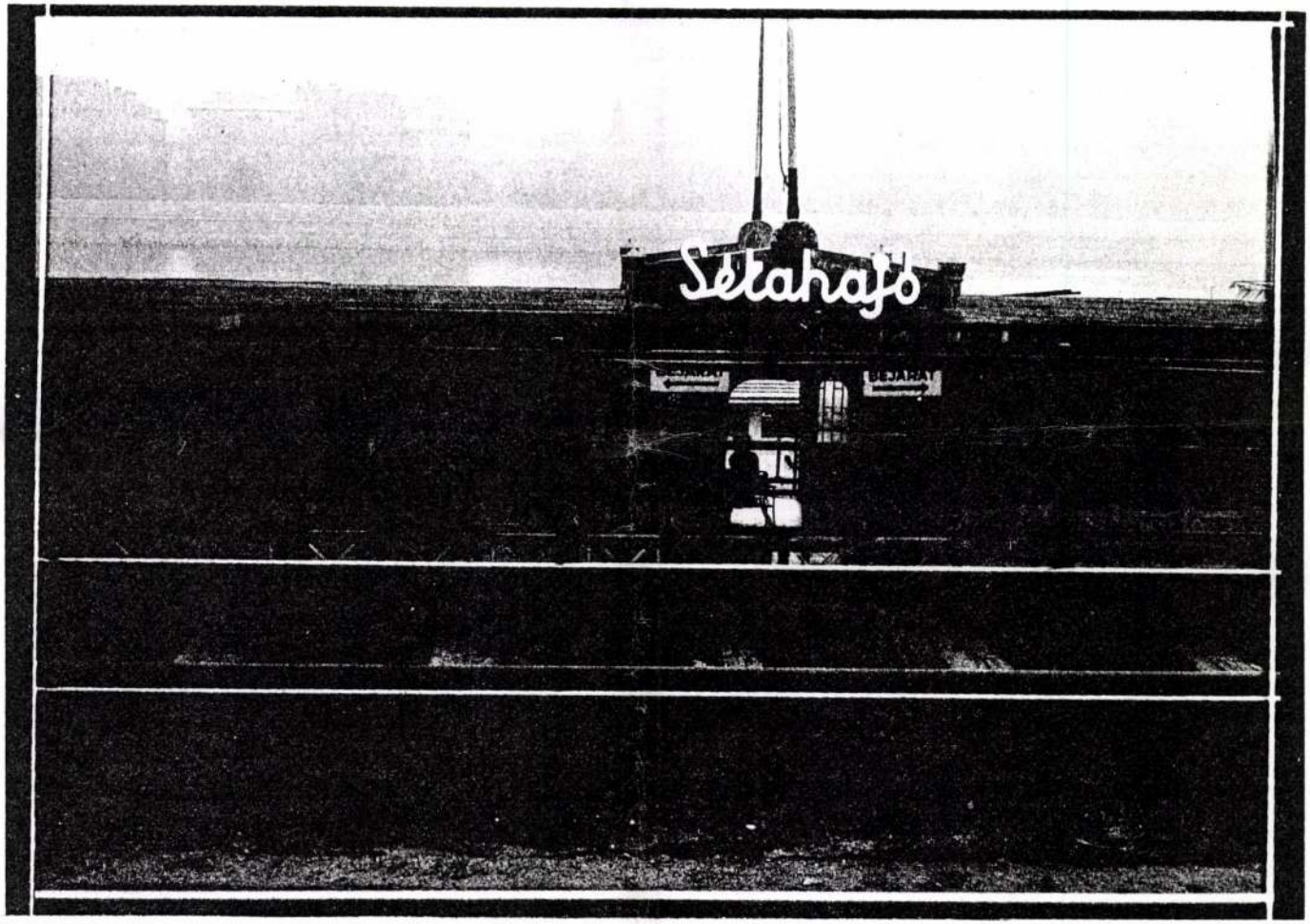

Az első pillantásra egy csaknem elrontott, alulexponált alkonyati felvételt látunk, melynek egyetlen feltűnő motívuma a neonfelirat, hátterében a párába vesző Dunaparttal. Két vízszintes fénysáv metszi át a képet, mely azonban egy idő után „gyanússá" válik: miért csillognak a villamos sínek ennyire élesen? A kép figyelmesebb tanulmányozása igazít csak el: a fő képmotívumok vízszinteseinek rendszerébe finoman bekapcsolódott egy mesterséges, „külső" rendszer.

At the first glance one can see a nearly bad, under-exposed photo of nightfall, the only remarkable motive of which is the neon-inscription, with the Danube-bank in the background. Two horizontal streaks of light cross the photo which become „suspicious" after a while: who do the tram-rail shine so clearly? We can be directed only after having studied it carefully: an artifical „external" system has finely joined the system of horizontal lines of the main photo-motives.

ÖNKIOLDÓ 1 — SELF-CATCHING Nº1

BOROS GYÖRGY
KINCSES KÁROLY
KULCSÁR GYÖRGY (FOTON)
LELKES LÁSZLÓ
MOLNÁR GYULA
OSZTOLYKA PÉTER (FOTON)
PÁNDI TITUSZ (FOTON)
RETEK TAMÁS (FOTON)
SZERENCSÉS JÁNOS
SZILÁGYI LENKE
TASNÁDI LÁSZLÓ
VÁRADI ZOLTÁN
VETŐ JÁNOS

„C S E N D"

„STILLNESS"

GÖDÖLLŐI GALÉRIA
GÖDÖLLŐI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
1983.

ÖNKIOLDÓ 1 — LELKES LÁSZLÓ — SELF-CATCHING No 1

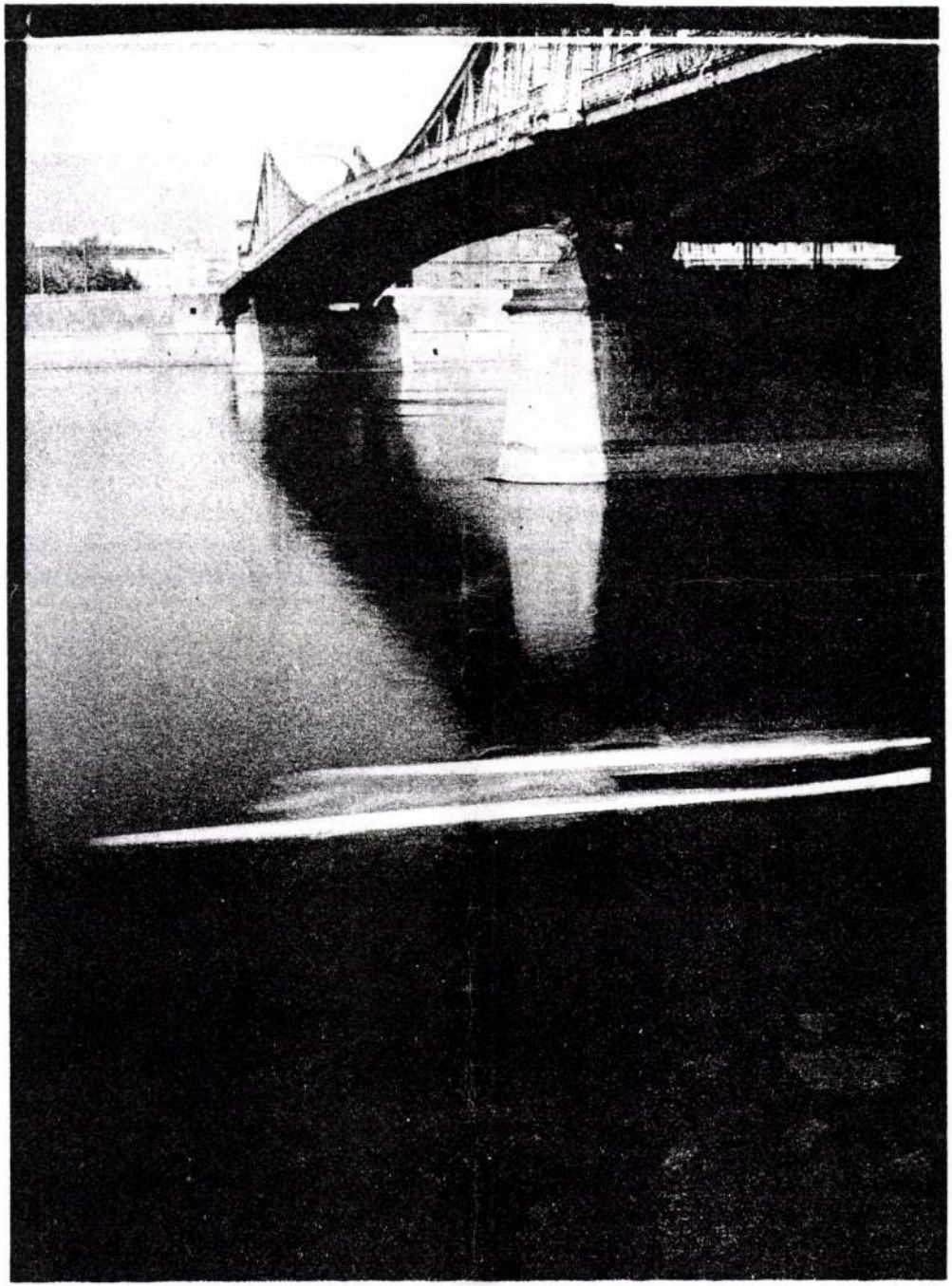

Jellegzetesen „lágy" felvétel, jellegzetes budapesti motívummal, mintha csak a 20-as években készült volna. Ez a fotó azonban „élesen lágy", és rendkívüli módon takarékoskodik a fényekkel, hogy a képmező alsó felébe bevillanthasson két fénycsíkot, mint valami elsuhanó motorcsónak nyomát. (Miért is ne lenne vizijármű, ha már a hídpillér nyílásában megjelenő épületrészletet is villamosnak látjuk?)

A typically „soft" photo; with a typical Budapest-motive as if it had been taken in the 20-ies. That photo is „clearly soft" and extremely spare with light to flash two lines of lights into the lower part of the field like the tracks of a motor-boat passing by. (Why cannot it be a watervehicle if we see the part of the building in the opening of the bridge-pier to be a tram?)

ÖNKIOLDÓ 1 — LELKES IÁSZIÓ — SELF-CATCHING No 1

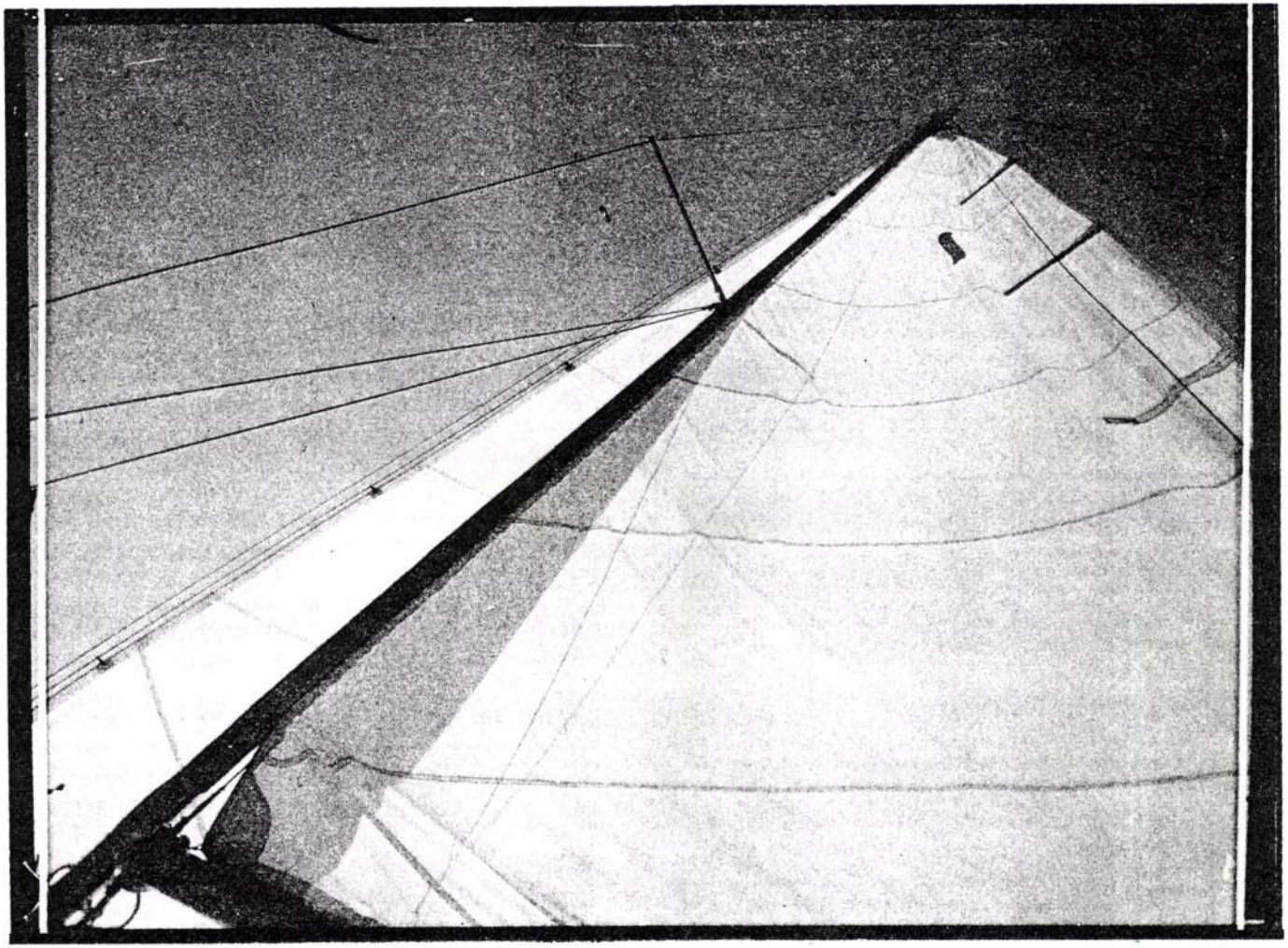

Többek között a Neue Sachlichkeitből is jól ismert motívum, de a felfokozott perspektívajáték vagy a mes terséges konstrukció hangsúlyozása helyett inkább az egységesítő, finom szürke tónusjáték érvényesül rajta. A képmező grafikus vonalhálózatába ismét belejátszik a keretezés függőlegeseinek rendszere.

It is a well-known motive among others also from „Neue Sachlichkeit", but instead of the increased play of prospects or stressing the artifical construction the integrating fine silver play of tonalities dominates. The system of the vertical lines of framing have a share in the graphical line-network of the field.

Lelkes István, textilművész

Az immenajori kastélyban képzőművészeti kiállítás nyílt meg. A tárlaton szereplő képek, szobrok a ló és az ember kapcsolatát ábrázolják. A bemutatón Szykszman Wanda grafikus– Lelkes István festő– és Mihály Árpád szobrászművész munkái láthatók.

Szolnok Megyei Néplap, 1983. szept. 13.

Lelkes István, festőművész.

„Parasztház" c. (repr.) 137. old.

Szövényi Zsolt: A főiskolai rajztanárok első kiállítása.
Szabolcs-Szatmári Szemle, 1984. 2. 135-143. old.

Lelkes István életműve

Samu Katalint állatszobrászként emlegetik, pedig a kifejezés nem helyes, esetleben emél jóval többől van szó, ahogyan Lelkes István egy környezetben megjelent bronzban a művészetről megírta.

T. A.: Samu Katalin: Fekvő borjú.

Csongrád Megyei Hírlap, 1984. jan 12.

Lelkes Istvánné

Dergács (Z.) Mária

festő

Kőszeg

Királyvölgy 15.

MKSz 1947

MDK

Lelkes József, festö

Épül az uj Csepel. Olf.

Mücsarnok.-I.M.Képzöm.Kiáll. 1950. Kat. 5.l.

MDK .

Pelkes László

Fotópályázaton dijat nyert

Magyrar Nemzet 1966 dec.17.

Lelkes László

Boke László: Szilvitzky Margit művészete. Kiállítás-ismertetés, képekkel /fotók: Lelkes László/.

54-55.l.

Magyar Építőművészet, 1970. 6. sz.

Lelkes László

Állami Vakcinatermelő Intézet, Budapest. Építész: Kévés György, statikus Selmeci Józsefné, vasszerkezet: Hidasi Lajos, - Ismertetés, képekkel /fotók: Bognár János és Lelkes László./

Magyar építőművészet, 1969.2.sz. 43. l.

Lelkes László

F.L.: Konzervgyár és hűtőház, Debrecen. – Építész: Földesi Lajos, munkatárs: Ványai Róbert, statikus: Nagy József. – Ismertetés, képekkel /fotók: Lelkes László/

Magyar Építőművészet, 1971. 1.sz.
44-49. l.

Lelkes László

E.K.: Üveggyár edzőüzeme, Salgótarján. Építész: Elekes Keve, statikus Szontág László, vasszerkezet Márton Botond, fotók: Lelkes László és Bognár János. - Ismertetés, képekkel.

Magyar Építőművészet, 1969. 2.sz. 38-41. l.

Lelkes László

R.J.: OTP társasház, Budapest, XII. Maros utca. Építész: Rimanóczy Jenő. /Fotók: Bognár János és Lelkes László/

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz.

42-43.l.

Lelkes László

HAJDÚSZOBOSZLÓ
Művelődési Központ

Lelkes László építész kiállítása

Augusztus 3–31.

— kiállítási naptár
Művészet, 1975. aug. – 45 oldal.

Lelkes László
belső építész

Somogyi János festő és Lelkes László együtt működve a SZOT előadóesteken diákat is bemutattak, amelyet a hallgatóság élesen bírált.

Szinnyei Béla: A közlés . . .
Művészet, 1975. március - 5 oldal.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

LELKES ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1984. ÁPRILIS 19-ÉN

CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

SZEGVÁRI MENYHÉRT

A PÉCSI NEMZETI SZÍNHÁZ VEZETŐ RENDEZŐJE

MEGTEKINTHETŐ:

1984. ÁPRILIS 19–28.

KÉP CSAR NOK

SZINYEI MERSE TEREM

SZEKSZÁRD, KÖLCSEY LTP. 1.

F. k.: Köteles István – 84-467 GENERALART Dorogi Ny

Pécsett született 1937-ben. A Képzőművészeti Főiskola festő-murális szakán szerzett diplomát; mesterei Pap Gyula, Szőnyi István, Hincz Gyula, Pór Bertalan és Fónyi Géza voltak. 1961 óta Hódmezővásárhelyen él.

Eddig több hazai és külföldi csoportos kiállításon szerepelt, egyéni bemutatkozásai voltak Nagykanizsán a Hevesi Sándor Művelődési Központban, Kecskeméten a Megyei Kórház Klubjában, majd Kiskunhalason, Szolnokon a Szigligeti Színházban, Törökszentmiklóson az Almássy Kastélyban, Budapesten pedig a Madách Színházban, a Pataky István Művelődési Központban és a Csepel Galériában.

Művészetét az alföldi táj, a tiszai ártér gazdag élővilága és az ottani emberek ihletik meg elsősorban, de különös szeretettel foglalkozik a lóábrázolással: a hagyományos angol stílust folytató lóportréi külföldön és idehaza egyaránt ismertté tették nevét ebben a műfajban; a szolnoki Szigligeti Színházban és a budapesti Madách Színházban, valamint a törökszentmiklósi Almássy Kastélyban lovas témájú kollekciókkal szerepelt. Textilképe Somogysárdon a Somsich Kastély halljában látható; foglalkozott kerámiával és porcelánnal is, valamint illusztrátorként is tevékenykedik. Munkái hazai köz- és magángyűjteményekben, külföldön pedig Ausztriában, Olaszországban, Franciaországban, Svájcban, a Német Szövetségi Köztársaságban, Hollandiában, Svédországban, Angliában, Írországban, Szíriában, az Amerikai Egyesült Államokban és Venezuelában találhatók.

LELKES István

HAJDÚ Éva: Barlangrajzoktól a szerkesztett perspektiváig [interju]. = Magyar Nemzet, 1993 aug.1o. 7.

Sebes Istvánné

Említve

Imre Erzsébet: A művészet újottlhona

Csepel, Rp. 1970, már. 6.

LELKES Istvánné festő

Magyar Nemzet
1991. július 23. 14.

— Mély megrendüléssel és fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy **Lelkes Istvánné Orjesek Dergács Mária** festőművész, középiskolai tanár áldozatos életének 81. évében, rövid szenvedés után 1991. június 30-án az örök Hazába költözött. Hamvasztás utáni temetése július 25-én délelőtt 11 órakor lesz a Rákoskeresztúri új köztemetőben. Gyászolják: férje, leánya, fiai, menye, veje, unokái, dédunokái, testvérei és családtagjaik, valamint volt tanítványai és tisztelői. A gyászmise ugyanaznap délután 5 órakor lesz a Terézvárosi Szent Teréz Plébániatemplomban. Budapest VI., Nagymező u. 1. x

HUE

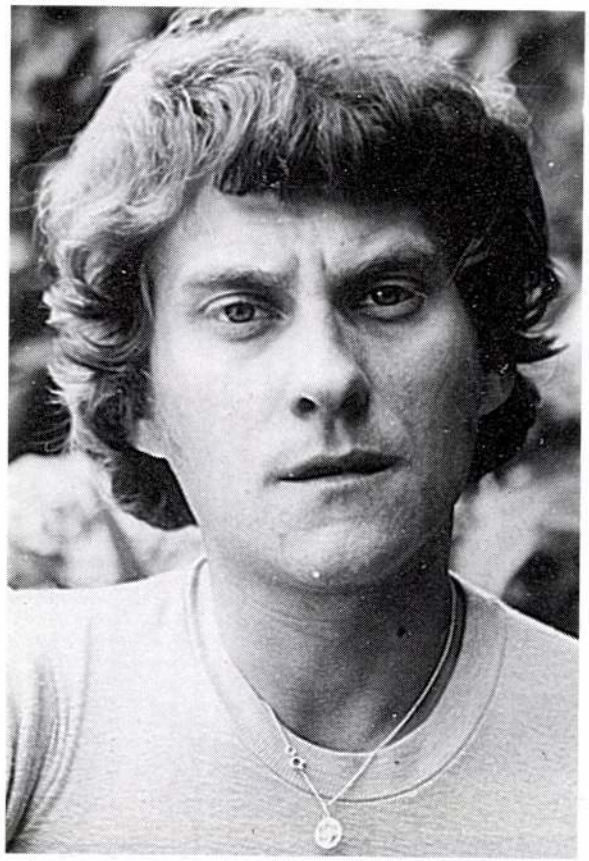

Kollár György

1950-ben született Esztergomban. Az Ifjúsági Képzőművész Tábor „saját neveltje", hiszen tanulmányait 1965 és 72 között Fodor József és Hézső Ferenc irányításával itt végezte. A Művészeti Alap és a Szövetség tagja, 1984-től a Szövetség Komárom megyei titkára. Rendszeresen szerepel 1973 óta belés külföldi kiállításokon.

Fontosabb önálló kiállításai: Esztergom – öt alkalommal, Sopron – 1972, Székesfehérvár – 1973, Budapest – 1980, Szeged – 1982, Haiding (Ausztria) – 1985 (Végvári Jánossal).

Díjai: Esztergom – öt alkalommal, Komárom megyei Képzőművészek Tavaszi Tárlata – 1980, 1982, Szegedi Nyári Tárlat – 1972, 1980, Kaposvár – 1984, Hatvan – 1984, Hódmezővásárhely – 1973, 1983.

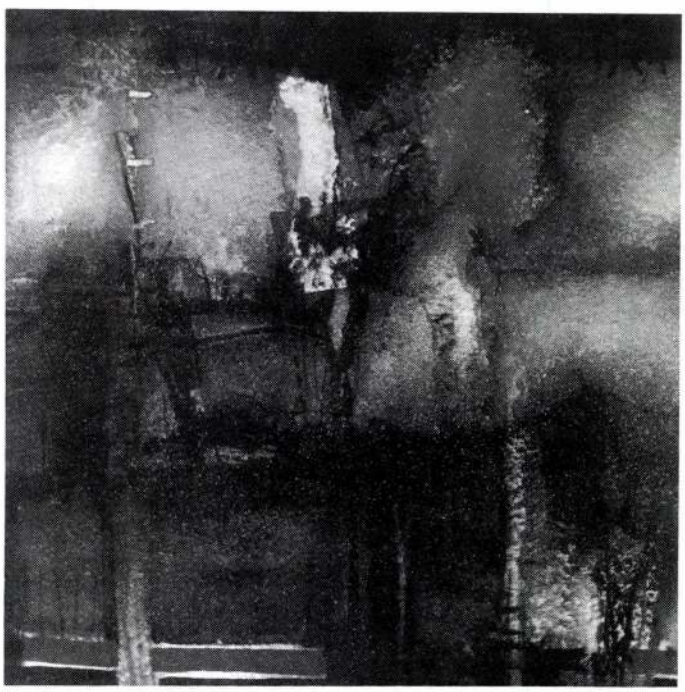

Ipari táj

Lelkes István

1937-ben született Pécsett. A Képzőművészeti Főiskola festő (murális) szakán végzett 1961-ben, Papp Gyula, Szőnyi István, Hincz Gyula, Poór Bertalan és Fónyi Géza növendékeként.

A főiskola elvégzése után Hódmezővásárhelyen telepedett le és azóta is ott él. 25 éven végzett művészetpedagógiai tevékenységet, legutóbb a József Attila Tudományegyetemen. Jelenleg szabadúszó művészként dolgozik.

Önálló kiállításai: Budapest, Debrecen, Szolnok, Kecskemét, Nagykanizsa, Szekszárd, Kiskunhalas, Törökszentmiklós, Szilvásvárad, Kőszeg, Győr, Kaposvár.

Örökös tagja a Nemzetközi Design Simposiumnak, alkotó munkáján kívül szépirodalmi, szakirodalmi és környezetvédői tevékenységet is folytat.

Tagja a Művészeti Alapnak és a Szövetségnek.

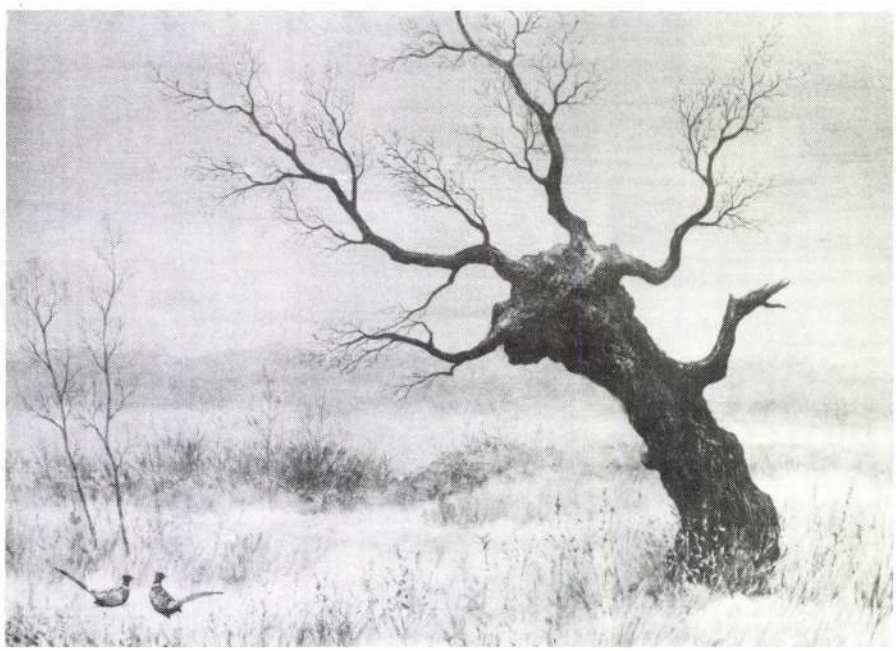

Mártélyi tél

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI
HÍRLAP

Lelkes István
festőművész

1021

1978. október 13.

SZOLNOK

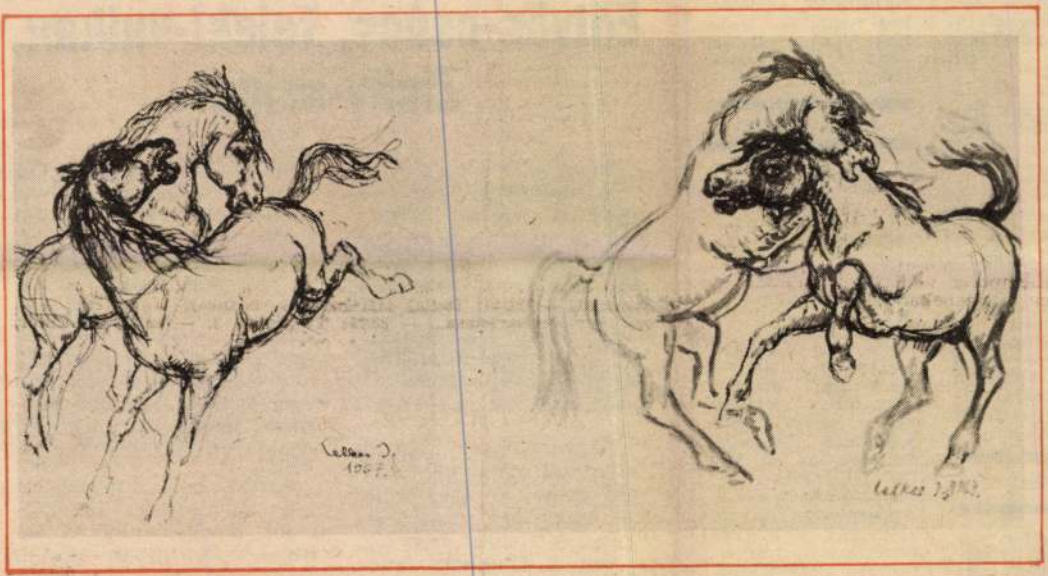

Ma este 7 órakor Tolsztoj Legenda a lóról című zenés játékának premierje előtt nyílik Lelkes István festőművész kiállítása a szolnoki Szigligeti Színház előcsarnokában. Megnyitó beszédet mond: Ordögh Szilveszter József Attila-díjas író. A kiállítás a hódmezővásárhelyi művész lovakat ábrázoló grafikáit mutatja be, és a „Legenda a lóról" című zenés játék előadásainak idején tekinthető meg. A kiállított képek megvásárolhatók, katalógusul a darab műsorfüzete szolgál

épcsős szi-
notorral el-
zandaszőlős.
u. 2. (H.

tuvasz kan
zolnok. Ber-
u. 6. (H.

cserép-
ladó. Szol-
onyi u. IV.
pcsőház 6.

jú eladó,
Bátor szőlő
(5339.)

hosszabb
hajat vá-
Szigligeti
(5795.)

YÉB

S nő egy
rú gyer-
arzont vagy
lakást
Szolnokon.
összkom-
ligére a
hirdetőbe.

kiadó,
Fiumei
alatt. Ér-
ehet Szol-

GÉPELÉST, másolást vállalok. Szolnok, Vésző u. 21. sz. alatt. 18 órától. (5805.)

LAKÁSCSERE

ELCSERÉLNÉM kétszobás, összkomfortos, tanácsi lakásomat szolnoki, tanácsi lakásra. Másfélszobás is érdekel. „Sürgős" jeligére a kiadóba. (5801.)

HÁZKEZELŐI háromszobás lakásom elcserélném hasonlóért, vagy másfélszobásért, esetleg kertes házért. Érdeklődni: Szolnok, Csanádi krt. 22. sz. I'3. (H. 8293.)

BERETTYÓÚJFALUI kétszobás, tanácsi lakásomat elcserélném szolnokira. Minden megoldás érdekel. Érdeklődni: Szolnok, Dobó I. u. 40. (5829.)

KÉTSZOBÁS, távfűtéses, tanácsi lakásom kisebbre cserélem, esetleg eltartási szerződést kötök. Ajánlatokat

Eötvös-csúcs, Teleki-vulkán, Zichy-sziget

Ha végignézünk egy világatlaszt, számos olyan földrajzi névre bukkanunk, amelynek egyik tagja magyar családnév. Természetesen nem a Kárpát-medence neveire gondolunk, hiszen ott magától értetődik az ilyen elnevezés.

A Magyar utazók, földrajzi felfedezők című kötet felsorolja ezeket az elnevezéseket — éppen egy tucatot nevez meg. A Tiensan-hegységben van a Cholnoky-csúcs, amely Cholnoky Jenőnek, a nagy földrajztudósnak és utazónak a nevét viseli. Cholnoky a XIX. század végén utazta be Kelet-Ázsiát, és az e területen végzett földrajzi kutatásairól a „Sárkányok országában" című művében számolt be.

getet. Ez pedig a Zichy Ödön sziget. Érdekes, hogy névadója nem vett részt a felkutatásában. Igaz viszont, hogy jelentős összeggel járult hozzá a Tegethoff hajó sarkkutató útra való felszereléséhez. A Tegethoff útja során (az utazás Osztrák—Magyar Északsarki Expedíció néven ismert) fedezték fel a Ferenc József-földet, s ennek egyik szigete viseli Zichy nevét.

Afrikában is ismerünk magyar helyneveket. Teleki Sámuel Afrika-kutató a névadója a Kenyában található Teleki-völgynek és Teleki-vulkánnak; 1886 és 1889 között tárta fel ezt a vidéket Teleki a földrajztudomány számára. Négy évtizeddel később Almásy László Ede utazó és vadász tett felfedező utazást Egyiptom és Líbia sivatagi tájain. Az ő nevét a

Lőrincz István

LELKES MÁRK

Somogyi Hírlap 1997. november 20.

Kiállítás a Hotel Solárban

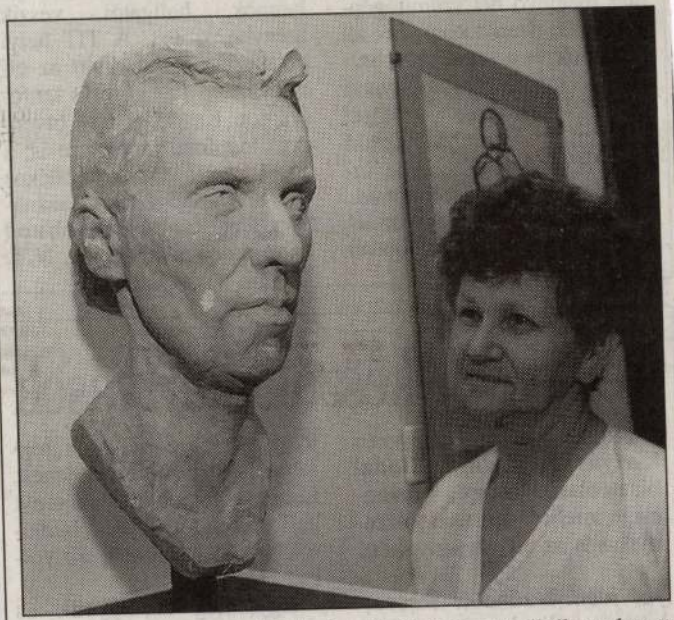

Lelkes Márk szobraiból, kisplasztikáiból és rajzaiból rendezett kiállítást Nagyatádon a Hotel Solár. A 25 éves alkotó dolgozott már a szobrásztelepen, s Plasztika című munkája a város köztéri gyűjteményéhez tartozik. Az érdeklődők december 12-ig láthatják a rendhagyó tárlatot.

FOTÓ: LANG RÓBERT

Lelkes Mihály

az alábbi tervpályázat on megvételt nyert 8. számú terv egyik szerzője.

Kristt György: Mosonmagyaróvár régi városközpontjának tervpályázat a, 1971.

Magyar Építőművészet, 1972.2.sz.14-16.l.

Lehre Unklar

Kelkes Mihály, [építész]

Kiskun halas rendezésére kiírt pályázaton:

I. díjas.

—: Pályaművek 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. nov. 29.

LELKES
család

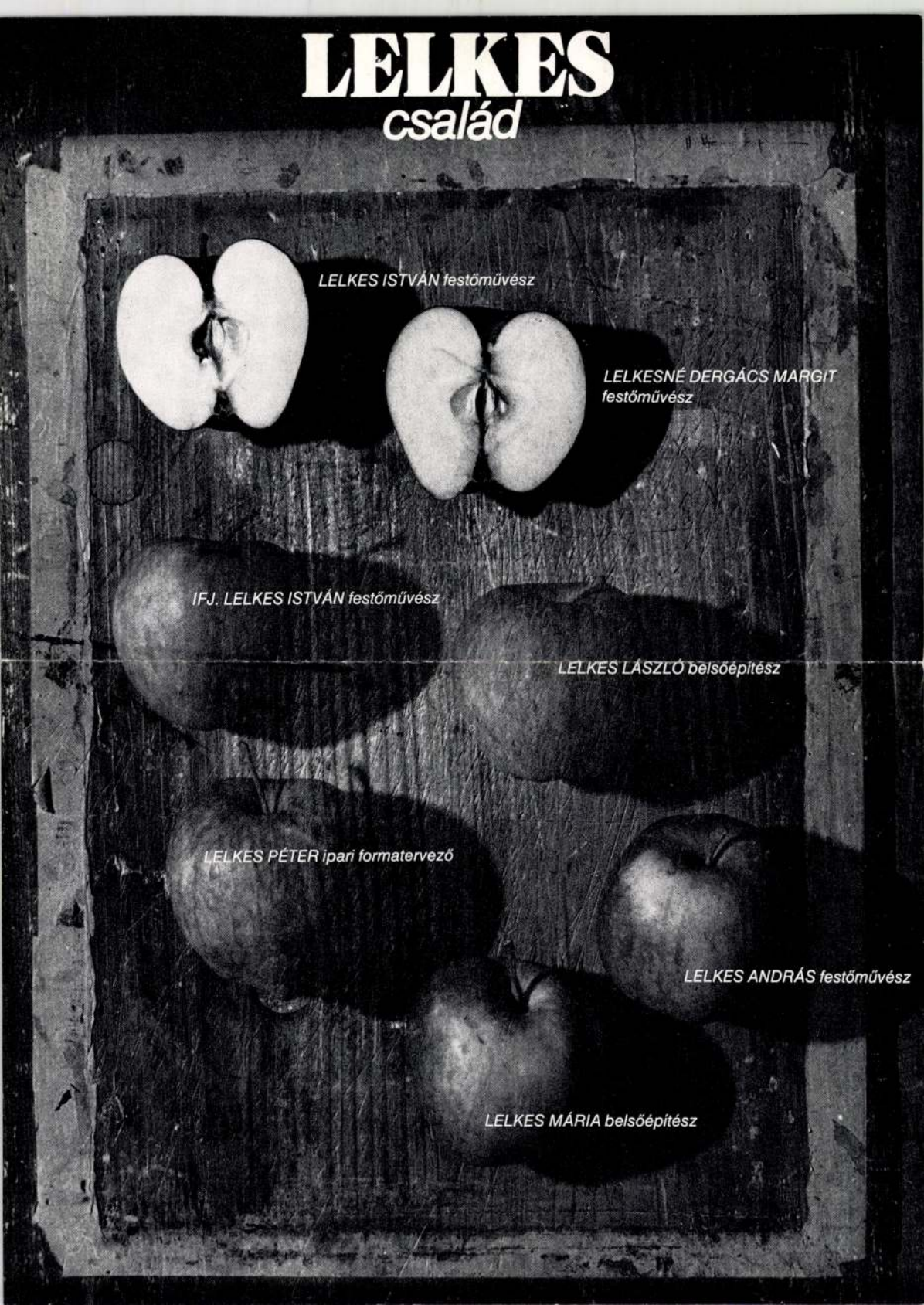

A Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság és
a Pataky Művelődési Központ meghívja Önt

LELKES ISTVÁN festőművész

LELKESNÉ DERGÁCS MÁRIA festőművész

IFJ. LELKES ISTVÁN festőművész

LELKES LÁSZLÓ belsőépítész

LELKES PÉTER ipari formatervező

LELKES MÁRIA belsőépítész

LELKES ANDRÁS festőművész

KIÁLLÍTÁSÁRA

A kiállítást megnyitja: Dr. CZEIZEL ENDRE orvosgenetikus
1982. ápr. 8-án 17 órakor

A kiállítást rendezte: HORVÁTH MAGDA művészettörténész

A kállítás megtekinthető:
KŐBÁNYA-PATAKY GALÉRIA
Budapest X., Pataky tér 7—14. (A 9-es busz végállomása)
1982. április 8 — május 9-ig
Naponta 14—20 óráig

F. k. Zsigmond Attila 4948 - Révai Nyomda Budapest — F. v. Horváth Józsefné

Lelkes Péter

Utelmel a Kepző- és Iparművészek
következésben

Magyar Nemzet 1986.10.8.

Lelkes Péter

Műszaki tervező irodavezető

Műszaki Alap

Veszprém 1985. XII. 10.

Lelkes Péter

Munkácsy Mihály - díj

LELKES PÉTER
ipari formatervező;

Magyar Nemzet 1986. IV. 3

LELKES PÉTER

DIH 21.0.

cf - Erdei, *Viktorné*, Karin
Graphikerin, Kunstgewerbler
M.Bozzay, Magyar As
cf - Erdély, Dániel - Graph
x - Erdély, Elek - Goldschm
cf - Erdély, György - Sohn
4 - Erdély, István (Erván)
x - Erdély (Ehrenwald), Józ
2 - Erdély, Miklós - Perfor
4 - G.Erdélyi Aranka (Sign.
Illustratorin, *14.4.1898 N
Budapest. -> G. ??? (m.E. e
Angaben zu G, eventuell aus
einem anderen Land?)
Színházi Élet 1936-
5 - Erdélyi, Attila - Maler
3 - Erdélyi, Béla (1891) -
4 - Erdélyi, Béla (1940) -
x - Erdélyi, Endre (Erdélyi
Maler, *um 1904, lebte in T
3 - Erdélyi, Eta
[Erdélyi, Ferenc - Maler, *
weltweit]
Erdélyi, Gábor

Lelkes Péter

ip. formatervező, részt vett a kiállí-
táson

Jubileumi parművészeti kiállítás
Műcsarnok, 1975. jún — júl.

LELKES PÉTER

IPARI FORMATERVEZŐ

LELKES PÉTER: AZSENY-
IVYEI MŰHELY

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1985, 5-6, 77-78

-

pertio afficta"/ tehát fal-
t is. Az utóbbi esetben a pilasztert
a"-nak tekinti, o-
agyobbik része a falban rejtőzik.
a"-t az oszloppal együtt "ornamentum"-
kezeti elemnek is tekinti (structural element)
a faépitészetből származtatja; az
épületet nyitott váz formájában kép-
z-kövek /"ossium lapides = columnae"/
~~telezésben~~ azonban megelégedett azzal,
~~az ornamentumon~~ csak imitálják, ön-
self supporting/ szerkezetet kifejező
ól kivitelben és gyakran szinben
t, épitészeti tagozatok. Az utóbbiak

Lelkes Péter, formatervező

L: Lengyel, Stephan

Vadas J: Jó design 12.

Élet és Irodalom 1984. nov. 16. XXVIII/46

Lelkes Peter
ipari formatervező

M.D.Y

Reszt vett a kiállításon

Kocsoglu Ákos: Ipari művészet
Művészet, 1969 május - 42 lap

Lelkes Péter, ipari formatervező

L. Gányi Árpád

– Díjak, kitüntetések – 1986. 8

Élet és Irodalom Bp. 1986. évf. 4. XXX/14

Lilkes Péter

Magyar Képző- és Iparművészek
Szövetsége alkalmából

Nyíregyháza 1986. IV. 8.

LELKES PÉTER

Lelkes Péter
1062 BUDAPEST
ANDRÁSSY ÚT 55
TEL.: 122-5715

1942 born in Szombathely. 1967 received diploma from the Hungarian School of Applied Arts, form design department. 1968-1992 designer of the Factory of Electroacustical Appliances, Budapest. Worked as designer of telecommunication equipments and electrocosmetical appliances, created plastics for exhibitions, worked as photographer and graphic artist, as well. Member of the Association of the Hungarian Fine Artists and the Hungarian Symposion Association 1978-1986 secratery to the form design department. 1986-1988 applied artist vice president of the Association. Since 1992 president of the Industrial Form Design Association. Foundation member an oganizer of the „Zsennyei Workshop", he recieved an award for artistic organization. 1992 established the „Chamber of Hungarian Designers". Displays his works at inlad exhibitions, regularly. 1982-1983 attended at an independent family exhibition. 1984 displayed his works in Japan. 1980, 1984, 1985, 1990 received awards for form design quality. 1985 awarded by the Ministry of Education. 1986 received the Mihály Munkácsy-award. 1990 won the „András Dózsa Farkas" award established by designers. 1990 won triennale-award for form designing.

1942-ben született Szombathelyen. 1967-ben szerzett diplomát a Magyar Iparművészeti Főiskolán formatervezési szakon. 1968-92-ig a Budapesti Elektroakusztikai Gyár tervezője. Híradástechnikai, műszer és elektrokozmetikai készülékek formatervezője, kiállítási plasztikákat készít, fotósként és grafikusként is dolgozik. A Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Magyar Symposion Társaság tagja. 1978-86 között a formatervező szakosztály titkára. 1986-88 között a szövetség iparművész alelnöke. 1992-től az Ipari Formatervező Társaság elnöke. A "Zsennyei Műhely" alapító tagja és szervezője 1987-ben művészszervezői díjat kap. 1992-ben megalakítja a "Magyar Designer Kamarát". Munkáit rendszeresen mutatja be a hazai kiállításokon. 1982-83-ban önálló családi kiállításon szerepel. 1984-ben Japánban szerepel munkáival. 1980, 1984, 1985, 1990 formatervezési nívódíjban részesül. 1985-ben Művelődési Minisztérium nívódíját kapja. 1986-ban Munkácsy Mihály díjal tüntetik ki. 1990-ben elnyeri a szakma által alapított "Dózsa Farkas András" díjat. 1990-ben formatervezési triennálé díjat nyer.

1

2

3

Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Alapítvány

4

POLARITÁS

5

TECHNOTEAM

1. Párologtató
2. Konferencia rendszer
3-5. Embléma
6. Organikus mikrofon
7. Szinkrontolmács készülék
8. HIFI erősítő
9. Napórák
10. Vonatgrafika
11. Gúla harangok

1. Evaporator
2. Conference-system
3-5. Emblem
6. Organic microphone
7. Simoultaneous interpreting appliance
8. HIFI power-box
9. Sun-dial
10. "Railway"-design
11. Pyramid bells

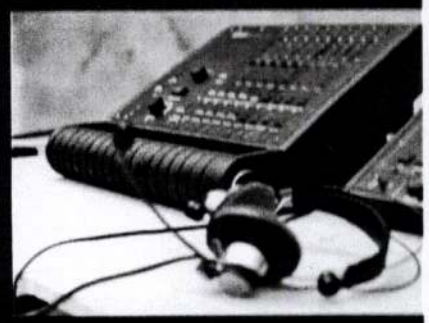

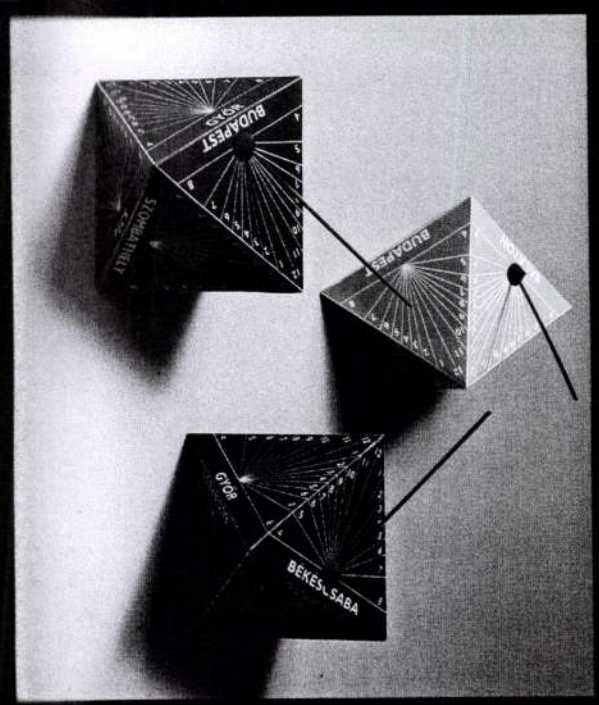

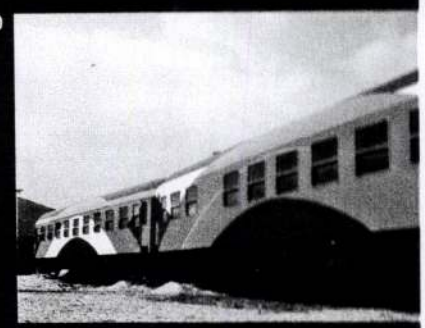

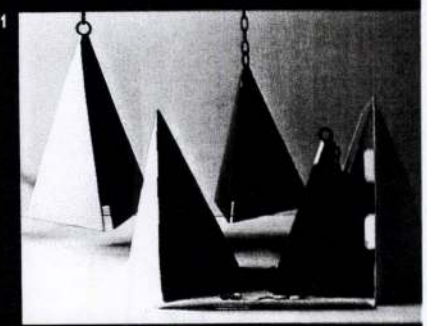

LEIKES PÉTER

Leikes Péter
1062 BUDAPEST.
ANDRÁSSY ÚT 55.
TEL.: 122-5715

1942 born in Szombathely. 1967 received diploma from the Hungarian School of Applied Arts, form design department. 1968-1992 designer of the Factory of Electroacustical Appliances, Budapest. Worked as designer of telecommunication equipments and electrocosmetical appliances, created plastics for exhibitions, worked as photographer and graphic artist, as well. Member of the Association of the Hungarian Fine Artists and the Hungarian Symposion Association 1978-1986 secratery to the form design department. 1986-1988 applied artist vice president of the Association. Since 1992 president of the Industrial Form Design Association. Foundation member an oganizer of the „Zsennyei Workshop", he recieved an award for artistic organization. 1992 established the „Chamber of Hungarian Designers". Displays his works at inlad exhibitions, regularly. 1982-1983 attended at an independent family exhibition. 1984 displayed his works in Japan. 1980, 1984, 1985, 1990 received awards for form design quality. 1985 awarded by the Ministry of Education. 1986 received the Mihály Munkácsy-award. 1990 won the „András Dózsa Farkas" award established by designers. 1990 won trien-

1942-ben született Szombathelyen. 1967-ben szerzett diplomát a Magyar Iparművészeti Főiskolán formatervezési szakon. 1968-92-ig a Budapesti Elektroakusztikai Gyár tervezője. Híradástechnikai, műszer és elektrokozmetikai készülékek formatervezője, kiállítási plasztikákat készít, fotósként és grafikusként is dolgozik. A Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Magyar Symposion Társaság tagja. 1978-86 között a formatervező szakosztály titkára. 1986-88 között a szövetség iparművész alelnöke. 1992-től az Ipari Formatervező Társaság elnöke. A "Zsennyei Műhely" alapító tagja és szervezője 1987-ben művészszervezői díjat kap. 1992-ben megalakítja a "Magyar Designer Kamarát". Munkáit rendszeresen mutatja be a hazai kiállításokon. 1982-83-ban önálló családi kiállításon szerepel. 1984-ben Japánban szerepel munkáival. 1980, 1984, 1985, 1990 formatervezési nívódíjban részesül. 1985-ben Művelődési Minisztérium nívódíját kapja. 1986-ban Munkácsy Mihály díjjal tüntetik ki. 1990-ben elnyeri a szakma által alapított "Dózsa Farkas András" díjat. 1990-ben formater-

1

2

3

Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Alapítvány

4

POLARITÁS

1. Párologtató
2. Konferencia rendszer
3-5. Embléma
6. Organikus mikrofon
7. Szinkrontolmács készülék
8. HIFI erősítő
9. Napórák
10. Vonatgrafika
11. Güla harangok

5

TECHNOTEAM

1. Evaporator
2. Conference-system
3-5. Emblem
6. Organic microphone
7. Simoultaneous interpreting appliance
8. HIFI power-box
9. Sun-dial
10. "Railway"-design

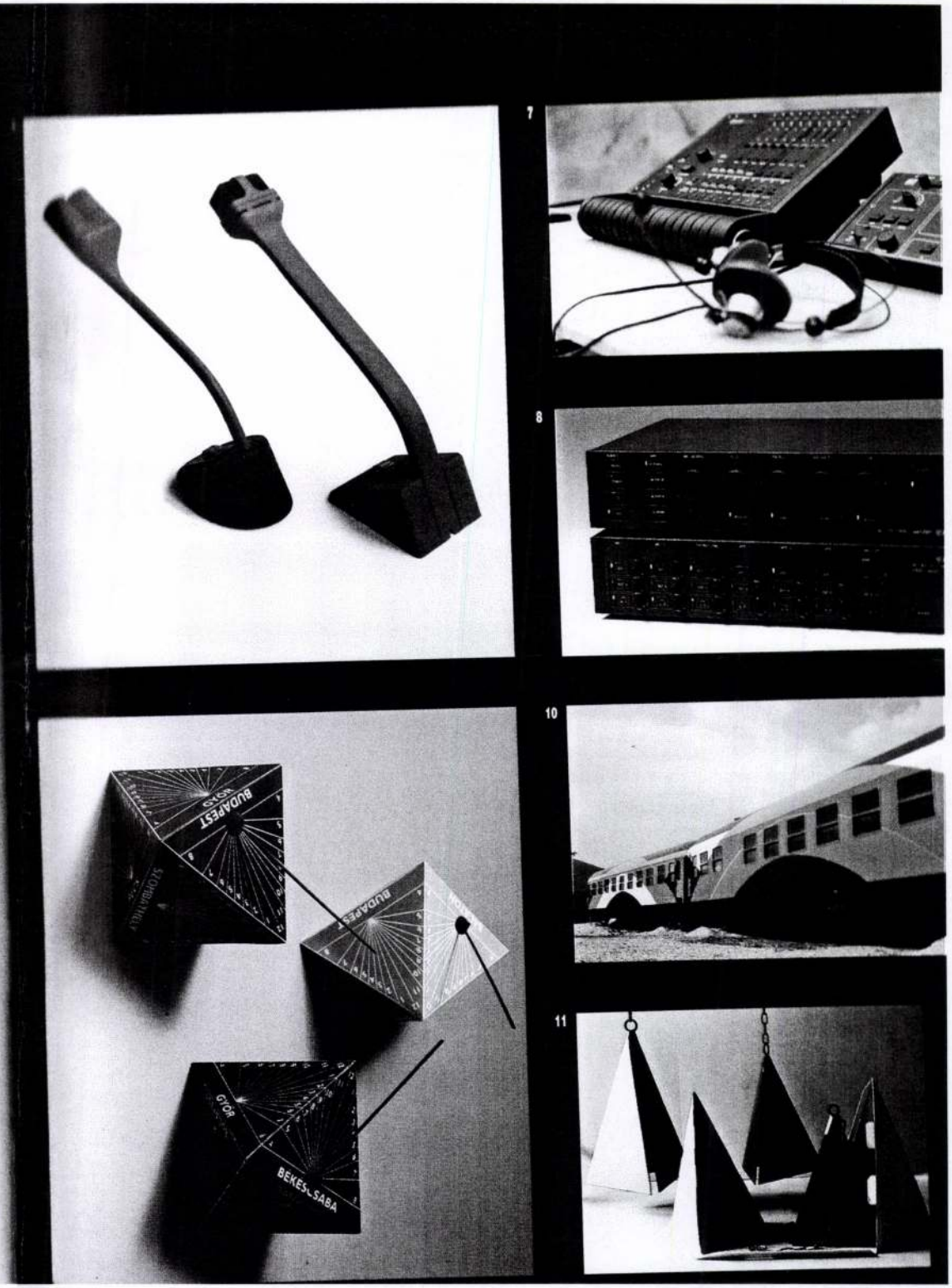

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSEPEL
1971 MÁR 12

1021

Csepeli képzőművészek tavaszi tárlata

Az elmúlt héten nyílt meg a Csepel Galériában a kerületben élő és alkotó képzőművészek új, csoportos kiállítása. Mivel a kiállítóhelyiség nem túlzottan nagy, a látogatónak tulajdonképpen nincs módja megismerkedni a művészek egyéniségével. Szerencsére, a csoport tagjai csaknem valamennyien bemutatkoztak már a Galériában egyéni kiállítással is. Ez a mostani tárlat inkább csak *jeladás*, hogy élnek, dolgoznak, és keresik a kifejezés új, eredeti útjait.

A kiállított művek műfaja változatos. *Lelkesné Dergács Mária* két szép akvarellel jelentkezik; a két kép szinte egymásnak felel: az *Ősz* meleg, érett színeit a *Tél* hideg kékkel és fehérrel festett falusi utcája ellenpontozza. *Gál Dezső* a harsányabb színek kedvelője. *Építés* és *Kikelet* című festménye a mozgalmasságot, a frisseséget árasztja. *Réti Mátyás* két munkásnőportréja finom, elmélyült munka; nem „kívülről" látja és ábrázolja az arcokat. Különös, mesevilágot idéző temperafestményekkel lép elénk *Kovács Sándor*. A *Kék nap* és a *Vörös hegyek* a valóságosnál erősebb, érzelmileg fűtöttebb színekkel és formákkal mutatja be — vagy inkább „költi át" — a természetbeli tájak látványát. *Domboldal* című képe már-már szürrealista látomás, mégis megérezzük benne a természet ihletését.

A csepeli grafikusokat *Hajtun Klára* és *Csöregh Éva* képviseli a tárlaton. Hajtun Klára három monotipiája a görög mitológiából meríti témáját. *Holdfény-szonáta* című képe kitűnően érzékelteti a zenemű hullámzását, klasszikus harmóniáját.

Csöregh Éva vegyes technikai eljárással készítette fákat ábrázoló képeit: grafikai eszközökkel, temperával és a manapság divatos „ragasztással". Szintén grafikai jellegű alkotás *Pipa Ildikó* szőnyegterve; kész szőnyeget is láthatunk tőle a falon.

Koncz Béla tárgyakat szerszámokat ábrázol erősen stilizált, elvontan gondolati műveiben. (Igy kapcsolódik a geometria a gondolatisággal.) (*Saroglya I.* és II., valamint *Az idő* című képek.) *Szily Géza Csendélet kék ózonnal* című festménye szépen komponált, a formák és a különböző kék színek egyensúlyát sugárzó kép. A vihar utáni Balaton tisztuló kék és fáradó barna színhangulatát érezzük a fiatal *Lelkes András* olajfestményét szemlélve *M. Tóth Ági Nyesegető* című linometszete keveset árul el a művészről, szívesebben láttunk volna több képet tőle. *Forintos Anna* tanulmányszerű pasztelljei közül megkapó a szegényes lakásbelsőt felvillantó *Interieur*.

H. Varga Ilona kisplasztikája méltán képviselte a szobrászatot.

A kiállítás — mely március 14-ig tekinthető meg — többek között azt is bizonyítja, hogy a Csepel Galériában elsősorban a helybeli alkotóművészeknek kell helyet kapniuk. Megérdemlik.

Gyárfás Endre

jógy

da vezetőjét kérdeztem, hogyan ítéli meg az előállt helyzetet?

— Az új gazdaságirányítási rendszer lehetővé teszi, hogy a gazdaságtalan termékek gyártását beszüntessük. Akár a mennyiségi, akár a forint értéket tekintjük, elenyésző az a termelési volumen, amit a rugóüzem hozott. Nem volt érdemes vele foglalkozni, nem is fejlesztettük a műszaki színvonalat. Nem is értem ezt a felzúdulást! Egy ilyen semmi kis ügyért! És mi mit szóljunk, amikor a CSESZÜ egyszerűen kijelentheti, hogy a vállalatok a jövőben oldják meg önerőből a szállításaikat. Kocsit ad, pilótát nem. Ez pedig sokkal nagyobb horderejű dolog! A kilépések? Na igen! Mi nem tudunk az olyan helyekkel konkurrálni, ahol 16—20 forintot fizetnek.

A tröszt érdeke az első

Az eddigi két vélemény kicsit disszonánsnak tűnt. Szerettem volna tudni, mi a véleménye erről a furcsa esetről a tröszt vezetőségének, Körösi József, a vaskohászati termelési osztály vezetője, mielőtt beszélgetni kezdtünk, egy vaskos dossziét rakott elém.

— Ez mind a rugóügy levelezése. A tröszt nem értett és nem ért egyet az Acélmű önkényes intézkedésével. Többször írásban és szóban utasítottuk az Acélmű vezetőségét, biztosítsa a rugógyártást. Mindegy hogyan, de ez az ő feladatuk. Mi nem ragaszkodtunk a maszek lakatosnál talált munkát.

Szakmunkás vagy segédmunkás?

— Két oka volt, hogy eljöttünk — mondja Szőke Pál, amikor felkerestem. Először is kevés volt a pénz. De emiatt mégsem jöttünk volna el. Az elhelyezés volt a nyomósabb ok. A gyártást két felé telepítették volna, a kis rugókat a tmk-ba, a nagyokat a lemezhengerde sarkában kialakítandó kis zugba. Holott mellettünk lett volna egy üres, a mi céljainkra tökéletesen megfelelő terem, ahol egy helyen lehetett volna kialakítani a két féle rugó gyártását. A tervezett megoldásnál a két műhely között nagy távolság van, állandóan ide-oda kellett volna mászkálni, attól függően, mit kell készíteni. A raktárunkról nem is beszélve, amit a Dunapartra költöztettek ki. Én reumás ember vagyok, én nem megyek huzatos, fűtetlen helyre. Pláne akkor nem, ha lett volna normális megoldás is. Arra a feltételezésre pedig, hogy 16—20 forintos órabérért jöttünk el, csak azt tudom mondani, hogy nem igaz. Csepelen augusztusban kaptam 60 fillér javítást, de hárman végeztük öt ember munkáját, és azt hiszem, jogosan tartottuk ezt az emelést méltánytalannak. Különben az új helyemen ugyanannyi a pénzem, mint Csepelen volt. Prémiummal emelkedhet, de azért viszont az eddiginél keményebben meg kell dolgozni.

Lelkes Péter, ipari formatervező

L: Bajnay Zsolt

–: Átadták az idei Rózsa Ferenc, – ... díjakat 4

Népszabadság Bp. 1980 ápr. 1

Lelkes Péter

Formatervező, részt vesz a Riállí-
táson

Jubileumi Iparművészeti kiállítás
Kecskemét, 1975. jún - júl

Lelkes Péter

Részt vesz a kiállításon

Jubileumi Fotóművészeti Kiállítás
1975. jún.- júl.

Lelkesné Kokesch

Kató

VI. Hajós u. 15.

MKSz 1947

Lelkesné D. Mária

festő Kőszegen (?)

l.

Szt Márton Céh

1943. tav. kiáll

kat

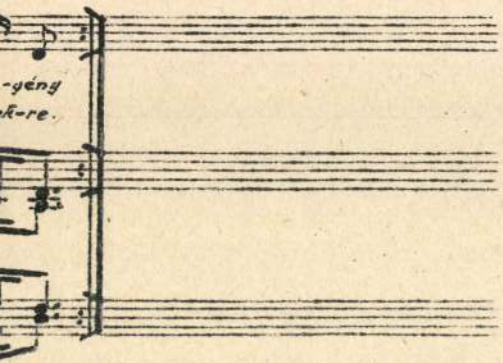

nedy Gyula dr.

Lelkesné Delgáca Mária.

a Csepeli Galériában rendezett csepeli képzőművészeti kiállításon akvarelljei szerepelnek.

Láttuk, hallottuk.
1942. X. 22. 19.12 D. Petőfi.

Lelkeszúe Dengács Mária

Konstruktív tájképekkel szerepelt
a művész a tárlaton.

Akácz László: A „Csepeli képzőművészek" . . .
Tükör, 1977. március 20-41. lap.

Selkesné Dergács Mária, festő

A Csepel Galériában márc. 20.-ig látható a csepeli képzőművészek közös kiállítása, melyen szerepel a művész téli fűzfákat ábrázoló tájképe. (említve)

-jakubovits-: Kiállító és néző, munkás és művész.

Csepel, 1977. márc. 18.

Lelkes né Dergács Mária.

A Csepeli Galériában megnyílt a csepeli képzőművések közös tárlata, melyen a művésznők képei szerepelnek.

Akácz László: A Csepeli Képzőművések tavaszi tárlata.

Tükör, Budapest, 1944. márc. 20.

Lelkesné Dergács Mária

Akvarelekkel

szerepel az alábbi táslatom Csepelen

B. K.: Jubileumi Lépőművészeti Tiáli a Műszaki Klubban

Csepel 1969 III. 28.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Lelkesné, Kokesch Kató

Hangszerek, vf.

Halas csendélet, vf.

Zöldségek, vf.

Gyümölcsök, vf.

M. képzőművészek egyesülete 29. kiáll. M.Szal.
1947. aug.

Lelkesné Lella
Gizella
festő
XIV. Thököly út 172

MKSz 1947

MDK

L. Lella Gizella

N. Közleked. alk.

Bányász, szén

Ifjuségi Képzőm. és Iparm. kiáll. N. Szal. 1950. jun. 11.1.

Lella Gizella

festő

d.

Lelkesné Lella G.

MKSz 1947

mdk

dr. Lellei Gábor

Tiszai alkony c. felvétele
Kép az 5. z hátsóborítólapján

/. Szolnoki fotoamatőrök
Népművelés 1958, 5 z. (Hátsóborítólap)

Lelóczky Jenő, cukrászmester

Győrben dolgozott. A Dachauer és Magyary kályhásmestrekről több adatot közölt. 180.old. 18.jegyz

Cserey Éva: A Győri Xantus János Múzeum cserépkályhái 179.old

rrabona, 9.-Xantus János Múz. Győr, 1967.-A Győri Múz. Évkönyve

Lemaire

francia mérnök

A szendrői vár falainak felrobbantását végezte /az 1702. febr. 7-én kimondott/ Szendrő Várára kimondott "halálos itélet"alapján ./

72.o.

/Horváth-Koritsánszky-Lukács-Rosnyai szerk./:
Szendrő. Miskolc 1959. /Szendrő Község Tanácsának kiadása./

Lelohay Bstalan

pesti nüsszabó

nül. 1836 aug. 7. Gyön-
gyösön

Életr. arch.

l.

Sarhady István

Hajnal naptár 1864-
re. Pest, 1863. 112. l.

Arch. Eppel

M Neuv Nuv Kut.

87.942. n.

MDK

Lelovich György

Az Óhát-pusztai halgazdaságnál működik, mint solymász. Szobája falait kitűnő freskókkal díszíti. (Más képzőművészeti vonatkozású adat nincs. Lelovich Györgyről több fénykép repr.)

Juhász Sári: Vadászsólyom őrködik a kertalatti vizeken.

Nők Lapja, Bp. 1954. október 20. [12–13. l.]

MDK

Lelősy Albert

A berlini nemzt.kézművesipari kiáll.magyar pavillonjából interieur.Talos Gyula épitő iparművész terve szerint kivitelezte Lelősy Álbert. Repr.

Magyar Iparmüvészet, 1938. 162.lap

MDK

Lelősy Albert

Lelősy Albert készitette akácfából Talos Gyula tervezte weekendbutorait a magyar kézművesipar berlini kiállitására.

Cikk: Magyar kézművesipar a berlini kiállitáson

Magyar Iparművészet, 1938. 157.lap

Lemaitre

vésin.

József főherceg, mint megválasztott nádor, bevonul Budára, Jenti metszete.

Repr.

Lestyán Sándor

József nádor. Egy alkotó élet írásban és képben. 1776-1847 Bp. 1943.

Leman György

puskamüves

1702-ben hára van

Ujlakon

Vass Buda neinet

110.l

SZIKRAFOGÓK.

Sodronyrácsok és áthányórosták
homok, kavics, zuzott kő és kőszén válogatására.

Sodronykeritések,
nyaraló- és park-rácsok, teljesen készen kovácsolt vaskerettel és erős sodronyfonat-betétekkel, továbbá
közönséges gépfonatok, többszörcsavart gépfonatok, szab. „Hungária"-fonatok.

TÜSKÉSSODRONY.

Ablak- és üvegtető-védrostélyok.

Vaskereteknek hálózása.

BAKER-féle vaskerekü sziták.

Takarmány-, trágya és ökörszájkosarak.

Méhész-álarcok.

ÉTELBORITÓK.

Szabályozható gabona-osztályozó henger gőzcséplőgépekhez.

származtatni a Ké
kérem a számla öss
azonban Schwartz é
vétele nélkül vége
lám szives rendezé
mester úr mennyi
munkáért. A szerel
hibámon kivüli, am
készen volt, azonb
kaphattam.

M

ajánlva, maradtam

1772
137
1235

MDK

Lematte Fernand

Mária a ygermek Jézussal, of.

Királyi vásárlások a Mücs. tárlatain. SzmKT 50-133.1.

MDK

Lematte Fernand

Fonó leány, of.

Képzőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

1p 1.

Lematte Fernand

A Műcsarnok 1886 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Mária a gyermek Jézussal, c. olajfm.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm. tars.kiáll.-ból.

Szm KT 50-132. l.

MDK

Lembach

A Műcsarnok birálói a külföldiek aranyérmére Lenbach mestert ajánlotta.

Cikk: A Műcsarnok tavaszi kiállitásanak kitüntetései.

Vasárnapi Ujság, 1901. 48.évf. 20.sz. 328.l.

Lembeck Ferenc

pesti ötvös a XIX
sz. közepén

Nádasi 39. l.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II. 171. l.

Név: Lemberk Georg

Foglalkozás: kardműves (Schwerdt-feger)

Szárm.hely: Hittendorf

Hitfelekezet: R.Kv. Csal.állapot: nős

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1795. IV 20

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

MDK

Lemberger Alfréd építész

Magánép. eng. Bp. Vállalk. Közl. 1906. aug. 29.
5. l.

Lemberger Henrik

izr. Pozsonyból, 1824-ben
rézm. taufolyam.

lásd

Fleischer Bées. 63. l.

T. 1106.

ajzához és keresztmetszetéhez e
ták. Felirata

lan
ebranten Ziegeln auf dem Lande
ational Schullhausses von
, welches eine Anzahl von 180
nder stappen kann.

. Schullzimer és befejezése: B.
l Lehrers.

a vk. 26.1 : 35.7 cm.

Lembke Gyula

porcellánfestő

3 iparisk. 3 ipar.

10 hónap, jeles

agyagipari tanf.

Tanár Vőgerl Rezső

Ipartanoda 1907

Magyarország legnagyobb paplangyára
Nagy aranyéremmel kitüntetve

TEHEL ÉS TUSCHÁK

PAPLANGYÁR

VIII., GYULAI PÁL UCCA 16

A Rókus kórház mellett Kőfaragó ucca sarok.

TELEFÓN: 1—325—77.

RÉGI DUNNÁBÓL 24 ÓRA ALATT GYÖNYÖRÜ PEHELY PAPLANT KÉSZITÜNK.

PAPLAN TISZTITÁS
TOLL TISZTITÁS ÉS ELADÁS.

KÜLÖNLEGES VATTA, GYAPJU ÉS PEHELYPAPLANOK MÜVÉSZI KIVITELBEN.

Lemböck Gábor

~~Hegedűkészítő~~

Szül. 1814 okt. 16. Budán

† 1892 márc. 27. Bécsben.

Schüler von J. B. Schweitzer, nach Anderen von Peter Teufeldorfer, kam als Gehilfe zu Fischer nach Wien, dessen Schwiegersohn und Nachfolger er wurde, und eröffnete im Jahre 1840 seine eigene Werkstatt in der Canovagasse. Er gehört zu den Geigenmachern, die mit Recht als Künstler bezeichnet werden und war ebenso geschickt neue Geigen zu machen, als gute alte auszubessern. Er arbeitete meist nach Guarneri, aber auch nach anderen Meistern; der Ton seiner Geigen ist immer gut, nur der Lack nicht hervorragend.

Fordits!

Er machte auch allerlei interessante Versuche und baute unter Anderen Geigen mit Cedernholzdecken, deren Ton recht weich gewesen sein soll. Er besass viele Medaillen und war Hof-Geigenmacher. Sein Nachfolger ist Hauček.

Dr. vitéz Nagy Zol
Bizottságához beosztott Ádol
tóan megürülő gyakornoki áll
tése iránti kérvényét / alat

A 798/1936. számu,
Közoktatásügyi Minisztériumh
III. szám alatt a Nagytekint
jesztésemben kifejtettem azo
va Dr. vitéz Nagy Zoltán kir

Amidőn ismételten
hogy a megürülő gyakornoki á
méltóztassék, egyben kérem a
gos Bizottságához való kiren

Dr. vitéz Nagy Zol
Bizottságához való beosztásá
hogy a nevezett a Bizottság
ingó müemlékek lajstromozása

Budapest, 1936. [illegible]

MDK

Lemböck, hegedükészitő

Polgár G.: A hegedü. Vas.Ujs. 1914.11.sz. 209.l.

Lemböck

Hires bécsi hegedü-
készitő.

Magyar származásu

Plán Jenő hegedü-
művész közlése

1950. márc. 3.

Lemené Jerzy

Lengyel festő Magyarországon

Lásd

Lengyel menekültek

kiáll.

Alkotás Művészház

1943.

47, 48. sz.

204

des beliebten Santa Conversazione -Themas
er
arstellung weist auf italienischen Ursprung
arischen Übersetzung. Von den beiden Haupt-
rönten Maria und dem Jesuskinde scheint
n Quattrocento zu verströmen, und doch ver-
nden fremde Züge. Maria sitzt auf einem
uns aus älteren ungarischen Wand-und Minia-
nik, sowie aus Siegeln bekannt sind. Der
e Vermengung der Darstellungsmotive der
iderseits knienden Heiligen Katharina und
tehen mit der Person des königlichen Dona-
lin Matthias Katharina und die Mutter des
er beiden Heiligen war übrigens damals in
Auf Altarbildern des XV. Jahrhunderts fle-
n wirkt der blumige Rasen und die weitof-
sen lyrische Stimmung auch ein ungarischer

Lemezcsináló Ádám

Beszterce 1594

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

Gerevich Tibor
elnök

1.

Arch. Ért. 1906.

189. l.

Franklin-Társulat nyomdája

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....

úrnak
úrnőnek

.....

Budapest

.....

L e m é n y i

festő + 1849

A Regátba költözött. Asachi Jassy tanitványa. Piloty müncheni intézetében tanulta a litográfiát, majd festést az Accademia di S. Lucan. Fiatalon halt meg.

Petr. Trans. 1938
524-25 l.

Lemhényi András

magyarigeni kőforagómester készíti az egri trinitárius templom „alabástrom" szentséghózát. 1775 körül.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei I. kötet

Magyarország műemléki topográfiája, VIII. kötet

Budapest, 1972.

1981

Lemhenyi várak

(Álmos, Csornostanyi és Hajduk vára)

Háromszék

l.

Gaali I. 266 l

LEMKE Károly antalos

gyontatószék

Bariska Ilván: A kőszegi Jézus Szive-templom.
Kőszeg, 1995 5.

ágát 1878. november 9-én kötötte,[75]
pja, akkor Schickedanz még 1878-ban
ltételezésekkel szemben áll az a
zeum gyűjteményének első leíró
véről "Pulszky-Schickedanz" néven
Feltételezhető, hogy amikor a
kevesebb lett a munka az Ybl-
al hozzákezdett a múzeumi anyag
zonnal az iroda kötelékéből. Igen
y házasodni készülő vagyontalan
va, állását fizetés nélküli
fel. Az Operaház építése ekkor még
ítása még ezután kezdődött,
kedanz számára is akadt még ott
bb jövedelmet jelentő, mint

töltött évtized tartalmilag az
st jelentette, s mint ilyen az
se volt. Schickedanz iskolai
, ezért hosszabb irodai gyakorlatra

Lemkus D

Szalánkemén. T. 3686.

A közép- és háttérben a küzdő csapatok hadi tevékenységét szemléljük, jobbra a folyón számos hadi naszád köti le figyelmünket, a melyekről tüzelnek, az előtérben pedig a török előkelőség körül, kinek lova elesett, élénk küzdelem folyik, mig egy kissé idábbi menekülők szállitják holmijaikat. Felirata fölül:

Die Kayserliche Victorie bey Salankement
Erhalten den 17. Aug. Ao: 1691.

alól jobbra: D. Lemkus fecit.

Rm. mér. a rl. 33.3: 37 cm.

145-92-18.

Lénárd Józsefné

Magyaró
házisparkent kiszitett
hímgések

l.

Milano 1906

76.1

N y u g t

270.- azaz Kettőszázhe

Lénárd

vézontő 1474

lásd

Arch. Ért

1910. 263

MDK

Lemmén György iparm.

szőnyegterv

Dáner-Dénes: Mogy. Iparm. Társ. kerácsonyi kiáll. Mogy. Iparműv. 1899. 14 l.

BDK

Alfred Lemoine,

Erwin rajza után. Litogr.

/Roma, 1866/ .

Nyom. Betrauts, Paris. "L'abbé Liszt"

Kunsthandel.

Dr André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. "Burgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft.2. S. 62.

Lemmel M.D.K.

Toldy Ferenc arcképe /acélmetszet Barabás rajza után/

repr.

Kersztury Dezső:A magyar irodalom képeskönyve Bp. 156.
Bp. 1956. 222.l.

Lenaich, Nicolaus

ragusai ötvös

1506. Budán

aulitve

irgd

Gerevich László

Középkori budai kelyhek.

Budapest Régiségei

XIV. K. Bp. 337. l.

1945.

lásd Arch. Ert. 1897.

454–456 l.

Architekten, Beiheft 2.

Lenaich Miklós Pasquil

ÖTVÖS

lásd
Arch Ért
1897. 453

M.D.K.

Lemhényi András, magyarországi kőfaragó

Gyulafehérvárok 1776. július 28-án írta alá szerződését a trinitáriusok egri templomának főoltárához készítendő alabástrom oszlopos szentséghasadra.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Mercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 359. old.

Lemhényi András

magyarigeni kőforagó egy alabástrom szentséghózat készitett az egri trinitárius rendház templom számára.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza:
Magyar műemlékvédelem II (1959-60)
Budapest, 1964. 223 l.

Lemercier

párisi körajzoló

körerapolta

a Pesti kiüegylet

több

nulapjat

lásd

a Katalogusban

~~Arad~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ 1732 ből

VIII. 27

Lemercier Páris

1854. okt.-nov. kiáll.: Árpád fejedelemmé választatása, a Pesti Műegylet 1854. évi műlapjának próbanyomata, L. Kovács Mihály műve után.

Ferenc, II-ik (mint magyar Király I-ső)
római császár arcz R. III. 116.

Lenárd

fegyvergyártó

Bakócz Tamás szolgálá

tában 1495-ben

Szarvaskő várában

Nagy Béni dr.:

Eger ostroma 1552-ben

Békefi Emlékkönyv.

1912. 244. l.

Kandra Kabos:

Adatok az egri egyház

megye történelméhez

II. k. 333–458. l

Lénárd
asztalos

l,
Hási-Sopron tört.
II. r. 5. k.
~~1489~~ ~~3. l.~~
1522. 318 l.

NELMI TÁRSULAT

-TÉR 4 * ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

nagy kulturális feladatot vél teljesíteni annak a Magyar
nek első kötete a napokban kerül ki a sajtó alól. Ez a
gészének fejlődését fogja áttekinteni, hanem korszakok
fejezetekben is feldolgozza.
askos kötetre van tervezve. Bolti ára 225 pengő lesz.
***is**, kedvezményes áron, 180 pengőért szerezhető meg.*

d ő i v

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

M 932. XII. 18.

Lénárd

Kiállt

ok müvészetéről: . . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt: . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

MDK

Lénárd

Magyar Iparművészet 1923. 7o.o.

Lénárd János

1886-ban a tatai fazeros-céh tagja.

Körmendi Géza: A tatai fazerosság története. Komárom, 1964.

11.o.

Lénárd Jenő

Akvarellista és rajzmüvészs specialistáink, kitünően válogatott alkotásokkal, részben sorozatokkal mutatkoznak be háborus éveikről a mostani kiállitáson, - irja F.T.Z. /Felvinczi Takács Zoltán/„Magyar akvarellisták és pasztellfestők" cimmel a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitáson szereplő müvészekről. Lénárd Jenő, Baránszky László, Makoldy József, Zsigmondy Edit, Bakos Tibor, Jaschik Álmos, Berán Gyula, Márton Ferenc, Vanyerka Gyula érdemlik a legtöbb figyelmet.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 16.
XXX. évf. 7. sz. 1o8. lap.

M.D.K.

Lénárd József, kőműves

Egerben 1785-90 körök
szerepel a városi adókönyvekben

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Mercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 359. old.

Lénárd Kmf
festőművész

Kéve művészcsoport kiállítása – nemzeti szalonban – olaszatársaja karcai és krétáival szerepel. –

Pesti Naplo
1929 11.10

Lénárd
kőnnivesm
1454 – 1463

l.
Házi. Sopron tört.
II. r. 4. k.
439. l.

Lénárd

kőfaragó

l.

Házi. Sopron tört

II. r. 5. k.

1523, 339 l.

SZEGED Szt. Demeter-templ., torony 43, 102, LXIV
— épít. anyag 36
— Városi Múz., párkánytöredék 165, CXIII
— — kockaoszlopfő 149
— — faragott kötőredélyek 52 jegyz.
—i főesperesség 52. jegyz.
SZÉKELYUDVARHELY Jézus-kápolna 27
SZÉKESFEHÉRVÁR 24, 75, 76, 77, 78
— bazilika 25, 48—, 75, 247
— alapítása 123
— alaprajz 29
— ásatások 39, 47, 47*
— — légifelvétel 39*
— a bazilika maradványai II
— — falazása 35, II
— — boltozása 35
— — tornyai 39
— — főoltára 244
— — kincstára 244
— — kincstára, mint a melki herma őrzője 1517-ig, 195
— — mozaikjai 215, 216*
— királysírok 251

029

Leonárd kőfarapó

1526. Kassa.

Lod

+ K + 43. l.

Tört. Tár. 1894. 186. l.

állliskola igazgatóságától.

itő.

..... *osztályu tanuló a*

.....

.....

elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... *hó* .....

osztályfő.

Lőrinczi

Kőfaragó.

Kassa. 1526.

Kemény Lajos: A renaissance
és rococco Kassán. Arch
Ért 1895. 110. l.

LÉNÁRD József kőmüves. Egerben 1785-90 között szerepel a városi adókönyvekben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Lénárd Károly, disz.fest.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.l.

Lénárdt Károly

1886-ban a tatai fazekas-cél tagja.

Körmendi Géza: A tatai fazekasság története Komárom, 1964.

11-o.

Lénárd Leona

200 k államsegély

Eimisk 1917/18. 30. l.

Lénard Leona

grafikus

1916–1918.

Éimisk 1930. 85. l.

Lénárd

győri ács

l.

Bedy Vince dr. A
győri székesegyház tört.
Győr, 1936. 82. l.

Lénárd, ácsmester

Sopronban 1480 tajan háza volt a Mészáros utca irá-
nyában. 10.old

Mollay Károly: Sopron XIV.századi városképének vizsga-
lata a Fabricius-ház története/kb.850-1530-ig/.1.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XVIII.1964.Sopron

M. D. K.

Lénárd mester, ferences pap

1456-ban dolgozott a soproni Nagboldogasszony tiszteletére épült ferences templom javítási munkálatainál. 185

Házi Jenő: Sopron középkori egháztörténete. Győregházmege multjából IV. sz. 1. rész. 185. old.

MDK

Lénárd/Linhart/, ötvös
1482-1493

1482-ben Maister Linhart -ra 2 frt.van kivetve a szt.györgymapi "losung"on.
1491-ben linhart goltsmidt adóban "fo ort 1" fizet.
1493-ban 1"ortot"fizet.

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-ban
Mvsz.és Kvt.Ért. 1918. 41-53.l.

Lenárd

ácsm.

1461 — 1488.

l.

Házi: Sopron tört.

II. r. 4. k.

434. l.

Lénárt

ácsi

l.

Házi. Sopron

tört II. r. b. k.

1507. 285. l.

Négy kép C. Gurlitt, Geschichte des Ba

ÉSZI

R

MŰVÉSZETI MUZEUM

ÁRSULAT KÖZLÖNYE

TI

MAGYAR KIR. MINISTERIUM

Lénárd

ácsm.

1498 – 1570

l.

Házi Sopron tört.

II r. 5.k. 460. l.

— Szt. György-freskó 222
GELENCE *(Ghelința, Háromszék m.)* falképek 228
GERÉNY *(Hořny, Ung m.)* Szt. Anna-templ. alapr. 33
GERNRODE *(Anhalt)* S. Gyriacus-templ., torynai 40
— oszlopfő 149
— szobrászat 175
GIRGENTI S. Nicola, normand motívumok 153
GOTLAND 205
GÖDÖLLŐ és Kerepes közt talált zabla (Nemz. Múz.) 202
GÖGGING *(Bayern)* templom, szirénalakú faragvány 145
— szobrászat 133
GÖMÖRPÉTERFALVA *(Petrovce)* Szentháromságtempl., alapr. 31
GRADO 160
— bazilika 27
— battistero, oszlopfő 136
GURASZÁD *(Gurasada, Hu-*

MDK

Lénárd kőfaragó (1526)

az utolsó köz. kori mesterek közül való.
Kanizsay Dorottya részére Tolcsván, 1517-ben
Brückner Gergellyel a kassai Hoberger Gábor ház épi-
tés iránt szerződik.

UMÉE-Közl. 1904, 38k. II-füz. 43. l.

Kemény Lajos: Kassai ép. mesterek

T. T. 1894. 186. l.

7.56.

MDK

Lénárd, szebeni bronzöntő

1438 a szebeni nagytemplom keresztelőmedencéje.

A város környékén még hét harang mestere, köztük kettő évszámos(1429,1430)

261.o.

Entz Géza:Müvészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264.o.

MDK

Lénárd győri ácsmester

(azonos a 46. lapon említett Oláh Sénárddal?)

végezte a győri káptalani vendégtogadó 1522-ben történt átalakításával ill. tatarozásával kapcsolatos ácsmunkát. (Bedy Vince dr.: A győri székeskáptalan története, Győr 1938.)

Borbíró-Valló: Győr, Bp. 1956. 87-88., 301. l.

Lénárd, Ko"faragómester, 1526,
Kassa.

Történelmi Tár

1894., 186.

Kenessey: Kassa város levéltárából.

LÉNÁRD
egri vasmüves

ifj. Horváth Béla-Marjalaki Kiss L.-Valentiny K.: Miskolc, 1962. 270.l.

M.D.K.

Lénárd, kőfaragó

1526-ban a kassai városi jegyzőkönyver tanusága szerint Kanizsai Dorottya részére Tolcsván épitett, 1517-ben pedig Bruckner Gergellyel szerződik a kassai Hoberger ház épitése tárgyában.

Kemény Lajos: Kassai épitőmesterek. A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp. 1904. 38. köt. 43. old.

Lénárd Gusztáv épitész

M.D.K.

IPARTERV 6 Iroda

Gázszilikátgyár, Berente

repr.

Épitás éve: 1963.

Magyar Épitömüvészet 1964/ 2. 56-57.l.

hangzott jobbról-balról.

Lénárd
puskamúcs

Eperjes 1526

l. Hadtört. Köt.
1914. 675. l.

Verda Boldizsárné hűvelének ügyvédjét, mert annak a tárgyaláson semmi keresni valója sincs. A kérelmet a vádtanács elutasította, majd dr. Joszics Milorád ügyész ismertette a bünper anyagát és a tanuvallomásokat. A tárgyalás különben a legnagyobb nyugalomban folyt le. Végül Vázsonyi előterjesztést tett, hogy védence, Klein Pál bankár ügyében ne esküdtbiróság, hanem szakbiróság itélkezzék.

A vádtanács hosszas tanácskozásra vonult vissza és az esti órákban hirdették ki a szenzációs döntést, amely a védelem első komoly sikere volt: Klein Pál ügyében büncselekmény hiányában megszüntették az eljárást és nyomban szabadlábra helyezték.

Ezután ismét visszavonult a tanács és félórai tanácskozás után kihirdették a döntést: Jánosyt gyilkosság büntette, Haverda Mariskát és Vojthát bünsegédség cimén vád alá helyezték és további fogvatartásukat rendelték el.

Két hét mulva publikussá vált, hogy az esküdtszék november elsejére, halottak napjára tüzte ki a szenzációs bünper főtárgyalását.

Még sötét volt a város, amikor már az érdeklődők sokezer fönyi tömege lepte el a törvényszék épületének környékét. Egy

Lénárd
fareras család
l. Révhelyi tatai maj.
14. d.

711. PALACK DUGÓVAL, porcellán, kina
mit Stopsel, Porzellan, mit chinesisch

712. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék alap
tasse, Porzellan, auf blauem Fond Go

713. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék és a
tasse, Porzellan, mit blauem und Gold

714. NŐ HÁTIKOSÁRRAL, fehér porcel
weisse Porzellanfigur. Herend, XIX.

715. KÉT FIU KOSÁRRAL, szines porc
mit Korb, farbiges Porzellan. Französi

716. ÜLŐ KINAI, szines porcellánszobrocsk
zellanfigur. Japan, XIX. Jh.

717. NAGY DISZTÁL, porcellán, vörös és a
Prunkschüssel, Porzellan, auf rotem u

718. NAGY TÁL, porcellán, kosárfonásos p
Schüssel, Porzellan, mit Korbgeflechtr

719. FA KÖRÜL TÁNCOLÓ GYERMEK
Kindergruppe um einen Baum tanzen

720. ÜLŐ NŐALAK, szines porcellánszobr
Wien, 1841.

kék fecskendezett, bleu fouetté alapon arany szinben
- Zwei Deckelvasen, Porzellan, mit blauem (bleu fouetté)
Bäume. China, XIX. Jh.

folyatott mázzal. Francia, modern. — Kleine Vase,
ur. Französisch, modern.

ın, alsó része gerezdes, peremén és a csésze közepén sárga
s, 1835. — Becher mit Untertasse, Porzellan, der untere
r Stirnseite der Schale auf gelbem Fond Chinesenfiguren

peremdisszel, testén elől szines kép: anya gyermeke ágyá-
tasse, Porzellan, goldgerändert, auf der Stirnseite: Mutter
5.

t bronztalppal. Tojásdad testén kék alapon kerek medail-
levél koszoruban szines virágokkal. Sèvres, 1860 körül. —
Bronzefuss, eiförmig, mit blauem Fond, darauf Medaillon
es, um 1860.

cellánszobrocska. Meissen, XIX. sz. — Hausierer, farbige

ka. Meissen, XIX. sz. — Bäckerjunge, farbige Porzellan-

ltkék peremén reliefarany diszités, közepén szines Boucher-
— Zwei Prunkteller, Porzellan, auf kobaltblauem Rand

Lénárd

ijjgyártó

l.

Házi: Sopron tört

II. r. 4. k

1461. 152. l.

vek, melyek puttókat ábrázolnak, valamennyiről ornamentális szalagok lógnak alá. Későklasszicista.

30 KISFALUDY-UTCA 20 Ház, földszintes, 5 nyilásos, félpillérekkel. Részben átalakítva. Kvalitástalan klasszicista.

KISFALUDY-UTCA 18 Két (földszintes) ház összeépítve. A jobboldali pillérekkel és ívekkel, 4 nyilásos, jelentéktelen klasszicista, a baloldali magasabb, 5 nyilásos, utóbbin empire fakapuval, ~~[illegible]~~ fogas főpárkány, alatta rozetták, fonatos ablakszemöldökök.

KISFALUDY-UTCA 14 Ház Földszintes, 5 nyilásos, íves díszítéssel. Jelentéktelen

Lénárd

farcras

l.

Házi: Sopron tört.

II. r. 4. k.

1454. 11. l.

Lénárd Imre

élete.

Nemzeti Halon

1918. szept

~~Buda II. 4~~

Érkezett 1904 június 6.

369/904 (Szegzárd 1904 június – 27/904 oz.)

A szegzárdi muzeum igazgatóságát köszönelet mond a kiállítási díszmunka megküldéséért (Tudomásul szolgál 1904 június 6.)

Lénárd Imre

festő és grafikus
stúl. 1889-ben Zombotban.

cód
z
Krück. II. 148. l.

Fazekas-czék, Kassai, szabályzata 1574-ből

II - 220.

Lénárd Imre

Mincsaník festő Bpest

1911-12 jub. kiáll. 704, 708, 791

1912. tav. kiáll. 576.

Angyalhári legelő VIII. 125.

Lénárd Imre

lásd

Mův. Kronika

1913, 6 7. 5. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök

a

8. sorsz. Műhelyi min'a

Lénárd Imre

festőmindsz-tanár

+ 29. éves korában

Budapesten 1919

január elején

Vas. Ujs. 1919. 10. l.

Sopron, Szentháromság

5 16, 49

Kép. 482

Lénárd Imre

festő

1889 — 1918.

l.

Révai XX. 555. l.

ÉGYEI HATÓSÁGTÓL.

'
ágos Bizottságának

Rákos u 10

Budapest VI.

Állatkerti út 1.

Lénárd Imre

1907/8 – 1912/13

Ferképzomfoiskèvk

/08.l

Lenárd Imre

festő és grafikus

szül. 1889. márc. 29

Zombor

† 1918. dec. 18 Bpest

Lásd

Erődi-Bodnár

161. l.

újabb magyar mesterek a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 1916., 553. l. — Gerevich: Kolozsvári Tamás. Bpest 1923., 6. és 31. l. (1. kép, 5. l.) — Lepold—Homor 96. l. — Gerevich: A régi magyar művészet európai helyzete. Bpest 1924., 23. l. — Gerevich PA, 213. l. — Rónay, Mária: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 5. l. — Hoffmann, Edith: Über Altäre aus Ungarn. A Műgyüjtő, V., 1931., 167—168. l. — Genthon: RMF, 122—123. l. — Genthon: Egy budai humanista aranycsészéje. Tanulmányok Budapest multjából, III., 1934., 139—140. l. (2. kép, 144. l. után.) — Hoffmann Jegyzetek 18. és 26. l. — Csánky Miklós: A lőcsei Vir dolorum-oltár. MM, XIII., 1937., 58., — Csánky Dénes: Tanulmányok a szepességi táblaképfestészet XVI. századi történetéhez. MM, XIII., 1937., 338. l. — Jajczay János: Az eucharisztia a művészetben. Tükör, VI., 1938., 330., l. 1. kép, 327. l.) — Rados Jenő: Magyar oltárok. Bpest 1938., 36. l. — Jajczay János: A művészet hódolata az eucharisztia előtt. Bpest 1938., 1. kép, 98. kép. — Babits Mihály: Szent István városa. Pesti Napló, 1938. szeptember 4., 31. l. — Lepold—Lippay 54. l.

GARAMSZENTBENEDEKI FESTŐ

hol 1510 körül

tak. Két oltárszárny:

Lénárd Imre

született 1918. 68.

Karika czüstböl IX. 51.

Lénárd Imre

† 1918

élet.

Született 1918. 87.

Kunstlik Emil dr IX. 87

Lénárd Imre †

és Somos István: Festett fajátékok, keszültek a pozsonyi rokkantmühely-ben, repr.

Magyar Iparmüvészet

1919. 27. l.

cédulázva

üttes szervezkedése.

ügyvédek részéről az *Országos Ügyvédszövetség*, az részéről a *Magyar Országos Orvosszövetség*, a gyógyk részéről pedig a *Magyarországi Gyógyszerészet* jelentett be hasonló bizottságokat.
közös bizottsági üléseken az egyes karok bizottságaiökei felváltva elnökölnek. A bizottságok titkáraiból titkárság gyakrabban értekezletet tart a közös kérk tárgyalásra való előkészítésére.
bizottságok együttes megnyitó ülésüket 1934. február ırtották meg, mellyel kapcsolatban a mozgalom általéljait *dr. Medvigy Gábor*, az Országos Ügyvédszövetség, kezdeményező ügyvédi kar társadalmi szerve részéről ett bizottság elnöke, felhivásban ismertette. A legközeendőkül az államosítás túltengése (etatizmus) elleni net az összes karokat érdeklő kontárkérdést, valamint rhek ügyét jelölték meg. Az együttes eljárás minkéntjét esetben a célszerűség fogja megszabni. Egyelőre abapodtak meg az érdekelt karoknak fentemlített képhogy együttes, nyilvános tagértekezleteken fogják a kérdéseket megtárgyalni olyképpen, hogy a karok feladják az elnököt és a főelőadót, míg a tagértekezlet teljesen felölelő és előkészített hozzászólásokról mind-

Lénárd Imre

Műcsarnok
1915-16. téli kiáll. 106
1916-17. téli kiáll. 113.
1917. tav. kiáll. 189

~~Szegfő~~ ~~Hindersa H. 55.~~

Az intézet saját javadalmának ki

1914-ről: .....K; alapitvá

fenntartójától nyert javadalom:

javadalom:.....K; tagsági d

és adományok: .....K; kama

telek: .....K. Összesen:

Rendes államsegély 1915-ben: kön

néprajzi: .....K; képzőművé

zi: .....K. Összesen: ....

Rendkivüli államsegély 1915-ben:

.....

.....

Lénard Imre

Jul. 1899-
1918. Koll. Mall. Neu-
jetz Halon.

193. Thomas?

Landseer, Edwin Landseer rajza után, és lovakkal.

Két lap szamarakkal. ~~(The donkeys)~~

Rk.

197 x 145 mm.

K. 40. —

Lénárd Imre

1912/13. Kende István mellett segédtanár volt az alábbi iskolában

Erődi-Bodnár

69. l. 70. l.

1918-ban katonai szolgálatra bevonult

u. o. 81. l.

Meghalt 1918. dec. 18.

29 éves Egyiben spanyolfarvány ban

u. o. 83. l.

Archépe: u. o. 84. l.

n: Tájkép szentekkel. –

Lénárd Imre

MDK

Károlyi Lajos 1918 őszén Conrad Gyula, Lénárd Imre és Wagner Géza társaságában a Nemzeti Szalon által rendezett csoport-kiállitáson vett részt.

Szelesi Zoltán: Károlyi Lajos.
Különnyomat a Móra Ferenc Múzeum évkönyve 1958-59 évi kötetéből. /143-189. lap./

156.1.

MDK

Lénárd Imre

Zöld kendős modell, of.

Akt, of.

A keszthelyi móló, of.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 15. 1.

Lénárd Imre

Czencz János, Szigeti Jenő, Csermely János, Józsa Károly, Kmetty János, Perlrott Csaba, Prihoda István, Fejérváry Erzsi, Schönberger Armand, Broszéky Frigyes, Lénárd Imre, Páldy Zoltán, Ifj. Kampis János és Márton Ferenc fiatal művészeket sorolja fel Tövis: "A téli tárlat" c. kritikájában, s kiemeli figyelemre méltó munkáikat, sokszor versenyre kelve az idősebb művészekkel és nem is sikertelenül.

A HÉT, Bp. 1916. nov. 19.
XXVII. évf. 47. sz. 674. lap.

MDK

Lénárd Imre

Conrad Gyula, Károlyi Lajos, Lénárd Imre és Wagner Géza gyüjteményeiből rendezett csoportkiáll. kat. N. Szalon 1918 szept.

Lénárd Imre MDK

Tanulmányfej, olf.

Miesarnok 1912. tavaszi kiállitás

Lénárd Imre

Jubiláris művészeti kiállításon neve szerepelt.

PH.932.IX.18.

MDK

Lénárd Imre

A téli kiállitás. Művészet 1916. 49.l.

Lenard Imre

Merengés, of.

Arckép, of.

M.Szal. 1913. tav. 17. 1.

245
−218
27

Lénárd Imre MDK

Női fej, Rulo-mezzotinta

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Lénárd Imre

MDK

Elhagyatva, rézkarc

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Lénárd Imre

MDK

Varrónő, hidegtü

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Léonárd

festőművész

Képzőművészeti Egyesület tárlata - Szegeden a Kultur-palotában - képével szerepel.

Szegedi Uj Nemzedék
1929.V.26.

Lénárd Imre.

Müveiből kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1918-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Lénárd Imre, gróf.

764. Varrónő. Hidegtű.

Műcsarnok. 1911/12. téli kiáll. Kat. 76.1.

INDEX

Lénárd Imre MDK

Fehér ajtó, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

XLIX

Lénárd Imre

MDK

Erdélyi menekülők, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Lénárd Imre, festöm.

516. Tanulmányfej. Olf.

KMT 1912. tav.kiáll. Kat. 63. 1.

MDK

Lénárd Imre

Arckép, c. műve.

Művészet, 1917. 5.1.

Bernard Lamy

Argelès, c. Bruyères.

Bruyères. 1917. S.J.

MDK

Lénárd Imre, festőm.

516. Tanulmányfej. Olf.

KMT.1912.tavaszi kiáll. Kat. 68.l.

MDK

Lénárd Imre

A Nemzeti Szalon tav.tárlata.A Lakás 1914.5.sz.
99.l.

Lénárd Imre.

Thieme Becker

XXIII. 42

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Lénárd Imre

festő

koll. kiáll.

cród
2

Elek Artur: Két kiállítás. Nemzeti Szalon.
Az Ujság. 1918. szept. 15.

Lénárd Imre

Kiáll-

Nemzeti Salon

1918. sept.

Föv. Kapt.

Lénárd Imre

111.	Zita kórház, olajf.	200.—
112.	Csónak kikötő „	200.—
113.	Interieur „	150.—
114.	Kártyázó sebesültek, olajf.	120.—
115.	Interieur „	150.—

Nemzeti Szalon

1915. sept.
őszi kiáll.

Lénárd Imre

184	Havas házak	olajf.	200.—
185	Felhők	„	500.—
186	Karosszékben ülő akt	olajf.	1000.—

Nemzeti Szalon
1917. május.
tav. tárl.

1941

A

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

TÖRZSTAGJAI

ELSŐ

KIÁLLITÁSÁNAK

KATALOGUSA

Lénárd Imre

Ország-Világ 1913. 192. l.

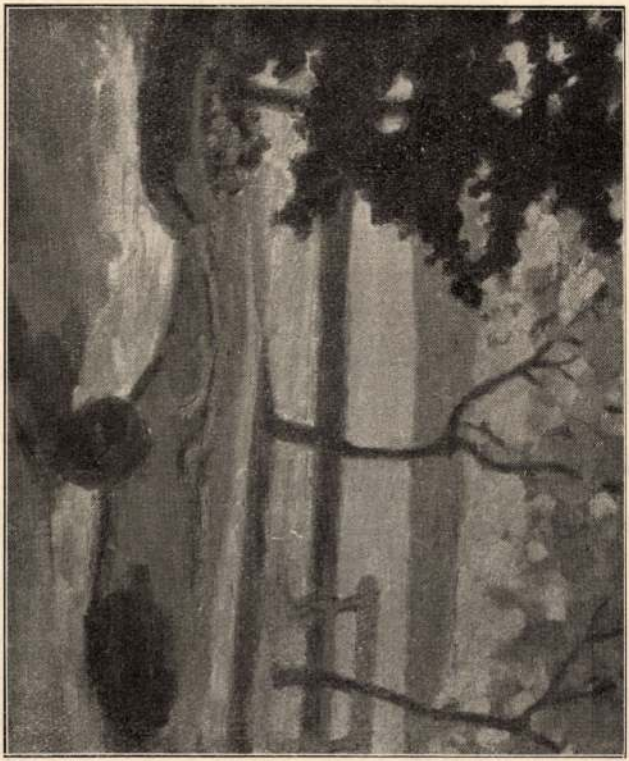

LÉNÁRD IMRE: Balatonpart.

913. FEBRUÁR 16. 8. SZÁM.

VILÁG

HETILAP

KESZTIK :
/ Dr. FALK ZSIGMOND

ELŐFIZETÉSI ÁR: EGÉSZ ÉVRE 16 KOR., FÉL ÉVRE 8 K, NEGYEDÉVRE 4 K, EGYES SZÁM 40 FILLÉR, VASUTI ÁLLOMÁSOKON 50 FILLÉR. DISZPÉLDÁNY EGÉSZ ÉVRE 50 KORONA, EGYES SZÁMA 1 KOR.

zönségünk, sőt az ily elmaradottság mellett még ennek az országnak sem volt társadalmi, szellemi, politikai, kormányzati középpontja egész a mult század kezdetéig. Még csak száz esztendeje sincs, hogy magyar fővárosunk

Lénárd Imre

1918 szeptemberében kollektív kiállítása volt a Nemzeti Szalonban. Szül. 1899-ben. Ferenczy Károly tanítványa. Bizesti akadémiai tanulmányait, később külföldi (Párus, Olaszország) tanulmányuttal egészítette ki. Mint az Ifjú Művészek Egyesületének elnöke rendezte 1914-ben a N. Szalonban a szerezett egyesület kiállítását. A háboru alatt mint egy éves önkéntes Pozsonyban a Hadirokkantak Gyermekjátékgyárát szervezte és művészileg vezette terveivel. A Balaton, a balatoni élet, ódon város részletek (Pozsony) ép úgy kedvelt témái, mint a a háborus nyomor tömeggelenetekben megnyilvanuló sötét tragikuma.

36 műve volt kiállítva

N. Szalon 1918. szept. kiáll.

Kat.

Barabás Miklós emlékiratai. Budapest, 1902 p.54.-

J.Szentiványi.

MARGÓ EDE EGY ÉPITÉSZ SIREMLÉKE

AMBROZOVICS DEZSŐ. Ambrozovics Dezső halála úgy az irodalomnak, mint a művészetnek s külön e folyóiratnak is gyászát jelenti. Mint író ifjabb éveiben az elbeszélők közt szerepelt, tárcáit a nyolcvanas-kilencvenes években több napi- és hetilap közölte, azonkívül mint az «Egyetértés» zenereferense, zenekritikai munkálkodást is folytatott. Ezzel egyidejüleg kezdtek megjelenni lirai költeményei, amelyekből utóbb három kötetnyi látott napvilágot, legújabban a «Szinfoniák» cimű. Végül nagybecsű munkálkodást fejtett ki orosz iróknak a magyar irodalomba való átültetése körül. Megtanult oroszul, hogy kedvenc íróit (Turgenyev, Dosztojevszki

nyezetben lássa magát. A közelettől teljesen elvonulva, a zene, irodalom és képzőművészetek levegőjében élte napjait ez az idealista, aki egy szépség-ideál melengetésében lelte legnagyobb örömét. Nyugalomba térve, a háború nehéz éveiben szamaritánus kegyeletes szolgálatot tett a háború legszerencsétlenebb áldozatainak: a vak katonáknak, akik számára kötetszámra készített reliefirású könyveket, magyar remekírók műveit használva fel erre a célra. Költői lelkülete, hagyományos, szívós magyar érzése, a köznapinak megvetése, a cim, rang s anyagi érdekekkel szemben tanusított közömbössége a köznapi átlagból messze kiváló egyéniséggé avatták ezt a minden ízében derék férfiút, akinek hű barátságát drága emlékként őrizzük.

KITÜNTETETT FESTŐMŰVÉSZNŐK. A Magyar Képzőművésznők Egyesületének 1919. januári kiállításán a díjak ítélő-bizottsága az

ték, pedig mellékvese-bántalma volt. A hosszú lábadozás idejében még egyszer munkára szedte össze erejét, energiája még egyszer felcsapott. Néhány pompás plakett készült el (Wickenburg grófék, Szende Pál). De utolsó munkája, egy nagyobb síremlék-alak, befejezetlen maradt. Tuberkulózis lépett fel és ő a forradalom kitörésekor szívvel-lélekkel vett részt az izgalmakban. Ez a megerőltetés tette tönkre s vetett véget életének december 16-án.

LÉNÁRD IMRE. December 17-én egy kiváló tehetségű fiatal művész, Lénárd Imre esett áldozatul a Budapesten pusztító spanyol-kórnak. Lénárd (szül. Zomborban, 1889 március 29-ikén) a budapesti Képzőművészeti Főiskolán szerezte meg művészeti tudnivalóit, itt kapta a rajztanári oklevelet, Olgyai Viktornál grafikát tanult, majd Ferenczy Károlynál gyakorolta a festést. Mint rajztanár 1912-ben kezdte meg működését a fővárosi községi IV. ker. főreáliskolán, ahol 1914-ben rendes tanár lett. Már előzőleg 1909-ben kiállított a Könyves Kálmán Szalónjában s csakhamar vezérszerephez jutott a fiatalság körében, amelynek egy csoportja megalakította az Ifjú Művészek Egyesületét, elnökül Lénárdot választva. Ettől fogva főképp a Nemzeti Szalónban állított ki (pl. 1914., 1918.) leginkább rézkarcokat, akvarelleket, olajfestményeket. Közben iparművészettel is foglalkozott, így díszletterveket készített a budapesti Népopera számára s a háború tartama alatt egy ideig vezetője volt a pozsonyi rokkantak játékgyárának.

Művei közül a Reggel a Balatonon és a Zita-kórház ciműek a székesfőváros tulajdonába mentek át.

Művészet 1918

Lénárd Imre

KÉPZŐMŰVÉSZET.

** **Egy fiatal festőművész halála.** A művészet rovatát mahelnap állandó gyászkeretbe kell foglalnunk. Egyre-másra halnak művészeink, közülük is a fiatalok. Ma *Lénárd* Imrének veszszük halála hirét. Mindössze huszonnyolcz éves volt, és a spanyol kórság ragadta el. Csak a tavaszszal láttuk összegyüjtött képeit a Nemzeti Szalonban. Tehetséges fiatalember volt, ki aránylag korán kezdte a szereplést. Egyik megalapitója és első elnöke volt az Ifju Művészek csoportjának, a melyben számos friss és azóta értékessé fejlődött tehetség kezdte pályáját. Lénárd halálát bajtársain tul a IV. kerületi főreáliskola is gyászolja, a melynek rajztanára volt.

Az Ujság

1918. dec. 19.

Született Kronachban 1472-ben,
1553-ban.

s agy nő.
a ~~vénasszony~~

árkány ~~a~~ mögött álló vénasszony,
om foga látható, az öt átölelő fiatal
~~jobb kezébe~~, az előtte fekvő zacskóból ki-
ad, nyomja
pénzt ~~olvassa~~, mi közben mosolyog.
ndővel van bekötve, ruhája ~~milyen~~ ki
s bal kezének mutató s névtelen ujján
d. A férfi öltözete: barette, bő ujú
ő, mely alól fodros inge kilátszik és
allérű köpeny széles hajtókával. Jobbra
nester ezen jegye

15 [illegible]

ára, mérete 37 : 30·5 cm.
A kamaraelnöki lakásból.

Kamaraelnöki lak 1848

Lénárd Imre

1913. ápr.-máj. kiáll. Nemzeti Szalon
Merengés, olajf. 120.–
Arckép, olajf. 1000.–

1913. szept. kiáll. u. o.
Lehel-piac, olajf. 120.–
Városliget " 100.–

1913. dec. kiáll. u. o.
Balaton, olajf. 100.–

1914. Ifjú Művészek Egyesülete kiáll. u. o.
9 drb olajf.

1914. máj.-jun. kiáll. u. o.
Erzsébet-hid, olajf. 200.–
Rálátás a Sabrani templomokra, olajf. 100.–
Gitáros csendélet, olajf. 300.–
Fekvő akt, olajf. 300.–

1915. ápr.-máj. kiáll. u. o.
Csendélet, olajf. 200.–
Tamalmárfő, olajf. 100.–
Secretaire-sarok olajf. 200.–
Tavább nem ismert ki–

1904. decz. 9. 637

A békéscsabai múzeum-egyesület elnökségének: a 400 kor. r. év. iparművészeti államsegély felhasználása tudomásul vétetik s jövőre minden segélyről felhasználási tervezet kéretik (882/1904.)

Lénárd Imre

szül. Zomborban 1889
márc. 29. rk. rajztanár
okleveli.
1911/12. I. otödosztálybeli
továbbk. művésznövendék
Ferenczy Károlynál
1911/12. II. elsőosztálybeli Ferenczy
Károlynál.
1912/13. I. másodosztálybeli n. o.
1912/13. II. " " "

Lindner Nándor köps. tanító

VI. 314.

LÉNÁRD 1. *Imre*, festő és grafikus, * Zombor 1889 márc. 29, † 1918. Ferenczy Károlynál és Olgyai Viktornál tanult a képzőművészeti főiskolán, majd Párizsban és Olaszországban volt tanulmányúton. Mint az Ifjú Művészek Egyesületének elnöke, rendezte 1914. az egyesület kiállítását a Nemzeti Szalónban. 1918 szeptemberében kollektív kiállítása volt a Nemzeti Szalónban. A Vonyarci part és Kórházkapu c. képei a főváros tulajdonában vannak. A Kéve tagja volt.

E. G. II 23 l

359. Gerard v

Sz. Utrechtben 1590 november 4-é

Példabeszéd a talentu

E kép azt a jelenetet á
szolgának ezt mondja: »Veg
mot és adjátok annak, a k
Jobbról áll Jézus, ki jobb k
Péter és János látható. Az as
Az egyik a pénzváltó, ki az e
jában tartott mérlegen mére
Krisztusra néz és baljával csi
tollakkal ékesített baretteje é
tekint és a pénzt olvassa. A ha
és bal kezét keblére teszi. E
piros s alsó kabátja szűk uj

Vászon, méretei 128·5 : 20
tett az 1888 junius 13-iki 224
Istvántól 1800 K-án (74–88).

Kifüggesztésére vonatkozó

a) Az Orsz. Képtárban. 18
A példabeszéd a talentumról. —
Honthorst: Példabeszéd a talent
van Honthorst: Der Zinsgrosch
Honthorst: Le denier du César. -
Honthorst: Példabeszéd a talentu

b) A Szépművészeti Múze
Bijlert: Máté apostollá hivatása
van Bijlert: Le denier du Césa

III

1888
Vetel

Lénárd Imre

LÉNÁRD IMRE GYÜJTEMÉNYE.

Szül. 1899. Ferenczy Károly tanitványa. Budapesti akadémiai tanulmányait, később külföldi (Páris, Olaszország stb.) tanuimány uttal egészitette ki. Mint az Ifju Művészek Egyesületének elnöke rendezte 1914-ben a Nemzeti Szalonban a nevezett egyesület kiállitását. A háboru alatt mint e. é. önkéntes Pozsonyban a Hadirokkantak Gyermekjáték gyárát szervezte és müvészileg vezette terveivel. A Balaton, a balatoni élet, ódon város részletek (Pozsony) ép ugy kedvelt thémái, mint a jelenlegi háborus nyomor tömegjelenetekben, megnyilvánuló sötét tragikuma.

142	A fürdőcsősz	800.—
143	Strandjelenet	600.—
144	Felhők	1000.—
145	Horgászók	800.—
146	Matrózfiu	800.—
147	Cserkésztábor a Balaton mellett	500.—
148	Jánosbácsi a fürdőcsősz	500.—
149	Régi zsinagóga Pozsonyban	600.—
150	Ghetto részlet	600.—
151	Pálffy kert	1000.—

Nemzeti Szalon 1918. szept.
Coop. kiáll

152	Zuckermandli	400.—
153	Császár út Pozsonyban	400.—
154	Védcölöp ut	300.—
155	A Trinitariusok temploma	400.—
156	Rokokko ház a ghettoban	150.—
157	Zsinagóga	200.—
158	A zsidó utca	300.—
159	Erdélyi menekülők	1000.—
160	Vásári jelenet	800.—
161	Kofa a Teleky téren	500.—
162	Anya és leánya	600.—
163	Jégpálya	150.—
164	Rokkantmühely	200.—
165	Várakozók	400.—
166	Rhübezal mint népfelkelő	150.—
167	Játék készitő rokkant	150.—
168	Rácváros	400.—
169	Hirdető oszlop	500.—
170	Női akt	1200.—
171	Női portrait	1200.—
172	Ghitáros csendélet	800.—
173	Csendélet nagybányai edényekkel	1000.—
174	Bekecses férfiu	600.—
175	Álló akt	1600.—
176	Önportrait	600.—
177	Vörös ruhás nő	1200.—
178	Fekete torony	500.—

Lénárd Imre MDK

Tanulmányfej, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Lénárd Imre.

Müvészet 1918. évf. 68.l.

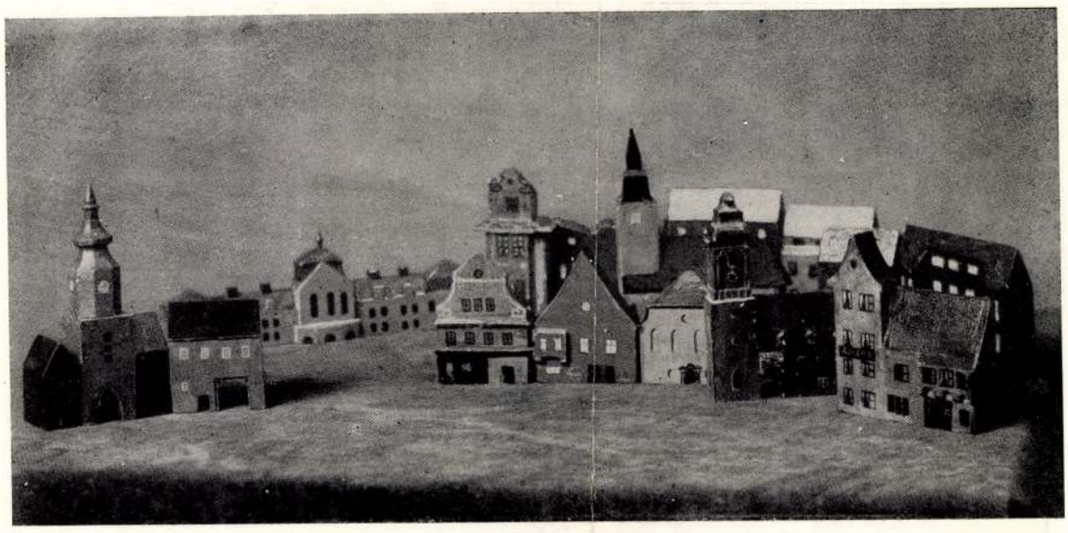

23

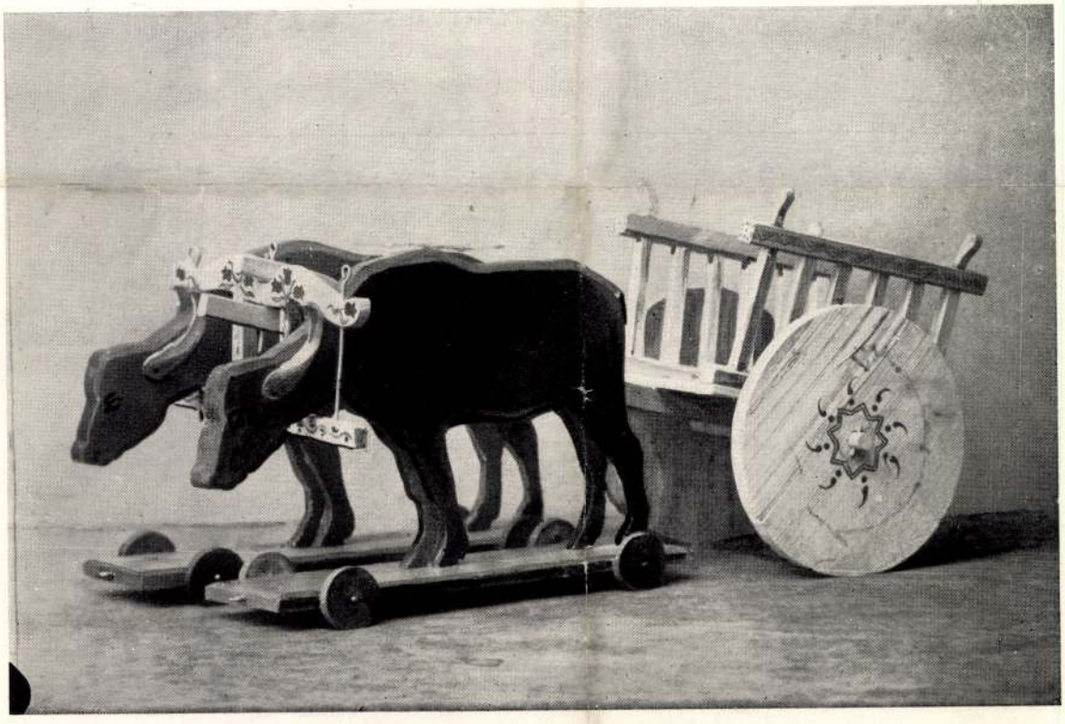

24

23—24. Lénárd Imre † és Somos István: Festett fajátékok. Készültek a pozsonyi rokkantműhelyben.

23—24. E. Lénárd † und St. Somos: Bemalte Holzspielzeuge. Ausf. Invalidenwerkstätte in Pozsony.

23—24. Jouets coloriés en bois. Éxécutés par l'école des invalides de guerre à Pozsony.

26

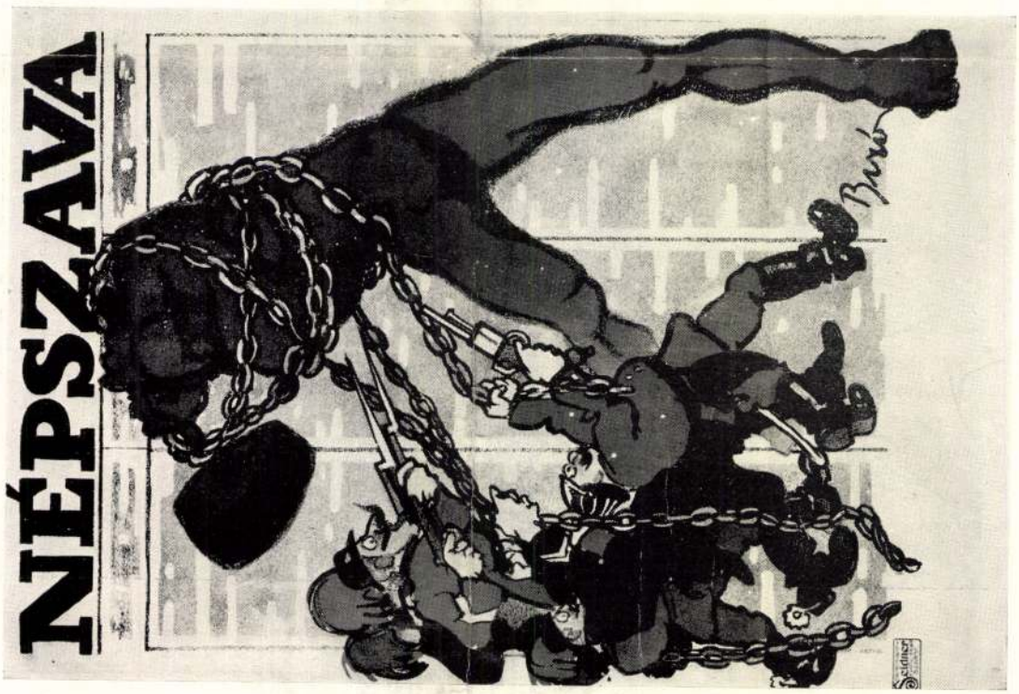

25

25—26. Biró Mihály: Plakátok. 25—26. M. Biró: Plakate. 25—26. Affiches. Par M. Biró.

Magyar Iparművészet
1919. évf.

VÁZLATOK SPANYOLORSZÁGBÓL.

Tőlünk Spanyolország annyira távol esik, hogyha abból a kevésből, a mit Villegas és Pradilla képeiből, Bizet operájából, a bikaviadalok moziképeiből megismerünk és fogalmat akarunk magunknak róla alkotni, egy tarkabarka vásári, szines és eleven, hangos és rikító környezetet várunk. Valószinüleg azért, mert a művészeket elsősorban Andaluzia érdekelte, míg a teljesen más karakterű Catalonia, Castilia és a zord északi tartományok, a mi közönségünk kezén forgó irodalomban nincsenek feldolgozva és a pikturában is Zuloaga és Sorolla vásznain csak most tünnek fel néha-néha. De még Dél-Spanyolország is csak annyira hasonlít ahhoz a képhez, a melyet a művészet számunkra megrögzitett, mint Magyarország ahhoz a csikós és betyár romantikától átitatott képhez, melyet a 25 év előtti piktura és a mai operettirodalom rólunk a külföldnek lefest.

Spanyolország képén a legkarakterisztikusabb vonás a rettenetes nyomor és az evvel járó testi és lelki elzüllés és a feudalizmus mindent elnyomó hatalma, nagyrészt a papi hatalom is. Hiszen tudjuk a történelemből, hogy a harczos középkori kereszténység aszkéta és a földi gyönyöröket megvető ideologiájával miként pusztított el virágzó kulturákat és művészeteket. Fájdalommal járunk tehát a mór kulturának és művészetnek azon kevés emléke között, melyet a meg nem értő győzedelmes katholikus restauráczió meghagyott. Az arabs művészet a népben és a kézi ipar régi tradiczióiban gyökeredzett, míg a spanyol népnek művészet iránt érzéke soha nem volt és ha ma mégis Spanyolországban találjuk a művészet legnagyobb remekeit, úgy ennek okát csak abban kereshetjük, hogy a XVI. században Amerika felfedezése után Spanyolország volt Európa leggazdagabb állama és a spanyol pénz meg tudta szerezni az olasz rennaissance és a flám produkczió legkimagaslóbb alkotásait. Úgy a hogy ma a nagy tömegek művészi érzéketlensége daczára az európai kultura legnagyobb remekei amerikai gyűjtők kezére vándorolnak, úgy szivta fel az újkor elején a spanyol arany a más népek művészetét.

Egészen speciális spanyol művészetről tehát nem beszélhetünk. De érdekes, hogy a külföldről behozott művészeti irányok mint veszik fel magukba részint a spanyol katholiczizmus fanatikus áhitatosságát, részint a kifejezésnek valamilyen gyötrődött paroxizmusát, részint végül, főleg délen az arabs kulturának ki nem irtható pompáját és linearis fantáziáját. Ilyen szempontból a műbarát számára Spanyolország egyike a legérdekesebb tanulmányi területeknek.

A mai Spanyolország is egyrészt az északi tartományokban feltörő indusztrializmusával, másrészt a dél apatikus züllöttségével, mely csak kegyetlen látványosságokon tud néhanéha felbuzdulni, a klerikalizmus és a lassanként beszivárgó modern eszmék előcsatározásaival, egy igen érdekes milieut ad, melyet azonban mindeddig a modern öntudatra még nem ébredt művészet csak alig kezd feldolgozni. Idegen művészek pedig nehezen fognak ebben segédkezhetni, mert a spanyol nép zárkozott és bizalmatlan, a tartózkodás a szeszélyes és szélsőséges klimatikus viszonyok közt, az idegenforgalmi és közlekedési eszközök primitivsége mellett, fáradságos és gyakran kellemetlen.

Most már kezdik megnyitni az utakat az idegenforgalomnak is, de ezzel el fog tünni lassanként mind az, a mi a mai Spanyolországnak még olyan karakterisztikus képét adja. Nagy, sziklás és terméketlen területeken itt-ott felbukkan egy sárga, leggyakrabban barokk katedrális. Körülötte a dombokon elterpeszkedik a kis városka, vakító fehérre meszelt falaival. A száraz levegőben élesen rajzolódik ki a házak fehér és lapos silhouetteje. Ha beljebb kerültünk a düledező városkapun, hosszúsorú, alacsony munkásházak mellett haladunk el, melyekből a nyomor kiterpeszkedik az utczákra. Szurtos, rachitikus gyermekek játszanak az utcza rettenetes szennyében. Bikaviadalt játszanak és egy kis fiú göndör fekete fejével bökdös a feléje nyujtott piszkos rongyokba. A kövezetet, melyen kocsi soha nem járt, helylyel-közzel kinövi a sárga, rövid fű. Valahol az árnyékból egy koldus nyöszörög felénk alamizsnáért, kifolyt vak szemét szánalmasan fordítja hozzánk. Az utczán megrakott, szomorú öszvérek álldogálnak, míg gazdájuk a szomszéd kis balkon aljában enyeleg egy kifestett, díszes frizurájú, de lompos és rosz fogú senoritával. Szegény, bús állatok, a hogy naphosszat állnak a rajtuk felejtett teherrel, mintha a szegény terhekkel megrakott spanyol nemzetet ábrázolnák. A templom a Plaza de Constitution-on áll, nagy, tágas, fával beültetett téren, melyen koldusok és naplopók sütkéreznek. A piacz sarkán egy feltünő jókarban tartott modern épület. Ez a kaszino vagy egy politikai klub. A ház előtt öblös karosszékeken tisztek és jól öltözött urak dülnek végig, hosszasan és szakértelemmel birálnak meg minden arra menő hölgyet. Angol lordok footmenjeire emlékeztető elegáns, libériás inasok frissitőket hordanak körül. A templom hűs csöndjében azonban mesterművek beszélnek hozzánk régi elmult nagy mesterekről, lázig fokozott vallásos áhitatról. De fájdalmasan rezzenünk fel álmodozásunkból, mert egy feszület elé érünk, a hol egy élő ember véres és meggyötört testét látjuk a kereszten vergődni; a spanyol verismus véres ruhát, köténynt öltött az Isten fiára, parókát húzott a fejére és igazi vér alvadt meg a kereszt fáján. Fájdalommal konstatáljuk, hogy nem a rennaissance művészek ideális környezetében, hanem a bikaviadalok országában vagyunk.

Lénárd Róbert.

SAN JUAN BAUTISTA KOLOSTOR TOLEDO MELLETT. — Lénárd Róbert rajza.

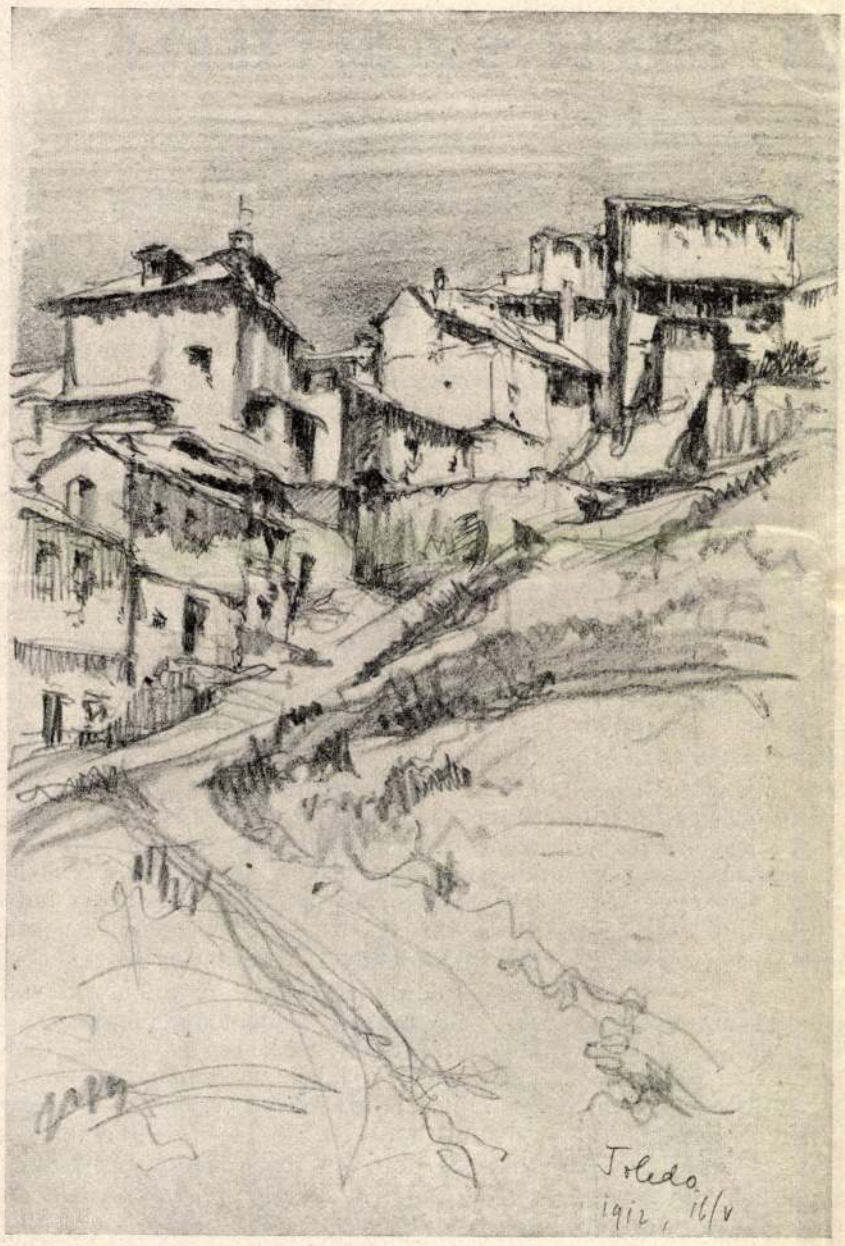

RÉGI VÁROSRÉSZ TOLEDOBAN.

FŐ-UTCZA TOLEDOBAN.

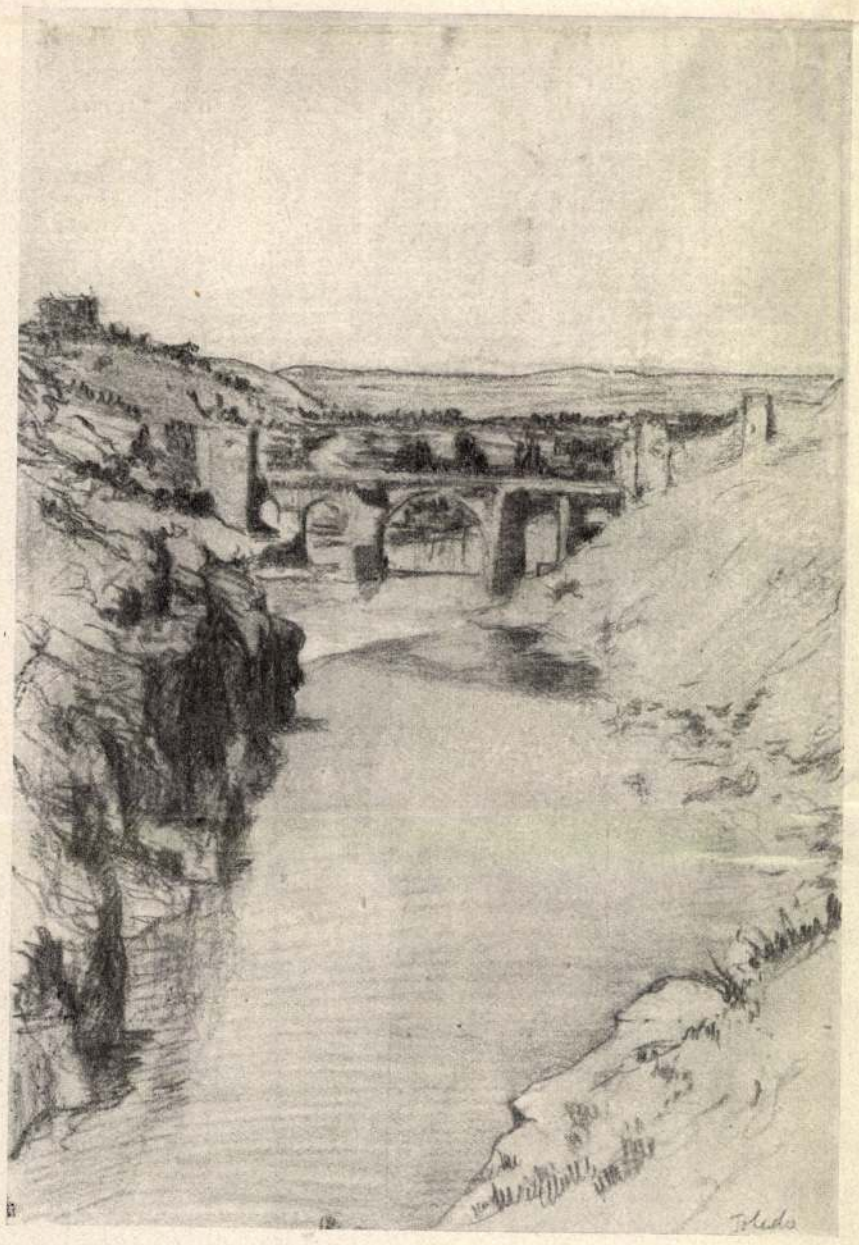

A TAJO.

HIDALGO-KASTÉLY.

SPANYOLORSZÁGI VÁZLATOK. — Lénárd Róbert rajzai.

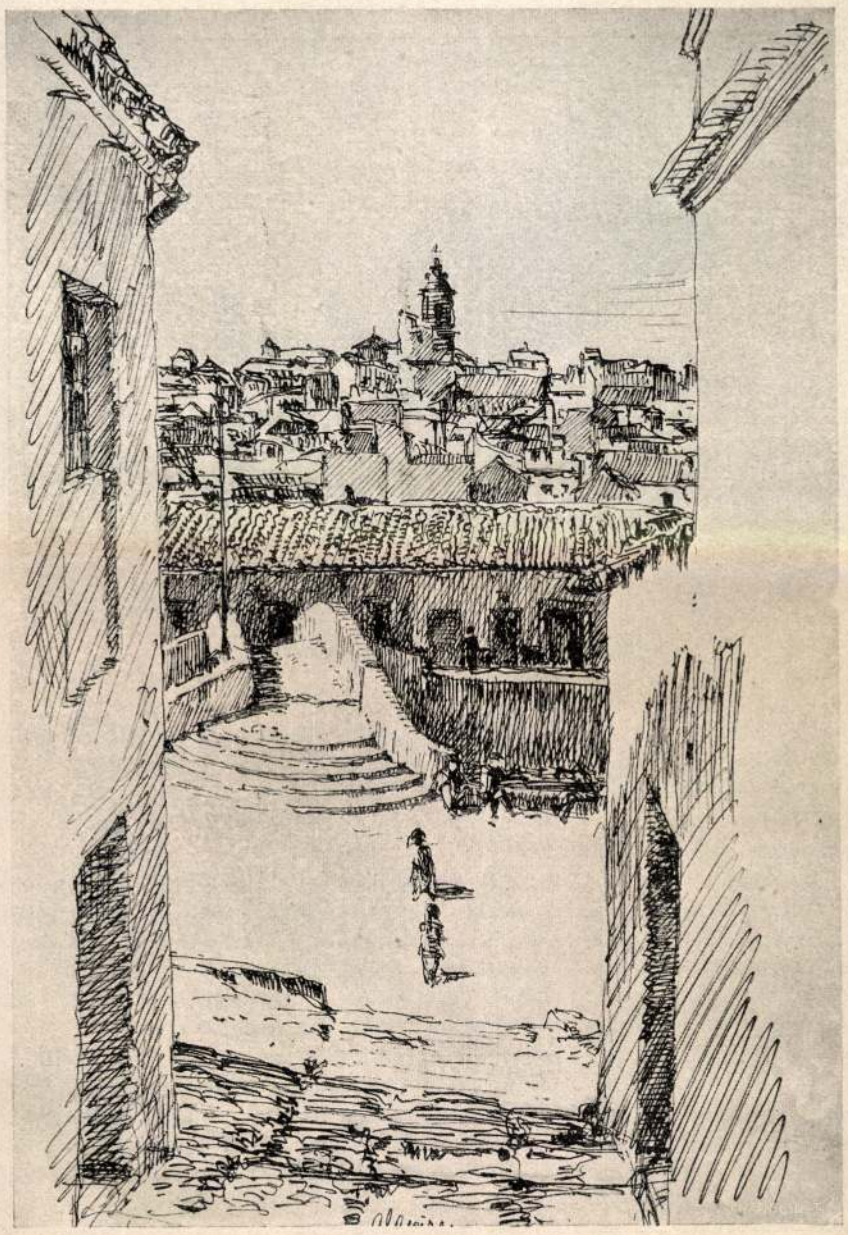

ALGEZIRAS.

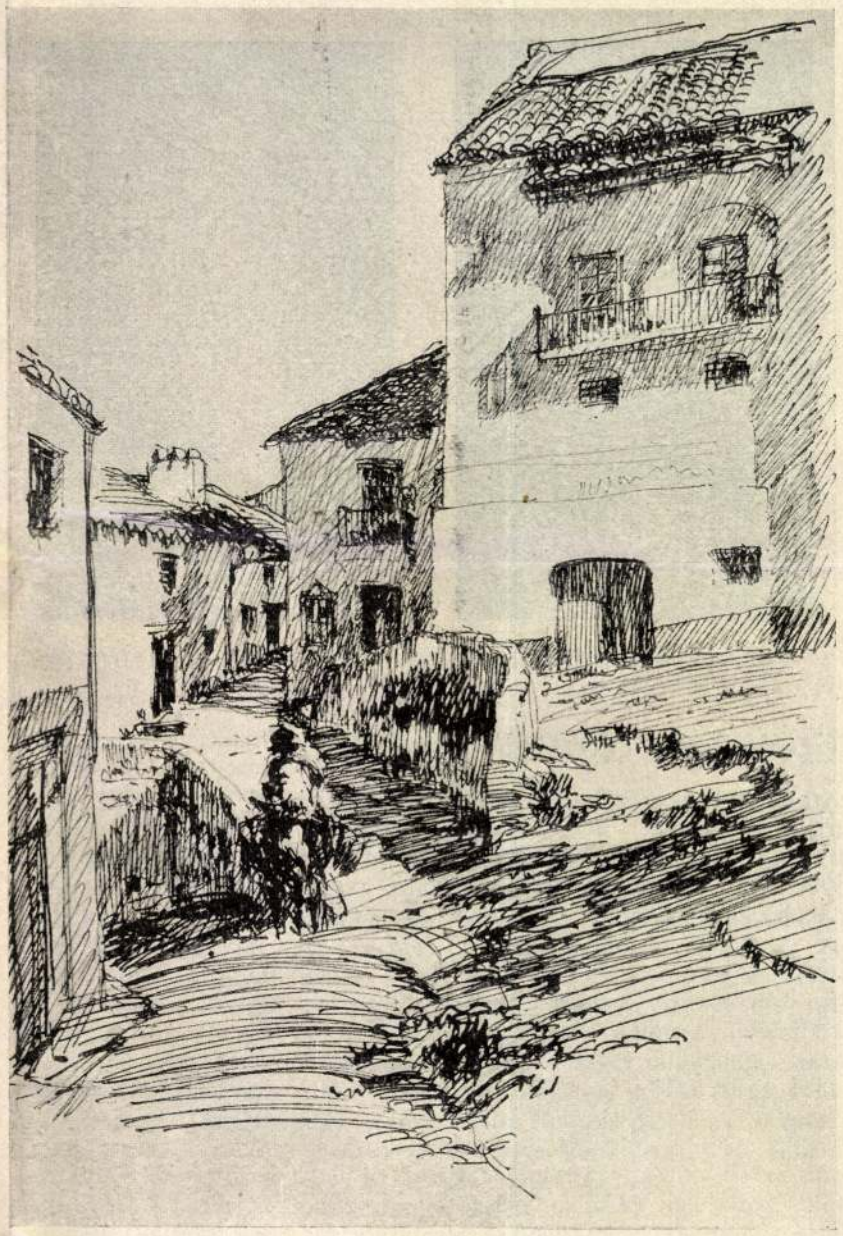

RÉGI UTCZA RONDÁBAN.

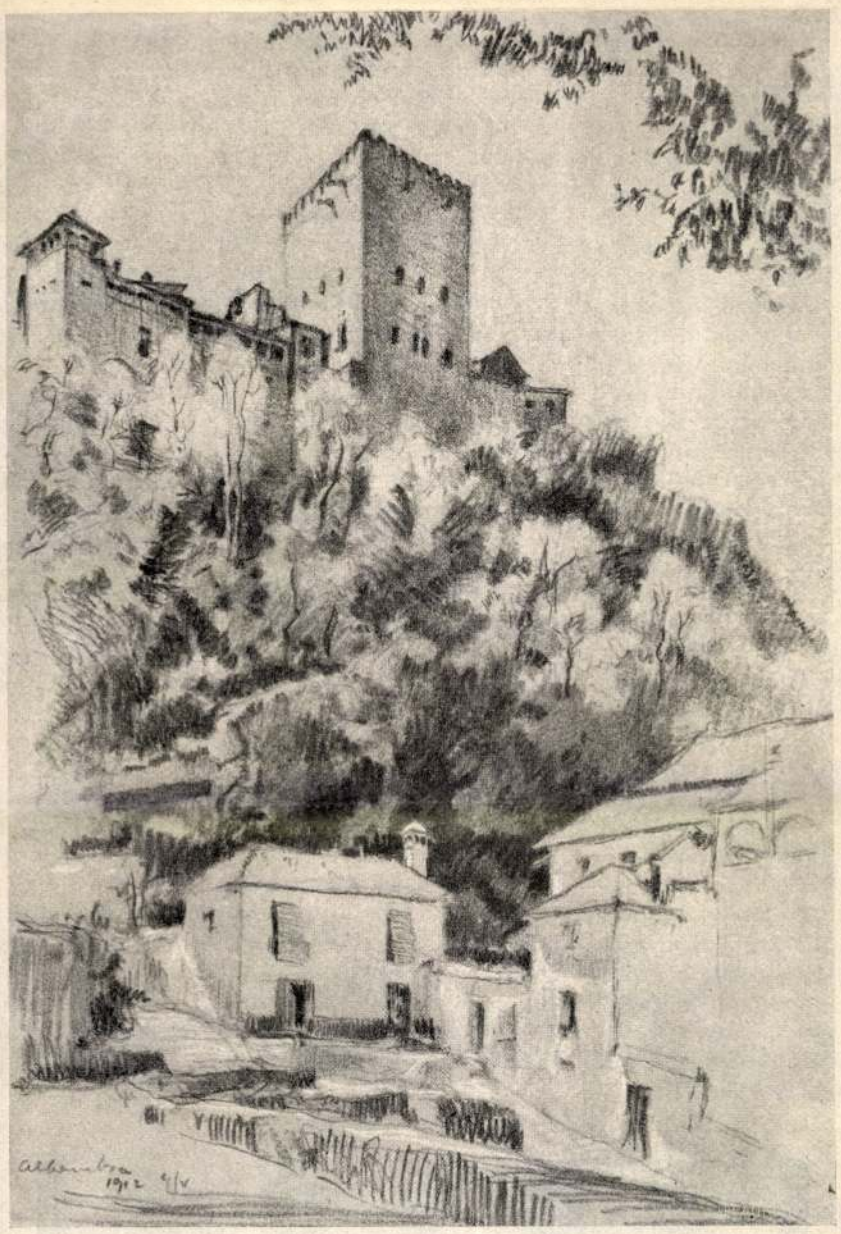

AZ ALHAMBRA A DARRO PATAKRÓL.

AZ ALHAMBRA PARKJA.

SPANYOLORSZÁGI VÁZLATOK. — Lénárd Róbert rajzai.

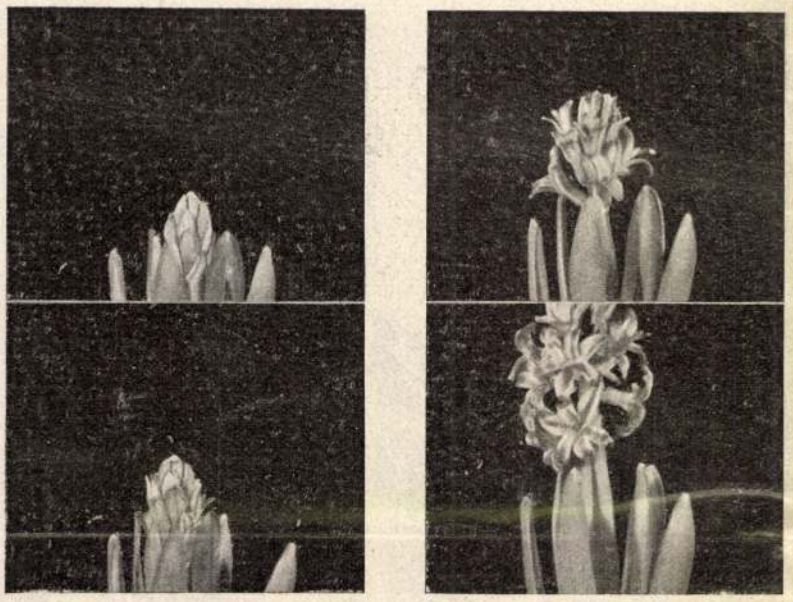

Egy virág kinyilása egy percz alatt mozgófényképek által feltüntetve.

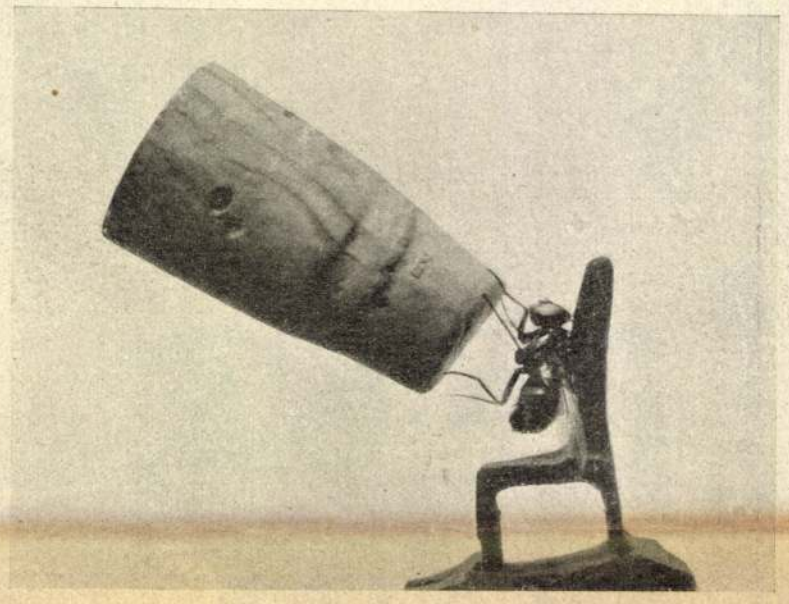

Dugóval játszadozó légy mozgófényképe.

TUDOMÁNYOS MOZGÓFÉNYKÉPEK.

Azok, a kik rendszeres látogatói a moziknak, nagyon jól tudják, hogy az idők folyamán stereotyppá kiformálódott műsorban mindig helyet foglal egy természet után való, avagy tudományos felvétel is és azt is jól tudják, hogy az ilyen természetü képek rendszerint unalmasak és érdektelenek. Nagyritkán akad olyan kép, a mely igazán felkelti az emberek érdeklődését, a minek az az oka, hogy a filmgyárak legnagyobb része üzleti érdekből kevés gondot fordít ezekre a képekre s inkább csak szükségből és kötelességből állítja azokat elő, a nélkül, hogy igyekeznék ezen a téren is megkapót, érdekeset és tanulságos dolgokat produkálni. Nagy kár ezért a nemtörődömségért, mert a tudomány népszerüsítése, tanítása érdekében valóban folyton növekvő szükség van tudományos mozgóképekre s a tapasztalat számos esetben be is igazolta, hogy a közönség mindig örömmel fogadja az ilyen moziképeket, ha érdekesen, szellemesen és ötletesen vannak megcsinálva.

Az első tudományos mozgóképek a Comandon-féle mikrokinematográf felvételek voltak, a melyek a mikroorganizmusok, baktériumok életét mutatták be s ezen a téren még a tudós előtt is szenzációs képeket produkált Comandon vezetése alatt a Pathé-gyár. Azonban ezek a képek érdekelték a tudóst, a szakembert, de a nagyközönség nem igen volt kiváncsi rájuk s a mozik műsorában nem is igen tudtak maguk számára helyet biztosítani. A mikrofelvételekben nem volt élénkség, nem volt semmi izgató érdekesség, a mit a mozi elkényesztetett közönsége mindig megkiván egy moziképtől s így — ha a tudományos felvételek is olyan érdeklődést akartak kelteni, mint a többi mozgóképek — arra volt szükség, hogy a bemutatni szándékozott tárgyat valamilyen meglepő, ötletes formában állítsák szemünk elé, hogy láttukra elcsodálkozzunk.

Az angolok voltak az elsők, a kik rájöttek erre s a kiknél találkozott olyan ember, a ki fáradhatatlan kedvvel kezdett bele a munkába s a ki végtelen türelemmel, zseniális ötletességgel dolgozott és dolgozik most is. Perey *Smith*, a kiváló természettudós az, a ki a Kineto-filmek annyiszor megcsodált képeit készíteni kezdte s a kinek munkája időről-időre ujabb meglepetéssel szolgál mindnyájunknak, a kik érdeklődéssel várjuk minden perczben, hogy micsoda ujabb ördöngösségek kerülnek ki a kinematográfia boszorkánykonyhájából.

Perey Smith nevét talán egyetlen mozilátogató sem ismeri, habár minden bizonyára nagyon sokan látták és emlékeznek a képeire, a melyek egytől-egyig nagy feltünést keltettek világszerte. Az első volt közöttük és talán a legkülönösebb és a legmeglepőbb az a kép, a mely a légy csodálatos fizikai képességeit mutatta be. A kik látták a képet, elképedtek azon, hogy hogyan lehetett egy közönséges legyet úgy kitanítani s olyan akrobatamutatványokra kiképezni, a milyeneket ezen a képen lehetett látni. Sokan pedig egyszerüen misztifikácziót láttak a dologban s nem hitték el, hogy a légy valóban képes legyen olyan dolgokat csinálni a kinematográf lencséje előtt, a milyeneket Smith bemutatott.

Pedig a csodálatos képekhez nem kellett más, mint fáradhatatlan türelem és egy kis ötletesség, a mellyel ki tudták használni a tágy ösztöneit. Igy például láttunk egy legyet, mely a hátán feküdt s lábaival egy hatalmas kereket balanszirozott, vagy egy nagy golyót tartott apró lábai között, míg a golyó tulsó felén egy másik légy állott. Hogy lehet ez? kérdezte mindenki, pedig a valóságban végtelenül egyszerü volt a kép elkészítése. A legyet szárnyainál fogva lekötötték egy nagyon vékony selyemszállal úgy, hogy ne tudhasson repülni. A légy, mikor belátta, hogy szárnyai segítségével nem tud megszabadulni, természetesen a lábaival próbálkozott meg és járni kezdett a feléje állított kerék szélén, a melyet így aztán forgatni kezdett. Ugyanígy készült a másik kép is, a hol a légy a golyót tartja lábai között. Itt a golyó még be is volt czukrozva, hogy a másik légy nyugodtan rajta maradjon addig, míg a felvételt elkészítik.

Végtelenül mulatságos volt az a kép, a melyen a légy egy miniatür széken ülve egy dugóval játszott, közben-közben megnyálazva s összedörgölve két első lábát, mint a ki valami nagy erőkifejtésre készül. A magyarázat megint az, mint előbb, a lekötött szárnyú légy járni akart a beczukrozott dugón s mivel nem sikerült neki, ragadós lábait tisztogatni kezdte.

Rendkivül érdekesek voltak Smithnek azok a képei, melyek a növények növését, virágok nyilását mutatták be, a mik közül egy pár képet nemrégiben mutattak be minálunk is. Ezeken a képeken a növények szemünk előtt bujtak ki a földből, másodperczek alatt nőttek magasra s a virágok bimbói egy pillanat alatt pattantak szét. A valóságban hetek alatt lefolyó történet másodperczekre volt összeszorítva s a természetben megfigyelhetetlenül lassan lefolyó fejlődés szemünk előtt folyt le egy percz alatt. A képek elkészítése természetesen rendkivüli gondot és külön e czélra szolgáló berendezést igényelt. A természetben lassan történő fejlődést nem lehetett gyorsítani, tehát a mozgókép egyes felvételeit kellett nagy időközökben megcsinálni, a mik aztán a vászonra való vetítésnél ezerszeresen meggyorsítva mutatták be a valóságot.

A felvevő gépet egy különös motor hajtotta, a melyet lassanként cseppenő viz hozott mozgásba. A mikor egy felvétel elkészült a lencse elzárva maradt s egy félóra mulva nyert csak ki a következő fénykép elkészítésére. A felveendő növényt egy hatalmas villamos reflektor világította meg minden felvétel alkalmával s így a gép és a tárgy mozdulatlanul, érintetlenül maradhatott heteken át, a mig az egész film elkészült. Egy nap leforgása alatt negyvennyolcz felvétel készül ily módon, mik megörökitették a növény növését. A vetitésnél, mikor másodperczenként tizenhat egymásután következő kép vetitődik a vászonra, a növés sebessége 30,000-szeresének tünt fel a valóságnak.

Egy másik képét is láttuk Smithnek, a mely a csirke fejlődését mutatta be, még pedig magában a tojásban a kezdeti embryo állapotától egészen addig, a mig a kis csirke feltörte a tojás héját. A kiköltés időtartama huszonegy nap, körülbelül ötszáz óra. A tojás belsejét azonban nem lehet semmiképen sem lefényképezni, ha csak el nem törjük, tehát valami más módot kellett kitalálni, hogy legelőbb is az első ötven-hatvan óra alatt történő fejlődést be lehessen mutatni. Nem lehetett másképen csinálni, minthogy ez idő alatt óráról-órára felmutattak egy-egy tojást, megállapitották az embryo fejlődését s az adatok alapján rajzokat készítettek, melyeket aztán lefotografáltak. Ezer ilyen rajz készült el az első ötvennégy óráról, a mik a mozgóképen hatvanhárom másodpercz alatt peregtek le. A kép további folyamán a legérdekesebb rész az volt, mikor a kis csirke kibujik a tojásból, csőrével összetörve a kemény héjjat. A milyen egyszerünek látszik ez a kép, olyan gondot okozott a felvétele. A tojást ugyanis a kellő pillanatban ki kellett venni a költőgépből s gondoskodni arról, hogy ugyanazon a hőmérsékleten maradjon továbbra is, mint addig, mert máskülönben az apró kis jószág azonnal elpusztult. Számtalan sikertelen kisérlet után, sok kis csirke pusztult el, a mig végre sikerült a kép.

Azokból, a miket elmondottunk, kitünik, hogy az ilyen természetü népszerü tudományos érdekü mozgófényképfelvételek rengeteg gondot, türelmet és szorgalmat igényelnek. Sokszor hónapokig tart, a mig egy kép elkészül, a mig rájönnek arra, hogy milyen fogásokkal lehet elérni azt, a mit akarnak s az ilyen munka magától értetődően nem való a rendes filmgyárak számára, melyeknél az üzleti érdek az első. Azonkivül azonban, sajnos, Perczy Smithen kivül eddig még nem is akadt más tudós, a ki olyan rajongással fogott volna a munkához, mint ő s annyira rászánta volna teljes energiáját, hogy értékes dolgokat produkáljon ezen a téren, a melynek olyan szép jövője van. A Kineto három-négy havonként készit el egy-egy tudományos filmet, a mozik pedig szivesen vennének akár minden héten egy-egy új képet s a mint a mozi mindjobban tért foglal és mindig több és több közönséget talál a müveltebb osztályokból is, bizonyos, hogy az érdekes, tudományos képek mihamarabb sokkal keresettebbek lesznek a sablonos drámáknál és bohózatoknál.

Sztrokay Kálmán.

Játszadozó legyek a filmen.

eszközeink mások.
sik kivül ezen a körön, azt nem a mi hivatásunk kutatni: a ter-
et pazar bőkezüségével minden jelenséget csak egyszer produkál
abban a formában s mi hálatelt lélekkel fogadjuk a szépségeknek
en uj virágát. Rembrandt művészetének mi csak szépségét érezzük.
szetének üstököse lehull a végtelenségbe — csak fénycsóváját lát-
a művész materializálódott lelkét.

ERDEI VIKTOR.

zet: 1. kép: 1629. Muzeum, Hága. 2. kép: 1630. Andrássy-gyüjte-
, Budapest. 3. kép: 1646. London, Buckingham Palace. 4. kép:
Wien, Kunsthistorisches Museum. 5. kép. 1666. Wien, Kunsthisto-
es Museum.

LÉNÁRD RÓBERT RÉZKARCAI.

Ha az elmult korokat a száguldó és rohanó huszadik század elejével vetjük össze, egy érdekes különbség megállapitása válik számunkra lehetővé. Egy uj világ, egy uj hatóerő kapcsolódik napról napra elválaszthatatlanabbul életünkbe és minden erőfeszités, amely e nagy átalakulásokat igérő tényező hatásainak az elháritását ismeri legfőbb feladatának, meddőnek, hiábavalónak bizonyul vele szemben.

Minél nagyobb akadályokat állitanak útjába, annál félelmesebbé válik az ereje és minél hosszabb időre szeretnék kitólni győzelmi torának a napját, annál sebesebben közeledik.

Ez az uj világ, ez az uj hatóerő: a „céltudatos munka" világa és ereje, amely kiméletlenül hajt maga előtt mindent és amely nem ismer semmiféle viszonylatban megállást.

Ha a legutolsó évszázak sivárságából még sok plántálódott is át a mi korunkba, mindazonáltal bizonyos, hogy még nem volt kor, amelyben a céltudatos, tehát produktiv munka olyan jelentőségre tudott volna emelkedni, mint a mi korunkban. Kapott, öröklött kiváltságokon az erkölcsi sorvadás bacillusai tartanak halotti lakomát és az értékek között a ma embere azokat helyezi a legmagasabb polcra, amelyek a produktiv munka eredménye gyanánt keletkeztek.

A „sajátjából adni" nem tudó, csak a „máséból venni" akaró ember az uj világfelfogás terjedésével mindinkább mélyebbre sülyed a megvetés tengerének sötét vizében. A fogvatartott lelkek leghatalmasabb és minden eddigit felülmuló felszabaditója: „a munka" az embereket az alaki eredmények hajszolásától szivós kitartással szoritja a lényeg keresése felé. A lényeg megértése és a megértéshez vezető utak fáradhatatlan keresése folyton nagyobb körökre gyakorol vonzóerőt. Uj és ujabb csapatok támadnak, amelyekben tisztek és közkatonák egyenlő lelkesedéssel keresik a lényeg rejtett és csak nagy fáradsággal, sok nélkülözés árán fellelhető útjait. Ezeket az utakat csak azok találhatják meg, akiknek képességei a legnehezebb tüzpróbát is megállják. A produktiv munkában csakis a képesség segitségével lehetséges az érvényesülés és ezért a nagy fajsulyu ember értékmérője mindig a képesség, tehát a dolgokra való rátermettség és a dolgokhoz való tehetség fog maradni. Az életben a produktiv munka az a terület, amely nem türi meg hátán a sarlatánok hühóját, a szellemi

alchimisták miszticizmusát és amely a hókusz pókusz embereknek még akkor sem juttat nyereségeket, ha mindjárt az isten kegyelmére hivatkoznak is. A képesség és tehetség magasságának foka az élő emberek között az egyetlen különbség, amely kezdettől fogva volt meg és változatlanul fog megmaradni a vég elkerülhetetlen bekövetkeztéig.

Napjaink legszebb karaktervonását abban látom, hogy a képesség és tehetség kiválasztott birtokosai erejük tudatára kezdenek ébredni és az évezredes lekötöttség bilincsei hullanak, hullanak. A produktiv munka birodalmának ők a harcos katonái és harcvonaluk kiterjedése egyre nagyobb területeket von a támadás körzetébe. A régi várak falai repedeznek és az elfoglalt ormokon jó kedvvel táncoltatja a szél az uj seregek szines lobogóit. Nem ismerünk jóformán egy talpalatnyi területet szellemi téren, amely nem élte volna át a maga vonatkozásaiban ezt az ujjászületést. A jövendő borongós homályában élt eddigi reménytelen sejtéseink máról holnapra váltak valóra és ami még néhány év előtt mint kivihetetlen álomkép élt tudatunkban, az ma már ott mint élő és fejlődő valóság szoritott magának helyet.

És mindezeknek az álomképeknek, mindezeknek a reménytelen sejtéseknek a valóraválását a céltudatos munka eddigelé ismeretlen arányu térfoglalásának köszönhetjük. A céltudatos munka gondolatának elterjedése és igy üditő hatása természetesen nem maradhatott egyes működési területek kizárólagos tulajdona. Termékenyitő hatását minden vonalon meg kellett érezni s különösen ott, ahol a munka fogalma a legnemesebb, a leghatalmasabb emberi tulajdonság fogalmával: a művészi alkotással, a művészi teremtéssel párosult.

Amit fentebb mondottunk, hogy ezek alól a hatások alól semmi és senki sem vonhatta ki magát kár nélkül, az persze a művészet és szorosabban véve a képzőművészetek munkaterületére vonatkozólag is áll. Szemeink előtt vonultak el és vonulnak még ma is fel uj hatások, uj lehetőségek, amelyek eddigelé ismeretlenek voltak. Sok parlagon heverő területet vetettek be a ma művészei. A céltudatos munka országának kellett jönnie, hogy ezek az ugarok uj életet kezdhessenek. Ilyen ugar volt az utolsó évtizedekig a sokszorositó művészetek dominiuma: a képzőművészetben. A középkori nagy mesterek e körbe vágó munkái csak imitt-amott ihlettek meg egy-egy nagyobb művészt. Sporadikus esetektől eltekintve, a sokszorositó művészetek nagyon vérszegény életet éltek és csak napjainkban kelt ujra életre a képzőművészetnek ez az igazán intim hatásokat adó és szellemes fordulatokból ki nem fogyó ága.

Művészi hagyományszegénységünk talán sohasem olyan szembeötlő, mint ezen a téren. Azonban ez nem tudott visszariasztani néhány lelkes

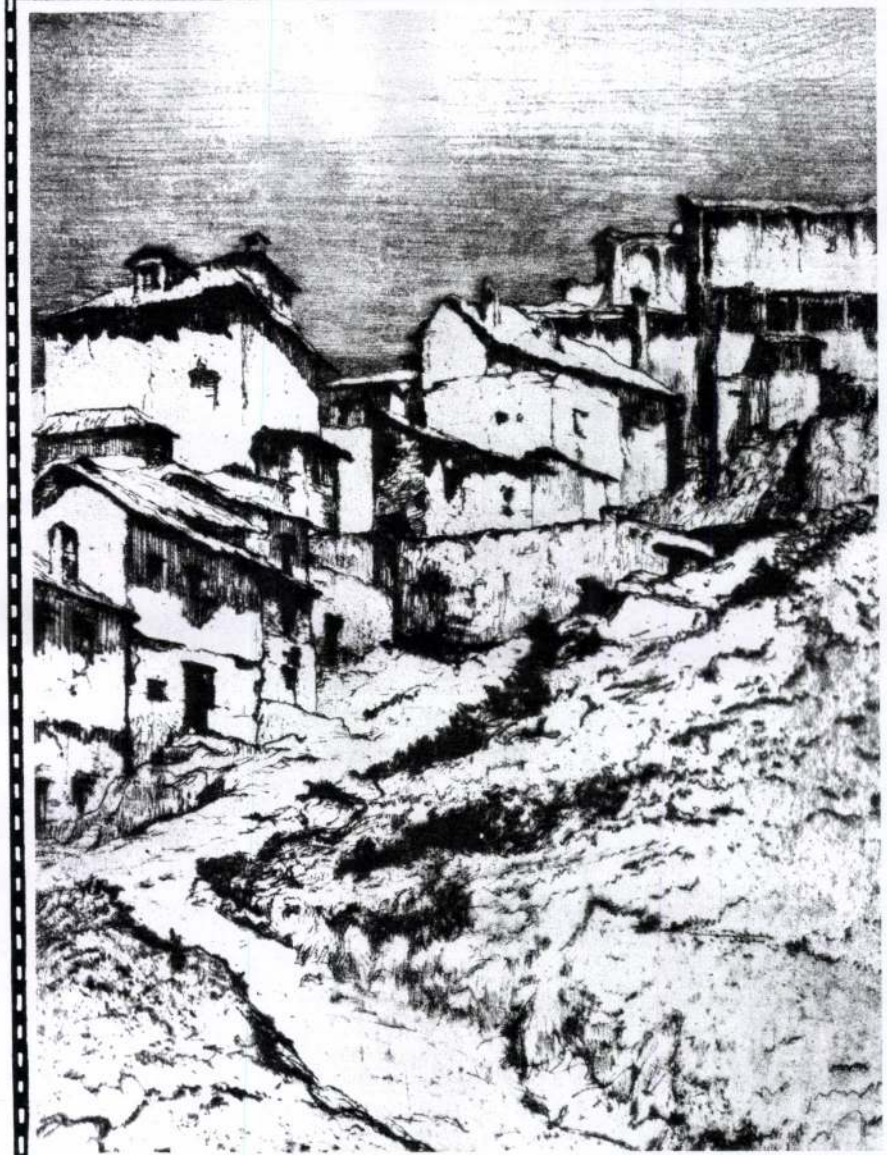

leánya, Lénárd Róbert vázlatkönyvébe tekintett és a vázlatok közvetlensége, frissesége annyira megragadta a figyelmét, hogy felkérte művészünket, hogy közös „sketching party"-kat tartsanak. Mrs. Harley, aki maga nagyon tehetséges és finomlelkü művésznö volt, Mr. Monkot ajánlotta Lénárdnak mint tanitót és igy a tulajdonképeni rajztanitásban első mestere angol ember volt.

A londoni tartózkodást azonban két hónap eltelte után hirtelen meg kellett szakitania. A lehető legszebb benyomásokkal meggazdagodva és agyában, szivében nagy tervekkel eltelve jön haza. A lángoló kedv hajtja itthon is a szabadba, s ha tud magának időt szakitani, gyakran találjuk már korán reggel a szabad természetben festőállványa mögött. A téli estéket pedig rajzbeli készségének a fejlesztésével tölti a városban az esti tanfolyamokon. A szükre szabott idő nem engedi meg, hogy az olajfesték nehezen kezelhető anyagának feltétlen urává legyen és ez a körülmény szoritja arra, hogy a rézkarcolás iránt érdeklődjék. Erős vágy fogja el, hogy a rézkarcolás mesterségbeli fogásait megismerje és ritka érdekességgel bir éppen ebből a szempontból a következő kis történet, amelyet ő maga mesélt el nekem előadási módjának azzal a közvetlenségével, amellyel barátainak és hallgatóinak mindig kedves perceket szerez.

„Frankfurtban voltam szabadságon. Itt hallottam meg, hogy a szomszédos Cronberg faluban egy kitünő olasz művész él: Ettore Cossomatti. Felkerestem és nagyon sulyos lelki depresszióban találtam. Lelki kinjainak az volt okozója, hogy szolgálója vigyázatlanságból egy mappát, amely rézkarcainak válogatott nyomataival volt tele, a kályhához támasztott. A mappa és a benne levő lapok tüzet fogtak és nehány pillanat mulva már csak hamuhantok födték sok év nehéz munkájának sirját. A kitünő mester mély szomorusága nagy hatással volt reám és bensőm buzditó szavának tettem eleget, midőn megkértem, hogy szabadságom hátralevő idejére ragaszkodó tanitványa és igaz barátja lehessek . . . Ez alatt az itt töltött két hónap alatt tanultam meg a tollrajz és rézkarc elemeit. Ideális mester volt. Féleredményekkel sohasem elégedett meg és a kivitelben semmiféle könnyitést nem türt meg, ha az nem alapult szigoru megfigyelésen. Igy vezetett engem be biztos kézzel a rézkarcolás szellemének igaz világába. Sok délutánt töltöttünk együtt a frankfurti Staedelben Rembrandt, Méryon, Bracquemond, Whistler és Haden gyönyörü nyomatainak szemléletébe és tanulmányozásába elmerülve. Sir Seymour Haden követését kötötte különösen a lelkemre és művészeti katekizmusomul ennek a kiváló művésznek „About Etching" cimü könyvét ajánlotta."

Az együttes munkának ezt az idillikus harmóniáját zavarta meg a vakáció vége. Nehéz szivvel bucsuzik el mesterétől és keserü érzésekkel

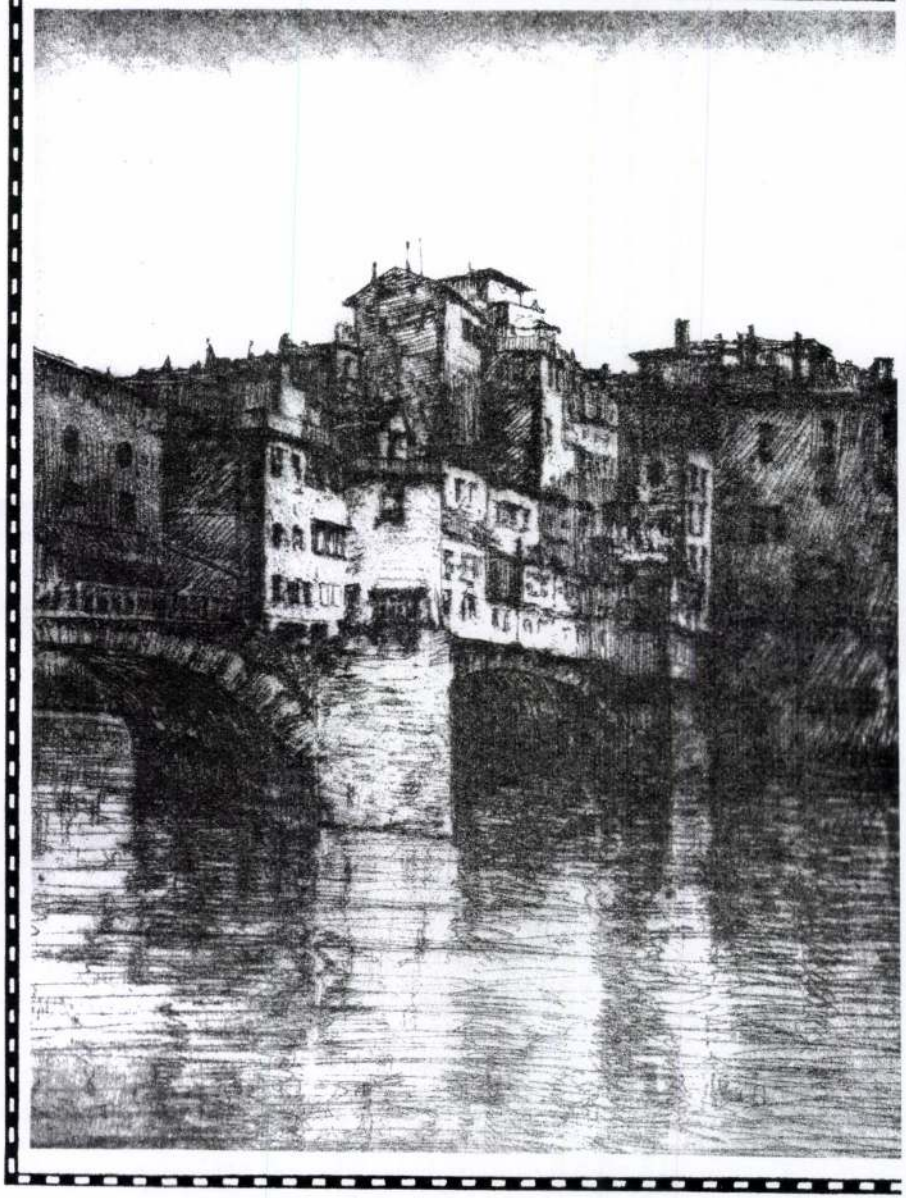

jön haza. Vezető után néz, de hiába. A sokszorositó művészetekkel senki sem törődik és az az egy-két ember, aki abban az időben rézkarcolással foglalkozik, megelégszik az év legnagyobb feltünést keltett olajfestményének a visszaadásával. A közönség közönye és a kezdet nehézségei még annak a nehány bátor embernek is kedvét szegi, aki megpróbálkozott ebben az időben az eredeti rézkarccal. De nemcsak a közönség közönyével kell küzdeniök. Neves festők is azt tartják, hogy a rézkarcolás inkább ügyeskedésre, mintsem mélyebb művészi értékek előteremtésére alkalmas. Lénárd Róbert ilyen körülmények között elhagyottan és egymagára utalva fogott bele kifejezési eszközei tökéletesitésének heroikus küzdelmébe. Minden anyag, minden szerszám és minden eljárás nyakas vele szemben. De páratlan energiájával csakhamar megismeri eszközeinek pszichéjét és lépésről lépésre halad beljebb a rézkarc csodás technikájának ágas-bogas labirintusába. A becsületes, szivvel és lélekkel végrehajtott munka eredményei nem maradhattak el. 1907-ben résztvesz a „Kéve" megalapitásában és az alakuló közgyülés az ügyvezetőségbe választja. 1908-ban állitja ki az első rézkarcokat a „Kéve" első kiállitásában és az itt aratott nagy sikert hivatalosan is elismerték azzal, hogy a legérdekesebb nyomatok egy-egy példányát a Szépművészeti Muzeum metszettárának a számára megszerezték. Az első sikert erősen felfokozzák a későbbiek. Azonban nemcsak itthon, hanem külföldön is kezdik emlegetni a nevét. A „Kéve" külföldi kiállitásain: Berlinben, Düsseldorfban, Dresdenben és Wienben értékes eredményekkel teszi teljessé az ensemble sikerét. Róma, Velence, München és a Magyar Grafikusok Egyesületének budapesti kiállitásai folyton megujuló sikereket jelentenek az ő számára.

Az elért eredményekkel való meg nem elégedés, a kifejezési készség lankadatlan és egy pillanatra sem szünetelő fejlesztése Lénárd Róbert számára ez év tavaszán a „Kéve" negyedik kiállitásában biztositotta a legmélyebb művészi sikert. Olaszországban és Spanyolországban tett utazásainak emlékeit néhány mesteri karcban örökitette meg. „Toledo régi negyede", a „Puente Alcantara" és a firenzei „Ponte vecchio" adnak igazán számot arról a határozottan ivelt fejlődési vonalról, amely az ő fáradhatatlan öntökéletesitésének kimaradhatatlan eredménye. Az atmoszférikus hatások, a régi architekturák patinája és intimitása, a göröngyös föld és a viznek sima tükre mesteri egységgé olvad össze ezekben a karcolt költeményekben. Nincsen bennük semmi bántó és a művészet ökonómiájának örök tétele: kevéssel sokat mondani, zavartalanul érvényesül ezekben az uj munkákban, amelyek minden irott szónál hatásosabban igazolják a céltudatos, produktiv munka jelentőségét a művészetben.

SZABLYA JÁNOS.

KRÔNIKA

„A KÉVE KÖNYVE" A „KÉVE" MŰVÉSZEGYESÜLET KIADÁSÁBAN MINDEN JOG FENTARTÁSÁVAL SZÁMOZOTT PÉLDÁNYOKBAN NEGYEDÉVENKÉNT JELENIK MEG BUDAPESTEN. A KÖNYVDISZEKET LOHWAG ERNESZTIN FESTŐMŰVÉSZNŐ, A „KÉVE" MŰVÉSZEGYESÜLET TAGJA RAJZOLTA. A KÖNYVET A VILÁGOSSÁG KÖNYVNYOMDA RT., AZ ILLUSZTRÁCIÓK KLISÉIT HERBST SAMU ÉS RÉSZBEN IFJ. WEINWURM ANTAL ÉS TÁRSA KÉSZITETTÉK. A SZERKESZTŐSÉGHEZ INTÉZETT LEVELEK II. KER., RETEK-UTCA 53/57. SZ. ALÁ CIMZENDŐK. SZERKESZTÉSI ZÁRLAT 1913 SZEPTEMBER 30

ÖTÖDIK KÖTET

213 SZÁM

A LÁNCHID.

ELEK ARTÚR IRÁSA, GARA ARNOLD RAJZAI.

A tél ködei füstölögnek már a Duna felett. E kint fehér párázat takarja be partjait, összem rajtok a házakat és hátrább, a bizonytalans tolja Pest-Buda hatalmas tömegeit. Ilye látszhatott nyáron, tiszta levegőjü fényes pal a kettős város, hetvenöt évvel ezelőtt, kor még csak hajóhid kötötte össze őket mással. Régi kőrajzokkal és metszetekkel nehéz felidézni az akkori Dunapartoknak k Falai még nem voltak a Duna medrének. Gy lejtőben hajlott a pesti part a viz szinéig. A ton már állott a Lloyd épülete, amelybe nemsokára beleharap mc csákány; állott a mai főkapitánysági palota, a néhány évvel ezelőtt e Nákó-palota és a Diana-fürdő épülete. Az előttük elvonuló utca szé simán, akadálytalanul lejtett a part a folyam felé.

Tulnan, Buda felől csaknem beépitetlen volt a part. Mária Te királyi palotája, melynek jól megtagolt tömegére, meleg sárgas falaira és kedves zöld zsalugáteres ablakaira még oly sokan eml zünk, el nem rontott alakjában simult a várhegy silhouettejébe. L a hegy tövében, nehéz kincstári épületek huzódtak. A Gellérthegy apró házak, viskók dörgölőztek a hegy oldalához. A Várhegy al akkor még elrontatlan volt. A királyi palota és Sándor Móric palotájának (azóta a miniszterelnökök uralkodnak benne) alját e hatalmas tömegükben szegték be a vaskos várfalak.

A Dunán pedig már jártak a kerekes gőzhajók, de hid még be abroncsozta az öreg Ister testét; legfeljebb a legendás emlékü haj melyet minden gőzös közeledtére széjjelbontottak, télire pedig, a jég elől, egészen elhordtak. A Lánchid volt a modern technika nagy cselekedete Magyarországon. De mekkora küzdelembe került készitése, elkészitése, megnyitása. Mekkora korlátoltságot kellett legy mekkora kételkedést bizakodássá változtatni, mekkora közömböss lelket rázni. Széchenyi Istvánnak hitták abban az időben a nemzel lelkiismeretét. Az ő azóta is példátlan energiájának nagy része őrlé meg a Lánchid érdekében. Tollal, szóval, tettel ő győzte le a tervének minden ellenségét.

Mert ellenségei a hidépités puszta gondolatának is bőven voltak, k miután Széchenyi a „Világ"-ban felvetette azt az ideát, hogy a maj

embert attól, hogy a magyar sokszorosító művészetet megteremtsék. Ilyen viszonyok között azután nem is volt másképp képzelhető a dolog, hogy embereink kénytelenek voltak a külföldi, főleg angol és német hagyományokkal kapcsolatot teremteni. Ha tehát ma még nem is beszélhetünk a teljesen kifejlődött és önálló magyar életet élő grafikus művészetről, az az egy megdönthetetlenül bizonyos, hogy nagy szolgálatot tettek a magyar képzőművészetnek azok, akik elég erőt és lelkességet éreztek magukban, hogy a magyar grafikai művészetet megteremtsék. A céltudatos művészi munka jogainak a kivivásáért folytatott harcban természetesen ez a kis elszánt csapat nem állhatott a centrumban, hanem a szárnyakon foglalt állást. Azonban a küzdelem itt sem volt könnyü és a terepnehézségek leküzdése nem egyszer igényelt nagy áldozatkészséget. Ennek a kis, de elszánt művészcsapatnak egyik igen kiváló katonája: Lénárd Róbert és az ő munkájáról, az ő küzdelméről akarok itt néhány érdekes részletet elmondani.

Lénárd Róbert 1879-ben született Krefeldben. Gyermekkorát itt töltötte. Atyja, ki Krefeldben egy nagyon ismert gabonacégnek volt a társtulajdonosa, 1882-ben üzleti okokból Budapestre költözködik, ahová egész családját magával hozza. Néhány évvel később megszerzi a maga és családja számára a polgárjogot s fiait magyar iskolákba adja. Lénárd Róbert már mint gyermek, nagy szeretettel veszi a kezébe a ceruzát és ecsetet, csakhogy természetesen az akkori elemi iskola és a gimnázium alsó osztályai a tulajdonképeni rajzoktatást nem ismerik. A pontozott rajzfüzetekben a pontokat összekötő egyenes vonalakból összerótt négyszögletestestü és háromszögletesfejü állatok, emberek, továbbá a „srafirozott" kockák és háromszögekadta szellemtelen és otromba ékitményes rajzok nem igen voltak alkalmasak arra, hogy a gyermekben rejlő tehetséget életre keltsék és igy az érettségi vizsga után Lénárd Róbert atyjának az üzletébe lép.

Azonban a kiszolgált katonatisztekből csinált pedagógusok rendszere nagyobb károkat nem tudott tenni tehetségében és az akkori iskolák lélekölő környezetének lidércnyomása alól felszabadulva, künn az életben csakhamar megtalálta azokat az utakat, amelyek önmagának a megtalálásához vezettek. A művészetnek és a művészetek történetének valóságos rabjává lesz és Rembrandt vonalainak szépsége és palettájának tüzes ereje tölti el fiatal lelkét.

Tizenkilencéves korában atyja üzleti tanulmányutra küldi Angolországba. Elég szabad ideje lévén rajzolni kezd és csakhamar papirra veti a körülötte lévő embereket, London házait, a környék gyönyörü mezőit és évszázados fáit. A véletlen ugy hozta magával, hogy Mrs. Harley, George Howney

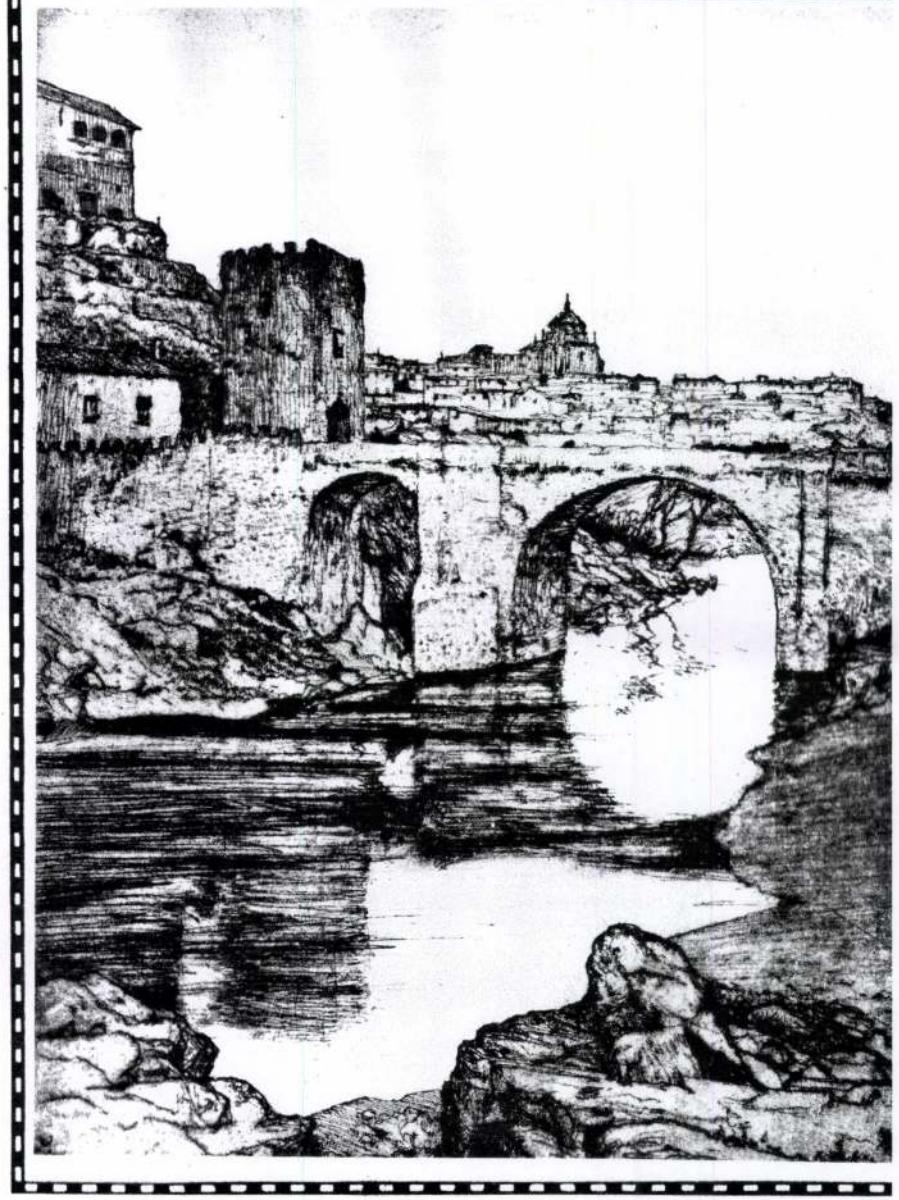

Lénárd Leopold

1886-ban a tatai tanerőképző tanára.

Körmendi Géza: A tatai tanerőképző története. Komárom, 1964. 11-o.

LÉNÁRD RÓBERT

Mikor Lénárd Róbert rézkarcai először vonták magukra a budapesti közönség figyelmét, e nemes technikának voltak úgyan idehaza szétszórtan munkálkodó remetéi, de maga a rézkarc éppen nem volt a nagy nyilvánosság közügye. Csupán különlegességnek tekintették, amelyre sok fáradságot, sok szeretetet pazarol egy-egy bogaras ember, a vége pedig mindössze egy papirosnyomat, amely ott szerénykedik valamely kiállításon, gondosan elválasztva a vászonművészettől, amelyhez látszólag semmi szál sem fűzi. Élő életet a karcoló tű nemes művészete valóban nem élt közöttünk.

Ha valaki a maga bőrén szerez efféle tapasztalatokat s a maga két szemével látja, hogy mindez mennyire másként van a külföldön, akkor ugyancsak elszánt embernek, e művészet rajongójának kell lennie, ha mégis ráadja magát erre a művészetre, ha nem tágít és ha elemi nehézségekkel is küzködve éppen ennek szenteli élete legszebb óráit.

Ilyenfajta embernek mutatkozik Lénárd Róbert.

Mind a két imént idézett tapasztalatra jó korán jutott. Mert már 19 éves korában, mikor atyja üzleti tanulmányútra küldte Londonba, a véletlen összehozta valakivel, aki a fiatalembernek szabad óráiban készült vázlatkönyvrajzain felismerte, hogy az másra is van hivatva, mint kizárólag a gazdasági pályára.

A véletlen, amely Londonban összehozta őt első rajzmesterével, később Frankfurtban jelentkezett nála, ahol éppen szabadságidejét töltötte. Annak közelében fölfedezett egy kitünő olasz rézkarcolóművészt, Ettore Cossomattit. S nála egyszerre valóban művészi környezetbe jutott, amelyben — a sors néha jó rendező — éppen a rézkarc s az annak alapjául szolgáló tollrajz volt a kifejező technika, de e technikán túl annyi művészi ösztönzés is jutott neki részül, hogy az ott kapott elemekkel most már boldogan s az inkarnátus grafikus munkavágyával jött haza.

Emlékül még a nagy gyüjtemények pompás lapjainak költészetét s az élő grafika virulásának képét hozta magával. Ezek voltak a tapasztalatok és élmények, amelyekkel neki a külföld kedveskedett.

Itthon aztán egyszerre lehetetlennek látszott folytatni azt, amit a külföldön megkezdett. Egészen elszigeteltnek, magára utaltnak látta magát, a művészet pedig, amelynek életét szentelni akarta, gyökértelennek és körülbelül fölöslegesnek látszott idehaza.

Ilyen körülmények közt igazán rendületlen hitre s az akarat kemény megfeszítésére volt szükség, hogy ne csüggedjen el mindjárt művészi fejlődése elején. Azonban ez a két belső erős motor oly erővel dolgozott benne, hogy végre is sikerült nagy küzködések árán a rézkarc technikájának szövevényes birodalmát hatalmába keríteni. Így készültek azok az első karcai, amelyek aztán egyrészt a nyilvánosság elé, másrészt a Szépművészeti Múzeumba kerültek.

A jelen és a jövő e két kritikus fóruma elé pedig a „Kéve" útján jutott. Szablya Frischauf Ferenc iskolájában, később pedig a „Kéve" mestereinek körében megtalálta a légkört, amelyre vágyott. Midőn ezek az akkor még ifjú művészek közös céljaik elérésére megalapították a „Kévé"-t, Lénárd is az alapítók sorában állott. S első műveivel éppen a „Kéve" legelső kiállításán jelent meg 1908-ban.

Ettől fogva fejlődése s elért eredményei a nagy nyilvánosság ellenőrző szeme előtt alakultak s adtak számot a művészi értékekről, amelyeket tehetségének és szorgalmának köszönünk. Itt, ezen a helyen nem volna illdomos a krónikaíró tollát az elemző kritikuséval fölcserélni és az elért művészi eredményeket megvilágítani. Helyénvalóbbnak látszik azonban munkásságának legalább külső menetét, felötlőbb mozzanatait beszámoló formájában ide iktatni.

A „Kéve" első tíz évében nemcsak itthon szerepelt grafikai lapjaival, hanem éppoly sikerrel a külföldön: Berlinben, Düsseldorfban, Drezdában, Bécsben az ott rendezett „Kéve"-kiállításokon, azonkívül Rómában, Velencében és Münchenben. Egyik nevezetes sikerét Olasz- és Spanyolországban tett útja után s annak emlékei nyomán készült grafikai lapjainak köszönte. A siker arra ösztönözte, hogy már megszerzett készségét minden módon tetézze. Nagyban elősegítette ezt 1913-ban angliai tanulmányútja, amely alkalmat adott neki arra, hogy egy kiváló mester, Frank Short útmutatásai alapján fejleszthesse technikáját. S ugyanebben az évben nagysúlyú kitüntetés is érte: a „Puente San Martino Toledo" c. lapjára megkapta a magyar állam nagy aranyérmét a Magyar Grafikusok Egyesületének kiállításán. Most már siker siker követett. A még Angliában megkezdett angol tárgyú sorozatot folytatta 1914-ben s ezt

a „Kéve" müncheni kiállításán vitte a nyilvánosság elé, ahol nagy elismeréssel fogadták, a spanyol sorozat pedig ugyanakkor meghozta neki a szász ezüstérmet a lipcsei Bugra-kiállításon. Minden a legszebben indult, amidőn egyszerre megakasztotta munkáját s a világkataklizma forgatagába sodorta Lénárdot is a háború. A hajszálfinom karcolótűt kard váltotta fel a kezében.

Most aztán egy nagy emlékekben s nagy szenvedésekben bővelkedő korszak kezdődött életében. 1914-től 1916-ig állandóan frontszolgálatot teljesített s különböző ütközetekben vett részt. Súlyos tífuszt szerzett s ekkor egy időre a Sajtóhadiszállás művészeti osztályához került, ahol a „Kéve" megbízásából egy 8 rézkarcból és 6 kőrajzból álló sorozatot készített a Dolomitok közt lefolyt ütközetek színteréről. 1917-ben megint csapattestéhez vonult be, ahonnan félév mulva ismét a Sajtóhadiszállás művészei közé osztották be. Ilyen minőségben páratlan érdekességű vidékeket járt be: az olasz, albán, montenegrói és orosz frontokat. Kifogyhatatlan bőségben tárult itt eléje a rajzolni, karcolni való s ő bőven élt az alkalommal. E műveinek nagy része a Heeres-múzeumba és a német hadügyminisztérium képgyűjteményébe került. Azonkívül azokra a kiállításokra, amelyeket a Sajtóhadiszállás rendeztetett Budapesten, Bécsben, Hágában és Skandináviában. 1918-ban Kievbe került. A katasztrófa ekkor már vészesen közeledett és Lénárd csak keserves bolyongások után tudott ebből az összeomlásból hazavergődni.

A világ első lassú felocsudása után a sokfélekép megszakadt rendszeres munka folytatásának kellett volna következnie Lénárd műtermében. Csakhogy nem volt műterme. S nem volt anyaga. Idejét a lakásmizéria okozta bonyodalmak vették igénybe. A legnagyobb vesződségek és bajok közepette nyulhatott újra a karcolótűhöz, a most már szinte megszerezhetetlen rézlapokhoz. Mégis készült, még 1922-ben néhány nagyobb karc. Pedig azóta idejének csupán egy részét szentelhette művészetének, másik, nagyobbik részét igénybe vette az a fáradságos munka, amelyet itthon és külföldön folytatott számottevő eredményekkel a magyar közgazdaság érdekében.

Ilyen külső körülmények közt keletkezett eddigi munkásságának az a terméke, amelyet ez a kiállítás külön gyüjtemény formájában mutat be. Nincs egyéb tisztünk, mint egyszerűen rámutatni e szép lapokra, a világot gázoló fergetegből kimentett, szeretetápolta virágokra.

LYKA KÁROLY

LÉNÁRD RÓBERT

107. Ponte vecchio.	Tollrajz.	Eladó.
108. Utca Algecirasban.	,,	,,
109. Loggia dei Banchi Genoa.	Rézkarc.	,,
110. Arno partján.	,,	,,
111. Lucca.	,,	,,
112. Ponte vecchio.	,,	,,
113. Ponte vecchio este.	,,	,,
114. Kalimegdan.	,,	,,
115. Házbontás.	,,	,,
116. Napnyugta a genuai kikötőben.	Aquatinta.	,,
117. Luccai dóm.	Rézkarc.	,,
118. Chiesa St. Andrea Görz.	,,	,,
119. Összelőtt fák.	Hidegtűkarc,	,,
120. Genuai épülő ház.	Rézkarc.	,,
121. Április.	,,	,,
122. Klosterneuburg.	,,	,,
123. Zarkovo télen.	Tollrajz.	,,
124. Cukarica, Belgrad.	,,	,,
125. Berkshirei dombok.	Rézkarc.	,,
126. Csendes vizek.	,,	,,
127. Exeteri csatorna.	,,	,,
128. Este a Themse mellett.	,,	,,
129. Este a csatornán.	,,	,,
130. Charing Cross Bridge.	Aquatinta.	,,
131. Mermaid House Rhye.	Rézkarc.	,,
132. Penzance.	,,	,,
133. Topsham	,,	,,
134. Goringi malom.	,,	,,
135. Hidalgo-kastély.	,,	,,
136. Avilai dóm.	,,	,,
137. Puente San Martino, Toledo.	,,	,,
138. Áradás.	,,	,,
139. Alhambra Granada.	,,	,,
140. San Yuan y Bautista, Toledo.	,,	,,
141. Puente Alcantara, Toledo.	,,	,,

Az árak az egyes termekben kifüggesztett táblázatokon láthatók.

LÉNÁRD RÓBERT

142. Avila környékén.	Rézkarc.	Eladó.
143. Waidhoffen.	,,	,,
144. Régi negyed, Toledo.	,,	,,
145. Szerb országút.	Tollrajz.	,,
146. Kora tavasszal Belgrád mellett.	,,	,,
147. Waidhoffen este.	Krétarajz.	,,
148. Parkrészlet.	,,	,,
149. Ober St. Veith.	,,	,,
150. Klosterneuburg.	,,	Magántulajdon.
151. Fuschi hegyek.	,,	Eladó.
152. Tiroli ház (Fusch).	,,	,,
153. Waidhoffeni templom belseje.	,,	,,
154. Fuschi völgy.	,,	Magántulajdon.
155. Fenyőtanulmány.	,,	Eladó.
156. Vízesés, Fusch.	,,	Magántulajdon.
157. Lőcsei sekrestye.	Rézkarc.	Eladó.
158. Stephansdom, Wien.	Krétarajz.	,,
159. Szomorúfűz.	,,	,,
160. Trebinje.	Rézkarc.	,,
161. Kalimegdan.	Tollrajz.	,,
162. Zarkovo.	Rézkarc.	,,
163. Drei Zinnen.	,,	A Dolomita mappából.
164. Szeles este.	Rézkarc.	A Gesellschaft f. vervielfält. Kunst tulajdona.
165. Kronbergi utca.	Rézkarc.	Eladó.
166. Franz Josephs-Kanal, Wien.	,,	,,
167. Montignii csatorna.	,,	,,
168. Saint Cloud.	Színes rézkarc.	,,
169. Kronbergi háztetők.	Aquatinta.	,,
170. Place Porte Maillot, Paris.	Rézkarc.	,,
171. Rue de Beajolais, Páris.	Rézkarc.	,,
172. Genuai utcasarok.	,,	,,
173. Weidling am Bach.	,,	,,
174. Meudon.	Aquatinta.	,,
175. Goring.	Rézkarc.	,,
176. Brügge.	,,	,,

Az árak az egyes termekben kifüggesztett táblázatokon láthatók.

LÉNÁRD RÓBERT

177. Este.	Rézkarc.	Eladó.
178. Karlsbrücke, Prag.	„	„
179. Montmartre.	Színes rézkarc.	„
180. Gemuenden.	Rézkarc.	„

CSULYOK MARGIT

181. Primavera.	Bronz.	Eladó.
182. Galambos lány.	„	„

LÉNÁRD RÓBERT

183. Illustratio.	Barnázott rajz.	Magántulajdon.
184. Firenze.	Akvarell.	Eladó.
185. Charing Cross Bridge, London.	Ceruzarajz.	Magántulajdon.
186. Eden Palace Hotel, Genua.	Színezett rajz.	„
187. Kaluszi piac.	Krétarajz.	Eladó.
188. Topsham.	Ceruzarajz.	„
189. Rubbia.	Krétarajz.	„
190. Onuthi templom.	„	„
191. Pegli.	Rajz.	„
192. Rhyci út.	Ceruzarajz.	„
193. Rétek.	„	„
194. Czernawka.	Krétarajz.	Magántulajdon.
195. Exeter környéke.	Ceruzarajz.	Eladó.
196. Oxfordi utca.	„	„
197. Holdsütés, Goring.	„	„
198. Goringi dombok.	„	„
199. Col di Lana.	„	Magántulajdon.
200. Ampezzovölgy.	Krétarajz.	Eladó.
201. Drei Zinnen.	Ceruzarajz.	„
202. Travenanzes völgye.	„	„
203. Arabba.	„	„
204. Arabbai templom.	„	„
205. Corvara.	„	„
206. Fodara Vedla.	„	„

Az árak az egyes termekben kifüggesztett táblázatokon láthatók.

LÉNÁRD RÓBERT

207. Lovcen.	Krétarajz.	Eladó.
208. St. Cassián.	Ceruzarajz.	,,
209. Párisi híd.	,,	,,
210. Az ulcinji kikötőben.	Krétarajz.	,,
211. Ulcinji utca.	,,	Magántulajdon.
212. Montenegrói rom.	,,	Eladó.
213. Skutarii kovácsműhely.	,,	,,
214. Skutarii utca.	,,	,,
215. Albán.	,,	,,
216. Napkelte Ulcinjban.	,,	Magántulajdon.
217. Crkvina.	,,	Eladó.
218. Djamija Selvia, Skutari.	,,	,,
219. Spuz.	,,	,,
220. Rruga e Derwish Begut, Skutari.	,,	,,
221. Basaar Skutari mellett.	,,	,,
222. Utca Cattaróban.	,,	,,
223. Gránáttölcsérek Görznél.	,,	,,
224. Cattarói síkátor.	,,	,,
225. Montenegrói udvar.	,,	,,
226. Staribari mecset.	,,	,,
227. Podgorica.	,,	,,
228. Salcano.	,,	,,
229. Elfoglalt hajóágyúk.	,,	,,
230. Albán nő.	,,	,,
231. St. Andrea, Görz.	,,	,,
232. Castelnuovo.	Krétarajz.	,,
233. Buda a Svábhegyről.	,,	,,
234. Mátyás-templom.	,,	,,
235. Pont des Arts Paris.	,,	,,
236. Rijecki Grad.	,,	,,
237. Berettyóújfalusi utca.	Ceruzarajz.	,,
238. Nándor-utca.	Krétarajz.	,,
239. Szerb faluvége.	Ceruzarajz.	,,
240. Prágai híd.	Krétarajz.	,,
241. Áradás.	Ceruzarajz.	Magántulajdon.

LÉNÁRD RÓBERT

242. Meyerhöfe.	Ceruzarajz.	Eladó.
243. Waidhoffen.	Krétarajz.	,,
244. Napnyugta az Aldunánál.	Ceruzarajz.	,,
245. Margithid.	Krétarajz.	,,
246. ,,	,,	,,
247. Falusi utca.	Ceruzarajz.	,,
248. Rhyci főtér.	,,	,,
249. Penzance.	,,	,,
250. St. James park, London.	,,	,,
251. Newlyn.	,,	,,
252. Sevenoaks.	,,	,,
253. Eszék.	,,	,,
254. Déltiroli falu télen.	,,	,,
255. Marina di Pisa.	Színes tollrajz.	Magántulajdon.
256. Falusi utca.	Krétarajz.	Eladó.
257. Cernowici híd.	,,	,,
258. Loggia dei Banchi.	Tollrajz.	,,
259. Görzi főtér.	Krétarajz.	,,
260. Schönbrunn.	,,	Magántulajdon.
261. Temető, Sadagora.	Színes ceruzarajz.	Eladó.
262. Via Bonera, Nervi.	Tollrajz.	,,
263. Fatanulmány.	Ceruzarajz.	,,
264. Franz Josephs-Kanal, Wien.	Krétarajz.	,,
265. Éjjel Firenzében.	Akvarell.	Magántulajdon.

CSULYOK MARGIT

266. Simay Imre tanár mellszobra.	Gipsz.	

Az árak az egyes termekben kifüggesztett táblázatokon láthatók.

A „KÉVE" MŰVÉSZEGYESÜLET

XIV.

KIÁLLITÁSA

ÉS ENNEK KERETÉBEN

LÉNÁRD RÓBERT KÉVE-TAG
MŰVEINEK
GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

NEMZETI SZALON
ERZSÉBET-TÉR

1923
MÁRCIUS—ÁPRILIS

1 pld az anyagból
Ves

Lenarduzzine B.V.

festő

lásd Balázs Vera

alatt

Baditz Ottó, festő, marad, l. 47. old.

Lénárd Mária

szül. Biatorbágyon 1889
máj. 4. Rk. 4 polg.
1920/21. I-II. elsőéves
mincsznőv. Deák Ebner L.

H S mesterjegy ötvös művelen III. 137, 138.

Lénárd Mária

1920/21 – 1921/22

Ferképzőmfőiskévk

108. l.

Lénárt Mihály

A Stúdió tegja

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója 1953–1963
Bev. Vajkai Aurél Bps. 1963.
38-o.

Lénárd Mihály

1886-ban a tatai fazekas-céh tagja.

Körmendi Géza: A tatai fazekasság története. Komárom, 1964.
11.o.

Lénárd-Lévy Róbert.

a "Kéve" müvészegyesület tagja 1908-ban a megalakulás idejében

Bende János:

a Képzőművészeti Egyesületek Története,kézirat.

Lénard Robert

Prod 3

Valence 1922

163 - l -

Ervintől bocsánatot eljárásáért. — Nem volt ereje talpra állani még a következő két napon sem. Erre az időre a magyar grófot kérte meg úrnője gardirozására. Azt tartotta: egy perfekt gentlemannel hírbe keveredni nem lehet, csak közönséges férfiak kompromittálhatnak egy kifogástalan úrileányt ...

Az indiai oczeánon suhogott a Minerva, sirályszárnyon, símán, mintha csupán csak a levegő ellenállását kellett volna legyőznie.

Immár csak három napi út választotta el a hajót a parttól. A szárazföld közelsége egész másféle érzéseket keltett Czeczilben, mint Ervinben. Az lett volna a természetes, hogy rég nélkülözött atyja közeli viszontlátásán való örömében emelkedő kedvet mutasson a leány, holott ellenkezőleg történt: mennél közelebb jutott a kikötőhöz, annál ábrándosabbá, szinte borússá vált a Cecil hangulata. Szórakozott lett, elmélázott, gyakran válasz nélkül hagyta lovagja megjegyzéseit és kérdéseit.

Nem úgy Ervin. A megújhodott ifjú lelke most már nem érte be azokkal a benyomásokkal s érzéskincsekkel sem, a melyekkel a hajón gazdagodott: új és új eseményekre vágyott, az eddigieknél még izgatóbbakra. Szinte kapzsi lett. Mint a doggkölyök, mely valameddig kutyatársain ki nem próbálta erejét, gyáván megfutamodik egy kóczos pincsi morgásától is, első győzelmes marakodása után azonban mindig verekedni szeretne, nekimenne az oroszlánnak is.

BÁRCZY ISTVÁN, BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ÚJ FŐPOLGÁRMESTERE.

A lady kedve fogyatkozásához alighanem hozzájárult lovagjának ez a mind élénkebben jelentkező kedvzajlása, tettvágya is. (Hogyan, hát csöppet sem fáj neki a tőle való válás? Életét koczkára tette érette csupa bravúrból, a nélkül, hogy jutalomra számított volna! Elvégezte lovagi feladatát, aztán egy könnyed főhajtás után hátat fordít neki, a ki érette annyit remegett s gőgösen, emelt fővel, szinte búcsúszó nélkül otthagyja őt!)

Albion ünnepelt leányának szemében ez egy valóságos probléma volt. Nyugtalanító talány, a mit mindenáron meg akart fejteni. Eleinte két vélelem között kereste a rejtély kulcsát. Az egyik, hogy van már valakije a fiatalembernek, a másik, hogy nem kapott tőle elég bátorítást. Hovatovább azonban el kellett mind a két vélelmét vetnie. Az utóbbit, mert annál a hálánál és kegynél, a mit a fiatal férfi irányában tanusított, többet, női méltósága sérelme nélkül, amúgy sem nyújthatott volna. Hiszen elment a végső határig: lovagjának szinte karjába dőlt. A másik vélelmet meg azért ejtette el Cecil, mert valószínűtlennek tartotta, hogy valaki jókedvvel ezer mértföldnyire utazzék a kedvesétől. A leány ítélete utóvégre is abban állapodott meg, hogy halvérű ember a grófja, a női szépség és kegyek iránt érzéketlen.

Lady Cecil egyelőre maga sem volt vele tisztában, hogy lovagja közömbössége csupán hiúságát bántja-e, avagy a szíve is érintve van-e általa. Elég szabadneveléső és merész volt ahhoz, hogy fölvesse magában a kérdést: feleségül menne-e a magyar mágnáshoz, ha megkérné a kezét. Minden habozás nélkül igennel felelt. Apjától tudta, hogy dúsgazdag történelmi családból származik, azonkívül szép férfi volt, igazi gentleman: ezzel beérhetné bárki is. De midőn magábaszállása ama pillanataiban, a melyekben szívvizsgálatot tartott saját maga ellen, úgy tette fel a kérdést: hozzámennél-e az idegen férfihez, ha se neve, se vagyona, se rangja? — kezdetben hallgatott, csak később vallott be magának annyit, hogy mindenek ellenére hozzá menne, ha nem magyar lenne, de brit.

(Folytatása következik.)

UKRÁN MENYASSZONY.

Lénárd Róbert rajzai.

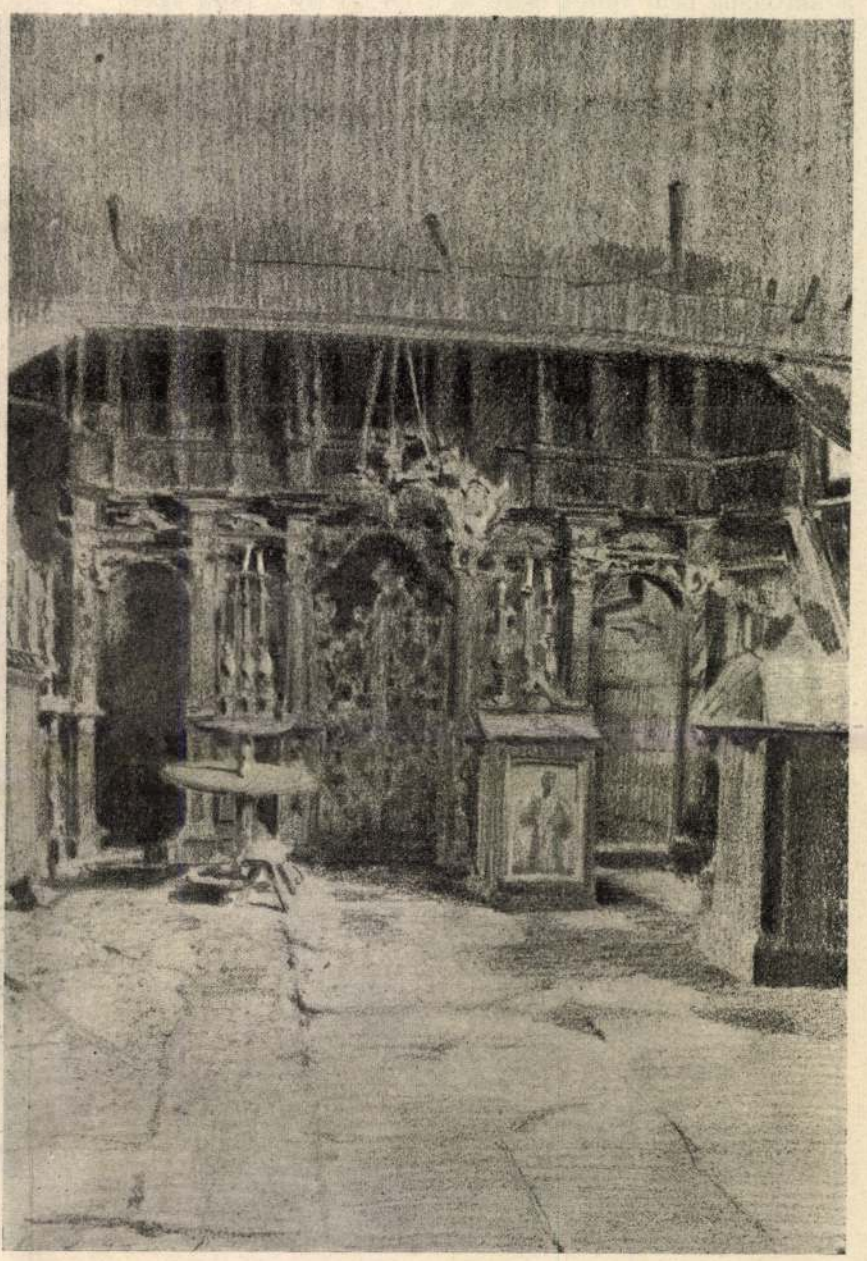

UKRÁNIAI TEMPLOM BELSEJE.

A FONÁL.

Elbeszélés. — Irta **Balla Ignácz**.

Kallós tanár elmaradt a nagy társaságtól, a mely egy trappista-barát kalauzolása mellett járta be a katakombákat. Egyik kezében ott volt az üveges lámpa, a másikban pedig a fonál, a melyet a trappisták nyomtak a kezébe, a mikor leszállt a földalatti sötét folyosókba. E kettős vezetőt tartva a kezében, teljes biztonságban érezte magát: a lámpa megvilágította az útját, a fonál pedig, a melyet menetközben le-legombolyított, mint Ariadne fonala Perseust, őt is vissza tudja vezetni a labirintusból a napfényre.

A hasonlat mitológiai jártasságról tanuskodott, de Kallós úr valóban a történelem tanára volt. A nagy társaságban most nem érezte jól magát. Az a sok beszéd, vihogás, kérdezősködés minduntalan kizökkentette abból a meghitt hangulatból, a melybe ezek a komor, sötét folyosók, évszázados katakombák ringatták. Érezte, hogy ezeket csak a lélek szárnyát megoldó csöndben, igazi, háborítatlan hangulatban szabad bebarangolni, mert ez a fönséges csönd ezerszerte többet mesél a képzeletnek, mint egy cicerone betanult, gépies magyarázata. A lélek szemével kell mindezt a sok katakombát, loculit, cubiculát végignézni, már pedig a lélek szeme csak igazi, meghitt hangulatokban, magányos csöndben nyílik meg.

Nekivágott hát egyedül egy folyosónak. A lámpáját előre tartotta, a fonalat pedig lassan gombolyította le, a mint egyik folyosóból a másikba lépett. Ment, ment előre és csodálatos hangulatokat érzett. A katakombák benépesedtek előtte ... A sírok helyén ott látta a lepelbe burkolt tetemeket, körülöttük régi, évezredes gyűrűk, karperecek, kösöntyűk, fülönfüggők ... Egy-egy szárkofágon különös ákom-bákomos felírások. Az egyiknél le is hajolt, hogy megnézze azt a különös betűcsoportot, a mely oly kísértetiesen nézett fel rá.

A mint így lehajolt, ott bent a szárkofág aljában valami fényességet látott megvillanni. Talán valami régi pénzdarab vagy csecsebecse, a mit eddig nem vettek észre és a mi így ittmaradhatott, évszázadokon át, zavartalanul?

Meg akarta közelebbről nézni és így leguggolva, feléje ment, a lámpát előre tartva. De egyszerre megcsúszott lábai alatt a nyirkos föld és ő megtántorodott, kiejtve kezéből a lámpát és a fonalat.

Előbb a lámpa után kapott. Szinte ösztönszerüleg, talán a nélkül, hogy gondolt volna arra, hogy a fonalat később is megtalálhatja, de a lámpa el is törhet és akkor sötétben marad.

Mindez, ha átfutott is az agyán, egy pillanat alatt futhatott át, mert még esése közben utána kapott a lámpának. De nem tudta elkapni és a lámpa csörömpölve tört szét a földön.

Megdöbbenve tápászkodott fel. Körülötte kísérteties csönd és sötétség. Nagy, szinte ólomnehéz sötétség, a melynek súlyát érezve a mellén, szinte elfult a lélekzete. És ez a csönd!

Az első pillanatban nem is gondolt arra, hogy ő most el van zárva a világtól, csak akkor rémlett ez fel neki teljes félelmetességében, a mikor lehajolt a földre, hogy felvegye az elejtett fonalat és azt — nem találta. Türelmetlenül, egyre idegesebben tapogatózott a földön, de a fonál nem volt sehol. Nyugtalanul meredt bele a sötétségbe, de a szeme tehetetlen volt ezzel a sűrű sötétséggel szemben.

Biztatni kezdte magát, hogy talán így, fonál és lámpa nélkül is kitalál innen. Hiszen emlékszik még az útra, a melyen jött, tudja még, hogy merre kanyarodott be az egyik folyosóból a másikba. Megpróbálta hát és nekiindult a vak sötétségnek.

És a mint így tapogatózva csetlett-botlott és le-lehajolt a sötétben, hogy talán véletlenül megtalálja a fonalat, folyton az járt a fejében, ha ő dohányos ember lenne, biztosan nem kerül ebbe a szörnyű kellemetlen helyzetbe:

— Akkor volna a zsebemben gyufa és így legalább annyit megláthatnék, hogy hol a fonál!

Megtapogatta a zsebeit, hogy talán mégis van nála gyujtó, de szinte reménytelenül. Nem volt nála.

Most elhajlott a folyosó és neki úgy rémlett, hogy hangokat hall a távolból. Arra felé sietett hát és belekiáltott a kongó űrbe, de nem jött válasz a hangjaira, csak elkésve valami gyenge visszhang.

Megállt hát és visszafordult. Már jó órája járhatott így, mindenütt a nyirkos fal mellé lapulva, tapogatózva, le-lehajolva, hogy talán véletlenül ott a fonál, de még semmi! Se fonál, se hang, se fény!

Tanácstalanul meg-megállt néha és megpróbálta, hogy majd tájékozódik. Arra emlékezett, hogy egy hosszú folyosón ment előre, aztán balra kanyarodott, majd jobbra, majd ismét jobbra, aztán meg balra. Itt elvált a társaságtól. Aztán előre ment, majd ismét jobbra. A lámpa itt tört el. Aztán visszafelé ment, majd balra ... De hiába próbálta így kirajzolni magának az utat, nem ment sehogysem a dolog és most már azt is tudta, hogy eltévedt.

Le akart ülni, mert már elfáradt a bolyongásban, de fázott és nem mert leülni, mert félt, hogy a nagy fáradságtól nyomban elalszik. Aztán éhes is kezdett lenni, majd mind erősebben marczangolta a gyomrát az éhség. Ebből aztán arra következtetett, hogy már erősen estébe hajolhat az idő, — a föld felett!

Mert itt a föld alatt ő nem látott mást, mint sötétséget, vak, nehéz, sugárnélküli nagy sötétséget. És a nagy fáradságtól és éhségtől már azt sem tudta, hogy mi történik vele. A gondolatait már nem tudta rendben tartani és az akaratán sem uralkodhatott már. A vad kétségbeesés kezdett erőt venni rajta és szinte őrülten szaladgált ide-oda a kongó, vak folyosókban. Közben bele-belekiabált a sötétségbe, de semmi választ sem kapott. Maga sem tudta, hogy mit kiabál így és csak azt vette észre, hogy a hangja milyen száraz és rekedt. És ekkor kínzón, érezni kezdte a szomjúságot is!

Most már igazán nem tudott magáról. Az éhség, szomjúság, a fáradtság és a kétségbeesés úgy kergették előre, mintha nem is volna akarata. Csak néha állott meg egy pillanatra, hogy megtörölje verejtékes homlokát és ilyenkor félelmetes valóságban villant fel előtte a helyzete. Mi lesz vele? Biztosan nem vették észre a társaságban az eltünését és azóta már rá is zárták a katakombákat. Ki tudja, mikor vetődik ide megint valaki és ki tudja, ép erre visz-e az illető útja? Az éhenhalás rémét érezte ekkor, a mint fojtogatja. Éhen halni, itt a föld alatt, a napsugár nélküli üres katakombákban, — ó, ez borzasztó! Minek is jött ő ide, ezekbe az évezredes sírokba, a melyek közül az egyik az ő temetője is lesz!

Most megint nekivágott a sötétségnek. É ezte ugyan, hogy tehetetlen vele szemben és az nagyobb úr az embernél, de megpróbálta. Hátha ...

Már alig volt jártányi ereje! Úgy érezte, hogy már napok óta van bezárva e földalatti börtönbe és hetek óta nem evett. A nyelve odatapadt a szájpadlásához, a gyomra égett és már-már a lábai is felmondták a szolgálatot ... Mi lesz vele? Hát igazán itt kell nyomorultan, elhagyatva, éhen elpusztulnia? Hát azért teremtette volna az Isten, hogy így vesszen el és ne legyen mellette senki, a ki lefogja a szemét? Hát nincs menekülés? Hát ő sohasem láthatja már a napfényt, a családját? Itt fog elpusztulni? Isten, a könyörületes, az irgalmas nem nyujt neki segedelmet?! ...

Erőtlenül hullott le a földre és úgy zokogott:

— Isten, Isten, hát elhagyod szerencsétlen szolgádat?! ...

De mi ez? Mit érez itt a térdei alatt ...

Reszkető kézzel nyúlt le a földre és boldogan, sírva, nevetve kiáltott fel:

— A fonál! ... A fonál! ... Megvan a fonál! ...

... A mikor tapogatózva megindult, egyszerre friss erőt érzett minden izmában. A napfényre érve, megnézte az óráját.

Fél óráig csak, épen csak fél óráig volt a katakombába zárva.

A NYUGATI FRONTRÓL. — NÉMET GYALOGEZRED ZENESZÓ MELLETT MEGY AZ ÁLLÁSOKBA.

A „KÉVE" MŰVÉSZEGYESÜLET

XIV.

KIÁLLITÁSA

ÉS ENNEK KERETÉBEN

LÉNÁRD RÓBERT KÉVE-TAG MŰVEINEK GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

NEMZETI SZALON
ERZSÉBET-TÉR

1923
MÁRCIUS—ÁPRILIS

Lénárd Róbert (Lévy Robert)

1923. koll. kiáll. a Kévében
Lyka által írt életrajzának kivonata:
Londonban, Frankfurtban tanult
rajzolni. Eredetileg a kereskedelmi
pályára készült. A rézkarcolást
Ettore Cossomatti-nál tanulta. Itthon
Szabolya Frischauf Ferencnél tanult majd
egyik alapítója lett a Kévének. El-
ső műveivel a Kéve legelső kiállítá-
sán 1908-ban jelent meg. Egyik ne-
vezetes sikerét Olasz- és Spanyolor-
szágban tett útja után s annak
emlékei nyomán készült grafikai
lapjainak körzönte. 1913-ban Angliá-
ban tett tanulmanyutat, hol
Frank Short utmutatásai alapján
fejlesztette technikáját. 1913-ban
a Puente San Martino Toledo
c. lapjára a Magyar Grafikusok
Egyesületének kiállításán megkapta a
magyar állam nagy aranyérmét.
Angliában megkezdett angol tárgyú
sorozatot folytatta 1914-ben s ezt a
Kéve münchenni kiállításán vitte
fordítsa

szilvánonág elé; a spanyol sorozat pedig ugyanakkor meghozta neki a szász ezüstérmet a lipcsei Bugra-kiállitáson. 1914–16-ig állandóan frontszolgálatot teljesitett. Sulyos tifuszt szerzett s ekkor egy időre a Sajtó hadiszállás művészeti osztályához került, ahol a Kéve megbizásából egy 8 vézkarcból és 6 körajzból álló sorozatot készitett a Dolomitok közt lefolyt ütközetek szintereiről. 1917-ben megint csapattestéhez vonult be, ahonnan félév mulva ismét a hadiszállás művészei köze osztottak be. E minőségben bejárta az olasz, albán, montenegrói, és orosz frontokat. E művének nagy része a Heeres-múzeumba és a német hadügyminisztérium képgyűjteményébe került. 1918-ban Kievbe került, s Lenárd csak nehezen tudott az önze Dunaisból hazaverfődni. Műtereinkondok zavarják itthon, de 1922-ben már készitett nehány nagyobb karcot. Pedig azóta idejének csak egy részét szentelhette művészetének, másik nagyobb részét igenybe vette az a fáradságos munka, amelyet itthon és külföldön folytatott, számottevő eredményekkel a magyar közgazdaság érdekében.

Lénárd Lévy Róbert

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 282,

Lévy Róbert

19o7.IV.27-én Szablya Frischauf Ferenc elnökletével alakult a KÉVE Müvészegyesület,Benkhard Ágost,Göröncsér János és Lévy Róbert ügyvezetőségi tagok munkálkodásával.Első kiállitásukat a következő év februárjában a Ferenciek tere 9.szám alatt rendezték meg a beérkezett nem nagyszámu festményekből,szobrokból és grafikákból.

Kóós Judith:Kozma Lajos munkássága Bp.1975.Akadémiai Kiadó
4o.old.

CIVILIÁDA

Bemutatkozik a főváros legfiatalabb helytörténeti gyűjteménye

KARIP GYULA

Pestszentimre néprajzi emlékeinek gyűjtése az ezredforduló évében kezdődött meg. Az azóta eltelt négy év során kiderült, az 1898-ban létrejött településen a múltnak számtalan emléke őrződött meg generációkon keresztül.

Megtalálhatók voltak itt a majorsági múlt emlékei, a fonás és a szövés, a mezőgazdasági és a ház körüli munkák eszközei. Megőrződtek az egykor területünkön élt – tipikusnak mondható – szegény és kispolgári családok konyha- és szobabútorai, használati tárgyai. Szép számban kerültek elő az első és második világháború katonai tárgyú emlékei.

Ezen a területen (11 km²) az egykor űzött mintegy ötven iparból jelenleg tizenhat eszközkészletével rendelkezünk részben vagy egészben.

A település néprajzi-, ipar- és helytörténeti anyagainak gyűjtését, különösen az első esztendőben, jelentős mértékben nehezítette az a tény, hogy alig néhány éve, 1996-ban költöztem párommal Pestszentimrére. Az itt élő idős emberek – a gyűjtés alanyai – nem ismertek, nehezen nyíltak meg. A kezdeti nehézségek leküzdését követően egyre többen értették meg, hogy csak közös munkával óvhatjuk meg településrészünk emlékeit a pusztulástól, s egyre nőtt az adakozók száma. Különösen nagy segítség volt a 2002. szeptemberi első, majd 2003. szeptemberi második önálló kiállítás, amelyet sokan tekintettek meg, s már a kiállítások ideje alatt, majd azt követően is jelentősen gyarapodott a gyűjtemény. A 2002. év végén Török Erna, majd a 2003. év elején Vojtikovszki László személyében két olyan kollégát kaptam, akik nélkül ma már el sem tudnám képzelni a munkát. Török Erna a maga precizitásával a leltározásban, a textíliák megóvásában, míg Vojtikovszki László a gyűjtésben van nagy segítségemre.

A tárgyi emlékek számbeli gyarapodása az idő előrehaladtával oly mértéket öltött, hogy hamarosan gondot jelentett az anyag elhelyezése. Ekkor kezdtem el családi házunk padlásterét kialakítani a gyűjtemény céljára, ám ez a munka az anyagiak híján már nem tudott lépést tartani a gyarapodással.

E közcélú magángyűjtemény egyetlen fillér állami/önkormányzati támogatást sem kap, elképzelhető, mekkora nehézséget jelent az összegyűjtött anyag tárolása, megóvása, bemutatása.

A padlástérbe felvezető helyiségben, egy századelős ruhásszekrényben került elhelyezésre a textília gyűjteményünk. A háziszőttes, illetve hímzett gyári vászon konyhai textíliák mellett az ágyhuzatok és ruházati darabok is itt nyertek elhelyezést.

Különösen kedves számomra az üveggyűjteményünk, melynek legszebb darabjai (császári és magyar címeres Warhanek-üvegek) Török Erna kolléganőm ajándékaként kerülhettek leltárba.

Ebben a helyiségben találhatók még az első és a második világháború emlékei, továbbá könyvészeti, folyóirat, valamint falerisztikai anyagunk is. És itt került kialakításra szerény munkahelyünk, amely egy nagy teljesítményű számítógépet, nyomtatót, szkennert, faxot, fénymásolót, fényképezőgépet, diktafonokat és egy elektronikus írógépet tartalmaz. (Ez utóbbit a mutatókartonok kitöltése tette szükségessé!)

A padlástérben a bal oldalon egymás mellett tekinthető meg egy szegény és egy kispolgári család teljes konyhaberendezése. Különösen a múltról keveset tudó ifjú korosztály számára érdekes ez az elhelyezés, hiszen érzékelhetik egy alacsony vályogház, illetve egy egészséges belméretű kispolgári lakóház konyhaberendezése közti kiugró különbséget.

A padlástér végében a mezőgazdasági, a ház körüli munkák, a fonás, a szövés eszközei kerültek bemutatásra. A következő boksz még hiányos. Itt egy kispolgári család szobaberendezésének néhány darabját szeretnénk majd bemutatni, ám jelen pillanatban mindössze négy darab nyomott mintás bőr ülőfelületű, illetve háttámlájú szék áll rendelkezésünkre.

Az utolsó bokszban egy kispolgári család hálószobáját tekinthetik meg az érdeklődők.

A padlásteret határoló negyedik oldalon az egykor itt űzött iparok emlékeiből látható szabó-, kovács-, bádogos-, asztalos-, vízvezeték-szerelő-, lakatos-, kádár- és cipészműhely szerszámfelszerelése.

Gyűjteményünk két önálló anyagrésszel is rendelkezik. Az egyik a GRÁNIT Gyár által gyártott kőedény eszközök gyűjteménye, melyet 2004. február végétől láthat a nagyközönség a XIX. kerület, Fő utca 20. szám alatt, a Kispesti Vigadóban.

A másik anyag, amely nagybátyám, id. Keszthelyi Ernő adományaként került a gyűjteménybe (letétként). Ez a múlt század első harmadában élt és alkotott Lénárd Róbert kiváló művész több száz darabból álló rézkarc, kőnyomat-, szén-, toll-, kréta-, illetve ceruzarajzból álló hagyatéka.

Őszintén remélem, hogy a Lyka Károly által többször és több helyen méltatott kiváló művész hagyatékát egyszer majd egy művészettörténész érdemesnek

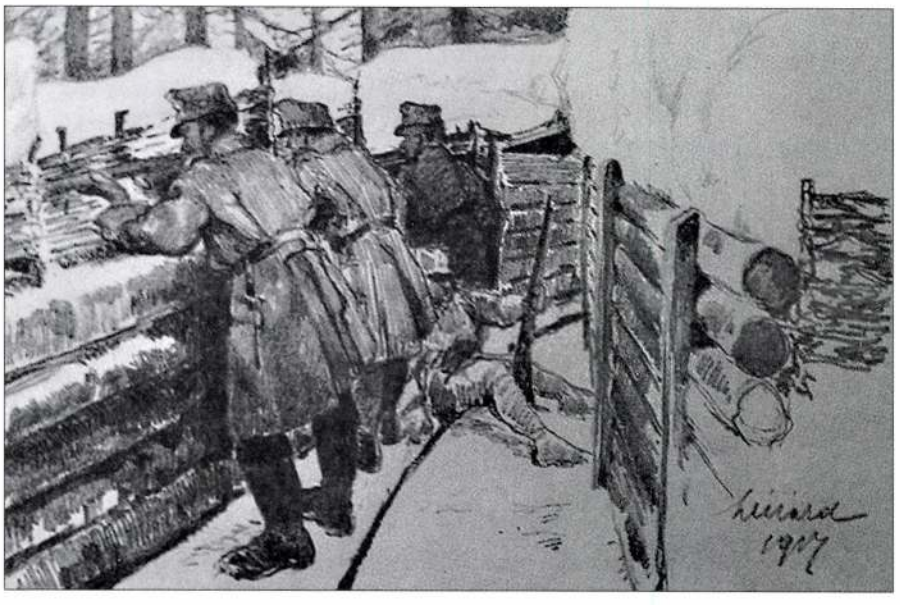

Az I. világháború hadszíntereit haditudósítóként végigjárt Lénárd Róbert 1917-ben készült ceruzarajza

EREDMÉNYEINK

Befejeződött a Szent István Bazilika helyreállítása (II. rész)

BENDE CSABA

A nagy templom építése. Ybl Miklós

A kupola beomlása után, már 1868 februárjában megkezdődött a romok eltakarítása és a megmaradt pillérek bontása, immár Ybl Miklós vezetésével.

Ezután nagyobb szünet következett, a '70-es évek elején alig történt komolyabb építészeti beavatkozás. 1873-ban megkezdődött a negyedik torony építése, 1874–76-os években pedig már az új kupolapillérek építése folyt. 1878-ban a kupola-csegelyek falazásánál, 1880-ban pedig a szentély homlokfalánál tartottak.

A munka dandárja a nyolcvanas évekre esik: ekkor készültek el a főfalak, pillérek és oszlopok, 1887–89-ben pedig az új kupola.

1890-ben a nagy kupola teljesen készen állt. Ybl még 1890 decemberében elkészítette az 1891. évi építési programot.

Ybl Miklós 1891. január 22-én – a kupola beomlásának 23. évfordulóján – meghalt. Munkája nyomán szinte teljes szerkezetében állott az a templom, amelyet még Hild álmodott meg, de homlokzatai, arányai és formái Ybl építészeti megoldásait hordozták. Ybl halálakor tehát lényeges szakasza zárult le az építkezésnek: a ma ismert homlokzatok és a kupola már állottak.

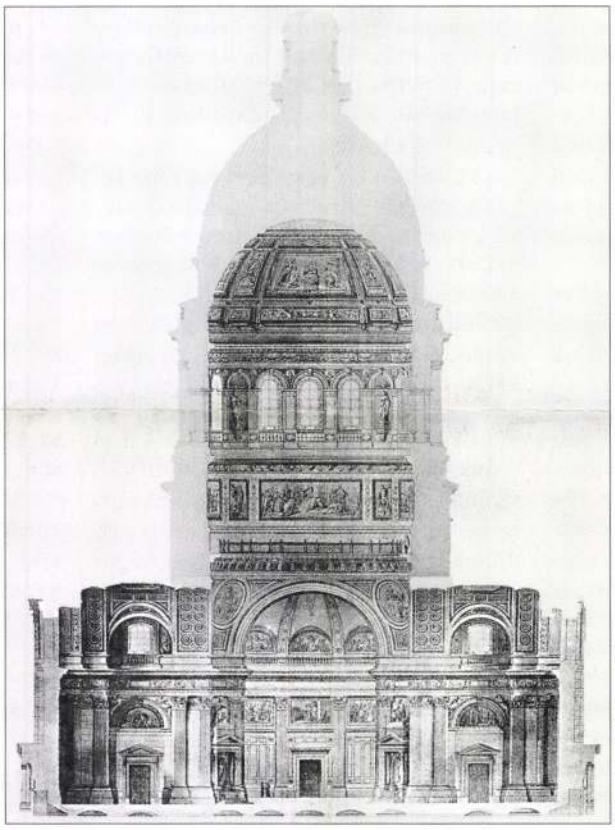

Reprodukció: Szilágyi Edit

Metszet a kupolán át. Ybl Miklós terve, 1886

A befejező munkák. Kauser József

Amikor Kauser József átvette az építkezés irányítását, kevés szerkezeti munka volt hátra. Így rá hárult a grandiózus építmény teljes belső díszítésének, a művészeti és ikonográfiai program kialakításnak hatalmas feladata.

Bátran elmondhatjuk: az igazi viták és problémák csak most kezdődtek. Hildnek és Yblnek elsősorban anyagi kérdések miatt támadtak nehézségei, Kausernek azonban ikonográfiai és művészetszemléleti viták útvesztőjében kellett nehéz döntéseket hoznia.

A belsőépítészeti, szobrászati, mozaik és festő-munkák több mint egy évtizedig tartottak. A végleges ikonográfiai programot csak 1889-ben fogadták el, a művészekkel és mesterekkel a szerződéseket ezután fokozatosan kötötték meg. Ekkor azonban még mindig 16 év munkája van hátra a Bazilika felszenteléséig. Kausernek sok problémát okozott, hogy a művészi megbízások körüli viták és problémák mellett a vállalkozói munkák kiadása körül is harcolnia kellett az igényességért. A korabeli versenyeztetések során – éppúgy, mint manapság – csak a piaci elv érvényesült, így esetenként kontárok is munkákhoz juthattak, természetesen a minőség rovására.

A templomot végül 1905 novemberében szentelték fel, az első ünnepi szentmisét november 19-én, Szent Erzsébet napján tartották. A király nem jött el, ezért egy évvel később, 1906-ban tartották – a király jelenlétében – a zárókő elhelyezési ceremóniáját.

Budapest legnagyobb temploma, a Szent István Bazilika (a lipótvárosi plébániatemplom), több mint fél évszázados munkával tehát végre elkészült. A méreteire jellemző fontosabb adatokat nem hallgathatjuk el: beépített alapterülete 4,147 m², hossza 86,37, szélessége 55 méter. A kettős kupola belső magassága 53, külső magassága 96, a főpárkány magassága pedig 33 méter. A két torony teljes magassága 80 méter.

A Bazilika díszítéseinek, művészi alkotásainak megalkotásában a korszak kimagasló művészeinek egész sora vett részt.

A legfontosabb neveket nem hagyhatjuk említés nélkül: a főoltár Szent István szobrát Strobl Alajos, a kupolacsarnok három szobrát Fadrusz János, Strobl Alajos és Senyei Károly, a szószéket és a főoltárt Kauser József, a mellékoltárok olajképeit Benczúr Gyula és Stettka Gyula, az oldalkápolna Szent József szobrát Feszty Árpád, a másik kápolna Szent Imre szobrát id. Vastagh György alkotta. A belső további szobrai Damkó József, Farkas Sándor, Ohmann Béla, Pátzay Pál, Roskovics Ignác, Jálics Ernő, Ferenczy Béni és Nádler Róbert alkotásai. A szentély mozaikja a szentmise allegóriája, alkotója Benczúr Gyula. A szentély dombormű-vei Mayer Ede alkotásai. A kupola mozaikjait Lotz Károly, az üvegablakokat Róth Miksa tervezte. Az asztalosmunkákat Thék Endre és Lingl Károly cégei készítették, a lakatosmunkák kivitelezője a híres Jungfer cég volt. A díszítőfestő és aranyozó munkákat Scholz Róbert cége, a mozaikokat nagyrészt a velencei Salviati és Jesurum cég készítette. Az orgonát a híres pécsi Angster-gyár szállította.

A spiáter és vasöntvények kivitelezője a méltán elismert Schlick-gyár, illetve az Oetl-féle vasöntöde volt.

Végezetül a homlokzatok művészeti munkái: a timpanon szoborcsoportja és a négy evangélista ülő szobra, valamint a négy egyházatya szobra Feszler Leó művei, a főbejárat mozaikját Than Mór, a bronzkapu tizenkét apostol dombormű-vét Szamovolszky Ödön készítette.

A felszentelt Bazilika átvette méltó szerepét a város életében. Az épület további sorsáról és a húsz évig tartó felújításról a következő számban szólunk.

MDK

Lénárd Róbert

Római Nemzetközi Kiáll.1911.2296231.o.

MDK

Lénárd Róbert: Genua este
Weidling a/Bach.
Carlsbrücke
Napnyugta szélben
Lucca

KMTárs. 1912. márc.kiáll.

MDK

Lénárd Róbert, festő

Kéve 12. kiáll. 1920.okt. N.Szal 4. l.

MDK

Kéve X.kiáll. 1917. N.Szal.

MDK

Lénárd Róbert

Staribari házak, kr.

Török bolt, kr.

Elfoglalt olasz hajóágyuk, kr.

KÉVE 11.kiáll. N.Szal. 1918. nov.

15 l.

MDK

Lénárd Róbert

Halászhajójavitók, kr.

~~Nekézcfuxerçxtzlkvázkc~~
Chiesa Sant Andrea, Görz, e.rézk.

KÉVE 11.kiáll. N.Szal. 1918. nov.

15 l.

MDK

Lénárd Róbert

Castello Strassoldo, kr.

Dulcignói öböl, kr.

Az antivarii öböl, kr.

KÉVE 11.kiáll. N.Szal. 1918. nov.

15 l.

MDK

Lénárd Róbert

Cigánymühelyek, kr.

Montenegrói ház Spuzbsn, kr.

Skutari mögött, kr.

KÉVE 11.kiáll. N.Szal. 1918. nov.

15 l.

MDK

Lénárd Róbert

Hid Ó-Podgoricán, kr.

KÉVE 11.kiáll. N.Szal. 1918. nov. 15 l.

MDK

Lénárd Róbert

Kilátás a lovcseni utról, kr.

Dzamija Tabakki, kr.

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 16. 1.

MDK

Lénárd Róbert

Tavasz, rk.

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 16. 1.

MDK

Lénárd Róbert

Cigánynegyed, kr.

Ulcinji utca, kr.

KEVE 11. kiáll. B.Szal. 1918. nov. 16. 1.

MDK

Lénárd Róbert, festőm.

KÉVE 11. kiáll. N.Szal, 1918. nov.

4.1.

MDK

Lénárd Róbert festőm.

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.
5.1

MDK

Lénárd Róbert

Dürnstein udvar

" a Duna

" kolostor udvar

Kéve 16.kiáll. 1925.nov. N.Szal.

12-13 o.

MDK

Lénárd Róbert

Clemgra szoros

Luganói tér

Nyirfák

Kéve 16.kiáll. 1925.nov. H.Szal.

12-13 o.

MDK

Lénárd Róbert

Florius

Stambul

Reggel a konstantinápolyi kikötőben

Buda a Rózsadombról

Kéve 16. kiáll. 1925.nov. N.Szal.

12-13.o.

MDK

Lénárd Róbert

Venezia, San Giorgio Maggiore, kr.

Fondamenta Sta Maria Formusa, kr.

Chiesa dei Gesuiti, kr.

Kéve 16.kiáll. 1925.nov. N.Szsl.

12.o. 13. o.

MDK

Lénárd Róbert

Canal Grande, kr.

Sta Maria della Salute, kr.

Pozzo, kr.

Kéve 16.kiáll. 1925.nov. N.Szal.

12.o. 13. o.

MDK

Lénárd Róbert

Canal Grande Holdsütés, kr.

Kirakodó, kr.

Dürnstein temető, kr.

Kéve 16.kiáll. 1925.nov. N.Szal.

12-13 o.

MDK

Lénárd Róbert

Dürnstein fő-utca, tollr.

" város vége, "

" templom, "

Kéve 16.kiáll. 1925.nov. N.Szal.

12-13 o.

Lénárd Róbert
festőművész.

Kéve Művészegyesület kiállítása - Munkácsi szalonban - közvetlen s őszinte természetmásolatok sekete krétarajzai és sérbacai. —

Budapesti Hirlap
1929 11. 10

Lékárd Róbert

festőművész

KÚVE Művészegyesület kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.II.5.

Lénárd Róbert

festőművész

KÉVE Művészegyesület kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Ujság
1929.II.5.

Lénárd Róbert

festőművész

KÉVE Művészegyesület kiállítása - Nemzeti Szalonban képével szerepel.

Magyarság
1929.II.5.

Lénárt Róbert

festőművész

KÖVE Művészegyesület kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Elragadóan finom korcai mellett csuttal épp oly finom s azonfelül igen temperamentumos rajzaiból s kiváló darabokat mutat be

Ujság
1929.11.10.

Lénárd Róbert

festőmüvész

KÉVE-müvészegyesület kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.- Egy sorozat finom rajzot állitott ki.

Magyarország
1929.II.10.

MDK

Lénárd Róbert

Puenta alcantare Toledo, rk.

Kora tavasszal Belgrád mellett, tus

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
ap.1952.

Lénárd Róbert.

festőművész

KÉVE-művészegyesület kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Egyre, tökéletesebülő, immár dusmann zézkarcoló.

Esti Kurir
1929.II.10.

Lénárd Róbert
Istörnövér

Kéve biállítása – nemzeti szalonban –
finom krétarajzaival szerepel. –

Magyarság
1929 11.10.

Lénárd Róbert
Festőművész

Kéve művészcsoport kiállítása – vennyi Szalonban-
tájképe, rézkarain és krétarajzain a rajztudás igazi
mestere. Ezuttal Foley Velence, Firenze és a Dolomitok
motivumait tárja elénk. –

Pesti Hirlap
1929 II 10.

Lénárt Róbert
Festőművész

Kéve művész egyerűlet kiállítása – nemzeti szalonban – egy sorozat finom rajzzal szerepel.

Magyar Hirlap
1929 11.10

MDK

Lénárd Róbert festőm.

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal.
2. o.

MDK

Lénárd Róbert, festő

a KÉVE művésztagja

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.

2. l.

MDK

Lénárd Róbert festőm.

a KÉVE ügyvezetőségi tag

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc. 2. 1.

MDK

Lénárd Róbert

Zarkovó

Kloster-Neuburg

Waidhoffen

Kanális Exeter mellett

Ernst Muz. 24.csop.kiáll. M.Rézk.Egy. 1923. ápr.

9 1.

MDK

Lénárd Róbert

Este a csatornán

Temető

Apály

Ernst Muz. 24.csop.kiáll. M.Rézk.Egy. 1923. ápr.

9 l.

MDK

Lénárd Róbert

Staribar

Áradás

Charing Cross Bridge

Ernst Múz. 24.csop.kiáll. M.Közl.Egy. 1923. ápr.

9 1.

MDK

Lénárd Róbert

Saint-Cloud, sz.rézk.

Szent György cíh lo. müv. aukc. 1912. febr.
73 l.

MDK

Lénárd Róbert

Dürnstein látképe, kr.

" a Dunáról

" este

Kéve 16.kiáll. 1925.nov. N.Szal.

12-13 o.

MDK

Lénárd Róbert

Kéve müncheni kiállitása 1914.

MDK

Lénárd Róbert
Városrészlet, rézk.

Magy. művészek rézk. kiáll. katal. Aurora, 1922.

MDK

Lénárd Róbert
Toledo, rézk.

Magy. művészek rézk. kiáll. katal. Aurora. 1922.

MDK

Lénárd Róbert: Nagy Sándor

KMTárs. 1912. márc.kiáll.

KDK

Lénárd Róbert

Charing Cross Bridge, cer.

Rijeka, kr.

Hid Montenegroban, kr.

Kéve 12. kiáll. 1920. okt. N.Szal.

10-11. o.

MDK

Lénárd Róbert

Travenanzes völgye, cer.

Skutarii utca, kr.

Dulcigno, "

Kéve 12. kiáll. 192o. okt. N.Szal.

1o-11. o.

MDK

Lénárd Róbert

Mátyástemplom, kr.

Tabán, "

Déli napsütés, cer.

Kévo 12. kiáll. 1920. okt. M.Ossl.
10-11. o.

Lénárd Róbert MDK

Dürnstein este

Vachau

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Lénárd Róbert

MDK

Dürnstein

Dürnsteini kapu

Műcsarnok 1 924 tavaszi kiállitás

MDK

Lénárd Róbert

Velencei kanális éjjel

Domboldal Elba-szigetén, rajz

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. lo.l.

MDK

Lénárd Róbert

Garage. Elba. Tollrajz

Klosterneuburgi kolostorudvar,krétarajz

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. lo.l.

MDK

Lénárd Róbert

Dürnsteini látkép, krétarajz

Hegyi ut

Lovcen, krétarajz

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. lo.l.

MDK

MDK

Lénárd Róbert

Dürnstein a Dunáról, rézk.

Veneziai palota, tollrajz

Galata és Stambul között

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 11.l.

MDK

Lénárd Róbert

Déli pihenő, rézk.

Puente San Martino. Toledo. Rézk.

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 10.l.

MDK

Lénárd Róbert

Avilai katedrális, rézk.

Velencei kis palota, rézk.

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 9.1.

MDK

Lénárd Róbert

Puente Al-Cantara, rézk.

Összelőtt fák, hideg tü

Dürnsteini templom, rézk.

Mücsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 9.1.

MK

Lénárd Róbert

Parkrészlet, sz.rézk.
Parkrészlet patakkal, rézk.

Magy. művészek rézk. kiáll. katal. Aurora, 1982.

MDK

Lénárd Róbert
Tájkép, rézk.

Magy. művészek rézk. kiáll. katal. Aurora, 1922.

MDK

Lénárd Róbert,

Bécsi részlet, rézk.
Apály, "
Tó, "

Magy. művészek rézk. kiáll. Katalógus. Aurora.
1922.

MDK

Lénárd Róbert, Krefeld 1879-Bp.1936
Pitigliano, rézk.

Szépm.ó Muz. graf. oszt. 87. kiáll. 1954. 28 l.

MDK

Lénárd Róbert

Sekrestye , rézk.

Magy. művészek rézk. kiáll. katalógus. Aurora.
1922.

Lénárd Róbert
Cernovici vashid, kréta

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
25 l.

MDK

Lénárd Róbert

Százezer pengőt kaptak müvészeink. Ujság 1928. máj. 27.

MDK

Lénárd Róbert, ~~festőm.~~ graf.

333.	Havas táj.	Rézkarc.
334.	Havasok.	Rézkarc.
335.	Toledói részlet.	Rézkarc.

Aláirt példány.

Árverési Közlöny. 1937. okt.rk.sz. 28.1.

MDK

Lénárd Róbert, illusztr.

A Dolomitok. 15 eredeti szignált grafikai lap. 6.sz. luxuspéldány. 25 közül.
Bp. Kéve kiad. 1917.

Dr.Szemlér Lőrinc gyüjt.-nek aukciója. Bp.1936.
Könyvdiszek.- Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 78.l.

MDK

Lénárd Róbert,

a fiatal generációból külön stilusu grafikáival szerepelt a gyüjteményben.

Müvészet 1918. 23,24.l.

MDK

Lénárd Róbert

Exeteri csatorna, rézk.

Klosterneuburg, rézk.

Pinia Elba-szigetén, rézk.

Mücsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 9.1.

Ленард Кобет

Кеtегі себотіпе, гевк.

Ноетгипевигд, гевк.

Ідніз Мbэ-ецідеtеп, гевк.

Мосевгиок 1932/33. tоіі кіеіі. Кетгеbеип а
Sеvе 3иb. Кіеіі. Кеt. Э.І.

M.D.K.

Leinárd Róbert
grafikus

A Kéve csoport tagja volt

Farkas Zoltán: Szablya-Frischauf Ferenc
Művészet, 1963. április – 48 kep

Lénárd Róbert MDK

Lucca, rézkarc

Műcsarnok 1912. Hegedüs L.Tull Ö. akvarell- és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállitásai

Lénárd Róbert MDK

Genue este, rézkarc

Weidling a/Bach, rézkarc

Carlsbrücke, rézkarc

Napnyugta szélben, rézkarc

Mücsarnok 1912. Hegedüs L.Tull Ö. akvarell- és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállitásai

MDK

Lénárd Róbert

Három téli kiáll. Csallóközi Farkas L.: Mücsarnok.
Művész-Élet 1933.II.2.sz. 3.l.

MDK

Lénárd Róbert

Charing Cross Bridge. Akvatinta

Pittigliano, rézk.

Chiesa dei Gesuiti. Venezia. Rézk.

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 11.1.

MDK

Lénárd Róbert

A Duna Dürnsteinnél, krétarajz

Kensington Gardens, tollrajz

Emlék Elba-szigetéről, rézk.

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 11.l.

Lénárd Róbert, festöm.

majd mindegyik kiállitó erös fejlödést mutat, igy ö
is,bár katonai szolgálatot teljesit.

Nemzeti Szalon.-"Kéve" kiálliátsa. Megnyilt nov.4.
Müvészet, 1917. 7o.l.

MDK

Lénárd Róbert

Rózsadomb, krétarajz

Kereszt a Guggerhegyi-uton, krétarajz

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a
Kéve jub. kiáll. kat. 11.l.

MDK

Lénárd Róbert

Hajó az Aranyszarvon, rajz

Santa Maria della Salute, krétarajz

A Canal Grande holdsütésben, rajz

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 11.1.

MDK

Lénárd Róbert

"Gemüden" eredeti rézkarc. (1908/9)

"Trebinje" " " (1911/12).

"Nemesi porta Toledoban". Eredeti rézkarc. 1913/4.)

Nemzeti Szalon. Néve X.kiall. 1917.

MDK

Lénard Róbert festőművész

"A Dolomitok.1917" c. mappajában a déli front tájait és eseményeit örökitette meg 9 eredeti rézkarcban és 6 eredeti korajzban.

Nemzeti Szalon.Kéve.X.kiáll. 1917. 11.lap

MDK

Lénárd Róbert festőművész

1929-ben a "KÉVE" Művészegyesület művésztagja.

Nemzeti Szalon, Kéve XX.kiáll. 1929. 3.l.

Lénárd Róbert festőművész

A KÉVE művészcsoport 1917-ben.

Nemzeti Szalon. Kéve. I. kiáll. kat. 1917. 6. l.

MDK

Lénárd Róbert

Művészet 1914. 255.l.

MDK

Lénárd Róbert festőművész

1929-ben a "KÉVE" Művészegyesület ügyvezetőségi tagja.

Nemzeti Szalon.Kéve. XX.kiáll. 1929. 3.l.

MDK

Lénárd Róbert

Tizenöt művel vett részt a "KÉVE" Münchenben 1914-ben rend.kiállitasan.

Szablya János: A Kéve könyve.1916.VIII.k.

MDK

Lénárd Róbert

O-Podgorica, kréta

Vihar előtt, "

Castelnuovo, "

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

31 l.

MDK

Lénárd Róbert

Campo kikötője Elba-szigetén, rajz

Marciana Elba-szigetén, rajz

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 11.1.

Leonard Robert

Ouapo Kikötő Alba-szigeten, rajz

Mercians Alba-szigeten, rajz

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a
Képv Pub. Kiáll. Bud. II.1.

MDK

Lénárd Róbert

Fa-tanulmány, rajz

Liget Elbaüszigetén, rajz

Mücsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 11.l.

MDK

Lénárd Róbert

Dürnsteini utca, tollrajz

Travaranzis, ceruzarajz

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 11.l.

MDK

Lénárd Róbert

Engadini táj, krétarajz

Vizimalom. Selva. Krétarajz

Régi negyed Toledoban, rézk.

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 11.1.

Lévy Róbert

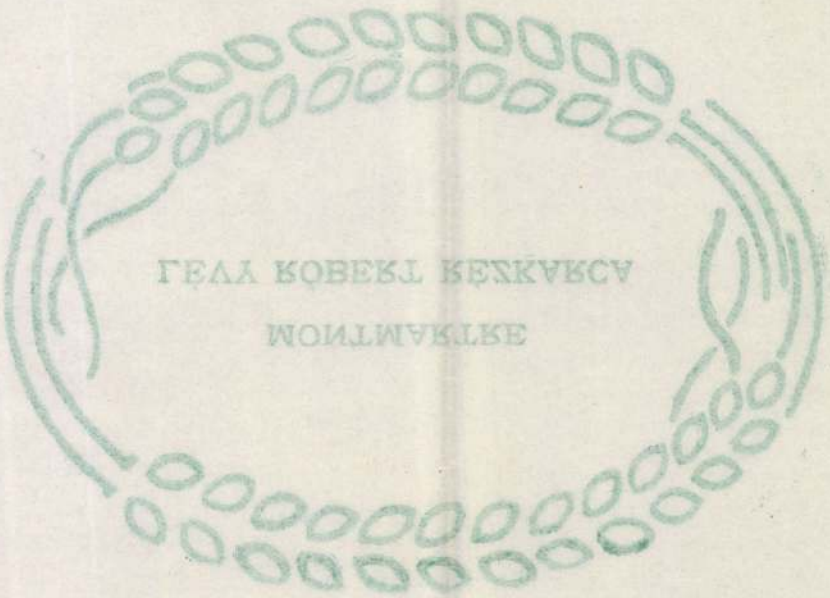

MONTMARTRE

LÉVY RÓBERT RÉZKARCA

Művészet 1909. 2. szám

Lévy Lénard
Róbert
cikke
lása
a
St Gyüptő
1913. 6-8. n
140 l.

pensa largamente di quella perdita. Gli archi e i pilastri di pietra del Foro Olitorio, le falde del Campidoglio popolate ora di cipressi, di pini, di ulivi e di allori, e sopratutto la cima del colle che gira verso il lato meridionale, e che liberata dalle casupole che l'aduggiavano è apparsa alta nel cielo con i suoi muri speronati, bella come l'Acropoli di Atene, costituiscono un quadro di incomparabile bellezza che tutto il mondo dovrà invidiare alla città nostra. Là su quelle pendici pascevano nel Medioevo le capre, quando a quella zona del colle fu attribuito il nome che tuttora portava di Monte Caprino.

Un altro monumento insigne che aspettava da tempo l'ora della sua liberazione, oggi segnata dal Duce per l'anno 1937, è il Mausoleo di Augusto, la tomba del fondatore dell'impero, e dei suoi congiunti e discendenti, che a traverso i

Lénárt Róbert

festőművész

Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesületének kiállítása - Nemzeti Szalonban - ké ével szerepel. Rézkarcok.

Nemzeti Ujság
1935.VI.7.

MDK

Lénárd Lévy Róbert

A "Kéve" Bécsben. A Ház. Modern művészeti folyóirat. 1910. 35.l.

MDK

Lénárd Róbert

ügyvezetőségi tag

A "Kéve" Művészegyesület tisztikara és tagjai. Kéve XX. kiáll. 1929.

MDK

Lénárd Róbert

Miesarnok 1932/33.téli kiáll.keretében a KÉVE jub. kiáll. kat. ~~fol~~ 3.l.

MK

Lénárd Róbert

c.a: A modern grafika képes atlasza. Magyar Művész, et 1928. 4o4 l.

5.02.

MDK

Lénárd Róbert

Napnyugta kikötőben, akv.tinta
Dürnstein, rézk.
Pitigliano, "

H.Rézkarcolóművészek Egy. kiáll. N.Szal. 1931.
márc. 10 l.

Lénárd Róbert festőművész
Tofana és Becchei alto, kőrajz
Az avilai dóm hajója, rézkarc.
Puente Alcantare, Toledő, rézkarc
Puente San Martino, Toledo, rézkarc
Magyar Reprezentativ kiállitás
Nemzeti Szalon, 192o nov.

Fol. 116.306

ERNST

ARCHITEKTURVERLA

UND KU

Markgrafenstraße 35

FERNSPRECHER:

AMT I, 2177, Buchhandlung.
„ I, 950, Direktion u. Verlag.

Landeskommission

denkmäler in Ungar

Berlin W. 8, den 6. DE

Zur Fortsetz

1 EBHARDT, Italienische

M.D.K.

Lénárd Róbert /1879-

918. Puenta alcantare Toledo. Rézkarc. 26.3x20
919. Barna tusrajz 20x30 papir. Kora tavasszal Belgrád mellett.

Elveszett. /Fővárosi Képtár/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. 64. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Lénard Robert
grafikus

Rézkarcai. Tsákutca.

Bíró. A kéve kiállításáról.

Grafikai Szemle 1911 évf 1/7 17 l

Lénárd Róbert festőművész
Dürnstein a Duna
Dürnstein utca sötétben
Dürnstein kolostor udvar
Clemgra szoros
Lugánói tér
Nyírfák
Florius
Stambul
Reggel a konstantinápolyi kikötőben
Buda a Róz adombról
KÉVE XVI.kiállitásának katalógusa
Nemzeti Szalon, 1925 november

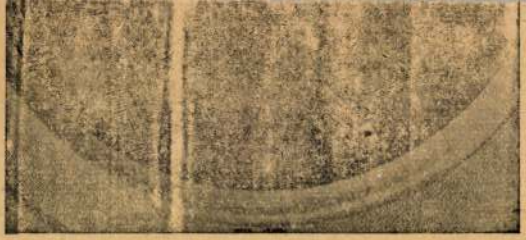

109. kép. *Pinturicchio követője: Madonna angyalokkal.*

Szűz Mária találkozdsa a keresztet vivő Krisztussal

Fa, olaj, 34·5×43 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 65. szám. — Gerevich PA, 99. l.

PRETI, FRA MATTIA (calabriai festő, 1613—1699)

Ábrahám megvendégeli az angyalokat

Vászon, olaj, 159×165 cm.
Csernoch prímás vásárolta.
Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. l. (Preti.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 240—241. l. (Preti.) — Berti Toesca 960. l. (Képe 960. l.) (Preti.) — Jajczay János: A művészet hódolata az eu-

I.

Lénárd Róbert festőművész
Venezia. San Giorgio Maggiore, krétarajz
Fondamenta Sta Maria Formusa, "
Chiesa dei Gesuiti, krétar.
Canal Grande, krétar.
Sta Maria della Salute, krétar.
Pozzo, krétar.
Canal Grande Holdsütés, krétar.
Kirakodó, krétar.
Dürnstein temető, krétar.
Dürnstein fő-utca, tollrajz
Dürnstein város vége, tollrajz
Dürnstein templom, tollrajz
Dürnstein látképe, krétar.
Dürnstein a Dunáról
Dürnstein este
Dürnstein udvar
KÉVE XVI. kiállitásának katalógusa
Nemzeti Szalon, 1925 november

nt Jusztina egyszarvúval.

RAFAELLO, SANTI (római festő, 1483—1520) KÖVETŐJE

Madonna Jézussal és Ker. Szt. Jánossal

Fa, olaj, 60×50 cm.

A Bertinelli-gyüjteményből.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 762. l. — Maszlaghy II., 69. szám.

RICCI, SEBASTIANO (velencei festő, 1660—1734)

Lénárd Róbert ~~festőmüvész~~
Zarkovó rézmetszet
Kloster-Neuburg "
Waidhoffen "
Kanális Exeter mellett "
(~~Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállitása~~)
XXIV.csoportkiállitás.
Ernst Muzeum, 1923.

rázolja. Amennyiben a "gs. Bizottságot
üemlék szempontból értékes felvételek,
k szolgálatainkat felajánlani az ezek-
k szállitására. Egy 18/24-es másolat
peket mint "Minta érték nélkül" külde-
rát egy ottani megbizottunk révén inkasz-
dig egyik legközelebbi budapesti utunk
lyesen vennénk át.-

egyben szolgálatainkat bármily más ter-
k szállitására is, amelyekre a Nagys.
sége volna. Mint egy olyan cég, amely
müemlékek, népszokások, népviseletek és
fényképezésével foglalkozunk s ezen ki-
u filmezési körutakat csinálunk, ugy
Nagys. Bizottságnak jó szolgálatára

ttság n.b. válaszát és megbizását várva,

kiváló tisztelettel:

fotofilm
CLUJ
STR. REGINA MARIA 6

Lénárd Róbert

festőművész

Barcelonai világkiállitás - képzőművészeti kiállitása - kiállitási palotában - képével szerepel.

Grafika

Nemzeti Ujság
1929.VII.21.

Lénárd Róbert ~~festőművész~~
Staribar rézmetsz.
Áradás "
Charing Cross Bridge "
Este a csatornán "
Temető "
Apály "
~~(Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállitása)~~
XXIV. csoportkiállitás
Ernst Muzeum, 1923.

ve a freskókat áb
érdekelnék ezen m
ugy bátrak vagyun
ről való másolato
ára 3 Pengő. A ké
nénk el, mig az á
szálnánk, vagy pe
alkalmával, szemé

Felajánljuk
mészetü felvétele
Bizottságnak szük
több mint 20 éve
természeti tájak
vül gyakran hosz
gondoljuk, hogy e
lehetnénk.-

A Ngs. Bizo
maradunk

MDK

Lénárt Róbert, graf.

lapjai tonustökéletességükkel keltenek méltó feltünést.

Szautner Lajos: Karc - és fametszet -müvészetünk fejlödése. - Képzömüvészet. 1934. 77. sz. 195-201.1.

Lénárt Róbert festőművész
Hegyi üteg fedezékei *Kréta*
Dulcignói öböl
Kilátás a Belvederéről a Skutari tó felé *Kréta*
Összelőtt ház és nádtelepek *Kréta*
Staribar *Kréta*
Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesülete
VI. kiállitása, 1919 február

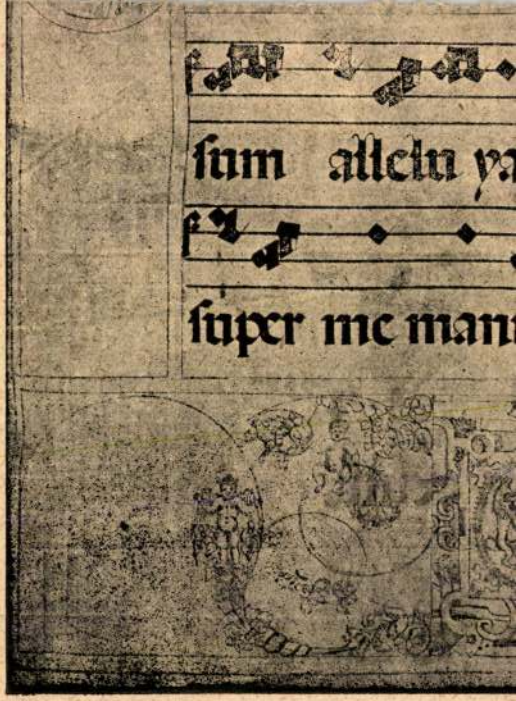

318. kép. *9. Graduale (Erdőd*

Lénárd Róbert (1879-)

Puenta alcantare Toledo.
Rézkarc.Sign.

Barna tusrajz."Kora tavasszal Belgrád mellett".Sign.1915.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Lénárd Róbert: Steyr

Lénárd Róbert
festőművész

„Kévé" kiállítása a nemzeti Szalon-
ban

Magyarság
1929 II. 17

MDK

Lénárd Róbert, festöm.

Hegyi üteg dedezekei. Kretarajz.
Dulcignói öböl.
Kilátás a Belvedereröl a Skutari tó felé. Kr.r.
Osszelött ház és nádtelepek. Görz. " "
Staribar. " "

Nemz. Szal. - A MAFE VI.kiáll. -1919. febr. Kat. 15.1.

MDK

Lénárd Róbert.

önálló gyüjt.kiállitás keretében mutatkozott be,
1923.

A Nemz.Szal 1.400-ik (jub.) és a KEVE XX-ik. kiáll.-a.
1929. ~~kkk~~ febr.

MDK

Lénárd Róbert, festöm. -graf.

365. Toledo látképe. Rézkarc. 37x25.

estmények, rajzok, metszetek. -97. aukció.
Arv. Közl. 1941. márc. 2. rk. sz. - Kat. 31.1.

MDK

Lénárd Róbert, graf.

Havas táj. Rézkarc.

Havasok. "

Árv.Kösl. 1937.4.rk.ss. 29.1.

Lénárt Róbert festőművész

Rózsadomb

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa. 1934

MDK

Lénárd Róbert./festöm./graf.

Havas táj. Rézkarc.

Havasok. "

Toledói részlet. "

Aláirt példány.

Árv. Csarn.1937.okt.83.sz./Árv.Közl.rk.sz./ 28.1.

MDK

Lénárd Róbert

Elfoglalt olasz hajóágyuk, kr

Török leány, fajánsz

Meesettér, kr.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 15. 1.

Lénárd Róbert

xcxcxcxcxcxcxcx

Chiesa Sant Andrea, e.rk.

Az ulcinji öböl, xk kr.

A staribari vár, kr.

KÉVE XI. Kiáll. B.Szol. 1918. nov. 15. 1.

MDK

Lénárd Róbert

Összelőtt ház és nádleplek,Görz, kr.

Tavasz, rk.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 15. l.

MDK

Lénárd Róbert

Kilátás a Belvederéről... kr.

Staribarii házak, kr.

Török bolt, kr.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 15. 1.

MDK

Lénárd Róbert

Cigánymühelyek, kr.

Montenegrói ház Spuzban, kr.

Scutari mögött, kr.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 15. 1.

Lénárd Róbert

Szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

PH 1932. XII. 17.

MDK

Lénárd Róbert

Napfelkelte, kr.

Kovácsmühely, Scutari, kr.

Hid Rijekán, kr.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 15. 1.

MDK

Lénárd Róbert

Kilátás a lovcseni utról, kr.
Dzamija Tabakki, kr.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 16. 1.

MDK

Lénárd Róbert

Cigánynegyed Podgoricában, kr.

Ulcinjú utca, kr.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 16. l.

Lénárd Róbert
grafikus

Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesületének kiállitása - Nemzeti Szalonban - munkáival szerepel.
Nevét egy igen szép, mély tónusu aqua-tinta, a Napnyugta a kikötőben kiválóan reprezentálja.

Pesti Hirlap
1931.III.22.

Léngrd

festőművész

Magyar Képzőművészek Egyesületének kiállitásán
Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

8 órai Ujság
1931.III. 2.

MDK

Lénárd Róbert

Kis tér Rijekán, kr.

Cattaróí utca, kr.

Spuz vára a Moraca völgyben, kr.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 14. l.

15. l.

Lénárd Róbert
grafikus

Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesületének kiállitása - Nemzeti Szalonban - munkáival szerepel.
A konstruktiv felépitès erejében követelhet teljesen egyéni elbirálást.

Esti Kurir
1931.III.24.

MDK

Lónárd Róbert

Hid Ó-Podgoricán, kr.

KÍVT XI. Kiáll. H.Szol. 1918. nov. 14. l.

15. l.

MDK

Lénárd Róbert

Dulcignói öböl, kr.

Castello Strassoldo, kr.

Az antivarii öböl, kr.

MNVK XI. kiáll. H.Szal. 1918. nov. 14. 1.

15. 1.

MDK

Lénárd Róbert

Chiesa Sant Andrea, kr.

Patak mentén, rk.
Leplezett hajóágyu, kr.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 14. l.

15. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányut

. . . . . .

Lénárd Róbert

Kiállít

N. U. 932. XII. 20.

Lénárt Róbert

Kiállít

8 d. u. 932 XII. 18.

r d ő i v

sok művészetéről: . . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Lénárd Róbert MDK

Pittigliano, rézkarc

Chiesa dei Gesuiti, Venezia, rézkarc

Mücsarnok 1932/33. téli kiállitás

Lénárd Róbert

MDK

Exeteri csatorna, rézkarc

Klosterneuburg, rézkarc

Pinia Elba szigetén, rézkarc

Puente al-Cantara, rézkarc

Mücsarnok 1932/33 téli kiállítás

MDK

Lénárd Róbert

Ponte Vecchio

Magyar Művészet 1925. 491.l.

MDK

Müvészet

Lénárd Róbert

MDK

Klosterneuburgi kolostorudvar, kréta

Velencei kanális éjjel

Domboldal Elba-szigetén, rajz

Műcsarnok 1932/33. téli kiállitás

Lénárd Róbert MDK

Dürnsteini látkép, kréta

Hegyi ut

Lovcen, kréta

Garage, Elba, toll

Mücsarnok 1932/33. téli kiállitás

Lénárd Róbert MDK

Dürnstein
Dürnsteini kapu

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Lénárd Róbert

"Dolomitok" c. album

1917

-> Kozma Lajos

MŰVÉSZET 1985/2/26

Lénárd Róbert festőművén

– nem megemlítve a „Barta Ernő intenkonti-
nentális festői munkássága" c. cikkben.

Hevesi Gyula

1983. dec.

Rajz-sorozat, tollés ceruza. Lénárd

Pesti Hirlap. 1925. nov. 29. 4

k. k. l. a kéve mukiállítása

MDK

Lénárd Róbert

Havasok, rézk.

Havas táj, rézk.

Havas táj, rézk.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz. 3o l.

MDK

Lénárd Róbert

Bozen, cer.

Napnyugta a genuai kikötőben, akvatinta

Saint Cloud, "

Magy. Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.
lo l.

MDK

Lénárd Róbert

Hegyi üteg fedezékei, kréta

Sikátor, kréta

Francisáknus torony, Kattaro, kréta

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.

14.1.

MDK

Lénárd Róbert

Összelőtt sarok, Görz, kréta

KÉVR 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 11. 1.

Lénárd Róbert

MDK

Monastir Monaca, kréta

Faroncsok Görz mellett, er.hidegtü

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.

11. 1.

Lénárd Róbert

MDK

Campo kikötője Elba-szigetén, rajz

Marciana Elba-szigetén, rajz

Műcsarnok 1932/33. téli kiállitás

Lénárd Róbert MDK

Veneziai palota, tollr.

Galata és Stambul között

Fa-tanulmány, rajz

Liget Elba-szigetén, rajz

Mücsarnok 1932/33. téli kiállitás

Lénárd Róbert MDK

Vizesés,

Villa Damiani.Elba, kréta

Waidhofen a-Ibbs, kréta

Dürnstein a Dunáról, rézkarc

Mücsarnok 1932/33. téli kiállitás

Lénárd Róbert MDK

Hajó az Aranyszarvon, rajz

Santa Maria della Salute, krőtar.

A Canal Grande holdsütésben, rajz

A Duna Dürnsteinnél, kréta

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Lénárd Róbert MDK

Kensington Gardens, tollr.

Emlék Elba-szigetéről, rézkarc

Rózsadomb, krétar.

Kereszt a Guggerhegyi uton, krétar.

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Lénárd Róbert MDK

Dürnsteini utca, tollr.

Travaranzis, ceruzar.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Lénárd Róbert MDK

Engadini táj, krétar.

Vizimalom, Selva, krétar.

Régi negyed Toledoban, rézkarc

Charing Cross Bridge, akvatinta

Mücsarnok 1932/33. téli kiállitás

MDK

Lénárd Róbert

Ragusai kikötő, kréta

Staribari várrom, kr.

Deamija Selvia, kr.

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.

14.1.

MDK

Lénárd Róbert

Chiesa Sant Andrea, Görz. kr.

Patak mentén, e.rézk.

Leplezett hajóágyu, kr.

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.

14.1.

MDK

Lénárd Róbert

Kis tér ~~xixxják~~ Rijekán, kr.

Cattarói utca, kr.

Spuz vára... kr.

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.

14.1.

MDK

Lénárd Róbert

Mecsettér, kr.

Napfelkelte, kr.

Kovácsmühely, kr.

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.

15.1.

MDK

Lénárd Róbert

Hid Rijekán, kr.

Összelőtt ház és nádleplek, kréta

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.

15.1.

MDK

Lénárd Róbert

Az ulcinji öböl, kr.

A staribari vár, kr.

Kilátás a Belvederéről..., kr.

MÉVE II.kiáll. M.Szal. 1918. nov. 19 l.

MDK

Lénárd Róbert

Halászhajójavitók, kr.

KÉVE 11.kiáll. N.Szal. 1918. nov.

15.1.

Lénárd Róbert

Összelőtt fák, hideg tü

Dürnsteni templom, rézkarc

Avilai katedrális, rézkarc

Velencei kis palota, rézkarc

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Lénárd Róbert MDK

Déli pihenő, rézkarc

Puente San Martino, Toledo, rézkarc

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Lénárd Róbert MDK

Pinia Elba szigetén, rézkarc

Lánchid, rézkarc

Olajfák Elba szigetén, rézkarc

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Léonard Robert

Pierre Elbe soigneur, réclame

Léonard, réclame

Olaf Van Elbe soigneur, réclame

Lénárd Róbert MDK

Dürnstein este
Vachau

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Lénárt Róbert MDK

Rózsadomb, rajz

Műcsarnok 1934 Bp. Székesfőváros Képtárának katalógusa

MDK

Lénárd Róbert

Toledói részlet, rézk.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz. 3o l.

MDK

Lénárd Róbert, festő.

Rombadőlt szeszgyár, 1917. Kréta.

OMSZM - Gráf. ont. - XXVII. kiáll. - 1918 márc. - 19.-20. n.
rajz. - II. soroz. Jegyz.

MDK

Lénárd Róbert

Az avilai dóm Yoldalhajója, rézk.

Penzance, rézk.

Rom Staribar mellett, kréta

Magy. Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.
lo l.

Lénárd Róbert

MDK

Összelőtt sarok, Görz, kr.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 11. l.

MDK

Lénárd Róbert

Monastir Moraca, kr.
Faroncsok Görz mellett, hidegtük.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 11. 1.

MDK

Lénárd Róbert

Hegyi üteg fedezékei, kr.

Sikátor, Ulcinj, kr.

Franciskánus torony Cattaro, kr.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 14.1.

MDK

Lénárd Róbert

Ragusai kikötő, kr.

Staribari várorom,"

Dzamija Selvia, kr.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 14. 1.

25. Wágner Géza. Patak mentén. Eredeti színes rézkarc. Tagilletmény.
26. Wágner Géza. Alkmaari vásár. Eredeti akvatinta. Tagilletmény.
27. Helbing Ferenc. Halászbárkák. (Tagsági illetmény.) Kőrajz. Eladó.
28. Nagy Sándor. A modern lirikus. Színes tollrajz.
29. Nagy Sándor. Peleas és Melisande. Tollrajz.
30. Nagy Sándor. Harc a nagy úrral (Ady). Tollrajz.
31. Dobai Székely Andor. Komjáthy arcképe. Metszet. Eladó. Graf. tagilletmény.
32. Bottka Miklós. Felvidéki városrészlet. Karc.
33. Lénárd Róbert. Genua este. Eredeti rézkarc. Eladó.
34. Lénárd Róbert. Weidling a/Bach. Eredeti rézkarc. Eladó.
35. Lénárd Róbert. Carlsbrücke, Prága. Eredeti rézkarc. Eladó.
36. Lénárd Róbert. Napnyugta szélben. A „Gesellschaft für vervielfältigende Kunst" tulajdona. Eredeti rézkarc. Magánt.
37. Lénárd Róbert. Lucca. Eredeti rézkarc. Eladó.
38. Erdőssy Béla. Utca Győrből. Gyémántkarc. Eladó.

39. Erdőssy Béla. Víz mellett. Linoleum metszet. Eladó
40. Erdőssy Béla. Fasor. Karc aquatintával. Eladó.
41. Erdőssy Béla. Szentlőrinci út. Kőrajz. Eladó.
42. Erdőssy Béla. Városligeti rész. Gyémántkarc. Eladó.
43. Erdőssy Béla. Budai utca. Aquatinta. Eladó.
44. Erdőssy Béla. Téli táj. Monotypia. Eladó.
45. Erdőssy Béla. Aréna-út. Kőrajz. Eladó.
46. Erdőssy Béla. Este felé. Karc aquatintával. Eladó.
47. Erdőssy Béla. Garam part. Monotypia. Eladó.
48. Olgyai Viktor. A kilátás. Ceruzarajz. Eladó.
49. Olgyai Viktor. Ködös tél. Ceruzarajz. Eladó.
50. Olgyai Viktor. Zborói Rákóczi-hárs. Ceruzarajz. Eladó.
51. Olgyai Viktor. Reggel. Ceruzarajz. Eladó.
52. Olgyai Viktor. Déli hangulat. Ceruzarajz. Eladó.
53. Olgyai Viktor. Erdőzug. Ceruzarajz. Eladó.
54. Olgyai Viktor. Parasztkertek. Ceruzarajz. Eladó.

Léyárd Róbert ~~Glatz Ó~~

2

K

~~Erdössy Béla~~

~~Garay Ákos~~

~~Glatz Oszkár~~

~~Hitnisch Rezső~~

Lénárd Róbert

Liezen-Mayer Sándor

Pacrka Cornelia

Raab Erwin

Rauscher Lajos

~~Dobai Szekely Andor~~

Székely Árpád

Székely Bertalan

l. Római nemzeth

kiáll 1911 229 — 231 l

özött Friaulban és Veneziában.

kel.

hogy a derékig látható és jobbra néző
enyerén álló mertelen Jézust karolja
ján kereptelő szt. János áll a nád-
szt. Péter van kezeiben két kulcsal és
rá: fehér fátyolt, derékon megkötött pi-
k palástot; szt. János: kecskebőr-köntöst
(vörösbarna palástot visel. A háttér
nőtt.

3.8 cm.--Lelt.sz.4439.--Vétetett az
~~jesztés~~ (307-912) és az 1912 deczem-
(1905-912) felterjesztések és az 1912
1905-912), illetőleg az 1913 január
eiratok szerint 35~~453~~ K-án (428-912).
uár 20-án.-- Elszámoltatott 1913
- Az elszámolást jóváhagyta

z.n.127-913
~~428-913-1~~
~~t.lelt.9845.~~
~~atkáó adatok~~

37

Lénárd Róbert MDK

Összelőtt fák Görz előtt, karc

Fatanulmány, rajz

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

Lénárd Róbert MDK

St. Antonio temploma /Görz/, kréta

Összelőtt fák Görz előtt, hidegtükarc

Lovesen, rajz

Parkrészlet, kréta

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Lénárd Róbert

MDK

Ó-Podgorica, kréta

Vihar előtt, kréta

Castelnuovo, kréta

Ősidőtemető, szines rajz

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

MDK

Lénárd Róbert

Művészet 1917. 69.l.

M.D.K.

Lénárd Róbert

A Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállitói között szerepel neve az Ernszt Muzeum kiállitásán.

Csoportkiállitás Ernsztné c.
Szinházi Elet. Bp. 1923. ápr. 8-14.
XII. évf. 15. sz. 49. l.

MDK

Lénárd Róbert

Zsidó-temető, szin.rajz

St.Antonio temploma, kréta

Összelőtt fák Görz előtt, hidegtü

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc. 31 l.

MDK

Lénárd Róbert

Lovcsen, rajz

Parkrészlet, kréta

Összelőtt fák Görz előtt, karc

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc. 31 l.

MDK

Lénárd Róbert

Fatanulmány, rajz

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.
31 l.

MDK

Lénárt Róbert, ezüstérem

Magy. művészet a san-franciscoi kiállításon.
Az Ujság, 1916. okt. 27. 14 l.

MDK

Lénárd Róbert

az Egyesület elhalt tagja.

Magy. Rézkarcoló Művészek Egy. 25. kiáll.
Szalmássy Cal. 1948. febr.

Lénárd Róbert

A toledói székesegyház, rézkarc

Kalimegdán, rézkarc

Puenta Alcantara. Toledo, rézkarc

A XIX.-XX. száza d magyar grafikája, 1924.jun.
Orsz.M gyar.Szépmüv.Muzeum katalogusa 10 lap

MDK

Lénárd Róbert

Pinia Elba szigetén, rézk.

Lánchid, rézk.

Olajfák Elba szigetén, "

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

31 1.

Lénárd Róbert festőmüv.
ügyvezetőségi tag

MDK

Kéve XX. kiáll. N. Szal. 1929. febr.
1.

MDK

Lénárd Róbert

Ponte Vecchio, Firenze, kréta
Viterboi ház, kréta
Batanulmány, Dolomiták, kréta
Vizimalom, " "
Tanulmány, Selva, "

Kövs XX. kiáll. M. Szal. 1929. febr.
20-21 l.

MDK

Lénárd Róbert

San Moise temploma, Velence, ~~xéxkx~~ kréta
A Rialto hidja, Velence, kréta
Napsütés Veéencében, kréta
Ponte della Trinita, Firenze, kréta
Santa Maria del Fiore templom belseje, kréta

Kéve XX. kiáll. N. Szal. 1929. febr.

2o-21 1.

MDK

Lénárd Róbert

Chiesa dei Gesuiti, Venezia, rézk.
Velencei kis palota, rézk.
Pittigliano, rézk.
Viterboi tér, rézk.
Sóhajok hidja, Velence, kréta

Kéve XX. kiáll. M. Szal. 1929. febr.
20-21 1.

MDK

Lénárd Róbert festőmüv.

művésztag

Kéve XX. kiáll. N.Szal. 1929. febr.
1.

3

1.

MDK

Lénárd Róbert

Chiusa, kréta
Waidhofen an der Ybbs, kréta
Waidenhofeni házak, "
Steyr, kréta
Gaudria, "

Kéve XX. kiáll. N. Szal. 1929. febr.
2o-21 1.

Lenora Mosert

Chelsea, Krebs
Waldorfen an der Ybbs, Krebs
Heidenbotani Garak, "
Steyr, Krebs
Gaudria, "

Neve XX. Kiell. N. Heal. 1923. Febr.
20-21 1.

MDK

Lénárd Róbert

Sta Maria del Carmine Venezia, kréta
Dürnsteini kolostor udvar, "
Alpesi faluban, kréta

Kéve XX. kiáll. N. Szal. 1929. febr.
20-21 l.

MDK

Lénárd Róbert

Meudoni táj, rézk.

Szt.György Céh XVII. suk. 1914. márc.

7o 1.

MDK

Lénárd Róbert festőművész

A "KÉVE" művésztagja 1925-ben.

A "KÉVE" XVI-ik kiáll.kat.1925.nov.29-től dec.13-ig.

MDK

Lénárd Róbert festőművész

A "KÉVE" művészegyesület ügyvezetőségi tagja 1925-ben.

A "KÉVE" XVI-ik kiáll.kat.1925.nov.29-től dec.13-ig.

Lénárd Róbert grafikus M.D.K.

225 – 243. Spanyol kastély; Travenanzestal; Drei Zinnen; Ponte Vecchio; Utcasarok; Arno; Toledo; Saint Cloud; Dürnstein; Kalimegdan; Régi negged (Toledo); Puente Alcantara; Dom in Avila; Gemai nap Jelkelte; Lőcsei sehrestye; San Vito di Tagliamento; Puente San Martino; kerb kávéház, Kalusz.

Ungarische Graphik. Bev: J. Conrad. Zürich 1924. 12–13

Lénárd - Lévy Róbert

Benkhard Ágost,Erdei Viktor,Kozma Lajos,Lénárd Lévy Róbert,Málnai Béla,Moiret Ödön,Remsey Jenő és Szablya Frischauf Ferenc - a KÉVE 1911-es kiállitásán a Nemzeti Szalonban a kiállitási bizottság tagjai voltak.

Koós Judith:Kozma Lajos munkássága Bp.1975.Akadémiai Kiadó
40.old.

Lénárd Róbert

nül 1880. Krefeld
+ 1936.

l.

Ihung 1937

Y nüve a londoni
magyar graf. kiállítá-
son 1937

Lénárd Róbert

10 művel vett részt
a lembergi magy graf-
kiállításon.

Írod

Tow 1935

LÉNÁRD RÓBERT

107	Chiesa dei Gesuiti, Venezia	Eredeti rézk.	50.—
108	Velencei kis palota	Eredeti rézk.	60.—

109	Pittigliano	Eredeti rézk.	50.—
110	Viterboi tér	Eredeti rézk.	45.—
111	Sóhajok hidja, Velence	Krétar.	260.—
112	San Moise temploma, Velence	Krétar.	200.—
113	A Rialto hidja, Velence	Krétar.	180.—
114	Napsütés Velencében	Krétar.	250.—
115	Ponte della Trinita, Firenze	Krétar.	200.—
116	Santa Maria del Fiore templom belseje, Firenze	Krétar.	220.—
117	Ponte Vecchio, Firenze	Krétar.	200.—
118	Caffe Tre Colonne, Firenze	Krétar.	200.—
119	Viterboi ház	Krétar.	180.—
120	Fatanulmány. Dolomiták	Krétar.	180.—
121	Vizimalom. Dolomiták	Krétar.	200.—
122	Tanulmány. Selva	Krétar.	180.—
123	Chiusa	Krétar.	200.—
124	Waidhofen an der Ybbs	Krétar.	240.—
125	Waidhofeni házak	Krétar.	200.—
126	Steyr	Krétar.	200.—
126a	Gaudria,	Krétar.	240.—
126b	Sta Maria del Carmine Venezia	Krétar.	180.—
126c	Dürnsteini kolostor udvar	Krétar.	200.—
126d	Alpesi faluban	Krétar.	180.—

Kévé XX-ik kiáll. - 1929 febr.

1. A budai Szent Flórián kápolnára vonatkozó irodalom . . . 3
2. A budai Szent Flórián kórház története 4
3. Az alapitó, Christ Antal pályafutása 10

II. AZ ÉPITÉSZ ÉS A MŰ.

1. Az épitész, Nöpauer Máthé élete és alkotásai . . . 24
2. A Szent Flórián kápolna épitésének története . . . 41
3. A kápolna felszerelése 47

III. AZ OLTÁRKÉPEK ÉS SZOBROK MESTEREI.

1. Falkoner Xavér Ferencz festő 55
2. Wagenschön Ferencz festő 62
3. Eberhardt Antal szobrász 67
4. Weber József Lénárt szobrász 70

Jegyzetek.

Képmellékletek.

Kiadó: Müller Béla. — „Jókai“ nyomda részvénytársaság. Felelős: Okos Viktor igazgató.

Lénard Róbert

+ 1936. Sept. 30.

Elek A. hagyat.

KÉPEK

A

„Könyves Kálmán"

magyar műkiadó részvénytársaság

kiállítási termében

VI., Nagymező-utca 37–39. sz.

Magyar festőművészek

eredeti művei vannak állandóan kiállítva, amelyek igen méltányos áron megszerezhetők havi részletfizetésre

Ugyanott kaphatók **a legnagyobb magyar festőművészek** legjobb munkái fényképekben, **heliogravureban, fénynyomatban és színes kivitelben.**

Szabad bemenet!

Lénárd Róbert

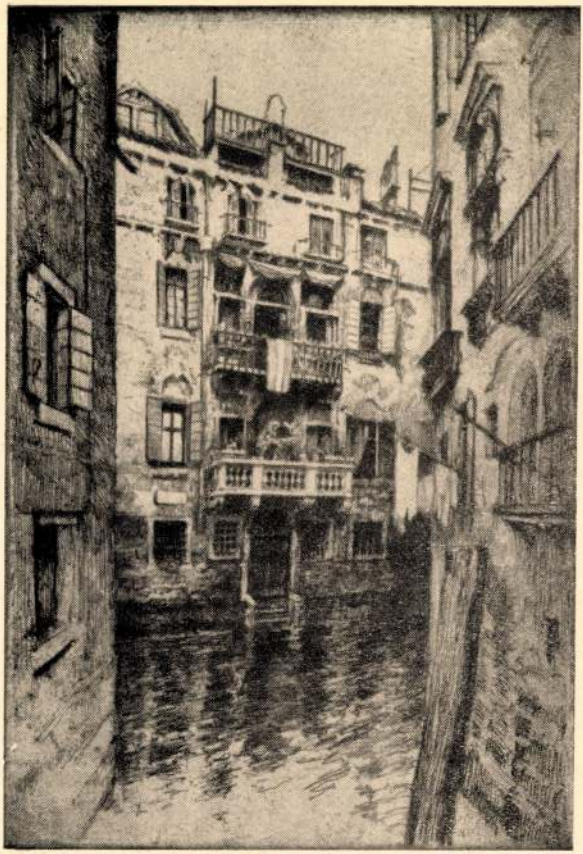

Lénárd Róbert: Velencei kis palota.

Kerc XX. kiáll. 1929

Lenárd Róbert

Chiesa dei Gesuiti

teruzarajz, repr.

A Kévekönyve

1928. 31. l.

Lénard Róbert

1.

Dery 1927

12,102:1-

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Lénard Robert

Thieme Becker

XXIII. 42. l.

(Lyker)

Lénárd Róbert

A Gyűjtő. 1914. 3-4:27

XVIII. anécio

1097. LÉNÁRD RÓBERT: Mendoni táj.
Rézkarc. 15×21 30

Lénárd Róbert

festő Kéve-tag
Műcsarnok

1932. febr - márc. kiáll.
339

Kollektív. kiáll. a
Műcsarnokban 1932/33. téli
kiáll. Eretében.

1932/33. téli kiáll.: 91-100,
114-120, 122-131,
133-142, 144-149.

1933. nemz. képzm. kiáll.
376, 377, 378,

Lénárd Róbert

Kéve XVI. kiáll. 1925.

Nemzeti Szalon

Lénárd Róbert

126	Venezia, San Giorgio Maggiore, krétarajz	1800
127	Fondamenta Sta Maria Formusa, krétar.	2200
128	Chiesa dei Gesuiti, krétar.	mag. tul.
129	Canal Grande, krétar.	2800
130	Sta Maria della Salute, krétar.	3000
131	Pozzo, krétar.	3000
132	Canal Grande Holdsütés, krétar.	3000
133	Kirakodó, krétar.	1800
134	Dürnstein temető, krétar.	2000
135	Dürnstein fő-utca, tollrajz	2000
136	Dürnstein város vége, tollrajz	1500
137	Dürnstein templom, tollrajz	2200
138	Dürnstein látképe, krétar.	3000
139	Dürnstein a Dunáról	2600
140	Dürnstein este	2000
141	Dürnstein udvar	1800

Gr. Somssich Tihamér
borgazdasága Részvény Társaság
Kitüntetett borai a legfelsőbb körök asztalának dísze.
Palackbanieladás
VI., Teréz-körut 9
Telefon 142—85

142	Dürnstein a Duna	2000
143	Dürnstein utca esőben	2400
144	Dürnstein kolostor udvar	2000
145	Clemgra szoros	2400
146	Luganói tér	2600
147	Nyirfák	2000
148	Florius	2200
149	Stambul	2500
150	Reggel a konstantinápolyi kikötőben	2500
151	Buda a Rózsadombról	3000

95	Fürdőzők, rézkarc keret nélkül	250
96	Vizparton, rézkarc keret nélkül	200
97	Carmen, rézkarc keret nélkül	250
98	Vörös Rébék, rézkarc keret nélkül	250
99	Öltözőben, rézkarc keret nélkül	400
100	Szent este, rézkarc keret nélkül	300
101	Balatonban, rézkarc keret nélkül	300
102	Arcképvázlat, rézkarc keret nélkül	350
103	Dante, rézkarc keret nélkül	mag. tul.
104	Költözködés a cirkusból, tollrajz	1200
105	Emlék Fogarásból, olajf.	mag. tul.
106	Huzólovak, olajf.	8000
107	Baromvásár, olajf.	10000
108	Vidrák, olajf.	3000
109	Kecskegidák, olajf.	3000
110	Ponnyk, olajf.	3000
111	Puli, olajf.	mag. tul.
112	Ősz az állatkertben, olajf.	4000
113	Iszaphordók a városligeti tavon, olajf.	mag. tul.
114	Aszfaltozók	3500

Károlyi Lajos

115	Önarckép, olajf.	mag. tul.
116	Női fej, olajf.	mag, tul.

† *Remsey Zoltán*

162	Hitvesi csók, olajf.	4000
163	Búcsuzás, olajf.	4000
164	Mindenszentek napján, olajf.	2500
165	Utcai énekes, olajf.	2500
166	Táj részlet, olajf.	2500
167	Zarándokok, olajf.	2500
168	Őszi vérőfény, olajf.	2500
169	Kubikos, olajf.	2500
170	Hazafelé, olajf.	2500

88 felső

Lénárd Róbert

festő

Éri, 1928

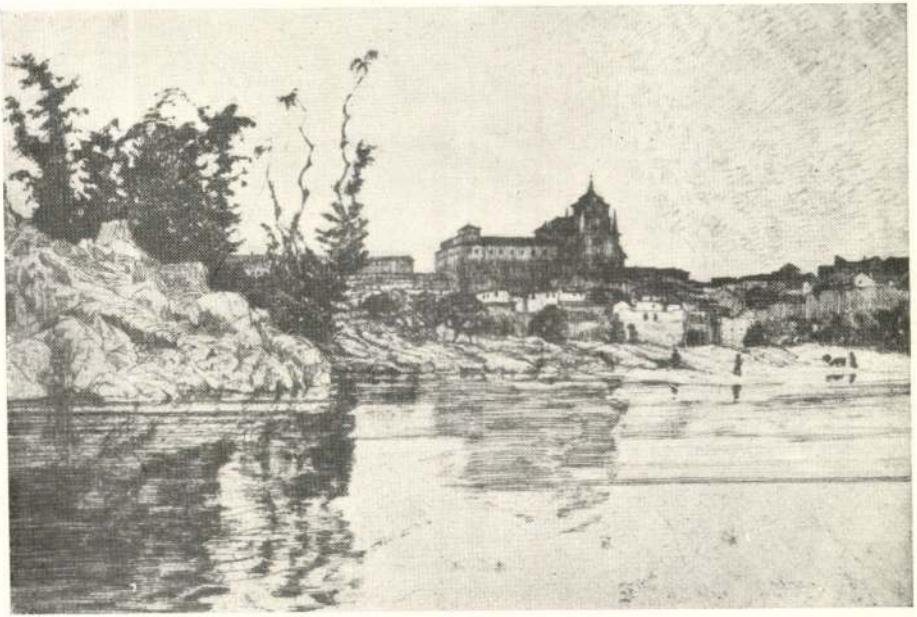

LÉNÁRD RÓBERT

RÉZKARC

Lénárd-Lévy Róbert.

A "Magyar grafikusok egyesülete"-nek tagja.

Benda János.
a Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Lénárd Lévy Róbert: Tavaszi reggel
Napnyugta szélben
Saint Cloud
Franz Josephs-Kanal
Meudon este
Gemünden.Kéve ujévi ajándéka
1909ben.

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. kiáll.

MDK

Lénárd Lévy Róbert: Brügge
Napnyugtakor
Rákospatak
Montmartre
Margitsziget
Kolozsvár

Nemzeti Szalon, 19o9. KÉVE II. kiáll.

Lénárd Róbert

Szerepelt a nemzeti kiállításon.

PL 1933. IV. 20.

Lénárd Róbert

szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

BH. 1932. XII. 18.

Lénárd Róbert

szerepelt a Műsornak téli szünetén.

MO 1932. XII. 18.

Lenárd Róbert

Szerepelt az I. nemzeti táblaton.

EK 1933. IV. 20.

L é n á r d Róbert; grafikus

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
360.
"M.Grafikusok Egy.kiállitásának dijai"

Rézkarc - tájkép

L é n á r d Robert:
Puenta San Martin, Toledo

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
360.
"M. Grafikusok Egy. kiállitásának dijai"

Dijak,

A vallás-és közoktatásügyi miniszter 500 K-s dija grafikai müre a Magyar Grafikusok Egyesületének IV.kiállitásán a Nemzeti Szalonban:

L é n á r d Róbert:
"Puenta San Martin, Toledo"
/Rézkarc/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913. - 360 lap.

Rézkarc.Ponte Vecchio.Lénárd Róbert

Magyar Müvészet 1925.490-493.o.
A magyar grafika amerikai bemutatója

Lénárd (?) (~~Imre~~?)

festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. I. 227-228. l.

Kéve kiállítás a N. Sz.-ban.

Lénárd Róbert grafikus

Magyar Müvészet 1925.490-493.o.
A magyar grafika amerikai bemutatója

Grafika (1900–1918) — Metszet. (?)

Lénárd (?) Róbert

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 504–505 l.

Tavaszi tárlat a Nemzeti Szalonban.

Lénárd Róbert grafikus.

Műbarát.1922.II.70.1.

Lénárd Róbert grafikus

Pesti Hirlap. 1926. márc. 2. 8

A kéve első vidéki reprezentatív kiállítása

Léonard Róbert grafikus

Pesti Hilap. 1923. márc. 25. 8

k. k. l. A Kéve kiállítása

Lénárd Róbert festö.

Népszava.1923.IV.5. 5.1.

Vécsei Róbert grafikus

Pesti Hírlap, 1923. ápr. 4. 5

A „Kele" művészegyesület...

Lénárd Róbert grafikus

Pesti Hirlap. 1923. ápr. 4. 5

az Ernst-mezzanin csoporthiállításán...

Lénárd Róbert.

8 órai Ujság.
1929. II. 10., 6.
(:Benámoló:)

Lénárd Róbert

vód.

Varga Nándor Lajos

A rézkarc. Bpest.
1935. 128. l.

Lénárd Róbert

l.

Revai XXI. 549. l.

LÉNÁRD RÓBERT

207. Lovcen.	Krétarajz.	Eladó.
208. St. Cassián.	Ceruzarajz.	,,
209. Párisi híd.	,,	,,
210. Az ulcinji kikötőben.	Krétarajz.	,,
211. Ulcinji utca.	,,	Magántulajdon.
212. Montenegrói rom.	,,	Eladó.
213. Skutarii kovácsműhely.	,,	,,
214. Skutarii utca.	,,	,,
215. Albán.	,,	,,
216. Napkelte Ulcinjban.	,,	Magántulajdon.
217. Crkvina.	,,	Eladó.
218. Djamija Selvia, Skutari.	,,	,,
219. Spuz.	,,	,,
220. Rruga e Derwish Begut, Skutari.	,,	,,
221. Basaar Skutari mellett.	,,	,,
222. Utca Cattaróban.	,,	,,
223. Gránáttölcsérek Görznél.	,,	,,
224. Cattarói síkátor.	,,	,,
225. Montenegrói udvar.	,,	,,
226. Staribari mecset.	,,	,,
227. Podgorica.	,,	,,
228. Salcano.	,,	,,
229. Elfoglalt hajóágyúk.	,,	,,
230. Albán nő.	,,	,,
231. St. Andrea, Görz.	,,	,,
232. Castelnuovo.	Krétarajz.	,,
233. Buda a Svábhegyről.	,,	,,
234. Mátyás-templom.	,,	,,
235. Pont des Arts Paris.	,,	,,
236. Rijecki Grad.	,,	,,
237. Berettyóújfalusi utca.	Ceruzarajz.	,,
238. Nándor-utca.	Krétarajz.	,,
239. Szerb faluvége.	Ceruzarajz.	,,
240. Prágai híd.	Krétarajz.	,,
241. Áradás.	Ceruzarajz.	Magántulajdon.

Lénárd Róbert

LÉNÁRD RÓBERT

242. Meyerhöfe.	Ceruzarajz.	Eladó.
243. Waidhoffen.	Krétarajz.	„
244. Napnyugta az Aldunánál.	Ceruzarajz.	„
245. Margithíd.	Krétarajz.	„
246. „	„	„
247. Falusi utca.	Ceruzarajz.	„
248. Rhyci főtér.	„	„
249. Penzance.	„	„
250. St. James park, London.	„	„
251. Newlyn.	„	„
252. Sevenoaks.	„	„
253. Eszék.	„	„
254. Déltiroli falu télen.	„	„
255. Marina di Pisa.	Színes tollrajz.	Magántulajdon.
256. Falusi utca.	Krétarajz.	Eladó.
257. Cernowici híd.	„	„
258. Loggia dei Banchi.	Tollrajz.	„
259. Görzi főtér.	Krétarajz.	„
260. Schönbrunn.	„	Magántulajdon.
261. Temető, Sadagora.	Színes ceruzarajz.	Eladó.
262. Via Bonera, Nervi.	Tollrajz.	„
263. Fatanulmány.	Ceruzarajz.	„
264. Franz Josephs-Kanal, Wien.	Krétarajz.	„
265. Éjjel Firenzében.	Akvarell.	Magántulajdon.

CSULYOK MARGIT

266. Simay Imre tanár mellszobra.	Gipsz.	

Az árak az egyes termekben kifüggesztett táblázatokon láthatók.

LÉNÁRD RÓBERT

142. Avila környékén.	Rézkarc.	Eladó.
143. Waidhoffen.	,,	,,
144. Régi negyed, Toledo.	,,	,,
145. Szerb országút.	Tollrajz.	,,
146. Kora tavasszal Belgrád mellett.	,,	,,
147. Waidhoffen este.	Krétarajz.	,,
148. Parkrészlet.	,,	,,
149. Ober St. Veith.	,,	,,
150. Klosterneuburg.	,,	Magántulajdon.
151. Fuschi hegyek.	,,	Eladó.
152. Tiroli ház (Fusch).	,,	,,
153. Waidhoffeni templom belseje.	,,	,,
154. Fuschi völgy.	,,	Magántulajdon.
155. Fenyőtanulmány.	,,	Eladó.
156. Vízesés, Fusch.	,,	Magántulajdon.
157. Lőcsei sekrestye.	Rézkarc.	Eladó.
158. Stephansdom, Wien.	Krétarajz.	,,
159. Szomorúfűz.	,,	,,
160. Trebinje.	Rézkarc.	,,
161. Kalimegdan.	Tollrajz.	,,
162. Zarkovo.	Rézkarc.	,,
163. Drei Zinnen.	,,	A Dolomita mappából.
164. Szeles este. Rézkarc.	A Gesellschaft f. vervielfält. Kunst tulajdona.	
165. Kronbergi utca.	Rézkarc.	Eladó.
166. Franz Josephs-Kanal, Wien.	,,	,,
167. Montignii csatorna.	,,	,,
168. Saint Cloud.	Színes rézkarc.	,,
169. Kronbergi háztetők.	Aquatinta.	,,
170. Place Porte Maillot, Paris.	Rézkarc.	,,
171. Rue de Beajolais, Páris.	Rézkarc.	,,
172. Genuai utcasarok.	,,	,,
173. Weidling am Bach.	,,	,,
174. Meudon.	Aquatinta.	,,
175. Goring.	Rézkarc.	,,
176. Brügge.	,,	,,

LÉNÁRD RÓBERT

177. Este.	Rézkarc.	Eladó.
178. Karlsbrücke, Prag.	,,	,,
179. Montmartre.	Színes rézkarc.	,,
180. Gemuenden.	Rézkarc.	,,

CSULYOK MARGIT

181. Primavera.	Bronz.	Eladó.
182. Galambos lány.	,,	,,

LÉNÁRD RÓBERT

183. Illustratio.	Barnázott rajz.	Magántulajdon.
184. Firenze.	Akvarell.	Eladó.
185. Charing Cross Bridge, London.	Ceruzarajz.	Magántulajdon.
186. Eden Palace Hotel, Genua.	Színezett rajz.	,,
187. Kaluszi piac.	Krétarajz.	Eladó.
188. Topsham.	Ceruzarajz.	,,
189. Rubbia.	Krétarajz.	,,
190. Onuthi templom.	,,	,,
191. Pegli.	Rajz.	,,
192. Rhyci út.	Ceruzarajz.	,,
193. Rétek.	,,	,,
194. Czernawka.	Krétarajz.	Magántulajdon.
195. Exeter környéke.	Ceruzarajz.	Eladó.
196. Oxfordi utca.	,,	,,
197. Holdsütés, Goring.	,,	,,
198. Goringi dombok.	,,	,,
199. Col di Lana.	,,	Magántulajdon.
200. Ampezzovölgy.	Krétarajz.	Eladó.
201. Drei Zinnen.	Ceruzarajz.	,,
202. Travenanzes völgye.	,,	,,
203. Arabba.	,,	,,
204. Arabbai templom.	,,	,,
205. Corvara.	,,	,,
206. Fodara Vedla.	,,	,,

Az árak az egyes termekben kifüggesztett táblázatokon láthatók.

a „Kéve" müncheni kiállításán vitte a nyilvánosság elé, ahol nagy elismeréssel fogadták, a spanyol sorozat pedig ugyanakkor meghozta neki a szász ezüstérmet a lipcsei Bugra-kiállításon. Minden a legszebben indult, amidőn egyszerre megakasztotta munkáját s a világkataklizma forgatagába sodorta Lénárdot is a háború. A hajszálfinom karcolótűt kard váltotta fel a kezében.

Most aztán egy nagy emlékekben s nagy szenvedésekben bővelkedő korszak kezdődött életében. 1914-től 1916-ig állandóan frontszolgálatot teljesített s különböző ütközetekben vett részt. Súlyos tífuszt szerzett s ekkor egy időre a Sajtóhadiszállás művészeti osztályához került, ahol a „Kéve" megbízásából egy 8 rézkarcból és 6 kőrajzból álló sorozatot készített a Dolomitok közt lefolyt ütközetek színteréről. 1917-ben megint csapattestéhez vonult be, ahonnan félév mulva ismét a Sajtóhadiszállás művészei közé osztották be. Ilyen minőségben páratlan érdekességű vidékeket járt be: az olasz, albán, montenegrói és orosz frontokat. Kifogyhatatlan bőségben tárult itt eléje a rajzolni, karcolni való s ő bőven élt az alkalommal. E műveinek nagy része a Heeres-múzeumba és a német hadügyminisztérium képgyűjteményébe került. Azonkívül azokra a kiállításokra, amelyeket a Sajtóhadiszállás rendeztetett Budapesten, Bécsben, Hágában és Skandináviában. 1918-ban Kievbe került. A katasztrófa ekkor már vészesen közeledett és Lénárd csak keserves bolyongások után tudott ebből az összeomlásból hazavergődni.

A világ első lassú felocsudása után a sokféleképp megszakadt rendszeres munka folytatásának kellett volna következnie Lénárd műtermében. Csakhogy nem volt műterme. S nem volt anyaga. Idejét a lakásmizéria okozta bonyodalmak vették igénybe. A legnagyobb vesződségek és bajok közepette nyulhatott újra a karcolótűhöz, a most már szinte megszerezhetetlen rézlapokhoz. Mégis készült, még 1922-ben néhány nagyobb karc. Pedig azóta idejének csupán egy részét szentelhette művészetének, másik, nagyobbik részét igénybe vette az a fáradságos munka, amelyet itthon és külföldön folytatott számottevő eredményekkel a magyar közgazdaság érdekében.

Ilyen külső körülmények közt keletkezett eddigi munkásságának az a termése, amelyet ez a kiállítás külön gyüjtemény formájában mutat be. Nincs egyéb tisztünk, mint egyszerűen rámutatni e szép lapokra, a világot gázoló fergetegből kimentett, szeretetápolta virágokra.

LYKA KÁROLY

LÉNÁRD RÓBERT

107. Ponte vecchio.	Tollrajz.	Eladó.
108. Utca Algecirasban.	,,	,,
109. Loggia dei Banchi Genoa.	Rézkarc.	,,
110. Arno partján.	,,	,,
111. Lucca.	,,	,,
112. Ponte vecchio.	,,	,,
113. Ponte vecchio este.	,,	,,
114. Kalimegdan.	,,	,,
115. Házbontás.	,,	,,
116. Napnyugta a genuai kikötőben.	Aquatinta.	,,
117. Luccai dóm.	Rézkarc.	,,
118. Chiesa St. Andrea Görz.	,,	,,
119. Összelött fák.	Hidegtükarc,	,,
120. Genuai épülő ház.	Rézkarc.	,,
121. Április.	,,	,,
122. Klosterneuburg.	,,	,,
123. Zarkovo télen.	Tollrajz.	,,
124. Cukarica, Belgrad.	,,	,,
125. Berkshirei dombok.	Rézkarc.	,,
126. Csendes vizek.	,,	,,
127. Exeteri csatorna.	,,	,,
128. Este a Themse mellett.	,,	,,
129. Este a csatornán.	,,	,,
130. Charing Cross Bridge.	Aquatinta.	,,
131. Mermaid House Rhye.	Rézkarc.	,,
132. Penzance.	,,	,,
133. Topsham	,,	,,
134. Goringi malom.	,,	,,
135. Hidalgo-kastély.	,,	,,
136. Avilai dóm.	,,	,,
137. Puente San Martino, Toledo.	,,	,,
138. Áradás.	,,	,,
139. Alhambra Granada.	,,	,,
140. San Yuan y Bautista, Toledo.	,,	,,
141. Puente Alcantara, Toledo.	,,	,,

Az árak az egyes termekben kifüggesztett táblázatokon láthatók.

Itthon aztán egyszerre lehetetlennek látszott folytatni azt, amit a külföldön megkezdett. Egészen elszigeteltnek, magára utaltnak látta magát, a művészet pedig, amelynek életét szentelni akarta, gyökértelennek és körülbelül fölöslegesnek látszott idehaza.

Ilyen körülmények közt igazán rendületlen hitre s az akarat kemény megfeszítésére volt szükség, hogy ne csüggedjen el mindjárt művészi fejlődése elején. Azonban ez a két belső erős motor oly erővel dolgozott benne, hogy végre is sikerült nagy küzködések árán a rézkarc technikájának szövevényes birodalmát hatalmába kerítenie. Így készültek azok az első karcai, amelyek aztán egyrészt a nyilvánosság elé, másrészt a Szépművészeti Múzeumba kerültek.

A jelen és a jövő e két kritikus fóruma elé pedig a „Kéve" útján jutott. Szablya Frischauf Ferenc iskolájában, később pedig a „Kéve" mestereinek körében megtalálta a légkört, amelyre vágyott. Midőn ezek az akkor még ifjú művészek közös céljaik elérésére megalapították a „Kévé"-t, Lénárd is az alapítók sorában állott. S első műveivel éppen a „Kéve" legelső kiállításán jelent meg 1908-ban.

Ettől fogva fejlődése s elért eredményei a nagy nyilvánosság ellenőrző szeme előtt alakultak s adtak számot a művészi értékekről, amelyeket tehetségének és szorgalmának köszönünk. Itt, ezen a helyen nem volna illdomos a krónikaíró tollát az elemző kritikusával fölcserélni és az elért művészi eredményeket megvilágítani. Helyénvalóbbnak látszik azonban munkásságának legalább külső menetét, felötlőbb mozzanatait beszámoló formájában ide iktatni.

A „Kéve" első tíz évében nemcsak itthon szerepelt grafikai lapjaival, hanem éppoly sikerrel a külföldön: Berlinben, Düsseldorfban, Drezdában, Bécsben az ott rendezett „Kéve"-kiállításokon, azonkívül Rómában, Velencében és Münchenben. Egyik nevezetes sikerét Olasz- és Spanyolországban tett útja után s annak emlékei nyomán készült grafikai lapjainak köszönte. A siker arra ösztönözte, hogy már megszerzett készségét minden módon tetézze. Nagyban elősegítette ezt 1913-ban angliai tanulmányútja, amely alkalmat adott neki arra, hogy egy kiváló mester, Frank Short útmutatásai alapján fejleszthesse technikáját. S ugyanebben az évben nagysúlyú kitüntetés is érte: a „Puente San Martino Toledo" c. lapjára megkapta a magyar állam nagy aranyérmét a Magyar Grafikusok Egyesületének kiállításán. Most már siker siker követett. A még Angliában megkezdett angol tárgyú sorozatot folytatta 1914-ben s ezt

LÉNÁRD RÓBERT

Mikor Lénárd Róbert rézkarcai először vonták magukra a budapesti közönség figyelmét, e nemes technikának voltak ugyan idehaza szétszórtan munkálkodó remetéi, de maga a rézkarc éppen nem volt a nagy nyilvánosság közügye. Csupán különlegességnek tekintették, amelyre sok fáradságot, sok szeretetet pazarol egy-egy bogaras ember, a vége pedig mindössze egy papirosnyomat, amely ott szerénykedik valamely kiállításon, gondosan elválasztva a vászonművészettől, amelyhez látszólag semmi szál sem fűzi. Élő életet a karcoló tű nemes művészete valóban nem élt közöttünk.

Ha valaki a maga bőrén szerez efféle tapasztalatokat s a maga két szemével látja, hogy mindez mennyire másként van a külföldön, akkor ugyancsak elszánt embernek, e művészet rajongójának kell lennie, ha mégis ráadja magát erre a művészetre, ha nem tágít és ha elemi nehézségekkel is küzködve éppen ennek szenteli élete legszebb óráit.

Ilyenfajta embernek mutatkozik Lénárd Róbert.

Mind a két imént idézett tapasztalatra jó korán jutott. Mert már 19 éves korában, mikor atyja üzleti tanulmányútra küldte Londonba, a véletlen összehozta valakivel, aki a fiatalembernek szabad óráiban készült vázlatkönyvrajzain felismerte, hogy az másra is van hivatva, mint kizárólag a gazdasági pályára.

A véletlen, amely Londonban összehozta őt első rajzmesterével, később Frankfurtban jelentkezett nála, ahol éppen szabadságidejét töltötte. Annak közelében fölfedezett egy kitünő olasz rézkarcolóművészt, Ettore Cossomattit. S nála egyszerre valóban művészi környezetbe jutott, amelyben — a sors néha jó rendező — éppen a rézkarc s az annak alapjául szolgáló tollrajz volt a kifejező technika, de e technikán túl annyi művészi ösztönzés is jutott neki részül, hogy az ott kapott elemekkel most már boldogan s az inkarnátus grafikus munkavágyával jött haza.

Emlékül még a nagy gyüjtemények pompás lapjainak költészetét s az élő grafika virulásának képét hozta magával. Ezek voltak a tapasztalatok és élmények, amelyekkel neki a külföld kedveskedett.

Lénárd Róbert

Irod
z

Az Ujság
1918 jan. 4.
(e. a. L. R. grafikai
mappája.)

, kissé jobbrafordultan áll.
jobbjában felemelt kardját
szorít. Haja, szemöldöke és
zeme világosbarna, szakálla
illája paszomántgallérú és
cs városa és vidéke, balról
ös fedelű házzal.

cm. — Lelt. sz. 745. — Értéke
ith-féle ereklyemúzeumból. —
atokat l. a 62. lapon az 580
rilis 23-án (107–95). — Átvételi
domásul vette az 1896 április

Lénárd Lévy Róbert

letező módon csoportosítja. Azonkívül bámulatra méltó módon részletezett név-, rendszó-, tárgy- és helymutató könnyíti meg az érdeklődő munkáját, hogy ha bármily szakba vágó, bármily tárgyról szóló könyvet keres, a forrásra minden kapkodás s a kötetek tucatjainak átböngészése nélkül rögtön rátaláljon. Különösen az iparművészeti iskola növendékeinek és iparművészeti tervezőinknek tettek ezzel az önfeláldozó nagy munkával szolgálatot a könyvtár vezetői, akik az idegen nyelvű könyveknek nemcsak a címét fordították le esetről esetre, de ezek rövid tartalmi kivonatát is közlik. A katalógushoz, a szerkesztők érdemeit kiemelve, Radisics Jenő, a múzeum igazgatója írt előszót. A könyvtár hasznavehetősége érdekében sokak nevében még csak azt az óhajtást tolmácsoljuk, hogy a könyvtárt este legalább is egy órával korábban nyissák meg s inkább a délelőtti könyvtár használatidejét rövidítsék meg egy órával.

KÉT KÖNYV EXLIBRISEKRŐL. Amikor társulatunk kiadásában az Iparművészet Könyve megindult s szerkesztője, felejthetetlen elnökünk, Ráth György ennek tervét megállapította, a modern exlibris szinte még csak bölcsőkorát élte. Akkor még aligha volt fogalmunk arról a páratlan föllendülésről, amelyet az exlibris napjainkban elért s így könyvünkben is csak kevés szó esik erről. Annál nagyobb örömmel vettünk hírt Siklóssy Lászlónak, a Szent-György Czéh vállalkozó szellemű, buzgó igazgatójának tervéről, hogy a céhben rendezett kiállítás emlékére könyvet ad ki az exlibrisről. A kiállítás november elején nyilt meg. Ezzel egyidejüleg megjelent a díszmű is, amelynek kiadását sokan aggodalmas fejcsóválással várták. A Gyüjtő című folyóirat hármas számában, azonkívül külön, 100 eredeti exlibrisszel bővített albumban, megjelent értekezések felölelik mindazt, amit a modern grafika e legérdekesebb és legnépszerübb hajtásáról gyüjtőknek és mükedvelőknek tudni illik. A francia, angol és magyar nyelven megírt szöveg mindenekelőtt az exlibris történetéről Magyarországon számol be. Ezt a cikket Siklóssy László írta avatott tollal. Ezután dr. Reich Milton Oszkár magvas tanulmánya következik az exlibris fejlődéséről általában. Egy angol nyelvű cikkben James Guthre közli szellemes megjegyzéseit a könyvjegyről, utána Conrad Gyula ismerteti az exlibris-művészettel kapcsolatos grafikai eljárásokat. Külön cikk szól ezek legfinomabb technikájáról, a rézkarcról, amelyet Lévy-Lénard Róbert ismertet a Conrádéhoz hasonló szakavatottsággal. Végül apró cikkek a Szent-György Czéh grafikai osztályának az exlibris fölkarolása érdekében kifejtett munkás-

Nagy Sándor: Vignetta a „Tündérvilág a Városligetben“ című mesekönyvből.

ságát és munkaprogrammját ismertetik s az exlibris-kiállítás lajstromán kívül tömérdek hasznos útbaigazítást közölnek gyüjtőink számára. A szövegben és 25 mellékleten válogatott exlibrisek hasonmásával készített vaskos kötet címlapját Divéky József, Brüsszelben élő grafikusunk rajzolta. „Az exlibris Magyarországon és külföldön“ című munka albumalakú díszkiadása a hasonmásokon kívül még 100 kartonlapokra ragasztott eredeti exlibrisszel is kedveskedik amatőrjeinknek s ennek sorában egyaránt képviselve vannak a külföld és Magyarország legkiválóbb exlibris-rajzolói.

A Gyüjtő exlibris-száma 14 ívre terjed s 400 képének sorában 86 a színes reprodukció. Ennek bolti ára 15 K, a 100 eredeti exlibrisszel bővített s csupán 150 számozott példányban megjelent díszkiadásé 100 K. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat tagjai a Szent-György Czéh igazgatóságánál (VIII., Üllői-út 14) a Gyüjtő exlibris-számát 33%, az antilopbőrbe kötött díszkiadását pedig 20% árengedménnyel rendelhetik meg.

Magyar Iparművészet
1913. 429. l.
mis cód.

SCHMIDT RÓBERT. DAS GLAS. Mit 218 Abbildungen. Berlin, G. Reimer, 1912. Jelen mű a „Handbücher der königlichen Museen zu Berlin“ tizennegyedik kötetét képezi s nemcsak vezető a berlini iparművészeti múzeum gyüjteményében, hanem más gyüjteményekkel is foglalkozik s elénk tárja az üveggyártás történetét országok, városok szerint, tárgyalja az anyagot s annak feldolgozását és a stílus fejlődését. Az üveggyártás legrégibb emlékei Egyiptomból valók, hol az üveget már a Kr. e. negyedik évezredben ismerték s kezdetben ékszernek, gyöngynek, amulettnek s berakásnak használták. Kémiai összetételét tekintve olyan, mint a mai üveg, csak a színezése nem olyan tiszta, mert a fémekkel való keveréshez még nem értettek. A legrégibb üvegedények, melyeknek korát meg tudjuk határozni, két kis üvegváza III. Tutmosis (kb. Kr. e. 1500) idejéből valók s az egyik Münchenben van, a másik pedig Londonban a British Museumban. A két kis váza kék üvegből készült és sárga sávok díszítik. Stílus tekintetében hasonlók ezekhez az egyiptomi balzsamtartók színes fonalas díszítéssel, mely a kereszténység előtti üvegdíszítésnek egyik ismertető jele. Ezekből a berlini régiségtárban vannak példányok. Sidonban készült, plasztikus díszítéssel ellátott üvegedények a berlini néprajzi múzeum birtokában vannak. Az ókori üveggyártás terén az első helyet Alexandria foglalja el, melynek gyártmányaival a római császárság idejéig a legtávolabb fekvő országokban találkozunk. Az egyiptomiaktól a görögök is eltanulták az üvegkészítést, de jelen-

zarándokok útján kerültek Európába. Színtelen vagy zöldszínű üvegből készültek a XI—XII. században s stilizált állatokkal díszítették ezeket. Újabb időben a berlini Kaiser-Friedrich-Museum 50 darab zománcos díszítéssel ellátott pohár birtokába jutott, melyeket XIII—XIV. századi tatár sírokból ástak ki. Ilyeneket már a XII—XIII. században készítettek Perzsiában és Mezopotámiában. Ilyen fajta poharakból kiváló példányok vannak Bécsben is. Legnagyobb jelentőségre jutott a velencei üveggyártás. Az első velencei üveghuták Rialto szigetén voltak. 1268-ban már Muranóban is találunk üveghutákat. 1282-ben német kereskedőkről tétetik említés, kik velencei üveggel kereskedtek. Virágzási ideje a XV. század vége felé kezdődik s a XVII. századig tart, amikor a cseh és a sziléziai üveggyártás háttérbe szorítja. Velenceiek által alapított üveghutákkal másutt is találkozunk. 1428-ban Bécsben alapítja az elsőt muranói Onossorius de Blondio, 1468-ban Villachban, 1486—1563-ig Bécsben, 1526—1547-ig Laibachban, 1552-ben Alaban, 1650-ben Grácban állítanak fel a velenceiek üveghutákat. Az 1534-ben Hallban felállított üveghuta az egyedüli az Alpokon innen, melynek készítményei korunkra maradtak. Egyike a legszebb példányoknak egy gazdagon díszített fedeles serleg a bécsi Hof-Museumban. Egy másik Hallból való egyszerű, de jellegzetes darab a Lonna gyüjteményből került az Erzherzog-Rajner-Museumba. A mű leginkább a német üveggel foglalkozik. Csehországban és Hessenben már a XV. század óta léteznek üveghuták. Morvaországban is virágzott az üveggyártás. 1679-ben Balbinus kiemeli a Neuschlossban készült üvegeket, melyek átlátszóság és fény tekintetében a kristályhoz hasonlítottak. Hogy Morvaország a cseh és a sziléziai üveg hírét nem tudta utolérni, abban rejlik, hogy a készítés titkaiba nem tudtak behatolni. Különös jelentőséget nyer a cseh üveggyártás Kaspar Lehman által, ki Ülzenből jött Prágába, hol 1588 óta II. Rudolf számára dolgozott s 1609-ben privilégiumot nyer üvegköszörülésre s így a cseh kristályüveg története az ő nevéhez fűződik. A német üveg főformái a Ringbecher, az Igel, a Spechter, a Pattglas, a XVII. században nagyon kedvelt Willkomm és a Römer, melyet Kölnben már 1546-ban, Hamburgban pedig 1609-ben használtak. Nagy a számuk a tréfás üvegeknek is. Apróbb fejezetekben szól még a hollandi, spanyol, francia, angol és a kínai üvegekről. A mű végén az irodalmi művek felsorolását találjuk és egy pontos, bő tárgymutatót, mely a mű használatát megkönnyíti. Schmidt művéből nemcsak a szakemberek és a gyüjtők fognak hasznot meríteni, hanem a nagyközönség is.

Sz. L.

Lipcse, okt. 18.

A Schwarzenberg-szobornál lefolyt ünnepség után a fejedelmi személyiségek és kiséretük az orosz emlékkápolnába mentek, ahol az orosz trónörökös nevenapja alkalmából Tedeum volt. *Vilmos* császár, *Ferenc Ferdinánd* főherceg és a többi személyiség ezután kiséretükkel az uj városházára mentek, ahol Lipcse város tanácsa dejeunert adott tiszteletükre. Innen a fejedelmi személyiségek visszatértek a kastélyba.

Frigyes Ágost király a következő táviratot intézte Ferenc József császár és királyhoz:

Ő felsége Ausztria császárjának, Magyarország királyának!

A mai ünnepségek folyamán ünnepeltük a nekem oly drága osztrák és magyar egykori hadsereg vitézségét is, amivel kapcsolatban megemlékeztünk legfőbb haduráról is bensőségteljes tisztelettel. Amikor ezt az érzést császári és apostoli királyi felséged előtt kifejezésre juttatom, egyuttal legőszintébb köszönetemet fejezem ki ő császári és apostoli királyi fenségének, *Ferenc Ferdinánd* főhercegnek kiküldéséért, melynek szivem mélyéből örülök és legyen szabad kifejeznem szivből fakadó jókivánságaimat felséged egészségére és az itt oly fényesen képviselt, a német hadsereggel oly szoros szövetségben álló osztrák-magyar hadsereg állandó dicsőségére.

Frigyes Ágost.

Az orosz cárhoz és a svéd királyhoz Frigyes Ágost király szintén táviratot intézett.

Losoncról jelentik: A lipcsei csata százéves évfordulóját a losonci 25. gyalogezred, mely a népek csatájában tevékeny részt vett, ma ünnepélylyel ülte meg. Az előző estén a katonai zenekar lampionos szerenádot adott, ma reggel pedig a katholikus templomban ünnepi szent mise volt, amelyen a 25. gyalogezred *Horvát László* ezredessel, a 16. tüzérezred pedig Wagner ezredes vezetésével s a polgári hatóságok fejei vettek részt. A legénységnek egész napra szabadságot adtak.

Lipcse, okt. 18.

A szász király ma este 6 órakor magas vendégei tiszteletére diszebédet adott, amelynek folyamán pohárköszöntőt mondott, amelyben elsősorban is megemlékezett ama hősies cselekedetekről, amelyeket száz évvel ezelőtt a lipcsei csatatéren hajtottak végre a német, osztrák, magyar, orosz és svéd csapatok. Kiemelte a népek csatájának korszaka és a mai idők közötti ellentétet, amikor a nagy csata harcosainak utódai távolról és közelről a béke ünnepére özönlenek. Uralkodók és fejedelmek, magas és előkelő katonai vezérek, valamint a nép képviselőinek gyülekezete láthatja, hogy mi volt Németország, Ausztria-Magyarország, Oroszország és Svédország 1813-ban, mivé lettek e népek a lipcsei csata óta és miképen ápolta Isten áldása láthatólag e népek uralkodó házait. A lipcsei népek csatájának résztvevői nem harcban és harci zajban, hanem utódaikban békés versengésben, a kultura és civilizáció komoly feladatainak szolgálatában állanak előttünk, mely szolgálat mindnyájunknak közös kötelessége. És igy emlékezve a harcok korszakára üdvözlöm önöket a béke ünnepélyén. Ezért mondok köszönetet vendégeimnek megjelenésükért és poharamat amaz államfők egészségére üritem, akiket itt együttesen képviselve van szerencsém látni. Éljenek soká!

Délután felavatták a Schwarzenberg herceg emlékére Bécs város által felajánlott emléktáblát, melyet azon a hazon, melyben a hadvezér meghalt, helyeztek el. Az ünnepély folyamán, dacára az utcákat betöltő sok ezernyi közönségnek, egész napon át mindenfelé példás volt a rend. Semminő incidens nem történt. Egész napon át pompás idő volt. Este a város ki volt világitva. Különösen a magas árbócfák tetején alkalmazott tartályokból lobogó hatalmas légszeszlángok nyujtottak pazarszép látványt.

Lipcse, okt. 18.

Ebéd után Vilmos császár a szász király kiséretében a pályaudvarra ment és 8 óra 50 perckor visszautazott Potsdamba. Később megérkezett Ferenc Ferdinánd főherceg kiséretével, valamint a szász trónörökössel. Bucsuzásra megjelentek gróf Forgách drezdai követ, báró Bienerth alezredes, berlini katonai attasé, valamint igen nagyszámu közönség, mely lelkes ovációkban részesitette a fenséget, aki szivélyesen elbucsuzva a szász trónörököstől és Forgách követtől, elutazott. A főherceg Beneschauba megy. Elutazása előtt megelégedését fejezte ki gróf Forgách követnek a mai nap lefolyása fölött.

Lipcse, okt. 18.

A jénai községtanács mai ünnepélyes ülésén, amelyet a népcsata százados évfordulója alkalmával tartottak, a *szociáldemokraták is részt vettek és az elnök beszéde után a többiekkel együtt éljenezték a német népet és a hazát.*

Kassa, okt. 18.

A lipcsei csatában résztvett a harmincnegyedik gyalogezred is, mely a jubileumot melegen megünnepelte. Péntek este zenés takarodó, szombat reggel zenés ébresztő volt. Délelőtt tiz órakor a helyőrségi templomban ünnepélyes istentisztelet volt, hová a helyőrség összes csapatainak küldöttségei kivonultak. Az ünnepi misét Vágás tábori superior mondotta. Ezután az ezred és csapatparancsnokok a nap jelentőségét ismertették. A legénység jobb kosztot és kimenőt kapott.

A Canadian Pacific kivándorlási panamája.

Megerősitést nyer ama közlés, a Canadian Pacific társaság letartóztatott igazgatójánál talált dokumentumok bizonyitják, hogy a hajósvállalat alig két évi ausztriai működése alatt tizennégy millió koronát költött a kivándorlási üzletre. Ennek az összegnek alig felét lehet üzleti kiadásoknak minősiteni, a másik felét tehát, hét millió koronát, az osztrák hivatalos körök, politikusok és a sajtó megvesztegetésére forditották.

Altmann igazgató irásai között pontos kimutatások, nyugták és egyéb okmányok vannak arról, hogy a bécsi lapok közül többen, de — állitólag — nemcsak a bécsiek, hanem a monarchia egyéb, *az osztrák és magyar kormányhoz közel álló ujságok is nagy összegeket kaptak a Canadiantól.* A bécsi „Reichspost" értesülése szerint a lapok nyugtái rendkivül nagy summákról szólanak. A Canadian igazgatójánál találtak egy jegyzéket, amelyen *névszerint is föl vannak sorolva a megvesztegetett sajtóorganumok.* A megvesztegetett lapok azok között keresendők, amelyek az utolsó három hónapban a Kanadára szóló határidő-spekulációknál a kanadai érdekeknek voltak szószólói. Egyébként, dacára a kompromittáltak szivós erőlködésének, az osztrák sajtó-panama részletei bizonyára hamarosan nyilvánosságra fognak kerülni. Ezt követeli a kevés számu meg nem vesztegetett lapoknak a reputációja.

A hallatlan korrupció természetesen nagy izgatottságot kelt mindenfelé, különösen az osztrák hivatalos körökben. A bécsi rendőrség főnöke az anyag átvizsgálása után kihallgatást kért a királytól, aki pénteken délután fogadta Schönbrunnban a rendőrfőnököt. Kevéssel utána az osztrák kereskedelmi miniszter jelent meg a király előtt, hogy tisztázza a kereskedelmi miniszterium szerepét a botrányos ügyben, amire annál nagyobb szükség volt, mert beigazolódott, hogy a Canadian működése óta a kivándorlás óriásira növekedett. A hadügyminiszterium vizsgálata az osztrák kormány még egy másik nagy tévedését is beigazolta. Canada törvényei szerint az oda bevándorlottak kötelesek a canadai állampolgárság felvételére és 30 éves korukig a katonai szolgálatra is. Azok tehát, akik Ausztriából és Magyarországból megszöktek a szolgálat elől, a Canadian jóvoltából kénytelenek szolgálni a canadai miliciánál. Hasonlóképpen kitünt, hogy a Canadian és az angol kormány között megállapodás van, mely szerint háboru esetére a Canadian hajói, mint segédcirkálók és csapatszállitók, az angol tengerészet rendelkezésére állanak.

A botrány ügyében eddig *Licht* és gróf *Lasocky* jegyzett be interpellációt a legközelebb megnyiló első képviselőházi ülésre. Ez utóbbi már régebben megvádolta *Stapinszky* lengyel képviselőt, hogy a Canadiantól pénzt fogadott el az engedélyezés kijárásáért. Bele van keverve a botrányba egy *Petricky* nevü rutén képviselő is s róla nyiltan kiirták a rutén és lengyel ujságok, hogy *a bukovinai és galiciai hatóságoknál közbenjárt a Canadian ügynökségeinek felállitása és pártfogolása érdekében.* Több nevet egyelőre még nem tudnak, mert, amint ilyenkor történni szokott, egyes helyeken *nagyon dolgoznak a botrány eltussolásán.*

A vizsgálat most kiterjedt Magyarországra is, mert a Canadian az északi és nyugati magyar vidékről is igen sok katonaszökevényt szállitott Amerikába. Ezeket nem Trieszten át vitték, ahol az ellenőrzés erősebb, hanem Baselen és Rotterdamon keresztül. Előbb vasuti jegyet adtak a kivándorlóknak Bécsbe, onnan szintén vasutjegyet Baselbe, ahol már várta őket a kivándorló-társaság ügynöke és vitte Rotterdamba és onnan hajón Canadába.

Megállapitották, hogy kerek félmillió hadköteles férfit csempészett ki a Canadian Ausztria területéről. A gazdálkodásról szomoru képet nyujtanak ezek a számok: Az első hadtest területén a sorozások alkalmával az utolsó évben, amióta a Canadian engedélyezve van Ausztria területén, 21,872 sorozásra köteles Canadába vándorolt ki. A tizedik hadtest ezredeinek sorozásain 26,122 legény nem volt előállitható. Ezekről is kiderült, hogy a Canadian kicsempészte őket. A második hadtest 33,860, a raguzai hadtest 5864 és más osztrák hadkiegészitő parancsnokságok kb. 30,000 ujonc eltünését számitották ki. Ehhez hozzávéve a még hadköteles kivándorolt tartalékosokat, *a szám félmillióra rug.*

Nagy szerepe van a botrányban a kereskedelmi minisztérium egyik főbiztosának, aki a *Canadian-ügy referense volt a miniszteriumban.* A sulyosan kompromittált tisztviselő nevét még titokban tartják. Gróf *Lasocky* lengyel képviselő táviratozott bécsi párthiveinek, hogy nemsokára Bécsbe jön és megtisztitja a parlamentet a Canadian parazitáitól.

A társaság bécsi irodáját péntek óta detektivek őrzik. Szombaton bezárták a társaság krakói és csernovici ügynökségét.

Prága, okt. 18.

A *Narodni Listy* jelentése szerint az osztrák kormány terjedelmes törvényjavaslatot fog a Reichsrat elé terjeszteni, hogy a Canadian Pacific társaságéhoz hasonló üzelmeket a jövőben sikeresen megakadályozhassa és megtorolhassa.

Bécs, okt. 18.

— Saját tudósitónktól. —

A kivándorlási üzelmek miatt az utóbbi hónapokban letartóztatott személyek száma meghaladja az ötszázat. Azoknak a katonaköteleseknek a száma, kiket a három galiciai hadtestnek a területéről különböző hajózási ügynökségek a tengeren át elszállitottak, — jól értesült helyről eredő becslés szerint — körülbelül százhetvenezer ember. A belügyminisztereknek junius óta tudomása volt ezekről a dolgokról és szigoruan őriztette a vonatokat. Az ügynököket kiutasitották a pályaudvarokról és a kivándorlási utakat a legszigorubb ellenőrzés alá helyezték. Hogy micsoda eszközökkel éltek az ügynökök mindazonáltal, hogy a kivándorlást ilyen nagy stylben keresztülvihessék, kitünik abból hogy egyike a lépre került ügynököknek azzal volt megbizva, hogy a kivándorlók részére jószabásu városi ruhákat szerezzen be, hogy ne ismerjék fel bennük a kivándorlókat. A letartóztatott Kreycsik katonai behivókat hamisitott, melyekkel a kivándorlók az olcsó katonai dijszabással tehették meg az utat. Osztrákokat oroszoknak öltöztettek át és álszakállt ragasztottak az arcukra, hogy fel ne ismerjék őket. Magyarországról automobilon csempészték a kivándorlókat át a határon és őket erre az utra elegáns ruhákba és automobilporköpenyegekbe bujtatták. A letartóztatott Altmann igazgatónál három napig tartott a házkutatás. A társaságnak Triesztben, Cernowitzban Lembergben, Brodyban és Husiatinban voltak fiókjai, ezeket mind bezárták. A letartóztatott Capeller Pinkász orosz, kit kiutasitottak a monarchia területéről.

Bécs, okt. 18.

— Saját tudósitónktól. —

A Canadian Pacific kivándorlási visszaéléseinek az ügyében ma három ujabb letartóztatást eszközöltek. A letartóztatottak egyikének neve Blaustein Izidor és vezetője volt az Imperátor utazási irodának, mely, mint a Canadian Pacific fiókja, a katonaköteles kivándorlóknak Ausztrián való átszállitását eszközölte, amivel a Canadian Pacific a saját cége alatt nem akart foglalkozni. Az iroda egy bizonyos Weissmannak a tulajdona volt, akit tegnap az engedély jogtalan bérbeadása miatt — épugy, mint Blausteint — ötszáz koronára megbüntettek, Blausteint ezenfelül le is tartóztatták és Weissmann kénytelen volt az irodát bezárni. Letartóztatták továbbá Gebeles János fodrászt Ma-

gyarországról, aki hasonló kihágás miatt Győrött egyizben már el volt zárva. A fodrász — mint ahogy bebizonyult — bérelt automobilokon tizenhat utat tett Budapestről. Oda mindig utasok nélkül ment, de a kocsi sofförköpenyeget, automobil-pápaszemeket, álszakállakat és parókákat vitt magával. Budapesten aztán olyan fiatal embereket, akik a katonai szolgálat elől külföldre óhajtottak menekülni, fölvett a kocsijába és pedig minden egyes utra hat embert. Ezeket aztán olyan módon öltöztette fel, hogy előkelő utasoknak látszottak és igy átcsempészte őket a határon. Közvetlenül Bécs előtt kiszállitotta az utasait és átadta az Imperátor-iroda ügynökeinek, akik továbbszállitásukról gondoskodtak. Be van bizonyitva az is, hogy a bécsi utazási iroda főnöke, Eisner Dávid Henrik, saját szakállára vitte keresztül a kivándorlók kicsempészését és a katonaszökevényeket Baselbe vagy Antwerpenbe vitette. Eisnert is letartóztatták. Érdekes, hogy Gebeles minden egyes a határon átcsempészett emberért négyszázötven koronát fizettetett magának. A soffört, ki Gebeles csempészutjain a kocsit vezette, szabadlábon hagyták ugyan, de bünrészességnek a gyanuja miatt ellene is följelentést tettek a törvényszéknél.

Lemberg, okt. 18.

— Saját tudósitónktól. —

Mint egy pár lap jelenti, a Canadian Pacific társaság elleni eljárásra egy Krochmal kivándorló feltartóztatása adta meg az impulzust, akinél orosz hatóságok által kiállitott utlevelet találtak. A vizsgálat kideritette, hogy az illető osztrák alattvaló és az utlevelet a Canadian Pacific ügynökségétől kapta, amely a katonaköteleseket segitette külföldre szállitani. A további nyomozás kideritette, hogy *ez az ügynökség már hosszabb idő óta bocsát a hadköteleseknek hamisitott orosz utlevelet rendelkezésükre.* Az irodában megtartott házkutatásnál ezeket a hamis utleveleket elkobozták.

Fővárosi ügyek.

— **A közélelmezési bizottság** szombaton délután Bódy Tivadar alpolgármester elnöklésével ülést tartott. Az elnöklő alpolgármester mindenekelőtt a részvét meleg szavával emlékezett meg Vaszilievits János elhunyt alpolgármesterről, az elnöki székben elődjéről. Ezután üdvözölte a bizottságot és támogatását kérte a maga részére, amit a bizottság nevében Radocza János mint a bizottság legrégibb tagja, meg is igért.

A mai napirend legfontosabb tárgya a *hatósági vágóállatbiztositás* ügyében készitett ügyosztályi előterjesztés volt, amit *Folkusházy Lajos* tanácsos főbb vonásokban ismertetett, és azt kérte, hogy a bizottság az intézmény felállitásához ma elvben járuljon hozzá. Inditványozta, hogy kilenctagu bizottságot küldjenek ki, amelynek feladata legyen, hogy az érdekelteket és szakértőket meghallgassa és azután ez ügyben érdemleges javaslatot tegyen. — *Bittner János* ellenezte ezt, mert az előterjesztés szerinte nem alkalmas a tárgyalásra. — *Róna Márk* elismeréssel szólott az előterjesztésről, kijelentette azonban, hogy ahhoz elvileg sem járul hozzá, mert az intézményre őszerinte szükség nincs. — Dr *Kraemer József* szintén ellenezte az előterjesztés elfogadását. Az ügyosztálynak, mielőtt a bizottság elé jött ezzel az előterjesztéssel, meg kellett volna kérdeznie az érdekelt iparosokat, kivánják-e ily intézmény létesitését. Ahhoz, hogy egy bizottságot küldjenek ki a kérdés előkészitésére, hozzájárult. Javasolja különben, hogy addig, amig ez a bizottság tárgyalásával elkészül, a kérdés tárgyalását halaszszák el. — *Folkusházy Lajos* Kraemer felszólalására reflektálva kijelentette, hogy a mészárosipartestület már ismételten azzal a kérelemmel fordult a fővároshoz, hogy a biztositás intézményét kötelező alapon létesitse és léptesse életbe. Az ügyosztály a husiparosok régi vágyának felelt meg, amikor az előterjesztés készitésébe belement. Az előterjesztés a legigazságosabb és legméltányosabb bázison, a kötelező biztositás alapján készült. — *Kraemer József* tudomásul vette a felvilágositást, de elmondotta, hogy az érdekelt iparosok a mai nap folyamán szinte megostromolták és kérték, hogy forduljon az előterjesztés ellen. A tanácsnok előadása folytán azonban természetesen egészen más megvilágitásban áll a dolog. — Dr *Kassai Ferenc* szerint az elaborátum komoly és értékes studium. Aki csinálta, jóval többet tett, mint amennyi kötelessége lett volna és ezzel az előterjesztéssel szociális szempontból is igen értékes munkát végzett. Legfölebb az lehet a kifogás, hogy rövid idő állott rendelkezésre az előterjesztés tanulmányozására. Az előterjesztést magát rendkivül életrevalónak és elfogadhatónak tartja. Vannak ugyan egyes kisebb kifogásai, igy például magasaknak tartja a dijakat, azonban azt hiszi, hogy ezek a bajok könnyen eliminálhatók. A kérdést elvi szempontból elfogadja és nem zárkózik el az elől sem, hogy a bizottság szakembereket hallgasson meg.

Radocza János ezután a következő inditványt terjesztette elő: A bizottság elvileg helyesli, hogy a vágóállatbiztositás kérdése, amely közgazdasági szempontból nagyfontosságu kérdés, beható tárgyalás alá vétessék. Azért az ügyosztály előterjesztése kapcsán kebeléből kilenctagu bizottságot küld ki, amely az illetékes szakkörök meghallgatásával tárgyalja ezt a kérdést és a bizottság plénumának tegyen jelentést.

Hercz Lajos, Beimel Sándor, Székács Antal, dr Salgó József, Kommer Ferenc, Bittner János és Brust Dávid hozzájárultak ehhez az inditványhoz. Gerley Lajos szintén elfogadja az inditványt, de azt kérte, hogy a Folkusházy által előterjesztett inditványt és Radocza János inditványát egyesitsék, mert az egyik teljesen fedi a másikat. — *Kassai Ferenc* nem járul hozzá Radocza inditványához, mert hangsulyozni kivánná, hogy hatósági vágóállatbiztositás kérdésében kell állást foglalni. A bizottság végül Radocza János inditványát elfogadta és az elnök inditványára a kérdés előkészitésére a következő tagokból álló bizottságot küldötte ki: Gerley Lajos, Glück Frigyes, dr Kassai Ferenc, dr Kraemer József, dr Radocza János, Róna Márk, dr Salgó József, Székács Antal, Bittner János és Herz Lajos.

Kassai Ferenc a névsor felolvasása után ellenezte, hogy tipikusan érdekelt feleket bocsátanak be a bizottságba. Ezzel a kijelentésével Bittner és Herz kiküldetésére célzott. *Gerley Lajosnak* azonban az volt az álláspontja, hogy a bizottságnak szinte kötelessége, hogy a szakembereket is bevonja. Végül is mindketten a bizottság tagjai maradtak.

A napirend letárgyalása után *Székács Antal* szóba hozta, hogy a tanács a kislakásos bérházakban élelmiszerárusitó bódék felállitását határozta el. Az üzem kibővitéséről van tehát itt szó, az ilyen ügyek pedig a közélelmezési bizottság megkérdezésével tárgyalandók le. Kérdést intézett az elnökhöz, hogy miért nem került ez a közélelmezési bizottság elé. Az elnöklő alpolgármester kijelentette, hogy az élelmiszerárusitó üzem vitelére egy ugynevezett üzemi bizottság van, amelynek meghallgatásával történik minden. A tanács ugyanis elhatározta, hogy a távoli perifériákon fekvő kislakásos telepeken, számszerint kettőn, amelyek igen messze vannak a piactól, vagy más bolttól, ily élelmiszerárusitó bódét állittat fel. Ez az intézkedés azonban senkit sem károsit és különben is az üzemi bizottságnak módjában lesz még ezzel a kérdéssel foglalkozni. A bizottság ezt a felvilágositást tudomásul vette, mire az ülés véget ért.

— **A 48 as honvédek kérelme.** Az 1848—49-es honvédegyletek központi választmánya azt a kérelmet intézte a tanácshoz, hogy a volt honvédtisztek és altisztek részére a Kossuth-mauzoleum környékén harminc dijmentes sirhelyet engedélyezzen a tanács, hogy a szabadságharcban résztvett tisztek és altisztek Kossuth Lajos közelében kaphassanak nyugvóhelyet. A tanács, tárgyalván a kérelmet, azt ily formában teljesithetőnek nem találta, hanem kimondotta, hogy mindig esetről-esetre előterjesztendő kérelem alapján fog határozni. Egyuttal kilátásba helyezte, hogy a honvédtisztek és altisztek részére ily dijmentes sirhelyet fog adományozni.

— **Slöjd az iskolákban.** Szigeti János bizottsági tag inditványt tett a közgyülésen a slöjdoktatásnak rendszeres bevezetése ügyében. A szociálpolitikai ügyosztály erre vonatkozólag a tervezetet elkészitette és a tanácsnak bemutatta. A tanács legutóbb tartott ülésén az ügyosztály a slöjdoktatásnak a fővárosi elemi iskolákba való rendszeres bevezetése tárgyában tett előterjesztését tárgyalta és ahhoz hozzájárult. Legközelebb a közgyülés fog vele foglalkozni.

— **Hivatalos vasuti mérlegelés.** A Magyar Kereskedelmi Csarnok szénszakosztálya, mely a budapesti szénkereskedők zömét képviseli, a mai napon Weiss Ármin kereskedelmi tanácsos elnöklete alatt megtartott ülésén elhatározta, hogy a székesfővárosi tanácshoz sürgős beadványt intéz, a tanács által már egy évvel ezelőtt tervbe vett ama szabályzat megvalósitása érdekében mely a nyitott fuvarban lebonyolitandó szén- és pirszénszállitmányokra nézve a főváros fogyasztó közönsége érdekében a magyar kir. államvasutak igazgatósága által is támogatott hivatalos vasuti mérlegelést tegye kötelezővé, amint a nyugati nagyvárosokban már évtizedek óta gyakorolják.

— **Visszalépett pályázók.** Az alpolgármesteri cimmel és jelleggel felruházott tanácsnoki állásra tudvalevőleg dr Dőry Ferenc és Harrer Ferenc tanácsosok is pályáztak. Ez a két pályázó ma bejelentette a polgármesternek, hogy a pályázattól visszalép.

— **Inditvány a kereskedelmi kikötő ügyében.** Havass Rezső bizottsági tag szombaton délelőtt megjelent a polgármesternél és bejelentette, hogy a törvényhatósági bizottság legközelebbi közgyülésén inditványt terjeszt be a kereskedelmi kikötő ügyében. Inditványában azt kéri, hogy a törvényhatósági bizottság utasitsa a tanácsot, hogy a budapesti kikötő kérdésével a kereskedelmi és egyáltalán közgazdasági tekintetben behatóan foglalkozzék, azt alaposan tanulmányozza, különösen abból a szempontból, hogy a főváros maga épitse meg a kereskedelmi kikötőt és igy maga élvezhesse annak hasznát és jövedelmét. Esetleg a német kikötők városi kezelését a helyszinén tanulmányozva, jelentésében terjeszkedjen ki annak megépitésén kivül a városi kezelésre is. Ugyanezen a közgyülésen ugyancsak Havass Rezső interpellációt is fog intézni a polgármesterhez a Duna—Tisza-csatorna megépitése ügyében.

— **Olcsóbb birkahus.** A hidegebb idő beálltával a községi élelmiszerárusitó üzem a birkahust nagyobb tömegekben tudja a fővárosba felhozni és azért e hus árát le is szállitotta. Igy a mai naptól kezdve a főváros árucsarnokaiban árusitott hizott ürühus eleje nyomtaték nélkül kilogrammonkint 112 fillér. A comb és gerinchus kilogrammja 128 fillér. A máj, lép, vese, tüdő és szivkilogrammja 54 fillér. Egy egész juhfej pedig nyelvvel és velővel darabonkint 24 fillér. Kétségtelen, hogy ily árak mellett a birkahus a drága marhahus fogyasztására is befolyással lesz, mert a közönség a jó minőségü birkahust mindjobban meg fogja kedvelni és a marhahus helyett mind nagyobb mértékben fogja fogyasztani.

Képzőművészet.

* **(Választmányi ülés a Műcsarnokban.)** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat választmánya báró Forster Gyula titkos tanácsos elnöklésével most tartotta meg a nyári szünet után első ülését a városligeti Műcsarnokban, amelyen a tagok igen nagy számban vettek részt. Az elnök üdvözölte a választmányt és a napirend előtt örömét tolmácsolta afelett, hogy a király Róna József szobrászművész, igazgatósági tagot, az 1911-ik évi római nemzetközi kiállitás körül szerzett érdemeiért a harmadosztályu vaskoronarenddel tüntette ki. A kitüntetett művészt a választmány meleg ovációban részesitette. Ugyancsak a napirend előtt az elnök kiemelte, hogy a királyi kegy a társulat kebelébe tartozó érdemes férfiut is kitüntetett és pedig Bartos István főszolgát. Az elnök vázolta a kitüntetett érdemeit, aki az utolsó két évtized összes műcsarnoki és külföldi magyar kiállitásnak a rendezésében tevékeny részt vett és a választmány szerencsekivánatait tolmácsolta. A jelenvoltak zajos ovációja között tüzte Bartos István keblére a koronás ezüst érdemkeresztet. Áttérvén a napirendre, a választmány megválasztotta a mostani téli tárlaton odaitélésre kerülő állami művészeti aranyérmek pályabiróságának szavazatszámláló bizottságát, amelynek tagjai lettek: Mérő István és Keményffi Jenő festőművészek, Kisfaludy Lipthay Kornél és dr Rudnyánszky Béla. Végül a választmány elintézte az összes folyó ügyeket.

* **(A grafikus dijak odaitélése.)** Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter szombaton jóváhagyta a Magyar Grafikusok Egyesülete és a Magyar Aquarell- és Pastellfestők Egyesületének a Nemzeti Szalonban rendezett IV. kiállitása alkalmából a dijjury által javaslatba hozott dijakat és kitüntetéseket. A négyszáz koronás alakrajz dijat *Beron Gyula* „Arckép“ cimü szénrajza, a négyszáz koronás tájrajz-dijat *Baránszky T. László* „Aldunai falu“ cimü rajza, az ötszáz koronás illusztráció dijat *Nagy Sándorné* „Gulliver kisasszony“ cimü illusztrációja, az ötszáz koronás I. grafikai dijat *Lénárd Róbert* „Toledó“ cimü rézkarca, a kétszázötven koronás II. grafikai dijak egyikét *Papp Lajos* „Utcaburkolók“ cimü rézkarca, a másikat *Prihoda István* „Női arckép“ cimü hidegtü-karca, a vizfestményre kitüzött két darab háromszáz koronás dijak egyikét *Bakossy Tibor* „Pihenő tyukok“ cimü vizfestménye, a másikat *Raáb Ervin* „Pozsony vára“ cimü vizfestménye. Az ötszáz koronás pastelldijat *Undi S. Mariska* „Egy művészleány arcképe“ cimü partellképe, mig a Nemzeti Szalon grafikára kitüzött ezüst érmét *Olgyai Viktor* „Ringó kalászok“ cimü linoleum-metszete és az aquarellre kitüzött ezüst érmet *Mendlik Oszkár* „Reggeli hangulat a Földközi-tengeren“ cimü vizfestménye kapta.

* **(A francia kiállitás bezárása.)** Holnap, vasárnap este zárul az Ernst-muzeum nagyszabásu francia kiállitása, mely a XIX. század nagy mestereinek oly sok remekét foglalta magába. A gyüjtemény néhány nagyfontosságú művét az állam a Szépművészeti Muzeum francia gyüjteményének kiegészitésére megszerezte, többek közt *Delacroix* „Chiosi vérengzésének“ vázlatát, mely oly szerencsésen egészíti ki a Louvre-beli kompoziciót, az átfestés előtti állapotban mutatva be a mester alkotását. Az Ernst-muzeum jövő héten rendezi *Magyar-Mannheimer Gusztáv* ujabb műveinek kiál-

Lénárd Róbert

K

I/b TEREM.

A KÉVE KIÁLLÍTÁSA.

Grafikai művek és szoborművek. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

BOLDIZSÁR ISTVÁN:

76. Templom a dombtetőn. Rézkarc.
77. Híd a patakon. Rézkarc.
78. Sziklás táj. Rézkarc.
79. Fűzfák Nagybányán. Rézkarc.
80. Malom Erdőszádán. Rézkarc.

81. ERDEI DEZSŐ: Fiúfej. Gipsz.

REMÉNYI JÓZSEF:

82. Faluvégi út. Rajz.
83. Gémes kút. Vízf. Mgt.
84. Balaton-Akarattya. Rajz.
85. Berger néni. Rajz.
86. Az Alföld. Vízf.
87. Bolgár öntöző. Rajz.
88. Gyalogút. Rajz.
89. Cséplés. Vízf. Mgt.

90. ERDEI DEZSŐ: Néger fej. Gipsz.

LÉNÁRD RÓBERT:

91. Exeteri csatorna. Rézkarc.
92. Klosterneuburg. Rézkarc.
93. Pinia Elba-szigetén. Rézkarc.
94. Puente Al-Cantara. Rézkarc.
95. Összelőtt fák. Hideg tű.
96. Dürnsteni templom. Rézkarc.
97. Avilai katedrális. Rézkarc.
98. Velencei kis palota. Rézkarc.

Műveimek 1932/33. téli kiáll. Egyetében a Kéve jub. kiáll. Lat.

99. Déli pihenő. Rézkarc.
100. Puente San Martino. Toledo. Rézkarc.

Sz. LOHWAG ERNESZTIN VÍZFESTMÉNYEI: Mgt.

100/a. Sorg Antalné.
101. Arckép.
102. Gróf Batthyányi Bálint.
103. Három gyermekarckép. Elefántcsont.
104. Özvegy Jármay Jenőné.
105. Gróf Meran Jánosné.
106. Gróf Keglevich Gábor.
107. Özvegy Haggenmacher Henrikné.
108. Gróf Meran János.
109. Dr. Forró Magda.
110. Anyám arcképe.
111. A) Gyermekarckép. B) Konstantin Frida. Elefántcsont.
112. Dr. Harrer Ferencné.
113. Báró Schoen Jánosné.

LÉNÁRD RÓBERT:

114. Dürnsteini látkép. Krétarajz.
115. Hegyi út.
116. Lovcen. Krétarajz.
117. Garage. Elba. Tollrajz.
118. Klosterneuburgi kolostorudvar. Krétarajz.
119. Velencei kanális éjjel.
120. Domboldal Elba-szigetén. Rajz.

121. BASILIDES BARNA: Fehér lovas. Olf.

LÉNÁRD RÓBERT:

122. Vízesés.
123. Villa Damiani. Elba. Krétarajz.
124. Waidhofen a-Ibbs. Krétarajz.

125. Dürnstein a Dunáról. Rézkarc.
126. Veneziai palota. Tollrajz.
127. Galata és Stambul között.
128. Fa-tanulmány. Rajz.
129. Liget Elba-szigetén. Rajz.
130. Campo kikötője Elba-szigetén. Rajz.
131. Marciana Elba-szigetén. Rajz.

132. ERDEI DEZSŐ: Síremlék-alak. Gipsz.

LÉNÁRD RÓBERT:

133. Hajó az Aranyszarvon. Rajz.
134. Santa Maria della Salute. Krétarajz.
135. A Canal Grande holdsütésben. Rajz.
136. A Duna Dürnsteinnél. Krétarajz.
137. Kensington Gardens. Tollrajz.
138. Emlék Elba-szigetéről. Rézkarc.
139. Rózsadomb. Krétarajz.
140. Kereszt a Guggerhegyi úton. Krétarajz.
141. Dürnsteini utca. Tollrajz.
142. Travaranzis. Ceruzarajz.

143. †GUNDEL JÁNOS: Önarckép. Rajz.

LÉNÁRD RÓBERT:

144. Engadini táj. Krétarajz.
145. Vízimalom. Selva. Krétarajz. Mgt.
146. Régi negyed Toledóban. Rézkarc.
147. Charing Cross Bridge. Akvatinta.
148. Pittigliano. Rézkarc.
149. Chiesa dei Gesuiti. Venezia. Rézkarc.

150. NAGY [illegible]NDOR: A keresztelő. Tempera.

MIHÁLY RUDOLF:

151. Karácsony. Vízf.
152. Városmajor. Vízf.
153. Tavasz. Vízf.
154. Gyászolók. Mgt.
155. Víziárosi temető. Vízf.

HARANGHY JENŐ:

156. Öreg juhász. Tusfestmény.
157. Kunsági szélmalmok. Tusfestmény.
158. Alkony Fogarasban. Tusfestmény.

159. REMÉNYI JÓZSEF: Judás. Gipsz.

HARANGHY JENŐ:

160. Hazatérő konda. Tusfestmény.
161. Fergeteg a Hortobágyon. Tusfestmény.
162. Az Úr elvette. Tusfestmény.

MIHÁLY RUDOLF:

163. Téli Erdő. Vízf.
164. Erdő szélén. Vízf.
165. A Várban. Vízf.
166. Behavazott országút. Vízf.
167. Nyári alvóhely Tardon. Vízf.

168. †MÁTÉ ILONA: Tanulmány. Szénrajz. Mgt.

169—170. REMÉNYI JÓZSEF: Kisplasztikai művek.

I. üvegszekrény:

a) Feleségem. Bronz.
b) Bandi fiam. Bronz.
c) Nő korsóval. Bronz.
d) Férfifej. Bronz.

Lénárd Róbert

fem. 936 Tx. 25.

Nyság 936. Tx. 26.

— **Meghalt Lénárd Róbert, a kiváló festőművész és rézkarcoló.** Nagy veszteség érte a magyar sokszorosító művészetet, a kiváló magyar rézkarcoló, *Lénárd* Róbert festőművész elhunytával. Lénárd Róbert 1879-ben született Kreefeldben; atyja tekintélyes budapesti kereskedő volt. Már középiskolai tanulmányainak idején feltünt kiváló rajztehetségével. Később külföldre került, majd hazatérésekor, 1903-ban Szablya-Frischauf Ferenc iskoláját látogatta. 1907-ben a KÉVE Művészegyesület alapitótagja lesz és az egyesület kiállitásain nagy feltünést keltenek pompás rajzai és kitünő rézkarcai. *Lénárd* Róbert a modern magyar rézkarcolás terén valósággal uttörő munkát végzett. Művei nevének nemcsak itthon szereztek megbecsülést, hanem külföldön is. A világháboruban mint tüzérszázados több kitüntetést kapott. Halála — amelyet hosszabb betegség előzött meg — művésztársainak és barátainak nagy körét boritotta gyászba. Elhunyta a magyar rézkarcolás művészete számára szinte pótolhatatlan veszteséget jelent. *Lénárd* Róbertet pénteken délelőtt 11 órakor óriási részvét mellett temették el a Kerepesi-uti temetőben. A bucsuztató-szertartást dr. *Victor* János belső lipótterézvárosi lelkipásztor végezte, majd *Szablya* János kormányfőtanácsos a KÉVE művészegyesület, a Ganz-gyár igazgatósága és tisztviselőkara, továbbá a barátok nevében mondott lélekbemarkoló bucsubeszédet.

ott és csak hosszu idő multán tért vissza
rodába, ahol a tárgyalás folyt. A folyó-

LÉNÁRD RÓBERT

136	Napnyugta kikötőben	aqu. tinta
137	Dürnstein	rézkarc
138	Pitigliano	rézkarc

Magy. Rézk. Műv.
Egyesülete
Nemzeti Szalon
1931 márc

A MAGYAR RÉZKARCOLÓ MŰVÉSZEK EGYESÜLETE TAGJAI:

Aba Novák Vilmos	Margit-körut 54.
F. Antal Elemér	I. Németvölgyi ut 55.
Baranski E. László	VIII. Kőris ucca 6.
Bayer Ágost	I. Horthy Miklós ut 10.
Beron Gyula	Paris
Barcsay Jenő	VI. Benczur ucca 2.
Boldizsár István	V. Személynök ucca 7.
Conrad Gyula	II. Margit kőrut 5.
Csóka István	VII. István út 81.
Derkovits Gyula	VI. Hunyady tér 10.
Divéky József	Zürich Hotze Str. 35.
Erdey Viktor	VII. Dohány ucca 57.
Ferenczy Valér	VII. Dohány ucca 57.
Fáy Dezső	II. Kékgolyó u. 20 B.
Gallé Tibor	III. Lajos ucca 92.
Istokovits Kálmán	II. Nyul u. 6.

Lénárd Róbert

KITÜNTETÉSEK. A Magyar Grafikusok Egyesülete, valamint a Magyar Aquarellisták és Pastellfestők Egyesületének a Nemzeti Szalonban rendezett IV. kiállításán díjakat és kitüntetéseket nyertek:

A vallás- és közoktatásügyi miniszter által kitűzött díjakat a következők nyerték: 1. Berón Gyula, 26. kat. sz. „Arckép" c. szénrajz. Alakrajzra kitűzött 400 K-ás díj. 2. Baránszky E. László, 52. kat. sz. „Aldunai falu" c. rajz. Tájrajzra kitűzött 400 K-ás díj. 3. Nagy Sándorné, 176. kat. sz. „Gulliver kisasszony" c. illusztráció. A könyv természetéhez alkalmazkodó rajzra (illusztrációra) kitűzött 500 K-ás díj. 4. Lénárd Róbert „Puenta San Martin, Toledo" c. rézkarc. Eredeti metszetre, karcra, kőnyomatra, vagy a grafikai művészet egyéb fajára kitűzött 500 K-ás díj. 5. Papp Lajos „Utcaburkolók" c. rézkarca, továbbá 6. Prihoda István „Női arckép" c. hidegtűkarca a 4. a. körülírt művekre kitűzött 250—250 K-ás díjakat nyerték. 7. Bakossy Tibor „Pihenő tyúkok" című vizfestménye, továbbá 8. Raáb Ervin „Pozsony vára" c. vízfestménye a vízfestményekre kitűzött 300—300 K-ás díjakat nyerték. 9. Undi S. Mariska „Egy művészleány arcképe" c. pastellképe. 500 K-ás pastell-díj.

Művészet 1913. 360. l.

Baránsky L. László 360.
Barcza Elek 195.
Bató József 121.
Batthes Fritz 237.
Bayros Fr. 238, 239.
Beck Ö. Fülöp *321*, *380*, *404*.
Bednár János *181*.
Bellaágh József 78—81.
Belloni László 282.
Benczúr Gyula *197*, *200*, *201*, *204*, 325.
Beron Gyula 360.
Berres Jos. 336.
Betlen Gyula 124, 206.
Biró Mihály 323.
Bizeli Josephus 283.
Blaas Karl 340.
Blau, Tina *338*, 343.
Bodenburg Keresztély 411.
Bodnár László 237.
Bogdán Gottfried 361.
Bononi A. 385.
Borsos József 238, 302—314, *304—309*, *343*, 360, 409.
Bory Jenő 206, *228*.
Bossi 33.
Bosznay István 237.
Botmayr János 361.
Conca Seb. 382.
Coulin Artúr 19—22, *300*, 362.
Crespi G. 382.
Csáktornai Zoltán *9*, 26
Cseh Ignác 284.
Csiszér János *22*, *203*.
Csók István *85 m*.
Czauczik 79.
Damsch Mathias 77.
Danhauser 335.
Detoma A. 385.
Dobovszky István 237.
Domsa Flavius 18.
Eisenhut Ferenc 410.
Ender Joh. 335.
Endrey Sándor 237.
Englert Károly ifj. 75.
Fadrusz János 51—63, 147—157.
Farkas József 238.
Feist Antal 206.
Fejérváry Ernő 238.
Fek Franciscus 238.
Fényes Adolf 34.
Ferenczy István 323.
Ferenczy Károly 122.
Ferland Christ. 238.

Lénard Róbert

Kéve 20-ik kiáll. 1929. febr.

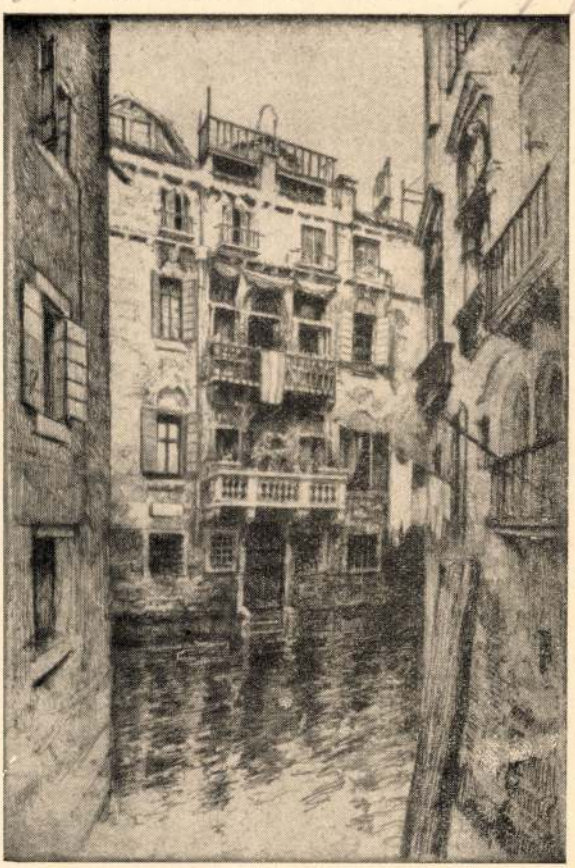

Lénárd Róbert: Velencei kis palota.

MDK

Lénárd Róbert, grafikus.

Pinia Elba szigetén.	Rézkarc.
Lánchid.	"
Olajfák Elba szigetén.	"

Bp.Műcs.-OMKT Nemz.Képzőműv. kiáll. /Rend. MOKKK.Kir. Vall. -Es Közokt.Min./ 1933 ápr.19-máj.25. Kép.tm. 31.l

Lénárd Róbert

A KÉVE kiállitásán résztvevő müvészekről a Müvészet c. rovat számol be: Lénárd Róbertről csupán annyi jegyez meg, hogy az utóbbi években igen szépen, sokat fejlődött és egyénibb lett müvészete.

A HÉT, Bp. 1918. nov. 24.
XXIX. évf. 47. sz. 734. lap.

Lénárd Róbert

Kubinyi Sándor, Horthy Béla, Zádor István, Halász H. Elemér, Márton Ferenc, Makoldy József, Lénárd Róbert, Basch Andor, Vesztróczy Manó müvészek, a Sajtóhadiszállás müvészcsoportjának a tagjai rendeztek most kiállitást "Képek a harctérről" cimmel.
A Müvészet c. rovatban közölt kritika igen nagyra értékeli a harctérről készitett festmények és rajzokat.

A HÉT, Bp. 1918. junius 2.
XXIX. évf. 22. sz. 346. lap.

Lénárd Róbert

Hatásos aquatintáit méltatja Kun Imre: "A Studió I. Grafikai Kiállitásá"-n cimmel a lap Müvészet c. rovatában.

A HÉT, Bp. 1921. márc. 2o.
XXXII. évf. 8. sz. 14o. lap.

Lénárd Róbert

A KÉVE által a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitáson az itt felsorolt müvészek mutatták be müveiket: Remsey Jenő, Lohwag Ernesztin, Gara Arnold, Tichy Gyula, Moiret Ödön, Kalmár Elza, Mihály Rezső, Lénárd Róbert, Erdei Viktor és Ács Lipót.

Lénárd Róbert vizfestményei kiválnak müvészi készségükkel a kritika véleménye szerint.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius, III. évf. I. kötet. 108. lap.

Lénárd-Lévy Róbert

M. sign.-val /Margitay Ernő/ "A KÉVE kiállítása cimmel három müvészt emlit meg:

Málnai Béla "ötletes installációját"
Lohwag Ernesztin "néhány vásznát"
Lénárd-Lévy Róbert "pár elsőrangu karcát" érdemes megnézni,-mondja a kritika.

ÉLET, Bp. 1909. nov. 14. I. évf. 47. sz.
657. lap.

Lénárd Róbert

/2/

A Nemzeti Szalon Grafikai kiállitásán szereplő művészek munkáinak méltatása:
Pálla Jenő: finom vizfestményei a tárlat legszebb darabjai.
Aiglon: korábbi rajzaiból több frisseség, közvetlenség áradt, mint a mostani "ópiumálmaiból"
Tichy Gyula: "csupa sablon, reminiszcencia és egyhanguság.
Lénárd Róbert: igen szépek kiállitott rézkarcai.
Lakatos Arthur: kiválóan szép pasztelljei komoly tehetségre vallanak.
Jaschik Almos: kiemeli érdekes egyéniségét, de rajzait tulzsufoltaknak látja.
Vida Árpád: Akvarelljei a legszebbek a tárlaton.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III.évf. I. kötet 386. lap

/1/

Lénárd Róbert

Pogány Villy, Vadász Miklós, Kara-Kron Jenő, Olgyai Viktor, Undi Mariska, Körösfői - K. Aladár, Nagy Sándor művészek sok, szép, eredeti alkotással szerepelnek a Nemzeti Szalonban rendezett Grafikai Kiállitáson, mint a "Képek" c. rovat kritikája közli, sign. nélkül.
Külön kiemeli Tipary Dezső stilusos linoleumait és Kövér Gyula szines fametszeteit. Említésre méltónak tartja még Major Jenő és Kővári alkotásait.
A /2/. sz. cédulán következnek azok a művészek, akiknek munkáit külön-külön értékeli.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet. 386. lap.

Lénárd Róbert

Olgyay Viktor és Baransky E. László müvészek nagyobb kollekcióí, régi jó kvalitásaikat bizonyitják.
A Müvészet c. rovat közleménye, "Grafika" cimmel beszámol arról, hogy a Magyar Grafikusok Egyesülete a Nemzeti Szalonban rendezte, "meglepően gazdag" grafikai kiállitását.

A HÉT, Bp. 1911. márc. 26. XXII. évf. 13. sz. 206-207. lap.

Lénárd Róbert

A KÉVE tiz éves fennállásának jubilumi kiállitásáról számol be Rózsa Miklós, felsorolva és méltatva a tárlaton szereplő müvészeket: Haranghy Jenőt, aki a kiállitás legtehetségesebb és legérettebb müvésze, kiemeli grafikai munkáit, Lénárd Róbert pompás rézkarcait, Benkhard Ágoston kereső, tapogatódzó müvészetét, a Remseyek -Jenő és Zoltán- a gödöllőiek talajából kinőtt groteszk müvészetét, a két Tichy testvért, -Gyula és Kálmán- akik már a MÜVÉSZHÁZBAN "bontogatták szárnyaikat" és Korniss Elemérné mesés csipkéit.

A HÉT, Bp. 1917. nov. 11.
XXVIII. évf. 45. sz. 718. lap.

Lénárd Róbert

Rippl-Rónai József: kissé szintelen müvei
Szablya Ferenc: arcképei
Csulyok Margit: büsztjei
Reményi József: plakettjei
Muhits Sándor: sokat igérő kompozició-vázlatai
Károlyi József: éterikus finomságu rajzai
Lohwag Ernesztin: aprólékos gondossággal készitett miniatürjei,
Benkhard Agost: jó arcképei és borsodi tájai
Lénárd Róbert: jó technikával készült de gyengébb rajzu képei
Haranghy Jenő: a rendkivül tehetséges és képzett müvész képei szerepelnek a KÉVE Müvészegyesület tizennegyedik kiállitásán.

Élet, Bp. 1923. ápr. 8. XIV. évf. 7. sz. 165. lap.

Lénárd Róbert

Az alant felsorolt müvészek a KÉVE kiállitásán mutatták be müveiket, melyekről a Margitay-kritika a következő értékelést adta:
Lénárd Róbert: „Penzance rézkarca és a Charing Gross Bridge akvatintája elsőrendüek. Kiváló müvész. Vedutái, figurális alkotásai kvalitások."
Tichy Gyula és Tichy Kálmán: A két müvész annyira hasonlit egymásra, hogy alig lehet megkülönböztetni őket. Grafikusok mindketten, s ez festményeiken is észrevehető. Munkájukban "van valami ódon hangulat, s a mesemondás naivitása, valamint némi magyarság."Részeg vőlegény", "A befalazottak", "Lakoma a fogoly tiszteletére" c. müveik is ezt bizonyitják." Fenti kritika teljes müvésznévsorát lásd: Haranghy Jenő nevénél. Élet, Bp. 1917. nov. 11. IX. évf. 45. sz. 1099-1101. lap.

Lénárd Róbert

10 tűnve az oslói
magy. graf. kiállitáson
tred

Ungarsk 1934

Lénárd Róbert

gyűjt. kiáll.
és Kévé XIV. kiáll.

Nemzeti Szalon
1923. márc. – ápr.

Főv. Képt.

Léonard Róbert

Árverési Csarnok Kft. aukció

31. sz. 1926. febr.
34. sz. 1926. okt.
36. sz. 1927 febr.

T. 1063.

feltüntetett Dubiczá-nak egyes
egnevezve és hozzá Durchschnitt
rfe für Canonen, ausser diesen ist
Mauer ohne Vahlgang és Durchschnitt
irfe für Canonen welcher nur bei dem
e existiret, van adva. Fölül jobbra
an dem Spitze /// angedeutete Rothe vird
it Erde Angefüllet und vermuthlich
en.

).3 : 43.8 cm.

Lenárd Róbert

Az est ponte vecchioja c. metszetének repr.

Gyöngyösy

132. l.

Ajtay *József* (* 1876). Közigazg. bíró és publicisztikai író. Foglalkozott a nemzetiségi kérdéssel és a választói jog kérdésével, újabban pénzügyi és gazdaságpolitikai kérdésekkel.

Ajtókopogtató. Vasból v. bronzból készült gyűrű- v. kalapácsalakú ajtóvasalás, melyet oly célból erősítenek az ajtószárnyra, hogy azzal zörgetni lehessen.

Ajtony *(Ohtum, Achtum).* Sz. István korában a Maros alsó folyásánál lakó nemzetség feje. 1028. fellázadt a király ellen, aki Csanádot küldte ellene. Csanád legyőzte és megkapta birtokait. A név török eredetű, jelentése a. m. arany.

Ájulás. Hirtelen beálló, gyakran szédülés által megelőzött öntudatlanság leginkább az agyvelő vérszegénysége következtében.

Akácfa. A pillangósok közé tartozó É.-Amerikából származó *Robinia pseudacacia*, mely nálunk teljesen meghonosodott. Kitünő homokkötő, fája jó tüzelő- és szerszámfa; fürtös virágzata elsőrangú méhlegelő. A növénytanban *Acacia* néven ismert növények aprógömbös sárga virágcsomókkal lényegesen különböznek tőle; egyik-másik fajt nálunk, mint *mimózát* árulják.

Akadályverseny. Ló-

hajtásának törvényes módja. A. útján történik a halálbüntetés végrehajtása hazánkon kívül még Angliában, Ausztriában, Bulgáriában, Oroszországban.

Akatholikus (gör.), nem katholikus keresztény.

Akbar (arab). 1. Allahnak egyik jelzője (u. a. mint *ekber)*: a legnagyobb. — 2. Személynév, melléknév, pl. Dzselál-ed-dín Mohammedé, a legkiválóbb nagymogulé (1556—1605).

Akcentus (lat.). Ékezet, hangsúly.

Akcidentális (lat.). Lényegtelen. Ellentéte: esszenciális, lényeges.

Akiba ben József (József fia Akiba (* Kr. u. 50?). Hírneves zsidó törvénytudós, akinek jelentékeny része volt a zsidók szent könyvének, a Talmudnak kiépítésében.

Akkad. Sumér néven Agadé. Az Eufrát balpartján fekvő ősi északbabiloniai város, amely I. Sarrukéntől (2684 Kr. e.) alapított első nagyobbszabású mezopotámiai sémi államalakulat, az ú. n. A. (v. Agedéi) birodalom (2684—2488 Kr. e.) székhelye volt. Mint politikai-földrajzi elnevezés szembehelyeztetvén a tőle délre eső Sumérfölddel, idők folyamán ráragadt az Akkad birodalom vezetőrétegét alkotó sémi népre s ennek nyelvére. Az «A. nyelv» elnevezés tehát Mezopotámia első sémi hódítóinak nyelvét jelenti, szemben a nem sémi sumér nyelvvel.

Akklamáció, l. *Acclamatio.*

Akklimatizáció. Főként meleg és forróégövi

Lénárd Róbert

„Mint kitünő rézkarcolót ismerjük meg Lénárd Róbertet Olaszországból és Spanyolországból hozott motivumaiban, aki keresetlen egyszerüséggel, tárgyilagosan adja elő sok mondanivalóját a pompás épitészeti emlékekről, anélkül, hogy elveszitené a megoldás nagyvonaluságát“ . . . . (München-Augsburger Abendzeitung, Franz Wolter.)

15 műnével vett részt a Kéve münchenni kiállitásán 1914. májusában.

Szabbya János: A Kéve könyve. 1916. VIII. k. (A Kéve Münchenben)

emberek, akik körül az idegenforgalom minden erőfeszítés nélkül teremtett pezsgő életet, nem keltenek szánalmat, — inkább csodálatot. A számadó csikós házában annyi előkelőség dedikált fényképét láthatjuk, amennyi csak a legnagyobb művészek és a leghatalmasabb impresszáriók falait díszíti. Amikor a csikós magas lováról beszélgetésbe elegyedik az autocarok közönségével, egy-egy pillanatra az az érzésünk támadhat, hogy nem egészen jogtalanul beszél velük »magas lóról«, — hiszen a legtöbb született nyájembernél értékesebb egyéniség az az ember, akire nyájakat bíznak.

Fűzzünk ehhez még egy gondolatot. Néhány kilométerre ettől a pusztától, Debrecen városában áll az ország legrégibb egyfolytában dolgozó nyomdája s egy XVI. századi keletű híres főiskola, amely az egész művelt világ felé szórta tanításait és tanít-

Lénárd Róbert

a Kéve munkatársa

A Kéve Könyve

1929. [illegible]. 59. l.

Posen h. n. VI. 215.

Lénárd Róbert

Velencei részlet c.
vézkarca repr. –

A Kéve Könyve
1929. ~~VIII. k.~~ 41. l.

~~Afrika V. 17, 245, 253, 262, 264.~~

Lénárd Róbert

részt vett a buffalói
magyar gráf. kiállításon
1914.

Birnbaum 32. l.

VII.

IPARMŰV

A lovagság, mely Nagy Lajos korában
távoleső helyeken is elterjedt, az udvar felfo
vezett az iparművészetnek. Az élet megszépí
használati tárgyon is megnyilvánul. Így az
az ötvösség e szempontból szűk Prokustes-á
vágya megmutatkozik a ruhaanyagokon, bú
szentebb rendeltetésű egyházi ötvöstárgyon.
szet határán álló, gyakran hétköznapi haszná
gulata gyakran még jobban érzékelhető.

Lényeges változás mutatkozik itt is a
laicizálódással, a megrendelők még széleseb
nunk, mint az építészet, szobrászat, vagy ak
a főúri és főpapi társadalom mellett a legt
és elősegítője ennek a művészi nívón álló kéz
viszonyítva, megnövekedett igények az él
Kínáig is elterjedt, nagyobb mértékű imp
utóbbira nézve elég, ha utalunk e korban

A polgárság Nagy Lajos korában még

Lénárd Róbert

vizf. rezit vett az alábbi
kiáll. magyar csoportjá-
ban

Cat Firenze 1927

95. l.

pedig azt is megtudjuk, hogy ezüstből ké
László fejereklyéit Nagyváradon, míg az 14
Szent László-herma — valószínűleg az els
készülhetett.

Kétségtelen azonban, hogy Nagyv
melyben Kolozsvári Márton és György elsõ
egyedül azt a Szent László-hermát ismer
Múzeumba. Az ú. n. Csák Máté-herma
került Stibor vajda kincsei közé, onnan Tre
Szent Lászlóra mutatnak, míg készítésének
váradon, ahonnan a szent ereklyék is szár

Mai, lefosztott állapotában e gazdagon
(37 cm magas), Szent Lászlónak dúsan csava
szakállal keretelt feje széles vállon nyugszik.
lása, a haj és a szakáll e korban még szok
enged következtetni. Nagyváradon, ahol
a kor sémáit áttörve készültek a „három szen
független bronzszobrai, ahonnan a prágai
mesterei kinőttek, dolgozhatott e herma
lengyel királynak ajándékozott plocki Szent
is tulajdonítja.

Lenard Robert

részt vett az alábbi kiállitáson.

Los Angeles 1933

Lénárd Róbert
(Hut. 1879)
Verona, vézkarc

Szépm. Muz. graf. o. 80. kiáll
(1943) Olasz tájak.

1940 tavaszán

A MAGYAR AKVARELL- ÉS PASZTELL-FESTŐK EGYESÜLETE

XXV. KIÁLLITÁSÁNAK

KATALOGUSA

Lénard Róbert

versz vett az alábbi kiállitáson

Tent Haga 1934

GURA ÉS WIGAND
SIKLAPDIEGMÁNYOSOK ÉS KÖNYVKERESKEDŐK
SZOLNOK

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Lénárd Róbert

részt vett a Magyar Rézkarcolóművészek Egyesületének Zürichi kiállításán.

Ungarische Graphik

Zürich 1924.

12. l.

falképeket, melyeknek témáját
zent László csodái adják.
XIV. század végén oly gyakran
k krónikája írásban, a Vatikáni
őrizte számunkra. A történet,
, közismert. A betörő kúnokkal
veszi, birokra kél a leányrabló
s Krónika csak a legdrámaibb
Vatikáni Legendárium viszont
a harcban megsebesült királyt
ldi falképeken a legenda bővebb
ónyörögve jön a bihari püspök,
tesz a leány megszabadítására,
on üldözi a leányrablót, majd

vódott fel a pár soros epizódba.
ılt át. Szent László a falképek
ıem a leányrablást akadályozza
gszebb és legfenségesebb lovagi
hetjük meg, mint a fogadalmat,

épitettek beléjük.
t keskeny, sötét,
, jellemzően kie-
Szerfelett karcsú,
hosszú, egyenes
k, majdnem min-
egyenesek. Sem
nem mivelik ezek-
építés támasztó
hiszen évtizedek
ndákkal építünk,
ult az anyaghoz.
t sülyesztették s
de bensőbb ha-

yezetet kivánnak,
ne egy nagyobb
a is nagyobb, ha

összecseng környezetének stilusával. E kiállítás egészen következetesen minden tekintetben érvényesíti az egységes stilus elvét akként, mint az a Wiener Werkstätte berendezésein látható, modern tagozódású szobákban újszerű butorokat, szőnyegeket, porczellánokat, himzéseket, rajzokat, festményeket helyez el. Az ember otthoni életének minden használati tárgyát egy stilus keretén belül tervezi meg, a mint azt a barokk, rokoko vagy empire, azaz minden kialakult művészeti irány megtette. Ezáltal a közelmultnak mindenfelől összeszedett zsibáruskamraszerű berendezései helyett, hol legkülönbözőbb roszul értelmezett s elkevert történelmi stilus hamis modernségű, tudja isten milyen butorokkal volt tarkítva, egy egységes hangulattal betöltött környezetet nyujt. Az interieurt *Kozma* Lajos és *Frischauf-*

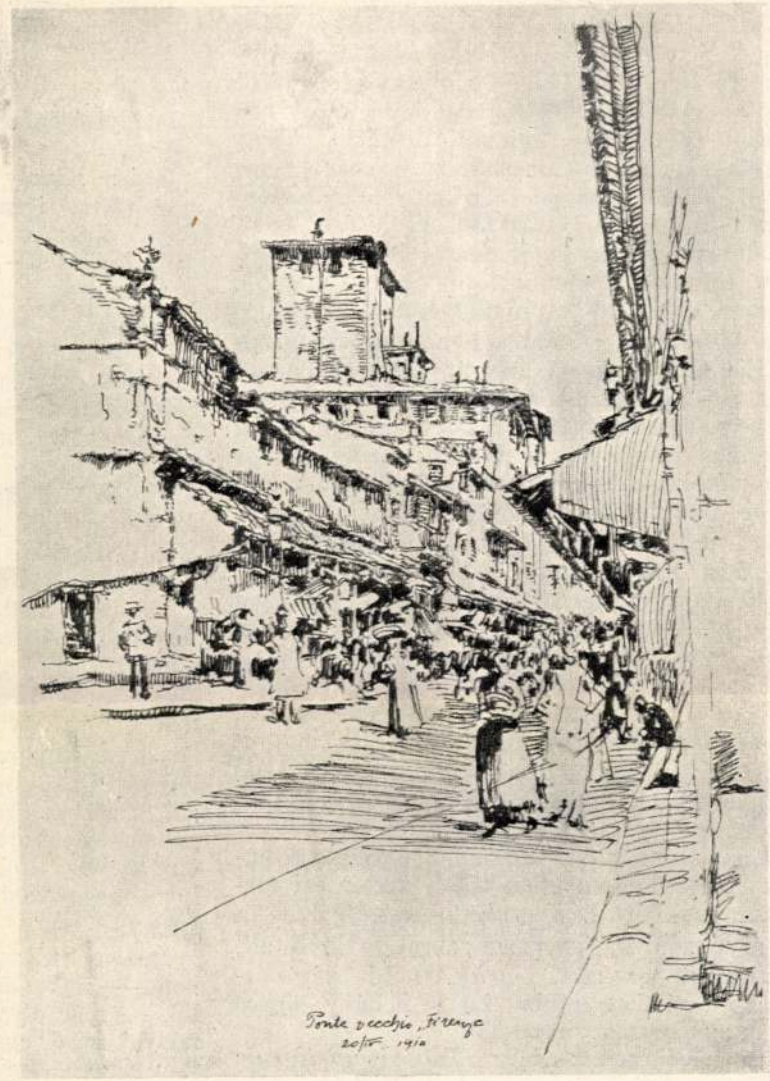

Lénárd Róbert: A Ponte Vecchio Firenzében. (Rézkarcz.)

MZETI SZALONBAN.

sen emlékezetünkbe vésődnek. Ő festette a tárlat legnagyobb igényű képét, mely Magdolnát Krisztus lábainál ábrázolja. Érdekes, erősen világító, zománczosfényű rikító szinekkel festett kép, mely sok tulajdonságával, kiváltképen erős stilizálásával, a régi német faoltárképfestők felfogására emlékeztet. Erősen dekorativ hatású, mintha olajjal festett fresko volna, melyen a Cranachok világának sok érdekes és értékes különössége éled fel erősen modern felfogásban.

Lohwag Ernesztin arczképei is meglepően jók. Vidám, életerős tarka szinek, életerős, vidám, mosolygó alakok. A gyermeke fölé hajló anya képén jó beállítás és mozdulatellesés, a tarka karosszékben hátradülő lányka képén sok friss bájosság. Jó rajz, szép szinösszeválasztás. Teljesen nőies érzés, de édeskésség nélkül.

Tájkép aránylag igen kevés van a kiállításon. Feltünőbbek *Bálint* Rezsőnek Van Goghra emlékeztető képei közül egy gyümölcsfás hegyoldal s Konstantin Frida képei. A figurális képek a túlnyomóak s ennek csak örülni lehet, hiszen az utóbbi évek oly kevés figurális festményt hoztak, mert a fiatalabb festők leginkább a tájképre vetették magukat. *Tichy* Gyula zárkózottan érzékeny alakokkal benépesített képein nemcsak direkt festői hatásokat keres, álmodozó, elzárkozó egyénisége szimbolumokat lát a mindennapi élet jelenségeiben is, mint Madonna czimű képe mutatta. Néhol ki-kiesik a praerafaelitákra emlékeztető stilusából, például a lombozatot nem stilizálja minden képén úgy át, mint alakjait.

A rajzolók között *Lénárd* Róbert rézkarczai fölényes könnyedséggel kezelt technikát és sok poétikus meglátást mutatnak. *Erdei* Viktor nagy és kevés vonalú litografiáin valami erotikus pesszimizmus ömlik el. *Kozma* Lajos Adyilustraczióin meglep a diszitő elemek gazdagsága. *Mihály* Rezső, a ki talán a kiállítók legfiatalabbika, igen nagy rajzoló készséget árul el. Még a vivódók közé tartozik, még nem találta meg teljesen a maga egyéni kifejezésmódját, de rajzai igy is értékesebbek sok kiforrott művészénél. Sok reminiszczenczia, többféle modor van még alkotásain, viszont nem egy nyoma az egyéniség bontakozásának. Ezt leginkább sikerült keramikai tárgyai mutatják.

Ennek a művészszövetségnek figyelme a nálunk meglehetősen elhanyagolt keramikai tárgyakra is kiterjed. *Kövesházi-Kalmár* Elsa, a ki egy szép kis gyermekszobrot is kiállított, csempéket tervezett, *Gara* Arnold szép porczellánfestéseket mutat be s nehány ügyes groteszk fayenceszobrocskát.

Ne feledkezzünk meg *Tóthváradi-Kornis* Elemérné különösen kuszált technikájú, buja képzeletű, -szines himzéseiről sem, mielőtt *Ács* Lipót tanárnak a Sárköz népművészetét bemutató gyűjteményébe lépünk. E gyűjtemény

Gyulai Pál biz
Szász Károly. M
családból származa
dalmi téren mu
korukban megis
fél évvel időseb
mikor először tal
fiú szokott fenl
diák Szász Károl
lánkörmeit is m
imponált ugyan
irodalmi jártassá
Néhány esztendő
annak során igc
köztük, a mely
lémiák fegyvercsö
zéssé erősödve, ig
vődve, lényegébe
mindvégig, mint
rolynak 1905 ősz

Szász Károly
kes levélgyűjteme
kása volt, a hoz
kat, a melyek a
személyiségénél f
őrizni.

Szász Károly
levélirásra, igen
hozzá intézett l
tartalmasan irt.
a szorgalmas lev
pályájuk jó nagy
tak mind a ketten
levelezés. Gyulai
Szász Károly ha
egészen rövid, né
névjegyen vagy
elseje 1847 márcz
az utolsó 1899 a

E levelek közü
a mult század
delmesek, s nagy
nemesen érző szi
jének s tiszta er
képei. S nevezet
tozott meg Gyul
Szász Károlyhoz
eléggé jellegzetes,
zik azzal az irás
gában rovogatott
önmagához, ifjúl
hoz, meggyőződé
lyáján.

Ime, a Szász
ben — mit alál
lők — már olya
melyet késő agg
tanuságot — mi
irodalmi munkái

* Két névjegyen
idejüket megállapít

olly rendelést tenni méltóztatott, hogy a bankóczédulák száma szorossan számláltassék meg és adattassék által az egyesült felváltó és kiirtó deputátiónak (der vereinigten Einlösungs und Tilgungs-Deputation) Ő Felsége azt akarja, hogy minden alattvalói tudhassák, minémű állapotban legyenek a finantziák, avagy kincstárak a papirospénzre nézve.

A' csász. kir. Status hiteles és Centralis udvari számtartó Tisztség tökéletességre vitt, számlálása szerint a bankótzédulláknak számáról kiadott bizonyítása szerint, mellyet mind a deputationalis udvari számtartó Tisztség, mind maga a Deputatio tökélletesnek lenni esmerték, ez a deputatio elegendőnek lenni itéli magát, mind az idehaza, mind a' külföldön, mind minden Status Kormányszék kasszájában lévő bankóczédulákat bátorságossan kiadni és azoknak summáját *Ezer hatvan milliom, hét száz kilenczven nyóltz ezer, hét szaz ötven három forintra számlálni.*

... Mind a' bankótzédulák kasszájában hátramaradt, mind minden bankótzédulák, mellyek ennekutánna fabricaltatni fognak, egyedül a régi bankótzédulláknak feltseléltetésekre szolgálni fognak: kiki egészben meggyőződve lehet az érant, hogy a bankótzédulák száma semmi esetben meg nem szaporitható, sőt azoknak kiirtások által meg fog kevesi

— *Költ Bécsben, Februáris 23-ik 1811-ik esztendőben gróf Wrbna* Előülő és első Cseh Országi deputatu

Gróf *Brandis* János az Előülő Ké és a Styriai Herczegségeknek deputati

Gróf *Apponyi* Antal Magyar Orszá tatus.

Petkovich Lajos második Magyar deputatus.

Szegedy József Erdély Országi dep

Liedemann János Sámuel a Pesti dőknek deputatusa . . .

(Stb . . .)

Jegyzes. Ebből kiki tudhatyja, kik a bankótzédulák kevesitésekre ügyel Commissiónak tagjai.»

A második ugyanazon nap költ és gessé tétetődött Cs. Kir. Patensnek ebből áll.

«Ő Csász. Kir. Felsége, a múlt esztendőben Majus 18-ik napján k Patensének 35-ik tzikkelyében olly tenni méltóztatott, hogy minden fe tendőbeli számadásnak végződésével, bankótzédulák újakkal, a bankótzédu

n-lassan eltörlődni, vagy beváltatni fog, magános emberek állapotjának rendbe ozattatása, és a tőkepénzeknek interes-

* Huszonnégy pontozat következik ezután, a melyek közül részben kivonatosan, részben az eredeti szöveggel közlöm a fontosabbakat.

Lénárd Róbert: Bato. (Rézkarcz.)

Vas. Ujs. 1911. 250. l.

Leonard Robert

U. 921/a

Léonard Robert

Laig

Vas. nyj

1912.605.1.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engec

.....

a műhelyfőnö

8. sorsz. Műhelyi mir

Lénárd Róbert

Munkacsarnok
1918. sajtókadszállás kiák -
Cernovici vashid, kretarajt

Simonffy Bélánné, özv., sz. Ludányi Bay

Ilona V. 170.

Lenárd
Lévi Róbert

Műcsarnok Bpest

1909. graf. nemzeth. kiáll. -
413, 414, 417-421, 493,

1912. márc. kiáll 33-37

Aspertini, Amico ~~IX~~ III. 155.

Lénárd Róbert

1911. évi kiáll. Kéve M.E.

10 rézkarca.

Lénárd Lévy Róbert

a Kéve tagja.

lásd cedulakat Levy R.
alatt is.

1913. évi kiáll. n. o. szerepelt.
1918. évi kiáll. " " "
1920 " " " "
1922 " " " "
1923. " kiáll. nagy kollektív kiállítása. Katalogusban nagy életrajz Lyhától.

irod A Kéve Művészegyesület XIV. kiállítása és ennek keretében Lénárd Róbert Kéve-tag művésnek gyűjtemányes kiállítása. Bpest 1923. márt. ápr.

Rittinger Ede-féle régiséggyűjte-
mény IV. 245

Lénárd Róbert

grafikus, szül. 1879 ápr. 30
Krefeld (Németország)

lsd
=
Krück. II. 148. l.

Casa Catelani (Reggio Emilia)

III. 153.

Lénárd Róbert

1919. febr. MAPE kiáll. N. halon
Ilegyi üteg fedezékei, Kréta
600.-
Dulcignói öböl, Kréta 550.-
Kilátás a Belvederéről a
Skuteri tó felé
Kréta 600.-
Összelőtt ház és nádtelepek,
Görz., Kréta 500.-
Staribar, Kréta 500.-

~~Avarish Kapcsolótű IV. 4, 6.~~

Lénard Róbert

Koll. Eiall

Kevé 1923.

ilctr. 1. okr

Lénárd Róbert

Művészet

1917. 69-

naturalista

felfogáni

művész

Spirál bronzból VI. 17.

Lénárd Róbert

szül. Krefeldben (Né-
metország) 1879 ápr. 30
Gimn. érett. Ref.
1917/18 II. vendmunk.
mincesznőv. Ballók.

Hegyi István VIII. 66.

Lénárd Róbert

MAGYAR MŰVÉSZET
1925. 435, 491
1928. 404
1931. 250
1929. 115

405/1933.

A Müemlékek O

Fritz Oszkár ur jelentésébő

Collegium Hungaricum épülete

rok közül 18 darabot a bécsi

lásával milyen szerencsétlen

Minthogy a sz

tulajdona, kérem Méltóságodat

épülettel kapcsolatban valam

fel, méltóztassék tanácsért

emlékek Országos Bizottság

Lénárd Róbert

Művészet 1913. 360
– 1914. 284

Magyar Művészet
1925. 435, 491
1928. 404

Coques, festo VII. 203

Lénárd Róbert

Művészeti lexikon

434 l.

Waldeck György Frigyes herceg, hadvezér

arcuk. III. 34.

Bernard Henry Paul

St. Blanc c. Sup.

Sup.

A Pau pop. II 8 a

c 3 2 1

(A Pau rue Arbaut

Pau Basses Pyr.)

Leonard Lévy Róbert

St. Cloud c. képe

repr.

A Hét 1909. II. 8 sz.

232 l.

(A Kévé második

kiállítása.)

Johann Hurier

Schustermeister

Fackeln

Leonárd - Lévy Róbert

festő

Műcs. kiáll. 1906 tól

Pipics 116. l.

Lénárt Róbert

U. 872

Lénárd Róbert, verskarcoló és ... stb.

marad, l. 434 – 5. old.

Lénárd Róbert

Műsoron
1919. hadviselt műv. fiák.
608, 609, 610 – 617
harcként volt.
1924. tav. fiák. 238, 239, 248, 249

A Muzeumok és Könyvtárak
Orsz. Főfelügyelőségének

Evőeszköz-pár ezüstből, I. Vilmos császár
által használt VI. 151.

Lénárd Róbert

A Dolomitok 1917. c.
mappáját kiadta a
Kéve szerkesztőt

1917. Koll. Eiáll. a
Kéve kiáll. Eretében

210

Payne, A. H.

A téli palota St. Pétervárott. (Der Winterpalast in St. Petersburg.) D. Bydgoszcz festménye után.

Am.

113 x 153 mm.

K-0.50

Lénárd Róbert

grafikus

Ujv. Mkt. L.

530. l.

434 sz.

...lékek Orn. Bizottsag

Zátlos n 10

...rő pamla nerinti

...eingt

...ó ..... nap.

KIR. M. EGYETEMI NYOMDA KÖNYVESBOLTJA

IV, Kossuth Lajos-utca 18. Telefon: 89-5-40

32. SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, AUGUSZTUS HÓ 11.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utcza 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 80 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre 40.— korona. Félévre 20.— korona. Negyedévre 10.— korona.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

MAGYAR NÉPFÖLKELŐK HÁLÓT JAVÍTANAK A DULCIGNÓI MÓLÓN.

Lénárd Róbert rajza.

ODAKÜNN SÜT A NAP.

REGÉNY. — ÍRTA BERKES IMRE.

(Folytatás.)

Látta maga előtt reszkető, fitos kis orrát, puhán simogató sötétzöld szemét, a mely bársonyos és tisztán ragyogó volt, ha a jókedv melege hevítette a lelkét, de zöldes, gonosz tüzben villant fel, ha megharagudott vagy boszankodott.

Megváltotta a jegyét és bement a szinházba. A nézőtéren nagy nyugtalanság hullámzott végig, az emberek kinosan forgolódtak, hangosan krákogtak, boszus megjegyzéseket tettek, a zsöllyék és támlásszékek idegesen recsegtek. Bibor figyelni kezdett a darabra, csak most vette észre, hogy háborús történetet játszanak a szinpadon. Egy sebesült őrmestert látott a lövészárok szélén, egy másik katona jelentést hozott néki, a háttérben rőt, erdős táj vöröslött, a távolból, mintha csak a szomszéd faluból hallatszanék, a lövészárokig vetődött az ágyúdörgés monoton hangja. Az őrmester szavalni kezdett, úgy látszik, ez a fárasztó szónoklat volt az, a mely a publikumnak nem nyerte meg a tetszését. Aztán más alakok is jöttek a szinpadra, szép csoportban leültek a lövészárok háta mögé és elkezdtek csendesen énekelni. Most egy parasztruhás menyecskének az alakja tünt fel a háttérben, a mint az erdőből kikanyarodó keskeny uton a lövészárok felé közeledett. Bibor szive erősebben dobbant fel, megismerte Kócsagi Esztert. De a színésznő még szóhoz sem jutott, Bibor még nem szívhatta magába hangjának újra visszatért zenéjét, a mikor az első sorban dühösen felugrott egy úr, kalapját a hóna alá csapta s felkiáltott a szinpadra:

— Ugyan kérem, hagyják abba, hisz ez nem igaz! Ez hazugság! Máskép történt!

Az egész nézőtér felfortyant. Mások is fölálltak, mások is kiabálni kezdtek. Egyesek hangosan nevettek, fitymálón szólták le a darabot, a színészek elképedten bámultak a félhomályba vesző nézőtérre, egy rendőrtiszt kardjának a csörrenése hallatszott, de mielőtt közbeléphetett volna, egy főhadnagy indult kifelé, a homlokán mély sebhely nyomai látszottak, karjával boszusan legyintett s ezt mondta:

— Kérem, ez nem igaz, hagyják abba! Ilyesmi nem volt a harctéren!

— Igaza van a főhadnagy úrnak, — kiabálták egyszerre többen. — Micsoda badarság!

— Elég, elég! Adjanak elő valami vígjátékot! Ki az ördög kiváncsi a harctérre? Elég volt már a harctérből!

— De ha legalább igaz volna! Micsoda szemtelenség ilyen hazugságot?... Ezek bábok, ezek nem katonák!

— Olyan ember irta, a ki sohasem látott lövészárkot. Hogy mer nékünk lövészárokról beszélni?

— Szerző, szerző!

— Lássuk azt a szerzőt, ide merje tólni az ábrázatát!

— Mit zavarják az embert ezekkel a csinált, kieszelt szamárságokkal?

— Hol az igazgató, hol a dramaturg? Hogy mernek ilyen darabot előadni?

— Vigjáték, vigjáték!... Elég volt a gyászból.

— De ez a darab még a gyászt is megsérti, az emlékeket is...

— Nem kell gyász, nem kell a háború, nem kell vér! Bohózat!...

— Nem kell lövészárok, vigyék ki a lövészárkot!

— Egyáltalán véres katona ne jöjjön a szinpadra. Hazugság!

Valami mély undor és harag fogta el a publikumot. Senki sem akart a háborúról hallani, még a szinpadi háború is felázította az idegeket, ismeretlen emberek álltak össze és szidták a szinházat, a mely éhes számításból kasszadarabot akart csinálni újra a nép könnyeiből. Ez ellen tiltakoztak, ez volt az, a mit senki nem akart. De legjobban az bőszített fel mindenkit, hogy a hamis kép mellett a tartalom is hazug volt.

Bibort egészen föllelkesítette a váratlan tüntetés. Mintha semmi más gondja nem lett volna a világon, maga is a leghangosabbak közé elegyedett, úgyanúgy szidta a darabot, mint a többi.

A jegyszedők nagyképűen futkároztak, a szinháznak néhány belső embere csittítani próbálta a lázongó közönséget, a szinészek most már megdöbbenve hallgatták a mind ellenségesebbé váló kifakadásokat, még néhányszor megpróbálták, hogy folytassák az előadást, de a mikor ez már teljesen lehetetlenné vált, kijött a rendező a szinpadra, meghajtotta magát és intett, hogy valami mondanivalója van.

— Csöndet kérünk! Halljuk a rendezőt!

— Halljuk! Halljuk!

— Nehogy mentegetni próbálja! — kiáltotta valaki érdes hangon.

Mindenki nevetni kezdett.

— Tisztelt hölgyeim és uraim, — dadogta reszkető hangon a rendező, — Kócsagi Eszter asszony hirtelen rosszul lett, s igy ezt a darabot nem folytathatjuk. Helyette fél óra mulva a Csecsemő czimű vígjátékot játszuk el. A pénztár a jegyek árát kivánatra visszafizeti.

— Éljen a rendező! — kiáltották sokan. — Ez aztán az okos ember!

— Kócsagi Eszter betegedett meg? Úgy látszik a darab betegedett meg.

— Lássuk a Csecsemőt!

Bibor a szinpadra nézett, valóban, Kócsagi Eszter már nem volt ott. A függönyt lebocsátották. Sokan a kijárat felé siettek. Bibor is kiment a foyerba, látta, hogy csak nagyon kevesen jelentkeznek a pénztárnál, hogy jegyeik árát visszafizettessék. Rövidke ideig tétován ácsorgott, aztán kiment az utczára, megállt a szinház sarkán, ott, a hol a szinészkijárat volt és várta Kócsagi Esztert.

A kijárat előtt egy magas termetű, katonás külsejű, lágy szemű, szőke ember sétált föl-alá, Bibor akaratlanul is fixirozni kezdte ezt az embert megérezte, hogy ez is Kócsagi Esztert várja. Mintha csak a régi esték egyike szökött volna ide a szinház elé, a bűvös álom aranykerekű, csilingelő kocsiján, megint lesi a szinésznőt, megint féltékenykedik a másikra, a kit nem ismer, a kinek a szinésznő be fogja mutatni, s a kit a pokol fenekére kergetne, ha tőle függne. Hányszor volt ez igy a multban, néki igérte az estjét Kócsagi Eszter, aztán kedves ravaszsággal cserbenhagyta, mással ült a kocsiba, mással tünt el az éjben, az ő számára csak a drága ruhájából elszálló parfőm maradt vissza. Talán most is igy lesz, a másiknak lesz szerencséje, s ő mehet vissza a szállóba, álmodhatja tovább kínzó álmait Orlovszky kapitányról és hűtlen, halott feleségéről.

Most a másik kezdte őt fixirozni. Csoszogott előtte, megrövidítette a lépéseit, meg-megfordult, rámeresztette a szemét, éppen ő rá, holott mások is jártak erre, már sokan ácsorogtak a kijáránál, borostás arcú szinészek jöttek, sápadt, ideges lánykák szemtelen megjegyzéseket tettek a véletlenül arra járókra, a kik kiváncsian vetették tekintetüket a gyönyörűen kivilágított Luxus-szinházra.

— Milyen jó igy, — gondolta Bibor, — visszafutni az elillant évekbe, föltépni a diákévek megkopott képeire rátapadt sűrű pókhálót, félreteszelni a mult nehéz ajtaját, a mely mögött vidám, aranyos és jószagú az élet... Olcsó kocsi baktat a liget fái között, a Stefánia-út illatos korzóján és semmi sincs számukra e lassan zökkenő kocsin kívül a Stefánia-úton, mert ebben ők ketten csókolóznak, Bibor Tivadar és Kócsagi Eszter.

Eszter ott állt már az ajtóban. Csengett a hangja, még hátraszólt valakinek néhány meleg szót, piczinyt lábát már kecsesen fölemelte, hogy induljon kifelé, könnyű fehér kalapja alatt szinte világított márványfehér arcza, Bibor feléje indult, ugyanakkor az a másik férfi megbillentette a kalapját. De Bibor ügyesebb volt, már ott állt a színésznő előtt.

— Jó estét, Eszter.

A színésznő csodálkozva s kiváncsian nézett Biborra. Bibor halkan nevetni kezdett.

— Oh Istenem, ilyen volt a tekintete régen is, a mikor hirtelen nem tudta... — Eszter nem ismer?

— Bibor? — rebegte halkan a színésznő.

— Igen, igen, én vagyok, én — és magát várom.

A katonás külsejű ember már szorosan ott állt Bibor háta mögött.

— Engem? — kaczagott Eszter. — Na, ez kedves.

— Benn voltam a szinházban, láttam magát, gondoltam, megvárom itt. Itt még amúgysem vártam soha. Emlékszik?

— Pardon, — motyogta most a háta mögött a szőke ember.

Eszter erősen rámeresztette a szemét a másikra.

— Úgy? Az urak, úgyebár, nem ismerik egymást? Ziehanovszky Miklós orosz kapitány, Bibor Tivadar.

Bibor kezet fogott az orosz kapitánynyal.

— Kedves barátom az orosz, — magyarázta Eszter, — orosz kapitány volt, itt maradt a háború után, megszeretett bennünket, már magyarul is jól beszél. Úgy-e, Miklós?

— Valamit, igen, — hápogta idegenes kiejtéssel az orosz kapitány és nyugtalanul nézett Eszter ravaszkodó szemébe.

Bibor megértette ezt a ravaszkodást, végigsimította meleg tekintetével a színésznőt és a viszontlátás örömére gyengéden megcsókolta a kezét.

— És már régen Pesten van? — kérdezte Eszter.

— Nem, csak ma jöttem, ez volt az első utam, hogy magát fölkeressem. Ha nem volnék alkalmatlan...

— Nem, nem, nem, — idegeskedett Eszter s most már boszantotta, hogy a kapitány még mindig itt ácsorog s nem akarja észrevenni, hogy a mai estje már nem az övé, hanem ezé a másiké, aki véletlenül és váratlanul toppant ide és a kinek a jelenléte most százszor jobban izgatja, mint Ziehanovszky kapitány ezer unalmas meséje a távoli Oroszországból és lankadni nem akaró, ostromló szerelme...

— Isten vele, kedves Miklós, majd holnap, igen, úgy-e megbocsát, Bibor nagyon, nagyon kedves ismerősöm, Bibor, régi emlékek, úgy-e Bibor?

— Köszönöm, hogy emlékszik, — mondta hálásan Bibor.

Az orosz kapitány újra megbillentette a kalapját és majdnem könyörgő hangon kérdezte.

— Tehát holnap?

— Igen, holnap vagy holnapután, nem tudom, majd telefonáljon, vagy írjon, igen, vagy majd én telefonálok magának a bankba.

A kapitány meghajtotta magát s gyorsan elsietett. Eszter karra vette Bibort, kissé magához vonta és a szemébe nevetett.

— Na, úgy-e, ezt elintéztem?

— Csak úgy, mint régen, — súgta boldogan Bibor.

És mintha a világon semmi sem érdekelné, ifjan és lázzal indult el régi szerelmével a pesti éjszakába...

XIII.

Az autó puhán, selymesen imbolygott tova a félhomályba vesző utczákon, s Kócsagi Eszter különös elragadtatással beszélt össze-vissza mindenről, a hogy olyankor szokta, a mikor kedves meglepetés érte, a mi felrázta már kissé fanyalgó kedélyét, elfáradó szivét és elpuhuló testét... Eldicsekedett újabb sikereivel, pletykálkodott a szinházakról, gyűlölt szinésznőkről, a kikre irigykedett s a kiket megvetett, elszámlálta

VÁZLATOK SPANYOLORSZÁGBÓL.

Tőlünk Spanyolország annyira távol esik, hogyha abból a kevésből, a mit Villegas és Pradilla képeiből, Bizet operájából, a bikaviadalok moziképeiből megismerünk és fogalmat akarunk magunknak róla alkotni, egy tarkabarka vásári, szines és eleven, hangos és rikító környezetet várunk. Valószinüleg azért, mert a művészeket elsősorban Andaluzia érdekelte, míg a teljesen más karakterű Catalonia, Castilia és a zord északi tartományok, a mi közönségünk kezén forgó irodalomban nincsenek feldolgozva és a pikturában is Zuloaga és Sorolla vásznain csak most tünnek fel néha-néha. De még Dél-Spanyolország is csak annyira hasonlít ahhoz a képhez, a melyet a művészet számunkra megrögzített, mint Magyarország ahhoz a csikós és betyár romantikától átitatott képhez, melyet a 25 év előtti piktura és a mai operettirodalom rólunk a külföldnek lefest.

Spanyolország képén a legkarakterisztikusabb vonás a rettenetes nyomor és az evvel járó testi és lelki elzüllés és a feudalizmus mindent elnyomó hatalma, nagyrészt a papi hatalom is. Hiszen tudjuk a történelemből, hogy a harczos középkori kereszténység aszkéta és a földi gyönyöröket megvető ideologiájával miként pusztított el virágzó kulturákat és művészeteket. Fájdalommal járunk tehát a mór kulturának és művészetnek azon kevés emléke között, melyet a meg nem értő győzedelmes katholikus restauráczió meghagyott. Az arabs művészet a népben és a kézi ipar régi tradiczióiban gyökeredzett, míg a spanyol népnek művészet iránt érzéke soha nem volt és ha ma mégis Spanyolországban találjuk a művészet legnagyobb remekeit, úgy ennek okát csak abban kereshetjük, hogy a XVI. században Amerika felfedezése után Spanyolország volt Európa leggazdagabb állama és a spanyol pénz meg tudta szerezni az olasz rennaissance és a flám produkczió legkimagaslóbb alkotásait. Úgy a hogy ma a nagy tömegek művészi érzéketlensége daczára az európai kultura legnagyobb remekei amerikai gyűjtők kezére vándorolnak, úgy szívta fel az újkor elején a spanyol arany a más népek művészetét.

Egészen specziális spanyol művészetről tehát nem beszélhetünk. De érdekes, hogy a külföldről behozott művészeti irányok mint veszik fel magukba részint a spanyol katholiczizmus fanatikus áhítatosságát, részint a kifejezésnek valamilyen gyötrődött paroxizmusát, részint végül, főleg délen az arabs kulturának ki nem irtható pompáját és linearis fantáziáját. Ilyen szempontból a műbarát számára Spanyolország egyike a legérdekesebb tanulmányi területeknek.

A mai Spanyolország is egyrészt az északi tartományokban feltörő indusztrializmusával, másrészt a dél apatikus züllöttségével, mely csak kegyetlen látványosságokon tud néhanéha felbuzdulni, a klerikalizmus és a lassanként beszivárgó modern eszmék előcsatározásaival, egy igen érdekes milieut ad, melyet azonban mindeddig a modern öntudatra még nem ébredt művészet csak alig kezd feldolgozni. Idegen művészek pedig nehezen fognak ebben segédkezhetni, mert a spanyol nép zárkozott és bizalmatlan, a tartózkodás a szeszélyes és szélsőséges klimatikus viszonyok közt, az idegenforgalmi és közlekedési eszközök primitivsége mellett, fáradságos és gyakran kellemetlen.

Most már kezdik megnyitni az utakat az idegenforgalomnak is, de ezzel el fog tünni lassanként mind az, a mi a mai Spanyolországnak még olyan karakterisztikus képét adja. Nagy, sziklás és terméketlen területeken itt-ott felbukkan egy sárga, leggyakrabban barokk katedrális. Körülötte a dombokon elterpeszkedik a kis városka, vakító fehérre meszelt falaival. A száraz levegőben élesen rajzolódik ki a házak fehér és lapos silhouetteje. Ha beljebb kerültünk a düledező városkapun, hosszúsorú, alacsony munkásházak mellett haladunk el, melyekből a nyomor kiterpeszkedik az utczákra. Szurtos, rachitikus gyermekek játszanak az utcza rettenetes szennyében. Bikaviadalt játszanak és egy kis fiú göndör fekete fejével bökdös a feléje nyujtott piszkos rongyokba. A kövezetet, melyen kocsi soha nem járt, helylyel-közzel kinövi a sárga, rövid fű. Valahol az árnyékból egy koldus nyöszörög felénk alamizsnáért, kifolyt vak szemét szánalmasan fordítja hozzánk. Az utczán megrakott, szomorú öszvérek álldogálnak, míg gazdájuk a szomszéd kis balkon aljában enyeleg egy kifestett, díszes frizurájú, de lompos és rosz fogú senoritával. Szegény, bús állatok, a hogy naphosszat állnak a rajtuk felejtett teherrel, mintha a szegény terhekkel megrakott spanyol nemzetet ábrázolnák. A templom a Plaza de Constitution-on áll, nagy, tágas, fával beültetett téren, melyen koldusok és naplopók sütkéreznek. A piacz sarkán egy feltünő jókarban tartott modern épület. Ez a kaszino vagy egy politikai klub. A ház előtt öblös karosszékeken tisztek és jól öltözött urak dülnek végig, hosszasan és szakértelemmel birálnak meg minden arra menő hölgyet. Angol lordok footmenjeire emlékeztető elegáns, libériás inasok frissitőket hordanak körül. A templom hűs csöndjében azonban mesterművek beszélnek hozzánk régi elmult nagy mesterekről, lázig fokozott vallásos áhítatról. De fájdalmasan rezzenünk fel álmodozásunkból, mert egy feszület elé érünk, a hol egy élő ember véres és meggyötört testét látjuk a kereszten vergődni; a spanyol verismus véres ruhát, köténynt öltött az Isten fiára, parókát húzott a fejére és igazi vér alvadt meg a kereszt fáján. Fájdalommal konstatáljuk, hogy nem a rennaissance művészek ideális környezetében, hanem a bikaviadalok országában vagyunk.

Lénárd Róbert.

SAN JUAN BAUTISTA KOLOSTOR TOLEDO MELLETT. — Lénárd Róbert rajza.

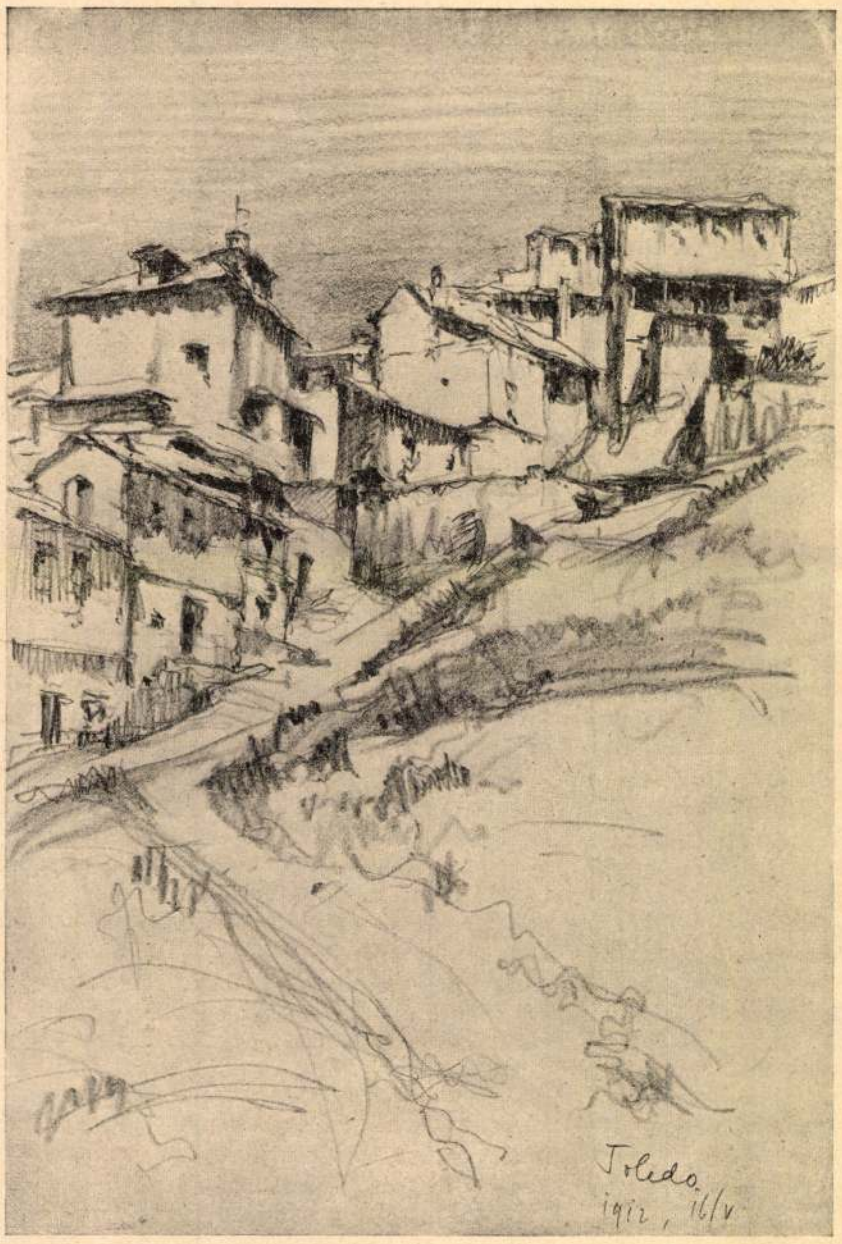

RÉGI VÁROSRÉSZ TOLEDOBAN.

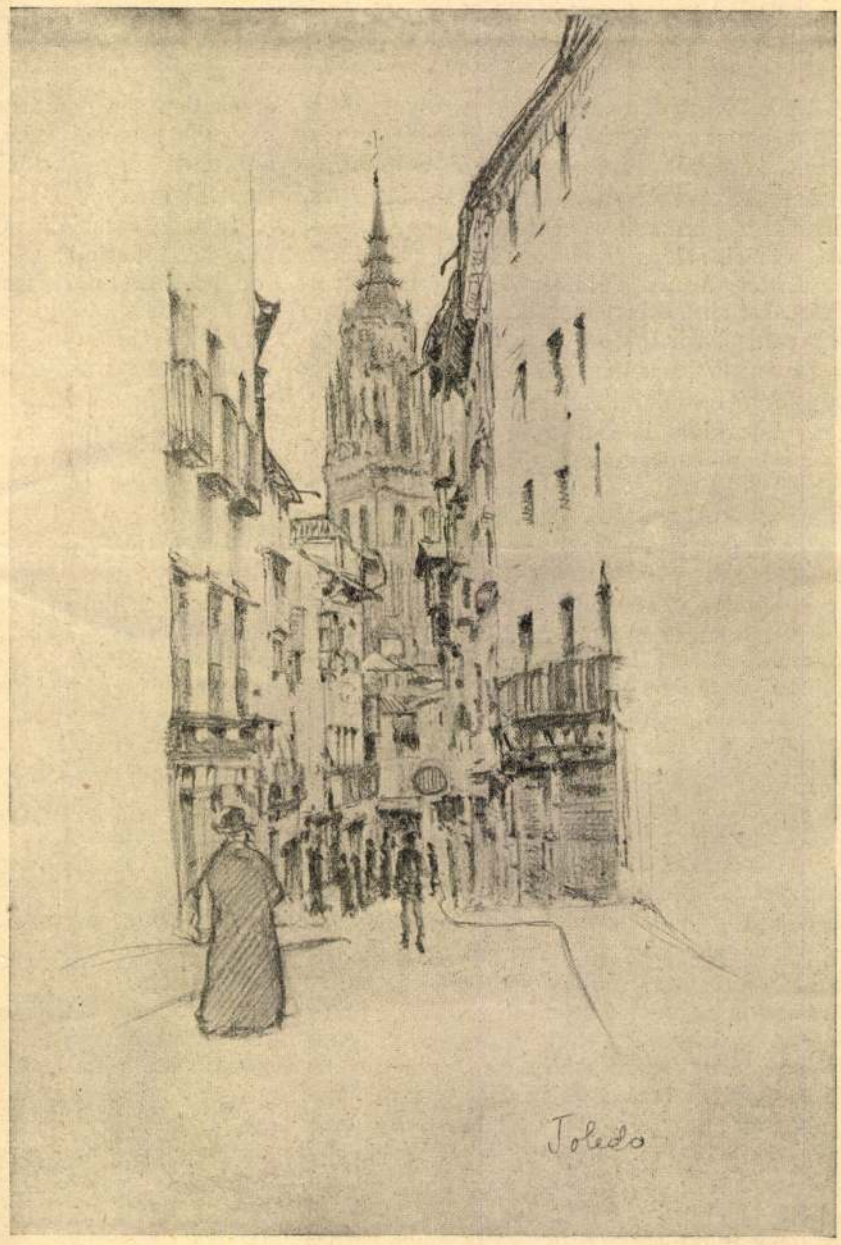

FŐ-UTCZA TOLEDOBAN.

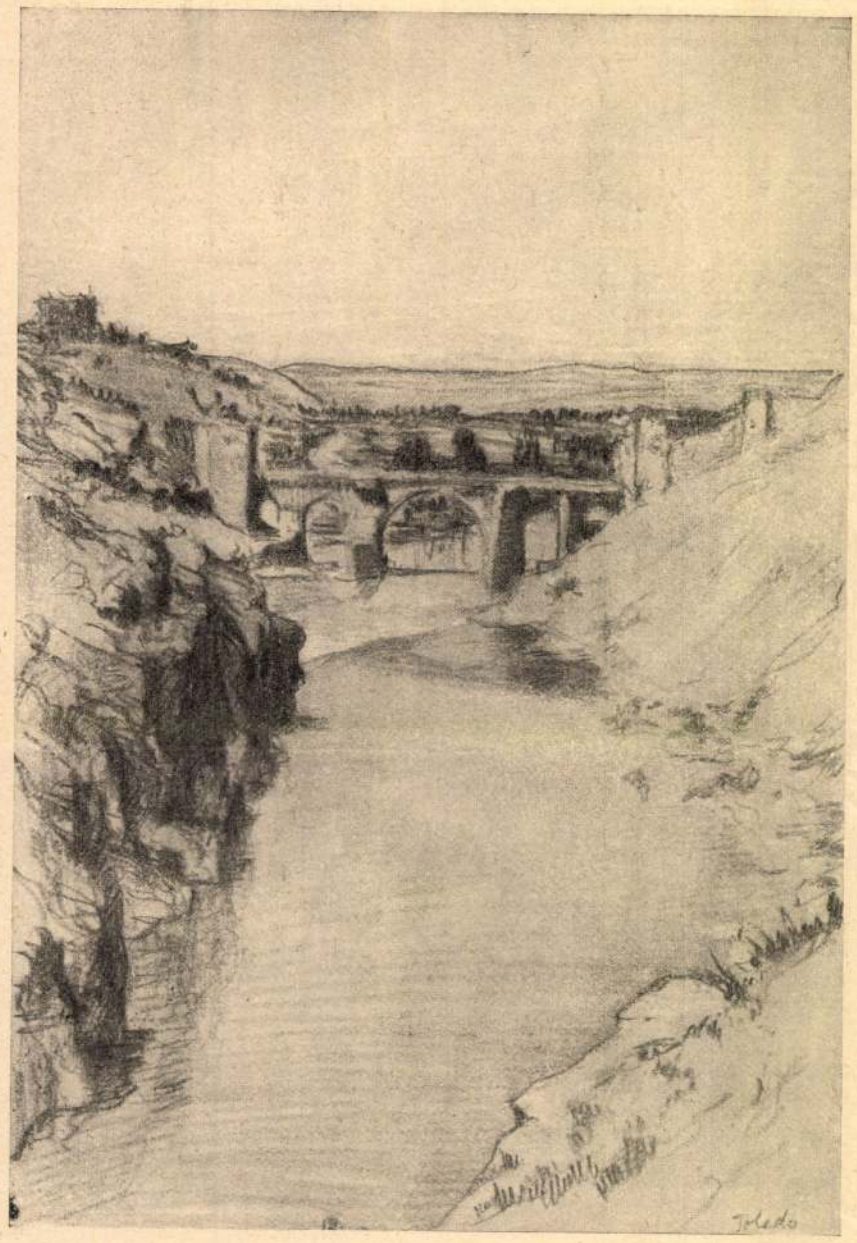

A TAJO.

HIDALGO KASTÉLY.

SPANYOLORSZÁGI VÁZLATOK. — Lénárd Róbert rajzai.

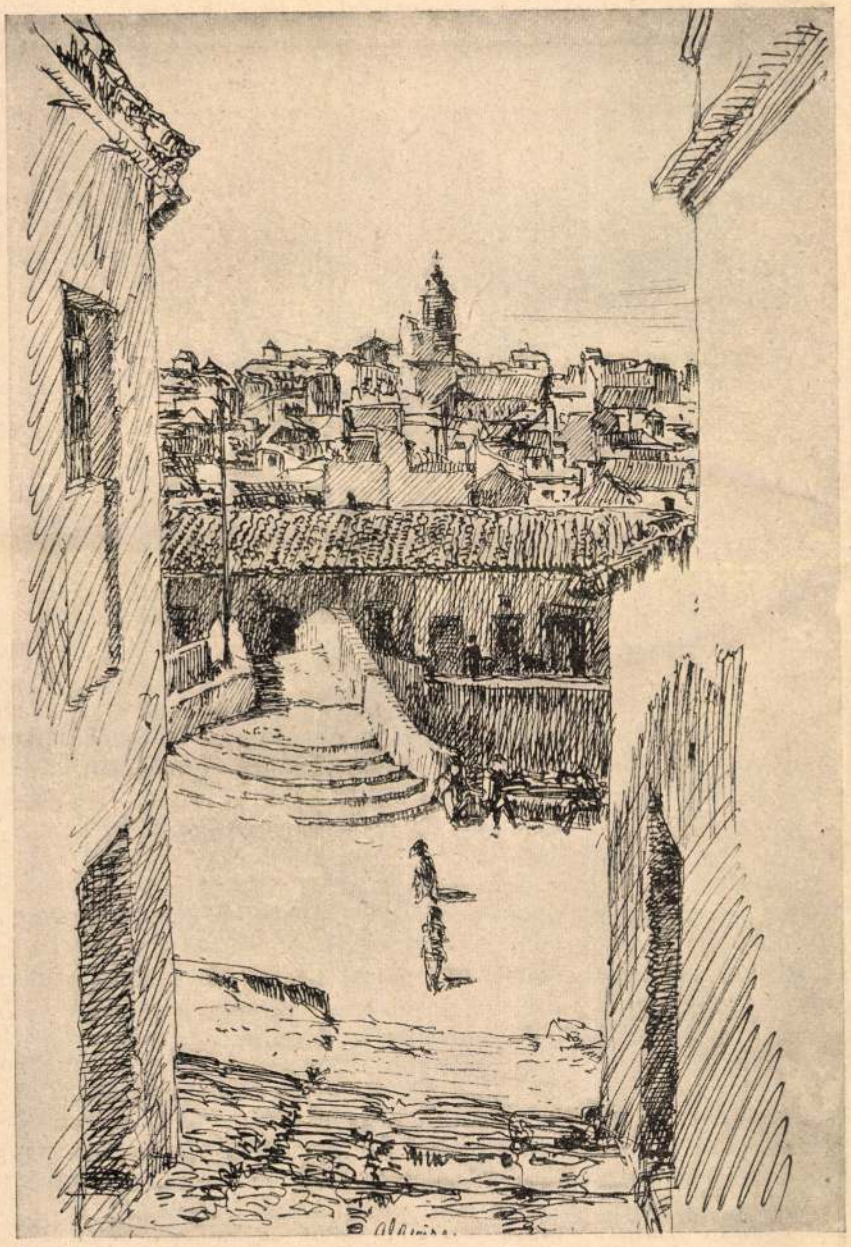

ALGEZIRAS.

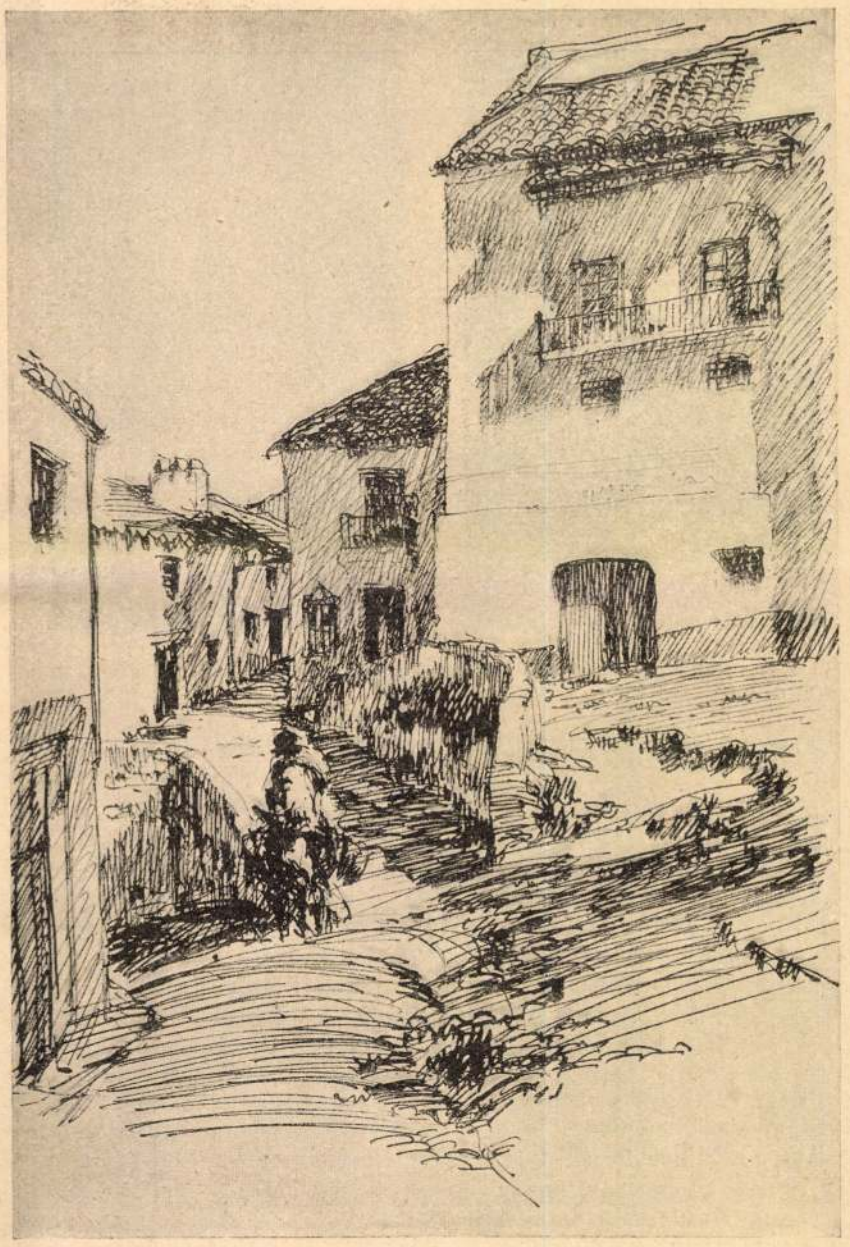

RÉGI UTCZA RONDÁBAN.

AZ ALHAMBRA A DARRO PATAKRÓL.

AZ ALHAMBRA PARKJA.

SPANYOLORSZÁGI VÁZLATOK. — Lénárd Róbert rajzai.

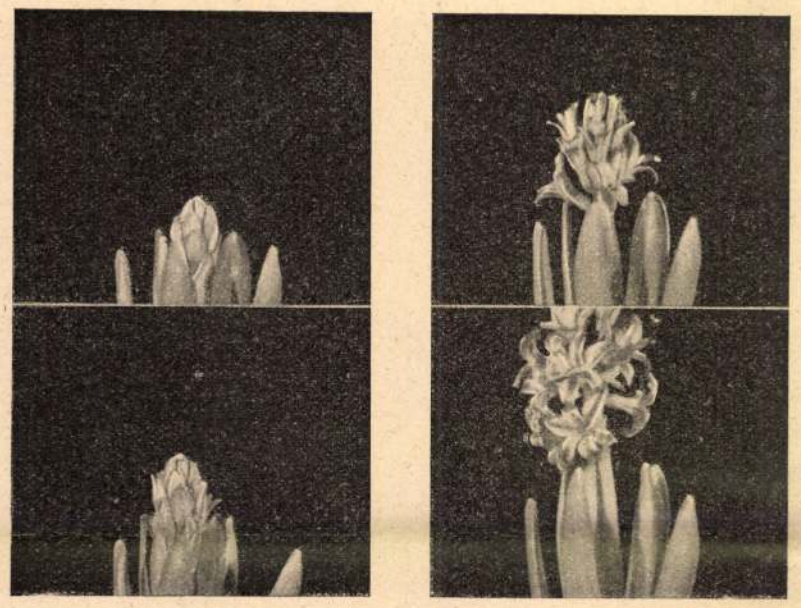

Egy virág kinyilása egy percz alatt mozgófényképek által feltüntetve.

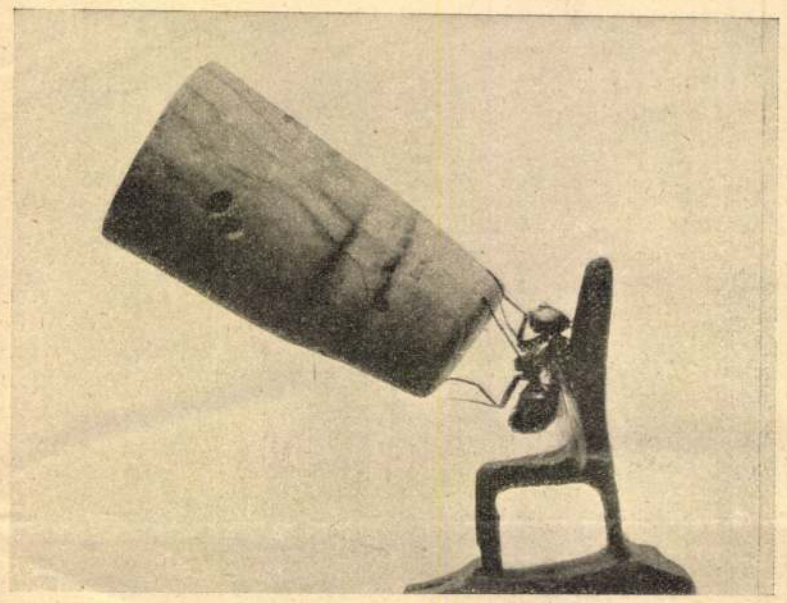

Dugóval játszadozó légy mozgófényképe.

TUDOMÁNYOS MOZGÓFÉNYKÉPEK.

Azok, a kik rendszeres látogatói a moziknak, nagyon jól tudják, hogy az idők folyamán stereotyppá kiformálódott műsorban mindig helyet foglal egy természet után való, avagy tudományos felvétel is és azt is jól tudják, hogy az ilyen természetü képek rendszerint unalmasak és érdektelenek. Nagyritkán akad olyan kép, a mely igazán felkelti az emberek érdeklődését, a minek az az oka, hogy a filmgyárak legnagyobb része üzleti érdekből kevés gondot fordít ezekre a képekre s inkább csak szükségből és kötelességből állítja azokat elő, a nélkül, hogy igyekeznék ezen a téren is megkapót, érdekeset és tanulságos dolgokat produkálni. Nagy kár ezért a nemtörődömségért, mert a tudomány népszerüsítése, tanítása érdekében valóban folyton növekvő szükség van tudományos mozgóképekre s a tapasztalat számos esetben be is igazolta, hogy a közönség mindig örömmel fogadja az ilyen moziképeket, ha érdekesen, szellemesen és ötletesen vannak megcsinálva.

Az első tudományos mozgóképek a Comandon-féle mikrokinematográf felvételek voltak, a melyek a mikroorganizmusok, baktériumok életét mutatták be s ezen a téren még a tudós előtt is szenzációs képeket produkált Comandon vezetése alatt a Pathé-gyár. Azonban ezek a képek érdekelték a tudóst, a szakembert, de a nagyközönség nem igen volt kiváncsi rájuk s a mozik műsorában nem is igen tudtak maguk számára helyet biztosítani. A mikrofelvételekben nem volt élénkség, nem volt semmi izgató érdekesség, a mit a mozi elkényesztetett közönsége mindig megkiván egy moziképtől s így — ha a tudományos felvételek is olyan érdeklődést akartak kelteni, mint a többi mozgóképek — arra volt szükség, hogy a bemutatni szándékozott tárgyat valamilyen meglepő, ötletes formában állítsák szemünk elé, hogy láttukra elcsodálkozzunk.

Az angolok voltak az elsők, a kik rájöttek erre s a kiknél találkozott olyan ember, a ki fáradhatatlan kedvvel kezdett bele a munkába s a ki végtelen türelemmel, zseniális ötletességgel dolgozott és dolgozik most is. Perey *Smith*, a kiváló természettudós az, a ki a Kineto-filmek annyiszor megcsodált képeit készíteni kezdte s a kinek munkája időről-időre ujabb meglepetéssel szolgál mindnyájunknak, a kik érdeklődéssel várjuk minden perczben, hogy micsoda ujabb ördöngösségek kerülnek ki a kinematográfia boszorkánykonyhájából.

Perey Smith nevét talán egyetlen mozilátogató sem ismeri, habár minden bizonyára nagyon sokan látták és emlékeznek a képeire, a melyek egytől-egyig nagy feltünést keltettek világszerte. Az első volt közöttük és talán a legkülönösebb és a legmeglepőbb az a kép, a mely a légy csodálatos fizikai képességeit mutatta be. A kik látták a képet, elképedtek azon, hogy hogyan lehetett egy közönséges legyet úgy kitanítani s olyan akrobatamutatványokra kiképezni, a milyeneket ezen a képen lehetett látni. Sokan pedig egyszerüen misztifikációt láttak a dologban s nem hitték el, hogy a légy valóban képes legyen olyan dolgokat csinálni a kinematográf lencséje előtt, a milyeneket Smith bemutatott.

Pedig a csodálatos képekhez nem kellett más, mint fáradhatatlan türelem és egy kis ötletesség, a mellyel ki tudták használni a tágy ösztöneit. Igy például láttunk egy legyet, mely a hátán feküdt s lábaival egy hatalmas kereket balanszirozott, vagy egy nagy golyót tartott apró lábai között, míg a golyó tulsó felén egy másik légy állott. Hogy lehet ez? kérdezte mindenki, pedig a valóságban végtelenül egyszerű volt a kép elkészítése. A legyet szárnyainál fogva lekötötték egy nagyon vékony selyemszállal úgy, hogy ne tudhasson repülni. A légy, mikor belátta, hogy szárnyai segítségével nem tud megszabadulni, természetesen a lábaival próbálkozott meg és járni kezdett a feléje állított kerék szélén, a melyet így aztán forgatni kezdett. Ugyanígy készült a másik kép is, a hol a légy a golyót tartja lábai között. Itt a golyó még be is volt czukrozva, hogy a másik légy nyugodtan rajta maradjon addig, míg a felvételt elkészítik.

Végtelenül mulatságos volt az a kép, a melyen a légy egy miniatür széken ülve egy dugóval játszott, közben-közben megnyálazva s összedörgölve két első lábát, mint a ki valami nagy erőkifejtésre készül. A magyarázat megint az, mint előbb, a lekötött szárnyú légy járni akart a beczukrozott dugón s mivel nem sikerült neki, ragadós lábait tisztogatni kezdte.

Rendkivül érdekesek voltak Smithnek azok a képei, melyek a növények növését, virágok nyílását mutatták be, a mik közül egy pár képet nemrégiben mutattak be minálunk is. Ezeken a képeken a növények szemünk előtt bujtak ki a földből, másodperczek alatt nőttek magasra s a virágok bimbói egy pillanat alatt pattantak szét. A valóságban hetek alatt lefolyó történet másodperczekre volt összeszorítva s a természetben megfigyelhetetlenül lassan lefolyó fejlődés szemünk előtt folyt le egy percz alatt. A képek elkészítése természetesen rendkivüli gondot és külön e czélra szolgáló berendezést igényelt. A természetben lassan történő fejlődést nem lehetett gyorsítani, tehát a mozgókép egyes felvételeit kellett nagy időközökben megcsinálni, a mik aztán a vászonra való vetítésnél ezerszeresen meggyorsítva mutatták be a valóságot.

A felvevő gépet egy különös motor hajtotta, a melyet lassanként cseppenő viz hozott mozgásba. A mikor egy felvétel elkészült a lencse elzárva maradt s egy félóra mulva nyert csak ki a következő fénykép elkészítésére. A felveendő növényt egy hatalmas villamos reflektor világította meg minden felvétel alkalmával s így a gép és a tárgy mozdulatlanul, érintetlenül maradhatott heteken át, a míg az egész film elkészült. Egy nap leforgása alatt negyvennyolcz felvétel készül ily módon, mik megörökitették a növény növését. A vetítésnél, mikor másodperczenként tizenhat egymásután következő kép vetítődik a vászonra, a növés sebessége 30,000-szeresének tünt fel a valóságnak.

Egy másik képét is láttuk Smithnek, a mely a csirke fejlődését mutatta be, még pedig magában a tojásban a kezdeti embryo állapotától egészen addig, a mig a kis csirke feltörte a tojás héját. A kiköltés időtartama huszonegy nap, körülbelül ötszáz óra. A tojás belsejét azonban nem lehet semmiképen sem lefényképezni, ha csak el nem törjük, tehát valami más módot kellett kitalálni, hogy legelőbb is az első ötven-hatvan óra alatt történő fejlődést be lehessen mutatni. Nem lehetett másképen csinálni, minthogy ez idő alatt óráról-órára felmutattak egy-egy tojást, megállapitották az embryo fejlődését s az adatok alapján rajzokat készítettek, melyeket aztán lefotografáltak. Ezer ilyen rajz készült el az első ötvennégy óráról, a mik a mozgóképen hatvanhárom másodpercz alatt peregtek le. A kép további folyamán a legérdekesebb rész az volt, mikor a kis csirke kibujik a tojásból, csőrével összetörve a kemény héjjat. A milyen egyszerűnek látszik ez a kép, olyan gondot okozott a felvétele. A tojást ugyanis a kellő pillanatban ki kellett venni a költőgépből s gondoskodni arról, hogy ugyanazon a hőmérsékleten maradjon továbbra is, mint addig, mert máskülönben az apró kis jószág azonnal elpusztult. Számtalan sikertelen kisérlet után, sok kis csirke pusztult el, a míg végre sikerült a kép.

Azokból, a miket elmondottunk, kitünik, hogy az ilyen természetű népszerű tudományos érdekű mozgófényképfelvételek rengeteg gondot, türelmet és szorgalmat igényelnek. Sokszor hónapokig tart, a míg egy kép elkészül, a míg rájönnek arra, hogy milyen fogásokkal lehet elérni azt, a mit akarnak s az ilyen munka magától értetődően nem való a rendes filmgyárak számára, melyeknél az üzleti érdek az első. Azonkivül azonban, sajnos, Perczy Smithen kivül eddig még nem is akadt más tudós, a ki olyan rajongással fogott volna a munkához, mint ő s annyira rászánta volna teljes energiáját, hogy értékes dolgokat produkáljon ezen a téren, a melynek olyan szép jövője van. A Kineto három-négy havonként készit el egy-egy tudományos filmet, a mozik pedig szivesen vennének akár minden héten egy-egy új képet s a mint a mozi mindjobban tért foglal és mindig több és több közönséget talál a müveltebb osztályokból is, bizonyos, hogy az érdekes, tudományos képek mihamarabb sokkal keresettebbek lesznek a sablonos drámáknál és bohózatoknál.

Sztrokay Kálmán.

Játszadozó legyek a filmen.

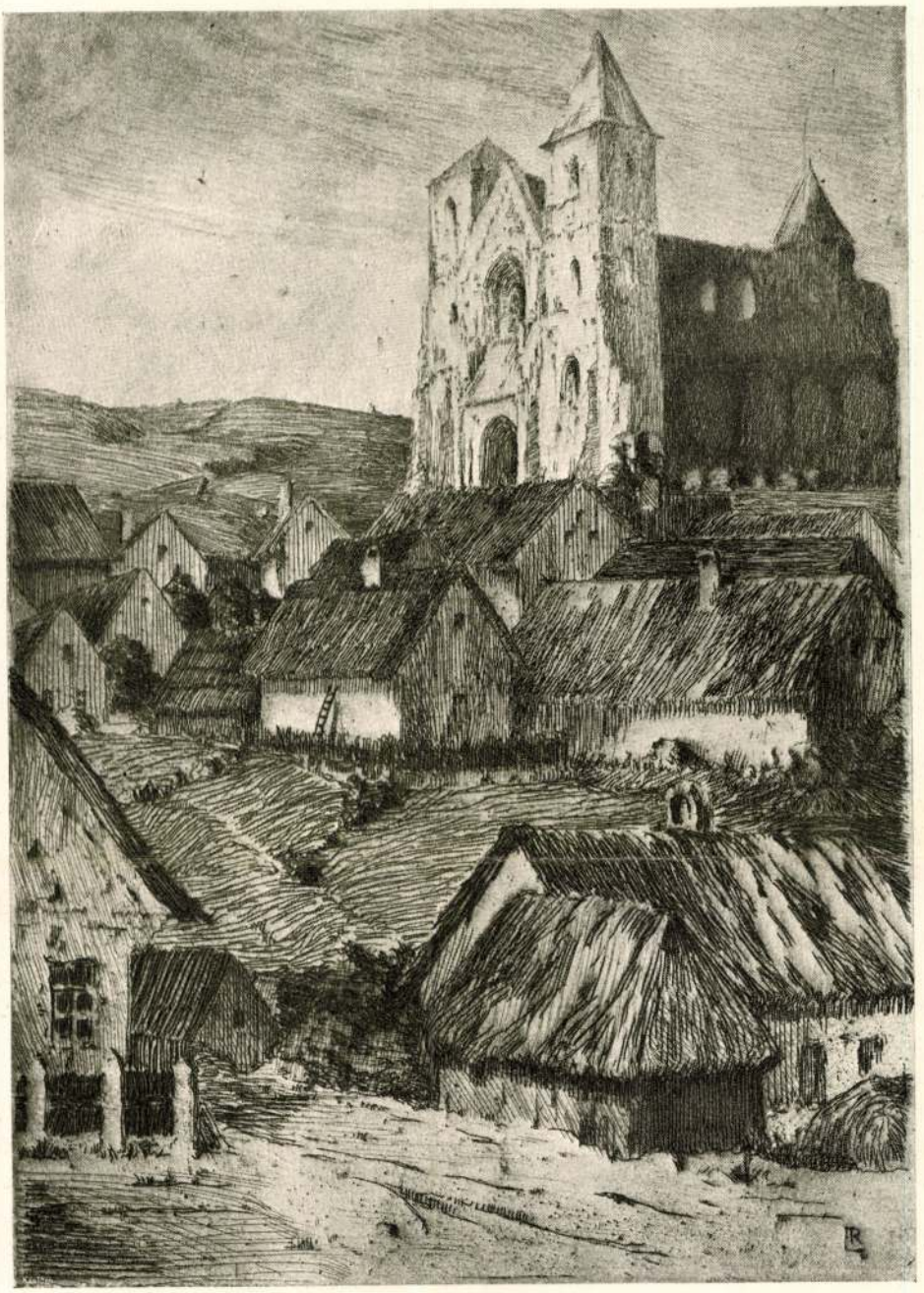

(Zsámbék)

TANULMÁNY
LÉVY RÓBERT RÉZKARCA

Művének 1908.

kell azt a tapasztalatunkat, hogy ez a műpártolás afféle nobile officium. Sokszor a mecénásság díszes ruhája csalogatja képek, szobrok felé. Sokszor kötelességérzet, a noblesse oblige elve, a jó nevelés, a társadalom szokásai. De csak ritka esetben a művészet átérzése vagy megértése. Külső motivumok foglalják el a belsők helyét. Ha mi komolyan a kultura faktorának fogjuk fel a művészetet (s ez a legkevesebb, amire művelt ember fölemelkedhetik), úgy ezzel az állapottal nem lehetünk megelégedve. S előre is tudjuk, hogy nincsenek vele meglégedve a maguk szempontjából a pedagógiai szakírók sem. Hogyan lehet most már e keserves állapoton javítani? Úgy látszik, hogy e ponton a műkritika és a pedagógia találkozik. Ha támadhat kettejük közt véleménykülönbség, úgy ez csak a „hogyan"-ra vonatkozhatik.

Mi elő fogjuk adni, hogy meggyőződésünk szerint mint segíthetne ezen a bajon az iskola a maga eszközeivel. Lehet, hogy a pedagógusok a mi módszerünket nem találják az övékbe illeszthetőnek. De lehet az is, hogy a kérdés ily oldalról érkezett megvilágításának talán hasznát is vehetik. Az is lehet, hogy csak éppen más szókba foglaljuk az ő gondolataikat. S ennek örülnénk leginkább.

Azt hisszük, hogy néhány érintkezési pontot már is találtunk. Egy kiváló rajzpedagógusunk csak nemrégiben fejtegetett oly elveket, amelyek bennünk is régóta vérré váltak.* „A tanuló számára nem a művészettörténet fontos, hanem a műalkotás", — „A művészettörténet, főleg mint önálló tanszak, a középiskolában egészen elkerülendő" — mondja s ezt az utolsó betűig aláírjuk. Csakugyan sajnálatos volna, ha a középiskola még egy tanszakkal terhelné meg magát, amidőn úgyis mindnyájunknak az az érzése, hogy a tananyag bruttója nagyobb, mint a tanitvány befogadó képessége. Semmiképen sem helyeselhetnők tehát, ha a rendszeres művészettörténet a rajzoktatástól különválasztva helyet kapna a középiskola órarendjében. Ezzel azonban még nem mondtuk azt, hogy a művészettörténet nem kínálkozik kiaknázható bányául a pedagógusnak. Sőt éppen azt akarjuk kimutatni, hogy e kincs mi módon volna értékesíthető a — rajztanár kezén.

Éppen a rajztanárban keressük s találjuk meg a művészetre nevelő szervet. Benne, aki eddig az iskolák sematizmusában mint elhanyagolható mennyiség szürkéllett. Nézetünk szerint tehát a tág értelemben vett rajzoktatásnak szervesen össze kellene fornia azzal, amit egyelőre röviden műtörténeti oktatásnak vagy tájékoztatásnak nevezünk.

Nem azért, mintha e kettőt elválaszthatatlannak tartanók. Csak értékük különböző súlyú. A helyes rajztanítás magában véve, tehát minden műtörténeti tájékoztatás nélkül is jelentékeny eredményeket érhet el. Viszont meddőnek tartanók azt a műtörténeti oktatást, amely minden rajzoktatás híjján történnék. Ha kettejük egyikét bármely oknál fogva okvetlenül fel kellene áldozni, inkább a műtörténet maradjon el. De ily ok el nem képzelhető s az alább kifejtendő műtörténeti oktatás erőteljes hatásairól a rajztanár nem szivesen fog lemondani.

Az alap tehát a rajzoktatás volna, csak tartalmát kell kiszélesbítenünk. Feltesszük mindenekelőtt, hogy a rajzolás nem mekhanikus, hanem életteljes módszer értelmében folyik s kívánnók, hogy ne csak az a munka értessék alatta, ami papiroson folyik ceruzával, szénnel, vagy tussal, hanem épp oly kiadósan az a rajz is, amely különféle anyagokhoz van kötve s azokhoz símul. Ilyen például a mintázás s a könnyebb technikák egész sora. Ha kell: kezdődjék az egészen a slőjd értelmében, ha lehet: fejlesszék öntudatosabbá. Magát a puszta papiros-rajzot kissé szűknek, egyoldalúnak tartjuk s azért itt mindenütt oly értelemben használjuk a rajz szót, mint Walter Crane az ő ösmert becses könyvében. De sem tágabb, sem szűkebb értelmében nem fogjuk fel a rajzot merev öncélnak, hanem eszközt s módot látunk benne a megfigyelés élesbítésére, a kifejezőképesség fokozására, a művészet értékeinek megközelítésére. Öreg hibában leledzenék minden oly rajzpedagógiai programm, amely a középiskolai tanuló szorosan vett

* Csizik Gyula: „A műalkotások bemutatása és ismertetése". „Rajzoktatás", 1908, 1. szám.

Lénárd Róbert

15 mű.

Nemzeti Salon.

M. Képzőművészek Egyesülete Kiáll. Est.

1935 jún. 7 – 24.

VASÁRNAP **31** Kat. Hatvanadv. Prot. Virgilia	N. k. 7 ó. 29 p. N. ny. 16 ó. 59 p.
HÉTFŐ **1** Kat. Ignác pk. Prot. Ignác	**II. HÓ FEBRUÁR** N. k. 7 ó. 28 p. N. ny. 17 ó. 1 p.
KEDD **2** Kat. Gysz. B. A. Prot. Karolin	N. k. 7 ó. 26 p. N. ny. 17 ó. 2 p.
SZERDA **3** Kat. Balázs pk. Prot. Balázs	N. k. 7 ó. 25 p. N. ny. 17 ó. 4 p.
CSÜTÖRT. **4** Kat. K. András Prot. Ráhel	N. k. 7 ó. 23 p. N. ny. 17 ó. 5 p.
PÉNTEK **5** Kat. Ágota sz. Prot. Ágota	N. k. 7 ó. 22 p. N. ny. 17 ó. 7 p.
SZOMBAT **6** Kat. Dorottya Prot. Dorottya	N. k. 7 ó. 21 p. N. ny. 17 ó. 8 p. Izr. 25. S. Mispatim

Lewy Róbert

1908/9 II.

Ferképzomfoiskèvk

108. l.

Lévy Róbert

Verona c. rézkarca

rajz.

Művészet 1913. 21. l.

TÁRGYMU

ÁLTALÁNOS MŰVÉSZETI CIKKEK

	Oldal
Varjas Sándor dr.: Az impresszionizmus . . .	3
Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat jubileuma	22
T. H.: Tárca. Papirszeletkék 66., 195., 243., 319.,	353
Szmrecsányi Miklós: Benkő Kálmán	85
Meller Simon: Német és németalföldi rézmetszés a XV. században	97
Forster Gyula báró: Emlékezés Benkő Kálmánra.	123
Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián	178
Kelemen Lajos: Művészeti adatok az Erdélyi Múzeum-Egyesület irománytárában	218
—ván: Régi pesti művészek.	241
Lázár Béla: A művészi képzelet	257., 314
Colasanti Arduino: A tizedik nemzetközi kiállítás Velencében	270
Kacziány Ödön: Jegyzetek a művészi alkotás folyamatáról	278
Kenczler Hugó: A stílus megállapítása	298

Levy Róbert

Műcsarnok festő Bpest

1906. tav. Enall. 472–475

III

700 (1870).
811 (44).

allegoricus

bait

Jobb kezével, a melyben ludtollat is tart,

kesitett nő balra fordulta ül, hátra dűl
tbe vetette terdein fekvő nyitott köny-
ben ludtollat fogja, mig baljával a kő-
fátyol takarja, haját kontybatüzötten
testét körülcsavarta, bal válláról le-
másra rakott könyvek látszanak. Jobb-
gitó szövétnekkel. A háttérben pedig a
bra néző Sphynx köti le figyelmünket.

balról

2.5 cm.
rmének menyezetén lévő fresco eredetije.
erjesztésre 1898: XII. 31-én kelt 81978
384/98). Elszámoltatott 1899: XI.
1900: III. 4-én a 2075 sz. fogadta el. (111/

1900: XI. 5-én (550/900).

94

Lévy-Lénárt Róbert

LÉVY-LÉNÁRT RÓBERT

Irodalmához: Zoltán Takáts: R. L-L. Die Graphischen Künste, XXXIII évf. 1910, 103–106 l.

LÉVY *Róbert*. grafikus. l. *Lénárd R.*

Csizolt homoktkő-darab, őskori VII. 92.

Lévy Róbert

a Nemzeti Szalon
grafikai kiállításainak
állandó kiállítója
az 1900-as évek
első felében.

Hess András, budai nyomdász V. 294.

Lévy Róbert

Művészet 1905. 160
– 1908. 100
– 1909. 73 m. 87.
Lévy Leonárd Róbert
– 1910. 8.
– 1913. 21.

Bogert H.: Disznóölés 58 (6
4068 (588).

Lénárd Róbert

Angolországi Lepék,
fenti rajzai repr.
Vas Ujs. 1913. 554,
555. l.

Vasárnap
21
Kat. F4 Cantate

Ó-görög Ápr. 8G. Virágvas.

Hétfő
22
Kat. Szót. és Káj.

Holdtölte 5 ó 37 p.

Kedd
23
Kat. Béla pk.

Izr. 15. Paszah 1. n.

Szerda
24
Kat. György vt.

Izr. 16. Paszah 2. n.

Csütörtök
25
Kat. Márk

Péntek
26
Kat. Kil és Marce.

Ó-görög Ápr. 13. Nagypént.

Ma nyílik a Budapesti Nemzetközi Vásár!

Szombat
27
Kat. Kan.Sz. P.et.

Izr. 19. Sabbath

Leonard Róbert

Borozó császár-
vadászok c. rajza
repr.

Vas. Ujs. 1917. 303 l.

Orsókövek VII. 247

Lénárd Róbert

rapiai az olasz
harcterről
repr.
Vas. Ujs. 1917
226, 227. l.

Tène l. La Tène.

Lénárd Róbert

Ukrán menyanzony
és Ukrániai Templom
belseje c. vagyai
repr.
Vas. Ujs. 1918. 243 l.

Az első hihetet-
lenül gyenge!

—869

864. Ismeretlen festő.
A XVIII. század végéről.

864. Lovas ütközet.

Azt az mozzanatot ábrázolja

(az elbukott lovon ülő kere
bogót akarja elvenni, melynek rúdját már
mi közben amaz védekezni törekszik. Mell
a földön hever. Körülöttük és a két szár
innen balról egy ló, jobbról egy arczczal
A hátt[illegible] erőd foglalja el kerek
[illegible] föl.

Vászon, méretei 61.2: 90.7
Vétetett 1891: IX. 15-én D

904: V. 3.

Léonard Róbert

Grafikus.

l.

lex Magyars

341. B. l.

Ujpest,
Ujpest, C
RDOS GÁBOR
KARD
KÉPKE

Lenard Róbert

Erod

Elek Artur:

Az újabb magyar grafikai művészet

Magyar Művészet

1937. 202. l.

4—

274. Rottenhammer, Johann (?) (német festő; 1564—1625): Ecce homo. Vászon fára húzva, olaj. 27 × 27 cm.

Lévy Lénárt Róbert

festő

Lrod

Skexhb.

~~A pattyi Mihály tallérja VI. 139~~

Leonard Róbert

Lvod

Elek Artur:

Az ujabb magyar grafikai müvészet

Magyar Müvészet

1937 204. l.

30

Lénárd Róbert

1917/18 II.

Ferképzomfoiskevk

108. l.

TANULMÁNYFEJ
LÉVY RÓBERT RÉZKARCA

Művészet 1905

LÁTHATATLAN MŰEMLÉKEK

Irodalmunkban még nem igen esett szó arról, hogy művészeti emlékeinknek egy igen tekintélyes része hozzáférhetetlen. Ennek oka azonban csak az, hogy nálunk a mindenkinek hozzáférhető műkincsekkel is eddig csak kevesen s többnyire csak alkalomszerűen, például kiállítások rendezésekor törődtek.

A pusztulások miatt láthatatlanná vált, rövidebben: megsemmisült műemlékeinkről már igen terjedelmes bűnlajstrom szól. A közművelődés iránt való kellő érzék hiánya, vagy túlságos aggodalom miatt elzárt műkincsek hozzáférhetetlen volta miatt azonban, azt hiszem, eddigelé mindössze Mihalik József panaszkodott, a kassai ötvös-céhről szóló jeles könyvében. Ezt az alapvető művet az Akadémia adta ki, szerzője évek fárasztó munkája árán felkutatott minden adatot, a mi a kassai ötvösökről a város levéltárában s a szomszéd városokban fenmaradt. Csak az általa méltatott mestereknek a kassai dómban őrzött java alkotásait nem tanulmányozhatta, mert semmi áron sem tudta módját ejteni, hogy a székesegyház kincstárát tüzetesen átvizsgálja.

Az ország különböző vidékein folytatott kutatásaim közben számos félig vagy egészen magánjellegű gyűjteményt kerestem fel, amelynek gazdagsága részben a közelmult évtizedekben rendezett kiállításokból, részben néhány szűkszavú publikációból ismeretes, amelyek behatóbb tanulmányozása azonban még a szakemberre nézve is többnyire a lehetetlenséggel határos vállalkozás. Nem egyszer szereztem tudomást olyan gyűjteményekről is, amelyeknek irodalmunkban még nyoma sincs meg, amelyek kincseinek mesés hírével azonban az egész vidék tele van. Ősi magyar nemzetségek századok folyamán halomra gyűlt kincsei és művészeti ritkaságai itt-ott egész kastélyt töltenek meg. A várszerű ódon épület ablakait vastáblák zárják el, jól ellakatolt vasajtajának kulcsait jó távol innen, egy másik kastélyban, vagy a külföldön a család feje őrzi. Egy magyar grófi család ilyen kincses kastélyában évtizedek óta nem járt halandó s a benne felhalmozott régi emlékeket a családnak rendszerint külföldön utazó tagjai maguk sem ismerik. Aki külföldön járt s az idegenforgalom főbb vonalaitól távolabb eső vidékeken is megfordult, bizonyára nem egyszer boszankodott a magángyűjtemények miatt, a melyekre akár uti könyvei, akár utitársai figyelmét felköltötték. Különösen Németországban találunk sűrűn néhány ócska bútorból, törött cserépből és régi fegyverből álló Familiensammlungot, amelyet a család egy-egy bizalmas cselédje némi borravalóért bárkinek megmutat. Ha gyakran csak a családi büszkeség túltengése is a magángyűjtemények mutogatásának az oka, egy-egy vidék, amelynek népe magát a családot s ennek történetét is ismeri, még mindig sok tanulságot meríthet a merőben helyi érdekű, jelentéktelen régiséggyűjtemény megtekintéséből.

PRÁGÁBÓL
LÉVY LÉNÁRD RÓBERT RÉZKARCA
A GRAFIKAI EGYESÜLET MŰLAPJA

Művészet 1910. 8. l.

hangon szól hozzánk. Formabeszéde meglepőn egyszerű s tehát kirí a páváskodó és hangos utcasorból. Síma vakolat, egyszerű tagolás, ajtó-ablak felett nagyon szerény dísz: hosszú rétestészta babérlevél. Vagy gyengén plasztikus karikák, szintén tömött levélfonatból, amelyekben — úgy rémlik — látjuk azt a híres nagy N monogrammot. De a ráma üres. Mégis egyszerre Napoleon jut eszünkbe, az empire s annak polgárias folyománya, a biedermaier-világ. Hogyan, újra elévonták őt? Az építészet tehát még nem hagyott fel a régi stílusoknak sorrendben való ismétlésével, mint az 50-es, 60-as, 70-es években? Nyilván nem. A különbség csak az, hogy a román, gót reneszánsz, barokk, rokokó stílushoz a lecke, végére még odavarrták az — empirt is, vagy annak kései változatát, a biedermaiert. Mi történt tehát? Mindössze annyi, hogy az empir és biedermaier díjtalanul megkapta a műtörténeti címet és jelleget s most már a nagy műtörténeti lecke-felmondás végén sor kerül ő reá is.

Kezünkbe veszünk egy könyvet. Uram fia — Biedermaier úr betűi ékeskednek a címlapon. Napoleon-koszorúk ölelik körül az impresszumot. A kötés is empir. Egy ex-libris ékeskedik benne: merő, hamisíttatlan Biedermaier-dísz.

Gyanút fogunk. Benézünk egy újmódi bútoros boltba: tálaló, almáriom, zsölle — csupa Biedermaier-emlék. Kezdik utánozni még az empir-tapétát, az empir-bútorszövetet is. De meg az ékszer, a bizalmas lábas óra, a gyűrű, a legyező is félelmesen hasonlítani kezd a holtnak mondott stílushoz. Senki tagadni ne merje, hogy Biedermaier úr tényleg föltámadt halottaiból s a küszöbön van. Sőt már közöttünk lakozik.

Néha még legjelesebb tervelőinket is rajtakapjuk az ilyen biedermaier hajlandóságokon. Pedig ők sokra vannak azzal, hogy eredetiek. Arról nem is szólunk, hogy a bécsi és német műhelyek szinte holt kópiában ontják a biedermaier-tárgyakat, az azonban mégis meglepheti az embert, ha java művészek karján tartja új bevonulását a régi vendég.

Mi lehet ennek az oka? Sok finom összetevőből szokott egy ilyen eredő származni. Azokat nem elemezhetjük sorjában. Egyre mégis rámutathatunk s az az egy — ha nem tévedünk — valamennyi közt a legfontosabb. Az t. i., hogy a sors szeszélye következtében a biedermayer-stílus és a modern stílus egy bizonyos ponton találkoztak, utaik metszették egymást s egy kicsit el is tévesztették aztán az igazi nyomot.

Ez a metszési pont pedig a szerkezet. S áll ez főként a lakásberendezésre nézve. Az egyszerűvé lett empir főjellemvonása a világos, minden körülményességtől ment szerkezet. A modern bútoré is az. Valamelyes különbséget az vet közéjük, hogy a biedermaier-stílus megmaradt kevés dísze egyenest az empirből vezethető le, annak megmásult, együgyűbb kiadása. Viszont a modern mesterek bútorainak dísze nagyobbára a szerkezet hangsúlyozásából, tetézéséből, az anyag technikai megmunkálásából, vagy természeti előképek anyagszerű stilizálásából áll elő. A szerkezeti elv azonban azonos mind a kettőnél. Ki csodálkozhatik azon, ha gyöngébb kezek munkáin az elvek ily analógiája magával hozza a dísz hasonlóságát, a formák apróbb változatainak utánzását is? Minden jel szerint divattá válik ily réven a holtnak mondott empir. De minden jel szerint nem a java mesterek kezén, mert ezek tudnak majd oly formákat is teremteni, amelyeket nem a kongresszusi időkre, hanem igazában a XX. század művészi hitvallására fog egykor a művészettörténet visszavezetni.

A kicsiny emberek majd csinálják egy darabig az empirt. Mindaddig, míg újabb műtörténeti leckét adnak nekik fel.

Annyi azonban bizonyos, hogy Németországban, Bécsben s most már nálunk is, újra világát éli Biedermaier. Persze nem őseredeti, kedélyes világát, hanem csak színházasdit játszik. Mert a rohanó automobilok, repülőgépek, biológiai laboratóriumok, társadalomtudományi problémák, Ady-versek, Bartók-zenedarabok, Lechner-házak és Kernstock-képek közt nem lehet maradása.

LYKA KÁROLY

Lévy Lénard Róbert MDK

Trebinje, karc

Műcsarnok 1910. Vándorkiállítás

MDK

Lévy Róbert grafikus

Munkájával szerepelt a Nemzeti Szalon karacsonyi művasaran.

Cikk: A Nemzeti Szalon karacsonya.

Uj Idők,1904-5.XI. 11.sz. 276.l.

Levy Róbert

Meudon, rézkarc

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállítása

Levy Róbert MDK

Lucskos reggel, Páris, rézkarc

Rue de Beaujolais, rézkarc Trebinje, rézkarc

Place Blanche, rézkarc

Verona, rézkarc

Mücsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai müvek nemzetközi kiállitása

Levy Róbert

Parc Monceau, rézkarc

A Stierböck-kávéház Bécsben, rézkarc

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállítása

MDK

Lévy Róbert

A velencei magyar kiállitás. Ország-Világ 1909. 237.l.

MDK

Lévy Róbert

A "Kéve" művészegyesület közgyülése. A Ház 1909. II. 4-5. sz. 151.l.

MDK

Lévy Lénárd Róbert, graf.

Trebinje. Karcz.

OMKT-Vándorkiállitások 1910. szept.8.-dec.27. Eger, Miskolc, Kassa , Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat.8o.1.

MDK

Levy Róbert

Falu, román templommal, rézk.

Eredeti rézk. egyes nyomat

Téli éj az Engadinban, egysz. of.

Szablya Frischauf F. és tanitványai kiáll. 1906. márc.

MDK

Levy Róbert

Illusztráció Musset egy részéhez, of.

Török faluvég, krétarajz

Bruggei részlet, szénrajz

Szablya Frischauf F. és tanitványai kiáll. 1906. márc.

Lévy Róbert

Rézkarcait dicséri a kritika, melyek "e nemben a legkiválóbbak", majd kitér arra, hogy a KÉVE hároméves együttmüködésénél mennyire elismerésre méltó, hogy tagjainak önálló egyéniségét a kiváló vezetés- hagyta érvényesülni és az "egészen ellentétes müvészi látások egyaránt szabadon fejlődhettek."

A HÉT, Bp. 1909. nov. 14. XX. évf.
46. sz. 762. lap.

Levy Róbert

grafikus

ásd

Szablya Frischauf Ferenc és tanítványai

1906. márc 15–29.

Szabya Ferenc csomagjában

965. ÜLŐ MAJOM gránátalmával,
braun glasiert.

936. CSIZMADIA CÉHKORSÓ, fa
kosár virággal. Habán, XVIII
Kartusche Zunftzeichen und

937. ÖBLÖS VÁZA, cserép, kék sáv
modoru festés. Görög ásatás. —
reliefiert, auf der Schulter my

938. ÖBLÖS VÁZA, cserép, száján
Ton, mit geometrischem Dek

939. KÉT KÁLYHACSEMPE, zöld
műben. Osztrák, XVIII. sz. e.
Georg. Österreich, A. XVIII.

940. TEÁSKÉSZLET, keménycseré
XIX. sz. — Teegarnitur, Ste
Dessertteller. Englisch, XIX.

941. HAT DESSZERTTÁNYÉR,
Steingut mit Imaridekor. Eng

Lévy - Lénárd Róbert grafikus

Népszava XXXVIII.1910
jan.6.

4 sz.6 lap.
Grafikusok tárlata.

Lénárd-Lévy Róbert festő

Népszava XXXVIII.1910.máj.29.
127 sz. 7 lap.
A Kéve művészeti Egyesület
közgyülése.

Lévy-Lénárd Róbert grafikus

Népszava XXXVIII.évf.1910

jan.6.

4 sz.6 lap.

Grafikusok tárlata.

Lévy-Lénárd Róbert grafikus

Népszava XXXVIII.évf.191(

jan.11.

8 sz. 4-5 lap.

Tárlatok.

Lévy-Lénárd (Róbert?) XX. 4.

grafikus

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 242. l.

A Művészház felavatása.

Lévy - Lénárd Róbert grafikus

Népszava XXXVIII.1910.
jan.6.

4 sz.6 lap.
Grafikusok tárlata.

Lévy Lénárd Róbert, grafikus-rézkarcoló. /1879-1936/.

A Kéve művészegyesület célja alapszabályuk szerint a szépművészetek és iparművészetek fejlesztése és művelése volt. Ezért kapcsolódhattak a Szablya-iskolákból jött nagybányai plein-air, illetve posztimpresszionisztikus irányultságú festőkhöz. /Benkhard Ákos, Konstantin Frida, Lévy Lénárd Róbert, Máté Ilona és még többen/.

S.M.: Sztrzadeleji művésztársaság kiállítása a Kecskeméti Galériában.

Petőfi Népe, 1984. júl. 1.

MDK

Lévy Róbert, graf.

a rézkarcolók körében kiválik.

Lyka Károly: Uj képe a Nemz. Szalonban.
Nemz. Szalon tavaszi kiáll.
Uj Idők. 1904-5. XI. 27. sz.

MDK

Lévy Robert

Magyar Nyomdászat 1910. 19.o.

mVk

Lévy Robert / Lénárd /
rézkarcoló, grafikus

művei a Kiállításon.

– Nemzetközi grafikai kiállítás a Műcsarnokban.

Grafikai Szemle 1909 évf 2 f 29 l.

Lévy Róbert

Lekow Hedvig, Pravotinszky, Józsa Károly és Barta Ernő művészek szerepelnek a Nemzeti Szalonban rendezett, tavaszi, grafikai kiállitáson, melyről /db./ számol be, "Grafika" cimmel, s ezek a művészeket sorolja fel külön, mint akik "a reprodukciókat képviselik."

A HÉT, Bp. 1906. május 6. XVII. évf. 18. sz. 297-298. lap.

Lévy Róbert

gr. Pejacsevics Jolán, Lohwag Frida, Redlich Stefánia, Kedvek János, gr. Andrássy Ilona, br. Pongrácz Klementin, Máté Ilona nevét sorolja fel a Müvészet c. rovatban Marco: "A Frischauf /Szablya/ iskola" c. beszámolójában s megdicséri a fiatal müvészeket, komoly eredményü müvészi törekvéseiket abban reménykedve, hogy közülük többen fognak szerepelni a jövő magyar müvészetében.

A HÉT, Bp. 1906. márc. 25. XVII. évf. 12. sz. 189. lap.

Lévy Róbert grafikus

szerepel Szablya-Frischauf Ferenc
és tanítványainak kiállításán (1906)

FülepLajos:A művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp.Magvető 1974

170. old.

Lévy-Lénárd

Faragó Géza, Góth Móric, Pentelei Molnár János, Bakos Tibor, Kőváry Szilárd, Raáb Ervin, Borszéky Frigyes, Kallivoda Kata, Süllöy Erzsébet, Büttner Heléna festőművészek mutatták be alkotásaikat a Nemzeti Szalon tavaszi kiállitásán, melyet M. sign.-val Margitay Ernő ismertet, felsorolva a művészek nevét, s birálja, ill. elismeri a tárlaton szereplő alkotásokat.
A grafikusok közül részt vettek: Olgyay Viktor, Conrád Gyula, Kubinyi, Rauscher, Lévy-Lénárd, Nagy Sándor.

Az aláhuzott grafikus-nevek mindegyikének munkáját elsőranguaknak tartja a kritika.

ÉLET, Bp. 1910. márc. 27. II. évf. 13. sz. 431. lap.

Lenárd

L. 2. *Róbert*, rézkarcoló és grafikus,

* Krefeld 1879. Ötéves korában szüleivel Magyarországba költözött. Tanult Vajda Zsigmond esti akt-tanfolyamán, Szablya Ferencnél, majd Frankfurtban, Angliában, Whistler, Pennell, Cameron van reá hatással. A Kéve művészegyesület ügyvezető tagja. 1913. megkapta az állami nagy aranyérmet. 1916-tól a sajtóhadiszállás művésztagja volt. 1917. A Dolomitok c. mappáját a Kéve adta ki. 1917. és 1923. kollektív kiállításokat rendezett. Naturalista.

Γ + Bpest 1936 szept.

Ko. G. II 23. l

371. Cornelis Cor

Sz. Haarlemben 1562-ben. †

Jupiter megbünteti

Jupiter, a Merkur által
fogóval szakítja ki, mert Jun
közt lévő bizalmas viszony
van, míg sárga palástja és c
jobbjával Jupiter kezét fog
vállon átvetett kék szalagon
göttük fákkal benőtt romok
ben földi istenek sétálnak
tőlök átkarolt Nymphákka
Alól balra e jelzést olvassuk

Fa, méretei 50:41 cm.—
Kifüggesztésére vonatkoz

a) Az Orsz. Képtárban.
Haarlem: Jupiter, Merkur és
C. Cornelisz van Haarlem: Ju
XI. 371. *C. Cornelisz van Haar*
XI. 371. *C. Cornelisz van Haar*
1904: XI. 371. *C. Cornelisz*
teti Lárát.

b) A Szépművészeti Mú
nelisz van Haarlem: Jupiter r
IX. 336. *C. Cornelisz van Ha*

Jegyzet. Másolta 1891-

III

1886
Vetel

Lénárd Róbert

életrajz

irod

Csókássy 108. l.

Katalin főherczegnő

Derékig, jobbra, keretb
Kerek réteges gallérja csipkézet
kel ékesitették. A kereten alle
nyas koponya láthatók. Felirata

Catharina R
Ertzherzogin von

és ez után jobbra: 68.

Rm., mér. a vk. 28.4 : 17.

Szn. 1
332-9

Lénárd Róbert

lásd

Szablya János:

Lenárd Róbert rézkarcai.

A Kéve könyve.

1913. V. k.

3 rézkarc reprodukciójával.

Lénárd Róbert

1916. Szerbiában teljesített katonai szolgálatról,

A Kéve könyve

1916. VIII. k.

MDK

Lénárd Lévy Róbert

St.-Cloud, repr.

A Kéve második kiáll. A Ház. 1909. II. 8.sz.
232.l.

MDK

Lénárd Róbert festőm.

Bato, rézk. repr.

Farkas Zoltán: Grafikusok, aq uarell és pasztellfestők a N.Szal.-ban. VU 1911, 13.sz. 252 l.

kép 25o l.

egyen, betemetve.

ági úsatások. Magyar Gremle, XXIII-1935,

MDK

Lénárd Róbert, graf.

Genua este.	Eredeti rézkarc.
Weidling a/Bach.	" "
Carlsbrücke, Prága.	" "
Napnyugta szélben. A "Gesellschaft für vervielfältigende Kunst" tulajdona.	Eredeti rézkarc.
Lucca.	" "

Műcs.-OMKT H.L. és T.Ö. nagy.kiáll.
és
Akv.- és Paszt.festők Egyes. és Graf. Egyes.-nek kollekcióiból rendezett kiáll. 1912.márc. Kat. 41.l.

Lénárd Róbert

grafikus, szül. 1879 (Krefelden. Budapesten, ~~Vajda~~ ~~Zsigmondnál és Szabtja~~ ~~Trischauf Terencnél~~, ~~tanult~~ ~~azután~~ Frankfurtban és Angliában tanult. Városzvészleteket ábrázoló rézkarcai a legismertebbek. A Kéve műveszegyesül ce egyik alapítója.

apr. 30.)

Lénárd Róbert

grafikus
a Kéve ügyvezetőségi tagja

1923. kiáll-keretében
koll. kiállítás kat-
ban nagy eletrajz - Lykatól -

1913. Puente San Marti-
no Toledo c. rézkarcára
megkapta a magyar állam
nagy aranyérmet
1914 - 1918. katona volt
1916-tól mint a sajtóhadi-
ttállás művésztagja - Ekkor
került műveinek nagy rész
a Heeres-múzeumba és a
német hadügy minisztérium
képgyűjteményébe került.

189

Thomas?

Landseer, Edwin Landseer rajza után.

Hegyi patak. (The mountain torrent.)

Rk.

K. 20. —

96×148 mm)

Lénárd Róbert

Lénárd Róbert rézkarcai. Irta Szablya János. U. o.

Kévé Könyve V. K.

Művészet 1914. 284. l.

kiadásában megjelent kiállítási tárgymutatók alap

Levy Róbert

1907-tól a Kéve Művészegyesület ügyvezetőségének tagja - n. ott állandó kiállító

Római érmek Tv. 154.

- emléktáblák Tv. 154, 155, 157.
- sarcophag Tv. 154.
- votivkő Tv. 154.
- sírkő Tv. 154, 155, 157, 158,
- fogadalmi kő Tv. 154. – táblácska Tv. 155.
- terra sigillata edények Tv. 156.
- fasarkofag Tv. 156.
- szobrocska Tv. 157.
- oszlop Tv. 158.

M. D. A.

LAKOS Andor

Az Alfár Ignác-érem harmadik fokozatával tüntették ki

Magyar Nemzet 1961. máj. 20. 3. l.

Lakos Andor, [építész?] 17 Dk

Az Alpár Ignác-érem harmadik fokozatával tüntették ki.

—: Anketsorozat az építőipar 20 éves távlati tervéről 7. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. máj. 20.

Lakos J.

a münchoni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1907.

Jócsai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Lenarduzzi János

építővállalkozó

† Pest 1916. aug. 18.

MMÉE-ből

1916. 229. l.

1520

A „KÉVE“ LÉNÁRD MAPPÁJÁBÓL:

218. A háboru, Lionardo da Vinci lovasszobra. Eredeti rézkarc.
219. Hóállások. Eredeti rézkarc.
220. A Brunecki katonai temető. Eredeti kőrajz.
221. Szent Cassián a Dolomitokban. Eredeti rézkarc.
222. Fischleintal. Eredeti kőrajz.
223. A „Drei Zinnen“. Eredeti rézkarc.
224. Becchei alto és Tofana. Eredeti kőrajz.
225. Sodronypályaállomás. Eredeti rézkarc.
226. Fedezékben. Eredeti rézkarc.

„A Dolomitok 1917“. A Kéve művészegyesület Lénárd mappája. Luxus kiadás: 25 számozott példány. Ára 400 korona. — Rendes kiadás: 200 számozott példány. Ára 200 korona. Tartalma 9 eredeti rézkarc és 6 eredeti kőrajz. Minden példány a művész sajátkezü aláirásával. A mappa tiszta jövedelmét művészi célokra fordituk. Megrendelhető a „Kéve“ művészegyesület igazgatóságánál Budapest, II, Retek-utca 53/57. A mappa a műtárosi hivatalban megtekinthető.

227. Arabba. Ceruzarajz. 200 korona.
228. Col di Lana és Monte Sief. Ceruzarajz. 350 korona.
229. Kézi gránát, csendélet. grafitrajz. 300 korona.
230. Tábori konyha. Tollrajz. 200 korona.
231. Tatarozás, Belgrád. Tollrajz. 250 korona.
232. Szerb falu télen. Tollrajz. 200 korona.
233. Szerb major. Tollrajz. 350 korona.
234. Az onuthi orosz templom. Krétarajz. 250 korona.
235. A dobronoutzi országút, Oroszország. Krétarajz. 200 korona.
236. Tiszti barakk a Dolomitokban. Grafitrajz. 300 korona.
237. Az Ampezzo völgye. Ceruzarajz. 300 korona.
238. Nehéz ágyú felvontatása a Dolomitokban. Ceruzarajz. 300 korona.
239. Becchei alto és Croda. Szines krétarajz. 400 korona.

Kéve X. kiáll. 1917.
N. Szal.

240. Konyha. Ceruzarajz. 250 korona.
241. Arabba. Grafitrajz. 300 korona.
242. A czernawkai templom belseje. Tollrajz. 200 korona.
243. Tér Kaluszon. Krétarajz. 200 korona.
244. Sevenoales. Ceruzarajz. 200 korona.
245. Charing Cross Bridge. Ceruzarajz. 400 korona.

Lénárd Róbert

Lohwag Ernesztin. A. R. T.

162. Tavaszi bokréta. Olajfestmény. 1800 korona.
163. Alkony. Temperafestmény. 4000 korona.
164. Kalotaszegi leány. Olajfestmény. 2000 korona.
165. Gyermekarckép. Olajfestmény. Magántulajdon.
166. Fiuarckép. Olajfestmény. Magántulajdon.
167. Női arckép. Olajfestmény. Magántulajdon.
168. Gyermekarckép. Olajfestmény. Magántulajdon.
169. A régi Lánchid. Temperafestmény. 2500 korona.
170. Fiuarckép. Olajfestmény. Magántulajdon.
171. Leányarckép. Olajfestmény. Magántulajdon.
172. Gyermekarckép. Olajfestmény. Magántulajdon.
173. Templom belseje. Olajfestmény. 2000 korona.
174. Barok mellékoltár. Olajfestmény. 1500 korona.

Haranghy Jenő. V. R. T.

175. Cadizi postakocsi. Szines rajz. 1200 korona.

Lénárd Róbert. A. R. T.

176. Erdei tábor. Krétarajz. 300 korona.
177. Rombalőtt szeszgyár. Krétarajz. 300 korona.
178. Zivatar előtt, Sadagora. Ceruzarajz. 275 korona.
179. A Dnyeszter partja. Krétarajz. 350 korona.
180. Sátortábor az erdőn. Krétarajz. 300 korona.
181. Felrobbantott sodronypálya. Krétarajz 325 korona.
182. Bukovinai falu vége. Krétarajz. 300 korona.
183. Vihar előtt, Sadagora. Tollrajz. 250 korona.
184. Sadagora látképe. Ceruzarajz. 250 korona.

Kéve X. kiáll. 1917.
N. Szal.

többi kicéd.

185. A kaluszi főtérről. Krétarajz. 275 korona.
186. Kaluszi piac. Krétarajz. 250 korona.
187. Sadagorai piactér. Krétarajz. 300 korona.
188. Folyam mentén. Eredeti rézkarc. 80 korona.
189. Csatorna. Eredeti rézkarc. 100 korona.
190. Kalimegdan, Belgrád. Eredeti rézkarc. 100 korona.
191. Penzance. Eredeti rézkarc. 100 korona.
192. Csatorna partján. Eredeti rézkarc. 100 korona.
193. Mermaid house, Rye. Eredeti rézkarc. 100 korona.
194. A lőcsei templom főoltára. Eredeti rézkarc. 100 korona.
195. Apály. Eredeti rézkarc. 100 korona.
196. Charing Cross Bridge. Eredeti aquatinta. 100 korona.
197. Este. Eredeti rézkarc. 100 korona.
198. Sekrestye Lőcsén. Eredeti rézkarc. 100 korona.
199. Ágyuverte tölgy. Ceruzarajz. 200 korona.
200. Tábor Czernawkán. Ceruzarajz. 250 korona.
201. Felrobbantott vasuti hid, Czernowitzon. Krétarajz. 300 korona.
202. 30·5 cmes mozsár erdőben. Krétarajz. 300 korona.
203. Részlet Stanislauból. Krétarajz. 400 korona.
204. Kaluszi piac. Krétarajz. 200 korona.
205. Hangár. Ceruzarajz. 300 korona.
206. Brandenburgi repülőgép. Ceruzarajz. 200 korona.
207. Zsidó temető Sadagorán. Szines graphitrajz. 300 korona.
208. A czernawkai kastély romjai. Krétarajz. 250 korona.
209. Napsütött utca Dobronoutzon. Krétarajz. 300 korona.
210. Erdei tábor, Bukovina. Krétarajz. 250 korona.
211. Felrobbantott hid Czernowitz mellett. Krétarajz. 300 korona.
212. Összelőtt tűzhely, Szerbia. Tollrajz. 300 korona.
213. Cukorica, Belgrád. Tollrajz. 350 korona.
214. Belgrád. Tollrajz. 250 korona.
215. Száva partja. Ceruzarajz. 200 korona.
216. Travenanzes völgye. Ceruzarajz. 250 korona.
217. Napsütés a Dolomitokban. Ceruzarajz. 250 korona.

COULIN ARTÚR

Művészetünknek egy érdemes munkása dőlt ki a sorból: Coulin Artúr java férfikorában meghalt novemberben. Szorgalmas kiállítója volt a Műcsarnoknak, ahol gyakran szerepelt egy-egy gondosan kidolgozott képpel s így közönségünk is eléggé ismeri, a Szépművészeti Múzeumban pedig „Tanulmány“ című festménye őrzi meg munkálkodásának emlékét.

Életrajzi adatait a legközvetlenebb forrásból, saját bemondása alapján jegyezhetjük ide. Ezeket három évvel ezelőtt egy Rómából hozzánk intézett levelében közölte velünk.

Nagyszebenben született, 1869 szeptember 20-ikán. Iskolai tanulmányait is ott és Brassóban végezte. S 1888-ban, bár semmi anyagi módja nem volt a művészeti tanulmányokra, eltökélte magában, hogy festő lesz. Jóformán magára utalva, kenyérkereset és rajzolási tanulmányok közt osztotta meg idejét, eleinte otthon, aztán Grácban. 1890 végén Münchenbe ment, ahol néhány hónapot töltött Hackl rajziskolájában az Akadémián s még néhányat Löfftz festőosztályában. E tanulmányok nem tartottak sokáig: nehéz volt a kenyérszerzés s roppant nélkülözések késztették arra, hogy hazatérjen. Belátta, hogy ilyenformán nem biztosíthatja magának a komoly tanulmányokat, annyit pedig már eddig tanult, hogy belássa a legnagyobb erőfeszítés szükségességét. Mindenekelőtt azt tűzte célul, hogy az élete fenntartására szükséges anyagiakat megszerezze. Ezt rajzoló és festőmunkával igyekezett elérni hazájában. Növelte anyagi gondjait, hogy 27 éves korában megházasodott. De azért törhetetlenül dolgozott s arcképmegrendelései közepette is festett sikerültebb dolgokat, amelyeket a budapesti Műcsarnokban 1898 és 1899-ben kiállított s amelyek révén stipendiumot kapott. Először is 1899-ben Nagybányára ment, 1900-ban pedig Olaszországba, ahol Róma közelében Cervara di Roma községben telepedett le. Ott élt barátja és földije, Wellmann Róbert, aki sokszoros útbaigazítással is szolgált neki. Hét havi kemény elmélyedt munka után 1901-ben visszatért hazájába. Újra megkezdődött a kenyérért való küzdés, de sikerült annyi arcképmegrendelést s más efféle munkát szereznie, hogy emellett még tanulmányokat is festhessen. 1901-ben a budapesti Műcsarnokban kiállította egyik olaszországi képét, amelyet a magyar állam megvett a Szekszárdi Múzeum számára. 1901 és 1908 közt számos arcképen kívül iparművészeti terveket s fejtanulmányokat is festett, amelyek egy része a Műcsarnokban volt lát-

Művészet 1913.

ERDÉLYI SZÁSZ NÉPVISELET
COULIN ARTÚR FESTMÉNYE

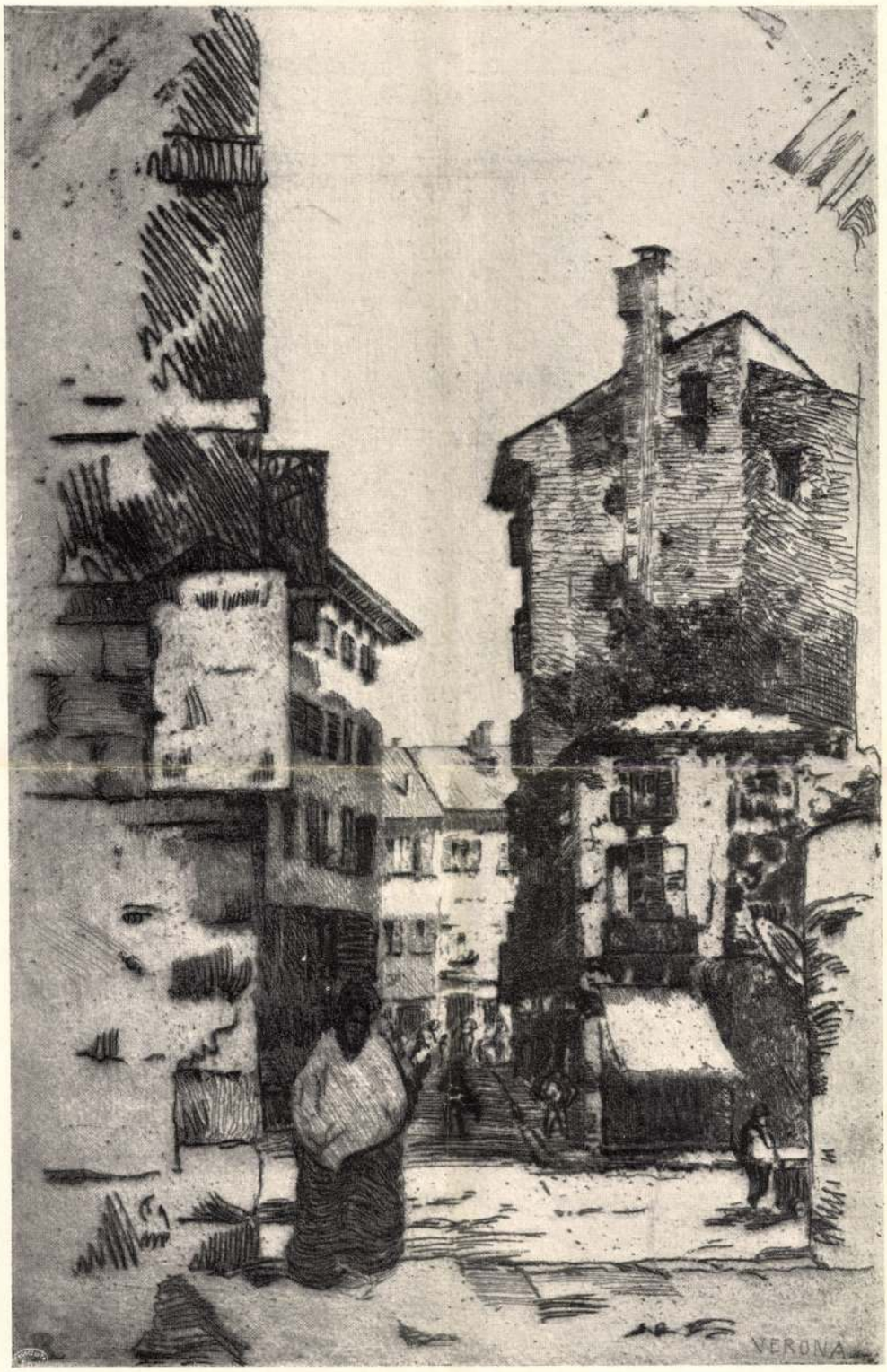

VERONA
LÉVY RÓBERT RÉZKARCA

ható. Egy ilyen tanulmányt 1906-ban megvett a magyar állam a Szépművészeti Múzeum számára. 1908-ban végleg Rómába költözött. Meghalt Heidelbergben.

Ezek azok a külső keretek, amelyek közt festővé nevelte magát. Kemény küzdelmek kísérték végig pályáján, de állhatatos erélye leküzdötte őket s rendületlenül kitartott kitűzött célja mellett. Van ebből a rendületlenségből valamely bélyeg a képein is. A szorgos elmélyedés és kitartás művei azok, nem valamely heves temperamentum fellobbanásai. E tekintetben nem egy erdélyi szász honfitársával rokon. Bizonyos pietás, minden apróság áhítatos felbecsülése, egészen különleges hangulatot juttatnak festményeire. Inkább a német primitivekhez s némely olasz quattrocentistához van köze, semmint a modern impresszionistákhoz. Talán ezért hagyta el hamar Nagybányát s ment Cervarába, Wellmann közelébe.

Tehetségének teljes kifejlődését a temérdek küzdelem és korai halála megakadályozta. Nem az ő ritka kitartásán múlt, hogy ez meg nem történhetett. Így is derék, hittel festő művészt vesztettünk el benne.

EMLÉKÉREM
CSISZÉR JÁNOS MŰVE

Velencei halászbárkák. — *Lénárt Róbert rajza.*

Lenart Róbert

Almappklín